
סִדּוּר
לִימוֹת הַחֹל
נוּסַח סְפָרַד
עִם פֵּרוּשׁ
עֵת רָצוֹן
בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנֵיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ,
וּמְשֻׁלָּב בְּפִסְקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ.
הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תובב״א

הַכְּתֹבֶת לְהַשִּׂיג אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה
וְכָל סִפְרֵי אַדְמוֹ"ר מוֹהֲרַ"ן מִבְּרֶסְלֶב זי"ע
וְסִפְרֵי תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
יַבְנְאֵל
עִיר בְּרֶסְלֶב בַּגָּלִיל

* * *

בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית
מְתִיבְתָא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ – חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
1129 .42nd st
Brooklyn N.Y. 11219

* * *

יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי
מוֹסְדוֹת 'הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ' חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב בָּאָרֶץ וּבְחו"ל
שֶׁעַל-יְדֵי עֲמֶתֶת 'יִשְׂמַח צַדִּיק - קְהִלַּת בְּרֶסְלֶב בַּגָּלִיל'
בִּנְשִׂיאוּת כ"ק מוֹהֲרַא"שׁ שְׁלִיטָ"א – הַצַּדִּיק מִיַּבְנְאֵל
רח' רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב 1, ת.ד. 421 יַבְנְאֵל, 15225
טֶלֶפוֹן רַב קַוִּי: 04-6656666 – פַקְס: 04-6656655
דּוֹאַר אֶלֶקְטְרוֹנִי: info@breslevcity.co.il
אֲתָר אִינְטֶרְנֶט: www.breslevcity.co.il

* * *

לְהַזְמָנַת סֵפֶר זֶה וְהַכְּרָכִים הַקּוֹדְמִים:
'בְּרֶסְלֶב סֶנְטֶר' - הַמֶּרְכָּז לְתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְיוּדָאִיקָה הַגָּדוֹל בַּצָּפוֹן
04-6650050

לוחות, הדפסה וכריכה **"אמונה וחסד בע"מ"** 02-6715501

מַפְתֵּחַ

הַקְדָּמָה ..... ג
סֵדֶר הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר ..... יב
סֵדֶר נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית ..... טו
בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה ..... יט
הֲכָנָה לַתְּפִלָּה ..... לו
פְּתַח אֱלִיָּהוּ ..... מד
תְּפִלָּה קֹדֶם הַתְּפִלָּה מִבַּעַל הַנֵּעַם אֱלִימֶלֶךְ זי״ע ..... מז
תְּפִלָּה קֹדֶם הַתְּפִלָּה מִמוֹהַרַנ״תְ זַ״ל ..... נ
מִצְוַת צִיצִית ..... נג
מִצְוַת תְּפִלִּין ..... נח
תְּפִלַּת הַשַּׁחַר ..... סז
סֵדֶר הַקָּרְבָּנוֹת ..... צג
פְּסוּקֵי דְזִמְרָה ..... קכט
בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע ..... קפה
שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה ..... רכו
סֵדֶר תַּחֲנוּן ..... רנט
סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה ..... רפ
אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן ..... רפז
שִׁיר שֶׁל יוֹם ..... דש
לְדָוִד ה׳ אוֹרִי וְיִשְׁעִי ..... שיח
מִזְמוֹרִים שֶׁאוֹמְרִים בְּבֵית הָאָבֵל ..... שכב
אֵין כֵּאלֹקֵינוּ ..... של
עָלֵינוּ ..... שלה
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עִקָּרִים ..... שלז
שֵׁשׁ זְכִירוֹת ..... שמב
פָּרָשַׁת הַיִּרְאָה ..... שנח
פָּרָשַׁת הַתְּשׁוּבָה ..... שסג
פָּרָשַׁת הַמָּן ..... שסז
תְּפִלָּה נוֹרָאָה עַל פַּרְנָסָה מִמוֹהַרַנ״תְ זַ״ל ..... שעד
תִּקּוּן הַכְּלָלִי ..... שעו

קַבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה ..... שפח
פַּת שַׁחֲרִית ..... שצב
סֵדֶר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן ..... שצו
מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה ..... תיא
הַנְהָגַת הַיּוֹם ..... תטז
תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ ..... תלה
תְּפִלַּת מִנְחָה ..... תלו
תְּפִלַּת עַרְבִית ..... תסט
סֵדֶר סְפִירַת הָעֹמֶר ..... תצ
קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה ..... תקיג
תִּקּוּן חֲצוֹת ..... תקכט
יוֹם כִּפּוּר קָטָן ..... תקפט
עִנְיַן רֹאשׁ חֹדֶשׁ ..... תרד
סֵדֶר הַלֵּל ..... תרז
בָּרְכִי נַפְשִׁי ..... תרלא
מוּסָף דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ ..... תרלה
סֵדֶר קִדּוּשׁ לְבָנָה ..... תרמג
סְלִיחוֹת לְשֵׁנִי קָמָא ..... תרמט
סְלִיחוֹת לַחֲמִישִׁי ..... תרנט
סְלִיחוֹת לְשֵׁנִי בַּתְרָא ..... תרסב
סְלִיחוֹת לַעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת ..... תרסו
סְלִיחוֹת לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר ..... תרעא
סְלִיחוֹת לְשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז ..... תרעו
סֵדֶר הַפָּרָשִׁיּוֹת ..... תרפא
קְרִיאָה לַחֲנֻכָּה ..... תשיז
קְרִיאָה לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ ..... תשכא
קְרִיאָה לְפוּרִים ..... תשכב
קְרִיאָה וְהַפְטָרָה לְתַעֲנִית צִבּוּר ..... תשכב
אִגֶּרֶת הָרַמְבַּן ..... תשכה
צָעטְיל קָטָן ..... תשכז
הַנְהָגַת הָאָדָם ..... תשלא

הַקְדָּמָה

בָּרוּךְ הַשֵּׁם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָנוּ גּוֹאֵל, וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר הוּא שׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, הַמְגַלִּים אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַחְדִּירִים אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בְּתוֹךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן יוּכְלוּ לְהִתְחַזֵּק לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹותָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִלְמֹד אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְדוֹשָׁה, עַל אַף גֹּדֶל כֹּבֶד הַגָּלוּת הַמָּרָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וּבִפְרָט בְּיָמֵינוּ אֵלּוּ אֲשֶׁר כְּבָר נִבָּא רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן ר״כ), וְאָמַר לְאֶחָד, אֲגַלֶּה לְךָ סוֹד שֶׁתִּהְיֶה אֶפִּיקוֹרְסוּת גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם, כִּי מִלְּמַעְלָה תָּבֹא אֶפִּיקוֹרְסוּת בָּעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַנִּסָּיוֹן, וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהָאֲנָשִׁים שֶׁלִּי גַּם בְּלֹא זֶה יִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמֶת, וְיִשָּׁאֲרוּ קַיָּמִים בֶּאֱמוּנָתָם, אַךְ אֲנִי מְגַלֶּה לְךָ זֹאת, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ יוֹתֵר כְּשֶׁיִּרְאוּ שֶׁדִּבֵּר מִזֶּה מִקֹּדֶם, וְהָיָה מִתְאַנֵּחַ מְאֹד עַל זֶה וְאָמַר: אוֹי, אֵיךְ יוּכְלוּ לַעֲמֹד אֲנָשִׁים מוּעָטִים נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן לה), שֶׁהוֹלֶכֶת אֶפִּיקוֹרְסוּת גְּדוֹלָה עַל הָעוֹלָם, וְאָמַר זֹאת, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל כְּלָל מַה שֶּׁהוּא מְסַפֵּר זֹאת, שֶׁתִּהְיֶה אֶפִּיקוֹרְסוּת בָּעוֹלָם, וְשֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא אוֹמֵר זֹאת, אַף־עַל־פִּי־כֵן מִתְגַּבֶּרֶת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַבִּלְבּוּלִים, כִּי הַלֹּא גַּם דָּנִיֵּאל וְכַיּוֹצֵא הוֹדִיעוּ מִקֹּדֶם, שֶׁקֹּדֶם שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ יִתְבָּרְרוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים בֶּאֱמוּנָה, וּמִי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְיִשָּׁאֵר קַיָּם בֶּאֱמוּנָתוֹ — אַשְׁרֵי לוֹ, וְיִזְכֶּה לְכָל טוּב הַמְעֻתָּד לָבֹא לָנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אֲשֶׁר נִבְּאוּ עֲלֵיהֶם כָּל נְבִיאֵנוּ וַחֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים מִקֹּדֶם. וְכֵן הִרְבָּה רַבֵּנוּ זַ״ל לְדַבֵּר מְאֹד מִגֹּדֶל הַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים שֶׁיַּעַבְרוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָטִיּוּת בָּאֱמוּנָה הַמְזֻכֶּכֶת וְהַמְצֹרֶפֶת, אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאָמַר (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן לג): אֶצֶל הָעוֹלָם

אֱמוּנָה הוּא דָּבָר קָטָן וְאֶצְלִי אֱמוּנָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת כְּלָל רַק בִּפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, כְּמוֹ שֶׁהַנָּשִׁים וְהַהָמוֹן־עַם הַכְּשֵׁרִים מַאֲמִינִים. וּבֶאֱמֶת כָּל הַיַּהֲדוּת כֻּלָּהּ תִּלּוּיָה רַק בְּדֶרֶךְ זוֹ, שֶׁמַּשְׁלִיךְ אֶת חָכְמָתוֹ הַמְדֻמָּה, וּמִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֶת הַתְּפִלּוֹת הַקְּבוּעוֹת: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, בְּתָמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְהַשְׂכָּלוֹת שֶׁל הֶבֶל כְּלָל, רַק כְּמוֹ תִּינוֹק הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַסֵּפֶר, שֶׁאוֹמֵר אֶת תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה בְּחִיּוּת, אֲשֶׁר זֶה נִקְרָא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּלִי שׁוּם שֵׂכֶל וְדַעַת עַצְמִי, וּמַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ, וּמַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְעַל קֹטֶב זֶה סוֹבְבוֹת כָּל כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל וְהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁעִקַּר הַגְּלוּיִים שֶׁגִּלּוּ גִּלּוּיֵי הָאֱלֹקוּת וּבְהַמְשָׁכַת מוֹחִין עֶלְיוֹנִים הָיָה רַק עַל קֹטֶב זֶה, שֶׁיִּתְחַזֵּק כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְלֹא כְּמוֹ הַטּוֹעִים, שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנוֹת וְהַיִּחוּדִים אֶצְלָם הוּא לָעוּף בַּשָּׁמַיִם וְכוּ', וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל אוֹ אֵינוֹ מַחֲזִיק בָּזֶה, אָז הוּא נִשְׁבָּר לְגַמְרֵי וּפוֹרֵק עַל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְנַעֲשָׂה אֶצְלוֹ הַכֹּל זוֹל וְקַל, עַד שֶׁכָּל תְּפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ הִיא מֻהַשָּׁפָה וְלַחוּץ, וְיֵשׁ שֶׁמִּתְרַשֵּׁל לְגַמְרֵי מִתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, כִּי רוֹאֶה לִפְנֵי עֵינָיו כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה סְפָרִים שֶׁמְּפָרְשִׁים כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל וְהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְהוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִזֶּה, אֲזַי נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְנֶחֱלָשׁ מִתְּפִלָּה וְנַעֲשֵׂית אֶצְלוֹ דָּבָר זוֹל. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת ו:) 'כְּרֵם זוּלֶת לִבְנֵי־אָדָם' — אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם, וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה; וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הוּא רַק דִּמְיוֹן אֶחָד גָּדוֹל, שֶׁמֵּרֹב עֲוונוֹתָיו נֶאֱרָגוֹת סְבִיבוֹ חוֹמוֹת קוּרֵי הָעַכָּבִישׁ, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת מִתִּיקוּת תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, כִּי מִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁתְּפִלָּתוֹ תִּהְיֶה בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין (לִקּוּטֵי־

מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נ׳), וּמַרְגִּישׁ טַעַם מְרִירוּת דִּמְרִירוּת, וּבָא לוֹ הַכֹּל בִּכְבֵדוּת. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה, אֲזַי דַּיְקָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה נִפְתָּח לוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמֵאִיר לוֹ אוֹר גָּדוֹל עַד מְאֹד, וְאַף עַל גַּב דְּאֵיהוּ לֹא חָזֵי מַזְלֵיהּ חָזֵי (מְגִלָּה ג.), וְתֵכֶף־וּמִיָּד נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לִדְבֵקוּת גְּדוֹלָה, לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁעוֹר הַהִתְגַּלוּת שֶׁמִּתְגַּלֶּה לוֹ, כְּמוֹ־כֵן אֵלּוּ הַהִתְבּוֹת אוֹמֵר בִּדְבֵקוּת גְּדוֹלָה וּבִמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, וּבְבִטּוּל כָּל כֹּחוֹתָיו (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳); כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה לָאָדָם הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר בְּהִתְבּוֹת הַתְּפִלָּה, אָז מִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּבְתִשְׁוּקָה עֲצוּמָה; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלָקוּת גָּמוּר הוּא, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, אָז נִפְתָּחִים לוֹ כָּל הַפְּתָחִים הָעֶלְיוֹנִים, וְנִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, וּמַרְגִּישׁ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא־כֵן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, אֲזַי הַחֹשֶׁךְ שֶׁהֵם עֲוֹונוֹתָיו הַמַּרְבִּים, מְסַבְּבִים אוֹתוֹ, וְנִשְׁאָר בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ אֶת הַנַּעַם וְהָעֲרֵבוּת הַיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, כִּי אִם כְּשֶׁאוֹמְרָן בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים ט׳, קיב), שֶׁאָז מְאִירוֹת לוֹ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁנָּפַל לְשָׁם; כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָאָדָם הָיָה יוֹדֵעַ יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה ו, ג), וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד עָלָיו בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה, וַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו, וּבִשְׁבִיל שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת בִּידִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מִתְלַהֵב כָּל־כָּךְ, וְאֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל־כָּךְ בִּתְפִלָּתוֹ, וְכָל אֶחָד לְפִי מְעוּט שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ, כֵּן הִתְלַהֲבוּתוֹ וְדִקְדּוּקוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב). וְכָל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הָאֲרִיזַ״ל בְּהַמְשָׁכַת הַמֹּחִין הָעֶלְיוֹנִים, הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְלַהֵב לִבּוֹ וְיִמְצָא אֶת הָאֱלָקוּת בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה. וְזֶה כְּלַל הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁתִּתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲצִלוֹ, וְעַל

קֹטֶב זֶה סוֹבֵב סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְחַבֵּר וּלְיַחֵד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, וּלְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת הָאָדָם מִגַּשְׁמִיּוּת הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּלְהַדְבִּיקוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְאַחֶזֶת בָּאָדָם וְאֵינָהּ נוֹתֶנֶת לוֹ מָנוֹחַ, וּמְסַבֶּבֶת אוֹתוֹ בְּחֹשֶׁךְ גָּדוֹל, וּמְמַלֵּאת לוֹ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ עִם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְכָל תְּפִלָּתוֹ מִתְבַּלְבֶּלֶת עִם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הֶבֶל וַעֲסָקָיו הַפְּרָטִיִּים, וְכֵן עִם הָרְהוּרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן; אַךְ בּוֹ בָּרֶגַע שֶׁהָאָדָם מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל בִּדְבֵקוּת אֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּפִי סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וּמְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק, לַחְשֹׁב מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר בְּתֵבוֹת הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹקֵר עַצְמוֹ מֵהָרַע וְהַטֻּמְאָה שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו, וּמַדְבִּיק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן הַהֶכְרֵחַ לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ גְּדוֹלָה עַד מְאֹד אֶת סֵדֶר הַתְּפִלָּה, הֵן שַׁחֲרִית, הֵן מִנְחָה, הֵן מַעֲרִיב, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת נִשְׁמָתוֹ וּלְהַדְבִּיקָהּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵן לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי, כִּי עַל־יְדֵי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מוֹרִיד אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת לְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וּבִפְרָטִיּוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי בַּתְּפִלָּה אָדָם מוֹרִיד אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת בְּתוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים מַה תְּפִלָּתָם פּוֹעֶלֶת בְּעוֹלָם הָעַשְׂיָה הַגַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי הַזֶּה, הַמָּלֵא קְלִפּוֹת וְכִסּוּיִים, אָז הָיוּ מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, וּמֵחֲמַת שֶׁאָדָם חוֹטֵא, נִתְבַּלְבְּלֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁמִּתְכַּסָּה נִשְׁמָתוֹ בְּכִסּוּיִים וּלְבוּשִׁים, עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ טַעַם בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, וּמָרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד, וּמִזֶּה בָּא שֶׁכָּל־כָּךְ הַרְבֵּה עוֹזְבִים הַכֹּל, וּמִתְרַשְּׁלִים בִּתְפִלָּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי אֵינָם מַרְגִּישִׁים שׁוּם טַעַם בִּתְפִלָּתָם; כִּי אִם הָיוּ מַרְגִּישִׁים אֶת הָאוֹר הָאֱלֹקִי הַגָּנוּז וְצָפוּן בְּתֵבוֹת הַתְּפִלּוֹת הַסְּדוּרוֹת: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, חֲצוֹת, בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, וְאֵילוּ תִּקּוּנִים וְיִחוּדִים הֵם גּוֹרְמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, אֲזַי הָיוּ נִזְהָרִים בָּזֶה עַד מְאֹד, וְהָיוּ מַכְנִיסִים עַצְמָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, וְהָיוּ

דְּבוּקִים תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד (דְּבָרִים י, כא): "הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ", כִּי הָיוּ נַעֲשִׂים אֶחָד עִם הַתְּפִלָּה. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה — לַעֲשׂוֹת מִכָּל הַתְּפִלָּה אֶחָד (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סה); וְעִקַּר הָאַחְדוּת שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִכָּל הַתְּפִלָּה כְּלָלָה אַחְדוּת אַחַת, לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתֹכֶן הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּה כְּלַל הַכַּוָּנוֹת שֶׁגִּלָּה הָאֲרִיזַ"ל, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ יָד וָשֵׁם בְּקַבָּלָה אֲמִתִּית, אֲזַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד וְיוֹדֵעַ אֶת הַכַּוָּנוֹת עַל בּוֹרְיָן, עֲדַיִן הוּא עוֹמֵד בַּחוּץ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין אוֹתִיּוֹת וְתֹכֶן הַתְּפִלָּה מְבִיאוֹת אוֹתוֹ אֶל דְּבֵקוּת אֲמִתִּית בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר נַפְשׁוֹ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, וְיַרְגִּישׁ שֶׁהוּא מְדַבֵּר אָז עִם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, וְהַכֹּל מֻהַשָּׁפָה וְלַחוּץ, וּמַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי; כִּי כָּל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה צְרִיכוֹת לְהָבִיא אוֹתוֹ אֶל דְּבֵקוּת אֲמִתִּית אֲלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְעַל קֹטֶב זֶה אָמַרְתִּי לְלַקֵּט צִיצִים וּפְרָחִים, חִדּוּשִׁים וּנְתִיבוֹת חֲדָשׁוֹת מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל וּמִדִּבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל, הַמְבָאָרִים וּמְפֹרָשִׁים אֶת דִּבְרֵי הָאֲרִיזַ"ל וְהַכַּוָּנוֹת לְעֻבְדָּא וּלְמַעֲשֶׂה, וּלְבִנְיַן בִּנְיָן נִפְלָא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה', אוֹת לח), אֲשֶׁר עַל־פִּי דְּבָרֵינוּ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת לְךָ דֶּרֶךְ לְהָבִין מְעַט מִזְּעִיר בְּדַרְכֵי הַקַּבָּלָה שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהָאֲרִיזַ"ל, לְהוֹצִיא מֵהֶם דְּרָכִים וְעֵצוֹת לְמַעֲשֶׂה, כִּי כָּל תּוֹרָה וְכָל מַעֲשֶׂה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל פּוֹתְחִים שְׁעָרִים רַבִּים שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהָבִין גַּם אֶת כָּל דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה; כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד הָיְנוּ כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הָאֲרִיזַ"ל שֶׁמְּדַבְּרִים מִזִּוּוּגִים וְיִחוּדִים וּפַרְצוּפִים, הַכֹּל סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל כַּוָּנָה אַחַת — אֵיךְ לְזַכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין עֶלְיוֹנִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹות. וּכְשֶׁנִּתְגַּלָּה הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם הוּא פֵּרֵשׁ אֶת כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל בְּדַרְכּוֹ הַנּוֹרָאָה וְהַנִּפְלָאָה בְּגִלּוּי אֱלֹקוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמִשָּׁם שָׁאֲבוּ תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים מְלֹא חָפְנַיִם רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְכָל אֶחָד עָבַד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּפִי דַּרְכּוֹ וְשָׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהִנְהִיג אֶת עֲדָתוֹ

כְּפִי שָׁרְשָׁם. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן שעג), שֶׁהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, וְכַמָּה צַדִּיקִים עָשׂוּ וְתִקְּנוּ בָּעוֹלָם מַה שֶּׁתִּקְּנוּ, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁנִּפְטְרוּ וְנִסְתַּלְּקוּ — נִפְסַק הַדָּבָר, הַיְנוּ הַהֶאָרָה שֶׁהֵאִירוּ בְּתַלְמִידֵיהֶם וְהֶחֱזִירוּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא נִמְשָׁךְ מִדּוֹר לְדוֹר רַק נִפְסָק, עַל־כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קִיּוּם לָעַד, וְאָמַר (שָׁם, סִימָן שסג), שֶׁהוּא מִשְׁתּוֹקֵק שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו אִישׁ לַמְּדָן וּבַעַל לָשׁוֹן נִפְלָא, וְאָז הָיָה יָכוֹל לְבָאֵר אֶת כְּתְבֵי הָאַרִיזַ״ל, עַד שֶׁאַפִּלּוּ נְעָרִים יוֹדְעֵי סֵפֶר הָיוּ יְכוֹלִין לִלְמֹד וּלְהָבִין אֶת כָּל כְּתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל, וְאָמַר (שָׁם, סִימָן שסו), שֶׁכָּל סֵדֶר הַתּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ הֵן עַל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שַׁיֶּכֶת לְחֵלֶק אַחַר שֶׁבְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה. וְהִנֵּה הַתְּפִלָּה הִיא הַיְסוֹד וְהַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהִכָּנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פד), וּבוֹנֶה לָאָדָם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה רָצָה רַבֵּנוּ זַ״ל לְהַחְדִּיר בָּנוּ, שֶׁנִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלּוֹת הַקְּבוּעוֹת: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, בְּתִמִּימוּת גְּמוּרָה בְּלִי שׂוּם חָכְמוֹת כְּלָל, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁזּוֹכִים גַּם לְכַוֵּן אֶת הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הָאַרִיזַ״ל כְּפִי שֶׁפֵּרְשָׁם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר, וּכְפִי שֶׁבֵּאֲרָם רַבֵּנוּ זַ״ל וּמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, שֶׁזָּכוּ לְהוֹרִיד אֶת כָּל הָאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, עַד שֶׁאַפִּלּוּ הֲכִי גְּרוּעִים וַהֲכִי רְחוֹקִים גַּם הֵם יוּכְלוּ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיַרְגִּישׁוּ טַעַם וְנֹעַם וַעֲרֵבוּת בִּדְבוּרֵי הַתְּפִלָּה.

לָזֹאת נִתְעוֹרַרְתִּי לְקַבֵּץ וּלְלַקֵּט צִיצִים וּפְרָחִים, שׁוֹשַׁנִּים וְקָרִים מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל וּמִדִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, הַשַּׁיָּכִים לַתְּפִלָּה, מְחֻבָּלִים בְּמַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּגְמָרָא וּבְמִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר וְהַתִּקּוּנִים, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה מוּבָן לַכֹּל, וּכְשֶׁאָדָם בָּא לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, יָשִׂים לְנֶגֶד עֵינָיו שֶׁהוּא מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל פָּנִים אֶל פָּנִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים טז, ח): ״שִׁוִּיתִי יְיָ״ה לְנֶגְדִּי תָּמִיד״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין כב.): הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ, אֲשֶׁר זוֹהִי

שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁיְּדַבֵּר בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה אֶצְלוֹ כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עג); וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מֵאִיר עָלָיו פְּנֵי הַוְיָ"ה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּסוֹד "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר הַוְיָ"ה עִמָּכֶם" (דְּבָרִים ה, ד), וּבְטוּל תְּפִלָּה הִיא סוֹד הַסְתָּרַת פָּנִים (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עד), וְדָבָר זֶה נַעֲשָׂה אֵצֶל כָּל אֶחָד, הִנֵּה מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִבּוֹ מִתְלַהֵב מְאֹד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְהִנֵּה הַכֹּל נֶחְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וּמִתְפַּלֵּל בִּכְבֵדוּת, וְהַמַּחֲשָׁבָה רְחוֹקָה מֵהַדִּבּוּרִים, וְהוּא מָלֵא מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, עַד שֶׁנֶּעֱלָם מִמֶּנּוּ כָּל הַטּוֹב. וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ כְּבָר כָּל־כָּךְ בְּעֵינֵיהֶם, שֶׁכָּל הַתְּפִלָּה בָּאָה לָהֶם כָּל־כָּךְ בִּכְבֵדוּת, עַד שֶׁבְּקִשְׁי יְכוֹלִים לְהוֹצִיא דִּבּוּר מִפִּיהֶם. לָזֹאת נִתְעוֹרַרְתִּי לְקַבֵּץ יַחַד מִכָּל סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל וּמוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל כָּל הַהִתְחַזְּקוּת וְהַגְלוּי אֱלֹקוּת שֶׁמְּמוּנִים בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, וּלְחַבְּרָם וּלְשַׁלְּבָם יַחַד עִם כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל וְהַגְלוּיִים שֶׁל הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידָיו, זְכוּתָם תָּגֵן עָלֵינוּ, כְּדֵי שֶׁתָּמִיד יָאִיר לָנוּ מֵחָנוּ בְּעֵת הַתְּפִלָּה.

וְקָרָאתִי שֵׁם הַפֵּרוּשׁ "עֵת רָצוֹן", וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ח.): 'אֵימָתַי "עֵת רָצוֹן"? בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים'. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְאַחֵד יַחַד עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי אָסוּר לְהִפָּרֵד מֵאַף בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי בָּרֵגַע שֶׁנִּכְנֶסֶת לָאָדָם אֵיזוֹ מַחֲשָׁבָה זָרָה שֶׁל שְׁטוּת וַהֶבֶל, אֲשֶׁר קָשֶׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן, וְקָשֶׁה לוֹ לִהְיוֹת בֵּין אֲנָשִׁים, וּכְאִלּוּ בִּיחִידוּת וּלְבַד יִתְפַּלֵּל יוֹתֵר בִּדְבֵקוּת וּבְחִיוּת, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁהַכֹּל דִּמְיוֹן גָּדוֹל עַד מְאֹד, וְהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא נִתְאַחֲזוּ בּוֹ בְּגַאוּת וּבִישׁוּת, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי שֶׁמַּאֲמִין אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְהוּא שָׂפֵל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וּמַרְגִּישׁ כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאֲדָמָה וּבָטֵל וּמְבֻטָּל לִפְנֵי כֻּלָּם, אָז הוּא תָּמִיד יִתְאַחֵד עִם כְּלַל

נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִסְתַּכֵּל עַל מַעֲלַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִתְחַבֵּר עִמָּהֶם יַחַד, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִתְפַּלְּלִים בְּיַחַד, וְלֹא שֶׁזֶּה בּוֹרֵחַ וּמִתְרַחֵק לְכָאן וְזֶה בּוֹרֵחַ וּמִתְרַחֵק לְכָאן, אֶלָּא כֻּלָּם מִתְאַחֲדִים בְּאַחְדוּת אַחַת, שֶׁאָז דַּיְקָא שׁוֹפֵעַ עֲלֵיהֶם אוֹר וְזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַרְגִּישׁ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְאִירָה עֲלֵיהֶם, וּתְפִלָּה בְּצִבּוּר הוּא עִנְיָן נוֹרָא וְנִפְלָא עַד מְאֹד, כִּי בָּזֶה הוּא מִתְחַבֵּר יַחַד עִם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְנִמְשֶׁכֶת עֲלֵיהֶם הֶאָרָה גְּדוֹלָה מִנִּשְׁמָתוֹ. וְדַעַת לְנָבוֹן שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל מִנְיַן כָּזֶה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בּוֹ לְאַט לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה וְלֹא בְּמִנְיָן כָּזֶה שֶׁרָצִים כְּמוֹ הָרָצִים בַּסּוּסִים רִכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאַחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים, אֲשֶׁר צְרִיכִים לָרוּץ לַעֲבוֹדָתָם.

וּצְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל לָדוּן אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְכַף זְכוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה כֹּחַ בִּתְפִלָּתוֹ לְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כָּל הַנִּשָּׁמוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁנִּכְנָסוֹת בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, אִם רַק יִמְסֹר נַפְשׁוֹ אָז לְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וִיצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֶלְקוּת גָּמוּר הוּא, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם דַּיְקָא, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וַיַּמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ תְּפִלָּתוֹ יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת הֵן לְעַצְמוֹ וְהֵן לַאֲחֵרִים; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לִמְשֹׁל בִּתְפִלָּתוֹ לִפְעֹל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, אַךְ עִקַּר הַמְנִיעָה הִיא רַק מֵחֲמַת גַּדְלוּת, שֶׁהוּא מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְמֻיָּחָס, אוֹ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא כְּבָר הִגִּיעַ לְאֵיזוֹ מַדְרֵגָה, וְהוּא יוֹתֵר גָּדוֹל מִזּוּלָתוֹ, וְזוֹ הַמְנִיעָה הַמּוֹנַעַת שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן צז), אֲבָל בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁהוּא שׁוֹבֵחַ אֶת כָּל הֶעָבַר שֶׁלּוֹ, וּמַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְלֹא כְלוּם, וְהוּא מְחַבֵּר עַצְמוֹ עִם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמַעַת תְּפִלָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ, וּמַמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְדָבָר זֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס עַצְמוֹ בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, וּמוֹצֵא אֶת הָאֱלְקוּת בְּתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וּמַדְבִּיק עָלָיו אוֹר וְזִיו

וּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיָאִיר לוֹ מֹחוֹ בְּהֶאָרָה וּבְזִיו וּבְחִיּוּת גְּדוֹלָה, וְיִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ כָּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי, וְיִרְאֶה בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְרַק זֶה יַעֲזֹר לוֹ לַעֲבֹר עַל פִּגְעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, וְלֹא יִמָּשֵׁךְ אַחַר רוּחַ הַטֻּמְאָה כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת הַנּוֹשֶׁבֶת עַכְשָׁו בָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְיִתְחַבֵּא וְיִסְתַּתֵּר בְּתוֹךְ תֵּבַת נֹחַ, שֶׁהִיא תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בּוֹ מֵימֵי הַמַּבּוּל, שֶׁהֵם כְּלַל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעוֹת שֶׁנּוֹשְׁבוֹת עַכְשָׁו בָּעוֹלָם; כִּי, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהָעֵרֶב־רַב מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים מְאֹד בָּעוֹלָם, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ עִם כָּל מִינֵי חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וָרִיק, וּמִתְלוֹצְצִים מִכָּל הַקָּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְרַבִּים נִתְפָּסִים וְנִלְכָּדִים בִּמְצוּדָתָם הָרָעָה, בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים, עַד שֶׁכָּל עִנְיַן הַתְּפִלָּה נַעֲשָׂה זוֹל וְקַל בְּעֵינֵיהֶם, שֶׁכָּל זֶה בָּא מֵחֲמַת רוּחַ הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּכְנְסָה בְּלִבָּם, רַחֲמָנָא לִצְלָן; כִּי הַמַּאֲמִין הָאֱמִתִּי שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְהַתְּפִלָּה הִיא הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהִכָּנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָז יַתְמִיד מְאֹד בִּתְפִלָּה, וְיִתְפַּלֵּל וְיֹאמַר אֶת תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה בִּתְמִימוּת גְּמוּרָה, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל, וְיִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה בֶּאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ לֹא לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר רוּחַ הַזְּמַן, רַק יִהְיֶה דָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וְזֶה הַתַּעֲנוּג הֲכִי גָּדוֹל, שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֵלָיו בְּזֶה הָעוֹלָם;

אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

סֵדֶר הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר

מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם, שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה. רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ:

סֵדֶר הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁעַל הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר כָּאֲרִי, וְלָקוּם בְּזְרִיזוּת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, קֹדֶם שֶׁיִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע, בְּטָעֲנוֹת וְתוֹאֲנוֹת לְבַל יָקוּם, וְיִתְחַכֵּם עָלָיו לְהַשְׁיאוֹ בַּחֹרֶף: "אֵיךְ תָּקוּם עַתָּה בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם וּבְקוֹר גָּדוֹל?" וּבַקַּיִץ יַשִּׁיאֶנּוּ: "אֵיךְ תָּקוּם מִמִּטָּתְךָ, וַעֲדַיִן לֹא שָׂבַעְתָּ מִשְּׁנָתְךָ?" אוֹ בְּטָעֲנוֹת אֲחֵרוֹת וְכַדּוֹמֶה, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע יוֹדֵעַ הֵיטֵב לָצוּד בְּנֵי־אָדָם בְּמַהֲמוּרוֹת בַּל יָקוּם. וְלָכֵן כָּל בַּר נֶפֶשׁ הַיָּרֵא וְחָרֵד לִדְבַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וְלֹא יִשְׁמַע לוֹ, וְאַף אִם יִכְבַּד עָלָיו הַדָּבָר מִפְּנֵי כְּבֵדוּת הַגּוּף וַעֲצָלוּתוֹ, יָשִׂים מְגַמָּתוֹ רְצוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיָשִׂים אֶל לִבּוֹ, כִּי אִם הָיָה קוֹרֵא אוֹתוֹ אֵיזֶה אָדָם לְאֵיזֶה עֵסֶק שֶׁיִּרְוִיחַ בּוֹ מָמוֹן אוֹ לִגְבוֹת חוֹבוֹ, אוֹ שֶׁהָיָה קוֹרֵא אוֹתוֹ שֶׁיַּצִּיל אֶת מָמוֹנוֹ מִן הַהֶפְסֵד, כְּגוֹן אִם נָפְלָה דְּלֵקָה בָּעִיר וְכַדּוֹמֶה, בְּוַדַּאי הָיָה זָרִיז לָקוּם מִיָּד מִפְּנֵי אַהֲבַת מָמוֹנוֹ וְלֹא הָיָה מִתְרַשֵּׁל, וְכֵן אִם הָיָה צָרִיךְ לָלֶכֶת לַעֲבוֹדַת הַמֶּלֶךְ, הָיָה קָם בְּזְרִיזוּת, וְלֹא הָיָה מִתְרַשֵּׁל פֶּן יַעֲלִילוּ עָלָיו, אוֹ כְּדֵי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לַעֲבוֹדַת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהִזָּהֵר לָקוּם בְּמְהִירוּת וּבְזְרִיזוּת, וּמִיָּד כְּשֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ יֹאמַר: "מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", וַיַּתְחֵל לַחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין, אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְזוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם תָּמִיד דָּבוּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י, כ־כא): "אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא אוֹתוֹ תַּעֲבֹד וּבוֹ תִּדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּךָ אֶת הַגְּדוֹלוֹת הַנּוֹרָאוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ", וְיַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת גֹּדֶל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים גְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַד עַכְשָׁו, וְיַקְבֵּל עַל עַצְמוֹ לֹא לְהַסִּיחַ

דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל הַיּוֹם. וְאִם אֶפְשָׁר לָקוּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה — אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, וְעַל־כָּל־פָּנִים יָקוּם קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם, שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַדְבִּיק אֶת נִשְׁמָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אֶפְשָׁר אָז לְכַוֵּן וּלְיַחֵד אֶת הָאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, שֶׁל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, אֵיזוֹ הָאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה תֵּרֵד אָז עַל נִשְׁמָתוֹ עַל־יְדֵי־זֶה. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד): כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת מִנְהָג אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁתֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ, מִיָּד כְּשֶׁיִּפְתַּח אֶת עֵינָיו קֹדֶם שֶׁיַּעֲשֶׂה שׁוּם דָּבָר יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ תֵּכֶף בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְזָכְרוֹן בְּעַלְמָא דְּאָתֵי צָרִיךְ לִהְיוֹת קוֹדֶם בְּכָלְלִיּוּת, וְאַחַר־כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַזְּכָרוֹן בִּפְרָטִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּגְדִּיל דַּעְתּוֹ כָּל מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב עַל כָּל הַסִּבּוֹת וְהָעִנְיָנִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מַזְמִין לוֹ וּמְגַלְגֵּל עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם; כִּי כָל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ, וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, מֵרוֹם גָּבְהֵי מְרוֹמִים עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָמוֹ הַגַּשְׁמִי שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד עָלָיו, וּמַזְמִין לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם, וּמַלְבִּישׁ בָּהֶם רְמָזִים, כְּדֵי לְקָרְבוֹ אֶל עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה, לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ, לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם, וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי בְּכָל הָעִנְיָנִים וּבְכָל הַמְּלָאכוֹת וּבְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לָאָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם רְמָזִים פְּרָטִיִּים, וְצָרִיךְ לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה הֵיטֵב, לְהָבִין רְמִיזוֹתָיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף צָרִיךְ לְהִזָּהֵר לְצַמְצֵם דַּעְתּוֹ, שֶׁלֹּא יַגְדִּיל דַּעְתּוֹ יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תְּשׁוֹטֵט מַחֲשַׁבְתּוֹ עַל־יְדֵי־זֶה לַחֲקִירוֹת וּבִלְבּוּלִים, רַק כְּפִי שֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁלּוֹ, כֵּן יַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה, וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בָּזֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד, וְזֶה כְּלַל הַתְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַהוֹדָאָה שֶׁמּוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַדִּבּוּרִים הֵם צְמָצוּמִים לְצַמְצֵם בּוֹ אֶת הָאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְמוֹ־כֵן קִיּוּם הַמִּצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת מַלְבִּישׁ וּמְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר לְתוֹכוֹ, וְלָכֵן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ, יַתְחִיל לַחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה. וּתְצַיֵּר

בְּדַעְתְּךָ, אֱהוּבִי, בְּנִי, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁיִּקָּרֶה עִמְּךָ הַיּוֹם הַזֶּה, תִּמְסֹר עַצְמְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ עֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה מְאֹד שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד בַּהַתְחָלַת הַיּוֹם כְּבָר יְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיִמְסֹר אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ, דִּבּוּרָיו וּמַעֲשָׂיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן ב׳): טוֹב מְאֹד לְהַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִסְמֹךְ עָלָיו. וְדַרְכִּי כְּשֶׁבָּא הַיּוֹם, אֲנִי מוֹסֵר כָּל הַתְּנוּעוֹת שֶׁלִּי וְשֶׁל בָּנַי וְשֶׁל כָּל הַתְּלוּיִים בִּי עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה טוֹב מְאֹד, גַּם אֲנִי אֵין צָרִיךְ לִדְאֹג וְלַחְשֹׁב כְּלָל אִם מִתְנַהֵג כָּרָאוּי אִם לָאו, מֵאַחַר שֶׁסּוֹמֵךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִם הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בְּעִנְיָן אַחֵר, הוּא מְרֻצֶּה לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן אַחֵר כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, תֵּכֶף־וּמִיָּד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, שֶׁהֶחֱזִיר לְךָ אֶת נִשְׁמָתְךָ, וְזוֹ הִיא הַהוֹדָאָה שֶׁמַּתְחִילִים בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם: ״מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם, שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, שֶׁנּוֹתְנִים הוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהֶחֱזִיר לִי אֶת נִשְׁמָתִי. וְלָכֵן עָלַי לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אֶפְנַיִם שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלִי הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם חָדָשׁ, וְאָזְכֶּה לָדַעַת שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה עוֹד לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, וּכְבָר לֹא יִהְיֶה, וְהַיּוֹם הַזֶּה נִבְרָא רַק כְּדֵי לְמַלֵּא אֶת הַיּוֹם הַזֶּה עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעִם הַטּוֹב הַנִּצְחִי, שֶׁהֵם קִיּוּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִמּוּד תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וּשְׁפִיכַת לֵב בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֶל דְּבֵקוּת אֲמִתִּית, וְלַחְשֹׁב כָּל הַיּוֹם רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ הֵן אֶת עַצְמוֹ וְהֵן אֶת אֲחֵרִים, וְלָכֵן הַמִּצְוָה הַכִּי גְּדוֹלָה — לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אֶפְנַיִם שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא לְהִשָּׁבֵר. וַאֲפִלּוּ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעָבַר עָלָיו עַד עַכְשָׁו מַה שֶּׁעָבַר — יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת, קַטְנוּת וְהַשְׁלָכוֹת, וְנָפַל לְעֻמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה מֵרֹב עֲוֹנוֹתָיו הַמְרֻבִּים, עִם כָּל זֹאת עָלָיו לְחַדֵּשׁ אֶת הַיּוֹם הַזֶּה בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, וְלֵידַע שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה עֲדַיִן לֹא הָיָה בָּעוֹלָם. כִּי הוּא יוֹם חָדָשׁ לְגַמְרֵי, וְכֵן כְּבָר לֹא יִהְיֶה לוֹ לְעוֹלָם, כִּי הַיּוֹם שֶׁעוֹבֵר כְּבָר לְעוֹלָם לֹא יֵחָזֵר לוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַכְשָׁו דַּיְקָא הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְלִשְׂכֹּחַ אֶת כָּל הֶעָבָר שֶׁלּוֹ, וְלֵידַע שֶׁאִם הֶחֱזִיר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא אֶת כָּל הֶעָבָר שֶׁלּוֹ

בְּגִלְגּוּל זֶה וּבְכָל הַגִּלְגּוּלִים, הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ מְאֹד, שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא כְּבָר לֹא יַעֲזֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְלֹא יַרְפֶּה מֵחֲשַׁבְתּוֹ מִזֶּה, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי מַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצג): הַמַּחֲשָׁבָה יֵשׁ לָהּ תַּקֶּף גָּדוֹל, וְאִם יֶחֱזַק וְיִגְבַּר מַחֲשַׁבְתּוֹ עַל אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, יוּכַל לִפְעֹל שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ, וַאֲפִלּוּ אִם יֶחֱזַק מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּךְ — יִהְיֶה לוֹ כָּךְ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ; וְלָכֵן רָאוּי שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַיּוֹם יַדְבִּיק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁכַּח אֶת כָּל הֶעָבַר שֶׁלּוֹ, וְיִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ קַבָּלָה חֲזָקָה, שֶׁמֵּהַיּוֹם וָהָלְאָה הוּא חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וּמַחֲשָׁבָה זוֹ תָּבִיא לוֹ סִיּוּעַ וְעֶזֶר גָּדוֹל מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הָאָדָם, אִם הָאָדָם חוֹשֵׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז תֶּמְשַׁךְ עָלָיו קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה עַד מְאֹד.

סֵדֶר נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית

א.

אֲהוּבִי, בְּנִי! הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בַּבֹּקֶר הוּא, לַעֲרוֹת עַל הַיָּדַיִם מַיִם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לְסֵרוּגִין, לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְקַבָּלָה מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי זוּשָׁא מֵהַאנִיפּוֹלִי, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ הַמַּגִּיד הַקָּדוֹשׁ, שֶׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאָסוּר לְהוֹרִיד אֶת רַגְלָיו מֵהַמִּטָּה בְּלִי נְטִילָה, וְאִם עוֹמֵד עַל רַגְלָיו לִפְנֵי נְטִילָה, עָלָיו אָמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים לו, ה): ״יִתְיַצֵּב עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב רָע לֹא יִמְאָס״, וּבְכָל הַיּוֹם הָרַע יִרְדֹּף אוֹתוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד בִּנְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קט.): בַּת מֶלֶךְ הִיא וּמַקְפֶּדֶת, וּבְיוֹתֵר מִתְגַּבֶּרֶת הַסְּטָרָא אַחֲרָא וְהַטֻּמְאָה עַל הַיָּדַיִם, וְעִקַּר הַטֻּמְאָה הוּא שֶׁמַּכְחִישׁ אֶת הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ, צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם, כִּי הַמַּיִם הֵם סוֹד הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ט): ״כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה׳ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים״, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא הַשְׂגָּחָה פְּרָטִית, כְּדֵי לְבַטֵּל הַזְּהָמָה הַנֶּאֱחֶזֶת בַּיָּדַיִם, שֶׁאַחֲיזָתָהּ בַּשֶּׁקֶר וּבַחֹשֶׁךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ג׳); וְעַל־כֵּן אָסוּר קֹדֶם נְטִילָה לִגַּע בְּיָדָיו, בְּעֵינָיו וּבְאָזְנָיו, בְּחָטְמוֹ וּבְפִיו, כִּי כָּל אֵלּוּ הֵם נִקְבֵי הָרֹאשׁ וְהַמֹּחַ, וְכָל הַשְּׁבָעָה נְקָבִים הָאֵלּוּ הֵם סוֹד הַמְשָׁכַת הַדַּעַת, שֶׁנִּמְשֶׁכֶת דֶּרֶךְ שִׁבְעַת נְקָבִים הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם סוֹד שִׁבְעַת הַגְּרוֹת,

כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא); וְעַל־כֵּן קֹדֶם נְטִילָה אָסוּר לִגַּע בָּהֶם בְּיָדָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר וְהַחֹשֶׁךְ וְהַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת עָלָיו, וְלָכֵן הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת — לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לְסֵרוּגִין דַּיְקָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּסְתַּלְּקָנָה מִמֶּנּוּ הַקְּלִפּוֹת הָרוֹצוֹת לְהִתְאַחֵז בּוֹ. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיֵּשֶׁב קפד): רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר (תְּהִלִּים כו, ו) ״אֶרְחַץ בְּנָקִיּוֹן כַּפָּי וַאֲסוֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ יְהוָ״ה״, הַאי קְרָא אוֹקְמוּהּ, אֲבָל תָּא חֲזֵי רָזָא דְּמִלָּה הָכָא. דְּהָא לֵית לָךְ בַּר נַשׁ בְּעָלְמָא דְּלָא טָעִים טַעֲמָא דְּמוֹתָא בְּלֵילְיָא, וְרוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עַל הַהוּא גּוּפָא, מַאי טַעֲמָא בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִסְתַּלְּקַת מִגֵּיהּ דְּבַר נַשׁ וְכוּ׳, וְכַד נְשְׁמָתָא אִתְהַדְּרַת לְגוּפָא, אִתְעַבַּר הַהוּא זֻהֲמָא. וְהָא אִתְמַר דְּיָדוֹי דְּבַר נַשׁ זֻהֲמָא דְּמְסָאֲבוּ אִשְׁתָּאַר בְּהוּ, וְעַל דָּא לָא יַעֲבֹר יָדוֹי עַל עֵינוֹי, בְּגִין דְּהַהוּא רוּחַ מְסָאֲבָא שַׁרְיָא עֲלוֹי, עַד דְּנָטִיל לוֹ, וְכַד נָטִיל יָדוֹי כְּדָקָא חָזֵי, כְּדֵין אִתְקַדַּשׁ וְאִקְרֵי קָדוֹשׁ. וְהֵיךְ בָּעֵי לְאִתְקַדָּשָׁא בָּעֵי חַד כְּלִי לְתַתָּא וְחַד כְּלִי מִלְעֵילָא, בְּגִין דְּיִתְקַדַּשׁ מֵהַהוּא דִּלְעֵילָא, וְהַהוּא דִּלְתַתָּא דְּיָתִיב בְּזוּהֲמָא דִּמְסָאֲבוּ בֵּיהּ, וְדָא כְּלִי לְקַבָּלָא מְסָאֲבוּ, וְדָא לְאִתְקַדָּשָׁא מִגֵּיהּ, דָּא בָּרוּךְ וְדָא אָרוּר. וְלֹא בָּעַיִן אִינּוּן מַיִן דְּזֻהֲמָא לְאַשְׁדָּא לוֹן בְּבֵיתָא, דְּלָא יִקְרֵא בְּהוּ בַּר נָשׁ, דְּהָא בְּהוּ מִתְכַּנְּשֵׁי סִטְרָא דִּלְהוֹן, וְיָכִיל לְקַבָּלָא נִזְקָא מֵאִינּוּן מַיִן מְסָאֲבִין, וְעַד דְּיִתְעַבַּר זֻהֲמָא מִן יָדוֹי לֹא יְבָרֵךְ וְאוֹקְמִינָא, וּבְגִין כָּךְ בַּר נַשׁ עַד לֹא יְקַדֵּשׁ יָדוֹי בְּצַפְרָא אִקְרֵי טָמֵא. כֵּיוָן דְּאִתְקַדַּשׁ אִקְרֵי טָהוֹר וְכוּ׳ [בּוֹא וּרְאֵה סוֹד הַדָּבָר, כִּי אֵין לְךָ אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִטְעַם בַּלַּיְלָה טַעַם מָוֶת, וְרוּחַ טֻמְאָה שׁוֹרָה עַל הַגּוּף הַהוּא, מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה נִסְתַּלְּקָה מֵהָאָדָם וְכוּ׳, וּכְשֶׁהַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת אֶל הַגּוּף, מִסְתַּלֶּקֶת הַזֻּהֲמָה הַהִיא, וְלָמַדְנוּ שֶׁיָּדָיו שֶׁל אָדָם זֻהֲמַת הַטֻּמְאָה נִשְׁאֶרֶת עֲלֵיהֶם, וְעַל־כֵּן לֹא יַעֲבִיר יָדָיו עַל עֵינָיו, כִּי רוּחַ הַטֻּמְאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁרוֹחֵץ אוֹתָם, וּכְשֶׁנּוֹטֵל אֶת יָדָיו, אָז נִתְקַדֵּשׁ וְנִקְרָא קָדוֹשׁ, וְאֵיךְ צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ? צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי אֶחָד מִלְמַטָּה וּכְלִי אֶחָד מִלְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ מֵהַכְּלִי שֶׁלְּמַעְלָה אֶל תּוֹךְ הַכְּלִי שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁשָּׁם תִּשְׁרֶה זֻהֲמַת הַטֻּמְאָה בּוֹ, וְזֶה כְּלִי לְהִתְקַדֵּשׁ הַטֻּמְאָה בּוֹ, זֶה בָּרוּךְ וְזֶה אָרוּר, וְאֵלּוּ הַמַּיִם שֶׁל זֻהֲמָה לֹא צְרִיכִים לִשְׁפֹּךְ אוֹתָם בַּבַּיִת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב אֲלֵיהֶם אָדָם, כִּי הֵרֵי בָּהֶם מִתְקַבְּצִים הַטֻּמְאָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הָרוּחוֹת הַמַּזִּיקִים, וְיָכוֹל לְקַבֵּל נֶזֶק מֵאֵלּוּ הַמַּיִם הַטְּמֵאִים, וְעַד שֶׁתַּעֲבֹר הַזֻּהֲמָה מִיָּדָיו לֹא יְבָרֵךְ וְכוּ׳,

עַיִן שָׁם]. וְקַבָּלָה מְצַדִּיקִים עֶלְיוֹנִים שֶׁכָּל אָדָם בְּעַצְמוֹ יוֹצִיא אֶת הַמַּיִם הַטְּמֵאִים, וְיִשְׁפֹּךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין עוֹבְרִים וְשָׁבִים שָׁם וְזֶה מְסֻגָּל לִירְאַת שָׁמַיִם.

ב.

אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לִרְחֹץ אֶת פָּנֶיךָ, עֵינֶיךָ וּפִיךָ לִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְנַקֶּה אֶת עַצְמְךָ, שֶׁזֶּה תִּקּוּן גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאִם תּוּכַל תֵּכֶף־וּמִיָּד לֵילֵךְ וְלִטְבֹּל בְּמִקְוֶה טָהֳרָה אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כִּי מִקְוֶה הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַתְחִיל אֶת הַיּוֹם עִם טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה מִתְבַּטְּלוֹת הַצָּרוֹת, וִישׁוּעָה בָּאָה (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת הַמְתָּקַת הַדִּינִים, סִימָן כב), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה יד, ח): "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה", וּמִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לֵילֵךְ לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה טָהֳרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה; וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר לֵילֵךְ בְּכָל יוֹם מִימוֹת הַשָּׁנָה אֶל מִקְוֶה, כִּי הַנְּשָׁמָה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת לָאָדָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, גֵּרִים, הֲלָכָה א'), וְכָל זְמַן שֶׁאָדָם לֹא הָיָה בְּמִקְוֶה, אָז מֹחוֹ מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל מְאֹד, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה טָהֳרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּצְרִיכִים לְמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ לָלֶכֶת בְּכָל יוֹם אֶל מִקְוֶה טָהֳרָה. וְאַל יַפְתֶּךָ יִצְרְךָ שֶׁהַמִּקְוֶה יַזִּיק לְךָ בַּחֹרֶף בְּעֵת הַקּוֹר, וּבַקַּיִץ בְּעֵת הַחֹם, כִּי כְּבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן קכג), שֶׁמִּקְוֶה אֵינָהּ מַזֶּקֶת כְּלָל, וְהָרוֹפֵא שֶׁיֹּאמַר לְךָ, שֶׁטְּבִילַת מִקְוֶה מַזֶּקֶת, אֵינוֹ רוֹפֵא כְּלָל, אַדְרַבָּה טְבִילַת מִקְוֶה טוֹבָה מְאֹד לִבְרִיאוּת הַגּוּף, כִּי יֵשׁ נְקֻבִים קְטַנִּים הָרְבֵּה בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם, וְהֵם נִקְבֵי הַזֵּעָה, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם יוֹצֵאת הַזֵּעָה מִן הָאָדָם, וְהֵם צְרִיכִים לְהִפָּתַח, כִּי אִם נִסְתָּמִים נִקְבֵי הַזֵּעָה, יָכוֹל לְהֵחָלֵשׁ וְלִפֹּל לְחֻלְשָׁה, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה בְּמַיִם נִפְתָּחִים נִקְבֵי הַזֵּעָה, וְזֶה טוֹב מְאֹד לִבְרִיאוּת הַגּוּף, אַךְ שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַמַּיִם קָרִים בְּיוֹתֵר, כִּי אָז מַיָּא מָטָרְשֵׁי לַנְּקָבִים, חָרֵי כְּשֶׁאֵין הַמַּיִם קָרִים מְאֹד, אֲזַי הַטְּבִילָה בָּהֶם טוֹבָה מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת מִקְוֶה הוּא סוֹד עַלְמָא דְּאָתֵי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם, שַׁחֲרִית, הֲלָכָה ב', אוֹת א'), כִּי מִקְוֶה בְּגִימַטְרִיָּה קנ"א, שֶׁהוּא שֵׁם הַבִּינָה עַלְמָא דְּאָתֵי, וּמַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁמִּשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַיְשׁוּעוֹת; כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הֵם רַק מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע, דְּהַיְנוּ,

שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, אֵין יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר הַטֻּמְאָה; וְעַל־כֵּן הַיְשׁוּעָה מֵהַצָּרָה וְהַטָּהֳרָה מֵהַטֻּמְאָה, זֶה עַל־יְדֵי מִקְוֶה, שֶׁזֶּה סוֹד עַלְמָא דְּאָתֵי, מֵימֵי הַדַּעַת; וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְתוֹךְ הַמִּקְוֶה, וְסוֹתֵם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עַלְמָא, וְנִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה שָׁם בְּתוֹךְ מֵימֵי הַמִּקְוֶה, שֶׁהוּא מֵימֵי הַדַּעַת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְדַעַת וְזִיו וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד טְבִילַת מִקְוֶה, שֶׁאָדָם נִכְנָס אֶל תּוֹךְ הַמַּיִם, שֶׁהֵם מֵימֵי הַדַּעַת, הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא; וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לֵילֵךְ בְּכָל יוֹם לְמִקְוֶה כְּשֵׁרָה, וְיִמְשֹׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַטָּהֳרָה שֶׁנִּטְהֶרֶת נִשְׁמָתְךָ עַל יָדָהּ, כִּי מַיִם הֵם סוֹד מֵימֵי הַדַּעַת, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ב׳), וְעַל־כֵּן מִקְוֶה מְטַהֶרֶת אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל מִינֵי טֻמְאוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִכְּפִירוּת וֶאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַטֻּמְאָה וְהַזֹּהַמָּה, זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהִכְנִיס כְּפִירוּת בָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת בָּאוֹת עַל־יְדֵי הַיֵּצֶר הָרָע הַנִּקְרָא אֵל אַחֵר — כְּפִירוּת, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי מִקְוֶה מַיִם, שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לַחֲזוֹר לְהוֹצִיא לְגַמְרֵי אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְבַטְּלִים כָּל הַטֻּמְאוֹת, שֶׁהֵם כְּפִירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת, וְנִטְהָרִים מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל לו, כה): ״וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״, וּמַיִם טְהוֹרִים הֵם מֵימֵי הַמִּקְוֶה, וְעַל־כֵּן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאַתָּה קָם מִשְּׁנָתְךָ, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן, אִם אַתָּה זוֹכֶה אֲהוּבִי, בְּנִי, לָרוּץ לְמִקְוֶה טְהוֹרָה וְלִטְבֹּל, עַל־יְדֵי־זֶה אַתָּה מוֹרִיד מֵעָצְמְךָ אֶת כָּל הַזֻּהֲמָה וְהַטֻּמְאָה שֶׁנִּדְבְּקָה בְּךָ בְּעֵת הַשֵּׁנָה, וְיִמְשֹׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְרוֹאִים שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם טוֹבֵל בַּמִּקְוֶה, אֲזַי נִטְהֶרֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְנִתְיַשֵּׁב מֹחוֹ, וְהוּא מַרְגִּישׁ אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, כִּי קֹדֶם שֶׁאָדָם נִכְנָס לַמִּקְוֶה, אֲזַי הַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבוֹת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְכָל הָרוּחוֹת רָעוֹת נִדְבָּקוֹת בּוֹ, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס אֶל תּוֹךְ הַמַּיִם, אֲזַי נִדְחֵית הָרוּחַ, כִּי הַטֶּבַע שֶׁל הָרוּחַ שֶׁנִּדְחֵית מִפְּנֵי הַמַּיִם, וְעַל־כֵּן אִם הוּא מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל, וּמַרְגִּישׁ שֶׁרוּחוֹת רָעוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו, הָעֵצָה לָזֶה, שֶׁיָּרוּץ תֵּכֶף־וּמִיָּד, וְיִטְבֹּל בְּמִקְוֶה טְהוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל הָרוּחוֹת רָעוֹת. וְתִהְיֶה חָזָק בָּזֶה, אֲהוּבִי, בְּנִי, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְאָז נָכוֹן לִבְךָ יִהְיֶה בָּטוּחַ, אֲשֶׁר כָּל הַיּוֹם יֵלֵךְ לְךָ כְּבָר כְּסֵדֶר; כִּי בָּרֵגַע

בָּרוּךְ אַתָּה, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת צִיצִת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִת לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְי״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. אָמֵן סֶלָה.

מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם:

שֶׁאָדָם טוֹבֵל בַּמִּקְוֶה, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִיל לֵילֵךְ לוֹ הַכֹּל כְּסֵדֶר (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִקְוָאוֹת, הֲלָכָה א׳, אוֹת א׳); אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּטַהֵר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּמִקְוֶה טְהוֹרָה.

סֵדֶר בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה

א.

אֲהוּבִי, בְּנִי! קֹדֶם הַכֹּל תִּתְלַבֵּשׁ עִם טַלִּית קָטָן, וּמְנָהֲגֵנוּ לְבָרֵךְ בְּרָכָה עַל טַלִּית קָטָן, וְלָכֵן תְּכַוֵּן הֵיטֵב בְּעֵת אָמְרְךָ אֶת הַבְּרָכָה: ״אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת צִיצִית״, וּתְבַקֵּשׁ הָרִבּוֹנוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּזְכוּת מִצְוַת צִיצִית תִּנָּצֵל מִתַּאֲוַת נְאוּף (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), וְתִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, וְטַלִּית קָטָן מְרַמֵּז עַל אוֹר הַפְּנִימִי, וְתָרִבּוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת בִּזְכוּת שֶׁאַתָּה מַלְבִּישׁ עַצְמְךָ בְּמִצְוַת צִיצִית, וְתִזָּהֵר מְאֹד לֵילֵךְ כָּל הַיּוֹם עִם צִיצִית, אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים כה.): שְׁקוּלָה מִצְוַת צִיצִית כְּנֶגֶד כָּל מִצְוֹות שֶׁבַּתּוֹרָה, וּצְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קנג.): ״בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים״ — אֵלּוּ צִיצִית. וְאָמְרוּ (שַׁבָּת קלג:): ״זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ״ — עֲשֵׂה לְפָנָיו צִיצִית נָאָה, וּבְכָל הַיּוֹם תַּזְכִּיר עַצְמְךָ בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁעָלֶיךָ, וְתִשְׂמַח מְאֹד שֶׁאַתָּה זוֹכֶה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל נְטִילַת יָדָיִם:

לִהְיוֹת מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ הַמֶּלֶךְ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ב׳): וּרְאִיתֶם אוֹתָהּ אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ, מַגִּיד שֶׁכָּל הַמְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. וְעַל־כֵּן כָּל הַיּוֹם תִּסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית שֶׁעָלֶיךָ וְתִשְׂמַח מְאֹד, וְהַשְׁמָחָה הַזּוֹ תִּשְׁמֹר אוֹתְךָ מִכָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים. וְאִם תִּהְיֶה רָגִיל בָּזֶה, אֲזַי בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן תֶּחְמְשַׁךְ עָלֶיךָ הֶאָרָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי הַצִּיצִית מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לָאָדָם. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סִפְרִי שְׁלַח): ״וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים״ — ׳זוֹ קְדֻשַּׁת צִיצִית, מַגִּיד שֶׁהַצִּיצִית מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל׳, וּכְשֶׁאָדָם מַרְגִּיל עַצְמוֹ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית שֶׁלּוֹבֵשׁ, אֲזַי זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לִדְבֵקוּת אֱמֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְעַלֶּה בְּמַעֲלַת הַיִּרְאָה וְהַקְּדֻשָּׁה, וְנִשְׁמָר מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן. וּצְרִיכִים לְדַקְדֵּק תָּמִיד לָלֶכֶת עִם טַלִּית קָטָן נְקִיָּה, כִּי זוֹ מִצְוָה מְאֹד יְקָרָה, וְאִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ אֶל אֵיזֶה אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת בָּזֶה שֶׁיִּתְבּוֹנֵן וְיִסְתַּכֵּל בְּכָל יוֹם עַל הַצִּיצִית שֶׁלּוֹ, אָז הָיָה חָזָק בָּזֶה מְאֹד מְאֹד; כִּי הַהִסְתַּכְּלוּת בַּצִּיצִית כָּל הַיּוֹם מוֹעִילָה לְהַשָּׁגָה, וְנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ הַקְּלִפּוֹת, וְנִמְשֶׁכֶת עָלָיו אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר לָלֶכֶת כָּל הַיּוֹם עִם טַלִּית קָטָן וּמִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ.

ב.

אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בִּרְכַּת ״עַל נְטִילַת יָדַיִם״, תְּכַוֵּן מְאֹד מְאֹד, כִּי בִּנְטִילָה זוֹ שֶׁאַתָּה נוֹטֵל אֶת יָדֶיךָ, אַתָּה מוֹרִיד וּמַפְרִיד אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהָרוּחַ רָעָה הַשּׁוֹרוֹת עַל אֶצְבְּעוֹתֶיךָ, וְלָכֵן בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַיּוֹם כְּשֶׁאוֹמְרִים אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ צְרִיכִים לְכַוֵּן בָּהּ עַד מְאֹד, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ד:) ׳כָּל הַמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם׳; וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד כָּל הַיּוֹם בִּנְטִילַת יָדַיִם, וּבִפְרָט עַכְשָׁו בַּבֹּקֶר יְכַוֵּן הֵיטֵב אֶל הַבְּרָכָה, וְיֵשׁ בָּהּ י״ג תֵּבוֹת כְּנֶגֶד י״ג מִדּוֹת רַחֲמִים, וּכְשֶׁאָדָם נוֹטֵל אֶת יָדָיו, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֶׁפַע אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת הַנְּשָׁמָה, וְלָכֵן צָרִיךְ לְפַשֵּׁט כַּפּוֹת הַיָּדַיִם כְּמִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל בָּהֶם אֵיזֶה דָּבָר, לִרְמֹז קַבָּלַת הַטָּהֳרָה (חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל), וּצְרִיכִים לִשְׁפֹּךְ שֶׁפַע שֶׁל מַיִם עַל הַיָּדַיִם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַב חִסְדָּא: אֲנָא מַשָּׁאי מְלֵא חָפְנֵי מַיָּא וְיָהֲבוּ לִי מְלֵא חָפְנֵי טִיבוּתָא (שַׁבָּת קט:); וּצְרִיכִים לְכַוֵּן עַ״ל נְ׳טִילַת

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה, וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים, חֲלוּלִים חֲלוּלִים, גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמֹד לְפָנֶיךָ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה רוֹפֵא כָל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

יָדַיִם רָאשֵׁי תֵּבוֹת עָ׳נָ׳י׳; כִּי אִם אָדָם אֵינוֹ נוֹטֵל יָדָיו, אֲזַי נַעֲשָׂה עָנִי, חַס וְשָׁלוֹם; וְעַל־כֵּן אֵיעָצְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁתִּהְיֶה זָהִיר מְאֹד בִּנְטִילַת יָדַיִם כָּל הַיּוֹם בְּעֵת שֶׁאַתָּה צָרִיךְ, הֵן כְּשֶׁאַתָּה יוֹצֵא לִצְרָכֶיךָ וְהֵן לַאֲכִילָה, שֶׁצְּרִיכִים אָז לְהִזָּהֵר מְאֹד בִּנְטִילַת יָדַיִם, וּבִפְרָט בַּבֹּקֶר כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה, צְרִיכִים לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם, וּלְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, כִּי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה זֶה סוֹד תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים עַל זֶה "הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים" (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ו׳, אוֹת יז), שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַמַּיִם שֶׁאָדָם נוֹטֵל בָּהֶם יָדָיו, שֶׁאָז נִמְשֶׁכֶת עָלָיו עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, וּמְאִירָה עָלָיו רוּחַ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה; כִּי הַמַּיִם הֵם סוֹד שִׁפְלוּת וַעֲנָוָה, וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, ב): "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם".

ג.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בִּרְכַּת "אֲשֶׁר יָצַר", תְּכַוֵּן מְאֹד בִּבְרָכָה זוֹ, כִּי הִיא כּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הָאָדָם, וְיֵשׁ בָּהּ מ״ה תֵּבוֹת כְּמִסְפַּר אָדָ״ם, שֶׁמְּרַמֶּזֶת עַל חָכְמָ״ה, שֶׁהוּא סוֹד אַבָּא, וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים "אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה, וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים", כִּי יֵשׁ בָּאָדָם שִׁבְעָה נְקָבִים שֶׁבָּהֶם מְקַבֵּל הָאָדָם אֶת הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם סוֹד שִׁבְעַת הַגְּרוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא), וְיֵשׁ נְקָבִים שֶׁבָּהֶם מוֹצִיא אֶת הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת, וְזֶה פְּלָאֵי הַבּוֹרֵא אֵיךְ שֶׁמְּקַשֵּׁר רוּחָנִי בְּגַשְׁמִי, שֶׁמְּצַד נִשְׁמָתוֹ הוּא מוֹרִיד לְעַצְמוֹ אוֹרוֹת רוּחָנִיִּים, אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא תַּכְלִית עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, וּמִצַּד שֵׁנִי גּוּפוֹ הַגַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי הַמָּלֵא גַּאוּת וּפְסֹלֶת וּמוֹתָרוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹצִיא מֵעַצְמוֹ, וְיֵשׁ

אֱלֹהַי, נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא, אַתָּה בְרָאתָהּ, אַתָּה יְצַרְתָּהּ, אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי, וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי, וְאַתָּה עָתִיד לִטְלָהּ מִמֶּנִּי, וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבוֹא, כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי, מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

שְׁנֵי נְקָבִים שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאוֹת הַקִּלְפּוֹת, הַמּוֹתָרוֹת וְהַזֶּהֲמָה, וּכְשֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּגוּפוֹ הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִים לְקַשֵּׁר רוּחָנִיּוּת לְגַשְׁמִיּוּת, אָז יִתְפַּלֵּא מֵרֹב חָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בְּבִנְיַן גּוּפוֹ, אֵיךְ שֶׁמִּצַּד אֶחָד הוּא גַּשְׁמִי וְחָמְרִי וּמִצַּד אֶחָד הוּא רוּחָנִי וּמָלֵא אוֹר, וְלָכֵן צְרִיכִים לְכַוֵּן הֵיטֵב בְּאָמְרֵךְ בְּרָכָה זוֹ כָּל הַיּוֹם, וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לַנְּשָׁמָה, וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן אֵיךְ שֶׁגּוּפוֹ מִתְנַהֵג בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק, וְהוּא בָּרִיא, עָלָיו לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל עַל פְּלָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁהוּא "רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת", כָּל בִּנְיַן גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא פֶּלֶא מִפִּלְאֵי הָעֲשִׂיָּה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר, וּבְכַוָּנָתְךָ בִּבְרָכָה זוֹ, תֵּמְשֵׁךְ עָלֶיךָ בְּרִיאוּת הַשְּׁלֵמָה, וְכִמְעַט שֶׁכָּל בְּרִיאוּת הָאָדָם תְּלוּיָה בִּבְרָכָה זוֹ, כִּי אִם יְכַוֵּן אָדָם כָּל הַיּוֹם בְּעֵת אָמְרוֹ בְּרָכָה זוֹ בְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת, אָז מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּהְיֶה בָּרִיא.

ד.

בְּנִי! בְּאָמְרֵךְ "אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא, אַתָּה בְרָאתָהּ, אַתָּה יְצַרְתָּהּ, אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי, וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה סוֹבֵב כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא עֶצֶם אֱלֹקוּת, שֶׁהִיא טְהוֹרָה, הִיא כְּנֶגֶד עוֹלָם הָאֲצִילוּת, "אַתָּה בְרָאתָהּ" — כְּנֶגֶד עוֹלָם הַבְּרִיאָה, "אַתָּה יְצַרְתָּהּ" — כְּנֶגֶד עוֹלָם הַיְצִירָה, "אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי" — כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, "וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי" — נֶגֶד הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, כִּי הַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה עֶלְיוֹנָה מַה שֶּׁיִּקְרֶה

עִם אָדָם בְּכָל רֶגַע, וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, "וְאַתָּה עָתִיד לְטָלָה מִמֶּנִּי" — שֶׁזֶּה יִהְיֶה מַיִן נוּקְבִין, בְּעֵת חֲזָרַת הַנְּשָׁמָה אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְהַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, אֲזַי הֵם מְכַוְּנִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע אֵיךְ לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם בַּחֲזָרָה אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלִים מַיִן נוּקְבִין אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם מַיִן דּוּכְרִין, שֶׁזֶּה סוֹד "**וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא**", שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַחֲזִיר לַדְּבֵקִים בּוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת שֶׁל "לֶעָתִיד לָבֹא", שֶׁמַּרְגִּישִׁים הָאָרַת עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל טוֹב לָהֶם (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'); וְכֵן שַׁיֶּכֶת בְּרָכָה זוֹ גַּם לְעֵת הַהִסְתַּלְּקוּת וּלְעֵת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, וּבְרָכָה זוֹ סְמוּכָה אֶל בִּרְכַּת "אֲשֶׁר יָצַר", כִּי הִיא נֶגֶד אִמָּא, שֶׁהִיא מְחֻבֶּרֶת תָּמִיד עִם אַבָּא, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לוֹמַר אוֹתָהּ תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר בִּרְכַּת "אֲשֶׁר יָצַר" בַּבֹּקֶר, וּלְכַוֵּן בָּהּ מְאֹד, כִּי בַּאֲמִירַת בְּרָכָה זוֹ הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּבָהּ מְרֻמָּז סוֹד מַיִן נוּקְבִין וּמַיִן דּוּכְרִין, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַלִּית נִשְׁמָתָם לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַחֲזִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת שֶׁל לֶעָתִיד לָבֹא, הֱאָרַת עוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיךְ הָאָדָם לִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ שֶׁנִּבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אָב הָרַחֲמָן, וְלָכֵן "**כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי**" "**מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ חַיָּ"ה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת**", כִּי אָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי עַל־יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, אָדָם מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֱאָרַת עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'), וְלָכֵן הוּא יִתְבָּרַךְ "**הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים**". וְזוֹ הִתְחַזְּקוּת גְּדוֹלָה לָאָדָם, שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל אֲפִלּוּ שֶׁעָבַר עָלָיו בְּחַיָּיו מַה שֶׁעָבַר, יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע בַּחֶסֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת, אֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר הָיָה פֶּגֶר מֵת, שֶׁנָּפַל לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, כִּי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ו', אוֹת יז), הַכְּלָל שֶׁל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹתָיו הַנִּצְחִית, כָּל תַּקָּנָתוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּעַצְמוֹ כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בַּבְּרָכָה "**הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים**", כִּי כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, אֲזַי הוּא כְּמוֹ מֵת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִין מֵתִים; וּכְשֶׁאָדָם

זוֹכֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת "הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים"; וְעַל־כֵּן אֵיךְ שֶׁהוּא, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁעוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם אֶצְלוֹ חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי; כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו הוּא עוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְווֹת בְּכָל יוֹם, כִּי מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין, וְאוֹמֵר בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלַּת הָעַמִידָה, וְהַרְבֵּה אוֹמְרִים תְּהִלִּים וְלוֹמְדִים תּוֹרָה מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, וְהָעִקָּר לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, וְלֵידַע שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה כְּבָר לֹא יִהְיֶה לוֹ אַף פַּעַם, וְלָכֵן עָלֶיךָ נָפְלָה חוֹבַת הַיּוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִים הַרְבֵּה, וּכְבָר נִכְשַׁל בְּמַעֲשָׂיו פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, עִם כָּל זֹאת עָלָיו לֵידַע, אִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הֶחֱזִיר לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁעַד עַכְשָׁו הָיָה כְּפֶגֶר מֵת, וַעַכְשָׁו הֶחֱזִיר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ, עָלָיו לֵידַע שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם חָדָשׁ לְגַמְרֵי, וְיָכוֹל גַּם בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם לְהַגְדִּיל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי "וּבְכָל מָקוֹם מַקְטֵר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי" (מַלְאָכִי א, יא), בְּכָל מָקוֹם דַּיְקָא, אֲפִלּוּ בַּמְקוֹמוֹת הַטְּמֵאִים לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנָחוֹת קי), וְכָל שֶׁכֵּן אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, מֵאַחַר שֶׁעַתָּה כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, וְרוֹצֶה עַתָּה לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וּלְהִתְפַּלֵּל, בְּוַדַּאי מְקַדֵּשׁ וּמְגַדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחָדָשׁ, כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֹּאת הָעֲבוֹדָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וְכוּ', וַאֲפִלּוּ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּגַן־עֵדֶן הָעֶלְיוֹן אֵינָן יְכוֹלוֹת לְהַשְׁלִים הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת, כִּי "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ" (תְּהִלִּים קטו, יז); וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ דָּבָר זֶה, אָז שׁוּם דָּבָר לֹא יוּכַל לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ, אֶלָּא הוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ עַל נֵעֶם חֶלְקוֹ שֶׁהֶחֱזִיר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ. וְזֶה צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּעֵת אָמְרוֹ בִּרְכַּת "אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא", שֶׁהִיא כְּנֶגֶד עוֹלָם הָאֲצִילוּת, "אַתָּה בְרָאתָהּ" — כְּנֶגֶד עוֹלָם הַבְּרִיאָה, "אַתָּה יְצַרְתָּהּ" — כְּנֶגֶד עוֹלָם הַיְצִירָה, "וְאַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי" — כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, "וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי" — שֶׁזֶּה גְּדֶל הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא רוּחָנִית בְּתוֹךְ גּוּפוֹ הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, "וְאַתָּה עָתִיד לִיטְלָהּ מִמֶּנִּי" — שֶׁזֶּה בְּעֵת הַמִּיתָה, וְלַצַּדִּיקִים הַמּוּכָנִים לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, "וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא", בְּעֵת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, וְלַצַּדִּיקִים בְּכָל עֵת וָרֶגַע, שֶׁמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם אֲלֵיהוּ יִתְבָּרַךְ, אָז יוֹרֵד עֲלֵיהֶם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת מֵהָאוֹר שֶׁל לֶעָתִיד לָבֹא; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן אֶל דְּבָרִים אֵלּוּ בְּעֵת אֲמִירַת בְּרָכָה זוֹ, וְאָז לְרַב טוּב הַצָּפוּן יִזְכֶּה.

צדיקים ואנשי מעשה אומרים כאן תפילה זו

אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת שַׁלִּיט בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, תֵּן בִּי כֹּחַ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְלִירְאָתֶךָ וְלִתּוֹרָתֶךָ, שֶׁיִּקַּיִם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר. וְאֶהְיֶה כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה אֲשֶׁר נָפַחְתָּ בִּי, כְּדֵי שֶׁאֶחֱזֹר לֶעָתִיד לַמָּקוֹר שֶׁחָצַבְתָּ נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי מִשָּׁם, שֶׁלֹּא אֶכָּלֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא אֵבוֹשׁ לָעוֹלָם הַבָּא, וְלִהְיוֹת מוּכָן וּמְזֻמָּן מֵאוֹתָם הַנּוֹחָלִים לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, כְּלוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, אָמֵן:

ה.

צַדִּיקִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה אוֹמְרִים כָּאן אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקֵּן רַבִּי חַיִּים וִיטַאל זַ״ל, וּמַתְחֶלֶת ״אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת שַׁלִּיט בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים״, וּצְרִיכִים לְכַוֵּן אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כִּי אָדָם צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה, כִּי הַתַּכְלִית שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הִיא רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁיִּהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁלֹּא יֵלֵךְ אַחַר דֵּעוֹת הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהָעֵרֶב־רַב שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים עַכְשָׁו בָּעוֹלָם עִם טֻמְאָתָם שֶׁל ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, וְאָדָם צָרִיךְ רַחֲמִים רַבִּים שֶׁלֹּא יִמָּשֵׁךְ אֲלֵיהֶם, כִּי כֹּחַ הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא גָּדוֹל מְאֹד לְמַעַן הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְיִהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ דִּבּוּרוֹ וּמַעֲשָׂיו, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כְּפִי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

ו.

אַחַר־כָּךְ תְּבָרֵךְ אֶת בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר לְפִי דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (הִלְכוֹת תְּפִלָּה פֶּרֶק ז הֲלָכָה י׳): שֶׁלֹּשׁ בְּרָכוֹת הֵן, וְכָתַב הָרַשְׁבָּ״א (בְּרָכוֹת יא: דִּבּוּר הַמַּתְחִיל: ר׳ יוֹחָנָן) שֶׁכֵּן דַּעַת בַּעַל הַמָּאוֹר, וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (פְּסָחִים קד: רֹאשׁ הַשָּׁנָה חוץ), עַיֵּן שָׁם; וּצְרִיכִים לְכַוֵּן מְאֹד מְאֹד בִּבְרָכַת הַתּוֹרָה, וְכָתַב הַטּוּר (אֹרַח חַיִּים, סִימָן מז): יְכַוֵּן בִּבְרָכָתוֹ עַל מַעֲמַד הַר סִינַי, אֵיךְ בָּחַר בָּנוּ

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב נָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ, וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ, וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

מִכָּל הָאֻמּוֹת, וְקֵרְבָנוּ לְפְנֵי הַר סִינַי, וְהִשְׁמִיעָנוּ דְּבָרָיו מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, וְנָתַן לָנוּ תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בֵּית חַיֵּינוּ כְּלִי חֶמְדָּתוֹ, שֶׁהָיָה מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ בְּכָל יוֹם.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בִּרְכַּת "לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה", תְּכַוֵּן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת כְּנֶגֶד י"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁל "לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה", שֶׁמְּחוּיָב כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וּלְעַיֵּן וּלְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶּה עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי כָּל עִסְקוֹ שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ, וּכְדֶרֶךְ בַּעַל עֵסֶק, שֶׁתָּמִיד עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וּמְכַוֵּן אֵיךְ לְחַדֵּשׁ וּלְהַרְוִיחַ, כֵּן צָרִיךְ בַּעַל תּוֹרָה לִהְיוֹת כָּל עִסְקוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְכָל מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ יִהְיֶה בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה לְחַדֵּשׁ בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה. וְאַחַר־כָּךְ בְּאָמְרְךָ בִּרְכַּת "וְהַעֲרֶב נָא", תְּכַוֵּן שֶׁיֵּשׁ בִּבְרָכָה זוֹ ל"ב תֵּבוֹת כְּנֶגֶד ל"ב שְׁבִילִין שֶׁבַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְכֵן הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בְּל"ב מִדּוֹת. וּתְכַוֵּן הֵיטֵב בְּאָמְרְךָ "וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל", וּלְבַקֵּשׁ אָז הַרְבֵּה רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ לְךָ בָּנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּנְכָדִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּ"ח (אוֹרַח חַיִּים, סִימָן מז), שֶׁנִּתְקַן עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בָּבָא מְצִיעָא פה.): וְכָל הָרוֹאֶה בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, מֻבְטָח לוֹ שֶׁאֵין הַתּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נט, כא): "לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ", וְעַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר "וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל", וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁגַּם בָּנָיו וּבְנֵי בָּנָיו יִהְיוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, וְאַל תֵּקֶל בְּעֵינֶיךָ תְּפִלָּה זוֹ, כִּי מְאֹד מְאֹד הִקְפִּידוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל תְּפִלַּת הַבָּנִים, לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵי תּוֹרָה, וְאַחַר־כָּךְ תֹּאמַר בִּרְכַּת "אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ" שֶׁהִיא חֶמְדָּה גְּנוּזָה, וְעָלֵינוּ לִשְׁמֹחַ עַל גּוֹרָלֵנוּ מְאֹד (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פְּרִיקָה וּטְעִינָה, הֲלָכָה ד', אוֹת לה), וּצְרִיכִים לְכַוֵּן מְאֹד בִּבְרִכַּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּבָרְכִים בְּכָל יוֹם, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת בְּרָכָה, שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ סַם חַיִּים, כִּי בַּתּוֹרָה יֵשׁ שְׁנֵי כֹּחוֹת: זָכָה — נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה — נַעֲשָׂה לוֹ סַם מִיתָה (יוֹמָא עב:); וְעַל־כֵּן צְרִיכִים דַּיְקָא לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אוֹר פָּשׁוּט, לְצַיֵּרָהּ בִּבְחִינַת בְּרָכָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לו), וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִים "אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ", אָנוּ מַזְכִּירִים בִּבְרָכָה זוֹ, "אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים", דְּהַיְנוּ שֶׁבָּחַר בָּנוּ מֵהֶם וְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מֵהֶם, דְּהַיְנוּ מֵהֶם וּמִתַּאֲוֹוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, כִּי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים, וְכֻלָּם בִּכְלַל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כג), וְעַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מֻבְחָרִים מִכָּל הָעַמִּים, דְּהַיְנוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וּמִתַּאֲוֹוֹתֵיהֶם רָעוֹת, וְהָעִקָּר מֵהַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא "וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ", כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא, עַל־יְדֵי שֶׁאָנוּ מֻבְחָרִים מִכָּל הָעַמִּים, דְּהַיְנוּ יֵשׁ לָנוּ קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וּמַכְנִיעִים וּמְשַׁבְּרִים אֶת הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה "נָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ" (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה א'), וְזֶה גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה בְּ"בִרְכַּת הַתּוֹרָה". וְכָתַב הַבַּ"ח זַ"ל (טוּר אוֹרַח חַיִּים, סִימָן מז): וְכַוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעוֹלָם הָיְתָה שֶׁנִּהְיֶה עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁתִּתְעַצֵּם נִשְׁמָתֵנוּ בְּעַצְמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּקְדֻשָּׁה מִכָּל מוֹצָא הַתּוֹרָה, וְלָכֵן נָתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תּוֹרַת אֱמֶת לְיִשְׂרָאֵל בְּמַתָּנָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מֵאִתָּנוּ, כְּדֵי שֶׁתִּתְדַּבֵּק נִשְׁמָתֵנוּ וְגוּפֵנוּ וּרְמַ"ח אֵיבָרִים וְשָׁסָ"ה גִּידִים בִּרְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וְשָׁסָ"ה לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, וְאִם הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּכַּוָּנָה הַזֹּאת, הֵם הָיוּ נַעֲשִׂים מֶרְכָּבָה וְהֵיכַל לִשְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָיְתָה הַשְּׁכִינָה מַמָּשׁ בְּקִרְבָּם כְּהֵיכַל הָעֵ"ה הָיוּ, וּבְקִרְבָּם מַמָּשׁ הָיְתָה הַשְּׁכִינָה קוֹבַעַת דִּירָתָהּ, וְהָאָרֶץ כֻּלָּהּ הָיְתָה מְאִירָה מִכְּבוֹדָם, וְכָזֶה יִהְיֶה

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם:

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

קְשׁוּר פָּמַלְיָה שֶׁל מַעְלָה עִם פָּמַלְיָה שֶׁל מַטָּה וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בִּבְרַכַּת הַתּוֹרָה, וְאָז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא לְנֶצַח נְצָחִים, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

ז.

אָהוּבִי, בְּנִי! תֵּכֶף וּמִיָּד אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת "בִּרְכַּת הַכֹּהֲנִים", כַּמּוּבָא בַּתּוֹסְפוֹת (בְּרָכוֹת יא, דִּבּוּר הַמַּתְחִיל: שֶׁכְּבָר נִפְטָר), וְהָאֲרִיכוּ הַמְּפָרְשִׁים לוֹמַר פְּסוּקִים דִּבְרַכַּת כֹּהֲנִים, וְגַם "אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר", שֶׁהִיא מִשְׁנָה (פֵּאָה, פֶּרֶק א'), **"אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא"**, שֶׁהִיא בְּרַיְתָא (בְּשַׁבָּת קכז.), מִפְּנֵי הַיְרוּשָׁלְמִי שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּלְמַד עַל אֲתָר, וְהַטַּעַם שֶׁנּוֹהֲגִים לוֹמַר תֵּכֶף אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, זֶה סוֹד שֶׁהַכֹּהֲנִים מְצַיְּרִים הָאוֹר, שֶׁהוּא קָמִיץ וְסָתוּם, בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא ה, יב): "וְקָמַץ הַכֹּהֵן" וְגוֹ', הֵם מְצַיְּרִים אוֹתוֹ לִבְרָכָה עַל־יְדֵי בִּרְכָתָם שֶׁמְּבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְצַיְּרִים אֶת הָאוֹר לְטוֹבָה, וְהַכֹּהֲנִים הֵם שׁוֹמְרִים הַבְּרִית, וְעַל־כֵּן נִסְמְכָה בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה הִיא לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה, שֶׁזֶּה סוֹד בִּרְכַּת כֹּהֲנִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה א'). וְכֵן הַטַּעַם לָמָּה אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה אוֹמְרִים תֵּכֶף בִּרְכַּת כֹּהֲנִים? כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל־יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַכֵּלִים לִבְרָכָה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּסוֹד שְׁמִירַת הַבְּרִית; וְעַל־כֵּן עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה נִמְסָר לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג, י) "יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל", וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַכֵּלִי שֶׁלָּהֶם בְּשְׁלֵמוּת, עַל־כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַתּוֹרָה בְּסוֹד בְּרָכָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נִזְקֵי שְׁכֵנִים, הֲלָכָה ב', אוֹת ה'), כִּי כְּשֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים, שֶׁיְּצַיֵּר

אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר, הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרָאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה. אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל

אֶת הָאוֹר לְטוֹבָה. כִּי לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים מְהַפְּכִים אֶת הַתּוֹרָה לְהֶבְלֵיהֶם וְלִשְׁטֵיוּתֵיהֶם, לָזֹאת אָנוּ מַקְדִּימִים בִּרְכַּת הַכֹּהֲנִים, כְּדֵי שֶׁנִּהְיֶה שְׁמוּרִים מֵאֶפִּיקוֹרְסִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבַּר רַבָּה יב, ג): וְיִשְׁמְרֶךָ — מִן הַמַּזִּיקִים; כִּי עִקַּר הַשְּׁמִירָה לִהְיוֹת נִשְׁמָר מֵהַמַּזִּיקִים, שֶׁהֵם הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים הָרוֹצִים לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לִקְלָלָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבַן, וְעַל־כֵּן דַּיְקָא אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה אָנוּ אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיְּצַיְּרוּ לָנוּ אֶת הָאוֹר לְטוֹבָה. וְיֵשׁ בִּבְרָכָה זוֹ בִּרְכַּת הַבָּנִים וּבִרְכַּת הַפַּרְנָסָה וּבִרְכַּת חַיִּים אֲרֻכִּים, כִּי הַכֹּהֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָרֵךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּבָנַי, חַיֵּי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי, שֶׁכָּל זֶה נִצְרָךְ לִלְמוּד הַתּוֹרָה.

ח.

וְאַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים מִשְׁנָה "**אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר, הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרָאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה**", כִּי אֵלּוּ אֵין לָהֶם שִׁעוּר מִדְּאוֹרַיְתָא "**הַפֵּאָה**", כִּדְכְתִיב (וַיִּקְרָא יט, ט): "לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ", וְלֹא נֶאֱמַר כַּמָּה יַנִּיחַ, אֶלָּא כַּמָּה שֶׁיִּרְצֶה יַנִּיחַ, אֲבָל חֲכָמִים נָתְנוּ בּוֹ שִׁעוּר, שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. "**וְהַבִּכּוּרִים**", דִּכְתִיב (דְּבָרִים כו, ב): "וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה", וְלֹא נֶאֱמַר כַּמָּה. "**וְהָרָאָיוֹן**" דִּכְתִיב (דְּבָרִים טז, טז): "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה" וְגוֹ', וְצָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן רְאִיָּה בְּיוֹם טוֹב בְּכָל פַּעַם הַמִּתְרָאֶה בַּעֲזָרָה, וּלְאוֹתוֹ קָרְבָּן אֵין שִׁעוּר כַּמָּה הוּא שָׁוֶה, אֶלָּא כַּמָּה שֶׁיִּרְצֶה שֶׁיָּבִיא, וְזֶה הַקָּרְבָּן שֶׁמֵּבִיא נִקְרָא עוֹלַת רְאִיָּה, וְאֵין לוֹ שִׁעוּר מִדְּאוֹרַיְתָא. "**וּגְמִילוּת חֲסָדִים**" אֵין לָהֶם שִׁעוּר, הַיְנוּ דַּוְקָא בְּגוּפָם, אֲבָל בְּמָמוֹנָם יֵשׁ לוֹ שִׁעוּר, כִּדְאָמְרִינַן (כְּתֻבּוֹת ג.): הַמְבַזְבֵּז — אַל יְבַזְבֵּז יוֹתֵר מֵחֹמֶשׁ. "**וְתַלְמוּד תּוֹרָה**", אֵין לוֹ שִׁעוּר, אֶלָּא כַּמָּה שֶׁיָּכוֹל לִלְמֹד בַּיּוֹם יִלְמַד. וְחַיָּב לִלְמֹד בְּכָל עֵת וָרֶגַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּנַאי, וְהַטַּעַם שֶׁאוֹמְרִים אֶת הַמִּשְׁנָה כָּאן, הוּא עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ד'), שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדָּקָה הוּא לְשַׁבֵּר אֶת הָאַכְזָרִיּוּת

פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵלּוּ הֵן, כִּבּוּד אָב וָאֵם, וּגְמִילוּת חֲסָדִים, וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים, וּבִקּוּר חוֹלִים, וְהַכְנָסַת כַּלָּה, וּלְוָיַת הַמֵּת, וְעִיּוּן תְּפִלָּה, וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם.

שֶׁלּוֹ וּלְהָפְכָהּ לְרַחֲמָנוּת, וּצְרִיכִים לִתֵּן בְּכָל יוֹם צְדָקָה, וְהַצְּדָקָה הִיא פּוֹתַחַת כָּל הַפְּתָחִים לָאָדָם, שֶׁיִּכָּנֵס עַל יָדָהּ לִפְנֵי וְלִפְנִים, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִתֵּן בְּכָל יוֹם צְדָקָה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה פּוֹתֵחַ תָּמִיד פֶּתַח חָדָשׁ, וְיָכוֹל לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַשְׁפָּעָה גְּדוֹלָה, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, וּלְכָל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי תִּקֶּף הָרָצוֹן, שֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֶה לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִי פְּרָטִית, וְאֵינוֹ מְבַלְבֵּל אֶת עַצְמוֹ מֵחַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁרוֹצִים לְהַחְדִּיר, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ הַכֹּל טֶבַע מִקְרֶה וּמַזָּל. וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לָתֵת צְדָקָה בְּכָל יוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה שֶׁנִּפְתָּח לוֹ הַפֶּתַח בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה, וְזוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל רְצוֹנוֹת חֲזָקִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַשֵּׁר בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ־הוּא; וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה "**אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר, הַפְּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרָאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה**", כִּי אֵלּוּ הֵן מִצְוֹוֹת שֶׁזּוֹכִים עַל יָדָן לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, וְעַל־כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה׳ אוֹת סג); כִּי הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה אֵין לוֹ שִׁעוּר, כִּי הוּא מוֹעִיל בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה בְּכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאֹד מוֹעִיל לוֹ גַּם כֵּן הָרָצוֹן הַטּוֹב, כִּי עַל־יְדֵי הָרָצוֹן הַטּוֹב — הַכֹּל יְכוֹלִים לַעֲלוֹת, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וּלְהֵפֶךְ גַּם מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, הוּא צָרִיךְ גַּם־כֵּן לָרוּץ וּלְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָדָשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין חֵקֶר; וְעַל־כֵּן הָרָצוֹן הוּא עִנְיָן שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר, וּצְרִיכִים תָּמִיד בְּכָל יוֹם וָיוֹם

לְהִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים חֲדָשִׁים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; וְעַל־כֵּן נָקַט הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרְאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים, שֶׁהֵם עִנְיַן צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִים מֵהַתְּבוּאָה מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים לָעֲנִיִּים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לָרָצוֹן לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ, וּלְהַגְבִּיר הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי פֵּאָה וּבִכּוּרִים צְרִיכִים לָתֵת תֵּכֶף בַּהַתְחָלָה שֶׁל הַתְּבוּאָה, פֵּאָה נוֹתְנִים בְּעֵת הַקָּצִיר תֵּכֶף, וְכֵן בִּכּוּרִים נוֹתְנִים תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל הַפְּרִי לְהִתְבַּכֵּר, כִּי הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת צְרִיכִים לְתַקָּנָם בְּיוֹתֵר מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱחַז בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת אֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, יז): "אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" וְגוֹ', שֶׁמִּשָּׁם בָּאוֹת כָּל יְגִיעוֹת הַל"ט מְלָאכוֹת, שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ בָּהֶם, קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִים הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת שֶׁעִקָּרָם בַּעֲבוֹדַת אֲדָמָה, שֶׁהֵם מוֹנְעִים גְּדוּלִים בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; וְעַל־כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁקּוֹצְרִים הַתְּבוּאָה יִתֵּן פֵּאָה לָעֲנִיִּים, כְּדֵי לְטַהֵר הַתְּבוּאָה הַיּוֹצֵאת מִן הָאֲדָמָה מִזֹּהַמַת הַנָּחָשׁ, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָרָצוֹן. וְכֵן בִּכּוּרִים צְרִיכִים לִתֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁהַפְּרִי מַתְחִיל לְהִתְבַּכֵּר, גַּם־כֵּן מֵהַטַּעַם הַזֶּה, וּבִכּוּרִים הֵם יְקָרִים מְאֹד, כִּי מְבִיאִים אוֹתָם לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הֶאָרַת הַפָּנִים, סוֹד הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא סוֹד הַפָּנִים, וְעִקָּרָם מְבִיאִים אוֹתָם בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַבִּכּוּרִים, כִּי בְּשָׁבוּעוֹת הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא עַל־יְדֵי הָרָצוֹן. נִמְצָא, שֶׁפֵּאָה וּבִכּוּרִים הֵם סוֹד צְדָקָה, שֶׁנּוֹתְנִים בַּהַתְחָלַת תִּקּוּן הַתְּבוּאָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לָרָצוֹן, וְעַל־כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר, כִּי הָרָצוֹן אֵין לוֹ שִׁעוּר, וְזֶה מִצְוַת (דְּבָרִים טז, טז): "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הַוָ"ה אֱלֹהֶיךָ", דְּהַיְנוּ בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁאָז קוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים אָז לַעֲלוֹת וְלֵירָאוֹת אֶת פְּנֵי הַוָ"ה לְקַבֵּל שָׁם הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא סוֹד פְּנֵי הַוָ"ה הַמֵּאִיר בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹתֵר, וְעַל־כֵּן הָרְאָיוֹן אֵין לוֹ שִׁעוּר, כִּי הָרָצוֹן אֵין לוֹ שִׁעוּר, וְזֶה "**וּגְמִילוּת חֲסָדִים**" שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצְּדָקָה שֶׁכְּלוּלָה מִגְּמִילוּת חֲסָדִים, שֶׁעִקָּרָהּ בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן, וְעַל־כֵּן אֵין לוֹ שִׁעוּר, וְכָל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ בְּכָל יוֹם. וְזֶה "**וְתַלְמוּד תּוֹרָה**", שֶׁאֵין לָהּ גַּם־כֵּן שִׁעוּר, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן, וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים מִשְׁנָה זוֹ בְּכָל יוֹם אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, כִּי בְּכָל יוֹם צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט, א): "בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל, שֶׁבְּכָל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם אַתָּה עוֹמֵד עַל הַר סִינַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו, ו): "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל: בְּכָל יוֹם

יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, וְזֶה כָּל עִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּבָרְכִים בְּכָל יוֹם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, וְעִקָּרוֹ עַל־יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן, שֶׁצְּרִיכִים לְחַדְּשׁוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, וְאָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, אֶלָּא לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְלֹא יִשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִפְרָט בִּלְמוּד הַתּוֹרָה יַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה. וְזֶה תִּקֵּף הָרָצוֹן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִתְחַזֵּק בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, וְאַחַר־כָּךְ מַמְשִׁיכִים לוֹמַר אֶת הַבְּרַיְתָא (שַׁבָּת קכז.): **"אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא"**, כִּי הֵן מִצְווֹת מְאֹד נִצְרָכוֹת, שֶׁאָדָם יִהְיֶה זָהִיר בָּהֶן בְּכָל יוֹם, וְאֵלּוּ הֵן: **"כִּבּוּד אָב וָאֵם"**, שֶׁהִיא מֵהַמִּצְוָה הַחֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי): חֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת — כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּא, פֶּרֶק כז): כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהָאָדָם רַק שֶׁיְּכַבֵּד אָב וָאֵם, וְאָמְרוּ (קִדּוּשִׁין ל:): בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ דָּרְתִּי בֵּינֵיהֶם וְכִבְּדוּנִי; וְאָמְרוּ (שָׁם לא): בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְצַעֵר אֶת אָבִיו אֶת אִמּוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יָפֶה עָשִׂיתִי שֶׁלֹּא דָּרְתִּי בֵּינֵיהֶם, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׁוּבָה מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, וּכְשֶׁאָדָם מְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ — מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו; וְעַל־כֵּן מַזְכִּירִים אֶת זֶה בְּכָל יוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אָדָם זָהִיר בְּמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם. **"וּגְמִילוּת חֲסָדִים"** זֶה מְאֹד מְאֹד חָבִיב בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (יַלְקוּט הוֹשֵׁעַ, רֶמֶז תקכב): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, חָבִיב עָלַי חֶסֶד שֶׁאַתֶּם גּוֹמְלִים זֶה עִם זֶה יוֹתֵר מִכָּל הַזְּבָחִים שֶׁזָּבַח שְׁלֹמֹה לְפָנַי. וְאָמְרוּ (יְבָמוֹת עט.): שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאֵמָּה זוֹ: הָרַחֲמָנִים, וְהַבַּיְשָׁנִים וְגוֹמְלֵי חֲסָדִים; וְאָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי, תַּעֲנִית, פֶּרֶק ג׳, הֲלָכָה ד׳): "וּבְצֵל יָדַי כִּסִּיתִיךְ" — זוֹ גְּמִילוּת חֶסֶד, שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה גְּמִילוּת חֲסָדִים, זוֹכֶה לֵישֵׁב בְּצִלּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. **"וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית"**, כִּי מְאֹד מְאֹד צְרִיכִים לְהִזָּהֵר לְהִכָּנֵס בְּכָל יוֹם לְבֵית־הַכְּנֶסֶת בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ח.): מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית־הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ, וְאֵינוֹ נִכְנָס שָׁם לְהִתְפַּלֵּל נִקְרָא שָׁכֵן רַע. וְאָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה ג׳): כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֵינוֹ נִכְנָס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ בֵּית־הַכְּנֶסֶת בְּכָל יוֹם, וְיִזְכֶּה לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הָעֲוונוֹת שֶׁבְּיָדוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (יַלְקוּט בָּלָק, רֶמֶז תשעא): מַה הַנְּחָלִים

הָאֵלּוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹרְדִים לְתוֹכָם כְּשֶׁהֵם טְמֵאִים וְטוֹבְלִים וְעוֹלִים טְהוֹרִים, כָּךְ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִים לְתוֹכָם כְּשֶׁהֵם מְלֵאִים עֲוונוֹת, וְיוֹצְאִים מְלֵאִים מִצְווֹת. וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְהִזָּהֵר מְאֹד לְהִכָּנֵס לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְאַל תִּתְעַצֵּל, כִּי הַתְּפִלּוֹת שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ מְקֻבָּלוֹת וּמְרֻצּוֹת יוֹתֵר מִכָּל מָקוֹם, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מָצוּי בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת (בְּרָכוֹת ו׃); וּצְרִיכִים לְהִזָּהֵר בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, וְלֹא לְזַלְזֵל בָּזֶה, חַס וְשָׁלוֹם. ״וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים״ שֶׁהִיא מִצְוָה יְקָרָה מְאֹד, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קכז.): גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִים יוֹתֵר מֵהַקְבָּלַת פְּנֵי שְׁכִינָה; וְאָמְרוּ (בְּרָכוֹת י.): כָּל הַמְאָרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמְהַנֶּהוּ מִנְּכָסָיו, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מַקְרִיב תְּמִידִין; וְאָמְרוּ (מִדְרָשׁ שְׁמוּאֵל יח): כָּל הַמְאָרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמַאֲכִילֵהוּ וּמַשְׁקֵהוּ, כְּאִלּוּ עָשָׂה חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּמִצְוַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים, שֶׁבְּשָׂכָר זֶה יְשַׁלֵּם לוֹ, שֶׁאַף פַּעַם לֹא יֶחְסַר לוֹ כְּלוּם. ״וּבְקוּר חוֹלִים״ שֶׁמְּאֹד מְאֹד הִזְהִירונוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל מִצְוָה זוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (נְדָרִים מ.): כָּל הַמְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה — נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם; וְאָמְרוּ (שָׁם לט׃): כָּל הַמְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה גּוֹרֵם לוֹ שֶׁיִּחְיֶה, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה גּוֹרֵם לוֹ שֶׁיָּמוּת. וְאָמְרוּ (סוֹטָה יד.): מַה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּקֵּר חוֹלִים אַף אַתָּה בַּקֵּר חוֹלִים; כָּל־כָּךְ חֲשׁוּבָה אֵצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים. וְאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מט): ״כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה״ — זֶה בִּקּוּר חוֹלִים; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּמִצְוַת בִּקּוּר חוֹלִים, וְכָל הַזּוֹכֶה לְבַקֵּר חוֹלִים, אָז אַף פַּעַם לֹא יִצְטָרֵךְ לָבֹא לִידֵי מִדָּה זוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. ״וְהַכְנָסַת כַּלָּה״, שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַתֵּן בַּחוּרִים וּבְתֻלּוֹת, וְלַעֲסֹק בְּצָרְכֵיהֶם, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ג׃): מְבַטְּלִים תַּלְמוּד תּוֹרָה לְהַכְנָסַת כַּלָּה, וְהַכֹּל בְּהַצְנֵעַ לֶכֶת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סֹטָה מט׃): ״וְהַצְנֵעַ לֶכֶת״ — זוֹ הַכְנָסַת כַּלָּה לַחֻפָּה; וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּזֶה לְהַכְנִיס כַּלָּה לַחֻפָּה, יִזְכֶּה שֶׁהַשְׁכִינָה תִּהְיֶה תָּמִיד עִמּוֹ, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה — מִלַּעֲסֹק בְּמִצְוַת הַכְנָסַת כַּלָּה, לְשַׁדֵּךְ אֶת בְּנֵי וּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מַסֶּכֶת סוֹפְרִים יט): רָאָה שְׁלֹמֹה כֹּחַ שֶׁל גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, וּבָנָה שְׁנֵי שְׁעָרִים — אֶחָד לַחֲתָנִים וְאֶחָד לַאֲבֵלִים, בְּשַׁבָּת הָיוּ מִתְקַבְּצִים יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם וְיוֹשְׁבִים בֵּין שְׁנֵי שְׁעָרִים הַלָּלוּ, מִשֶּׁחָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ הַחֲתָנִים וַאֲבֵלִים בָּאִים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּדֵי לִגְמֹל לָהֶם חֶסֶד, חֲתָנִים לְקַלְסָם וּלְלַוּתָם לְבֵיתָם, וַאֲבֵלִים לְנַחֲמָם; הֲרֵי שֶׁהַמִּצְוָה הַזּוֹ

שֶׁל הַכְנָסַת כַּלָּה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד. "וּלְוָיַת הַמֵּת", שֶׁהִיא מִצְוָה רַבָּה מְאֹד, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יח.): 'כָּל הָרוֹאֶה אֶת הַמֵּת וְאֵינוֹ מְלַוֵּהוּ, עוֹבֵר מִשּׁוּם "לוֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ", וְאִם לְוָוהוּ מַה שְּׂכָרוֹ? עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "מַלְוֵה יְיָ"ה חוֹנֵן דַּל"'. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יד.): 'מַה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קָבַר מֵתִים, אַף אַתָּה קְבֹר מֵתִים'; כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד חָשׁוּב כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בִּקְבוּרַת הַמֵּת, וְעוֹשֶׂה צָרְכּוֹ, כִּי "טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אָבֵל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה" (קֹהֶלֶת ז, ב); "וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ" (שָׁם); שֶׁתָּמִיד יִזְכֹּר מַעֲשָׂיו, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, וִימַלֵּא אֶת יָמָיו בְּטוֹב, כִּי בְּשָׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ כָּל מַעֲשָׂיו נִפְרָטִים לְפָנָיו (תַּעֲנִית יא.); וְעַל־כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְלַוּוֹת אֶת הַמֵּת, וּמִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, בָּזֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה הֵן לַנִּפְטָר וְהֵן לְעַצְמוֹ, כִּי עַל הַנִּפְטָר שֶׁמְּלַוּהוּ מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלָיו, וְעַל עַצְמוֹ שֶׁנִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁרוֹאֶה מַה סּוֹפוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְעַל־כֵּן מִצְוַת לְוָיַת הַמֵּת הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד. "וְעִיּוּן תְּפִלָּה", שֶׁיָּשִׂים לֵב אֶל הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה רָגִיל בָּזֶה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמַּמְשִׁיךְ גִּלּוּי אֱלֹקוּת לָאָדָם כְּמוֹ תְּפִלָּה, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם, וּלְהָשִׂיחַ וּלְסַפֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֶת אֲשֶׁר כָּל עִם לְבָבוֹ בְּפִשְׁיטוּת וּבְתָמִימוּת גְּמוּרָה, וּכְכָל שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם חָזָק בָּזֶה, עַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הַשְּׁכִינָה. "וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ", שֶׁאָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד יָקָר עִנְיַן הַשָּׁלוֹם, כִּי לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ אֶלָּא עַל מְנַת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, סִימָן א'), וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד מַקְפִּיד שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין לז.): נִבְרָא הָאָדָם יְחִידִי מִפְּנֵי שְׁלוֹם הַבְּרִיּוֹת, שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ אַבָּא גָּדוֹל מֵאָבִיךָ. וְהִזְהִירוּ מְאֹד חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת ד, כ): "הֱוֵי מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם כָּל אָדָם"; כִּי (עֻקְצִין ג'): לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "יְיָ"ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ"ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם"; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְזוֹ מִצְוָה רַבָּה מְאֹד לְהַשְׁלִים בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לח, סִימָן ו'): 'גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם וּשְׁנוּאָה הַמַּחֲלֹקֶת'; וְאָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט, סִימָן ט'): 'גָּדוֹל שָׁלוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ'; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת, "וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ", וְאֵין עוֹד

דָּבָר גָּדוֹל יוֹתֵר מֵהַמִּשִּׁים שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק כח): ׳כָּל הַמֻּשִּׁים שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מֻשִּׁים שָׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֻלָּךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ׳, וּצְרִיכִים לְמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם־בַּיִת שֶׁיְּפַיֵּס אֶת אִשְׁתּוֹ תָּמִיד, כִּי אָסוּר לְבַזּוֹת וּלְהַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתּוֹ, כִּי אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו.); וּמִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בְּשָׁלוֹם־בַּיִת — מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה עַד מְאֹד. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא יִתְרוֹ): ׳וּמָה אַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שֶׁמַּטִּילוֹת שָׁלוֹם, אָמְרָה תּוֹרָה ״לֹא תָּנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל״, הַמַּטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אָדָם לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיַּאֲרִיכוּ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו׳; וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹסֵק בַּהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁאָז מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה עַד מְאֹד. **״וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם״**, כִּי אֵין לְךָ עוֹד דָּבָר גָּדוֹל יוֹתֵר מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲבוֹדָה זָרָה יט.): ׳כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֻפְצוֹ׳; וְאָמְרוּ (שָׁם כ:): ׳כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה — נְכָסָיו מַצְלִיחִים׳; וְאָמְרוּ (אָבוֹת ו, ב): ׳אֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין, אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה׳; כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, פֶּרֶק ד׳, הֲלָכָה ח׳): ׳כֵּיוָן שֶׁקִּבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם עֹל תּוֹרָה, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ לֹא חֲטָאתֶם מִימֵיכֶם׳; וְעַל־כֵּן לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹלֶה עַל הַכֹּל, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר גָּדוֹל מִלִּמּוּד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁמִּי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וּכְבָר אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּנוֹת, כִּי כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה אֵינוֹ צָרִיךְ לְעוֹלָה וּלְחַטָּאת וּלְמִנְחָה וּלְאָשָׁם (מְנָחוֹת קי.). וּצְרִיכִים לְמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי ׳כָּל מָקוֹם שֶׁהִשְׁרָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תּוֹרָתוֹ הִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ׳ (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן יז); וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן יג): ׳הוֹאִיל וְהֶבֶל הֵם יָמָיו שֶׁל אָדָם וּכְצֵל הֵם, מָה הֲנָאָה יֵשׁ לוֹ בַּחַיִּים יוֹתֵר מִלְּהִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁכֻּלָּהּ חַיִּים׳?! וּמִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹרֶה עִמּוֹ תָּמִיד, וְהַשְׁכִינָה מְקַדַּמְתּוֹ וּבָאָה לְפָנָיו בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד חָשׁוּב לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא, פֶּרֶק א׳): ׳כֵּיוָן שֶׁקָּרָא אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים, וְשָׁנָה מִדְרָשׁ וַהֲלָכוֹת וְאַגָּדוֹת, וְשָׁנָה הַגְּמָרָא וְשָׁנָה הַפִּלְפּוּל לְשָׁמָהּ, מִיָּד רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלָיו׳; וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁלּוֹמֵד בְּכָל יוֹם תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה ׳מְשַׁמַּרְתּוֹ מִכָּל רַע

בְּנַעֲרוּתוֹ וְנוֹתֶנֶת לוֹ אַחֲרִית וְתִקְוָה בְּזִקְנוּתוֹ׳ (קִדּוּשִׁין פב:; מַסֶּכֶת סוֹפְרִים טז); וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, שִׂים לְבָבְךָ הֵיטֵב אֶל הַמִּשְׁנָה וְהַבְּרַיְתָא הַזּוֹ שֶׁלָּמַדְתָּ, כְּדֵי שֶׁתְּקַיְּמֶם בְּכָל יוֹם, כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מַה נִּשְׁאָר מֵהָאָדָם? רַק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם וְלִלְמֹד בְּכָל יוֹם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם דְּבָרַי אֵלּוּ אֶל תּוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַכָּנָה לַתְּפִלָּה

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי בְּנִי הַיָּקָר, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי לְפִי גֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה, שֶׁיְּקָרָה מַעֲלָתָהּ מְאֹד מְאֹד, מִי יוֹדֵעַ אִם יִזְכֶּה אַחַר־כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל, עַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לְהַקְדִּים עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל, רָאוּי לוֹ לְהִזָּהֵר מְאֹד וּלְהַקְדִּים (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן לא). וְעַל הַמְבַלִּים זְמַן בִּשְׁבִיל נְקִיּוֹן וּמַאֲרִיכִים בְּבֵית הַכִּסֵּא הִקְפִּיד מְאֹד וְהִתְלוֹצֵץ מֵאוֹתָם הָאֲנָשִׁים מְאֹד, וְהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה. וְהַכְּלָל — כִּי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת (בְּרָכוֹת כה:), וְאֵין צָרִיךְ לְהַחְמִיר מִן הַדִּין, וְעַל־פִּי הַדִּין הָאִסּוּר הוּא רַק כְּשֶׁנִּצְטָרֵךְ לִנְקָבָיו מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּגְּמָרָא (שָׁם כג.): הַנִּצְטָרֵךְ לִנְקָבָיו אַל יִתְפַּלֵּל; הַנִּצְטָרֵךְ דַּיְקָא, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא נִצְטָרֵךְ לִנְקָבָיו מַמָּשׁ גַּם־כֵּן יֵשׁ דִּינִים בָּזֶה בְּדִיעֻבַּד וּבְשָׁעַת הַדְּחָק (כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, סִימָן צב), עַיֵּן שָׁם בַּמָּגֵן אַבְרָהָם, שֶׁהָרִי״ף מַתִּיר לְכַתְּחִלָּה בְּיָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ עַד פַּרְסָה, נִמְצָא, עַל־כָּל־פָּנִים כְּשֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִנְקָבָיו מַמָּשׁ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַחְמִיר וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּחִנָּם מֵחֲמַת חֲשָׁשׁוֹת וְחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת וְשִׁגָּעוֹן בְּעַלְמָא, רַק טוֹב לְהִתְפַּלֵּל בַּבֹּקֶר תֵּכֶף אַחַר עֲמִידָתוֹ מִמִּטָּתוֹ, אִם אֶפְשָׁר בְּנָקֵל לְהִתְפַּנּוֹת — אֶפְשָׁר, וְאִם לָאו — לָאו, וְיִתְפַּלֵּל כָּךְ, אֲפִלּוּ אִם חוֹשֵׁשׁ בְּמֵעָיו לֹא יַשְׁגִּיחַ, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁדָּבָר גָּדוֹל הוּא אֶצְלוֹ שֶׁדִּבֵּר מֵעִנְיָן זֶה, כִּי יוֹצֵא מִזֶּה עִנְיָן גָּדוֹל מְאֹד, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לְבַלּוֹת זְמַן בִּשְׁבִיל זֶה וְשֶׁלֹּא יַאֲרִיךְ בִּשְׁבִיל נְקִיּוּת (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן ל); וְהִזְהִיר רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל

בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק, שֶׁיַּטֶּה אָזְנָיו הֵיטֵב הֵיטֵב, וְיִשְׁמַע מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה, וְזֶה עִקַּר תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, וְלֹא הָיָה מְצַוֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה מַמָּשׁ עַל־פִּי כִּתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל, אֲפִלּוּ לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים כִּתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל עַל־פִּי פְּקֻדָּתוֹ. וְאָמַר, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא ״בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ״ה״ וְכוּ׳ כְּפִשׁוּטוֹ, וְזֶה עִקַּר כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה, שֶׁיְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְיִשְׁמַע הֵיטֵב מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר, וְהָיָה מִתְלוֹצֵץ מְאֹד מְאֹד מֵאוֹתָן הָאוֹמְרִים שֶׁאֵין צְרִיכִים לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לִתְפִלָּה, וְהָיָה מַזְהִיר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחוֹת, לְהַכְנִיס כָּל כֹּחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וְעַל מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַבָּאוֹת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה הָיָה מְצַוֶּה לִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְיַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ, וְיִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ וְאַל יַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל שׁוּם בִּלְבּוּל, וְאַל יַחֲזִיר פָּנָיו וּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֲלֵיהֶם כְּלָל, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי, רַק כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְפַּלֵּל קְצָת מֵהַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁאֶחָד אוֹמֵר קְטֹרֶת בְּכַוָּנָה, וְאֶחָד אוֹמֵר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה בְּכַוָּנָה וְכוּ׳, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא כְּפִשׁוּטוֹ כְּמוֹ תִּינוֹק בְּבֵית־הַסֵּפֶר מַמָּשׁ, שֶׁאוֹמֵר אֶת הַדִּבּוּרִים בְּתִמִּימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה, וְהִזְהִיר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, וּלְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בְּנִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה, וְיִרְאֶה לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה, וּלְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, וּלְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁמְּבַלְבְּלִים אוֹתוֹ (שִׂיחוֹת הַר״ן, סִימָן עה), וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר וּמַטֶּה אָזְנוֹ וְשׁוֹמֵעַ מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, אֲזַי הַכֹּחוֹת נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ אֶל תּוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל הַכֹּחוֹת מְצַפִּים וּמְסַתְּכְּלִים תָּמִיד עַל זֶה שֶׁיִּמָּשְׁכוּ וְיִכָּנְסוּ בְּתוֹךְ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, עַל־כֵּן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה נִמְשָׁכִים וְנִכְנָסִים כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁלּוֹ מִמֶּנּוּ אֶל תּוֹךְ הַתְּפִלָּה, וְזוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ גָּדוֹל, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכְרִיחַ עַצְמוֹ לְזֶה, כִּי הַכֹּחוֹת נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ אֶל תּוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן סו), וְהָיָה מְחַזֵּק מְאֹד אֶת אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁקִּבְּלוּ לְפָנָיו בְּקוּבְלָנָא גְּדוֹלָה עַל שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִתְּפִלָּה מְאֹד, וְקָשֶׁה עֲלֵיהֶם מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל, וְהָיָה מְחַזֵּק אוֹתָם וּמְנַחֵם אוֹתָם בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, שֶׁלֹּא יִפְּלוּ בְּדַעְתָּם בִּשְׁבִיל זֶה. וְאָמַר, הֲלֹא אֵצֶל הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כַּמָּה זְכִיָּה אֶצְלוֹ כְּשֶׁזּוֹכֶה לוֹמַר אֶת הַתֹּבוֹת לְבַד עַד ״בָּרוּךְ שֶׁאָמַר״, עַל־כֵּן רָאוּי לָאָדָם,

לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל אֲשֶׁר עַל־כָּל־פָּנִים הוּא זוֹכֶה לוֹמַר הַתְּבוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וּפַעַם אַחַת דִּבֵּר עִם אִישׁ פָּשׁוּט בְּעִנְיַן תְּפִלָּה שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל, וְנָתַן לוֹ עֵצָה, וְאָמַר לוֹ, שֶׁיַּחְשֹׁב בְּלִבּוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל, כִּי אִם עַד "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", כִּי אוּלַי הוּא צָרִיךְ בִּגְלִגּוּל זֶה לְתַקֵּן רַק חֵלֶק זֶה מֵהַתְּפִלָּה, כִּי אוּלַי בַּגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן כְּבָר הִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה שְׁאָר חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה, רַק חֵלֶק זֶה עַד "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו בִּגְלִגּוּל זֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְעַל־כֵּן יַכְנִיס כָּל כֹּחוֹ בְּזֶה הַמַּעַט לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עַד "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁיַּגִּיעַ לְ"בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", יַחְשֹׁב אוּלַי צָרִיךְ לְתַקֵּן חֵלֶק זֶה בְּגוֹן מִ"בָּרוּךְ שֶׁאָמַר" עַד "וַיְבָרֶךְ דָּוִד", לְהִתְפַּלֵּל אוֹתוֹ הַחֵלֶק בְּכַוָּנָה. וְהַכְּלָל — שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בִּתְחִלָּה בְּכָל הַתְּפִלָּה, כִּי יִהְיֶה קָשֶׁה וְכָבֵד עָלָיו, רַק יִתְאַמֵּץ בְּכָל פַּעַם לוֹמַר מְעַט בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי מְעַט יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְאַחַר־כָּךְ עוֹד מְעַט (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן קכב); וְהַכְּלָל — שֶׁאָסוּר לְבַלְבֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, רַק לוֹמַר אֶת הַתְּפִלָּה בִּתְמִימוּת וּבְפִשְׁיטוּת בְּרָכָה אַחַר בְּרָכָה וּמִזְמוֹר אַחַר מִזְמוֹר, וְיִשְׁתַּדֵּל לְקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ; כִּי בְּעֵת שֶׁמְּדַבֵּר אֶת דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, אָז הוּא מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְהַכְנִיס אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבְּךָ בְּאֹפֶן שֶׁתּוּכַל לְהִתְלַהֵב בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה אָז נִפְתָּחִים לוֹ אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, וְיוּכַל לוֹמַר אֶת הַתְּפִלָּה בִּדְבֵקוּת גְּדוֹלָה עַד מְאֹד.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בָּאוֹת לָאָדָם בְּעֵת הַתְּפִלָּה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א, סִימָן ל'), וְדַיְקָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה נִזְכָּרִים לוֹ כָּל הַשְּׁטֻיּוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים, וְרוֹצִים לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, וְכָל זֶה מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתָיו הַמְרֻבִּים, כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּאוֹת לָאָדָם הֵן הֵן עֲוֹנוֹתָיו (חַיֵּי־מוֹהֲר"ן, סִימָן תקצ); וְעַל־כֵּן אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּעֵת שֶׁבָּאוֹת לוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּעֵת הַתְּפִלָּה וְרוֹצוֹת לְבַלְבְּלוֹ, אֶלָּא יְקַבֵּל אֶת זֶה לְכַפָּרַת עֲוֹנוֹת, וְיֵדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לְקָרְבוֹ, וְיִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁלֹּא יִשְׁבְּרוּ אוֹתוֹ כְּלָל, כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ וּמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים, וְהוּא צָרִיךְ לְכַמָּה יְגִיעוֹת בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וְאָז גַּם־כֵּן קָשֶׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל מֵרֹב הַבִּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הַזָּרוֹת

שֶׁבָּאִים עָלָיו, אָסוּר לוֹ לְהִשָּׁבֵר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי זֶה עִנְיַן שֶׁל מְסִירוּת נֶפֶשׁ, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים מד, כג): "כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה". וּמוּבָא בַּזֹּהַר (מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם, חַיֵּי שָׂרָה קכד:), שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל תְּפִלָּה, שֶׁהִיא סוֹד קָרְבָּנוֹת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל, וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ וּמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בַּלְבּוּלִים, וְהוּא צָרִיךְ לְכַמָּה מִינֵי יְגִיעוֹת בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וַאֲזַי אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ שֶׁמְּיַגֵּעַ עַצְמוֹ בְּכָל כֹּחוֹ וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא סוֹד קָרְבָּנוֹת (שִׂיחוֹת־הָרַ"ן, סִימָן יב); וְעַל־כֵּן אָסוּר לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם מַחֲשָׁבָה זָרָה, שֶׁבָּאָה לוֹ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, אֶלָּא יַמְשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת, וְיַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ תָּמִיד מַחֲשָׁבָה זוֹ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּכְכָל שֶׁיַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ יְדִיעָה זוֹ, אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, עַל־יְדֵי־זֶה מִמֵּילָא יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְאֵין זוֹ עֵצָה לְהַשְׁלִיךְ אֶת רֹאשׁוֹ לְכָאן וּלְכָאן, כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, כִּי אַדְרַבָּה אָז הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת יָרוּצוּ אַחֲרָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עב); וְעִקַּר הָעֵצָה לְהִפָּטֵר מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּעֵת הַתְּפִלָּה הוּא עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ עַל שֶׁנִּבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וּמַכְנִיס בְּתוֹךְ לִבּוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, אָז זוֹכֶה שֶׁנִּפְרָדוֹת מִמֶּנּוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵן עֲוֹנוֹתָיו שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת אֵינָן סוֹבְלוֹת שִׂמְחָה, וְעַל־כֵּן הִזְהִיר הָאֲרִיזַ"ל אֶת תַּלְמִידוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה רַבָּה, כִּי עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה בּוֹרְחִים כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וְרַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן פא): תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּשִׂמְחָה, הִיא עֲרֵבָה וּמְתֻקָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שָׁם סִימָן ע): עַל־יְדֵי שִׂמְחָה תָּבֹא תְּפִלָּתְךָ בְּהֵיכַל מֶלֶךְ; כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַעֵר אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ, וְזוֹכֶה לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַהִרְהוּרִים רָעִים, וּמִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה. גַּם לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רָם הוּא מְסֻגָּל לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת; כִּי (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן כט): הַדִּבּוּר בְּקוֹל רָם מֵבִיא הַרְגָּשָׁה וּתְנוּעָה בְּכָל הָאֵיבָרִים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם צוֹעֵק בִּתְפִלָּתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָנִים: כא, לו); וְכֵן צְרִיכִים לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִים צְדָקָה קֹדֶם

הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִבְחִינַת מִשְׁפָּט, וְנִתְבַּטְּלוֹת מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם עֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינָן (עֲנָנִים שֶׁמְּכַסִּים אֶת עֵינֵי שִׂכְלוֹ), (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳); וְאָמַר רַבֵּנוּ ז״ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן לג): קֹדֶם הַתְּפִלָּה תִּתֵּן צְדָקָה, וּתְקַשֵּׁר אֶת עַצְמְךָ לְצַדִּיק הַדּוֹר, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת. וְכֵן (שָׁם, סִימָן מה): עַל־יְדֵי צְדָקָה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת; וְלָכֵן אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לְקַיֵּם אֶת כָּל זֹאת בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וְהָעֵקָר — תְּחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ עַכְשָׁו לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל נֵעֶם חֶלְקְךָ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ לְדַבֵּר עִם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר מַלְאֲכֵי מַעְלָה וּשְׂרָפִים יְרֵאִים וּמְפַחֲדִים וְזוֹחֲלִים וְרוֹעֲדִים מֵאֵימַת קוֹנָם, וְלָכֵן אֵינָם זוֹכִים לְדַבֵּר בְּכָל פַּעַם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה בָּשָׂר וָדָם חֹמֶר עַב וְגַס, גּוּשׁ עָפָר, זוֹכֶה לַעֲמֹד עַכְשָׁו לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּלְדַבֵּר עִמּוֹ, דָּבָר זֶה צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּךָ שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, וַאֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁחָטָאתָ, עָוִיתָ וּפָשַׁעְתָּ, וְעָשִׂיתָ כָּל מִינֵי מַעֲשִׂים מְגֻנִּים עַד עַכְשָׁו, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְהִתְגַּבֵּר עַכְשָׁו לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְתִקַּח אֶת הַסִּדּוּר וְתִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּיְקָא, כִּי (אֶסְתֵּר ט, כה): ״אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה״, כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר, עַל־יְדֵי־זֶה בּוֹרְחוֹת מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְאָסוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּעַל־פֶּה כְּלָל, כִּי כָּךְ אָדָם מַחְסִיר בְּרָכוֹת שְׁלֵמוֹת וְתֵבוֹת רַבּוֹת, וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּיְקָא, וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וּלְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֻלְקוּת גָּמוּר הוּא, וְהָאוֹתִיּוֹת הֵם אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, וְיֵדַע אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לִקְדֻשָּׁה וּלְטָהֳרַת הַמֹּחִין, וּתְפִלָּתוֹ תִּכָּנֵס לְפָנַי וְלִפְנִים, וְיִמְחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו הַמְרֻבִּים, וְיִזְכֶּה לְהֶעָשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְיִהְיֶה דָּבוּק תָּמִיד בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וִיבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַגַּשְׁמִיּוּת לְגַמְרֵי, עַד שֶׁלֹּא יִרְאֶה וְלֹא יִשְׁמַע וְלֹא יַרְגִּישׁ, כִּי אִם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְּלֵאָה כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דְּבָרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּתִמִּימוּת וּבְפָשִׁיטוּת וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה; אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

ג.

אֲהוּבִי, בְּנִי! עָלֶיךָ לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת דִּבְרֵי הַטּוּר (אֹרַח חַיִּים, סִימָן צח):

״הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ״, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים י, יז): ״תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ״, פֵּרוּשׁ שֶׁיְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁמּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם טז, ח): ״שִׁוִּיתִי ה׳ לְנֶגְדִּי תָּמִיד״, וְיַעְיר הַכַּוָּנָה וְיָסִיר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ, עַד שֶׁתִּשָּׁאֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ וְכַוָּנָתוֹ זַכָּה בִּתְפִלָּתוֹ, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ הָיָה מְדַבֵּר לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, שֶׁהַיּוֹם כָּאן וּלְמָחָר בַּקֶּבֶר, הָיָה מְסַדֵּר דְּבָרָיו וּמְכַוֵּן בָּהֶם יָפֶה לְבַל יִכָּשֵׁל, קַל וָחֹמֶר לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן אַף מַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי לְפָנָיו הַמַּחֲשָׁבָה נִדְבּוּר, כִּי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הוּא חוֹקֵר. וְכֵן הָיוּ עוֹשִׂין חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, מִתְבּוֹדְדִים וּמְכַוְּנִין בִּתְפִלָּתָן, עַד שֶׁהָיוּ מַגִּיעִים לְהִתְפַּשְּׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת וּלְהִתְגַּבְּרוּת הָרוּחַ הַשִּׂכְלִית, עַד שֶׁהָיוּ מַגִּיעִים קָרוֹב לְמַעֲלַת נְבוּאָה, וְאִם תָּבֹא לוֹ מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה יִשְׁתֹּק, עַד שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַמַּחֲשָׁבָה. וְיִתְפַּלֵּל דֶּרֶךְ תַּחֲנוּנִים כְּרָשׁ הַמְבַקֵּשׁ בַּפֶּתַח, וּבְנַחַת שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה עָלָיו כְּמַשּׂוֹי, וּמְבַקֵּשׁ לִפְטֹר מִמֶּנָּה, וְאַחַר שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל זֶה, מֻבְטָח לוֹ שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּמָקוֹם הַקָּרְבָּן, דִּכְתִיב (הוֹשֵׁעַ יד, ג): ״וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ״, וּכְתִיב: (דְּבָרִים יא, יג) ״וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם״, וְכִי יֵשׁ עֲבוֹדָה בַּלֵּב? אֶלָּא אֵיזוֹהִי עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בַּלֵּב? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ תְּפִלָּה (תַּעֲנִית ב). וּלְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהַזָּהֵר שֶׁתְּהֵא דִּגְמַת הַקָּרְבָּן בְּכַוָּנָה, וְלֹא יָעֲרֹב בָּהּ מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת כְּמוֹ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁפּוֹסֶלֶת בַּקָּדָשִׁים, וּמְעַמֵּד דּוּמְיָא דַּעֲבוֹדָה, דִּכְתִיב (דְּבָרִים יח, ה): ״לַעֲמֹד לְשָׁרֵת״, וְהַשְׁוָאַת הָרַגְלַיִם כַּכֹּהֲנִים בִּשְׁעַת הָעֲבוֹדָה, וּקְבִיעוּת מָקוֹם כְּמוֹ הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁכָּל אֶחָד קָבוּעַ מְקוֹמוֹ לִשְׁחִיטָתוֹ וּמַתַּן דָּמָיו, וְשֶׁלֹּא יָחוּץ דָּבָר בֵּינוֹ לְבֵין הַקִּיר וּבֵינוֹ לַקַּרְקַע דִּגְמַת הַקָּרְבָּן, שֶׁחֲצִיצָה פּוֹסֶלֶת בֵּינוֹ לְבֵין הַכְּלִי וּבֵינוֹ לָרִצְפָּה, וְרָאוּי הוּא שֶׁיִּהְיוּ לוֹ מַלְבּוּשִׁים נָאִים מְיֻחָדִים לַתְּפִלָּה, כְּגוֹן: בִּגְדֵי כְּהוּנָה, אֶלָּא שֶׁאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לְבַזְבֵּז עַל זֶה, וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב הוּא שֶׁיִּהְיוּ לוֹ מְכֻנָּסַיִם מְיֻחָדִים לַתְּפִלָּה מִשּׁוּם נְקִיּוּת, וְאַחַר שֶׁיַּעֲשֶׂה דִּגְמַת הַקָּרְבָּן עוֹלָה לְרֵיחַ נִחוֹחַ לַמָּקוֹם שֶׁהַקָּרְבָּן עוֹלֶה, וְהַמַּלְאָךְ עוֹשֶׂה אוֹתָהּ כֶּתֶר לְקוֹנוֹ. וְאַל יַחְשֹׁב — רָאוּי הוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת בַּקָּשָׁתִי, כֵּיוָן שֶׁכִּוַּנְתִּי בִּתְפִלָּתִי, דְּאַדְרַבָּה, זֶהוּ שֶׁמַּזְכִּיר עֲוֹנוֹתָיו, אֶלָּא יַחְשֹׁב שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּקָּשָׁתוֹ בְּחַסְדּוֹ, כִּי יֹאמַר בְּלִבּוֹ: מִי אֲנִי דָּל וְנִבְזֶה בָּא לְבַקֵּשׁ מֵאֵת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אִם לֹא מֵרֹב חֲסָדָיו שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בָּהֶם עִם בְּרִיּוֹתָיו. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁאָדָם

מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִפְנֵי הַתְּפִלָּה בְּלָשׁוֹן שֶׁהוּא רָגִיל בָּהּ דַּיְקָא, שֶׁזּוֹ נִקְרֵאת הִתְבּוֹדְדוּת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, דִּבּוּרוֹ וּמַעֲשָׂיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזֶה מֵסִיר מִמֶּנּוּ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּנַקֶּה אֶת הָאָדָם בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת כְּמוֹ הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְעַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּתְקַבֵּעַ לְעַצְמְךָ אֲפִלּוּ כַּמָּה רְגָעִים לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתָּה רָגִיל בָּהּ, שֶׁיְּנַקֶּה אֶת מַחֲשַׁבְתְּךָ מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּמִכָּל מִינֵי טְרָדוֹת וּבִלְבּוּלִים, כְּדֵי שֶׁתִּתְכַּוֵּן בַּתְּפִלָּה, וְזוֹ הָעֵצָה הֲכִי נְכוֹנָה וַהֲכִי קַלָּה לִזְכּוֹת לְהִתְפַּלֵּל אַחַר־כָּךְ אֶת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה כְּדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מִתְבּוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְהֶרֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וְלָכֵן קֹדֶם הַתְּפִלָּה תְּדַבֵּר וְתָשִׂיחַ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא הַצְלָחָה נִצְחִית, הַצְלָחָה כָּזוֹ שֶׁאֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, וְאִם נִשְׁאָר לְךָ עוֹד זְמַן פָּנוּי עַד זְמַן הַתְּפִלָּה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים, רְאֵה לִלְמֹד שִׁעוּר מִשְׁנָיוֹת, כִּי כָּךְ אָמַר הָאֲרִיזַ״ל: ׳שִׁעוּר מִשְׁנָה קוֹדֵם לְכָל דָּבָר׳, וְתַעֲשֶׂה לְעַצְמְךָ חֹק קָבוּעַ לִלְמֹד קֹדֶם הַתְּפִלָּה שִׁעוּר בְּמִשְׁנָה כְּסִדְרָן, וְזֶה זְכוּתְךָ הַנְּשָׁמָה רַב מְאֹד. וַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה מִלְּבַד שִׁעוּרִים בְּמִשְׁנָיוֹת כְּסִדְרָן קֹדֶם הַתְּפִלָּה נוֹהֲגִין לִלְמֹד אַחַר סֵדֶר בְּרָכַת הַתּוֹרָה פֶּרֶק בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת, כְּגוֹן: בְּיוֹם רִאשׁוֹן פֶּרֶק רִאשׁוֹן וּבְיוֹם שֵׁנִי פֶּרֶק שֵׁנִי, עַד יוֹם שִׁשִּׁי פֶּרֶק שִׁשִּׁי, כִּי מַסֶּכֶת זוֹ מְדַבֶּרֶת מִכָּל מִינֵי מִדּוֹת וְהַנְהָגוֹת טוֹבוֹת שֶׁנָּהֲגוּ הַתַּנָּאִים, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת חוֹזְרִים עַל כָּל הַמַּסֶּכֶת, וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה סְגֻלּוֹת, כַּיָּדוּעַ לְמַשְׂכִּילִים, וּבִפְרָטִיּוּת מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, יִהְיֶה חָזָק לִלְמֹד קֹדֶם הַתְּפִלָּה פֶּרֶק בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת, וְזֶה זְכוּתְךָ הַנְּפָשׁ וְטָהֳרָתָהּ, וְיִקָּנֶה לְעַצְמוֹ מִדּוֹת טוֹבוֹת. וְכֵן טוֹב מְאֹד לִקְבֹּעַ לְעַצְמוֹ שִׁעוּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כְּסִדְרָן קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי הַלִּמּוּד בַּזֹּהַר מְזַכֵּךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ מִכָּל מִינֵי חֲלָדָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן קח), שֶׁלִּמּוּד הַזֹּהַר מַכְנִיס חֵשֶׁק לְכָל הַלִּמּוּדִים, וְהַלָּשׁוֹן בְּעַצְמָהּ מְעוֹרֶרֶת אֶת הָאָדָם וּמוֹשֶׁכֶת לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְצַדִּיקִים וַחֲכָמֵי הַקַּבָּלָה לֹא הָיוּ הוֹלְכִים לְהִתְפַּלֵּל, עַד שֶׁאָמְרוּ אֲפִלּוּ בְּגִרְסָה כַּמָּה דַּפִּים זֹהַר, אֲשֶׁר הוּא אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת לַנֶּפֶשׁ, וּמְזַכֶּכֶת מִכָּל מִינֵי חֲלָדָה שֶׁנִּדְבְּקוּ בָּהּ, וּמֵאִיר אֶת הַנְּשָׁמָה בְּאוֹר אֱלֹקִי; וְעַל־כֵּן, בְּנִי, תִּהְיֶה זָהִיר בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ,

לֹא לָלֶכֶת לְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם שֶׁהִתְבּוֹדַדְתָּ קְצָת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָמַדְתָּ עַל־כָּל־פָּנִים פֶּרֶק מִשְׁנָיוֹת וְגָרַסְתָּ שִׁעוּר בַּזֹּהַר, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה מְאֹד מְאֹד מְזַכֵּךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶל מַה מֵבִיא דָּבָר זֶה, הָיוּ לְהִתְבּוֹדֵד קֹדֶם הַתְּפִלָּה, וְכֵן לִלְמֹד שִׁעוּר בְּמִשְׁנָיוֹת וְשִׁעוּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אָז הָיוּ נִזְהָרִים בָּזֶה מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, כִּי זֶה פּוֹתֵחַ אֶת הַמֹּחַ לְהַשִּׂיג רוּחָנִיּוּת וּדְבֵקוּת בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְאִם עֲדַיִן נִשְׁאָר זְמַן עַד שְׁעַת הַתְּפִלָּה, רָאוּי לִלְמֹד גַּם שִׁעוּר בַּגְּמָרָא, שֶׁמְּזַמֵּר כָּל הָעֲרִיצִים וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּדְבָּקוּ בּוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁלּוֹמֵד גְּמָרָא רַשִׁ"י וְתוֹסְפוֹת, זֶה הוֹרֵג לְגַמְרֵי אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא עַל־יְדֵי עֲוונוֹתָיו. וְדוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת נָתְנוּ רֶמֶז לָזֶה (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, ז): "אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג", הַיְנוּ אִם יֵשׁ פְּנַאי לְפָנֶיךָ זְמַן הַתְּפִלָּה לְקַיֵּם אֶת זֹאת: הִ'תְבּוֹדְדוּת — לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לִלְמֹד שִׁעוּר מִ'שְׁנָיוֹת, וְכֵן לִגְרֹס שִׁעוּר זֹ'הַר, וְכֵן לְהִתְעַמֵּק בְּלִמּוּד גְּ'מָרָא (רָאשֵׁי תֵּבוֹת הַ'מָּ'זֶ'ג'), הַיְנוּ שֶׁלֹּא יֶחְסְרוּ לוֹ דְּבָרִים אֵלּוּ קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אָז יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁמֹּחוֹ יִהְיֶה מְזֻכָּךְ לְקַבֵּל דְּבֵקוּת וְאוֹר וְזִיו וְחִיּוּת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה. וְכָל זֶה נֶאֱמָר כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן זְמַן לִפְנֵי שֶׁמַּגִּיעַ זְמַן הַתְּפִלָּה הַקְּבוּעָה בְּעֵת שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן הַתְּפִלָּה הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה שׁוּם דָּבָר אֲפִלּוּ לִלְמֹד, רַק תֵּכֶף־וּמִיָּד לַעֲמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה עַצְמוֹ, גּוֹנֵב לְעַצְמוֹ אֵיזוֹ עֵת קֹדֶם זְמַן הַתְּפִלָּה, וְהוּא חָזָק בְּשִׁעוּרִים אֵלּוּ: הִ'תְבּוֹדְדוּת, מִ'שְׁנָה, זֹ'הַר, גְּ'מָרָא, וְאִם תַּרְגִּיל עַצְמְךָ בָּזֶה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲזַי בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן תַּרְגִּישׁ כָּל מִינֵי נְעִימוּת, וְיָאִיר מֹחֲךָ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְתַרְגִּישׁ סִפּוּק רוּחָנִי בְּעֵת הַתְּפִלָּה, כִּי לִמּוּד הַתּוֹרָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה מוֹשֵׁךְ אֶת לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּמַה גַּם שֶׁזֶּה מוֹרִיד מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי מָרָה שְׁחוֹרָה וַעֲצָבוּת וְדַכָּאוֹן, וּמַשְׁרֶה בְּתוֹכוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, אֲשֶׁר עַל זֶה הִזְהִירָנוּ הָאֲרִיז"ל יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁיִּשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד, וְיִרְאֶה שֶׁתְּפִלָּתוֹ תִּהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְזוֹ הֲכָנָה גְּדוֹלָה לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה, וְכֵן לִמּוּד תּוֹרָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה מְזַכֵּךְ אֶת הָאָדָם, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִשּׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, כִּי הַלִּמּוּד קֹדֶם הַתְּפִלָּה מְזַכֵּךְ אֶת הַמֹּחַ מַחֲשָׁבָה וּמַדְבִּיקֵהּ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיְּקַיֵּם כָּל זֹאת!

נכון לומר תפילה זו מתקוני זוהר קודם התפלה:

פָּתַח אֵלִיָּהוּ וְאָמַר. רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא חָד, וְלָא בְּחִשְׁבָּן. אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין. לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָךְ כְּלָל, אַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּיקַת עֲשַׂר תִּקוּנִין, וְקָרִינָן לְהוֹן עֲשַׂר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עָלְמִין, סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין, וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָין. וּבְהוֹן אִתְכְּסִיאַת מִבְּנֵי נָשָׁא, וְאַנְתְּ הוּא דְּקָשַׁר לוֹן, וּמְיַחֵד לוֹן. וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִלְּגָאו כָּל מָאן דְּאַפְרֵישׁ חַד מֵחַבְרֵהּ מֵאִלֵּין עֲשַׂר סְפִירָן אִתְחַשֵּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרֵישׁ בָּךְ. וְאִלֵּין עֲשַׂר סְפִירָן. אִנּוּן אָזְלִין כְּסִדְרָן. חַד אָרִיךְ וְחַד קְצַר וְחַד בֵּינוֹנִי, וְאַנְתְּ הוּא דְּאַנְהִיג לוֹן. וְלֵית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ לָא לְעֵלָּא וְלָא לְתַתָּא וְלָא מִכָּל סִטְרָא. לְבוּשִׁין תְּקִינַת לוֹן דְּמַנְיָהוּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לִבְנֵי נָשָׁא. וְכַמָּה גוּפִין

בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֶה לִזְכּוֹת לְזַכֵּךְ אֶת נַפְשְׁךָ, הַרְגֵּל עַצְמְךָ לוֹמַר בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא (הַמּוּבֵאת בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים), וְכָל גּוּפֵי חָכְמַת הַקַּבָּלָה תְּלוּיִין וְנִמְצָאִין בָּהּ, וְכָתַב רַבֵּנוּ הַחַיִּד"א זַ"ל (מוֹרֶה בָּאֶצְבַּע, סִימָן י'), בְּכְנִיסָתוֹ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת הֲלֹא מֵרֹאשׁ יַבִּיעַ אֹמֶר פְּתִיחַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא, אֲשֶׁר קִבְּלוּ רַבָּנָן קַדִּישִׁין, שֶׁהִיא מְסֻגֶּלֶת לְקַבָּלַת הַתְּפִלָּה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי עֵרוּבִין, פֶּרֶק ה', הֲלָכָה א'): אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא גָּדוֹל שֶׁבַּנְּבִיאִים הָיָה, וְעָמַד תָּמִיד לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה; וְעַל־כֵּן בְּאָמְרְךָ תְּפִלָּתוֹ, אַתָּה פּוֹתֵחַ אָז אֶת שַׁעֲרֵי מַחֲךָ, לְהָאִיר בְּךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְכָל הָאוֹמְרוֹ בְּכָל יוֹם, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיַּחֲזֹר סוֹף כָּל סוֹף בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

תְּקִינַת לוֹן דְּאִתְקְרִיאוּ גוּפִין לְגַבֵּי לְבוּשִׁין
דְּמִכַּסְיָן עֲלֵיהוֹן וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִקוּנָא דָּא. חֶסֶד
דְּרוֹעָא יְמִינָא. גְּבוּרָא דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. תִּפְאֶרֶת
גּוּפָא. נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין. יְסוֹד סִיּוּמָא דְּגוּפָא
אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה
קָרִינָן לָהּ. חָכְמָה מוֹחָא אִיהִי מַחֲשָׁבָה מִלְּגָאו.
בִּינָה לִבָּא וּבָהּ חַלֵּב מֵבִין. וְעַל אִלֵּין תְּרֵין כְּתִיב
הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ. כֶּתֶר עֶלְיוֹן אִיהוּ כֶּתֶר
מַלְכוּת. וַעֲלֵיהּ אִתְמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.
וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דִּתְפִלִּי (נ״א קַרְקַפְתָּא דְּלָא מַנַּח
תְּפִלִּי) מִלְּגָאו אִיהוּ שֵׁם מ״ה (יו״ד ה״א וא״ו
ה״א) דְּאִיהוּ אֹרַח אֲצִילוּת. וְאִיהוּ שַׁקִּיוּ דְּאִילָנָא
בִּדְרוֹעוֹי וְעַנְפּוֹי, כְּמַיָּא דַּאֲשְׁקֵי לְאִילָנָא וְאִתְרַבֵּי
בְּהַהוּא שַׁקִּיוּ: רִבּוֹן עָלְמִין אַנְתְּ הוּא עִלַּת
הָעִלּוֹת, וְסִבַּת הַסִּבּוֹת, דַּאֲשְׁקֵי לְאִילָנָא בְּהַהוּא
נְבִיעוּ. וְהַהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ בִּנְשְׁמָתָא לְגוּפָא,
דְּאִיהִי חַיִּים לְגוּפָא, וּבָהּ לֵית דְּמִיוֹן וְדִיוּקְנָא מִכָּל
מַה דִּלְגָאו וּלְבָר. וּבְרָאתָ שְׁמַיָּא וַאֲרָעָא, וַאֲפִיקַת
מִנָּהוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא,
וּבַאֲרָעָא אִילָנִין וּדְשָׁאִין וְגִנְתָּא דְּעֵדֶן וְעַשְׁבִּין
וְחֵיוָן וּבְעִירִין וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְנֵי נָשָׁא

לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוֹן עִלָּאִין, וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּן עִלָּאִין
וְתַתָּאִין, וְאֵיךְ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן עִלָּאֵי מִתַּתָּאֵי וְלֵית
דְּיַדַּע בָּךְ כְּלָל. וּבַר מִנָּךְ לֵית יְחוּדָא (ס״א יְחִידָא)
בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְאַנְתְּ אִשְׁתְּמוֹדַע עִלַּת עַל כּוּלָּא
וְאָדוֹן עַל כּוּלָּא, וְכָל סְפִירָא אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעָא
וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ מַלְאָכַיָּא. וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם
יְדִיעָא, דְּאַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׁמָהָן. וְאַנְתְּ הוּא
שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ. וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנַּיְהוּ
אִשְׁתָּאֲרוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, כְּגוּפָא בְּלָא נִשְׁמָתָא.
אַנְתְּ הוּא חַכִּים וְלָא בְּחָכְמָה יְדִיעָא. אַנְתְּ הוּא
מֵבִין וְלָא בְּבִינָה יְדִיעָא. לֵית לָךְ אֲתַר יְדִיעָא.
אֶלָּא לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא תּוּקְפָּךְ וְחֵילָךְ לִבְנֵי נָשָׁא
וּלְאַחֲזָאָה לוֹן אֵיךְ מִתְנַהֵג עָלְמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי.
דְּאִית צַדִּיק וּמִשְׁפָּט כְּפוּם עוֹבְדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא.
דְּיִן אִיהוּ גְּבוּרָא. מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.
צַדִּיק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרִין סַמְכֵי
קְשׁוֹט, הֵין צַדִּיק אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ, כּוּלָּא לְאַחֲזָאָה
אֵיךְ אִתְנַהֵג עָלְמָא, אֲבָל לַאו דְּאִית לָךְ צַדִּיק
יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין, וְלָא מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיהוּ
רַחֲמֵי, וְלָא מִכָּל אִלֵּין מִדּוֹת כְּלָל: בָּרוּךְ יְהוָה
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

תְּפִלָּה מֵהָרַב הֶחָסִיד הַקָּדוֹשׁ הַמְפֻרְסָם, אִישׁ הָאֱלֹקִי, מוֹרֵנוּ הָרֶבִּי, רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶ׳ענְסְק זי״ע, בַּעַל מְחַבֵּר סֵפֶר ״נֹעַם אֱלִימֶלֶךְ״:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שׁוֹמֵעַ קוֹל שַׁוְעַת עֲתִירוֹת וּמַאֲזִין לְקוֹל תְּפִלַּת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, שֶׁתָּכִין לִבֵּנוּ וּתְכוֹנֵן מַחְשְׁבוֹתֵינוּ, וּתְשַׁגֵּר תְּפִלָּתֵנוּ בְּפִינוּ, וְתַקְשִׁיב אָזְנְךָ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל תְּפִלַּת עֶבְדֶּיךָ הַמִּתְחַנְּנִים אֵלֶיךָ בְּקוֹל שַׁוְעָה וְרוּחַ נִשְׁבָּרָה. וְאַתָּה אֵל רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים תִּמְחֹל וְתִסְלַח וּתְכַפֵּר לָנוּ וּלְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵינוּ וּלְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל מַה שֶּׁחָטָאנוּ וְהֶעֱוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּפָשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ. כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ, כִּי לֹא בְּמֶרֶד וּבְמַעַל חָלִילָה וְחָלִילָה מָרִינוּ אֶת פִּיךָ וְדִבְרֵי תוֹרָתְךָ וּמִצְוֹתֶיךָ, כִּי אִם מֵרֹב הַיֵּצֶר הַבּוֹעֵר בְּקִרְבֵּנוּ תָּמִיד לֹא יָנוּחַ וְלֹא יִשְׁקֹט עַד אֲשֶׁר מְבִיאֵנוּ אֶל תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל הַזֶּה וְאֶל הֲבָלָיו וּמְבַלְבֵּל אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ תָּמִיד. אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ וּלְבַקֵּשׁ עַל נַפְשֵׁנוּ הוּא מְבַלְבֵּל מַחְשְׁבוֹתֵינוּ תָּמִיד בְּתַחְבּוּלוֹתָיו, וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ, כִּי נֶחֱלָשׁ שִׂכְלֵנוּ וּמֹחֵנוּ עַד מְאֹד, וְכָשַׁל כֹּחַ הַפֶּבֶל מֵרֹב הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְטִרְדוֹת הַזְּמַן.

לָכֵן אַתָּה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל־יְדֵי נֶאֱמָן בֵּיתְךָ וְחַנֹּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוּ הָגוּן וְאֵינוֹ כְּדַאי, כִּי כֵן דַּרְכְּךָ לְהֵיטִיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים, כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ אֲנָקָתֵנוּ וְצַעֲרֵנוּ

וְשִׂיחֵנוּ עַל אֲשֶׁר אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְקָרֵב עַצְמֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ,
וּלְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּךָ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים. אֲהָהּ עַל נַפְשֵׁנוּ, אוֹי
לָנוּ מְאֹד, אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאַתָּה תְּעוֹרֵר נָא רַחֲמֶיךָ
וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְהַמְרֻבִּים עָלֵינוּ לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר אֶת יִצְרֵנוּ
הָרַע מִקִּרְבֵּנוּ, וְתִגְעַר בּוֹ שֶׁיָּסוּר וְיֵלֵךְ מֵאִתָּנוּ, וְאַל יָסִית
אוֹתָנוּ לְהַדִּיחֵנוּ מֵעֲבוֹדָתֶךָ, חָלִילָה. וְאַל יַעֲלֶה בְּלִבֵּנוּ שׁוּם
מַחֲשָׁבָה רָעָה, חָלִילָה, חֵן בְּהָקִיץ אוֹ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה בִּפְרָט
בְּעֵת שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים בִּתְפִלָּה לְפָנֶיךָ אוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאֲנַחְנוּ
לוֹמְדִים תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. וּבְשָׁעָה שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹסְקִים
בְּמִצְוֹתֶיךָ תְּהֵא מַחֲשַׁבְתֵּנוּ זַכָּה וְצִלּוּלָה וּבְרוּרָה וַחֲזָקָה
בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב עִמָּנוּ.

וּתְעוֹרֵר לְבָבֵנוּ וּלְבַב כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, לְיַחֲדְךָ בֶּאֱמֶת
וּבְאַהֲבָה לְעָבְדְךָ עֲבוֹדָה הַיְשָׁרָה הַמְקֻבֶּלֶת לִפְנֵי
כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְתִקְבַּע אֱמוּנָתְךָ בְּלִבֵּנוּ תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק.
וּתְהֵא אֱמוּנָתְךָ קְשׁוּרָה בְּלִבֵּנוּ כְּיָתֵד שֶׁלֹּא תִּמּוֹט, וְתַעֲבִיר
מֵעָלֵינוּ כָּל הַמָּסַכִּים הַמַּבְדִּילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינְךָ, אָבִינוּ
שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל הַמִּכְשׁוֹלוֹת וְטָעָיוֹת, אַל תַּעַזְבֵנוּ
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ וְאַל תַּכְלִימֵנוּ, וּתְהֵא עִם פִּינוּ בְּעֵת הַטִּיפֵנוּ,
וְעִם יָדֵינוּ בְּעֵת מַעֲבָדֵנוּ, וְעִם לִבֵּנוּ בְּעֵת מַחְשָׁבוֹתֵינוּ.
וּתְזַכֵּנוּ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אֵל מָלֵא רַחֲמִים, שֶׁנַּיְחֵד אֶת
לְבָבֵנוּ וּמַחְשְׁבוֹתֵינוּ וְדִבּוּרֵינוּ וּמַעֲשֵׂינוּ וְכָל תְּנוּעוֹתֵינוּ
וְהַרְגָּשׁוֹתֵינוּ, הַיְדוּעוֹת לָנוּ וְשֶׁאֵינָן יְדוּעוֹת לָנוּ, הַנִּגְלוֹת
וְהַנִּסְתָּרוֹת, שֶׁיְּהֵא הַכֹּל בִּיחוּד אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים בְּלִי
שׁוּם מַחֲשֶׁבֶת פְּסוּל, חָלִילָה, וְטַהֵר לִבֵּנוּ וְקַדְּשֵׁנוּ, וְזָרֵק
עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים, וְטַהֲרֵנוּ בְּאַהֲבָתְךָ וּבְחֶמְלָתְךָ.

וְתִטַּע אַהֲבָתְךָ וְיִרְאָתְךָ בְּלִבֵּנוּ תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק, בְּכָל עֵת
וּבְכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם בְּלֶכְתֵּנוּ וּבְשָׁכְבֵּנוּ וּבְקוּמֵנוּ
תִּבְעַר תָּמִיד רוּחַ קָדְשֶׁךָ בְּקִרְבֵּנוּ וְנִשְׁעָנִים תָּמִיד בְּךָ
וּבִגְדֻלָּתְךָ וּבְאַהֲבָתְךָ וּבְיִרְאָתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ שֶׁכָּתַבְתָּ
וְשֶׁבְּעַל־פֶּה הַנִּגְלָה וְהַנִּסְתָּר וּבְמִצְוֹתֶיךָ, לְיַחֵד שִׁמְךָ
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. וְתִשְׁמְרֵנוּ מִן הַפְּנִיּוֹת וְהַגְּאוּת וּמִן הַכַּעַס
וְהַקַּפְדָנוּת וְהָעַצְבוּת, וְהָרְכִילוּת וּשְׂאָר מִדּוֹת רָעוֹת,
וּמִכָּל דָּבָר הַמַּפְסִיד עֲבוֹדָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה הַחֲבִיבָה
עָלֵינוּ, וְתַשְׁפִּיעַ רוּחַ קָדְשֶׁךָ עָלֵינוּ, שֶׁנִּהְיֶה דְּבֵקִים בְּךָ
וְנִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אֵלֶיךָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

וּמְמַדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה תַּעֲלֵנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא לְמַעֲלַת
אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב,
וְזִכּוּתָם יַעֲמֹד לָנוּ שֶׁתִּשְׁמַע בְּקוֹל תְּפִלָּתֵנוּ, שֶׁנִּהְיֶה תָּמִיד
נַעֲנִים בְּעֵת שֶׁנִּתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ עָלֵינוּ אוֹ עַל אֶחָד מֵעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל, עַל יָחִיד אוֹ עַל רַבִּים וְתִשְׁמַח וְתִתְפָּאֵר בָּנוּ,
וְנַעֲשֶׂה פְּרִי לְמַעְלָה וְשֹׂרֶשׁ לְמַטָּה, וְאַל תִּזְכֹּר לָנוּ
חַטֹּאתֵינוּ, וּבְפָרֵט חַטֹּאת נְעוּרֵינוּ, כְּמַאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ,
עָלָיו הַשָּׁלוֹם: חַטֹּאת נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל תִּזְכֹּר, וְתַחֲפֹּךְ
עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ לִזְכוּת.

וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ מֵעוֹלָם הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד הָרְחוּר תְּשׁוּבָה
לָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּלֵב שָׁלֵם, וּלְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַמְנוּ
בִּשְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים, וְתַצִּילֵנוּ מִקִּנְאַת אִישׁ
מֵרֵעֵהוּ, וְלֹא יַעֲלֶה קִנְאַת אָדָם עַל לִבֵּנוּ, וְלֹא קִנְאָתֵנוּ עַל
אֲחֵרִים, אַדְרַבָּה, תֵּן בְּלִבֵּנוּ שֶׁנִּרְאֶה כָּל אֶחָד מַעֲלַת

חֲבֵרֵינוּ, וְלֹא חֲסֵרוֹנָם, וְשֶׁנִּדְבַּר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָרָצוּי לְפָנֶיךָ. וְאַל יַעֲלֶה בִּלְבֵּנוּ שׂוּם שִׂנְאָה מֵאֶחָד עַל חֲבֵרוֹ חָלִילָה, וּתְחַזֵּק הִתְקַשְּׁרוּתֵנוּ בְּאַהֲבָה אֵלֶיךָ, כַּאֲשֶׁר גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל נַחַת רוּחַ אֵלֶיךָ, וְזֶה עִקַּר כַּוָּנָתֵנוּ, וְאִם אֵין לָנוּ שֵׂכֶל לְכַוֵּן אֶת לְבָבֵנוּ אֵלֶיךָ, אַתָּה תְּלַמְּדֵנוּ, אֲשֶׁר נֵדַע בֶּאֱמֶת כַּוָּנַת רְצוֹנְךָ הַטּוֹב, וְעַל כָּל זֹאת אֲנַחְנוּ מִתְחַנְּנִים לְפָנֶיךָ אֵל מָלֵא רַחֲמִים, שֶׁתְּקַבֵּל אֶת תְּפִלָּתֵנוּ בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן!

תְּפִלָּה נוֹרָאָה שֶׁתִּקָּנָה
מוֹרֵנוּ רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב זי״ע
לְאָמְרָהּ קֹדֶם הַתְּפִלָּה

יָחִיד כַּדְמוֹן, אֲשֶׁר אַתָּה תָּמוּם וְנֶעְלָם מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי לֵית מַחְשָׁבָה תִּפְיסָא בָּךְ כְּלָל, אַךְ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים חָמַלְתָּ עָלֵינוּ, וְנָתַתָּ לָנוּ רְשׁוּת לְדַמּוֹת וּלְכַנּוֹת אוֹתְךָ עַל־יְדֵי שְׁמוֹת וְכִנּוּיִים וְתָאָרִים, אֲשֶׁר גִּלּוּ לָנוּ נְבִיאֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת כְּבוֹדְךָ עָלֵינוּ. עַל־כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְעָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמֶת לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתֵנוּ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת, שֶׁנִּטֶּה אָזְנֵנוּ הֵיטֵב לְכָל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִים מִפִּינוּ בְּכָל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, בִּבְרֵכַת הַשַּׁחַר וּבְסֵדֶר הַקָּרְבָּנוֹת וּבְפִסּוּקֵי דְזִמְרָה, וּבִקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, וּבִתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וּבְתַחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ וּבְקֶדֶשָׁה דְּסִדְרָא, וְשִׁיר שֶׁל יוֹם, וּבְכָל פְּרָטֵי הַתְּפִלָּה, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַשְּׁבָחִים וְתָאָרִים שֶׁאָנוּ מְדַמִּין וּמְכַנִּים

אוֹתְךָ בָּהֶם כֻּלָּם הֵם תְּמוּנַת יְהוָה.

זַכֵּנוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְסַדֵּר שִׁבָּחִים לְפָנֶיךָ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מֵעָמְקָא דִּלְבָּא בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמִחְיַאת כַּפַּיִם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וּבְשִׂמְחָה רַבָּה וּבְחֵשֶׁק נִמְרָץ בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְהַבִּיט בִּתְמוּנַת יְהוָה. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד "וּתְמוּנַת יְהוָה יַבִּיט", גַּם נִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה עַל־יְדֵי מְחִיאַת כַּפַּיִם, שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתֵנוּ בִּבְחִינַת "וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם". גַּם נִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת תְּפִלָּתֵנוּ בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, שֶׁהֵם יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת. רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ, וְזַכֵּנוּ לִתְפִלָּה בְּכַוָּנַת הַלֵּב בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יָדֵינוּ לְהַמְחָאַת כַּף אֶל כַּף בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהַבִּיט בִּתְמוּנַת יְהוָה וּלְהָאִיר אוֹתְךָ בֶּאֱמֶת, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה נוֹצַרְנוּ, כְּדֵי לָדַעַת וּלְהָאִיר אוֹתְךָ בֶּאֱמֶת. עָזְרֵנוּ לְמַעַן שִׁמְךָ לְבַל אוֹבַד עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי כָּזֶה, אֲשֶׁר בְּיָדִי לִזְכּוֹת בּוֹ בְּכָל עֵת. "פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה. מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר. הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ. יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ, הָאֵר פָּנֶיךָ וְאִוָּשֵׁעָה". וְזַכֵּנִי לְהִתְקַשֵּׁר לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בֶּאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֶזְכֶּה לְכֹחַ הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת, לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. "יְמַלֵּא פִּי תְּהִלָּתֶךָ כָּל הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ. אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן":

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (יאהדונהי) **בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ** (יאהדויהה) **וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ** (איהההוה) **לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בְּו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים** (יהו״ה) **בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עִם כָּל הַמִּצְווֹת הַכְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵינוּ, בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵינוּ וּלְכָל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבִּי נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:**

ד.

אַהוּבִי, בְּנִי! לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה תִּהְיֶה זָהִיר עַד מְאֹד לוֹמַר "לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ", אֲשֶׁר הָאֲמִירָה לְבַד עוֹשָׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעִנְיַן הַיִּחוּד הַזֶּה הוּא כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא אַחַר הַבְּרִיאָה וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא קֹדֶם הַבְּרִיאָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא), וְתַכְלִית עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם — לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וְזֶה נַעֲשָׂה בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהָאָדָם הַמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, אֲשֶׁר הֶהָעֳלֵם וְהַהֶסְתֵּר כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לִטְעוֹת וּלְהַפְרִיד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן כְּשֶׁמְּקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת מְדַבְּרִים גַּשְׁמִיִּים, בָּזֶה הוּא מְחַבֵּר אֶת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד עִם הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל אַחְדוּת אַחַת; וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין לוֹמַר לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה וְלִפְנֵי כָּל עֲשִׂיַּת מִצְוָה: "לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ", שֶׁזֶּה סוֹד שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת: הַוָ״ה אֲדֹנָ״י, וְכָל מִצְוָה וּתְפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים גַּם: בִּדְחִילוּ (יִרְאָה) וּרְחִימוּ (אַהֲבָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם הַוָ״ה אֶהְיֶ״ה, וּרְחִימוּ (אַהֲבָה) בִּדְחִילוּ (יִרְאָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם אֶהְיֶ״ה הַוָ״ה. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה עִם כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וְעִם כָּל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳ וְסִימָן נה), וְעַל־כֵּן רָאוּי לוֹמַר נֻסָּח זֶה:

מִצְוַת צִיצִית

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר מִצְוַת צִיצִית הִיא מִצְוָה יְקָרָה עַד מְאֹד, וְהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּצְוֹות, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (נְדָרִים כה.): שְׁקוּלָה מִצְוַת צִיצִית כְּנֶגֶד כָּל מִצְוֹות שֶׁבַּתּוֹרָה; כִּי הַטַּלִּית שֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בָּהּ, הִיא אוֹר הַמַּקִּיף שֶׁמַּקִּיף אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל עִם אוֹר אֱלֹקִי וְאַרְבַּע צִיצִיּוֹתָיו בְּאַרְבַּע כְּנָפוֹת הִיא הַמְשָׁכַת הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָאָדָם הַשָּׂגָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן נֶאֱמַר עַל מִצְוַת צִיצִית ״וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ״ (בְּמִדְבַּר טו, לט), וּרְאִיתֶם אוֹתָם אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא ״וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ״, מַגִּיד שֶׁכָּל הַמְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה (יְרוּשַׁלְמִי, בְּרָכוֹת, הֲלָכָה א׳, פֶּרֶק ב׳); כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְעַטֵּף אֶת עַצְמוֹ בְּצִיצִית, הוּא מְעַטֵּף אֶת עַצְמוֹ עִם אוֹר הַמַּקִּיף, אוֹר עֶלְיוֹן עַד מְאֹד, וְאִם הָיִיתָ מִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מִתְעַטֵּף בְּטַלִּית גָּדוֹל, אֵיךְ שֶׁאַתָּה מִתְעַטֵּף אָז עִם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז הָיָה נוֹפֵל עָלֶיךָ יִרְאָה וָפַחַד עַד מְאֹד, וְהָיִיתָ זוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא מִצְוַת צִיצִית, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָנוּ מִצְוָה קְדוֹשָׁה כָּזוֹ, שֶׁנִּזְכֹּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָהּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יז, סִימָן יז): ״וּרְאִיתֶם״ ״וְזָכַרְתֶּם״, הָרְאָיָה מְבִיאָה לִידֵי זְכִירוֹן, וְהַזְּכִירוֹן מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה, כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְעַטֵּף אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר הַצִּיצִית, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַמְצֵם אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עָלָיו; כִּי בֶּאֱמֶת לֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר בְּנַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, וְרוֹצֶה לָצֵאת מֵהַגּוּף לְגַמְרֵי, וְעַל־יְדֵי מִצְוַת צִיצִית מְתַקְּנִים כֵּלִים וּלְבוּשִׁים לְכַסּוֹת וּלְהַעֲלִים אֶת הָאוֹר, כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת הָאָדָם בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל־כֵּן צִיצִית מְסֻגֶּלֶת לֶאֱמוּנָה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), וְלָכֵן בְּעֵת שֶׁאַתָּה מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית תִּתְעוֹרֵר מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ עַל גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁזָּכִיתָ עַכְשָׁו לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרֵי פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא): ״וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים״, זוֹ קְדֻשַּׁת צִיצִית, מַגִּיד שֶׁהַצִּיצִית מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בָּאוֹר אֱלֹקִי שֶׁהוּא מִתְעַטֵּף עַכְשָׁו בּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֹּר תָּמִיד אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ; וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָּא זוּטְרָא פָּרָשַׁת שְׁלַח): מְנַיִן צִיצִית תַּרַ״ג מִצְוֹות ת״ר וְח׳ חוּטִין וְה׳ קְשָׁרִים, הֲרֵי מְנַיִן תּוֹרָה

סדר עטיפת הטלית

קודם שיתעטף בטלית יבדוק את הציציות אם הן כשרות.

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה, יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד,
הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה,
נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה:

עִם "אָנֹכִי" "וְלֹא יִהְיֶה לְךָ", כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְזוֹכֵר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְסַלֵּק אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְהַזְּהָמָה וְהַטֻּמְאָה מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵם הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְעַל־כֵּן מִצְוַת צִיצִית הִיא מְסֻגֶּלֶת לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה מְזֻכֶּכֶת, וְהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְלָכֵן בְּעֵת שֶׁאַתָּה מִתְעַטֵּף בְּמִצְוַת צִיצִית תִּהְיֶה שָׂמֵחַ מְאֹד, כִּי אָז נִמְשָׁךְ עָלֶיךָ אוֹר מַקִּיף, וּתְכַוֵּן הֵיטֵב בְּאָמְרְךָ אֶת הַפְּסוּקִים "בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה, יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ, עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה", כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין הַוָ"ה וּבֵין אֱלֹהִים, כִּי הַוָ"ה אֱלֹהִים הוּא שֵׁם מָלֵא שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד בְּעַלְמָא דְּאָתֵי (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נד); וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים פְּסוּקִים אֵלּוּ דַּיְקָא, "הַוָ"ה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל מִצְוַת צִיצִית, שֶׁהוּא הַצְּמִצוּם, אַף שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלַחֲשֹׁב מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, אֲבָל הַהֶכְרֵחַ לוֹ לְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, וְיִמְצָא אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט, וְעָלָיו לֵידַע שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאַיִן סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית לְרַמֵּז לָאָדָם רְמָזִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר, שֶׁהֵם הָאַרְבַּע כְּנָפוֹת שֶׁל הַצִּיצִית, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים הָאוֹרוֹת, "עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה", כְּבִיכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְעַטֵּף אֶת עַצְמוֹ עִם אוֹר, שֶׁזֶּה "נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה", אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאָדָם אֵינוֹ מְסֻגָּל לְהָבִין אֶת זֶה, בִּשְׁבִיל זֶה מִתְעַטְּפִים בְּצִיצִית קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי בְּעֵת הַתְּפִלָּה אָדָם נִכְנָס בִּדְבֵקוּת כָּזוֹ, עַד שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא נִמְצָא, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (יאהדונהי) בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ (יאהדויהה) וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ (איההויהה) לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה (אַבָּא וְאִמָּא), בְּו״ה (זְעֵיר וְנוּקְבָא), בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

חֲרִינִי מִתְעַטֵּף גּוּפִי בַּצִּיצִת, כֵּן תִּתְעַטֵּף נִשְׁמָתִי וּרְמַ״ח אֵבָרַי וּשְׁסָ״ה גִּידַי בְּאוֹר הַצִּיצִית הָעוֹלֶה תַּרְי״ג: וּכְשֵׁם שֶׁאֲנִי מִתְכַּסֶּה בְּטַלִּית בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּךְ אֶזְכֶּה לַחֲלוֹקָא דְרַבָּנָן וּלְטַלִּית נָאָה לָעוֹלָם הַבָּא בְּגַן עֵדֶן. וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִת תִּנָּצֵל נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי וּתְפִלָּתִי מִן הַחִיצוֹנִים, וְהַטַּלִּית יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהֶם וְיַצִּילֵם כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, וּתְהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִת לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְי״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ, אָמֵן סֶלָה.

אוחז את הטלית בשתי ידיו ויכון שצונו הקדוש ברוך הוא להתעטף בציצית, ויברך מעומד להתעטף בַּציצית, (הבי״ת בפתח).

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת.

הַתְּפִלָּה שֶׁאָדָם לֹא יַרְגִּישׁ גַּם אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), וְעַל־כֵּן מִתְעַטְּפִים בְּצִיצִית דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה צְמָצוּם, וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים ״הַוָּיָ״ה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד״, דְּהַיְנוּ כִּי אַתָּה הַוָּיָ״ה גָּדַלְתָּ מְאֹד, וּמֵעֹצֶם גְּדֻלָּתְךָ לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ לְסֹבֶל אוֹרְךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד, אַךְ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים צִמְצַמְתָּ וְהִלְבַּשְׁתָּ הָאוֹר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ, וְזֶה ״הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ״ שֶׁהִלְבַּשְׁתָּ עַצְמְךָ בִּלְבוּשִׁים וּבִכְסוּיִים, אֶת הַהוֹד וְהֶהָדָר אוֹר הָעֶלְיוֹן, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבְּלוֹ, וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אַתָּה מַמְשִׁיךְ אוֹר בְּמַדְרֵגָה וּבְמִדָּה כְּפִי עֵרֶךְ הַלְּבוּשִׁים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָאוֹר גָּדוֹל יוֹתֵר מִדַּאי מִכְּפִי הַלְּבוּשִׁים וְהַכֵּלִים שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה ״עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה״ כַּשַּׂלְמָה דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּמוֹ הַשִּׂמְלָה שֶׁהִיא הַלְּבוּשׁ לְהַגּוּף, כְּמוֹ־כֵן הָאוֹר הָאֱלֹקִי נִתְלַבֵּשׁ כְּשִׂמְלָה, וְזֶה ״נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״ שָׁמַיִם הוּא אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּצְרִיכִים לַעֲשׂוֹת מְחִיצוֹת, כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַזֶּה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פִּלְאֵי

ואחר העטיפה יאמר:

מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים, וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן: יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים, בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב:

בְּגָדִים הֲלָכָה ד׳, אות ה׳); וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לוֹמַר אֶת הַבְּרָכָה "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית" בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וְתִהְיֶה שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁזָּכִיתָ בִּזְכִיּוֹת חִנָּם לְהִבָּרֵא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְהִלְבִּישׁ אוֹתְךָ בִּלְבוּשׁ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה שֶׁזֶּה סוֹד הַצִּמְצוּם, שֶׁגַּם אַתָּה בְּמָקוֹם שֶׁאַתָּה נִמְצָא, אַתָּה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן מִצְוַת צִיצִית שְׁקוּלָה כְּכָל הַמִּצְוֹות, וְעַל־כֵּן "לְ׳הִתְעַטֵּף בַּ׳צִיצִית" רָאשֵׁי תֵּבוֹת ל׳ב׳, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ל״ב חוּטִין שֶׁיֵּשׁ בְּאַרְבָּעָה כְּנָפוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַחָכְמָה עֶלְיוֹנָה לְמַטָּה, עַד שֶׁאָדָם יְזֻכֶּה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מְאֹד, וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אַחַר־כָּךְ אֶת הַפְּסוּקִים "מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים, וּבְנֵי־אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם", כִּי חַסְדְּךָ יִתְבָּרַךְ יָקָר וְנֶעֱלָם מְאֹד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ וְלַהֲבִינוֹ עַד הֵיכָן רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ מַגִּיעִים, וְזֶה "וּבְנֵי־אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן", שֶׁחוֹסִים וּמִסְתַּתְּרִים בְּכָל צָרָתָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא תַעֲזֹבֵם, עַל־יְדֵי רַחֲמֵי צִדְקָתֶךָ, "יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם", עֲדָנֶיךָ לְשׁוֹן רַבִּים, שֶׁזֶּה עֵדֶן תַּתָּאָה וְעֵדֶן עִלָּאָה, אֲשֶׁר הוּא סָתוּם וְגָנוּז, שֶׁזֶּה סוֹד נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ — תּוֹרָה וּתְפִלָּה, תּוֹרַת הֶוֶ״ה וּתְפִלַּת הֶוֶ״ה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כב), כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אָב הָרַחֲמָן, וַאֲפִלּוּ שֶׁאָדָם נָפַל בְּמָקוֹם שֶׁנָּפַל, וְנִתְלַכְלֵךְ בַּמֶּה שֶׁנִּתְלַכְלֵךְ, עִם כָּל זֹאת רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ כָּל־כָּךְ גְּדוֹלִים, שֶׁמּוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם מֵהָרַע שֶׁנָּפַל לְשָׁם, עַל־יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, וְעַל־כֵּן מִצְוַת צִיצִית מְסֻגֶּלֶת לִשְׁמֹר אֶת הָאָדָם מִנְּאוּף (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), וּכְשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּטַלִּית עֶלְיוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה "כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר", כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי מִצְוַת צִיצִית הָאָדָם אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ כְּלָל, כִּי רוֹאֶה שֶׁעַדַיִן הַלְּבוּשׁ וְהָאוֹרוֹת אֶצְלוֹ, כִּי הוּא

מְסֻבָּב עִם אוֹרוֹת וְכֵלִים, וְעַל־כֵּן מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ "מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיוֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב", שֶׁבִּזְכוּת הַמִּצְוָה הַזּוֹ שֶׁל צִיצִית שֶׁיִּמְשְׁכוּ עָלָיו הַחֲסָדִים הָעֶלְיוֹנִים, וְשֶׁתִּהְיֶה לוֹ יְשָׁרוּת לֵב בְּלִי שׁוּם עַקְמוּמִיּוּת, בְּלִי שׁוּם קֻשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא יִתְחַזֵּק בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז בֶּאֱמוּנָה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית בְּכָל יוֹם, וּלְכַוֵּן כַּוָּנָה פְּשׁוּטָה זוֹ, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין אָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְעַטֵּף עַצְמוֹ בְּצִיצִית, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בִּלְבוּשׁ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִפָּתְחוּ עֵינָיו, וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַה שֶּׁהוּא רַק רוֹאֶה הוּא לְבוּשׁ וּכְלִי לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה אַרְבָּעָה כְּנָפוֹת דַּיְקָא, כְּנֶגֶד: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁבְּכָל פְּרָט וּפְרָט וּבְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שֶׁאָדָם מִסְתּוֹבֵב שָׁם, שֶׁיִּרְאֶה אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; וּכְפִי שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בִּידִיעוֹת אֵלּוּ, הַיְנוּ שֶׁהֵיכָן שֶׁהוּא רַק מִסְתּוֹבֵב, רוֹאֶה אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶה סוֹד מִצְוַת צִיצִית, מִלְּשׁוֹן (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ט): "מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים", שֶׁכְּבָיְכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, וּמֵצִיץ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית מִן הַחֲרַכִּים, וְכֵן הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַצִּיצִית, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי הַצִּיצִית בְּעַצְמָהּ זֶה אֱלֹקוּת, כִּי הַמִּצְוּוֹת הֵן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא וּרְצוֹנוֹ אֶחָד הֵם בְּאַחְדוּת אַחַת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם מִצְוָה יְקָרָה זוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִנָּצֵל מִתַּאֲוַת נאוף, וְיִקַּבֵּל עֲצוּתָיו מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְיִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, עַד שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תָּמִיד, בְּסוֹד "וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ", הַיְנוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

❖ ❖ ❖

מִצְוַת תְּפִלִּין

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁמִּצְוַת תְּפִלִּין הִיא הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין הָעֶלְיוֹנִים, וּבְשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מְעַטֵּר בִּתְפִלִּין, אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו מֹחִין עֶלְיוֹנִים, וּדְבֵקוּת וְחִיּוּת אֱלֹקִית, אִם רַק יְכַוֵּן בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת מַה כָּתוּב בְּתוֹךְ הַתְּפִלִּין, וְאֵיךְ שֶׁבְּהַנָּחַת תְּפִלִּין הוּא מְקַיֵּם אֶת רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל מֵהַמְצִיאוּת מֵרֹב אוֹר שֶׁיָּאִיר עָלָיו, כִּי הַתְּפִלִּין הֵם חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת יב.): חַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלִּין כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה; כִּי אָסוּר לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַתְּפִלִּין כְּרֶגַע, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹחַ בְּכָל עֵת וָרֶגַע עִם הַתְּפִלִּין שֶׁעָלָיו, זֶה יוֹעִיל לוֹ לְהַשָּׂגָה וּלְהַמְשָׁכַת הַמֹּחִין; כִּי בֶּאֱמֶת הַתְּפִלִּין הֵם אוֹרוֹת גְּדוֹלִים מְאֹד, מֹחִין גְּדוֹלִים וְעֶלְיוֹנִים, וּמֵהֶם מִשְׁתַּלְשֵׁל וּמִצְטַמְצֵם שֵׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, עַד שֶׁנִּכְנָס בְּלִבּוֹ אוֹר כָּזֶה שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת תַּאֲוֹוֹת לִבּוֹ. וְעַל־כֵּן הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד הוּא כְּנֶגֶד הַלֵּב, כְּדֵי לִשְׁבֹּר תַּאֲוֹוֹת לִבּוֹ, וְהַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הוּא כְּנֶגֶד הַמֹּחַ, לְשַׁעְבֵּד אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְתַעֵטֵּר בִּתְפִלִּין עַל הַיָּד וְעַל הָרֹאשׁ, הוּא מְשַׁעְבֵּד אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ וְלִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשִׂים כֵּלִים לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, וְעַל־כֵּן הַתְּפִלִּין הֵם שְׁחוֹרִים, כִּי הַשַּׁחֲרוּת הוּא סוֹד הַצְּמְצוּם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ב׳), לְהַמְשִׁיךְ בָּאָדָם אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁגַּם אִם הוּא נִמְצָא בְּקַטְנוּת הַמֹּחִין וּמֹחוֹ מְבֻלְבָּל מְאֹד, וְכֵן הַלֵּב מְעֻקָּם בְּעַקְמוּמִיּוּת, גַּם־כֵּן יוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת הַתְּפִלִּין, וְעַל־כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין רָאוּי לוֹ לִשְׁמֹחַ מְאֹד מְאֹד. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים א׳): כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וּתְפִלִּין בִּזְרוֹעוֹ, הַכֹּל בְּחִזּוּק שֶׁלֹּא יֶחְטָא, כִּי נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת וְשִׂמְחָה אֲמִתִּית, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מֵחֲטָאִים, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם וְלִשְׁמֹחַ בָּהֶם, וְהַנָּחַת תְּפִלִּין הִיא כְּמוֹ לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים א׳): אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רוֹצִים אָנוּ לִיגַּע בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה, אֲבָל אֵין לָנוּ פְּנַאי, אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קַיְּמוּ מִצְוַת תְּפִלִּין, וּמַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ אַתֶּם יְגִעִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה; כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מְתַעֵטֵּר בִּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְרוֹעוֹ, בָּזֶה הוּא מְשַׁעְבֵּד אֶת

תַּאֲוֹת לִבּוֹ וּמֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהֵם מְזַדַּכְּכִין לִהְיוֹת כֵּלִים לְהַרְגִּישׁ בָּהֶם נֹעַם זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין בְּרָכוֹת ל:): רַבָּה הֲוָה קָא בָּדַח טוּבָא אָמַר תְּפִלִּין קָא מַנַּחְנָא; כִּי תְּפִלִּין הֵם סוֹד הַשִּׂמְחָה, וְעַל־כֵּן הֵם כְּנֶגֶד הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ח, ו): "שִׂמֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ", כְּדֵי לְפַשֵּׁט עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְשִׂמְחָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ד', אוֹת ד'); כִּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מַנִּיחַ תְּפִלִּין נִכְנֶסֶת בּוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית, עַד שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת כְּלָל עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ; וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מַנִּיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ, תְּשַׁעְבֵּד אֶת תַּאֲוֹת וּמַחְשָׁבוֹת לִבְּךָ וּמֹחֲךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּהְיֶה שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ עַל נֹעַם חֶלְקְךָ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר אָסוּר לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתְּפִלִּין כְּלָל, כִּי בָּזֶה שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין מְשַׁעְבֵּד אֶת תַּאֲוֹת לִבּוֹ וְאֶת מַחְשְׁבוֹתָיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשָׂה כְּדֻגְמָא דִּלְעֵילָא, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן מז), וְאִם הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא בְּכָל יוֹמָא דְּאִינּוּן לְקַבֵּל זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לָאו — לָאו; וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מִתְעַטֵּר בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וּבִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, תִּשְׂמַח מְאֹד עַל נֹעַם חֶלְקְךָ, שֶׁאָז נַעֲשָׂה יְחוּד גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּסוֹד דּוּכְרָא וְנוּקְבָא, כַּמּוּבָא (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר יד.): וּתְפִלִּין אַתָּן דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִינּוּן מַמָּשׁ, וְעַל דָּא רֹאשְׁךָ עָלֶיךָ כְּכַרְמֶל אִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְדַלַּת רֹאשְׁךָ הַהִיא תְּפִלִּין שֶׁל יָד, דְּאִיהִי מִסְכְּנָא לְגַבֵּי עֵילָא, אוֹף הָכִי שְׁלִימוּ אִית לָהּ כְּגַוְנָא דִּלְעֵילָא, מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, קָשִׁיר אִיהוּ וְאָחִיד בְּאִינּוּן בָּתֵּי לְאִתְאַחֲדָא בְּהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוֹת, וְעַל דָּא מָאן דְּאִתְתָּקַן בְּהוּ אִיהוּ הָוֵי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, מָה אֱלֹהִים אִתְיַחֲדָא בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא אַף הוּא אִתְיַחֵד בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוֹת זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וּתְפִלִּין שֶׁל יָד וְכֻלָּא חַד; הֵינוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, נַעֲשָׂה יִחוּד שָׁלֵם בֵּין שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה — שֶׁהוּא עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת נוּקְבָא דַּלָּה וַעֲנִיָּה, אֶל הָעוֹלָם הַבָּא — שֶׁהוּא עוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה, בְּחִינַת דּוּכְרָא, מַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע גִּלּוּי אֱלֹקוּת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּכָל יוֹם, וְשָׂמֵחַ בָּהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מֹחִין עִלָּאִין, דְּבֵקוּת וְחִיּוּת וְזִיו אֱלֹקוּת, אַשְׁרֵי לוֹ.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר מִצְוַת תְּפִלִּין מַמְשִׁיכָה עַל הָאָדָם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין פְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כד, יז): "פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ", וְנִקְרָאִין תְּפִלִּין לְשׁוֹן פְּלִילָה, שֶׁהֵם אוֹת וְעֵדוּת לְכָל רוֹאֵינוּ שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עָלֵינוּ, דִּכְתִיב (דְּבָרִים כח, י): "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ", וְדָרְשִׁינַן (מְנָחוֹת לה:): אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ; וְיֵצֶר בְּהַנָּחָתָן, שֶׁצִּוָּנוּ הַמָּקוֹם לְהַנִּיחַ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִחוּד שְׁמוֹ וִיצִיאַת מִצְרַיִם, עַל הַזְּרוֹעַ — כְּנֶגֶד הַלֵּב, וְעַל הָרֹאשׁ — כְּנֶגֶד הַמֹּחַ, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל־יְדֵי נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, אֲשֶׁר הֵם מוֹרִים עַל יִחוּדוֹ שֶׁהוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ, וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ (טוּר אוֹרַח חַיִּים, סִימָן כה). וּמַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת מט.), שֶׁתְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי, וְאָמְרוּ בַּגְּמָרָא: מַאי גּוּף נָקִי? שֶׁיְּהֵא שֶׁלֹּא יָפִיחַ בָּהֶם, אֲבָל אֵינוֹ עָנָיִן לוֹמַר שֶׁצְּרִיכִים גּוּף נָקִי מֵעֲבֵרוֹת שֶׁמִּטַּמְּאָה, כִּי כָל אָדָם אֲפִלּוּ בַּעַל עֲבֵרָה מְחֻיָּב בְּמִצְוַת תְּפִלִּין, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא לְהִזָּהֵר בָּהֶם, וְאוּלַי מִתּוֹךְ הַתְמָדָתוֹ בְּמִצְוַת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם זִכָּרוֹן גָּדוֹל לָאָדָם בְּמִלֹּאכֶת שָׁמַיִם, יָשׁוּב מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, וְיִטָּהֵר מִכָּל גִּלּוּלָיו. וַחֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חִיְּבוּנוּ בְּמִצְוַת הַתְּפִלִּין לְחַנֵּךְ בּוֹ אֲפִלּוּ הַנְּעָרִים הַקְּטַנִּים, כָּל זְמַן שֶׁהִגִּיעוּ לְכָלָל שֶׁיְּדִעוּ לִשְׁמֹר אוֹתָם (סַכָּה מב.), וּמִזֶּה יֵשׁ לְהָבִין, שֶׁדַּעַת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לִהְיוֹת כָּל אָדָם מַחֲזִיק בְּמִצְוָה זוֹ וְרָגִיל בָּהּ, כִּי הִיא עִקַּר גָּדוֹל וּשְׁמִירָה רַבָּה מִן הָעֲבֵרוֹת, וְסֵלָם חָזָק לַעֲלוֹת עִמּוֹ לְהִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא (סֵפֶר הַחִנּוּךְ, מִצְוָה תכא); וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד בַּמִּצְוָה הַיְקָרָה הַזּוֹ שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; כִּי בַּתְּפִלִּין יֵשׁ כ"א אַזְכָּרוֹת, וּמַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם דְּבֵקוּת עֶלְיוֹנָה, שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתְּפִלִּין הֵם בְּסוֹד הַדְּבֵקוּת, כִּי מִי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין וּמִתְבּוֹנֵן בָּהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לִידֵי דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לח); וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת יב.): חַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלִּין בְּכָל שָׁעָה קַל וָחֹמֶר מִצִּיץ, מַה צִּיץ שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא אַזְכָּרָה אַחַת, אָמְרָה תּוֹרָה "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד" — שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ, תְּפִלִּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַזְכָּרוֹת הַרְבֵּה — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שֶׁלֹּא

יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם; וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מַנִּיחַ תְּפִלִּין, רְאֵה לַחֲשֹׁב אָז רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד מְשַׁעְבֵּד אֶת תַּאֲוֹות הַלֵּב וְשׁוֹבֵר אֶת יִצְרוֹ הָרָע הַבּוֹעֵר בּוֹ, וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ מְזַכֵּךְ אֶת הַמֹּחַ בְּזִכּוּךְ אַחַר זִכּוּךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהִקְדִּימוּ תְּפִלִּין שֶׁל יָד קֹדֶם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): כָּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ — חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכָל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו — אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁאָדָם צָרִיךְ קֹדֶם לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְהַשְׂכָּלוֹת כְּלָל, אֶלָּא לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר־כָּךְ יִזְכֶּה לְהָבִין אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַמִּצְוָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן צא); וְלָכֵן מַקְדִּימִים קֹדֶם שֶׁל יָד, כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות בִּבְחִינַת ׳נַעֲשֶׂה׳, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְהַשְׂכָּלוֹת כְּלָל, וְאַחַר־כָּךְ מַנִּיחִים תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ ׳וְנִשְׁמַע׳, שֶׁזּוֹכֶה אַחַר־כָּךְ לָבֹא לְהַשָּׂגַת הַמֹּחִין הָעֶלְיוֹנִים. וְלָכֵן תְּפִלִּין שֶׁל יָד הֵם כְּנֶגֶד הַלֵּב, לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוֹות וּמַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ, וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כְּדֵי לְשַׁעְבֵּד אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהוּא כְּלִי וּלְבוּשׁ שֶׁל נִשְׁמָתוֹ, שֶׁתִּהְיֶה מְשֻׁעְבֶּדֶת לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מַנִּיחַ תְּפִלִּין לִשְׁמֹחַ מְאֹד עַל גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁזָּכִיתָ לְהִבָּרֵא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה זוֹכֶה לְהִתְאַחֵז בַּשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מַנִּיחַ תְּפִלִּין הוּא אוֹחֵז בִּשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (זֹהַר תּוֹלְדוֹת קמא): בִּתְפִלֵּי דְּמַנַּח אַרְיֵשֵׁיהּ וּבְדָרוֹעֵיהּ, דְּאִינּוּן רָזָא עִלָּאָה כִּדְקָא חָזֵי, בְּגִין דִּקְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ דְּאִתְעַטַּר בֵּיהּ בִּתְפִלּוֹי וְאִתְעַטָּף בְּצִיצִית, וְכֻלָּא רָזָא דְּמְהֵימָנוּתָא עִלָּאָה; וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ו׳.): אָמַר רַבִּי אָבִין בַּר רַב אַדָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין? שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סב, ח): ״נִשְׁבַּע ה׳ בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ״, בִּימִינוֹ — זוֹ תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, ב): ״מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ״, וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ — אֵלּוּ תְּפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כט, יא): ״ה׳ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן״; וּמִנַּיִן שֶׁהַתְּפִלִּין עֹז הֵם לְיִשְׂרָאֵל? דִּכְתִיב (דְּבָרִים כח, י): ״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה׳ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ״, וְתַנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר: אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה בָּא עַכְשָׁו לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין תִּתְעוֹרֵר בְּתִשּׁוּקָה עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ יִרְאָה וְאַהֲבָה, וְתַעֲשֶׂה אֶת עַצְמְךָ מֶרְכָּבָה לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַנָּחַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

ג.

אֲהוּבִי, בְּנִי, רְאֵה לוֹמַר תְּפִלָּה זוֹ קֹדֶם הַנָּחַת תְּפִלִּין, וּתְכַוֵּן הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, וְזֶה יִפְתַּח לִבְּךָ וְדַעְתְּךָ לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ עֲרֵבוּת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ.

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (יאהדונהי) בְּדָחִילוּ וּרְחִימוּ (יאהוויהה) וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ (איההיוהה) לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה (אַבָּא וְאִמָּא), בְּו״ה (זְעֵיר וְנוּקְבָא), בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

הִנְנִי מְכַוֵּן בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאִי שֶׁצִּוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ, וְהֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת אֵלּוּ: שְׁמַע, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, קַדֵּשׁ, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יְחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בָּעוֹלָם, וְשֶׁנִּזְכֹּר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וַאֲשֶׁר לוֹ כֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ. וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ עַל הַיָּד לְזִכָּרוֹן זְרוֹעַ הַנְּטוּיָה וְשֶׁהִיא נֶגֶד הַלֵּב, לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוֹת וּמַחְשָׁבוֹת לִבֵּנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל הָרֹאשׁ נֶגֶד הַמֹּחַ, שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁבְּמֹחִי עִם שְׁאָר חוּשַׁי וְכֹחוֹתַי כֻּלָּם יִהְיוּ מִשְׁעֻבָּדִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמִשֶּׁפַע מִצְוַת תְּפִלִּין יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי לִהְיוֹת לִי חַיִּים אֲרוּכִים וְשֶׂפַע קֹדֶשׁ וּמַחְשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּלִי הִרְהוּר חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל, וְשֶׁלֹּא יִפְתֶּנּוּ וְלֹא יִתְגָּרֶה בְּנוּ יֵצֶר הָרָע, וְיַנִּיחֵנוּ לַעֲבֹד אֶת יְהוָה כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ.

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת הַנָּחַת תְּפִלִּין לְפָנֶיךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ, וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ, אָמֵן סֶלָה.

תָּשִׂים אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד עַל הַקִּבֹּרֶת, וְקֹדֶם שֶׁתְּהַדֵּק אוֹתוֹ תֹּאמַר אֶת הַבְּרָכָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי בִּבְרָכָה זוֹ אַתָּה מְיַחֵד וּמְזַוֵּג עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, וְתִשְׂמַח מְאֹד בְּאָמְרְךָ אֶת הַבְּרָכָה הַזֹּאת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:

וְאַחַר־כָּךְ תְּהַדֵּק אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד עַל הַקִּבֹּרֶת, וְתִכְרֹךְ כְּרִיכָה אַחַת בְּסוֹד בִּינָה, וְאַחַר־כָּךְ תִּכְרֹךְ בְּפֶרֶק הָאֶמְצָעִי ז׳ כְּרִיכוֹת סָבִיב הַזְּרוֹעַ, בְּסוֹד ז׳ הֵיכָלוֹת, ז׳ סְפִירוֹת: חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת, וְכָל זֶה מְיֻשָּׁב.

אַחַר־כָּךְ תָּקוּם וְתִלְבַּשׁ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְקֹדֶם שֶׁתְּהַדֵּק תֹּאמַר בְּרָכָה זוֹ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה עַד מְאֹד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

וּתְהַדֵּקֶם הֵיטֵב סָבִיב רֹאשֶׁךָ, כִּי זוֹ הִיא קְשִׁירָתָם, וּתְכַוֵּן אֲשֶׁר הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא אַבָּא, מִתְיַחֶדֶת וּמִזְדַּוֶּגֶת עִם הַבִּינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא אִמָּא, וּבְיַחַד מִתְחַבְּרִים עִם זְעֵיר וְנוּקְבָא, וְנַעֲשֶׂה יִחוּד שָׁלֵם. וְתֹאמַר:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַחַר־כָּךְ תֹּאמַר פְּסוּקִים אֵלּוּ:

וּמֵחָכְמָתְךָ אֵל עֶלְיוֹן תַּאֲצִיל עָלַי, וּמִבִּינָתְךָ תְּבִינֵנִי, וּבְחַסְדְּךָ תַּגְדִּיל עָלַי, וּבִגְבוּרָתְךָ תַּצְמִית אוֹיְבַי וְקָמַי, וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה, לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ לִבְרִיּוֹתֶיךָ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

וְאַחַר־כָּךְ תִּכְרֹךְ אֶת הָרְצוּעוֹת עַל הָאֶצְבַּע הָאֶמְצָעִית, שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת, וְהוּא סוֹד אֲרוּסִין וְקִדּוּשִׁין (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קִדּוּשִׁין, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ח׳), כִּי הוּא סוֹד הַשַּׁבָּעַת, וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים אָז פְּסוּקִים אֵלּוּ (הוֹשֵׁעַ ב׳):

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת יְהוָה:

כִּי בְּעֵת קְשִׁירַת הַשָּׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת עַל הָאֶצְבַּע הָאֶמְצָעִית, נִתְגַּלֶּה הַקִּדּוּשִׁין שֶׁקִּדֵּשׁ אוֹתָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּהַר סִינַי, וְזֶה קֶשֶׁר בַּל יִנָּתֵק, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא תְּצַוֶּה): אָמַר ר׳ מָנִי בְּשֵׁם ר׳ אֱלִיעֶזֶר: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לִי, לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, וְזֶה וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵרַס וְקִדֵּשׁ אוֹתָנוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים בְּקֶשֶׁר בַּל יִנָּתֵק, וְזֶה וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין, וְלָכֵן אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת צֶדֶק וּמִשְׁפָּט חֶסֶד וְרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י (שָׁם), שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עֲטָרָה מֵאַרְבָּעְתָּן בְּרֹאשׁ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ סוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם עִקַּר הָעֲטָרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה׳, אוֹת מב). וּמְסַיְּמִים וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעְתְּ אֶת יְהוָה, כִּי אֱמוּנָה וְדַעַת תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁיְּסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי, וְיָבֹא לִידֵי בִּטּוּל אֲמִתִּי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר אָז יָבֹא אֶל שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, וְיֵדַעְתְּ אֶת הַוָּי״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַקְדִּים אֱמוּנָה, לְבַסּוֹף בָּא אֶל הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן צא). וְתִהְיֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּעֵת אָמְרָךְ פְּסוּקִים אֵלּוּ, כִּי אָז אַתָּה מְעוֹרֵר אֶת הָאֵרוּסִין וְהַקִּדּוּשִׁין שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

אַחַר הַנָּחַת תְּפִלִּין יֹאמַר זֶה:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה. וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ: הַיּוֹם אַתֶּם

יְצִאִים. בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב: וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי. אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ. אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ. וְעָבַדְתָּ אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצֹּת. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה: מַצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים. וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר. בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ. לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ. כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם: וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ. מִיָּמִים יָמִימָה:

וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ יְהוָה אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ. וּנְתָנָהּ לָךְ: וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רָחֶם לַיהוָה. וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיהוָה: וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה. וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ. וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה: וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו. בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ. וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. מִבְכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה. עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיהוָה כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה: וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם:

וּבְאָמְרָךְ אֶת שְׁתֵּי הַפָּרָשִׁיוֹת הָאֵלּוּ תְּכֵוִּן בָּהֶם מְאֹד, כִּי פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה וְכֵן פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה שֶׁל תְּפִלִּין מְדַבְּרוֹת מִקְדֶּשֶׁת בְּכוֹרִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ו׳, אוֹת ט׳), כִּי קְדֶשֶׁת בְּכוֹרִים הוּא סוֹד קְדֶשֶׁת הַבְּרִית, עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁים הַהוֹלָדָה הָרִאשׁוֹנָה, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לַכֹּהֵן, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ חַיִּים וַעֲנָוָה אֲמִתִּית, שֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וְנִתְחַדֵּד מֹחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וּמִתְנוֹצֵץ לוֹ אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עב); וְעִקַּר קְדֶשֶׁת הַבְּכוֹרִים הוּא לִתֵּן לַכֹּהֵן, כִּי קְדֶשֶׁת הַכְּהוּנָה הִתְחִילָה מֵאַהֲרֹן שֶׁזָּכָה לָזֶה, עַל־יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, מֹשֶׁה אָחִיו, בֶּאֱמֶת בְּלִי קִנְאָה רַק בַּעֲנָוָה אֲמִתִּית, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת, שֶׁהוּא כֶּתֶר הַכְּהוּנָה, שֶׁיִּהְיוּ

הוּא וּבָנָיו הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ, כִּי בָּזֶה שֶׁרָאָה וְקִבֵּל פְּנֵי מֹשֶׁה אָחִיו בְּשִׂמְחָה, בָּזֶה הָיָה תְּלוּי כָּל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, עַל־כֵּן זֶה זָכָה לִכְהוּנָה. וְכַמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה שֶׁל שְׁלִיחוּת מֹשֶׁה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שֶׁמֵּאַן מֹשֶׁה בִּשְׁלִיחוּתוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי לֹא רָצָה לִטֹּל גְּדֻלָּה עַל אָחִיו אַהֲרֹן (תַּנְחוּמָא שְׁמוֹת כז), עַד שֶׁאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שְׁמוֹת ד, יד): "הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי יָדַעְתִּי כִּי יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לִכְהוּנָה (שַׁבָּת קלט), שֶׁבִּזְכוּת זֶה זָכָה לְחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט הַנָּתוּן עַל הַלֵּב. נִמְצָא, עַל־יְדֵי "וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ", הֵינוּ עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִים פְּנֵי הַצַּדִּיק וּשְׂמֵחִים, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו מֹחִין וְדַעַת, אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְנַעֲשָׂה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי. וְלָכֵן אוֹמְרִים שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הַנָּחַת הַתְּפִלִּין, כְּדֵי לְהַזְכִּיר לְעַצְמֵנוּ אֶת מִצְוַת קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרִים שֶׁמַּגִּיעָה לַכֹּהֵן, כִּי הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא סוֹד הַבְּכוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הִתְקַשְּׁרוּת אֶל הַכֹּהֵן שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִים לַעֲנָוָה וּלְבִטּוּל בְּשִׁלֵּמוּת, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא כְלוּם, שֶׁאָז דַּיְקָא מִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת. וְכֵן שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ מְדַבְּרוֹת מִיצִיאַת מִצְרַיִם וּבִיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה', אוֹת יב), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יג,ג): "זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם" וְגוֹ', "וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ" וְגוֹ', כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, זוֹכִים לָצֵאת מִמִּצְרַיִם וְלָבֹא אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא סוֹד אֲרִיכַת אַפַּיִם, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְסִבֹּל בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה וּלְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְזֶה תָּלוּי כְּפִי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה הַבְּרוּרָה שֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ. וְעַל־כֵּן שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין מְדַבְּרוֹת מֵאֱמוּנָה, פָּרָשַׁת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, וּפָרָשַׁת "וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ", שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִקַּבָּלַת עֹל מִצְווֹת וּבִטּוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁזֶּה סוֹד קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִתְפַּעֵל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אֶלָּא יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְיִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, אֲשֶׁר יַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַבְּרִית שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, וְיַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, שֶׁאֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנה); וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם, שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת עַל אֶרֶץ

נכון לקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך:

חֲרִינִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ:

יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי סוֹד הַתְּפִלִּין הוּא סוֹד אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׁבְחֵי הָר״ן, סִימָן לא); וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם מַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, וְאוֹמֵר אֶת הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֱמוּנָה בְּיִחוּד הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל הַמִּצְוֹות, וְזוֹכֶה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וּמַרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת הָעֶרֶב רַב הַנֶּאֱחָזִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמְבַטְּלָם לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן יֵשׁ בְּמִצְוַת תְּפִלִּין כֹּחַ לְבַטֵּל אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְגַמְרֵי, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ בִּכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּבְנִאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְלָכֵן הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה מֹחִין: חָכְמָה, בִּינָה, תִּפְאֶרֶת, מַלְכוּת, כַּמּוּבָא (זֹהַר וָאֶתְחַנַּן רסב.): חַד בֵּיתָא דִּתְפִלִּין דְּהוּא ״קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר״ סְתָם, מוֹחָא עִלָּאָה (חָכְמָה) תִּנְיָנָא ״וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ״, מֹחָא דְּתַרְעוּי נַפְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין וְכוּ׳, וְאִקְרֵי אִמָּא עִלָּאָה (בִּינָה) וְכוּ׳, בֵּיתָא תְּלִיתָאָה ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״, יִשְׂרָאֵל סָבָא (תִּפְאֶרֶת) וְכוּ׳, רְבִיעָאָה ״וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ״ וְכוּ׳ גְּבוּרָא תַּקִּיפָא (מַלְכוּת) וְכוּ׳; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמֵר בְּכָל יוֹם אֶת הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּמִתְבּוֹנֵן בַּמֶּה שֶׁאוֹמֵר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

מִצְוַת אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁהָאֲרִיזַ״ל הַקָּדוֹשׁ תִּקֵּן שֶׁקֹּדֶם הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״ (וַיִּקְרָא יט, יח), וְהִסְבִּירוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רלט), כִּי עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא מִשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכב, ח): ״אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם״; וְעַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד קֹדֶם הַתְּפִלָּה לְקַבֵּל עָלָיו מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְדַבֵּר בִּתְפִלָּה, אֲבָל כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֶחָד רוֹצֶה שָׁלוֹם רַק שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו, עִם כָּל זֶה אֵין הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת, וּבְשָׁבִיל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וּלְהִתְפַּלֵּל, אַף שֶׁהוּא אִישׁ

בבואו לפני פתח בית הכנסת ישהה מעט שלא יכנס בפתע פתאום, ואחר כך יכנס לבית הכנסת ויאמר:

מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: וַאֲנִי

שָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלָיו, וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים קכ, ז) "אֲנִי שָׁלוֹם" — כִּי אֲנִי שָׁלוֹם, וּמִצִּדִּי אֶהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כֻּלָּם, וְעִם כָּל זֹאת "וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה", דְּהַיְנוּ אַף שֶׁאֲנִי שָׁלוֹם, עִם כָּל זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלַי. וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" קֹדֶם הַתְּפִלָּה דַּיְקָא, וְאָז נָכוֹן לִבּוֹ יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ בּוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אֵיזֶה שׂוֹנֵא, וְכָל הַיּוֹם הוּא חוֹשֵׁב עָלָיו רַק רַע אֵיךְ לְהַצִּיק לוֹ, אוֹ שֶׁהוּא חוֹשֵׁב אֵיךְ שֶׁהַשּׂוֹנְאִים יַעֲשׂוּ לוֹ אֵיזֶה רַע, אָז כָּל תְּפִלָּתוֹ מִתְבַּלְבֶּלֶת, וְאֵין לוֹ יְשׁוּב הַדַּעַת, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", דְּהַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל כְּנַפְשִׁי, וְלֹא אִכְפַּת לִי מִשּׁוּם בְּרִיָּה, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא מֵהַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁקּוֹרֶה עִמִּי מִבַּעַל בְּחִירָה, זֶה רַק מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז כְּשֶׁאֲנִי מַכְנִיס בְּעַצְמִי יְדִיעָה זוֹ, אָז אֲנִי בְּשָׁלוֹם עִם כָּל אֶחָד, וְאָז כְּשֶׁבָּא לְהִתְפַּלֵּל, אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת עַל אַף אֶחָד, מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְעַל־כֵּן מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", שַׁיֶּכֶת דַּיְקָא לִפְנֵי הַתְּפִלָּה, כִּי כָּךְ כְּשֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ הַמִּצְוָה הַזּוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל כְּנַפְשׁוֹ, מִמֵּילָא לֹא מִתְבַּלְבֶּלֶת לוֹ הַתְּפִלָּה, כִּי הוּא חוֹשֵׁב תָּמִיד רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁרוֹצָה לַעֲשׂוֹת לוֹ אֵיזֶה רַע, אוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין לוֹ מַחֲשָׁבָה לַעֲשׂוֹת רַע לְזוּלָתוֹ, וְעַל־כֵּן מְאֹד מְאֹד נָחוּץ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" לִפְנֵי הַתְּפִלָּה דַּיְקָא.

כְּנִיסָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה נִכְנָס אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת, תַּעֲמֹד קֹדֶם

בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ, אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְהוָה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה, אֲבָרְכָה לִפְנֵי יְהוָה עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן, אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ, עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

בְּפֶתַח הַדֶּלֶת בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְרֶתֶת וּבְזִיעַ, וְזֶה יַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, (כְּךָ גִּלָּה לָנוּ הָאֲרִיזַ״ל), וְתֹאמַר אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם לְקוּטֵי פְּסוּקִים שֶׁשַּׁיָּכִים לְעֵת כְּנִיסַת הָאָדָם אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת: ״מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב״, וּפֶרֶשׁ רַשׁ״י שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, מַה טּוֹבוּ אׇהֶל שִׁילֹה וּבֵית עוֹלָמִים בִּישׁוּבָם, ״מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ״ אַף כְּשֶׁהֵם חֲרֵבִים, כִּי אַחַר הַחֻרְבָּן עוֹד מַמְשִׁיכִים קְדֻשַּׁת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עַל הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וְעַל הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יא.) עַל פָּסוּק (יְחֶזְקֵאל יא, טז): ״וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט״ זֶה בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ; כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִקְדִּים רְפוּאָה לְמַכָּה, וְצִוָּה לְיִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶת כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ, שֶׁלִּמֵּד לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא כָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ גַּם כְּשֶׁהוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר שֶׁהוּא מְקוֹם נָחָשׁ, שָׂרָף וְעַקְרָב, וְכָזֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן נִפְלָא לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֶּחֱרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, יִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עַל־יְדֵי הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁאָנוּ בּוֹנִים בִּימֵי הַחֻרְבָּן, שֶׁזֶּה סוֹד מִקְדָּשׁ מְעַט (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֹל הַמּוֹעֵד, הֲלָכָה ד׳, אוֹת יב),

״וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ״, שֶׁאָז תִּשְׁתַּחֲוֶה לִפְנֵי אֲרוֹן־הַקֹּדֶשׁ, וְתוֹדֶה וּתְשַׁבַּח לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, וּתְפָרֵשׁ לְעַצְמְךָ ״וַאֲנִי״ — כְּמוֹ שֶׁאֲנִי נִמְצָא בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וַאֲנִי יוֹדֵעַ הֵיטֵב בְּאֵיזֶה מַעֲמָד וּמַצָּב אֲנִי נִמְצָא, אַף־עַל־פִּי־כֵן ״בְּרֹב חַסְדְּךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּדִי, ״אָבוֹא בֵיתֶךָ״ — אֲנִי זוֹכֶה לָבֹא עַכְשָׁו אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת. ״הַוָי״ה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ״, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי אוֹהֵב מְאֹד לִהְיוֹת בְּמִשְׁכַּן הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא בֵּית־הַכְּנֶסֶת. ״וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֲבָרְכָה לִפְנֵי הַוָי״ה עוֹשִׂי״, תִּשְׁתַּחֲוֶה עוֹד פַּעַם וּתְכַוֵּן הֵיטֵב שֶׁאַתָּה

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ, בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא. לְעֵת
נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל, אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא.
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל, לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא. וְהוּא הָיָה
וְהוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה. וְהוּא אֶחָד וְאֵין
שֵׁנִי, לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה. בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי
תַכְלִית, וְלוֹ הָעוֹז וְהַמִּשְׂרָה. וְהוּא אֵלִי וְחַי גּוֹאֲלִי,
וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה. וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי, מְנָת
כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא. בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי, בְּעֵת אִישַׁן
וְאָעִירָה. וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי, יְהוָה לִי וְלֹא אִירָא.

מִשְׁתַּחֲוֶה עַכְשָׁו אֶל מוּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִכָּנֵס בְּךָ תֹּקֶף הָרָצוֹן; כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִשְׁתַּחֲוֹוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו רָצוֹן גָּדוֹל מְאֹד, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת מֵרֹב כְּסוּפִים; כִּי הָעִקָּר לָמָּה אֵין לָאָדָם רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? כִּי הוּא מָלֵא גְּאוּת וְיֵשׁוּת וּפְנִיּוֹת רַבּוֹת, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁבָּזֶה הוּא מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת בּוֹ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ הֲוָיָ"ה עֵת רָצוֹן, אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ", וְעַל־כֵּן מִשְׁתַּחֲוִים פַּעֲמַיִם בְּעֵת כְּנִיסַת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ, שֶׁזֶּה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ח.): לְעוֹלָם יִכָּנֵס אָדָם שְׁנֵי פְּתָחִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְאַחַר־כָּךְ יִתְפַּלֵּל, כִּי צְרִיכִים לְהִשְׁתַּחֲוֹוֹת פַּעֲמַיִם. וְאַל יֵקַל בְּעֵינֶיךָ דָּבָר זֶה, כִּי כְּמַעַט כָּל הַהַשָּׁגָה שֶׁהִשִּׂיג הָאֲרִיזַ"ל הָיְתָה בָּזֶה שֶׁעָמַד עַל פֶּתַח בֵּית־הַמִּדְרָשׁ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְרֶתֶת וּבְזִיעַ (כָּךְ גִּלָּה לְתַלְמִידָיו); אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת זֶה.

א.

אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! הַתְחָלַת הַתְּפִלָּה מַתְחֶלֶת בְּשִׁיר "אֲדוֹן עוֹלָם", וְהוּא שִׁיר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מָלֵא סוֹדוֹת פְּלָאִי פְלָאוֹת, מִמַּה שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה, וּמִמַּה שֶׁהוּא עַכְשָׁו בַּבְּרִיאָה, וּמִמַּה שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה, וְכָתַב בַּסֵּפֶר מַטֶּה

מִשָּׁה (ח״א עַמּוּד הָעֲבוֹדָה, סִימָן לא): ״אֲדוֹן עוֹלָם״ הוּא שִׁיר נָאֶה וּמְעֻלֶּה, וּמָצָאתִי כָּתוּב: כָּל מִי שֶׁמְּכַוֵּן בְּעֵת הַתְחָלַת אֲדוֹן עוֹלָם, כָּתַב רַבִּי יְהוּדָה הֶחָסִיד וְרַבִּי הַאי גָּאוֹן וְרַבִּי שְׁרִירָא גָּאוֹן, עָרֵב אֲנִי בַּדָּבָר, שֶׁתְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת, וְאֵין שָׂטָן מְקַטְרֵג עַל תְּפִלָּתוֹ, וְאֵין שָׂטָן וּפֶגַע רַע בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּתְפִלָּתוֹ, וְאוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף יֵצֶר הָרָע מַשְׁלִים אִתּוֹ, וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ (מִשְׁלֵי טז, ז): ״בִּרְצוֹת הֲוָ״ה דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ״, עַיֵּן שָׁם; וְהַטַּעַם שֶׁהַתְחָלַת הַתְּפִלָּה מַתְחִילָה בְּתֵבוֹת ״אֲדוֹן עוֹלָם״, כְּדֵי לְהַזְכִּיר זְכוּת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ז:): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ לֹא הָיָה מִי שֶׁקָּרָא לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָדוֹן, עַד אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טו, ח): ״אֲדֹנָי אֱלֹהִים בַּמֶּה אֵדַע״ וְגוֹ׳, וְאַף דָּנִיֵּאל לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל ט, יז): ״וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְגוֹ׳ לְמַעַן אֲדֹנָי״, לְמַעַנְךָ מִבָּעֵי לֵיהּ אֶלָּא לְמַעַן אַבְרָהָם שֶׁקָּרָאוֹ אָדוֹן; וְיֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הָיָה, הֹוֶה וְיִהְיֶה, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְקֹדֶם הָיָה רַק אֵין סוֹף עַד שֶׁנֶּאֱצַל וּבָרָא וְיָצַר וְעָשָׂה אֶת הַשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן הִזְכִּיר בְּרִיאָה, יְצִירָה עֲשִׂיָּה, שֶׁזֶּה ״בְּטֶרֶם כָּל יְצִי״ר נִבְרָ״א לְעֵת נַעֲשָׂ״ה״, כִּי קֹדֶם הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְעַל־כֵּן אָדוֹ״ן מִסְפָּר אַי״ן, שֶׁקֹּדֶם הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְאַחַר־כָּךְ הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בַּאֲצִילוּת, שֶׁזֶּה עוֹלָ״ם מִסְפָּר סו״ף, וְזֶה אָדוֹ״ן עוֹלָ״ם אי״ן סו״ף, ״אֲשֶׁר מָלַךְ בְּטֶרֶם כָּל יְצִי״ר נִבְרָ״א לְעֵת נַעֲשָׂ״ה בְּחֶפְצוֹ כֹּל״, שֶׁמַּאי״ן הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בָּעוֹלָ״ם שֶׁהוּא סו״ף, וּמִשָּׁם בָּרָ״א וְיָצַ״ר וְעָשָׂ״ה אֶת הָעוֹלָמוֹת. וּצְרִיכִים לְכַוֵּן בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, (וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁאָז מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר אֶת הַשִּׁיר הַזֶּה בְּנִגּוּן הִתְעוֹרְרוּת עַד מְאֹד). וְאִם יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת, אָז יִרְעַד וְיִפְחַד מֵאֵימַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתִכָּנֵס בּוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּחֶלְקוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִסַּיֵּם ״הֲוָ״ה לִי וְלֹא אִירָא״, כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְדַבֵּק עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, הִיא אַחְדּוּת אַחַת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ מִתְיָרֵא וּמִתְפַּחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַדְּבֵקוּת שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִדְבָּק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִכְּלוּם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה, לְהַבְחִין בֵּין
יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

ב.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ אֶת הַבְּרָכוֹת אַף אִם תְּכַוֵּן רַק אֶת פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, אָז כְּבָר תּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, שֶׁנָּתַן לְךָ בִּינָה לְהָבִין אֶת גֹּדֶל הַמַּעֲלָה שֶׁנִּבְרֵאתָ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עָשַׂנִי גּוֹי, וְלֹא עָשַׂנִי עֶבֶד, וְנָתַן לְךָ עֵינַיִם לִרְאוֹת וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, וְאֵינְךָ אָסוּר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְאַתָּה יָכוֹל לֵילֵךְ בְּרַגְלֶיךָ, אֲשֶׁר עַל זֶה צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ תָּמִיד אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעוֹשֶׂה עִם הָאָדָם. וְרוֹאִים שֶׁבְּנֵי־אָדָם יֵשׁ לָהֶם טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלִבָּם מְעֻקָּם בְּעַקְמוּמִיּוֹת, וְעוֹלִים עַל דַּעְתָּם סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים וְקֻשְׁיוֹת בְּחַיֵּיהֶם, וּמָר לָהֶם מְאֹד בְּמְרִירוּת עֲצוּמָה, וְאֵינָם שָׂמִים לֵב עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עָשָׂה עִמָּהֶם, שֶׁנָּתַן לָהֶם עֵינַיִם לִרְאוֹת וְרַגְלַיִם לָלֶכֶת וְהֵם בְּרִיאִים, וְאֵין צְרִיכִים לְהוֹלִיךְ אוֹתָם אֶלָּא הוֹלְכִים עַל רַגְלֵיהֶם, וְאִם אָדָם הָיָה מִתְבּוֹנֵן בַּמֶּה שֶׁהוּא אוֹמֵר בִּבְרָכוֹת אֵלּוּ, אָז הָיָה שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ, וַאֲפִלּוּ שֶׁעָבַר כְּבָר מַה שֶּׁעָבַר, הָיָה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה מֵרֹב שִׂמְחָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם עַל שָׂפֵל וְנִבְזֶה כָּמֹהוּ, וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, אַף מֵאַחַר שֶׁאֵין לָאָדָם שֵׂכֶל וְדַעַת, בִּשְׁבִיל זֶה הוּא הוֹלֵךְ מְמֻרְמָר, מָלֵא קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת וַעֲקְמוּמִיּוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָזֹאת אָנוּ מְבָרְכִים בִּרְכַּת "הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה", שֶׂכְוִי הוּא הַתַּרְנְגוֹל, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (ראש הַשָּׁנָה כו.), הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים עַל בִּינַת הַתַּרְנְגוֹל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצֻרְכֵי הָאָדָם שֶׁהֵם עוֹמְדִים מִמִּטָּתָם מִקּוֹלוֹ, וְהוּא יוֹדֵעַ לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה, וְעַל־כֵּן בְּנֵי־אָדָם קָמִים לְקוֹלוֹ. וְיוֹם הוּא בְּחִינַת הַנְּקֵבָה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם, וְלַיְלָה הוּא הָרַע שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב), וְזוֹ הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים: "הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה", כִּי "שֶׂכְוִי" מִסְפַּר "מַלְאָךְ גַּבְרִיאֵ"ל", שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאוֹת הַגְּבוּרוֹת, וְאָדָם צָרִיךְ לְהַמְתִּיק אֶת הַגְּבוּרוֹת וְלָדוּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת תָּמִיד, וְלִמְצֹא רַק אֶת הַטּוֹב

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי:

שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְעַל־כֵּן בָּזֶה שֶׁאָדָם מוֹצֵא אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אָז נִבְדָּל הָרַע, וְאָז מַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יא), וְלָכֵן אוֹמְרִים ״הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה״, כִּי מַמְשִׁיכִים הָאָרַת הַבִּינָה שֶׁהֵם הַמֹּחִין אֶל תּוֹךְ הַגְּבוּרוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַפְּכוֹת הַגְּבוּרוֹת וְנַעֲשׂוֹת דַּעַת, וְזֶה ״לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה״, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְהַפְּכִים אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ לְאוֹר, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת הַגְּבוּרוֹת עַל הָאָדָם, אָז נִתְפַּשֵּׁט הַסִּטְרָא, שֶׁמַּעְלֶמֶת וּמַסְתֶּרֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהָאָדָם, וְאָז מְהַפֵּךְ הָאוֹר לְחֹשֶׁךְ, אֲבָל עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, שֶׁמּוֹצֵא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז מְהַפֵּךְ אֶת הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר, וְזֶה ״הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה״ בִּינָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמְתָקַת הַגְּבוּרוֹת שֶׁנִּמְתָקִים וְנִתְהַפְּכִים לְדַעַת שֶׁהוּא חֶסֶד הוּא רַק עַל־יְדֵי הַבִּינָה, כִּי מִשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין, וְעַל יָדָהּ נִמְתָקִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה א׳); וּצְרִיכִים לְכַוֵּן הֵיטֵב בִּבְרָכָה זוֹ, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, זוֹכֶה לִבְינָה יְתֵרָה; כִּי כְּלַל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, שֶׁחוֹשֵׁב כְּאִלּוּ תָּמִיד יַעַבְרוּ עָלָיו גְּבוּרוֹת וְדִינִים, אֲבָל תֵּיכֶף שֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה ״הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי״, שֶׁהוּא מִסְפָּר ״מַלְאָךְ גַּבְרִיאֵ״ל״, שֶׁמִּשָּׁם תִּקֻּף הַגְּבוּרוֹת, ״בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה״, וּמוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״**, אֲשֶׁר הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ הִיא שִׂמְחָה נִצְחִית, כִּי בְּכָל דָּבָר יְכוֹלִים הַסְּמֶ״ךְ־מֵ״ם וְהַקְּלִפּוֹת לְהִתְאַחֵז בּוֹ, אֲבָל בְּשִׂמְחָה זוֹ שֶׁל ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״, בָּזֶה אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה, וּבִשְׁבִיל זֶה מְבָרְכִים ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״ דַּיְקָא, כִּי עַל שִׂמְחָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְאַחֵז, כִּי אִם הָיוּ מְבָרְכִים שֶׁעָשַׂנִי יְהוּדִי, הָיוּ מִתְאַחֲזִים בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהָיוּ שׁוֹבְרִים אוֹתוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: אֵיךְ שֶׁהוּא עֲדַיִן אַתָּה רָחוֹק מִלִּהְיוֹת יְהוּדִי, כִּי לֹא כָּךְ צָרִיךְ יְהוּדִי לִהְרָאוֹת וְהָיוּ מוֹצְאִים אֶצְלוֹ כָּל מִינֵי חֶסְרוֹנוֹת, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְבָרֵךְ ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״, הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ עוֹלָה עַל כָּל הַשִּׂמְחוֹת. וּכְמוֹ־כֵן **״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד״**, שֶׁהוּא חָם וּכְנַעַן דִּמְחַמֵּם גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ בַּעֲבָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, כה):

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

נשים אומרות **בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:**

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
מַתִּיר אֲסוּרִים:

"כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו", וְכֵן מְבָרְכִים "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה", כִּי בְּאֶתֵר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִידְכַּר תַּמָּן (זֹהַר חֻקַּת קפג); כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת זָכָר, שֶׁתָּמִיד זוֹכְרִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז כְּבָר אֵין צְרִיכִים בְּחִינַת שָׁמוֹר, כִּי מִמֵּילָא נִשְׁמָר מִכָּל רַע, וְזֶה זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי נְדָרִים ט.), כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְאַחֵז בְּאֶחָד, הַיְנוּ בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם נַעֲשִׂים אֶחָד, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֵר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִמֵּילָא נִשְׁמָר מִכָּל רַע, שֶׁעַל זֶה סוֹבֵב "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה", כִּי הִיא נִכְלֶלֶת בְּתוֹךְ אִישׁ, הַיְנוּ הַשְׁמִירָה נִכְלֶלֶת בְּתוֹךְ הַזְּכִירָה, וְזֶה בִּרְכַּת "פּוֹקֵחַ עִוְרִים", שֶׁפָּתַח לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עֵינָיו לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, הַיְנוּ בְּחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמְּחַיָּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֶּמֶת אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן א'), וְכֵן בִּרְכַּת "מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים", שֶׁאֵלּוּ הַלְּבוּשִׁים שֶׁאָדָם מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם עִם מִצְוֹות, וּבָהֶם הָאָדָם יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכֵן "מַתִּיר אֲסוּרִים", וְ"זוֹקֵף כְּפוּפִים", תֵּכֶף־

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הָעוֹשֶׂה לִי כָּל צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

וּמְיָד כְּשֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת יוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְהוֹלֵךְ יָשָׁר וְלֹא כָּפוּף, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנִיס אוֹתוֹ לְשִׁעְבּוּד וַעֲבדוּת וְלִכְפּוֹף אוֹתוֹ, אַדְרַבָּה הוּא הוֹלֵךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה וְדָבֵק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מִתְפַּעֵל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אֶלָּא מוֹצֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁזֶּה "רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם", שֶׁמְּחַפֵּשׂ אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לז, ג): "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה", עַל־יְדֵי מַיִם עֲמֻקִּים שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ה'), וְכֵן "הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָּבֶר", שֶׁסּוֹבֵב עַל הָעֵצוֹת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ עֵצוֹת טוֹבוֹת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ עֵצוֹת אֵיךְ לֵילֵךְ, כִּי הָרַגְלַיִם הֵן עַל שֵׁם הָעֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יא, ח): וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר, הֲלָכָה ד', אוֹת ח). וְזֶה "הָעוֹשֶׂה לִי כָּל צָרְכִּי", לְשׁוֹן הַוֶּה, וְזֶה מְנָהֲגֵנוּ לוֹמַר "הָעוֹשֶׂה לִי כָּל צָרְכִּי", לְשׁוֹן הַוֶּה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֵאשִׁית הַגֵּז, הֲלָכָה ג', אוֹת

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמַּעֲבִיר
שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי:

אין עונים אמן אחר ברכה זו:

טז בְּסוֹפוֹ), שֶׁסּוֹבֵב עַל הַמְּנָעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִם, שֶׁצְּרִיכִים שְׁמִירָה עַל הָרַגְלַיִם דַּיְקָא, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהֶן הַקְּלִפּוֹת, בְּסוֹד (מִשְׁלֵי ה, ה): "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת", כִּי הָרַגְלַיִם הֵן מְרַמְּזוֹת עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁבְּיוֹתֵר צְרִיכִים שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַקְּלִפּוֹת. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מְאֹד מַדּוּעַ אֵין מְבָרְכִים עַל שׁוּם מַלְבּוּשׁ אֲפִלּוּ עַל מַלְבּוּשׁ חָשׁוּב, וְכֵן עַל שׁוּם דָּבָר אֵין מְבָרְכִים "הָעוֹשֶׂה לִי כָּל צָרְכִּי", רַק עַל מְנָעָלִים? אֶלָּא כִּי בֶּאֱמֶת בַּמְּנָעָלִים כְּלוּלִים כָּל צָרְכֵי הָאָדָם, כִּי צָרְכֵי הָאָדָם נִמְשָׁכִים מֵהַתּוֹרָה, כִּי הִיא מְחַיָּה אֶת הַכֹּל, וּמִמֶּנָּהּ נִמְשָׁכוֹת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה שׁוּם הַשְׁפָּעָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, יְבוּם הֲלָכָה ג׳, אוֹת ח׳), וְלָכֵן אוֹמְרִים בִּלְשׁוֹן הַוֵּה דַּיְקָא, כִּי עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּאֵיזוֹ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וּלְהִתְלוֹצֵץ מֵחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, וּבְפָרָט מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַיָּכוֹל לְקָרֵב אֶת כָּל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן עוֹשִׂים בְּרָכָה עַל מְנָעָלִים שֶׁהוּא סוֹד נַעֲלַיִם עַל הָרַגְלַיִם, כְּדֵי לִשְׁמֹר לֹא לְפִגֹּם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, אָז זוֹכֶה לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, שֶׁבָּהּ נִשְׁלֶמֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְזֶה בִּרְכַּת "אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה", וְ"עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ה): "וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו", כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְאֵזוֹר וַחֲגוֹרָה שֶׁל אֱמוּנָה, זֶה עִקַּר תִּפְאַרְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְעַל־כֵּן מְסַיְּמִים אֶת הַבְּרָכָה "הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ", כִּי כְּשֶׁאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אוֹתוֹ תָּמִיד, וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְאַל

״הַמַּעֲבִיר שְׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי״, כִּי כְשֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ הַשֵּׁנָה, שֶׁהִיא הַקְּטָנוּת וְהַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, וְזוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָנוּ מִתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים **״שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִּזָּיוֹן, וְאַל יִשְׁלֹט בָּנוּ יֵצֶר הָרַע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע, וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים״**, וּמְסַיְּמִים ״הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל״, שֶׁאֵלּוּ הַבְּרָכוֹת הֵן הַחֶסֶד הֲכִי גָּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁזִּכָּנוּ לִפְתֹּחַ אֶת עֵינֵינוּ וְלִרְאוֹת וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּחַסְדֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שֶׁקֵּרְבָנוּ אֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּסוֹד הַבִּינָה, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִים לְהַבְדִּיל בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, וּשְׁמֹחִים שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְעֶבֶד, וְזָכִינוּ שֶׁפָּקַח אֶת עֵינֵינוּ לְהִסְתַּכֵּל בַּאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְרַב טוּב הַצָּפוּן לְהַלְבִּישׁ אֶת נִשְׁמָתֵנוּ שֶׁהָיְתָה עַד עַכְשָׁו עֲרֵמָה מִמִּצְווֹת, וּמַתִּיר אֲסוּרִים וְזוֹקֵף כְּפוּפִים וּמוֹצִיא אוֹתָנוּ מִבֵּית אֲסוּרִים, וּמוֹלִיךְ אוֹתָנוּ בְּקוֹמָה זְקוּפָה, וּמִתְבּוֹנְנִים עַל הַדּוֹמֶם, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה רָקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, שֶׁזֶּה סוֹד (בְּרֵאשִׁית א, ב): ״וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם״, שֶׁזֶּה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כִּי זוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, שֶׁיִּמְצְאוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּחָכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, וְתִהְיֶינָה לוֹ עֲצוּמוֹת עַל כָּל דָּבָר עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, שֶׁזֶּה חֶסֶד הֲכִי גָּדוֹל שֶׁרַק יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁאָדָם מְבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי תִּקֻּף הָאֱמוּנָה; כִּי כְשֶׁאָדָם מַאֲמִין אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט בִּפְרָטִיּוּת, **״וְאַל תַּשְׁלֵט בָּנוּ יֵצֶר הָרַע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ״**, כִּי כָךְ צְרִיכִים לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בְּכָל יוֹם אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה כְּלַל הַבְּרָכוֹת שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר בְּקוּמֵנוּ מִשְּׁנָתֵנוּ, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְעַצְּמֵנוּ שֶׁאֵין לָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אָז זוֹכֶה לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְחַי חַיִּים נִצְחִיִּים.

תְּבִיאֵנוּ, לֹא לִידֵי חֵטְא, וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן, וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן, וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן, וְאַל תַּשְׁלֵט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע, וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע, וּמֵחָבֵר רָע, וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב, וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ, וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ, וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ, וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יִהְיוּ רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי,

---

ג.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! צְרִיכִים לְכַוֵּן מְאֹד בִּתְפִלָּה זוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים "שֶׁתַּצִּילֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מֵעַזֵּי פָּנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים, מֵאָדָם רָע, מֵיֵצֶר רָע, מֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע, מֵעַיִן הָרָע מִלְּשׁוֹן־הָרָע מִמַּלְשִׁינוּת מֵעֲדוּת שֶׁקֶר, מִשְּׁנָאַת הַבְּרִיּוֹת, מֵעֲלִילָה, מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, מֵחֳלָאִים רָעִים, מִמִּקְרִים רָעִים וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית, מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה, בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן בְּרִית וּמִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם". וְכִמְעַט שֶׁכָּל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם הֵן רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בִּתְפִלָּה זוֹ, כִּי אִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים מַעֲלַת תְּפִלָּה זוֹ הָיוּ מְכַוְּנִים בָּהּ מְאֹד מְאֹד, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עוֹבְרִים עַל בְּנֵי־אָדָם כָּל מִינֵי חֳלָאִים רָעִים וּמְקָרִים רָעִים וּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כָּל אֶחָד מִסְתַּבֵּךְ עִם דָּבָר אַחֵר, עַזֵּי פָּנִים וְאָדָם רָע וְשָׁכֵן רָע, וּבַעַל דִּין קָשֶׁה, בֵּין יִשְׂרָאֵל בֵּין עַכּוּ"ם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁמְּסַבֵּךְ אוֹתוֹ בְּצָרוֹת וּבְיִסּוּרִים, וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, הָיוּ מְכַוְּנִים בָּהּ מְאֹד מְאֹד; וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, בְּעֵת אָמְרְךָ הַתְּפִלָּה הַזּוֹ תִּשְׁפֹּךְ נַפְשְׁךָ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַל תֵּקַל בְּעֵינֶיךָ הַתְּפִלָּה הַזּוֹ, וְאִם תְּכַוֵּן בָּהּ תִּהְיֶה מֻבְטָח שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה לֹא יִקְרֶה לְךָ שׁוּם מִקְרֶה רָע, וְיִשְׁמֹר אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכָּל רָע, וְיַצִּיל אוֹתְךָ מֵהַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת, וְיַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ.

שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם, מֵעַזֵּי פָנִים, וּמֵעַזּוּת פָּנִים, מֵאָדָם רָע, מִיֵּצֶר רָע, מֵחָבֵר רָע, וּמִשָּׁכֵן רָע, וּמִפֶּגַע רָע, מֵעַיִן הָרָע, מִלָּשׁוֹן הָרָע, מִמַּלְשִׁינוּת, מֵעֲדוּת שֶׁקֶר, מִשְּׁנְאַת הַבְּרִיּוֹת, מֵעֲלִילָה, מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, מֵחֳלָיִם רָעִים, מִמְּקָרִים רָעִים, וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית, מִדִּין קָשֶׁה, וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה, בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית, וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן בְּרִית, וּמִדִּינָה שֶׁל גֵּיהִנֹּם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ, וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם, וְזָכֹר לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַהֲבַת הַקְּדְמוֹנִים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, וְאֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, וְאֶת הָעֲקֵדָה שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

ד.

אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לְהַזָּהֵר לוֹמַר בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה, כִּי מַעֲלַת אֲמִירָתָהּ אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, וְהִיא הַמְתָּקַת הַדִּינִים. כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (תִּקּוּנָא תְּנִינָא קלט.): דְּלָא אִית קָרְבָּן דְּבַטִּיל מּוֹתָנָא מִן בְּנֵי נָשָׁא כְּקָרְבָּן דַּעֲקֵדַת יִצְחָק, דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כב, ט) "וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ", אִתְקַשַּׁר מִדַּת הַדִּין וְאִתְעֲקַד לְעֵילָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְקָרְבָא לְבֵי־דִינָא רַבְרְבָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וַעֲקֵדַת יִצְחָק מוֹעִילָה לְיִשְׂרָאֵל לְאַדְכָּרָא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא בְּגָלוּתָא, דְּתָגִין עֲלֵיהוֹן מִכָּל מְעַרְעָרִין בִּישִׁין, וְקָלָא נָפִיק וְאָמַר 'אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה', וּזְכוּת אֲבוּהוֹן, יָגֵן עֲלֵיהוֹן מְעַרְעִין בִּישִׁין [אֵין קָרְבָּן שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ לְבַטֵּל מָוֶת מִבְּנֵי־אָדָם כְּקָרְבַּן עֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁכָּתוּב בּוֹ: "וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ", כִּי עַל יָדוֹ נִקְשְׁרַת מִדַּת הַדִּין לְמַעְלָה וְנֶעֱקָדָה, וְלֹא הָיָה לַשָּׂטָן רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב לִפְנֵי בֵּית־דִּין הַגָּדוֹל שֶׁהוּא גְּבוּרָה, וַעֲקֵדַת יִצְחָק טוֹבָה הִיא לְיִשְׂרָאֵל לְהַזְכִּיר אוֹתָהּ

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת
אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי:
וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ
אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם
לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: וַיַּשְׁכֵּם
אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי
נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם
וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת
הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו שְׁבוּ

בְּכָל יוֹם בַּגָּלוּת, כִּדֵי שֶׁתָּגֵן עֲלֵיהֶם מִכָּל הַמִּקְרִים רָעִים]. וְכָתַב בַּסֵּפֶר סֵדֶר הַיּוֹם (פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה), וַיַּתְחֵיל תְּפִלָּתוֹ בְּפָרָשַׁת עֲקֵדָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָנוּ סָמָךְ עַל מַה לִּסְמֹךְ אֶלָּא עַל זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹמוֹנִים, וְהוּא הַמְקַיֵּם אוֹתָנוּ בְּגָלוּתֵנוּ, וּמִפְּנֵי שֶׁעִנְיַן הָעֲקֵדָה הוּא גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד — בֵּין מִצַּד הָעוֹקֶד וּבֵין מִצַּד הַנֶּעֱקָד, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִבְטִיחַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּיוֹם הַדִּין שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בְּצַעַר מִפְּנֵי הַמַּקְטֵרְגִים וְהַמְבַקְּשִׁים עָלֵינוּ רָעָה, שֶׁנַּזְכִּיר עֲקֵדַת יִצְחָק, וּבָזֶה לֹא נִפְחַד מִשּׁוּם עִנְיָן, וַאֲפִלּוּ עִנְיַן הָעֲקֵדָה אֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶלָּא שֶׁנִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ שׁוֹפָר יִזְכֹּר לָנוּ שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל, וּמַאַיִל יִזְכֹּר לְיִצְחָק, וּמִיִּצְחָק הֲרֵי הָעֲקֵדָה, וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים בָּזֶה עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רַע שֶׁיּוּכַל לְהָרַע עִם יִשְׂרָאֵל. וְאִם־כֵּן רָאוּי לְזָכֹר עִנְיַן הָעֲקֵדָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם קֹדֶם שֶׁנִּסְדֵּר תְּפִלָּתֵנוּ, כִּדֵי שֶׁיִּתְמַלֵּא רַחֲמִים עָלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְיִקַּבֵּל תְּפִלָּתֵנוּ וּתְחִנּוֹתֵינוּ בְּחֶמְלָה, וּבַעַל נֶפֶשׁ לֹא יְבַטֵּל אוֹתָהּ בְּשׁוּם עִנְיָן, וְגוֹרֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה לוֹ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לוֹמַר פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה, וּתְכַוֵּן בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, כִּי יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים עַד מְאֹד, כִּי בָּהּ מְרַמֵּז אֵיךְ שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיךְ לְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ הוּא מוּכָן עַכְשָׁו לִשְׁכַּב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְשֶׁיִּשְׁחָטוּ אוֹתוֹ, וּכְשֶׁאָדָם מְכַוֵּן כַּוָּנָה זוֹ שֶׁהוּא שׁוֹכֵב עַל גַּבֵּי

לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה
וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֲצֵי
הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר יִצְחָק
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי
וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה:
וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר
לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ
אֶת הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל

הַמִּזְבֵּחַ, וּמוּכָן לְהִשָּׁחֵט בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מוּחָלִים לוֹ עַל כָּל
עֲוֹנוֹתָיו, וְנִמְשָׁכִים עָלָיו חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים; וְעַל־כֵּן מִזְבֵּ״חַ מִסְפָּרוֹ
אֵ״ל חַנָּ״ה, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מוּכָן לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז נִמְשָׁךְ
עָלָיו חֶסֶד גָּדוֹל וּמַרְגִּישׁ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, דְּבֵקוּת עֶלְיוֹנָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה
עִקַּר מַעֲלַת פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה לְאָמְרָהּ בְּכָל יוֹם, לְכַוֵּן שֶׁגַּם הוּא מוּכָן לְהִשָּׁחֵט
בַּעֲבוּר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֶל רַב טוּב הַצָּפוּן יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ, כִּי כְּשֶׁאָדָם
מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חוֹמֵל עָלָיו, שֶׁזּוֹ עֲבוֹדַת כָּל
הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם וּשְׁמָם בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מְסִירַת הַשֵּׁם הוּא
גַּם־כֵּן עִנְיָן שֶׁל מְסִירוּת נֶפֶשׁ, כִּי כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, זֶה גַּם־כֵּן
בְּחִינַת מְסִירוּת נֶפֶשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רס),
כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמּוֹרִידִים אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם, יֵשׁ לָהֶם שׂוֹנְאִים אֲרוּרִים
הַמְמָרְרִים לָהֶם אֶת חַיֵּיהֶם, וּמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, וּמַעֲכִירִים אֶת
שְׁמָם עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִים עֲלֵיהֶם שֵׁם רַע וּשְׁקָרִים וּכְזָבִים, וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים
צְרִיכִים לִהְיוֹת בִּפְיוֹת אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, וְלִסְבֹּל אֶת הַצַּעַר הַזֶּה, שֶׁהִיא
גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, כִּי הַצַּדִּיקִים דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי הֵם מֶרְכָּבָה
לַשְּׁכִינָה, אַךְ הֵם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם וְאֶת שְׁמָם בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם סוֹבְלִים
עֲנוּיִים קָשִׁים, כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁנַּעֲשָׂה מִכֶּלּוֹ וּמִמֶּנּוּ דִּבּוּר שֶׁנַּעֲשָׂה שִׂיחָה

הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת יָדוֹ
וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֵלָיו
מַלְאַךְ יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יְרֵא
אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ
מִמֶּנִּי: וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל
אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת
הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם

בְּפִי הַבְּרִיּוֹת, וְהַכֹּל דּוֹבְרִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא הוֹלֵךְ נָע וָנָד וּמִתְפַּזֵּר בְּפִי כֻּלָּם, וְאֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהוּא בָּא לְשָׁם, יֵשׁ לוֹ עִנּוּיִים וְצָרוֹת מְשֻׁנּוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קסג), וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם מְקַבְּלִים הַכֹּל בְּאַהֲבָה בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמוֹרִידִים אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם זוֹכִים לְהַעֲלוֹת מַיִן נוּקְבִין אֲלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, בְּעֵת שֶׁאַתָּה אוֹמֵר פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה תְּכַוֵּן הֵיטֵב שֶׁגַּם אַתָּה מוּכָן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶׁעּוֹבֵר עָלֶיךָ, זֶה הַכֹּל נִסְיוֹנוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְנַסֶּה אוֹתְךָ אֶל מִי תָּרוּץ בְּעֵת שֶׁיְּצָעֲרוּ אוֹתְךָ וִיבַזּוּךָ וְיַחֲרְפוּךָ בְּחֵרוּפִים וּבְגִדּוּפִים, וְיוֹצִיאוּ עָלֶיךָ שֵׁם רַע; וְלָכֵן בְּנִי, רְאֵה לִבְרֹחַ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַחֲשַׁבְתְּךָ תִּהְיֶה רַק אֵיךְ לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־כֵּן בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה, כִּי כָּל עִנְיַן הָעֲקֵדָה הוּא סוֹד הַבִּטּוּל, שֶׁאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹא וָשׁוֹב (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סה); כִּי כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים רַבִּים, הֵן מֵעַצְמוֹ שֶׁנָּפַל בְּמָקוֹם שֶׁנָּפַל, וְהֵן מֵאֲחֵרִים, שֶׁמְּחָרְפִים וּמְגַדְּפִים וּמְבַזִּים אוֹתוֹ, וּמְדַבְּרִים עָלָיו כָּל רַע, עָלָיו לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וַיַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ הוּא שׁוֹכֵב עַכְשָׁו עַל הַמִּזְבֵּחַ, וּמוּכָנִים לִשְׁחֹט אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, אָז דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה

בְּחַר יְהוָה יְרָאֶה: וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל אַבְרָהָם
שֵׁנִית מִן הַשָּׁמָיִם: וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְהוָה
כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ
אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידֶךָ: כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה
אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר
עַל שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו:
וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר
שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי: וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר
שָׁבַע:

יִמָּשֵׁךְ עָלָיו חֶסֶד מִסּוֹד מְזַבֵּ״חַ שֶׁעוֹלֶה אֵ״ל חֲנַ״ה; וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה. וּבָזֶה מְיֻשָּׁב מַדּוּעַ נִקְרֵאת זֹאת הַפָּרָשָׁה פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה דַּיְקָא, כִּי הֲלֹא עָשׂוּ כַּמָּה עֲבוֹדוֹת בִּשְׁבִיל לְשָׁחֲטוֹ, כִּי עָרַךְ אֶת הָעֵצִים וְגַם הֶעֱלָהוּ לַמִּזְבֵּחַ, וְלָמָּה לֹא נִקְרֵאת עַל שֵׁם הַעֲרָכָה אוֹ עַל שֵׁם הַעֲלָאָה שֶׁהֶעֱלָה אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, אֶלָּא נִקְרֵאת עֲקֵדָה דַּיְקָא לְשׁוֹן קְשִׁירָה? כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי זְכוּת הָעֲקֵדָה, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִים לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכִים לְחַבֵּר וּלְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת עַרְבִית, הֲלָכָה ד׳, אוֹת טז), וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים ״וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ״, כִּי עֲקֵדָה הִיא לְשׁוֹן קְשִׁירַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּיַחַד, שֶׁצְּרִיכִים לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן הַדִּבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת תְּפִלָּה שְׁלֵמָה, מֵהַתְחָלַת הַתְּפִלָּה עַד סוֹפָהּ יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶחָד, וּצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאֹד, וְאַף שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָקַד אֶת בְּנוֹ, עִם כָּל זֹאת נִזְכֶּרֶת רַק זְכוּת יִצְחָק, וְנִקְרֵאת עֲקֵדַת יִצְחָק, וְאַף שֶׁהַנִּסָּיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה גָּדוֹל עַד מְאֹד, כִּי לְמֵאָה שָׁנִים נוֹלַד לוֹ יִצְחָק, וְהָלַךְ לִשְׁחֹט אוֹתוֹ, וְאִם־כֵּן לָמָּה מַזְכִּירִים זְכוּת יִצְחָק וְלֹא זְכוּת אַבְרָהָם? אֶלָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנוֹ, וְלָכֵן אַף שֶׁהָיָה לוֹ נִסָּיוֹן גָּדוֹל מְאֹד, עִם כָּל זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן הָיָה לְיִצְחָק, כִּי הוּא לֹא שָׁמַע בְּפִרּוּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא,

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת רַחֲמָיו, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם, כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ, וְיָגוֹלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִדַּת הַחֶסֶד וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים, וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמֵאַרְצְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ, וְקַיֵּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ כָּאָמוּר. וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר, וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לְהָפֵר

וְהָלַךְ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן אָבִיו שֶׁאָמַר לוֹ: בּוֹא אֲנִי הוֹלֵךְ לִשְׁחֹט אוֹתְךָ בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְדָבָר זֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁמַּצְדִּיק הָאֱמֶת הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ כְּרֶגַע, אַף שֶׁגַּם לוֹ יֵשׁ נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְהוּא צָרִיךְ לְסִבֹּל צַעַר וְיִסּוּרִים שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סו), עִם כָּל זֹאת הַנִּסָּיוֹן הַכִּי גָּדוֹל הוּא שֶׁל תַּלְמִידָיו, שֶׁהֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת לְמוּד רַבָּם, וּמוּכָנִים לְמָסֹר אֶת נַפְשָׁם בְּפַעַל מַמָּשׁ, כְּדֵי לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת לְמוּד רַבָּם שֶׁגִּלָּה לָהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן בָּזֶה שֶׁזּוֹכְרִים אֶת עֲקֵדַת יִצְחָק קֹדֶם הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַשְּׁרִים אֶת עַצְמָנוּ עִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהָיוּ נִכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא וּמְלַמְּדִים לְתַלְמִידֵיהֶם גִּלּוּי אֱלֹקוּת. וְדָבָר זֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁגְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּכְלָלִים לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם, וּמְלַמְּדִים עִם תַּלְמִידֵיהֶם גִּלּוּי אֱלֹקוּת, וְתַלְמִידֵיהֶם נִקְרָאִים בָּנִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין יט:): כָּל הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ יְלָדוֹ; וְהַתַּלְמִידִים מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לָבֹא אֶל רַבָּם, אַף שֶׁבַּחוּץ גּוֹרֵם הַסָּמ״ךְ־מ״ם בִּלְבוּל גָּדוֹל, וּמַעֲלִים אֶת שֵׁם הַצַּדִּיק מֵהָעוֹלָם,

בְּרִיתִי אִתָּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וְנֶאֱמַר, וְזָכַרְתִּי
לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם, לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:
וְנֶאֱמַר, וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחַמֶךָ, וְשָׁב
וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
שָׁמָּה: אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם, מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: וְנֶאֱמַר, וֶהֱבִיאֲךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ, וִירִשְׁתָּהּ
וְהֵיטִבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ: וְנֶאֱמַר, עַל יְדֵי נְבִיאֶךָ,
יְהוָה חָנֵנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ
בְּעֵת צָרָה: וְנֶאֱמַר, וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב, וּמִמֶּנָּה

וּמְפַרְסֵם שַׁקְרָנִים וּצְבוּעִים (לְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז), וְאֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת
נֶגְדָּם אֶלָּא לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב,
אֶלָּא לָבֹא בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְבָזֶה שֶׁאָדָם מְכַוֵּן לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ
עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר רַבּוֹ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יֵשׁ מְנִיעוֹת וְנִסְיוֹנוֹת קָשִׁים מְאֹד,
וְלָכֵן מַזְכִּירִים זְכוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו;
וּכְמוֹ־כֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַתַּלְמִידִים צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן רַבָּם, שֶׁמְּלַמְּדִים עִמָּהֶם
אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאַף שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם בֵּין כָּךְ בִּזְיוֹנוֹת
וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְסוֹבְלִים מַה שֶּׁסּוֹבְלִים, שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר זֶה לְעַמַּת זֶה נֶגֶד
הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים יֵשׁ רְשָׁעִים אֲרוּרִים, קְלִפּוֹת, הַמַּעֲלִימִים וּמְכַסִּים וּמַסְתִּירִים
אֶת שֵׁם הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, וְעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי צְחוֹק וְחוֹכָא וְאִיטְלוּלָא,
עִם כָּל זֹאת אֶת שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אַף פַּעַם לֹא יַצְלִיחוּ לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ כְּלָל,
וּבָזֶה שֶׁמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לָבֹא אֵלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא נִזְכָּר עָלָיו שֵׁם הַצַּדִּיק;
וְאַחַר־כָּךְ בְּשָׁעָה שֶׁתֹּאמַר אֶת הַתְּפִלָּה: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם
אָבִינוּ אֶת רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם, כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ
מֵעָלֵינוּ, וְיָגֹלּוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ, וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּמִדַּת הַחֶסֶד״, תְּכַוֵּן בִּתְפִלָּה
זוֹ מְאֹד מְאֹד, וּבְאָמְרְךָ הַי״ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים תִּתְעוֹרֵר בְּבְכִיָּה

יְוֹשֵׁעַ: וְנֶאֱמַר, בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר, וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם, בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם, וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם: וְנֶאֱמַר, מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ, לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ, כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ, יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם: (וְכָל חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לֹא יִזָּכְרוּ, וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יַעֲלוּ עַל לֵב לְעוֹלָם) וְנֶאֱמַר, תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, חֶסֶד לְאַבְרָהָם, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: וְנֶאֱמַר, וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי, וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי, עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים:

עֲצוּמָה, שֶׁיִּמְשַׁךְ עָלֶיךָ אוֹר גָּדוֹל, כִּי כָּל עֲקֵדַת יִצְחָק הוּא לִמְסֹר אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁסּוֹבֵל חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים שֶׁמּוֹצִיאִים עָלָיו שֵׁם רַע, וּמְדַבְּרִים עָלָיו כָּל דָּבָר אָסוּר, שֶׁזֶּה סוֹד מְסִירוּת נֶפֶשׁ, מְסִירוּת שְׁמוֹ, וְעִם כָּל זֹאת הוּא מַסְכִּים עַל הַכֹּל, הָעִקָּר לַעֲשׂוֹת רְצוֹן רַבּוֹ שֶׁמְּלַמְּדוֹ תּוֹרָה וּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם כָּל הַדִּינִים; כִּי כְּפִי שֶׁהַתַּלְמִיד מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר רַבּוֹ, כְּמוֹ־כֵן זוֹכֶה שֶׁרַבּוֹ מַשְׁפִּיעַ עָלָיו מִשֶּׁפַע תּוֹרָתוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד עֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁיִּצְחָק נֶעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דְּבָרִים אֵלּוּ אֶל תּוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם, בַּסֵּתֶר כְּבַגָּלוּי, וּמוֹדֶה
עַל הָאֱמֶת, וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ, וְיַשְׁכֵּם
וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, לֹא עַל
צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ
לְפָנֶיךָ, כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. מָה אָנוּ, מֶה
חַיֵּינוּ, מֶה חַסְדֵּנוּ, מַה צִּדְקוֹתֵינוּ, מַה יְשׁוּעָתֵנוּ,
מַה כֹּחֵנוּ, מַה גְּבוּרָתֵנוּ: מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, הֲלֹא כָל הַגִּבּוֹרִים
כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ, וַחֲכָמִים
כִּבְלִי מַדָּע, וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל, כִּי רוֹב
מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ, וּמוֹתַר
הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן, כִּי הַכֹּל הָבֶל:

לְבַד הַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָה, שֶׁהִיא עֲתִידָה לִתֵּן דִּין
וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְכָל הַגּוֹיִם כְּאַיִן
נֶגְדֶּךָ. שֶׁנֶּאֱמַר הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְּלִי, וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם

ה.

אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לוֹמַר אֶת הַתְּפִלָּה וְהַבַּקָּשָׁה הַזּוֹ "לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר כְּבַגָּלוּי וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ", וּתְכַוֵּן הֵיטֵב אֶל כָּל מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר, כִּי אָדָם צָרִיךְ לִירֹא וְלִפְחֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בַּסֵּתֶר כְּבַגָּלוּי, וְעָלָיו לִזְכֹּר תָּמִיד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּמַה שַּׁיָּךְ לְהִתְחַבֵּא מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי "אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח [אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר] אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ" (תְּהִלִּים קלט, ז), וְעַל־כֵּן "וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים", וּתְכַוֵּן הֵיטֵב אֶל כָּל דִּבּוּר

נֶחְשָׁבוּ, חֵן אֲיִים כַּדַּק יִטֹּל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ, בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ, שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ, שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ, שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ, וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ, קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁוּרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ, וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לְשִׁמְךָ: אַשְׁרֵינוּ, מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ, וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ, וּמַה יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ, אַשְׁרֵינוּ, כְּשֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת, וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וּמְיַחֲדִים שִׁמְךָ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה:

וְדִבּוּר שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל וּמְבַקֵּשׁ פֹּה, וְאַתָּה מַזְכִּיר אֶת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וּבְאָמְרְךָ "אַשְׁרֵינוּ כְּשֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּמְיַחֲדִים שִׁמְךָ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד", תִּהְיֶה שָׂמֵחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי עַכְשָׁו אַתָּה מְיַחֵד יִחוּד עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, וְזֶה נִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע דְּקָרְבָּנוֹת, וּצְרִיכִים לְהִזָּהֵר בָּהּ מְאֹד מְאֹד, וְאַף שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בִּבְרָכַת יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת, שֶׁאָז מְבָרְכִים שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, עִם כָּל זֹאת גַּם עַכְשָׁו צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּקָרְבָּנוֹת בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת, וְיִכַּוֵּן לָצֵאת בְּזוֹ הַקְּרִיאָה יְדֵי מִצְוַת עֲשֵׂה דְּקִרְיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, וְרָאוּי לָאָדָם לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, לִקְרֹא בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת אֶת הַשָּׁלֹשׁ הַפָּרָשִׁיוֹת, שֶׁמָּא, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע דְּיוֹצֵר בַּזְּמַן הָרָאוּי, וְיִהְיֶה מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן (יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה, שַׁעַר ב', פֶּרֶק י'), וּבְעֵת אָמְרְךָ קְרִיאַת שְׁמַע זוֹ תְּכַוֵּן לְבַטֵּל אֶת עַצְמְךָ

לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה, וְיֵשׁ בַּאֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע זוֹ שֵׁמוֹת וְיִחוּדִים וְכַוָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת. וְאַתָּה אֲהוּבִי, בְּנִי, תְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת לְאַהֲבַת הַשֵּׁם, "**לְאַהֲבָה אֶת הַוָי"ה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם**", וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם, אֶלָּא תִּהְיֶה מוּכָן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר נַפְשְׁךָ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן תִּשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בְּךָ אֵיזוֹ מַחֲשָׁבָה זָרָה נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בִּכְלַל "**וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם**", שֶׁאָז עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם חֲרוֹן־אַף, "**וְחָרָה אַף הַוָי"ה בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר הַוָי"ה נוֹתֵן לָכֶם**", כִּי אָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לֵידַע אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֶלְקוּת גָּמוּר הוּא, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא מֵהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְעַל־כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת סָבְלָן גָּדוֹל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וְחֻרּוּפִים וְגִדּוּפִים שֶׁמְּחָרְפִים וּמְבַזִּים אוֹתוֹ רְשָׁעִים אֲרוּרִים שֶׁנִּבְרָאִים מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתָיו, עִם כָּל זֹאת עָלָיו לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה, וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יָבֹא לִידֵי כַּעַס וּקְפִידוּת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז עַל־יְדֵי־זֶה יְאַבֵּד אֶת מָמוֹנוֹ וְאֶת פַּרְנָסָתוֹ, כִּי הַכַּעַס מְאַבֵּד לָאָדָם אֶת מָמוֹנוֹ וְאֶת פַּרְנָסָתוֹ, וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו חֲרוֹן אַף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח); וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, תִּתְעוֹרֵר עַכְשָׁו בְּעֵת אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְיִתְלַהֵב לִבְּךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן תֹּאמַר פָּרָשַׁת צִיצִית, וְתַזְכִּיר אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לוֹמַר בְּכָל יוֹם אֶת הַשָּׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, בְּעֵת אֲמִירַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי חֹמֶר הֶעָוֹן שֶׁל הָעוֹבֵר עַל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, כִּי מְבַטֵּל מִצְוַת עֲשֵׂה מִדְּאוֹרַיְתָא, וְעַל־כֵּן מִי יוֹדֵעַ אִם עַל־יְדֵי אֲרִיכַת תְּפִלָּתוֹ, אִם יַגִּיעַ לִקְרִיאַת שְׁמַע דְּיוֹצֵר אוֹר בַּזְּמַן, אִם לֹא יַעֲבֹר כְּבָר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים וָתִיקִין צְרִיכִים לְהַזְכִּיר אֶת הַשָּׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת, וְלָכֵן טוֹב לוֹמַר בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּקָרְבָּנוֹת אֶת כָּל הַשָּׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵצֵא יְדֵי חוֹבַת קְרִיאַת שְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת, וְכֵן מוּבָא בְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים, וְנָכוֹן לָחוּשׁ לִדְבְרֵיהֶם, וְאַל יָקֵל בְּדָבָר זֶה, כִּי מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע הִיא דְּאוֹרַיְתָא, וְהִיא מִצְוָה יְקָרָה עַד מְאֹד מֵעִקְרֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃
בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ
לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ
בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם
בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה
בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־
לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם
וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם

לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי
בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־
מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים
לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: אֱמֶת.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא
מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַתָּה
הוּא לָעוֹלָם הַבָּא. קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מְקַדִּישֵׁי

1.

אַהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! בְּאָמְרְךָ "אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא", תְּכַוֵּן פְּרוּשׁ הַמִּלּוֹת וְתִתְלַהֵב מְאֹד, וּתְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נא), וְתַמְשִׁיךְ לְבַטֵּל עַצְמְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ

שְׁמֶךָ, וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ, וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ לְמַעְלָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּקָרוֹב לְמַעַן שְׁמֶךָ, בָּרוּךְ הַמְקַדֵּשׁ שִׁמוֹ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים. אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קַבֵּץ נְפוּצוֹת קָוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וּמִי בְכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה וּמַה תִּפְעָל. אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם חַי וְקַיָּם עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֵּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מַה

בַּאֲמִירָתְךָ "אַתָּה הוּא יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בִּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים", כִּי בִּתְפִלָּה זוֹ אַתָּה מְגַלֶּה לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְאוֹמְרִים אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ קֹדֶם הַקָּרְבָּנוֹת, כְּדֵי לְהִתְלַהֵב מְאֹד בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְעַצְמוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְלַהֵב לִבּוֹ בִּתְשׁוּקָה עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. בְּנִי, בְּנִי! אֵין עוֹד מַעֲלָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהַדְּבֵקוּת שֶׁאָדָם דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא כְּדַאי לִדְבֵקוּת אַחַת שֶׁאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן תְּכַוֵּן, בְּנִי, פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְלַהֵב לִבְּךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תְּשׁוּבָה שֶׁל אַהֲבָה מֵרֹב תְּשׁוּקָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְיָאִיר עָלֶיךָ אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

שֶׁכָּתוּב אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי צְפַנְיָה חוֹזֶךָ, בֶּאֱמוֹר בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ, בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָה:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחשֶׁת וְכַנּוֹ נְחשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר

פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר

בְּנִי! נוֹהֲגִין לוֹמַר פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר לִפְנֵי עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, כִּי מִצְוַת עֲשֵׂה עַל כֹּהֵן הָעוֹבֵד — לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, וְאַחַר־כָּךְ יַעֲבֹד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, יט): "וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם, בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד". וְכֹהֵן שֶׁעָבַד וְלֹא קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שַׁחֲרִית חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמוּתוּ", וַעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה, בֵּין כֹּהֵן גָּדוֹל בֵּין כֹּהֵן הֶדְיוֹט. וּמְנַיִן שֶׁעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה? שֶׁנֶּאֱמַר: "חֹק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ", וְאֵין הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בֵּין כָּל עֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה, אֶלָּא פַּעַם אַחַת מְקֻדָּשׁ בַּבֹּקֶר וְעוֹבֵד וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְכָל הַלַּיְלָה, וְהוּא שֶׁלֹּא יֵצֵא מִן הַמְקֻדָּשׁ וְלֹא יִישַׁן וְלֹא יַטִּיל מַיִם וְלֹא יִסַּח דַּעְתּוֹ, וְאִם עָשָׂה אַחַת מֵאַרְבַּעְתָּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְקַדֵּשׁ (רַמְבַּ"ם, הִלְכוֹת בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ, פֶּרֶק ה'); וּבִשְׁבִיל שֶׁאָנוּ הוֹלְכִין לוֹמַר אֶת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה, וּלְקַיֵּם (הוֹשֵׁעַ יד, ג): "וְנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ", לָכֵן אוֹמְרִים עַכְשָׁו פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר, שֶׁזּוֹ עֲבוֹדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַכֹּהֵן כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ. וְלָכֵן אֲהוּבִי, בְּנִי, תְּכַוֵּן הֵיטֵב בְּאָמְרְךָ אֶת פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר, וּתְצַיֵּר

אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחַצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ
וְהָיְתָה לָהֶם חָק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו
לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה
עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד
בּוֹ: וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ
וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל
הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ

בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁאַתָּה עוֹמֵד עַכְשָׁו בָּעֲזָרָה וְרוֹחֵץ יָדֶיךָ וְרַגְלֶיךָ, וְשֶׁלֹּא יִדַּבֵּק בְּךָ מְאוּמָה מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, אֶלָּא תִּהְיֶה כְּלִי מוּכָן לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲבוֹדָה תַּמָּה בְּלִי שׁוּם מַחֲשֶׁבֶת פְּגוּל, מַחֲשָׁבָה זָרָה וְחִיצוֹנָה כְּלָל, וּלְכָךְ הָיָה הַכְּיוֹר מִמַּרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת שֶׁל נָשִׁים, לְרַמֵּז שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְמָקוֹם קָדוֹשׁ, אֶלָּא כְּשֶׁיִּרְחַץ עַצְמוֹ מִתַּאֲוָה זוֹ לְגַמְרֵי, וְיִהְיֶה דָּבוּק תָּמִיד בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן כְּיוֹ״ר עוֹלֶה רל״ו, שֶׁהוּא שֵׁם בֶּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת עִם הַמִּלּוּאִים: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, הָעוֹלֶה רל״ב וְעִם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת זֶה רל״ו, שֶׁעַל־יְדֵי נְטִילַת מַיִם מֵהַכִּיּוֹר, יִזְכֶּה שֶׁיָּאִירוּ לוֹ הָאוֹרוֹת מֵהָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה.

תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן

בְּנִי! נוֹהֲגִים לוֹמַר אַחַר פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר פָּרָשַׁת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, כִּי מִן הָעֲבוֹדוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁבְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל יוֹם, הִיא עֲבוֹדַת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, שֶׁנִּצְטַוּוּ הַכֹּהֲנִים לְהָרִים מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן מְלֹא מַחְתָּה דֶּשֶׁן, שֶׁנִּשְׁאָר מִן אֵיבְרֵי הָעוֹלָה, שֶׁנִּשְׂרְפוּ כָּל הַלַּיְלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא ו, ב): ״הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה״; הַיְנוּ אַחַר שֶׁקִּדֵּשׁ הַכֹּהֵן יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, הָיָה לוֹקֵחַ מַחְתָּה שֶׁל כֶּסֶף בְּיָדוֹ וְעוֹלֶה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וּמְפַנֶּה אֶת הַגֶּחָלִים אֵילָךְ וָאֵילָךְ, וְחוֹתֶה שָׁם מִן הַגֶּחָלִים שֶׁנִּתְאַכְּלוּ בְּלֵב הָאֵשׁ, מִן הָעוֹלָה שֶׁבָּעֲרָה כָּל הַלַּיְלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמַּחְתָּה, וְיוֹרֵד

בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר: וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:

לְמַטָּה לָאָרֶץ וּמֵשִׁים אוֹתָם עַל הָרִצְפָּה אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם): "וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ". וְהֵיא מִצְוַת עֲשֵׂה בְּכָל יוֹם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת תְּמִידִין, פֶּרֶק ב', הֲלָכָה י'): הָרַמַת הַדֶּשֶׁן מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ בְּכָל יוֹם מִצְוַת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן", וְהִיא עֲבוֹדָה מֵעֲבוֹדוֹת כְּהוּנָה, וּבְגָדֵי כְּהוּנָה שֶׁתּוֹרֵם בָּהֶן הַדֶּשֶׁן יִהְיוּ פְּחוּתִין מִן הַבְּגָדִים שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בָּהֶם בִּשְׁאָר עֲבוֹדוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן", אֵינוֹ אוֹמֵר אֲחֵרִים שֶׁיִּהְיוּ בִּגְדֵי חֹל, אֶלָּא שֶׁיִּהְיוּ פְּחוּתִין מִן הָרִאשׁוֹנִים, לְפִי שֶׁאֵינוֹ דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיִּמְזֹג כּוֹס לְרַבּוֹ בִּבְגָדִים שֶׁבִּשֵּׁל בָּהֶם קְדֵרָה לְרַבּוֹ, עַיֵּן שָׁם; וְהַזְּמַן שֶׁל תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן הוּא מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר, וּכְמוֹ שֶׁכּוֹתֵב הָרַמְבַּ"ם (שָׁם, הֲלָכָה יא): אֵימָתַי תּוֹרְמִין הַדֶּשֶׁן בְּכָל יוֹם? מִשֶּׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, וּבִרְגָלִים מִתְּחִלַּת שְׁלִישׁ אֶמְצָעִי שֶׁל הַלַּיְלָה, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה, עַיֵּן שָׁם; וְאַחַר שֶׁגָּמַר הַכֹּהֵן לִתְרֹם מְלֹא מַחְתָּה דֶּשֶׁן מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, וְלָשִׂים אֶת הַדֶּשֶׁן עַל הָרִצְפָּה, הָיוּ בָּאִים אֶחָיו הַכֹּהֲנִים וְגוֹרְפִין אֶת שְׁאָר הַדֶּשֶׁן מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ לְמַטָּה, וְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה מִן הַכֹּהֲנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר", שֶׁזֶּהוּ שְׁאָר הַדֶּשֶׁן שֶׁנִּשְׁאָר עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאֵין זֶה חוֹבָה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ הָרַמַת הַדֶּשֶׁן, רַק מָתַי שֶׁנִּתְרַבְּתָה, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הָיְתָה מְלֵאכָה נִכְבָּדָה, מֵעוֹלָם לֹא נִתְעַצְּלוּ הַכֹּהֲנִים לְהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן, וּכְמוֹ שֶׁכּוֹתֵב הָרַמְבַּ"ם שָׁם (הֲלָכָה יג): אַחַר שֶׁיָּרַד זֶה שֶׁתָּרַם, רָצִים אֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּמְקַדְּשִׁין יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם בְּמְהֵרָה, וְנוֹטְלִין אֶת הַמַּגְרֵפוֹת וְאֶת הַצִּנּוֹרוֹת וְעוֹלִין לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְכוּ', וְאַחַר־כָּךְ גּוֹרְפִים אֶת הַדֶּשֶׁן בְּמַגְרֵפוֹת מִכָּל צְדָדֵי הַמִּזְבֵּחַ, וּמַעֲלִין אוֹתוֹ עֲרֵמָה עַל גַּבֵּי הַתַּפּוּחַ וְכוּ', וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ לְמַטָּה וְכוּ', כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה מִן הַכֹּהֲנִים מְמַלֵּא מִן הַדֶּשֶׁן שֶׁהוֹרִידוּ לְמַטָּה, וּמוֹצִיא חוּץ לָעִיר לִשְׁפֵךְ הַדֶּשֶׁן. וְאֵין לְהוֹצָאַת הַדֶּשֶׁן לַחוּץ פִּיס אֶלָּא כָּל הָרוֹצֶה, וּמֵעוֹלָם לֹא נִתְעַצֵּל כֹּהֵן מִלְּהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן, עַיֵּן שָׁם.

וְהִנֵּה אֲהוּבִי, בְּנִי, אִם תָּשִׂים לֵב, תִּרְאֶה שֶׁכָּתוּב פֹּה אַרְבַּע פְּעָמִים לְשׁוֹן מוֹקְדָה, וְהוּא כִּי יֵשׁ חֲמִשָּׁה חֶלְקֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הֶאָרָה מִשָּׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, קוֹצוֹ שֶׁל יו״ד זֶה נֶגֶד יְחִידָה, שֶׁנִּזְכֶּה לְזֶה רַק בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יַרְגִּישׁ כְּלוּם, רַק אֶת אֱמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. חַיָּה — זֶה נֶגֶד יו״ד חָכְמָ״ה, נְשָׁמָה — זֶה נֶגֶד הֵ״י בִּינָ״ה, רוּחַ — זֶה נֶגֶד וָ״ו תִּפְאֶרֶת, נֶפֶשׁ — זֶה נֶגֶד הֵ״י מַלְכוּת. וּלְכָךְ כְּתִיב אַרְבַּע פְּעָמִים לְשׁוֹן מוֹקְדָה, לְרַמֵּז נֶגֶד אַרְבַּע בְּחִינוֹת חֶלְקֵי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, אִם יִהְיֶה מוּכָן לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה מוּכָן לְהִשָּׂרֵף עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁנּוֹלָד בְּקֶרֶב נִכְנָסָה בּוֹ נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה, וְהוּא מוּכָן לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶה **״הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה״**, כַּאֲשֶׁר רוֹאִים נֶפֶשׁ שֶׁנּוֹלְדָה בְּקֶרֶב בְּעֵת הַבַּר־מִצְוָה מִתְלַהֵב בּוֹ הָאֵשׁ מֵעַצְמוֹ, וְתוֹקֵד נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּהִתְלַהֲבוּת עֲצוּמָה, שֶׁאָז מְקַבֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְאַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי יְגִיעָתוֹ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְווֹת וּבִתְפִלָּה וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת זוֹכֶה יַתִּיר, עַד **״וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ״** הָרוּחַ — שֶׁרַק מְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם, וּכְפִי קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ בְּטָהֳרַת הַבְּרִית זוֹכֶה יַתִּיר **״וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים״**, שֶׁהוּא מְקַבֵּל אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּעֵת שֶׁהוּא מִתְחַתֵּן וְנוֹשֵׂא אִשָּׁה וּמְקֻדָּשׁ עַצְמוֹ בְּמֶתֶר לוֹ, **״וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה״**, כִּי זָכָה לְקַבֵּל אֶת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁתָּמִיד רַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבוֹעֵר בּוֹ אוֹר הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ תָּמִיד חֶסְרוֹנוֹת וּמוּמִין, וְשׁוֹבֵר אֶת גַּאוּתוֹ וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֵיךְ שֶׁהוּא עֲדַיִן מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד **״וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ״**, כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף דְּבֵקוּתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ מַרְגִּישׁ עַצְמוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן רָחוֹק עַד מְאֹד, וּמוֹצֵא בַּעֲבוֹדָתוֹ פְּסֹלֶת שֶׁהוּא דֶּשֶׁן וָאֵפֶר, אֲשֶׁר זֶה הוּא סִימָן אִם הָאָדָם זָכָה כְּבָר לְהַגִּיעַ אֶל אִיזוֹ מַדְרֵגָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — כְּשֶׁמַּחֲזִיק עַצְמוֹ לְלֹא כְּלוּם, וְהוּא שָׁבוּר בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר, בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי, וְכָל עֲבוֹדָתוֹ נִדְמֵית כִּפְסֹלֶת דֶּשֶׁן, שֶׁנִּשְׁאָר מִכָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, אָז דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגַת חַיָּה — שֶׁכָּל חַיּוּתוֹ הִיא רַק אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא כְּבָר בָּטֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִשָּׁם מְקַבֵּל חַיּוּתוֹ, וְעַל־כֵּן אֵשׁ כָּזוֹ **״תָּמִיד תּוּקַד לֹא תִכְבֶּה״**, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַחֲזִיק עַצְמוֹ לְלֹא כְּלוּם לֹא שַׁיָּךְ שֶׁיִּפֹּל, כִּי מֵאֵיפֹה יִפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לֹא כְּלוּם. וְכָל זֶה עִנְיַן אַרְבַּע פְּעָמִים מוֹקֵד בְּפָרָשַׁת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וְזוֹ עֲבוֹדָה לְכָל בַּר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ,
וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ, וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ,
וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ וְתִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ
בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ, כָּאָמוּר:

יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, וְזֶה קָרְבַּן עוֹלָה "הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָהּ", כִּי עוֹלָה בָּאָה עַל הָרְהוּר הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ, לב): "הָעֹלָה עַל רוּחֲכֶם" (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ז'), הַיְנוּ שֶׁעוֹלָה בָּאָה עַל הָרְהוּר הַלֵּב, שֶׁשָּׁם מִשְׁכַּן הָרוּחַ, וּבְחִינַת עוֹלָה הוּא כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת רוּחוֹ בְּקִרְבּוֹ, וּמִתְבַּיֵּשׁ וְחוֹשֵׁב בְּעַצְמוֹ אֵיךְ נָפַלְתִּי וְנִשְׁלַכְתִּי מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ שֶׁהָיִיתִי בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ כָּזֶה, וְעַכְשָׁו נָפַלְתִּי וְהֶחֱזַרְתִּי פָּנַי מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קח), אֲשֶׁר זוֹ מַדְרֵגַת גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁמַּחֲזִיקִים עַצְמָם לְלֹא כְלוּם, וְהֵם שְׁבוּרִים בְּעֵינֵי עַצְמָם לְגַמְרֵי, "זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה" (תְּהִלִּים נא, יט), דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה מְקַבְּלִים חִיּוּת רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁקּוֹרֵא בְּפָרָשַׁת עוֹלָה זוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ', וּמִי שֶׁקּוֹרֵא בְּתוֹרַת הָעוֹלָה כְּאִלּוּ מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְרִיבָהּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (תַּנְחוּמָא צו). וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ פָּרָשַׁת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, תְּכַוֵּן הֵיטֵב לְהִשָּׁרֵף עַצְמְךָ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לִבְחִינַת 'חַיָּה', שֶׁחִיּוּתְךָ תְּקַבֵּל רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאָז דַּיְקָא תַּתְחִיל לְהַרְגִּישׁ שֶׁכָּל עֲבוֹדָתְךָ לֹא כְלוּם, אֵפֶר וְדֶשֶׁן שֶׁזֶּה שְׁמֹאל דּוֹחָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה אַחַר־כָּךְ לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה יָמִין מְקָרֶבֶת, אֲבָל תִּשְׁמֹר עַצְמְךָ מֵעַצְבוּת וּמְרִירוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁאֶת זֶה צְרִיכִים לְהוֹצִיא מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, כִּי עַצְבוּת וּמְרִירוּת אֲסוּרִים בְּתַכְלִית הָאִסּוּר, כִּי הֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְגַמְרֵי, וְעַל־כֵּן רַק אֶת הַשִּׂבְרוֹן לֵב, הָאֵפֶר וְהַדֶּשֶׁן, צָרִיךְ לָשִׂים אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ וְנִבְלַע שָׁם, אֲבָל עַצְבוּת וּמְרִירוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, זֶה צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לְגַמְרֵי. וְהַהֶפְרֵשׁ בֵּין עַצְבוּת לְלֵב נִשְׁבָּר, כִּי עַצְבוּת וּמְרִירוּת הוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּכַעַס וּבְרֹגֶז עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִתְרַעֵם וּמִתְלוֹנֵן עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֶת הָאֵפֶר וְהַדֶּשֶׁן הַזֶּה צְרִיכִים לְזָרֹק מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לֵב נִשְׁבָּר הוּא כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו כְּתִינוֹק שֶׁבּוֹכֶה וְקוֹבֵל לִפְנֵי אָבִיו עַל שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ (שִׂיחוֹת־הָר"ן, סִימָן מב), וְעַל־כֵּן אֵפֶר וְדֶשֶׁן כָּזֶה הוּא מֵהַקְּדֵשָׁה, וְרָאוּי לָשִׂימוֹ עַל־יַד הַמִּזְבֵּחַ וְנִבְלַע שָׁם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה זוֹ.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ
נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם
זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין
הָעַרְבָּיִם: וְעִשָּׂרוֹן הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשִׂיָה
בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת
הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה:
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת
הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

פָּרָשַׁת הַתָּמִיד

בְּנִי! אַחַר פָּרָשַׁת תְּרוּמַת דֶּשֶׁן נוֹהֲגִין לוֹמַר פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, כִּי אַחַר תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן הִתְחִילוּ הַכֹּהֲנִים לְסַדֵּר הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁל אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאַחַר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה הִתְחִילוּ סֵדֶר הַקְרָבַת תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר, שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה בְּכָל יוֹם לְהַקְרִיב שְׁנֵי כְּבָשִׂים עוֹלוֹת, אֶחָד בַּבֹּקֶר וְאֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (רֵישׁ הִלְכוֹת תְּמִידִין וּמוּסָפִין): מִצְוַת עֲשֵׂה לְהַקְרִיב שְׁנֵי כְּבָשִׂים לְעוֹלָה בְּכָל יוֹם, וְהֵם הַנִּקְרָאִים תְּמִידִין, אֶחָד בַּבֹּקֶר וְאֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "שְׁנַיִם לַיּוֹם עוֹלָה תָּמִיד" וְגוֹ', וְלָכֵן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, וּמְכַוְּנִים הֵיטֵב עַל כָּל מַה שֶּׁאוֹמְרִים, וְיִכְלֹל אֶת עַצְמוֹ עִם הַכֹּהֲנִים שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יַלְקוּט מִשְׁלֵי יד, רֶמֶז תתק"נ): תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עֲוֹונוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּלַּיְלָה, וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם מְכַפֵּר עֲוֹונוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּיּוֹם. וְאָמְרוּ (תַּנְחוּמָא צַו, סִימָן יד): אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַף־עַל־פִּי שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עָתִיד לֶחָרֵב,

וְהַקְרָבָנוֹת בְּטֵלִין, לֹא תִשְׁכְּחוּ עַצְמְכֶם לְסַדֵּר הַקְרָבָנוֹת, אֶלָּא הִזָּהֲרוּ לִקְרוֹת בָּהֶן, לִשְׁנוֹת בָּהֶן, וְאִם תַּעַסְקוּ בָּהֶן אֲנִי מַעֲלֶה עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ בְּקָרְבָּנוֹת אַתֶּם עוֹסְקִים; וְאָמְרוּ (מְגִלָּה לא:): אָמַר אַבְרָהָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! שֶׁמָּא, חַס וְשָׁלוֹם, יִשְׂרָאֵל חוֹטְאִים לְפָנֶיךָ, וְאַתָּה עוֹשֶׂה לָהֶם כְּדוֹר הַמַּבּוּל וּכְדוֹר הַהַפְלָגָה? אָמַר לוֹ: לָאו. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בַּמֶּה אֵדַע? אָמַר לוֹ: "קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת" וְגוֹ' (בְּרֵאשִׁית טו, ח־ט). אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּנַח בִּזְמַן שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, בִּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם מַה תְּהֵא עֲלֵיהֶם? אָמַר: כְּבָר תִּקַּנְתִּי לָהֶם סֵדֶר קָרְבָּנוֹת, כָּל זְמַן שֶׁקּוֹרְאִים בָּהֶן, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ מַקְרִיבִין לְפָנַי קָרְבָּן, וּמוֹחֵל אֲנִי עַל כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם. וְהִנֵּה מוֹהַרַנ"תְּ זַ"ל הִקְשָׁה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֲלוּקַת שֻׁתָּפִין, הֲלָכָה ה', אוֹתִיּוֹת: ה, ו): לָמָּה קָדְמָה פָּרָשַׁת תָּמִיד לְפָרָשַׁת קְטֹרֶת, הֲלֹא עַל־פִּי הַכַּוָּנוֹת הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת קְטֹרֶת קֹדֶם, כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁעַל־יְדֵי הַתָּמִיד מַעֲלִין חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְעוֹשִׂין מֵחִיצוֹנִיּוּת פְּנִימִיּוּת, וּמַעֲלִין מֵעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, וְנַעֲשָׂה חִיצוֹנִיּוּת חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת דִּיצִירָה פְּנִימִיּוּת לִפְנִימִיּוּת, חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה וְכוּ', עַיִן שָׁם. וְאַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים קְטֹרֶת, וּבָזֶה מַעֲלִין נִצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּמַלְבִּישִׁין מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל עֲשִׂיָּה, וְאָז עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת כְּסִדְרָן, עַיִן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, כִּי לְפִי זֶה נִרְאֶה הַסֵּדֶר מְהֻפָּךְ, כִּי הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאמְרוּ קְטֹרֶת קֹדֶם פָּרָשַׁת תָּמִיד, כְּדֵי לְבָרֵר תְּחִלָּה הַנִּצּוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל־יְדֵי הַקְּטֹרֶת, וּלְהַלְבִּישׁ בְּחִינַת רַגְלֵי הָעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא מַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה, וְאַחַר־כָּךְ יַעֲלוּ כְּסִדְרָן, שֶׁמַּלְכוּת יַלְבִּישׁ נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד וְנֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, חֶסֶד גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת וְכוּ'. עַד שֶׁיַּעֲלֶה רֹאשׁ הָעֲשִׂיָּה לִיצִירָה עַל־יְדֵי פָּרָשַׁת הַתָּמִיד. וּמַדּוּעַ אָנוּ עוֹשִׂין לְהֵפֶךְ, שֶׁבְּתְחִלָּה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה צְרִיכִין לַעֲלוֹת רֹאשׁ הָעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, וְאַחַר־כָּךְ קֹדֶם שֶׁעוֹלֶה בִּשְׁלֵמוּת אוֹמְרִים קְטֹרֶת, לְהַעֲלוֹת הַנִּצּוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת, לְהַלְבִּישׁ רַגְלֵי הָעֲשִׂיָּה, וְאָז דַּיְקָא עִקַּר עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת כְּסִדְרָן, וְהָיָה רָאוּי לְהַתְחִיל מִזֶּה, אַךְ אִם אָמְנָם יְסוֹד פְּנִימִיּוּת הַכַּוָּנוֹת שָׁגְבוּ מְאֹד מְאֹד, וְנֶעֱלְמוּ מֵאִתָּנוּ דַּרְכֵיהֶם הַנִּפְלָאִים, עִם כָּל זֶה מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם רְמָזִים לְדַרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־פִּי הַקַּבָּלוֹת אֲמִתִּיּוֹת, אָנוּ מְחֻיָּבִים לִמְצֹא כְּפִי שִׂכְלֵנוּ אֲשֶׁר חָנַנּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד, וְלַהֲבִינָם עַל־פִּי פַּשְׁטוּת כְּפִי מַדְרֵגָתֵנוּ הַנְּמוּכָה, וּלְהָאִיר גַּם בָּנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת.

וְהָעִנְיָן הוּא לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי, כִּי יֵשׁ חָצֵר וּבַיִת, שֶׁהֵם הֶחָצֵר שֶׁלִּפְנֵי הַמִּשְׁכָּן וְאַחַר־כָּךְ הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהָיָה מְכֻסֶּה בִּירִיעוֹת שֶׁהוּא בַּיִת, וְכֵן בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה תְּחִלָּה הָעֲזָרָה שֶׁהוּא חָצֵר, כִּי לֹא הָיְתָה עָלֶיהָ תִּקָּרָה, וְאַחַר־כָּךְ הַהֵיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁהֵם עִקַּר הַבַּיִת־מִקְדָּשׁ שֶׁהֵם בַּיִת, כִּי הָיְתָה עֲלֵיהֶם תִּקָּרָה, וְהִסְתַּכֵּל וּרְאֵה שֶׁקָּרְבַּן הַתָּמִיד וְכֵן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ עִקַּר מַעֲשֵׂיהֶם בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, שֶׁהִיא הָעֲזָרָה, שֶׁשָּׁם הָיָה עוֹמֵד הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אֲבָל הַקְּטֹרֶת הָיְתָה נַעֲשֵׂית בִּפְנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁהוּא הַהֵיכָל, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַתָּמִיד קֹדֶם לַקְּטֹרֶת. וְכֵן מִתְנַהֵג עִם כָּל אָדָם בַּעֲבוֹדָתוֹ, כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חוֹמֵל עָלָיו וּמֵקֵל עָלָיו וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ (יוֹמָא לח:), וַאֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ קְצָת כְּסֵדֶר, וַאֲזַי עַל־יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מַתְחִיל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, וּמַתְחִיל לִכְנֹס קְצָת מִחוּץ לִפְנִים, אֲבָל אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּכְנַס לִפְנִים לֹא נִכְנָס כִּי אִם לִבְחִינַת חָצֵר, וַעֲדַיִן הוּא עוֹמֵד מִחוּץ לַבַּיִת, וּכְשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס לְתוֹךְ הַבַּיִת שֶׁהוּא הָעִקָּר, אֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ הַשּׁוֹמְרִים שֶׁהֵם נְטוּרֵי תַּרְעָא, וְאָז אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכָּנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת, עַד שֶׁיְּחַזֵּר וְיֵצֵא לַחוּץ לְבָרֵר נִצּוֹצוֹת קְדוֹשִׁים מִמַּעֲמַקֵּי הַקְּלִפּוֹת. וִיתַקֵּן מֵהֶם תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים בִּבְחִינַת קְטֹרֶת, וְאָז דַּיְקָא יְכֻנַּס לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת; כִּי לִכְנֹס לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת, אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ, עַד שֶׁיְּחַזֵּר וִיבָרֵר וַיַּעֲלֶה וְיִתַּקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה הַנִּצּוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהוֹרִידָם לְשָׁם בַּעֲוֹנוֹתָיו, אֲבָל זֶהוּ מֵחֶמְלַת הַשֵּׁם מַה שֶּׁלֹּא גָּזַר עָלָיו מִתְּחִלָּה, שֶׁיְּבָרֵר וְיִתַּקֵּן תְּחִלָּה לְגַמְרֵי מַה שֶּׁפָּגַם, וְאַחַר־כָּךְ יַתְחִיל לִכְנֹס לְחַצְרוֹת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אִם כֵּן הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְכָל אָדָם לְהִתְקָרֵב, כִּי בִּתְחִלָּה בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ שׁוּם כֹּחַ לְהַתְחִיל לִלְחֹם מִלְחָמָה כָּזֹאת, לְבָרֵר הַנִּצּוֹצוֹת הָעֲשׂוּקוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּבִפְרָט שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאָה מְאוֹרוֹת מִיָּמָיו, וְאֵין בּוֹ שׁוּם תְּשׁוּקָה עֲדַיִן לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי; עַל־כֵּן מֵחֶמְלַת הַשֵּׁם שֶׁמַּנִּיחַ אוֹתוֹ תְּחִלָּה לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן עֲדַיִן מַה שֶּׁקִּלְקֵל, עַד שֶׁנִּמְצָאִים קְצָת שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁבָּאִים לְתוֹךְ בְּחִינַת הֶחָצֵר, וְאָז כְּבָר רָאוּ קְצָת יְפִי וְנֹעַם וְיִקְרַת קְדֻשָּׁתוֹ, וַחֲפֵצִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים לִכְנֹס לַבַּיִת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית. אֲבָל אֵין מַנִּיחִין אוֹתָם לִכְנֹס לַבַּיִת, עַד שֶׁיַּחְזְרוּ וְיֵצְאוּ לַחוּץ לְבָרֵר הַנִּצּוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְאָז דַּיְקָא יְכֻנְסוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת לִפְנִים מַמָּשׁ, כִּי לְתוֹךְ הַבַּיִת לִפְנִים אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס, כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנִּצּוֹצוֹת מִמֻּרְחָקִים, מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת.

וְזֶה סוֹד פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, מַה שֶּׁבְּתְחִלָּה מַקְרִיבִין הַתָּמִיד לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה וְאַחַר־כָּךְ הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא לְהַעֲלוֹת הַנִּצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהָיָה רָאוּי לִכְאוֹרָה לִהְיוֹת בְּהֶפֶךְ כַּנַּ״ל, אַךְ עַל־פִּי הַנַּ״ל מְיֻשָּׁב הֵיטֵב, כִּי קֹדֶם הַקְרָבַת הַתָּמִיד לֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם כֹּחַ עֲדַיִן לְהַתְחִיל לְבָרֵר הַנִּצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, עַל־כֵּן חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְצִוָּנוּ תְּחִלָּה לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד, וְנָתַן לָנוּ כֹּחַ לְהַתְחִיל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַל־יְדֵי הַתָּמִיד, אַף־עַל־פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא בֵּרַרְנוּ הַנִּצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִין לְגְמֹר הָעֲלִיָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְלִכְנֹס לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת, זֶה אִי אֶפְשָׁר, כִּי אִם עַל־יְדֵי קְטֹרֶת, שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וּלְבָרֵר הַנִּצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל־יְדֵי הַקְּטֹרֶת. וְגַם הַכֹּחַ שֶׁל הַתָּמִיד שֶׁהִקְרַבְנוּ קֹדֶם מְסַיֵּעַ לְזֶה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וּבְסֵדֶר הַמַּעֲרָכָה, שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְאָז דַּיְקָא עַל־יְדֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁהוּא הַבְּרוּר מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא נִכְנָסִים לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהוּא עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, וְאָז עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת כְּסֵדֶר בִּשְׁלֵמוּת, וְכֵן הוּא בַּעֲבוֹדַת אָדָם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כה), שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁהוּא אֵצֶל הַפֶּתַח שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְחוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֻחְמַת שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכְנֹס עַד שֶׁיַּחֲזֹר וִיבָרֵר הַנִּצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזֹר וְיֵלֵךְ דֶּרֶךְ כָּל אִלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם בַּתְּחִלָּה, וְיָשׁוּב מֵהֶם בְּשָׁלוֹם; עַל־כֵּן מִי שֶׁהוּא פֶּתִי נִדְמֶה לוֹ שֶׁמְּרַחֲקִין אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וּבִפְרָט שֶׁזֶּה הַדָּבָר צָרִיךְ לְהִתְמַהְמֵהַּ הַרְבֵּה, וְהַכֹּל לְפִי הַפְּגָמִים שֶׁלּוֹ וּכְפִי הָעֲלִיָּה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת, עַל־כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ חָס עַל עַצְמוֹ, וּמְבַקֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, עֲלִילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם, מִדַּמֶּה בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ אָפַס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעֹצֶם צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּאִין עָלָיו, שֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין עַל לִבּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְתַאֲווֹת וְהִרְהוּרִים וְכוּ׳, מַה שֶּׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁזֶּה כַּמָּה יָמִים אוֹ שָׁנִים שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהֶם, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא לְרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אֱלֹקִים חֲשָׁבָהּ לְטוֹבָה, כִּי זֶהוּ נִסְיוֹנוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא עִקַּר תִּקּוּנוֹ, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁלִּפְעָמִים הוּא נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְאֵיזֶה דְּבָרִים רָעִים מַמָּשׁ עַל־יְדֵי עֹצֶם הַהִתְגָּרוּת שֶׁמִּתְגָּרִין בּוֹ כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּנֵס, אַף־עַל־פִּי־כֵן כְּבָר אָנוּ מְזֻהָרִים הַרְבֵּה שֶׁאָסוּר לִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים עֲמֻקִּים הַרְבֵּה, וְחַסְדֵי הַשֵּׁם אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, וְהָעִקָּר הוּא הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁמַּאֲמִין בְּצַדִּיקֵי

אֱמֶת הַכְּלוּלִים בְּהָרֹאשׁ בַּיִת הָאֲמִתִּי שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּל, יֵשׁ לוֹ תִּקָּוֶה לְעוֹלָם, כִּי הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן הַכֹּל, לְהַעֲלוֹת כָּל הַנִּצּוֹצוֹת, שֶׁהֵם אַבְנֵי קֹדֶשׁ, מִמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים מִבְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. וְלַחֲזֹר וּלְהַכְנִיס כֻּלָּם לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת פְּנִימָה.

וּמִכָּל זֶה תִּתְעוֹרֵר וְתִתְחַזֵּק הַיִּטֵב, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּעֵת אָמְרְךָ פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, שֶׁעַכְשָׁו אַתָּה גּוֹרֵם תִּקּוּן נִפְלָא לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וַאֲפִלּוּ שֶׁעֲדַיִן נִתְאַחֲזוּ בְּךָ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, עִם כָּל זֹאת יֵשׁ עִנְיָן שֶׁהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁהוּא עַכְשָׁו, בִּבְחִינַת תּוֹלָע שֶׁהִיא קְלִפָּה קָשָׁה שֶׁנִּתְאַחֲזָה בְּךָ, וְקָשֶׁה לְךָ לְהַפְרֵד מִמֶּנָּהּ, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי אֲמִירַת פָּרָשַׁת תָּמִיד יִתְהַפֵּךְ תּוֹלַ״ע אֶל עוֹלַ״ת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תּוֹלָעִים, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ב׳). וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁתַּכְנִיס תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְתוֹךְ בֵּיתְךָ, כִּי הַמַּכְנִיס אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַתָּמִיד כֶּבֶשׂ דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתַּקְנִין הָאַלְפִּין הַנְּפוּלִין, עַל־יְדֵי חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין שֶׁסּוֹבְלִים הַצַּדִּיקִים מִמִּתְנַגְּדִים רְשָׁעִים, וְעַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים עַצְמָם כְּמוֹ תּוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, וְאֵינָם עוֹנִים לָהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלִים בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וּמוֹצְאִין אֶת אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כח); כִּי הַצַּדִּיקִים עוֹשִׂים עַצְמָם כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכִילְתָא בְּשַׁלַּח): מָה תּוֹלַעַת אֵינָהּ מַכָּה אֶת הָאֶרֶז אֶלָּא בַּפֶּה, כָּךְ אֵין לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא תְּפִלָּה; כִּי הַצַּדִּיקִים הַסּוֹבְלִים בְּזִיּוֹנוֹת מִמִּתְנַגְּדִים רְשָׁעִים אֲרוּרִים הַשּׁוֹפְכִים דָּמָם, הֵם מְבַטְּלִין עַצְמָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשִׂים בְּעֵינֵיהֶם כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, וּמִתְפַּלְּלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; שֶׁכָּל זֶה סוֹד עוֹלַ״ת תָּמִי״ד, אֲשֶׁר בָּזֶה קוֹרְעִין אֶת הַשָּׂטָן, שֶׁזֶּה שֶׁהִקְרִיבוּ תש״ל תְּמִידִין בְּשָׁנָה, הָעוֹלֶה מִסְפָּר קְר״ע שָׂ״ן. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר בְּכָל בֹּקֶר רוֹצָה קְלִפָּה שֶׁל תּוֹלַ״ע לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, וּלְהַכְנִיסוֹ בְּיֵאוּשׁ וּבְעַצְבוּת כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקָּוָה מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי הַקְרָבַת עוֹלַ״ת תָּמִי״ד, מְהַפְּכִים אֶת תּוֹלַ״ע אֶל עוֹלַ״ת, וְזֶה נַעֲשָׂה בְּכֹחַ הַשְּׁלשָׁה שֵׁמוֹת: קס״א, קמ״ג, קנ״א, שֶׁעוֹלֶה תָּמִי״ד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁכִּוֵּן אֶל פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, כִּי יֵשׁ כָּאן סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, רָזֵי דְּרָזִין פְּלָאֵי פְּלָאוֹת, וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד, וְתִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוֹ חֲשׁוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת וּמְרֻצָּה לְפָנֶיךָ, כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ, וּבִמְקוֹמוֹ וּכְהִלְכָתוֹ:

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים, בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ, כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ פָּסוּק זֶה "וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ", תִּכָּוֵן הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רַבָּה וַיִּקְרָא, פָּרָשָׁה ב', סִימָן יא): בְּשָׁעָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, הִתְקִין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שְׁנֵי כְּבָשִׂים, אֶחָד שֶׁל שַׁחֲרִית וְאֶחָד שֶׁל עַרְבִית, וְכָל־כָּךְ לָמָּה? שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מַקְרִיבִין תָּמִיד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְקוֹרִין אֶת הַמִּקְרָא הַזֶּה: "צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה", זוֹכֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עֲקֵדַת יִצְחָק, מְעִידַנִי עָלַי שָׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, בֵּין גּוֹי בֵּין יִשְׂרָאֵל, בֵּין אִישׁ בֵּין אִשָּׁה, בֵּין עֶבֶד בֵּין אָמָה, קוֹרִין אֶת הַמִּקְרָא הַזֶּה "צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה", זוֹכֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמַר: "צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה", וּצְרִיכִים לְכַוֵּן כְּאִלּוּ הוּא שׁוֹכֵב עַכְשָׁו עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְשׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ, וְזוֹרְקִין דָּמָיו עַל הַמִּזְבֵּחַ, אָז מֻבְטָח לוֹ שֶׁנִּמְחָלִים כָּל עֲוֹונוֹתָיו. וַחֲסִידִים וַאֲנָשֵׁי מַעֲשֶׂה אוֹמְרִים פָּסוּק זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כִּי בְּפָסוּק זֶה מְקֻשָּׁרִים הָעוֹלָמוֹת זֶה בָּזֶה, עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה לְעוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה.

פָּרָשַׁת הַקְּטֹרֶת

בְּנִי! אַחַר פָּרָשַׁת תָּמִיד נוֹהֲגִין לוֹמַר פָּרָשַׁת הַקְּטֹרֶת, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁחֲטוּ הַכֹּהֲנִים אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד, וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ, אָז עָסְקוּ כֹּהֲנִים אֲחֵרִים בִּדְשׁוּן הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל הַקְּטֹרֶת, שֶׁהוֹרִידוּ אֶת הַדֶּשֶׁן מִן הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וְהִכִינוּ אוֹתוֹ לְהַקְטָרַת הַקְּטֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת תְּמִידִין, פֶּרֶק ו', הֲלָכָה ב'),

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ו וּשְׁחֵלֶת
וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה:
וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר
קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה
לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר
בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן
אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי
יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

וְהַמְדַשֵּׁן אֶת הַמִּזְבֵּחַ (הַפְּנִימִי) מְדַשְּׁנוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַשּׁוֹחֵט שׁוֹחֵט אֶת הַתָּמִיד, וְאַחַר־כָּךְ זוֹרֵק הַדָּם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְאָז הֵיטִיבוּ וְתִקְנוּ חֲמִשָּׁה מִן הַשִּׁבְעָה נֵרוֹת שֶׁל הַמְנוֹרָה, וּבֵין הַטָּבַת חֲמִשֶּׁת הַנֵּרוֹת וּבֵין הַטָּבַת שְׁנֵי הַנֵּרוֹת הִפְסִיקוּ עִם הַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת שֶׁל שַׁחַר. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא לג.) מִן הַפָּסוּק: ״וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה״, אָמְרָה תּוֹרָה חַלְּקֵהוּ לִשְׁנֵי בְּקָרִים, כְּמוֹ שֶׁכּוֹתֵב הָרַמְבַּ״ם (שָׁם פֶּרֶק ג׳, הֲלָכָה טז): לֹא הָיָה מֵיטִיב כָּל הַנֵּרוֹת בְּפַעַם אַחַת, אֶלָּא מֵיטִיב חֲמִשָּׁה נֵרוֹת וּמַפְסִיק, וְעוֹשִׂין עֲבוֹדָה אַחֶרֶת, וְאַחַר־כָּךְ נִכְנָס וּמֵיטִיב הַשְּׁנַיִם, כְּדֵי לְהַרְגִּישׁ אֶת כָּל הָעֲזָרָה, עַיֵּן שָׁם; וְהֵיא מִצְוַת עֲשֵׂה לְהַקְטִיר קְטֹרֶת עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל זָהָב בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם (שָׁם, הֲלָכָה א׳): מִצְוַת עֲשֵׂה לְהַקְטִיר הַקְּטֹרֶת עַל מִזְבַּח הַזָּהָב שֶׁבַּהֵיכָל פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר וּבֵין הָעַרְבַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים״ וְגוֹ׳, עַיֵּן שָׁם; וּכְשֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים אֶת סֵדֶר פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ אוֹתוֹ מַמָּשׁ, וְאֵין עוֹד דָּבָר גָּדוֹל מֵאֲמִירַת קְטֹרֶת בָּעֶרֶב וּבֹקֶר, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר פָּרָשַׁת קְטֹרֶת, נִצּוֹלִין מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְהָרוּחוֹת רָעוֹת מִסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ אִם אֲמָרוֹ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה. וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיַּקְהֵל ריח:) מַפְלִיא מְאֹד שֶׁבַח אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לוֹמַר בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִצָּל

מִכָּל הַדְּבָרִים הָרָעִים וְהַכְּשׁוּפִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִכָּל מִינֵי פְּגָעִים רָעִים, וְהֶרְהוּרִים רָעִים וּמִדִּין רַע, וּמִמָּוֶת, וּמִכָּל מִינֵי מִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְלֹא יִנָּזֵק כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי אֵין הַסִּטְרָא אַחֲרָא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט עָלָיו אִם אָמָרָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמָרָהּ לְאַט וּבְכַוָּנָה, עַל־כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, שֶׁאָז מְקַשֵּׁר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כז, ט): "שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב"; וְכֵן קְטֹרֶת אֵינָהּ נִקְרֶבֶת אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁשֶּׁמֶן נִקְרָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל, ז): **"וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה"**, וּכְתִיב (שָׁם): **"וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה"**, בְּגִין דְּאִשְׁתַּכְּחוּ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כַּחֲדָא, וְהַקְּטֹרֶת מְקַשְּׁרֶת אֶת הָאָדָם אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְחַדֶּדֶת אֶת דַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (זֹהַר וַיִּקְרָא יא.); וְעַל־כֵּן אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ אֶת פָּרָשַׁת הַקְּטֹרֶת, וְכֵן כְּשֶׁתֹּאמַר אֶת סֵדֶר הַקְּטָרַת הַקְּטֹרֶת, תֹּאמְרוּ לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה, וּבְכַוָּנָה פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת. וְטוֹב לְמְנוֹת אֶת הָאַחַד־עָשָׂר סַמָּנִים בְּאֶצְבְּעוֹתָיו. וְאֶת גְּדֶל הַתְּקוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים עַכְשָׁו בְּאָמְרְךָ אֶת סֵדֶר פָּרָשַׁת הַקְּטֹרֶת — אֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל, כִּי מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, כִּי עַכְשָׁו זְמַן הַבְּרוּרִים שֶׁמְּבָרֵר אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, אֲפִלּוּ מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת גּוּפוֹ וּמַעֲשָׂיו הַמְגֻנִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה א׳, אוֹת ו׳); וְעַל־כֵּן יֵשׁ בַּקְּטֹרֶת גַּם חֶלְבְּנָה שֶׁמּוֹצִיא רֵיחַ רַע, שֶׁמְּרַמֵּז, שֶׁאֲפִלּוּ לַגְּרוּעִים, גַּם לָהֶם יֵשׁ עַכְשָׁו תִּקּוּן, כִּי הֵם מִתְחַבְּרִים עִם שְׁאָר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת, אֲשֶׁר בְּיַחַד הֵם י״א סוֹד ו״ה שֶׁל שֵׁם הַוָ״ה בָּרוּךְ הוּא; וְעַל־כֵּן אֵין דָּבָר שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת כְּמוֹ קְטֹרֶת, כִּי קְטֹרֶת מְטַהֶרֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת אֲפִלּוּ אֵלּוּ הַנְּמוֹכִים מְאֹד, וּמַעֲלָה וּמְקַשֶּׁרֶת הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ב׳); וְעַל־כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה מַקְטִירִין קְטֹרֶת בְּעֵת הַהַדְלָקָה, כִּי נִתְוַסֵּף וְנִמְשָׁךְ עַל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל אוֹר רַב מִלְּעֵילָא, אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֲנֻכָּה, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ט׳); וְעַל־כֵּן דַּיְקָא בְּעֵת אֲמִירַת הַקְּטֹרֶת נִמְשָׁךְ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא כָּזֶה עַל הָאָדָם, עַד שֶׁמְּמִית אֶת הָרַע וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בָּאָדָם בִּשְׁבִיל חֲטָאָיו הַמְּרֻבִּים; כִּי עַל־יְדֵי גְּדֶל הָאוֹר הֵם נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי; כִּי בֶּאֱמֶת עַל הָאָדָם לִהְיוֹת תָּמִיד דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁזֶּה הַיִּחוּד בֵּין אַבָּא וְאִמָּא י״ה אֵל

תָּנוּ רַבָּנָן, פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה, מָנֶה לְכָל יוֹם, פְּרַס בְּשַׁחֲרִית, וּפְרַס בֵּין הָעַרְבַּיִם, וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים, שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמַחֲזִירָן לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשׁוֹחֲקָן יָפֶה יָפֶה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַקָּה מִן הַדַּקָּה, וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ. וְאֵלּוּ הֵן א הַצֳּרִי, ב וְהַצִּפֹּרֶן, ג הַחֶלְבְּנָה,

---

זְעֵיר וְנוּקְבֵיהּ וְ״ה, אַף הַקְּלִפּוֹת מִתְאַחֲזִין בְּתוֹךְ וְ״ה, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי י״א סַמְּנֵי הַקְּטֹרֶת מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין אֶת כֹּחָם, וְחוֹזֵר לִהְיוֹת הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, וּמוֹרִיד עַל עַצְמוֹ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא עַד מְאֹד; אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה זֹאת. וְזֶה סוֹד הָאֲרַת הַשְּׁבָעָה רוֹעִים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, אֱמוּנָה מְזֻכֶּכֶת, כִּי אִם כְּשֶׁבָּאִים לְהַשְׁבָּעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם מֻבְחָרֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, כְּלָלִיּוּת כָּל מַנְהִיגֵי הַדּוֹר. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים רוֹעִים, כִּי הֵם רוֹעִים הָאֱמוּנָה לְתַקָּנָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כב), וְעַל־יְדֵי תִּקּוּף הָאֱמוּנָה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים מֵהָאָדָם. וְעַל־כֵּן רְאֵה וְגַם רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר ״סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה״, יַעֲלֶה בְּמִסְפָּר ״אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, יוֹסֵף, דָּוִד״, שֶׁהֵם הַשְּׁבָעָה רוֹעִים, וּבָזֶה שֶׁאוֹמְרִים אֶת פָּרָשַׁת הַקְּטֹרֶת מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם.

סֵדֶר פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת

וְעַתָּה אֲפָרֵשׁ לְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי, בָּאֵר הֵיטֵב אֶת סֵדֶר פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְפָנֶיךָ כְּמִדְרָשׁ סָתוּם. תָּנוּ רַבָּנָן, פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, רְקוּחַ הַקְּטֹרֶת וְעֵרוּב סַמְמָנֶיהָ, כֵּיצַד הָיְתָה נַעֲשֵׂית? **שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ,** כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ מָנֶה אֶחָד לְכָל יוֹם כְּמִנְיַן שס״ה יְמוֹת הַחַמָּה, וְהִקְרִיבוּ **פְּרַס** הַיְנוּ חֲצִי מָנֶה **בְּשַׁחֲרִית** בַּבֹּקֶר, **וּפְרַס** וְעוֹד חֲצִי מָנֶה **בֵּין הָעַרְבַּיִם,** וְאַף־עַל־פִּי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לִימוֹת הַלְּבָנָה, וְאֵין בִּימוֹת הַלְּבָנָה רַק שנ״ד יוֹם כַּיָּדוּעַ, וְאִם־כֵּן נִשְׁאֲרוּ י״א מָנִים יְתֵרִים בְּכָל שָׁנָה, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף הֶצְרְכוּ לְהַשְׁלִים מִנְיַן הַקְּטֹרֶת בַּשָּׁנִים הַמְּעֻבָּרוֹת לְחֹדֶשׁ הָעִבּוּר, וְלָכֵן בְּשָׁנַת הָעִבּוּר, תָּמִיד הִשְׁתַּוָּה

ד וְהַלְּבוֹנָה, מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה, ה מוֹר,
ו וּקְצִיעָה, ז שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ, ח וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר
שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה, ט הַקִּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר, י וְקִלּוּפָה שְׁלִשָּׁה,
יא וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין, יֵין
קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא, וְאִם לֹא מָצָא יֵין
קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוָּרִין עַתִּיק, מֶלַח סְדוֹמִית רֻבַּע.
מַעֲלֶה עָשָׁן, כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר, אַף כִּפַּת
הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא, וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ, וְאִם חִסַּר
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

הַמִּנְיָן שֶׁל הַסַּמָּנִים וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים עַל שס״ה יְמוֹת הַחַמָּה, כִּי הָיוּ שס״ח, עַל מַה בָּאוּ? אֶלָּא שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס הַכֹּהֵן גָּדוֹל, וְנוֹטֵל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאֵלּוּ שְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים הוּא מַחֲזִירָן לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכוֹתֵשׁ אוֹתָם עוֹד הַפַּעַם, כְּדֵי לְקַיֵּם בָּהֶם מִצְוַת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא מה.) בַּעֲבוֹדַת יוֹם כִּפּוּרִים, כְּתִיב (וַיִּקְרָא טז, יב): ״וְלָקַח וְגוֹ׳, וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה״ — מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (שְׁמוֹת ל, לו): ״וְשָׂחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק״, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר דַּקָּה? כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַּקָּה מִן הַדַּקָּה.

וְאַחַד־עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ, אֵלּוּ הַשס״ח מָנִים הָיוּ מֵרָכָּבִים מִי״א סַמָּנִים שׁוֹנִים, וְאֵלּוּ הֵן, מִקְדָּם מוֹנֶה הָאַרְבָּעָה הַמְפֹרָשִׁים בַּפָּסוּק (שְׁמוֹת ל, לד): ״קַח לְךָ״ וְגוֹ׳ נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה א. הַצֳּרִי הוּא הַנָּטָף. ב. וְהַצִּפֹּרֶן הוּא הַשְּׁחֵלֶת. ג. וְהַחֶלְבְּנָה הוּא חֶלְבְּנָה הַכְּתוּבָה בַּפָּסוּק. ד. וְהַלְּבוֹנָה הוּא לְבוֹנָה זַכָּה. שֶׁמִּכָּל אֶחָד מֵאַרְבָּעָה אֵלּוּ מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה, הַיְנוּ שִׁבְעִים מָנֶה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כְּתִיב ״בַּד בְּבַד יִהְיֶה״, שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁקָלָן שָׁוֶה, וְאַרְבַּע פְּעָמִים שִׁבְעִים הֵן מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים מָנֶה, וְאַחַר־כָּךְ מוֹנֶה הַשְּׁאָר שֶׁלֹּא כְּתוּבִין בְּפֵרוּשׁ בַּפָּסוּק. ה. מוֹר ו. וּקְצִיעָה ז. וְשִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ ח. וְכַרְכֹּם, מִשְׁקַל שִׁשָּׁה־עָשָׂר שִׁשָּׁה־עָשָׂר מָנֶה, הַיְנוּ שִׁשָּׁה־עָשָׂר מִכָּל אֶחָד מֵאַרְבָּעָה אֵלּוּ שֶׁבְּיַחַד הֵם שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה מָנֶה. ט. הַקִּשְׁטְ שְׁנֵים־עָשָׂר מָנֶה מִמֶּנָּה. י. וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה מָנִים מִמֶּנָּה. יא. וְקִנָּמוֹן

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׁרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף, בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה לָמָּה הִיא בָּאָה, כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה יֵין קַפְרִיסִין לָמָּה הוּא בָּא, כְּדֵי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה, וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ, אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תִּשְׁעָה מָנִים מִמֶּנָּה. וְאָז בְּיַחַד בֵּין כֻּלָּם מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים עִם שִׁשִּׁים וְאַרְבַּע, עִם י״ב עִם ג׳ וְעִם ט׳, סַךְ הַכֹּל הֵם שס״ח מָנֶה, שס״ה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה וְעוֹד שְׁלֹשָׁה לְיוֹם כִּפּוּרִים. וְעַכְשָׁו מַמְשִׁיךְ לִמְנוֹת דְּבָרִים שֶׁעֵרְבוּ בַּקְּטֹרֶת לְתַקֵּן אוֹתָם בְּיוֹתֵר, אֲבָל אֵינָם מִמִּנְיַן הַי״א סַמְמָנִים הַנַּ״ל. **בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה** שֶׁמְּבִיאִין אוֹתָהּ לְתַקֵּן הַצִּפֹּרֶן, תִּשְׁעָה קַבִּין מִמֶּנָּה, יֵין שֶׁבָּא מֵעִיר קַפְרִיסִין אוֹ מִפְּרִי שֶׁשָּׁמוֹ קַפְרֵס, גַּם מְבִיאִין אוֹתָהּ לְתַקֵּן הַצִּפֹּרֶן, סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא מִמֶּנָּה הַיְנוּ שָׁלֹשׁ סְאִין וּמֶחֱצָה, כִּי הַסְּאָה הוּא שִׁשָּׁה קַבִּין, וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין, אֲזַי בִּמְקוֹמוֹ מֵבִיא חֲמַר חִוָּרִין עַתִּיק, הַיְנוּ יַיִן לָבָן יָשָׁן חָזָק בְּיוֹתֵר, וְגַם מְבִיאִין מֶלַח סְדוֹמִית רַבַּע הַקַּב, גַּם שֹׁמִן בְּתוֹכָהּ מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עֲשַׁן הַקְּטֹרֶת מִתַּמֵּר וְעוֹלֶה. **רַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי** אוֹמֵר, אַף הוֹסִיפוּ לָתֵת בָּהּ כִּפַּת הַיַּרְדֵּן, שֶׁהוּא עֹשֶׂב הַגָּדֵל עַל שְׂפַת הַיַּרְדֵּן, כָּל שֶׁהוּא לְהוֹסִיף בָּהּ רֵיחַ טוֹב. אֲבָל אִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ, שֶׁמַּרְבֶּה וּמוֹסִיף בְּרֵיחָהּ מְאֹד — פְּסָלָהּ, כִּי זוֹ גְּזֵרַת הַכָּתוּב לֹא לְעָרֵב בָּהּ דְּבַשׁ, וְגַם אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל י״א סַמְמָנֶיהָ הַנַּ״ל חַיָּב מִיתָה.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַצָּרִי שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁבִּי״א סַמְמָנִים הַנַּ״ל, אֵינוֹ אֶלָּא שָׁרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף, **בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה** לָמָּה הִיא בָּאָה? כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן, כִּי הַצִּפֹּרֶן הִיא שְׁחוֹרָה בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן שִׁפְשְׁפוּ אוֹתָהּ בְּבוֹרִית כַּרְשִׁינָה, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה בְּיוֹתֵר לִפְנֵי שֶׁיִּשְׁחֹק אוֹתָהּ. **יֵין קַפְרִיסִין** לָמָּה הוּא בָּא? כְּדֵי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה רֵיחָהּ חָזָק, וַהֲלֹא גַּם מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ לְהַצִּפֹּרֶן לְצַחְצֵחַ אוֹתָהּ, אֶלָּא לֹא מְבִיאִין אוֹתָהּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק, אוֹמֵר, הָדֵק הֵיטֵב, הֵיטֵב הָדֵק, מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים, פִּטְמָה לַחֲצָאִין, כְּשֵׁרָה. לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ, לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכְּלָל, אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין. וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

תַּנְיָא, בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר, אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַחֲצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא, אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ, אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ, וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה, כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה:

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק וְכוֹתֵשׁ אֶת סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת הַנ״ל בְּיַחַד, הָאִישׁ הַשּׁוֹחֵק וְכוֹתֵשׁ אוֹתָם אוֹמֵר בִּשְׁעַת שְׁחִיקָה וּכְתִישָׁה ״הָדֵק הֵיטֵב, הֵיטֵב הָדֵק״, מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו בִּשְׁעַת שְׁחִיקָה וּכְתִישָׁה יָפֶה לַבְּשָׂמִים לְהַרְבּוֹת רֵיחָן, פִּטְמָה לַחֲצָאִין, הַיְנוּ אִם לָקַח חֲצִי הַמִּדָּה שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַסַּמָּנִין, כְּגוֹן שִׁלְשִׁים וַחֲמִשָּׁה מָנֶה שֶׁל הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְכוּ׳ בְּמָקוֹם שִׁבְעִים, וּשְׁמוֹנָה שֶׁל מוֹר וּקְצִיעָה וְכוּ׳, בְּמָקוֹם שִׁשָּׁה־עָשָׂר, וְכֵן כֻּלָּם — כְּשֵׁרָה, אֲבָל אִם לָקַח רַק לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ אִם זֶה כָּשֵׁר, וְחוֹזֵר וּמְפָרֵשׁ רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל, אִם כְּמִדָּתָהּ, אִם לָקַח מִכָּל סִימָן וְסִימָן כְּפִי מִדָּתוֹ וְחִלֵּק אוֹתוֹ לַחֲצִי, אֲזַי כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין, אֲבָל אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה.

תַּנְיָא בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר: אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירַיִם, הַיְנוּ מִמַּה שֶׁנִּשְׁאַר מִן הַשְּׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁל קְטֹרֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה מַגִּיעַ לַחֲצָאִין, שֶׁכְּבָר הָיָה לָהֶם חֲצִי מִמִּדַּת הַקְּטֹרֶת שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה, וְלֹא הֻצְרְכוּ לְפַשֵּׁם רַק חֲצִי מִדָּתָהּ, כִּי מֵהַשְּׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה הַכֹּהֵן מַכְנִיס רַק מְלֹא חָפְנָיו, שֶׁהוּא חֲצִי מָנֶה אוֹ פָּחוֹת, וְלָכֵן כְּפִי מִדַּת חָפְנוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל, לְסוֹף שִׁשִּׁים אוֹ שִׁבְעִים שָׁנָה, הָיָה נִשְׁאָר כְּבָר קס״ד

ג״פ **יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ, מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:**
ג״פ **יְהוָה צְבָאוֹת, אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:**
ג״פ **יְהוָה הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי ו מִצַּר תִּצְּרֵנִי, רָנֵּי פַלֵּט, תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה:**
וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם, כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:
אַבַּיֵי, הָוָה מְסַדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִשְּׁמָא דִּגְמָרָא, וְאַלְבָּא

מָנָה שֶׁהוּא חֲצִי מִשׁ״ח, וְלֹא הֶצְרִכוּ לְפַשֵּׁם רַק לַחֲצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא, אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קִרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ, אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ, כִּי הָיָה רֵיחָהּ נוֹדֵף בְּאֹפֶן נוֹרָא מְאֹד, וְאִם־כֵּן לָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ? רַק מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה, כִּי כָל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה, וְכָךְ גָּזְרָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, כִּי בְּכָל פְּרָט וּפְרָט, אַף שֶׁהִסְבַּרְתִּי לְךָ פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, יֵשׁ בְּכָל זֶה סוֹדוֹת נוֹרָאִים פְּלָאוֹת, שָׁמוֹת וְיִחוּדִים קְדוֹשִׁים עַיִן לֹא רָאֲתָה, לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן וְשֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי כְּלָל, וּמַסְפִּיק שֶׁרַק תְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וּבָזֶה תִּתְעַלֶּה וְיִמְשֹׁךְ עָלֶיךָ חַיִּים וְחֶסֶד וְרַחֲמִים מְרֻבִּים.

בְּנִי! אַחַר שֶׁגָּמַרְתָּ אֲמִירַת סֵדֶר הַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת, תֹּאמַר אֶת הַשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים אֵלּוּ, דְּאָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יֹסֵא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, לְעוֹלָם לֹא יְהֵא הַפְּסוּק הַזֶּה זָז מִתּוֹךְ פִּיךָ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ה׳, הֲלָכָה ה׳);
וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת: בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה.

וְאִם תֹּאמַר אֶת זֶה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹר וְזִיו וְחַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים.

בְּנִי! אַחַר־כָּךְ נוֹהֲגִין לוֹמַר מַאֲמַר שֶׁל ׳אַבַּיֵי הָוָה מְסַדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה׳, שֶׁהוּא מַאֲמַר בַּגְּמָרָא יוֹמָא דַּף לג: כִּי בְּתוֹכוֹ כְּלוּלָה כָּל תַּמְצִית עֲבוֹדַת הַיּוֹם בְּקִצּוּר, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁאַבַּיֵי סִדֵּר אוֹתוֹ עַל־פִּי שִׁיטַת אַבָּא שָׁאוּל, שֶׁסּוֹבֵר שֶׁהַטָּבַת כָּל הַשִּׁבְעַת נֵרוֹת הָיוּ לִפְנֵי הַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת, וְרַבָּנָן חוֹלְקִים עָלָיו, וְאוֹמְרִים שֶׁקְּטֹרֶת הָיְתָה קְרֻבָה בֵּין הַטָּבַת חֲמִשָּׁה הַנֵּרוֹת לְבֵין הַטָּבַת שְׁנֵי הַנֵּרוֹת, וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ״ם (פֶּרֶק ו׳, הִלְכוֹת תְּמִידִין, הֲלָכָה ג׳), אַף־עַל־פִּי־כֵן הָעוֹלָם

דְאַבָּא שָׁאוּל, מַעֲרָכָה גְדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת, וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסִדּוּר שְׁנֵי גְזָרֵי עֵצִים, וְסִדּוּר שְׁנֵי גְזָרֵי עֵצִים קוֹדֵם לְדִשּׁוּן מִזְבַּח הַפְּנִימִי, וְדִשּׁוּן מִזְבַּח הַפְּנִימִי קוֹדֵם לַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת, וַהֲטָבַת

נָהֲגוּ לוֹמַר עַל־פִּי סֵדֶר אַבַּיֵי דְמַשְׁמַע לְהוּ דְהָכִי הִלְכְתָא כֵּיוָן שֶׁאַבַּיֵי סִדֵּר כָּךְ (בֵּית־יוֹסֵף, אֹרַח חַיִּים, סִימָן מח). וְעוֹד, כִּי אַבַּיֵי רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֲ׳שֶׁר בְּ׳ךָ יְ׳רַחֵם יָ׳תוֹם (הוֹשֵׁעַ יד, ד), שֶׁמְּרַמֵּז עַל מַה שֶׁנִּשְׁאַרְנוּ כְּיתוֹמִים וְאֵין אָב מֵאָז שֶׁחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. וְלָכֵן אֲנַחְנוּ מִתְנַחֲמִים בְּדִבְרֵי אַבַּיֵי, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֲ׳שֶׁר בְּ׳ךָ יְ׳רַחֵם יָ׳תוֹם, וּמְסַדְּרִים אֶת סֵדֶר הָעֲבוֹדָה, בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ יד, ג) ״וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ״, וְאַלֵּיבָא דְאַבָּא שָׁאוּל שֶׁאֲנַחְנוּ שׁוֹאֲלִים עַל לֵב אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הֲלֹא מַעֲרָכָה גְדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת וְכוּ׳, וּמָתַי כְּבָר נִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּבִנְיַן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, וְנִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת כָּל עֲבוֹדוֹת אֵלּוּ בְּפֹעַל מַמָּשׁ.

מַעֲרָכָה גְדוֹלָה הִיא הַמַּעֲרֶכֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל עֵצִים עַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, שֶׁעָלָיו יַקְטִירוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הַיּוֹם, **קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת**, הִיא הָיְתָה עוֹד מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל עֵצִים עַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, שֶׁמִּמֶּנָּה לָקְחוּ גֶּחָלִים לַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי לְהַקְטִיר עָלָיו הַקְּטֹרֶת, **מַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסִדּוּר שְׁנֵי גְזָרֵי עֵצִים**, שֶׁהָיְתָה מִצְוָה בְּכָל יוֹם אַחַר שֶׁעָרְכוּ הַמַּעֲרֶכֶת שֶׁל אֵשׁ לְהוֹסִיף עַל הַמַּעֲרָכָה הַגְּדוֹלָה שְׁתֵּי בְּקִיעֵיוֹת עֵצִים אֲרֻכּוֹת כְּמִדַּת רֹחַב הַמַּעֲרָכָה, וְנוֹתָנָן מִמַּעַל לַעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא א, ז): ״וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ״. **וְסִדּוּר שְׁנֵי גְזָרֵי עֵצִים קוֹדֵם לְדִשּׁוּן מִזְבַּח הַפְּנִימִי**, כִּי אַחַר־כָּךְ דִּשְׁנוּ הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל קְטֹרֶת, וְחָתָה מִמֶּנּוּ הַגֶּחָלִים שֶׁהִקְטִיר עֲלֵיהֶם הַקְּטֹרֶת שֶׁל אֶתְמוֹל. **וְדִשּׁוּן מִזְבַּח הַפְּנִימִי קוֹדֵם לַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת**, כִּי אַחַר־כָּךְ הִתְחִילוּ לְהֵיטִיב אֶת הַנֵּרוֹת וְחִלְּקוּ אוֹתָם לִשְׁנֵי חֲלָקִים, חֲמֵשׁ וּשְׁתַּיִם, דִּכְתִיב (שְׁמוֹת ל, ז): ״בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת״, אָמְרָה תּוֹרָה חֲלְקוּ הַהֲטָבָה לִשְׁנֵי בְּקָרִים **וַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לְדַם הַתָּמִיד**, שֶׁאַחַר שֶׁהֵיטִיבוּ חֲמִשָּׁה הַנֵּרוֹת הִפְסִיקוּ עִם שְׁחִיטַת וּזְרִיקַת דַּם הַתָּמִיד,

חָמֵשׁ נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לְדַם הַתָּמִיד, וְדַם הַתָּמִיד קוֹדֵם לַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת, וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת וּקְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים, וְאֵבָרִים לְמִנְחָה, וּמִנְחָה לַחֲבִתִּין, וַחֲבִתִּין לְנָסָכִין, וּנְסָכִין לְמוּסָפִין, וּמוּסָפִין לְבָזִיכִין, וּבָזִיכִין קוֹדְמִין לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם. שֶׁנֶּאֱמַר, וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים, עָלֶיהָ הַשְּׁלֵם כָּל הַקְּרְבָּנוֹת כֻּלָּם:

וְדַם הַתָּמִיד קוֹדֵם לַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת, שֶׁאַחַר־כָּךְ גָּמְרוּ הֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת הַנִּשְׁאָרִים, וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לַקְּטֹרֶת, שֶׁאַחַר־כָּךְ הִקְטִירוּ אֶת הַקְּטֹרֶת עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי, וּקְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לָאֵיבָרִים, שֶׁאַחַר־כָּךְ הִקְטִירוּ אֵיבְרֵי תָּמִיד עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן וְאֵיבָרִים לְמִנְחָה, שֶׁאַחַר־כָּךְ הִקְרִיבוּ מִנְחַת נְסָכִים שֶׁל תָּמִיד, דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר כח, ה): "וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה", וּמִנְחָה לַחֲבִתִּין, שֶׁאַחַר־כָּךְ שֶׁהִקְרִיבוּ מִנְחַת חֲבִתִּין שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה מַקְרִיב בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וַחֲבִתִּין לְנָסָכִין, אַחַר־כָּךְ נִסְכוּ יֵינוֹ שֶׁל הַקָּרְבָּן תָּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּדִכְתִיב (שָׁם) "וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין", וּנְסָכִין לְמוּסָפִין, שֶׁאִם הָיָה שַׁבָּת אוֹ רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ אוֹ מוֹעֵד הִקְרִיבוּ אָז אֶת קָרְבַּן הַמּוּסָף, וּמוּסָפִין לְבָזִיכִין, שֶׁאִם הָיָה שַׁבָּת הָיוּ מַקְטִירִין שְׁנֵי בָּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים אַחַר הַמּוּסָפִין, וּבָזִיכִין קוֹדְמִין לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ו, ה) "וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעוֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים", עָלֶיהָ הַשְּׁלֵם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁכָּל אֵלּוּ הָעֲבוֹדוֹת הָיוּ עוֹשִׂים אַחַר הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר וְלִפְנֵי הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, כִּי עָלֶיהָ הַיְנוּ עַל הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים צְרִיכִין לְהַשְׁלִים כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם, וְאֵין מַקְרִיבִין שׁוּם קָרְבָּן אַחַר הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם.

בְּנִי, בְּנִי! כַּמָּה אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ מִצַּד אֶחָד שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לוֹמַר וְלִלְמֹד סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה, וְאַתָּה נִכְלָל עַכְשָׁו בַּעֲבוֹדַת הַכֹּהֵן, וְכַמָּה אַתָּה צָרִיךְ לְבְכּוֹת מִצַּד שֵׁנִי עַל חָרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מִלְּקַיֵּם כָּל זֹאת, וּתְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עַל פְּלֵיטַת עַם יִשְׂרָאֵל, וְיָבֹא וְיִגְאָלֵנוּ וְיִבְנֶה לָנוּ אֶת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, וְשָׁם נַעֲשֶׂה אֶת עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

אָנָּא, בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, תַּתִּיר צְרוּרָה: אב"ג ית"ץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ, שַׂגְּבֵנוּ, טַהֲרֵנוּ, נוֹרָא: קר"ע שט"ן
נָא גִבּוֹר, דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ, כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נג"ד יכ"ש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם, רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ, תָּמִיד גָּמְלֵם: בט"ר צת"ג
חֲסִין קָדוֹשׁ, בְּרוֹב טוּבְךָ, נַהֵל עֲדָתֶךָ: חק"ב טנ"ע
יָחִיד, גֵּאֶה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: יג"ל פז"ק
שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל, וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: שק"ו צי"ת
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אַתָּה צִוִּיתָנוּ, לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ, וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָטַל הַתָּמִיד, וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ, וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ, וְאַתָּה אָמַרְתָּ, וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ. לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיֵּחָשֵׁב שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקֻבָּל וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ, כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ, וּבְמִקּוֹמוֹ וּכְהִלְכָתוֹ:

בְּנִי! אַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים תְּפִלַּת רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה, אָנָּא בְּכֹחַ וְכוּ׳, שֶׁהִיא מְיֻסֶּדֶת עַל פִּי הַשֵּׁם מ״ב הַקָּדוֹשׁ, וְעִנְיָנָהּ לְהַעֲלוֹת אֶת הָעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, וְנֶחֱלֶקֶת לְשִׁבְעָה חֲלָקִים, לְשִׁבְעָה יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת הַיָּמִים לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וּבְכָל יוֹם נֶחֱלָק לְשִׁשָּׁה תֵּבוֹת, בְּסוֹד (יְשַׁעְיָה ו׳ ב) ״בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף״, כִּי אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ שֶׁזֶּה בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו, וְכֵן אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ, שֶׁזֶּה בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה אֶת רַגְלָיו, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה בִּשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, כִּי מִצַּד אֶחָד צָרִיךְ לִשְׁמֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה ״פֶּן יֶהֱרָסוּ״, וּמִצַּד שֵׁנִי אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּקִיאוּת זוֹ אָז יוּכַל לְעוֹפֵף, וְלַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים ו, סג): מַדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה בְּרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים.

בְּנִי! אַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים תְּפִלַּת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, וְתִשְׁפּוֹךְ נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עַכְשָׁו הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, וְעַל־יְדֵי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁמְּבַקְּשִׁים עַל בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה, וּמַה גַּם שֶׁזּוֹכִים לְעֵת עַתָּה לִבְנִין בֵּית הַמִּחְיָן, שֶׁהוּא גַּם־כֵּן בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. פֶּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים, וְעַל הַפָּרֹכֶת, וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת. שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן, אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב:

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יג), כִּי הַמֹּחִין צְרִיכִים לִהְיוֹת דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, שֶׁזֶּה בִּנְיַן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הַפְּרָטִי שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל.

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן

בְּנִי! אַחַר־כָּךְ תִּקְנוּ לוֹמַר מִשְׁנַת ״אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים״, שֶׁהוּא פֶּרֶק חֲמִישִׁי מִמַּסֶּכֶת זְבָחִים, כְּדֵי שֶׁנְּקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין ל.): לְעוֹלָם יְשַׁלֵּשׁ אָדָם אֶת שְׁנוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּמִקְרָא, שְׁלִישׁ בְּמִשְׁנָה וּשְׁלִישׁ בְּתַלְמוּד, שֶׁצְּרִיכִים לִלְמֹד שְׁלָשְׁתָּן בְּכָל יוֹם, וְלָכֵן אוֹמְרִין פָּרָשַׁת הַתָּמִיד כְּנֶגֶד מִקְרָא, וּמִשְׁנַת ״אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן״ כְּנֶגֶד מִשְׁנָה, וּבְרַיְתָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּנֶגֶד תַּלְמוּד.

וּבָחֲרוּ דַּוְקָא בְּפֶרֶק ״אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן״, כִּי הוּא פֶּרֶק שָׁלֵם בִּלְי שׁוּם מַחֲלֹקֶת, וְגָדוֹל הוּא הַשָּׁלוֹם, וְגַם כִּי כְּלוּלִים בּוֹ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת הַיָּחִיד וְהַצִּבּוּר, וּמְקַיְּמִים עַל יָדָהּ (הוֹשֵׁעַ יד, ג): ״וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ״. וְלָכֵן תִּכּוֹן הֵיטֵב עַל־כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כְּדֵי שֶׁתָּבִין מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר. וְלָכֵן חִבַּרְתִּי לְךָ פֵּרוּשׁ פָּשׁוּט, אֲבָל תֵּדַע שֶׁגַּם בָּזֶה בְּכָל מִשְׁנָה וּמִשְׁנָה מְרֻמָּזִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים; אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה. וְאָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים.

א. ״אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים״ — אֵיפֹה הוּא מְקוֹם שְׁחִיטָתוֹ וְקַבָּלַת דָּמוֹ וַאֲכִילָתוֹ שֶׁל כָּל זֶבַח וָזֶבַח? קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁהֵם חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת

ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת, שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן:

וְעוֹלוֹת וְשַׁלְמֵי צִבּוּר, וְנִקְרָאִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כִּי מוֹעֲלִים בָּהֶם מִיָּד שֶׁהֻקְדְּשׁוּ, וְכֵן נִפְסָלִים אִם בְּשָׂרָם יוֹצֵא חוּץ לַעֲזָרָה. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, מִכֹּתֶל צְפוֹנִי שֶׁל הָעֲזָרָה עַד כֹּתֶל צְפוֹנִי שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ. וּמַתְחִיל לְפָרֵשׁ כָּל הַקָּדְשֵׁי קָדָשִׁים בִּפְרָטִיּוּת, וְהִתְחִיל עִם פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי נִכְנָס דָּמָן לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהַזּוֹת בֵּין הַבַּדִּים וּקְדָשָׁתָן יְתֵרָה, שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְגַם קִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְאַחַר־כָּךְ דָּמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים, הַיְנוּ שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, וּמַזֶּה כְּנֶגֶד בַּדֵּי הָאָרוֹן, בֵּין מִדַּם הַפָּר וּבֵין מִדַּם הַשָּׂעִיר שְׁמוֹנֶה הַזָּיוֹת מִכָּל אֶחָד, אַחַת לְמַעְלָה וְשֶׁבַע לְמַטָּה, וְאַחַר־כָּךְ מַזֶּה מִשְּׁנֵיהֶם גַּם עַל הַפָּרֹכֶת, הַיְנוּ כְּנֶגֶד הַפָּרֹכֶת מִבַּחוּץ, שְׁמוֹנֶה הַזָּיוֹת מִכָּל אֶחָד, וְאַחַר־כָּךְ מְעָרֵב דַּם הַפָּר עִם דַּם הַשָּׂעִיר וּמַזֶּה מִשְּׁנֵיהֶם בְּיַחַד עַל מִזְבַּח הַזָּהָב, אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קַרְנוֹתָיו, וְאַחַר־כָּךְ עוֹד שֶׁבַע הַזָּיוֹת עַל טָהֳרוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, סַךְ הַכֹּל בֵּין כֻּלָּם מ״ג הַזָּיוֹת, וְאִם חִסַּר מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מִכָּל מ״ג אֵלּוּ — מְעַכֶּבֶת, שִׁירֵי הַדָּם — מַה שֶּׁנִּשְׁאַר אַחַר הַהַזָּיוֹת בִּכְלִי שָׁרֵת, הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. אֲבָל אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב:

ב. **פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים** שֶׁהֵם פָּר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, וּפַר כֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ **וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים** שֶׁהֵם שְׂעִירֵי חַטָּאת שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, **שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת**, הַיְנוּ שֶׁבַע הַזָּיוֹת כְּנֶגֶד הַפָּרֹכֶת מִבַּחוּץ, **וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב** אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קַרְנוֹתָיו,

ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד, אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר: שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת, שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת, כִּיצַד, עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, מִזְרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. שְׂעִירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל, לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת, שְׂעִירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, אֲבָל אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב, אֵלּוּ וָאֵלּוּ, הֵן מַה שֶּׁחִשֵּׁב בְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהֵן מַה שֶּׁחִשֵּׁב בְּמִשְׁנָה זוֹ פָּרִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, כֻּלָּם נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן מִחוּץ לָעִיר בְּמָקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין דֶּשֶׁן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ:

ג. **חַטֹּאת הַצִּבּוּר** שֶׁהֵם חַטָּאוֹת שֶׁל חוֹבַת הַצִּבּוּר שֶׁבָּאִים בְּרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וּבְמוֹעֲדוֹת, **וְהַיָּחִיד** אוֹ חוֹבַת אִישׁ יָחִיד שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן חַטָּאת כְּשֶׁעָבַר בְּשׁוֹגֵג עַל עֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנָהּ כָּרֵת אוֹ מִיתַת בֵּית־דִּין, וּמְפָרֶשֶׁת הַמִּשְׁנָה **אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר** שֶׁרוֹצֶה לִמְנוֹת כָּאן, **שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת**, שֶׁבָּאִים בְּקָרְבָּן מוּסָף שֶׁל הַיּוֹם, כִּי חַטֹּאת הַפְּנִימִיּוֹת כְּבָר הִזְכִּירָן לְמַעְלָה, **שְׁחִיטָתָן בִּצְפוֹן הָעַזָּרָה, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת**, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּהֵן צָרִיךְ לַעֲמֹד עַל יַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְלִתֵּן הַדָּם עַל אַרְבַּע קַרְנוֹתָיו. **כִּיצַד?** בְּאֵיזֶה סֵדֶר הוּא נוֹתֵן אֶת הָאַרְבַּע

ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן,
וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן.
וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע,
וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ, וְכָלִיל לָאִשִּׁים.

מַתָּנוֹת? עָלָה בַּכֶּבֶשׁ — הוּא הַשִּׁפּוּעַ שֶׁלִּפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁמִּמֶּנּוּ עוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ, וּמֵהַכֶּבֶשׁ הַגָּדוֹל יוֹצֵא מִיָּמִין כֶּבֶשׁ קָטָן, שֶׁמִּמֶּנּוּ יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ אֶל הַסּוֹבֵב הַמַּקִּיף אֶת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁעָלָיו הַכֹּהֵן יָכוֹל לַעֲמֹד וְלִתֵּן הַדָּם עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, **וּפָנָה לְצַד יָמִין לַסּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית,** כִּי בָּהּ הָיָה פּוֹגֵשׁ תְּחִלָּה כְּשֶׁפָּנָה לְיָמִין עַל הַסּוֹבֵב, וְנָתַן שָׁם דָּם עַל הַקֶּרֶן, וַאֲחַר־כָּךְ הָלַךְ כָּל צַד מִזְרָח שֶׁל הַסּוֹבֵב עַד שֶׁהִגִּיעַ לְקֶרֶן **מִזְרָחִית צְפוֹנִית,** וְנָתַן שָׁם דָּם עַל הַקֶּרֶן, וּמִשָּׁם הָלַךְ כָּל צַד צָפוֹן, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְקֶרֶן **צְפוֹנִית מַעֲרָבִית,** וְנָתַן דָּם עַל הַקֶּרֶן וּמִשָּׁם הָלַךְ כָּל צַד מַעֲרָב, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְקֶרֶן **מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית,** וְנָתַן דָּם עַל הַקֶּרֶן, וּבָזֶה נִגְמְרוּ כָּל הָאַרְבַּע מַתָּנוֹת, וּמִשָּׁם יָרַד בְּכֶבֶשׁ קָטָן אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ. **שְׁיָרֵי הַדָּם** — מַה שֶּׁהָיָה נִשְׁאָר בִּכְלִי שָׁרֵת, הָיָה שׁוֹפֵךְ **עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי,** כִּי שָׁם בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית שֶׁל הַיְסוֹד הָיוּ שְׁנֵי נְקָבִים דַּקִּים, אֶחָד פּוֹנֶה לְמַעֲרָב וְאֶחָד פּוֹנֶה לְדָרוֹם, וְשָׁמָּה שׁוֹפְכִין שִׁיָּרֵי הַדָּם, שֶׁל חַטֹּאת פְּנִימִיּוֹת הָיוּ שׁוֹפְכִין בַּנֶּקֶב הַדְּרוֹמִי, וְשֶׁל חַטֹּאת חִיצוֹנִיּוֹת הָיוּ שׁוֹפְכִין בְּנֶקֶב דְּרוֹמִי **וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים,** הָיוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל אֶת בְּשַׂר הַחַטֹּאת בְּתוֹךְ קַלְעֵי הֶחָצֵר שֶׁבַּמִּשְׁכָּן אוֹ בְּתוֹךְ עֶזְרַת כֹּהֲנִים אוֹ עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ לִזְכְרֵי כְהוּנָּה, רַק לִזְכָרִים שֶׁבַּכֹּהֲנִים וְלֹא לִנְקֵבוֹת, **בְּכָל מַאֲכָל** בֵּין צָלִי בֵּין מְבֻשָּׁל, **לְיוֹם וָלַיְלָה** — שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל אוֹתוֹ כָּל יוֹם הַהַקְרָבָה וְהַלַּיְלָה שֶׁאַחֲרָיו, כִּי בְּקָדָשִׁים הַלַּיְלָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם, אֲבָל רַק **עַד חֲצוֹת** לַיְלָה, כִּי חֲכָמִים עָשׂוּ הַרְחָקָה שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לֶאֱכֹל אַחַר עֲלוֹת הַשַּׁחַר וְיִתְחַיֵּב כָּרֵת מִשּׁוּם נוֹתָר:

ד. הָעוֹלָה, שֶׁהִיא בָּאָה לְחוֹבָה, כְּגוֹן עוֹלַת יוֹלֶדֶת אוֹ מְצוֹרָע, אוֹ שֶׁהִיא בָּאָה לִנְדָבָה לְרָצוֹת עַל מִי שֶׁעָבַר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה אוֹ עַל לָאו הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה, אוֹ עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ הִרְהוּר עֲבֵרָה, **קֹדֶשׁ קָדָשִׁים,** וּמוֹעֲלִין בָּהּ מִיָּד

ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת, אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת, אֲשָׁם גְּזֵלוֹת, אֲשָׁם מְעִילוֹת, אֲשָׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה, אֲשָׁם נָזִיר, אֲשָׁם מְצֹרָע, אָשָׁם תָּלוּי. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה, בְּכָל מַאֲכָל, לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

מִשֶּׁהֻקְדְּשׁוּ, שְׁחִיטָתָהּ בִּצְפוֹן הָעַזָּרָה, וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, שֶׁהָיָה הַכֹּהֵן עוֹמֵד עַל הָרִצְפָּה וְזוֹרֵק הַדָּם מִן הַכְּלִי שָׁרֵת עַל חוּדָהּ שֶׁל זָוִית מִזְרָחִית צְפוֹנִית, וְהַדָּם מִתְפַּשֵּׁט לִשְׁנֵי הַצְּדָדִין לְמִזְרָח וּלְצָפוֹן, וְכֵן עוֹשֶׂה עַל זָוִית דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית, וּמִתְפַּשֵּׁט הַדָּם עַל צְדָדֵי דְּרוֹמִי וּמַעֲרָבִי, נִמְצָא בְּשִׁתֵּי מַתָּנוֹת מַגִּיעַ לְאַרְבָּעָה צְדָדִין, וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט, שֶׁמִּצְוָה לְהַפְשִׁיט אֶת עוֹרָהּ, דִּכְתִיב (ויקרא א, ו): "וְהִפְשִׁיט אֶת הָעוֹלָה", מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשָׂאָר זְבָחִים, וְנִתּוּחַ, שֶׁחוֹתֵךְ אוֹתָהּ לִנְתָחִים, דִּכְתִיב (שם): "וְנִתַּח אוֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ" וְכָלִיל לָאִשִּׁים, שֶׁכָּל הַנְּתָחִים וְהָרֹאשׁ וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם וְהַחֵלֶב אֶת כֻּלָּם מַקְטִירִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ:

ה. **זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר** הֵם שְׁנֵי כְּבָשִׂי עֲצֶרֶת שֶׁמַּקְרִיבִין בְּשָׁבוּעוֹת עִם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְהֵם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכֵן **אֲשָׁמוֹת**. **אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת. אֲשָׁם גְּזֵלוֹת** — שֶׁחַיָּב לְהָבִיא אַיִל לְאָשָׁם מִי שֶׁכָּפַר בִּתְבִיעַת מָמוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ וְנִשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר וְאַחַר־כָּךְ הוֹדָה. **אֲשָׁם מְעִילוֹת** — מִי שֶׁנֶּהֱנָה שָׁוֶה פְּרוּטָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ וּמָעַל בְּשׁוֹגֵג, חַיָּב לְהָבִיא אַיִל לְאָשָׁם, **אֲשָׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה** הַבָּא עַל שִׁפְחָה חֲרוּפָה שֶׁהִיא חֻצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֻצְיָהּ בַּת חוֹרִין, וְהִיא מְקֻדֶּשֶׁת לְעֶבֶד עִבְרִי חַיָּב לְהָבִיא אַיִל לְאָשָׁם. **אֲשָׁם נָזִיר** — נָזִיר שֶׁנִּטְמָא בְּתוֹךְ יְמֵי נְזִירוּתוֹ חַיָּב לְהָבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם. **אֲשָׁם מְצֹרָע** — כָּל מְצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ חַיָּב לְהָבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם. **אָשָׁם תָּלוּי** — שֶׁמֵּבִיא אָדָם שֶׁעָבַר עַל סָפֵק חֵטְא,

ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר, קָדָשִׁים קַלִּים,
שֶׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה,
וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע,
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל
מַאֲכָל, לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת. הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, אֶלָּא, שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל
לַכֹּהֲנִים לְנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

בַּעֲבֵרוֹת שֶׁחַיָּבִים עַל זְדוֹנָם כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת, כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה לְפָנָיו חֲתִיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת שׁוּמָן, וְאָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל, חַיָּב לְהָבִיא אָשָׁם תָּלוּי. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. כְּדִין הָעוֹלָה, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה, לִזְכְרֵי כְהוּנָּה וְלֹא לִנְקֵבוֹת, בְּכָל מַאֲכָל בֵּין צְלִי בֵּין מְבֻשָּׁל, לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וְלֹא יוֹתֵר, כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֲבֵרָה:

ו. עַכְשָׁו מַתְחִילָה הַמִּשְׁנָה לִמְנוֹת הַקָּדָשִׁים קַלִּים, שֶׁאֵין מוֹעֲלִים בָּהֶם מִיָּד שֶׁהֻקְדְּשׁוּ, וְאֵינָם נִפְסָלִים אִם יָצָא בְּשָׂרָם חוּץ לַעֲזָרָה, וְהֵם הַתּוֹדָה שֶׁהוּא הַקָּרְבָּן שֶׁמְּבִיאִין עַל כָּל נֵס שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְפֶרֶט כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִצָּרָה שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹדוֹת: יוֹרְדֵי הַיָּם, הוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת, חוֹלֶה שֶׁנִּתְרַפֵּא, וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וְאֵיל נָזִיר, שֶׁהַנָּזִיר מַקְרִיב בְּיוֹם הַשְׁלָמַת יְמֵי נִזְרוֹ קָדָשִׁים קַלִּים. שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְאֵינָם צְרִיכִין שְׁחִיטָה בַּצָּפוֹן כְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. כִּזְרִיקַת דַּם הָעוֹלָה הַנ״ל, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם, לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מַאֲכָל בֵּין צְלִי בֵּין מְבֻשָּׁל לְיוֹם וָלַיְלָה אֲבָל רַק עַד חֲצוֹת, כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֲבֵרָה. הַמּוּרָם מֵהֶם — הַדְּבָרִים שֶׁמְּרִימִים וּמַפְרִישִׁים מֵהֶם, שֶׁהֵם הֶחָזֶה וְהַשּׁוֹק שֶׁל הַקָּרְבָּן תּוֹדָה, אוֹ הַחַלּוֹת שֶׁמַּקְרִיבִין עִמָּהּ, וְכֵן הַמּוּרָם מֵאֵיל הַנָּזִיר, שֶׁהֵם הַזְּרוֹעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל, וְהֶחָזֶה וְשׁוֹק וְהַלְּחָמִים שֶׁלּוֹ, כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, דִּינָם כְּמוֹ הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר בְּעַצְמָם, שֶׁנֶּאֱכָלִים בְּכָל הָעִיר לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, אֶלָּא

ז שְׁלָמִים, קָדָשִׁים קַלִּים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל מַאֲכָל, לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַמּוּרָם מֵהֶם, כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, אֶלָּא, שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

ח הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח, קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת, וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן

שֶׁהַמּוּרָם חָמוּר בְּדָבָר זֶה שֶׁהוּא נֶאֱכָל רַק לַכֹּהֲנִים, לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם, וַאֲסוּרִים לְאִישׁ זָר:

ז. שְׁלָמִים, מִי שֶׁנָּדַב לִבּוֹ לְהָבִיא קָרְבַּן שְׁלָמִים בְּנֶדֶר אוֹ בִּנְדָבָה בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, קָדָשִׁים קַלִּים. וְיֵשׁ לוֹ אֶת הַדִּינִים שֶׁל קָדָשִׁים קַלִּים הַנַּ״ל, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה. וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל, אֲבָל יֵשׁ לוֹ קֶלָּה אַחַת לְגַבֵּי זְמַן הָאֲכִילָה, שֶׁהוּא נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא ז, טז): ״בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת זִבְחוֹ יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת״, הַמּוּרָם מֵהֶם, הַיְנוּ הֶחָזֶה וְשׁוֹק, כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, שֶׁגַּם נֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם, וַאֲסוּרִים לְזָר:

ח. הַבְּכוֹר, בְּכוֹר זָכָר פֶּטֶר רֶחֶם שֶׁל בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְהַמַּעֲשֵׂר, מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה שֶׁל בָּקָר וְצֹאן וְהַפֶּסַח, קָרְבַּן פֶּסַח הַנִּקְרָב בְּי״ד בְּנִיסָן כֻּלָּם קָדָשִׁים קַלִּים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְאֵינָם טְעוּנִין צָפוֹן, דָּמָן טָעוּן רַק מַתָּנָה אֶחָת, וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד שֶׁיִּתֵּן מַתָּנָה זוֹ עַל אֶחָד מִצִּדֵּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁיֵּשׁ

כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. שְׁנָה בַּאֲכִילָתָן, הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְהַמְעֻשָּׂר לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, בְּכָל מַאֲכָל, לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַפֶּסַח, אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָיו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן: א) מִקַּל וָחֹמֶר. ב) וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה. ג) מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד, וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי

כְּנֶגֶד הַיְסוֹד, לַאֲפוּקֵי צַד מִזְרָח וְדָרוֹם שֶׁאֵין שָׁם יְסוֹד, שְׁנָה בַּאֲכִילָתָן, אַף־עַל־פִּי שֶׁמַּתַּן דָּמָם שָׁוֶה, אֲבָל בַּאֲכִילָתָן מְשֻׁנִּים הֵם, כִּי הַבְּכוֹר נֶאֱכָל כֻּלּוֹ לַכֹּהֲנִים, לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם, וְהַמְעֻשָּׂר נֶאֱכָל כֻּלּוֹ לְכָל אָדָם, וְאֵין בּוֹ לַכֹּהֲנִים אֲפִלּוּ חָזֶה וְשׁוֹק, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם בְּכָל מַאֲכָל בֵּין צָלִי בֵּין מְבֻשָּׁל, לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, אֲבָל הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה, דִּכְתִיב בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ח): "וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה", וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, כְּשִׁיטַת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, שֶׁמִּן הַתּוֹרָה אֵין הַפֶּסַח נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָיו — לְאוֹתָן שֶׁנִּמְנוּ עָלָיו קֹדֶם שְׁחִיטָתוֹ, דִּכְתִיב (שָׁם ד): "תָּכֹסּוּ עַל הַשֶּׂה", וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט): "כִּי אִם צְלִי אֵשׁ":

בְּרַיְתָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל

בְּנִי! אַחַר־כָּךְ נוֹהֲגִין לוֹמַר בְּרַיְתָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כְּדֵי לָצֵאת גַּם חוֹבַת לְמוּד גְּמָרָא וּבְרַיְתָא בְּכָל יוֹם, וּבָחֲרוּ דַּוְקָא בִּבְרַיְתָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, שֶׁהִיא הַתְחָלַת סֵפֶר תּוֹרַת כֹּהֲנִים שֶׁכֻּלּוֹ מְדַבֵּר מִקָּרְבָּנוֹת, וְיִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ עָסַקְנוּ בַּעֲבוֹדָה, בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ יד, ג): "וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ", וְעוֹד שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כָּל

הַי״ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן. נִמְצָא, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת כָּל דְּרָשׁוֹת חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים בַּגְּמָרָא וּבַבְּרַיְתָא וְכוּ׳, וְלָכֵן בָּהּ דַּיְקָא רָאוּי לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת מִצְוַת לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, וְגַם סוֹדָהּ רַב מְאֹד, כִּי י״ג מִדּוֹת אֵלּוּ שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, הֵן מְכֻוָּנוֹת כְּנֶגֶד י״ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כז), שֶׁכְּפִי הִזְדַּכְּכוּת חָכְמָתוֹ בְּי״ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, כֵּן מְעוֹרֵר אֶת י״ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, וְכֵן הִזְדַּכְּכוּת קוֹל רִנָּתוֹ, וְאָז עַל־יְדֵי הַשְׁמָעַת קוֹלוֹ לְבַד בְּלֹא דִּבּוּר, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָתוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה אֵיזֶה עַכּוּ״ם מֵצֵר לָנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ מֵהֶם; וְלָכֵן עַכְשָׁו שֶׁאֲנַחְנוּ הוֹלְכִים לוֹמַר רִנָּה וְזִמְרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה, אֲנַחְנוּ מַזְכִּירִים מִקֹּדֶם אֶת הַי״ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, וּמְעוֹרְרִים בָּזֶה הַי״ג מִדּוֹת רַחֲמִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְזַדְּכְּךְ קוֹל רִנָּתֵנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְלָכֵן תְּכַוֵּן הֵיטֵב כִּי מִלְּבַד הַפֵּרוּשׁ הַפָּשׁוּט, זֶה סוֹבֵב עַל סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, אֵיךְ שֶׁמִּתְיַחֲדִין יַחַד לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְכֵן לֵידַע אֲשֶׁר כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְהַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בֵּין תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וּבֵין צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, הַכֹּל כְּדֵי לְגַלּוֹת שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, כְּלָאֵי בְּהֵמָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת יט); וּצְרִיכִים לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר הַכֹּל אֶל הָאַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַל־יְדֵי י״ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם.

א) **מִקַּל וָחֹמֶר** — אִם מָצִינוּ בְּאֵיזֶה דָּבָר חֻמּוּר בַּתּוֹרָה שֶׁהַתּוֹרָה הֵקֵלָּה בּוֹ אֵיזוֹ קֻלָּה, לְמֵדִים מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ קֻלָּה לְדָבָר אַחֵר שֶׁהוּא קַל מִמֶּנּוּ, וְכֵן לְהִפּוּךְ — אִם רוֹאִין שֶׁהֶחֱמִירָה הַתּוֹרָה בְּאֵיזֶה עִנְיָן בְּדָבָר קַל, לְמֵדִין מִמֶּנּוּ שֶׁכָּל שֶׁכֵּן שֶׁנַּחֲמִיר אוֹתָהּ חֻמְרָה בְּדָבָר הֶחָמוּר מִמֶּנּוּ.

ב) **וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה** — גְּזֵרָה הִיא לְשׁוֹן חֲתִיכָה, וּגְזֵרָה שָׁוָה הִיא שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתָהּ מִלָּה אוֹ חֲתִיכָה שָׁוָה בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים שֶׁבַּתּוֹרָה, וְאָז לְמֵדִים אֶחָד מֵהֶחֱבֵרוֹ שֶׁיִּהְיֶה נוֹהֵג בָּזֶה כָּל מַה שֶׁנּוֹהֵג בָּזֶה, וּבִכְלַל גְּזֵרָה שָׁוָה הִיא מִדַּת הַהֶקֵּשׁ וְהַסְּמוּכִין, שֶׁשְּׁנֵי דְּבָרִים כְּתוּבִין זֶה אֵצֶל זֶה בַּתּוֹרָה, וְאָז דּוֹרְשִׁין הֲלָכוֹת מִזֶּה לָזֶה.

ג) **מִבְּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד** — אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁלְּמֵדִין מִמֶּנּוּ לְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים הַסְּתוּמִים נִקְרָא אָב, וְהַדָּבָר הַמְפֹרָשׁ בְּאֵיזֶה מָקוֹם הֲרֵי הוּא בּוֹנֶה וְעוֹשֶׂה הָאָב, שֶׁיִּהְיֶה אָב לְכָל הַתּוֹרָה לִלְמֹד מִמֶּנּוּ, וְלִפְעָמִים הַבִּנְיַן אָב

כְּתוּבִים. ד) מִכְלָל וּפְרָט. ה) וּמִפְּרָט וּכְלָל. ו) כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. ז) מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט, וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל. ח) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל

הוּא מְפֻסּוּק אֶחָד, וְלִפְעָמִים הוּא בִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְּתוּבִים, שֶׁשְּׁנֵי כְּתוּבִים מְגַלִּים לָנוּ לִלְמֹד מִזֶּה עַל זֶה וּמִזֶּה עַל זֶה, וּמְבִין שְׁנֵיהֶם אַתָּה לוֹמֵד לְמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים לִתֵּן עֲלֵיהֶם כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בָּזֶה וּבָזֶה, וּבִנְיַן אָב גַּם נִקְרָא בִּלְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מַה מְּצִינוּ.

ד) **מִכְּלָל וּפְרָט** — כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה דָּבָר הַכּוֹלֵל הַרְבֵּה דְּבָרִים, וְאַחַר־כָּךְ פֵּרֵט הַכָּתוּב בָּזֶה עִנְיָן מְפֹרָט, אֲמִרִינָן שֶׁאֵין בַּכְּלָל אֶלָּא מַה שֶּׁבַּפְּרָט.

ה) **וּמִפְּרָט וּכְלָל** — אִם הַפְּרָט מֻקְדָּם וְהַכְּלָל מְאֻחָר, נַעֲשֶׂה כְּלָל מוֹסִיף עַל הַפְּרָט וְאִיתְרַבִּי כָּל דָּבָר שֶׁדּוֹמֶה לְהַכְּלָל אֲפִלּוּ לֹא נִכְתְּבוּ בְּפֵרוּשׁ.

ו) **כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט** — אִם הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת אֵיזֶה כְּלָל וְאַחַר־כָּךְ פּוֹרֶטֶת כַּמָּה דְּבָרִים, וְאַחַר־כָּךְ חוֹזֶרֶת וְכוֹתֶבֶת כְּלָל שֵׁנִי, אֲזַי אֵין אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבַּכְּלָל צָרִיךְ לִהְיוֹת דּוֹמֶה לַפְּרָט.

ז) **מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל** — לִפְעָמִים הַכְּלָל אֵינוֹ מְפֹרָשׁ לְעַצְמוֹ וְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם הַכַּוָּנָה בּוֹ עִנְיַן פְּרָטִי, וּבָא הַפְּרָט אַחֲרָיו לְפָרְשׁוֹ וּלְבָאֲרוֹ, וְאָז מַרְבִּין כָּל מַה שֶּׁדּוֹמֶה לְהַפְּרָט וְלֹא אוֹמְרִין שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בְּדִיּוּק כְּמוֹ הַפְּרָט, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין בִּכְלָל וּפְרָט, כִּי כָּאן הַפְּרָט בָּא לְבָאֵר אֶת הַכְּלָל, וּלְלַמֵּד שֶׁמַּרְבִּין כָּל הַדּוֹמֶה לוֹ, וְכֵן לִפְעָמִים פְּרָט אֵינוֹ מְבֹרָר כָּל צָרְכּוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְדָרְשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי הַכְּלָל עוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ, וְלָכֵן אָז אוֹמְרִין שֶׁהַפְּרָט צָרִיךְ לַכְּלָל לְפָרְשׁוֹ וּלְבָאֲרוֹ, וְהַכְּלָל מַרְבֶּה כָּל מַה שֶּׁדּוֹמֶה לַפְּרָט.

ח) **כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא** — לִפְעָמִים יֵשׁ כְּלָל שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, וְאַחַר־כָּךְ יָצָא דָּבָר אֶחָד מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד אֵיזוֹ הֲלָכָה, אֲזַי אוֹמְרִים שֶׁדָּבָר שֶׁיָּצָא מִן הַכְּלָל לֹא יָצָא לְלַמֵּד רַק לְעַצְמוֹ, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ, וְכֻלָּם מְקַבְּלִין אוֹתָהּ הֲלָכָה כְּמוֹ הַדָּבָר שֶׁיָּצָא מִן הַכְּלָל.

עַצְמוֹ יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא. ט) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל, וְיָצָא לִטְעֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְּעִנְיָנוֹ, יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר. י) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעֹן טַעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוֹ, יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר. יא) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בְּדָבָר חָדָשׁ, אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ, עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ. יב) דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ וְדָבָר הַלָּמֵד

ט) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעֹן טַעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְּעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר — לִפְעָמִים יֵשׁ דָּבָר שֶׁמּוּבָן מֵאֵלָיו, שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַכְּלָל, וְהוֹצִיאוֹ הַפָּסוּק לְכָתְבוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֲבָל לֹא נִכְתְּבוּ בּוֹ כָּל הַחֻמְרוֹת שֶׁנִּכְתְּבוּ בַּכְּלָל, רַק חֻמְרָא אַחַת נִכְתְּבָה בּוֹ מִבֵּין כָּל הַחֻמְרוֹת שֶׁל הַכְּלָל, שֶׁזֶּהוּ טַעַן אֶחָד, הַיְנוּ מַשָּׂא אֶחָד שֶׁהוּא כְּעִנְיָנוֹ שֶׁל הַכְּלָל אָז אֲמָרִינָן שֶׁיָּצָא מִן הַכְּלָל לְהָקֵל עַל עַצְמוֹ וְלֹא לְהַחֲמִיר וְלִתֵּן בּוֹ חֻמְרוֹת יוֹתֵר מִמַּה שֶׁכָּתוּב בּוֹ.

י) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעֹן טַעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר — וְלִפְעָמִים יֵשׁ דָּבָר שֶׁמּוּבָן מֵאֵלָיו שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַכְּלָל, וּמְמֵילָא כָּל חֻמְרוֹת הַכְּלָל נוֹהֲגוֹת בּוֹ, וְהוֹצִיאוֹ הַפָּסוּק מִן הַכְּלָל לְהוֹסִיף בּוֹ אֵיזוֹ חֻמְרָה שֶׁלֹּא נִמְצֵאת בַּכְּלָל, שֶׁזֶּהוּ טַעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוֹ, אָז אֵין אוֹמְרִין שֶׁבָּא הַכָּתוּב לְהוֹסִיף בּוֹ עוֹד חֻמְרָה אַחַת עַל כָּל הַחֻמְרוֹת שֶׁל הַכְּלָל, וְיִהְיוּ נוֹהֲגִין בּוֹ כָּל חֻמְרוֹת הַכְּלָל עִם גַּם חֻמְרָה נוֹסֶפֶת, אֶלָּא אוֹמְרִים שֶׁיָּצָא לְהָקֵל בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּמִּדָּה הַקּוֹדֶמֶת, וְאֵין הַחֻמְרוֹת הָאֲחֵרוֹת נוֹהֲגוֹת בּוֹ, וְלֹא בֵּאֵר הַכָּתוּב אֶלָּא לְהַחֲמִיר בּוֹ חֻמְרָה זוֹ בִּלְבָד.

יא) כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ, אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ — אִם הָיָה אֵיזֶה דָּבָר בְּתוֹךְ הַכְּלָל, וְיָצָא מִן הַכְּלָל לִדּוֹן בּוֹ דָּבָר חָדָשׁ לְגַמְרֵי, הֵיפֶךְ מִן הַכְּלָל, אַזַי אֲמָרִינָן שֶׁיָּצָא לְגַמְרֵי מִן הַכְּלָל, וְשֶׁלֹּא לִדּוֹן בּוֹ שְׁאָר הַדִּינִים שֶׁל הַכְּלָל, אֶלָּא אִם־כֵּן פֵּרֵשׁ בּוֹ הַכָּתוּב לְהַדְיָא שֶׁיִּהְיֶה נוֹהֵג בּוֹ הַדִּינִים שֶׁל הַכְּלָל.

יב) דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ — לִפְעָמִים הַדָּבָר סָתוּם

מִסּוֹפוֹ. יג) **וְכֵן (נ״א וְכַאן) שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה, עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם.**

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

וְאֵין יוֹדְעִים בְּאֵיזֶה פֶּרֶט הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אֲזַי אַתָּה לוֹמֵד מֵעִנְיָנוֹ, כְּלוֹמַר מֵעִנְיַן הַדְּבָרִים שֶׁהַפָּסוּק מְדַבֵּר מֵהֶם, שֶׁבְּוַדַּאי גַּם כָּאן הַפָּסוּק מְדַבֵּר מִן הַדָּבָר שֶׁהוּא דּוֹמֶה לוֹ, וְלִפְעָמִים מִסּוֹפוֹ שֶׁל הַפָּרָשָׁה אַתָּה לָמֵד עַל תְּחִלָּתָהּ לְבָאֳרָהּ בַּמֶּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר, וְזֶה נִקְרָא דָּבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ.

יג) **וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה, עַד שֶׁיָּבֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם** — לִפְעָמִים יֵשׁ שְׁנֵי פְּסוּקִים הַסּוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, וְאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ עַל אֵיזֶה מֵהֶם לִסְמֹךְ, אֲזַי תְּחַפֵּשׂ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁתִּמְצָא פָּסוּק שְׁלִישִׁי שֶׁיַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, וְאָז יִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין כֻּלָּם.

בְּנִי! אַחַר שֶׁסִּדַּרְנוּ אֶת כָּל סֵדֶר הַקְּרְבָּנוֹת וְגַם לָמַדְנוּ מִקְרָא, מִשְׁנָה וּגְמָרָא, וְלָכֵן מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְּלִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּבְנֶה אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַקְּרְבָּנוֹת, וְשֶׁיִּתֵּן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, וְגַם בְּנֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּנֵין הַדַּעַת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יג); וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת לג.): כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְלָכֵן עַל־יְדֵי בְּנֵין הַדַּעַת וְהַמֹּחִין נִזְכֶּה לְקַבֵּל חֶלְקֵנוּ שֶׁבַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

עִנְיַן קַדִּישׁ

בְּנִי! צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁהַקַּדִּישׁ הַזֶּה שֶׁבֵּין הַקְּרְבָּנוֹת וּבֵין הוֹדוּ שַׁיָּךְ לַחַזָּן, וְהַהֶכְרֵחַ לְאָמְרוֹ, וְאִם אֵין מְנָיָן, יַמְתִּין עַד שֶׁיִּהְיֶה מְנָיָן, כִּי בַּקַּדִּישׁ הַזֶּה הוּא מַעֲלֶה אֶת עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה אֶל עוֹלָם הַיְצִירָה, וְאִם לֹא מַקְפִּיד עַל הַקַּדִּישׁ הַזֶּה חֲרֵי מְשַׁנֶּה וּמְהַפֵּךְ עוֹלָמוֹת, לָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּקַדִּישׁ זֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת הַתְּפִלָּה הִיא בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא (לִקּוּטֵי־הַלָּכוֹת, כְּלֵאי הַכֶּרֶם, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ט׳), וְעַל־כֵּן יֵשׁ אַרְבָּעָה חֲלָקִים בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה כַּיָּדוּעַ, דְּהַיְנוּ קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי

דְּזִמְרָה וּבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה; כִּי בִּתְחִלָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם בְּשָׁרְשָׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָבֹא אֶל בְּטוּל אֲמִתִּי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם דָּבָר אֶלָּא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְיִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא כְּשֶׁמִּתְקָנִים כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳), שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, וְלָכֵן צְרִיכִים בִּתְפִלָּה לְסַדֵּר אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּבִרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכֵן הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, וְאָז זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל אֱמֶת שֶׁהוּא בְּגִמַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד עוֹלָם הָאֲצִילוּת, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעִקַּר הַבְּטוּל לְאַחַר שֶׁמְּסַיֵּם הַשְׁלִיחַ־צִבּוּר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, שֶׁאָז נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וּמוֹסְרִים נַפְשָׁם לַהַוָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, וְזֶה בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף, וְלָכֵן אוֹמְרִים וְדוּי קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁהוּא הַבְּטוּל; כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף, כִּי אִם עַל־יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים, וְזֶה סוֹד הַקְּדִישִׁים שֶׁאוֹמְרִים בֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם, דְּהַיְנוּ בֵּין הַקָּרְבָּנוֹת לְפִסוּקֵי דְּזִמְרָה, וְכֵן בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְתַקֵּן כָּל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יִתְעַלּוּ וְיִכָּלְלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְיִתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם בָּאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז נֵדַע כִּי הַוָ״ה הוּא אֱלֹהִים, שֶׁזֶּה עַלְמָא דְּאָתֵי, וְזֶה הַקָּדִישׁ שֶׁהוּא הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ ״יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא״; כִּי עִקַּר גְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה אֲשֶׁר הַוָ״ה הוּא אֱלֹהִים, אֲשֶׁר הוּא הַשֵּׁם מָלֵא שֵׁם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, א): ״יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד״, הַיְנוּ שֶׁשֵּׁם הַוָ״ה אֱלֹהִי״ם הוּא גָּדוֹל מְאֹד, כִּי זֶה הַשֵּׁם שֶׁמִּתְיַחֵד וְנִכְלָל שֶׁיִּהְיֶה לָעָתִיד, שֶׁיִּהְיֶה הַוָ״ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְעַל־כֵּן עִקַּר כַּוָּנַת הַקָּדִישׁ הוּא לְיַחֵד וּלְחַבֵּר שִׁלְשָׁה שֵׁמוֹת אֱלֹהִי״ם עִם שִׁלְשָׁה שֵׁמוֹת הַוָ״ה, שֶׁזֶּה סוֹד הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹהִי״ם, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הַקָּדִישׁ נִכְלָל עוֹלָם בְּעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת הוּא בְּסוֹד הַוָ״ה אֱלֹהִי״ם, הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע שֶׁהַכֹּל טוֹב, וְכָל מְאוֹרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹלִים וְנִכְלָלִים מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם, כָּל זֶה הוּא סוֹד הַבְּטוּל, וְאָז לְפִי הֲעָלָיָה וְהַכְּלָלוּת כֵּן זוֹכִים לְדַעַת, דְּהַיְנוּ לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם, וּלְהָבִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, שֶׁזֶּה

הַקָּדִישׁ שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם, שֶׁעַל יָדוֹ עוֹלִים מֵעוֹלָם לְעוֹלָם; כִּי הַקָּדִישׁ הוּא הַגְּדָלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָרִים וְנִתְקַדָּשִׁים כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַד שֶׁזּוֹכִים אַחַר־כָּךְ לָבֹא אֶל בְּטוּל גָּמוּר אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאָז זוֹכֶה לְדַעַת גְּדוֹלָה בִּשְׁלֵמוּת, וְיוֹדֵעַ בִּידִיעָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהַזְהֵר בְּקַדִּישׁ זֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא עִנְיַן הָעֲמוּד שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הֵיכַל, עֵילָא וְתַתָּא בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם, וְדֶרֶךְ הָעֲמוּד הַזֶּה עוֹלִים וְנִכְלָלִים כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, עַד שֶׁנַּעֲשִׂים כָּל הָעוֹלָמוֹת אֶחָד, וְעַל־כֵּן הַקָּדִישׁ מִתַּבֵּר שַׁלְשָׁלְאִין דְּפַרְזְלָא (שׁוֹבֵר מַנְעוּלִין שֶׁל בַּרְזֶל) וְהַקָּדִישׁ הוּא עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה אֶל הָאוֹר הָעֶלְיוֹן לְהִתְכַּלֵּל זֶה בָּזֶה, בְּהֶאָרַת אַחְדוּת אוֹר אֵין סוֹף, וַאֲנַחְנוּ יְרֵאִים פֶּן עַל־יְדֵי עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת יִתְאַחֲזוּ וְיַעֲלוּ גַּם הַחִיצוֹנִים עִמָּהֶם וְיִינָקוּ, לָזֹאת אָנוּ אוֹמְרִים קָדִישׁ שֶׁהוּא שֶׁבַח גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וּצְרִיכִים לְהַזְהֵר מְאֹד מְאֹד לַעֲנוֹת "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא", שֶׁמַּעֲלָתוֹ אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיֵּלֶךְ רפה:): מַאי אַגְרַיְיהוּ דְּכַד יְפוּק בַּר נָשׁ מֵהַאי עַלְמָא דְּהַנָּה שׁוֹמֵר לְאַתְבָּא אָמֵן, מַאי שׁוֹמֵר, כְּלוֹמַר נָטִיר הַאי בְּרָכָה דְּאָמַר הַהוּא דְּמְבָרֵךְ, וּמְחַכֶּה לֵיהּ לְאַתְבָּא אָמֵן כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, נְשָׁמָתֵיהּ סַלְקָא וּמַכְרִיז קָמֵיהּ, פִּתְחוּ שְׁעָרִים, וְזוֹכֶה לִלְבוּשׁ קֹדֶשׁ שֶׁל ש"ע נְהוֹרִין, תְּאַנָא כָּל מַאן דְּשָׁמַע בְּרָכָה וְלֹא אִתְכַּוַּן בְּאָמֵן נָחִית לַאֲבַדּוֹן, וְתָאנָא מָאן דְּנָחִית לַאֲבַדּוֹן לָא סָלִיק לְעַלְמִין, וְהַהוּא אִקְרֵי גְּבַר דְּאִשְׁתְּצֵי וְאִתְאֲבִיד מִכֻּלְהוּ עַלְמִין, וְתָאנָא לְהַהוּא אֲתַר נַחְתִּין לְהַנְהוּ גַּבְרֵי דְּמִבְזֵי לְאָתְבָא אָמֵן, וְעַל אָמֵן סַגִּיאִין דְּאִתְאֲבִידוּ מִנֵּיהּ דְּלָא חָשִׁיב לְהוּ, דַּיְינִין לֵיהּ בַּגֵּיהִנֹּם, וְאִתְאֲבִיד וְלָא סָלִיק לְעַלְמִין מַאן אָמֵן יאהדונה"י אל"ף מ"ם נו"ן, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן אדנ"י, וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן, עָלָיו נֶאֱמַר "מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן" (תְּהִלִּים פג, יז), שֵׁמָּן אָלֶף נַעֲשָׂה אָפֵל, מ"ם נו"ן, (בְּגִימַטְרִיָּה) קָלוֹ"ן, וְיוֹשֵׁב בְּגֵיהִנּוֹם בְּחֹשֶׁךְ שֶׁל מִצְרַיִם, וְאִי אִיהוּ קַדִּישׁ שְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאָמֵן, סַלִּיק דַּרְגָּא בָּתַר דַּרְגָּא לְאִתְעַדָּנָא מֵהַאי עַלְמָא דְּאָתֵי נָגִיד תָּדִיר, וּפָנָיו מְאִירִים בְּש"ע נְהוֹרִין, דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהַזְהֵר לַעֲנוֹת "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא" וְ"אָמֵן".

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲהוּבִי, בְּנִי, כִּי עַל־יְדֵי עֲנִיַּת אָמֵן מְזַכְּכִין הַנֶּפֶשׁ שֶׁתְּקַבֵּל הֶאָרָה וְחִיּוּת גְּדוֹלָה בְּכָל תּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁיִּלְמַד וְיקַיֵּם, וּמִי שֶׁהוּא כְּמֵת בְּלִי חִיּוּת, וְגַם אֵינוֹ שׁוֹמֵר לִהְיוֹת מֵעוֹנֵי אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ, שֶׁעַל יָדוֹ יִתְעוֹרֵר לוֹ הַחִיּוּת, יוֹרֵד לַאֲבַדּוֹן חֹשֶׁךְ כֶּפֶל חֹשֶׁךְ שֶׁל מִצְרַיִם לָרָשָׁעִים, שֶׁהָיָה לָהֶם

קדיש דרבנן

חזן **יִתְגַּדַּל** וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, (אמן) בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ
מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וְיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ, (אמן) בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן
וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קהל וחזן **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:**

חזן **יִתְבָּרַךְ** וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל,
שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל
בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא, תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא, דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן. וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. וְעַל כָּל
מָאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. דִּי בְאַתְרָא (קדישא) הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר. יְהֵא
לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפُרְקָנָא
מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

חֹשֶׁךְ וְלֹא אוֹר בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות. וְלָזֶה מִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בְּאָמֵן וּמְבַטְּלוֹ בְּשַׁאַט נֶפֶשׁ קַלָּה, עָנְשׁוֹ אֹפֶל וְקָלוֹן וְלֹא סַלְקִין לֵיהּ לְעָלְמִין שֶׁל גַּן־עֵדֶן עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן, אֶלָּא סַלְקִין לֵיהּ שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל בָּעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁיְּרַצֶּה עַוֹנוֹ, וְיִהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ אָבִיד מִכֹּלָּא (זֹהַר חָדָשׁ רכג:). וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ז): כָּל מִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה לַעֲנוֹת אָמֵן לֶעָתִיד לָבֹא, וַעֲנִיַּת אָמֵן בְּקִדּוּשׁ מוֹצִיאָה אֶת נִשְׁמוֹת הָרְשָׁעִים מִגֵּיהִנּוֹם, כַּמּוּבָא (יַלְקוּט יְשַׁעְיָה, רֶמֶז תכט): אַל תִּקְרֵי שׁוֹמֵר אֱמוּנִים אֶלָּא שֶׁאוֹמְרִים אָמֵן, שֶׁבִּשְׁבִיל אָמֵן אֶחָד שֶׁעוֹנִים מִתּוֹךְ גֵּיהִנּוֹם נִצּוֹלִים מִתּוֹכוֹ; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר בַּעֲנִיַּת אָמֵן בְּעֵת אָמְרוֹ קַדִּישׁ, וְאָסוּר לְדַבֵּר אָז, כִּי עֲוֹונוֹ גָּדוֹל עַד מְאֹד. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה בְּרֵאשִׁית): עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים לֹא לִקְרוֹת וְלֹא לִשְׁנוֹת וְלֹא לִדְרֹשׁ וְהֵם נִכְנָסִים לְתוֹךְ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְעוֹנִים אָמֵן, אַפִלּוּ אֵין בְּיָדָם אֶלָּא שְׂכַר אָמֵן זֶה — דַּיָּם. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אָהוּבִי, בְּנִי, שֶׁעַל־יְדֵי קַדִּישׁ זֶה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַקְּרֻבָּנוֹת נִכְלֶלֶת הָעֲשִׂיָּה בִּיצִירָה, אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה מִגְּדֶל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשָׂה מִקַּדִּישׁ זֶה; וְאַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיְּכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּעֵת שֶׁיֹּאמַר הַחַזָּן אֶת הַקַּדִּישׁ, וְיַעֲנֶה אָמֵן בְּכֹחַ גָּדוֹל, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קיט:) כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ פּוֹתְחִים לוֹ שַׁעֲרֵי גַּן־עֵדֶן, אַשְׁרֵי לוֹ.

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, הוֹדִיעוּ
בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ
זַמְּרוּ לוֹ, שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי
יְהוָה: דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו
תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה,
מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְהוָה

עִנְיַן פְּסוּקֵי הוֹדוּ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁכָּל הַפְּסוּקִים שֶׁאוֹמְרִים בֵּין הַקָּרְבָּנוֹת לְבֵין בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, הֵם פְּסוּקֵי יִחוּד, כְּדֵי לְגַלּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָנוּ מְפַחֲדִים פֶּן וְאוּלַי יִתְגַּבְּרוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וְיֵרְצוּ לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם וּלְנַתְּקוֹ מֵהַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לָזֹאת תִּקְנוּ לוֹמַר "הוֹדוּ לַיהוָ"ה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ", שֶׁזֶּה הַמִּזְמוֹר נִתְקַן לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבִּיצִירָה, כִּי נִתְעוֹרְרִים נֶגֶד עֲשָׂיָה שֶׁעוֹלִים בִּיצִירָה, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִים גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא — נִכְנָעִים (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כה); כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת כָּל מֹחוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ רַק בָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה שִׂכְלוֹ שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. אַךְ הַבַּהֲמִיּוּת וְכֹחַ הַדְּמְיוֹן מִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הָאָדָם, וּבִפְרָט מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנַע אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אָז מִתְגַּבְּרוֹת עָלָיו הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַדְּמְיוֹנוֹת, וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאוֹמְרִים אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ, שֶׁבְּכָל פָּסוּק וּפָסוּק מִפְּסוּקֵי הַיִּחוּד מְגַלִּים אֶת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּצְרִיכִים לְכַוֵּן בָּהֶם עַד מְאֹד, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ שֶׁמְּגַלִּים אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, נִכְנָעִים כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת;

אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זָכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ כְּנָעַן,

---

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, תְּכַוֵּן אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּאָמְרְךָ פְּסוּקִים אֵלּוּ, וְתַכְנִיס בְּעַצְמְךָ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, הֵן טוֹבִים וְהֵן רָעִים, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם כִּסֵּא לֵאלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה פֶּלֶא אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיְחוּד הָאֲמִתִּי שֶׁהִיא הַשְׁכָּינָה, שֶׁתִּהְיֶה כּוֹלֶלֶת שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד טוֹב וָרָע, אַךְ זֶה הַיִּחוּד. אֲבָל בֶּאֱמֶת אִם אָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הָרַע נַעֲשֶׂה כִּסֵּא לַטּוֹב, וְאָז נִכְנָעִים הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי, וְאֵין לָהֶם שׁוּם קִיּוּם, וְאֵין לָאָדָם שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, אֶלָּא הוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הֵם אֵלּוּ הַפְּסוּקִים שֶׁאוֹמְרִים לִפְנֵי בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְכַוֵּן בָּהֶם מְאֹד מְאֹד. וּמִזְמוֹר "הוֹדוּ" חִבְּרוֹ דָּוִד כְּשֶׁהֶעֱלָה אֶת הָאָרוֹן מִבֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם אֶל עִיר דָּוִד, וּנְתָנוֹ לְאָסָף וְאֶחָיו לְשׁוֹרֵר אוֹתוֹ לִפְנֵי הָעָם (סֵפֶר הַתָּמִיד), וְאִיתָא (סֵדֶר עוֹלָם רַבָּה, פֶּרֶק יד), בַּשַּׁחַר הָיוּ אוֹמְרִים לִפְנֵי הָעָם "הוֹדוּ לַיהוָ"ה כָּל הָאָרֶץ", עַד "וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָ"ה", וְכֵן אִיתָא (סֵפֶר הַפַּרְדֵּס לְרַשִׁ"י), וּבְכָל יוֹם הָיוּ אוֹמְרִים בַּמִּקְדָּשׁ "הוֹדוּ לַיהוָ"ה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ", כְּדֵי לְהַזְכִּיר בְּכָל יוֹם נִפְלְאוֹת אֱלֹהֵינוּ, שֶׁבָּחַר בַּאֲבוֹתֵינוּ, וְהִרְבָּה וְהִפְרָה אוֹתָנוּ, וְהַמִּזְמוֹר הַזֶּה "הוֹדוּ לַיהוָ"ה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ", הוּא בְּדִבְרֵי הַיָּמִים א' (טז, ח לו), וְאַחַר־כָּךְ הוּא מְלֻקָּט מִפְּסוּקֵי תְּהִלִּים, שֶׁמְּדַבְּרִים מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּצְרִיכִים לְכַוֵּן בָּהֶם הֵיטֵב, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְכָל מִי שֶׁמְּכַוֵּן בִּפְסוּקִים אֵלּוּ, אֲזַי כָּל פָּסוּק מֵאִיר לוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם לִבּוֹ אֶל מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר.

חֶבֶל נַחֲלָתְכֶם: בְּהִיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר,
כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל
גּוֹי, וּמִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר: לֹא הִנִּיחַ
לְאִישׁ לְעָשְׁקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי, וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ:
שִׁירוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ, בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל
יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ,
בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְהוָה
וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְנוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים:
כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים, (יפסיק מעט)
וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו, עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ: הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת
עַמִּים, הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ
לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ, שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ
לְפָנָיו, הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ:
חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל הָאָרֶץ, אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל
הָאָרֶץ, וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ: יִרְעַם
הַיָּם וּמְלֹאוֹ, יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ:

אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר, מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי
בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי
טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ, וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן
הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ, לְהִשְׁתַּבֵּחַ
בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן
הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם
אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:
רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר
קָדְשׁוֹ, כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית, וְהִרְבָּה
לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: אַתָּה
יְהוָה לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי, חַסְדְּךָ
וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ
יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ, כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, תְּנוּ עֹז
לֵאלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ, וְעֻזּוֹ
בַּשְּׁחָקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל
יִשְׂרָאֵל, הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם,

בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל נְקָמוֹת יְהוָה אֵל
נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ, הָשֵׁב
גְּמוּל עַל גֵּאִים: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ,
מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה
צְבָאוֹת, אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה
הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:
הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ,
וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה
לַיהוָה, עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח
לִבֵּנוּ, כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ
יְהוָה עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ
יְהוָה חַסְדֶּךָ, וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ: קוּמָה
עֶזְרָתָה לָנוּ, וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם,
הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה
לּוֹ, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו: וַאֲנִי
בְחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ,
אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי:

מִזְמוֹר שִׁיר, חֲנֻכַּת הַבַּיִת, לְדָוִד:
אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה, כִּי דִלִּיתָנִי, וְלֹא
שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: יְהוָה אֱלֹהָי, שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ
וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי,
חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו,
וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ, חַיִּים
בִּרְצוֹנוֹ, בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי, וְלַבֹּקֶר רִנָּה:
וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי, בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם:
יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ, הֶעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז,

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד", תִּשְׂמַח מְאֹד, כִּי עַכְשָׁו אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לְהַכְרִית אֶת הַקְּלִפּוֹת עַל־יְדֵי הַפְּסוּקִים שֶׁאָמַרְנוּ מִשֶּׁבָּחוֹ יִתְבָּרַךְ, עָלֵינוּ לְהוֹדוֹת עַל חֲסָדָיו הַמְרֻבִּים שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם; כִּי בְּכָל יוֹם נִצְמַחַת צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה, עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ וְנִצְמְחוּ עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה תָּבֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, וְיִבָּנֶה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם אֶת מִזְמוֹר זֶה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מַתָּנָה, הֲלָכָה ה', אוֹת נג); וְיֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה עֶשֶׂר הֲוָיוֹ"ת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְצ"א תֵּבוֹת לְחַבֵּר הֲוָיָ"ה אֲדנָ"י יאהדונה"י, שֶׁהֵם חִבּוּר זְעֵיר וְנוּקְבָא, שֶׁהֵם הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם; כִּי יֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה ט"ו פְּסוּקִים שֶׁהוּא י"ה, וּזְעֵיר וְנוּקְבָא הֵם ו"ה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה יִחוּד הַשָּׁלֵם, וְנוֹתְנִים הוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ עוֹד פַּעַם, אוֹמְרִים "אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי", כִּי הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא רָצוּ לִרְאוֹת בִּי שֶׁאֶפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, לְעָמְקָא דִתְהוֹמָא רַבָּה, וְעַל־יְדֵי שֶׁאֲנִי נוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמִּי, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לִי כֹּחַ לְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם נוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הֶעָבַר, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבַקֵּשׁ עַל

הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ, הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי, בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת, הֲיוֹדְךָ עָפָר, הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי, יְהוָה הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי, לְמָחוֹל לִי, פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי, וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד, וְלֹא יִדֹּם, יְהוָה אֱלֹהַי, לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

לְהַבָּא. וְזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוֹדַת בַּר יִשְׂרָאֵל תָּמִיד — לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, וְיַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת גֹּדֶל חֲסָדָיו הַמְרֻבִּים שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וָרֶגַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְרַחֵב לִבּוֹ תָּמִיד, וְלָכֵן מִזְמוֹר זֶה אָמְרוּ הַלְוִיִּים בַּחֲנֻכַּת הַבַּיִת בִּימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ. וּבְמִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב (תְּהִלִּים ל) אִיתָא "מִזְמוֹר שִׁיר" לְפִי שֶׁשְּׁתֵּי פְּעָמִים נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, אֶחָד בָּנָה שְׁלֹמֹה וְאֶחָד בָּנָה עֶזְרָא, לְפִיכָךְ "מִזְמוֹר שִׁיר", מִזְמוֹר — עַל הָרִאשׁוֹן וְשִׁיר — עַל הַשֵּׁנִי, וְגַם מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת בָּאשֵׁי תֵּבוֹת מָשַׁ"ח, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מִילָ"ה שַׁבָּ"ת חַד"ש, שֶׁעֲלֵיהֶם גָּזְרוּ הַיְוָנִים, שֶׁהֵם כְּלַל הַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם גַּם עַכְשָׁו, וּלְבַטֵּל מֵהָאָדָם אֶת מִצְוַת "מִילָה" עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְכֵן אֶת מִצְוַת "שַׁבָּת" רוֹצִים לַעֲקֹר אוֹתָהּ לְגַמְרֵי מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, "חֹדֶשׁ" הוּא מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה הָעִנְיָן שֶׁל הִתְחַדְּשׁוּת, הַיְנוּ אַף שֶׁבִּימֵי הַיְוָנִים גָּזְרוּ בִּפְשִׁיטוּת שֶׁלֹּא לְקַיֵּם מִצְוַת מִילָה שַׁבָּת וְחֹדֶשׁ, דָּבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד דּוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַקְּלִפּוֹת וְהָעֵרֶב־רַב מְאֹד, וּמַכְשִׁילִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּפְגַם הַבְּרִית, וְגוֹרְמִים חִלּוּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָה, עַד שֶׁרוֹצִים לַעֲקֹר אֶת הַשַּׁבָּת לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּמִמֵּילָא מַכְנִיסִים יֵאוּשׁ גָּדוֹל בְּעַם יִשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, לָזֹאת תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁזָּכִינוּ לוֹמַר אֶת הַפְּסוּקִים הַמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה "מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת", אָנוּ אוֹמְרִים "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר" (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שְׁכִירַת פּוֹעֲלִים, הֲלָכָה ד', אוֹת ג'), כִּי מִזְמוֹר זֶה מְדַבֵּר מֵהַמְתָּקַת

הַכַּעַס וְהַחָרוֹן אַף, שֶׁזֶּה "כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה", כִּי בַּלַּיְלָה דִּינִים מִתְעָרִין, וּמִשָּׁם הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה, וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַכַּעַס וְהַדִּינִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בִּכְנִיסַת הַלַּיְלָה, שֶׁאָז זֶה תְּחִלַּת יוֹם הָאַחֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ז, יב) "וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם", הֵינוּ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית זֶה עַל־יְדֵי תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם, שֶׁבִּלְאוֹ זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת הַבְּרִיאָה כְּלָל, וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּחַדֵּשׁ גַּם תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם עַל מְנַת שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לָעוֹלָם, כִּי בְּלֹא זֶה אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם כְּלָל, כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהָאוֹרוֹת הַמְלֻבָּשִׁים בְּכָל הַבְּרִיאָה וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מִשְׁתּוֹקְקִים בְּכָל עֵת לַחֲזֹר לְשָׁרְשָׁם, וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם לְגַמְרֵי, וְעַל־כֵּן הַצְּמְצוּם הוּא קִיּוּם לָעוֹלָם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ הַצְּמְצוּם בְּכָל יוֹם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל כַּעַס וְזַעַם בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶּה "וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם", וְזוֹ כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים לְבַטֵּל וּלְהַמְתִּיק הַזַּעַם הַמִּתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעֵת שְׁנוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִים הַנְּפָשׁוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ, וְעַל־כֵּן כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְעַל־יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא שֶׁעוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּעֵת שְׁנוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיקִין אֶת הַדִּינִים בְּשָׁרְשֵׁיהֶם הָעֶלְיוֹנִים, כִּי שֹׁרֶשׁ צְמְצוּם עֶלְיוֹן כֻּלּוֹ חֶסֶד גָּדוֹל, אָז מַמְשִׁיכִים דַּיְקָא כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, הֵינוּ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים קָדוֹשִׁים, כְּשֶׁזּוֹכִים לְהַמְתִּיקָם עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִים וּמְשַׁבְּרִים הַכַּעַס שֶׁהוּא תֹּקֶף הַדִּינִים, וְלָכֵן אָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם "מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ יְהוָ"ה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אוֹיְבַי לִי", כִּי נוֹתְנִים שֶׁבַח לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֵיךְ שֶׁעָזַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לַעֲבֹר עַל הַכֹּל, שֶׁזֶּה "יְהוָ"ה הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר", שֶׁאַף שֶׁנִּפַּלְתִּי כְּבָר בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת וּמִתַּחְתָּיו, עַל־יְדֵי חֲטָאַי וַעֲוֹנוֹתַי הַמְרֻבִּים שֶׁגָּרְמוּ לִי הָעֲרֶב־רַב, הֵן פְּגַם הַבְּרִית וְהֵן חִלּוּל שַׁבָּת, רַחֲמָנָא לִישְׁזְבָן, וְהֵן חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁכָּל זֶה טֻמְאַת הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים הַמִּתְפַּשְׁטִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁהֵם כָּל־כָּךְ מִתְלַבְּשִׁים עַל מִצְוֹת שַׁבָּת, לְעָקְרָהּ מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל; כִּי שַׁבָּת הוּא סוֹד חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי עַל־יְדֵי שַׁבָּת נִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אֶחָד, וְאֵין בִּלְעָדָיו כְּלָל, וּכְשֶׁזּוֹכִים לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְתִקּוּן וּלְטָהֳרַת הַבְּרִית, וְעַל־כֵּן אֵלּוּ הָרְשָׁעִים וְהָעֲרֶב־רַב

הַמִּתְפַּשְּׁטִים עַכְשָׁו בָּעוֹלָם, הֵן הֵן הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁצְּרִיכִים לְבַטֵּל אוֹתָם לְגַמְרֵי, עַל־יְדֵי שֶׁמְּהַלְּלִים וּמְזַמְּרִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָנוּ אוֹמְרִים "זַמְּרוּ לַיהוָ"ה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ", וְאַף שֶׁכְּמַעַט שֶׁנָּפַלְתִּי לְעִמְקֵי עֲמָקִים עַל־יְדֵי הַחָרוֹן־אַף שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא עָלַי, שֶׁזֶּה "כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה", כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם — חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם (סִפְרֵי רְאֵה), וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁהָאֱמוּנָה לֹא כָּל־כָּךְ בִּשְׁלֵמוּת, אָז גַּם־כֵּן הַחָרוֹן אַף גָּדוֹל מְאֹד, וְהַסְתָּרַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִן הָעוֹלָם הִיא כְּפִי הִתְמַעֲטוּת הָאֱמוּנָה, וּמֵחֲמַת שֶׁחָרוֹן אַפּוֹ כְּרֶגַע, עַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ נִרְגָּשׁ כְּלָל, וְרַק שֶׁנֶּעֱלְמוּ וְנִסְתְּרוּ פְּנֵי הַצַּדִּיקִים מִן הָעוֹלָם, כִּי בָּזֶה שֶׁהַצַּדִּיקִים מַסְתִּירִים פְּנֵיהֶם מִן הָעוֹלָם, וְאֵינָם רוֹצִים לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, זֶה בָּא מֵחָרוֹן אַף (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יח); וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה חֶלְקוֹ בְּחֵלֶק הַצַּדִּיקִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהָעֵרֶב־רַב בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא כְּשֶׁמַּחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם בְּיַחַד עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּגִלּוּי נוֹרָא מְאֹד, וְדַיְקָא עַל יָדָם יְכוֹלִים לְבַטֵּל אֶת קְלִפַּת הָעֵרֶב־רַב הַמִּתְפַּשְּׁטִים בָּעוֹלָם, וְרוֹצִים לְבַטֵּל אֶת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּשְׁמִירַת שַׁבָּת וּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית.

וְלָכֵן, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה תִּתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַף שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁו הַסְתָּרַת פָּנִים גְּדוֹלָה מְאֹד, וְלֹא רוֹאִים אֶת הַצַּדִּיקִים, וְעוֹד מְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לִצְעֹק הַרְבֵּה "אֵלֶיךָ יְהוָ"ה אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן", שֶׁצְּרִיכִים הַרְבֵּה לְשִׁפְכַּת שִׂיחַ וּתְפִלָּה אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְהִשָּׁאֵר אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, הַמְקֻרָבִים אוֹתוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי כָּל אֵלּוּ הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמְגַלִּים וְהַמְפָרְסְמִים אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּיָדוּעַ לְךָ, שֶׁהֵן הֵן עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם שְׁלִיחֵי הַסַּמ"ךְ־מ"ם הַמְלֵאִים עֲוֹונוֹת; כִּי לֹא יַחֲלֹק אָדָם עַל צַדִּיק הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֶלָּא אִם נִפְגַּם בַּבְּרִית, וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן פֹּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעֵת אֲמִירָתְךָ פָּסוּק זֶה "מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ, שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה עוֹזֵר לִי", וְתִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אַתָּה יוֹדֵעַ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמְגַלֶּה לְךָ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה

ב״פ יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מָלָךְ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

״הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה״, הַיְנוּ מִצַּד אֶחָד צְרִיכִים לְבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַף שֶׁכְּבָר עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר, שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בּוֹ כָּל הַקְּלִפּוֹת עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו הַמְּרֻבִּים, אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי זָכָה לְהִתְקָרֵב אֶל גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַמְגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל כָּל זֶה מְרַמְּזִים הַפְּסוּקִים שֶׁדִּבֵּר וְהִלֵּל וְשִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת, עִם כָּל זֶה עָלָיו לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִשָּׁאֵר אֵצֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת; כִּי קְלִפַּת יָנֵן, שֶׁהִיא חָכְמַת הַטֶּבַע, מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל פַּעַם, וּבִפְרָט עַכְשָׁו בְּעֵת הַתְּפִלָּה רוֹצִים לְהִתְאַחֵז בּוֹ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְרוֹצִים לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַמְגַלִּים אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז מִמֵּילָא יִפֹּל לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְלָכֵן צְרִיכִים הַרְבֵּה רַחֲמִים לְהִשָּׁאֵר אֵצֶל גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַיְכוֹלִים לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַהֶזֵּהָמָה שֶׁנָּפַל אֵלֶיהָ, וּמִצַּד שֵׁנִי צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל שֶׁהוּא זוֹכֶה לַעֲבֹר עַל הַכֹּל, וּמַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בִּגְדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, הַלּוֹמְדִים עִמּוֹ עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת אֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד. וְלָכֵן הַמִּזְמוֹר הַזֶּה כּוֹלֵל עֶשֶׂר הַוָּיוֹת שֶׁהוּא כְּלַל פַּרְצוּף כָּל הָעוֹלָמוֹת וְצ״א תֵּבוֹת לְחַבֵּר יהו״ה אדנ״י שֶׁהֵם יאהדונה״י, זְעֵיר וְנוּקְבָא, עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיֵשׁ בָּהֶם י״ה פְּסוּקִים שֶׁהֵם י״ה כְּלַל הַמּוֹחִין אַבָּא וְאִמָּא לְחַבְּרָם אֶל ו״ה זְעֵיר וְנוּקְבָא, וְיֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה רָזִין דְּרָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה מְנַצְּחִים אֶת הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים הַמִּתְפַּשְּׁטִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְנִמְשֶׁכֶת רְפוּאָה שְׁלֵמָה לַנִּצְרָכִים; וְעַל־כֵּן תְּכַוֵּן הֵיטֵב, בְּנִי, פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּעֵת אָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, וְתִשְׁפֹּךְ נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מִצַּד אֶחָד — תִּתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, וּמִצַּד שֵׁנִי — תְּבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן שֶׁלֹּא תִּפֹּל לְנֻקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְשֶׁלֹּא יִתְכַּסֶּה מִמְּךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ.

אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ ״הַוָּיָ״ה מֶלֶךְ, הַוָּיָ״ה מָלָךְ הַוָּיָ״ה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד״ פַּעֲמַיִם, צָרִיךְ לוֹמַר זֹאת בַּעֲמִידָה, וְזֶה נֶגֶד: הָיָה, הֹוֶה וְיִהְיֶה, ״הַוָּיָ״ה מֶלֶךְ״ זֶה נֶגֶד כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה, ״הַוָּיָ״ה מָלָךְ״ זֶה נֶגֶד חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, וְצָרִיךְ

וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד, וּשְׁמוֹ אֶחָד:
הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם, לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ, לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

לִהְיוֹת בְּנִקּוּד פַּתַח, "הַוָּיָ"ה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד", זֶה נֶגֶד נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת. וְיֵשׁ בַּאֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ סוֹדוֹת גְּדוֹלִים וְרָזֵי דְרָזִין, וּצְרִיכִים לְהִזָּהֵר לְאָמְרָם בִּמְעֻמָּד וּבְקוֹל רָם, וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית לד.): "הַוָּיָ"ה מֶלֶךְ, הַוָּיָ"ה מָלַךְ, הַוָּיָ"ה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד", "הַוָּיָ"ה מֶלֶךְ" לְעֵילָא, "הַוָּיָ"ה מָלַךְ" בְּאֶמְצָעִיתָא, "הַוָּיָ"ה יִמְלֹךְ" לְתַתָּא; וּכְשֶׁתֹּאמַר פְּסוּקִים אֵלּוּ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, יָאִיר בְּךָ אוֹר הָאֵין סוֹף, בְּסוֹד הָיָה, הֹוֶה וְיִהְיֶה, אִיהוּ וְחַיּוֹהִי חַד בְּהוֹן, אִיהוּ וְגַרְמוֹהִי חַד בְּהוֹן, עַצְמוּת אוֹר הָאֵין סוֹף, וְהַכֹּל יִכָּלֵל בְּאוֹר אַחְדוּת הַפָּשׁוּט, אוֹר הָאֵין סוֹף, לִהְיוֹת בִּגְבוּל וּבְמִדָּה שֶׁהַוָּיָ"ה אֶחָד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּכְלָל בָּאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְקַשֵּׁר וּמִתְיַחֵד בְּקֶשֶׁר וּבְיִחוּד אֶחָד עִמּוֹ, שֶׁאָז יִרְאֶה וְיַפַּחַד יִפְּלוּ עַל הַמְצִיקִים וְהַמְצַעֲרִים אוֹתוֹ.

בְּנִי! עַכְשָׁו אַתָּה מַתְחִיל לְהִכָּנֵס אֶל עוֹלָם הַיְצִירָה, וְלָכֵן רְאֵה לוֹמַר אֶת כָּל הַמִּזְמוֹרִים בְּנַחַת, וְאַל תְּדַלֵּג שׁוּם אוֹת וְתֵבָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְתֵדַע שֶׁכָּל מִזְמוֹר עַל רָזֵי דְרָזִין נִתְקַן, וּבְכָל מִזְמוֹר יֵשׁ בּוֹ שֵׁמוֹת וְיִחוּדִים מְיֻחָדִים הַיּוֹצְאִים מֵרָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי תֵּבוֹת וְאֶמְצָעֵי תֵּבוֹת, וּצְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מְאֹד לְאָמְרָם בְּנִגּוּן וּבְנַחַת וּבִדְבֵקוּת גְּדוֹלָה, וּלְכַוֵּן עַל־כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וּבִרְבוֹת הַזְּמַן יְזַדַּכֵּךְ מֹחֲךָ וְדַעְתְּךָ, עַד שֶׁיִּפָּתַח מֹחֲךָ וְתִזְכֶּה לְהָבִין אֶת פְּנִימִיּוּת כַּוָּנַת הַמִּזְמוֹרִים, וְיָאִירוּ לְפָנֶיךָ עֵינֶיךָ הַשֵּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מִכָּל מִזְמוֹר, וְיֵמְשַׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת; אַשְׁרֵי לְךָ!

(מזמור "למנצח בנגינות" בצורת המנורה תמצא בסוף)

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים. כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר. וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים. וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת

בְּנִי! קֹדֶם "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", אוֹמְרִים "לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת", שֶׁהוּא סוֹד הַמְּנוֹרָה, וְיֵשׁ בּוֹ סְגֻלָּה גְּדוֹלָה לִשְׁמִירָה, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא בְּסוֹד מַלְבּוּ"שׁ חַשְׁמַ"ל, וּבְאָמְרְךָ אוֹתוֹ מֵאִיר עָלֶיךָ אָז אוֹר הַפָּנִים הַמַּבְעִיר אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת הָרוֹצוֹת לְהִתְאַחֵז בָּאָדָם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לה), וְנִתְחַזֶּקֶת הָאֱמוּנָה בָּאָדָם, וְנִתְגַּלֶּה אֲשֶׁר גַּם הַטּוֹב"ע שֶׁעוֹלֶה אֱלֹהִי"ם, גַּם־כֵּן יִתֵּן לְךָ חֵן וָחֶסֶד וּבְרָכָה וְהֶאָרַת הַפָּנִים, שֶׁזֶּה "אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה", כִּי עַל־יְדֵי תִּקּוּף הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה שֶׁאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, רַק הַכֹּל לַכֹּל מַלְבּוּ"שׁ וּלְבוּשׁ לְהַשְׁכִּינָה. "לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ", שֶׁאֲפִלּוּ מֵאַרְצִיּוּת וּמֵהַגּוֹיִים יְכוֹלִים לִלְמֹד דַּרְכֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הַר"ן, סִימָן נב): מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (יְשַׁעְיָה ו, ג), וַאֲפִלּוּ מִסִּפּוּרֵי הַגּוֹיִים צוֹעֵק גַּם־כֵּן כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צו, ד): "סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ", שֶׁאֲפִלּוּ

בְּסִפּוּרֵי הַגּוֹיִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ צוֹעֵק תָּמִיד וְקוֹרֵא וּמְרַמֵּז לְהָאָדָם שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ יְקָרֵב אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים בְּאַהֲבָה וּבְחִבָּה גְּדוֹלָה, עַיֵּן שָׁם. "**יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם**", כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָרֶץ נוֹתֶנֶת יְבוּלָהּ, שֶׁהִיא סוֹד הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִים הָעַמִּים, שֶׁהֵם גַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף, וּבָאִים גַּם־כֵּן לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, בְּסוֹד יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם, אֵיךְ? עַל־יְדֵי אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֻדָּשׁ, הֲלָכָה ג׳, אות טו); וְעַל־כֵּן לְעָתִיד שֶׁאֲנַחְנוּ נָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָשׁוּב אֵלֵינוּ, שֶׁאָז תִּתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, וְאָז יֵדְעוּ וְיַכִּירוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּשְׁלֵמוּת, עַל־יְדֵי־זֶה "**יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה**", שֶׁגַּם הַגּוֹיִים וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם יַשִּׂיגוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַחְדוּתוֹ, וְתִכָּנֵס גַּם בָּהֶם שִׂמְחָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא); וְכָל אֵלּוּ שֶׁצִּעֲרוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁפְּטֵם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכֻלָּם יוֹדוּ וִישַׁבְּחוּ אֶת מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּשְׁפֹּט אוֹתָם. "**יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם**". וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתֵּן הָאָרֶץ יְבוּלָהּ, כִּי בָּרֵעַ שֶׁהַנֶּפֶשׁ מִתְגַּבֶּרֶת עַל הַחֹמֶר, הָרוּחָנִי שׁוֹרֶה עַל הַגַּשְׁמִי, עַל־יְדֵי־זֶה "**אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ**", וְגַם הַטֶּבַע שֶׁגִּימַטְרִיָּה אֱלֹהִים, יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אֱלֹהֵינוּ, הַיְנוּ שֶׁגַּם מִמִּדַּת הַדִּין יֵשְׁפַּע עָלֵינוּ שֶׁפַע. "**יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ**", הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ שֶׁפַע אָז יֵשׁ שָׁלוֹם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מ); וְזֶה עִקַּר הַבְּרָכָה, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֵקֶצִין פֶּרֶק ג׳) וְהַשָּׁלוֹם בָּא עַל־יְדֵי יִרְאָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עה), וְעַל־יְדֵי־זֶה כָּל הָאַרְצִיּוּת נַעֲשִׂים אֶפֶס וְאַיִן, וְזוֹכִים לִבְרָכָה וְנִשְׁמָר מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, וְעַל־כֵּן סְגֻלָּה לוֹמַר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בְּצוּרַת הַמְנוֹרָה, וְהוּא שְׁמִירָה לָאָדָם, וְיֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה חָמֵשׁ פְּעָמִים שֵׁם אֱלֹהִי״ם כְּנֶגֶד מַנְצְפַּ״ךְ, וְהוּא הַמְתֻקַּת שֹׁרֶשׁ הַדִּין, וְהָאוֹמְרוֹ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּצוּרַת הַמְנוֹרָה, מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו, וְנִדְבֶּקֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִתְגַּלֶּה אֵלָיו הַנִּסְתָּרוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמְרוֹ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה.

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי. לְשֵׁם
יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּשְׁכִינְתֵּיהּ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר
וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, בָּרוּךְ הוּא,
בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בָּרוּךְ גּוֹזֵר
וּמְקַיֵּם, בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית, בָּרוּךְ
מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ, בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל
הַבְּרִיּוֹת, בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו,
בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח, בָּרוּךְ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל, בָּרוּךְ שְׁמוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁעַד בִּרְכַּת "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר" הָאָדָם נִמְצָא בְּעוֹלָם הָעַשְׂיָה, וּמִבִּרְכַּת "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר" הָאָדָם נִכְנָס לְעוֹלָם הַיְצִירָה עַד בִּרְכַּת "יוֹצֵר אוֹר", וְיֵשׁ בִּבְרָכָה זוֹ סוֹדוֹת וְרָזֵי דְרָזִין, לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, כִּי בְּרָכָה זוֹ נִתְקָנָה עַל־יְדֵי פִּתְקָה דְּנָפַל מִשְּׁמַיָּא עִם פ"ז תֵּבוֹת, וְסִימָן "רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז" (טוּר אוֹרַח חַיִּים סִימָן נא); וְכָתַב בַּ'פְּרִישָׁה' "רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז" פֵּרוּשׁ שֶׁהוּא רֶמֶז לְ"בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", שֶׁהוּא רֹאשׁ לְפִסּוּקֵי דְזִמְרָה, וְלָכֵן צְרִיכִים לְכַוֵּן בִּבְרָכָה זוֹ מְאֹד, כִּי הִיא שֶׁבַח עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, וְלָכֵן צָרִיךְ לְאָמְרוֹ בְּנִגּוּן וּבְנָעִימָה, כִּי הוּא שִׁיר נָאֶה וְנֶחְמָד לְמַעְלָה, וּצְרִיכִים לְאָמְרוֹ מְעֻמָּד, וְתֹאחַז בְּיָדְךָ הַיְמָנִית שְׁתֵּי הַצִּיצִיּוֹת שֶׁל הַטַּלִּית אוֹתָן שֶׁהֵן כְּנֶגֶד פָּנֶיךָ, וְיֵשׁ בִּבְרָכָה זוֹ שְׁלֹשָׁה־עָשָׂר 'בָּרוּכִים' כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה־עָשָׂר תִּקּוּנָא דִּיקְנָא דְאַרִיךְ אַנְפִּין, וּשְׁלֹשָׁה "בָּרוּךְ" הָרִאשׁוֹנִים הֵם כְּנֶגֶד כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה, וְהַשְּׁאָר כְּנֶגֶד זְעֵיר וְנוּקְבָא, וּכְשֶׁאָדָם אוֹמְרָם בְּכַוָּנָה עֶלְיוֹנָה, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת

אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל, אָב הָרַחֲמָן, הַמְהֻלָּל בְּפֶה עַמּוֹ, מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו, וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבְזִמִּירוֹת וְנְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַמְלִיכְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ. יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת אֲמִירַת "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר" בְּכַוָּנָה, אָז הָיוּ מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה "בָּ׳רוּךְ שֶׁ׳אָמַר וְ׳הָיָה הָ׳עוֹלָם", רָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּ׳שֶׁ׳רֶ׳ה', כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מַתְחִילִים לוֹמַר "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר" כָּאן לְמַטָּה, אָז מַתְחִילִים הַמַּלְאָכִים לוֹמַר לְמַעְלָה שִׁיר וְשֶׁבַח מִשֶּׁלָּהֶם, וְעַל־כֵּן אָז עַם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁוֶה עִם הַמַּלְאָכִים, וּצְרִיכִים לוֹמַר אֶת הַבְּרָכָה הַזֹּאת בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְרֶתֶת וּבְזִיעַ, כִּי הִיא מְלֵאָה סוֹדוֹת וְכַוָּנוֹת עֶלְיוֹנוֹת, לֹא יְכִילֵם הָרַעְיוֹן, וְכֵן זֶה גַּם אוֹתִיּוֹת שׁ׳וּ׳בָ׳ה', שֶׁעַל־יְדֵי "בָּ׳רוּךְ שֶׁ׳אָמַר וְ׳הָיָה הָ׳עוֹלָם", יְכוֹלִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית אִם יִכְּוֵן בָּהּ הֵיטֵב. "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם" הוּא כְּבְיָכוֹל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. "בָּרוּךְ הוּא" אָרִיךְ אַנְפִּין שֶׁהוּא כֶּתֶר הַנִּקְרָא הוּא. "בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה", הוּא חָכְמָה אַבָּא עִלָּאָה, הַנֶּאֱמַר עָלָיו כְּבְיָכוֹל "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ". "בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם" הוּא בִּינָה, שֶׁדִּינִין מִתְעָרִין מִינָהּ. "בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית", הוּא חֶסֶד, בְּסוֹד "אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה". "בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ" הוּא תִּפְאֶרֶת הַנִּקְרָא רַחֲמִים, וּבוֹ רַחֲמִים. "בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת", הוּא גְּבוּרָ"ה שֶׁנִּמְתָּק מֵעַל

יִשְׂרָאֵל, וְאַל יַעֲשֶׂה בָּהֶם שׁוּם דִּין. "בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו", זֶה סוֹבֵב עַל נֶצַח וָהוֹד, שֶׁהֵם מְשַׁלְּמִים שָׂכָר עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַנִּקְרָא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ג, י): "אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב". "בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח", הוּא יְסוֹד צַדִּיק בְּסוֹד צַדִּיק חַי אִקְרֵי בְּעֵת הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, לְזֶה אָמַר "בָּרוּךְ חַי" כְּבָיכוֹל יְסוֹד צַדִּיק לָעַד, בַּיִּחוּד הַתְּמִידִי. "וְקַיָּם לָנֶצַח", תֵּרֵין רֵעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין לְעַלְמָא כְּמוֹ אַבָּא וְאִמָּא. "בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל", הוּא מַלְכוּת שְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי בַּעֲבוּר זֶה נֶאֱמַר "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם". "בָּרוּךְ שְׁמוֹ", הוּא בִּינָה דִּבְרִיאָה אִמָּא הַמְקַנָּא בַּבְּרִיאָ"ה, הַנִּקְרֵאת שְׁמוֹ, כְּמוֹ נוּקְבָא מַלְכוּת הַנִּקְרֵאת שֵׁם. וּמְרֻמָּזוֹת בּוֹ י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, וְלָכֵן צְרִיכִים לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וּלְהִזְדַּעְזֵעַ בְּאֵימָה וּבִירָאָה, בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ, אֵיךְ בְּאָמְרוֹ בְּרָכָה זוֹ מְחַבֵּר וּמְיַחֵד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, אַף שֶׁאָדָם נִמְצָא בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי הַזֶּה, וְעוֹמֵד עַל גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַנִּרְאֶה טֶבַע גָּמוּר, עִם כָּל זֹאת אֱלֹהִי"ם עִם הַכּוֹלֵל הוּא פ"ז, הַמְרַמֵּז אֲשֶׁר אֵין טֶבַע כְּלָל, אֶלָּא הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְהַכֹּל מְיֻחָד בְּיִחוּדִים עֶלְיוֹנִים וּמְרֻמָּזִים בּוֹ הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם לֵב אֶל פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, וְשׁוֹפֵךְ נַפְשׁוֹ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז לֹא יָזוּז מִכָּאן עַד שֶׁיִּרְאֶה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה, וְיִמְשַׁךְ עָלָיו חֶסֶד וְרַחֲמִים מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. וּבִבְרָכָה זוֹ הָאָדָם נִכְנָס בְּעוֹלָם הַיְצִירָה, שֶׁשָּׁם הַמַּלְאָכִים שָׂרִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָדָם שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, אָז נַעֲשָׂה בְּ"שְׁ"ר"ה" עִם הַמַּלְאָכִים. וּצְרִיכִים לוֹמַר אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ בְּכַוָּנָה עַד מְאֹד, מִלָּה בְּמִלָּה כְּדַרְכָּם שֶׁל צַדִּיקִים וַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, לְהַאֲרִיךְ בְּכָל "בָּרוּךְ" בְּחִיּוּת וּבְנְעִימוּת, בִּמְתִיקוּת וּבַעֲרֵבוּת עַד מְאֹד, כִּי כָּל "בָּרוּךְ" שֶׁאוֹמֵר הוּא פּוֹתֵחַ צִנּוֹר חָדָשׁ מִי"ג תִּקּוּנָא דִּיקְנָא קַדִּישָׁא; אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּעֵת אֲמִירַת בְּרָכָה זוֹ; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְהִזָּהֵר לוֹמַר אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ בְּכַוָּנָה עֶלְיוֹנָה עַד מְאֹד.

בערב פסח ובחול המועד פסח ובערב יום כפור אין אומרים מזמור לתודה

מִזְמוֹר לְתוֹדָה. הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה. בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים. הוּא עָשָׂנוּ. וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה. חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה. הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי טוֹב יְהוָה. לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

מִזְמוֹר לְתוֹדָה

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "מִזְמוֹר לְתוֹדָה", תִּהְיֶה מְאֹד בְּשִׂמְחָה, וְתִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם חַי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַסְפִּיק לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל גְּדֹל הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְיָכוֹל לָתֵת תָּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר תּוֹדָה וְהוֹדָאָה זֶה שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'); וְעַל־יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה זוֹכִים לְהוֹלָדָה בְּנָקֵל. וְזֶה אֲשֶׁר "לְתוֹדָה" אוֹתִיּוֹת "תּוֹלָדָה", וְלָכֵן הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מְסֻגָּל לְמַקְשָׁה לֵילֵד. וְיֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה קס"ח אוֹתִיּוֹת, שֶׁהוּא סוֹד חֶסֶד בְּא"ת ב"ש, וְיֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה מ"ג תֵּבוֹת, כִּי הַקִּשּׁוּי לֵילֵד בָּא מֵהַקְלָפָּה הַנִּקְרֵאת גַּם, וְהִיא אוֹמֶרֶת (מְלָכִים א, כב): "גַּם לִי גַּם לָךְ לֹא יִהְיֶה, גְּזֹרוּ", וְאוֹמְרִים אֶת זֶה כָּאן, כִּי בְּעֵת פְּסוּקֵי דְזִמְרָה בָּא הֶלֶד הַמֹּחִין, וְאָנוּ מְפַחֲדִין שֶׁהַקְלִפּוֹת לֹא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ עַל־יְדֵי כַּעַס וְגַאֲוָה, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ — אֵל אַחֵר, וְלָכֵן אוֹמְרִים מִזְמוֹר זֶה כָּאן דַּיְקָא, כְּדֵי לְהַכְרִית אֶת הַקְּלִפּוֹת. "מִזְמוֹר" לְזַמֵּר הָעֲרִיצִים. "לְתוֹדָה" אוֹתִיּוֹת "תּוֹלָדָה", שֶׁיְּזַכֶּה לְהוֹלִיד אֶת הַמֹּחִין. "הָרִיעוּ לַיהוָ"ה כָּל הָאָרֶץ", רָאשֵׁי תֵּבוֹת "הַלָּכָה", לְהַעֲלוֹת אֶת נִשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי קִיּוּם הַלָּכָה, וְזוֹ מַעֲלַת קָרְבַּן תּוֹדָה שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל, כִּי תָּמִיד יִצְטָרְכוּ לְהַעֲלוֹת אֶת נִשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבָרֵר אֶת הַטּוֹב, וְיַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. "עִבְדוּ אֶת יְהוָ"ה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה", כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה בְּהַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, אַךְ כְּשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לִידֵי שִׂמְחָה יַנִּיחַ לְעַצְמוֹ אֵיזֶה נִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה (שִׂיחוֹת־הָר"ן, סִימָן רעג), שֶׁזֶּה "עִבְדוּ אֶת יְהוָ"ה בְּשִׂמְחָה", וּכְשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְהַשִּׂמְחָה, אֲזַי הָעֵצָה "בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה", שֶׁיָּשִׁיר לְעַצְמוֹ אֵיזֶה

נִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה. "דְּעוּ כִּי הַוָ"ה הוּא אֱלֹקִים", זֶה סוֹד הַמֹּחִין שֶׁהוּא הַדַּעַ"ת, לֵידַע כִּי הֵן חֶסֶד וְהֵן גְּבוּרָה הֵם שְׁנֵיהֶם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַדַּעַת שֶׁכָּלוּל מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'), וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה לָנוּ אֲשֶׁר "הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ", בִּרְצוֹנוֹ הַפָּשׁוּט הוֹרִיד אוֹתָנוּ בָּעוֹלָם הָעַשְׂיָ"ה הַחָמְרִי הַזֶּה, כְּדֵי לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהוֹלִיד בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, כְּדֵי שֶׁהֵם יְקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה סוֹד הוֹלָדוֹת הַנְּפָשׁוֹת, כְּדֵי לְהוֹלִיד מֹחִין חֲדָשִׁים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה', אוֹת לא), כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הִיא הִתְגַּלּוּת חֲדָשָׁה וְדַעַת חֲדָשָׁה לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, כִּי זֶה כְּלָל, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד, וַאֲפִלּוּ נְפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלוֹת כְּשֶׁבָּאוֹת בְּגִלְגּוּל, הֵן לֹא אוֹתָן הַנְּפָשׁוֹת, אֶלָּא בְּצֵרוּף אַחֵר אוֹ רוּחַ חֲדָשָׁה אוֹ נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה, כִּי אֵין שְׁתֵּי נְפָשׁוֹת דּוֹמוֹת זוֹ לָזוֹ (שִׂיחוֹת הָר"ן, סִימָן נד). נִמְצָא, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁנּוֹלֶדֶת נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל נוֹלָד שֵׂכֶל חָדָשׁ, וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת וּמֹחִין חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם, וְאָנוּ מִתְפַּחֲדִין שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים בָּהֶם, וְלָכֵן אָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם פְּסוּקֵי דְזִמְרָה "מִזְמוֹר לְתוֹדָה" שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַוָּלָד, וּמְסַיְּמִים "וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ", כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִתְחַדֶּשֶׁת וְנִתְחַזֶּקֶת מִדּוֹר לְדוֹר, עַל־יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם שִׂכְלִיִּים חֲדָשִׁים בְּהֶכָּרַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבִירוּשַׁלְמִי (שְׁבוּעוֹת, פֶּרֶק א', הֲלָכָה ה') אָמְרוּ: בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה "וְהִתְוַדָּה עָלָיו" וְגוֹ', הִתְחִיל וְאָמַר (תְּהִלִּים ק'): "מִזְמוֹר לְתוֹדָה" עַל שֵׁם "וְהִתְוַדָּה עָלָיו". וְיוּבְנוּ עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'), אֲשֶׁר כָּל עִנְיַן תּוֹדָה זֶה שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי לֶעָתִיד לָבֹא כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת צַו, פָּרָשָׁה ט'); וְעִקַּר הַקָּרְבָּן תּוֹדָה יִהְיֶה אָז (תְּהִלִּים נ, כג): "זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין מג:) עַל זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁאָדָם יַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם תְּשׁוּבָה חֲדָשָׁה עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה, כִּי בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם יַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, כִּי תִּהְיֶה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, בְּכָל פַּעַם יַשִּׂיגוּ מֹחִין חֲדָשִׁים, וּבְכָל פַּעַם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה חֲדָשָׁה, וְיִתְוַדֶּה עַל זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי בְּכָל פַּעַם יַשִּׂיג שֶׁעַד עַכְשָׁו גִּשֵּׁם אֶת הַשָּׂגָתוֹ. וְזֶה סוֹד "מִזְמוֹר לְתוֹדָה", לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה וְלִתֵּן תּוֹדָה עַל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁמַּשִּׂיג בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. וְנִזְכָּר בְּמִזְמוֹר זֶה אַרְבַּע פְּעָמִים שֵׁם הַוָ"ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ

יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם, יִשְׂמַח יְהוָה
בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ,
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד
מְבוֹאוֹ, מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה: רָם עַל כָּל גּוֹיִם
יְהוָה, עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְהוָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם, יְהוָה זִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר: יְהוָה
בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ, וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ,
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ: יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה

שְׁמוֹ, כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה מִינֵי לְחָמִים שֶׁיֵּשׁ בְּקָרְבְּנוֹת תּוֹדָה: עֶשֶׂר מַצּוֹת, עֶשֶׂר חַלּוֹת, עֶשֶׂר רְבוּכָה, עֲשָׂרָה חָמֵץ, וְהָיָה הַכֹּהֵן לוֹקֵחַ מֵעֲשֶׂר מִכָּל אֶחָד, וְכֵן יֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה מ״א תֵּבוֹת, נֶגֶד אַרְבָּעִים מִינֵי לְחָמִים, וְאֶחָד כְּנֶגֶד זֶבַח תּוֹדָה;
אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּמִזְמוֹר זֶה.

יְהִי כְבוֹד

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, שֶׁבְּאָמְרְךָ פְּסוּקִים אֵלּוּ, עָלֶיךָ לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד בְּשִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל פָּסוּק וּפָסוּק מִשְּׁמוֹנָה־עָשָׂר פְּסוּקִים אֵלּוּ, מְרַמֵּז עַל רָזֵי דְרָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, כִּי בְּשִׁמוֹנָה־עָשָׂר פְּסוּקִים אֵלּוּ יֵשׁ שְׁמוֹנָה־עֶשְׂרֵה אַזְכָּרוֹת, וְעַל־יְדֵי שֶׁאוֹמֵר אֶת הַשְּׁמוֹנָה־עָשָׂר פְּסוּקִים אֵלּוּ נַעֲשֶׂה עַל יָדוֹ מֶרְכָּבָה לִיסוֹד צַדִּיק חַ״י עוֹלָמִים, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת מֵהָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, וְלָכֵן יֵשׁ בְּשִׁמוֹנָה־עָשָׂר פְּסוּקִים אֵלּוּ קל״ח תֵּבוֹת, שֶׁהוּא סוֹד חֵ״ל תַּפּוּחִין שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, שֶׁבּוֹ מְאִירִים הָאוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים מְנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), וְלָכֵן הָרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹנָה־עָשָׂר פְּסוּקִים אֵלּוּ בְּגִימַטְרִיָּה תרפ״ו, שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת ע״ב,

מָלָךְ, יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהוָה מֶלֶךְ
עוֹלָם וָעֶד, אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְהוָה הֵפִיר
עֲצַת גּוֹיִם, הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת
מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ, וַעֲצַת יְהוָה הִיא
תָקוּם: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד, מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי, הוּא צִוָּה
וַיַּעֲמֹד: כִּי בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן, אִוָּה לְמוֹשָׁב
לוֹ: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ, יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ:
כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ, וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב:
וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית, וְהִרְבָּה
לְהָשִׁיב אַפּוֹ, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה
הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

ס״ג, מ״ה, ב״ן, וּשְׁלֹשָׁה מִלּוּאִים שֶׁל אהי״ה, שֶׁהֵם: קס״א קמ״ג קנ״א; כִּי בְאָמְרְךָ פְּסוּקִים אֵלּוּ, אַתָּה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּבַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ מַפְרִיד מֵעַצְמוֹ אֶת הַיֵּשׁוּת וְהַגַּאוּת, שֶׁאָדָם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ מְצִיאוּת נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְעַל־כֵּן הַשְּׁמוֹנָה־עָשָׂר פְּסוּקִים אֵלּוּ הֵם שְׁבָחִים וְיִחוּדִים בְּיִחוּד הַוַ״ה בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמְגַלִּים וּמְפָרְסְמִים שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא מָלֵא בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, ו״מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה״, הַיְנוּ מִמִּזְרָח עַד מַעֲרָב הַבְּרִיאָה מְהֻלָּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם נִמְצָא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, ״רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ״, כִּי ״יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַכֹּל מָשָׁלָה״, אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ מְחֻבָּרִים יַחַד, וּבְגִלּוּי זֶה כֻּלָּם יֹאמְרוּ שִׁירָה ״יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם

יְהוָה מָלָךְ״, וְלֹא שַׁיָּךְ לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאַף שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבִלְבּוּלִים, וְרוֹצִים לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בְּעֵת הַתְּפִלָּה שֶׁאָז מִתְגַּבְּרוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וּבָאוֹת לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן גְּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁלֹּא צְרִיכִים לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִשְׁגִּיחַ עַל פְּנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַבָּאוֹת בַּתְּפִלָּה, רַק הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ לֵילֵךְ בִּתְפִלָּתוֹ כְּסֵדֶר, וְלֹא לְהַשְׁגִּיחַ עַל שׁוּם בִּלְבּוּל מַחֲשָׁבָה זָרָה כְּלָל, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיֵלֵךְ כְּדַרְכּוֹ, וְלֹא יַחֲזִיר פָּנָיו לְהַבִּיט עַל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת כְּלָל, וְכָל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מוֹרִידוֹת מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּטָרוּגִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבוֹת, שֶׁזֶּה **״רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם״**; הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת הַרְבֵּה יֵשׁ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי אָז בָּאִים עָלָיו בִּלְבּוּלִים גְּדוֹלִים וּמַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת, אֲבָל **״עֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם״**, הַיְנוּ פְּנִימִיּוּת הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּלֵּב, מַה שֶּׁבִּפְנִימִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה מִתְכַּוֵּן לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲצַת הַוָ״ה, שֶׁמִּתְכַּוֵּן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּפְנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ, זֶה נִשְׁאָר קַיָּם בִּבְחִינַת **״עֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם״**, עַל־כֵּן אֵין לְהִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּפְנִיּוֹת, רַק לְהִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן עב); וּצְרִיכִים לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ הֵיטֵב אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַצָּרָה גַּם שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא, וְאִם אָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ דְּבָרִים אֵלּוּ, אָז יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ הַקְּלִפּוֹת, עָוֹן, מַשְׁחִית, אַף וְחֵימָה, וְלֹא יוּכְלוּ לִשְׁלֹט עָלָיו. וְלָכֵן, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ פְּסוּקִים אֵלּוּ תִּתְלַהֵב מְאֹד וּתְכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ הֶאָרָה וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתִהְיֶה מוּכָן לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאַתָּה אוֹמֵר פְּסוּקִים אֵלּוּ, אַתָּה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא; אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה זֹאת אֶת גֹּדֶל הַיִּחוּדִים וְהַצְּרוּפִים וְהַשֵּׁמוֹת הַנַּעֲשִׂים עַכְשָׁו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר פְּסוּקִים אֵלּוּ, וְלָכֵן תֹּאמַר אוֹתָם לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה, וְתִגְרֹם נַחַת רוּחַ גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאַל תִּתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם וּמִשּׁוּם אָדָם הָרָע וְחוֹטֵף אֶת פְּסוּקִים אֵלּוּ, רַק תִּסְתַּכֵּל עַל עַצְמְךָ לְאָמְרָם בְּנַחַת וּבְנֹעַם לְאַט בְּחִיּוּת וּבְדֵבְקוּת, וּתְכַוֵּן עַל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, בָּזֶה יִמְשַׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיָאִיר לְךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל הַיּוֹם בְּהֶאָרָה וּבְזִיו גָּדוֹל.

עִנְיַן אַשְׁרֵי

בְּנִי! מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל מַסְבִּיר (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת שְׁמַע, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יד), מַה הוּא עִנְיַן שֶׁל ״תְּהִלָּה לְדָוִד״, שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם מִזְמוֹרֵי הַלְלוּיָהּ, כִּי הִנֵּה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ד:): כָּל הָאוֹמֵר ׳תְּהִלָּה לְדָוִד׳ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, מַאי טַעֲמָא, אִילֵימָא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ אָלֶ״ף־בֵּי״ת לֵימָא תְּמַנְיָא אַפֵּי, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ פַּרְנָסָה, לֵימָא הַלֵּל הַגָּדוֹל, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי; וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים לְכְאוֹרָה מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אָלֶ״ף־בֵּי״ת, עַל־יְדֵי־זֶה מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, וְגַם הַטַּעַם הַשֵּׁנִי תְּמוּהַּ בְּיוֹתֵר, שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁנִּזְכֶּרֶת בּוֹ פַּרְנָסָה יִהְיֶה מֻבְטָח כָּל־כָּךְ, וְגַם הַתֵּרוּץ הַשֵּׁנִי קָשֶׁה לְכְאוֹרָה שֶׁמִּשֶּׁנֵּי מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי, אִם כֵּן יְתַקְּנוּ לוֹמַר תַּמְנְיָא אַפֵּי וְהַלֵּל הַגָּדוֹל, וּצְרִיכִין לוֹמַר שֶׁכַּוָּנַת הַתַּרְצָן הִיא, שֶׁמַּעֲלָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁכְּלוּלִים שְׁנֵיהֶם בְּמִזְמוֹר אֶחָד אָלֶ״ף־בֵּי״ת וּפַרְנָסָה, וְאִם־כֵּן יִתְפַּלֵּא הָאָדָם מַה הַקֶּשֶׁר יֵשׁ לְפַרְנָסָה עִם הָאָלֶ״ף־בֵּי״ת, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה ׳תְּהִלָּה לְדָוִד׳ יָקָר כָּל־כָּךְ מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי יַחַד, עַד שֶׁכָּל הָאוֹמְרוֹ מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא; אַךְ הָעִנְיָן כִּי עַל־יְדֵי שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ יַחַד, שֶׁהֵן הַשֶּׁבַח הַגָּדוֹל שֶׁל זֶה הַמִּזְמוֹר ׳תְּהִלָּה לְדָוִד׳ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַלְפָא בֵּיתָא, וְיֵשׁ בּוֹ הַזְּכָרוֹת הַפַּרְנָסָה שֶׁהִיא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת נִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי, וְעַל־כֵּן מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה; כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד, ג): ״קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל הַוָ״ה״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא פו): אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא כֻּלּוֹ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל צְעָקוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, וְזֶה סוֹד מַעֲלַת הָאַלְפָא בֵּיתָא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ ״תְּהִלָּה לְדָוִד״, כִּי הָאָלֶ״ף־בֵּי״ת הֵם כְּלַל כָּל הַכ״ב אַתְוָן שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם הֵם צִרּוּפֵי אוֹתִיּוֹת מֵהָאָלֶ״ף־בֵּי״ת, וְעִקַּר כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בִּבְחִינַת הַכ״ב אַתְוָן, שֶׁמַּמְשִׁיךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו לְהַסְטָרָא אַחֲרָא, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים

לג, ו): "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" וגו', וְעַל־יְדֵי הָעֲבָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, מַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמָקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה חוֹזֵר וּמְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר לְטוֹב, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַן פְּגַם הֶעָוֹן שֶׁהָיָה עִקַּר הַפְּגַם בְּהַדִּבּוּר, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי "תְּהִלָּה לְדָוִד", שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אָלֶ"ף־בֵּי"ת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם צְרוּפִים שֶׁל הָאָלֶ"ף־בֵּי"ת, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה, שֶׁיְּקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר מְאֹד, שֶׁיֹּאמַר תָּמִיד שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה עִם הַדִּבּוּר שֶׁכָּלוּל מֵהָאָלֶ"ף־בֵּי"ת מִכ"ב אַתְוָן, וַיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּנִּזְכָּר בְּזֶה הַמִּזְמוֹר הַקָּדוֹשׁ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו וְטוּבוֹ הָרַבֶּה וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְכוּ', וְשֶׁהוּא קָרוֹב לְכָל קוֹרְאָיו וְכוּ', וְסִיֵּם: "תְּהִלַּת ה' יְדַבֶּר פִּי, וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", שֶׁכָּל בָּשָׂר יְבָרֵךְ שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּוַדַּאי יְתַקֵּן הַכֹּל, עַל־יְדֵי שֶׁיַּהֲפֹךְ כָּל הַצְּרוּפִים שֶׁהֵם כְּלַל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, יַהֲפֹךְ אוֹתָם וְיִכְלֹל אוֹתָם בְּתוֹךְ הָאָלֶ"ף־בֵּי"ת הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם דִּבְרֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּבְוַדַּאי הִיא עֲצָה גְּדוֹלָה וְקַלָּה שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְקַיְּמָהּ, כִּי יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְתִשׁוּבָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד, אַף יֵשׁ עַל זֶה מְנִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, וְהִיא מְנִיעַת הַפַּרְנָסָה, שֶׁכָּל אָדָם טָרוּד בְּפַרְנָסָתוֹ מְאֹד, וְעַל־כֵּן אֵינוֹ עוֹסֵק בִּשְׁלֵמוּת אֶפְלּוּ בְּעֵצָה קַלָּה הַזֹּאת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַכ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּאַלְפָּא בֵּיתָא, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם זוֹ אֵינָהּ מְנִיעָה כְּלָל, כִּי צְרִיכִים לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הָאֱמֶת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ פַּרְנָסָה עַל־יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ, כִּי זוֹהִי כְּפִירָה, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", רַק צְרִיכִים לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה הִיא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח, יח): "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה: "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן", וְזוֹהִי מַעֲלַת זֶה הַמִּזְמוֹר דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי יַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר בְּאָלֶ"ף־בֵּי"ת, וְנִזְכֶּרֶת בּוֹ פַּרְנָסָה שֶׁהִיא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי־זֶה מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, כִּי מִי שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַהִתְקָרְבוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם, דְּהַיְנוּ אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ, עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה
אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד, אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ,
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ,
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
מְאֹד, וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח

כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים וְהַחֲסִידִים שֶׁלְּפָנֵינוּ, שֶׁאֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים שֶׁבָּהֶם יָגְעוּ וְטָרְחוּ מְאֹד מְאֹד, בְּתַעֲנִיּוֹת רַבּוֹת וּבְסִגּוּפִים קָשִׁים וַעֲצוּמִים רַבִּים מְאֹד, וְאִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְזֶה אַף־עַל־פִּי דְּיוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְזֶה לְפִי עֲוֹונוֹתָיו וּפְגָמָיו הַמְרֻבִּים, וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁגַּם עַתָּה עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּכָל עֵת, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם לֹא יַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל לְעוֹלָם וְיִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים עַל־כָּל־פָּנִים תָּמִיד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּצָעָקוֹת וּבְתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת רַבּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁלֹּא תִּמְנָעֵהוּ מִזֶּה הַפַּרְנָסָה רַק יִבְטַח בְּהַשֵּׁם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יְפַרְנְסוֹ בְּרַחֲמָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵדַע הָאֱמֶת "כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ", וְאִם יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה, אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל פַּרְנָסָתוֹ עַל־יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטָרְחָתוֹ לְבַד, כִּי אִם בִּישׁוּעַת הַשֵּׁם וּבְחַסְדּוֹ, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ, שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְזַמִּין לוֹ אֵיזֶה רֶוַח וְכֵיוֹצֵא, וּמִכָּל שֶׁכֵּן הַטְּרָדוֹת וְהַדְּאָגוֹת שֶׁאֵינָן מוֹעִילוֹת כְּלָל, אַדְרַבָּה מַזִּיקוֹת הַרְבֵּה לְפַרְנָסָה, עַל־כֵּן אֲפִלּוּ בַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה יָכוֹל לִמְצֹא בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם שֶׁיַּעֲסֹק בָּהֶן בֶּאֱמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת, לְקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר שֶׁל הָאָל"ף־בֵּי"ת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָשׁוּב בְּוַדַּאי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי הָאֵלּוּ תַּרְתֵּי שֶׁכָּלוּל הַמִּזְמוֹר מֵהֶם שֶׁהֵם הָאָל"ף־בֵּי"ת, שֶׁהוּא כְּלַל הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ וְהַזְּכָרַת שֵׁבַח פַּרְנָסָה, שֶׁהִיא מְאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּוַדַּאי נָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן זוֹכִין עַל־יְדֵי מִזְמוֹר זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ שָׁבִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה", תֵּתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לֵישֵׁב בַּיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם לוֹמְדִים אֶת הָאֱמוּנָה, וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא

יִתְבָּרַךְ שִׁמוֹ, כִּי בַּיְשִׁיבָה שֶׁל מַצַּדִּיק, שָׁם לוֹמְדִים אֱמוּנָה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה — כְּשֶׁנּוֹתְנִים הוֹדָאָה וּתְהִלָּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁעַל זֶה אָנוּ מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאוֹמְרִים: **״אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה״**, אַשְׁרֵי הָאָדָם הַזּוֹכֶה לֵישֵׁב בְּבֵיתֶךָ, בִּישִׁיבַת הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה **״יְהַלְלוּךָ סֶלָה״**, תָּמִיד יְהַלְלוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ אוֹתָךְ, **״אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה אֱלֹהָיו״**, זֶה עִקַּר הַמַּעֲלָה וְהַמַּדְרֵגָה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יַקְשֶׁה שׁוּם קֻשְׁיוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְשֶׁלֹּא תִּהְיֶה לוֹ שׁוּם עַקְמוּמְיוּת בַּלֵּב עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא צָרִיךְ לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁזֶּה **״אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ״**, שֶׁמִּכָּל דָּבָר יוֹדֵעַ שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת. ״אַשְׁרֵי הָעָם״ שֶׁמַּחֲזִיק שֶׁהַוָּיָ״ה אֱלֹהָיו, וְאֵין לוֹ אַף אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא תִּתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ כְּלָל, אֶלָּא יִהְיֶה בָּרוּר לוֹ, שֶׁזֶּה ״תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד״, ״תְּהִלָּה״ לְשׁוֹן עֲרֵבוּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ד, יח): ״בְּמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֵלָה״, דָּוִד הוּא סוֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, הַיְנוּ כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, נוֹפֶלֶת וְנִתְעָרְבְּבָת לְצָרוּפִין אֲחֵרִים, הָעֵצָה לְזֶה ״אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ״, הַהִתְרוֹמְמוּת שֶׁלּוֹ הִיא עַל־יְדֵי ״אֱלֹהַי״ שֶׁהוּא ״חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם״ (תְּהִלִּים נב, ג). ״הַמֶּלֶךְ״ הוּא סוֹד בִּינָה לִיבָּא, שֶׁהַלֵּב בַּנֶּפֶשׁ כְּמֶלֶךְ בְּמִלְחָמָה (סֵפֶר הַיְצִירָה, פֶּרֶק ו׳), **״וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ״** הַיְנוּ אַחַר־כָּךְ מַעֲלָה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה לְחָכְמָה עִלָּאָה, וְהַחָכְמָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יב); כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ יְדִיעָה זוֹ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אָז מְעָרְבִים לוֹ אֶת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְהוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִפֹּל לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְשֶׁלֹּא יַעֲקֹר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעָלָיו לְהִתְחַזֵּק אָז בְּיוֹתֵר לָבֹא אֶל בִּטּוּל אֱמֶת, **״בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד״**, וְאָמַר ״בְּכָל יוֹם״, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כִּי צְרִיכִים לָדַעַת, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלִקוּת גָּמוּר הוּא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִילָה ד׳, אוֹת יד), שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה ״וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד״, כִּי הוּא מְקַשֵּׁר אֶת הַזְּמַן אֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְהוּא בָּא אֶל בִּטּוּל אֱמֶת עַד אֵין סוֹף, **״גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר״**, כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאֵין שׁוּם זְמַן וּמָקוֹם וְגַם הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם הוּא נִבְרָא, וְהוּא מְקַשֵּׁר אֶת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם אֶל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַלֶּל גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר, שֶׁאֲפִלּוּ הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁנִּקְרָאִים מְאֹד, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳) **״מְאֹד״** — זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְהֻלָּל גַּם מִסִּטְרָא

מַעֲשֶׂיךָ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ,
וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעָזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ
יֹאמֵרוּ, וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ,
וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה, אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדַל חָסֶד: טוֹב יְהוָה לַכֹּל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל
מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ

דְּמוּתָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), שֶׁזֶּה ״גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר״; כִּי הַכֹּל מְגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, עַד שֶׁאֲפִלּוּ מִסְטָרָא דְּמוֹתָא שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הַהֶכְרֵחַ לָהֶם לְהוֹדוֹת אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהֵם בְּעַצְמָם כִּסֵּא לֵאלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּטוּלָם. ״דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ״, כִּי הָאָדָם בָּא לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי לְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהַנִּיחַ אַחֲרָיו בָּנִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגָמֹר הַתִּקּוּן הַזֶּה בְּדוֹר אֶחָד, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַנִּיחַ בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁהֵם יִגְמְרוּ אֶת זֶה הַתִּקּוּן מִדּוֹר לְדוֹר, שֶׁזֶּה ״דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ״ דַּיְקָא, כִּי בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַנִּשְׁמִי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפַעַם אַחַת, אֶלָּא צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַהֶאָרָה הַזּוֹ מִדּוֹר דּוֹר, כִּי זֶה הָיָה עִקַּר הַבְּרִיאָה, כְּדֵי לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁאָב לַבָּנִים יִמְסֹר ״הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה וֶעָזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה״, תָּמִיד יְסַפְּרוּ מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִטּוּבוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ, ״זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדַל חָסֶד״, כִּי זֶה עִקַּר הַחֶסֶד הַגָּדוֹל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו, וְעוֹזֵר לְכָל אֶחָד ״טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו״, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל תְּפִלָּה, שֶׁאָדָם מַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא טוֹב לַכֹּל — הֵן לִרְפוּאָה, הֵן לְפַרְנָסָה וְהֵן לְכָל הַדְּבָרִים, וּכְשֶׁמַּאֲמִין כָּךְ בְּוַדַּאי כָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִרְדֹּף אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הִשְׁתַּדְּלוּת וְתַחְבּוּלוֹת רַבּוֹת, כְּגוֹן כְּשֶׁצָּרִיךְ לִרְפוּאָה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר עֲשָׂבִים רַבִּים, וְלִפְעָמִים אֵלּוּ הָעֲשָׂבִים הַצְּרִיכִים לוֹ אֵינָם בְּנִמְצָא בִּמְדִינָתוֹ, וַעֲשָׂבִים הַנִּמְצָאִים אֵין טוֹב לְמַכָּתוֹ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא טוֹב לְכָל הַמַּכּוֹת לִרְפוּאָתָם, וְהוּא נִמְצָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, ז): ״מִי כַּיהוָ״ה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו״, וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לַכֹּל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יד), וְזֶה ״וְרַחֲמָיו עַל כָּל

יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו, וּכְבוֹד
הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים,
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל
הַנֹּפְלִים, וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:

מַעֲשָׂיו", שֶׁרַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתְמַשְּׁכוּ עַל כָּל הַבְּרִיאָה, וְכָל הַבְּרִיאָה יְרַחֲמוּ אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ו־ט): "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְגוֹ', לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי"; כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וְזֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת — שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לְשָׁלוֹם כָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּעַצְמוֹתָיו בֵּין בְּגוּפוֹ וּבֵין בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁזֶּה "יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה", "מַעֲשֶׂיךָ" זֶה עֲשִׂיָּה, הַיְנוּ הַגּוּף "חֲסִידֶיךָ" זֶה הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יא, יז): "גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד", וְאֵיךְ זוֹכִים לְהַגִּיעַ לְשָׁלוֹם נִפְלָא כָּזֶה, שֶׁיְּבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ אַחַר הַשָּׁלוֹם הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַנִּקְרָא שָׁלוֹם (שַׁבָּת י.), דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁמְּגַלִּים אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, "כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי־הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר", שֶׁמְּגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁמַּלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מוֹלֶכֶת וּמוֹשֶׁלֶת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, בְּרֹאשׁ כָּל דַּרְגִּין וּבְסוֹף כָּל דַּרְגִּין, אֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו לֹא יִסְתַּתֵּר פָּנִים מִינֵּהּ, אַךְ לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ זֹאת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, הוּא רַק עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה הַזּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי שְׁמוֹדִיעִים כֹּחוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַשְּׁרִים בֵּין דָּרֵי מַעְלָה לְדָרֵי מַטָּה, וְנִמְשֶׁכֶת פַּרְנָסָה עַל הָאָדָם בְּשֶׁפַע גָּדוֹל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ז'), וְעַל־יְדֵי־זֶה הַצַּדִּיקִים מְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַּל יִיָּאֲשׁוּ אֶת עַצְמָן כְּלָל, אֶלָּא אֲפִלּוּ שֶׁמֻּנָּחִים בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּחִים בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, גַּם שָׁם יִמְצְאוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, "סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל אֵלּוּ שֶׁכְּבָר נָפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים סוֹמְכִים אֶת הַנֹּפְלִים וְזוֹקְפִים אֶת הַכְּפוּפִים, שֶׁלֹּא יִיָּאֲשׁוּ אֶת עַצְמָם כְּלָל, אֶלָּא "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ", שֶׁתָּמִיד יִסְתַּכְּלוּ בְּבִטָּחוֹן חָזָק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיֵדְעוּ אֲשֶׁר אֵין לָהֶם

פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו, וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו, וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי, וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ:

בְּזֶה הָעוֹלָם אַף אֶחָד רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם פַּרְנָסָה בְּעִתּוֹ דַּיְקָא (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עו); כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא צָרִיךְ פַּרְנָסָה הַיּוֹם, וּמֻחְמַת שֶׁאֵין לוֹ בְּטָחוֹן חָזָק, אָז תָּבֹא לוֹ הַפַּרְנָסָה בִּשְׁתַּיִם אוֹ בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים וְלֹא מָתַי שֶׁהוּא צָרִיךְ, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְצוֹפֶה וּמַבִּיט רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ אַף אֶחָד בְּמִי לִבְטֹחַ רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ אֶת אָכְלוֹ בְּעִתּוֹ דַּיְקָא, וְזֶה ״פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן״, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת אַ׳פִּ׳י׳ וְסוֹפֵי תֵּבוֹת חָ׳תַ׳ךְ׳, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְפַרְנָסָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁחוֹתֵךְ אֶת כַּעֲסוֹ, כִּי עִקַּר הַמְנִיעָה שֶׁתִּהְיֶה לָאָדָם מָמוֹן וּפַרְנָסָה הוּא הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה שֶׁנִּכְנְסוּ בּוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח); וְעַל־כֵּן אָדָם הָרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְפַרְנָסָה בִּשְׁלֵמוּת יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס, כִּי עַל־יְדֵי כַּעַס הוּא מְאַבֵּד אֶת מָמוֹנוֹ, וְעַל־כֵּן מְרֻמָּז בְּפָסוּק זֶה שֵׁם חָ׳תַ׳ךְ׳, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַפַּרְנָסָה וּמְרֻמָּז בּוֹ אַ׳פִּ׳י׳, שֶׁהוּא הַכַּעַס, אַף וְחֵימָה, הַיְנוּ שֵׁם חָתַ״ךְ חוֹתֶכֶת וְשׁוֹבֶרֶת לוֹ אֶת הַחוֹמָה, וּכְשֶׁאָדָם מַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע; כִּי בֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ לְכָל בָּשָׂר וָדָם מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, אַךְ הָאָדָם מֵרֹב כְּסִילוּתוֹ וְטִפְּשׁוּתוֹ מְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ, וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּרָצוֹן חָזָק לֵידַע אֲשֶׁר הוּא צָרִיךְ רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל רְצוֹנוֹתָיו וְכִסּוּפָיו יִהְיוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תֵּשְׁפַּע עָלָיו פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, שֶׁזֶּה ״וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן״, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, נוֹתֵן לָאָדָם רָצוֹן, וּבָרַע שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם רָצוֹן אֲמִתִּי לְהִכָּלֵל רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז נִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע, וְאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם קֻשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, הוּא בּוֹרֵחַ רַק

אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי נִסְכַּם בְּדַעְתּוֹ אֲשֶׁר "קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם", וְלָכֵן אֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת אֶלָּא לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִשְׁמֹר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכָּל הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַמִּתְנַגְּדִים הָרוֹצִים לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם. "שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֶת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד", וְאָז הוּא מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאָדָם יַגִּיעַ אֵלָיהּ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁתָּמִיד יַעֲסֹק בְּהַלֵּל וְשֶׁבַח, שֶׁיְשַׁבֵּחַ וִיפָאֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְיִהְיֶה מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא; כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְיִהְיֶה כָּל רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְשֶׁכָּל רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ יִהְיֶה רַק לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִמֵּילָא יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הָרוֹצִים לְהִתְאַחֵז בּוֹ, וְיַרְגִּישׁ יְדִידוּת, עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, זִיו, חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּדְגִמַת הָעוֹלָם הַבָּא.

עִנְיַן הַחֲמִשָּׁה הַלְלוּיָהּ

בְּנִי! הַחֲמִשָּׁה שְׁבָחִים הָאֵלּוּ מְרַמְּזִים עַל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת וְהוּא פַּרְצוּף שָׁלֵם, וְכָלוּל מִנֶּפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, חַיָּה יְחִידָה, וְלָכֵן רָאָה לְכַוֵּן אֶת פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּאָמְרָךְ הַחֲמִשָּׁה מִזְמוֹרִים הָאֵלּוּ, כִּי הֵם שְׁבָחִים וְהִלּוּלִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּפִי הַהַכָּלְלוּת שֶׁאָדָם נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה יוֹרֵד עָלָיו אוֹר גָּדוֹל וְעֶלְיוֹן מְאֹד. וְלָכֵן בְּאָמְרָךְ מִזְמוֹר רִאשׁוֹן "הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי" תְּכַוֵּן, שֶׁמִּזְמוֹר זֶה הוּא נֶגֶד הַמַּלְכוּת, שֶׁבָּהּ הַנֶּפֶשׁ, וּתְפָרֵשׁ אֶת כָּל הַפְּסוּקִים כְּפִי מִדַּת הַמַּלְכוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁמַּעֲלִים שְׁבָחִים גְּדוֹלִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּבְאָמְרָךְ מִזְמוֹר שֵׁנִי "הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ", תְּכַוֵּן שֶׁמִּזְמוֹר זֶה נֶגֶד נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, וּתְפָרֵשׁ אֶת הַמִּזְמוֹרִים כְּפִי הַסְּפִירוֹת הָאֵלּוּ הַמְרֻמָּזוֹת בְּתוֹךְ הַפְּסוּקִים. וּבְאָמְרָךְ "הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ"ה מִן הַשָּׁמַיִם", תְּכַוֵּן שֶׁמִּזְמוֹר זֶה נֶגֶד הַתִּפְאֶרֶת שֶׁבּוֹ הָרוּחַ, וּתְהַלֵּל וְתוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתִתְעוֹרֵר מְאֹד בְּאָמְרָךְ פְּסוּקִים אֵלּוּ, כִּי כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, רָאוּי לוֹ לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רלב),

כִּי כְשֶׁאָדָם אוֹמֵר פְּסוּקִים אֵלּוּ, אֲזַי הוּא קוֹרֵא לְכֻלָּם וּמְצַוֶּה לְכֻלָּם שֶׁיְּהַלְּלוּ
אֶת הַוָּי"ה בָּרוּךְ־הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל־כֵּן רָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר לִתְפִלָּה
בְּכַוָּנַת הַלֵּב, מֵאַחַר וּבִתְפִלָּתוֹ קוֹרֵא לְכָל הָעוֹלָמוֹת לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ יִתְבָּרַךְ,
וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ הֵיטֵב שֶׁאַתָּה קוֹרֵא לְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ
הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד הָרוּחַ. וּבְאָמְרְךָ מִזְמוֹר "הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַהַוָּי"ה שִׁיר חָדָשׁ",
תְּכַוֵּן שֶׁהוּא נֶגֶד חֶסֶד וּגְבוּרָה לְחַבְּרוֹ וּלְשַׁלְּבוֹ יַחַד, וּבְאָמְרְךָ מִזְמוֹר "הַלְלוּיָהּ
הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד שָׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת: כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה, שֶׁבּוֹ
כְּלוּלִים נְשָׁמָה, חַיָּה, יְחִידָה, וְהֵם כְּלוּלִים מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כִּי הָעֶשֶׂר
פְּעָמִים הַלְלוּיָהּ שֶׁאוֹמְרִים בְּסוֹף הַתְּהִלִּים כְּלוּלִים מִכָּל סֵפֶר הַתְּהִלִּים, שֶׁנֶּאֱמַר
בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁכְּנֶגְדָּם הֵם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּמִזְמוֹר אַחֲרוֹן הוּא כְּלָלִיּוּת
דִּכְלָלִיּוּת, שֶׁכּוֹלֵל בְּזֶה הַמִּזְמוֹר בְּעַצְמוֹ אֶת כָּל הָעֲשָׂרָה הַלְלוּיָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קיז.): בַּעֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת נֶאֱמַר סֵפֶר תְּהִלִּים וְגָדוֹל
מִכֻּלָּם הַלְלוּיָהּ, שֶׁכּוֹלֵל שָׁם כָּל הַשְּׁבָחִים בְּיַחַד; כִּי הַלְלוּיָהּ הוּא עִקַּר
כְּלָלִיּוּת סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשְּׁבָחִים שֶׁאָדָם מְשַׁבֵּחַ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־
הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה סוֹד אִיתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא
וְאִיתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא, שֶׁנִּתְאַחֲדִים יַחַד, בְּסוֹד (דִּבְרִים י, כא): "הוּא תְהִלָּתְךָ
וְהוּא אֱלֹהֶיךָ", שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְהַתְּהִלָּה וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְחַבֵּר
וּלְיַחֵד אֶת הַחֲמִשָּׁה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ, כִּי הֵם כְּלוּלִים אֶחָד בַּשֵּׁנִי, כִּי מְרַמֵּז
כְּנֶגֶד עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם פְּרוּד כְּלָל: נֶפֶשׁ רוּחַ, נְשָׁמָה, חַיָּה,
יְחִידָה, שֶׁזֶּה הַלְלוּיָהּ בָּרֹאשׁ הַלְלוּיָהּ בַּסּוֹף, וְכֵן תִּקְנוּ לְשַׁלּוּשֵׁי הַלְלוּיָהּ
בָּתַר הַלְלוּיָהּ, כִּי נָעוּץ רֹאשׁוֹ בְּסוֹפוֹ וְסוֹפוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְכֵן נְעוּצִים וּמְחֻבָּרִים
הַמִּזְמוֹרִים זֶה בָּזֶה, כִּי הַכֹּל אֶחָד — הָרֹאשׁ וְהַסּוֹף, וְהִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹן
וְהִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן, שֶׁזֶּה סוֹד "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ", שֶׁהוּא סִיּוּם סֵפֶר
תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַתְּפִלּוֹת, שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דִּבְרִים רַבָּה,
פָּרָשָׁה ב׳): עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָהּ, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע אֲשֶׁר
כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה הִיא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּצְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ
וּלְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה, שֶׁזֶּה סוֹד יְחִידָה,
שֶׁאָדָם נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בּוֹ יִתְבָּרַךְ,
וּכְבָר אֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְקֹדֶם
צְרִיכִים לַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ, לְזַכְּכָהּ וּלְטַהֲרָהּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ אֵיזוֹ

הַלְלוּיָהּ, הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים, בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ, בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב

גַּשְׁמִיּוּת מֵעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וְאַחַר־כָּךְ צָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הָרוּחַ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם רוּחַ מֵהֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, וְאַחַר־כָּךְ צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁתָּמִיד יַחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא תִּהְיֶינָה לוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְשׁוּם מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וְאַחַר־כָּךְ צָרִיךְ לַעֲלוֹת אֶל הַחַיָּה, שֶׁתִּהְיֶה כָּל חִיּוּתוֹ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לִיחִידָה, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְגַמְרֵי, שֶׁזּוֹ הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִזְכּוֹת אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְזֶה אֶלָּא בְּעֵת הַגְּאֻלָּה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי.

א.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה", תִּכַּוֵּן שֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּךָ תָּמִיד תְּהַלֵּל אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. "אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי", שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין אָדָם נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, כִּי כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו נִשְׁתַּנּוֹת כִּכְרוּם (בְּרָכוֹת ו:); כִּי מִי שֶׁהוּא נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת קָשֶׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בָּרַבִּים, וְטוֹב וְנוֹחַ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּיָחִיד, כִּי כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בָּרַבִּים נוֹפְלִים עָלָיו פְּנִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּשְׁקָרִים, שֶׁעוֹשֶׂה תְּנוּעוֹת בִּשְׁבִיל בְּנֵי־אָדָם מֵאַחַר שֶׁנִּצְרָךְ לָהֶם, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי הוּא מִתְפָּרְנֵס מִשֶּׁל עַצְמוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ שֶׁהוּא נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וַחֲשִׁיבוּת וְכַיּוֹצֵא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סו), וְזֶה "אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי", הַיְנוּ כְּשֶׁאֵינִי נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, אֶלָּא "בְּחַיָּי" דַּיְקָא אֲנִי מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאֲנִי חַי עִם הַחַיִּים שֶׁלִּי, שֶׁאֵינִי נִצְרָךְ לְחִיּוּת עִם חִיּוּת שֶׁל שׁוּם אָדָם, כִּי הַנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת חַיָּיו אֵינָם חַיִּים (בֵּיצָה לב:), הַיְנוּ שֶׁאֵינָם חַיִּים שֶׁלּוֹ, כִּי הוּא חַי

בְּעָזְרוֹ, שִׁבְרוֹ עַל יְהוָה אֱלֹהָיו: עֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים, נֹתֵן
לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ
עִוְרִים, יְהוָה זוֹקֵף כְּפוּפִים, יְהוָה אֹהֵב
צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים, יָתוֹם וְאַלְמָנָה
יְעוֹדֵד, וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה
לְעוֹלָם, אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן, לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ:

מֵאֲחֵרִים, אֲבָל כְּשֶׁאֵינִי נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, וְחַי אֶת הַחַיִּים שֶׁלִּי, אָז אוּכַל לְהַלֵּלוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו בֶּאֱמֶת, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל בִּטּוּל כָּזֶה אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁמְּזַכֵּךְ וּמְטַהֵר אֶת נַפְשׁוֹ, שֶׁחַי אֶת הַחַיִּים שֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת כְּלָל, אָז דַּיְקָא יוּכַל לִמְצֹא אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּה "אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי" (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב), כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לָדוּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ עוֹד מְעַט טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהַגִּיעַ לְטוֹבַת זוּלָתוֹ, "אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנוֹתָיו"; כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְיוֹדֵעַ שֶׁגַּם הוּא חָשׁוּב אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא בֶּן יָחִיד אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יד, א): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם", אָז הוּא לֹא בּוֹטֵחַ בְּשׁוּם אָדָם, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין לוֹ אֶלָּא רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ; וְזֶה עִקַּר הַמַּדְרֵגָה לָבֹא אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, "אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׁבְרוֹ עַל יְהוָה אֱלֹהָיו", כִּי הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִשְׁבַּר רַק בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז מֵאִיר בּוֹ עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, "עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם", שֶׁהוּא קִשּׁוּר שָׁמַיִם וָאָרֶץ, "אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם", אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל בֶּאֱמֶת, וְנִצֹּל מֵהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הָרוֹצִים לַעֲשֹׂק אוֹתוֹ, "עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים, יְהוָה זוֹקֵף כְּפוּפִים, יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים"; כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם חוֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ אִם כְּבָר הָיָה עָשׂוּק

הַלְלוּיָהּ, כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ, כִּי נָעִים נָאוָה תְּהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה, נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב, וּמְחַבֵּשׁ

בְּטִיקְלָא, וְנַפְשׁוֹ עֲשׂוּקָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא אָסוּר בְּבֵית־הָאֲסוּרִים, וְהוּא עִוֵּר שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וְאֵין לוֹ פַּרְנָסָה, כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם פּוֹגֵם בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, שֶׁזֶּה בִּכְלַל נַפְשׁוֹת הָעֲשׂוּקִים, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ פַּרְנָסָה, כִּי מֵאַן דְּזָרִיק פְּרוּרִין דְּנַהֲמָא עֲנִיּוּת רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן מַאן דְּזָרִיק פְּרוּרִין דְּמֹחָא (זֹהַר פִּינְחָס רמד); וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פּוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו, וְזוֹקְפוֹ וּמַשְׁפִּיעַ לוֹ פַּרְנָסָה, עַד שֶׁהוּא מַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל עַצְמוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ "יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם"; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הַשֶּׁבַח הַזֶּה, שֶׁאָז אֶל רַב טוּב הַגָּנוּז יִזְכֶּה.

ב.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "**הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נָאוָה תְּהִלָּה**", תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה שֶׁזָּכָה אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁתּוּכַל תָּמִיד לְזַמֵּר לֵאלֹהֵינוּ וּלְהַרְגִּישׁ אֶת הַטּוֹב וְהַנְּעִימוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה; כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, אָז מַרְגִּישׁ אֶת הַטּוֹב וְהַנֹּעַם וְהַחִיּוּת וְהַדְּבֵקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, וּצְרִיכִים רַק לְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּה "**בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס**"; כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה מְכֻוֶּנֶת כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וּכְשֶׁיִּתְיַחֲדוּ יַחַד, אָז עַל־יְדֵי־זֶה "נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס"; כָּל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ נִדָּחִים, יִתְקַבְּצוּ יַחַד, כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה הֵן בִּינָה וּמַלְכוּת, וּכְשֶׁתִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה תִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, וּכְשֶׁתִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה תִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, וְהָעִקָּר הוּא לְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרוֹ שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, וּלְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִיא הַבִּינָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְאַחֲדוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנִּפּוּלִים בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יִתְקַבְּצוּ יַחַד, וְתִכָּנֵס בָּהֶם

לְעַצְבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים, לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ, לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה, מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה, זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים, הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר, הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ, לִבְנֵי

שִׁמְחָה עֲצוּמָה, "הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְבוֹתָם", שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל וּמְרַחֵם עַל נִשְׁבְּרֵי לֵב, וּמְרַפֵּא וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְבוֹתָם, כִּי הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק, "מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא", כְּמוֹ שֶׁכָּל כּוֹכָב וְכוֹכָב יֵשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְדַלֵּג עָלָיו, כְּמוֹ־כֵן מַה שֶּׁמִּתְנַהֵג עִם עַם יִשְׂרָאֵל הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק עַל כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לַעֲבֹר עָלָיו, "גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר", כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְהִתְבּוֹנֵן בִּגְדֻלַּת אֲדוֹנֵנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְרָד הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁבּוֹ; כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, וּכְשֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטֵּל אֶת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וְהַתַּאֲוֹת הָרָעוֹת הַבָּאוֹת מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'), וּכְשֶׁאָדָם נִכְלָל בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי בָּא לִידֵי עֲנָוָה אֲמִתִּית, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפֶּלֶת כָּל הָרִשְׁעוּת וְהָרַע שֶׁנִּדְבָּקוּ בּוֹ מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְזֶה "מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ", רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַ׳יִם, ר׳וּחַ, עָ׳פָר, אֵ׳שׁ, שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ח'), וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְזַכֵּךְ עַצְמוֹ מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ רוּחַ חַיִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכֶה לַעֲנָוָה, "עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר", אָז תָּמִיד נוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל מַה שֶּׁמַּעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים אֶת הַצַּדִּיקִים, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל טוֹבַת הָעוֹלָם, "הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בָּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר", כִּי בֶּאֱמֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אַךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּטְרְגוּ הַמְקַטְרְגִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַבֵּב שֶׁתִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת וְכִסּוּיִים עַל הַצַּדִּיקִים הַמּוֹרִידִים

עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ, לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת יְרֵאָיו, אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם אֶת יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ, בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם, חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ:

שֶׁפַע לָעוֹלָם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פח), שֶׁזֶּה ״הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בֶּעָבִים״, שָׁמַיִם הוּא הַצַּדִּיק עַל שֵׁם אֵשׁ וּמַיִם, הַיְנוּ אַהֲבָה וְיִרְאָה, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא צַדִּיק שָׁמַיִם, וְעַל־כֵּן ״הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בֶּעָבִים״ מִלְּשׁוֹן עָבְיוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁמְּכַסֶּה אֶת הַצַּדִּיק בְּעָבְיוּת וְקַשְׁיוּת שֶׁמַּקְשִׁים וְחוֹלְקִים עָלָיו רְשָׁעִים אֲרוּרִים, וְעַל־יְדֵי כִּסּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַקַּשְׁיוּת הָאֵלּוּ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּעוֹת הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת בְּלִי שׁוּם קִטְרוּגִים, שֶׁזֶּה ״הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר, הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ״, עִם כָּל זֹאת הָאָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב הָרוֹצֶה לְעַכְּבוֹ שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְאַף שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים עוֹשִׂים חַיִל, וּמִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְׁטִים עַל הַצַּדִּיק, עָלָיו לֵידַע, אֲשֶׁר ״לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְלֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה״, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: פַּעֲמַיִם ה״ב״ל״י״, כִּי הַכֹּל הֶבֶל, הֶבֶל הֲבָלִים, כִּי לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּלוּם, כִּי ״רוֹצֶה יְהוָה אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ״, וְלֹא שַׁיָּךְ לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת הַצַּדִּיקִים הַמְגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה ״שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם אֶת יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן״, כִּי הַצַּדִּיקִים זוֹכִים לְיִרְאָ״ה שָׁלֵ״ם, שֶׁזֶּה סוֹד יְרוּשָׁלַיִ״ם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳), וּמֵאַחַר שֶׁהֵם דְּבֵקִים בְּמִדַּת הַיִּרְאָה, לָכֵן אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת לָהֶם שׁוּם דָּבָר, ״כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ״, כִּי גְּדֶל מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הִיא שֶׁהֵם זוֹכִים לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת הַשְׁבָעָה גָּרוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא), שֶׁנִּקְרָאִים שְׁעָרִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵם זוֹכִים לְמַעֲשִׂים טוֹבִים. ״כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ״, בָּזֶה שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְחַזֵּק אֶת הַדְּלָתוֹת וּבְרִיחֵי שְׁעָרִים, שֶׁשּׁוֹמֵר עַל עֵינָיו, אָזְנָיו, חָטְמוֹ וּפִיו, עַל־יְדֵי־זֶה ״בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ״, כִּי תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים (רַשׁ״י בְּרֵאשִׁית ו, ט); וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁהֵם שׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׁעָרִים, הֵם דְּבוּקִים בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ,

הַשְׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ, עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ:
הַנּוֹתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר, כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ
קַרְחוֹ כְּפִתִּים, לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ
וְיַמְסֵם, יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָיו
לְיַעֲקֹב, חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן
לְכָל גּוֹי, וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם, הַלְלוּיָהּ:

וְנִשְׁפָּע לָהֶם שֶׁפַע אֱלֹהִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה "הַשָּׁם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ", מֵאַחַר שֶׁהֵם חַיִּים בְּשָׁלוֹם עִם כָּל אֶחָד, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא חָסֵר לָהֶם פַּרְנָסָה; כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם הוּא בְּשָׁלוֹם עִם הַכֹּל, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׂבִּיעוֹ בְּפַרְנָסָה בְּשֶׁפַע, שֶׁזֶּה "הַשָּׁם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם", אִם בִּגְבוּלֵךְ יִהְיֶה שָׁלוֹם, אָז "חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ", לֹא תֶחְסַר לְךָ פַּרְנָסָה, וְיִהְיֶה לְךָ שֶׁפַע (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים. "הַנּוֹתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר", כִּי יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ פ"ר דִּינִים וְהַמְתָּקָתָם הִיא עַל־יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת: הוי"ה אהי"ה אהו"ה, שֶׁזֶּה כְּפוֹ"ר כ"ו פ"ר, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֵׁם הַוָ"ה הָעוֹלֶה כ"ו מַמְתִּיקִים אֶת הַפַּר דִּינִים כְּאֵפֶ"ר כ"א פ"ר, שֶׁהוּא אהי"ה הָעוֹלֶה כ"א מַמְתִּיקִים אֶת הַפַּר דִּינִים, יְפַזֵּ"ר שֶׁהוּא י"ז פ"ר דִּינִים, שֶׁעַל־יְדֵי שֵׁם אהו"ה הָעוֹלֶה י"ז מַמְתִּיקִים אֶת הפר דִּינִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה "אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ" (יְשַׁעְיָה א, יח); כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ וְשִׂיחוֹ לִפְנֵי קוֹנוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יְבַטֵּל אֶת הַסָּמ"ךְ־מ"ם הָרָע אַחֲרָיו, שֶׁזֶּה "יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם", שֶׁיִּשְׁפַּע עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל, וְיִזְכֶּה לְהוֹצִיא אֶת מִשְׁפָּטָיו לָאוֹר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא); **"לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי, וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ"**, אֵיזֶה שֵׂכֶל הוּא זֶה שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק אֵצֶל הַצַּדִּיק, שֶׁעַל־יָדוֹ יָכוֹל לִתֵּן עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, וְיֵשׁ לוֹ עֵצוֹת שְׁלֵמוֹת, לֹא־כֵן אִלּוּ שֶׁנֶּאֱחָזוּ בְּמַעֲשֵׂה הַגּוֹיִים יוֹצֵא לָהֶם מִשְׁפָּט מְעֻקָּל; וְעַל־כֵּן, בְּנִי, רְאֵה לְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל גְּדֶל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ, שֶׁזָּכָה אוֹתְךָ לִהְיוֹת מְקֻרָב אֶל הַצַּדִּיק הַמְלַמֵּד אוֹתְךָ עֵצוֹת אֲמִתִּיוֹת, אֵיךְ לָצֵאת מֵהַפַּח נִשְׁבָּר שֶׁנָּפַלְתָּ לְשָׁם, וְאֵיךְ שֶׁתַּעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְשַׁךְ עָלֶיךָ זִיו וְשֶׁפַע וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת תָּמִיד.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם, הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו,
הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ,
הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם, וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ
אֶת שֵׁם יְהוָה, כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ:
וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם, חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:
הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הָאָרֶץ, תַּנִּינִים וְכָל
תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד, שֶׁלֶג וְקִיטוֹר, רוּחַ

ג.

בְּנִי! בְּאָמְרָךְ מִזְמוֹר "הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם, הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים", תִּתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה מְרֻמָּזִים הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, וְאֵיךְ שֶׁהֵם נִכְלָלִים זֶה בָּזֶה, וּבְשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, אַזַי קוֹרֵא לְכֻלָּם, וּמְצַוֶּה לָהֶם שֶׁיְּהַלְלוּ אֶת הַוָּיָ"ה. וְלָכֵן רָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד בְּאָמְרוֹ שֶׁבַח זֶה, כִּי הוּא עַכְשָׁו קוֹרֵא לְכָל הָעוֹלָמוֹת לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְפָאֲרוֹ יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רלב); כִּי "הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם" — זֶה אֲצִילוּת, "הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים" — זֶה בְּרִיאָה, "הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו" — זֶה יְצִירָה, "הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו" — זֶה עֲשִׂיָּה, "הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ" — שֶׁהוּא כּוֹלֵל עֲשִׂיָּה בִּיצִירָה, "הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר" — שֶׁהוּא כּוֹלֵל יְצִירָה בַּבְּרִיאָה, "הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם", — שֶׁהוּא כּוֹלֵל בְּרִיאָה בַּאֲצִילוּת, "וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם" — שֶׁהוּא כּוֹלֵל הָאֲצִילוּת בַּמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, "יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה", שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים לְהַהוּא דְּסָתִים עִילַּת כָּל הָעִילּוֹת, "כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ", וְהוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתָם בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, וּבְלִי חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין לָהֶם שׁוּם קִיּוּם כְּלָל. "הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהֹמוֹת", "אֵשׁ"

סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת, עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה, רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים, שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת, זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ, הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ, הַלְלוּיָהּ:

— זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד הָאֵשׁ, "וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר" — זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד הַמַּיִם, "רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ" — זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד הָרוּחַ, "הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת" — זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד דּוֹמֶם, "עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים" — זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד צוֹמֵחַ, "הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף" — זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד חַי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר, "מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים" — זֶה סוֹבֵב עַל יְסוֹד חַי הַמְדַבֵּר, וְכֻלָּם "יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ". אֵיזוֹ זְכוּת זוֹ שֶׁמְּתוֹךְ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, הַזּוֹכֶה לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְפָאֵר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּכְלָל עִם כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נב), שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא בָּא לִידֵי מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי מֵהָעוֹלָם הַזֶּה; כִּי אָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל כָּזֶה עַד שֶׁיְּבַטֵּל אֶת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ עִם הַנִּבְרָאִים שֶׁבָּהּ יִהְיוּ מְבֻטָּלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּכָּלֵל לְגַמְרֵי בִּמְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, שֶׁאָז יִמְשֹׁךְ עָלָיו נֹעַם וְזִיו וַעֲרֵבוּת וּדְבֵקוּת עֶלְיוֹנָה.

הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ, תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו, בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל, בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ, יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד, יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם, תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִים, וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב, הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו, הַלְלוּיָהּ:

ד.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר "הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים", תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה שֶׁזָּכִיתָ לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמַּדְרִיךְ אוֹתְךָ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, וְעָלֶיךָ לָשִׁיר בְּכָל פַּעַם שִׁיר חָדָשׁ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂיחָה, תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל הוֹלֵךְ לְמָקוֹם פָּנוּי שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי־אָדָם, וּמְדַבֵּר וְשׁוֹפֵךְ אֶת כָּל לִבּוֹ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַצְּרוּפִים שֶׁגּוֹרֵם לְמַעְלָה, וְלָכֵן תִּשְׂמַח מְאֹד מְאֹד עַל נַעַם חֶלְקְךָ שֶׁיֵּשׁ לְךָ חֵלֶק קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה, וְשָׁם תְּהִלָּתְךָ בִּקְהַל חֲסִידִים, אֵיזֶה חָסִיד הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ (זֹהַר מִשְׁפָּטִים קיד:), כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה בָּזֶה הָעוֹלָם לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְשָׁר לְפָנָיו שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל פַּעַם, זֶה הַחֶסֶד הֲכִי גָּדוֹל שֶׁעוֹשִׂים כְּבָיְכוֹל עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים קמט): כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל רוֹאִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֵם נַעֲשׂוּ חֲסִידִים, רָאוּהוּ בַּיָּם — נַעֲשׂוּ חֲסִידִים וְאָמְרוּ שִׁירָה, כִּי זוֹ מַעֲלַת חָסִיד הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, שֶׁשָּׁר שִׁירוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה "יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם", שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁמֵחוֹת בְּעוֹשָׁם וְשָׂשׂוֹת בְּמַלְכָּם, "יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ", כִּי הַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים תָּמִיד מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין לָהֶם שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵיוֹת שֶׁיּוֹדְעִים "כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה", שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה וְחָפֵץ

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:
הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב

בְּעַמּוֹ, וְלָמָּה אָדָם אֵינוֹ רוֹאֶה יְשׁוּעָה? מִפְּנֵי הַגַּאוּת וְהַיֵּשׁוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לָבֹא אֶל בִּטּוּל אֱמֶת, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֱין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז רוֹאֶה יְשׁוּעָה. "**יַעַלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם**", חֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם עֲלִיזִים וּשְׂמֵחִים בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים לִישֹׁן הֵם שְׂמֵחִים שֶׁנִּשְׁמָתָם עוֹלָה עַכְשָׁו לְמַעְלָה, "**רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם**", שֶׁהֵם קוֹרְאִים קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁזֶּה "**וְחֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם**", כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת ה.): כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב שֶׁל שְׁתֵּי פִּיּוֹת בְּיָדוֹ; "**ר'וֹמְמוֹת אֵ'ל בִּ'גְרוֹנָם**", רָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּ'א'ר, שֶׁהֵם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְהַכְנֵס בִּבְאֵר עֶלְיוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה "**לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל**", כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁנִּדְבָּקוּ בָּהֶם מֵחֲמַת עֲוֹונוֹתֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת — נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי, כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה עַל מִטָּתוֹ, אֲזַי הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ, וְזוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּאֱין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם מִתְוַדֶּה וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַשָּׁנָה, שֶׁאָז אֲפִלּוּ שֶׁנִּכְתַּב כְּבָר עֲוֹונוֹ בַּסֵּפֶר — יִמָּחֵק, שֶׁזֶּה "**לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב, הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ**", אֲפִלּוּ אִם כְּבָר נִכְתָּב בְּסֵפֶר הָעֲשִׂיָּה הַמַּעֲשִׂים שֶׁלּוֹ, הֵינוּ מַעֲשָׂיו הָרָעִים, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְוַדֶּה אָז, וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ וּבוֹכֶה, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו וְעוֹלֶה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה.

ה.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "**הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ**", תִּהְיֶה מְאֹד מְאֹד שָׂמֵחַ, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא כְּנֶגֶד הָעֲשֶׂר סְפִירוֹת, הָעֲשֶׂר לְשׁוֹנוֹת שֶׁסֵּפֶר תְּהִלִּים נֶאֱמַר בָּהֶם, וְהוּא כָּלוּל מִכָּל הַשְׁבָּחִים, לָזֹאת בְּאָמְרְךָ "**הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ**", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד הַכֶּתֶר, "**הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ**", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד חָכְמָה, "**הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו**", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד בִּינָה, "**הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ**", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד חֶסֶד,

גְּדֻלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

"הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד גְּבוּרָה, "הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד תִּפְאֶרֶת, "הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד נֶצַח, "הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד הוֹד, "הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד יְסוֹד, "הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה" תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה נֶגֶד מַלְכוּת, וּכְשֶׁתִּסַּיֵּם "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ" תַּכְפִּיל אֶת זֶה פַּעֲמַיִם, וּתְכַוֵּן בְּשֵׁם נוֹרָא הַיּוֹצֵא מֵרָאשֵׁי תֵּבוֹת "כֹּ֣ל הַ֭נְּשָׁמָה תְּ֣הַלֵּל יָ֑הּ", רָאשֵׁי תֵּבוֹת כ״ה״ת, שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא הָאוֹתִיּוֹת שֶׁאַחַר שֵׁם שַׁדַּ״י. וּבְזֶה הַשֵּׁם הָרַג מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַמִּצְרִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ב, יג): "לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ וְגוֹ', הַגַּם לְהָרְגֵנִי אַתָּה אוֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי" (שָׁם, פָּסוּק יד) עִם הַשֵּׁם הַזֶּה?! וְהַשֵּׁם הַזֶּה יוֹצֵא מִפָּסוּק (דְּבָרִים ו, ה): "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ", סוֹפֵי תֵּבוֹת: ת׳כ״ה׳, וְהַשֵּׁם הַזֶּה מַצִּיל אֶת הָאָדָם מִשּׁוֹנְאָיו. וְלָכֵן תְּכַוֵּן בְּיוֹתֵר בְּמִזְמוֹר זֶה, וּבְפָרָט כְּשֶׁתִּכְפֹּל אֶת הַפָּסוּק "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ" תְּכַוֵּן אֶל שֵׁם תכ״ה, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: תַּ֭חַת כַּ֣נְפֵי הַ֑שְׁכִינָה (קְהִלּוֹת יַעֲקֹב). וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁפֹּה נַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין מַלְאָךְ סנד״ל וּמַלְאָךְ מט״ט שַׂר הַפָּנִים, כְּלָלִיּוּת הַיְצִירָה בַּעֲשִׂיָּה, עַל־יְדֵי שֶׁכּוֹפְלִים הַפָּסוּק כֹּל הַנְּשָׁמָה, בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת הַוַּ״ה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יד); וְעַל־יְדֵי עַיִן הָרַע שֶׁל הָרְשָׁעִים נִכְפֶּלֶת הַנְּשִׁימָה, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם עַיִן הָרַע, אֲזַי מְגַהֵק וּפוֹתֵחַ פִּיו לְקַבֵּל נְשִׁימָה כְּפוּלָה, וּכְשֶׁהַנְּשִׁימָה כְּפוּלָה גַּם הַהַלֵּל צָרִיךְ לִכְפֹּל, וּבְפָרָט שֶׁצָּרִיךְ לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ מֵעַיִן הָרָע, וְהוּא רוֹאֶה בְּהִכָּרַת הָרְשָׁעִים, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי פָּסוּק "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ", שֶׁכּוֹפְלִים אוֹתוֹ, מַכְרִיתִים אֶת כָּל הַשּׂוֹנְאִים, וְנִשְׁפַּעַת עַל הָאָדָם פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע.

בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן:

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ אַרְבָּעָה פְּסוּקִים אֵלּוּ, תְּכַוֵּן הֵיטֵב שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וְעַל־יְדֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁמַּתְחִילִים עִם "בָּרוּךְ", אַתָּה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ שֶׁפַע אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מֵהָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, כִּי אַרְבָּעָה פְּסוּקִים אֵלּוּ הַמַּתְחִילִים בְּתֵבַת "בָּרוּךְ" נִמְשָׁכִים מֵהָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, כִּי מִכָּל עוֹלָם יוֹצֵא יְסוֹד וּמַלְכוּת, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל "בָּרוּךְ", וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ "בָּרוּךְ חַיָּ"ה **לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן**", תְּכַוֵּן אֶל עוֹלָם הָאֲצִילוּת, "**בָּרוּךְ** חַיָּ"ה **מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ**", תְּכַוֵּן אֶל עוֹלָם הַבְּרִיאָה, "**בָּרוּךְ** חַיָּ"ה **אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ**", תְּכַוֵּן אֶל עוֹלָם הַיְצִירָה, "**וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן**", תְּכַוֵּן אֶל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבָר כְּבוֹדוֹ עַל כָּל הָאָרֶץ, וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִהְיֶה בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "**וַיְבָרֶךְ דָּוִד אֶת יְהוָה לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל**", כָּתַב הָאַרִיזַ"ל לְכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת וַדַּא"י שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה שֵׁם אֶהְיֶ"ה, כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל, הִתְפַּלֵּל "**לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל**", וְגִלָּה וּפָרַסֵּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן וַדָּאוּת, שֶׁיִּהְיֶה בָּרוּר לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחַר טוֹב תְּהִלִּים כה): אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁאֲנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ בִּתְפִלָּה, אַל תְּהִי תְּפִלָּתִי מְאוּסָה לְפָנֶיךָ, מִפְּנֵי שֶׁעֵינֵי יִשְׂרָאֵל תְּלוּיוֹת בִּי, וְעֵינַי תְּלוּיוֹת בְּךָ, וְאִם תִּשְׁמַע תְּפִלָּתִי, כְּאִלּוּ תִּשְׁמַע תְּפִלָּתָם. וְזוֹ הָיְתָה כָּל תְּפִלָּתוֹ

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְהוָה לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל, וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ, מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם: לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתִּפְאֶרֶת, וְהַנֵּצַח, וְהַהוֹד, כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ, וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל, וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה, וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ, מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ,

---

שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָיָה תָּמִיד מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא "לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל", כִּי רָצָה לְהַחְדִּיר בָּהֶם עִנְיַן תְּפִלָּה, כִּי דָּוִד הוּא תְּפִלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁתָּמִיד הִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי אִלְמָלֵא תְּפִלָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מוֹכְרֵי פְּסֹלֶת (סוטה מט.) וְדָוִד הַמֶּלֶךְ צִעֵר עַצְמוֹ וְנַפְשׁוֹ הָרַבֵּה בְּבַקָּשַׁת רַחֲמִים (בְּרָכוֹת ל:), וְכָל עִנְיָנוֹ הָיָה רַק תְּפִלָּה. וְעִקַּר תְּפִלָּתוֹ הָיְתָה שֶׁבִּקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו שְׁכִינָה, כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (יַלְקוּט הַמְּכִירִי תְּהִלִּים א, ח): דָּוִד הָיָה מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו שְׁכִינָה, כְּדֵי לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, "**וַיֹּאמֶר דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם**", כִּי גִּלָּה לְכֻלָּם שֵׁשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת — עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, וְהִזְכִּיר עֶשֶׂר סְפִירוֹת "לְךָ יְהוָה" (כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת: כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה) הַגְּדֻלָּה (חֶסֶד) וְהַגְּבוּרָה (גְּבוּרָה) וְהַתִּפְאֶרֶת (תִּפְאֶרֶת) וְהַנֵּצַח (נֵצַח) וְהַהוֹד (הוֹד) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם (יְסוֹד) וּבָאָרֶץ (מַלְכוּת), שֶׁזֶּה שֶׁבַח נוֹרָא מְאֹד, וּבוֹ מְרֻמָּז בְּרִיאַת מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וּקְרִיעַת יַם סוּף וִיצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת נח.): "לְךָ יְהוָ"ה הַגְּדֻלָּה" — זֶה מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב ט, י): "עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר", וְכֵן זוֹ קְרִיעַת יַם סוּף, "וְהַגְּבוּרָה" זוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יד, לא): "וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה", וְכֵן זוֹ מַכַּת בְּכוֹרוֹת, "וְהַתִּפְאֶרֶת" — זֶה חָמָה וּלְבָנָה שֶׁעָמְדוּ לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ י, יג): "וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ עָמָד", וְכֵן זֶה מַתַּן תּוֹרָה, "וְהַנֵּצַח" — זוֹ מַפָּלָתָהּ שֶׁל רוֹמִי, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְשַׁעְיָה סג, ג): "וְזֵיו נִצְחָם עַל בְּגָדַי", וְכֵן זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, "וְהַהוֹד" — זוֹ מִלְחֶמֶת נַחֲלַת אַרְנוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כא, יד): "עַל־כֵּן יֵאָמֵר בְּסֵפֶר מִלְחֲמוֹת יְהוָ"ה אֶת וָהֵב בְּסוּפָה", וְכֵן זֶה בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, "כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם" — זוֹ מִלְחֶמֶת סִיסְרָא,

וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ, וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: אַתָּה הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים, וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ:

שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ח, כ): "מִן הַשָּׁמַיִם נִלְחֲמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם", "וּלְךָ הַוָּיָ"ה הַמַּמְלָכָה" — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שמות יז, טז): "כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ", "הַמִּתְנַשֵּׂא" — זוֹ מִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְחֶזְקֵאל לט, א): "הִנְנִי לְךָ גּוֹג נָשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתוּבָל", וְהַכֹּל מְרֻמָּז "לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ", שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ וּמִתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל", וְכָאן הוּא הַזְּמַן לִתֵּן צְדָקָה, (וְצָרִיךְ לְכַוֵּן בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם טוֹב לְהַפְרִישׁ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ צְדָקָה), כִּי אָז כְּשֶׁאָדָם נוֹתֵן כָּאן צְדָקָה, אָז נִפְתָּח לוֹ אוֹר גָּדוֹל מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא בוכ"ו, שֶׁהוּא חִלּוּף שֵׁם אהי"ה, וְזֶה יוֹצֵא מִתֵּבוֹת בַּ־כֹּל וּ־בְיָדְךָ כ־ח וּ־גְבוּרָה, "וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל", כִּי אֲנַחְנוּ מְגַלִּים שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, "וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ", שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים וּמְהַלְלִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבַשַּׁבָּת הַזֶּה אָנוּ מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמֵנוּ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת, שֶׁאָז יִמָּשֵׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין עוֹד שֶׁבַח יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁאָדָם מְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, "אַתָּה הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ, הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם", כִּי לֵית אֲתַר דְּפָנֵיהּ מִינֵיהּ (בְּכָל מָקוֹם שֶׁם גְּנוּז אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם), "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים", אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רלא), שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים זֹאת רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל דָּבָר, כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת הֵן עַל־יְדֵי כֹּחוֹת הַגַּלְגַּלִּים, שֶׁהֵם צְבָא הַשָּׁמַיִם, וְכָל אֶחָד נוֹתֵן כֹּחַ בְּאֵיזֶה סַם

וְעֵשֶׂב הַשַּׂיָּךְ לוֹ, וּמֵהֶם מְקַבְּלִים הַסַּמִּים וַעֲשָׂבִים כֹּחַ לִרְפוּאָה, וּכְשֶׁצְּרִיכִים רְפוּאָה מִתְחַבְּרִים כַּמָּה כֹּחוֹת מֵהַגַּלְגַּלִּים, שֶׁזֶּה נוֹתֵן כֹּחַ בְּעֵשֶׂב זֶה, וְזֶה בְּעֵשֶׂב אַחֵר וְכֵיוֹצֵא, וּמִתְחַבְּרִים כֻּלָּם וְעוֹשִׂים מֵהֶם הַרְכָּבָה לִרְפוּאָה, וְעַל־כֵּן טוֹב לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים", שֶׁאָז בָּאִים כֻּלָּם לְהִשְׁתַּחֲווֹת וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְצַוֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּמְשִׁיכוּ אֵלּוּ הַכֹּחוֹת הַצְּרִיכִים לִרְפוּאָה בְּתוֹךְ חֲתִיכַת לֶחֶם אוֹ דָּבָר אַחֵר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, וְיִתְרַפֵּא מִמֵּילָא; כִּי בֶּאֱמֶת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳): כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים וְנִכְנָעִים לְשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא דִּבּוּר הַוָּיָ"ה; כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה שֶׁהוּא דִּבּוּר הַוָּיָ"ה, שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל הַשָּׂרִים עֶלְיוֹנִים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם כֻּלָּם מְקַבְּלִים כֹּחָם מִמֶּנּוּ, אֲזַי הֵם כֻּלָּם לְוַיִּם אֶצְלוֹ, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן מד) כָּל כּוֹכְבַיָּא לְוַיִן דָּא מִן דָּא, סִיהֲרָא לְוָה מִן שִׁמְשָׁא, כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ; וְהֵם כֻּלָּם לְוַיִּם זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה, עַד שֶׁמְּקַבְּלִים וְלְוַיִּם מֵהַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַשָּׂרִים עֶלְיוֹנִים מְקַבְּלִים מֵהָעֶלְיוֹנִים מֵהֶם, גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ, עַד שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא דִּבּוּר הַוָּיָ"ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): "בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם", וְעַל־כֵּן "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים", רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַ׳לְ׳וֵ׳ה׳, כִּי אֶחָד לְוָה מֵהַשֵּׁנִי עוֹלָם מֵעוֹלָם, וְכֹחַ לְמַעְלָה מִכֹּחַ, כֻּלָּם לְוַיִּם זֶה מִזֶּה, וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נַעֲשָׂה הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, וְנִמְשֶׁכֶת עָלָיו רְפוּאָה וִישׁוּעָה, וְאֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת; וְעַל־כֵּן בְּאָמְרְךָ פָּסוּק זֶה, תְּכַוֵּן מְאֹד מְאֹד לִדְבָרִים אֵלּוּ. **"אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם, וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ"**, תְּכַוֵּן בְּדַעְתְּךָ אֶת הַמְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁמָּסַר אַבְרָהָם אָבִינוּ בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְגִלָּה וּפָרְסֵם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזָרְקוּ אוֹתוֹ בְּאוּר כַּשְׂדִּים, וְהוּא הָיָה מוּכָן לְהִשָּׁרֵף עַל קִדּוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַלָּה "וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם", שֶׁהוֹסִיף לוֹ ה׳ עַל שְׁמוֹ, וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "בְּהִבָּרְאָם" וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, סִימָן ט): אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם אֶלָּא בְּאַבְרָהָם, מְלַמֵּד שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶלָּא בִּזְכוּת אַבְרָהָם; כִּי הוּא מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ־כֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל עָלָיו לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ, לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא אֶת הָאֱמוּנָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), כִּי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ אֵיךְ

וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ, וַתָּקֶם אֶת דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת עֳנִי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם, וְאֶת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל עַם אַרְצוֹ, כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם, וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה, וְאֶת רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

אוֹחֵז בָּאֱמוּנָה, כִּי יָגַעְתָּ וּמָצָאתָ תַּאֲמִין, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיְגִיעָה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ; אֲהוּבִי, בְּנִי, עָלֶיךָ לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁתִּהְיֶה מְבֹרֶרֶת וּמְזֻקֶּכֶת אֶצְלְךָ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָאִיר הָאָרַת הַנְּקֻדָּה מִפִּיו אֶל לִבּוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לד), שֶׁזֶּה סוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁיִּהְיֶה פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִים. וְצָרִיךְ הָאָדָם לָבֹא אֶל בִּטּוּל כָּזֶה, עַד שֶׁיֵּדַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם זְמַן, כִּי גַּם הַזְּמַן הוּא נִבְרָא, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלִקוּת גָּמוּר הוּא, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סא), שֶׁזֶּה הָיָה כְּרִיתַת בְּרִית עִם אַבְרָהָם אָבִינוּ, ״וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ, וַתָּקֶם אֶת דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה״, שֶׁנָּתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִילָה הֲלָכָה ד׳, אוֹת יא), שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָמַל עַל אֲבוֹתֵינוּ, ״וַתֵּרֶא אֶת עֳנִי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְאֶת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל עַם אַרְצוֹ, כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה״, הַיְנוּ הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה, וּפָסוּק זֶה מְדַבֵּר מִמִּצְוַת מִילָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַנְּמוּלִים, שֶׁאָז כְּשֶׁנִּצְטַוָּה בְּמִצְוָה זוֹ הִגְדִּיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יז, ה): ״וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם״, וְזֶה שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִים פְּסוּקִים אֵלּוּ בְּכָל יוֹם בִּפְסוּקֵי דְזִמְרָה, לְהוֹרוֹת אֲשֶׁר אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, שֶׁזֶּה הַשֵּׁם

שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם מְקַשֵּׁר בֵּין הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן אֶל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְעַל־כֵּן הוּא עִנְיָן גָּדוֹל לְהַזְכִּיר תָּמִיד שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, כִּי הֵם הַמְקַשְּׁרִים בֵּין הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם אֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, וְלָכֵן בְּעֵת הַבְּרִית נוֹתְנִים לַתִּינוֹק שֵׁם, וְקוֹרְאִים אָז פְּסוּקִים אֵלּוּ, כִּי בָּהֶם מְרֻמָּז אֵיךְ שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְקִיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַתָּנָה אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו, "וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה", שֶׁבִּזְכוּת מִצְוַת מִילָה נִבְקַע לָהֶם הַיָּם, וְלָכֵן אוֹמְרִים פְּסוּקִים אֵלּוּ קֹדֶם שִׁירַת הַיָּם, כִּי בּוֹ מְגֻדֶּלֶת שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְגָלָה וּפָרַסְם אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁדַּיְקָא בִּזְכוּת זֶה זָכִינוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן תִּכֵּוֵן בְּאָמְרְךָ פְּסוּקִים אֵלּוּ, וְתִהְיֶה שָׁשׂ וְשָׂמֵחַ שֶׁזָּכִיתָ לְהַבָּרֵא מִזֶּרַע אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְהַשִּׂמְחָה הַזֹּאת עוֹלָה עַל כָּל הַשְּׂמָחוֹת.

שִׁירַת הַיָּם

בְּנִי! אֶת שִׁירַת הַיָּם צָרִיךְ לוֹמַר בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לַנֶּפֶשׁ, וּמִי שֶׁאוֹמְרָהּ בְּכָל יוֹם וּמְכַוֵּן הֵיטֵב בְּעֵת אֲמִירַת שִׁירַת הַיָּם, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד עַכְשָׁו עַל הַיָּם, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בּוֹקֵעַ לְפָנָיו אֶת הַיָּם, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; וְלָכֵן צָרִיךְ אֲהוּבִי, בְּנִי, לוֹמַר אֶת שִׁירַת הַיָּם בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי הוּא שֶׁבַח נוֹרָא מְאֹד וְנֶאֱמַר בְּדֶרֶךְ שִׁירָה, כִּי תִּקְנוּ לוֹמַר שִׁירַת הַיָּם אַחַר פְּסוּקֵי דְזִמְרָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֲכִירוּת וְקַבָּלָנוּת, הֲלָכָה א׳, אוֹת ה׳), כִּי דַּיְקָא אַחַר הַנִּגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים מִקִּבּוּץ וּבְרוּר הַטּוֹב מֵהָרָע, עַל־יְדֵי פְּסוּקֵי דְזִמְרָה שֶׁאָז בֵּרְרוּ אֶת הַטּוֹב מֵהָרָע, עַל־יְדֵי הַשֶּׁבַח שֶׁשִּׁבְּחוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּזִמִּירוֹת דָּוִד, אָז אוֹמְרִים שִׁירַת הַיָּם שֶׁאֲמָרָהּ מֹשֶׁה, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: כָּל הָאוֹמֵר שִׁירַת הַיָּם בְּכַוָּנָה מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי אָז דַּיְקָא נִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ הָרַע, וְנִמְחֲלוּ עֲוֹנוֹתָיו, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים יח): כָּל מִי שֶׁנֶּעֱשָׂה לוֹ נֵס וְאוֹמֵר שִׁירָה, בְּיָדוּעַ שֶׁמּוֹחֲלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְנַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְכַוֵּן הֵיטֵב בְּעֵת אָמְרְךָ שִׁירַת הַיָּם, כִּי הַשִּׁירָה הִיא הַשְׁפָּעַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן, וְלָכֵן

בְּעֵת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָמְרוּ אָז יִשְׂרָאֵל שִׁירָה, וְזָכוּ לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁל נֹעַם הָעֶלְיוֹן, וְאָז נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת (לקוטי־הלכות, פְּבוּד אָב וְאֵם, הֲלָכָה ב׳, אות יז) כִּי קְרִיעַת יַם סוּף מוֹרָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבְּשָׁעַת הַבְּרִיאָה קִבֵּץ וְכִנֵּס כָּל הַמַּיִם לְמָקוֹם אֶחָד, כְּמוֹ־כֵן בְּכֹחוֹ צָוָה גַּם עַתָּה שֶׁיִּקָּווּ הַמַּיִם וְיִבָּקַע הַיָּם, כְּדֵי שֶׁיַּעַבְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה (לקוטי־הלכות, נְשִׁיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה ה׳, אות יח), וּבָזֶה שֶׁתֹּאמַר שִׁירָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יֻמְשַׁךְ עָלֶיךָ שֶׁפַע רוּחָנִי וְשֶׁפַע גַּשְׁמִי, וְהוּא עִנְיַן גָּדוֹל מְאֹד אַחַר שֶׁאָמַר פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, שֶׁיֹּאמַר שִׁירַת הַיָּם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (תְּרוּמָה קלא:) בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמְסַיְּמֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבָחֵי דְּאִינּוּן תּוּשְׁבְּחָן דְּדָוִד, כְּדֵין תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁירְתָא דְּיַמָּא כְּמָה דְּאוּקִימְנָא, וְאִי תֵּימָא הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא אֲמַאי אִיהִי בְּתִקּוּנָא בַּתְרַיְיתָא בָּתַר שְׁבָחֵי דְּדָוִד, וְהָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אַקְדִּימַת לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה וְאַקְדִּימַת לַנְּבִיאִים וְאַקְדִּימַת לַכְּתוּבִים וּכְמָה דְּאַקְדִּימַת הָכִי אִצְטְרִיךְ לְאַקְדָּמָא בְּשִׁירְתָא אֶלָּא מִגּוֹ דְּכֻלָּסְת יִשְׂרָאֵל לָא אִתַּתְקָנָא אֶלָּא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִשּׁוּם הָכֵי אִצְטְרִיךְ לוֹמַר לָהּ בְּשֵׁירוּתָא דְּתִקּוּנָא, וְהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא מַעַלְיָא מִכָּל שְׁאָר תּוּשְׁבְּחָן דְּעַלְמָא. וְאִיהִי לֹא אִתַּתְקָנָא מִכֻּלְּהוּ כְּמָה דְּאִתַּתְקָנָא מִתּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא. וּבְגִין דָּא אִיהִי סָמוּךְ לְצִלּוֹתָא דְּמֵישַׁב כְּמָה דְּאוּקִימְנָא. [שִׁירַת הַיָּם הִיא בְּעֵת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מְסַיְּמִים אֶת הַשְׁבָּחִים, שֶׁהֵם תִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד, אָז דַּיְקָא אוֹמְרִים שִׁירַת הַיָּם, וְאִם תֹּאמַר לָמָּה אוֹמְרִים שֶׁבַח הַזֶּה בְּתִקּוּן אַחֲרוֹן, אַחַר שְׁבָחִים שֶׁל דָּוִד, וַהֲרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב קְדָמָה לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וְקְדָמָה לִנְבִיאִים וְקְדָמָה לִכְתוּבִים, וּכְמוֹ שֶׁהִיא קוֹדֶמֶת כָּךְ צְרִיכִים לְהַקְדִּימָהּ, אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ מִתַּתֶּקֶנֶת אֶלָּא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַל־כֵּן צְרִיכִים לוֹמַר שִׁירָה בִּתְחִלַּת תִּקּוּנָיהָ, וְשֶׁבַח זֶה מְעֻלֶּה מִכָּל הַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהִיא אֵינָהּ מִתַּתֶּקֶנֶת מִכֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁמִּתַּתֶּקֶנֶת מִשֶּׁבַח זֶה, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא סְמוּכָה לִתְפִלָּה דְּמֵישַׁב הַיְנוּ לִתְפִלַּת יוֹצֵר אוֹר]; עָמֹד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֶת מַעֲלַת שִׁירַת הַיָּם, שֶׁאָמְרוּ עַם יִשְׂרָאֵל עִם מֹשֶׁה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה כז:): **״אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַהֲוָיָ״ה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר״**, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״לֵאמֹר״? מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים שִׁירָה אַחֲרָיו שֶׁל מֹשֶׁה עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר; וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, בְּעֵת אָמְרְךָ אֶת הַשִּׁירָה הַזּוֹ, תְּכַוֵּן כְּאִלּוּ אַתָּה עוֹמֵד בַּיָּם וְנִקְרָע לְפָנֶיךָ הַיָּם, וְאַתָּה עוֹבֵר אֶת הַיָּם וְשָׁר שִׁיר עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּיַחַד, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שָׂר עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת

וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־
מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה
וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ

עוֹלָם, שֶׁזֶּה "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה" 'שָׁר' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'יָשִׁיר', כִּי הוּא שָׁר תָּמִיד עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שָׁרִים שִׁירַת הַיָּם, בָּךְ שָׁר עִמָּהֶם מֹשֶׁה בְּיַחַד. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּרוּמָה קלב.) בָּהּ שַׁעְתָּא כַּד שִׁירְתָּא דְּיַמָּא אִתְמַר, מִתְעַטְּרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא כִתְרָא, דְּזַמִּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְטָרָא לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְהַהוּא כִתְרָא גְּלִיפָא מְחֻקָּקָא בִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, כְּמָה דְּאִתְעַטָּר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא יוֹמָא דְּאַעְבָּרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַמָּא, וְאַטְבָּע לְכָל מַשְׁרְיָין דְּפַרְעֹה וּפָרָשׁוֹהִי. בְּגִין דָּא בָּעֵי בַּר נַשׁ לְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּהַאי שִׁירָתָא. וְכָל מָאן דְּזָכֵי לָהּ בְּהָאי עַלְמָא, זָכֵי לְמֶחֱמֵי לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּתִקּוּנֵי הַהוּא כִתְרָא וּבַחֲגִירוּ דְּזַיְינֵיהּ, וְזָכֵי לְשַׁבְּחָא הַאי שִׁירָתָא תַּמָּן וְהָא אוּקִימְנָא מִלֵּי. [בְּשָׁעָה שֶׁשִּׁירַת הַיָּם נֶאֱמֶרֶת, מִתְעַטֶּרֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ כֶּתֶר שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְעַטֵּר אֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְכֶתֶר הַהוּא מְפֻתָּח וְחָקוּק בִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שְׁנִתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, וְהִטְבִּיעַ כָּל מַחֲנוֹת פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו, מְשׁוּם זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לָשׂוּם רְצוֹנוֹ בְּשִׁירָה זוֹ, וְכָל מִי שֶׁזָּכָה בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְתִקְנוֹ הַכֶּתֶר הַהוּא בִּכְלֵי זַיִן שֶׁהוּא חָגוּר, וְזוֹכֶה לְשַׁבֵּחַ שִׁירָה זוֹ שָׁמָּה]. רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֵל מָה אַתָּה יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּעֵת אָמְרְךָ אֶת שִׁירַת הַיָּם, כִּי הַשִּׁירָה הַזּוֹ שָׁרִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאָז קְרִיעַת יַם סוּף, וְכֵן בְּכָל הַדּוֹרוֹת.

לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־
לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה

וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת תִּהְיֶה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, שֶׁאָז נֹאמַר שִׁירָה בְּיַחַד עִם מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תּוֹלָעִים, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ד׳); כִּי אָז נִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בִּשְׁלֵמוּת, לְגָמֵר רְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ בִּשְׁלֵמוּת, וּלְהוֹצִיאָהּ מִגָּלוּתָהּ, שֶׁזֶּה מְרֻמָּז עַל הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְזֶה "אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם", כִּי עִקַּר גְּאוּתוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּא עַל־יְדֵי הָעֲזוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מַכְנִיעִים וּמַפִּילִים אֶת הַסָּמֶ"ךְ־מֵ"ם וְחֵילוֹתָיו שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפִּילָם וּלְנַצְּחָם, כִּי אִם עַל־יְדֵי עַקְשָׁנוּת וַעֲזוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְזֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ וְגַאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה "סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם", סוּס וְרֹכְבוֹ הֵם הַסָּמֶ"ךְ־מֵ"ם וְנוּקְבֵיהּ, שֶׁמֵּהֶם כְּלַל הַהֶסְתּוֹת וְהַפִּתּוּיִים וְהַתַּאֲווֹת וְהַמְנִיעוֹת וְהַהִרְהוּרִים רָעִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁזּוֹכִים לְהַפִּילָם וּלְהַכְנִיעָם רַק עַל־יְדֵי עַזּוּת וַעֲקַשְׁנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה "עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה", שֶׁעִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהַכְנָעַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְלִפּוֹת הוּא עַל־יְדֵי עַזּוּת וַעֲקַשְׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא "עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ", וְזֶה עִקַּר הִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה הוּא מִתְגָּאֶה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל לֹא מִתְיָאֲשִׁים, אֶלָּא "כִּי גָאֹה גָּאָה", וְכֵן "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ", שֶׁעִקַּר הַנּוֹי וְהַהִתְרוֹמְמוּת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְפָּאֵר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁרוֹאֶה אֶת הָעֲזוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲזֹב אֶת מְקוֹמוֹ, אֶלָּא הוּא מוּכָן לְלָחֹם אֶת מִלְחֶמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה "יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ" (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, הֲלָכָה ד׳, אוֹת יב); כִּי זֶה עִקַּר שִׁבְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַסָּמֶ"ךְ־מֵ"ם וְנוּקְבָא דִּילֵהּ מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם וְרוֹצִים לְהַפִּילָם וּלְהַכְשִׁילָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם לֹא מִתְיָאֲשִׁים כְּלָל, אֶלָּא מִתְחַזְּקִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְכָךְ צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר וְנוֹפֵל לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, עִם כָּל זֶה עִקַּר הַמִּלְחָמָה מִלְחֶמֶת

שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרֶה בַיָּם
וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת
יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בְמִצֹלֹת כְּמוֹ־אָבֶן:
יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְהוָה
תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יְאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד נְזָלִים
קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר אוֹיֵב

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא לְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְיֹאמַר שִׁירָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַפִּיל אֶת הַסָּמ״ךְ־מ״ם וְנוּקְבֵיהּ, וְיִזְכֶּה לָצֵאת מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיו וּמִתַּחְתָּיו, ״עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ״. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זֹהַר חֻקַּת קטז.): אֵין עֹז אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִתְשׁוּבָה וּלְדַעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְעוֹרְרִים רַחֲמִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כְּבְיָכוֹל מִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ, וְזֶה ״וְזִמְרָת יָהּ״, זִמְרָת יָהּ דַּיְקָא, הַיְנוּ תְּפִלַּת הַלֵּוִ״י, אָז ״וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה״; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה זִמְרָת יָהּ שֶׁהִיא תְּפִלַּת הַלֵּוִ״י, שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים לְעוֹרֵר אֶת רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים, אָז בְּוַדַּאי יְקַבֵּל יְשׁוּעָה, כִּי רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים אֵינָם נִפְסָקִים לְעוֹלָם; וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ בְּאֵלּוּ הָרַחֲמִים, בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם עָוֹן וּפְגָם שֶׁיִּהְיֶה חוֹצֵץ מִפָּנֵי אֵלּוּ הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים, וּבְוַדַּאי תִּהְיֶה לוֹ יְשׁוּעָה בִּשְׁלֵמוּת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קה), וּכְשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְחַזֵּק וְלוֹמֵד תּוֹרָה, וְשָׁר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז הוּא יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ בִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ל:): עוֹלָל מַטָּל עַל בִּרְכֵּי אִמּוֹ וְתִינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה, עוֹלָל הִגְבִּיהַּ צַוָּארוֹ, וְתִינוֹק שָׂמַט דַּד מִפִּיו,

אֶרְדְּךָ אַשִּׁיג אֲחַלֶּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃
נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת
בְּמַיִם אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה
מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת
עֹשֵׂה פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ
אָרֶץ׃ נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ
בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים
יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְלָשֶׁת׃ אָז
נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃

וְאָמְרוּ "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ", כִּי אֲפִלּוּ עֲבָרִין שֶׁבְּמֵעֵי אִמָּן אָמְרוּ שִׁירָה; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְצַיֵּר לְפָנֶיךָ אֵיךְ שֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּיַחַד עִם כָּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת קְרִיעַת יַם סוּף, וּמֹשֶׁה עוֹמֵד עַל גַּבֵּיהֶם, וְתֹאמְרוּ בְּיַחַד שִׁירָה, שֶׁאָז יֶמְשַׁךְ עֲלֵיכֶם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְכָךְ תִּפָּרֵשׂ אֶת כָּל הַפְּסוּקִים שֶׁל שִׁירַת הַיָּם, עַד שֶׁיֶּמְשַׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת, אֲשֶׁר אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַשֶּׂבַח הַנּוֹרָא הַזֶּה. וּבִפְרָט שֶׁנִּמְחָלִים לוֹ עֲוֹונוֹתָיו, בְּעֵת אוֹמְרוֹ אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת; וְלָכֵן אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לִכְלֹל אֶת עַצְמְךָ עַכְשָׁו בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ אֶת הַיָּם בְּעֵת קְרִיעַת הַיָּם, וְשָׁרוּ שִׁירָה אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וּבִזְכוּת זֶה תִּזְכֶּה לְהִתְעַנֵּג בַּעֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו, חִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ.

תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ
יִדְמוּ כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־
יַעֲבֹר עַם־זוּ קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ
בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ
יְהוָה מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ:
יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְהוָה יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד: יְהוָה מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה
עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ
בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה
וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר
צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהוָה
הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד
וּשְׁמוֹ אֶחָד:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ, הָאֵל, הַמֶּלֶךְ
הַגָּדוֹל, וְהַקָּדוֹשׁ, בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
כִּי לְךָ נָאֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שִׁיר וּשְׁבָחָה, הַלֵּל וְזִמְרָה, עֹז וּמֶמְשָׁלָה,
נֶצַח, גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת,
קְדֻשָּׁה, וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת, וְהוֹדָאוֹת, לְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל, וְהַקָּדוֹשׁ, וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה

יִשְׁתַּבַּח

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת: כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה, חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת, וְכֵן עַל י"ג מִדּוֹת רַחֲמִים: אֵל רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת, נוֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּרוּמָה קלב.) כֵּיוָן דְּמָטֵי בַּר נַשׁ לְיִשְׁתַּבַּח נָטִיל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא כְּתָרָא וְשָׁוֵי לֵיהּ קָמֵיהּ. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁרִיאַת לְאַתְקָנָא לְמֵיתֵי קָמֵי מַלְכָּא עִלָּאָה. וְאִצְטְרִיךְ לְאַכְלָלָא לָהּ בִּתְלֵיסָר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי עִלָּאֵי דְּמִנְהוֹן אִתְבָּרְכַת וְכוּ' וְהָכָא אינון שִׁיר וּשְׁבָחָה. הַלֵּל. וְזִמְרָה. עֹז. וּמֶמְשָׁלָה. נֶצַח. גְּדֻלָּה. וּגְבוּרָה. וְתִפְאֶרֶת. קְדֻשָּׁה. הָא תְּרֵיסָר. וּלְבָתַר לְחַבְּרָא לָהּ בַּהֲדַיְיהוּ וְלוֹמַר וּמַלְכוּת. הָא תְּלֵיסָר בְּגִין דְּאִיהִי מִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ; וְעַל־כֵּן, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ שְׁבָחִים אֵלּוּ — תִּתְעוֹרֵר מְאֹד, וְתֵדַע שֶׁעַכְשָׁו אַתָּה מְעוֹרֵר אֶת הַי"ג מִדּוֹת רַחֲמִים עָלֶיךָ: שִׁיר (אֵל) וּשְׁבָחָה (רַחוּם) הַלֵּל (וְחַנּוּן) וְזִמְרָה (אֶרֶךְ) עֹז (אַפַּיִם) וּמֶמְשָׁלָה (וְרַב חֶסֶד) נֶצַח (וֶאֱמֶת) גְּדֻלָּה (נוֹצֵר חֶסֶד) וּגְבוּרָה (לָאֲלָפִים) תְּהִלָּה (נוֹשֵׂא עָוֹן) וְתִפְאֶרֶת (וָפֶשַׁע) קְדֻשָּׁה (וַחַטָּאָה) וּמַלְכוּת (וְנַקֵּה), "בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל", עַכְשָׁו בְּאֵלּוּ הַבְּרָכוֹת

אֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֵל מֶלֶךְ, גָּדוֹל וּמְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת, אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת, בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת, רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה, מֶלֶךְ יָחִיד, חַי הָעוֹלָמִים:

בעשי"ת אומרים זה:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה: אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי, תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת, לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ, אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי, וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַאדֹנָי, מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר, שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה, כִּי עִם יְהוָה הַחֶסֶד, וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

וְהַהוֹדָאוֹת שֶׁאַתָּה מִשַּׁבֵּחַ וּמְפָאֵר וּמוֹדֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּעְזַע כָּל גּוּפְךָ הַכָּלוּל מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּמְקַבֵּל שֶׁפַע וְאוֹר וְזִיו מֵהַי"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים. וּתְסַיֵּם אֶת הַבְּרָכָה: "אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וּמְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת, אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת, בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת, רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, מֶלֶךְ יָחִיד חַי הָעוֹלָמִים". וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל, לְדַקְדֵּק מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה סִיּוּם הַבְּרָכָה כְּעֵין הַפְּתִיחָה, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁמַּתְחִילִים פְּסוּקֵי דְזִמְרָה עִם בְּרֵכַת "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", וּמְסַיְּמִים "יָחִיד חַי הָעוֹלָמִים", כֵּן צְרִיכִים לְסַיֵּם אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ "יָחִיד חַי הָעוֹלָמִים" בְּלִי תֵּבַת "אֵל", כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת הַסִּיּוּם כְּעֵין הַפְּתִיחָה. וְהֵעִיד הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר' שִׁמְעֶלְקֶא מִנִּיקֶלְשְׁבּוּרְג, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ הַמַּגִּיד הַקָּדוֹשׁ מִמֶּעזְרִיטְשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁאוֹמְרִים "חַי הָעוֹלָמִים", "חַי" עִם פַּתַח, וְלֹא עִם צֵירֵי, וְכֵן הֵעִיד מִשְׁמוֹ הָרַב הַקָּדוֹשׁ הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ כָּל הַצַּדִּיקִים "חַי" עִם פַּתַח, כִּי עַכְשָׁו פּוֹתְחִים אֶת שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם, לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַי"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים.

לש"ץ חצי קדיש

חזן **יִתְגַּדַּל** וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן) בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קו"ח **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.**

חזן **יִתְבָּרַךְ** וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קַדִּישׁ

בְּנִי! הַקַּדִּישׁ שֶׁבֵּין פְּסוּקֵי דְזִמְרָה לְבֵין בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת חָשׁוּב מְאֹד, וְיֵשׁ בּוֹ סוֹדוֹת וְכַוָּנוֹת עֶלְיוֹנִים, כִּי זֶה הַגֶּשֶׁר הַמְגַשֵּׁר בֵּין עוֹלָם הַיְצִירָה לְבֵין עוֹלָם הַבְּרִיאָה, וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּקַדִּישׁ זֶה, כִּי עַל יָדוֹ נַעֲשָׂה יִחוּד גָּדוֹל בָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וּמַמְשִׁיכִים שֶׁפַע וּבְרָכָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם. וְזֶה "יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא", שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט שֵׁם י"ה הָרָמוּז בְּשְׁמֵהּ אֶל הַחֶסֶד וְאֶל הַגְּבוּרָה עַד הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא "עָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ", וְיִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם בְּכָל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו, עִם הַמַּלְכוּת יִחוּד שָׁלֵם, "וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ" לְקַיֵּם "וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה" (תְּהִלִּים קג, יט), וְאָז צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ, "וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ" (סֵדֶר הַיּוֹם). וְהַקַּדִּישׁ הַזֶּה מַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם גְּדֻלּוֹת הַמֹּחִין, וּמַתְחִיל לְהָאִיר בּוֹ אוֹר הַחָכְמָה, וְלָכֵן הוּא נָחוּץ מְאֹד יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַקַּדִּישִׁים. וְכָתַב רַבֵּנוּ תָּם: אִם יֵשׁ שִׁשָּׁה בְּנֵי־אָדָם שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ 'קַדִּישׁ' וּ'בָרְכוּ', אַף־עַל־פִּי שֶׁאֲחֵרִים שָׁמְעוּ, יְכוֹלִים לוֹמַר 'קַדִּישׁ' וּ'בָרְכוּ' עִמָּהֶם. וְכָתַב עוֹד, שֶׁכֵּן מָצָא כָּתוּב בַּהַגָּדָה (עַיֵּן תּוֹסְפוֹת מְגִלָּה כ"ג ב), שֶׁאֵין אוֹמְרִים 'בָּרְכוּ', אֶלָּא אִם־כֵּן יֵשׁ שָׁם שִׁשָּׁה שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ה, ב): "בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עַם בָּרְכוּ ה'", פֵּרוּשׁ שֶׁהַתֵּבָה הַשִּׁשִּׁית הִיא 'בָּרְכוּ'. וְיֵשׁ נִסְמָכִים עַל זֶה הַפָּסוּק (תְּהִלִּים סח, כז): "בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים, ה' מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל". וְיֵשׁ בּוֹ שֵׁשׁ תֵּבוֹת. עוֹד הֵבִיא רַבֵּנוּ תָּם אַסְמַכְתָּא לְאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה, זֶה הַפָּסוּק (דְּבָרִים ג, כג): "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר", וְיֵשׁ בּוֹ שֵׁשׁ תֵּבוֹת, וְגַם אוֹתִיּוֹת 'וָאֶתְחַנַּן' שֵׁשׁ, וְגַם אוֹת רֹאשׁוֹנָה שֵׁשׁ. וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל, שֶׁצָּרִיךְ שִׁשָּׁה שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ 'קַדִּישׁ' וּ'בָרְכוּ', אֲבָל הָרֹא"שׁ כָּתַב שֶׁתַּלְמִידֵי רַשְׁ"י כָּתְבוּ בְּשֵׁמוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ

בשעה שהחזן אומר ברכו אומרים הקהל יתברך:

חזן **בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ׃**

קו״ח **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃**

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים׃ סלוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

בִּשְׁבִיל אֶחָד פּוֹרְסִין עַל שְׁמַע. וְכֵן בָּתוּב בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פֶּרֶק י׳, הֲלָכָה ז׳)׃ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ תִּשְׁעָה אוֹ עֲשָׂרָה שֶׁשָּׁמְעוּ בֵּין ׳קַדִּישׁ׳ בֵּין ׳בָּרְכוּ׳, וּלְאַחַר הַתְּפִלָּה עָמַד אֶחָד בֵּין אֵלּוּ, וְאוֹמֵר ׳בָּרְכוּ׳ אוֹ ׳קַדִּישׁ׳, וְעָנוּ אֵלּוּ אַחֲרָיו — יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. וּסְבָרָא גְּדוֹלָה הִיא דְּלָמָּה לֹא יִצְטָרְפוּ תִּשְׁעָה שֶׁשָּׁמְעוּ עִם הַיָּחִיד שֶׁלֹּא שָׁמַע, שֶׁיֹּאמַר הוּא דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, הֲרֵי הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת ה׳ בַּעֲשָׂרָה (אַבּוּדְרָהָם), וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּקַדִּישׁ זֶה, אֲשֶׁר גּוֹרֵם יִחוּד וְזִוּוּג גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאָסוּר לְעַיֵּן בְּסֵפֶר אָז, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְדַבֵּר אָז, כִּי אֲמִירַת הַקַּדִּישׁ בֵּין ׳יִשְׁתַּבַּח׳ לְבֵין ׳יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׳ הִיא יִחוּד עֶלְיוֹן מְאֹד.

בָּרְכוּ

בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן אוֹמֵר ״בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ״, תְּכַוֵּן אָז מְאֹד מְאֹד, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה יִחוּד גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי ׳בָּרְכוּ׳ אוֹתִיּוֹת ׳רוֹכֵב׳, גִּימַטְרִיָּה הֲוָי״ה פָּשׁוּט וְרָבוּעַ, מ״ה כָּזֶה: יהו״ה י׳ י״ה יה״ו יהו״ה, יו״ד, יו״ד ה״א, יו״ד ה״א וא״ו, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, שֶׁהוּא כ״ו ע״ב ק״ל הֲרֵי בָּרְכוּ. וְהוּא סוֹד הַפָּסוּק: ״הִנֵּה יהו״ה רוֹכֵב עַל עָ״ב קַ״ל״ (יְשַׁעְיָה יט, א), וּתְכַוֵּן לְהוֹרִיד אוֹר לְהַשְׁלִים דַּעַת דְּנוּקְבָא, כִּי עַכְשָׁו יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל עַל הָאָדָם, וְצָרִיךְ לְהַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן מְנַגֵּן בַּאֲמִירַת ׳בָּרְכוּ׳, וְלִשְׁמֹחַ אָז מְאֹד, כִּי נַעֲשָׂה עַכְשָׁו יִחוּד גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַקָּהָל עוֹנֶה ״בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד״, וּצְרִיכִים לְכַוֵּן אָז בְּחָמֵשׁ תֵּבוֹת אֵלּוּ, וּלְקַבֵּל אוֹר אֱלֹקִי עַל נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, חַיָּה, יְחִידָה שֶׁלּוֹ, וְאֵת זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה דַּיְקָא, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כָּל בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר וּבִרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּיָחִיד, אֲבָל כְּשֶׁרוֹצִים לְעוֹרֵר וּלְפָרְסֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלוֹמַר לָרַבִּים שֶׁיְּבָרְכוּ אֶת שֵׁם הֲוָי״ה הַמְבֹרָךְ,

צְרִיכִים עֲשָׂרָה דַּיְקָא, כִּי זֶה נִקְרָא דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאֵין אוֹמְרִים בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כְּדֵי לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ רַבִּים שֶׁיְּבָרְכוּ אֶת שְׁמוֹ, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים דָּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, לָזֶה צְרִיכִים עֲשָׂרָה דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִכְלֹל סוֹד בְּחִינַת אַיֵּ"ה אֶל סוֹד בְּחִינַת מִל"א יַחַד, וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁמִּבְּחִינַת אַיֵּ"ה עַד בְּחִינַת מִל"א, הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה תְּקוּנִים, שֶׁהֵם עֶשֶׂר סְפִירִין שֶׁהֵם מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת (לִקּוּטֵי־הַלָּכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם, הֲלָכָה ו', אוֹת עז); הַיְנוּ כִּי הַכֶּתֶר הוּא בְּסוֹד 'אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ', שֶׁשָּׁם אֵין יוֹדְעִים כְּלוּם מֵרֹב הִתְכַּלְלוּתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהַמַּלְכוּת הִיא בְּסוֹד 'מִל"א כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ', שֶׁשָּׁם הוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּהִתְגַּלּוּת גְּדוֹלָה עַד הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְזֶה סוֹד הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹמֵד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עִם דָּרֵי מַעְלָה וְעִם דָּרֵי מַטָּה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ז'); שֶׁזֶּה הַיִּחוּד בֵּין "בָּרְכוּ אֶת יְיָ"ה הַמְבֹרָךְ" לְבֵין "בָּרוּךְ יְיָ"ה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד".

בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי עַכְשָׁו הָאָדָם נִכְנָס בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה, וְנִפְתָּחִים שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר אֶת בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (פְּקוּדֵי רס:): הֵיכָלָא קַדְמָאָה: (יְשַׁעְיָה מה, ז); "**יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ**", נְהִירוּ דְּאֶבֶן טָבָא, סְפִירוּ דְּאֶבֶן טָבָא, נָצִיץ לִתְרִין סִטְרִין כְּמָה דְּאוּקִימְנָא לִימִינָא וּלְשְׂמָאלָא, אוֹר וְחֹשֶׁךְ. (תְּהִלִּים קד, כד): "**מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ"ה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ**", כֻּלְּהוּ אוֹפַנִּים וְגַלְגַּלִּים. "**מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ**" וְגוֹמֵר. "**הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז**", שְׁמָא קַדִּישָׁא יאהדונה"י, כְּלָלָא דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים בִּתְרֵי שְׁמָהָן, וְדָא הוּא סָלִיק בַּאֲוִירָא "**וּמִתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם**"; הֵיכָלָא תִּנְיָנָא: "**אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה**" אוֹרָפָנִי"אֵל, רָזָא דְּכָלִיל אַתְוָן זְעִירִין דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, הָכָא אִנּוּן דְּקָאֲמְרֵי קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ, וְהָכָא אִיהִי קְדֻשָּׁה ו"**בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ"ה**"; הֵיכָלָא תְּלִיתָאָה: "**לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנוּ**"; הֵיכָלָא רְבִיעָאָה. "**הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית**". בְּגִין דְּהָכָא מִתְגַּלְגְּלִין נְהוֹרִין וְדִינִין דְּעָלְמָא. מָאן דְּאִיהוּ לְחַיִּים, מִתְחַדֵּשׁ כְּמִלְקַדְמִין לְאִתְקַיְּמָא בְּעָלְמָא בִּנְהוֹרָא דִּימִינָא, דְּאִקְרֵי אֵל כִּדְקַאמְרָן: הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכָלָא דָּא אִקְרֵי "**אַהֲבַת עוֹלָם**", וְדָא אִיהוּ מְשִׁיכוּ דְּרַחֲמוּתָא דְּהֵיכָלָא דְּאִקְרֵי אַהֲבָה, וְדָא הוּא "**אַהֲבַת עוֹלָם אַהַבְתָּנוּ יְיָ"ה אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ"ה הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה**", בְּרָזָא דְּא"ל שַׁדַּי"; הֵיכָלָא שְׁתֵיתָאָה: "**אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם**", וּבְעִינָן דְּלָא לְאַפְסָקָא בֵּין הֵיכְלִין אִלֵּין לְאִלֵּין, דְּהָא בְּמִשִּׁיכוּ דְּצִלּוֹתָא וּרְעוּתָא

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל:

מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְאִתְקַשְׁרָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, בְּרָזָא דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין דְּשַׁלְטִין בְּכָל חַד וְחַד; הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה: "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח", רָזָא דְּרָזִין בִּלְחִישׁוּ וְלָא אֶשְׁתְּמַע קָלָא. הָכָא אִיהוּ רְעוּתָא דִּלְבָּא לְאִתְכַּוָּנָא, וּלְסַלָּקָא רְעוּתָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא עַד אֵין סוֹף, וּלְקַשְׁרָא שְׁבִיעָאָה בִּשְׁבִיעָאָה וְכוּלָּא חַד בְּחַד דָּא בְּדָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּלְבָתַר מֵעֵילָּא לְתַתָּא, לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין מִמְּקוֹרָא דְּחַיֵּי, דְּאִיהוּ הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה עִלָּאָה וְדָא שְׁכִינְתָּא בִּרְעוּתָא דִּלְבָּא וּבְסִתִימוּ דְּעַיְנִין, בְּרָזָא דְּאַתְוָן דְּשֻׁבַע שְׁמָהָן עִלָּאִין קַדִּישִׁין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. בְּנִי, בְּנִי, אִם רַק תָּשִׂים לִבְּךָ אֶל דְּבָרִים אֵלּוּ, יִתְלַהֵב לִבְּךָ בְּשַׁלְהוּבִין דְּרָחִימוּתָא, וְתֹאמַר אֶת בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת וּבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע בְּדִבְקוּת עֲצוּמָה, כִּי הָאוֹר שֶׁל כָּל הַמְּאוֹרוֹת נִמְשָׁךְ מִנְּקֻדַּת הַצַּדִּיק הַנִּקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צז, יא): "אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק", וּמְמֶּנּוּ נִמְשֶׁכֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא סוֹד בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְשִׁיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה ה', אוֹת י'); וְלָכֵן כְּשֶׁאַתָּה מִתְכּוֹנֵן לוֹמַר עַכְשָׁו אֶת הַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ, רְאֵה שֶׁיִּתְלַהֵב לִבְּךָ מְאֹד, וּתְכַוֵּן אֶת פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת אֶל מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר, כִּי בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּבְכָל תֵּבָה וְתֵבָה יֵשׁ סוֹדוֹת גְּדוֹלִים, רָזֵי דְּרָזִין, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן אֶל מַה שֶּׁאוֹמֵר, וְאָז יֶמְשַׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר אֶת הַבְּרָכָה הַזּוֹ, יִתְלַהֵב בְּךָ מְאֹד, כִּי עַכְשָׁו אַתָּה מַזְכִּיר מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם (בְּרָכוֹת יא:), וְהַטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם וּמִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה, כְּדֵי לְהַאֲמִין שֶׁמִּי שֶׁבָּרָא אוֹר בָּרָא חֹשֶׁךְ, וְנַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין תִּפְאֶרֶת לְמַלְכוּת, וְהוּא חִזּוּק גָּדוֹל לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּר וְחֹשֶׁךְ לוֹ, וְעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעּוֹבֵר, לֹא יֵיאַשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים, אֶלָּא יַזְכִּיר לְעַצְמוֹ חֶסְדָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי בְּתֹקֶף חַשְׁכוּתוֹ גַּם־כֵּן יָאִיר לוֹ, וּבְשִׁבְיל זֶה מַזְכִּיר מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה. וְכֵן בְּשָׁעָה שֶׁמֵּאִיר לוֹ אַל יַחֲשֹׁב כְּאִלּוּ הִגִּיעַ כְּבָר לְאֵיזוֹ מַדְרֵגָה גְּבוֹהָה וְיִתְגָּאֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וְלָכֵן הוּא מַזְכִּיר מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם, וְהַיִּחוּד הַזֶּה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי שָׁלוֹם, שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנֵי הַפָּכִים (לִקּוּטֵי־

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים.
וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה.

מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פ); וְשָׁלוֹם הוּא הַיְסוֹד הַמְחַבֵּר בֵּין תִּפְאֶרֶת לְמַלְכוּת, זְעֵיר אַנְפִּין לְנוּקְבָא, וּבִבְרָכָה זוֹ נִתְגַּלִּית אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וּמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת עוֹלָמוֹ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, וּבִשְׁבִיל זֶה מַתְחִילִים קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע לְבָרֵךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַמְאוֹרוֹת אֲשֶׁר בָּרָא בִּרְצוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ בִּרְכַּת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, לְהָעִיד וּלְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחָדָשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא בְּעַצְמוֹ אֶת הָאוֹר וְאֶת הַחֹשֶׁךְ, אֶת הַיּוֹם וְאֶת הַלַּיְלָה, וְכָל הַגַּלְגַּלִּים וְחַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וְכָל צְבָאָם, וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, הֵפֶךְ דַּעַת חַכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ טֶבַע, וְתוֹלִים הַכֹּל בְּטֶבַע וּבְאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה׳, אוֹת כח); וּבָזֶה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, בָּזֶה אֲנַחְנוּ מְגַלִּים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּבְכָל עֵת וָרֶגַע אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַמַּצָּבִים שֶׁעוֹבְרִים עָלֵינוּ; כִּי בֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל רֶגַע הוּא מְרַמֵּז לָאָדָם רְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד); וְלָכֵן אָנוּ מְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל יוֹם עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, שֶׁ״מֵאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים״ רַבִּים אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי כָּזֶה, אֲשֶׁר מִי שֶׁרַק יַטֶּה אָזְנוֹ, מֹחוֹ וּלְבָבוֹ, יִשְׁמַע וְיַרְגִּישׁ אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּכָל הַמַּצָּבִים שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁאָדָם סוֹבֵל בְּחַיָּיו, הֵם רַק מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל בְּיֵאוּשׁ וּבִמְרִירוּת וּבְמָרָה שְׁחוֹרָה, כִּי נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, אֲבָל בּוֹ בָּרֶגַע שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְרוֹאֶה וּמַרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם אֶת הַבְּרִיאָה, ״**וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית**״, זֶה מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ תִּקְוָה עֲצוּמָה שֶׁיּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל, לְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. ״**מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ, הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז, הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר**

כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ:
הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח
וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי
עוֹלָם, בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ, אֲדוֹן
עָזֵּנוּ, צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ, מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב
בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה, הֵכִין וּפָעַל
זָהֳרֵי חַמָּה. טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ.
מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ. פְּנוֹת צְבָאָיו
קְדוֹשִׁים, רוֹמְמֵי שַׁדַּי, תָּמִיד מְסַפְּרִים,
כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרֵךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת עַל כָּל
שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר
שֶׁיָּצַרְתָּ הֵמָּה יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם״; כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וּמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה
וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ מֵאָז עַד עַכְשָׁו; וְעַל־כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ:
״אֱלֹהֵי עוֹלָם, בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עָזֵּנוּ, צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ
מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ״, שֶׁתַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ גַּם עַכְשָׁו אוֹר וְחִיּוּת וְזִיו וּדְבֵקוּת לִהְיוֹת דָּבוּק
בְּךָ תָּמִיד, הַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מַצָּבֵנוּ וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֵינוּ, וּלְהַמְשִׁיךְ
עַצְמֵנוּ אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת דְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא,
לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה
לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הָאָלֶ״ף־בֵּי״ת, שֶׁזֶּה הַשֶּׁבַח שֶׁל ״אֵל בָּרוּךְ
גְּדוֹל דֵּעָה, הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה, טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ, מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת
עֻזּוֹ, פְּנוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי, תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ״,
שֶׁנִּתְקַן בְּאָלֶ״ף־בֵּי״ת דַּיְקָא, לְהוֹרוֹת לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אֲפִלּוּ הוּא נִמְצָא
בַּמַּצָּב הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר בְּחַיָּיו, אַל יֵיאַשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים, אֶלָּא יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ

תִּתְבָּרַךְ לָנֶצַח צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ
בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים, יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ
לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים, וַאֲשֶׁר
מְשָׁרְתָיו, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוֹם עוֹלָם,
וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל, דִּבְרֵי
אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. כֻּלָּם אֲהוּבִים,
כֻּלָּם בְּרוּרִים, כֻּלָּם גִּבּוֹרִים, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים,
וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם.
וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה,
בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה, וּמְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין,
וּמְפָאֲרִין וּמַעֲרִיצִין, וּמַקְדִּישִׁין וּמַמְלִיכִין:

לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁיִּהְיֶה רָגִיל בָּהּ, וְיִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים הַגְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ וְיַעֲשֶׂה עִמּוֹ, "תִּתְבָּרַךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת, עַל כָּל שֶׁבַח מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁיִּצַרְתָּ הַמָּה יְפָאֲרוּךָ סֶלָה"; כִּי אֵין עוֹד שֶׁבַח וְהוֹדָאָה יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִזֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵאִיר לָאָדָם בְּתוֹךְ חַשְׁכוּתוֹ, וּבֶאֱמֶת זוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַגְּדוֹלִים רָמֵי הַמַּעֲלָה, בְּמַדְרֵגָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁמְּאִירִים אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הַדְּבֵקִים בָּהֶם; וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיֵּרָא): אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים וְאַשְׁרֵי דְּבֵקֵיהֶם, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, פּוֹתֵחַ לוֹ אֶת הָעֵינַיִם שֶׁיִּסְתַּכֵּל בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצַּדִּיק פּוֹתֵחַ אֶת עֵינֵי הַמְקֹרָבִים אֵלָיו (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סז); וְהָעִקָּר שֶׁיִּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה מַעֲמָד וּמַצָּב הוּא נִמְצָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכְלוּ אַחַר־כָּךְ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָנֶצַח, וְעַל־כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה, אֲהוּבִי, בְּנִי, אוֹמֵר בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, יִתְלַהֵב לִבְּךָ בְּשַׁלְהוֹבִין דְּרַחֲמוּתָא, כִּי בְּעֵת שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, אָנוּ נוֹתְנִים כֹּחַ לַמְּאוֹרוֹת — לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וְלַכּוֹכָבִים שֶׁיָּאִירוּ; כִּי בֶּאֱמֶת לָהֶם אֵין שׁוּם אוֹר מֵעַצְמָם,

אֶלָּא מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים מִמַּה שֶּׁלְּמַעְלָה מֵהֶם, וְהָעֶלְיוֹן מֵהָעֶלְיוֹן, עַד שֶׁמְּקַבְּלִים כֻּלָּם מֵאוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מֵאִיר כָּל הָאוֹרוֹת, וְעַל־כֵּן אָנוּ מְבָרְכִים בְּכָל יוֹם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא מְאוֹרוֹת אֵלּוּ, וְנוֹתֵן בָּהֶם כֹּחַ לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, אֲבָל הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה בְּעַצְמָן אֵין לָהֶן שׁוּם אוֹר כְּלָל, אַדְרַבָּה אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאִירִים בָּהֶן; כִּי כָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים בְּכָל יוֹם עַל בְּרִיאַת הַמְּאוֹרוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ נוֹתְנִין בָּהֶם כֹּחַ לְהָאִיר (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת מִילָה, הֲלָכָה ד׳, אות טז), וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ גַּם־כֵּן אוֹר. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, נַעֲשִׂים יְחוּדִין עִלָּאִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר כָּל תֵּבָה וְתֵבָה שֶׁל הַשְּׁבָחִים בִּבְרַכַּת הַמְּאוֹרוֹת עַל רָזִין עִלָּאִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת נִתַּקְנוּ, וּבְעֵת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בּוֹ בָּרֶגַע גַּם מַלְאֲכֵי מַעְלָה מִצְטָרְפִים אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְרוֹעֲדִים וְזוֹחֲלִים מֵאֵימַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כִּי אֵין לְךָ תֵּבָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָהּ סוֹדוֹת וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, וְהֵם מְלֵאִים שְׁמוֹת וְיִחוּדִים, וְלָכֵן תֹּאמַר אֶת זֶה בְּנַחַת וּבְשָׂפָה בְּרוּרָה מִלָּה בְּמִלָּה, וְאָז יֵמְשֵׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, רַק תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּעֵת אוֹמְרְךָ בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת, וְאַתָּה מַזְכִּיר שְׁבָחִין עִלָּאִין, כִּי הַשִּׂמְחָה שֶׁאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ, מַרְחִיבָה לוֹ אֶת הַדַּעַת עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל אֶת כָּל הָאוֹרוֹת וְהַיִּחוּדִים שֶׁנִּמְשָׁכִים בְּעֵת אֲמִירַת בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת. וְלָכֵן רְאֵה וְהָבֵן וְתַשְׂכִּיל, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ, אֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה שָׁבוּר, וְעוֹבְרִים עָלֶיךָ צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים רָעִים, עִם כָּל זֹאת חֲזֵק אֶת עַצְמְךָ לִהְיוֹת עַכְשָׁו בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁכָּל פָּמַלְיָה שֶׁל מַעְלָה, מַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִצְטָרְפִים אֶל תְּפִלָּתְךָ, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לְךָ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, שֶׁאִישׁ גַּס וּמְגֻשָּׁם כָּמוֹךָ, הַמִּסְתּוֹבֵב בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, זוֹכֶה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר וּלְרוֹמֵם וּלְהַדֵּר וּלְנַצֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲשֶׁר מַלְאָכִים וּשְׂרָפִים רוֹעֲדִים וְזוֹחֲלִים מֵאֵימָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה טִפָּה סְרוּחָה יָכוֹל לְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבָחִים כָּאֵלּוּ הַנּוֹתְנִים כֹּחַ לְהָאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים, וּבְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתְךָ שֶׁלֹּא תִּתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא תַּחֲזִיק מַעֲמָד, כִּי בְּוַדַּאי הוּא יִתְבָּרַךְ אָב הָרַחֲמָן וְנוֹתֵן לְךָ רְשׁוּת לְשַׁבְּחוֹ וּלְפָאֲרוֹ בִּשְׁבָחִים כָּאֵלּוּ, וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת תֹּאמְרָהּ לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה וּתְכַוֵּן אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְתַכְנִיס אֶת עַצְמְךָ בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁאָז יָאִיר עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין

אֶת שֵׁם הָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל, הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים
עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים
בְּאַהֲבָה רְשׁוּת זֶה לָזֶה, לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם
בְּנַחַת רוּחַ, בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבְנְעִימָה,
קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים בְּאֵימָה וְאוֹמְרִים
בִּירְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת,
מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל
מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים,
לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לַמֶּלֶךְ אֵל חַי
וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת
יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ פּוֹעֵל

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נ); כִּי בְּשָׁעָה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר אֶת כָּל הַשְּׁבָחִים הָאֵלּוּ בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ אֲמִתִּית, נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְוַסֵּף שֶׁפַע אוֹר חָדָשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד וְאוֹמֵר בְּרִכַּת הַמְּאוֹרוֹת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה מִלָּה בְּמִלָּה בְּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּדוֹלָה.

גְּבוּרוֹת, עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת, בַּעַל מִלְחָמוֹת,
זוֹרֵעַ צְדָקוֹת, מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת, בּוֹרֵא
רְפוּאוֹת, נוֹרָא תְהִלּוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת,
הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה
בְרֵאשִׁית. כָּאָמוּר, לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְהִתְקִין מְאוֹרוֹת מִשַּׁמֵּחַ
עוֹלָמוֹ אֲשֶׁר בָּרָא: אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן
תָּאִיר, וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ בִּמְהֵרָה לְאוֹרוֹ: בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבַת עוֹלָם אָהַבְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ,
חֶמְלָה גְּדוֹלָה וְיִתֵרָה חָמַלְתָּ
עָלֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וּבַעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ, וַתְּלַמְּדֵם
חֻקֵּי חַיִּים, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם, כֵּן
תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן,
הַמְרַחֵם, רַחֵם עָלֵינוּ, וְתֵן בְּלִבֵּנוּ

בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר בְּעֵת שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בְּרָכָה זוֹ, עָלֶיךָ לְהִתְלַהֵב בְּהִתְלַהֲבוּת חֲדָשָׁה וּבִתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּרְכַּת 'אַהֲבַת עוֹלָם' הִיא סוֹד קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה', אוֹת כח), כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים "וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ

בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל, לִשְׁמֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד, לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר

לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה", כִּי עַכְשָׁו בְּעֵת אֲמִירַת בְּרָכָה זוֹ, אָנוּ מְבַטְּלִים אֶת עַצְמֵנוּ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַשְּׁרִים אֶת כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ אֶל שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעוֹסֶק בָּזֶה לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לַמֶּצַח הָעֶלְיוֹן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רטו); כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הֵם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקַיְּמִים אֶת מִצְוֹותָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מְבַטְּלִים אֶת רְצוֹנֵנוּ הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי אֶל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא תַּכְלִית הָרוּחָנִיּוּת, וְלָכֵן קֹדֶם שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁאָז אָנוּ מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי אָנוּ מוֹסְרִים אֶת נַפְשֵׁנוּ וּלְבָבֵנוּ וְכַסְפֵּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָנוּ מַקְדִּימִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה, שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיָּאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וִידַבֵּק לְבָבֵנוּ בְּמִצְוֹותָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות אָנוּ נִתְקַשְּׁרִין בְּשֹׁרֶשׁ כָּל הַשָּׁרָשִׁים, שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת. וְהִזְכִּיר שְׁמוֹנָה לְשׁוֹנוֹת: "לְהָבִי"ן, לְהַשְׂכִּי"ל, לִשְׁמ"ע, לִלְמ"ד וּלְלַמֵּ"ד, לִשְׁמ"ר וְלַעֲשׂו"ת וּלְקַיֵּ"ם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בִּינָה סְפִירָה הַשְּׁמִינִית מִמַּטָּה לְמַעְלָה, אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הָעֵצוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתַּרי"ג מִצְוֹות (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר, הֲלָכָה ד', אוֹת יח); כִּי הַמַּלְכוּת מִתְחַנֶּנֶת, שֶׁתִּזְכֶּה "לְהָבִי"ן וּלְהַשְׂכִּי"ל לִשְׁמ"ע לִלְמ"ד וּלְלַמֵּ"ד לִשְׁמ"ר וְלַעֲשׂו"ת וּלְקַיֵּ"ם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה". וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר אִם תִּזְכֶּה לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בִּפְשִׁיטוּת מִלָּה בְּמִלָּה בַּמֶּה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, יִתְלַהֵב לִבְּךָ מְאֹד, כִּי תְּפִלָּה זוֹ כּוֹלֶלֶת בָּהּ הַכֹּל. וְאָמַר הָאִישׁ הָאֱלֹקִי הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב זי"ע, שֶׁשָּׁמַע בְּמִתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, שֶׁאֲרִיכַת הַגָּלוּת הִיא עַל שֶׁאֵינֵנוּ מַאֲרִיכִים בִּברְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם לְאָמְרָהּ בְּכַוָּנָה, בְּנֹעַם וּבְנַחַת, כִּי הַתְּפִלָּה הַזּוֹ הִיא שֵׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, תְּחִנָּה וּבַקָּשָׁה שֶׁנִּזְכֶּה לְבַטֵּל אֶת עַצְמֵנוּ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה רַבָּה עַד מְאֹד, וְנִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּרָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, וְיִפָּתַח לִבֵּנוּ כִּפְתְחוֹ שֶׁל אוּלָם, וְתָאִירְנָה עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁנִּכָּוֵן אֶל הָאֱמֶת, וּצְרִיכִים לִשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם בְּאָמְרוֹ

עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ, וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ,
וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ,
לְמַעַן לֹא נֵבוֹשׁ, וְלֹא נִכָּלֵם, וְלֹא נִכָּשֵׁל
לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה
בִּישׁוּעָתֶךָ: וְרַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַחֲסָדֶיךָ
הָרַבִּים אַל יַעַזְבוּנוּ נֶצַח סֶלָה וָעֶד: מַהֵר
וְהָבֵא עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם מְחֵרָה,

"וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ", כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הָעֵינַיִם, כִּי אִם אֵין הָאָדָם נִזְהָר בִּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּמִסְתַּכֵּל בִּמְקוֹמוֹת הַמְּזֹהָמִים, עַל־יְדֵי־זֶה נֶחְשָׁכוֹת עֵינָיו, וְאֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁיֵּאִירוּ עֵינָיו בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּעֵינָיו, אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁיִּצְטַיֵּר לוֹ הָאוֹר לְבָרְכָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת שְׁמַע, הֲלָכָה ד', אות י'); וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל אַהֲבָה וְיִרְאָה, אֲשֶׁר הֵם הָעִקָּר וְהַיְסוֹד בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְקִיּוּם הַמִּצְוֹות, כִּי (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן י'):
אוֹרַיְתָא בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ לָא פָּרְחַת לְעֵילָא; וּכְשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אַהֲבָה וְיִרְאָה,
אָז לֹא יֵבוֹשׁ וְלֹא יִכָּלֵם וְלֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם וָעֶד, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל
הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, יְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יז);
וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד,
שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ דַּיְקָא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ, כִּי הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה רַק
בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא בְּיַד בָּשָׂר וָדָם, וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לַחֲזֹר הַרְבֵּה הֵן לְעַצְמוֹ וְהֵן
לַאֲחֵרִים, אֲשֶׁר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם הִיא רַק לְהַכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא,
וְלִלְמֹד אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו
יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָנוּ מַתָּנָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
כְּמַאֲמָרָם ז"ל (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כג, סִימָן ז'): אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה
הֵן הָאָרֶץ חֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יא, יב): "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דוֹרֵשׁ
אוֹתָהּ תָּמִיד", וְיִשְׂרָאֵל חֲבִיבִין עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ז, ח): "כִּי מֵאַהֲבַת ה'
אֶתְכֶם", אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֲנִי אַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן חֲבִיבִין עָלַי

מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת כָּל הָאָרֶץ, וּשְׁבוֹר עוֹל הַגּוֹיִם וְעוֹל גָּלְיוֹת מֵעַל צַוָּארֵנוּ, וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה, וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן, וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת בְּאַהֲבָה, לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה, וּלְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

לָאָרֶץ שֶׁחֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לד, ב): "כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנַעַן". אַךְ מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה קֹדֶם אֱמוּנַת הַיִּחוּד עַל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, וְכוֹפְלִים וּמְבַקְּשִׁים "וּשְׁבוֹר עַל הַגּוֹיִם וְעֹל גָּלֻיּוֹת מֵעַל צַוָּארֵנוּ", כִּי בִּכְלָלִיּוּת אָנוּ סוֹבְלִים מֵהַגּוֹיִם, וּבִפְרָטִיּוּת אָנוּ סוֹבְלִים מֵהָעֵרֶב־רַב. "וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ", כִּי רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ יִגְאָלֵנוּ, וְכָל הַגַּעְגּוּעִים שֶׁלָּנוּ שֶׁתִּתְגַּלֶּה לָנוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם רַק עַל־יְדֵי אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שַׁיֶּכֶת רַק לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְלֹא לַגּוֹיִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא לָעֵרֶב־רַב, אֲשֶׁר עוֹקְרִין אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל; כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וֶאֱמוּנָה תְּלוּיוֹת זוֹ בָּזוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ז'), וְדַיְקָא שָׁם זוֹכִים לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת. וְזֶה שֶׁקֹּדֶם קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְגַּעְגְּעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לֶאֱמוּנָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנה); וּכְשֶׁאוֹמְרִים: "כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה", צְרִיכִים לְכַוֵּן אֲשֶׁר כָּל הַיְשׁוּעוֹת נִמְצָאוֹת רַק אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְרַק הוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ וְלֹא בָּשָׂר וָדָם "אֵ"ל פּ"וֹעֵל י"שׁוּעוֹת" רָאשֵׁי־תֵּבוֹת הַשֵּׁם אַ"פ"י, שֵׁם הַפַּרְנָסָה: פּ"וֹתֵחַ אֶ"ת יָ"דֶךָ", כִּי עַל־יְדֵי שֶׁחוֹתֵךְ אַפּוֹ מֵהַכַּעַס, וְזוֹכֶה לַאֲרִיכַת אַפַּיִם, נִמְשֶׁכֶת עָלָיו פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נח); "וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן". וּצְרִיכִים לַחְקֹק בְּדַעְתּוֹ הֵיטֵב, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הֵם הָעָם הַנִּבְחָר, וְהוּא יִתְבָּרַךְ בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְזֶה מֵעִקְּרֵי הָאֱמוּנָה, וְאֵין לָנוּ שׁוּם

שַׁיָּכוּת אֶל הַגּוֹיִים כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ בָּחַר בָּנוּ, וַאֲנַחְנוּ בָּחַרְנוּ בוֹ, וְכַמּוּבָא (זֹהַר שְׁמוֹת כ.): רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, יז): "דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים", אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵינָם מַשְׂגִּיחִים וְאֵינָם יוֹדְעִים בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִבְרֹא עוֹלָמוֹ, כָּל הָעוֹלָמוֹת עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת, וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ נִבְרְאוּ כֻּלָּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קד, כד): "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ", וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ שֶׁהִיא הַחָכְמָה נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה, נְטֵה יְמִינוֹ וּבָרָא הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, נְטֵה שְׂמֹאלוֹ וּבָרָא הָעוֹלָם הַזֶּה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה מח, יג): "אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם", קוֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו, וְכֻלָּם בְּרֶגַע אֶחָד וּבְשָׁעָה אַחַת נִבְרְאוּ, וְעָשָׂה עוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְמַעְלָה כְּדֶגְמָתוֹ לְמַטָּה, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְמַטָּה כְּדֶגְמָתוֹ בַּיָּם, וְהַכֹּל אֶחָד, בָּרָא בָּעֶלְיוֹנִים הַמַּלְאָכִים, בָּרָא בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּנֵי־אָדָם, בָּרָא בַּיָּם לִוְיָתָן כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת לו, יח): "לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לִהְיוֹת אֶחָד", כְּתִיב בָּאָדָם (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם", וּכְתִיב (תְּהִלִּים ח, ו): "וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים", אִי בְּנֵי נָשָׁא יַקִּירִין בְּעוֹבְדַיְיהוּ כָּל הַאי, וְאִינוּן מִתְאַבְּדִין מֵעֲפָר דְּבִירָא, בַּמֶּה אַתְיָין לְשַׁאֲבָא מִנֵּיהּ, וּבָחַר בָּעֶלְיוֹנִים וּבָחַר בְּיִשְׂרָאֵל. לָעֶלְיוֹנִים לֹא קָרָא בָּנִים, לַתַּחְתּוֹנִים קָרָא בָּנִים. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים יד, א): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם", הוּא קָרָא לָהֶם בָּנִים, וְהֵם קָרְאוּ לוֹ אָב, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה סג, טז): "כִּי אַתָּה אָבִינוּ", וּכְתִיב דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ, הוּא בָּחַר בִּי, וַאֲנִי בָּחַרְתִּי בּוֹ, הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, הוּא הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, אַף־עַל־פִּי שֶׁהַקּוֹצִים סָבִיב לָהֶם, וְאֵין אַחֵר יָכוֹל לִרְעוֹת בַּשּׁוֹשַׁנִּים כְּמוֹתוֹ. **"הַבּוֹחֵר' בְּעַמּוֹ' יִשְׂרָאֵל' בְּאַהֲבָה"** סוֹפֵי־תֵּבוֹת רְלוֹ, שֶׁהֵם שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שְׁעוּר קוֹמָתוֹ, ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, עִם הָאַרְבָּעָה כּוֹלְלִים, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּבָחַר בּוֹ לִהְיוֹת שׁוֹרֶה בּוֹ בְּקִבְיעוּת, אִם יִזְכֶּה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת עֵינָיו וְאָזְנָיו וְחוֹטְמוֹ וּפִיו (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא), שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹת אֵלּוּ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וּבִתְחִנָּה זוֹ, וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים מַעֲלַת הַתְּפִלָּה הַזּוֹ, וְאֶל מַה יְכוֹלִים לְזְכּוֹת לְהַגִּיעַ עַל יָדָהּ, הָיוּ מַאֲרִיכִים בָּהּ מְאֹד מְאֹד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת אַהֲבָה, סִימָן ד'): כְּשֶׁתָּשׁוּב בִּתְחִלָּה עַל עִוְּוֹתֶיךָ תּוּכַל לָבֹא לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ;

וְעַל כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל שֶׁתִּכָּנֵס בְּךָ אַהֲבָה רַבָּה, אַהֲבַת עוֹלָם, אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, תִּשְׁתַּדֵּל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְתוֹרִיד דְּמָעוֹת כַּמַּיִם עַל כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ עַד עַכְשָׁו, וּתְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ לֹא לַעֲשׂוֹת עוֹד אֶת הָרָע, וְאָז תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לִדְבֵקוּת אֱמֶת, וְתֹאהַב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שָׁם, סִימָן ג׳): עַל יְדֵי אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִשְׁמָר הַנֶּפֶשׁ מִכָּל פְּגָעִים רָעִים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, כִּי עַכְשָׁו בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע, אַתָּה מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה, וְאִם תְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, תַּעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְתֶמְשַׁךְ עָלֶיךָ רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף, וְיִמְחֲלוּ לְךָ עַל כָּל עֲוֹונוֹתֶיךָ, כִּי מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע עוֹלָה עַל הַכֹּל, וּבָזֶה תִּלּוּיָה כָּל הַיְּהָדוּת, שֶׁיִּזְכֶּה לְיַחֵד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְרַק בִּשְׁבִיל זוֹ הַתַּכְלִית הָאָדָם נִבְרָא. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו׳): אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַתֶּם עֲשִׂיתוּנִי חֲטִיבָה אַחַת בָּעוֹלָם, וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶתְכֶם חֲטִיבָה אַחַת בָּעוֹלָם, אַתֶּם עֲשִׂיתוּנִי חֲטִיבָה אַחַת בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו, ד): ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ״ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ״ה אֶחָד״, וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶתְכֶם חֲטִיבָה אַחַת בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים א יז, כא): ״וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ״; כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע, בָּזֶה הוּא מַמְלִיךְ עַל עַצְמוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יְחוּד יְהוָ״ה בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאוֹמֵר ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ״ה אֱלֹקֵינוּ יְהוָ״ה אֶחָד״, וְהוּא מְכַוֵּן לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה יְחוּדָא עִלָּאָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וּכְשֶׁאוֹמֵר ״**בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד**״, וּמְכַוֵּן אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְלַבֵּשׁ בַּלְבוּשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר לְמַרְאֵה עֵינָיו, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר הֵם לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּכָל הַנִּבְרָאִים, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלֶּה שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלְקוּת גָּמוּר. וְהַיְחוּד הַזֶּה יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וָיוֹם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יא). וְזוֹ הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, סוֹד ״אֵיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״, שֶׁזֶּה יְחוּדָא עִלָּאָה, סוֹד ״מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ״, שֶׁזֶּה יְחוּדָא תַּתָּאָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק

ב׳, סִימָן ז׳); וְזֶה סוֹד רְמַ״ח תֵּבִין שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּנֶגֶד רְמַ״ח מִצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּדֵי לְהַשִּׂיג וְלָדַעַת עַל יָדָם אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְזֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁאָדָם יְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, וְיָאִיר בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר, וּכְשֶׁאָדָם מֵאִיר בְּדַעְתּוֹ הֶאָרָה הַזֹּאת, אָז נִקְרָא אָדָם; כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת — לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה כְּלַל רְמַ״ח מִצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא צִנּוּר הַמַּמְשִׁיךְ לָאָדָם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּכְשֶׁמְּקַיְּמִים אֶת רְמַ״ח מִצְוֹות עֲשֵׂה, אָז נִקְרָאִים 'אָדָם', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר יט, יד): ״זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם״; כִּי אִם לָאו, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק חַיָּה בִּדְמוּת אָדָם, כִּי אָדָם הוּא מִלְּשׁוֹן ״אֲדַמֶּה לְעֶלְיוֹן״, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע הִיא דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד.

וְזֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת — לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מִיֻּשָּׁב מִבְּנֵי־אָדָם. וְעַל־כֵּן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת, עַל־כֵּן יֵשׁ בָּהּ רְמַ״ח תֵּבִין כְּנֶגֶד רְמַ״ח מִצְוֹות עֲשֵׂה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְמַ״ח אֵיבָרִים, וְעַל־כֵּן רַחַ״ם אוֹתִיּוֹת רְמַ״ח (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ד׳), כְּשֶׁאָדָם מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְאוֹמֵר בְּכָל יוֹם קְרִיאַת שְׁמַע, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֵיבָרָיו, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (זֹהַר חָדָשׁ וַיִּקְרָא): כָּל אִינִישׁ דְּיִקְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוּת כָּל תֵּבָה וְתֵבָה, מַשְׁפִּיעַ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר דִּילֵיהּ; וְלָכֵן צְרִיכִים לְדַקְדֵּק מְאֹד בְּאָמְרוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת טו:): כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמְדַקְדֵּק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ מְצַנְּנִין לוֹ גֵּיהִנּוֹם; וְעִקַּר הַגֵּיהִנּוֹם הוּא כְּשֶׁבּוֹעֵר בּוֹ יֵצֶר הָרָע שֶׁל נְאוּף, וְיֵצֶר הָרָע שֶׁל כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְעַל־כֵּן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו): כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם יֵצֶר הָרָע שֶׁל נְאוּף וְיֵצֶר הָרָע שֶׁל כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, יֹאמַר ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַוָ״ה אֱלֹקֵינוּ הַוָ״ה אֶחָד״, ״בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד״, בִּבְכִיָּה עֲצוּמָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְטַהֵר אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְיִזְכֶּה לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לְטוֹבָה. וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְכִיּוֹת עֲצוּמוֹת בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי אָז נַעֲשָׂה יִחוּד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּכְשֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה, וּבִפְרָט כְּשֶׁחָטָא הַרְבֵּה

בְּפֻגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, זֶה גּוֹרֵם לוֹ שֶׁיַּעֲלוּ עַל לִבּוֹ קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מִתְעַקֵּם לִבּוֹ בְּעַקְמוּמִיּוּת וְנִשְׁבָּר לְגַמְרֵי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עַל צַדִּיקִים וִירֵאֵי הַשֵּׁם, וּמַתְחִיל לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הוֹרֵס אֶת כָּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מְקָרֵב אֶל צַדִּיק אֲמִתִּי, הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וּמְקַבֵּל אֶת דְּבָרָיו, אָז יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה לַחֲזֹר אֶל הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָזֶה אֵין זוֹכִים אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים, וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָם וּלְקַבֵּל אֶת עֲצָתָם (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), וְדַיְקָא עַל יְדֵי בָּאִים אַחַר־כָּךְ לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק אִם לֹא שֶׁתִּקֵּן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו); וְלִכְאוֹרָה, לֹא שַׁבְקַת חַיֵּי לְכָל בְּרִיָּה, כִּי אִם כֵּן מַה יַּעֲשׂוּ הֲמוֹן עַם שֶׁרֻבָּם אֵינָם בְּכְלַל תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זְעִירִין אִינּוּן בְּכָל דּוֹר, שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, וְאִם־כֵּן זֶה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית, אִם־כֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, אָפְסָה תִּקְוָה, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל שׁוּם עֵצָה מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מֵאַחַר שֶׁהַמֹּחִין שֶׁלּוֹ אֵינָם מְתֻקָּנִים מֵחֲמַת פֻּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם, וְאַדְרַבָּה לֹא זָכָה — נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נִצְטַיֵּר אֶצְלוֹ הָאוֹר בְּהֶפּוּךְ, לְפִי פֻּגַם הַכֵּלִים שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ. וְאִם־כֵּן מַה יִּפְעַל בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה? ! וְכֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁיָּבוֹא לַצַּדִּיק וְהַצַּדִּיק יְגַלֶּה לוֹ תּוֹרָה וּמוּסָר, מַה יוֹעִיל לוֹ, אַדְרַבָּה יוּכַל לְקַלְקֵל לוֹ יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁתְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ הִיא פְּגוּמָה עַל־יְדֵי פֻּגַם הַבְּרִית, וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לִתְפֹּס דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, רַק אַדְרַבָּה נִצְטַיֵּר אֶצְלוֹ לְהֶפֶךְ. וְאִם־כֵּן נָפַל פִּיתָא בְּבִירָא, וּמַה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתַקָּנָתָן, שֶׁעוֹסְקִין כָּל יְמֵיהֶם לְתַקֵּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה. וְעִקַּר תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא לְהוֹצִיאָם מִפֻּגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא כְּשֶׁזּוֹכִים לְמֹחַ נָקִי וּמְזֻכָּךְ, שֶׁזֶּה זוֹכִים עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, וְאִם־כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַקֵּן עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה אֶת אוֹתָן שֶׁפָּגְמוּ בִּבְרִית קֹדֶשׁ, מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם יְכֹלֶת לְתָפְשׂ דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, אַדְרַבָּה נִצְטַיֵּר אֶצְלָם אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת ׳לֹא זָכָה׳.

אַךְ בֶּאֱמֶת יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים גְּנוּזִים הַרְבֵּה, וַאֲשֶׁר הֵבַנּוּ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל,

שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְפָעָמִים לְהַלְבִּישׁ תּוֹרָתוֹ בְּסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת וּבְשִׂיחוֹת חֻלִּין, וְלִפְעָמִים מַלְבִּישׁ זֹאת הַתּוֹרָה בְּתוֹרָה אַחֶרֶת וְכוּ', הַכֹּל בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ גַּם הַפְּגוּמִים לְקַבֵּל בְּדֶרֶךְ נִפְלָאָה הִתְגַּלּוּת הָעֵצוֹת, אֵיךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהֵם שָׁם. וְעִקַּר הָעֵצָה לְכָל זֶה, הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" וּ"בָרוּךְ שֵׁם", כִּי עַל־יְדֵי אֲמִירַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" וּ"בָרוּךְ שֵׁם", זוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵהָרְהוּרֵי נאוּף. נִמְצָא, שֶׁאֲמִירַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַוָי"ה אֱלֹקֵינוּ הַוָי"ה אֶחָד", "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", הוּא סוֹד תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין, שֶׁהֵם הַכֵּלִים לְצַיֵּר הָאוֹר לִבְרָכָה, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא "שְׁמַע" וּ"בָרוּךְ שֵׁם" שֶׁהֵם סוֹד תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה; הֵן בִּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל נִתָּן לְמֹשֶׁה בְּהַר סִינַי, וְהֵן בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְצָרִיךְ לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם דַּעַת עַצְמוֹ כְּלָל, וְיִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתָּה, וְיַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְלֹא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ, וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְקַבֵּל עֵצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְתִקּוּן גָּדוֹל מֵהַצַּדִּיק וְתוֹרָתוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ עֲדַיִן, וְאֵין הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, הָעִקָּר שֶׁיַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְיֵדַע זֹאת בְּעַצְמוֹ, אֵיךְ הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ אֵינוֹ מְתֻקָּן כָּרָאוּי מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, וְעַל־כֵּן הוּא צָרִיךְ לְבַטֵּל דַּעַת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וּכְשֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק יַטֶּה דַּעְתּוֹ רַק עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתָּהּ, וְכֵן כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה יְבַטֵּל בְּכָל פַּעַם אֶת הָעַרְמוּמִיּוּת שֶׁנִּכְנְסָה בְּתוֹכוֹ, וִיבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּכָל פַּעַם, שֶׁיֵּדַע תָּמִיד בְּכָל עֵת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאִם תָּבוֹא עַל דַּעְתּוֹ אֵיזוֹ קֻשְׁיָה עַל הַצַּדִּיק אוֹ עַל הַתּוֹרָה אוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ: מִי אֲנִי וּמָה דַּעְתִּי וְחָכְמָתִי שֶׁיִּהְיֶה קֻשְׁיָה לִי אֵיזוֹ קֻשְׁיָה עַל הַשָּׁלֵם בְּדַעַת, כִּי הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁדַּעְתִּי עֲכוּרָה וּפְגוּמָה מְאֹד עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, שֶׁלֹּא זָכִיתִי עֲדַיִן לְתַקֵּן, וִיבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְיִסְמֹךְ עַצְמוֹ רַק עַל הָאֱמוּנָה, וְיִמְסֹר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְתוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיּוֹלִיכוּ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כִּרְצוֹנָם, וְאָז יִזְכֶּה שֶׁתָּאִיר לוֹ הָאֱמֶת בְּכָל עֵת, וְיִזְכֶּה בָּהֶם וּבְתוֹרָתָם הָאֲמִתִּית, וְאָז עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִכְלָל בָּהֶם, וְיִצְטַיֵּר אֶצְלוֹ הָאוֹר לִבְרָכָה מִלְמַעְלָה, עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקַלְקֵל לְמַטָּה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי פְּגַם כְּלֵי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, וְאָז לֹא דַּי שֶׁאֵין נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְמַטָּה, לְהַפֵּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי

פְּגַם כְּלֵי הַמִּחְיָן שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, אֶלָּא אַדְרַבָּה עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָאוֹר מְצֻיָּר מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה, אֲזַי זֶה הָאוֹר הַמְצֻיָּר מִלְּמַעְלָה יִהְיֶה רַק בִּבְרָכָה, וְזֶה יִהְיֶה מְבֹרָר וּמְתֻקָּן וּמְזַכֵּךְ הַכֵּלִים שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ הַמִּחְיָן, וְיִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע, וּתְבַטֵּל אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה מוּכָן וּמְזֻמָּן לִהְיוֹת מוֹסֵר אֶת נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּעֵינֶיךָ בָּטֵל וּמְבֻטָּל, וּכְבָר לֹא תִרְצֶה שׁוּם דָּבָר, רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזוֹ שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד וְקַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת, וְתִזְכֶּה לְבַטֵּל מִמְּךָ אֶת כָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת רָעוֹת, עַד שֶׁתִּהְיֶה מְזֻכָּךְ לְגַמְרֵי; כִּי הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עִם לֵב אֱמֶת, נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ח׳): תָּבֹא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא יְחִידָה בְּגוּף, וּתְקַלֵּס לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁהוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו, ד): ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ״ה אֱלֹקֵינוּ יְהוָ״ה אֶחָד״; וְאֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד יָקָר בְּשָׁעָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים בְּיַחַד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שִׁיר הַשִּׁירִים, פָּרָשָׁה ח׳, סִימָן טו): כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִין לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וְקוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּכַוָּנָה הַדַּעַת בְּקוֹל אֶחָד, בְּדֵעָה וּבְטַעַם אֶחָד, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר לָהֶם: הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, אֲנִי וּפָמַלְיָה שֶׁלִּי מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ, אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּטֵרוּף הַדַּעַת, זֶה מַקְדִּים וְזֶה מְאַחֵר, וְאֵינָם מְכַוְּנִים דַּעְתָּם בִּקְרִיאַת שְׁמַע, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת: בְּרַח דּוֹדִי.

וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֵיזֶה יִחוּד עֶלְיוֹן נַעֲשָׂה עַכְשָׁו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשָׁעָה שֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ כָּל הָאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ רוֹצִים לְהַעֲבִירוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל דָּתוֹ, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ — יְקַבֵּל כָּל הָעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים בָּעוֹלָם: סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג, חֶנֶק, וְיַרְגִּישׁ בִּתְשׁוּקָה עֲצוּמָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֵיךְ שֶׁסּוֹקְלִים וְשׂוֹרְפִים וְהוֹרְגִים וְחוֹנְקִים אוֹתוֹ מַמָּשׁ, וְהוּא אֵינוֹ מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם כְּלָל, אֶלָּא נִשְׁאָר חָזָק בִּנְקֻדַּת יַהֲדוּתוֹ, בּוֹ בָּרֵגַע עוֹשֶׂה יִחוּד וְזִוּוּג בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנוֹתֵן כֹּחַ וְחִיּוּת וְשֶׁפַע לְהַחַיּוֹת אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּזְכוּת זֶה שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֵת אֲמִירַת פְּסוּקֵי הַיִּחוּד, כַּמּוּבָא (זֹהַר צַו לג.): וְכַד נָפִיק נְשָׁמָתֵיהּ

הוּא יֵהֲוֵי מִתְכַּוַּן לְגָמֹר אֶת הַשֵּׁם "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" וּ"בָרוּךְ שֵׁם", לְקָרְבָא נִשְׁמָתֵיהּ קָרְבְּנָא לְשֵׁם הַוָ"ה, וְצָרִיךְ לְמִתְוַדֵּה לְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַבְּלָא לְקָרְבָא ה׳ בִּשְׁמֵיהּ דְּאָכִיל וְשָׁצֵי, וּלְאַחְזָרָא בְּתִיּוּבְתָּא לְגַבֵּי יה"ו, אֶהְיֶ"ה כְּחוּשְׁבָּן מ"ב, דַּאֲדֹנָ"י קָרֵינָא לֵיהּ דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. וְיַכֵּוִין בִּשְׁמָא מְפָרָשׁ דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א בְּלֵב אֶחָד, וּבֵיהּ יִפּוֹק רוּחֵיהּ בְּנֶפֶשׁ דִּילֵיהּ מְקַבֵּל עָלֵיהּ מִיתָה וְיִסּוּרִין, וּבְנִשְׁמָתָא מוֹדֶה בְּכַמָּה וְדוּיִין וּמִתְחָרֵט. בְּנֶפֶשׁ מְקַבֵּל עָלֵיהּ מִיתָה שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה, וְאִי צָרִיךְ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין דְּאִינּוּן סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, מְקַבֵּל לֵיהּ מֵאֲדֹנָ"י בְּנֶפֶשׁ דִּילֵהּ, וּבְנִשְׁמָתֵיהּ מוֹדֶה בְּכַמָּה וְדוּיִין וְחוֹזֵר בִּתְיוּבְתָּא לְגַבֵּי אֶהְיֶ"ה, דְּאָחִיד בִּתְרִין שְׁמָהָן הַוָ"ה אֶהְיֶ"ה בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ יְכַוֵּן לְאַפָּקָא וְדוּי וְקַבָּלַת מִיתָה עָלֵיהּ בְּלֵב אֶחָד דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפָרָשׁ כְּגַוְנָא דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; וְאָמְרוּ (זֹהַר בָּלָק קצה:) לְשַׁוָּאָה גַּרְמֵיהּ גּוֹ אִינּוּן דְּמָסְרֵי נַפְשַׁיְיהוּ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמֵיהּ, הַיְנוּ בְּיִחוּדָא דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּכָל מָאן דְּשַׁוִי הָכִי רְעוּתֵיהּ בְּהַאי קְרָא אִתְחָשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ מָסַר נַפְשֵׁיהּ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמֵיהּ; וְאָמְרוּ (זֹהַר חַיֵּי־שָׂרָה קכד:): כָּל הַמְכַוֵּן לִבּוֹ בְּהַאי פְּסוּקָא כְּדֵי לְמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ נֶהֱרָג בְּכָל יוֹם עָלָיו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים מד, כג): "כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם", אָמַר רַב נַחְמָן: כָּל הַמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּהַאי פְּסוּקָא, נוֹחֵל אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. וְאָמְרוּ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית יב.): פְּקוּדָא תְּלִיתָאָה לְמִנְדַּע דְּאִית אֱלָהָא רַבְרְבָא וְשַׁלִּיטָא בְּעָלְמָא, וּלְיַחֲדָא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא יְחוּדָא כַּדְקָא יָאוּת, בְּאִינּוּן שִׁית סְטָרִין עִלָּאִין, וּלְמֶעְבַּד לוֹן יְחוּדָא חֲדָא בְּשִׁית תִּבִּין דִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּלְכַוָּנָא רְעוּתָא לְעֵילָא בַּהֲדַיְיהוּ, וְעַל דָּא אֶחָד אִצְטְרִיךְ לְאַרְכָּא לֵיהּ בְּשִׁית תִּבִּין, וְדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, ט): "יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד", יִתְכַּנְּשׁוּן דַּרְגִין דִּתְחוֹת שְׁמַיָּא לְאִתְאַחֲדָא בֵּיהּ לְמֶהֱוֵי בְּשִׁלִימוּ לְשִׁית סְטָרִין כַּדְקָא יָאוּת, וְעִם כָּל דָּא בְּהַהוּא יְחוּדָא אִצְטְרִיךְ לְקַשְׁרָא בֵּיהּ יְרָאָה, דְּאִצְטְרִיךְ לְאַרְכָּא בְּדָלֶ"ת דְּאֶחָד, דְּדָלֶ"ת דְּאֶחָד גְּדוֹלָה, וְהַיְנוּ דִּכְתִיב (שָׁם): "וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה", דְּתִתְחֲזֵי וְתִתְקַשַּׁר דָּלֶ"ת דְּאִיהִי יַבָּשָׁה בְּהַהוּא יְחוּדָא, וּלְבָתַר דְּאִתְקַשְׁרַת תַּמָּן לְעֵילָא, אִיצְטְרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵהּ לְתַתָּא בְּאוֹכְלוֹסָהָא בְּשִׁית סְטָרִין אָחֳרָנִין דִּלְתַתָּא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּאִית בֵּיהּ שִׁית תִּבִּין אָחֳרָנִין דְּיִחוּדָא, כְּדֵין מַה דַּהֲוַת יַבָּשָׁה אִתְעֲבִידַת אֶרֶץ, לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִין וּלְנַטְעָא אִילָנִין, וְהַיְנוּ דִּכְתִיב (שָׁם, י): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ", בְּהַהוּא יְחוּד דִּלְתַתָּא, אַרְעָא רַעֲוָא שְׁלִים כְּדָקָא יָאוּת, וְעַל דָּא כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרֵי

זִמְנֵי, חַד יְחוּדָא עִלָּאָה, וְחַד יְחוּדָא תַּתָּאָה, כְּיָן דְּאִתְאַחִיד בִּתְרִין סִטְרִין, מִכָּאן וּלְהָלְאָה "תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא", אִתַּתְקַנַת לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאֵיבִין כַּדְקָא יָאוֹת; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשָׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֵת אֲמִירַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ"ה אֱלֹקֵינוּ יְהוָ"ה אֶחָד", "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּמְחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, וְכָל הָעוֹלָם עוֹמֵד רַק בִּשְׁבִילוֹ. וְזֶה כְּלַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַמִּצְוֹוֹת הַכְּלוּלוֹת בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, פו): "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה"; וְעַל־כֵּן מִי שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעֵת אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע, וּמְכַוֵּן לְמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה', הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא חָשׁוּב כְּאִלּוּ לוֹמֵד כָּל הַיּוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים א'): כָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ יָגַע בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה; וְאָמְרוּ (מְנָחוֹת צט:): אֲפִלּוּ לֹא קָרָא אָדָם אֶלָּא קְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, קַיֵּם: "לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ"; וְאָמְרוּ (יַלְקוּט וָאֶתְחַנַּן, רֶמֶז תתל"ה): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר הָיִיתֶם מַקְרִיבִים לִי שְׁתֵּי פְּעָמִים בַּיּוֹם, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עָתִיד לְהֵחָרֵב, וּמִכָּאן וָאֵילָךְ אִי אַתֶּם יְכוֹלִים לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת אֶלָּא מְבַקֵּשׁ אֲנִי תְּמוּרָתָם "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" בַּבֹּקֶר, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" בָּעֶרֶב, וְעוֹלֶה לְפָנַי יוֹתֵר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת.

עָמֹד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה זֶּה לוֹמַר בְּכָל יוֹם קְרִיאַת שְׁמַע בְּכַוָּנָה, שֶׁיֶּחְשֹׁב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ עָסַק בַּתּוֹרָה. וְאָמְרוּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ב): אֲפִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ שֶׁל אָדָם לֹא מִקְרָא וְלֹא מִשְׁנָה, אֶלָּא מַשְׁכִּים וּמַעֲרִיב לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, שְׂכָרוֹ מֻבָּח לְפָנָיו, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא שָׁמוּר מִן הָעֲבֵרָה; אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, אֶלָּא בְּכָל יוֹם וְשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע, הוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת וּבְתִשׁוּקָה עֲצוּמָה, שֶׁאָז יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְיִזְכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּרַמַּ"ח אֵיבָרָיו. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא קְדוֹשִׁים): לֹא תְּהֵא קְרִיאַת שְׁמַע קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רַמַּ"ח תֵּבוֹת, כְּמִנְיַן אֵיבָרִים שֶׁבָּאָדָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אִם שָׁמַרְתָּ אֶת שֶׁלִּי — לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקּוּנָהּ, אֲנִי אֶשְׁמֹר אֶת שֶׁלְּךָ. וְאָמְרוּ (מְכִילְתָא בְּשַׁלַּח): יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ"ה אֱלֹקֵינוּ יְהוָ"ה אֶחָד", וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת: אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָּמוֹךָ; וְהָעָקָר רְאֵה,

יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃

בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

אַהוּבִי, בְּנִי, לְהַזָּהֵר מְאֹד לֹא לְעַבֵּר אֶת זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר, בִּזְמַנּוֹ דַּיְקָא, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קְהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן יח): חֲבִיבָה קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ מֵאֶלֶף עוֹלוֹת שֶׁהַכְּסִיל זוֹבֵחַ; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהַזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לֹא לְעַבֵּר אֶת זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, לֹא בַּבֹּקֶר וְלֹא בָּעֶרֶב, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּבִזְמַנָּהּ, יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מֹחִין עִלָּאִין, וְיִגְרֹם יִחוּד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבָרֵגַע שֶׁאָדָם מְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ שֶׁאֵינוֹ קוֹרְאָהּ בִּזְמַנָּהּ, עָלָיו אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת כו.): מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן, זֶה שֶׁבִּטֵּל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית; וְעַל־כֵּן רְאֵה לְכַוֵּן מְאֹד בְּאוֹמְרְךָ קְרִיאַת שְׁמַע בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר, שֶׁיְּהֵא בִּזְמַנּוֹ דַּיְקָא, וְתִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ בַּעֲבוּר זֶה, כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילוּ אֵלּוּ שֶׁאֵינָם נִזְהָרִים לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בִּזְמַנָּהּ, וְגָרְמוּ לְעַצְמָם רָעוֹת וְצָרוֹת רַבּוֹת, וּבָאוּ עֲלֵיהֶם בִּלְבּוּלִים וְעַרְבּוּבְיָא הַדַּעַת וֶחָלְאִים רַבִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם נִזְהָרִים לְדַקְדֵּק בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, לֹא־כֵן מִי שֶׁנִּזְהָר לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בִּזְמַנָּהּ, יִתְבָּרֵךְ מִמָּעוֹן הַבְּרָכוֹת, וְיֵמְשֵׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ; אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר עַל אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע, אֵין הַמֹּחַ יָכוֹל לְהָכִיל אֶת הַכַּוָּנוֹת וְהַסּוֹדוֹת וְהַיִּחוּדִים שֶׁיֵּשׁ לְכַוֵּן בָּהֶם, כִּי מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע הִיא גִּלּוּי אֱלֹקוּת, יִחוּד הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ וְהַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, וְאַף שֶׁכְּבָר נִדְפַּס בְּשַׁעַר הַכַּוָּנוֹת וּבַפְּרִי עֵץ חַיִּים וּבְסִדּוּרִים כַּוָּנוֹת וְיִחוּדִים, עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר הֵם רַק כְּמַחְווֹי בְּמָחוֹג, אֲבָל לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן לְהַגִּיעַ עַד סוֹף הַכַּוָּנוֹת, וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ וְאוֹמְרוֹ כְּיֶלֶד קָטָן בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת מִלָּה בְּמִלָּה. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת טו:): כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמְדַקְדֵּק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ מְצַנְּנִין לוֹ גֵּיהִנּוֹם; וְאָמְרוּ (מְגִלָּה כ.): הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע, צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" — הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ; וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין לְאָמְרוֹ

בְּקוֹל וּבְיַחַד מִלָּה בְּמִלָּה בְּחִתּוּךְ הַדִּבּוּר בָּרוּר, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא קְדוֹשִׁים) לֹא תְּהֵא קְרִיאַת שְׁמַע קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רְמַ״ח תֵּבוֹת כְּמִנְיַן אֵיבָרִים שֶׁבָּאָדָם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אִם שָׁמַרְתָּ אֶת שֶׁלִּי לְקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקּוּנָהּ, אֲנִי אֶשְׁמֹר אֶת שֶׁלְּךָ. וְאָמְרוּ (זֹהַר חָדָשׁ וַיִּקְרָא) כָּל אִינִישׁ דְּיִקְרֵאי קְרִיאַת שְׁמַע כַּדְקָא יָאוֹת, כָּל תֵּבָה וְתֵבָה מַשְׁפִּיעַ בְּאֵיבָר דִּילֵיהּ; וְעַל־כֵּן אִם תֹּאמַר מִלָּה בְּמִלָּה וּתְדַקְדֵּק בַּאֲמִירַת כָּל תֵּבָה, עַל־יְדֵי־זֶה תֶּמְשַׁךְ רְפוּאָה וְאוֹר וְזִיו וְחִיּוּת עַל הָאֵיבָר שֶׁהִיא כְּנֶגֶד אוֹתָהּ תֵּבָה שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע; וּרְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לֹא לְזַלְזֵל בָּזֶה, כִּי הָאָדָם מְחַפֵּשׂ תְּרוּפוֹת עַל רְמַ״ח אֵיבָרָיו, וּבְכָל יוֹם יֵשׁ לְפָנָיו אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת לְהָאִיר עַל כָּל אֵיבָר, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְפוּאָה, וְהָאָדָם מְזַלְזֵל בָּהֶם. וְלָכֵן רְאֵה גַּם בְּשָׁעָה שֶׁתֹּאמַר: ׳שְׁמַ״ע יִשְׂרָאֵל יְהוָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ יְהוָ״ה אֶחָ״ד׳, תְּכַוֵּן שֶׁזְּעֵיר אַנְפִּין דַּאֲצִילוּת לוֹקֵחַ עַתָּה שְׁלשָׁה מֹחִין חַבַ״ד, הַיְנוּ ׳שְׁמַ״ע יִשְׂרָאֵ״ל׳ — זֶה יִשְׂרָאֵל סָבָא עַתִּיק, ׳יְהוָ״ה׳ — זֶה מֹחַ הַחָכְמָה, ׳אֱלֹקֵינ״וּ׳ — זֶה מֹחַ הַבִּינָה, ׳יְהוָ״ה׳ — זֶה מֹחַ הַדַּעַת, ׳אֶחָ״ד׳ — בָּזֶה נִשְׁלָם כָּל הַפַּרְצוּף. כִּי אֱלֹף הוּא בְּסוֹד הַכֶּתֶר שֶׁמֵּאִיר בְּתוֹךְ אַבָּא וְאִמָּא, וּמִשָּׁם לִזְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁכָּל זֶה כָּלוּל בְּתוֹךְ ח׳ אֶל הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא ד׳ דְּלִית לָהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם. וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אוֹר פָּשׁוּט, בְּסוֹד ׳שְׁמַ״ע יִשְׂרָאֵ״ל׳, וְאַחַר־כָּךְ אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת: ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, ׳יְהוָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ יְהוָ״ה אֶחָ״ד׳, ׳בָּרוּ״ךְ שֵׁ״ם כְּבוֹ״ד מַלְכוּת״וֹ לְעוֹלָ״ם וָעֶ״ד׳, לְגַלּוֹת לְכֻלְּיוּת הַבְּרִיאָה, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלקוּת גָּמוּר הוּא, שֶׁמֵּאִיר בָּהּ הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא: דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ לְגַבֵּי גִּלּוּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּתְבַטֵּל עַצְמְךָ וְכָל גַּשְׁמִיּוּת הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע בִּידִיעָה מֻחְלֶטֶת אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל.

אֲבָל עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי, כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְךָ אִיזֶה שׁוֹנֵא אוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִיתָ לָבוֹא לִבְטוּל אֱמֶת לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאַתָּה מְקֻבָּל וְנָאוֹן, צַדִּיק וְלַמְדָן, עֲדַיִן אַתָּה עוֹמֵד בַּחוּץ לְגַמְרֵי, כִּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ מֵאִיר אֶלָּא בְּאָדָם שֶׁבָּטֵל לְגַמְרֵי מִמְּצִיאוּת, וְזֶה סוֹד הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מז, סִימָן ו); כִּי הָיוּ בְּטֵלִים לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא הָיָה לָהֶם שׁוּם עֶסֶק עִם שׁוּם בְּרִיָה, וְלָכֵן אִם חָתַמְתָּ עַל אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל, תֵּדַע שֶׁעֲדַיִן אַתָּה בּוּר וְעַם הָאָרֶץ, מְקֻבָּל וְלֹא מְקֻבָּל, וְהִנֵּךְ

רַק לֵץ גָּדוֹל שֶׁהָאוֹרוֹת חֲשׁוּכִים מִמְּךָ, וְאַל תַּטְעֵה עַצְמְךָ כְּלָל, כִּי כַּוָּנַת שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ: "שְׁמַע" "וּבָרוּךְ שֵׁם", שֶׁהֵם יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה צְרִיכִים לְהָבִיא אֶת הָאָדָם אֶל בִּטּוּל גָּמוּר, וּלְאַחֵד אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, וְלֹא תִּהְיֶה בְּלִבְּךָ שׁוּם טִינָה וְשִׂנְאָה עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמִי יֹאמַר טָהַרְתִּי לִבִּי מֵחַטָּאַי, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הַלֵּב יוֹדֵעַ אֶת הָאֱמֶת וּמָרַת נַפְשׁוֹ, אֵיךְ שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בְּךָ פְּרוּדִים עִם זֶה אוֹ עִם זֶה, וּמִמֵּילָא עֲדַיִן אַתָּה עוֹמֵד בַּחוּץ לְגַמְרֵי וְאַתָּה סְתָם לֵץ, עוֹשֶׂה לֵיצָנוּת מֵעַצְמְךָ וּמֵאֲחֵרִים. וְרָאוּי לְךָ לִבְכּוֹת מְאֹד מְאֹד בְּאוֹמְרְךָ שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, כִּי עֲדַיִן יִצְרָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה וְיִצְרָא דִּנְאוּף חֲזָקִים אֶצְלְךָ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לו), וְאַתָּה עֲדַיִן עוֹמֵד לְגַמְרֵי בַּחוּץ, וְהָאֱמוּנָה נִפְגָּמָה אֶצְלְךָ מְאֹד, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הַסָּמֶ"ךְ־מֵ"ם עוֹשֶׂה פְּרוּדִים בֵּין אַנְשֵׁי הָאֱמֶת וּבֵין יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וּמַלְבִּישִׁים אֶת זֶה בְּמַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּשָׁעָה שֶׁאֵין תּוֹפְסִים, אֲשֶׁר הַאי דּוֹחֲקָא דְּהַוֵי בְּכַלָּה מְנַיְּיהוּ (בְּרָכוֹת ו.) — אֵלּוּ הַדְּחִיקוֹת שֶׁדּוֹחֲקִים אֶת עַצְמָם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהֵם מְסַכְסְכִים בֵּינֵיהֶם, זֶה בָּא מֵהַקְלִפּוֹת שֶׁבָּרְאוּ מִפְּגָמֵי הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה; כִּי יֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ בְּמַעֲשֶׂה, שֶׁעָשׂוּ כָּל מִינֵי תּוֹעֵבוֹת רָעוֹת, וְזֶהוּ 'עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה זְמָרִי וּמְבַקֵּשׁ שָׂכָר כְּפִינְחָס', רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְיֵשׁ שֶׁבְּמַעֲשֶׂה לֹא עָשָׂה כְּלוּם, אֶלָּא מְדַבֵּר נְאוּף, שֶׁחָמוּר הַדִּבּוּר יוֹתֵר מֵעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה (עֲרָכִין טו.), וְיֵשׁ שֶׁמְּהַרְהֵרִין הִרְהוּרִין בִּישִׁין, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִפְגָּמִים הַשְּׁלֹשָׁה לְבוּשִׁין שֶׁל נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה — מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וּמִזֶּה בָּא שֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְדִבּוּרִים וּמַעֲשִׂים נֶגֶד חֲבֵרוֹ. וְאֵיךְ תָּבֹא עַכְשָׁו לְיַחֵד אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת יִחוּד עֶלְיוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה פָּגוּם בְּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וְיֵשׁ בְּלִבְּךָ עַל חֲבֵרְךָ, עַד שֶׁאַתָּה אֵינְךָ יָכוֹל לְדַבֵּר אִתּוֹ מֵחֲמַת שִׂנְאָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עָקַרְתָּ אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי מִשָּׁרְשְׁךָ, וְאֵין לְךָ חֵלֶק בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה מִין וְאֶפִּיקוֹרֶס, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכוֹפֵר בָּעִקָּר, כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה פְּרוּד בֵּין אַנְשֵׁי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְגוֹרֵם מַחְלֹקֶת וּמְרִיבוֹת וְשִׂנְאָה וְקִנְאָה בֵּינֵיהֶם. וְכֵן מִי שֶׁמַּפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁהוּא עֲדַיִן בַּחוּץ לְגַמְרֵי, וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם בִּבְכִיּוֹת עֲצוּמוֹת פֶּן וְאוּלַי יִתְחַלּוּ לוֹ. וְאַל יֵקַל בְּעֵינֶיךָ זֶה הַכְּלָל, כִּי יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם קְרִיאַת שְׁמַע בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וּמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּצְרִיכִים לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אָז גַּם אַחְדּוּת עִם כָּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ מ"ט אוֹתִיּוֹת בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ: 'שְׁמַ"ע יִשְׂרָא"ל הַוָ"ה אֱלֹקֵי"נוּ הַוָ"ה אֶחָ"ד', בָּרוּ"ךְ שֵׁ"ם כְּבוֹ"ד מַלְכוּת"וֹ לְעוֹלָ"ם וָע"ד', כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת י"ב שִׁבְטֵי יָ"ה: רְאוּבֵן, שִׁמְעוֹן, לֵוִי,

יְהוּדָה, יִשָּׂשכָר, זְבֻלֻן, דָּן, נַפְתָּלִי, גָּד, אָשֵׁר, יוֹסֵף, בִּנְיָמִין, שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁמְּיַחֲדִין אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים גַּם לְהִתְאַחֵד יַחַד עִם כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים יד, א): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם", וּבְשָׁעָה שֶׁעֲדַיִן אֵינָךְ בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ בְּךָ קִנְאָה וְשִׂנְאָה עַל אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל, עֲדַיִן יֵשׁ בְּךָ שֶׁמֶץ שֶׁל מִינוּת, וַעֲדַיִן אַתָּה מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר, וּמַכְרִיזִין עָלֶיךָ כְּרוֹזִין: תִּפַּח רוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ דְּהַאי בַּר נַשׁ; וְהַסִּימָן אִם אֵין אֶצְלוֹ אֲפִלּוּ שֶׁמֶץ שֶׁל מִינוּת וּכְפִירוּת, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה — כְּשֶׁהוּא אֵינוֹ מַפְרִיד עַצְמוֹ מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרוֹת, יְרֵאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל כְּאַסְקֻפָּה הַנִּדְרֶסֶת לִפְנֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאוֹחֵז עַצְמוֹ בְּיַחַד עִם יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים וּבוֹרֵחַ מֵאֵלּוּ הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים מִינִים מִסְּטָרָא דְּעֵרֶב־רַב הַמְכַחֲשִׁים הַכֹּל, תִּפַּח רוּחָם וְנַפְשָׁם. וּזְכֹר כְּלָל זֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל מֹחַ בָּרוּר וְשֵׂכֶל הַיָּשָׁר, רַק בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְרַחֵק מֵאֵלּוּ הָעֵרֶב־רַב, וּמִתְחַבֵּר עַצְמוֹ עִם יְרֵאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, שֶׁאָז יָכוֹל לִגְרֹם יִחוּד עֶלְיוֹן עַל־יְדֵי אֲמִירַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם, וְיֵעָשֶׂה יִחוּד עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן, יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תִּתָּאָה בַּאֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ: 'שְׁמַ"ע יִשְׂרָא"ל הַוְי"ה אֱלֹקֵינ"וּ הַוְי"ה אֶח"ד', 'בָּרו"ךְ שֵׁ"ם כְּבו"ד מַלְכוּת"וֹ לְעוֹלָ"ם וָע"ד', וְאָז יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת וּמֹחִין כְּאֵלּוּ עַד שֶׁכְּבָר לֹא יִרְצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה בָּטֵל לְגַמְרֵי מִמְּצִיאוּת אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין עוֹד נֹעַם וַעֲרֵבוּת יוֹתֵר מִזֶּה, וּכְדַאי לֵירֵד לְזֶה הָעוֹלָם אֲפִלּוּ רַק בִּשְׁבִיל פַּעַם אַחַת לוֹמַר 'שְׁמַ"ע יִשְׂרָא"ל הַוְי"ה אֱלֹקֵינ"וּ הַוְי"ה אֶח"ד', 'בָּרו"ךְ שֵׁ"ם כְּבו"ד מַלְכוּת"וֹ לְעוֹלָ"ם וָע"ד', וְלִהְיוֹת מְיֻחָד עִם כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹצְאִים מִשְּׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ"ה, כִּי גּוֹרֵם יִחוּד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבִשְׁבִילוֹ נִבְרָאָה כָּל הַבְּרִיאָה וְהַיְצִירָה וְהָעֲשִׂיָּה, וּמְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְבָר הִתְיָאֵשׁ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא גַּם יַחַד מֵרֹב צָרוֹת וַאֲפִי־עַל־פִּי־כֵן הוּא בָּא בְּלֵב אֱמֶת, וּמְיַחֵד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר מַעֲלָתוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לוֹ שׁוּם שִׂנְאָה וְטִינָה עַל שׁוּם בְּרִיָּה, שֶׁדָּבָר זֶה מְאֹד מְאֹד חָמוּר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּלוּיָה בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע: מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבָּנִים, וְדוֹ"ק.

א ב ג ד ה ו ז ח ט
וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ
ט ח ז ו ה ד ג ב א
וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
א ב ג ד ה ו ז ח ט
מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ פָּרָשָׁה זוֹ, תִּתְלַהֵב מְאֹד אֶל אַהֲבַת הַשֵּׁם, לֶאֱהֹב אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ "בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ", וּתְכַוֵּן אֶל דְּרָשַׁת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נד.): "בְּכָל לְבָבְךָ" — בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ, בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע, "וּבְכָל נַפְשְׁךָ" — אֲפִלּוּ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ, "וּבְכָל מְאֹדֶךָ" — בְּכָל מָמוֹנְךָ. דָּבָר אַחֵר, "בְּכָל מְאֹדֶךָ" — בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לְךָ, הֱוֵי מוֹדֶה לוֹ, כִּי זוֹ שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה, שֶׁאָדָם נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וּמוֹאֵס בְּכָל אַהֲבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהֵיכָן שֶׁרַק בָּאָה לוֹ אֵיזוֹ אַהֲבָה, תֵּכֶף־וּמִיָּד הוּא מַעֲלֶה אֶת הָאַהֲבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה "וְאָהַבְתָּ", כְּשֶׁנִּכְנָסָה בְּךָ אֵיזוֹ אַהֲבָה חִיצוֹנִית, תַּמְשִׁיךְ בָּהּ "אֶת הַוָ"ה אֱלֹקֶיךָ", לִכְלֹל אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנָקַט שְׁלֹשָׁה עִנְיָנִים: "לְבָבְךָ", "נַפְשְׁךָ", "מְאֹדֶךָ", כִּי צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל דָּבָר לְהַמְשִׁיךְ מִזֶּה אַהֲבַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּלְכָךְ נֶחֱשָׁב "בְּכָל לְבָבְךָ" — מִשְׁכַּן הָרוּחַ, שֶׁהִיא בַּלֵּב, "וּבְכָל נַפְשְׁךָ" — מִשְׁכַּן הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בַּכָּבֵד, שֶׁהַכֹּל צְרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶל אַהֲבַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, "וּבְכָל מְאֹדֶךָ" — סוֹבֵב עַל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, וְעַל מְאוֹרָעוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם מִכָּל מִינֵי פִּגְעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, עִם כָּל זֹאת רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְקַשְּׁרָם אֶל אַהֲבַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּבְכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לְךָ הֱוֵי מוֹדֶה לוֹ מְאֹד מְאֹד, וְזוֹ שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה, וְאִם תַּגִּיעַ לְאַהֲבָה כָּזוֹ, לֶאֱהֹב אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ, הֵן שֶׁהוֹלֵךְ לְךָ בְּטוֹב, וְהֵן שֶׁהוֹלֵךְ לְךָ בְּרַע, וּמָרִים וּמְרוֹרִים לְךָ הַחַיִּים, שֶׁנִּדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ נָטַל נַפְשְׁךָ, וְכֵן אִבַּדְתָּ אֶת כָּל מָמוֹנְךָ, עִם כָּל זֹאת אַתָּה אוֹהֵב אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית, אָז הִגַּעְתָּ לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלִּשְׁמָהּ אָדָם נִבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר (וָאֶתְחַנַּן רסג:): פִּקּוּדָא לְאַהֲבָה וְהָא אוּקִימְנָא רְחִימוּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבָעֵי בַּר נַשׁ לְרַחֲמָא לֵיהּ רְחִימוּ סַגֵּי כְּאַבְרָהָם דְּרָחִים לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכַמָּה רְחִימוּ וּמָסַר גּוּפֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ לְגַבֵּיהּ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ

בְּשָׁכְבְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ:
וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרִי וָאֶתְחַנַּן): "וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ"ה אֱלֹהֶיךָ" — אַהֲבֵהוּ עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת כְּאַבְרָהָם אָבִיךָ. וְאָמְרוּ (שָׁם הַאֲזִינוּ): עַד שֶׁלֹּא בָּא אָבִינוּ אַבְרָהָם לָעוֹלָם, כְּבָיְכוֹל לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֶלֶךְ אֶלָּא עַל הַשָּׁמַיִם, אָבִינוּ אַבְרָהָם הִמְלִיכוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, אַפִּלּוּ בְּקֵשׁ הַמָּקוֹם מֵאָבִינוּ אַבְרָהָם גַּלְגַּל עֵינוֹ וְאַף נַפְשׁוֹ, הָיָה נוֹתֵן לוֹ מֵרֹב אַהֲבָה שֶׁהָיָה אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹהֵב לְהַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא. וְכֵן אָמְרוּ בַּזֹּהַר (וָאֶתְחַנַּן רסז.): "וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ"ה אֱלֹהֶיךָ", 'וְאָהַבְתָּ' דְּבָעֵי בַּר נַשׁ לְאִתְקַשָּׁרָא בֵּיהּ בִּרְחִימוּתָא עִלָּאָה דְּכָל פּוּלְחָנָא דְּבָעֵי בַּר נַשׁ לְמִפְלַח לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִפְלַח בִּרְחִימוּ דְּלֵית לָךְ פּוּלְחָנָא כְּמוֹ רְחִימוּתָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', וְתָא חֲזֵי לֵית לָךְ מִלָּה בַּחֲבִיבוּתָא קַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמַאן דְּרָחִים לֵיהּ כַּדְקָא יָאוֹת, וּמַה הוּא כְּמָה דִּכְתִיב 'בְּכָל לְבָבְךָ', 'בְּכָל', מַאי קָא מַיְרֵי, בִּלְבָבְךָ מִבָּעֵי לֵיהּ, בְּנַפְשְׁךָ בִּמְאֹדֶךָ, מַהוּ 'בְּכָל לְבָבְךָ', אֶלָּא לְאַכְלְלָא תְּרִין לִבִּין, חַד טַב וְחַד בִּישׁ, 'בְּכָל נַפְשְׁךָ' חַד טַב וְחַד בִּישׁ, 'בְּכָל מְאֹדֶךָ' וְכוּ', בֵּין דְּנָפַל לֵיהּ מָמוֹנָא מִירוּתָא, אוֹ מִסְטָרָא אַחֲרָא, אוֹ בֵּין דְּאִיהוּ רָוַח לֵיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב 'בְּכָל מְאֹדֶךָ' וְכוּ', וְאָהַבְתָּ מַאן דְּרָחִים לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְעַטָּר בְּחֶסֶד מִכָּל סִטְרִין, וְעָבַד חֶסֶד בְּכוּלָּא, וְלָא חָיֵס עַל גּוּפֵיהּ וְעַל מָמוֹנֵיהּ, מִנַּיִן? מֵאַבְרָהָם, כְּמָה דְּאִתְמַר, דְּהָא לָא חָס בִּרְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ עַל לִבֵּיהּ וְעַל נַפְשֵׁיהּ וְעַל מָמוֹנֵיהּ, עַל לִבֵּיהּ לָא אַשְׁגַּח עַל רְעוּתָא דִּילֵיהּ בְּגִין רְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ, עַל נַפְשֵׁיהּ דְּלָא חָס עַל בְּרֵיהּ וְעַל אִתְּתֵיהּ בְּגִין רְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ, עַל מָמוֹנֵיהּ דַּהֲוָה קָאֵם בְּפָרָשַׁת אָרְחִין וְאִתְקִין מְזוֹנֵי לְכָל עָלְמָא, בְּגִין כָּךְ אִתְעַטָּר בְּעִטְרָא דְּחֶסֶד כְּמָה דִּכְתִיב (מִיכָה ז, כ): "חֶסֶד לְאַבְרָהָם", וּמַאן דְּאִתְקְשַׁר בִּרְחִימוּתָא דְּמָארֵיהּ זָכֶה לְהַאי וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ מִתְבָּרְכָן בְּגִינֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קמה, י): "יוֹדוּךָ יְיָ"ה כָּל מַעֲשֶׂיךָ", אַל תִּקְרֵי יְבָרְכוּכָה, אֶלָּא יְבָרְכוּ כ"ה; וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר פָּרָשָׁה זוֹ, תַּכְנִיס בְּעַצְמְךָ אַהֲבַת הַמָּקוֹם

בָּרוּךְ הוּא, לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ "בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ", וְתִזְכֶּה לְהִכָּנֵס בְּהֵיכַל הָאַהֲבָה, שֶׁהַהֵיכָל הַזֶּה עוֹלֶה עַל כָּל הַהֵיכָלוֹת, כִּי אוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתַכְלִית הָאַהֲבָה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ בִּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ לְסוֹד נְשִׁיקִין, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (אֱמֹר צז.): כָּל נְשִׁיקִין דְּמַלְכָּא אינון תַּמָּן, כִּי מֵרֹב תְּשׁוּקַת אַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ, הוּא נִכְנָס לְסוֹד נְשִׁיקִין, שֶׁזֶּה סוֹד (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ב): "יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ", וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל לְכַוֵּן בְּעֵת אוֹמְרוֹ פָּרָשַׁת "וְאָהַבְתָּ" בְּשֵׁם מ"ב, כִּי יֵשׁ בְּפָרָשָׁה זוֹ מ"ב תֵּבִין וְכָל תֵּבָה מְרַמֶּזֶת נֶגֶד אוֹת אַחֶרֶת מִשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, וְעִנְיַן שֵׁם הַזֶּה מֻזְכָּר בִּדְבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין עא.): אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת אֵין מוֹסְרִין אוֹתוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁצָּנוּעַ וְעָנָו, וְעוֹמֵד בַּחֲצִי יָמָיו וְאֵינוֹ כּוֹעֵס וְאֵינוֹ מְשְׁתַּכֵּר, וְאֵינוֹ מַעֲמִיד עַל מִדּוֹתָיו, וְכָל הַיּוֹדְעוֹ וְהַזָּהִיר בּוֹ וְהַמְשַׁמְּרוֹ בְּטָהֳרָה, אָהוּב לְמַעְלָה וְנֶחֱמָד לְמַטָּה, וְאֵימָתוֹ מֻטֶּלֶת עַל הַבְּרִיּוֹת, וְנוֹחֵל שְׁנֵי עוֹלָמִים, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, וּמֵעֹצֶם נוֹרָאוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֵׁם מ"ב, צְרִיכִין לְהִזָּהֵר בּוֹ מְאֹד. וְכַמּוּבָא (עֲבוֹדָה זָרָה יז:) שֶׁרַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן נִגְזַר עָלָיו שְׂרֵפָה, כִּי הָיָה הוֹגֶה אֶת הַשֵּׁם בְּאוֹתִיּוֹתָיו, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁהָיָה דּוֹרְשׁוֹ בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְעוֹשֶׂה בּוֹ מַה שֶּׁהוּא חָפֵץ, עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה בְּעִנְיַן עֹצֶם הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת כָּתַב רַשִׁ"י זַ"ל (שָׁם בְּקִדּוּשִׁין עא.), שֵׁשֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם לֹא פֵּרְשׁוּ לָנוּ, עַיֵּן שָׁם; אֲבָל הוּא מוּבָא בְּתִקּוּנֵי־זֹהַר (תִּקּוּן ד', דַּף יט.): אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי אָבֹא בָ"ם בְּאַרְבָּעִים וּתְרֵין אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפֹרָשׁ לְמִנְדַּע כָּל אָת וְאָת עַל תִּקּוּנֵיהּ בְּרֵאשִׁית וְכוּ', וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְאינון אב"ג ית"ץ. קר"ע שט"ן. נג"ד יכ"ש. בט"ר צת"ג. חק"ב טנ"ע. יג"ל פז"ק. שק"ו צי"ת וְכוּ'; כִּי הַשֵּׁם מ"ב מְכֻוָּן כְּנֶגֶד הַמ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ מִתֵּבַת "בְּרֵאשִׁית" עַד הַב' שֶׁל תֵּבַת "וָבֹהוּ", וְעַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה יָסַד הַתַּנָּא רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אֶת תְּפִלָּתוֹ, אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ וְכוּ', שֶׁתִּתֵּן תְּפִלָּה קְדוֹשָׁה, וּבָהּ הִלְבִּישׁ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בֶּן מ"ב אוֹתִיּוֹת בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹתֶיהָ, כְּדֵי שֶׁנַּעֲלֶה תְּפִלּוֹתֵינוּ עַל־יְדֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְלֹא נִהְיֶה בִּכְלַל הַהוֹגֶה אֶת הַשֵּׁם בְּאוֹתִיּוֹתָיו, חַס וְשָׁלוֹם, וְלָכֵן גַּם עַתָּה בְּעֵת אֲמִירָתְךָ פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, מְסֻגָּל לְכַוֵּן כָּל תֵּבָה כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת שֶׁבַּשֵּׁם מ"ב הַקָּדוֹשׁ, וּבָהּ תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְכֵן כָּתַב הַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ (מַסֶּכֶת תָּמִיד, פֶּרֶק נֵר מִצְוָה, סִימָן כז): צָרִיךְ לְכַוֵּן שֶׁיֵּשׁ בְּפָרָשַׁת שְׁמַע עַד וּבִשְׁעָרֶיךָ מ"ב תֵּבוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד שֵׁם הַגְּבוּרָה, שֵׁם שֶׁל

והו	ילי	סיט	עלם	מהש	ללה	אכא
וְהָיָה	אִם	שָׁמֹעַ	תִּשְׁמְעוּ	אֶל	מִצְוֹתַי	אֲשֶׁר
	כהת	הוי	אלד	לאו	ההע	יזל
אָנֹכִי	מְצַוֶּה	אֶתְכֶם	הַיּוֹם	לְאַהֲבָה	אֶת	
מבה	הרי	הקם	לאו	כלי	לוו	
יְהוָה	אֱלֹהֵיכֶם	וּלְעָבְדוֹ	בְּכָל	לְבַבְכֶם	וּבְכָל	
פהל	נלך	ייי	מלה	חהו	נתה	
נַפְשְׁכֶם:	וְנָתַתִּי	מְטַר	אַרְצְכֶם	בְּעִתּוֹ	יוֹרֶה	

אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֵׁבוּ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהַכַּוָּנָה הַזֹּאת הִיא לְכְלֹל הַשְּׂמֹאל בְּיָמִין לְמַעַן תִּהְיֶה הַיָּמִין שׁוֹלֶטֶת, וְזֶה כִּי הַפָּרָשָׁה עַצְמָהּ שֶׁל וְאָהַבְתָּ הִיא הַיָּמִין, וּמִנַּיִן תִּבּוֹתֶיהָ שֶׁם מ״ב בְּשֵׁם הַגְּבוּרָה הִיא הַשְּׂמֹאל, נִמְצָא, שֶׁהַיָּמִין נִגְלָה וְהַשְּׂמֹאל נִסְתָּר כְּמִנַּיִן הַתֵּבוֹת, וְלָכֵן הַמְדַקְדְּקִים בִּשְׁעַת קְרִיאַת פָּרָשַׁת ״וְאָהַבְתָּ״ מְשִׂימִים יָד שְׂמֹאל תּוֹךְ יָד יָמִין, לְרַמֵּז כִּי הַיָּמִין שׁוֹלֶטֶת עַל הַשְּׂמֹאל וְהָרַחֲמִים כּוֹבְשִׁין אֶת הַכַּעַס כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וְעוֹבְדִים מֵאַהֲבָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְהִנֵּה עָלֶיךָ לָדַעַת, אָהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר הֵם מ״ב כֵּלִים לְהַמְשִׁיךְ בָּהֶם אוֹר וְזִיו דְּבֵקוּת אַהֲבָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן ׳אָנֹכִ״י מְצַוְּ״ךָ הַיּוֹ״ם עַ״ל׳ סוֹפֵי תֵּבוֹת כֵּלִים, שֶׁעַל־יְדֵי שֵׁם מ״ב, שֶׁהֵם מ״ב כֵּלִים, מוֹרִידִים אֶת הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, וְלָכֵן תְּכַוֵּן הֵיטֵב בְּאָמְרְךָ כָּל תֵּבָה מִפָּרָשַׁת ״וְאָהַבְתָּ״, כִּי בָּזֶה אַתָּה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ צְנוֹרוֹת הָאַהֲבָה מְרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים וְלֹא יְכִילֻהוּ הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל עִמֶּק הַסּוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל זֶה, וְלָכֵן תֹּאמַר אֶת הַתֵּבוֹת בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה גְּדוֹלָה, וּתְכַוֵּן אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְאָז יָאִיר עָלֶיךָ אוֹר עֶלְיוֹן מֵאוֹר הָאוֹרוֹת.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ פָּרָשַׁת ״וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ״, תְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּתָמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וְתַכְנִיס בְּעַצְמְךָ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּלֵב וּבְנֶפֶשׁ, וּלְעָבְדוֹ בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, שֶׁאָז תִּהְיֶה נָכוֹן וּבָטוּחַ שֶׁיִּשְׁפַּע עָלֶיךָ שֶׁפַע בְּפַרְנָסָתְךָ, וְלֹא תִּצְטָרֵךְ אֶל הַבְּרִיּוֹת, לֹא־כֵן אִם, חַס וְשָׁלוֹם, יִכָּנֵס בְּךָ רֶגַע אֶחָד אִלּוּ סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁזֶּה נִקְרָא כְּבָר עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבַן; כִּי בֶּאֱמֶת הָאָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִרְצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ

ההא ירת שאה ריי אום לכב ושר
וּמַלְכוּשׁ וְאֶסַפְתָּ דְּגָלֶךָ וְתִירְשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
יחו להח כוק מנד אני חעם
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבֵעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם
רחע ייז ההח מיך וול ילה סאל
פֶּן יִפְתֶּה לִבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
ערי עשל מיה והו דני החש עמם ננא
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת

יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בּוֹ בָּרֵגַע כְּשֶׁאָדָם מַסִּיחַ דַּעַת כְּרֵגַע מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִכְנָס בּוֹ אֵיזֶה הִרְהוּר אוֹ קֻשְׁיָה אוֹ סְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, זֶה כְּבָר נִקְרָא עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹנֵף אֶת בֶּן אָדָם, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ מְצִיאוּת, וּמִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו, אֲזַי הוּא עוֹבֵד אֱלֹהִים אֲחֵרִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִנָּקֵם בּוֹ עַל־יְדֵי חָרוֹן־אַף, וְלֹא תִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה כְּלָל, וּמַה שֶּׁרַק יַרְוִיחַ לֹא יִרְאֶה בָּזֶה סִימָן בְּרָכָה; כִּי עַל הָאָדָם לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ אֲשֶׁר דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְזֶה צְרִיכִים לַחֲקֹק עַל הַלֵּב שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הָרוּחַ וְעַל הַכָּבֵד שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הַנֶּפֶשׁ, שֶׁיֵּדַע בִּידִיעָה בְּרוּרָה וּמַחְלֶטֶת, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְזֶה סוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לח), וּצְרִיכִים לְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק אֶת הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּבְמֹחוֹ, שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד בֵּין עֵינָיו, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְכֵן יְקַשֵּׁר אֶת יָדָיו וְיִשְׁתַּעְבֵּד אֶת תַּאֲוֹת לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לֵידַע אֲשֶׁר הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין מִקְרֶה וְאֵין מַזָּל וְאֵין טֶבַע.

וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים, אֲשֶׁר בְּפָרָשַׁת ״וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ״, מִתֵּבַת ״וְהָיָה״ עַד תֵּבַת ״וְשַׂמְתֶּם״ יֵשׁ ע״ב תֵּבוֹת, וְהֵם מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל ע״ב שֶׁבּוֹ נִקְרָע הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, וְיָצְאוּ מִמִּצְרַיִם, וּמֵאֵימָא נִשְׁפָּעִים אוֹרוֹת עַל הַזְּעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהֵם מֹחִין עִלָּאִין, דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּכְנְסוּ בְּגַדְלוּת הַמֹּחִין, וּמֵאַחַר שֶׁאֲנַחְנוּ מַחְדִּירִים עַכְשָׁו בְּאָמְרֵנוּ פָּרָשַׁת ״וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ״ בְּתוֹךְ לְבָבֵנוּ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמֵנוּ מֹחִין דְּגַדְלוּת, לָכֵן רָאוּי לְכַוֵּן בְּכָל תֵּבָה שֶׁל פָּרָשַׁת ״וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ״ שֵׁם אֶחָד מֵהַע״ב שֵׁמוֹת, וְסוֹדָם יָדוּעַ

נית מבה פוי נמם ייל הרח מצר ומב יהה
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ
ענו מחי דמב מנק איע חבו ראה יבם חיי
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם:
מום
וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם
אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם
אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לַמְבִינִים וְלַמַּשְׂכִּילִים בְּחָכְמַת הָאֱלֹקוּת, וְהוּא מַזְכָּר גַּם־כֵּן בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מד, סִימָן כב) עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית טו, יד): "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי", רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בַּר זִמְרָא בְּשִׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הִבְטִיחַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא גּוֹאֵל אֶת בָּנָיו, וְאִם יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה גּוֹאֲלָן בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, דְּאָמַר רַבִּי יוּדָן (דְּבָרִים ד, לד): מ"לָבוֹא לָקַחַת לוֹ גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי" עַד "מוֹרָאִים גְּדוֹלִים" אַתָּה מוֹצֵא שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאִם יֹאמַר לְךָ אָדָם שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה הֵם, אֱמֹר לוֹ צֵא מֵהֶם גּוֹי שֶׁאֵינוֹ מִן הַמִּנְיָן, ר' אָבִין אָמַר, בִּשְׁמוֹ גְּאָלָן שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת; וְהִנֵּה הַשֵּׁם הַזֶּה מֻרְכָּב מֵרי"ו אוֹתִיּוֹת, הֲרֵי ע"ב קִבּוּצוֹת שֶׁל ג' ג' אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּסַךְ הַכֹּל יֵשׁ רי"ו אוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ יוֹצְאוֹת מֵהַשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים הַכְּתוּבִים אֵצֶל קְרִיעַת יַם סוּף (שְׁמוֹת יד יט־כ־כא): "וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם, וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת הַלָּיְלָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה: וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם": וְתִרְאֶה וְתַשְׂכִּיל וְתִתְבּוֹנֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר בְּכָל פָּסוּק מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים יֵשׁ ע"ב אוֹתִיּוֹת, וּכְשֶׁלּוֹקְחִין הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה מֵהַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן "וַיִּסַּע", וְהָאוֹת הָאַחֲרוֹנָה מֵהַפָּסוּק הַשֵּׁנִי "וַיָּבֹא", וְאַחַר־כָּךְ גַּם הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה מֵהַפָּסוּק הַשְּׁלִישִׁי "וַיֵּט", וּמְחַבְּרִין שְׁלָשְׁתָּם יַחַד, בָּזֶה נַעֲשָׂה הַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הָע"ב שֵׁמוֹת וְהוּא וה"ו, וְכָךְ הוֹלְכִים מֵאוֹת לְאוֹת

עַד שֶׁעוֹשִׂים ע״ב קְבוּצוֹת שֶׁל ג׳ ג׳ אוֹתִיּוֹת. וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (סָפָה מה.) עַל הַמִּשְׁנָה: אֲנ״י וָה״וֹ הוֹשִׁיעָה נָּא״, אֲנ״י וָה״וֹ מִשְׁבָּעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת הֵן, הַנְּקוּבִים בִּשְׁלֹשָׁה מִקְרָאוֹת הַסְּמוּכִין בְּפָרָשַׁת וַיְהִי בִּשַׁלַּח, וַיִּסַּע וְגוֹ׳, וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה, וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וּשְׁלָשְׁתָּן בְּנֵי שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וּמֵהֵן שֵׁם הַמְפֹרָשׁ, אוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל פָּסוּק רִאשׁוֹן, וְאַחֲרוֹנָה שֶׁל אֶמְצָעִי, וְרִאשׁוֹנָה שֶׁל אַחֲרוֹן, וְכֵן בְּזֶה הַסֵּדֶר כֻּלָּן, הַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן וָהוֹ, וי״ו שֶׁל וַיִּסַּע, ה״א דְּכָל הַלַּיְלָה, וי״ו דְּוַיֵּט, עַיִן שָׁם; וְהַשֵּׁם הַזֶּה נִקְרָא שֵׁם ע״ב בְּצוּרַת יָשָׁר הָפוּךְ וְיָשָׁר, כִּי הַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן הֵם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, וְהַפָּסוּק הַשֵּׁנִי הוּא בְּדֶרֶךְ הָפוּךְ. וְכִדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּשַׁלַּח נא:): צְרוּפָא דְּאַתְוָן אִלֵּין. אַתְוָן קַדְמָאֵי רְשִׁימָן כְּסִדְרָן בְּאֹרַח מֵישָׁר. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אַתְוָן קַדְמָאֵי אִשְׁתַּכָּחוּ בְּחֵ״ד, לְמֵיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּסִדּוּרָא מְתֻתָּקָן. אַתְוָן תִּנְיָנֵי רְשִׁימָן בְּגִלְגּוּלָא לְמַפְרַע. בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אַתְוָן תִּנְיָנֵי מִשְׁתַּכְּחֵי בִּגְבוּרָה, לְגַלָּאָה דִּינִין וְזִינִין דְּאַתְיָן מִסִּטְרָא דְּשָׂמָאלָא. אָתְוָן תְּלִיתָאֵי אִינּוּן אַתְוָן רְשִׁימָן לְאַחֲזָאָה גַּוְונִין לְאִתְעַטָּרָא בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא וְכוּ׳; וְלָכֵן מְכַוְּנִים שֵׁמוֹת אֵלּוּ בְּהָע״ב תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ מִ״וְהָיָה״ עַד ״וְשָׂמְתֶּם״, וּמִתֵּבַת ״אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה״ וְגוֹ׳ עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה ״כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ״, יֵשׁ נ׳ תֵּבוֹת, שֶׁהֵם מְכַוְּנִים כְּנֶגֶד הַנּוּ״ן שַׁעֲרֵי בִּינָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעָתְ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל אֶת גֹּדֶל הַשֵּׁמוֹת וְהַיִּחוּדִים שֶׁיֵּשׁ בְּפָרָשַׁת ״וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ״, רָאוּי לְךָ עַל־כָּל־פָּנִים לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כִּי פָּרָשָׁה זוֹ בָּאָה לְלַמֵּד (בְּרָכוֹת יד:) וְקַיְּימָא לָן (שָׁם טו.): הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ — לֹא יָצָא, קָרָא וְלֹא דִּקְדֵּק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ — לֹא יָצָא; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְכַוֵּן עַל־כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וַיַּדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בְּתֵבוֹת הַפָּרָשָׁה, וְיִשְׁמֹר מְאֹד לֹא לְחַבֵּר אֶת הַתֵּבוֹת בְּיַחַד (וְרָאוּי לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם לְעַיֵּן בַּסֵּפֶר הַנִּפְלָא יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה, שַׁעַר ד׳, פֶּרֶק ז׳, שֶׁמַּסְבִּיר וּמַרְאֶה אֵיךְ צְרִיכִים לִתֵּן רֶוַח בֵּין הַדְּבֵקִים, וְרֹב בְּנֵי־אָדָם אֵינָם נִזְהָרִים בָּזֶה); וְלָכֵן אַתָּה, בְּנִי, תִּהְיֶה זָהִיר וְזָרִיז מְאֹד לְהַפְרִיד בֵּין תֵּבָה לְתֵבָה וְתֹאמְרָהּ מִלָּה בְּמִלָּה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה אַתָּה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן לא): אֵיזֶהוּ דִּקְדּוּק אוֹתִיּוֹת לְמִדּוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ: ״בְּכָל לְבַבְכֶם״ — צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ בֵּין לָמֶ״ד לְלָמֶ״ד, ״וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה״ — צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ בֵּין מֵ״ם לְמֵ״ם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמְרָם בְּכָל יוֹם בְּכַוָּנַת פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת וּמְדַקְדֵּק אוֹתִיּוֹתֶיהָ, שֶׁאָז לְרֹב טוּב הַצָּפוּן יִזְכֶּה.

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה
לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת
יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים
לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: אֱמֶת. הש"ץ חוזר ואומר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת

צָרִיךְ שֶׁתֹּאמַר, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֶת פָּרָשַׁת צִיצִית בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי מִצְוַת צִיצִית מַצֶּלֶת מִתַּאֲוַת נָאוּף (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), וְגוֹדֶל מַעֲלַת אֲמִירַת פָּרָשַׁת צִיצִית בְּעֵת קְרִיאַת שְׁמַע — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יב:): פָּרָשַׁת צִיצִית מִפְּנֵי מַה קְּבָעוּהָ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר חֲבִיבָא, מִפְּנֵי שֵׁישׁ בָּהּ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים: מִצְוַת צִיצִית, יְצִיאַת מִצְרַיִם, עֹל מִצְוֹות, וְדַעַת מִינִים, הִרְהוּר עֲבֵרָה וְהִרְהוּר

עֲבוֹדָה זָרָה, בִּשְׁלָמָא הָנֵי תְּלַת מְפָרְשָׁן, עַל מִצְוֹת דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר טו, לט): "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'", צִיצִית דִּכְתִיב: "וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית" וְגוֹ', יְצִיאַת מִצְרַיִם דִּכְתִיב "אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי" וְגוֹ', אֶלָּא דַּעַת מִינִים הִרְהוּר עֲבֵרָה וְהִרְהוּר עֲבוֹדָה זָרָה מְנָלָן? דְּתַנְיָא "אַחֲרֵי לְבַבְכֶם" — זוֹ מִינוּת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים יד, א): "אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים", "אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" — זֶה הִרְהוּר עֲבֵרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים יד, ג): "וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל אָבִיו אוֹתָהּ קַח לִי כִּי הִיא יָשְׁרָה בְּעֵינָי", "אַתֶּם זוֹנִים" — זֶה הִרְהוּר עֲבוֹדָה זָרָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים ח, לג): "וַיָּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים"; וְעַל־כֵּן רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד בְּאָמְרוֹ פָּרָשַׁת צִיצִית, כִּי גַּם פֹּה מִן "וַיֹּאמֶר" עַד תִּבַּת "אֱמֶת", יֵשׁ בָּהֶם גַּם־כֵּן ע"ב תֵּבוֹת, מְכֻוָּנוֹת כְּנֶגֶד הַשֵּׁם ע"ב, אֲבָל כָּאן הַכַּוָּנָה לְשֵׁם ע"ב כֻּלּוֹ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, הַיְנוּ כָּל הַשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים שֶׁל "וַיִּסַּע" "וַיָּבֹא" "וַיֵּט" בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת מִכָּל הַשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים בְּיַחַד — זֶהוּ הַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן, הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁנִיּוֹת מִכָּל הַשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים בְּיַחַד — זֶהוּ הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי, וְכֵן כֻּלָּם. וּכְשֶׁאָדָם מְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת וּמִתְעוֹרֵר בְּלֵב אֱמֶת אֶל מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר, יִזְכֶּה שֶׁיִּמְחֲלוּ לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק א', הֲלָכָה ב'): "וּרְאִיתֶם אוֹתָהּ" אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ", מַגִּיד שֶׁכָּל הַמְקַיֵּם אֶת מִצְוַת צִיצִית כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה; כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית, וּמְקַיֵּם "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ", אָז הוּא מִסְתַּכֵּל כְּבָיכוֹל עַל הַשְּׁכִינָה, כִּי הַצִּיצִית הִיא מִצְוָה מִמִּצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן רָאוּי לוֹ לִשְׁמֹחַ מְאֹד כָּל הַיּוֹם בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁעָלָיו. וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיוּ לוֹ צִיצִית נְקִיּוֹת, שֶׁזֶּה שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (שַׁבָּת קנג.): "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ" — עֲשֵׂה לְפָנָיו צִיצִית נָאָה; וּצְרִיכִים לִשְׁמֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם כֶּתֶם וְלִכְלוּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּזֶה מַרְאֶה לָדַעַת שֶׁמִּצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ חֲשׁוּבוֹת בְּעֵינָיו. וְאָמְרוּ (פְּסִיקְתָא זוּטַרְתָּא שְׁלַח): מְנַיִן צִיצִית תרי"ג, צִיצִי"ת ת"ר וְח' חוּטִין וְה' קְשָׁרִים — הֲרֵי תרי"ג, כְּמִנְיַן תּוֹרָ"ה עִם אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, הֲרֵי לְךָ שֶׁשְּׁקוּלָה מִצְוַת צִיצִית כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם נִזְהָר לָלֶכֶת בְּצִיצִית נְקִיּוֹת, וּמַחֲזִיק אֶת זֶה בַּחֲשִׁיבוּת, וְשָׂמֵחַ בָּהּ, בָּזֶה מְגַלֶּה שֶׁאֶצְלוֹ חֲשׁוּבוֹת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קנג.): בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים — אֵלּוּ צִיצִית. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרֵי שְׁלַח): "וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים" — זוֹ קְדֻשַּׁת צִיצִית, מַגִּיד שֶׁהַצִּיצִית מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְהַזָּהִיר בְּמִצְוַת צִיצִית יִזְכֶּה

לְאִשָּׁה וּלְבָנִים (תַּנְחוּמָא תֵּצֵא); וּבְאוֹמְרָךְ פָּסוּק "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם", תִּשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יב:): "אַחֲרֵי לְבַבְכֶם" — זוֹ מִינוּת, "וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" — זֶה הִרְהוּר עֲבֵרָה, וְהֵם שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כְּשֶׁאָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר עֵינָיו, לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אִשָּׁה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, זֶה מַכְנִיס בּוֹ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר (קְדוֹשִׁים פד.): אָסִיר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּשִׁפִירוּ דְּאִנְתְּתָא בְּגִין דְּלָא יֵיתֵי בְּהִרְהוּרָא בִּישָׁא וְיִתְעַקַּר לְמִלָּה אַחֲרָא, וְכָךְ הָוָה רַבִּי שִׁמְעוֹן עָבִיד כַּד הָוָה אָזַל בְּמָתָא וְהַוּוּ חַבְרַיָּא אַזְלִין אַבַּתְרֵיהּ וְחָמָא לְאִינְתּוּ שַׁפִּירָאן מָאִיךְ עֵינֵיהּ וַהֲוָה אָמַר לְחַבְרַיָּא (וַיִּקְרָא יט, ד): "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים"; וְהִסְבִּיר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לו), שֶׁנִּאוּף מֵבִיא לַעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מְצִיאוּת מִמִּישֶׁהוּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁמְּהַרְהֵר אַחַר נָשִׁים, הוּא מְנַתֵּק אוֹתָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה אוֹתָם אֱלִילִים, עֲבוֹדָה זָרָה; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִשְׁפֹּךְ הַרְבֵּה דְּמָעוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאָמְרוֹ פָּסוּק זֶה, כִּי אֵין מִי שֶׁיִּהְיֶה נָקִי בַּדּוֹר הַזֶּה מִשְּׁתֵּי הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת הָאֵלּוּ: עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת, כִּי הָעֲרֶב־רַב מִתְפַּשְּׁטִים מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּבְפָרָט בְּאַרְצֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, וּמְדַבְּרִים פָּתוּחַ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם בּוּשָׁה, וְכוֹפְרִים בַּכֹּל, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, יוֹדְעִים רִבּוֹנָם וּמְכַוְּנִים לְמָרְדּ בּוֹ, מַטִּיחִים דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְנִתְקוּ אֶת בְּנֵי־אָדָם לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁ"כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה" (דְּבָרִים ח, יז), וּכְאִלּוּ הַכֹּל תָּלוּי רַק בְּכֹחַ הָאָדָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁזּוֹ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, וּמִי שֶׁרַק נִכְנְסָה בּוֹ אֵיזוֹ מַחְשָׁבָה אוֹ הִרְהוּר בְּדֵעוֹתֵיהֶם הַטְּמֵאוֹת כְּבָר נִלְכָּד בַּעֲבוֹדָה זָרָה. וְכֵן הִפְקִירוּ אֶת בְּנוֹתֵיהֶם וּנְשׁוֹתֵיהֶם לְהַכְשִׁיל אֶת בְּנֵי־אָדָם בְּנַאוּף, שִׁקּוּץ, תּוֹעֵב, זְהוּם וְעֶרֶם; וְלָכֵן בְּכָל יוֹם כְּשֶׁאוֹמְרִים פָּסוּק זֶה, רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לִשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם שֶׁלֹּא יִלָּכֵד בִּכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּבְדֵעוֹת נִפְסָדוֹת, וְשֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בִּרְאִיּוֹת אֲסוּרוֹת, וְשֶׁלֹּא יָבֹא לִפְגַם הַבְּרִית הֶחָמוּר מְאֹד, וְעַל־יְדֵי אֲמִירַת פָּרָשַׁת צִיצִית בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, לְכַוֵּן פְּרוּשׁ הַמִּלּוֹת מַה שֶּׁאוֹמֵר, וְיִשְׂמַח מְאֹד עַל גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהִתְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית, הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ תַּצִּיל אוֹתוֹ מִכְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּמִתַּאֲוַת נְאוּף. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנָחוֹת מג:) כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ צִיצִית בִּבְגָדוֹ — בְּחִזּוּק שֶׁלֹּא יֶחֱטָא; וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲשֶׁר הָעִקָּר שִׂמְחַת הַמִּצְוֹות, כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹות, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה

שְׁלֵמָה, וּלְהִתְוַדּוֹת עַל חֲטָאָיו בִּשְׁלֵמוּת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קעח); וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִשְׁמֹר לְךָ אֶת הַבְּרִית, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּעֶזְרְךָ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית קֹדֶשׁ; כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי עֲצָבוּת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קסט).

וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי, רְאֵה לְכַוֵּן מְאֹד מְאֹד בְּאָמְרְךָ פָּרָשַׁת צִיצִית, וְתַזְכִּיר לְעַצְמְךָ גַּם יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, מֵעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וּמֵהַנְּאוּף שֶׁלָּהֶם, וּכְמוֹ־כֵן תִּזְכֶּה לָצֵאת גַּם עַכְשָׁו מִמִּצְרַיִם, שֶׁהֵם כָּל הַגָּלֻיּוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳); וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ד׳): כָּל הַמַּלְכֻיּוֹת נִקְרְאוּ עַל שֵׁם מִצְרַיִם, עַל שֵׁם שֶׁהָיוּ מְצָרִין לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל; וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קטז:): בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, כִּי הַמִּצְרִיִּים הָיוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים וּמְשַׁקְּצִים בְּנִאוּף, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תּוֹרַת כֹּהֲנִים אַחֲרֵי): מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל מִצְרִיִּים שְׁטוּפִים בַּעֲבוֹדָה זָרָה וּבְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּבִשְׁפִיכוּת דָּמִים וּבְמִשְׁכַּב זָכָר וּבְהַרְבָּעַת בְּהֵמָה וְכוּ׳, כִּי מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל מִצְרִיִּים מְקֻלְקָלִים מִכָּל הָעַמִּין, וְאָמְרוּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ז׳): אֵין לְךָ אֻמָּה בָּעוֹלָם שֶׁהָיְתָה שְׁטוּפָה בִּדְבָרִים מְכֹעָרִים וַחֲשׁוּדִים בְּכִשָּׁפִים וּבְזִמָּה וּבְכָל מַעֲשִׂים רָעִים אֶלָּא הַמִּצְרִיִּים בִּלְבָד; וְלָכֵן מַזְכִּירִים בְּכָל יוֹם יְצִיאַת מִצְרַיִם בִּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּדֵי לְעוֹרֵר וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּזְכֶּה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִבַּטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה כְּסֵא לֵאלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֶרְכָּבָה לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא בְּכָל יוֹם מִמִּצְרַיִם שֶׁהִיא מֵצַר־יָם, צְמִצּוּם וְקַטְנוּת הַמֹּחִין, מִמַּלְכוּת רְשָׁעָה וּמֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן הָעֲרֶב־רַב, וְשֶׁלֹּא יִדְבְּקוּ בּוֹ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְשִׁקּוּץ תִּעוּב זְהוּם וְנִאוּף; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן בְּכָל יוֹם פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּאָמְרוֹ פָּרָשִׁיּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וְצִיצִית, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִנָּצֵל מִפִּגְעֵי וּמִמִּקְרֵי הַזְּמַן, וְיִזְכֶּה לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא; אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

עִנְיַן חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה וָוִין שֶׁל וַיַּצִּיב

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר אֲמִירַת הַחֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה וָוִין שֶׁבְּנֻסַּח אֱמֶת וַיַּצִּיב, יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת נוֹרָאִים, רָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, שֶׁהֵם בְּסוֹד וָוֵי הָעַמּוּדִים

וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב
וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר וּמְתֻקָּן
וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד: אֱמֶת, אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ, צוּר יַעֲקֹב מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ לְדֹר וָדֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ

שֶׁחֲשָׁדוּהוּ לְמֹשֶׁה בְּעֵת בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, כַּמּוּבָא (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה נא, סִימָן ו׳):
הִתְחִיל יוֹשֵׁב וּמַתְמִיהַּ, אָמַר עַכְשָׁו יִשְׂרָאֵל מוֹצְאִין יְדֵיהֶם לֵאמֹר מֹשֶׁה נָטָלָן,
מֶה עָשָׂה? הֵאִיר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עֵינָיו, וְרָאָה אוֹתָם עֲשׂוּיִים וָוִים
לָעֲמוּדִים, אוֹתָהּ שָׁעָה נִתְפַּיְּסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל, עַיִן שָׁם; וּמֹשֶׁה בָּנָה אֶת הַמִּשְׁכָּן,
כְּדֵי לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בֵּין יִשְׂרָאֵל, שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמַעֲשֵׂה
יְדֵיהֶם, וְיַקְבְּלוּ עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת עַל כָּל דָּבָר מֵהַמְּגִינֵי אֶרֶץ, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם
אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן,
חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), כִּי כָּל בִּרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְכוּ׳, הִיא כֻּלָּהּ רַק דִּבּוּרֵי
אֱמוּנָה, אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת, הַמְּשִׁיבִין וּמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד, כִּי כּוֹפְלִין
וְשׁוֹנִין וּמְשַׁלְּשִׁין וּמְרַבְּעִין וְכוּ׳ וְכוּ׳ אֶת חֲבִיבוּת נְעִימוּת עֲרֵבוּת יְדִידוּת
מְתִיקוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּדִבּוּרִים נִפְלָאִים
וּמְתֻקִּים מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים: ״אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן״
וְכוּ׳ וְכוּ׳, שֶׁחוֹזְרִים בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת יְקָרַת חֲבִיבַת נִפְלָאוֹת עֲרֵבוּת
אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד אֲמָרוֹת יְקָרוֹת, אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת,
לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב בָּהֶם כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הֶפְקֵר, וְנִכְסֵי הַגֵּר,
הֲלָכָה ד׳, אוֹת טז), וְכָתְבוּ הַקְּדָמוֹנִים אֲשֶׁר חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה וָוִין שֶׁ״בֶּאֱמֶת וְיַצִּיב״
הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים וְאֶרֶץ הָרֵי שְׁמוֹנָה, וְשִׁבְעָה אֲוִירִים שֶׁבֵּינֵיהֶם —
הָרֵי ט״ו, וְכֻלָּם אֵינָם מִתְקַיְּמִים אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה לג, כה):
״אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי״, וְט״ו מְרַמְּזִין גַּם
עַל שֵׁם יָ״הּ שֵׁם הַמִּחְיֶן אַבָּא וְאִמָּא חָכְמָה וּבִינָה, הַמְאִירִים לְוָיו״ו קְצָווֹת
עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַיְסוֹד, וְלָכֵן ו׳ פְּעָמִים ט״ו עוֹלֶה צ׳, לְהוֹרוֹת אֲשֶׁר
הַיִּחוּד נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק וְהוּא הַמְחַיֶּה וּמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת נִשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּחֲזִיקוּ מַעֲמָד, אֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר נָפְלוּ בִּמְקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, עִם כָּל זֹאת אָסוּר

נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיָּמֶת: וּדְבָרָיו
חָיִים וְקַיָּמִים, וְנֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים, לָעַד וּלְעוֹלְמֵי
עוֹלָמִים. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ, עַל בָּנֵינוּ וְעַל
דּוֹרוֹתֵינוּ, וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם
לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חֹק וְלֹא יַעֲבֹר.
אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ. גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ,
יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ, פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם
הוּא שְׁמֶךָ, וְאֵין לָנוּ עוֹד אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ סֶלָה:

לְהִתְיָאֵשׁ, שֶׁעַל כָּל זֶה סוֹבְבִים כָּל הַשְּׁבָחִים הָאֵלּוּ שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים: "אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ לְדֹר וָדֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת, וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים", וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְתַקֵּן בְּרִיתָם, וְשֶׁיִּזְכּוּ לִמְצֹא אֶת הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת לְלִבָּם בָּעֵת הַזֹּאת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לד), שֶׁיִּהְיוּ פִּיהֶם וְלִבָּם שָׁוִים, כִּי הַפֶּה הוּא בְּסוֹד יו"ד, וְהַלֵּב בְּסוֹד וָי"ו, וְהַצַּדִּיק מְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד וּמְשַׁמֵּחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל, הָעִקָּר שֶׁיְּקַשְּׁרוּ אֶת עַצְמָם אֶל הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת אֶל לִבָּם בָּעֵת הַזֹּאת, וְיַכַּוְונוּ אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת מַה שֶּׁהֵם אוֹמְרִים, שֶׁאָז יָאִיר לָהֶם אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד.

וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְאִם תִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת הַשְּׁבָחִים שֶׁאַתָּה אוֹמֵר עַכְשָׁו לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, תִּהְיֶה מוּכָן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵרֹב תְּשׁוּקָה אֲחָרָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְאוֹמְרְךָ "מֵעוֹלָם הוּא שְׁמֶךָ", תְּכַוֵּן אֶל שֵׁם מ"ה שׁ', שֶׁהוּא

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם, מָגֵן
וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל
דּוֹר וָדוֹר: בְּרוֹם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ, וּמִשְׁפָּטֶיךָ
וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ
שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ, וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים
עַל לִבּוֹ: אֱמֶת, אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ, וּמֶלֶךְ
גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם לְאָבוֹת וּבָנִים: אֱמֶת,
אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן, וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

הַשֵּׁם הַמַּמְשִׁיךְ רְפוּאָה עַל הָאָדָם, וְתֵדַע שֶׁכָּל רְפוּאָתְךָ — רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף תְּלוּיִים רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתַחְדִּיר אֶת זֶה הֵיטֵב בְּלִבְּךָ, אֲשֶׁר "וְאֵין לָנוּ עוֹד אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ סֶלָה", וּבִידִיעָה זוֹ כְּבָר לֹא תִּצְטָרֵךְ לְאַף אֶחָד, אֶלָּא תָּמִיד תַּמְשִׁיךְ אֶת עַצְמְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי לֵית אֲתַר דְּפָנֵיהּ מִינֵיהּ, וּכְדֵי לְאַמֵּת אֶת אֱמוּנָתֵנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָנוּ אוֹמְרִים אֶת הַשֶּׁבַח הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא מְאֹד "עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר"; כִּי קֹדֶם שֶׁאֲנַחְנוּ נִכְנָסִים אֶל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, שֶׁהִיא הֵיכַל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, אָנוּ מַזְכִּירִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עָזַר לַאֲבוֹתֵינוּ, לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת לְבָבֵנוּ, שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ נִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, וְהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ גַּם אוֹתָנוּ, כִּי כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַע תְּפִלַּת אֲבוֹתֵינוּ, כֵּן יִשְׁמַע גַּם בִּתְפִלָּתֵנוּ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נַחֲלוֹת, הֲלָכָה ד', אוֹת ג'). וּמַזְכִּירִים אַרְבַּע פְּעָמִים אֱמֶת, כְּדֵי לְקַשֵּׁר אֶת הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת יַחַד: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, שֶׁיִּהְיוּ מְיֻחָדִים בֶּאֱמֶת, וּלְהוֹרוֹת אֲשֶׁר אֵין שׁוּם פֵּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, בֵּינֵיהֶם. וְזֶה סוֹד סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (זֹהַר וַיַּקְהֵל רִיז.): וּבְגִין לְאַסְמָכָא גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד בְּלָא פְּרוּדָא וְלָא לְאַחֲזָאָה תְּרוּכִין וְסִיָּמְנִיךְ (וַיִּקְרָא כא, ז): "וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקָּחוּ". וְאִי תֵּימָא וְהָא בְּגָלוּתָא אִיהִי, וְהָא

אֱמֶת, מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ,
וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, כָּל בְּכוֹרֵיהֶם
הָרָגְתָּ, וּבְכוֹרְךָ יִשְׂרָאֵל גָּאָלְתָּ, וְיַם סוּף לָהֶם
בָּקַעְתָּ, וְזֵדִים טִבַּעְתָּ, וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ,
וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם, אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל
זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ לָאֵל, וְנָתְנוּ
יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, בְּרָכוֹת
וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא,

אִתְּתַרְכַת, לָאו הָכִי, אֶלָּא וַדַּאי בְּגָלוּתָא אִיהִי לְדַיְרָא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל,
וּלְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ, אֲבָל לָא אִתְּתַרְכַת, וְהָא שְׁכִינְתָּא לָא אֶתְחָזֵי
בְּבֵית רִאשׁוֹן וּבְבֵית שֵׁנִי, עַד דְּלָא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל סַלְקָא לְעֵילָּא, וּלְבָתַר אִיהִי
שָׁוְיאַת מָדוֹרָא עִמְּהוֹן, אֲבָל תְּרוֹכִין לָא חֲוַת לְעָלְמִין, וּבְגִין דָּא בָּעֵי
לְאַחֲזָאָה פּוּרְקָנָא דְּאִית בֵּיהּ אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת, וְרָזָא הָכָא בְּשַׁעֲתָא דְּנַפְקָא
שְׁכִינְתָּא מִגָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, תַּבְעָא מִקַּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִפְרוֹק לָהּ, הַשְׁתָּא
אַרְבַּע זְמָנִין, דְּאִינּוּן אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת לָקֳבֵל אַרְבַּע גָּלְיוֹת בְּגִין דְּתֵהֵא בַּת חוֹרִין,
וְלָא תֵּהֵא מִתַּרְכָא, וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא קַיְימָא וְאִתְפָּרְקַת אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת בְּהַהִיא
יְצִיאַת מִצְרַיִם, וְהַשְׁתָּא דְּאִצְטְרִיכַת בְּתִקּוּנָהָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, אִצְטְרִיךְ
לְאַחֲזָאָה הַהִיא גְּאֻלַּת מִצְרַיִם דְּאִית בָּהּ אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת. וְעַל דָּא אִית לְאַדְכָּרָא
בְּהַהִיא גְּאֻלָּה אַרְבַּע זְמָנִין אֱמֶת אֱמֶת אֱמֶת אֱמֶת, עַד עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ, דְּדָא
הוּא עֶזְרָה וְסֻמְכָּא לְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ, וּמִתַּמָּן וּלְהָלְאָה אַרְבַּע זְמָנִין אַחֲרָנִין אֱמֶת
אֱמֶת אֱמֶת, לְמֶהֱוֵי אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת אִלֵּין בְּקִיּוּמָא תַּקִּיף בְּחוֹתָמָא תַּקִּיף
דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת כְּפוּלִין בְּקִיּוּמָא, וְכֻלְּהוּ בְּהַהִיא יְצִיאַת
מִצְרַיִם, דְּאִלּוּ לָא אִשְׁתְּכַחוּ אִנּוּן אַרְבַּע גְּאֻלּוֹת בְּהַהִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם כָּל
זְמָנָא דְּלֵיהֱוֵי גָּלוּתָא לָא אִתְחַבְּרַת בְּתִקּוּנָהָא לְאִתְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְעַל
דָּא אִית לְאַדְכָּרָא גְּאֻלָּה דְּמִצְרַיִם תָּדִיר בְּכָל קְדוּשִׁין דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. רָזָא דְּקֻדְשָׁה הָא אוֹקִימְנָא, דְּהָא בְּקֻדֻּשָּׁה
מִתְקַדְּשִׁי כֹּלָּא עֵילָּא וְתַתָּא, וְכָל דַּרְגִּין וְכָל רְתִיכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוּ

גָּדוֹל וְנוֹרָא, מַשְׁפִּיל גֵּאִים עַדֵי אָרֶץ,
וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים עַדֵי מָרוֹם, מוֹצִיא אֲסִירִים,
וּפוֹדֶה עֲנָוִים, וְעוֹזֵר דַּלִּים, וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל
עֶלְיוֹן גּוֹאֲלָם, בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ, מֹשֶׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה, בְּשִׂמְחָה רַבָּה,
וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה, מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ, נוֹרָא תְהִלֹּת, עֹשֵׂה פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל שְׂפַת
הַיָּם, יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ:

יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל, קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל: וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: וְנֹאמַר, גְּאָלָנוּ יְהוָה צְבָאוֹת
שְׁמוֹ, קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

מִתְקַדֵּשִׁי בִּקְדֻשָּׁתָא דָּא, וּבִקְדֻשָּׁה דָּא אוֹקִימְנָא רָזִין עִלָּאִין לְאִינּוּן מָארֵי רָזִין
דְּמִסְתַּכְּלִין בִּקְדֻשָּׁה דְּמָארֵיהוֹן זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן.

וְדַע אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר כָּל שֶׁבַח וְשֶׁבַח שֶׁאַתָּה אוֹמֵר עַכְשָׁו לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ, אַתָּה מְיַחֵד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְגוֹרֵם שֶׁעֲשׂוּעִים עֶלְיוֹנִים לַעֲלוֹת לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן תֹּאמַר לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה בְּחִיּוּת וּבִדְבֵקוּת וּבְנִגּוּן הַמְעוֹרֵר,
וּבְאָמְרְךָ "וְעוֹזֵר דַּלִּים" תְּכַוֵּן אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא דַּלָּה וַעֲנִיָּה, וְתָקוּם אָז
מִמְּקוֹמְךָ וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ כְּאִלּוּ אַתָּה עוֹמֵד עַכְשָׁו בְּיַחַד עִם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

וּמְצָטָרֵף עִמָּהֶם, לוֹמַר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; כִּי בֶּאֱמֶת הָאָדָם נִמְצָא בְּסַכָּנָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְעַל־כֵּן הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּגַאֲלֵנוּ מֵהַיֵּצֶר הָרָע הַבּוֹעֵר בּוֹ, וְיַכְוִין מְאֹד לְסִמְךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, שֶׁהוּא סוֹד יְסוֹד וּמַלְכוּת, זִוּוּג בֹּעַז עִם רוּת (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קב), כִּי בֹּעַז הוּא סוֹד גּוֹאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ג, יב): ״כִּי גּוֹאֵל אָנֹכִי״ וְגוֹ׳, וְרוּת הִיא סוֹד תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ז׃): לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רוּת? שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד שֶׁרָוָהוּ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת; וּמִי שֶׁנִּזְדַּמֵּן לִסְמֹךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, יִהְיֶה מֻכְטָח שֶׁיִּשָּׁמֵר כָּל הַיּוֹם מִכָּל מִינֵי מַזִּיקִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ט׃): הֵעִיד רַבִּי יוֹסִי בֶּן אֱלְיָקִים מִשּׁוּם קְהִלָּה קְדִישָׁא דְּבִירוּשָׁלַיִם, כָּל הַסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, אֵינוֹ נִזּוֹק כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, וְכָתְבוּ הַקַּדְמוֹנִים: כָּ״ל אָדָ״ם הַסּוֹמֵ״ךְ גְּאֻלָּ״ה לִתְפִלָּ״ה בְּגִימַטְרִיָּה יֵ״שׁ ל״וֹ חֵלֶ״ק בָּעוֹלָ״ם הַזֶּ״ה וּבָעוֹלָ״ם הַבָּ״א. וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ד׃): אֵיזֶהוּ בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא? זֶה הַסּוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה. וְאָמְרוּ (זֹהַר תְּרוּמָה קלח׃): וּבְגִין כָּךְ בָּעֵינָן לְאִתְאַחָדָא בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְאַחָדָא בֵּיהּ, כְּמַאן דְּאַמְשִׁיךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא דְּלָא יִשְׁתְּבַק בַּר נָשׁ מִנֵּיהּ אֲפִלּוּ שַׁעֲתָא חָדָא, וְעַל דָּא כָּךְ סָמִיךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה בָּעֵי לְאַחָדָא בֵּיהּ וּלְאִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ בִּלְחִישׁוּ בְּרָזָא דְּלָא יִתְרַחֵק מִינָן וְלָא יִשְׁתְּבַק מִינָן, וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים ד, ד): ״וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָ״ה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם״; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה לְבַטּוּל כָּזֶה, עַד שֶׁכְּבָר אֵינוֹ מַרְגִּישׁ גַּם אֶת עַצְמוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁזֶּה נִקְרָא שְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל. וְאָמְרוּ (זֹהַר תְּרוּמָה קכט.): וּבְשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל עָאלִין לְבֵי כְּנִישְׁתָּא וּמְצַלִּין צְלוֹתְהוֹן, כַּד מָטָאן לְגָאַל יִשְׂרָאֵל וְסָמְכִין גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כְּדֵין הַאי גְּוֻן חִוָּר אִסְתַּלָּק עַל רֵישָׁא דְּאַרְעָא וְאִתְעָבֵד לֵיהּ כִּתְרָא, וְכָרוֹזָא נָפִיק וְאָמַר, זַכָּאִין אַתּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא דְּעַבְדֵי טוּב קָמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דָּא (יְשַׁעְיָה לח, ג): ״וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי״, דְּסָמִיךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, בְּגִין דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּמָטוּ לְתִהְלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן דְּסָלִיק הַאי גְּוֻן עַל רֵישָׁא דְּהַהוּא אַרְעָא אִתְעַר הַאי צַדִּיק לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ בְּרִחִימוּ בַּחֲבִיבוּ בְּחֶדְוָא בִּרְעוּתָא, וְכָל שַׁיְיפִין כֻּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן בְּתִיאוּבְתָּא חֲדָא אִלֵּין בְּאִלֵּין עִלָּאִין בְּתַתָּאִין, וּבוּצִינִין כֻּלְּהוּ נַהֲרִין וּמִתְלַהֲטִין וְכֻלְּהוּ קַיְמָא בְּחִבּוּרָא חֲדָא בְּהַאי צַדִּיק דְּאִקְרֵי טוֹב כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שָׁם ג, י): ״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״, וְדָא

מְחַבֵּר לְכֻלְּהוּ בְּחִבּוּרָא חֲדָא, כְּדֵין כֹּלָּא בִּלְחִישׁוּ עֵילָא וְתַתָּא בִּנְשִׁיקִין דִּרְעוּתָא וְקַיְּימָא מִלָּה בְּחִבּוּרָא דִּבֵי אִדְרָא; וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְחַבֵּר וּלְיַחֵד גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, אָז נַעֲשָׂה יִחוּד וְזִוּוּג עֶלְיוֹן מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּסוֹד חִבּוּק, נְשׁוּק, יִחוּד וְזִוּוּג, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו מֹחִין עִלָּאִין, וְנִדְבָּק בְּחַי הַחַיִּים, בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא; אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

תְּפִלַּת־שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה

אָהוּבִי, בְּנִי! עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי תְּפִלַּת־שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הִיא עִקַּר הַתְּפִלָּה, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ עַכְשָׁו לְהִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלַּת הָעֲמִידָה, עָלֶיךָ לָדַעַת שֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְשָׁם הַכֹּל פָּתוּחַ, אֵין שׁוּם דָּבָר הַמַּפְרִיד בֵּינְךָ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן תִּשְׁתַּדֵּל לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר, וְאַל תַּפְרִיד מַחֲשַׁבְתְּךָ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּרֶגַע, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ שֶׁאַתָּה עוֹמֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כֹּל, וְאַל יִהְיֶה דָּבָר זֶה נָקֵל בְּעֵינֶיךָ, כִּי כָל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הַיִּחוּדִים נַעֲשִׂים דַּיְקָא עַכְשָׁו עַל יָדְךָ, וְלָכֵן תְּסַלֵּק אֶת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת מִדַּעְתְּךָ, וּתְכַוֵּן הֵיטֵב אֶל מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, כִּי דַע שֶׁאַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ בְּהֵיכַל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וּכְפִי שֶׁתָּכִין אֶת עַצְמְךָ כֵּן יֵמָשֵׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה שֶׁאַתָּה מְבָרֵךְ, יֵשׁ בָּהּ שֵׁמוֹת וְיִחוּדִים נוֹרָאִים, אֲשֶׁר לֹא יְכִילוּם הָרַעְיוֹן, כַּיָּדוּעַ לְכָל הַבָּאִים בְּסוֹד ה׳, וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר וּמִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה־בְּרָכוֹת, אָז אַתָּה מְתַיֵּחֵד רַק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן סְגֹר עֵינֶיךָ, כִּי אָז הוּא זְמַן הַבְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּחוּץ, אֶלָּא לִסְתֹּם אֶת עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עַלְמָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטְּלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סה); וּמְאֹד מְאֹד הֶחְמִירוּ בָּזֶה בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וְאִתְּחַנַּן רס.) וְאָמְרוּ: מַאן דְּקָאֵם בְּצְלוֹתָא בָּעֵי לְכַוְּנָא רַגְלוֹי וְאוֹקְמוּהָ, וּבָעֵי לְחַפְּיָא רֵישֵׁיהּ כְּמַאן דְּקָאֵם קַמֵּי מַלְכָּא, וּבָעֵי לְמִכְסְיָא עֵינוֹי בְּגִין דְּלָא יִסְתַּכַּל בִּשְׁכִינְתָּא. וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר: מַאן דְּפָקַח עֵינוֹי בְּשַׁעֲתָא דְּצְלוֹתָא אוֹ דְּלָא מָאיךְ עֵינוֹי בְּאַרְעָא, אַקְדִּים עָלֵהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְכַד תִּיפּוֹק נַפְשֵׁיהּ לָא יִסְתַּכַּל בִּנְהִירוּ דִּשְׁכִינְתָּא וְלָא יָמוּת בִּנְשִׁיקָה. מַאן דִּמְזַלְזֵל בִּשְׁכִינְתָּא מִתְזַלְזֵל הוּא

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִצְטְרִיךְ בֵּיהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל א ב, ל): "כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ". הַאי מַאן דְּאִסְתַּכָּל בִּשְׁכִינְתָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ מְצַלֵּי, וְהֵיךְ יָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא בִּשְׁכִינְתָּא, אֶלָּא לְיִנְדַּע דְּדַאי שְׁכִינְתָּא קַיְמָא קַמֵּיהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה לח, ב): "וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר". דְּתַמָּן שָׁאנֵי שְׁכִינְתָּא בְּגִין כָּךְ לָא בַּעְיָא לְמֶהֱוֵי חוֹצֵץ בֵּינוֹ וּבֵין הַקִּיר; וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן הֵיטֵב בְּעֵינַיִם סְגוּרוֹת, וּמְפַחֵד שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת אִם לֹא יִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר, עָלָיו לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּיְקָא, אַף יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ לְהַדְבִּיק אֶת עֵינָיו בְּתוֹךְ תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, וְלֹא יְסַתֵּכֵּל לְחוּץ מֵהַסִּדּוּר כְּלָל, וְעָלָיו לֵידַע כִּי עַכְשָׁו הוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּאֶמְצַע אֲמִירַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה־בְּרָכוֹת לַחוּץ, וְאִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ מַעֲלַת הַמְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה, וַאֲשֶׁר אָז מַמְשִׁיךְ עַל נִשְׁמָתוֹ אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד מֵהָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְאֵיזֶה יִחוּדִים וְזִוּוּג עֶלְיוֹן הוּא גּוֹרֵם עַכְשָׁו, הָיָה נִזְהָר מְאֹד לוֹמַר כָּל תֵּבָה וְתֵבָה מִתְּפִלַּת הָעֲמִידָה לְאַט, בְּנַחַת וּבְדִבֵּקוּת גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי כָל תֵּבָה וְתֵבָה מְנוּיָה בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְדִקְדּוּק גָּדוֹל, עַד שֶׁאָסוּר לְהוֹסִיף שׁוּם תֵּבָה, כִּי הַכֹּל מְיֻסָּד עַל־פִּי אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּכַוָּנָה עֶלְיוֹנָה וְסוֹדוֹת רָזֵי דְּרָזִין. וּצְרִיכִים לְהוֹצִיא מִפִּיו כָּל תֵּבָה וְתֵבָה, וְאָסוּר לְהַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ כְּלָל, כִּי בְּעֵת שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הָעֲמִידָה בְּלַחַשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ. כַּמּוּבָא (זֹהַר תְּרוּמָה קלח:): צְלוֹתָא בְּלַחֲשׁ כְּמַאן דְּמָלִיל בְּרָזָא עִם מַלְכָּא, וּבְעוֹד דְּאִיהוּ בְּרָזָא עִמֵּיהּ לָא אִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ כְּלָל; וְכֵן אָמְרוּ (זֹהַר וַיִּגַּשׁ רט:): מַאן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ וְקָם קָמֵי מָארֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ דְּלָא לְמַשְׁמַע קָלֵיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ, וּמַאן דְּאַשְׁמַע קָלֵיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ, צְלוֹתֵיהּ לָא אִשְׁתְּמַע. מַאי טַעֲמָא? בְּגִין דְּצְלוֹתָא לָאו אִיהוּ הַהִיא קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע דְּהַהוּא קוֹל דְּאִשְׁתְּמַע לָאו הִיא צְלוֹתָא. וּמַאן אִיהִי צְלוֹתָא דָּא קָלָא אַחֲרָא דְּתַלְיָא בְּקָלָא דְּאִשְׁתְּמַע, וּמָאן הוּא קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע דָּא הַהוּא קוֹל דְּהוּא בְּוָא"ו, קָלָא דְּתַלְיָא בֵּיהּ דָּא הַהוּא קוֹל בְּלֹא וָא"ו. וּבְגִין כָּךְ לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמַשְׁמַע קָלֵיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ, אֶלָּא לְצַלָּאָה בְּלַחֲשׁ בְּהַהוּא קָלָא דְּלָא אִשְׁתְּמַע, וְדָא הִיא צְלוֹתָא דְּאִתְקְבִּלַת תְּדִיר, וְסִימָנִיךְ וְהַקֹּל נִשְׁמַע קֹל בְּלֹא וָא"ו נִשְׁמַע, דָּא הִיא צְלוֹתָא דְּהִיא בַּחֲשַׁאי, דִּכְתִיב בְּחַנָּה (שְׁמוּאֵל־א א, יג): "וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ", דָּא הִיא צְלוֹתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל, כַּד אִתְעֲבַד גּוֹ רְעוּתָא וְכַוָּנָא וְתִקּוּנָא כַּדְקָא יָאוֹת, וּלְיַחֲדָא יְחוּדָא דְּמָרֵיהּ כַּדְקָא יָאוֹת בְּכָל יוֹמָא; וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלַּת הָעֲמִידָה בְּלַחַשׁ דַּיְקָא,

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

וְקוֹלוֹ לֹא יִשָּׁמַע, אֶלָּא לְעַצְמוֹ, וְיִהְיֶה דָּבוּק אָז בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיֵדַע שֶׁעַכְשָׁו הוּא מְבַטֵּל לְגַמְרֵי אֶת הַטֶּבַע, כְּמוֹ שֶׁגָּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רטז): דַּע, כִּי הַפִּילוֹסוֹפִים קוֹרְאִים לְהַטֶּבַע אִם כָּל חַי, וַאֲנַחְנוּ עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ אָנוּ מְבַטְּלִים הַטֶּבַע, כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וְעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה נִשְׁתַּנֶּה הַטֶּבַע. וְזֶה בְּחִינַת ח״י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה חוּץ מִבִּרְכַּת הַמִּינִים, שֶׁעַל־יְדֵי חַי בִּרְכָּן מְבַטְּלִים הַטֶּבַע אִם כָּל חַי, וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לְהַקְפִּיד לְהִתְפַּלֵּל לְאַט לְאַט תְּפִלַּת הָעֲמִידָה, וְאַל יֵקַל בְּעֵינֶיךָ דָּבָר זֶה, כִּי מִי שֶׁמְּקֵל — מְקֻלִּים לוֹ חַיָּיו, וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וְאֵיךְ שֶׁמַּמְשִׁיכִים חִיּוּת וּמֹחִין וּדְבֵקוּת בָּאָדָם, הָיוּ נִזְהָרִין בָּזֶה מְאֹד מְאֹד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם דְּבָרַי אֵלֶּה אֶל תּוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

אֲדֹנָ״י שְׂפָתַי

בְּנִי! כְּשֶׁתֹּאמַר: ״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ״, תְּבַטֵּל אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי עַכְשָׁו אַתָּה נִמְצָא בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כִּי אֲדֹנָ״י זֶה הֵיכָל (תִּקּוּנִים תִּקּוּן יח), וּבְשָׁעַת הַתְּפִלָּה אָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְצָרִיךְ לָבֹא לְבִטּוּל כָּזֶה, שֶׁלֹּא יִמְצָא וְלֹא יַרְגִּישׁ וְלֹא יִרְאֶה גַּם אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא יִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִפְתֹּחַ אֶת פִּיו בְּעֵת הַתְּפִלָּה, אָז הוּא בְּסוֹד ״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, שֶׁהַשְּׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יח); כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם פּוֹתֵחַ אֶת פִּיו בִּתְפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בּוֹנֶה אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן אֲבָנִים, וְלָכֵן אֲ׳דֹנָי שְׂ׳פָתַי תִּ׳פְתָּח רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֲ׳בָנִים שְׁ׳לֵמוֹת תִּ׳בְנֶה, כִּי עַכְשָׁו בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, נַעֲשִׂים מִזֶּה יְחוּדִים וְצִרּוּפִים עֶלְיוֹנִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְלָכֵן בְּעֵת אֲמִירָתְךָ ״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, תֵּדַע שֶׁבָּזֶה אַתָּה פּוֹתֵחַ אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים לְהֵיכַל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאַתָּה נִכְנָס בְּתוֹכוֹ, וְתִרְאֶה שֶׁיּוֹפֵל עָלֶיךָ יִרְאָה

אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בעשי״ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים.

אם לא אמר זכרנו ונזכר לאחר שכבר אמר ברוך אתה ה׳ אינו חוזר, אבל אם נזכר קודם שאמר ה׳ אף שאמר ברוך אתה חוזר לזכרנו וכו׳:

וַתַּחַד, וּבִפְרָט שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ עַכְשָׁו לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹנְךָ, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד בְּעֵת אֲמִירָתְךָ תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ.

כְּשֶׁתֹּאמַר בָּרוּךְ — תִּשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַבִּטּוּל שֶׁאַתָּה כּוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה וּמִתְבַּטֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי. וּבְאָמְרְךָ אַתָּה — תְּצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ שֶׁאַתָּה עוֹמֵד עַכְשָׁו לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פָּנִים אֶל פָּנִים, וּמְדַבֵּר אֵלָיו, וּכְשֶׁתֹּאמַר ״אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ״, תִּשְׂמַח בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה שֶׁאַתָּה מַמְלִיךְ עַל עַצְמְךָ עַכְשָׁו אֶת אֱלֹהוּתוֹ, וְאַתָּה מוֹדֶה שֶׁהוּא גַּם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וְלֹא נִתַּקְתָּ אֶת עַצְמְךָ מֵהַדּוֹר הַקֹּדֶם, אֶלָּא אַתָּה מַמְשִׁיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי שֶׁקִּבְּלוּ אֲבוֹתֶיךָ, וּכְשֶׁתַּזְכִּיר ״אֱלֹהֵי אַבְרָהָם״, תַּזְכִּיר אֶת עַצְמְךָ אֵיךְ שֶׁאֶחָד הָיָה אַבְרָהָם (יְחֶזְקֵאל לג, כד), שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה אֶחָד בְּגִלּוּי אֱלֹקוּת, וְעָמַד נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְלֹא הִתְיָרֵא מִשּׁוּם בְּרִיָּה, אֶלָּא גִּלָּה לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה י:): הִקְרִיא אַבְרָהָם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּפֶה כָּל עוֹבֵר וָשָׁב, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ, וְגִלָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ הַכִּי גְּדוֹלָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סִפְרֵי הַאֲזִינוּ), עַד שֶׁלֹּא בָּא אָבִינוּ אַבְרָהָם לָעוֹלָם, כִּבְיָכוֹל לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֶלֶךְ אֶלָּא עַל הַשָּׁמַיִם, אָבִינוּ אַבְרָהָם הִמְלִיכוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, אֲפִלּוּ בְּקֶשׁ הַמָּקוֹם מֵאָבִינוּ אַבְרָהָם גַּלְגַּל עֵינוֹ, וְאַף נַפְשׁוֹ הָיָה נוֹתֵן לוֹ; וּבִזְכוּת הַזּוֹ אַתָּה בָּא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְהַזְכִּירְךָ ״אֱלֹהֵי יִצְחָק״ תְּעוֹרֵר אֶת עַצְמְךָ בִּבְכִיָּה עֲצוּמָה, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ, אֵיךְ

שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ שָׁכַב עַל הַמִּזְבֵּחַ וּפָשַׁט אֶת צַוָּארוֹ לִשְׁחֹט אֶת עַצְמוֹ, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא תּוֹלְדוֹת): אִלְמָלֵא לֹא נִבְרָא יִצְחָק לֹא הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם; וְהוּא מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמֵר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: פַּלְגָא עֲלַי פַּלְגָא עָלָיךְ (שַׁבָּת פט:); כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּזְכֹּר עַל עַצְמוֹ חֲצִי עֲוונוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא לוֹקֵחַ עַל עַצְמוֹ חֲצִי עֲוונוֹת יִשְׂרָאֵל; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ח׳): יִצְחָק הָלַךְ לִישֵׁב עַל פִּתְחָהּ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם לְהַצִּיל בָּנָיו מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, כִּי מֵרֹב מְסִירוּת נַפְשׁוֹ, שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סִפְרִי וְאֶתְחַנַּן): בְּכָל נַפְשְׁךָ, כְּיִצְחָק שֶׁעָקַד עַצְמוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, זָכָה לִרְאוֹת אֶת גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל, וּמָסַר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם מוֹסֵר אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְיוֹדֵעַ שְׁפָלוּתוֹ, הוּא מַשִּׂיג יוֹתֵר בִּגְדֻלַּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עט), וְלָכֵן תִּתְעוֹרֵר עַכְשָׁו לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ זְכוּת יִצְחָק אָבִינוּ, שֶׁהוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּחוּס וְיִרְחַם עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיאֵם מִגָּלוּתָם. וּכְשֶׁתַּזְכִּיר ״וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב״ תְּצַיֵּר לְעַצְמְךָ אֵיךְ שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הֵקִים וְיָסַד אֶת כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קמו.): יַעֲקֹב אָבִינוּ הוֹלִיד י״ב שְׁבָטִים שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם שׁוּם דִּפְי, וּמֵהֶם יָצְאוּ כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזָכָה לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יח.) שֶׁקָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְהַחְדִּיר בְּבָנָיו אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; וְעַל־כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְסָבַל יִסּוּרִים רַבִּים בְּחַיָּיו: צָרַת עֵשָׂו, צָרַת לָבָן, צָרַת רָחֵל, צָרַת דִּינָה, צָרַת יוֹסֵף, צָרַת שִׁמְעוֹן, וְהֶחְדִּיר אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבָנָיו, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה לו): שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא בִּזְכוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, כִּי הוּא הִמְשִׁיךְ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבֵּל מֵאֲבוֹתָיו אַבְרָהָם וְיִצְחָק אֶל בָּנָיו, וְזֶה עִקַּר הַשֶּׁבַח שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִיר הָאָבוֹת, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה אָדָם לְחַנֵּךְ אֶת הַיְלָדִים עַל דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה, זְכוּתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד, וְלָכֵן תִּתְעוֹרֵר עַכְשָׁו מְאֹד בִּזְכוּת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה בְּנֵקֶל לְךָ לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִשְׂמַח מְאֹד שֶׁנָּתַן חֶלְקְךָ בְּחֵלֶק הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְלָכֵן אַתָּה יָכוֹל לְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְלוֹמַר ״הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, קוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת״, אֲשֶׁר זֶה יַכְנִיס בְּךָ אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁהֶאֱמִינוּ אֲבוֹתֵינוּ: אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְדָבְקָא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה זוֹ, אָנוּ מַאֲמִינִים וּמִתְחַזְּקִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִגְאָלֵנוּ

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בקיץ **מוֹרִיד הַטָּל.** בחורף **מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.**

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים

גְּאֻלַּת עוֹלָם מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְהָעֵרֶב־רַב, שֶׁהֵם נִתְפַּשְּׁטוּ עַכְשָׁו בָּעוֹלָם, כִּי הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה רַק עַל־יְדֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא יָבִיא לָנוּ אֶת הַגּוֹאֵל צֶדֶק, "וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה", כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁאָדָם מַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְזוֹכֶה לִגְאֹל אֶת נַפְשׁוֹ מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים.

וְכֵן תַּמְשִׁיךְ לְסַיֵּם אֶת הַבְּרָכָה בְּכַוָּנָה עֶלְיוֹנָה "מָגֵן אַבְרָהָם". כִּי הוּא הָיָה אָבִינוּ הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֶת אֱמֶת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְעַל־כֵּן בְּךָ חוֹתְמִין (פְּסָחִים קיז:); כִּי הָעִקָּר הוּא אָבִינוּ אַבְרָהָם, שֶׁהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה אֶת אֱמֶת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְלֹא הִתְיָרֵא וְלֹא הִתְפַּחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל־כֵּן בִּזְכוּתוֹ דַּיְקָא אָנוּ קַיָּמִים.

אַחַר־כָּךְ תַּמְשִׁיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ: "אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי", וְתִכַּוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת א׳ג׳ל׳א׳ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), שֶׁהוּא שֵׁם נוֹרָא מְאֹד הַמְבַטֵּל כָּל הַמַּשְׁחִיתִים. וְתַחְדִּיר בְּעַצְמְךָ אֱמוּנָה בְּתִחַיַּת הַמֵּתִים, וְתִכַּוֵּן הֵיטֵב בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ: "מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ", כִּי גַּם עַכְשָׁו נִשְׁמוֹת הַמֵּתִים נִדּוֹנִים לְמַעְלָה, וְעָלֵינוּ לְהַזְכִּירָם לְטוֹבָה, וּבִפְרָט עַכְשָׁו, שֶׁרְשָׁעִים אֲרוּרִים הָעֵרֶב־רַב חוֹפְרִים קְבָרִים וְזוֹרְקִים אֶת הַמֵּתִים מִקִּבְרוֹתֵיהֶם, עָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מְאֹד עַל זֶה בְּעֵת הַזְכָּרַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי בְּוַדַּאי נִגְזָרָה הַגְּזֵרָה עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְנִתְהַפְּכָה עַל הַמֵּתִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אות כְּבוֹד, סִימָן טז): כְּשֶׁנַּחְטָטִים הַמֵּתִים, יָדוּעַ שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהָבִיא אֵיזֶה בְּזָיוֹן עַל הַחַיִּים, וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר. וְעַל־כֵּן עַכְשָׁו הַזְּמַן גַּם לְבַקֵּשׁ הֵן עַל הַחַיִּים וְהֵן עַל הַמֵּתִים, שֶׁיָּחוּס וְיִרַחֵם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עָלֵינוּ, וְיַצִּיל אוֹתָנוּ מִשָּׁעוֹת

סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

בעשי״ת מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמָן, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

שכח לומר מי כמוך דינו כמו בזכרנו:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

קדושה בחזרת הש״ץ

נַקְדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצְךָ כִּנְעַם שִׂיחַ סוֹד שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים לְךָ קְדֻשָּׁה. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קו״ח **קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:** חזן לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: קו״ח **בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:** חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קו״ח **יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:**

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם

רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת, וְשֶׁיִּהְיֶה לָנוּ "סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים", שֶׁכָּל זֶה שַׁיָּךְ לִנְשָׁמוֹת הַחַיִּים, וְכֵן "וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר", שֶׁעַד עֵת בּוֹא דְּבָרוֹ לֹא יְחַטְּטוּ אֶת קִבְרֵיהֶם אֶלָּא רִשְׁעֵי הָעֲרֶב־רַב, הַמַּצִּיקִים לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְשֶׁנִּזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה כְּבָר גְּאֻלָּתֵנוּ וּפְדוּת נַפְשֵׁנוּ וּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וּתְסַיֵּם אֶת הַבְּרָכָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד.

אַתָּה קָדוֹשׁ

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בְּרָכָה זוֹ, תִּתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּקָה עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּרָכָה זוֹ מְחַבֶּרֶת בֵּין הַתִּפְאֶרֶת לַמַּלְכוּת, וְנַעֲשֶׂה יִחוּד עֶלְיוֹן עַכְשָׁו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּי בִּרְכַּת "אַתָּה קָדוֹשׁ" זֶה עֶצֶם הַתַּכְלִית, שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל אַחַר הַתְּחָיָה,

יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל (בעשי״ת: הַמֶּלֶךְ) **הַקָּדוֹשׁ:**

אם סיים האל הקדוש בעשי״ת ותוך כדי דיבור נזכר ואמר המלך הקדוש יצא, אבל אם שהה לאחר האל הקדוש כדי דיבור לא יצא ויחזור לראש התפלה:

שֶׁיְּקַדְּשׁוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, יָכוֹל לִזְכּוֹת עוֹד עַכְשָׁו קֹדֶם הַתְּחִיָּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִילָה, הֲלָכָה ה׳, אות ה׳). וְזֶה **אַתָּה קָדוֹשׁ** — תִּפְאֶרֶת וְעֵיר אַנְפִּין, **וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ** — מַלְכוּת נוקבא דִּילֵהּ, **וּקְדוֹשִׁים** — י״ב שִׁבְטֵי יָ״הּ, שֶׁיָּצְאוּ מֵהֶם וּתְלוּיִים בָּהֶם, וְהֵם אֲשֶׁר צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְבָרֵר אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ מֵהַמְקוֹמוֹת הַנְּמוֹכִים וְהַשְּׁפֵלִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְעַלּוּת הַקְּדֻשָּׁה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר, הֲלָכָה ד׳, אות כט). **וּקְדוֹשִׁים** — כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, **בְּכָ״ל** — תְּכַוֵּן שֵׁם יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה, **יוֹם** — הַיְנוּ כִּי בְּכָל יוֹם עַל הָאָדָם לְהַלֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, יְהַלְלוּךָ סֶלָ״ה — גִּימַטְרִיָּה הוי״ה אדנ״י עִם הָאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַכּוֹלְלִים. וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּהַלְלִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, גּוֹרְמִים יִחוּד עֶלְיוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּבָזֶה מִתְגַּלֶּה לַכֹּל כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה; אֲשֶׁר זֶה הַשֶּׁבַח הַכִּי גָּדוֹל שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְשַׁבֵּח אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁמְּגַלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם מִסּוֹד הַכֶּתֶר, וְלָכֵן אַתָּה קָדוֹשׁ׳ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ׳ סוֹפֵי תֵּבוֹת תר״ך סוֹד כֶּתֶ״ר עֶלְיוֹן, וּכְשֶׁמַּמְשִׁיךְ אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם עַל עַצְמוֹ נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים מִמֶּנּוּ. (וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם מוֹסִיפִים תֵּבוֹת ״כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה״, וְהוּא עַל־פִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר (זֹהַר חָדָשׁ, תְּרוּמָה נב.): אַתָּה קָדוֹשׁ אִית בֵּיהּ י״ד תֵּיבִין, עֶשֶׂר אֲמִירָן וד׳ אֶתְוָן וְדָא כְּלִיל לְכָל סִטְרִין וְאָחִיד מִסַּיְיפֵי עָלְמָא עַד סַיְיפֵי עָלְמָא). **בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָ״ה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ**; בְּבָרָכָה זוֹ מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ סוֹד א״ל, שֵׁם הַחֶסֶד שֶׁמִּשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה, וְיָכוֹל לִבְחֹן עַצְמוֹ אִם נַפְשׁוֹ מְזֻכֶּכֶת בְּלִי פְּגָם, וְנִשְׁמָתוֹ דְּבוּקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי פֵּרוּד, אִם מִצְטַיְּרִים הַשֵּׁמוֹת לְפָנָיו בְּנָקֵל. וְלָכֵן בְּרָכָה זוֹ נֶגֶד הֵיכָל רָצוֹן, וּבוֹ מְמֻנֶּה רָזִיאֵ״ל הַמַּגָּלֶה רָזֵי תּוֹרָה. וַיַּאֲרִיךְ בִּבְרָכָה זוֹ מְאֹד, וּבְכָל תְּפִלָּה יָאִירוּ לוֹ כָּאן שֵׁמוֹת חֲדָשִׁים כְּפִי הַיּוֹם שֶׁעָלָיו לְבָרֵר וּלְתַקֵּן, לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁאוֹחֵז בָּהּ; כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵחָדָשׁ, לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים מֶה עָלָיו לְתַקֵּן וּלְבָרֵר בַּיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה. חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדָעַת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן הַדָּעַת:

(לְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), וְלָכֵן אֵין תְּפִלָּה מֵהַשָּׁלֹשׁ תְּפִלוֹת דּוֹמָה לַחֲבֵרְתָהּ כְּלָל, כִּי בְּכָל תְּפִלָּה עָלָיו לְבָרֵר וּלְתַקֵּן בְּרוּרִין וְתִקּוּנִין חֲדָשִׁים מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, וְלָכֵן תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁמְּסַבְּבִים עִמּוֹ מִלְּמַעְלָה הַרְבֵּה פְּעָמִים, שֶׁיִּהְיֶה מְטֻלְטָל בַּדְּרָכִים, וְיִתְפַּלֵּל שָׁם תְּפִלָּה אַחַת מֵהַשָּׁלֹשׁ תְּפִלוֹת, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ לְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הַזְּמַן; אַשְׁרֵי מִי שֶׁתָּמִיד דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵינוֹ מַפְסִיק מִן הַדְּבֵקוּת כְּלָל.

אַתָּה חוֹנֵן

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בְּרָכָה זוֹ, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד, כִּי הַדַּעַת הִיא יְסוֹד כָּל הָאָדָם, כִּי (נְדָרִים מא.): ׳דַּעַת קָנְיָתָ מָה חָסַרְתָּ, דַּעַת חָסַרְתָּ מַה קָנְיָתָ׳; וְעִקַּר הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן הוּא רַק עַל־יְדֵי הַדַּעַת, כַּנּוֹדָע בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית ד, א): ״וְהָאָדָם יָדַע״ וְגוֹ׳. וְתַכְלִית הָעֲבוֹדָה הִיא לְיַחֵד אֶת הַשֵּׁם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, וּמוֹרֶה בָּזֶה תַּכְלִית אַהֲבָתוֹ וּדְבֵקוּתוֹ בּוֹ, וְשֶׁאֵין רְצוֹנוֹ לִפְרֹשׁ מִמֶּנּוּ, כִּי אִם לָדַעַת אוֹתוֹ. וְהַדַּעַת הָאֱמִתִּית הִיא הַיִּחוּד. וּכְשֶׁאָדָם חוֹטֵא, חַס וְשָׁלוֹם, טִמְטֵם דַּעְתּוֹ, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, וְעַל־כֵּן בִּבְרָכָה זוֹ צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחַ וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁיִּתֵּן לוֹ דַּעַת לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְשֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה. וְנָקֵט לְשׁוֹן חוֹנֵן, שֶׁהוּא חֲנִינָה וּמַתָּנַת חִנָּם. וְזֶה אֲשֶׁר אַתָּה׳ חוֹנֵן׳ לָאָדָם׳ דַּעַת׳ סוֹפֵי תֵּבוֹת: מַתָּנָה, כִּי אֶת הַדַּעַת מְבַקְּשִׁים בִּמַּתָּנַת חִנָּם, שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא דַּעַת. וְנָקֵט חָ׳כְמָה, בִּ׳ינָה וָ׳דַעַת, שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: חב״ו, לְתַקֵּן אֶת הַדַּעַת שֶׁפָּגַם בִּפְגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁזֶּה מְטַמְטֵם דַּעְתּוֹ. וְהַשָּׁלֹשׁ לְשׁוֹנוֹת: חָכְמָה, בִּינָה וָדַעַת, הוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁכָּתַב רַשׁ״י (שְׁמוֹת לא, ג): חָכְמָה הוּא מַה שֶּׁלּוֹמֵד מֵרַבּוֹ, וּבִינָה שֶׁמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וָדַעַת הוּא רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ; וְכֵן יוֹצֵא מֵהֶם שְׁלֹשָׁה מַלְאָכִים: חָכְמָה — חַכְמִיאֵ״ל, בִּינָה — שְׁמִיעֵא״ל וָדַעַת — עַזְרִיאֵ״ל, אֲשֶׁר הֵם רָאשֵׁי תֵּבוֹת שע״ח נְהוֹרִין עִלָּאִין,

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ, וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

בְּסוֹד מַלְבּוּ״שׁ הָעֶלְיוֹן. וְתִתְחַנֵּן הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַף שֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה בְּיוֹתֵר, כִּי שֵׁם אֱנוֹשׁ הוּא הַתַּאַר הַיּוֹתֵר גָּרוּעַ, עִם כָּל זֹאת גַּם לֶאֱנוֹשׁ מְלַמֵּד בִּינָה, עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַדַּעַת.

הֲשִׁיבֵנוּ

בְּנִי! בִּתְפִלָּה זוֹ תְּבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק יח): בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמְּטַהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה, אֲפִלּוּ מֵעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבְּיָדָם. וְלָכֵן מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ **הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ** דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה. וְיַעַן שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת ג, ה): כָּל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה, נוֹתְנִין עָלָיו עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ; הֲרֵי שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁפָּרַשְׁנוּ מִן הַתּוֹרָה, נִתַּן עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּת וַעֲבוֹדַת הָעַמִּים. וְלָכֵן אָנוּ שׁוֹאֲלִים וּמְבַקְּשִׁים **וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ** דַּיְקָא, שֶׁבִּזְכוּת הַתּוֹרָה, נִזְכֶּה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּנְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל עֲבוֹדָתוֹ לְבַד, וְלֹא עֹל עַבְדוּת אֲחֵרִים. וְיָדוּעַ, אֲשֶׁר שֵׁם הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הוּא שֵׁם אֱלוֹ״הַ, וְלָכֵן **הֲשִׁיבֵנוּ אָ׳בִינוּ לְ׳תוֹרָתֶךָ וְ׳קָרְבֵנוּ**, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שֵׁם אֱלוֹ״הַ, שֶׁהוּא סוֹד מַלְבּוּשׁ לַנְּשָׁמָה. וְעַל־כֵּן **מַ׳לְכֵּנוּ לַ׳עֲבוֹדָתֶךָ וְ׳הַחֲזִירֵנוּ בִּ׳תְשׁוּבָה שְׁ׳לֵמָה**, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַלְבּוּ״שׁ, וּמֵהַשֵּׁם הַזֶּה מִתְרַחֲקוֹת הַקְּלִפּוֹת. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁאָז מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּשֵׁם אֱלוֹ״הַ, וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֵחֲמַת חֲטָאָיו מִתְפָּרְדוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵין לָהֶן רְשׁוּת לִנְגֹּעַ בּוֹ.

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ. וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה

סְלַח לָנוּ

בְּנִי! בְּעֵת שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ סְלִיחָה עַל חַטָּאֶיךָ וּפְשָׁעֶיךָ, תְּכַוֵּן בְּשֵׁם סא״ל, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ; כִּי עִקַּר כָּל הַחֲטָאִים בָּאִים מֵהַסַּמְאֵ״ל, שֶׁהוּא הַמַּחֲטִיא אֶת הָאָדָם בְּכָל הַחֲטָאִים. וְלָכֵן עַכְשָׁו כְּשֶׁחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אָנוּ מְבַקְּשִׁים, שֶׁיָּסִיר מִשְׁמוֹ מ׳ מַלְאָךְ רַע סַמָּא״ל, וְיִתְהַפֵּךְ לְמַלְאָךְ טוֹב, בְּסוֹד סא״ל. וּכְשֶׁאָדָם מְבַקֵּשׁ סְלִיחָה וּמְחִילָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֵינוֹ זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁמּוֹחֲלִים לוֹ, וְנִסְתָּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, בְּתוֹךְ שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא סא״ל, בְּסוֹד (תְּהִלִּים לב, ז): אַתָּה סֵתֶר לִ״י (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ריג); וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כ׳, סִימָן יג): בִּלְעָם הָיָה רָשָׁע עָרוּם, וְיָדַע שֶׁאֵין עוֹמֵד מִפְּנֵי הַפּוּרְעָנוּת אֶלָּא תְּשׁוּבָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁחוֹטֵא וְאוֹמֵר חָטָאתִי, אֵין רְשׁוּת לַמַּלְאָךְ לִגַּע בּוֹ; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם מִתְוַדֶּה בִּבְרָכָה זוֹ, וּמְבַקֵּשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִסְלַח וְיִמְחֹל לוֹ, נִקְשָׁר בְּעוֹלָם הַבִּינָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְתִּירוֹ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו, כִּי אִימָא מְסַכְּכָא עַל בְּנִין, וְלָכֵן חַנּוּן׳ הַמַּרְבֶּה׳ לִסְלֹחַ׳ סוֹפֵי תֵּבוֹת: חַנּ״ה, גִּימַטְרִיָּה שֵׁם ס״ג, שֶׁהוּא בְּבִינָה, וְנִצּוֹל מִכָּל הַמַּזִּיקִים.

רְאֵה נָא

בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר בִּרְכָה זוֹ, תְּכַוֵּן הָעִקָּר עַל גְּאֻלָּה פְּרָטִית בַּעֲבוּר נַפְשְׁךָ שֶׁנִּמְצֵאת בְּגָלוּת הַיֵּצֶר, שֶׁמְּשֻׁם קָמִים עָלֶיךָ שׂוֹנְאִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת נְאוּף, סִימָן כו): עַל־יְדֵי הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, בּוֹרֵא קְלִפּוֹת הַמִּתְלַבְּשִׁים בִּבְנֵי־אָדָם מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עָלָיו, וְעוֹשִׂין לוֹ יִסּוּרִים; וְהֵם יוֹצְאִים לָרִיב עִמּוֹ, וּמְצִיקִים לוֹ וּמְמָרְרִים אֶת חַיָּיו בִּמְרִיבוֹת וּבְמַחֲלֹקֶת, וְכִמְעַט שֶׁיִּפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְיֹאבַד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד. וְעַל זֶה צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ

לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי אֵל גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

בתענית צבור אומר הש״ץ עננו:

עַנֵּנוּ יְהוָה עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן אֶל רִשְׁעֵנוּ. וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְּעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְהוָה הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָה:

הַרְבֵּה, שֶׁיִּרְאֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעָנְיוֹ, שֶׁקָּמִים עָלָיו שׂוֹנְאִים וְרַבִּים עִמּוֹ. וְעַל־כֵּן מְבַקְּשִׁים וּ׳גְאָלֵנוּ מְ׳הֵרָה לְ׳מַעַן שְׁ׳מֶךָ, שֶׁהוּא רְאֹשִׁי תֵּבוֹת: שָׁלוֹ״ם, שֶׁבּוֹ תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ט׳): גָּדוֹל שָׁלוֹם, שֶׁכְּשֶׁמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בָּא, אֵינוֹ פּוֹתֵחַ אֶלָּא בְּשָׁלוֹם. וְכֵן אָמְרוּ (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ה׳, סִימָן יב): גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַשֵּׂר אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ נִגְאָלִים אֶלָּא בְּשָׁלוֹם. וְיַעַן שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִקְרָא שָׁלוֹם (שַׁבָּת י׳), לָכֵן מְבַקְּשִׁים לְמַעַן שְׁמֶךָ דַּיְקָא שֶׁהוּא שָׁלוֹם. וּמֵחֲמַת שֶׁמִּדַּת הַשָּׁלוֹם תְּלוּיָה בְּדַעַת, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), לָכֵן צְרִיכִין לְכַוֵּן שֵׁם הַדַּעַת שֶׁהוּא אהו״ה, וְזֶה רְאֵה׳ נָא׳ בְּעָנְיֵנוּ׳ וְרִיבָה׳ — סוֹפֵי תֵּבוֹת אהו״ה, שֶׁהוּא שֵׁם הַדַּעַת, שֶׁבּוֹ תְּלוּיָה גְּאֻלָּה פְּרָטִית; כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת, נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (נְדָרִים מא.): דַּעַת קָנְיָתָ מֶה חָסַרְתָּ; כִּי יוֹדֵעַ וְעֵד אֲשֶׁר בְּכָל צָרוֹתָיו לוֹ צָר, וּבְתוֹךְ הַקָּמִים עָלָיו אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מִסְתַּתֵּר. וּבַדַּעַת הַזּוֹ הֵם נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי, וְאָז כְּשֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל גְּאֻלָּה פְּרָטִית יַעֲזֹר מְמֵילָא כְּבָר לְקָרֵב אֶת הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִית. וּבִתְפִלָּה זוֹ יְכוֹלִים לְבַטֵּל אֶת כָּל הַשּׂוֹנְאִים הַמְּרִיבִים וּמְצִיקִים לוֹ.

רְפָאֵנוּ יְהוָה וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ *). כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יהוה, רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

*) הרוצה להתפלל בעד החולה יאמר כאן תחנה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לְחוֹלֶה (פב״פ) **בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:** כי אל וכו׳

רְפָאֵנוּ

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בְּרָכָה זוֹ, תִּשְׁפֹּךְ נַפְשְׁךָ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, לְבַקֵּשׁ בַּעֲבוּרְךָ רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף; כִּי בְּרָכָה זוֹ מְאֹד מְסֻגֶּלֶת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְפוּאָה, וְכֵן לְהַזְכִּיר חוֹלֶה שֶׁצָּרִיךְ רְפוּאָה. וְעִקַּר הָרְפוּאָה הוּא עַל־יְדֵי תֻּקֶּף הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם אֲשֶׁר סוֹבְלִים חֳלָאִים וּמַכְאוֹבִים רַבִּים, רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳); וְעַל־כֵּן עִקַּר הָרְפוּאָה הִיא עַל־יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה; כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִים מֵהָאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, בָּאוֹת מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶן רְפוּאוֹת, אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲלִים וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה, זוֹכִים לִרְפוּאָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר, הֲלָכָה ד׳, אות ל׳); וְכָל הַחוֹלָאַת בָּאָה לָאָדָם רַק מֵחֲמַת מִדַּת הַגְּבוּרָה שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בּוֹ. וְלָכֵן מַתְחִילָה הַבְּרָכָה בְּרֹאשִׁי תֵּבוֹת רי״ו ״רְ׳פָאֵנוּ יְ׳יָ וְ׳נֵרָפֵא״; כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה הִיא רַק עַל־יְדֵי הַמְתָקַת הַגְּבוּרָה שֶׁנִּתְאַחֲזָה בּוֹ; כִּי כְּשֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֶד אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, אָז אַף פַּעַם לֹא יֵחֶלֶה. כִּי עִקַּר הַחוֹלָאַת הִיא רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הָאֱמוּנָה, וּבְשָׁבִיל זֶה מִתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים ״רְפָאֵנוּ יְ׳יָ וְ׳נֵרָפֵא״, שֶׁדַּיְקָא אַתָּה יִתְבָּרַךְ תִּרְפָּא אוֹתִי. וְכַמּוּבָא (זֹהַר חָדָשׁ, בָּלָק נד:): כֵּיוָן דְּאָמַר רְפָאֵנוּ, מַהוּ וְאִרָּפֵא? כֵּיוָן דְּאָמַר הוֹשִׁיעֵנִי, מַהוּ וְאִוָּשְׁעָה? כֵּיוָן דְּאַסְיָא מָסֵי מַאן הוּא דְּמָחֵי? אֶלָּא

כָּל אַסְוָתָא דְּעָלְמָא בְּיָדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל אִית מְנָהוֹן עַל יָדָא דִּשְׁלִיחָא וְאִית מְנָהוֹן דְּלָא אִתְמַסְרוּ בְּיָדָא דִּשְׁלִיחָא, וְאִינוּן דְּאִתְמַסְרוּ בְּיָדָא דִּשְׁלִיחָא אַסְוָתָא אִינוּן, אֲבָל לְזִמְנָא מִתְהַדְּרִין, אֲבָל אִינוּן דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָסֵי הַהוּא מַרְעָא לָא אִתְהַדָּר לְעָלְמִין, וְעַל דָּא אַסְוָתָא דִּילֵיהּ אִיהִי אַסְוָתָא דִּילִית בֵּהּ מַרְעָא כְּלָל, וּבְגִין כָּךְ "רְפָאֵנוּ הֲוָיְ"ה וְאֵרָפֵא", וַדַּאי בְּלָא קִטְרוּגָא כְּלָל. כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מַכְנִיס עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַגְּבוּרוֹת. וְזֶה "הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה" רָאשֵׁי תֵּבוֹת ב׳ פְּעָמִים רי״ו. כִּי כָּל הַמַּחֲלוֹת בָּאוֹת לָאָדָם שֶׁמִּדַּת הַגְּבוּרָה מִתְלַבֶּשֶׁת אֶצְלוֹ בְּכָל קוֹמָתוֹ, בְּסוֹד חַבַ״ד חַגַ״ת נְהַ״י (חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד); וְעַל־כֵּן טוֹב לְכַוֵּן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רי״ו, לְהַמְתִּיק אֶת הַגְּבוּרָה שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בּוֹ עַל־יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה. וְלָכֵן מַזְכִּירִין "רוֹפֵא נֶאֱמָן" הֵינוּ נֶאֱמָן דַּיְקָא; כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה, וְיֵשׁ בִּבְרָכָה זוֹ כ״ז תֵּבוֹת כְּנֶגֶד כ״ז אוֹתִיּוֹת א״ב עִם מַנְצְפַּ״ךְ, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַרְבֶּה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ — נִבְנֵית אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה, וְעַל־כֵּן "רוֹפֵא״א נֶאֱמָ״ן" עוֹלֶה כְּמִסְפַּר חַתַ״ךְ, הֵינוּ לַחְתֹּךְ גְּזַר דִּין שֶׁל חוֹלֶה. וְיֵעָן שֶׁבִּרְכָה זוֹ נִתְקָנָה כְּנֶגֶד מִילָה, שֶׁצְּרִיכָה רְפוּאָה (מְגִלָּה יז:), וְלָכֵן "הֲוָיְ"ה רוֹפֵא׳ חוֹלֵי׳ עַמּוֹ׳ יִשְׂרָאֵל" — סוֹפֵי תֵּבוֹת אֵ״לִ״ה״וּ״, שֶׁהוּא מַלְאַךְ הַבְּרִית הַמַּמְשִׁיךְ רְפוּאָה. וְכֵן יָדוּעַ, שֶׁכָּל הֶחָלָאִים רָעִים בָּאִים לָאָדָם רַק עַל־יְדֵי קִלְקוּל הַבְּרִית; כִּי בְּרִית וֶאֱמוּנָה תְּלוּיוֹת זוֹ בָּזוֹ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לא), שֶׁאֵין קִיּוּם אֱמוּנָה אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, כט): "וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ"; וְעַל־כֵּן נִזְכָּר פֹּה דַּיְקָא אֱלֹהֵי — מַלְאַךְ הַבְּרִית, וְהוּא יְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרַת הַיְשׁוּעָה, שֶׁעַל זֶה מִתְפַּלְּלִים "רְפָאֵנוּ הֲוָיְ"ה וְנֵרָפֵא, הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה"; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכִים לְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יָדוֹ בָּאָה הָרְפוּאָה, וּמִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת כְּבָר הַיְשׁוּעָה לָאָדָם. וְעִקַּר הַיְשׁוּעָה — לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרַע הַמַּחֲטִיאוֹ בְּפִגַּם הַבְּרִית, שֶׁמִּשָּׁם נִתְקַלְקֵלֶת הָאֱמוּנָה. וְזֶה "הוֹשִׁיעֵנוּ" — מִן הַיֵּצֶר הָרַע, "וְנִוָּשֵׁעָה" — מִן הַיִּסּוּרִין, "כִּי תְהִלָּתֵנוּ׳ אַתָּה׳ וְהַעֲלֵה׳" — סוֹפֵי תֵּבוֹת ׳הֲוָיְ"ה׳, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הַחוֹטְאִים שֶׁלֹּא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְעַל־כֵּן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים גְּבוּרָה, שֶׁהוּא רי״ו, עוֹלֶה כְּמִסְפַּר תְּרַחֵ״ם. וְלָכֵן, בְּנִי, רְאֵה לְכַוֵּן מְאֹד בִּבְרָכָה זוֹ, וְתַמְשִׁיךְ לְעַצְמְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף. וּכְשֶׁיִּתֵּקֵן בְּרוּחָנִיּוּת, מְמֵילָא יִתַּקֵּן כְּבָר גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת.

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן (בקיץ בְּרָכָה) (בחורף טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵיטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

שכח לומר בחורף טל ומטר ונזכר קודם שהתחיל תקע אומרו במקום שנזכר, התחיל לומר תקע יאמרנו בשומע תפלה, שכח בשומע תפלה יאמרנו בין שומע תפלה לרצה, שכח גם שם אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברך עלינו ויתפלל כסדר ואם כבר עקר רגליו חוזר לראש התפלה, ואם הסיח דעתו מלומר עוד תחנונים ואמר יהיו לרצון הוי כעקר רגליו וחוזר לראש התפלה.

שאל מטר בימות החמה מחזירין אותו לראש הברכה (דה"ח)

בָּרֵךְ עָלֵינוּ

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ בְּרָכָה זוֹ תְּכַוֵּן מְאֹד, כִּי בִּבְרָכָה זוֹ תְּלוּיָה פַּרְנָסַת הָאָדָם, וְרָאוּי לְכַוֵּן מְאֹד שֶׁיַּשְׁפִּיעַ עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פַּרְנָסָה. וְכִמְעַט שֶׁאָדָם סוֹבֵל עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בִּבְרָכָה זוֹ. וְכַמּוּבָא (זֹהַר בְּשַׁלַּח סב:): כָּל אִנּוּן בְּנֵי מְהֵימָנוּתָא בָּעאן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא לְשָׁאֲלָה מְזוֹנַיְיהוּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְצָלְאָה צְלוֹתְהוֹן עֲלֵיהּ, מַאי טַעֲמָא בְּגִין דְּכָל מָאן דְּמַצְלֵי צְלוֹתֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מְזוֹנֵיהּ, גָּרִים דְּיִתְבָּרֵךְ כָּל יוֹמָא עַל יָדוֹי דְּהַהוּא דְּכָלֵיהּ בֵּיהּ וְכוּ'. וּמָאן דְּשָׁאִיל מְזוֹנֵיהּ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא הַהוּא אִיקְרֵי בְּרָא דְּמְהֵימָנוּתָא בָּרָא מְהֵימָנָא בָּרָא דְּעָלֵיהּ מִשְׁתַּכְחָן לְעֵילָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; וְכָתַב הַשְּׁלָ"ה, אֲשֶׁר יֵשׁ שְׁתֵּי נֶסְחָאוֹת "וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבָהּ", וְכֵן "וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ", וּפֵרֵשׁ — כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּבֵיתוֹ, אָז יֹאמַר: פְּנֵי' הָאֲדָמָה' וְשַׂבְּעֵנוּ' מִטּוּבָהּ' — סוֹפֵי תֵּבוֹת יהו"ה, וּכְשֶׁאָדָם נִמְצָא בַּדֶּרֶךְ, אָז יֹאמַר: פְּנֵי' הָאֲדָמָה' וְשַׂבְּעֵנוּ' מִטּוּבֶךָ' — סוֹפֵי תֵּבוֹת יוה"ך, שֶׁהוּא שֵׁם שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ; כִּי הָאָדָם צָרִיךְ פַּרְנָסָה בְּבֵיתוֹ וּבַדֶּרֶךְ, וּמַזְכִּירִים בִּבְרָכָה זוֹ בַּמָּה פְּעָמִים תֵּבַת בְּרָכָה, כִּי הַבְּרָכָ"ה עוֹלֶה ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שֶׁהֵם שְׁמוֹת שֶׁל הַד' עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת, וְעַל־כֵּן רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְכַוֵּן הֵיטֵב בִּבְרָכָה זוֹ, וּלְהַפְצִיר הַרְבֵּה עַל פַּרְנָסָה, שֶׁהַמַּפְתֵּחַ הוּא רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ (תַּעֲנִית ב:); וְאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כ', סִימָן כב): הַפַּרְנָסָה הִיא רַק עַל־יְדֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן, בְּנִי, רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, וּתְכַוֵּן

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הֵיטֵב בִּבְרָכָה זוֹ, וְתַפְצִיר בִּתְפִלָּה עַל פַּרְנָסָתְךָ, וְאָז לֹא תָזוּז מִפֶּה, עַד שֶׁיִּשְׁפַּע עָלֶיךָ שֶׁפַע פַּרְנָסָה בְּהַרְחָבָה. וְאִם בְּנֵי־אָדָם הָיוּ יוֹדְעִים אֵיךְ שֶׁבִּבְרָכָה זוֹ תְּלוּיָה כָּל פַּרְנָסָתָם, הָיוּ מְכַוְּנִין בָּהּ הֵיטֵב.

תְּקַע בְּשׁוֹפָר

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בִּבְרָכָה זוֹ מַעֲלִין אֶת כָּל הַטְּפוֹת שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ לְבַטָּלָה, וּמְבִיאָם אֶל תִּקּוּנָם; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְכַוֵּן מְאֹד בַּאֲמִירַת בְּרָכָה זוֹ, וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁיִּתְלַקְּטוּ וְיִתְקַבְּצוּ כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנֶּאֶבְדוּ מִמֶּנּוּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמָּרָה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִתְלוֹת שֶׁבִּשְׁבִילוֹ מִתְאָרֶכֶת הַגָּלוּת הָאֲרֻכָּה וְהַמָּרָה הַזּוֹ, וְלָכֵן מַזְכִּירִים שׁוֹפָר דַּיְקָא, כִּי מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פח), אֲשֶׁר אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל הָאֲבֵדוֹת שֶׁהָאָדָם מְאַבֵּד עַל־יְדֵי חֲטָאָיו, הֵם תּוֹקְעִים בְּשׁוֹפָרוֹת תר״ת, שֶׁהֵם רָאשֵׁי תֵּבוֹת (תְּהִלִּים קיב, י): ״תַּ׳אֲוַת רְ׳שָׁעִים תֹּ׳אבֵד״; וְלָכֵן מַתְחִילִים בִּלְשׁוֹן תְּקַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּיאָה וְזִווּג, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא קַמָּא כז.): וְנִתְקַע בָּאִשָּׁה, ״בְּשׁוֹפָר׳ גָּדוֹל׳ לְחֵרוּתֵנוּ׳ — סוֹפֵי־תֵּבוֹת רל״ו, שֶׁהֵם מִסְפַּר ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה; כִּי מִי שֶׁחוֹטֵא, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, בִּפְגַם הַבְּרִית, וְהַטְּפוֹת יוֹצְאוֹת לְבַטָּלָה, פּוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַנְּשָׁמוֹת הוֹלְכוֹת עַרְטִילָאִין, אֲשֶׁר מִשָּׁם אֲרִיכַת הַגָּלוּת. וּצְרִיכִים לְכַוֵּן בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מע״ב שְׁמוֹת חב״ו הַיּוֹצֵא מִתֵּבוֹת אֵלּוּ: יַחַ׳ד מֵאַרְבַּ׳ע כַּנְפוֹ׳ת, שֶׁעַל־יְדֵי כַּוָּנַת שֵׁם זֶה, יִתְקַיֵּם (אִיּוֹב כ, טו): ״חַ׳יִל בָּ׳לַע וַ׳יְקִיאֶנּוּ״, שֶׁיִּהְיֶה הַהֶכְרֵחַ לְהַסָּ״ךְ־מ״ם וְנוּקְבָא דִּילֵיהּ שֶׁבָּלַע אֶת הַנִּצּוֹצוֹת לְהַקִּיאָם, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ בֵּית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם, וּמוֹצִיא מִשָּׁם אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּבְלְעוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), וְעַל־יְדֵי הַחֵטְא הַזֶּה נִגְרָם לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד בַּעַל חוֹב (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן קיב); וּבָזֶה

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: (בעשי״ת: הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

אם טעה בעשי״ת ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט, אם נזכר תוך כדי דיבור אומר המלך המשפט ואם לאחר כדי דיבור אין מחזירין אותו:

שֶׁיְּכַוֵּן הֵיטֵב בִּבְרָכָה זוֹ בְּשֵׁם ח׳ב׳ר׳, וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵצֵא מֵהַקְלָלָה לִהְיוֹת בַּעַל ח׳ו׳ב׳; כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִגָּאֵל עַל־יְדֵי קִבּוּץ הַנְּשָׁמוֹת הַנִּדָּחוֹת, נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ג): ״בְּ׳צִלּוֹ חִ׳מַּדְתִּי וְ׳יָשַׁבְתִּי״. וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִים אֶת הַבְּרָכָה ״מְקַבֵּ׳ץ נִדְחֵ׳י עַמּוֹ״, כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁם זֶה ח׳ב׳ר׳, זוֹכֶה שֶׁנִּסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה מְקַבֵּ״ץ — עוֹלֶה בְּדִיּוּק ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּתְקַבְּצִים כָּל הַנִּצּוֹצוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ, מֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת מֵהַד׳ שֵׁמוֹת הָאֵלּוּ. וְסִימָן לָאָדָם אִם תִּקֵּן אֶת הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה — אִם מֵאִיר לִפְנֵי עֵינָיו הָאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת הָאֵלֶּה בְּקִבְיעוּת. וְזֶה מְקַבֵּ״ץ לְשׁוֹן הֹוֶה, שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה צָרִיךְ לְהָאִיר לִפְנֵי עֵינָיו הָאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, שֶׁהֵם בְּסוֹד תִּקּוּן הַבְּרִית.

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּאָמְרְךָ בְּרָכָה זוֹ, רָאוּי לְךָ לְהִתְעוֹרֵר לְהַמְתִּיק אֶת כ״ד בָּתֵּי דִּינִים, וּלְבַקֵּשׁ שֶׁיְּמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים וְיִתְהַפְּכוּ לְרַחֲמִים גְּמוּרִים, כִּי יֵשׁ כ״ד בָּתֵּי דִּינִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רטו); וּבִבְרָכָה זוֹ נִתְעַלִּית הַמַּלְכוּת, שֶׁמִּתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַמִּשְׁפָּט; כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת הִיא עַל־יְדֵי הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כט, ד): ״מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ״; וְעַל־כֵּן מַזְכִּירִים בִּבְרָכָה זוֹ דַּיְקָא מַלְכוּת, ״מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט״ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלָּה, הֲלָכָה ה׳, אות ג׳); וְלָכֵן יֵשׁ בִּבְרָכָה זוֹ כ״ד תֵּבוֹת, כְּנֶגֶד כ״ד בָּתֵּי דִּינִים. וְכֵן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ עַל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁיִּהְיֶה בְּהַחֲזָרַת הַסַּנְהֶדְרִין, בְּבִנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָז יָאִיר אוֹרוֹ

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה. וְכָל הַמִּינִים כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכָל אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

יִתְבָּרַךְ בְּאוֹר זִיו מֹחִין עִלָּאִין, עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַסָּמ״ךְ־מ״ם וְנוּקְבֵיהּ, שֶׁזֶּה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים עַכְשָׁו: ״וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן״ (סמא״ל) ״וַאֲנָחָה״ (לילי״ת), שֶׁהֵם הַמַּטְעִין אֶת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט, וְנִכְשָׁלִים עַל יָדָם בִּפְגַם הַבְּרִית, וּמִשָּׁם יוֹנְקִין רַבָּנִים וְדַיָּנִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים, שֶׁעוֹשִׂים עִוּוּת הַדִּין, אֲשֶׁר מֵהֶם נִמְשֶׁכֶת תַּאֲוַת נְאוּף (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳). וְהַתִּקּוּן — עַל־יְדֵי הַמָּגִינֵי אֶרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹהֲבֵי הַמֶּלֶךְ (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יב). וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִים אֶת הַבְּרָכָה ״מֶלֶךְ אוֹהֵ״ב״, שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא, וְהוּא בְּסוֹד הָאוֹהֵב נֶאֱמָן שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמֵאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה נִתְבַּטֵּל כָּל הָרָע וְהַטֻּמְאָה, וְיִהְיֶה תִּקּוּן הַשָּׁלֵם.

וְלַמַּלְשִׁינִים

צָרִיךְ שֶׁתְּכַוֵּן מְאֹד, אֲהוּבִי, בְּנִי, בִּבְרָכָה זוֹ, כִּי בִּרְכַּת הַמִּינִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים שֶׁיֵּעָקְרוּ הַמִּינִים וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלָּה, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ג׳); כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִים לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֵידַע, אֲשֶׁר רַק הוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וּבְגִלּוּי זֶה נִתְעַלָּה הַמַּלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל מֵאָז שֶׁיָּצָא הַטֻּמְאָה הַיָּדוּעַ בָּעוֹלָם, וְהֵקִים אֱמוּנָה כּוֹזֶבֶת, וְרַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, שֶׁזֶּה רֹאשִׁי תֵּבוֹת מִי״ן כַּיָּדוּעַ, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ נִמְשְׁכוּ כָּל הַצָּרוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, מֵאָז הַגָּלוּת זֶה קָרוֹב לְאַלְפַּיִם שָׁנָה, אֲשֶׁר מֵאֱמוּנָה כּוֹזֶבֶת זוֹ צָצוּ אוֹיְבֵי עַמְּךָ, וּמַלְשִׁינִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁהֵם הַמְשֻׁמָּדִים, יִמַּח שְׁמָם, שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחַר הַמִּין הַזֶּה. וְלָכֵן רָאוּי לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּעֲקֹר וְיִשְׁבֹּר מַלְכוּת זָדוֹן, הַהוֹלְכִים אַחַר אֱמוּנָה כּוֹזֶבֶת זוֹ. וְהַמַּלְעִיג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה וְתוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם נִקְרָא מִין וְכוֹפֵר, שֶׁהֲרֵי כּוֹפֵר בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וּבְהַשְׁאָרַת הַנֶּפֶשׁ וּבִבְיאַת מָשִׁיחַ וּבְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְאֵינוֹ בְּגֶדֶר דַּת יִשְׂרָאֵל כְּלָל, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם אֱמוּנָה, רַחֲמָנָא לִישְׁזְבָן. וּבִתְפִלָּה זוֹ אָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁיַּעֲבִיר אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ, וְתִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵי כֹּל, וְזֶה יִהְיֶה עוֹלָם הַתִּקּוּן.

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים. וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל פְּלֵיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק. וְעָלֵינוּ. יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. וּלְעוֹלָם לֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יהוה, מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

עַל הַצַּדִּיקִים

צָרִיךְ שֶׁתְּכַוֵּן, אָהוּבִי, בְּנִי, בִּבְרָכָה זוֹ מְאֹד, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל עַל צַדִּיקֵי הַדּוֹר וְעַל תַּלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהֶם הָעוֹסְקִים לְקָרֵב נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְלַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ "וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם", שֶׁיִּהְיֶה חֶלְקֵנוּ תָּמִיד עִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְשַׁלְנוּ בְּאֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עָלֵינוּ לִזְכֹּר, אֲשֶׁר כָּל אֲבֵדוֹתֵינוּ נִמְצָאוֹת אֶצֶל הַצַּדִּיק (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קפח); כִּי חֶלְקֵנוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּקְּדֻשָּׁה נִמְצָא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, וּבְוַדַּאי אִם נַחֲזִיק בָּהֶם, הֵם יָשִׁיבוּ לָנוּ אֶת אֲבֵדָתֵנוּ. וּכְמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁמַּחֲזִיר הֶעָדָיִים בְּכָל שַׁבָּת לְעַם יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא טוֹב עַיִן. וְכֵן צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַהֵג — לְהִתְאַחֵד עִם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא (יְחֶזְקֵאל לו, כו): "וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם, וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי, יוֹמָא, פֶּרֶק ד׳, הֲלָכָה א׳), שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֶחָד בּוֹשֵׁר בְּחֶלְקוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי זָכָה — נוֹטֵל חֶלְקוֹ וְחֵלֶק חֲבֵרוֹ. וְהַצַּדִּיק הוּא טוֹב עַיִן, שֶׁמַּחֲזִיר לְכָל אֶחָד אֲבֵדָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל אֶחָד הַמִּקָּרֵב אֶל הַצַּדִּיק מִתְבַּשֵּׁר בְּחֶלְקוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק בְּהַצַּדִּיק תָּמִיד, וּמִתְחַבֵּר אֵלָיו וְאֶל תַּלְמִידָיו, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נָכוֹן לִבּוֹ יִהְיֶה בָּטוּחַ, שֶׁיְּקַבֵּל בַּחֲזָרָה קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁאִבֵּד עַל־יְדֵי חֲטָאָיו, כִּי הֵם נִמְצָאִים אֵצֶל הַצַּדִּיק.

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וְתִשְׁכֹּן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם. וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

וְלִירוּשָׁלַיִם

בִּתְפִלָּה זוֹ רָאוּי לְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְכַוֵּן מְאֹד, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמַדְבִּיק נַפְשׁוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ בּוֹנֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם; כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בִּירוּשָׁלַיִם, וְעַל־יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל נִבְנֶה חֵלֶק מִירוּשָׁלַיִם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ה.): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא אָבוֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שֶׁאָבוֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה; כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה. אֲבָל הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, הָעֲרֵב־רַב, מְטַמְּאִים אוֹתָהּ, עַל־יְדֵי שֶׁמְּחַלְּלִים אֶת הַשַּׁבָּת, וּמְבַזִּים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קיט:): לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשָׁבִיל שֶׁחִלְּלוּ בָהּ אֶת הַשַּׁבָּת. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה. וְכֵן אָמְרוּ (שָׁם): לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם, אֶלָּא בְּשָׁבִיל שֶׁבִּזּוּ בָהּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים; וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַקְּרוֹבִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה. כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, חֶשְׁוּוֹן יַחַד; כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת אֶחָד שֶׁקָּרוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא רוֹדֵף אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, וְאֵין הוּא אֶלָּא ׳שֵׁד יְהוּדָאִי׳ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כח); כִּי כָּל אֵלּוּ הַלּוֹמְדִים תּוֹרָה בְּגַסּוּת הָרוּחַ כְּיָרְבָעָם בֶּן נְבָט, בִּלְי שׁוּם הַכְנָעָה, וְרוֹדְפִים וּמְבַזִּים אֶת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הֵם, הֵם מַחֲרִיבֵי יְרוּשָׁלַיִם, בְּדִיּוּק כְּמוֹ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַמְחַלְּלִים שַׁבָּת בְּרֵישׁ־גָּלֵי. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁמְּאֹד תִּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ לֹא לְהִתְחַבֵּר עִם ה׳שֵׁדִין יְהוּדָאִין׳ הָאֵלּוּ, כִּי הֵם הַמַּעֲלִימִים וּמְכַסִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּה חֶרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל־כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים ״**וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין**״; שֶׁיִּנָּצֵל מִ׳שֵׁדִין יְהוּדָאִין׳, וְיִזְכֶּה לָבוֹא לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּכָל תְּנוּעָה, וְיַקְבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה וּבְחִבָּה. וְאַל יִהְיֶה עוֹשֶׂה מְרִיבָה וּמַצָּה עִם שׁוּם בְּנֵי־אָדָם, וְיִשְׁתֹּק וְיַקְבֵּל כָּל הַבְּזָיוֹנוֹת וְהַחֲרוּפִין וְהַגְּדוּפִין. וְאָז יִתְגַּלֶּה לוֹ אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם הַגָּנוּז בְּכָל הַכִּסּוּיִין, וְיִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם.

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ. וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם וּמְצַפִּים תָּמִיד לִישׁוּעָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

וּמְסַיְּמִים "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם" — לְשׁוֹן הַוֶּה; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּבוֹכֶה וּמִתְאַנֵּחַ עַל חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם, וּמַדְבִּיק נַפְשׁוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְסוֹבֵל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, וְשׂוֹחֵק, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם שֶׁתִּתְבַּנֶּה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁזֶּה סוֹד בִּינָה, וְעַל־יְדֵי דְּבֵקוּת אֱמֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם שֶׁתִּתְבַּנֶּה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שֶׁזֶּה סוֹד מַלְכוּת. וּכְשֶׁיִּתְיַחֲדוּ בִּינָה וּמַלְכוּת, אָז תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה — עַל־יְדֵי גְּדֻלַּת אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֹּאהַב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל כְּנַפְשׁוֹ. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (יְרוּשַׁלְמִי חֲגִיגָה, פֶּרֶק ג׳): יְרוּשָׁלַיִם כְּעִיר שֶׁחֲבֻרָה לָהּ יַחְדָּו, עִיר שֶׁהִיא עוֹשָׂה כָּל יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִים, בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים לָרֶגֶל. וְכֵן הוּא (יְרוּשַׁלְמִי בָּבָא קַמָּא, פֶּרֶק ז׳): יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֲבֻרָה לָהּ יַחְדָּו, שֶׁמְּחַבֶּרֶת אֶת יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה; וְלָכֵן, בְּנִי! תְּבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת אֶל שָׁרְשָׁהּ, שֶׁהִיא בִּינָה, וּכְבָר נִזְכֶּה אֶל הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, וְשֶׁנִּתְרַחֵק וְנִבָּדֵל מֵאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַמַּחֲרִיבִים יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֵם ה׳שֵׁדִין יְהוּדָאִין׳. וּכְכָל שֶׁתִּזְכֶּר תָּמִיד בִּירוּשָׁלַיִם, כֵּן יָאִיר לְךָ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ל׳): בָּרוּךְ הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא זוֹכֵר אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה.

אֶת צֶמַח

אֲהוּבִי, בְּנִי! בִּתְפִלָּה זוֹ תִּתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עַל הַגְּאֻלָּה, שֶׁבֹּא יָבוֹא בֶּן דָּוִד, וְיָרִים אֶת קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הַמַּשְׁפֶּלֶת עַכְשָׁו בֵּין הַגּוֹיִים. וּבְאָמְרְךָ "כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם", תְּכַוֵּן לְמָה שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁמַּגִּיעָה נִשְׁמָתוֹ לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן: צִפִּיתָ לִישׁוּעָה? שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל יְשׁוּעָה כְּלָלִית וִישׁוּעָה פְּרָטִית, שֶׁאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וַאֲפִלּוּ שֶׁרוֹאֶה שֶׁעַדַיִן רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ הַיְשׁוּעָה, עִם כָּל זֹאת יְצַפֶּה וְיַקֵּוֶה לִישׁוּעָה, שֶׁבֹּא יָבוֹא וְלֹא יְאַחֵר; וּפִתְאֹם יָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְיוֹשִׁיעַ לוֹ וְיוֹצִיאוֹ מִמְּצַר לְהַרְחָבָה. וְזֶה אֲשֶׁר צֶמַ"ח מִסְפָּרוֹ הוי"ה אהי"ה הוי"ה אדנ"י, שֶׁהוּא יְחוּד הַשָּׁלֵם. וּצְרִיכִים מְאֹד

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אָב הָרַחֲמָן חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה.

לְהִשָּׁמֵר לֹא לִפֹּל בְּכַעַס וּבִדְחִיקַת הַשָּׁעָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הַגְּאֻלּוֹת הַכּוֹזְבוֹת וּמְשִׁיחֵי הַשֶּׁקֶר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁקָּמִים בְּכָל דּוֹר, יִמַּח שְׁמָם, וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים: "כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם" — בְּלִי שׁוּם דְּחִיקַת הַקֵּץ. וּמְסַיְּמִים: "מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה" — שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת מִסְפַּר כַּעַ"ס; כִּי עַל־יְדֵי דְּחִיקַת הַשָּׁעָה בָּאִים לִידֵי כַּעַס, שֶׁמִּשָּׁם סוֹבְלִים אֶת אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמָּרָה הַזּוֹ. וּצְרִיכִים לֵידַע, אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה כְּפִי הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל הָעֲבוֹדוֹת יַחַד וְתָבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ בְּהִתְקָרְבוּת מָשִׁיחַ, כֵּן יִזְכֶּה אָז לְהִתְעַנֵּג עַל הַוַּיְ"ה, וְלִשְׁבֹּעַ מִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁיַּשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אָז (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר, הֲלָכָה ד', אוֹת לב). וְתִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה דְּחִיקַת הַשָּׁעָה, דְּחִיקַת הַקֵּץ, עַד שֶׁנֶּעֱקְרוּ מִן הָעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עַל־יְדֵי הַכַּעַס וְהַשִּׁגָּעוֹן וְהַגֵּאוּת שֶׁנִּכְנְסָה בָּהֶם.

שְׁמַע קוֹלֵנוּ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בִּבְרָכָה זוֹ הָאָדָם יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחַ וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ אֶת כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ. וּבִפְרָט אִם יַעֲשֶׂה אֶת עַצְמוֹ כֶּעָנִי, הַשּׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ בְּפֶתַח הַמֶּלֶךְ כָּל צָרְכּוֹ, וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָז תְּפִלָּתוֹ תִּתְקַבֵּל לְמַעְלָה; כִּי עִקַּר מְנִיעַת הַשֶּׁפַע בָּא רַק מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו, הַמַּעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים וּמְכַסִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אוֹר הָאֱלֹקִי הַמֵּאִיר בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא אראריט"א, שֶׁהַמְכַוְּנוֹ — פּוֹתֵחַ אֶת הַשְּׁעָרִים הַנְּעוּלִים, וְהוּא: אֶ"חָד ר'אשׁ אַ'חְדוּתוֹ ר'אשׁ יָ'חִיד תְּ'מוּרָתוֹ אֶ'חָד. וְהַמַּזְכִּירוֹ בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ, לֹא יָשִׁיבוּ פָּנָיו רֵיקָם. וְרָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְבַכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה זוֹ, וּלְהַאֲרִיךְ בָּהּ כְּפִי צָחוּת לְשׁוֹנוֹ, שֶׁיִּמְחֹל לוֹ עֲוֹנוֹתָיו הַמְרֻבִּים, וְיַשְׁפִּיעַ לוֹ שֶׁפַע פַּרְנָסָה וְהַרְחָבָה, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת. וְאִם יִזְכֶּה לְכַוֵּן יְחוּדִים קְדוֹשִׁים הַיְדוּעִים לְכָל אֵלּוּ הַבָּאִים בְּסוֹד הַשֵּׁם, כָּאן הַמָּקוֹם לְכַוְּנָם, וְיַעֲלֶה לְמַעְלָה, וְיִתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כֹּל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

וּמִלְפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ. רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ, חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ *):

בתענית צבור אומר כאן יחיד "עננו" עד "בכל עת צרה וצוקה" [עמ' רלז]

---

*) אָנָּא יְהוָה, חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְהוָה, עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל, וּתְכַפֵּר לִי עַל חַטָּאַי וַעֲוֹנַי וּפְשָׁעַי. שֶׁחָטָאתִי וְשָׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשְּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בִּשְׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים. הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מְקָרְבֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קוֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבִזָּיוֹן לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מִשֻּׂפַע בְּרָכָה וְהַצָּלָחָה מִשֻּׂפַע בְּרָכָה עֶלְיוֹנָה. כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וְיֵקַיִם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

תפלה לעצירת הגשמים בשומע תפלה:

וַעֲנֵנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ גָּדְלוֹ וְהַדְרַת כְּבוֹדוֹ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְתַשְׂבִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ, וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ וּמֵעוֹשֶׁר מַתְּנַת יָדֶךָ. שְׁמוֹר וְהַצֵּל שָׂנָה זוֹ מִכָּל דָּבָר רָע, וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית, וּמִכָּל מִינֵי פֶּרְעָנִיּוֹת, וַעֲשֵׂה לָהּ תִּקְוָה וְאַחֲרִית שָׁלוֹם, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל תְּבוּאָתֵנוּ וּפֵרוֹתֵינוּ, וּבָרְכֵנוּ בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה וּנְדָבָה לְחַיִּים וְשׂוֹבַע וְשָׁלוֹם, כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, וְהָסֵר מִמֶּנּוּ דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רָעָה וּשְׁבִי וּבִזָּה וְיֵצֶר הָרָע וָחֳלָיִים רָעִים וְקָשִׁים וּמְאוֹרָעוֹת רָעוֹת וְקָשׁוֹת, וּגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ, וְיָגְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ, וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ.

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם שְׁעֵה. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

רְצֵה הַוָּיָ"ה

בְּנִי! בִּתְפִלָּה זוֹ שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל "רְצֵה הַוָּיָ"ה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, וְלִתְפִלָּתָם שְׁעֵה וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר קָדְשֶׁךָ", תִּתְעוֹרֵר בִּבְכִיָּה עֲצוּמָה מְאֹד, כִּי בִּתְפִלָּה זוֹ אַתָּה מַמְתִּיק אֶת הַדִּין וּמַמְשִׁיךְ אֶת הָרָצוֹן שֶׁהוּא "עַתִּיק", וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּבְנֶה לָנוּ אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב עַכְשָׁו, וְשׁוֹרִים דִּינִים בָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן 'רְצֵה' עוֹלֶה שֵׁם אֱלֹהִים בְּמִלּוּי הֵהִי"ן כָּזֶה: אל"ף, למ"ד, ה"ה, יו"ד, מ"ם, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּה רְצֵ"ה, וְעַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יָאִיר בּוֹ אוֹר נִפְלָא וּתְשׁוּקָה עֲצוּמָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים יז): כָּל אוֹתָן אֲלָפִים שֶׁנָּפְלוּ בִּימֵי דָּוִד, לֹא נָפְלוּ אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא תָּבְעוּ בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמָה אִם אֵלּוּ שֶׁלֹּא נִבְנָה בִּימֵיהֶם וְלֹא חָרַב בִּימֵיהֶם, כָּךְ נַעֲשָׂה לָהֶם, וְנֶעֱנְשׁוּ עַל שֶׁלֹּא תָּבְעוּ בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָנוּ שֶׁחָרַב בְּיָמֵינוּ, וְהָיָה בְּיָמֵינוּ וְאֵין אָנוּ מִתְאַבְּלִין עָלָיו, וְלֹא מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, לְפִיכָךְ הִתְקִינוּ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁיִּהְיוּ מִתְפַּלְּלִים שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן "וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ", וּתְכַוֵּן וְ'הָשֵׁב אֶ'ת הָ'עֲבוֹדָה לִ'דְבִיר שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֶ'ל'וֹ'הַ', שֶׁזֶּה שֵׁם הַלָּבוּשׁ, וּלְהוֹרוֹת שֶׁעַל־יְדֵי כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים עַכְשָׁו עַל בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, אָנוּ מוֹרִידִים בְּכָל פַּעַם אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁתְּפִלּוֹת כְּלַל יִשְׂרָאֵל תֵּשָׁלַמְנָה "וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל

בראש חודש ובחול המועד אומרים זה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ
וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן
יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְפָנֶיךָ,
לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים
וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

בראש חודש בחוהמ״פ בחוהמ״ס

רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ חַג הַמַּצּוֹת חַג הַסֻּכּוֹת

הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה.
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס
וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ
חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

עַמֶּךָ״, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה שֶׁיֵּרֵד לָנוּ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל אֵשׁ. ״וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים״, וּכְשֶׁתִּסַּיֵּם אֶת הַבְּרָכָה: ״הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן״, תְּכַוֵּן בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ יִהְיֶה בְּעֵת שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינֵינוּ שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה יָרֵד לְמַטָּה, וְנִזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּבִנְיָנוֹ, וּתְכַוֵּן הַ׳מַּחֲזִיר שְׁ׳כִינָתוֹ לְ׳צִיּוֹן רִאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁ׳ל׳ה׳, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ (בְּרֵאשִׁית מט, י): ״עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה״, סוֹפֵי תֵּבוֹת שֵׁם הַזְּכָרוֹן א׳ה׳י׳ד׳, וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן אֶת זֶה, לֹא יָמוּשׁ מִזִּכְרוֹ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד. צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ.
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא
לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְךָ
וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל
בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל
שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן

מוֹדִים

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ "מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ", תִּשְׁתַּחֲוֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּצְרִיכִים לִהְיוֹת כּוֹרֵעַ גּוּפוֹ עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל חֲלָיוֹתָיו, וּבְהִשְׁתַּחֲוָאָה זוֹ שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא מוֹרִיד אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא עַל נִשְׁמָתוֹ, וּמְבַטֵּל אֶת הַנָּחָשׁ שֶׁרָץ אַחֲרָיו, וְלָכֵן תִּכָּוֵן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְתִשְׁמַח מְאֹד "עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶיךָ, וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ", שֶׁבְּהִשְׁתַּחֲוָאָה זוֹ אַתָּה מוֹסֵר אֶת חַיֶּיךָ, וְנִמְשָׁךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּזָּכֶה לִרְאוֹת נִסִּים נִגְלִים "וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם עִמָּנוּ, וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם", כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא רוֹאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם. וּבֶאֱמֶת רָאוּי לְהִתְחַזֵּק אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר וְלֹא יִתְיָאֵשׁ כְּלָל, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם בְּכָל יוֹם נִסִּים וְנִפְלָאוֹת רַבּוֹת עַד מְאֹד, "הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ", וּלְכָל זֶה זוֹכֶה דַּיְקָא כְּשֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְיָכוֹל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'). וְלָכֵן אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְכוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִשְׂפַּע עָלָיו אוֹר רוּחָנִי, וְיִטְעַם טַעַם עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה.

הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

בחנוכה ופורים אומרים כאן ועל הנסים:

וְעַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַנֶּחָמוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בִּזְמַן הַזֶּה:

לחנוכה

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְאַחַר כַּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת (יָמִים אֵלּוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה) יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

בעשי״ת וּכְתֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

שכח לומר וכתוב ונזכר קודם שאמר ה׳ מברכת הטוב שמך חוזר, ואם נזכר לאחר שאמר ה׳ אינו חוזר:

לפורים

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר. וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ. (וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה):

וְעַל כֻּלָּם

בְּנִי! עָלֶיךָ לִזְכֹּר, אֲשֶׁר הַשָּׁבַח: ״יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא״ הֵם כְּנֶגֶד נה״י (נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד), חג״ת (חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת), חב״ד (חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת), נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁשֵּׁם מַלְכֵּנוּ יָאִיר עָלֵינוּ תָּמִיד, וְלָכֵן תְּבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל חַיִּים, כִּי עִקַּר רוּחַ חַיִּים מְקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ח׳), כִּי הַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ שֶׁהָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ זֶה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן מָשִׁיחַ יַכְנִיס בָּעוֹלָם אֶת יְדִיעָה זוֹ, אֲשֶׁר אֵין לָנוּ חַיִּים מִבִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָ״ה. וּתְסַיֵּם אֶת הַבְּרָכָה ״וּלְךָ׳ נָאֶה׳ לְהוֹדוֹת״״, תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת ת׳כ׳ה׳, כִּי הַשֵּׁם הַזֶּה נִכְתָּב עַל מִצְחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וְתֵבוֹת תכ״ה גִּימַטְרִיָּה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עִם הַכּוֹלֵל, כִּי עָתִיד לְהַכְנִיעַ עִם הַשֵּׁם הַזֶּה כֹּחַם שֶׁל רָשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְסוֹד כָּ׳ל הַ׳נְּשָׁמָה תְּ׳הַלֵּל עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָהּ, וְזֶה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְהַלֵּל אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְבַעֵר אֶת כָּל הָרוּחוֹת וְהַקְּלִפּוֹת מִן הָעוֹלָם.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ וְיבָרְכוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶּלָה. הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בחזרת התפלה יאמר הש״ץ כאן או״א וכו׳:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ. כָּאָמוּר:

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ:

יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ:

יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

קהל אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה. חַיִּים חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

שִׂים שָׁלוֹם

בְּנִי! מְסַיְּמִים אֶת הַתְּפִלָּה עִם שָׁלוֹם, כִּי אִם יֵשׁ שָׁלוֹם — יֵשׁ הַכֹּל, וְאִם אֵין שָׁלוֹם — אֵין כְּלוּם, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֵקֶץ פֶּרֶק ג׳), וְשָׁלוֹם הוּא הַזִּווּג וְהַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, כִּי אַחַר כָּל הַתְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עָלָיו לְהַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע, כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אַךְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה

בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד. וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵכְנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ עוֹז וְשָׁלוֹם:

בעשי"ת בְּסֵפֶר חַיִּים. בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וּפַרְנָסָה טוֹבָה. וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת. יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:

שכח לומר בספר חיים וכו' הדין כמו וכתוב:

לוֹ כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע, כִּי אִם אֵין כְּלִי, הַכֹּל יוֹצֵא לַחוּץ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְיוֹרֵד וְנוֹפֵל לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְעַל־כֵּן הָעִקָּר הוּא הַשָּׁלוֹם, וְלָכֵן מְסַיְּמִים אֶת הַתְּפִלָּה "הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם", כִּי גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא שָׁלוֹם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה', אוֹת צט); וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כַּלָּה רַבָּתִי, פֶּרֶק ג', סִימָן א'): כָּל הָרוֹדֵף שָׁלוֹם אֵין תְּפִלָּתוֹ חוֹזֶרֶת רֵיקָם; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְחַפֵּשׂ רַק אַחַר הַשָּׁלוֹם, אָז יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל אֶת כָּל הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְעַל־כֵּן כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם חֲפֵצִים תָּמִיד בְּשָׁלוֹם, אַף הַסָּמ"ךְ־מ"ם הָרָשָׁע רוֹדֵף אוֹתָם בְּמַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת, וּמְסַבֵּב אוֹתָם בְּסִבּוּכִים, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְסֹבֶל שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים הַדְּבֵקִים בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּלְקָרֵב אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה תִּקּוּן הַשָּׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן הוּא מְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת עַד מְאֹד, וְזֶה גּוֹרֵם פְּרוּדִים בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל; כִּי אִם הָיוּ מִתְאַחֲדִים יַחַד אֵצֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אָז הָיוּ מַמְשִׁיכִים עֲלֵיהֶם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים שׁוּם דָּבָר כְּלָל, רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, אַף מֵאַחַר שֶׁהַסָּמ"ךְ־מ"ם אֵינוֹ יָכוֹל לְסֹבֶל אֶת זֶה, עַל־כֵּן הוּא מְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וּמְרַחֵק אֶת הָאֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אָנוּ מְסַיְּמִים אֶת

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

כָּל הַתְּפִלּוֹת עִם שָׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם הוּא הַכְּלִי הַמַּחֲזִיק אֶת הַבְּרָכָה. וְכֵן אָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה ד׳): וְחוֹתֵם בְּשָׁלוֹם, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת חוֹתְמִיהֶם שָׁלוֹם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר חֲלַפְתָּא אֵין לְךָ כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה יוֹתֵר מִן הַשָּׁלוֹם, וּמַה הַטַּעַם "יְהוָ״ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָ״ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם", וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ "**שִׂים שָׁלוֹם**", תְּכַוֵּן אֶל יִחוּד יְהוָ״ה אֱלֹהִי״ם שֶׁהוּא שֵׁם מָלֵא, כִּי עַכְשָׁו בְּעֵת סִיּוּם הַתְּפִלָּה נַעֲשָׂה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי שֵׁם יְהוָ״ה אֱלֹהִי״ם הוּא שֵׁם מָלֵא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד); כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם — כְּשֶׁשְּׁנֵי הַפָּכִים מִתְחַבְּרִים יַחַד (שָׁם, סִימָן פ), וְעַל־כֵּן דַּיְקָא בְּסִיּוּם הַתְּפִלָּה צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל שָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם יֵשׁ הַכֹּל, וְלָכֵן "הַבְּרָכָה" מִסְפָּרָהּ עוֹלֶה רל״ב, כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, וְזֶה "**שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה**", כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרַת הַשָּׁלוֹם, אָז מְאִירָה עָלָיו הָאָרַת הַפָּנִים עֶלְיוֹנִים, בְּסוֹד: "**כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָ״ה אֱלֹהֵינ״וּ**", שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן בַּשָּׁלוֹ״ם אוֹתִיּוֹת מַלְבּוּ״שׁ, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הוּא מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשׁ נֶגֶד הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ, וְלָכֵן מְסַיְּמִים אֶת הַבְּרָכָה "**הַמְבָרֵךְ׳ אֶת׳ עַמּוֹ׳ יִשְׂרָאֵל׳ בַּשָּׁלוֹם**", סוֹפֵי תֵּבוֹת: מ״ל״כ״ו״ת׳; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עַכְשָׁו בְּעֵת סִיּוּם הַתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת עַל שׁוּם בְּרִיָּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִפְרֹד מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאָז נָכוֹן לִבּוֹ יִהְיֶה בָּטוּחַ, שֶׁיִּהְיֶה דָּבוּק תָּמִיד בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַרְבּוֹת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בִּבְרֵכַת הַשָּׁלוֹם, וְיִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ, שֶׁמֵּהַיּוֹם וָהָלְאָה יִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאָז יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר הַחַיִּים, וְתִמְשַׁךְ עָלָיו פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, לֹא־כֵן אִם יֵשׁ לָאָדָם אֵיזוֹ קִנְאָה אוֹ אֵיזוֹ שִׂנְאָה עַל זוּלָתוֹ מֵאֵיזוֹ סִבָּה שֶׁתִּהְיֶה, אֲזַי עָלָיו לְהִתְפַּחֵד מְאֹד מְאֹד פֶּן וְאוּלַי לֹא יִכָּתֵב בְּסֵפֶר הַחַיִּים, אוֹ יִגְזְרוּ עָלָיו עֲנִיּוּת אוֹ צַעַר וְיִסּוּרִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְלָכֵן צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו מִדַּת הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י׳), וּבוֹ בָּרֵגַע שֶׁיַּחֲלִיט שֶׁרוֹצֶה רַק שָׁלוֹם וְלֹא רוֹצֶה לָרִיב עִם אַף אֶחָד, אָז בָּזֶה יִזְכֶּה שֶׁתִּתְקַבְּלְנָה תְּפִלּוֹתָיו בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן.

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

בְּנִי! תֹּאמַר עַכְשָׁו פָּסוּק "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ הַוַיְ"ה צוּרִי וְגוֹאֲלִי", שֶׁהוּא מְתֻקָּנַת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ט:) מִכְּדֵי הַאי (תְּהִלִּים יט, טו) "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי", מַשְׁמַע לְבַסּוֹף וּמַשְׁמַע מֵעִקָּרָא דִּבְעֵינָן לְמֵימַר מַאי טַעֲמָא תַּקִּינוּ רַבָּנָן לְאַחַר שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת לֵימְרוּ מֵעִקָּרָא? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן פַּזִּי, הוֹאִיל וְלֹא אֲמָרוֹ דָּוִד אֶלָּא לְאַחַר שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה פָּרָשִׁיוֹת, לְפִיכָךְ תַּקִּינוּ רַבָּנָן לְאַחַר שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבְזֹהַר (וַיִּשְׁלַח קסט.): מְגַלֶּה סוֹדוֹת נוֹרָאִים עַל זֶה, "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי", אִינִין מִילִין דְּאִתְפָּרָשָׁן, "וְהֶגְיוֹן לִבִּי", אִינִין מִלִּין סְתִימָן דְּלָא יָכִיל אִינִישׁ לְפָרָשָׁא לוֹן בְּפוּמֵיהּ, דָּא הוּא "הֶגְיוֹן" דְּאִיהוּ בִּלְבָּא דְּלָא יָכִיל לְאִתְפָּרָשָׁא, הַיְנוּ "אִמְרֵי פִי" זֶה דְּבָרִים מְפֹרָשִׁים, "וְהֶגְיוֹן לִבִּי", הֵם דְּבָרִים סְתוּמִים, שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְפָרְשָׁם בְּפִיו, וְזֶהוּ "הֶגְיוֹן" שֶׁהוּא בַּלֵּב, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפָּרֵשׁ. וּבְפָסוּק זֶה מְרֻמָּזִים סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מְאֹד, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת. וְנִסְמָם בְּדַעַת רַאשׁוֹנִים וְכֵן בְּדַעַת הָרַאֲב"ד וְהָרַשְׁבָּ"א לוֹמַר כָּאן פָּסוּק זֶה, אַף שֶׁאוֹמְרִים אֶת זֶה עוֹד פַּעַם בְּסִיּוּם כָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי פֹּה מִסְתַּיֶּמֶת הַתְּפִלָּה, וּמִכָּאן וָאֵילָךְ יָכוֹל הָאָדָם לְהַרְבּוֹת בַּתְּפִלּוֹת שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְכֵן יָכוֹל לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וְסִיּוּם הַתְּפִלָּה מְסַיְּמִים בְּפָסוּק זֶה, וְלָכֵן יְהֵי"ו עוֹלֶה כְּמִסְפַּר אֵ"ל, "לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי", רָאשֵׁי תֵּבוֹת אָ"לְ"פ, סוֹד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנִּמְצָא אִתּוֹ דַּיְקָא עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁבִּטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, "רָצוֹן אִמְרֵי פִי" עוֹלֶה כְּמִסְפַּר תרפ"ז, שֶׁהוּא סוֹד נוּקְבָא דְּפַרְדֵּשְׁקָא, שֵׁמוֹת: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א (לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'), שֶׁהוּא אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן בְּפָסוּק זֶה לְאָמְרוֹ בְּכַוָּנָה, אֵין תְּפִלָּתוֹ חוֹזֶרֶת רֵיקָם.

עַכְשָׁו תַּרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ הַתַּנָּאִים וְהָאָמוֹרָאִים, וְתַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה זוֹ כְּפִי יְכָלְתֶּךָ, "אֱלֹהַי נְצֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה", כִּי הָעִקָּר לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יְדַבֵּר שֶׁקֶר וְלֹא יְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, כִּי אִם חָלִילָה וְחַס, מְקַלְקֵל פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ, אֵין מִתְקַבְּלוֹת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן אַחַר כָּל הַתְּפִלּוֹת מְבַקְּשִׁים עַל קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַדִּבּוּר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֻפְקָר בְּדִבּוּרוֹ, אֶלָּא יִשְׁמֹר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִדִּבּוּר לְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת, וּמִדִּבּוּרֵי

אֱלֹהַי. נְצֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדֹּם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם.

יִהְיוּ רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁלֹּא תַּעֲלֶה קִנְאַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְאָתִי עַל אֲחֵרִים. וְשֶׁלֹּא אֶכְעֹס חַיּוֹם וְשֶׁלֹּא אַכְעִיסֶךָ. וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע. וְתֵן בְּלִבִּי חִכְנָעָה וַעֲנָוָה. מַלְכֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ. יַחֵד שִׁמְךָ בְּעוֹלָמְךָ בְּנֵה עִירְךָ יַפֵּד בֵּיתֶךָ וְשַׁכְלֵל הֵיכָלֶךָ. וְקַבֵּץ קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וּפְדֵה צֹאנֶךָ וְשַׁמֵּח עֲדָתֶךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) **בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:**

יִהְיוּ רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

שֶׁקֶר, שֶׁאָז יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁתִּתְקַבֵּלְנָה תְּפִלּוֹתָיו לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן, ״וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדֹּם״, שֶׁיְקַבֵּל אֶת כָּל הַבְּזִיּוֹנוֹת וְהַשְׁפִּיכוּת דָּמִים בְּאַהֲבָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּשׁוּבָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳); כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לִשְׁתֹּק לִמְחָרְפֵי וְלִמְבַזֵּי נַפְשׁוֹ ״וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה״, שֶׁיְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו, שֶׁאָז דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה שֶׁיִּפְתַּח לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת לִבּוֹ בְּתוֹרָתוֹ, וְעַל־כֵּן ״פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי״, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד

כְּשֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז נִפְתָּח לִבּוֹ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְיַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל כְּפִי צַחוּת לְשׁוֹנוֹ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, כִּי כָּאן הַמָּקוֹם לְהַרְחִיב אֶת הַדִּבּוּר, וּבְפָרָט "וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה, מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם", אֲשֶׁר אֵין לְךָ אָדָם שֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ שׂוֹנְאִים הַמְצַעֲרִים אוֹתוֹ, מְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים וְשׂוֹפְכִים אֶת דָּמוֹ וּמְקַפְּחִים אֶת פַּרְנָסָתוֹ. כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, בּוֹרֵא מַשְׁחִיתִים הַמִּתְלַבְּשִׁים בִּבְנֵי־אָדָם וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ. וְלָכֵן עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיִתְחָרֵט עַל עֲוֹונוֹתָיו, וְאָז מִמֵּילָא יִתְבַּטְּלוּ כָּל שׂוֹנְאָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וִיבַקֵּשׁ וְיִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וְיָסִים עוֹד פַּעַם אֶת תְּפִלָּתוֹ עִם הַפָּסוּק "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָ"ה צוּרִי וְגוֹאֲלִי", וּבָזֶה יִהְיֶה מֻבְטָח שֶׁתְּפִלָּתוֹ אֵינָהּ חוֹזֶרֶת רֵיקָם.

נְפִילַת אַפַּיִם

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אַחֲרֵי שֶׁזָּכִיתָ לִהְיוֹת בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְשָׁפַכְתָּ אֶת לִבְּךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, רְאֵה תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמְסַיֵּם הַשְׁלִיחַ־צִבּוּר חֲזָרַת הַי"ח בְּרָכוֹת, לוֹמַר סֵדֶר 'נְפִילַת אַפַּיִם', וְתִשָּׁמֵר מְאֹד לֹא לְהַפְסִיק בֵּין חֲזָרַת הַשְׁלִיחַ־צִבּוּר לְבֵין נְפִילַת אַפַּיִם בְּדִבּוּר, כִּי זֶה גּוֹרֵם הֶפְסֵד גָּדוֹל לָאָדָם, וַחֲבָל שֶׁאַחַר שֶׁזָּכִיתָ לִהְיוֹת בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְעַכְשָׁו אַתָּה עוֹמֵד לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה, שֶׁתַּפְסִיק בְּדִבּוּר. וְלָכֵן אָסוּר לְהַפְסִיק בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן בְּדִבּוּר בֵּין חֲזָרַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לִנְפִילַת אַפַּיִם. וּבְעִנְיַן נְפִילַת אַפַּיִם, אִם הוּא עַל יָד שְׂמֹאל אוֹ עַל יָד יָמִין, יֵשׁ מַחֲלֹקֶת הַפּוֹסְקִים; הָאַבּוּדְרָהָם וְרַב הַאי גָּאוֹן וְהָרוֹקֵחַ סוֹבְרִים לְהַטּוֹת בִּשְׂמֹאל, וְכֵן פָּסַק הַמְחַבֵּר, אַךְ דַּעַת רַשְׁ"י וְהָרִיבָ"שׁ — בִּימִין. וְהָרַמָ"א מְפָרֵשׁ, שֶׁבְּשַׁחֲרִית כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִלִּין — יֵטֶה בִּימִין, מִשּׁוּם כְּבוֹד תְּפִלִּין, וּבְמִנְחָה — בִּשְׂמֹאל. וְכֵן הִסְכִּים הַטּוּרֵי זָהָב, אַךְ דַּעַת הַגְּרָ"א וְהַיַּעַבֵ"ץ, דְּאַף עִם תְּפִלִּין יֵטֶה עַל שְׂמֹאל. וְהִנֵּה רַבֵּנוּ זַ"ל סִפֵּר (חַיֵּי־מוֹהַר"ן, סִימָן תמח), שֶׁפַּעַם הָיָה בַּדֶּרֶךְ וְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, וְנָפַל עַל פָּנָיו עַל יְמִינוֹ כַּנָּהוּג עַכְשָׁו, וּבָא אֵלָיו רַב סְעַדְיָה גָּאוֹן, וְאָמַר לוֹ, שֶׁגַּם בְּשַׁחֲרִית צְרִיכִים לִפֹּל עַל

שְׁמֹאל, עַיִן שָׁם. וּמֵאָז נָהַג רַבֵּנוּ זַ״ל לִפֹּל עַל שְׂמֹאל. וְכָךְ נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְיִזָּהֵר מְאֹד, שֶׁלֹּא יִפְלוּ פָּנָיו דְּבוּקוֹת תּוֹךְ יָדוֹ הַשְּׂמָאלִית, רַק עַל זְרוֹעַ הַשְּׂמָאלִית מַמָּשׁ, וְיֵשׁ בָּזֶה סוֹד גָּדוֹל, וְהַנִּזְהָר בָּזֶה — יַאֲרִיךְ יָמִים.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם צְרִיכִים לְהִתְוַדּוֹת, כִּי זֶה בְּסוֹד נְפִילָה וִירִידָה, שֶׁאָדָם מַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ עַכְשָׁו בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וּמְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֶת חֲטָאָיו וַעֲוונוֹתָיו וּפְשָׁעָיו הַמְרֻבִּים שֶׁעָשָׂה, וְאַחַר־כָּךְ הוּא אוֹמֵר אֶת הַי״ג מִדּוֹת רַחֲמִים, שֶׁהֵם הַי״ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא הַנִּמְשָׁכִים מֵאָרִיךְ אַנְפִּין, שֶׁהוּא סוֹד הַכֶּתֶר, בְּחִינַת אַיֵּ״ה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְשִׁיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ב׳). וּבֶאֱמֶת זֶה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהִתְוַדּוֹת עַל הַחֲטָאִים קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם, שֶׁאָז הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד, שֶׁנִּכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּסוֹד מָטֵי וְלָא מָטֵי, הַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד); כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת זֶה הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה כָּל נִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁזֶּה סוֹד עֲלִיַּת הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת, וְלָזֶה צְרִיכִים וִדּוּי דְּבָרִים, כִּי עַל־יְדֵי הַחֲטָאִים, נוֹפְלִים נִצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה בֵּין הַקְּלִפּוֹת, שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרֶת, חַס וְשָׁלוֹם, הָעַצְבוּת עַל־יְדֵי הַחֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לח, יט): ״אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי״ וְגוֹ׳, כִּי הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, הִיא שִׂמְחָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁכְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה הֵן עַצְבוּת, תַּקָּפָא דִּדִינָא, וְעַל־יְדֵי הַחֲטָאִים, גּוֹרְמִים שֶׁנִּצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם נִצּוֹצֵי הַשִּׂמְחָה, לִשְׁמֹחַ רַק בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵלּוּ הֵם נִצּוֹצֵי הַשִּׂמְחָה, נִצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנּוֹפְלִים בֵּין הַקְּלִפּוֹת, וַאֲזַי הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה נִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינָם מַנִּיחִים לְיִשְׂרָאֵל לִשְׂמֹחַ. וְזֶה עִקַּר גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, עִקַּר פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁגּוֹמְרִים אֶת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בַּאֲצִילוּת, וּצְרִיכִים עַכְשָׁו לְהַעֲלוֹת אֶת נַפְשׁוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לְהִכָּלֵל בְּתַכְלִית הַשִּׂמְחָה, הַהֶכְרֵחַ לוֹ לֵירֵד קֹדֶם בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, לְהַעֲלוֹת נִצּוֹצֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁהֵם נִצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה, עַל־כֵּן צְרִיכִים וִדּוּי דְּבָרִים, כִּי עַל־יְדֵי הַוִּדּוּי שֶׁמִּתְוַדִּים עַל הַחֲטָאִים, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְכַּפְּרִים הַחֲטָאִים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מִתְוַדֶּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מוֹצִיא אֶת הָרָע מֵעַצְמוּתָיו

אין נופלין על פניהם בבית האבל או בבית הכנסת שמלין בו התינוק או שבעל ברית או סנדק והמוהל מתפללין שם, ולא כשיש שם חתן כל ז׳ ימי המשתה, ולא בט״ו באב, ובט״ו בשבט, ר״ח, חנוכה, פורים קטן, ופורים גדול ב׳ ימים, ול״ג בעומר, ועיו״כ וערב ראש השנה, ולא בכל חודש ניסן ולא בתשעה באב, ומערב יום הכיפורים עד אחר ראש חודש חשון, ומתחלת ר״ח סיון עד י״ג סיון, וכל אלו הימים אין אומרים במנחה שלפניהם זולת עיו״כ וער״ה שאומרים במנחה שלפניהם. (מדה״ח)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳), וַאֲזַי עוֹלָה הַשִּׂמְחָה מֵהַגְּלוּת, שֶׁהִיא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה, וְנִכְלָל בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְלָל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְפִילַת אַפַּיִם, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ב׳); וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ לְהָבִין הֵיטֵב לְשׁוֹן וְנֶפַשׁ הַיְהוּדִיִּים, שֶׁקּוֹרְאִים ״נְפִילַת אַפַּיִם״, כִּי עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! מֵאַחַר שֶׁמִּתְוַדֶּה וְאוֹמֵר: חָטָאתִי, הֲרֵי בָּזֶה הוּא מוֹדֶה, שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא יָחִיד קַדְמוֹן נִמְצָא הַמְחֻיָּב יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמוֹדֶה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת, שֶׁהַבּוֹרֵא הַיָּחִיד קַדְמוֹן הִזְהִירָנוּ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה, לְבִלְתִּי לַעֲשׂוֹת אֵלּוּ הַחֲטָאִים, רַק שֶׁיִּצְרוֹ הִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ׳, וּמוֹדֶה שֶׁחָטָא וְעִוֵּת בָּזֶה. כִּי בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר נֶגְדּוֹ וְכוּ׳, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּתְוַדֶּה עַל הַחֲטָאִים, וּמְבַקֵּשׁ תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה, הֲרֵי הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אֵיזֶה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר עֲלָיָתוֹ. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בַּוִּדּוּי: ״**תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ**״ וְכוּ׳. וְלִכְאוֹרָה, הֲעִנְיָן פֶּלֶא, מַה זֶּה שֶׁמַּזְכִּירִין לְשׁוֹן שְׁלִילָה, ״**שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים** וְכוּ׳, **לוֹמַר לְפָנֶיךָ** וְכוּ׳, **צַדִּיקִים וְלֹא חָטָאנוּ**״ וְכוּ׳, מַה טַּעֲנָה הִיא זֹאת, וְלָמָּה לָנוּ לְהַזְכִּיר כָּל זֶה, הָיָה לָנוּ לְהַתְחִיל תֵּכֶף: ״**אָנָּא ה׳ חָטָאתִי**״ וְכוּ׳? וְגַם קָשֶׁה, אֵיךְ נוּכַל לוֹמַר ״**צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ**״ וְכוּ׳, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים בְּעַצְמֵנוּ שֶׁחָטָאנוּ, וּמַה זּוֹ זְכוּת שֶׁאֵינוֹ בַּעַל עַזּוּת פָּנִים כָּל־כָּךְ לוֹמַר לֹא חָטָאתִי, הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁחָטָא? אַךְ עִקַּר הַטַּעֲנָה הִיא, שֶׁמְּבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, וְתָבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וַאֲזַי הוּא יָכוֹל תֵּכֶף לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ: אֵיךְ אֲבַקֵּשׁ שֶׁלֹּא יִתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתִי, מֵאַחַר שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁגָּרַמְתִּי בַּעֲוֹונוֹתַי הַעֲלָמָה וְהִסְתָּרָה כָּזֹאת, כִּי עַל־יְדֵי כָּל חֵטְא וְעָוֹן וָפֶשַׁע, מַעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נט, ב): ״כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ

מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹקֵיכֶם״, עַל־כֵּן תֵּכֶף מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּמִתְנַצֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְאוֹמֵר: ״שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ״, הַיְנוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁלִּי, מַה שֶּׁעַדַיִן אֲנִי יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ עֲדַיִן תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה, כִּי הָיָה אֶפְשָׁר, חַס וְשָׁלוֹם, לִפֹּל כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁיַּכְחִישׁ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ב, לה): ״הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי״ וְגוֹ׳; עַל־כֵּן אָנוּ מִתְנַצְּלִים, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת, וְאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים וְכוּ׳, כְּמוֹ שֶׁהַפּוֹפְרִים שֶׁעוֹשִׂים כָּל הָעֲבֵרוֹת, וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם צַדִּיקִים וְלֹא חָטְאוּ כְּלָל, כִּי מַכְחִישִׁים בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים לוֹמַר כָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָנוּ אוֹמְרִים בְּפֶה מָלֵא: ״חָטָאנוּ, עָוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ״, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ שֶׁלֹּא תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. כִּי עִקַּר הַהַעֲלָמָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁעַל־יְדֵי הֶעָוֹן נַעֲשֶׂה מָסָךְ הַמַּבְדִּיל, וְיָכוֹל לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ כְּפִירָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן כב): הַפֶּשַׁע שֶׁל הָאָדָם מַכְנִיס כְּפִירָה לָאָדָם; כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת אֵל אַחֵר, כְּפִירוּת, שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מֵהַעֲלָמָה, אֲבָל כֹּחַ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל גָּדוֹל מְאֹד, וּבִפְרָט גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנָם, עַל־כֵּן אֲפִלּוּ אַחַר כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹונוֹת הַגְּמוּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, עֲדַיִן הַנְּשָׁמָה מְזֻכֶּכֶת עַצְמָהּ בְּהָאֱמֶת, וּמַרְגֶּשֶׁת כְּאֵבָה הֶעָצוּם שֶׁל עֲוונוֹתֶיהָ, עַד שֶׁמְּבַקֶּשׁ עֲדַיִן תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה. וְכָל זְמַן שֶׁמְּבַקֵּשׁ, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה, וְזֶהוּ שֶׁמְּבַקְּשִׁים מֵאַחַר ״שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָּנִים״ וְכוּ׳, עַל־כֵּן תֵּכֶף נִתְבַּטֶּלֶת הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה, שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם וְכוּ׳, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ שֶׁלֹּא תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ וְכוּ׳ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, אֹרַח חַיִּים, נְפִילַת אַפַּיִם, הֲלָכָה ו׳, אוֹתִיּוֹת: ה, ו), וּבִשְׁבִיל זֶה תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הַוִּדּוּי מַזְכִּירִים אֶת הַי״ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁנִּמְשָׁכִים מִי״ג תִּקּוּנֵי דִיקְנָא, שֶׁמַּזְכִּירִין אַחַר הַוִּדּוּי דַּיְקָא, כִּי הַי״ג תִּקּוּנֵי דִיקְנָא נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל־כֵּן אַחַר הַוִּדּוּי מַזְכִּירִין י״ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחֲטָאִים שֶׁהִתְוַדּוּ עֲלֵיהֶם, הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם, הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יב), שֶׁהוּא סוֹד הַכֶּתֶר, בְּחִינַת עַתִּיק, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַי״ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְכוּ׳.

אָשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבַּרְנוּ דֹפִי, הֶעֱוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ, זַדְנוּ, חָמַסְנוּ, טָפַלְנוּ שֶׁקֶר, יָעַצְנוּ רָע, כִּזַּבְנוּ, לַצְנוּ, מָרַדְנוּ, נִאַצְנוּ, סָרַרְנוּ, עָוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרַרְנוּ, קִשִּׁינוּ עֹרֶף. רָשַׁעְנוּ, שִׁחַתְנוּ, תִּעַבְנוּ, תָּעִינוּ, תִּעְתָּעְנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ. וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּעֵת שֶׁאַתָּה מִתְוַדֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, תִּשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת, וְתוֹרִיד דְּמָעוֹת בְּעֵת הַוִּדּוּי, כִּי אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַוִּדּוּי דְּבָרִים שֶׁאַתָּה מִתְוַדֶּה עַכְשָׁו, כִּי הַוִּדּוּי דְּבָרִים שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם נְפִילַת אַפַּיִם, הוּא סוֹד הַבִּטּוּל לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי אִם עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פִּלְאֵי הַפֶּרֶם, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ט׳), שֶׁזֶּה סוֹד יְרִידָה לְצֹרֶךְ עֲלִיָּה. וְאִם תִּתְוַדֶּה בְּלֵב אֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁתּוֹרִיד דְּמָעוֹת עַל חֲטָאֶיךָ הַמְרֻבִּים, יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תּוֹרַת כֹּהֲנִים בְּחֻקֹּתַי) עַל הַפָּסוּק (וַיִּקְרָא כו, מ): ״וְהִתְוַדּוּ אֶת עֲוֹנָם וְאֶת עֲוֹן אֲבֹתָם״, לְצַד הַתְּשׁוּבָה הֵם הַדְּבָרִים, שֶׁמִּיָּד שֶׁהֵם מִתְוַדִּים עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, מִיָּד אֲנִי חוֹזֵר וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִתְוַדּוּ אֶת עֲוֹנָם וְאֶת עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בִי״. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (בֹּא מא.): מָאן דְּאִשְׁתָּעֵי וּמְפָרֵט חֲטָאוֹי עַל כָּל מַה דְּעָבַד, אִי תֵּימָא לְמַאי אִצְטְרִיךְ? אֶלָּא מִקַּטְרְגָא קָאִים תָּדִיר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין לְאִשְׁתָּעֵי וּלְמִתְבַּע חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא וּלְמִתְבַּע עֲלֵיהוֹן דִּינָא, כֵּיוָן דְּאַקְדִּים בַּר נַשׁ וּמַפְרִיט חֲטָאוֹי כָּל חַד וְחַד לָא אַשְׁאִיר פִּטְרָא דְּפוּמָא לְהַהוּא מִקַּטְרְגָא, וְלָא יָכִיל לְמִתְבַּע עֲלֵיהּ דִּינָא, דְּהָא תָּדִיר תָּבַע דִּינָא בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר מִשְׁתָּעֵי וּמְקַטְרֵג פְּלוּנִי עָבַד כָּךְ, וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאַקְדָּמָא, וּלְפָרֵט חֲטָאוֹי, כֵּיוָן דְּמִקַּטְרְגָא חָמֵי דָּא לֵית לֵיהּ פִּטְרָא דְּפוּמָא עֲלֵיהּ, וּכְדֵין אִתְפָּרֵשׁ מִנֵּיהּ מִכֹּל וָכֹל, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהִתְוַדּוֹת לִפְנֵי שֶׁנּוֹפֵל עַל פָּנָיו.

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אַתָּה וּבַעַל הָרַחֲמִים נִקְרֵאתָ. וְדֶרֶךְ
תְּשׁוּבָה הוֹרֵיתָ. גְּדֻלַּת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ תִּזְכּוֹר
הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזֶרַע יְדִידֶיךָ. תֵּפֶן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים.
כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הָרַחֲמִים. בְּתַחֲנוּן וּבִתְפִלָּה פָּנֶיךָ
נְקַדֵּם, כְּהוֹדַעְתָּ לָעָנָו מִקֶּדֶם. מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ שׁוּב, כְּמוֹ
בְּתוֹרָתְךָ כָּתוּב, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נֶחְסֶה וְנִתְלוֹנָן. כִּיּוֹם
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן. תַּעֲבֹר עַל פֶּשַׁע וְתִמְחֶה אָשָׁם.
כִּיּוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. תַּאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתַקְשִׁיב
מֶנּוּ מַאֲמַר. כִּיּוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה, וְשָׁם נֶאֱמַר:

יחיד אינו אומר י״ג מדות

וַיַּעֲבֹר יְהוָה | עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא

יְהוָה | יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד
וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה
וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:

ג.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי: בְּעֵת שֶׁתֹּאמַר הַי״ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, תִּזְדַּעְזַע מֵרֹב פַּחַד, וְתֹאמְרֶם מִלָּה בְּמִלָּה, כִּי בְּעֵת שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, מִתְגַּלּוֹת הַמִּדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת עָלֶיךָ. לָכֵן צְרִיכִים לְדַקְדֵּק מְאֹד מְאֹד בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה יז:): בְּרִית כְּרוּתָה לִי״ג מִדּוֹת, שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רֵיקָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לד, י): ״הִנֵּה אָנֹכִי כֹּורֵת בְּרִית״ וְגוֹ׳. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן א׳) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קג, ז): ״יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו״; בָּשָׂר וָדָם מִדּוֹתָיו וַעֲלִילוֹתָיו מְעֻוָּתוֹת הֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב, יד): ״וְשָׂם לָהּ עֲלִילוֹת דְּבָרִים״, אֲבָל מִדּוֹתָיו וַעֲלִילוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — רַחֲמָנִיּוֹת הֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קג, ח): ״רַחוּם וְחַנּוּן

ה׳״, וְאוֹתָן מִדּוֹת הוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ (שְׁמוֹת לג, יג): ״הוֹדִעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶךָ״, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שָׁם לג, יט): ״וְחַנֹּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן״ — הֱוֵי ״רַחוּם וְחַנּוּן ה׳״. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא, פֶּרֶק ו׳): אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: מֹשֶׁה, אִי אַתָּה יָכוֹל לַעֲמֹד עַל מִדּוֹתַי, אֶלָּא הֲרֵי אֲנִי מוֹדִיעֲךָ מְקֻצָּת מִדּוֹתַי, כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת בְּנֵי־אָדָם, שֶׁאֵין לָהֶן תּוֹחֶלֶת — לֹא בְּמַעֲשֵׂיהֶן וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶן, אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁהֵן עוֹמְדִין וּמְבָרְכִין וּמִתְחַנְּנִין וּמַרְבִּים תְּפִלָּה לְפָנַי, אֲנִי נִזְקָק לָהֶן, וְכוֹפֵל לָהֶן מְזוֹנוֹתֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קב, יח): ״פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר״ וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת לג, יט): ״וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ״, אֵלּוּ שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת: **ה׳ ה׳ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת, נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה** (שָׁם לד, ו־ז); וְאֵלּוּ נֶאֱמַר ׳טוּבִי׳ וְלֹא נֶאֱמַר ׳כָּל טוּבִי׳, הָיִיתִי אוֹמֵר, אֵין כָּאן יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ, וּכְשֶׁהוּא אוֹמֵר ׳כָּל טוּבִי׳, יֵשׁ כָּאן יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ, ״וְקָרָאתִי בְשֵׁם ה׳ לְפָנֶיךָ״ וְגוֹ׳ (שָׁם לג, יט), וְאוֹמֵר (שָׁם לד, ה): ״**וַיֵּרֶד ה׳ בֶּעָנָן**״ וְגוֹ׳, וְאוֹמֵר (שָׁם לד, ו): ״**וַיַּעֲבֹר ה׳ עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא**״ וְגוֹ׳, כֵּינָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה, שְׁמִדָּה שֶׁל חֶסֶד הִיא וּמִדָּה שֶׁל רַחֲמִים הִיא, נִתְעַטֵּף וְעָמַד בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם פָּסוּק ח): ״וַיֹּאמֶר אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ״. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר לְדַעַת הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲמִירַת י״ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הִיא מִדְּאוֹרַיְתָא. וְלָכֵן צְרִיכִים לְדַקְדֵּק בְּכָל תֵּבָה. וּמוּבָא בַּזֹּהַר (נָשֹׂא קלא:): וְאִינּוּן תְּלִיסָר תִּקּוּנִין דִּיקְנָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא טְמִירָא דְּטְמִירִין תַּקִּיפִין לְתָבְרָא וּלְאַכְפְיָא כָּל גִּוְרֵי דִינִין, עַיֵּן שָׁם; וְלָכֵן תִּכַּוֵּן מְאֹד בְּעֵת אָמְרְךָ הַי״ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, כִּי נַעֲשִׂים עַכְשָׁו יְחוּדִים עִלָּאִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

ד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר לְפִי דִּבְרֵי הַזֹּהַר (בְּמִדְבַּר קכ:), צָרִיךְ לוֹמַר כָּאן מִזְמוֹר (תְּהִלִּים כה): ״**לְדָוִד אֵלֶיךָ ה׳ נַפְשִׁי אֶשָּׂא**״, וְלֹא תִּחְנָה אַחֶרֶת, וְלִפֹּל עַל פָּנָיו בְּאָמְרוֹ פָּסוּק רִאשׁוֹן, וּלְכַוֵּן בְּעֵת אֲמִירָתוֹ פָּסוּק זֶה, שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ לְמִיתָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְכָל־כָּךְ יַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ, שֶׁהוּא מוּכָן וּמְזֻמָּן לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּרֶגַע זֶה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ טַעַם הַמִּיתָה, כִּי יְכוֹלִים לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וּלְהַרְגִּישׁ טַעַם הַמִּיתָה מַמָּשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצג).

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי
פָשָׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח, וְרַב חֶסֶד
לְכָל קֹרְאֶיךָ:

לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא: אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי
אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי: גַּם כָּל־
קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם: דְּרָכֶיךָ יְהוָה
הוֹדִיעֵנִי אָרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי: הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ
וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־
הַיּוֹם: זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:
חַטֹּאוֹת נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־
אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה: טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה עַל־כֵּן
יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ: יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וְיַלֶּמֶד

וְאָז אִם יִהְיֶה לְךָ לֵב אֱמֶת, לֵב טָהוֹר, בְּאָמְרְךָ פָּסוּק זֶה: "לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָ"ה נַפְשִׁי אֶשָּׂא", שֶׁאַתָּה מוֹסֵר נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לֹא תָּזוּז מִשָּׁם עַד שֶׁיִּמְחֲלוּ לְךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, בְּלִי שׁוּם סָפֵק. אֲבָל בִּלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת, בְּלֵב טָהוֹר, כִּי לְמַעְלָה אֵין סוֹבְלִים שׁוּם שֶׁקֶר. וּבִפְרָט כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹחֵז בָּזֶה, אָז סַכָּנָה גְּדוֹלָה לִפֹּל עַל פָּנָיו. וְלָכֵן הַקַּלּוּ מְאֹד בָּזֶה, וְתִקְּנוּ תְּחִנָּה אַחֶרֶת: "רַחוּם וְחַנּוּן חָטָאתִי לְפָנֶיךָ". אֲבָל אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּמְחֲלוּ לְךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, שֶׁחָטָאתָ מֵעוֹדְךָ עַד רֶגַע זֶה, תֹּאמַר, אֲהוּבִי, בְּנִי, דַּיְקָא אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה. וְרַק בְּפָסוּק רִאשׁוֹן נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וּמוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאִם תּוּכַל לְכַוֵּן אֶת הָאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת: מִמַּטָּה לְמַעְלָה כָּזֶה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, וְתַרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁנַּפְשְׁךָ עוֹלָה אָז לְמַעְלָה מִמַּלְכוּת דְּמַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה, שֶׁהִיא מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, שֶׁאַתָּה נִמְצָא שָׁם, עַד מַלְכוּת דְּמַלְכוּת דַּאֲצִילוּת, גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אָז לֹא תָּזוּז מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיָאִיר עָלֶיךָ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד. וּבִפְרָט מִי שֶׁחָטָא בְּפֶגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְנִדְבָּק בִּמְקוֹר הַקְּלִפּוֹת, וּמְסֻבָּב

עֲנָוִים דַּרְכּוֹ: כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת
לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו: לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ
לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא: מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ
בְּדֶרֶךְ יִבְחָר: נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ:
סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: עֵינַי תָּמִיד
אֶל־יְהוָה כִּי הוּא־יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי: פְּנֵה־אֵלַי
וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ
מְמְצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל־
חַטֹּאותָי: רְאֵה־אוֹיְבַי כִּי־רָבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס
שְׂנֵאוּנִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־
חָסִיתִי בָךְ: תֹּם־וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ: פְּדֵה
אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו:

עִם מַשְׁחִיתִים שֶׁמְּצַעֲרִים אוֹתוֹ, אֵין עֵצָה אַחֶרֶת לְהִפָּטֵר מֵהֶם, אֶלָּא לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּאָמְרוֹ פָּסוּק זֶה: "לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָ"ה נַפְשִׁי אֶשָּׂא", שֶׁאָז מַעֲלֶה מִן נוּקְבִין, כִּי אָז הוּא סוֹד בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא (לִקּוּטֵי־הַלָּכוֹת, כְּלֵאי הַכֶּרֶם, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ט׳); וְעוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וְאָז זוֹכֶה שֶׁיּוֹרֵד מִן דּוּכְרִין, שֶׁהוּא סוֹד הַמֹּחִין, שֶׁנִּשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע רַב וְהֶאָרָה גְּדוֹלָה מַמָּשׁ מִזִּיו הַשְּׁכִינָה מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וּשְׂכַר הָעוֹשֶׂה דָּבָר זֶה — אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָבַר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעָבַר, שֶׁנָּפַלְתָּ וְנִשְׁלַכְתָּ בִּמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְנִכְשַׁלְתָּ בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ, כְּדַאי לְךָ לוֹמַר מִזְמוֹר זֶה, וּלְכַוֵּן בּוֹ הֵיטֵב, וּבְפָרָטִיּוּת בְּאָמְרְךָ פָּסוּק רִאשׁוֹן: "לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָ"ה נַפְשִׁי אֶשָּׂא", תְּכַוֵּן בִּפְשִׁיטוּת: 'נַפְשִׁי אֶשָּׂא אֵלֶיךָ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ גְּמוּרָה, קַח רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶת נַפְשִׁי, וְהָנֵנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר אֶת נַפְשִׁי עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם", אֲשֶׁר אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פ׳): אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מוּכָנִים לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחִילָה גְּמוּרָה. וְזֶה מַה שֶּׁעָשָׂה תָּמִיד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְמִיתָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן "אֵלֶיךָ יְהוָ"ה נַפְשִׁי

אֶשָּׂא״, עוֹלֶה: דָּוִ״ד מֶלֶ״ךְ יִשְׂרָאֵ״ל חַ״י וְקַיָּ״ם, כִּי מִי שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, הֲרֵי זֶה נִשְׁאָר שְׁמוֹ חַי וְקַיָּם לָנֶצַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לב, מ): ״כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי, וְאָמַרְתִּי חַי אָנֹכִי לְעוֹלָם״; כִּי אִם אָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, אֲזַי זוֹכֶה לְחַיִּים נִצְחִיִּים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא): חַיִּים נִצְחִיִּים הֵם רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי הוּא חַי לָנֶצַח, וּמִי שֶׁנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הוּא גַּם־כֵּן חַי לָנֶצַח, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל בְּאֶחָד, וְהוּא אֶחָד עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, הוּא חַי חַיִּים נִצְחִיִּים כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּבִלְבָד שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת, לֵב טָהוֹר. וְכַמּוּבָא (זֹהַר בַּמִּדְבָּר קכ:): הַשְׁתָּא (אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה) בָּעֵי לְאִתְכַּנָּשָׁא לְגַבֵּי הַהוּא אִילָנָא דְּמוֹתָא וּלְמִנְפַּל (צָרִיךְ לְקַבֵּץ נַפְשׁוֹ, רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ יַחַד, וּלְמָסְרָם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם) וְלֵימָא לְגַבֵּיהּ: ״אֵלֶיךָ הַוָ״ה נַפְשִׁי אֶשָּׂא״, בְּקַדְמֵיתָא (בָּעֶרֶב קֹדֶם שֶׁהָלַכְתִּי לִישֹׁן) יְהִיבְנָא לָךְ בְּפִקָּדוֹנָא (מָסַרְתִּי נַפְשִׁי בְּפִקָּדוֹן אֵלֶיךָ, בְּאָמְרִי: ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״), הַשְׁתָּא (לְאַחַר הַתְּפִלָּה), דְּקָשִׁירְנָא יְחוּדָא וַעֲבִידְנָא עוֹבָדָא וּמִלּוֹלָא כִּדְקָא יָאוּת (קִשַּׁרְתִּי אֶת עַצְמִי בְּקִיּוּם מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין וּתְפִלָּה), וְאוֹדִינָא עַל חֶטְאוֹי (וְהִתְוַדֵּיתִי עַל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁלִּי), הָא נַפְשִׁי מָסִירְנָא לְךָ וַדַּאי (עַכְשָׁו אֲנִי מוֹסֵר אֶת נַפְשִׁי לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ), וְיֶחֱזֵי בַּר נַשׁ גַּרְמֵיהּ כְּאִלּוּ פָּטִיר מִן עָלְמָא דְּנַפְשֵׁיהּ, מָסִיר לְהַאי אַתַר דְּמוֹתָא (וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי אֶל הַמִּיתָה), בְּגִין כָּךְ לָא אִית בֵּיהּ נָא״ו (בִּשְׁבִיל זֶה אֵין בְּכָל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל־פִּי הָא׳ ב׳, אוֹת נָא״ו), דְּנָא״ו אִילָנָא דְּחַיֵּי הוּא, וְהַאי אִילָנָא דְּמוֹתָא הוּא (כִּי אוֹת נָא״ו סוֹבֶבֶת עַל אוֹת הַחַיִּים, וּפֹה מְדַבֵּר בְּמִיתָה עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם), וְהָא קָמַשְׁמַע לָן דְּרָזָא דְּמִלָּה דְּאִית חוֹבִין דְּלָא מִתְכַּפְּרָן עַד דְּאִתְפַּטָּר בַּר נַשׁ מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה כב, יד): ״אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמֻתוּן״. וְהַאי יָהִיב גַּרְמֵיהּ וַדַּאי לְמוֹתָא וּמָסִיר נַפְשֵׁיהּ לְהַאי אֲתַר. לָאו בְּפִקָּדוֹנָא כְּמָה בְּלֵילְיָא אֶלָּא כְּמָאן דְּאִתְפַּטָּר מִן עָלְמָא וַדַּאי (כִּי יֵשׁ עֲוֹנוֹת שֶׁלֹּא מִתְכַּפְּרִים לָאָדָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי מִיתָה, וּכְשֶׁאָדָם מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְכַוֵּן בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, שֶׁהוּא מוּכָן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ כָּעֵת, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְכַּפֵּר עֲוֹנוֹ, כִּי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ מֵת עַכְשָׁו, אֲבָל זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּלֵב אֱמֶת וּבְלֵב טָהוֹר, וְלֹא לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ). וְתָקוּנָא דָּא בָּעֵי בְּכַוָּנָא דִּלְבָּא, וּכְדֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עָלוֹי וּמְכַפֵּר לֵיהּ לְחוֹבֵיהּ,

לתענית צבור ולעשרת ימי תשובה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בָּרֵךְ (בעשי״ת: **חַדֵּשׁ**) **עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:**
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:

זַכָּאָה הוּא בַּר נַשׁ דְּיָדַע לְמִפְתֵּי לֵיהּ וּלְמִפְלַח לְמָארֵיהּ בִּרְעוּתָא וּבְכַוָּנָא דִּלְבָּא. וַוי לֵיהּ לְמַאן דְּאָתֵי לְמִפְתֵּי לְמָארֵיהּ בְּלִבָּא דְּחִיקָא, וְלָא בִּרְעוּתֵא כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים עח, לו-לז): ״וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ, וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ״, הוּא אוֹמֵר (שָׁם כה, א): ״אֵלֶיךָ יְהוָ״ה נַפְשִׁי אֶשָּׂא״, וְלָאו כָּל מִלּוֹי בְּזִמְנָא דְּהַאי אִילָנָא אִתְעַר בְּעָלְמָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נַשׁ לְאַדְבְּקָא נַפְשֵׁיהּ וּרְעוּתֵיהּ בְּמָארֵיהּ וְלָא יֵיתֵי לְגַבֵּיהּ בִּרְעוּתָא כְּדַיְיקָא, בְּגִין דִּכְתִיב (שָׁם קא, ז): ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״, מַאי לֹא יִכּוֹן? אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דַּהֲוָא אַתְקִין גַּרְמֵיהּ לְהַאי וְלְבֵיהּ רְחִיקָא מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָלָא נָפִיק וְאָמַר: לֹא יִכֹּן לְנֶגֶד עֵינַי וְגוֹ׳ וְכוּ׳. זַכָּאָה חוּלָקְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עֲלֵיהוּ כְּתִיב (יְשַׁעְיָה סו, יח): ״וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי״ וְגוֹ׳. וּכְתִיב (תְּהִלִּים קמ, יד): ״אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ״ וְגוֹ׳.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! בִּרְגָעִים אֵלּוּ אַתָּה יָכוֹל לִזְכּוֹת, שֶׁיִּמְחֲלוּ לְךָ עַל כָּל עֲוונוֹתֶיךָ. וְעַל־כֵּן תִּזָּהֵר לוֹמַר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בְּכָל יוֹם, וּתְכַוֵּן בְּכָל פָּסוּק עַל עַצְמְךָ, וְתִשְׁפֹּךְ שִׂיחַ וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּמִזְמוֹר זֶה, כִּי בְּכָל פָּסוּק וּפָסוּק תִּמְצָא אֶת נַפְשְׁךָ, וְאָז לֹא תָּזוּז מִשָּׁם עַד שֶׁיִּמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוונוֹתֶיךָ.

ה.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ תְּפִלַּת ״אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה״, רְאֵה לְהִתְעוֹרֵר עַכְשָׁו מְאֹד בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְתִתְחָרֵט עַל כָּל הֶעָבַר שֶׁלְּךָ, וּתְבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים, אֲשֶׁר צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים שֶׁתִּכָּתֵב בְּסֵפֶר הַחַיִּים, וְאַל תֵּקַל בְּעֵינֶיךָ תְּפִלָּה וּתְחִנָּה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בַּטֵּל מַחְשָׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כַּלֵּה כָּל צַר וּמַשְׁטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. סְתֹם פִּיּוֹת מַשְׁטִינֵינוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כַּלֵּה דֶבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וְעָוֹן וּשְׁמַד מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. סְלַח וּמְחַל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

זוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה, וִיבַטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל מִינֵי גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת רָעוֹת וְאַכְזָרִיּוֹת, וְלָכֵן תִּתְעוֹרֵר בִּבְכִיָּה עֲצוּמָה, כִּי דַּיְקָא בִּרְגָעִים אֵלּוּ אַתָּה יָכוֹל לִפְעֹל אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה צָרִיךְ, וְאַל תְּדַבֵּר עַכְשָׁו דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא תִּשְׁפֹּךְ לִבְּךָ כַּמַּיִם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל תְּפִלָּה וּתְחִנָּה וּבַקָּשָׁה תֹּאמַר בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה וּבִבְכִיָּה עֲצוּמָה, כִּי מַעֲלַת הַבְּכִיָּה אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִבְכּוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְרוֹחֵץ אֶת פָּנָיו עִם דִּמְעוֹתָיו, לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמּוֹחֲלִים לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. וּמַה גַּם שֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְכִיָּה מִתְקַבֶּלֶת בְּיוֹתֵר, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת לב:): אַף־עַל־פִּי שֶׁשַּׁעֲרֵי תְּפִלָּה נְעֻלִּין, שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת לֹא נְעֻלּוּ, וְלָכֵן תִּשְׁפֹּךְ עֵינֶיךָ כַּמַּיִם, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה צוֹעֵק בְּכָל פַּעַם "אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ", כִּי אַתָּה עוֹמֵד עַכְשָׁו לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן תְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ בִּבְכִיָּה עֲצוּמָה, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ, כַּמּוּבָא (זֹהַר תְּרוּמָה קסה): זַכָּאָה חֵלְקָא דְּהַאי בַּר נָשׁ דְּאוֹשִׁיד דִּמְעִין קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּצְלוֹתָא [אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁשּׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעֵת הַתְּפִלָּה]; וְאָז נָכוֹן לִבְּךָ יִהְיֶה שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מְחֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. קָרַע. רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:

לתענית ציבור

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לִגְאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לְפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה*):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לִזְכֻיּוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לִסְלִיחָה וּמְחִילָה:

לעשרת ימי תשובה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה*):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:

---

*) יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּתֵּן לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי וּלְכָל הַמְּמוּכִים עַל שׁוּלְחָנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מְזוֹנוֹתַי בְּכָבוֹד בִּזְכוּת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל (דְּיַקְּרְנוֹסָא) (ס״א ניקוד זה דְּיַקְּרְנוֹסָא) הַמְּמוּנֶּה עַל הַפַּרְנָסָה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זְכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים
וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל
קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. נְקוֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים,
עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

לשני וחמישי

נוהגין להרבות בתחנונים בשני ובחמישי ואומרים "והוא רחום" מעומד, וביום שאין אומרים תחנון אין אומרים אותו.

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: אַתָּה יְהוָה. לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ. חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנוּ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם. לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ. אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא: לֹא

ו.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בִּימֵי שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, אָז הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם. וְלָכֵן מַרְבִּים אָז בִּתְפִלּוֹת וּבְתַחֲנוּנִים. וְכָתַב הָאַבּוּדְרָהָם בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ, עַל פָּסוּק (יְשַׁעְיָה נה, ו): "דִּרְשׁוּ הֲוָיָ"ה בְּהִמָּצְאוֹ" — ב' ה' מָצְאוּ, הֵינוּ בְּיָמִים ב' וְה' יְכוֹלִים לִמְצֹא בְּיוֹתֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי אָז הֵם יָמִים מְסֻגָּלִים מְאֹד, וּבִשְׁבִיל זֶה מַרְבִּים בִּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְחִלּוּל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ הַמִּתְחַלֵּל בֵּין הָעַמִּים. וְלָכֵן תִּזָּהֵר מְאֹד, אָהוּבִי, בְּנִי! לוֹמַר אֶת תְּחִנַּת "וְהוּא רַחוּם" בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וְאִם תִּזְכֶּה לִשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם בְּאָמְרְךָ אֶת הַתְּפִלּוֹת וְהַתְּחִנּוֹת הָאֵלּוּ, אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לְךָ בַּשָּׁמַיִם, כִּי לְמַעְלָה מִתְפָּאֲרִים עִם בֶּן אָדָם שֶׁמִּתְאוֹנֵן עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְחֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל חִלּוּל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַמִּתְחַלֵּל בֵּין הַגּוֹיִם. וְלָכֵן תֹּאמְרָם בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת וּבְקוֹל גָּדוֹל, וְתִשְׁפֹּךְ נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בִּזְכוּת זֶה יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ. כִּי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה הַמְחֻלָּל בֵּין הַגּוֹיִם וְעַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הוּא מְאֹד חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם, אַשְׁרֵי לוֹ!

כַּחֲטָאֵינוּ תַּעֲשֶׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנוֹתֵינוּ תִּגְמֹל עָלֵינוּ: אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ. יְהוָה. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: יַעֲנֵנוּ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה. יְשַׂגְּבֵנוּ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: אֲדוֹנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ. שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ. וּזְכָר לָנוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: וְעַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ. אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה. חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ: אֲדֹנָי, כְּכָל צִדְקוֹתֶיךָ יָשָׁב נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירֶךָ יְרוּשָׁלַיִם הַר קָדְשֶׁךָ. כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵינוּ. יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל סְבִיבֹתֵינוּ: וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו. וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם. לְמַעַן אֲדֹנָי:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע. פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ. כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ. כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה, אֲדֹנָי סְלָחָה, אֲדֹנָי

הַקְשִׁיבָה, וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר. לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי. כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ. אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן, הַרְאֵנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל הַגּוֹיִם. כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה. אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ. הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: חוּסָה יְהוָה עַל עַמֶּךָ וְאַל תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל בָּם גּוֹיִם, לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם: יָדַעְנוּ יְהוָה כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ. אֶלָּא שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יַעֲמֹד לָנוּ בְּעֵת צָרָה. יָדַעְנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: רַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: חֲמוֹל עַל עַמֶּךָ. רַחֵם עַל נַחֲלָתֶךָ. חוּסָה נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ. חָנֵּנוּ מַלְכֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי לְךָ יְהוָה הַצְּדָקָה. עֲשֵׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת:

הַבֵּט נָא רַחֵם נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא צֹאן מַרְעִיתֶךָ. וְאַל יִמְשָׁל בָּנוּ קֶצֶף. כִּי לְךָ יְהוָה הַיְשׁוּעָה. בְּךָ תּוֹחֲלָתֵנוּ אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. אָנָּא סְלַח נָא. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה:

אָנָּא מֶלֶךְ רַחוּם וְחַנּוּן. זְכֹר וְהַבֵּט לִבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים וְתַרְאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדַת יָחִיד. וּלְמַעַן יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ. אַל תַּעֲזֹבֵנוּ אָבִינוּ. וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ מַלְכֵּנוּ. וְאַל תִּשְׁכָּחֵנוּ יוֹצְרֵנוּ. וְאַל תַּעַשׂ עִמָּנוּ כָּלָה

בְּגָלוּתֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֵין כָּמוֹךָ חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֵין כָּמוֹךָ אֵל
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. הוֹשִׁיעֵנוּ וְרַחֲמֵנוּ
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. מֵרַעַשׁ וּמֵרָגֶז הַצִּילֵנוּ: זְכוֹר
לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי
הָעָם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל חַטָּאתוֹ שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ
וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ: וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמָּוֶת כִּי
רַחוּם אָתָּה. כִּי בֶן דַּרְכֶּךָ. לַעֲשׂוֹת חֶסֶד חִנָּם בְּכָל
דּוֹר וָדוֹר. חוּסָה יְהוָה עַל עַמֶּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִזַּעְמֶךָ.
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמַּגֵּפָה וּגְזֵרָה קָשָׁה. כִּי אַתָּה
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹשֶׁת הַפָּנִים.
מַה נֹּאמַר נְתָאוֹנֵן וּמַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק:
נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה אֵלֶיךָ. כִּי יְמִינְךָ
פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים: אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא, אָנָּא
יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא: אָנָּא יְהוָה עֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: לְךָ
יְהוָה חִכִּינוּ. לְךָ יְהוָה קִוִּינוּ. לְךָ יְהוָה נְיַחֵל. אַל
תֶּחֱשֶׁה וְתַעֲנֵנוּ. כִּי נֶאֱמוּ גּוֹיִם. אָבְדָה תִקְוָתָם. כָּל
בָּרְךָ לְךָ תִכְרַע וְכָל קוֹמָה לְךָ לְבַד תִּשְׁתַּחֲוֶה:

הַפּוֹתֵחַ יָד בִּתְשׁוּבָה לְקַבֵּל פּוֹשְׁעִים וְחַטָּאִים.
נִבְהֲלָה נַפְשֵׁנוּ מֵרוֹב עֲצָבוֹנֵנוּ. אַל
תְּשַׁכְּחֵנוּ נֶצַח. קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ, אַל תִּשְׁפֹּךְ חֲרוֹנְךָ
עָלֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אֵל. הַבִּיטָה דַּל
כְּבוֹדֵנוּ בַּגּוֹיִם. וְשִׁקְצוּנוּ כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה. עַד מָתַי

עֻזְּךָ בַּשְּׁבִי וְתִפְאַרְתְּךָ בְּיַד צָר: עוֹרְרָה גְבוּרָתְךָ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. אַל יִמְעַטוּ לְפָנֶיךָ תְּלָאוֹתֵינוּ.
מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ. לֹא לְמַעֲנֵנוּ
אֶלָּא לְמַעַנְךָ פְּעַל. וְאַל תַּשְׁחֵית אֶת זֵכֶר שְׁאֵרִיתֵנוּ.
כִּי לְךָ מְיַחֲלוֹת עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם
אָתָּה: וּזְכֹר עֲדוּתֵנוּ בְּכָל יוֹם תָּמִיד אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם
בְּאַהֲבָה: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. יְהוָה אֶחָד:

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם
עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה כִּי הָיִינוּ לַעַג וָקֶלֶס בַּגּוֹיִם.
נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן לַטֶּבַח יוּבָל. לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד
וּלְמַכָּה וּלְחֶרְפָּה: וּבְכָל זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ. נָא
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: ״

זָרִים אוֹמְרִים אֵין תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה. חוֹן אוֹם לְשִׁמְךָ
מְקַוֶּה. טָהוֹר. יְשׁוּעָתֵנוּ קָרְבָה. יָגֵעְנוּ וְלֹא
הוּנַח לָנוּ. רַחֲמֶיךָ יִכְבְּשׁוּ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ: אָנָּא
שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: ״

חוּסָה יְהוָה עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ וְאַל תִּתְּנֵנוּ בִּידֵי
אַכְזָרִים. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא
אֱלֹהֵיהֶם. לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד וְאַל תֵּאָחֵר: אָנָּא
שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: ״

קוֹלֵנוּ תִּשְׁמַע וְתָחוֹן. וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ בְּיַד אוֹיְבֵינוּ

לִמְחוֹת אֶת שְׁמֵנוּ. זְכֹר אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם. וְעַתָּה נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה: וּבְכָל זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ. נָא אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: ״

עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. שְׁמֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד. וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד. הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. שְׁמֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ. וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ:

מִתְרַצֶּה בְּרַחֲמִים וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים. הִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי. כִּי אֵין עוֹזֵר: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה. כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ. כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: עָזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה. עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ. כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. בְּרֹגֶז עֲקֵדָה תִּזְכּוֹר. בְּרֹגֶז תְּמִימוֹת תִּזְכּוֹר: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ. זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

חצי קדיש

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן) בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קו״ח **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.**

חזן **יִתְבָּרַךְ** וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קְרִיאַת הַתּוֹרָה

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי: אֲשֶׁר קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה בִּימֵי שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, נִתְקָנָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְהַנְּבִיאִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא קַמָּא פב.) עַל פָּסוּק (שְׁמוֹת טו, כב): ״וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר, וְלֹא מָצְאוּ מָיִם״, דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת אָמְרוּ: אֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ נה, א): ״הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם״, כֵּיוָן שֶׁהָלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה — נִלְאוּ. עָמְדוּ נְבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶם וְתִקְּנוּ לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין בְּשַׁבָּת, וּמַפְסִיקִין בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, וְקוֹרִין בְּשֵׁנִי, וּמַפְסִיקִין שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי, וְקוֹרִין בַּחֲמִישִׁי, וּמַפְסִיקִין עֶרֶב שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָלִינוּ ג׳ יָמִים בְּלֹא תּוֹרָה. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַזָּהֵר מְאֹד לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה בִּימֵי שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי, שֶׁהֵם הַיָּמִים שֶׁעָלָה וְיָרַד מֹשֶׁה בְּאַרְבָּעִים יָמִים אַחֲרוֹנִים לְקַבֵּל לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת. וְזֶה תִּקּוּן הַבְּרִית גָּדוֹל מְאֹד, לִשְׁמֹעַ אָז אֶת הַקְּרִיאָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ג׳, אוֹתִיּוֹת ו, ז); וּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר, שֶׁיַּעֲלֶה כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁקּוֹנֶה אֶת הַמִּצְוָה לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בְּכֶסֶף מָלֵא, כִּי גּוֹרֵם תִּקּוּן גָּדוֹל בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְכֵן מִצְוַת הַגְבָּהַת הַתּוֹרָה, רָאוּי לְקָנוֹתָהּ בְּדָמִים יְקָרִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ד׳); כִּי בְּעֵת הַגְבָּהַת הַתּוֹרָה, וְאָנוּ מַרְאִין הַכְּתָב לָעָם, וְהַכֹּל קוֹרְאִים וּמְעִידִים, כִּי זֹאת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה (דְּבָרִים ד, מד): ״וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, שֶׁאֲנַחְנוּ מְגַלִּים אָז לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְפָרְסְמִים לְכֻלָּם, אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵהַשָּׁמַיִם. וּבָזֶה אֲנַחְנוּ מְבַטְּלִים וְעוֹקְרִים אֶת דַּעַת הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, אֲשֶׁר אֵינָם מַאֲמִינִים בְּתוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה לב): הַגּוֹלֵל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוּא הַמַּגְבִּיהַּ, הוּא כְּנֶגֶד כֻּלָּם, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל־יְדֵי הַהַגְבָּהָה, שֶׁאֲנַחְנוּ מַגְבִּיהִים אֶת הַסֵּפֶר תּוֹרָה וּמַרְאִים לְכֻלָּם, שֶׁהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת, שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִים אֶת מֵצַח הַנָּחָשׁ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה), שֶׁהֵם כְּלַל הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, הַזֵּדִים וְהַמִּינִים, הַמַּגְבִּירִים אֶת מֵצַח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַשָּׂבַע, וְהַצַּדִּיקִים לוֹחֲמִים עִמָּהֶם עַל יְדֵי שֶׁמַּגְלִים תּוֹרָה, וּבָזֶה הֵם מַגְבִּירִים אֶת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ עֲלִיָּה בְּיָמִים אֵלּוּ, אוֹ עַל־כָּל־פָּנִים הַגְבָּהַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה, שֶׁאָז יִמְשְׁכוּ עָלָיו חֶסֶד וְרַחֲמִים רַבִּים, אַשְׁרֵי לוֹ!

אלו ימים שאין אומרים "א־ל ארך אפים" ראש חודש, חנוכה ופורים קטן וגדול ב' ימים, ערב פסח, תשעה באב ולא בבית האבל.

נוסח אשכנז

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנוּ. חוּסָה יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִכָּל רָע. חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן. סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל:

נוסח פולין

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וּמָלֵא רַחֲמִים אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. חוּסָה יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רָע. חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן. סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל:

כשפותחין את הארון אומרים זה:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ. כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

יְהוָה יְהוָה. אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים. נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג"פ

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כְּתָרָךְ
וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל
לְעָלַם. וּפְרַקַן יְמִינָךְ אַחֲזִי לְעַמָּךְ בְּבֵית
מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מְטוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל
צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קָדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן
חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ
צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיָת כָּל דִּי
לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא
וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ
הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא. וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא.
אֲנָא עַבְדָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי:
עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: וְאַרַח
צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם: וַאֲנִי
תְּפִלָּתִי לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי
בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: תְּנָה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:
הֵנֵּה עֵין יְהוָה אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: הוֹד וְהָדָר
לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן
תִּוָּרֵא: חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: בְּאוֹר
פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כָּעָב מַלְקוֹשׁ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה
וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים: אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה
יְהוָה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן: כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו:

וּמִתַּקְּמָא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִּשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תִּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִתְפְּתַח לִבָּאי בְּאוֹרַיְתָא. (וְתֵיהַב לִי בְּנִין דְּכִרִין דְּעָבְדִין רְעוּתָךְ). וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דִּלְבָּאי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. עַל יְדֵי הָאָרַת תִּקּוּנִים עִלָּאִין קַדִּישָׁא דְּעִתִּיקִין בִּזְעֵיר שְׁבִאָרִיךְ. יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ. וְיָגְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים. וְתִתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים וְטוֹבִים בְּעִסְקֵי תוֹרָתֶךָ וְקִיּוּם מִצְוֹתֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. אָמֵן וְכֵן יְהִי רָצוֹן:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

ג״פ וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

חזן **גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:**

קהל **לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:**

אָב הָרַחֲמִים. הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים. וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת. וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנִּשּׁוּאִים. וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים. וְיִמְלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בְּזִמַּן קָרוֹב. וְיָחוֹן פְּלֵטָתֵנוּ וּפְלֵטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן. וְנֹאמַר אָמֵן. הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה. כֹּהֵן קָרֵב יַעֲמֹד (פלוני בן פלוני) **הַכֹּהֵן. בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:** קהל **וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:**

סדר ברכת התורה

העולה אומר: **בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ.**

והקהל עונין: **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד.**

והעולה חוזר: **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד.**

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. וְנָתַן
לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. נוֹתֵן
הַתּוֹרָה:

ואחר קריאת הפרשה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי
עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. נוֹתֵן
הַתּוֹרָה:

ברכת הגומל

המחויב לברך ברכת הגומל אומר ברכה זו על הספר תורה לאחר ברכה אחרונה. ונכון שלא לאחר שלשה ימים, ובדיעבד עד חמשה ימים (שו"ע)

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַגּוֹמֵל
לְחַיָּבִים טוֹבוֹת. שֶׁגְּמָלַנִי כָּל טוּב:

ועונין אחריו אָמֵן. מִי שֶׁגְּמָלְךָ כָּל טוּב. הוּא יִגְמָלְךָ כָּל
טוּב סֶלָה:

אם קראו לספר תורה נער שנעשה בר מצוה אזי אחר שבירך ברכה אחרונה יאמר אביו זה:

בָּרוּךְ שֶׁפְּטָרַנִי מֵעָנְשׁוֹ שֶׁלָּזֶה:

לאחרי קריאת התורה אומרים חצי קדיש, ומגביה הס״ת ומתיישב עד אחרי ובא לציון:

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ
וַיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן)
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב
וְאִמְרוּ: **אָמֵן:**

קו״ח **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.**

חזן **יִתְבָּרַךְ** וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא
מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן
בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ: **אָמֵן:**

כשמגביהים את הספר תורה אומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (עַל פִּי יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה):

תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב.

עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר:
דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ
יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְהוָה חָפֵץ
לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: (יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֱמֶת מֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת):

בשני וחמישי אחר הגבהת ספר תורה ביום שאומרים תחנון יאמר החזן יהי רצון

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְכוֹנֵן אֶת בֵּית חַיֵּינוּ. וּלְהָשִׁיב אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל פְּלֵיטָתֵינוּ. וּלְמִנּוֹעַ מַשְׁחִית וּמַגֵּפָה מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְקַיֵּם בָּנוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם. וְתַלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַלְמִידֵיהֶם. בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁנִּשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת. יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת. וְיִקָּבֵץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. וְנֹאמַר אָמֵן:

אַחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל. הַנְּתוּנִים בַּצָּרָה וּבַשִּׁבְיָה. הָעוֹמְדִים בֵּין בַּיָּם וּבֵין בַּיַּבָּשָׁה. הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לִרְוָחָה. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה. וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה. הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְנֹאמַר אָמֵן:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ

אַשְׁרֵי

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, רְאֵה לְכַוֵּן מְאֹד, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה נִתְקַן עַל־פִּי סֵדֶר הָאָלֶ"ף־בֵּי"ת, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת ד׃): כָּל הָאוֹמֵר ׳תְּהִלָּה לְדָוִד׳ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם — מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא; וְיֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְרָזֵי דְּרָזִין, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת,

וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ
וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ
יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ
יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה. אֶרֶךְ
אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהוָה לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל
כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ

וְהָאוֹמְרָם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם — מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי בּוֹ מְרֻמָּזִים שְׁמוֹת עֶלְיוֹנִים מֵרָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי תֵּבוֹת. וְלָכֵן רְאֵה לִהְיוֹת נִזְהָר לוֹמַר כָּל פָּסוּק בְּכַוָּנָה עֶלְיוֹנָה, וְלָכֵן בְּעוֹד שֶׁהָאָדָם מֵכִין אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר קְדוּשָּׁא דְּסִידְרָא, אָז מַקְדִּימִים לוֹמַר מִזְמוֹר (תְּהִלִּים קמה): "תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד", שֶׁנִּתְקַן בְּסֵדֶר אָלֶף־בֵּי"ת דַּיְקָא, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת כ"ב אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁפָּגַם בָּהֶם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם בִּלְבּוּל הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּפוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ בִּלְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת, נִבּוּל פֶּה וּדְבָרִים בְּטֵלִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁעוֹקֵר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְעַל־כֵּן עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן שֶׁהָאָדָם יְתַקֵּן אֶת כָּל אֲשֶׁר פָּגַם. וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ עַכְשָׁו מִזְמוֹר זֶה תְּכַוֵּן בְּיוֹתֵר, וּתְדַקְדֵּק לוֹמַר פָּסוּק בְּפָסוּק לְאַט לְאַט, וּכְשֶׁתַּגִּיעַ אֶל הַפָּסוּק פ׳וֹתֵחַ אֶ׳ת יָ׳דֶךָ״ תְּכַוֵּן שֵׁם אַ׳פִּ׳י׳ וְסוֹפֵי תֵּבוֹת חָ׳תַ׳ךְ׳; כִּי בְּיוֹתֵר צָרִיךְ הָאָדָם לַחְתּוֹךְ אֶת אַפּוֹ, שֶׁהוּא הַמַּעַס וְהָרְצִיחָה שֶׁבּוֹעֵר בָּאָדָם, וּבִפְרָט מִי שֶׁפָּגַם בִּפְגַם הַבְּרִית, הוּא הֶרְגֵּל לִהְיוֹת כַּעֲסָן גָּדוֹל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְאַבֵּד אֶת פַּרְנָסָתוֹ, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּאַבֵּד אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם כְּמוֹ הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח); וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְתִהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד
הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים.
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל
הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק
יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב
יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו. לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת:
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל
הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ
כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ
יָהּ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

אלו ימים שאין אומרים למנצח, ר"ח, חנוכה, פורים קטן ב' ימים, פורים גדול ב' ימים, ערב פסח, ער"ה, תשעה באב, עיוה"כ חוה"מ, ולא בבית האבל.

אולם באסרו חג, ובערב ראש השנה, ול"ג בעומר, וג' ימי הגבלה, ובחמשה עשר באב, ובחמשה עשר בשבט אומרים.

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה. יְשַׂגֶּבְךָ
שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ.
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ. וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה

לַמְנַצֵּחַ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם שֶׁאוֹמְרִים תַּחֲנוּן, אוֹמְרִים אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מוֹלִיד אֶת הַמֹּחִין, וְלָכֵן יֵשׁ בּוֹ שִׁבְעִים תֵּבוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים קוֹלוֹת שֶׁל הַיּוֹלֶדֶת שֶׁצּוֹעֶקֶת בְּעֵת הַלֵּידָה; כִּי עַכְשָׁו בֵּין

סֶּלָה: יִתֶּן לְךָ כִּלְבָבֶךָ. וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ. וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל. יְמַלֵּא יְהוָה כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי. כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ. יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ. בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים. וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ. וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

אֲמִירַת "אַשְׁרֵי", שֶׁהוּא הַמִּשְׁכַּת הַפְּרָנָסָה, בְּסוֹד: "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ", לְבֵין "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל", שֶׁמְּדַבֵּר מִגְּאֻלָּתָן וִישׁוּעָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, צְרִיכִים לוֹמַר מִזְמוֹר זֶה, וּלְכַוֵּן בּוֹ הֵיטֵב. וְיֵשׁ בּוֹ תִּשְׁעָה פְּסוּקִים, כְּנֶגֶד תִּשְׁעָה רְקִיעִים, וְדָוִד הָיָה מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע בְּרָכָה מִתִּשְׁעָה אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים לְמִדָּתוֹ מִדַּת הַמַּלְכוּת. וְיֵשׁ בּוֹ שִׁבְעִים תֵּבוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים שָׂרִים הַסּוֹבְבִים לַכִּסֵּא, הָרוֹדְפִים אַחַר דָּוִד לְתָפְסוֹ. וְלָכֵן בְּזֶה הַמִּזְמוֹר טוֹב לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְטוֹב לְכַוֵּן בְּאָמְרוֹ: "יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה", רָאשֵׁי תֵּבוֹת עוֹלֶה שֵׁם יַבָּ"ק, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאָדָם בָּא בְּיוֹם צָרָה, עָלָיו לִהְיוֹת בְּקִ"י בַּהֲלָכָה, לֵידַע אֵיךְ לֵילֵךְ וּלְהִתְחַזֵּק: בְּקִ"י בְּרָצוֹא, בְּקִ"י בְּשׁוּב. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ו'); וְכֵן "קְ'דְשׁוֹ בְּ'גְבוּרוֹת יְ'שַׁע", הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם יַבָּ"ק, בְּתוֹךְ הַגְּבוּרוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת עָלָיו, יִמְצָא אֶת הַקְּדֻשָּׁה, כְּדֵי לְהִנָּשַׁע וּלְהַחֲזִיק מַעֲמָד מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלֹא יִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן. וְכֵן "יַ'עַנְנוּ בְ'יוֹם קָ'רְאֵנוּ" הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם יַבָּ"ק, כִּי אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לַמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, עָלָיו לִקְרֹא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְכָתַב בַּסֵּפֶר "מַטֵּה מֹשֶׁה", שֶׁמִּזְמוֹר זֶה אָמַר דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ צְרִיכִים פַּרְנָסָה, וְהָיוּ פּוֹשְׁטִים בִּגְדוּד (בְּרָכוֹת ג:), וְהָיָה דָּוִד מִתְפַּלֵּל, שֶׁיָּשׁוּבוּ בְּשַׁלְוָה, לְפִיכָךְ תִּקְנוּ לְאָמְרוֹ בְּכָל יוֹם סָמוּךְ לְ"תְּהִלָּה לְדָוִד", דְּאִית בֵּיהּ עִנְיְנֵי פַּרְנָסָה. וְכֵן כָּתַב בַּסֵּפֶר "אַבּוּדְרָהָם", אֲשֶׁר הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַקֵּץ, שֶׁנֶּאֱמַר: "יַעַנְךָ הֲוָ"ה בְּיוֹם צָרָה". וּכְתִיב (דָּנִיֵּאל יב, א): "וְהָיְתָה עֵת צָרָה". "יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ" — זֶה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ הֲוָ"ה מְשִׁיחוֹ", "אֵלֶּה בָרֶכֶב" גּוֹג וּמָגוֹג. "הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ", וּלְכָךְ נָהֲגוּ לְאָמְרוֹ סָמוּךְ לְסֵדֶר קְדֻשָּׁה, שֶׁמַּתְחִיל "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל". וְכָתַב

אין אומרים פסוק "ואני זאת בריתי" בבית האבל

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב. נְאֻם יְהוָה:
וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי. אוֹתָם אָמַר יְהוָה. רוּחִי

הַשְׁלָ"ה, אֲשֶׁר כְּלַל הַמְּזִמּוֹר הַזֶּה שֶׁאֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים עַל מְנִיעַת הַשֶּׁפַע הַבָּא מִלְּמַעְלָה, שֶׁאֵינוֹ יוֹרֵד לְמַטָּה מִצַּד הַחִיצוֹנִים הָעוֹצְרִים, שֶׁזּוֹהִי עֲצִירַת הָרֶחֶם וּבֵית הָרֶחֶם צַר, וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה סג, ט): "בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר", וּכְתִיב (תְּהִלִּים צא, טו): "עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה", כִּי עָצוֹר נֶעֱצָר הָרֶחֶם שֶׁל מַעְלָה, וְכִבְיָכוֹל הַשְׁכִּינָה בְּגָלוּת, וְהָאִשָּׁה מַקָּשָׁה לֵילֵד, וְלִפְעָמִים יוֹלֶדֶת נְפָלִים, מֵחֲמַת תְּשׁוּת כֹּחַ, שֶׁזֶּה (דִּבְרִים לב, יח): "צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי", שֶׁהַלֵּידָה הִיא בִּתְשׁוּת כֹּחַ. וְלָכֵן אֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים עַכְשָׁו בְּמִזְמוֹר זֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּהְיֶה לֵידָה קַלָּה, הַיְנוּ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע לְעַם יִשְׂרָאֵל וּגְאֻלָּה שְׁלֵמָה. וּמִכָּל זֶה תָּבִין מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כ', סִימָן ט') עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית ג, יז): "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", אָמַר רַבִּי אַסִּי, קָשָׁה הִיא הַפַּרְנָסָה כְּפִלַּיִם כַּלֵּידָה. בְּלֵידָה כְּתִיב: "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָּנִים", וּבְפַרְנָסָה כְּתִיב: "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי נַחְמָן, רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אָמַר: הֵקִישׁ גְּאֻלָּה לְפַרְנָסָה וּפַרְנָסָה לִגְאֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קלו, כד): "וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ", וְסָמִיךְ לֵיהּ (שָׁם, כה): "נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר", מַה גְּאֻלָּה פְּלָאִים, אַף פַּרְנָסָה פְּלָאִים, מַה פַּרְנָסָה בְּכָל יוֹם, אַף גְּאֻלָּה בְּכָל יוֹם. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אָמַר: וּגְדוֹלָה מִן הַגְּאֻלָּה, שֶׁהַגְּאֻלָּה עַל־יְדֵי מַלְאָךְ וְהַפַּרְנָסָה עַל־יְדֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, גְּאֻלָּה עַל־יְדֵי מַלְאָךְ, מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מח, טז): "הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע", פַּרְנָסָה עַל־יְדֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קמה, טז): "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן", וְהָבֵן.

וּבָא לְצִיּוֹן

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר פְּסוּקִים אֵלּוּ: "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב", שֶׁנִּקְרָא קְדֻשָּׁה דְּסִדְרָא, תְּכַוֵּן מְאֹד בְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת עַל כָּל מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר, כִּי סֵדֶר זֶה וּתְפִלָּה זוֹ תִּקְּנוּהָ נְבִיאִים

אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ. לֹא יָמוּשׁוּ
מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ. אָמַר יְהוָה.
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת
יִשְׂרָאֵל. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ.
קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין. וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי
מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא
עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

הָרִאשׁוֹנִים, וְהַזְּקֵנִים הַקְּדְמוֹנִים תִּקְּנוּהָ בְּצִבּוּר (סִדּוּר רַב עַמְרָם גָּאוֹן), וְהַטַּעַם — מִפְּנֵי גְּזֵרַת שְׁמַד שֶׁהָיְתָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁמָּנְעוּ מֵהֶם לוֹמַר קְדֻשָּׁה, וְלָכֵן הִכְנִיסוּ בְּאֶמְצַע הַפְּסוּקִים: "קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ" וְגוֹ' (סֵפֶר הַפַּרְדֵּס לְרַשִׁ"י), וּמַה שֶּׁתִּקְּנוּ סֵדֶר הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ וְהַקְּדֻשָּׁה לְאָמְרוֹ בַּסּוֹף, בִּשְׁבִיל עַמֵּי הָאָרֶץ הַמְאַחֲרִין לָבֹא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לַתְּפִלָּה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִידוּ שְׁמִיעַת הַקְּדֻשָּׁה, דְּאַמְרִינַן בְּשִׁלְהֵי דְּסוֹטָה (מט.): אַמַּאי קָאֵי עַלְמָא אַסִּדְרָא דְּקִדֻּשָּׁה וְעַל יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּה דְּאַגַּדְתָּא (אַבּוּדְרָהָם), וְעַל דָּבָר שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד וּמִתְקַיֵּם עָלָיו אִי אֶפְשָׁר לְזַלְזֵל בֵּיהּ (שִׁבְלֵי הַלֶּקֶט); וּלְכָךְ צְרִיכִים לְכַוֵּן מְאֹד מְאֹד בְּעֵת אוֹמְרוֹ אֶת פְּסוּקִים אֵלּוּ, וּלְכַוֵּן עַל־כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁתַּגִּיעַ אֶל תְּפִלָּה "בָּרוּךְ הוּא אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ", תִּשְׁמַח מְאֹד מְאֹד, וּתְכַוֵּן לִמְסֹר נַפְשְׁךָ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וּבָזֶה תִּלּוּיָה הַשָּׂגָה שֶׁל רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וּבִלְבַד שֶׁתִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּבְלֵב אֱמֶת, כִּי לָשֶׁקֶר אֵין לְמַעְלָה שׁוּם שִׁוּי, וְדוֹחִים אוֹתוֹ מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וְיוֹצֵא בַּחֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת, לֹא־כֵן כְּשֶׁאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ, וּמְכַוֵּן בְּלֵב אֱמֶת לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, אָז יִזְכֶּה לְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ בָּרוּר. וּבַזֹּהַר (תְּרוּמָה קלג.) מַפְלִיג מְאֹד מְאֹד בְּמַעֲלַת קְדֻשָּׁא דְּסִדְרָא, שֶׁאוֹמְרִים אַחַר הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְהוֹסִיף עַל הָאָדָם קְדֻשָּׁה עַל גַּבֵּי קְדֻשָּׁה, וְהַקְּדֻשָּׁה הַזּוֹ עוֹלָה עַל כָּל הַקְּדֻשׁוֹת, שֶׁאוֹמְרִים הַמַּלְאָכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהֵם מְקַנְּאִים בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר קְדֻשָּׁא דְּסִדְרָא אֲפִלּוּ בְּיָחִיד, עַיֵּן שָׁם; וּבַטּוּר כָּתַב (אוֹרַח חַיִּים, סִימָן קלב): וְצָרִיךְ לְהַזָּהֵר בּוֹ מְאֹד לְאָמְרוֹ בְּכַוָּנָה, דְּאָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מִיּוֹם

יְהוָה צְבָאוֹת. מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתְּשָׂאֵנִי
רוּחַ. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בָּרוּךְ כְּבוֹד
יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: וְנָטְלַתְנִי רוּחָא. וּשְׁמָעִית בַּתְרַי
קָל זִיעַ סַגִּיא דְּמִשַּׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ יְקָרָא
דַּיהוָה מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם
וָעֶד: יְהוָה מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ.
שָׁמְרָה זֹאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ.
וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם. יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא
יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ:
כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

שֶׁחָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְךָ יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ קְלָלָה, וְלֹא יָרַד הַטַּל לִבְרָכָה, וְכָל יוֹם מְרֻבָּה קְלָלָתוֹ מִיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו, אֶלָּא עַלְמָא אַמַּאי קָאֵי אַקְדֻּשָּׁא דְּסִדְרָא, וְאָמַן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּה דְּאַגַּדְתָּא, עַיֵּן שָׁם; וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁקְּדֻשָּׁא דְּסִדְרָא הוּא מְאֹד נָחוּץ לְתִקּוּן הָאָדָם, כִּי בַּאֲמִירָתָהּ זוֹכֶה לְתַקֵּן אֶת בְּרִיתוֹ שֶׁפָּגַם, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד. וְאָמַר הָאַר״י זַ״ל, שֶׁצְּרִיכִים לְכַוֵּן בְּאָמְרוֹ ״וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל״, מָתַי יָבוֹא גּוֹאֵל? כְּשֶׁיִּתַּקֵּן אֶת צִיּוֹן, שֶׁהוּא הַיְסוֹד (צִיּוֹ״ן גִּימַטְרִיָּה יוֹסֵ״ף), כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, הוּא מוֹסֵר אֶת בָּנָיו בְּיַד הַחִיצוֹנִים, וְגוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ וּלְבָנָיו, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קמא), וְעַל זֶה יְדָווּ כָּל הַדָּווּיִים, כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל, הֵן מֵעַצְמוֹ וְהֵן מֵאֲחֵרִים הוּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת נאוּף, סִימָן כו): עַל־יְדֵי הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה בּוֹרֵא קְלִפּוֹת הַמִּתְלַבְּשׁוֹת בִּבְנֵי־אָדָם מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עָלָיו וְעוֹשִׂים לוֹ יִסּוּרִין; וְכַאֲשֶׁר יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אָז יַחְזְרוּ אוֹתָם בָּנִים לִמְקוֹמָם, תּוֹךְ הָאוֹצָר הַנִּקְרָא גּוּף. וְזוֹ כַּוָּנַת מַאֲמָרָם זַ״ל (יְבָמוֹת סב.): אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת

צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת
לְיַעֲקֹב. חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ
מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל
יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ
בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:
בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן
הַתּוֹעִים. וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע
בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ

שֶׁבַּגּוֹף. וְלָכֵן "גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּ׳שַׁע" רָאשֵׁי תֵּבוֹת: גּ׳וּ׳ף׳, "בְּ׳יַעֲקֹב נְ׳אֻם יְ׳
וַ׳אֲנִי" רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּ׳נ׳י׳ו׳, כִּי בָּזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה — כְּשֶׁאָדָם יַעֲסֹק בְּתִקּוּן
הַבְּרִית, כִּי כָּל הַהַעֲלָמוֹת וְהַהַסְתָּרוֹת שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ
הוּא, הוּא רַק מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית, וְלָכֵן עַכְשָׁו צְרִיכִים לַעֲסֹק בְּתִקּוּן עָוֹן זֶה,
כִּי מֵרֹאשִׁית הֻלֶּדֶת מָשִׁיחַ הָיָה לְתַקֵּן עָוֹן זֶה, כִּי הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ הָיָה
מִיהוּדָה, שֶׁהוֹלִיד מִתָּמָר אֶת פֶּרֶץ וְזֶרַח, וְהֵם הָיוּ תִּקּוּן עַל חֵטְא עֵר וְאוֹנָן
שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם, וְעַל־כֵּן הֶצְרַךְ יְהוּדָה לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, שֶׁעַל
יָדוֹ יִהְיֶה תִּקּוּן זֶה, כִּי תִּקּוּן עָוֹן זֶה תָּלוּי בְּמָשִׁיחַ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פְּרִיָּה וְרִבְיָה,
הֲלָכָה א׳, אוֹת י׳); וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב", תְּכַוֵּן
מְאֹד לָשׁוּב אָז בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה "וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע" דַּיְקָא, שֶׁהֵם הַשָּׁבִים
עַל חֵטְא פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁנִּקְרָא (יְשַׁעְיָה נז, ד): "יִלְדֵי פֶּשַׁע זֶרַע שֶׁקֶר", וְהַגּוֹאֵל
צָדֵק יָבֹא כְּדֵי לְתַקְּנָם, כִּי כָּל תִּקּוּנָם עַל יָדוֹ דַּיְקָא, כִּי מָשִׁיחַ יָבֹא לְתַקֵּן זֶה
הַחֵטְא בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, יב): "וּנְפוּצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ", שֶׁיְּקַבֵּץ כָּל
הַנִּדָּחִים וְהַנִּפְזָרִים בְּאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, כִּי סוֹד מָשִׁיחַ הוּא סוֹד אוֹר הַחֶסֶד
הֶחָדָשׁ הַמִּתְקַן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יח, נא): "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ",
וּכְשֶׁיָּבֹא וְיִתְקָנֶם, אָז תַּחֲזֹר וְתָאִיר בָּהֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת
(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לד); וְזֶה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים "וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר
הָוַי״ה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ

אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב
שָׁלֵם. לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי
רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
שֶׁנִּשְׁמֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה
וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְהוָה
אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח

וּמִפִּי זַרְעֲךָ", הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה הַשּׁוֹרָה אֵצֶל בְּרִית שָׁלוֹם הִיא כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, שֶׁהֵם סוֹד: רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת מֵאָב לְבֵן וּלְבֵן הַבֵּן, שֶׁכָּל אֶחָד מְקַבֵּל מִן הָעֶלְיוֹן וְעֶלְיוֹן מֵעֶלְיוֹן, כִּי הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת קְשׁוּרוֹת זוֹ בָּזוֹ, וְכֻלָּם יָאִירוּ וְיִתְגַּלּוּ עַל־יְדֵי מָשִׁיחַ, וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים "קָדוֹשׁ" (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה ה׳, אוֹת כ׳); וּקְדֻשָּׁא דְּסִדְרָא נְתִקָּנָה בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם, הַיְנוּ שֶׁהַתַּרְגּוּם נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי תַּרְגּוּם הוּא סוֹד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יט), וּצְרִיכִים לִכְלֹל אֶת הַתַּרְגּוּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה סוֹד פְּעָלוֹת הַמְשֻׁנּוֹת שֶׁנִּתְאַחֲדִים בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ב׳) כִּי לֹא קָאֵי עַלְמָא אֶלָּא עַל קְדֻשָּׁא דְּסִדְרָא (סוֹטָה מט.), וְלָכֵן צְרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה סוֹד לְשׁוֹן תַּרְגּוּם מִלְּשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ, וּבְשִׁבְיל זֶה כְּלוּלָה קְדֻשָּׁא דְּסִדְרָא מִשְּׁנֵי הַלְּשׁוֹנוֹת לְחַבְּרָם יַחַד (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ג׳); וְזֶה נַעֲשָׂה דַּיְקָא עַל־יְדֵי שְׁמִירַת וְתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁאָז יָכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הָעוֹלָם, לְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה א׳); וְיֵשׁ בַּאֲמִירַת פְּסוּקֵי "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל" סוֹדוֹת וְרָזִין עִלָּאִין, וְהַכֹּל בָּנוּי עַל שְׁמוֹת וְיִחוּדִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַשֶּׁפַע בָּעוֹלָם, וְהָעִקָּר עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁאָז זוֹכִים לְמֹחִין נְקִיִּים, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ "שָׁמְרָה זֹאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ", תְּכַוֵּן "שָׁ׳מְרָה ז׳את ל׳עוֹלָם", רָאשֵׁי תֵּבוֹת שִׁ׳כְבַת זֶ׳רַע ל׳בָטָלָה, שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת הַטִּפָּה לְבְחִינַת נוּקְבָא שֶׁנִּקְרָא זֹאת וְקַרְקַע עוֹלָם כַּיָּדוּעַ. וְהָעִקָּר שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ, כִּי הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל

בַּיהוָה. וְהָיָה יְהוָה מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי עַד. כִּי בְיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְהוָה: יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

יְהוָה אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים לַיהוָה:

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן **בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ.** אמן

פְּגַם הַבְּרִית, בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, וְלָכֵן "מַ׳חֲשָׁבוֹת לִ׳בֵּב עַ׳מֶּךָ" רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם הַיּוֹצֵא מֵרָאשֵׁי תֵּבוֹת "ע׳שֶׂה מִ׳שְׁפָּט לַ׳עֲשׁוּקִים", אִם אָדָם זוֹכֶה לִשְׁמֹר עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ, הוּא מוֹצִיא אֶת כָּל הַקְּדֵשׁוֹת מֵהַקְלִפָּה שֶׁבָּלַע, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה, לְהַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִבְטַח רַק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד "מִבְטָחוֹ" אוֹתִיּוֹת חָב״וֹ, שֵׁם הַמַּעֲלֶה אֶת הַטִּפּוֹת, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ, טו): "חַ׳יִל בָּ׳לַע וַ׳יְקִיאֶנּוּ", וְאוֹתִיּוֹת מ״ט, הִתְגַּלּוּת שַׁעֲרֵי בִּינָה, הַיְנוּ עַל־יְדֵי "מִבְטָחוֹ", מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֵׁם חָב״וֹ, שֶׁיּוֹצִיאוּ לוֹ אֶת הַטִּפּוֹת שֶׁאָבַד עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְיַעֲלֶה אֶל מ״ט שַׁעֲרֵי בִּינָה. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת בִּטָּחוֹן, סִימָן י׳): עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן יְזֻכֶּה לֵידַע שֵׁמוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ מְסַיְּמִים "וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ", עַל־יְדֵי "מִבְטָחוֹ" יוֹצֵא אוֹתִיּוֹת חָב״וֹ וְאוֹתִיּוֹת מ״ט וְכַנַּ״ל, וְזֶה "כִּי לֹא עָזַבְתָּ׳ דּוֹרְשֶׁיךָ׳ הֲוָיָ״ה״", סוֹפֵי תֵּבוֹת הוּא הַשֵּׁם תכ״ה, שֶׁבְּשֵׁם זֶה הָרַג מֹשֶׁה אֶת הַמִּצְרִי כַּיָּדוּעַ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּכַוֵּן הֵיטֵב בְּאָמְרוֹ אֶת פְּסוּקֵי "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל", כִּי יֵשׁ בָּזֶה רָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, אַשְׁרֵי לוֹ.

בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן:

קו״ח יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

חזן יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. אמן לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

חזן תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִי בִשְׁמַיָּא, וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל עֹזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

חזן עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:

כשמוליכין הס״ת לארון אומר החזן:

חזן יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה. כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל אומרים

הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ. הַלְלוּיָהּ:

לְדָוִד מִזְמוֹר. לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה

בְּהַר יְהוָה. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב.
אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא
בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה, וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו.
מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְהוָה
עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם
וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד. יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמכניסין הספר תורה לארון הקודש אומרים זה:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר. שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה
לִמְנוּחָתֶךָ. אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק. וַחֲסִידֶיךָ
יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב
נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ.
וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה. חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

בימים שאין אומרים בהם תחנון אין אומרים "תפלה לדוד" ומתחילין מ"בית יעקב" ובימים שאין אומרים גם "אל ארך אפים" שלפני קה"ת, מתחילין בשיר של יום.

תְּפִלָּה לְדָוִד. הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי. כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי:
שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי.
הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ: חָנֵּנִי אֲדֹנָי. כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם: שַׂמֵּחַ

תְּפִלָּה לְדָוִד

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁזֶּה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לוֹמַר עַכְשָׁו אֶת
הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, וּלְכַוֵּן בּוֹ מְאֹד, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה מוֹרִידִים אֶת הַשֶּׁפַע לָאָדָם.
וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים מַעֲלַת אֲמִירָתוֹ, הָיוּ מְכַוְּנִים בּוֹ מְאֹד מְאֹד פֵּרוּשׁ

נַפְשִׁי עַבְדֶּךָ. כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב
וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה
בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי: אֵין כָּמוֹךָ
בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי. וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי. וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה
נִפְלָאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ. אֲהַלֵּךְ
בַּאֲמִתֶּךָ. יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ: אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל לְבָבִי.

הַמִּלּוֹת. וְהָאַרִיז״ל אָמַר, שֶׁצְּרִיכִים לְכַוֵּן בּוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי עַכְשָׁו זֶה גּוֹרֵם תִּקּוּן גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי יֵשׁ בּוֹ קפ״ו תֵּבוֹת, נֶגֶד חֲנָ״ה בְּהַכָּאָה: י׳ פְּעָם י׳, ה׳ פְּעָם ה׳, ו׳ פְּעָם ו׳, ה׳ פְּעָם ה׳, שֶׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּה מָקוֹ״ם, שֶׁהוּא סוֹד קפ״ו. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁבִּטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ כְּעָנִי, שֶׁזֶּה ״כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי״. וּמוּבָא בַּזֹּהַר (בָּלָק קצה.): דָּוִד חָמָא דְּכָל כַּוִּין וְכָל תַּרְעֵי שְׁמַיָּא כֻּלְּהוּ זְמִינִין לְאִפְתְּחָא לְמִסְכְּנָא, וְלֵית בְּכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית מְיָד כִּצְלוֹתָא דְּמִסְכְּנָא, כֵּיוָן דְּחָמֵי הַאי עֲבֵד גַּרְמֵיהּ עַנְיָא וּמִסְכְּנָא, פָּשַׁט לְבוּשָׁא בְּמַלְכוּתָא, וְיָתִיב בְּאַרְעָא כְּמִסְכְּנָא, אָמַר תְּפִלָּה, דִּכְתִיב: ״תְּפִלָּה לְדָוִד, הַטֵּה ה׳ אָזְנְךָ עֲנֵנִי״, וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תַּעֲשֶׂה עַצְמְךָ כְּעָנִי, וְזוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד עָנִי. וְכֵן הוּא יָכוֹל לְהַמְתִּיק אֶת הָעֲנִיּוּת וְהָאֶבְיוֹנוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַמְתִּיק אֶת כָּל הַמִּחִין דְּקַטְנוּת בְּתַכְלִית, קַטְנוּת דְּקַטְנוּת, עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן עַד אֵין תַּכְלִית, הַכֹּל הוּא מַמְתִּיק בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, הַגָּבֹהַּ הַנּוֹרָא מְאֹד, שֶׁהוּא סוֹד אַי״ן, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַמִּחִין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת, שֶׁשָּׁם כֻּלָּא חַד, וְהַכֹּל נִמְתָּק שָׁם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ז׳); וְלָכֵן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּמִזְמוֹר זֶה, וְעוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ עָנִי, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּשְׁפְּעוּ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, כִּי יוֹרֵד עַכְשָׁו הַשֶּׁפַע מֵאֲצִילוּת לִבְרִיאָה וּמִבְּרִיאָה לִיצִירָה וּמִיצִירָה לַעֲשִׂיָּה, וְזוֹ גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, שֶׁיּוֹרֵד אֶל מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וּמַגְבִּיהַּ וּמַעֲלֶה אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת. כִּי בָּזֶה שֶׁעוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ עָנִי, הוּא מִתְחַבֵּר אֲלֵיהֶם, עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ שַׂיָּכוּת אֲלֵיהֶם,

וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם: כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי. וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה: אֱלֹהִים. זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי. וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם: וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ: עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה. וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ. כִּי אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי:

וּמַחְדִּיר בָּהֶם מִחִין עֶלְיוֹנִים, שֶׁזֶּה שֶׁאָמַר: "שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי"; וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ד.): לְדָוִד שָׁמְרָה נַפְשִׁי, כִּי חָסִיד אָנִי; לֵוִי וְרַבִּי יִצְחָק, חַד אָמַר: כָּךְ אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לֹא חָסִיד אֲנִי, שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יְשֵׁנִים עַד שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת, וַאֲנִי (תְּהִלִּים קיט, סב): "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ", וְאֵידָךְ: כָּךְ אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לֹא חָסִיד אֲנִי, שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יוֹשְׁבִים אֲגֻדּוֹת אֲגֻדּוֹת בְּכִבּוֹדָם, וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּדָם וּבְשָׁפִיר וּבִשְׁלְיָה, כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּבָכָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְעַל בְּזָיוֹן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְקָרֵב אֶת כָּל הָרְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה זָכָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ מָשִׁיחַ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (זְכַרְיָה ט, ט): "צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר", כִּי זֶה סוֹד הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁמְּשִׁים אֶת עַצְמוֹ כֶּעָנִי, וְתָמִיד בּוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל שִׁפְלוּתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִרְכַב עַל הַחֲמֹרִיּוּת לְהַכְנִיעָהּ. וְכָךְ הוּא מְקָרֵב נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (פִּינְחָס ריג): וְדָוִד בָּעֵי בָּעוּתֵיהּ קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר: "שָׁמְרָה נַפְשִׁי" דְּלָא יִדְחוֹן לֵהּ לְבַר, וְכַד מָטֵי לְקַבְלָהּ יִפְתְּחוּן לֵהּ פִּתְחִין וּתְקַבֵּל לֵהּ קָמָךְ. "כִּי חָסִיד אָנִי" — וְכִי חָסִיד אִקְרֵי? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִין, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה נה, ג): "חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים", בְּגִין כָּךְ "שָׁמְרָה נַפְשִׁי" דְּלָא תִּשְׁבּוֹק לֵהּ לְמֵהַךְ לְבַר. כִּי דַיְקָא הַצַּדִּיק שֶׁמַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְלֹא כְּלוּם, וְתָמִיד חוֹשֵׁב שֶׁהוֹלְכִים לִדְחוֹת אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, הוּא יָכוֹל לְקָרֵב רְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְכָל שֶׁהוּא מְפַחֵד יוֹתֵר שֶׁלֹּא יִדָּחֶה כְּרֶגַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי אֵיזוֹ יְשׁוּעוֹת וְגֵאוּת, כֵּן זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל אֱמֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה כְּלַל

הַמְּזֻמּוֹר שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בִּלְשׁוֹן עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, הַכֹּל — כְּדֵי לְהַחֲזִיק מַעֲמָד וְלֹא לְהִשָּׁבֵר, וְזֶה שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת עַצְמָם: **"כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי, וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה"**, עַל־יְדֵי שֶׁקֵּרַבְתָּנִי לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וְשַׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית־הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם, וַאֲנִי לוֹמֵד אֶצְלָם אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, אַךְ אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, **"אֱלֹהִים, זֵדִים קָמוּ עָלַי, וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם"**, שֶׁהֵם כֹּלֵל הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַנּוֹאֲפִים כִּכְלָבִים, וְחוֹלְקִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְרוֹצִים לְרַחֲקֵנִי מֵהֶם, כְּדֵי לְאַבְּדֵנִי מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת. וְלָכֵן אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ: **"פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ"**, שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְאַזֵּר בְּעֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד כָּל הַקָּמִים עָלַי לְרַחֲקֵנִי מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיקִים הַמְקֻרָבִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶלָּיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא עַל־יְדֵי עֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב), שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּעֻזּוּת וּבְעַקְשָׁנוּת נֶגְדָּם, וְלֹא יִתְפַּעֵל מֵהֶם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְקַבֵּל מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר, צַדִּיקֵי אֱמֶת, הִתְחַזְּקוּת, אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מַתָּנָה, הֲלָכָה ה', אוֹת ה'); כִּי בֶּאֱמֶת עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת וּמַכְאוֹבִים, וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא כְלוּם, וְהוּא מְאֹד מְאֹד מְסֻכָּן, שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד. וְלָכֵן עָלָיו לְהִתְחַנֵּן כָּאן מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר זָכָה לַעֲבֹר אֶת הַד' עוֹלָמוֹת: עֲשִׂיָּה, יְצִירָה, בְּרִיאָה, אֲצִילוּת, וְנִכְלָל כְּבָר בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְלָל, עַד שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, וְעַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן שֶׁיֵּרֵד הַשֶּׁפַע, דַּיְקָא עַכְשָׁו מִתְאַחֲזִים בּוֹ הַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם כֹּלֵל הָעַזֵּי פָּנִים הָרוֹצִים לְרַחֲקוֹ מֵהַקְּדֻשָּׁה וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ, וּמְסִיתִים וּמַדִּיחִים אוֹתוֹ, שֶׁיִּתְרַחֵק מֵהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וּמִתַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֵם צַדִּיקֵי הַדּוֹר, שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ טוֹבָה נִצְחִית. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִתְאַזֵּר בְּעֻזּוּת וּבְעַקְשָׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגְדָּם, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם. וְהָעִקָּר — לְבַקֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִדָּחֶה מִפָּנָיו בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְכֵן שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִתַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֲשֶׁר עַל יָדָם יִזְכֶּה לְתִקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד, וְהָבֵן.

בית יַעֲקֹב. לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְהוָה: כִּי כָל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ
בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ. אַל יַעַזְבֵנוּ
וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו. לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו
וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ: וְיִהְיוּ
דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה. קְרֹבִים אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יוֹמָם וָלָיְלָה. לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר
יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים.
אֵין עוֹד:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא
יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם:
אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ
נַחְלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם
הַזֵּידוֹנִים: בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם:
נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים. הַפַּח נִשְׁבָּר
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה. עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, עָלֶיךָ
לְשַׂמֵּחַ מְאֹד מְאֹד. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, לְכַוֵּן מְאֹד בַּאֲמִירַת
הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, וּלְכַוֵּן בּוֹ פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה נוֹתְנִים תּוֹדָה וְהוֹדָאָה
לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁשָּׁם חָלְקֵנוּ בְּחֵלֶק הַצַּדִּיק, וְלֹא שָׁם נַפְשֵׁנוּ לָמוּט
רַגְלֵינוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם שֶׁחָלַק עַל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְכִמְעַט שֶׁנֶּאֱבַדְנוּ לְגַמְרֵי עַל
יָדוֹ. וּבְמִזְמוֹר הַזֶּה נָתַן דָּוִד הַמֶּלֶךְ תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא,

שֶׁהִצִּילוֹ מִכָּל הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁרָצוּ לְבַלֵּעַ אוֹתוֹ חַיִּים, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אוֹצַר הַמִּדְרָשִׁים) עַל הַפָּסוּק (מִשְׁלֵי ג, יט): "ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ", כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹלָמוֹ, בְּרַחֲמִים בָּרָא אוֹתוֹ, וְאִלְמָלֵא רַחֲמָיו הָרַבִּים, לֹא הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, שֶׁכָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — בָּרָא כְּנֶגְדּוֹ, וְנָתַן אֵימַת זֶה עַל זֶה: בָּרָא יִשְׂרָאֵל, בָּרָא כְּנֶגְדּוֹ אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְאִלְמָלֵא רַחֲמָיו וְתַקָּנָה שֶׁתִּקֵּן, הָיוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם בּוֹלְעִין אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִי שָׁעָה שֶׁהֵן חַיִּים, שֶׁכֵּן דָּוִד מְשׁוֹרֵר: "לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ" וְגוֹ', אֲזַי "חַיִּים בְּלָעוּנוּ" וְגוֹ'. וּמַה תַּקָּנָה תִּקֵּן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? בָּרָא לָהֶן לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם שָׂרִים לְמַעְלָה, וּבָרָא כְּנֶגְדָּן יִשְׂרָאֵל, וּבָרָא לָהֶן מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִפִּיל אֵימָתָן עַל שָׂרֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְרִין עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, עוֹמְדִין וּמְקַטְרְגִין שָׂרֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל יִשְׂרָאֵל, וְעוֹמְדִין שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּה וּבִתְחִנָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכֵיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה, וּמַשְׁפִּימִין בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וְעוֹמְדִין בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים, וּמְכַוְּנִים אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מִתְחַבֶּרֶת תְּפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם תְּפִלָּתָן שֶׁל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל, מִיָּד מִתְרַצֶּה לָהֶן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְנוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ, וּמִתְגַּבְּרִין וּמוֹצִיאִין אֵשׁ חַם, וְנוֹתְנִין אֵימָתָן עַל שָׂרֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּכְשֶׁאֵימָתָן נוֹפֶלֶת עַל הַשָּׂרִים שֶׁל מַעְלָה, אֵימָה נוֹפֶלֶת עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לַחֲזוֹר בְּכָל יוֹם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזִּכָּה אוֹתוֹ לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא רַבֵּנוּ ז"ל, הַמַּגֶּלֶה לוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּפוֹתֵחַ אֶת פִּיו לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי רַבֵּנוּ ז"ל מְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס'), וַעַל־יְדֵי־זֶה אָדָם פּוֹתֵחַ אֶת פִּיו וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַחֶסֶד הַכִּי גָּדוֹל, שֶׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת מְקֹרָבִים אֶל רַבֵּנוּ ז"ל, וַאֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר עָבְרוּ עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים, עִם כָּל זֹאת רַבֵּנוּ ז"ל מְגַלֶּה לָנוּ עֲצוּמוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת, אֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, אֲפִלּוּ שֶׁנָּפַלְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפַלְנוּ — לֹא לְהִתְיָאֵשׁ, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח); וְזֶה הַשֶּׁבַח וְהַתּוֹדָה הַכִּי גְּדוֹלִים, שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹתְנִים פֹּה בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא נִתְרַחֲקְנוּ מֵרַבֵּנוּ ז"ל וּמִתַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אֵינְשֵׁי דְּלָא מְעַלֵּי, אָדָם בְּלִיַּעַל מִסִּטְרָא דִּקְלִפָּה, שֶׁזֶּה חֶסֶד גָּדוֹל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה כ', סִימָן ו'): "נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים", מָשָׁל לְיוֹנָה שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת

בְּקִנְאָה, רָאָה אוֹתָהּ נָחָשׁ רַע, הָיָה מְבַקֵּשׁ לַעֲלוֹת אֵלֶיהָ, בָּרְחָה הֵימֶנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר, עָלָה וְיָשַׁב לָהּ בְּקִנְאָהּ, נָפְלָה הָאֵשׁ בְּקִנְאָהּ וְנִשְׂרַף הַנָּחָשׁ. פָּרְחָה הַצִּפּוֹר וְיָשְׁבָה לָהּ בְּגַג, כֵּיוָן שֶׁנִּשְׂרַף הַנָּחָשׁ וְהַקֵּן, אָמְרוּ לַצִּפּוֹר: עַד מָתַי אַתְּ פּוֹרַחַת מִמָּקוֹם זֶה לְמָקוֹם זֶה? ! הָלְכָה וּמָצְאָה לָהּ קֵן נָאֶה וּמְשֻׁבָּח, וְיָשְׁבָה לָהּ בְּתוֹכוֹ. כָּךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, וְהָיָה פַּרְעֹה הַנָּחָשׁ מִתְחַכֵּם עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א, י): "הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ", וְהוּא נִמְשַׁל כְּנָחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כט, ג): "הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל", בָּרְחוּ יִשְׂרָאֵל מִפָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ יא, יא): "יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם", וְכֵיוָן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, נִשְׂרַף פַּרְעֹה בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, ז): "תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ", יָשְׁבוּ לָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קב, ח): "וַאֲהִיָּה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גָּג"; וְאַחַר־כָּךְ בָּרְחוּ כְּצִפּוֹר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כז, ח): "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ", וּכְשֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מָצְאוּ לָהֶם קֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פד, ד): "גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת", וְכֵן דָּוִד אָמַר (שָׁם קלב, ה): "עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַהֲוָיָ"ה מִשְׁכָּנוֹת לְאַבִּיר יַעֲקֹב". לְכָךְ נֶאֱמַר: "נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה"; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׁם לִבּוֹ אֶל דִּבְרֵי אֵלּוּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְנוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא רַבֵּנוּ זַ"ל, וְאֶל תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הַמְחַזְּקִים וּמְשַׂמְּחִים וּמְעוֹרְרִים אֶת לִבּוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּבָּרְחוּ תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר לֹא יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְהָבֵן.

שִׁיר שֶׁל יוֹם

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם וָיוֹם אָדָם צָרִיךְ לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן סוֹפְרִים אֶת הַיָּמִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם: "הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת", "הַיּוֹם יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת" וְכוּ'. כִּי אֲנַחְנוּ מִשְׁתּוֹקְקִים אֶל שַׁבָּת שֶׁהִיא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּשַׁלַּח סג): "רְאוּ כִּי הַוָיָ"ה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת", מַאי שַׁבָּת? יוֹמָא דְּבֵיהּ נַיְיחִין שְׁאָר יוֹמִין, וְהוּא כְּלָלָא דְּכָל אִינּוּן שִׁיתָּא אַחֲרָנִין, וּמַגִּיהּ מִתְבָּרְכִין. רַבִּי יֵיסָא אָמַר, וְכֵן נָמֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל: אִקְרֵי שַׁבָּת, בְּגִין דְּאִיהִי בַּת זוּגוֹ, וְדָא הִיא כַּלָּה, דִּכְתִיב (שְׁמוֹת לא, יד): "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם", וְלָא לִשְׁאָר עַמִּין, הֲדָא הוּא

הִכְתִיב (שָׁם, יז): "בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְדָא הִיא לָכֶם וְלֹא לְשָׁאָר עַמִּין, הַדָּא הוּא הִכְתִיב (שָׁם): "בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְדָא הִיא אַחֲסָנַת יְרוּתַת עָלְמִין לְיִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁאָז מֵאִיר אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'), שֶׁצְּרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְלָכֵן תִּקְנוּ שֶׁלְּוִיִּים יֹאמְרוּ עַל הַדּוּכָן בְּכָל יוֹם מִזְמוֹר אַחַר, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ד', סִימָן ט'): "וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה" — זֶה הַשִּׁיר, דְּתָנְיָנָן תַּמָּן: הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים אוֹמְרִים בַּמִּקְדָּשׁ, בָּרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים (תְּהִלִּים כד): "לַהַוָ"ה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", בַּשֵּׁנִי (שָׁם מח): "גָּדוֹל הַוָ"ה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ" וְגוֹ', בַּשְּׁלִישִׁי (שָׁם פב): "אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל", בָּרְבִיעִי (שָׁם צד): "אֵל נְקָמוֹת הַוָ"ה, אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ", בַּחֲמִישִׁי (שָׁם פא): "הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עֻזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב", בַּשִּׁשִּׁי (שָׁם צג): "הַוָ"ה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", בְּשַׁבָּת (שָׁם צב): "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת", לֶעָתִיד לָבוֹא לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה לא.): רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: בָּרִאשׁוֹן מֶה הָיוּ אוֹמְרִים (תְּהִלִּים כד): "לַהַוָ"ה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", עַל שֵׁם שֶׁקָּנָה וְהִקְנָה שַׁלִּיט בְּעוֹלָמוֹ. בַּשֵּׁנִי מֶה הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם מח): "גָּדוֹל הַוָ"ה וּמְהֻלָּל מְאֹד", עַל שֵׁם שֶׁחִלֵּק מַעֲשָׂיו וּמָלַךְ עֲלֵיהֶן. בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם פב): "אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל", עַל שֵׁם שֶׁגִּלָּה אֶרֶץ בְּחָכְמָתוֹ, וְהֵכִין תֵּבֵל לַעֲדָתוֹ. בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם צד): "אֵל נְקָמוֹת הַוָ"ה", עַל שֵׁם שֶׁבָּרָא חַמָּה וּלְבָנָה, וְעָתִיד לִפָּרַע מֵעוֹבְדֵיהֶן. בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם פא): "הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עֻזֵּנוּ", עַל שֵׁם שֶׁבָּרָא עוֹפוֹת וְדָגִים לְשַׂבֵּחַ לִשְׁמוֹ. בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם צג): "הַוָ"ה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", עַל שֵׁם שֶׁגָּמַר מְלַאכְתּוֹ וּמָלַךְ עֲלֵיהֶן. בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים (שָׁם צב): "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת", לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לְכַוֵּן בְּכָל יוֹם אֶל הַמִּזְמוֹר שֶׁשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ יוֹם, כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ שִׁיר מְיֻחָד כְּפִי הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּאִירָה בּוֹ מִשַּׁבָּת, שֶׁהִיא עֶצֶם הַנְּקֻדָּה, וְעַל־כֵּן מַזְכִּירִים שַׁבָּת בְּשִׁיר שֶׁל יוֹם דַּיְקָא, שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם: "הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת" וְכוּ', וְכֵן בְּשֵׁנִי וְכוּ' וְכֵן בִּשְׁלִישִׁי וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי הַשִּׁיר עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת הֶאָרַת הַנְּקֻדָּה אֶל כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעִקַּר הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית הִיא שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, הֲלָכָה ה', אוֹת כא); וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ שִׁיר אַחֵר, שִׁיר מְיֻחָד כְּפִי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה

שיר של יום

הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

לְדָוִד מִזְמוֹר. לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב. אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה,

---

הַשַּׁיֶּכֶת לְכָלָּיוּת לְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מְלַמְּדִים, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ז׳); כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵאִיר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז, וְיכוֹלִים לְהִתְקָרֵב בְּכָל יוֹם וָיוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַשִּׁיר שֶׁנִּשְׁמַע בַּיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִתְגַּלֶּה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה עַד מְאֹד, שֶׁזֶּה עִנְיָן שֶׁל הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּים הָיוּ אוֹמְרִים עַל הַדּוּכָן בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הֵם הָיוּ מְקַשְּׁרִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּזְכּוּ לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים לג, פד); אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל־יְדֵי הַשִּׁיר הַנִּגּוּן, שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, וְהָבֵן.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם רִאשׁוֹן אַחַר הַשַּׁבָּת, נִסְתַּלֶּקֶת מֵהָאָדָם הַנְּשָׁמָה שֶׁהֵאִירָה בּוֹ בְּשַׁבָּת־קֹדֶשׁ. וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה תִּשְׂמַח מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה נִתְגַּלֶּה אֲשֶׁר ״לַיהוָה״ה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ״, שֶׁזֶּה גִּלּוּי הַנְּשָׁמָה, שֶׁנִּתְגַּלֶּה לְכֻלָּם עֶצֶם הָאֲצִילוּת, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְהַכֹּל לַכֹּל זֶה אֱלֹקוּת, וְזֶה ״כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ״, שֶׁהוּא סוֹד מַה שֶּׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יג, מִיּוֹם ו׳): מֵעִנְיַן הָעֲשָׂר חוֹמוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁהֵם סוֹד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל צְמִצוּמֵי הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל הָאָרֶץ

וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

(לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, הֲלָכָה ו׳, אוֹת יב). וּכְשֶׁתִּתְבּוֹנֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, הֵיטֵב בְּמִזְמוֹר זֶה, תִּרְאֶה וְתָבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁכָּל הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִגְּלוּי הַנְּשָׁמָה, וְלֹא כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְזֶה, אֶלָּא מִי שֶׁהוּא "נְקִי כַּפַּיִם וּבַר לֵבָב", אֲשֶׁר גִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מט), שֶׁצְּרִיכִים לְזַכֵּךְ אֶת הַלֵּב, בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁרֶה בּוֹ רַק הַטּוֹב, כִּי הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, זֶה בְּחִינַת אֵין סוֹף, וּצְרִיכִים לְצַמְצֵם אֶת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, וּלְצַיֵּר אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְאָז "יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת הַוָי״ה", שֶׁהוּא סוֹד הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי, שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ יְחוּדֵי הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר עַל יָדָם נִמְשֶׁכֶת בְּרָכָה עַל הָאָדָם. "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", הֵם הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁבְּדַעַת הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ נִפְתָּחִים, וְיָבוֹא בָּהֶם מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ בָּעוֹלָם בִּכְלָל, וּבִפְרָטִיּוּת בְּמֹחַ וּבְלֵב אָדָם, שֶׁכֻּלָּם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי תֵּכֶף שׁוֹאֵל מִי שֶׁשּׁוֹאֵל, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת הָרָעוֹת וְהַזָּרוֹת שֶׁבְּלֵב הָאָדָם, הַנִּמְשָׁכוֹת מֵהַיֵּצֶר הָרָע, מִבְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", שֶׁפִּתָּה לָאָדָם וְחַוָּה וּלְכָל הַכְּרוּכִים אַחֲרָיו, וְכַמּוּבָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית נב.): וַוי לְחִוְיָא קַדְמָאָה דְּקָטִיל לָאָדָם, וּלְכָל דָּרִין דְּאָתֵין אַבַּתְרֵיהּ, וְהֵם שׁוֹאֲלִים: "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר הֶעֱלִימוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתוֹ, שֶׁיָּבוֹא בְּדַעְתֵּנוּ וּבְלִבֵּנוּ וּבְכָל הָעוֹלָם, וְאָז מְשִׁיבִים לָהֶם מִיָּד: "הַוָי״ה עִזּוּז וְגִבּוֹר הַוָי״ה גִּבּוֹר מִלְחָמָה", 'גִּבּוֹר מִלְחָמָה' דַּיְקָא שֶׁמַּזְכִּירִים עַתָּה רַק תֹּקֶף גְּבוּרָתוֹ וְעֻזּוֹ, הַיְנוּ סוֹד גְּבוּרוֹת וְתֹקֶף הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּסוֹד דִּין שֶׁל הַבַּעַל־כֹּחַ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַכְנִס לְבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא,

הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם. לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן
הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן. הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְהוָה
מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם. הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם. וְיִמָּלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת
כָּל הָאָרֶץ. אָמֵן וְאָמֵן: ק״י

הַיּוֹם יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ: יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל
הָאָרֶץ. הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. קִרְיַת מֶלֶךְ רָב:
אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב: כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים
נוֹעֲדוּ. עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ. נִבְהֲלוּ

וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם. וּלְהָאִיר גַּם בָּהֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אוֹמְרִים תֵּכֶף־וּמִיָּד: "וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", עַד שֶׁמְּסַיְּמִים "הַוָ״ה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד"; כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, וְיַגֶּלֶה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵי כֹּל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ב׳), כִּי הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, וְהוּא מַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת, גִּלּוּי אֱלֹקוּת, עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְלָכֵן תְּקַבֵּל עַל עַצְמְךָ הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא לִשְׁמֹר בְּיוֹתֵר עַל מֹחַ מַחֲשַׁבְתְּךָ, וְלַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּיוֹם רִאשׁוֹן נִסְתַּלֵּק סוֹד הַנְּשָׁמָה שֶׁקִּבֵּל הָאָדָם בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה, לַחֲשֹׁב וּלְהַרְגִּישׁ רַק אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן.

ג.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם שֵׁנִי אַחַר הַשַּׁבָּת, נִסְתַּלֵּקֶת מֵהָאָדָם הָרוּחַ שֶׁהֵאִירָה בּוֹ בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תִּשְׂמַח מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה נִתְגַּלָּה מַעֲלַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם. "גָּדוֹל הַוָ״ה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ", כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ —

נֶחְפָּזוּ: רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם. חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ קָדִים
תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ
בְּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ
עַד עוֹלָם סֶלָה: דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ:
כִּשְׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ. צֶדֶק
מָלְאָה יְמִינֶךָ: יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן. תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה.
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ. סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ:
שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ. פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. לְמַעַן תְּסַפְּרוּ
לְדוֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד. הוּא
יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת: הושיענו, וכו׳ ק״י

כְּשֶׁמְּגַלִּים גַּם לָרְחוֹקִים עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעוֹשִׂים מֵהַר שָׂדֶה וּמִשָּׂדֶה בַּיִת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳); וּכְשֶׁתִּתְבּוֹנֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, הֵיטֵב בְּמִזְמוֹר זֶה, תִּרְאֶה וְתָבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁכָּל הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִגְּלוּי רוּחַ, שֶׁהוּא סוֹד הַדִּבּוּר הַמְחַבֵּר בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁכִינְתֵּיהּ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כט), שֶׁזֶּה ״כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו״, שֶׁזֶּה סוֹד בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהַמַּחַ שֶׁל הָאָדָם שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר, וּכְשֶׁפּוֹגְמִים בַּדִּבּוּר, אָז נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְפִילָה, שֶׁהַדְּמִים לוֹחֲצִים אֶת הַמֹּחַ, שֶׁזֶּה ״רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה״, וְעַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר רוֹעֵד הָאָדָם, וְנוֹפֵל, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כִּי נִפְגַּם הָרוּחַ, שֶׁזֶּה ״וְרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ״. וְלָכֵן בְּיוֹם שֵׁנִי נִסְתַּלֵּק סוֹד הָרוּחַ, שֶׁקִּבֵּל הָאָדָם בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר. וְלָכֵן תְּקַבֵּל עַל עַצְמְךָ הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא לִשְׁמֹר בְּיוֹתֵר עַל דִּבּוּר פִּיךָ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יַחֲזֹר וְיִבָּנֶה אֶצְלְךָ בִּנְיַן הַמֹּחִין. ״כִּשְׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ״, עַד ״כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד, הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת״, כִּי עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא סוֹד הָרוּחַ, נִבְנֶה הַמֹּחִין, וְנִדְבָּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָבֵן.

הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

מִזְמוֹר לְאָסָף. אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל. וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה: שִׁפְטוּ דַל וְיָתוֹם. עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְטוּ דַל וְאֶבְיוֹן. מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ: לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ. יִמּוֹטוּ כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ: אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם. וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם: אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן, וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ: קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ. כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם:

הושיענו, וכו׳ ק״י

ד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם שְׁלִישִׁי אַחַר הַשַּׁבָּת, נִסְתַּלֵּקֶת מֵהָאָדָם הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵאִירָה בּוֹ בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְלָכֵן בְּאָמְרָךְ מִזְמוֹר זֶה תִּשְׁמַח מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה מְדַבֵּר כֻּלּוֹ מִמִּשְׁפָּט, אֲשֶׁר צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נט), שֶׁמִּי שֶׁמְּקָרֵב נְפָשׁוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בּוֹנֶה ״הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ״, וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַנְּפָשׁוֹת בּוֹ. וּכְשֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְעוֹרֵר אֶת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, בְּסוֹד לַהֲבַת אֵשׁ, וְהָאֵשׁ הַזֶּה שׁוֹרֵף אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּלִבּוֹ. וְלָכֵן עִקַּר תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ הוּא לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב אֵצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ (בְּרֵאשִׁית יב, ה): ״אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ״, וְתַרְגּוּמוֹ: וְיָת נַפְשָׁתָא דְּשַׁעְבִּידוּ לְאוֹרַיְתָא, שֶׁקָּרֵב נְפָשׁוֹת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. אֲבָל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַקְּלִפּוֹת וְהָרָע שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת, צְרִיכִים לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב: ״עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה״, כִּי אִם אֵינָם שׁוֹפְטִים אֶת עַצְמָם, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְרַחֵק אֶת הָרְשָׁעִים. ״שִׁפְטוּ דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ״, שֶׁמְּעוֹרֵר

וּמְחַזֵּק אוֹתְךָ, שֶׁתָּמִיד תִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמְךָ וְאֶת אֲחֵרִים, וְתָדִין אוֹתָם לְכַף זְכוּת, כִּי הֵם בְּחִינַת דָּל וְיָתוֹם, וְתִמְצָא בָּהֶם אֶת הַצֶּדֶק, וְעַל־יְדֵי־זֶה "**פַּלְטוּ דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ**"; כִּי כְּשֶׁזּוֹכִים לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה; כִּי קֹדֶם שֶׁמְּקָרְבִים אֶת הַנְּפָשׁוֹת, אֲזַי הֵם מֻנָּחִים בְּעֶמְקָא דִּתְהוֹמָא, בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת. "**לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ, יִמּוֹטוּ כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ**", כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקוֹת מִסְתּוֹבְבוֹת בַּחֲשֵׁכָה, וּמַחֲרִיבוֹת אֶת הָעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה הָיָה לְמַלֵּא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּלְהָאִיר אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מג, ב): "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ" וְגוֹ'. וְזֶה "**אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם**", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, שֶׁאָז פָּסְקָה זֻהֲמָתָם עַל־יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט, וְנִתְבַּטֵּל הָרָע מֵהֶם, עַד שֶׁהָיוּ דּוֹמִים לְמַלְאָכִים. רַק עַל־יְדֵי הָעֵרֶב רַב, שֶׁנִּתְקָרְבוּ גַּם־כֵּן, וְהֵם עָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, שֶׁלָּהֶם אֵין מוֹעִיל מִשְׁפָּט, עַל־יְדֵי־זֶה גָּרְמוּ אַחַר־כָּךְ מַה שֶּׁגָּרְמוּ: "**אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ**", כִּי כְּשֶׁאֵין מִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁאֵין שׁוֹפְטִים אֶת עַצְמָם, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרְמִים נְפִילָה לְעַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וּנְפִילָה לְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁקֵּרְבָן (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַרְשָׁאָה, הֲלָכָה ד', אוֹת יב); וְלָכֵן תְּקַבֵּל עַל עַצְמְךָ הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, לִשְׁמֹר עַל מַעֲשֶׂיךָ, וְתַעֲסֹק הַרְבֵּה בַּעֲשִׂיָּה דִּקְדֻשָּׁה, לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת לְקָרְבָן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַיּוֹם הַזֶּה מְאֹד מְסֻגָּל לְקָרֵב רְחוֹקִים, כִּי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נִכְפַּל בּוֹ כִּי טוֹב, לִמְצֹא אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז שֶׁבִּכְלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקוּת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה א', אוֹת ב'); וְלָכֵן דַּיְקָא בַּיּוֹם הַזֶּה שְׁנִסְתַּלְּקָת מֵהָאָדָם הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵאִירָה בּוֹ בְּשַׁבָּת, צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד לַעֲסֹק בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָאִיר אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז בּוֹ וּבַאֲחֵרִים, וְהָבֵן.

הַיּוֹם יוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

אֵל נְקָמוֹת יְהוָה. אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט
הָאָרֶץ. הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים: עַד מָתַי רְשָׁעִים.
יְהוָה. עַד מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ: יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק.
יִתְאַמְּרוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ. וְנַחֲלָתְךָ
יְעַנּוּ: אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ, וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ: וַיֹּאמְרוּ
לֹא יִרְאֶה יָהּ. וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בִּינוּ בֹעֲרִים
בָּעָם. וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ: הַנֹּטַע אֹזֶן הֲלֹא
יִשְׁמָע. אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט: הַיִּסֵּר גּוֹיִם הֲלֹא
יוֹכִיחַ. הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת: יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת
אָדָם. כִּי הֵמָּה הָבֶל: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם רְבִיעִי קֹדֶם הַשַּׁבָּת, כְּבָר מַתְחִיל לְהָאִיר עַל הָאָדָם הַנֶּפֶשׁ מִשַּׁבָּת הַבָּאָה. וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תִּשְׂמַח מְאֹד, כִּי עַל־יָדוֹ מַכְנִיעִים אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁמְּסַבְּבִים אֶת הָאָדָם, וְעִקַּר כֹּחָן שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הוּא רַק עַל־יְדֵי גֵּאוּת וְיֵשׁוּת: 'אֲנָא אֶמְלֹךְ', שֶׁאָז הוֹלֵךְ לָאָדָם שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פב); כִּי בָּרֶגַע שֶׁאָדָם תָּמִיד אוֹמֵר: אֲנִ"י, אוֹ אָנ"ה, כְּבָר מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דִּינִים, שֶׁזֶּה "אֵל נְקָמוֹת יְהוָה, אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ", שֶׁזֶּהוּ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֲנִ"י, אָנ"ה, וְאֵין עוֹד דָּבָר שֶׁנּוֹקֵם בָּאָדָם כְּמוֹ הַיֵּשׁוּת וְהַגֵּאוּת שֶׁמְּסַבֵּב אוֹתוֹ, אֲשֶׁר זֶה כְּלַל הָרְשָׁעִים שֶׁנִּכְשָׁלִים רַק בִּשְׁבִיל הַגֵּאוּת, שֶׁזֶּהוּ "הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים". וְלָכֵן רָאוּי לְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ נֶפֶשׁ דְּשַׁבָּת הַבָּאָה, וְתִתְבָּרַח מֵהָרְשָׁעִים אֲשֶׁר אֵינָם מְרַחֲמִים עַל שׁוּם בְּרִיָּה, וּבָזֶה הֵם מַרְאִים, שֶׁאֵינָם מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בֵּיצָה טז): כָּל מִי שֶׁמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא מִזַּרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל

וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֵנוּ: לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע. עַד יִכָּרֶה
לָרָשָׁע שָׁחַת: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ. וְנַחֲלָתוֹ לֹא
יַעֲזֹב: כִּי עַד צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט. וְאַחֲרָיו כָּל יִשְׁרֵי
לֵב: מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים. מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם פֹּעֲלֵי
אָוֶן: לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה
נַפְשִׁי: אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי. חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי:
בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי:
הֲיִחְבָּרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת. יֹצֵר עָמָל עָלַי חֹק: יָגוֹדּוּ עַל
נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב.
וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי: וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וּבְרָעָתָם
יַצְמִיתֵם. יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה.
נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה. בְּזִמִּרוֹת
נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל
אֱלֹהִים: הושיענו, וכו׳ ק״י

הַבְּרִיּוֹת, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ מִזַּרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מְאֹד מֵאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם שֵׁמֶץ רַחֲמָנוּת. שֶׁזֶּה ״עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ, אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיִתוֹמִים יְרַצֵּחוּ: וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ, וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב״. וְדַיְקָא בְּיוֹם זֶה שֶׁמֵּאִיר הַנֶּפֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת הַבָּאָה, צְרִיכִים לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל בּוֹ אוֹר הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן צְרִיכִים לְקָרֵב רְחוֹקִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יְכוֹלִים מְאֹד לְהַצְלִיחַ בְּקֵרוּב רְחוֹקִים. אֲבָל הָעִקָּר לְהִתְרַחֵק מִרְשָׁעִים, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר רַק עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, שֶׁאָז אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹבְרִים עָלָיו יְסוּרִים קָשִׁים וּמָרִים מֵאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, אִם יִלְמַד תּוֹרָה, אָז יִזְכֶּה לְהַפִּילָם, שֶׁזֶּה: ״אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְּלַמְּדֶנּוּ: לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת״; כִּי כְּשֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִים אֶת הָרְשָׁעִים הַקָּמִים עָלָיו. הָעִקָּר רַק תִּתְחַזֵּק בְּיוֹם זֶה מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן צא),

הַיּוֹם יוֹם חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לְאָסָף: הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ. הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף. כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר. בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי

שֶׁזּוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּסִפּוּרִים, וּמְקָרֵב רְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר חָכְמָה עִלָּאָה בְּחָכְמָה תַּתָּאָה. וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, צָעַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: "מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים, מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן"; כִּי גָּדֵל כֹּחַ הַצַּדִּיק — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, כִּי הוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ אֶל הַכִּי גְּרוּעִים, וּלְהָאִיר בָּהֶם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, עַד שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ, שֶׁזֶּה "אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי", כִּי הַצַּדִּיק מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד תָּמִיד, וְדָן אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְכַף זְכוּת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה א׳, אוֹת ה׳). וְלָכֵן אֲפִלּוּ אִם מָטָה רַגְלִי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁמַּמְשִׁיךְ עָלַי הַצַּדִּיק, יִסְעָדֵנִי וְיַחֲזִקֵנִי שֶׁלֹּא אֶפֹּל. וְזֶה "בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעְשְׁעוּ נַפְשִׁי", הֵינוּ כְּשֶׁרַבּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת וּמְבַלְבְּלוֹת אוֹתִי, וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתִי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי רִבּוּי הַפְּגָמִים, אֲזַי "תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעְשְׁעוּ נַפְשִׁי", הֵינוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתוֹ בַּמֶּה שֶׁעוֹזֵר לוֹ לִמְצֹא אֵיזוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה בְּעַצְמוֹ. וְזוֹ נֶחָמָתוֹ, וְזֶה מְשַׁעְשֵׁעַ אֶת נַפְשׁוֹ. וְעַל־כֵּן דַּיְקָא בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁמְּכִינִים אֶת עַצְמֵנוּ לְשַׁבָּת, מוֹסִיפִים גַּם אֶת הַפְּסוּקִים: "לְכוּ נְרַנְּנָה לַה׳", נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ" וְגוֹ׳, לְהַזְכִּיר לְעַצְמֵנוּ כְּבָר עַכְשָׁו אֶת קַבָּלַת שַׁבָּת. וּצְרִיכִים לִשְׁמֹחַ מְאֹד בַּיּוֹם הַזֶּה, כִּי כְּבָר מְאִירָה בּוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת הַבָּאָה, וְהָבֵן.

1.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם חֲמִישִׁי קֹדֶם הַשַּׁבָּת, כְּבָר מַתְחִיל לְהָאִיר עַל הָאָדָם הָרוּחַ מִשַּׁבָּת הַבָּאָה. וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה — תִּשְׂמַח מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מִשִּׂמְחַת הַשַּׁבָּת. כִּי כְּבָר עַכְשָׁו יוֹם חֲמִישִׁי מַתְחִילִים לִשְׁמֹעַ אֶת שִׁיר הַשַּׁבָּת: "שְׂאוּ זִמְרָה

יַעֲקֹב: עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ
מִצְרָיִם. שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע: הֲסִירוֹתִי מִסֶּבֶל
שִׁכְמוֹ. כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה: בַּצָּרָה קָרָאתָ
וָאֲחַלְּצֶךָּ. אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם. אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה
סֶלָה: שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ. יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי:
לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר: אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. הַרְחֶב פִּיךָ
וַאֲמַלְאֵהוּ: וְלֹא שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה
לִי: וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם. יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם:
לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי. יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ: כִּמְעַט.
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ. וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי: מְשַׂנְאֵי
יְהוָה יְכַחֲשׁוּ לוֹ. וְיִהְיֶה עִתָּם לְעוֹלָם: וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֶלֶב
חִטָּה. וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ: הושיענו, וכו׳ ק״י

וּתְנוּ תֹּף״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרָכִין יא.): מִנַּיִן שֶׁאֵין אוֹמְרִים שִׁירָה, אֶלָּא עַל הַיַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ט, יג): ״וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן, הֶחָדַלְתִּי אֶת תִּירוֹשִׁי הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים״, אִם אֲנָשִׁים מְשַׂמֵּחַ, אֱלֹקִים בַּמֶּה מְשַׂמֵּחַ? מִכָּאן שֶׁאֵין אוֹמְרִים שִׁירָה, אֶלָּא עַל הַיַּיִן וְכוּ׳. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵהָכָא (תְּהִלִּים פא, ג): ״שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף, כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל״. כִּי בָּרַנַּע שֶׁאָדָם הוּא בִּשְׂמָחָה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְסַבְלָנוּת, וְאֵינוֹ כוֹעֵס עַל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה ״לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קה:): הַמְקָרֵעַ בְּגָדָיו בַּחֲמָתוֹ וְהַמְשַׁבֵּר כֵּלָיו בַּחֲמָתוֹ וְהַמְפַזֵּר מָעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ, יְהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּךְ אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָךְ, עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ עֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד. אָמַר רַבִּי אָבִין, מַאי קְרָאָה (תְּהִלִּים פא, י): ״לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר״, אֵיזֶהוּ אֵל זָר, שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם? הֱוֵי אוֹמֵר: זֶה יֵצֶר הָרָע. וְתִזְכֹּר אֶת זֹאת הֱיטֵב, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל בַּחַיִּים, הֵן רַק מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ הַמְּעַצּוֹר, וְלֹא יָכוֹל לִהְיוֹת סַבְלָן וּוַתְרָן,

הַיּוֹם יוֹם שִׁשִּׁי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר. אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז.

וּבָא אֶל כַּעַס וּרְצִיחָה, שֶׁזּוֹ הִיא עֲבוֹדָה זָרָה, אֲשֶׁר הוֹרֶסֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וּמְרַחֶקֶת אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּמִקְדַּשְׁתּ שַׁבָּת. "לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ, כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי". וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא בָּלָק): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אִם שְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי, אֲנִי מַפִּיל שׂוֹנְאֵיכֶם לִפְנֵיכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פא, יד): "לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי, יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ כִּמְעַט" וְגוֹ', כֵּיוָן שֶׁרָאָה בִּלְעָם הַיְאוּר יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְּרִין אֶת הַמִּצְוֹות הַקַּלּוֹת, אָמַר: מִי יוּכַל לְקַלֵּל אֶת אֵלּוּ, שֶׁהֵן מְשַׁמְּרִים מִצְוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּשְׁמוֹ גָּלוּף בָּהֶן: "הַוָיָ"ה אֱלֹקָיו עִמּוֹ", הַמְקַלְלוֹ מְקֻלָּל לְעַצְמוֹ, שֶׁשְּׁמוֹ מְשֻׁתָּף בָּהֶן. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אַגָּדַת בְּרֵאשִׁית, פֶּרֶק לב): אָמְרוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל, רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, עַד אֵימָתַי אֻמּוֹת הָעוֹלָם שׁוֹלְטִין עָלֵינוּ? ! עַד אֵימָתַי מְשַׁעְבְּדִין אוֹתָנוּ? ! וְכֵן דָּוִד אוֹמֵר: "עַד אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי" (תְּהִלִּים יג, ג); אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַדָּבָר תָּלוּי בָּכֶם, עֲשׂוּ תְּשׁוּבָה, וַאֲנִי מְכַלֶּה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ, כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי". וְלָכֵן רְאֵה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת, לְשָׁמֹחַ מְאֹד, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וּתְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרְךָ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת, הַמְאִירָה אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתִזְכֶּה שֶׁיִּמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל חַטָּאֶיךָ. וְלָכֵן בְּיוֹם חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת, אָז הוּא עֵת רָצוֹן בַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז מְלַקְּטִים אֶת רוּחַ שֶׁל הַשַּׁבָּת הַבָּאָה. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמֵּכִין אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה לְשַׁבָּת, וּמִשְׁתַּדֵּל כְּבָר לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ לְיוֹם הַשַּׁבָּת הַבָּא, וְהָבֵן.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, כְּבָר מַתְחִילָה לְהָאִיר עַל הָאָדָם הַנִּשָּׁמָה מִיּוֹם הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הַנִּשָּׁמָה, עַל־יְדֵי שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהִיא לְבוּשׁ עַל נִשְׁמָתוֹ. וְיִזְכֹּר

מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה. נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם. אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד. לְבֵיתְךָ נָאְוָה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

הושיענו וכו׳ ק״י

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן **בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ.** אמן **בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:**

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת לְעֵלָּא מִכָּל) **מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:**

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) **בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:**

הֵיטֵב, אֲשֶׁר ״הַוָּיָ״ה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ״, הֵינוּ שֶׁלְּבוּשֵׁי גֵּאוּתוֹ וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז); וְאַף שֶׁבֵּין כָּךְ מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים עַל הַנְּשָׁמָה כָּל מִינֵי מוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים, שֶׁהֵם כְּלַל הַמַּיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם, שֶׁזֶּה ״מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם״; כִּי כְּלַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְתַאֲוֹותֵיהֶם וּמְדוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, רוֹצִים לִשְׁבֹּר אֶת הַנְּשָׁמָה, וּלְהַשְׁכִּיחָהּ מִגְּדֻלָּתָהּ, אֲשֶׁר הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, עִם כָּל זֹאת ״אַדִּיר בַּמָּרוֹם הַוָּיָ״ה״, לְעוֹלָם יָדָךְ עַל הָעֶלְיוֹנָה, אִם אָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלִקּוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבָּת, הֲלָכָה ז׳, אוֹת מא); כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא הִתְחַזְּקוּת — לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן עִכְשָׁו בְּעֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, עָלֶיךָ, אָהוּבִי, בְּנִי, לִשְׁמֹחַ מְאֹד, שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהָאִיר בְּךָ הַנְּשָׁמָה שֶׁל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְתִשְׁמֹר מְאֹד עַל מַחֲשַׁבְתְּךָ, וְתַחְשֹׁב רַק מִשַּׁבַּת־קֹדֶשׁ, וּבְכָל מַה שֶּׁאַתָּה קוֹנֶה לִכְבוֹד שַׁבָּת — תִּשְׂמַח מְאֹד, כִּי אֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְהָבֵן.

מראש חודש אלול עד שמחת תורה בשחרית אומרים מזמור זה

לְדָוִד. יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. יְהוָה מָעוֹז חַיַּי
מִמִּי אֶפְחָד: בְּקָרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת
בְּשָׂרִי. צָרַי וְאֹיְבַי לִי. הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ: אִם תַּחֲנֶה
עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי. אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה
בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ: אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה. אוֹתָהּ
אֲבַקֵּשׁ. שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי. לַחֲזוֹת
בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ: כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכּוֹ בְּיוֹם
רָעָה יַסְתִּירֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ. בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי: וְעַתָּה
יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי. וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ
זִבְחֵי תְרוּעָה. אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה: שְׁמַע יְהוָה
קוֹלִי אֶקְרָא. וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי: לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי.
אֶת פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. אַל
תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ. עֶזְרָתִי הָיִיתָ. אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵצֶל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ נוֹהֲגִים, שֶׁמֵּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל בְּמִנְחָה מַתְחִילִים לוֹמַר מִזְמוֹר זֶה, עַד שַׁחֲרִית שֶׁל שְׁמִחַת תּוֹרָה, וּמְנַהֲגֵנוּ לוֹמַר בְּשַׁחֲרִית אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה אַחַר שִׁיר שֶׁל יוֹם. וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ יָתוֹם אַחַר־כָּךְ, וּבְמִנְחָה אוֹמְרִים אֶת זֹאת תֻּכַּף־וּמִיָּד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, לִפְנֵי תַּחֲנוּן וְקַדִּישׁ תִּתְקַבַּל, כִּי כֵן נָהֲגוּ בְּמִדִּינוֹת וָואהְלִין וְאוּקְרַיְינָה, וְכָךְ נָהֲגוּ בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּצְרִיכִים לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד בְּעֵת אֲמִירַת מִזְמוֹר זֶה, כִּי בּוֹ מְרֻמָּז רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה כא, סִימָן ג׳): אוֹרִי — בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיִשְׁעִי — בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים; וְלָכֵן אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ: ״הַוָ״ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא״, כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם זוֹכֶה וּבָא אֶל הַצַּדִּיק עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּמִתְפַּלֵּל עִמּוֹ יַחַד, אָז זוֹכֶה לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת כָּזוֹ, עַד שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים; כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאוֹר הוּא רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיח, כז): ״אֵל הַוָ״ה וַיָּאֶר

תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי. וַיהוָה יַאַסְפֵנִי: הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי: אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי. כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וְיפֵחַ חָמָס: לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים: קַוֵּה אֶל יְהוָה. חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ. וְקַוֵּה אֶל יְהוָה: קדיש יתום

לָנוּ״, כִּי רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵאִיר לָאָדָם, וְאִם אָדָם זוֹכֶה, אֲזַי נִדְבָּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר ״הַוָיָ״ה מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד״, וְאַף שֶׁמִּתְעוֹרְרִים כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים שֶׁבָּרָאתִי כָּל הַשָּׁנָה עַל־יְדֵי חֲטָאַי וַעֲוונוֹתַי הַמְרֻבִּים, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁאֲנִי חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, הֵם נוֹפְלִים נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, שֶׁזֶּה ״בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי, צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ״; וְאַף שֶׁהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הֵמָּה אוֹרְבִים עַל הָאָדָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קמא), כִּי הֵם בָּאִים מַחֲנוֹת שְׁלֵמִים וּמְלַוִּים אֶת הָאָדָם, עִם כָּל זֹאת ״אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ״; וּמוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן טז), שֶׁזֹּאת סוֹבֵב עַל הַשְׁכִּינָה, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְדָבוּק בְּהַשְׁכִּינָה, אֲזַי הוּא אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם, וּמַה גַּם שֶׁמְּנַצֵּחַ. וְדָוִד בָּזֹאת הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵהַוָיָ״ה, כְּשֶׁנִּלְחָם עִם אוֹיְבָיו, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר: ״אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וְגוֹ׳, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ״. וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַק דָּבָר אֶחָד — שֶׁתָּמִיד יִזְכֶּה לְהִשָּׁאֵר בְּבֵית־הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְאַף פַּעַם לֹא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו מַה שֶׁיַּעֲבֹר, יִשְׁתַּדֵּל לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְתָמִיד יְצַפֶּה לְזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה ״אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת הַוָיָ״ה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ, שִׁבְתִּי בְּבֵית הַוָיָ״ה כָּל יְמֵי חַיַּי, לַחֲזוֹת בְּנֹעַם הַוָיָ״ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ״, אַחַת אֲנִי שׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאַחַת אֲנִי מְבַקֵּשׁ כָּל יְמֵי חַיַּי, שֶׁאֲזֻכֶּה לָשֶׁבֶת תָּמִיד בְּבֵית הַוָיָ״ה, וְלַחֲזוֹת בְּנֹעַם הַוָיָ״ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים בְּחַג הַסֻּכּוֹת, שֶׁאָז אָדָם מַצְפִּין אֶת עַצְמוֹ בַּסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא — צֵל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה ״כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּירֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ, בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי״; כִּי בֶּאֱמֶת הַסֻּכָּה מְגִנָּה עַל הָאָדָם בְּיוֹם רָעָה, שֶׁהוּא סוֹד וְנָפִיק, דְּהַיְנוּ בְּעֵת

שֶׁנּוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי אֻפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ, אָז דַּיְקָא זוֹכֶה לָשׁוּב וְלַחֲזוֹת בִּנְעַם הַוָּיָ״ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ז׳); כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק. וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא לְהִתְחַבֵּא בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא צֵל הָאֱמוּנָה; כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם מִתְחַבֵּא אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא תָּמִיד מְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ וּמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה אֲפִלּוּ שֶׁנּוֹפֵל וְנִתְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, אִם הוּא אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, אֲזַי תָּמִיד יַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעוֹד יִרְאֶה בְּשׁוּנְאָיו וְאוֹיְבָיו מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ, שֶׁזֶּה ״וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבֵי סְבִיבוֹתַי״ וְגוֹ׳. וְהָעִקָּר לֹא לְהִתְיָאֵשׁ מִלְּבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חָזָק לִצְעֹק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו מַה שֶּׁיַּעֲבֹר, הוּא לֹא יַפְסִיק מִלִּצְעֹק וְלִזְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה ״שְׁמַע הַוָּיָ״ה קוֹלִי אֶקְרָא, וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי אֶת פָּנֶיךָ הַוָּיָ״ה אֲבַקֵּשׁ״; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם חָזָק בָּזֶה שֶׁתָּמִיד יִצְעַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר לִפְנֵי עֵינָיו שֵׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא בְּקִבְיעוּת, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לַחֲשֹׁב כִּי כְּבָר הִגִּיעַ לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא נִמְצָא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁים: ״אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי״, אַף שֶׁעֶזְרָתָ לִי עַד עַכְשָׁו וְהִתְחַזַּקְתִּי בְּכָל מִינֵי אֻפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, עִם כָּל זֹאת אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, וְכֵן אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי, וְתָמִיד אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְלָבוֹא אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל שֶׁפָּגַם בְּמֹחוֹ, כִּי הַמֹּחִין נִקְרָאִים אַבְּ״א וְאִימָּ״א, שֶׁזֶּה: ״כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַהַוָּיָ״ה יַאַסְפֵנִי״, שֶׁאַף שֶׁפָּגַמְתִּי בְּמֹחִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲנִי מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל, עִם כָּל זֹאת אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ לָעַד, שֶׁתַּאַסְפֵנִי אֵלֶיךָ: ״הוֹרֵנִי הַוָּיָ״ה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי״; כִּי בֶּאֱמֶת הָאָדָם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בְּכָל יוֹם שְׁנֵי עֵדִים בְּחֹל — מִילָה וּתְפִלִּין, וּבְשַׁבָּת — שַׁבָּת וּמִילָה, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן כב), וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שְׁנֵי עֵדִים הָאֵלּוּ, הֵם מְעִידִים וּמַבְטִיחִים לָנוּ בְּכָל עֵת שֶׁעֲדַיִן חֲבִיבוּתָא גַּבָּן, אֲפִלּוּ אִם יָרַדְנוּ כְּמוֹ שֶׁיָּרַדְנוּ, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ זוֹכִים לָדַעַת מִשְּׁנֵי עֵדִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, שֶׁאָנוּ חֲתוּמִים בְּחוֹתָמוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּגוּפֵנוּ, בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וּמְכֻתָּרִים וּמְעֻטָּרִים בַּעֲטָרַת תִּפְאֶרֶת הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, וְיֵשׁ לָנוּ מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁהָיְתָה גְּנוּזָה אֲצָלוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, אֲבָל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו הֵם עֲדֵי שֶׁקֶר, שֶׁהֵם מַכְנִיסִים בְּלֵב הָאָדָם הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, שֶׁמְּיָאֲשִׁים אוֹתוֹ

כְּאִלּוּ אֵין לוֹ תִּקְוָה כְּבָר, כִּי הוּא הַמְּסִית וְהוּא הַמַּדִּיחַ, וְהוּא הַמַּשְׂטִין, שֶׁבִּתְחִלָּה מֵסִית לָאָדָם מַה שֶּׁמְּסִית, וְאַחַר־כָּךְ הוּא מַשְׂטִין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּכְמוֹ שֶׁהוּא מַשְׂטִין וּמְקַטְרֵג לְמַעְלָה, לְהַרְחִיק רַחֲמָיו מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ־כֵן הוּא מַשְׂטִין בְּיוֹתֵר בְּלֵב הָאָדָם, כְּאִלּוּ אָפַס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ אֵינָם כָּלִים, כַּאֲשֶׁר הִבְטִיחָנוּ, שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ. וְעַל זֶה מִתְפַּלֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ: **"אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי, כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס"**; שֶׁהֵם הַסְּטָרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם עֵדֵי שֶׁקֶר, הָרוֹצִים לְהָעִיד בְּלֵב הָאָדָם הַהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת, כְּאִלּוּ מֵאַחַר שֶׁחָטָא הָאָדָם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֵין לוֹ כְּבָר שׂוּם תִּקְוָה לְתַקֵּן. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל בֶּטֶל וּרְעוּת רוּחַ, שֶׁזֶּה **"לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב הַוְיָ"ה בְּאֶרֶץ חַיִּים"**; ל׳וּ׳לֵ׳א אוֹתִיּוֹת אֱ׳ל׳וּ׳ל׳, לְרַמֵּז, שֶׁלּוּלֵי"א הַיְנוּ הַכֹּחַ שֶׁל סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּ"ל, שֶׁהוּא "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ", שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳) הוּא הַדֶּרֶ"ךְ הָאֲמִתִּית, לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵם הָעֵדֵי אֱמֶת, שֶׁמְּעִידִים לָאָדָם שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה, שֶׁהוּא בָּקִ"י בְּרָצוֹא וּבָקִ"י בְּשׁוּב הָעוֹלִים דֶּרֶ"ךְ, שֶׁהֵם שְׁנֵי הָעֵדִים הַנֶּאֱמָנִים הַמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אוֹתִי בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, כִּי לוּלֵא זֹאת, כְּבָר קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וְכִלּוּנִי, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּעֶזְרֵנוּ, שֶׁגִּלָּה לָנוּ עַל־יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל, שֶׁהוּא סוֹד הַדֶּרֶךְ לִתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵעֵדוּת שֶׁקֶר, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הִתְחַזְּקוּתֵנוּ לְנַצֵּחַ. כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם: **"קַוֵּה אֶל הַוְיָ"ה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל הַוְיָ"ה"**, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם, וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתְךָ, חֲזַק וֶאֱמַץ, וַחֲזֹר וְקַוֵּה אֶל ה׳, כִּי ה׳ אִתָּנוּ תָּמִיד (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֲדוּת, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יד). בְּנִי! אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁאַתָּה גּוֹרֵם לְמַעְלָה בְּעֵת שֶׁאַתָּה אוֹמֵר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בִּימֵי אֱלוּל הַקְּדוֹשִׁים בַּבֹּקֶר בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית, וּבָעֶרֶב בִּתְפִלַּת מִנְחָה. כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ, יֵשׁ הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה יֵשׁ י"ג אַזְכָּרוֹת שֶׁל שֵׁם הַוְיָ"ה בָּרוּךְ הוּא, כְּנֶגֶד הַי"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים הַנִּפְתָּחִים בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה. וְהַבָּאִים בְּסוֹד ה׳, יוֹדְעִים לְכַוֵּן בְּכָל שֵׁם הַוְיָ"ה בְּאֶחָד מֵהַשְּׁמוֹת הַשַּׁיָּכִים לְאֶחָד מֵהַי"ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא; אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאמַר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהָבֵן.

בבית האבל בשחרית ובמנחה אומרים זה:

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים, הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם בְּנֵי אָדָם. גַּם בְּנֵי אִישׁ, יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, וְהֶגְיוֹת לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי, אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִימֵי רָע, עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבְבֵנִי: הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם, וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ, לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם. וְחָדַל לְעוֹלָם: וְיִחִי עוֹד לָנֶצַח, לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ. יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יאבֵדוּ, וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם. מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר, קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ, וְאַחֲרֵיהֶם

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הֶחָכָם מִכָּל אָדָם אָמַר (קֹהֶלֶת ז, ב): "טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית הָאֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה, בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם, וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ". וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ה', סִימָן ז'): לָמָּה חֲכָמִים בְּבֵית אָבֵל? שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְאַבֵּל, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׂמְּחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כט, יט): "וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּיהוָ"ה שִׂמְחָה"; כִּי אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, וְיֵדַע שֶׁיַּגִּיעַ הַיּוֹם שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַעֲזֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה כְּלַל הַזְּכָרוֹן שֶׁהוְהִירָנוּ כָּל־כָּךְ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נד), שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הַזִּכָּרוֹן, וְעִקַּר הַזִּכָּרוֹן לִזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ עוֹד עוֹלָם, וְנִצְטָרֵךְ לַחֲזֹר לְשָׁם, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז, ב) "וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ". וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ט'): אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁנּוֹתְנִין מִיתָתָן כְּנֶגֶד לִבָּן. וְכֵן אָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי כִּתָּבוֹת מד:): מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ"? אֶלָּא עָבַד דִּיעַבְדוּן סְפוֹד דִּיסְפְּדוּן קְבוֹר דִּיקְבְּרוּן לְווּי דִּילְווּן. שֶׁאָדָם צָרִיךְ עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ לְצַיֵּר לְעַצְמוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה, וְאֵיךְ שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ אֶת הַטָּהֳרָה וְיַסְפִּידוּ אוֹתוֹ וִילַווּ אוֹתוֹ, וְיִקְבְּרוּ אוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁסִּפֵּר רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הַר"ן, סִימָן קצ), שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים צִיֵּר לְעַצְמוֹ עִנְיְנֵי מִיתָה, כְּאִלּוּ הוּא מֵת מַמָּשׁ, עַד שֶׁהִרְגִּישׁ טַעַם מִיתָה מַמָּשׁ, וְהָיָה מְצַיֵּר לְעַצְמוֹ בְּדִיּוּק אֵיךְ שֶׁיָּמוּת וְכוּ', וְאֵיךְ שֶׁיִּבְכּוּ עָלָיו וְכוּ', וְאָמַר שֶׁהוּא מְלָאכָה לְצַיֵּר לְעַצְמוֹ זֹאת הַיטֵב;

בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה: כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ, מָוֶת יִרְעֵם, וַיִּרְדּוּ בָם
יְשָׁרִים לַבֹּקֶר, וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ: אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה
נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל, כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁיר אִישׁ, כִּי
יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל, לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו
כְּבוֹדוֹ: כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ, וְיוֹדְךָ כִּי תֵיטִיב לָךְ: תָּבוֹא עַד
דּוֹר אֲבוֹתָיו, עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין, נִמְשַׁל
כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: קדיש יתום

ביום שאין בו תחנון אומרים בבית האבל מזמור זה:

מִכְתָּם לְדָוִד, שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי
אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה,
וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ, בַּל אַסִּיךְ
נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: יְהוָה, מְנָת חֶלְקִי
וְכוֹסִי, אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, אַף נַחֲלַת
שָׁפְרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי
כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא תַעֲזֹב
נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים,
שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח: קדיש יתום

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁיִּשָּׁאֵר בְּזֶה הָעוֹלָם לְהַרְבֵּה זְמַן, וּמִזֶּה בָּא שֶׁהוּא רָץ אַחַר כָּבוֹד אוֹ אַחַר מָמוֹן אוֹ אַחַר תַּאֲוֹת, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֵר תָּמִיד שֶׁיָּמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צו, סִימָן ב׳): ״כְּצֵל יָמֵינוּ עַל הָאָרֶץ״ — וְהַלְוַאי כְּצִלּוֹ שֶׁל כּוֹתֶל אוֹ כְּצִלּוֹ שֶׁל אִילָן, אֶלָּא כְּצִלּוֹ שֶׁל עוֹף בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עָף, וּכְתִיב (תְּהִלִּים צ, י): ״יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה״, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סא), אֲשֶׁר כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם כְּרֶבַע שָׁעָה, כָּל־כָּךְ פּוֹרֵחַ הַזְּמַן. וּמִי שֶׁשָּׂם לִבּוֹ אֶל דָּבָר זֶה, אָז זוֹכֶה כְּבָר לְיִשּׁוּב הַדַּעַת אַחֵר לְגַמְרֵי. וּכְעֵין שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קח), בִּשְׁבִיל תַּעֲנוּג קָטָן אֶחָד שֶׁל רֶבַע שָׁעָה, אָדָם יָכוֹל לְאַבֵּד וּלְהַפְסִיד כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן מִי שֶׁשָּׂם לְפָנָיו עֵינָיו תָּמִיד אֶת הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁלּוֹ, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ, אֵיךְ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַעֲזֹב אֶת

זֶה הָעוֹלָם, וְלֹא יַקַּח עִמּוֹ שׁוּם דָּבָר, רַק אֶת מַה שֶּׁהֵכִין בְּזֶה הָעוֹלָם — תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת, פֶּרֶק ו׳): אֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְזָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, אֶלָּא תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד. אָז כָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ הוֹלְכִים כְּבָר בְּאֹפֶן אַחֵר, וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם שֶׁאוֹמְרִים מִזְמוֹר זֶה בְּבֵית הָאָבֵל, כִּי הַכֹּל מְדַבֵּר מֵאַחֲרִיתוֹ וְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית שֶׁל הָאָדָם וְאֵיךְ שֶׁיָּשִׂים אֶת זֶה תָּמִיד לְפָנָיו עֵינָיו. וְזֶה שֶׁאָמַר **"שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד"**, שֶׁהִתְחִיל "הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת עד:): לָמָּה הוּא מוֹשֵׁל כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם בְּחֶלְדָּה? אֶלָּא לְפִי שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה — יֵשׁ בַּיָּם; הַרְבֵּה מִינִים בַּיָּם מַה שֶּׁאֵין בַּיַּבָּשָׁה, וְאֵין חֶלְדָּה בַּיָּם, הֵינוּ שֶׁקָּרָא הָעוֹלָם יֹשְׁבֵי חָלֶד, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה יֵשׁ בַּיָּם חוּץ מִן הַחֶלְדָּה, וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד. וְכִי בִּשְׁבִיל זֶה יִקָּרֵא כָּל בְּנֵי עוֹלָם "יֹשְׁבֵי חָלֶד" עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם? וְכֵן הִקְשָׁה הַכּוֹתֵב בְּפֵרוּשׁוֹ עַל ה"עֵין יַעֲקֹב" גַּם לָמָּה בְּמִזְמוֹר זֶה דַּיְקָא שֶׁמְּדַבֵּר מִגֹּדֶל הֶבֶל הָעוֹלָם, קוֹרֵא יֹשְׁבֵי חָלֶד עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה? אַךְ הָעִקָּר מַה שֶּׁקָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל שֵׁם הַחֶלְדָּה, הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי הַחֶלְדָּה דָּרָה בְּעִקְרֵי הַבָּתִּים, וּבָאָה בְּמַאֲרָב וּבְהַכְמָנָה וּבְגֶנֶבָה, שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא מָלֵא הֲבָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ו, יא): כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הֶבֶל מַה יֹּתֵר לָאָדָם, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם, שֶׁנִּתְעַסֵּק בָּהֶן בְּחַיָּיו כְּשְׁחוֹק הַמְּלָכִים קוֹפִים וּפִילִים וַאֲרָיוֹת, הֶבֶל הִרְבּוּ לוֹ, וּמַה יִּוָּתֵר לוֹ מִשֶּׁמֵּת, עַיֵּן שָׁם; וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל עִנְיְנֵי טָעוּת שֶׁטּוֹעִין הָעוֹלָם בְּהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ג, יב): "גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף". וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י: הָעֹלָם — לְשׁוֹן הַעֲלָמָה, שֶׁאִם יֵדַע הָאָדָם יוֹם מִיתָתוֹ קָרוֹב, לֹא יִבְנֶה בַּיִת, וְלֹא יִשָּׂא כֶּרֶם, לְכָךְ הוּא אוֹמֵר, שֶׁהַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כה, סִימָן יב), שִׁבְעָה דְּבָרִים מְכֻסִּים מִבְּנֵי־אָדָם, וְאֵלּוּ הֵן: יוֹם הַמִּיתָה וְיוֹם הַנֶּחָמָה, וְעֹמֶק הַדִּין, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה הוּא מִשְׁתַּכֵּר, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה בִּלְבּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה בְּעִבּוּרָהּ שֶׁל אִשָּׁה, וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה אֵימָתַי נוֹפֶלֶת, עַיֵּן שָׁם. וְאָמְרוּ הַטַּעַם שֶׁיּוֹם הַמִּיתָה נֶעֱלָם מִן הָעוֹלָם — בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם. שֶׁאִם לֹא כֵּן, אֵין אָדָם בּוֹנֶה בַּיִת וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַאי כּוּלֵי הַאי אִם לֹא יִבְנוּ בַּיִת, הֲלֹא דָּוִד בְּעַצְמוֹ קוֹרֵא תִּגֹּר

עַל הַבּוֹנִים בָּתִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קִרְבָם בָּתֵימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת". אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא, כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל־יְדֵי גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין אֶת הָאֱמֶת עַיִן בְּעַיִן, שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא מֵאלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו, ג): "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וּכְתִיב (יִרְמְיָה כג, כד): "הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא", וְשֶׁהָאָדָם לֹא בָּא לְזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן, וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְמַה שֶׁיִּזְכֶּה, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה, וְהָיוּ הַכֹּל בְּטֵלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא הָיָה שַׁיָּךְ שׁוּם שָׂכָר וָעֹנֶשׁ, וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי; כִּי עִקַּר זֶה הָעוֹלָם נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִיל שָׂכָר וָעֹנֶשׁ, שֶׁהוּא עַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ בְּחִירָה דַּיְקָא. וְעִקַּר הַבְּחִירָה הוּא עַל־יְדֵי הַהַעֲלָמָה, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְעַלֵּם הָאֱמֶת כָּל־כָּךְ מִן הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ בְּחִירָה וְיֵשׁ שָׂכָר וָעֹנֶשׁ, אֲבָל בְּוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, וּבְוַדַּאי יֵשׁ כֹּחַ בָּאָדָם לִבְחֹר בַּטּוֹב וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת אִם יִרְצֶה, אַךְ יֵשׁ בָּזֶה מִלְחָמָה גְּדוֹלָה, שֶׁזּוֹ כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל־כֵּן הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּלְתַלְמִידֵיהֶם, וּלְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם; כִּי הַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁלֹּא הִנִּיחוּ עַצְמָן לִטְעוּת בְּהֶבְלֵי הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו לְגַמְרֵי, הֵם יוֹדְעִין הֵיטֵב הֵיטֵב כָּל עִנְיַן הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת שֶׁבָּעוֹלָם, וְיוֹדְעִין לְהַמְשִׁיךְ שֶׂכֶל עֶלְיוֹן מְאֹד אֵיךְ לְגַלּוֹת הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת, וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וּלְהָאִיר עֵצוֹת נִפְלָאוֹת בְּלֵב כָּל אֶחָד, בְּאֹפֶן שֶׁיַּצִּיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, שֶׁלֹּא יִרְדֹּף אַחֲרֵי הֶבְלֵי הָעוֹלָם, רַק כָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ תִּהְיֶה לִזְכּוֹת לְאַחֲרִית טוֹב, לְחַיִּים נִצְחִיִּים; כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה, בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁמִּמֶּנּוּ מַמְשִׁיכִין הַמְתָּקָה לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְנִמְשֶׁכֶת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא); כִּי כָּל הַהַעֲלָמוֹת וְהַהִסְתָּרוֹת שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר הָאֱמֶת, הוּא עַל־יְדֵי הַצַּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, שֶׁבָּאִים מִקַּטְנוּת הַדַּעַת, שֶׁאֶחָד מְקַנֵּא בַּשֵּׁנִי וְאֶחָד שׂוֹנֵא אֶת הַשֵּׁנִי וְאֶחָד רוֹדֵף אֶת הַשֵּׁנִי, שֶׁזֶּה בָּא מִצַּמְצוּם הַמֹּחִין, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַדִּינִים עַל הָאָדָם, וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין שֵׂכֶל וּמַמְתִּיקִין הַדִּינִים כְּפִי הַמְתָּקָה, כְּמוֹ־כֵן מְגַלִּין הַהַעֲלָמָה. אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי שֶׁחִדֵּשׁ חִדּוּשִׁים כָּאֵלּוּ שֶׁנִּתְחַבְּרִין מֵהֶם סְפָרִים קְדוֹשִׁים, סְפָרִים חֲדָשִׁים הַמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא

מְאֹד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָאָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן, שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל מִבְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְגַלּוֹת כָּל מִינֵי הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי צְרִיכִין שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְעָמֹק מְאֹד לְגַלּוֹת עֹצֶם הַעֲלָמָה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַסָּמ״ךְ־מ״ם כָּל־כָּךְ, וְהֶעֱלִים הָאֱמֶת מִן הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּסוֹד אֶבֶן שְׁתִיָּה, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וּבָזֶה יוּבַן מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת עד:): רַבִּי אַחָא אָמַר, רַבִּי אַבָּהוּ וְרַבָּנָן, חַד אָמַר לָמָּה הוּא מוֹשֵׁל כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם בְּחֻלְדָּה? אֶלָּא לְפִי שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה — יֵשׁ בַּיָּם, הַרְבֵּה מִינִים בַּיָּם מַה שֶּׁאֵין בַּיַּבָּשָׁה וְאֵין חֻלְדָּה בַּיָּם, וְחוֹרָנָה אָמַר: לָמָּה הוּא מוֹשֵׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם בְּחֻלְדָּה? אֶלָּא מַה הַחֻלְדָּה הַזֹּאת גּוֹרֶרֶת וּמַנַּחַת וְאֵינָהּ יוֹדַעַת לְמִי הִיא מַנַּחַת, כָּךְ הֵן כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם גּוֹרְרִין וּמַנִּיחִין, גּוֹרְרִין וּמַנִּיחִין, וְאֵינָן יוֹדְעִין לְמִי הֵן מַנִּיחִין, ״יִצְבֹּר וְלֹא יֵדַע מִי אוֹסְפָם״, וְעַתָּה מֵאֵלֶיךָ תָּבִין, שֶׁשְּׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוְּנוּ, וּמַר אָמַר חֻלְדָּא וּמַר אָמַר חֻלְדָּא, וְלָא פְּלִיגִי, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרָא הָעוֹלָם חֻלְד, עַל שֵׁם הַחֻלְדָּה שֶׁיֵּשְׁנָהּ בַּיַּבָּשָׁה, שֶׁהוּא עַל שֵׁם גֹּדֶל הַעֲלָמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁחוֹרָנָא אָמַר: מַה הַחֻלְדָּה הַזֹּאת גּוֹרֶרֶת וּמַנַּחַת וְאֵינָהּ יוֹדַעַת לְמִי הִיא מַנַּחַת, כָּךְ הֵן כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם גּוֹרְרִין וּמַנִּיחִין וְגוֹרְרִין וּמַנִּיחִין, וְאֵינָן יוֹדְעִין לְמִי הֵן מַנִּיחִין. כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ הַעֲלָמָה שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מִבְּנֵי־אָדָם, שֶׁיָּבֹא הַיּוֹם וְיִצְטָרְכוּ לָמוּת, וְעַל מַה וְעַל מִי הֵם יְגֵעִים וְטוֹרְחִים וְאוֹסְפִים כְּסָפִים וּבוֹנִים בָּתִּים וְעוֹסְקִים בַּעֲסָקִים וְשׁוֹכְחִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל זֶה צוֹעֵק דָּוִד הַמֶּלֶךְ: **״שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים, הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד, גַּם בְּנֵי־אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ, יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן, פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת, אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי, לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ, אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ, לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ, וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם״**; וְלָכֵן עַל הָאָדָם לְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב הֵיכָן הוּא עוֹמֵד וּמֶה עָשָׂה עַד עַכְשָׁו, וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲשֶׁר אֵין לְךָ דָּבָר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וּבְרֶגַע שֶׁאָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא מְיָד מְקַבְּלוֹ, וְאָז הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְחַי חַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁזֶּה ״וִיחִי עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת״, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מִכָּל רַע, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמַּצִּיל

אֶת הָאָדָם כְּמוֹ תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, וְאֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּלַוֶּה אֶת הָאָדָם עַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן כְּמִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עַל זֶה הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיוֹתֵר, וְאָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כה): הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מֵהַכֹּל; הַיְנוּ שֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְשׁוֹפֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז יִזְכֶּה לְהַכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ יִחְיֶה לָנֶצַח. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא): חַיִּים נִצְחִיִּים הֵם רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא חַי לָנֶצַח, וּמִי שֶׁנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא גַּם־כֵּן חַי לָנֶצַח. כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל בְּאֶחָד, וְהוּא אֶחָד עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא חַי חַיִּים נִצְחִיִּים כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכֵן אֵין שְׁלֵמוּת רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְחוּץ מִמֶּנּוּ כֻּלָּם חֲסֵרִים, מִי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁמַּרְגִּילִים אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הָאִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו. וְזֶה שֶׁאָמַר אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא (תָּנָא דְּבֵי אֵלְיָהוּ רַבָּה, פֶּרֶק טו): לְפִי שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה שִׂיחוֹת וּתְפִלּוֹת, הֵם הַמְלַוִּים אוֹתוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵית עוֹלָמוֹ. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים רַק עַל־יְדֵי מִדַּת הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁמְּסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ, וּמַרְבֶּה לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כַּאֲשֶׁר גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן קנד), שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁהִגִּיעַ לְמַדְרֵגָתוֹ, הוּא רַק עַל־יְדֵי עִנְיַן פְּרָאסְטַק (שֶׁהָיָה מִתְנַהֵג עַצְמוֹ כְּאָדָם פָּשׁוּט), הַיְנוּ שֶׁהָיָה מְדַבֵּר הַרְבֵּה וּמֵשִׂיחַ הַרְבֵּה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְאָמַר תְּהִלִּים הַרְבֵּה בִּפְשִׁיטוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִגִּיעַ לְמַה שֶּׁהִגִּיעַ, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר חָכְמָתוֹ הַמְדֻמֶּה, וְרָץ אֶל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּקוֹרֵא בֶּהָרִים, עָלָיו אָמַר: ״יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם״; וְלָכֵן אֵין שׂוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם — רַק לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (עֲרוּבִין נד.): אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה, שִׁינְנָא חַטָּף וְאָכֵל, חַטָּף וְאִישְׁתֵּי דְּעַלְמָא דְּאַזְלִינָן מִינֵּהּ כְּהִלּוּלָא דָּמֵי. אָמַר לֵיהּ רַב לְרַב הַמְנוּנָא: בְּנִי, אִם יֵשׁ לְךָ הֵיטֵב לְךָ, שֶׁאֵין בַּשְּׁאוֹל תַּעֲנוּג וְאֵין לַמָּוֶת הִתְמַהְמֵהַּ. וְאִם תֹּאמַר, אַנִּיחַ לִבְנִי חֹק בַּשְּׁאוֹל, מִי יַגִּיד לְךָ, בְּנֵי־אָדָם דּוֹמִים לְעִשְׂבֵי הַשָּׂדֶה, הַלָּלוּ נוֹצְצִין וְהַלָּלוּ נוֹבְלִין. ״קִרְבָם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת, וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ״; כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ, הוּא נִדְמֶה כַּבְּהֵמָה אוֹכֶלֶת עֶשֶׂב וְנִכְנֶסֶת לְבֵיתָהּ כְּאָדָם שֶׁמִּתְיַגֵּעַ וְטוֹרֵחַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ וּבוֹנֶה בָּתִּים, וְאֵינוֹ שָׂם לֵב שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַעֲזֹב אֶת זֶה

הָעוֹלָם. "זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁחֵלֶב יֵשׁ לָהֶם עַל כִּסְלֵיהֶם, וּמוֹנֵעַ אוֹתָם מִלָּשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן הוֹלְכִים הָרְשָׁעִים בְּדַרְכָּם הָרָעָה, וְאֵינָם יוֹעֲצִים עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי הַחֵלֶב שֶׁמְּכַסֶּה עַל כִּלְיוֹתֵיהֶם. כִּי הַחֵלֶב הוּא כְּנֶגֶד עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל יָדוֹ נִתְעָרְבִין עֵצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוֹלְכִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּדֶרֶךְ לֹא טוֹב, שֶׁהוֹלְכִים בַּעֲצַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֵם בְּהֶפֶךְ מֵעֲצָה דִּקְדֻשָּׁה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֵלֶב וְדָם, הֲלָכָה א׳, אוֹת ב׳); וְכֵן דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת לא:) עַל פָּסוּק זֶה: "זֶה דַּרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה", יוֹדְעִין רְשָׁעִים, שֶׁדַּרְכָּם לְמִיתָה, וְיֵשׁ לָהֶם חֵלֶב עַל כִּסְלָם, שֶׁמָּא תֹּאמַר שִׂכְחָה הִיא מֵהֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה"; וּבֶאֱמֶת בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ **"כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שָׁתוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ"**; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִסֶּכֶת גֵּיהִנּוֹם): אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, פַּעַם אַחַת הָלַכְתִּי בַּדֶּרֶךְ, וּמָצָאתִי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זַ"ל, אָמַר לִי: רְצוֹנְךָ שֶׁאַעֲמִידְךָ עַל שַׁעַר גֵּיהִנּוֹם? אָמַרְתִּי לוֹ: הֵן. הֶרְאַנִי בְּנֵי־אָדָם שֶׁתְּלוּיִין בְּחָטְמָם, וּבְנֵי־אָדָם שֶׁתְּלוּיִין בִּידֵיהֶם, וּבְנֵי־אָדָם שֶׁתְּלוּיִין בִּלְשׁוֹנָם, וּבְנֵי־אָדָם שֶׁתְּלוּיִין בְּרַגְלֵיהֶם, וְהֶרְאַנִי נָשִׁים שֶׁתְּלוּיוֹת בְּדַדֵּיהֶן, וְהֶרְאַנִי בְּנֵי־אָדָם שֶׁתְּלוּיִין בְּעֵינֵיהֶם, וְהֶרְאַנִי בְּנֵי־אָדָם שֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתָם בְּשָׂרָם, וּבְנֵי־אָדָם שֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתָם גַּחֲלֵי רְתָמִים, וּבְנֵי־אָדָם יוֹשְׁבִים חַיִּים וְתוֹלָעִים אוֹכְלִין אוֹתָם, אָמַר לִי: אֵלּוּ שֶׁכָּתוּב עֲלֵיהֶם: "כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת". וְהֶרְאַנִי בְּנֵי־אָדָם שֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתָם חוֹל דַּק, וְהָיוּ מַאֲכִילִין אוֹתָם עַל כָּרְחָם וְשִׁנֵּיהֶם נִשְׁבָּרוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר לָהֶם: רְשָׁעִים, כְּשֶׁאַכַלְתֶּם אֶת הַגֶּזֶל הָיָה מָתוֹק בְּפִיכֶם, וְעַתָּה אֵין בָּכֶם כֹּחַ לֶאֱכֹל לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: "שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ" (תְּהִלִּים ג, ח); וְהֶרְאַנִי בְּנֵי־אָדָם שֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתָם מִן הָאֵשׁ לַשֶּׁלֶג וּמִן הַשֶּׁלֶג לָאֵשׁ כְּרוֹעָה זֶה שֶׁרוֹעֶה אֶת צֹאנוֹ מֵהַר לְהַר, וַעֲלֵיהֶם הַכָּתוּב אוֹמֵר: **"כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שָׁתוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ"**. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ מְמֻנֶּה לְהַפְרַע עֹנֶשׁ עֲבֵרָה אַחַת, זֶה בָּא וְדָן אוֹתוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְכֵן הַשֵּׁנִי וְכֵן הַשְּׁלִישִׁי וְכֵן כֻּלָּם, עַד שֶׁמַּשְׁלִימִין לְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ. לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְבַעַל חוֹב, שֶׁהָיוּ לוֹ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת הַרְבֵּה, וְהוֹלִיכוּהוּ אֵצֶל הַמֶּלֶךְ, אָמַר לָהֶם הַמֶּלֶךְ: מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם, לְכוּ וְחַלְקוּהוּ בֵּינֵיכֶם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נַפְשׁוֹ נִמְסֶרֶת בְּגֵיהִנּוֹם לְמַלְאָכִים אַכְזָרִיִּים, וּמְחַלְּקִים אוֹתוֹ בֵּינֵיהֶם, עַיִן שָׁם. וְלָכֵן אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה

שְׁלֵמָה בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמָן, וְהוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט וּמְחַכֶּה לָאָדָם שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן ז׳): שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם פְּתוּחִים. וְאָמְרוּ (שָׁם טו): אֵין לְךָ דָּבָר גָּדוֹל מִן הַתְּשׁוּבָה. וְכָל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִמְחֹל לוֹ. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! זָכוֹר תִּזְכֹּר, אֲשֶׁר רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יָכוֹל לַעֲזֹר לְךָ, וְתִבְרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי "**אַף אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל, כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה**", וְאַל תִּקָּנֵא בְּשׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי "**אַל תִּירָא כִּי יַעֲשֹׁר אִישׁ, כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ, כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ**". וְלָכֵן מַה לְּךָ לָרוּץ אַחַר הַהֶבֶל?! בְּרַח לְךָ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַל תִּתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי בְּפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיב): אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן. "**כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֶךָּ כִּי תֵיטִיב לָךְ**"; וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: הָרָשָׁע מְבָרֵךְ אֶת נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו, וְאוֹמֵר: שָׁלוֹם עָלַיִךְ נַפְשִׁי, לֹא יֶאֱנֵךְ שׁוּם רָעָה; אֲבָל אֲחֵרִים אֵין אוֹמְרִים עָלָיו כֵּן. וְאַתָּה אִם תִּשְׁמַע לְדִבְרֵי "**הַכֹּל יוֹדֶךָּ כִּי תֵיטִיב נַפְשְׁךָ לְיַשֵּׁר אֶת דַּרְכְּךָ, תָּבֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד נֶצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר**"; כְּשֶׁתַּשְׁלִים יָמֶיךָ וְתָמוּת, תָּבוֹא וְתִרְאֶה אֶת דּוֹר הָרְשָׁעִים, אֲבוֹתָיו שֶׁל רָשָׁע נִדּוֹנִים בְּגֵיהִנּוֹם, אֲשֶׁר "**עַד נֶצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר, אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ**"; דֶּרֶךְ הַחַיִּים נְתוּנִים לְפָנָיו, שֶׁאִם יֵלֵךְ בָּהּ, הֲרֵי הוּא נִכְבָּד, וְאֵינוֹ מֵבִין אֶת הַטּוֹב. וְלָכֵן אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁמַּחְדִּיר בְּדַעְתּוֹ דְּבָרִים אֵלּוּ, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעוֹדוֹ בְּכֹחוֹ, שֶׁאָז יְמַלֵּא אֶת כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּטוּב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, וְיִזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם הַוָּיָ״ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ תָּמִיד, וְהָבֵן.

קַוֵּה אֶל יְהוָה. חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ. וְקַוֵּה אֶל יְהוָה: אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה. כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה. וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ:

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ. מִי כַאדוֹנֵינוּ. מִי כְמַלְכֵּנוּ. מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ. נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ. נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ: בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ. אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ. אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. אַתָּה תוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד:

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ פִּזְמוֹן "אֵין כֵּאלֹקֵינוּ", תְּכַוְּנוֹ לוֹמַר לְאַט בְּנַחַת מִלָּה בְּמִלָּה, כִּי זֶה נִבְנֶה עַל יְסוֹד חֲמִשָּׁה פַּרְצוּפִים אָרִיךְ אַנְפִּין אַבָּא וְאִמָּא זְעִיר וְנוּקְבֵיהּ, וְכֵן כָּל פִּיּוּט בְּנִפְרָד הוּא כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, בִּפְרָטִיּוּת מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְהָאִישׁ הָאֱלֹקִי הָרַב הַמַּגִּיד מִמֶּעזְרִיטְשׁ זי"ע הָיָה מַקְפִּיד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִנְיָן בְּעֵת אֲמִירַת פִּיּוּט זֶה, וְהָיָה אוֹמְרוֹ בְּנַחַת וּבְנִגּוּן נִפְלָא מְאֹד, אֲשֶׁר מִי שֶׁרַק שָׁמַעוֹ הָיָה לְבָבוֹ נָמֵס וְנִכְנָס בּוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, וְזֶה סִדְרוֹ: "אֵין כֵּאלֹהֵינוּ" חָכְמָה דַּעֲשִׂיָּה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, "אֵין כַּאדוֹנֵנוּ" בִּינָה דַּעֲשִׂיָּה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, "אֵין כְּמַלְכֵּנוּ" מַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, "אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ" זְעֵיר אַנְפִּין דַּעֲשִׂיָּה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, "מִי כֵאלֹהֵינוּ" חָכְמָה דְּיִצִירָה יו"ד ה"י וי"ו ה"י, "מִי כַאדוֹנֵנוּ" בִּינָה דְּיִצִירָה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, "מִי כְמַלְכֵּנוּ" מַלְכוּת דְּיִצִירָה יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, "מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ" זְעֵיר אַנְפִּין דְּיִצִירָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, "נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ" חָכְמָה דִּבְרִיאָה יו"ד ה"י וי"ו ה"י, "נוֹדֶה לַאדוֹנֵנוּ" בִּינָה דִּבְרִיאָה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, "נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ" מַלְכוּת דִּבְרִיאָה יו"ד ה"ה ו"ו

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצָּרִי. וְהַצִּפֹּרֶן. הַחֶלְבְּנָה.
וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה.
מוֹר. וּקְצִיעָה. שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ. וְכַרְכֹּם. מִשְׁקַל
שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים
עָשָׂר. וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בְּרִית
כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יַיִן קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא
וְקַבִּין תְּלָתָא; וְאִם אֵין לוֹ יַיִן קַפְרִיסִין מֵבִיא
חֲמַר חִוָּרִין עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רוֹבַע מַעֲלֶה
עָשָׂן כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף
כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא. וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ
פְּסָלָהּ. וְאִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא
שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בְּרִית כַּרְשִׁינָה

ה״ה, ״נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ״ זְעֵיר אַנְפִּין דִּבְרִיאָה יו״ד ה״א וא״ו ה״א, ״בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ״ חָכְמָה דַּאֲצִילוּת יו״ד ה״י וי״ו ה״י, ״בָּרוּךְ אֲדוֹנֵנוּ״ בִּינָה דַּאֲצִילוּת יו״ד ה״י וא״ו ה״י, ״בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ״ מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה, ״בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ״ זְעֵיר אַנְפִּין דַּאֲצִילוּת יו״ד ה״א וא״ו ה״א, ״אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ״ חָכְמָה דְּאָרִיךְ, ״אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵנוּ״ בִּינָה דְּאָרִיךְ, ״אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ״ מַלְכוּת דְּאָרִיךְ, ״אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ״ זְעֵיר דְּאָרִיךְ; בְּנִי, אֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַסּוֹדוֹת רָזֵי דְּרָזִין שֶׁיֵּשׁ בְּפִיּוּט זֶה, וְלָכֵן תֹּאמַר אוֹתוֹ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּבְנַעֲימוּת, כִּי בָּזֶה מוֹרִיד אֶת כָּל הַשֶּׁפַע מֹחִין וְדַעַת דְּבֵקוּת אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת אֱלֹקִי עַל עַצְמוֹ, וְהַנִּזְהָר בָּזֶה כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת יֻשְׁפְּעוּ עָלָיו, וְתֵכֶף־וּמִיָּד אַחַר־כָּךְ תֹּאמַר ״פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת״, וְהִיא שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַחִיצוֹנִים, כִּי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּדֶבֶקוּת וּבִיחוּדִים, וּמַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ מֹחִין, סַכָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים, וְלָכֵן אוֹמְרִים תֵּכֶף־וּמִיָּד ״פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת״, שֶׁדָּבָר זֶה מְבַעֵר וּמְכַלֶּה אֶת הַקְּלִפּוֹת. וּמֵחֲמַת שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד

שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֳּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֳּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה. וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ. אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר. כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר. הָדֵק הֵיטֵב. הֵיטֵב הָדֵק. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים. פִּטְמָה לַחֲצָאִין כְּשֵׁרָה. לְשָׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל. אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין. וְאִם חִפֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

תַּנְיָא בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר. אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַחֲצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא. אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ. אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ. וְלָמָּה אֵין

שֶׁלֹּא נַחֲסִיר יוֹם אֶחָד מִבְּלִי לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ הֲלָכָה פְּסוּקָה, לָכֵן כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲזַי בְּאָמְרָךְ ״כָּל הַשׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם״, יִהְיֶה רָגִיל עַל לְשׁוֹנְךָ כַּמָּה סִימָנִים קְטַנִּים מִשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כְּגוֹן סִימָן ש׳: ״לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, אַפִלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לְכַזַּיִת״, אוֹ סִימָן תי״ט: ״מִצְוָה לְהַרְבּוֹת בְּסְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ״, וְאַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְקַדִּישׁ דְּרַבָּנָן שֶׁשָּׁיְךְ לְהַחֲזָן אִם אֵין חִיּוּב, וְאַחַר־כָּךְ יֹאמַר ״עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ״, כִּי הוּא שֶׁבַּח עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, שֶׁבָּזֶה כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן אֶת יְרִיחוֹ, וְהִפִּיל אֶת כָּל הַחוֹמוֹת וְהַכְּשׁוּף וּבִטֵּל אוֹתָם לְגַמְרֵי, וְכָל הַמְכַוֵּן בְּאָמְרוֹ תְּפִלָּה וְשֶׁבַח זֶה שֶׁל ״עָלֵינוּ״, מֻבְטָח לוֹ שֶׁתְּפִלָּתוֹ תִּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן, וּתְפִלָּה זוֹ מְאֹד נִצְרֶכֶת לְסִיּוּם הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, כִּי הִיא שֶׁבַח עֶלְיוֹן מְאֹד וַחֲתִימַת הַתְּפִלָּה.

מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה:

ג״פ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג״פ יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: ג״פ יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי ו מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם. מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר: הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ. אַל תִּקְרֵי הֲלִיכוֹת אֶלָּא הֲלָכוֹת:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר: וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרֵי בָּנָיִךְ. אֶלָּא בּוֹנָיִךְ. שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ. וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ. שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

קדיש דרבנן

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

חזן יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן. וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. וְעַל כָּל מַאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) חָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

חזן בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:

קהל וחזן בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר
בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת.
וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם
חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: שֶׁהֵם
מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא
יוֹשִׁיעַ: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים
לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.
שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים.
הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס
זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ
אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

בְּנֵי! אוֹמְרִים "עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ" בְּכַוָּנָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּתְפִלָּה זוֹ תִּקְּנָה יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּעֵת שֶׁכָּבַשׁ אֶת יְרִיחוֹ וְנִכְנָס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ מְלֵאָה סוֹדוֹת וְיִחוּדִים עֶלְיוֹנִים, וּמְאִירָה אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא עַל הָאוֹמָרָהּ, וּמְבַטֶּלֶת מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֵרֹב חֲטָאָיו, וְנִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אִם יְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת. וְרָאוּי שֶׁתְּכַוֵּן עָלֵינ"וּ אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹ"ן, לְהַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל מֵרוּם הַמַּעֲלוֹת אוֹר הָאֵין סוֹף לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת הַמִּתְלַבְּשׁוֹת בְּאַרְבַּע עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּמְהַבְּלִים וּמְבַטְּלִים אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֵינוּ כְּלָל, וּמְגַלִּים לַכֹּל אֲשֶׁר הַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַזָּהִיר לְאוֹמְרָהּ אַחַר כָּל תְּפִלָּה מֻבְטָח לוֹ שֶׁתְּפִלָּתוֹ לֹא תָּשׁוּב רֵיקָם.

וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ.
וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל
רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל. כִּי לְךָ
תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ.
וְיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה
לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד
תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם
וָעֶד: וְנֶאֱמַר: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא: עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר.
דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם. כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא. וְעַד
שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל. אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ
מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן בְּחַיֵּיכוֹן
וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא
יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל
בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.
וְאִמְרוּ אָמֵן:
עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

שלשה עשר עקרים

על יסוד דברי הרמב"ם ז"ל

א אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא בּוֹרֵא וּמַנְהִיג לְכָל הַבְּרוּאִים. וְהוּא לְבַדּוֹ עָשָׂה וְעוֹשֶׂה וְיַעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים:

ב אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא יָחִיד וְאֵין יְחִידוּת כָּמוֹהוּ בְּשׁוּם פָּנִים. וְהוּא לְבַדּוֹ אֱלֹהֵינוּ. הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה:

עִנְיַן אֲנִי מַאֲמִין

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲסִידִים וַאֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם אֶת הַי"ג עִקָּרִים, שֶׁכָּל הַיַּהֲדוּת תְּלוּיָה בָּהֶם, וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים אֶת זֹאת בַּבֹּקֶר אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, לִפְנֵי הַתְּפִלָּה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֶת זֹאת אַחַר הַתְּפִלָּה, וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים אֶת זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים בַּיּוֹם, כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמֵּאִיר לוֹ. וְהוּא עִנְיָן גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מד): הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל הָאָדָם, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פט, ב): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי", הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים אֱמוּנָה בַּפֶּה, זֶה בְּעַצְמוֹ הָאֱמוּנָה, וְגַם עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָרַ"ן, סִימָן קפב): כְּשֶׁנּוֹפְלִים עַל הָאָדָם סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, יֹאמַר בְּפֶה מָלֵא: "אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא יָחִיד רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן"; כִּי יָדוּעַ, שֶׁיֵּצֶר הָרָע נִמְשָׁךְ מִגְּבוּרוֹת הַנְּפוּלִין, וְיֵשׁ גְּבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁבָּהֶם מַמְתִּיקִים הַגְּבוּרוֹת דִּקְלִפָּה, וְהַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, יא): "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ"; נִמְצָא, כְּשֶׁיֹּאמַר "אֲנִי מַאֲמִין", הוּא גְּבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וּבָזֶה הוּא מַמְתִּיק אֶת הַסְּפֵקוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת דִּקְלִפָּה, עַיֵּן שָׁם. וְזוֹ מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד כְּשֶׁאָדָם מְגַלֶּה מִפִּיו דַּיְקָא אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בֵּית־הַכְּנֶסֶת,

ג אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֵינוֹ גוּף. וְלֹא יַשִּׂיגוּהוּ מַשִּׂיגֵי הַגּוּף. וְאֵין לוֹ שׁוּם דִּמְיוֹן כְּלָל:

ד אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן:

ה אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לוֹ לְבַדּוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל. וְאֵין לְזוּלָתוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל:

הֲלָכָה ו׳, אות כז); כִּי זֶה לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ פֶּה דּוֹבֵר תַּהְפּוּכוֹת, שֶׁהֵם דִּבְרֵי פִּיהֶם שֶׁל הַמַּאֲמִינִים בֶּאֱמוּנוֹת כֻּזְבִיּוֹת, ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֵּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר״. וְצָרִיךְ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם יָנִיקָה, כִּי כָּל כֹּחָם כְּשֶׁחוֹתְרִים לִינֹק מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן אָסוּר לְבַר יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּתֵּף עִם גּוֹי, מִשּׁוּם ״וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ וְלֹא יִשָּׁמַע עַל פִּיךָ״, כִּי הַדִּבּוּר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם, וְלָכֵן צְרִיכִים תָּמִיד לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וּלְהוֹצִיא מִפִּיו דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לוֹמַר בְּכָל יוֹם אֶת הַי״ג עִקָּרִים, שֶׁהֵם גִּלּוּי הָאֱמוּנָה, וְזֶה מַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד. אִם יִתְבּוֹנֵן מַה הוּא אוֹמֵר. וְזֶה עִנְיַן הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף, כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הָרֵיחַ, הֲלָכָה ד׳, אות יג); כִּי לִכְאוֹרָה קָשֶׁה, לָמָּה לָנוּ לְבָרֵךְ הַבְּרָכָה בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה, הֲלֹא הָיָה דַּי בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁיַּאֲמִין בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וְעָתִיד לְחַדֵּשׁ הַכֹּל? אַךְ מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִים לוֹמַר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת בְּפֶה מָלֵא דַּיְקָא, וְכֵן לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, הַכֹּל כְּדֵי לְבָרֵר אֶת הַמְדַמֶּה. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם חוֹטֵא, נִתְבַּלְבֵּל אֶצְלוֹ הַמְדַמֶּה, וְלָכֵן כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מְגַלֶּה אֶת הָאֱמוּנָה עַל־יְדֵי פִּיו, וְכֵן אוֹמֵר אֶת הַבְּרָכוֹת בְּפִיו, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הַמְדַמֶּה, וְזוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הָאֱמוּנָה, עַד שֶׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו בַּמֶּה שֶׁהוּא מַאֲמִין. וְלָכֵן מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לִהְיוֹת רָגִיל לוֹמַר כַּמָּה פְּעָמִים בַּיּוֹם אֶת סֵדֶר ״אֲנִי מַאֲמִין״, וְאָז יָאִיר עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

ו אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁכָּל דִּבְרֵי
נְבִיאִים אֱמֶת:

ז אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁנְּבוּאַת
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיְתָה אֱמִתִּית.
וְשֶׁהוּא הָיָה אָב לַנְּבִיאִים. לַקּוֹדְמִים לְפָנָיו
וְלַבָּאִים אַחֲרָיו:

ח אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁכָּל הַתּוֹרָה
הַמְּצוּיָה עַתָּה בְּיָדֵינוּ הִיא הַנְּתוּנָה לְמֹשֶׁה
רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

ט אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁזֹּאת
הַתּוֹרָה לֹא תִּהְא מְחֻלֶּפֶת וְלֹא תִּהְא תוֹרָה
אַחֶרֶת מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:

י אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ יוֹדֵעַ כָּל מַעֲשֵׂה בְנֵי אָדָם וְכָל
מַחְשְׁבוֹתָם. שֶׁנֶּאֱמַר. הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם
הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:

יא אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁהַבּוֹרֵא
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ גּוֹמֵל טוֹב לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו
וּמַעֲנִישׁ לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו:

יב אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. בִּבְיאַת הַמָּשִׁיחַ. וְאַף עַל פִּי שֶׁיִּתְמַהְמֵהַּ. עִם כָּל זֶה אֲחַכֶּה לּוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁיָּבוֹא:

יג אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁתִּהְיֶה תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּעֵת שֶׁיַּעֲלֶה רְצוֹן מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים:

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה. קִוִּיתִי יְהוָה לִישׁוּעָתֶךָ. יְהוָה לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:

לְפוּרְקָנְךָ סַבְּרִית יְהוָה. סַבְּרִית יְהוָה לְפוּרְקָנְךָ. יְהוָה לְפוּרְקָנְךָ סַבְּרִית:

עִנְיַן הַשֵּׁשׁ זְכִירוֹת

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּתְבוּ חַכְמֵי הַקַּבָּלָה, שֶׁהוּא עִנְיָן גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד לְהַזְכִּיר בְּכָל יוֹם אֶת הַשֵּׁשׁ זְכִירוֹת, וּבָזֶה מְקַיֵּם שֵׁשׁ מִצְוֹות עֲשֵׂה. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר בָּזֶה! וּבֶאֱמֶת מַה הוּא כָּל עִנְיַן הַזְּכִירוֹת שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר? אֶלָּא רַבֵּנוּ ז״ל גִּלָּה לָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), אֲשֶׁר צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד עַל הַזִּכָּרוֹן, שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשְׁכְחָה. וְעִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד, וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין הַוָ״ה לֵאלֹקִי״ם, הַיְנוּ לְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי הַזֶּה, אֶל הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הוּא לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֻזְקַת מְטַלְטְלִין, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ב׳), וְזֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא בָּעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וּבְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עָלָיו לַחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן אַחַר מִיתַת הָאָדָם שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ תֵּכֶף: נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה?! כִּי אָז אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, הַנְּשָׁמָה רוֹצָה לַעֲלוֹת לְאַדְבְּקָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. אֲבָל לֹא כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, כִּי אִם מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת — יֹאכַל בְּשַׁבָּת, וּכְפוּם מַה דְּאִתְדַּבַּק וְאִתְמַשַּׁךְ בַּר נַשׁ בְּהַאי

עָלְמָא הָכִי מָשְׁכִין לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי; הַיְנוּ מִי שֶׁדָּבֵק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, בְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה, זוֹכֶה שֶׁגַּם אַחַר מִיתָתוֹ יִתְדַּבֵּק מִיָּד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶה כָּל עִנְיַן הַשֵּׁשׁ זְכִירוֹת שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם הַיְסוֹד בַּיַּהֲדוּת: **א. זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם,** שֶׁאָז הָיָה שִׁעְבּוּד הַטֶּבַע וְהִתְגַּלּוּת הַנִּשְׁגָּבָה, וְעַיִן בְּעַיִן רָאוּ אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה. **ב. זְכִירַת יוֹם הַשַּׁבָּת,** שֶׁאָז הוּא זְמַן גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה מְאֹד, וְכַמּוּבָא (זֹהַר יִתְרוֹ פח:): מַהוּ שַׁבָּת? שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי. **ג. זְכִירַת מַעֲמַד הַר סִינַי;** לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה. וּכְמַאֲמָרָם ז״ל (תַּנְחוּמָא כִּי תָבֹא): כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, בְּכָל יוֹם וָיוֹם תִּהְיֶה חֲבִיבָה עֲלֵיכֶם הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ קִבַּלְתֶּם אוֹתָהּ הַיּוֹם הַזֶּה מֵהַר סִינַי. וְאָמְרוּ (פְּסִיקְתָּא דְּרַב כַּהֲנָא, פֶּרֶק יב, סִימָן כא): ״בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבָּר סִינַי״ (שְׁמוֹת יט, א); וְכִי בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ? אֶלָּא כְּשֶׁתְּהֵא לָמֵד דְּבָרַי, לֹא יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ יְשָׁנִים, אֶלָּא כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִתְּנָה תּוֹרָה. **ד. זְכִירַת מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל;** שֶׁנִּזְכֹּר בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ, אֵיךְ יְכוֹלִים לְהַטְעוֹת בְּנֵי־אָדָם, וְלָלֶכֶת אַחַר הַהֶבֶל וְהָרִיק, וְלַעֲשׂוֹת עֵגֶל וּמַסֵּכָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְלַעֲזֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, רַחֲמָנָא לִצְלָן. **ה. זְכִירַת מְרִיָם,** שֶׁנִּזְכֹּר אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, שֶׁזֶּה עוֹקֵר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרָכִין טו.): כָּל הַמְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרָע, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם, כִּי הוּא מְסַלֵּק שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. **ו. זְכִירַת מְחִיַת עֲמָלֵק,** שֶׁנִּזְכֹּר מַה שֶּׁעוֹשֶׂה לָנוּ עֲמָלֵק, שֶׁמַּכְנִיס כְּפִירוּת וְסָפֵקוֹת בָּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): ״הֲיֵשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״, וְהוּא מְקָרֵר אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִתְלוֹצֵץ מֵהַמִּצְוֹוֹת, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (מִדְרָשׁ שְׁמוּאֵל יב): ״לֵץ תַּכֶּה״ — זֶה עֲמָלֵק. וְכָל אֵלּוּ הַשֵּׁשׁ זְכִירוֹת צְרִיכִים לִזְכֹּר אוֹתָם בְּכָל יוֹם בְּפֶה מָלֵא, כִּי בָּהֶם תָּלוּי הַזִּכָּרוֹן בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, כִּי כָּל זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לְמַעַן נִזְכֹּר כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָמַל עָלֵינוּ וְהוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִזְכֹּר בְּעַלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד, וְכֵן זְכִירַת מִצְוַת שַׁבָּת הוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה זִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְכֵן לִזְכֹּר מַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אוֹרַיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד הוּא, וְהַכֹּל כְּדֵי לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְכֵן זְכִירַת מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ

שש זכירות

זכירת יציאת מצרים

לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃

מֵהַזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי הָעֵגֶל הָיָה כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעָלֵינוּ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמֵנוּ תָּמִיד אֶל מַה יְכוֹלִים לִפֹּל וּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלַעֲשׂוֹת מֵהַסִּבָּה עִקָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב), שֶׁזֶּה מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל שֶׁעוֹשִׂים מֵהַסִּבָּה עִקָּר, וְשׂוֹכְחִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן זְכִירַת מַעֲשֶׂה מִרְיָם שֶׁהָיָה לְשׁוֹן הָרָע, שֶׁזֶּה הֶפֶךְ מֵהַזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה, פֶּרֶק א׳): אֵין אָדָם אוֹמֵר לְשׁוֹן הָרָע עַד שֶׁכּוֹפֵר בָּעִקָּר. וְכֵן זְכִירַת מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַמְקָרֵר אֶת הָאָדָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): ״אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים״, שֶׁהוּא הֶפֶךְ מִזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לוֹמַר בְּכָל יוֹם אֶת הַשֵּׁשׁ זְכִירוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּדְבִּיק נִשְׁמָתְךָ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְיֵרֵד עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתִהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים, וְעוֹלָמְךָ תִּירַשׁ בְּחַיֶּיךָ.

זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בִּזְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלָּה הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ו׳); כִּי אָז זָכִינוּ לָצֵאת מֵהַטֶּבַע שֶׁהוּא חָמֵץ, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִי״ם, הַטֶּב״ע גִּימַטְרִיָּה אֱלֹהִי״ם, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים, כִּי חָמֵץ זֶה לְשׁוֹן (תְּהִלִּים עג, כא): ״כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי״ וְגוֹ׳, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַקְּשָׁיוֹת שֶׁנּוֹפְלוֹת לָאָדָם עַל הַנְהָגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַקְּשָׁיוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲבָל מַצָּה זֶה סוֹד הַדַּע״ת, גִּלּוּי אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה, כִּי מַצָּה עַל שֵׁם שֶׁיָּצְאוּ בְּחִפָּזוֹן, וְלֹא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ, עַד שֶׁנִּגְלָה אֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, לט): ״וַיֹּאפוּ

אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגוֹת מַצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֹּרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם", כִּי הָיְתָה לָהֶם אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן לֹא הֵכִינוּ לָהֶם שׁוּם צֵדָה, וְיָצְאוּ בְּחִפָּזוֹן. נִמְצָא, מַצָּה הוּא סוֹד דַּע"ת שֶׁל אֱמוּנַת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלַּת הַדַּעַת, כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת, לִרְאוֹת וְלֵידַע שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, שֶׁכָּל זֶה סוֹד חִפָּזוֹן, שֶׁהוּא סוֹד לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, שֶׁדִּלֵּג עַל הַקֵּץ וְהוֹצִיאָם בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל, בְּלִי שׁוּם זְמַן, רַק בְּרֶגַע אֶחָד וּבְשָׁעָה קַלָּה; בָּאוּ מֵרַעְמְסֵס לְסֻכּוֹת וְנִתְקַבְּצוּ יַחַד בְּשָׁעָה קַלָּה שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מִכָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, כִּי הִגְבִּיהָם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָצְאוּ בְּלִי שׁוּם זְמַן, בְּלִי שׁוּם הֲכָנָה, רַק בְּשָׁעָה קַלָּה. וְזֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה — עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהַשְׁגָּחָה. וְאֶת זֶה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁזִּכָּרוֹן זֶה מַכְנִיס אוֹתָנוּ בְּדִבְקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּבְזִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְעַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ זוֹכִים לְהִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פְּרִיקָה וּטְעִינָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת טז); וְעַל־כֵּן חוֹבָה עָלֵינוּ לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים טז, ג): "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ", וְכֵן בַּהַתְחָלַת נְתִינַת הַתּוֹרָה הַתְחִיל (שְׁמוֹת כ, ב): "אָנֹכִי הַוָי"ה אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים", וְכֵן בְּרֹב הַמִּצְוֹות הַזְּכִיר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עַתָּה כָּל הַהַתְחָלוֹת שֶׁאָנוּ מַתְחִילִים בְּכָל יוֹם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁיּוֹצְאִים מִכָּל הַמְּצָרִים שֶׁנָּפַלְנוּ לְשָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַהַתְחָלָה שֶׁלָּנוּ לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, הוּא עַל־יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי עַתָּה, תְּהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר גָּמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְשׁוּעָתוֹ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה, וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאִים, שֶׁעַל זֶה אָנוּ נוֹתְנִים שֶׁבַח וְהוֹדָאָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֵר תָּמִיד בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמַאֲמָרָם ז"ל (פְּסָחִים קטז:): בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְבָרֵר אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁלּוֹ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מְלַמְּדִים, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ה׳), וְיִזְכֶּה לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

זכירת שבת

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:

זְכִירַת הַשַּׁבָּת

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַזִּכָּרוֹן מִשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת, הֲלָכָה ג׳, אוֹת י׳); כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב מְאֹד, וְאָז נַעֲשָׂה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּצְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכִילְתָּא יִתְרוֹ): ״זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ״, תְּהֵא זוֹכְרוֹ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, שֶׁאִם יִתְמַנֶּה לְךָ מָנָה יָפָה, תְּהֵא מְתַקְּנוֹ לְשֵׁם שַׁבָּת. רַבִּי יְצָחָק אוֹמֵר: לֹא תְּהֵא מוֹנֶה כְּדַרְכְּךָ שֶׁאַחֵרִים מוֹנִין, אֶלָּא תְּהֵא מוֹנֶה לְשֵׁם שַׁבָּת. וְאָמְרוּ (שָׁם בְּשַׁלַּח): מִי שֶׁמְּשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת — מְרֻחָק מִן הָעֲבֵרָה. וְלָכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה שָׁמוּר מֵעֲבֵרוֹת, כִּי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנַת הַיִּחוּד, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד עַל יָדָם, וְצוֹפֶה וּמַבִּיט עָלָיו תָּמִיד, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא לֹא יָבוֹא לִידֵי עֲבֵרָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תּוֹרַת כֹּהֲנִים בְּחֻקֹּתַי): ״זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ״, יָכוֹל בִּלְבָּךְ כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר ׳שָׁמוֹר׳, הֲרֵי שְׁמִירַת הַלֵּב אֲמוּרָה, מָה אֲנִי מְקַיֵּם ׳זָכוֹר׳? שֶׁתְּהֵא שׁוֹנֶה בְּפִיךָ. כִּי צְרִיכִים לְהַזְכִּיר בְּכָל יוֹם שַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע הַשָּׁבוּעַ, שֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, עִם כָּל זֹאת יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מֻקָּח וּמִמְכָּר, הֲלָכָה ד׳, אוֹת טו); כִּי בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, אָז הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ מְאֹד, כְּדֵי לְהַשִּׂיג פַּרְנָסָתוֹ, כִּי מֵאָז שֶׁנִּתְקַלֵּל אָדָם הָרִאשׁוֹן (בְּרֵאשִׁית ג, יט): ״בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם״ וְגוֹ׳, אָדָם צָרִיךְ לָרוּץ וּלְהִתְרוֹצֵץ עַל פַּרְנָסָתוֹ וְאֵינוֹ מוֹצֵא, כִּי בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, הָאָדָם שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא שׁוֹטֶה מַמָּשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יא, ח): ״שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ״ וְגוֹ׳, וְאָמְרוּ עַל זֶה בַּזֹּהַר (בְּשַׁלַּח סג.): וְאֵינוֹן דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ? ״שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ״, מַאי שָׁטוּ? שְׁטוּתָא הָווּ נָסְבֵי לְגַרְמַיְיהוּ בְּגִין דְּלָא הַווּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ? ״וְטָחֲנוּ בָּרֵיחַיִם, אוֹ דָכוּ בַּמְּדוֹכָה״ וְגוֹ׳, מָאן אִטְרַח לוֹן כָּל הַאי? אֶלָּא דְּאִינוּן לָא הַווּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, כְּגַוְונָא דָּא אִינוּן דְּלָא מְהֵימְנֵי בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא

זכירת מעמד הר סיני

רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד. פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב:

בְּאָרְחוֹי וְאִינוּן בָּעָאן לְאַטְרָחָא גַּרְמַיְהוּ כָּל יוֹמָא בָּתַר מְזוֹנָא יְמָמָא וְלֵילֵי דְּלְמָא לָא סָלִיק בְּיָדַיְהוּ פְּתָא דְּנַהֲמָא, מָאן גָּרִים לוֹן הַאי? בְּגִין דְּלָאו אִינוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אוֹף הָכָא "שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ", שָׁטוּ בִּשְׁטוּתָא דְּגַרְמַיְהוּ וּבָעָאן לְאַטְרָחָא עָלֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "וְטָחֲנוּ בָּרֵיחַיִם", בָּתַר כָּל טִרְחָא דָּא לָא סָלִיק בְּיָדַיְהוּ אֶלָּא דִּכְתִיב: "וְהָיָה טַעֲמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן" וְלֹא יַתִּיר. מָאן גָּרִים לוֹן הַאי? בְּגִין דְּלָא הַוּוּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, עַיִן שָׁם. וּבָזֶה שֶׁזּוֹכְרִים וּמַזְכִּירִים אֶת עַצְמָם בְּשַׁבָּת אַפִּלּוּ בְּעֵת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁאָז מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא שְׁבִיתָה מִכֹּל, וְלֹא צָרִיךְ לִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ כָּל־כָּךְ בְּפַרְנָסָתוֹ, כִּי שַׁבָּת זֶה זִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּשַׁבָּת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ סוֹפְרִים אֶת הַיָּמִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְאוֹמְרִים: 'הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת' וְכוּ', הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַזִּכָּרוֹן מִיּוֹם הַשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְזַכְּכִים אֶת הַמַּדָּמֶה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מְלַמְּדִים, הֲלָכָה ג', אוֹת ג'), וְזוֹכִים לִהְיוֹת דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שַׁבָּת הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא.

זְכִירַת מַעֲמַד הַר סִינַי

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי צְרִיכִים לִלְמֹד בְּכָל יוֹם עִם חֵשֶׁק חָדָשׁ, וּלְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, שֶׁהוּא עוֹמֵד עַכְשָׁו בְּמַעֲמַד הַר סִינַי וּמְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיְתָה עַל־יְדֵי בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִית (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, הֲלָכָה ד', אוֹת ב'); וְלָכֵן צְרִיכִים לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחָדָשׁ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה סוֹד הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין, שֶׁנִּמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: מִתְחַדְּשִׁים הֵם חֲסָדֶיךָ

מִיּוֹם אֶל יוֹם, כִּי גְּדוֹלָה הִיא הַבְטָחָתְךָ. וְדָבָר גָּדוֹל הוּא לְהַאֲמִין בְּךָ, שֶׁתְּקַיֵּם וְתִשְׁמֹר מַה שֶּׁהִבְטַחְתָּ לָנוּ; אֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרֵי דְּבָרִים) עַל הַפָּסוּק (דְּבָרִים ו, ו): "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם", שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵי תוֹרָה בְּכָל יוֹם בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים; שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם צְרִיכִים לְקַבֵּל מֻחְדָּשׁ אֶת הַתּוֹרָה, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת — לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּבִטּוּל גָּמוּר, אָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לַחֲזֹר, מֵבִיא עִמּוֹ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סה); וַאֲפִלּוּ בְּנֵי־אָדָם שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם חִדּוּשֵׁי תוֹרָה, עֲלֵיהֶם לְהַתְחִיל לִלְמֹד בְּכָל יוֹם בְּחֵשֶׁק חָדָשׁ וּבְחִיּוּת חֲדָשָׁה, וְיִהְיוּ בְּעֵינָיו כַּחֲדָשִׁים מַמָּשׁ. וְלָכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, אֵיךְ שֶׁקִּבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִים מַעֲמַד הַר סִינַי, מְזַכְּכִים אֶת הַמְּדָמֶּה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה', אוֹת לה); כִּי צְרִיכִים לְזַכֵּךְ עַצְמוֹ וּמֹחוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם כֹּחַ הַמְּדָמֶּה, וְאָז יִזְכֶּה לְמֹחִין גְּדוֹלִים אֲמִתִּיִּים וּלְרוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמִתִּית. וְלָכֵן לֹא זָכוּ עַם יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁסִּלְקוּ חָכְמָתָם הַמְּדָמֶּה לְגַמְרֵי, וְהִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה מְזַכְּכִים אֶת הַמֹּחִין. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קכג) עַל הַפָּסוּק (דְּבָרִים לב ו): "עַם נָבָל וְלֹא חָכָם", וְתַרְגּוּמוֹ: 'עַמָּא דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְתָא וְלָא חַכִּימוּ', כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה רַק עַל־יְדֵי־זֶה, עַל־יְדֵי שֶׁסִּלְקוּ אֶת חָכְמָתָם לְגַמְרֵי; כִּי אִם הָיוּ מַעֲמִידִים עַל חָכְמָתָם וְשִׂכְלָם, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ שֶׁל הַיְרֵאִים וְהַכְּשֵׁרִים, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת לִבָּם לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ עוֹר שֶׁמַּעֲבִדִים אוֹתוֹ הֵיטֵב, עַד שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִים לְהָפְכוֹ, וּלְרֹאוֹת לָעֵינַיִם שֶׁהוּא נָקִי לְגַמְרֵי, עֲדַיִן אֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל לְגַמְרֵי, וְכָל שִׂכְלָם הוּא רַק כֹּחַ הַמְּדָמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַגּוּף, כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, מֻחְמֶּצֶת שֶׁלֹּא פָּשְׁטוּ אֶת גּוּפָם לְגַמְרֵי עֲדַיִן מֵהַבַּהֲמִיּוּת, וְגַם הַמְּדָמֶּה שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ מְבֹרָר עֲדַיִן לְגַמְרֵי, עַל־כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יד, לא): "וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ", דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וּלְהַאֲמִין בָּהֶם, וּלְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגְדָּם לְגַמְרֵי, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ. וְלָכֵן אִם אַתָּה רוֹאֶה, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁאֶחָד זוֹכֶה לְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא,

שֶׁמְּחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם חִדּוּשִׁין חֲדָשִׁים, סִימָן שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְגַמְרֵי, וְהוּא בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא כְלוּם, וּמַרְגִּישׁ אֶלֶף טַעֲמֵי מִיתָה מַמָּשׁ, וְהוּא בּוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא חָזָק מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים. וְרָאוּי לְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי ! לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁגַּם אַתָּה עַל יָדוֹ תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה זוֹ — לְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמְךָ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְאַף שֶׁעַל צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹמְעִים כְּרוּזִים מִלְּמַעְלָה, וְזוֹכִים לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, מִתְפַּשְּׁטוֹת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, לְהַעֲלִימָם וּלְהַסְתִּירָם מֵהָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז), אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיק, שֶׁהוּא הַיְפִי וְהַחֵן וְהַפְּאֵר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְאִם הוּא הָיָה מִתְפָּרְסָם בָּעוֹלָם, הָיוּ כֻּלָּם פּוֹתְחִים עֵינֵיהֶם לִרְאוֹת בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מַעֲלִימִים אֶת הַיְפִי וְהַפְּאֵר הַזֶּה מֵהָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה אֶפֶר תַּחַת פְּאֵר, כִּי נִתְפָּרְסָמִים טַאטְיִרִין, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי ! כִּי כֵן הָיָה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הַעֲלָמוֹת וְכִסּוּיִים מִקְּרַח וַעֲדָתוֹ, דָּתָן וַאֲבִירָם, וּמָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים נְשִׂיאֵי עֵדָה, קְרֵאֵי מוֹעֵד, אַנְשֵׁי שֵׁם, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא ד.): מֹשֶׁה עָלָה בֶּעָנָן וְנִתְכַּסָּה בֶּעָנָן וְנִתְקַדֵּשׁ בֶּעָנָן, כְּדֵי לְקַבֵּל תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁה. כִּי עָנָן הוּא לְשׁוֹן מְנִיעָה, שֶׁהַקְּלִפּוֹת רוֹצוֹת לִמְנֹעַ אוֹתוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קטו), שֶׁבְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִתְפַּשְּׁטוּ עַל מֹשֶׁה הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ, יח): ״וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל, אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים״, שֶׁהוּא עָנָן וַעֲרָפֶל, שֶׁהוּא מְנִיעָה, שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ עָלָיו הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים. וְכֵן מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳) עַל הַפָּסוּק (אֵיכָה ג, מד): ״סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה״, הֵינוּ הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּעֲכְבִים אֶת הַתְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן דַּיְקָא עַל גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּכֹחָם לְהַחֲזִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּתְשׁוּבָה, וּלְהַכְנִיס בָּהֶם חֹשֶׁק חָדָשׁ לִלְמֹד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלִהְיוֹת וּלְטַיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם מִתְפַּשְּׁטִים הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, לִמְנֹעַ וּלְעַכֵּב מִלְּהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, כִּי עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם כְּלָבִים, שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נ׳) בְּסוֹד (יְשַׁעְיָה נו, יא): ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ״, שֶׁהֵם הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, פּוֹגְמֵי הַבְּרִית, נוֹאֲפִים כִּכְלָבִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְהֵם אֲשֶׁר מַחֲצִיפִים פְּנֵיהֶם נֶגֶד הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַבְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ ! רְאֵה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, הַמְחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם. וְכָךְ אָמְרוּ

זכירת מעשה העגל

זְכוֹר אַל תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר:

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן יז): כָּל מָקוֹם שֶׁהִשְׂרָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תּוֹרָתוֹ — הִשְׂרָה שְׁכִינָתוֹ. כִּי הֵיכָן שֶׁמְּחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תוֹרָה, שָׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה, וְאִם תִּתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם, גַּם עָלֶיךָ יֵשְׁפַּע מִזֹּהַר חֲדָשִׁים לְהַשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה מֻחָדָשׁ בְּכָל יוֹם. וּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מְאֹד מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, הַנּוֹאֲפִים כִּכְלָבִים, הַנּוֹבְחִים עַל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, הַבְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה בִּכְלַל זְכִירַת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְלִינֹק מֵהַצַּדִּיקִים, אֶלָּא עַל־יְדֵי מִדַּת הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רעא), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בִּשְׁלֵמוּת מֵהַצַּדִּיק, אֶלָּא עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קמז): מִי שֶׁאֵין בּוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, אֵין לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה; שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּיצָה כח): מִפְּנֵי מַה נִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין; כִּי אָדָם צָרִיךְ לְהִתְאַזֵּר בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִכָּל אֵלּוּ הַמּוֹנְעִים, שֶׁמּוֹנְעִים אוֹתוֹ מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמַּחְדִּיר בּוֹ הַתְמָדָה וּשְׁקִידָה רַבָּה בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְסִימָן זֶה תְּקַבֵּל, אֲהוּבִי, בְּנִי! מִי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא — אִם הוּא מְזָרֵז אֶת אֲנָשָׁיו וּמְקָרָבָיו לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו! וְאֶת זֹאת צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם.

זְכִירַת מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵחֵטְא הָעֵגֶל, אֵיךְ שֶׁהָעֵרֶב־רַב הִטְעוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֲשֶׁר מִתְעָרְבִים בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל גּוֹיִים גְּמוּרִים, וְאֵינָם מִתְבַּיְּשִׁים לְדַבֵּר פָּתוּחַ נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְנֶגֶד כָּל הַקָּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְכֵן בֵּין הַיְרֵאִים נִכְנָס חֵטְא הָעֵגֶל, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב), שֶׁעוֹשִׂים מֵהַסְּבָּה עִקָּר, שֶׁזֶּה חֵטְא הָעֵגֶל, כְּגוֹן אֵלּוּ שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל

הוּא עַל־פִּי הַטֶּבַע, עוֹלָם כְּמִנְהָגוֹ נוֹהֵג, עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הָאֱמְצָעִי, כְּמוֹ שֶׁטָּעוּ בָּעֵגֶל, שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֵגֶל אֱמְצָעִי בֵּינָם לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָמְרוּ (שְׁמוֹת לב, א): "אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ", בְּחִינַת אֱמְצָעִי. וּבְטָעֲיוֹת כָּאֵלּוּ רַבִּים נִכְשָׁלִים וְעוֹשִׂים אֶת הַסְּבוֹת אֱמְצָעִי בֵּינוֹ לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מַאֲמִינִים גַּם בָּאֱמְצָעִי, וְאוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְסִבּוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים לְמָשָׁל בְּהַסְּבָּה שֶׁל פַּרְנָסָה, שֶׁהוּא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, וְאוֹמְרִים הַסְּבָּה שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא הָעִקָּר, כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי הַסְּבָּה שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן, אֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִתֵּן לָהֶם פַּרְנָסָה, וּבְהַסְּבָּה שֶׁל הָרְפוּאָה, שֶׁהוּא סַמִּים, עוֹשִׂים מֵהֶם עִקָּר, כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי הַסַּמִּים, אֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְרַפֵּא, וְאֵין הַדָּבָר כֵּן, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא סִבַּת כָּל הַסְּבוֹת וְעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לְשׂוּם סְבָּה, וְעִסְקֵנוּ בְּאֵלּוּ הַסְּבוֹת צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְלֹא לַעֲשׂוֹת מֵהַסְּבוֹת עִקָּר. וְאִם אָדָם עוֹשֶׂה מֵהַסְּבָּה עִקָּר, הֲרֵי זֶה חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁבָּזֶה כֻּלָּם נִכְשָׁלִים, שֶׁבִּמְקוֹם לָרוּץ אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְגַלֶּה אֶת גֹּדֶל הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, רָצִים וּמִתְרוֹצְצִים אֶל עֲשִׁירִים, וְחוֹנְפִים אוֹתָם, כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהֶם אֵיזוֹ נְדָבָה. וּבֶאֱמֶת אֵין לְךָ עוֹד שְׁטוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ. וְזֶה חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁעוֹשִׂים מֵהֶעָשִׁיר עֵגֶל זָהָב, וְרוֹקְדִים סְבִיבוֹ. אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה וְאוֹי לְאוֹתָהּ חֶרְפָּה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לב, סִימָן א'): אִלּוּ הִמְתִּינוּ יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, וְלֹא הָיוּ עוֹשִׂים אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, לֹא הָיוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים וְלֹא מַלְאַךְ הַמָּוֶת שׁוֹלֵט בָּהֶם. כִּי בָּרֵעַ שֶׁעוֹזְבִים אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבָר בָּאִים לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֵגֶל. וְלָכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם אֶת מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל, אֶל מָה הָאָדָם יָכוֹל לִפֹּל, כִּי כָּל מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל הָיָה עַל־יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת הוֹדָאָה, הֲלָכָה ו', אוֹת כב), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו, כ): "וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר" וְגוֹ', וּכְתִיב (שָׁם עח, מ): "כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן" וְגוֹ', וְדַיְקָא עַל־יְדֵי הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת עוֹזְבִים אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן אוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת, וּבוֹרְחִים אֶל אֵיזֶה שֵׁ׳קֶרְן, ר׳מַאי, צ׳בוּעַ, שֶׁהוּא שֵׁ״ר״ץ׳ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, לְהַטְעוֹת בְּנֵי־אָדָם; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל בָּא לָהֶם עַל־יְדֵי שֶׁהִתְרַשְּׁלוּ מִלְּחַפֵּשׂ אֶת הָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שְׁלוּחִין, הֲלָכָה ה', אוֹת ט'); וְאָז הָיוּ זוֹכִים לְמַה שֶּׁהָיוּ זוֹכִים, אֲבָל הַשָּׂטָן הִתְגָּרָה בָּם מְאֹד עַל־יְדֵי הָעֵרֶב־רַב, שֶׁהֵם הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁלֹּא נִטְהֲרוּ

מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמֵּהֶם נִמְשְׁכוּ נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, עַד שֶׁהֵסִית וְהִדִּיחַ אוֹתָם בִּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁעָשׂוּ אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁל הָעֵגֶל. וְכָל זֶה בָּא לָהֶם עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בְּאַזְהָרָה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עוֹד וָעוֹד אֶת הָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֹשֶׁה רַבָּם, כְּדֵי לְבָרֵר עוֹד אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְחַזְּקָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַשְּׁלוּ בָּזֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר הָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, נִתְגָּרָה בָּהֶם הַשָּׂטָן וְהִכְשִׁילָם כָּל־כָּךְ בִּכְפִירוֹת כָּאֵלּוּ, עַד שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִכְּפִירַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּיָּדוּעַ לִמְבִינִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁכָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵן שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, שֶׁעָבְדוּ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, הֵן שֶׁל הַדּוֹרוֹת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁטּוֹעִים עַל־יְדֵי חָכְמַת שֶׁקֶר, כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִכְּפִירַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם שֵׂכֶל וּמוֹפֵת, שֵׂכֶל שֶׁל הֶגְיוֹן, כִּי אִם עַל־יְדֵי רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהָרִאשׁוֹן וְהָרַבִּי שֶׁבְּכֻלָּם הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְזֶה שֶׁבָּאוּ אֶל אַהֲרֹן וְאָמְרוּ לוֹ: ״קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ״ (שְׁמוֹת לב, א), וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה אַתָּה הַמְעַיֵּן הַמִּסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה בְּעֵין הָאֱמֶת, שֶׁמִּפָּרֵשׁ כָּאן, שֶׁכָּל טָעוּתָם הָיְתָה בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ לְחַפֵּשׂ קְדֻשַּׁת רַבָּם מֹשֶׁה כָּרָאוּי, עַד שֶׁנָּפְלוּ לְטָעוּת כָּזוֹ עַל־יְדֵי הָעֵרֶב־רַב, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים מֶה הָיָה לוֹ לְמֹשֶׁה, עַל־כֵּן רָצוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְלֹא שָׁתוּ אֶל לִבָּם הָאֱמֶת. כִּי אַדְרַבָּה, מֵאַחַר שֶׁמֹּשֶׁה עָשָׂה לָהֶם טוֹבוֹת כָּאֵלּוּ, גִּלָּה לָהֶם אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כָּזוֹ, בִּפְרָט בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, אִם עַכְשָׁו נֶעֱלָם מֵהֶם, אַדְרַבָּה זֶה לְטוֹבָתָם, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת קְדֻשַּׁת הָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁיִּתְבָּרְרוּ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּאֲשֶׁר הָיָה בֶּאֱמֶת, שֶׁמֹּשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם, כְּדֵי לְקַבֵּל שְׁאָרֵי מִצְווֹת הַתּוֹרָה, כְּדֵי לְתַקְּנָם וּלְבָרְרָם בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, רַק הֵם הָיוּ צְרִיכִים לַעֲמֹד עַל עָמְדָם, וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ אַחֲרָיו, עַד שֶׁהָיָה חוֹזֵר וּבָא אֲלֵיהֶם, וְהָיָה מְלַמְּדָם וּמֵאִיר בָּהֶם כָּל הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁעָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁעָמַד אֵצֶל הָהָר וְהִמְתִּין שָׁם עַל מֹשֶׁה רַבּוֹ, וְהָיָה תּוֹלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם, וּמְצַפֶּה רַק שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְגַּלֶּה אֵלָיו, אֲבָל, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, לֹא נִזְהֲרוּ בָּזֶה, עַד שֶׁנִּכְשְׁלוּ כָּל־כָּךְ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַחֻרְבָּנוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי חָזַר וְנִמְשָׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמֵּהֶם הַכְּפִירוֹת שֶׁל עַכְשָׁו, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְעִקַּר הַתִּקּוּן — עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזוֹ בְּחִינַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ גַּם עַכְשָׁו, כַּמּוּבָא

בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳); אֲבָל צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו מְאֹד בְּכָל עֵת, אֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְמָצְאוֹ. כִּי הַצַּדִּיק אֵין סוֹף לְגָדְלָתוֹ, כִּי הוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן צְרִיכִים תָּמִיד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶצְלוֹ אֶת הָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִשְׁאִיר בְּזֶה הָעוֹלָם. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה (דְּבָרִים לא, כז־כט): ״הֵן בְּעוֹדֶנִי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מַמְרִים הֱיִיתֶם וְגוֹ׳, כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִיתוּן״ וְגוֹ׳, וְהִקְשָׁה רַשְׁ״י: וַהֲלֹא כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא הִשְׁחִיתוּ וְכוּ׳? אֶלָּא מִכָּאן, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁתַּלְמִידוֹ קַיָּם, כְּאִלּוּ לֹא מֵת. וְקָשֶׁה — הֲלֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִקְרָא חַי לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יח.) עַל הַפָּסוּק (קֹהֶלֶת ט, ה): ״כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ״ — אֵלּוּ צַדִּיקִים שֶׁבְּמִיתָתָן נִקְרְאוּ חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל־ב׳ כג, כ): ״וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מִקַּבְצְאֵל, הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִאֵל מוֹאָב, וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאַרְיֵה בְּתוֹךְ הַבּאֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג״. בֶּן אִישׁ חַי, אָטוּ כּוּלֵי עָלְמָא בְּנֵי מֵתֵי נִינְהוּ? אֶלָּא, בֶּן אִישׁ חַי, שֶׁאֲפִלּוּ בְּמִיתָתוֹ קָרוּי חַי. רַב פְּעָלִים מִקַּבְצְאֵל, שֶׁרִיבָּה וְקִבֵּץ פּוֹעֲלִים לַתּוֹרָה. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, בְּוַדַּאי חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה יג:): לֹא מֵת מֹשֶׁה, כְּתִיב הָכָא: (דְּבָרִים לד, ה) ״וַיָּמָת שָׁם״, וּכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת לד, כח): ״וַיְהִי שָׁם עִם ה׳״, מַה לְּהַלָּן עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ, אַף כָּאן עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ; וְכֵן מוּבָא (זֹהַר תְּרוּמָה קעד:): אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֹשֶׁה לָא מִית, וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב (דְּבָרִים לד, ה): ״וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה״, דְּהָכִי בְּכָל אֲתַר לְצַדִּיקָיָא קְרֵי בְּהוּ מִיתָה. מַאי מִית? מִסְטָרָא דִּילָן אִקְרֵי הָכִי. אַף בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִיחָא, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ כַּוָּנַת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵבִיא רַשְׁ״י: הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ כְּפִי פְּשׁוּטוֹ, שֶׁאַחֲרֵי מוֹתוֹ הַפָּשׁוּט יַשְׁחִיתוּ, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין שֶׁלֹּא הִשְׁחִיתוּ אַחֲרֵי מוֹתוֹ הַפָּשׁוּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שׁוֹפְטִים ב׳, ז): ״וַיַּעַבְדוּ אֶת הַוָּיָ״ה כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ״ וְגוֹ׳, אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ מוּכָח מִזֶּה, שֶׁפֵּרוּשׁ תֵּבַת מִיתָה הַנֶּאֱמָר אֶצֶל הַצַּדִּיק, הָרַבִּי הָאֱמֶת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּלְמִידִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, אֵינוֹ כְּפִשׁוּטוֹ מִיתָה מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַצַּדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, וּמַה שֶּׁאֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁמֵּתוּ וְנִסְתַּלְּקוּ, זֶה רַק מִסְטָרָא דִּילָן, עַל־יְדֵי שֶׁפָּגַמְנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ, וּמֹחֲנוּ פָּגוּם מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה אֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁהַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת נִסְתַּלֵּק, וּבִמְקוֹם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר הָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהִשְׁאִיר אֵצֶל תַּלְמִידָיו, אָנוּ עוֹשִׂים אֶת הָעֵגֶל, הַיְנוּ שֶׁעוֹזְבִים אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִים דַּעַת וָשֵׂכֶל, אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבוֹרְחִים אַחַר־כָּךְ אֶל אֵיזֶה מַקֵּל, וְעוֹשִׂים

מִמֶּנּוּ עֶגֶל. וְזֶהוּ מַה שֶּׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה נז, א): "הַצַּדִּיק אָבַד, וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב, וַאֲנָשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין, כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק"; כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת תָּמִיד, אֲפִלּוּ הַמְקֻרָבִין אֵלָיו, שֶׁיִּזְכּוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בִּיגִיעוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר עֵצוֹת, כִּי הַצַּדִּיק מִסְתַּתֵּר בְּכָל פַּעַם מֵהָעוֹלָם מֵחֲמַת קַלְקוּלָם, וְנִתְרַחֵק מֵהֶן הַרְבֵּה, עַד שֶׁקָּשֶׁה לָהֶם לְקַבֵּל וְלִינֹק מֵאוֹרוֹ הַגָּדוֹל, כִּי אִם עַל־יְדֵי יְגִיעוֹת וּבַקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ הַרְבֵּה, וְזֶה גַּם בְּחַיָּיו, מִכָּל שֶׁכֵּן אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ לְעֵילָא וּלְעֵילָא, צְרִיכִין לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקְּשׁוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְסַלְסֵל וּלְחַפֵּשׂ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה — סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְלֵילֵךְ בִּדְרָכָיו וְאָרְחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלִּמֵּד אוֹתָנוּ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיּוֹרִיד דְּמָעוֹת הַרְבֵּה וְיִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא וּלְהַשִּׂיג פְּנִימִיּוּת כַּוָּנַת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, כִּי עִקַּר הַצַּדִּיק הוּא תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁשָּׁם גָּנוּז רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן קצב), אֲשֶׁר פָּנָיו, שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ נִמְצָאִים בְּתוֹךְ סִפְרוֹ. וּצְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי נִמְצָא אֶחָד אוֹ רַבִּים שֶׁהֵם תַּלְמִידָיו הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁקִּבְּלוּ תּוֹרָתוֹ וּדְרָכָיו וַעֲצוֹתָיו וּרְמָזָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁיְּכוֹלִים לְהַחֲיוֹת אֶת הַכֹּל, כִּי אֵין דּוֹר יָתוֹם, וּבְוַדַּאי לֹא נִסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק, עַד שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה, שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם סוֹד הַחֲלִיפוֹת שֶׁלּוֹ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ז') עַל מַאֲמָרָם זַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא קטז), "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ", (תְּהִלִּים נה, כ), חַד אָמַר בֵּן וְחַד אָמַר תַּלְמִיד; כִּי הַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר בֵּן וְתַלְמִיד, וְהַתַּלְמִיד נִקְרָא בֵּן, כִּי (סַנְהֶדְרִין יט:) כָּל הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ יְלָדוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁהַתַּלְמִידִים מְגַלִּים תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ לֹא מֵת. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פֶּרֶק א', סִימָן ח') עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים סא, ה): "אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים", אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁדָּוִד הָיָה מְבַקֵּשׁ דִּירָה לְשָׁנֵי עוֹלָמִים? אֶלָּא אָמַר, יְהִיוּ קוֹרִין וּמַזְכִּירִין אוֹתִי בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כְּאִלּוּ אֲנִי קַיָּם; כִּי כְּשֶׁמְּגַלִּים דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּדִבּוּרֵיהֶם, וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא חַי מַמָּשׁ. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פֶּרֶק סא, סִימָן ג'), וְכִי עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל דָּוִד לִהְיוֹת חַי עוֹלָמִים? אֶלָּא אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיִּהְיוּ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁלִּי נֶאֱמָרִין בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי

מִדְּרָשׁוֹת לְעוֹלָם, וְכֵן אָמְרוּ (בְּכוֹרוֹת לא:): וְכִי אִיפְשָׁר לָאָדָם לָגוּר בִּשְׁנֵי עוֹלָמִים? אֶלָּא אָמַר דָּוִד: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יֹאמְרוּ דִּבַּר שְׁמוּעָה מִפִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאוֹמְרִים דִּבַּר שְׁמוּעָה מִפִּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, שִׂפְתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר זְעִירִי, מַאי קְרָא? (שִׁיר הַשִּׁירִים ז', י): "וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים", כְּכֹמֶר שֶׁל עֲנָבִים, מַה כֹּמֶר שֶׁל עֲנָבִים, כֵּיוָן דְּאָדָם נוֹגֵעַ בּוֹ — דּוֹבֵב, אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כֵּיוָן שֶׁאָדָם אוֹמֵר דִּבַּר שְׁמוּעָה מִפִּיו, דּוֹבְבוֹת שְׂפָתָיו בַּקֶּבֶר. אֲבָל צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת זֶה הַתַּלְמִיד הָאֲמִתִּי שֶׁהִשְׁאִיר הַצַּדִּיק, שֶׁקִּבֵּל דַּעַת רַבּוֹ כָּרָאוּי, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּדִבּוּרָיו בְּחִינַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כִּי גַּם הוּא נִכְלָל בְּרַבּוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁחוֹזֵר תָּמִיד דִּבְרֵי רַבּוֹ, וְרַבּוֹ נִכְלָל בּוֹ עַל־יְדֵי שֶׁהוּא מְפָרְסֵם תּוֹרַת רַבּוֹ לָאֲחֵרִים, וְעַל־כֵּן יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְבָרֵר אֶת הַמְדֻמֶּה שֶׁל כָּל מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו, וּבְעֵת שֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בָּזֶה לָבוֹא אֶל תַּלְמִידוֹ שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה, נִרְאֶה אַחֲרֵי מוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר: "כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִיתוּן" וְגוֹ'; הֵינוּ בְּכָל עֵת וּבְכָל דּוֹר שֶׁהִתְרַשְּׁלוּ בָּזֶה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר הַתַּלְמִיד שֶׁנִּשְׁאָר מֵהֶרֶב, וְהָלְכוּ לַעֲשׂוֹת עֵגֶל, עַל־יְדֵי־זֶה נִדְמֶה שֶׁהַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וּבֶאֱמֶת הַצַּדִּיק חַי וְנִמְצָא בֵּינֵינוּ, עַל־יְדֵי שֶׁתָּמִיד מְדַבֵּר מִמֶּנּוּ וּמִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה. וּצְרִיכִים לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אֶל תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים הָאֲמִתִּיִּים, הַבְּקִיאִים בִּדְבָרָיו יָשָׁר וְהָפוּךְ, עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גַּם־כֵּן כֹּחַ לְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת, וּלְהַחֲזִירָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִזְכֹּר אֶת זֶה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁיִּזְכֹּר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁאָמְרוּ (שְׁמוֹת לב, א): "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מִמִּצְרַיִם, לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ", וְעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, וְעַל־יְדֵי־זֶה קִלְקְלוּ מַה שֶׁקִּלְקְלוּ. וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁצְּרִיכִים לָדַעַת אֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ חַי וְקַיָּם, וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים חַיִּים וְקַיָּמִים, וּצְרִיכִים לַהֲגוֹת בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִשְׁאִירוּ אַחֲרֵיהֶם בְּרָכָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ הַגָּנוּז בְּתוֹךְ דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמַכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ הֵיטֵב בְּתוֹךְ לִבּוֹ, אַשְׁרֵי לוֹ!

זכירת מעשה מרים

זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

זְכִירַת מִרְיָם

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי: אֲשֶׁר עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְהַדְבִּיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלִזְכּוֹר תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וּצְרִיכִים לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, עַד שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעַת כְּרֶגַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁאָדָם פּוֹגֵם בִּלְשׁוֹן־הָרָע, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁכָּח מִמֶּנּוּ הַתַּכְלִית הַנִּצְחִית. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה, פֶּרֶק א׳): הָאָדָם אֵינוֹ אוֹמֵר לְשׁוֹן הָרָע, עַד שֶׁכּוֹפֵר בָּעִקָּר; כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה אַף פַּעַם לֹא יָבוֹא לְדַבֵּר רַע עַל חֲבֵרוֹ, וְכֵיוָן שֶׁמְּדַבֵּר רַע עַל חֲבֵרוֹ, סִימָן שֶׁשִּׂכְלוֹ אֶת שְׂכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעַל פְּנֵי עֵינָיו, כִּי אִם אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, לֹא הָיָה מְדַבֵּר רַע עַל זוּלָתוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרָכִין טו): כָּל הַמְסַפֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם. כִּי עַל־יְדֵי דִּבּוּר לְשׁוֹן הָרָע מְסַלֵּק אֶת שְׂכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הָיָה הַפֶּגֶם שֶׁל מִרְיָם, שֶׁדִּבְּרָה בְּאָחִיהָ מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר יב, א): "וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה" וְגוֹ', וְאַף שֶׁמִּרְיָם הָיְתָה נְבִיאָה (מְגִלָּה יד): אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הוֹעִיל לָהּ שׁוּם דָּבָר, כִּי מֵאַחַר שֶׁדִּבְּרָה לְשׁוֹן־הָרָע, לָקְתָה בְּצָרַעַת, כִּי עַל־יְדֵי לְשׁוֹן הָרָע נִפְגַּם הַזָּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְנִפְגְּמָה הַנְּבוּאָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד); וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד לְכַבֵּד אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי כָּבוֹד, כִּדֵי שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַנְּפָשׁ שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא נֶפֶשׁ אֱלֹקִי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת, הֲלָכָה ג׳, אוֹת י׳); וְעַל־כֵּן עָוֹן לְשׁוֹן הָרָע חָמוּר מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר לְשׁוֹן הָרָע עַל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, נִמְצָא, שֶׁמְּבַזֶּה נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז אֵין הַנֶּפֶשׁ יְכוֹלָה לְהִתְגַּלּוֹת, וְעַל־כֵּן הוּא פּוֹגֵם בַּזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, שֶׁמִּתְגַּלָּה עַל־יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתֵן לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל; כִּי כָל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ תַּכְלִית לָמָּה הוּא נִבְרָא — כְּדֵי לְגַלּוֹת אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

זכירת מעשה עמלק ומחייתו

זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ. וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ. וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים:

וְלָכֵן צְרִיכִים אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּצְרִיכִים לְכַבְּדוֹ וּלְיַקְּרוֹ, וְאָסוּר לְדַבֵּר עָלָיו לָשׁוֹן הָרָע. וְלָכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה מִרְיָם, כְּדֵי לְהַגְבִּיר אֶת הַזְּכָרוֹן עַל הַשִּׁכְחָה. וּבֶאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרָכִין טו:): כָּל הַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרָע, מַגְדִּיל עֲוונוֹת כְּנֶגֶד עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים; כִּי עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע מַפְרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי מַפְרִיד בֵּין כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבָּת, הֲלָכָה ז׳, אוֹת לב); כִּי בֶּאֱמֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְקֻבָּלִים חִיּוּת רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבָרַגַע שֶׁאָדָם מְדַבֵּר רַע עַל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה מְעוֹרֵר קְטָרוּג עָלָיו לְהַפְרִידוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לְהִזָּהֵר לֹא לְדַבֵּר לָשׁוֹן־הָרָע עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְזֶה הַזְּכָרוֹן שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם אֶת מַעֲשֵׂה מִרְיָם, כִּי אֲפִילּוּ מִרְיָם שֶׁהָיְתָה נְבִיאָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן כְּשֶׁדִּבְּרָה לָשׁוֹן־הָרָע נֶעֶשְׂתָה מְצֹרַעַת, שֶׁנֶּעֱלַם וְנִסְתַּר מִמֶּנָּה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע, שֶׁאָז שׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט תְּהִלִּים, רֶמֶז תרנו): כָּל הַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרָע, כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר; כִּי כֹּחַ הַדִּמְיוֹן מִתְגַּבֵּר עָלָיו, שֶׁזֶּה עוֹקֵר אוֹתוֹ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מְלַמְּדִים, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ה׳); וּכְשֶׁאָדָם מַדְבִּיק אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֵר תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז אַף פַּעַם לֹא יְדַבֵּר לָשׁוֹן־הָרָע. וְזֶה הַזְּכָרוֹן שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר בָּזֶה!

זְכִירַת מְחִיַּת עֲמָלֵק

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לְהַדְבִּיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), לִזְכֹּר תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא. וְזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת כָּל עֲבוֹדַת בַּר יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיָּיו — לְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא

וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ. תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם. לֹא תִשְׁכָּח:

(לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֻזְקַת מְשַׁלְטְלִין, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ב׳); וְצָרִיךְ שֶׁיֵּדַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד. וְאָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּרֶגַע, אֶלָּא לֵידַע בֶּאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ יָבוֹא אֵלָיו, וְעָלָיו רַק לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. וְעִקַּר קִלְקֻלֵּי עֲמָלֵק בָּאָה לְקָרֵר אֶת הָאָדָם מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וּלְהַכְנִיס בּוֹ סְפֵקוֹת, (שְׁמוֹת יז, ז): ״הֲיֵשׁ יְהוָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״; וְלָכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר אֶת זֹאת כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נח.): ״לְךָ יְהוָ״ה הַמַּמְלָכָה״ — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְחֶה עֲמָלֵק, וְכָל עִנְיָנוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא רַק לְהַכְנִיס בָּאָדָם סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְעַל־כֵּן מָצִינוּ בִּמְלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יז, יא): ״וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ — וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, וְכַאֲשֶׁר יַנִּיחַ יָדוֹ — וְגָבַר עֲמָלֵק״; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כט.): וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה? אֶלָּא לוֹמַר לָךְ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּמִשְׁעַבְּדִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם — הָיוּ מִתְגַּבְּרִים, וְאִם לָאו — הָיוּ נוֹפְלִים. וְעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת נֶגֶד עֲמָלֵק הוּא תְּפִלָּה, שֶׁזֶּה (שָׁם, יב): ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: וַיְהִי מֹשֶׁה יָדָיו בֶּאֱמוּנָה פְּרוּשׁוֹת הַשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּה נֶאֱמָנָה וּנְכוֹנָה; כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה לִלְחֹם בַּעֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, בּוֹנֶה אֶצְלוֹ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְלָכֵן צְרִיכִים לְדַבֵּר בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנו), וְהוּא מַכְנִיעַ אֶת עֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בִּמְלְחֶמֶת עֲמָלֵק (שְׁמוֹת יז, יג): ״וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב״; הֵינוּ לְפִי חֹרֶב דַּיְקָא, שֶׁהַפֶּה שֶׁלּוֹ נַעֲשָׂה חֹרֶב, כִּי עִקַּר חָרְבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא תְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳). וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחַר טוֹב, תְּהִלִּים קמח): פִּיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַרְבָּם. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, אֶלָּא

כְּשֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית. וַעֲמָלֵק מְטַמֵּא אֶת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ" וְגוֹ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י זַ"ל: חַסְרֵי כֹּחַ מֵחֲמַת חֲטָאִים שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן. כִּי כָּל עִנְיַן עֲמָלֵק הוּא פְּגַם הַבְּרִית, לְהַכְשִׁיל אֶת בְּנֵי־אָדָם בִּפְגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּלְהַכְנִיס בָּאָדָם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְלַעֲקֹר אֶת הָאָדָם מֵהַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יט); וְעַל־כֵּן עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא הַזִּכִּירָה דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִים לִזְכֹּר הֵיטֵב מֶה עָשָׂה עֲמָלֵק (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת, הֲלָכָה ה', אוֹת ג'), שֶׁהוּא מַכְשִׁיל אֶת הָאָדָם בִּפְגַם הַבְּרִית, וְעַל־כֵּן הוּא רוֹדֵף תָּמִיד אַחַר מַחֲנֵה דָן, שֶׁהוּא הַמְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱבַד מִיִּשְׂרָאֵל — הֵם הָיוּ מוֹצְאִים; וְעַל־כֵּן עֲמָלֵק מִתְגָּרֶה בָּהֶם בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא אוֹרֵב עַל הָאֲבֵדוֹת תָּמִיד לְתָפְסָן, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן הִתְגָּרוּתוֹ עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, שֶׁהֵם הַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים. וְעַל־כֵּן צִוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכֹּר הֵיטֵב בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, כִּי הָאֲבֵדָה צְרִיכָה זְכָרוֹן הֵיטֵב, שֶׁלֹּא לִשְׁכֹּחַ הַדָּבָר, כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת בָּאִים מִשִּׁכְחָה וְהֶסֵּחַ הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לִידֵי אֲבֵדָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְעַל־כֵּן הַשִּׁכְחָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם אֲבֵדָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אָבוֹת, פֶּרֶק ה'): קָשֶׁה לִשְׁמֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שִׁכְחָה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קפח); וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִזְכֹּר הֵיטֵב מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק וְלֹא לִשְׁכֹּחַ, כִּי צְרִיכִים לִזְכֹּר הֵיטֵב כָּל מַה שֶּׁאִבֵּד עַל־יְדֵי תַּאֲוָתָיו, וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְחַפֵּשׂ אַחַר אֲבֵדוֹתָיו, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פח), וְעַל־כָּל־פָּנִים לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְאַבֵּד עוֹד. וְהָעִקָּר הוּא הַזִּכָּרוֹן, כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר שֶׁיֵּשׁ אֲבֵדוֹת, וּמְבַקֵּשׁ וְחוֹתֵר לְחַפְּשָׂם, וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲבֵדָה לְאַחַר יֵאוּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, אָז יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, וּבְוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיוּ נִמְצָאוֹת כָּל הָאֲבֵדוֹת, וְיִתַּקֵּן הַכֹּל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּיוֹתֵר בְּהַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ — אַשְׁרֵי לוֹ! וּלְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא, שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהִתְיַגֵּעַ וְהִצְטַעֵר יוֹתֵר עַל הָאֲבֵדוֹת, וְהִשְׁתַּדֵּל לְבַקְּשָׁם וּלְחַפְּשָׂם בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים וּבְגַעֲגוּעִים וּבְהִשְׁתּוֹקְקוּת וּבְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, וְסָבַל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה עַל־יְדֵי־זֶה, כְּמוֹ־כֵן יִזְכֶּה בְּיוֹתֵר שֶׁיַּחֲזִירוּ לוֹ אֲבֵדוֹתָיו בְּשָׁלוֹם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֵר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק בְּכָל יוֹם, שֶׁרוֹצֶה לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וּלְהַשְׁכִּיחַ מִמֶּנּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז עַל־יְדֵי הַזִּכָּרוֹן יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְשׁוּם בְּרִיָּה בָּעוֹלָם לֹא תוּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר, אַשְׁרֵי לוֹ!

איתא בספרי יראים שצריך לומר פרשת היראה ופרשת התשובה

פרשת היראה

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת יְהוָה וְאֶת חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: הֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ: רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל הָעַמִּים כַּיּוֹם הַזֶּה: וּמַלְתֶּם אֵת עָרְלַת לְבַבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ עוֹד: כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה: וַאֲהַבְתֶּם אֶת הַגֵּר כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ: הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּךָ אֶת

פָּרָשַׁת הַיִּרְאָה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר יֵשׁ חֲסִידִים וַאֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה, שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת הַיִּרְאָה, כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא יִרְאָה — לִירֹא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן ה׳), שֶׁקֹּדֶם צְרִיכִין לְהַתְחִיל עִם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה בַּהַתְחָלָה הוּא רַק מֵחֲמַת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, וּבְלִי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, אִי אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל כְּלָל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים צְרִיכִים גַּם־כֵּן יִרְאָה, כִּי עוֹבְדִים מֵאַהֲבָה הֵם מוּעָטִים מְאֹד מְאֹד. וְהָעִקָּר הוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, כִּי הַיִּרְאָה עִלָּאָה בִּגִין דְּהוּא רַב וְשַׁלִּיט, הֵינוּ יִרְאַת הָרוֹמְמוּת, לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לְזֹאת הַיִּרְאָה, אֲבָל עִקַּר הָעֲבוֹדָה הוּא רַק עַל יִרְאַת הָעֹנֶשׁ אֲצֶל רֹב בְּנֵי־אָדָם. כִּי קֹדֶם צְרִיכִים לִירֹא לִבְלִי לַחְטֹא, וְאַחַר־כָּךְ יָבֹא לְיִרְאָה עִלָּאָה, שֶׁהוּא לִירֹא וְלִפְחֹד רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וּצְרִיכִים לְהַתְחִיל עִם יִרְאָה, וְאַחַר־כָּךְ בָּאִים לְאַהֲבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), וְזוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה, כִּי יִרְאָה וְאַהֲבָה זוֹכִים רַק עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז); וְיַעַן שֶׁתְּחִלַּת כְּנִיסַת הָאָדָם

הַגְּדֹלֹת וְאֶת הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַרְתָּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו כָּל הַיָּמִים: וִידַעְתֶּם הַיּוֹם כִּי לֹא אֶת בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ וַאֲשֶׁר לֹא רָאוּ אֶת מוּסַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת גָּדְלוֹ אֶת יָדוֹ הַחֲזָקָה וּזְרוֹעוֹ הַנְּטוּיָה: וְאֶת אֹתֹתָיו וְאֶת מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וּלְכָל אַרְצוֹ: וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל מִצְרַיִם לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ אֲשֶׁר הֵצִיף אֶת מֵי יַם סוּף עַל פְּנֵיהֶם בְּרָדְפָם אַחֲרֵיכֶם וַיְאַבְּדֵם יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד בֹּאֲכֶם עַד הַמָּקוֹם הַזֶּה: וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת בָּתֵּיהֶם וְאֶת אָהֳלֵיהֶם וְאֵת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל יִשְׂרָאֵל: כִּי עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּטַּע יִרְאָתְךָ וְאַהֲבָתְךָ בְּלִבִּי וּבְלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ הַנָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בְּכָל לְבָבָם וּבְכָל נַפְשָׁם יִרְאַת הָרוֹמְמוּת שֶׁל אֵין סוֹף בָּרוּךְ וְיִתְעַלֶּה שִׁמְךָ כִּי גָדוֹל אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. אָמֵן סֶלָה:

בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּלוּי בְּיִרְאָה, עַל־כֵּן נוֹהֲגִים יִרְאֵי הַשֵּׁם לוֹמַר בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת הַיִּרְאָה. ומובא (זֹהַר הַקְּדָמָה יא): פִּקּוּדָא קַדְמָאָה״ה דְּכֻלָּא וְאִקְרֵי פִּקּוּדָא דָּא יִרְאַת הַוָ״ה דְּאִקְרֵי רֵאשִׁית, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קיא, י): ״רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת הַוָ״ה״, (מִשְׁלֵי א, ז): ״יִרְאַת הַוָ״ה רֵאשִׁית דַּעַת״, בְּגִין דְּמִלָּה דָּא רֵאשִׁית אִקְרֵי, וְדָא אִיהִי תַּרְעָא לְאַעֲלָא גּוֹ מֵהֵימְנוּתָא. וְעַל פִּקּוּדָא דָּא אִתְקְיִם כָּל עָלְמָא יִרְאָה אִתְפָּרַשׁ לְתַלַּת סְטָרִין תְּרִין מַנַּיְיהוּ לֵית בְּהוּ עִקָּרָא כַּדְקָא יָאוֹת וְחַד עִקָּרָא דִּיִרְאָה אִית בַּר נַשׁ דְּדָחִיל מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵחוֹן בְּנוֹהִי וְלָא יְמוּתוּן אוֹ דָּחִיל מֵעָנְשָׁא דְּגוּפֵיהּ אוֹ דְּמָמוֹנֵיהּ, וְעַל דָּא דָּחִיל לֵיהּ תָּדִיר אִשְׁתְּבַח יִרְאָה דְּאִיהוּ דָּחִיל לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁוֵי לְעִקָּרָא, אִית בַּר נָשׁ דְּדָחִיל מִן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּדָחִיל מֵעָנְשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא וְעָנְשָׁא

תפלה נוראה מסדור "קול יעקב" להרב הקדוש רבי יעקב קאפיל זי"ע

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּחְתֵּר חֲתִירָה אַחַת תַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ, וְתִפְשֹׁט יָד יְמִינְךָ הַפְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וּתְקַבֵּל תְּשׁוּבַת פּוֹשְׁעֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים אֵלֶיךָ, וּמְחֹל עֲוֹנָם. וְאִם אֵין תְּשׁוּבָתָם בְּפִי עֲוֹנָם, אַתָּה אֵל טוֹב וְסַלָּח, יֶחְשַׁב לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ עָשׂוּ תְּשׁוּבָה מַסֶּפֶקֶת. וְאוֹתָם קְשֵׁי עֹרֶף שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, הַחֲזִירֵם אַתָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַהֲסִירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם", וּמִי שֶׁהָרַהֵר תְּשׁוּבָה בְּלִבּוֹ, תַּעֲשֶׂה שֶׁיָּשׁוּב לְפָנֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי אַתָּה חָפֵץ בִּתְשׁוּבַת רָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי לֹא אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הָרָשָׁע, כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ

דְּגֵיהִנּוֹם, תְּרֵין אִלֵּין לָאו עִקָּרָא דְּיִרְאָה אִינּוּן וְשָׁרְשָׁא דִּילֵהּ, יִרְאָה דְּאִיהִי עִקָּרָא לְמִדְחַל בַּר נַשׁ לְמָארֵיהּ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין וְכֻלָּא קָמֵיהּ כְּלָא חֲשִׁיבִין. כְּמַה דְּאִתְמַר (דָּנִיֵּאל ד, לב): "וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא כְּלָהּ חֲשִׁיבִין", וּלְשַׁוָּאָה רְעוּתֵיהּ בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי יִרְאָה, עַיֵּן שָׁם; וְלָכֵן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְיִרְאָה — זוֹכֶה לַכֹּל. וְרָאוּי לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל יִרְאַת שָׁמַיִם, וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יִרְאָה עִלָּאָה כָּזוֹ, עַד שֶׁתָּמִיד יִרְאֶה לְמַרְאֵה עֵינָיו אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; כִּי הַיִּרְאָה הִיא הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהָכֶנֶס אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּמַאֲמָרָם ז"ל (שַׁבָּת לא:): אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא, כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דּוֹמֶה לְגִזְבָּר שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, וּמַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנוֹת לֹא מָסְרוּ לוֹ. בְּהֵי עֵיל? מַכְרִיז רַבִּי יַנַּאי, חֶבֶל עַל דְּלִית לֵיהּ דַּרְתָּא, וְתַרְעָא לְדַרְתָּא עָבִיד. אָמַר רַב יְהוּדָה לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּירְאוּ מִלְּפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת ג, יד): "וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו". וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ג', סִימָן יח): אָמַר רַבִּי יוּדָן, גְּדוֹלָה הִיא הַיִּרְאָה, שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא בִּזְכוּת הַיִּרְאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו"; אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: גְּדוֹלָה הִיא הַיִּרְאָה, שֶׁשְּׁנֵי סְפָרִים שֶׁכָּתַב שְׁלֹמֹה — לֹא חָתָמָן אֶלָּא בְּיִרְאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי לא, ל): "שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת יְהוָ"ה הִיא תִּתְהַלָּל", וּבְסִפְרָא הָדֵין כְּתִיב: "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא"; אַשְׁרֵי מִי שֶׁקּוֹנֶה לְעַצְמוֹ מִדַּת הַיִּרְאָה!

וָחָי", וְעַל כָּל פִּשְׁעֵנוּ תְּכַסֶּה אַהֲבָתְךָ לַאֲבוֹתֵינוּ. עָוְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ, וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ, אָמֵן סֶלָה:

ויאמר הוידוי בדמעות שליש ויכבם בהדמעות את כפות ידיו ואת מצחו, וזה מועיל להסיר רשימות עוונותיו הרשומים שם כמבואר בזוהר (פרשת יתרו):

אָנָּא יְהוָה, חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וְעָבַרְתִּי עַל מִצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְעָשִׂיתִי פְּגַם וּמוּם בְּרִמַ"ח אֵיבָרַי וְשָׂסַ"ה גִּידֵי הָרוּחָנִיִּים שֶׁבְּנַפְשִׁי וְרוּחִי. וְגַם עָבַרְתִּי עַל עֲבֵרוֹת שֵׁשׁ בָּהֶם בְּרִיתוֹת, וּפָגַמְתִּי בְּצֶלֶם נִשְׁמָתִי, שֶׁלֹּא יָאִיר הַצֶּלֶם בְּנִשְׁמָתִי, וְגַם עָבַרְתִּי עַל עֲבֵרוֹת שֵׁשׁ בָּהֶן חִלּוּל הַשֵּׁם, פָּגַמְתִּי בַּנְּשָׁמָה לְנִשְׁמָתִי, וְנָרַמְתִּי חֹשֶׁךְ בְּמָקוֹם הָאוֹר, וּמִיתָה בְּמָקוֹם חַיִּים הַנִּצְחִיִּים, וְגַם עָבַרְתִּי עַל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין, וְנָרַמְתִּי פְּגַם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁמְךָ הַמְיֻחָד, שֶׁהוּא שָׁם הָעֶצֶם. וְהִנֵּה עַתָּה נָשְׁאתִי לִבִּי וְנַדְבָה רוּחִי לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם בְּכָל נַפְשִׁי וּבְכָל מְאֹדִי, כִּי פִּשְׁעִי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד, וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי, וְהִנְנִי מוֹדֶה וְעוֹזֵב לְהַשְׁלִיךְ מֵעָלַי כָּל חַטֹּאתַי וַעֲוֹנוֹתַי וּפִשְׁעַי שֶׁחָטָאתִי, שֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וְלַעֲשׂוֹת לִי לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה לִהְיוֹת זָהִיר וְזָרִיז בְּיִרְאָתֶךָ, וְאַתָּה יְהוָה הַפּוֹתֵחַ יָד בְּתְשׁוּבָה, וּמְסַיֵּעַ לֵב הָאָדָם לִטָּהֵר, תִּפְתַּח יָד יְמִינְךָ לְקַבֵּל, וְקַבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְעָוְרֵנוּ נֶגֶד הַשָּׂטָן הַנִּלְחָם בִּי בְּתַחְבּוּלוֹתָיו, וּמְבַקֵּשׁ נַפְשִׁי לְהַדִּיחָהּ וְלַהֲמִיתָהּ, גְּעַר בּוֹ לְבִלְתִּי יִמְשֹׁל בִּי, וּבַל יַעֲמֹד עַל יְמִינִי לְשָׂטְנֵנִי, וְעָשִׂיתָ אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֶּיךָ אֵלֶּךְ וּבְמִצְוֹותֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי, לְמַעַן אוּכַל לְתַקֵּן אֲשֶׁר קִלְקַלְתִּי, וְיִתְרַפֵּא הַפְּגָם וְהַמּוּם שֶׁעָשִׂיתִי בְּנַפְשִׁי, בְּרוּחִי, בְּנִשְׁמָתִי, וּנְשָׁמָה לִנְשָׁמָתִי, וְיַחֲזֹר צֶלֶם אֱלֹהִים לְהָאִיר בִּדְמוּתִי. וְהִנֵּה שִׂיחַ שִׂפְתוֹתַי זֶה וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יִהְיֶה חָשׁוּב וּמְקֻבָּל לְפָנֶיךָ, כְּאִלּוּ נֶחֱנַקְתִּי בְּטַבַּעַת בֵּית מִטְבְּחַיִם שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ בְּתִפְיֶסֶת יְדֵי הַכֹּהֲנִים בִּשְׁנֵי סִימָנִים שֶׁבַּצַּוָּאר לְפִיּוּם ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם, וּכְאִלּוּ נֶהֱרַגְתִּי בְּמַאֲכֶלֶת הַמְיֻחֶדֶת לִשְׁחֹט

הָעוֹלוֹת, וְנִתְקַבֵּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְיֵרָצֶה לְפָנֶיךָ לְפִיּוּם אוֹת ו׳ שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם, וּכְאִלּוּ נִשְׂרַפְתִּי אֲבַד וְכָלִיל לָאִשִּׁים לְרֵיחַ נִחוֹחַ לְפָנֶיךָ לְפִיּוּם ה׳ רִאשׁוֹנָה שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם, וּכְאִלּוּ נַעֲשֵׂיתִי עָפָר עַל מִזְבַּחֲךָ הַקָּדוֹשׁ, וּבְמִצְוַת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן שֶׁהוּא גְּמַר כַּפָּרָה, וּכְאִלּוּ עָבַר עָלַי דִּין סְקִילָה לְפִיּוּם אוֹת י׳ שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ וַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שֶׁנִּשְׁלְכוּ לְכִבְשָׁן הָאֵשׁ, וְהִצַּלְתָּם לְמַעַן קְדֻשַּׁת שִׁמְךָ, כֵּן תַּצִּיל אוֹתִי מִן הַשְּׂרֵפָה, בְּאִם שֶׁנִּתְחַיַּבְתִּי בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק, וּבִזְכוּת יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד לְפָנֶיךָ כְּשֶׂה לָטֶבַח, וּפָשַׁט אֶת צַוָּארוֹ וְנִכְמְרוּ רַחֲמֶיךָ עָלָיו וְהִצַּלְתּוֹ, כֵּן תַּצִּילֵנִי מִן הַהֲרִיגָה, בְּאִם שֶׁנִּתְחַיַּבְתִּי בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק, וּבִזְכוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁרָדַף אַחֲרָיו אֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו בַּחֲרֶב לְהָנְקוֹ, וְהִצַּלְתָּ אוֹתוֹ מִיָּדוֹ, כֵּן תַּצִּילֵנוּ מֵחֶנֶק, אִם נִתְחַיַּבְתִּי בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק, וּבִזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁרָצוּ הָעָם לְסָקְלוֹ בָּאֲבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עוֹד מְעַט וְסָקָלוּנִי", וְהִצַּלְתּוֹ מִיָּדָם. וּבִזְכוּת כָּל דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁהִנְחַלְתָּ לָהֶם אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן עָקַר אֶבֶן גְּדוֹלָה לְהַפִּיל עֲלֵיהֶם וְלִסָּקְלָם, וְהִצַּלְתָּם מִיָּדוֹ, כֵּן תַּצִּילֵנוּ מִדִּין סְקִילָה, אִם נִתְחַיַּבְתִּי בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק, כִּי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַתָּה, וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים אֲנִי נִשְׁעָן, כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, כִּי אַתָּה רוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו, וְיָשׁוּב אֶל יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ, וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי אַל טוֹב וְסַלָּח", שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, שְׁמַע אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו, וְאַל יְעַכֵּב שׁוּם חֵטְא וָעָוֹן אֶת תְּפִלָּתִי וְאֶת תְּשׁוּבָתִי, וַיַּעֲמְדוּ לְפָנֶיךָ מְלִיצֵי יֹשֶׁר לְהַמְלִיץ בַּעֲדִי, וּלְהַכְנִים תְּפִלָּתִי וּתְשׁוּבָתִי לְפָנֶיךָ כְּפֶא כְּבוֹדֶךָ. וְאִם הַחֵטְא עָצוּם וְרַב הֶעָוֹן וְגָדוֹל הַפֶּשַׁע, אֵין לִי מֵלִיץ יֹשֶׁר, אַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים חֲתֹר לִי חֲתִירָה מִתַּחַת כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ, כְּמוֹ שֶׁחָתַרְתָּ לְמְנַשֶּׁה וְקִבַּלְתּוֹ בִּתְשׁוּבָה בְּהִתְפַּלְלוֹ לְפָנֶיךָ, כֵּן תְּקַבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְשָׁלֹא אָשׁוּב לְכִסְלָה עוֹד עַד עוֹלָם, וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי, כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, בָּרוּךְ אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

פרשת התשובה

וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: וְשַׁבְתָּ עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אַתָּה וּבָנֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: וֶהֱבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבוֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ וְהֵיטִבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ: וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵת כָּל הָאָלוֹת הָאֵלֶּה עַל אֹיְבֶיךָ וְעַל שֹׂנְאֶיךָ אֲשֶׁר רְדָפוּךָ: וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂיתָ אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם: וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ בִּפְרִי בִטְנְךָ וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ לְטֹבָה כִּי יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּש� עָלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ: כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּחֲתוֹר חֲתִירָה מִתַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ לְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְכָל פּוֹשְׁעֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבְכֻלָּם תַּחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כִּי יְמִינְךָ פְּשׂוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבָה אָמֵן סֶלָה:

פָּרָשַׁת הַתְּשׁוּבָה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם יוֹרֵד אוֹר חָדָשׁ מִלְמַעְלָה, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פד), שֶׁבְּכָל יוֹם מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז בְּהִתְגַּלּוּת חָדָשָׁה מְאֹד, אַךְ יֵשׁ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַמְבַלְבְּלִים אֶת הָאָדָם, וּמְגָרְשִׁים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַשִּׂיג אֶת הָאוֹר הַזֶּה, וּמַה גַּם שֶׁאַפְלוּ כְּשֶׁאָדָם כְּבָר זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, הוּא צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה

שְׁלֵמָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מֻחָדָשׁ, פֵּן גִּשֵּׁם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא חַי בְּדִמְיוֹן גָּדוֹל, וְזֶה סוֹד הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בְּרָצוֹא וּבָקִי בְּשׁוּב, אֲפִלּוּ שֶׁהִגִּיעַ כְּבָר לְאֵיזוֹ מַדְרֵגָה, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁעָלָיו לְהִתְעַלּוֹת מִמַּדְרֵגָה לְדַרְגָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּסוֹד (תְּהִלִּים קלט, ח): ״אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה״, וּלְהֶפֶךְ אִם אָדָם נוֹפֵל בְּתַכְלִית הַיְרִידָה אָסוּר לוֹ לְהִתְיָאֵשׁ, כִּי (שָׁם): ״וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ״, גַּם בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמַתַּחְתָּיו יְכוֹלִים לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְזֶה סוֹד דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, כִּי צָרִיךְ שְׁתֵּי בְּקִיאֻיּוֹת: בָּקִ״י בְּרָצוֹא, שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה צָרִיךְ לָדַעַת, אֲשֶׁר הֲוָיָ״ה הוּא אֱלֹהִי״ם, שֶׁעוֹלֶה בָּקִ״י, הַיְנוּ הֵן שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ בְּמִדַּת הַחֶסֶד, שֶׁהוּא שֵׁם הֲוָיָ״ה, וְהֵן שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ בְּמִדַּת הַדִּין, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִי״ם, אַף־עַל־פִּי־כֵן מִתְחַזֵּק, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁכּוֹלֵל בּוֹ חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִ״י בְּשׁוּב, הַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּעִמְקֵי עֲמָקִים וּבְהַשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו, וְגַם שָׁם הוֹלֵךְ לוֹ בְּחֶסֶד שֶׁהוּא שֵׁם הֲוָיָ״ה, וּפַעַם בְּדִין, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִי״ם, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שְׁתֵּי הַבְּקִיאֻיּוֹת הָאֵלּוּ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה. וְלָכֵן פַּעֲמַיִם בָּקִ״י עוֹלֶה כְּמִסְפַּר דֶּרֶךְ. וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי, לָדַעַת, שֶׁבְּלִי הַבְּקִיאֻיּוֹת הָאֵלּוּ, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְחַזֵּק בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת — בֵּין בַּעֲלִיָּה וּבֵין בִּירִידָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, נִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה. וּבֶאֱמֶת הוּא חַי בְּדִמְיוֹן, כִּי אֵין סוֹף לְהַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל בְּאֵיזוֹ יְרִידָה, נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַחֵק. וְלָכֵן צְרִיכִים בְּקִיאוּת עֲצוּמָה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁתָּמִיד יַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא אַף פַּעַם לֹא יִפֹּל, כִּי כָּל עִנְיַן הַנְּפִילָה שֶׁאָדָם נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, זֶה רַק מֵחֲמַת יֵשׁוּת וְגַאוּת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ד׳): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כְּתִיב הָכָא (מִשְׁלֵי טז, ה): ״תּוֹעֲבַת ה׳ כָּל גְּבַהּ לֵב״, וּכְתִיב הָתָם (דְּבָרִים ז, כו): ״וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ״. וְרַבִּי יוֹחָנָן דִּידֵיהּ אָמַר, כְּאִלּוּ כָּפַר בָּעִקָּר, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ח, יד): ״וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ״ וְגוֹ׳; רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא אָמַר, כְּאִלּוּ בָּא עַל כָּל הָעֲרָיוֹת, כְּתִיב

הָכָא: "תּוֹעֲבַת הַוָ"ה כָּל גְּבַהּ לֵב", וּכְתִיב הָתָם (וַיִּקְרָא יח, כז): "כִּי אֶת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל" וְגוֹ', עוֹלָא אָמַר, כְּאִלּוּ בָּנָה בָּמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ ב, כב): "חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ, כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא", עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה — שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹדוֹ כְּאַיִן נֶגֶד כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ אִם אֶחָד יָחֵרֵף וִיגַדֵּף וִיבַיֵּשׁ אוֹתוֹ, יִשְׁמַע בְּזִיוֹנוֹ — וְיִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, שֶׁזֶּה מַרְאֶה שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, כִּי יוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁזּוֹ דַּרְכָּם שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁתָּמִיד שׁוֹרִים בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, וּבוֹכִים וּמְבַכִּים שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם עוֹלִים תָּמִיד בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְלֹא שַׁיָּךְ אֶצְלָם לִפֹּל, כִּי הֵם תָּמִיד עוֹשִׂים הִתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְנִדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ הֵם אַף פַּעַם לֹא הִתְחִילוּ, וְצַדִּיק שֶׁהִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְסוֹבֵל עֶלְבּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, חֵרוּפִים וְגִדּוּפִים, וּמַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ הֲכִי גָּרוּעַ בָּעוֹלָם, וְשֶׁעֲדַיִן לֹא יָצָא מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ כְּאִלּוּ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, צַדִּיק כָּזֶה אַף פַּעַם לֹא יִתְרַחֵק מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִפֹּל בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לָצֵאת מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ כְּהוּא זֶה. וְלָכֵן מַה שַּׁיָּךְ שֶׁיִּפֹּל? כִּי הוּא אַף פַּעַם לֹא הִתְעַלָּה. וְהַהַשָּׂגָה הַזּוֹ מַשִּׂיגִים גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, וְעַל־כֵּן תָּמִיד מִתְעַלִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְהָבֵן.

תְּפִלָּה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה עַד מְאֹד לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, וּלְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵהָרָע, מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת", תְּפִלָּה עב

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲזְרֵנִי לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יָדַעְתָּ גֹּדֶל הִתְרַחֲקוּתִי מִמְּךָ עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתַי וּפְשָׁעַי הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד עַד גָּבְהֵי שָׁמַיִם, עַד אֲשֶׁר אֵינִי יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לָשׁוּב אֵלֶיךָ, כִּי גַּשְׁמִיּוּת עֲכִירַת הַחֹמֶר וְתַאֲוֹותָיו הָרָעִים נֶאֱחָז וְנִדְבָּק בִּי מְאֹד, וְדַעְתִּי נִתְעָרְבֵב וְנִתְעַבֵּר וְנִתְגַּשֵּׁם מְאֹד.

מָרָא דְּעָלְמָא כְּלָא חוּס וַחֲמֹל עָלַי, וְתֵן לִי עֵצָה טוֹבָה אֵיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלַחְתֹּר וְלִמְצֹא אֵיזֶה דֶּרֶךְ וְנִתִּיב וּשְׁבִיל בְּאֹפֶן

שֶׁאֶזְכֶּה לָשׁוּב אֵלֶיךָ מֵעָתָּה. וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לִהְיוֹת רָגִיל
לְהִתְאַנֵּחַ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת מֵעֹמֶק הַלֵּב, עַל גֹּדֶל הִתְרַחֲקוּתִי מִמְּךָ,
וְשֶׁתְּזַכֵּנִי לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת. וְאֶהְיֶה מִתְאַנֵּחַ עַל זֶה בֶּאֱמֶת
בְּכָל עֵת עַד שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁבָּר כָּל גּוּפִי עַל־יְדֵי כָּל אֲנָחָה וַאֲנָחָה.
וְאֶזְכֶּה עַל־יְדֵי אֲנָחוֹתַי לְהוֹצִיא מִמֶּנִּי הָרוּחַ וְהַהֶבֶל דְּסִטְרָא אַחֲרָא,
וּלְהַכְנִיס בְּקִרְבִּי רוּחַ וְהֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל־יְדֵי־זֶה אֶזְכֶּה לְעָקֹר
וּלְהַפְסִיק חֶבֶל הַטֻּמְאָה שֶׁנִּקְשַׁר בִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים, וְתַעְזְרֵנִי
מֵהֵרָה שֶׁאֶזְכֶּה לְהַפְסִיק וּלְנַתֵּק עַצְמִי לְגַמְרֵי מֵחֶבֶל הַטֻּמְאָה, וַאֲדַבֵּק
וַאֲקַשֵּׁר עַצְמִי בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק לְחֶבֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח
נְצָחִים, וְתַפְסִיק וּתְגָרֵשׁ וּתְבַטֵּל מִמֶּנִּי מִגּוּפִי וְנַפְשִׁי וְרוּחִי
וְנִשְׁמָתִי כָּל מִינֵי טֻמְאוֹת וְסִטְרִין אוֹחֲרָנִין, וּתְקָרְבֵנִי וּתְקַשְּׁרֵנִי
בְּרַחֲמֶיךָ לְחֶבֶל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם, וּמֵעַתָּה תַּמְשִׁיךְ עָלַי חַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים דֶּרֶךְ הַחֶבֶל
שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וּתְחַנֵּנוּ מֵאִתְּךָ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים
וְשָׁלוֹם וְכָל טוּב, חַיִּים אֲמִתִּיִּים חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם
יִרְאַת שָׁמַיִם, חַיִּים שֶׁנִּזְכֶּה בָּהֶם לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וְלַעֲבֹד
אוֹתְךָ תָּמִיד, וּלְהִתְדַּבֵּק בָּהֶם בְּחַי הַחַיִּים. אֵל חַי חֶלְקֵנוּ צוּרֵנוּ
הַחֲיֵינוּ בְּאוֹר פָּנֶיךָ. חֲקוֹמֵנִי וְאֶהְיֶה חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, עָזְרֵנִי וְחָנֵּנִי
וְדַבֵּק לִבִּי בְּמִצְוֹתֶיךָ. זַכֵּנִי לִהְיוֹת דָּבוּק בְּךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד,
וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מֵאֲנָחוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא יֵצֵא
מִמֶּנִּי הֶבֶל וַאֲנָחָה לְתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַחֲבָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל
אֲנָחוֹתַי וְנַעֲנוּעַי וּתְשׁוּקָתִי יִהְיוּ רַק לִשְׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ לְהִתְקָרֵב
אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת. וְאֶזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד וְיָקוּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב:
"וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם", אָמֵן וְאָמֵן:

פרשת המן

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּזְמִין פַּרְנָסָה לְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּפַרְנָסָתִי וּפַרְנָסַת אַנְשֵׁי בֵיתִי בְּכְלָלָם. בְּנַחַת וְלֹא בְּצַעַר בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבִזּוּי בְּהֶתֵּר וְלֹא בְּאִסּוּר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲבוֹד עֲבוֹדָתֶךָ וְלִלְמוֹד תּוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁזִּמַּנְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מָן בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וַעֲרָבָה:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא: וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

פָּרָשַׁת הַמָּן

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי: אֲשֶׁר כָּתַב מָרָן (שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אֹרַח חַיִּים, סִימָן א׳, סָעִיף ג): טוֹב לוֹמַר פָּרָשַׁת הַמָּן. וְכָתַב הַ׳טּוּרִי־זָהָב׳: כְּדֵי שֶׁיַּאֲמִין שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתָיו בָּאִים בְּהַשְׁגָּחָה, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַ׳פְּרִי מְגַדִּים׳: דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת: כָּל הָאוֹמֵר פָּרָשַׁת הַמָּן, מֻבְטָח שֶׁלֹּא יִתְמַעֲטוּ מְזוֹנוֹתָיו. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים: בָּזֶה שֶׁאָדָם אוֹמֵר בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת הַמָּן, נִתְחַזֵּק אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתָיו בָּאִים לוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, שֶׁכֵּן הָיָה בַּמָּן, שֶׁהִשְׁגִּיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָתֵת לְכָל אֶחָד עֹמֶר לְמִסְפַּר גֻּלְגֹּלֶת בְּנֵי בֵיתוֹ, וְעוֹד שֶׁיַּאֲמִין שֶׁרִבּוּי הַהִשְׁתַּדְּלוּת אֵינוֹ מוֹעִיל מְאוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמָּן (שְׁמוֹת טז, יח): ״וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֵחֱסִיר״; וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהַזְכִּיר בְּכָל יוֹם אֶת הַמָּן, שֶׁהוּא לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יוֹדֵעַ שֶׁפַּרְנָסָתוֹ הִיא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת מָן, אָז אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ כָּל־כָּךְ אַחַר הַפַּרְנָסָה, כִּי מַה שֶּׁאָדָם כָּל־כָּךְ יָגֵעַ עַל פַּרְנָסָתוֹ, זֶה רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס אֶת כֻּלָּם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יב); וּבוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם

וְאַהֲרֹן אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי
יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וּבֹקֶר
וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם
עַל יְהוָה וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ: וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה בְּתֵת יְהוָה לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם
בַּבֹּקֶר לִשְׂבַּע בִּשְׁמֹעַ יְהוָה אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם אֲשֶׁר
אַתֶּם מַלִּינִם עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא עָלֵינוּ
תְּלֻנֹּתֵיכֶם כִּי עַל יְהוָה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן
אֱמֹר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה
כִּי שָׁמַע אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם: וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל
כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה

מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וּפַרְנָסָתוֹ הִיא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בְּכָלָל עַל פַּרְנָסָתוֹ, וַאֲפִלּוּ זֶה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בְּפַרְנָסָתוֹ, כָּל מְלַאכְתּוֹ הִיא מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, בְּסוֹד ט״ל אוֹרוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יא); לֹא־כֵן מִי שֶׁהוּא פּוֹגֵם בַּבְּרִית, וְאֵין לוֹ אֱמוּנָה, אֲזַי כְּשֶׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד וּלְהִתְיַגֵּעַ עַל פַּרְנָסָתוֹ, נִתְהַפֵּךְ לוֹ הַט״ל אוֹרוֹת לְל״ט מַלְקוֹת, וְהוּא מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ נִלְקֶה בְּכָל יוֹם. וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, אָהוּבִי, בְּנִי! שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל פַּרְנָסָתוֹ הִיא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִמְשֶׁכֶת עָלָיו פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע. כִּי הַמָּן הוּא סוֹד הַבִּטָּחוֹן (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, גְּנֵבָה, הֲלָכָה ג׳, אוֹת י׳), שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִבְטֹחַ עַל הַשֵּׁם בְּכָל יוֹם, שֶׁיְּזַמֵּין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ, וְלֹא יַחְשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים סח, כ): ״בָּרוּךְ הַוַּ״ה יוֹם יוֹם״; כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם נִשְׁפָּע עַל הָאָדָם שֶׁפַע חָדָשׁ, וּמִי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְסַתֵּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הַשֶּׁפַע תֵּכֶף־וּמִיָּד אֵלָיו (לִקּוּטֵי־

כְּבוֹד יְהוָה נִרְאָה בָּעָנָן: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה
לֵאמֹר: שָׁמַעְתִּי אֵת תְּלוּנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר
אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֹּקֶר
תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
וַיְהִי בָּעֶרֶב וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת הַמַּחֲנֶה
וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה: וַתַּעַל
שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס
דַּק כַּכְּפֹר עַל הָאָרֶץ: וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
לָכֶם לְאָכְלָה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִקְטוּ

מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עו); כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַבִּטּוּל שֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְרוֹאִים, שֶׁבְּנֵי־אָדָם יְגֵעִים וְטוֹרְחִים מְאֹד מְאֹד קָשֶׁה עַל פַּרְנָסָה, כָּל זֶה בָּא לָהֶם מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (קִדּוּשִׁין פב.): רָאִיתָ מֵיָמֶיךָ חַיָּה וָעוֹף שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֻמָּנוּת, וְהֵם מִתְפַּרְנְסִים שֶׁלֹּא בְּצַעַר, וַאֲנִי נִבְרֵאתִי לְשַׁמֵּשׁ אֶת קוֹנִי, אֵינוֹ דִּין שֶׁאֶתְפַּרְנֵס שֶׁלֹּא בְּצַעַר? אֶלָּא שֶׁהֵרֵעוֹתִי מַעֲשַׂי וְקִפַּחְתִּי אֶת פַּרְנָסָתִי. כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מְאַבֵּד אֶת דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְחוֹטֵא, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לָלֶכֶת וּלְהִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָה, כַּמּוּבָא (זֹהַר בְּשַׁלַּח סג): וְאִינוּן דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ? (בְּמִדְבַּר יא, ח): "שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ". מַאי שָׁטוּ? שְׁטוּתָא הָווּ נָסְבֵי לְגַרְמַיְיהוּ בְּגִין דְּלָא הַווּ בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ? "וְטָחֲנוּ בָּרֵיחַיִם אוֹ דָכוּ בַּמְּדוֹכָה" וְגוֹ', מַאן אַטְרַח לוֹ כָּל הַאי? אֶלָּא דְּאִינוּן לָא הַווּ בֵּי מְהֵימְנוּתָא, כְּגַוְונָא דָּא אִינוּן דְּלָא מְהֵימְנֵי בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא בְּאָרְחוֹי וְאִינוּן בָּעָאן לְאַטְרָחָא גַּרְמַיְיהוּ כָּל יוֹמָא בָּתַר מְזוֹנָא יְמָמָא וְלֵילֵי דִּלְמָא לָא סָלִיק בִּיָדַיְיהוּ פִּתְאֹם דְּנַהֲמָא. מַאן גָּרִים לוֹן הַאי? בְּגִין דְּלָאו אִינוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אוֹף הָכָא "שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ", שָׁטוּ בִּשְׁטוּתָא דְּגַרְמַיְיהוּ וּבָעָאן לְאַטְרָחָא עֲלֵיהּ הָדָא

מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר
נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ: וַיַּעֲשׂוּ כֵן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט: וַיָּמֹדוּ
בָּעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא
הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לָקָטוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֲלֵהֶם אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר: וְלֹא שָׁמְעוּ
אֶל מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וַיָּרֻם
תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה: וַיִּלְקְטוּ
אֹתוֹ בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ
וְנָמָס: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי
הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ

הוּא דִּכְתִיב: "וְטָחֲנוּ בָּרֵיחַיִם", עַיֵּן שָׁם. כִּי מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ מְאֹד אַחַר פַּרְנָסָתוֹ וְעוֹבֵד קָשֶׁה, וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים שֶׁל שְׁטוּת, הָעִקָּר לְמְצֹא פַּרְנָסָתוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ זָן וּמְפַרְנֵס אֶת כָּל בְּרִיָּה, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מְיֻעֶדֶת לוֹ פַּרְנָסָתוֹ, כְּמַאֲמָרָם ז"ל (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח): מִי שֶׁבָּרָא יוֹם בָּרָא פַּרְנָסָתוֹ. כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ, הוּא לֹא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ כְּלָל, וְהַפַּרְנָסָה בָּאָה אֵלָיו בְּנָקֵל, וּכְמַאֲמָרָם ז"ל (כְּתֻבּוֹת סז:): מְלַמֵּד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פַּרְנָסָתוֹ בְּעִתּוֹ, וְהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וּלְהִצְטַעֵר כְּלָל עַל פַּרְנָסָתוֹ, כִּי בָּאָה הַפַּרְנָסָה אֶל בֵּיתוֹ, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם בְּטֵלִים לְגַמְרֵי אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בָּא לָהֶם פַּרְנָסָתָם שֶׁלֹּא בְּצַעַר. כְּמַאֲמָרָם ז"ל (סִפְרִי בְּהַעֲלוֹתְךָ): יָכוֹל מִפָּנַי שֶׁמִּצְטַעֲרִים עָלָיו בִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ הָיוּ מִתְרַעֲמִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "שָׁטוּ הָעָם", לְפֶתַח בֵּיתוֹ הָיָה יוֹשֵׁב וּמְלַקֵּט פַּרְנָסָתוֹ וּפַרְנָסַת בֵּיתוֹ, עַיֵּן שָׁם. כִּי מִי שֶׁבּוֹטֵחַ רַק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְמִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה וְטִרְחָה כְּלָל, כִּי כָּל הַטִּרְחָה וְהַיְגִיעָה שֶׁאָדָם מִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ, זֶה רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הָאֱמוּנָה, שֶׁאָז הוּא צָרִיךְ לְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ

לְמֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת קֹדֶשׁ לַיהוָה מָחָר אֵת אֲשֶׁר תֹּאפוּ
אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל הָעֹדֵף
הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד הַבֹּקֶר: וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ
עַד הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה
לֹא הָיְתָה בּוֹ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי
שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה:
שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא
יִהְיֶה בּוֹ: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם
לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה עַד

בְּשְׁבִיל פַּרְנָסָה (לְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מ׳), כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁיָּכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַזְמִין לוֹ כָּל צָרְכּוֹ, לֹא הָיָה נוֹסֵעַ שׁוּם נְסִיעָה בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ. נִמְצָא, כִּי הַנְּסִיעָה שֶׁנּוֹסֵעַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ הִיא קִלְקוּל הָאֱמוּנָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

וְלָכֵן, בְּנִי! אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמֵר בְּכָל יוֹם אֶת פָּרָשַׁת הַמָּן, וְהוּא מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּמְשִׁיךְ לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לָלֶכֶת נָע וָנָד וּלְהִתְיַגֵּעַ בֶּעָמָל וִיגִיעָה וְטִרְחָה, אָז יִזְכֶּה לְפַרְנָסָה, בְּנָקֵל וּבְכָבוֹד, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ בִּדְרָכִים, בִּיגִיעוֹת וּבִטְרָחוֹת עֲצוּמוֹת. וּבִלְבָד, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁתִּהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתֶיךָ, וּבוֹא תָּבוֹא רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא תַּחֲנֹף אֶת שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שֶׁפַע דִּקְדֻשָּׁה, וְכָל פַּרְנָסָתְךָ תִּהְיֶה מִן הַשָּׁמַיִם דַּיְקָא, וְזוֹ מַדְרֵגַת גְּדוֹלֵי מְבֻחָרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם כָּל־כָּךְ בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ וּלְבַקֵּשׁ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם פַּרְנָסָתָם, אֶלָּא מַשְׁפִּיעִים עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה שֶׁפַע דִּקְדֻשָּׁה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם דְּבָרִים אֵלּוּ אֶל תּוֹךְ לִבּוֹ, וְנִזְהָר לוֹמַר בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת הַמָּן, שֶׁאָז מֻבְטָח לוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְהָבֵן.

אָנָּה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי: רְאוּ כִּי
יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם
בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל
יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּקְרְאוּ בֵית יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁמוֹ
מָן וְהוּא כְּזֶרַע גַּד לָבָן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת
בִּדְבָשׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן
יִרְאוּ אֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר
בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל אַהֲרֹן קַח צִנְצֶנֶת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֹא
הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת
לְדֹרֹתֵיכֶם: כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֵהוּ
אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמָרֶת: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד בֹּאָם אֶל אֶרֶץ
נוֹשָׁבֶת אֶת הַמָּן אָכְלוּ עַד בֹּאָם אֶל קְצֵה אֶרֶץ
כְּנָעַן: וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא:

תפלה על הפרנסה

אַתָּה הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה
מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְאַתָּה הוּא שֶׁעָשִׂיתָ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת
תָּמִיד עִם אֲבוֹתֵינוּ גַּם בַּמִּדְבָּר הִמְטַרְתָּ לָהֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם
וּמְצוּר הַחַלָּמִישׁ הוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם וְגַם נָתַתָּ לָהֶם כָּל צָרְכֵיהֶם

שִׁמְלוֹתָם לֹא בָלְתָה מֵעֲלֵיהֶם כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים תְּזוּנֵנוּ וּתְפַרְנְסֵנוּ וּתְכַלְכְּלֵנוּ וְתַסְפִּיק לָנוּ כָּל צָרְכֵּנוּ וְצָרְכֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְרוּבִּים בְּמִלּוּי וּבְרֶוַח בְּלִי טֹרַח וְעָמָל גָּדוֹל מִתַּחַת יָדְךָ הַנְּקֵיָּה וְלֹא מִתַּחַת יְדֵי בָּשָׂר וָדָם:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתָּכִין לִי וּלְאַנְשֵׁי בֵיתִי כָּל מַחֲסוֹרֵנוּ וְתַזְמִין לָנוּ כָּל צָרְכֵּנוּ לְכָל יוֹם וָיוֹם מֵחַיֵּינוּ דֵּי מַחֲסוֹרֵנוּ וּלְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשָּׁעוֹתֵינוּ דֵּי סִפּוּקֵנוּ וּלְכָל עֵצֶם מֵעַצָּמֵינוּ דֵּי מִחְיָתֵנוּ מִיָּדְךָ הַטּוֹבָה וְהָרְחָבָה וְלֹא כְּמִעוּט מִפְּעָלֵינוּ וְקוֹצֶר חֲסָדֵינוּ וּמִזְעֵיר גְּמוּלוֹתֵינוּ וְיִהְיוּ מְזוֹנוֹתַי וּמְזוֹנוֹת אַנְשֵׁי בֵיתִי וְזַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי מְסוּרִים בְּיָדְךָ וְלֹא בְּיַד בָּשָׂר וָדָם:

אם בדעתו לילך באותו יום לעסוק במשא ומתן יאמר אלו הפסוקים:

עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשְׁלֵךְ עַל יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ: שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד: כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר הַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ. וּכְתִיב. וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. יְהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת תֵּן לִי בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדַי כִּי בָטַחְתִּי בְךָ שֶׁעַל יְדֵי מִלַּאכְתִּי וּמַשָּׂא וּמַתָּן וַעֲסָקִים שֶׁלִּי תִּשְׁלַח לִי בְּרָכָה שֶׁאוּכַל לְפַרְנֵס אֶת עַצְמִי וּבְנֵי בֵיתִי בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִפּוּר לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם וְיִקַּיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב הַשְׁלֵךְ עַל יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ אָמֵן:

תְּפִלָּה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה עַד מְאֹד, לִזְכּוֹת לְהַשִּׂיג פַּרְנָסָה בְּנָקֵל,
מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת", תְּפִלָּה ע"ה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּרַחֵם עָלַי וְתַעְזְרֵנִי
וְתוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לָסוּר מֵרָע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב
בְּעֵינֶיךָ תָּמִיד, וְתִתְּנֵנִי לְאַהֲבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאַי, וְתִגְמְלֵנִי
חֲסָדִים טוֹבִים. וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם בְּשִׁלֵּמוּת מִצְוַת
"וְאָהַבְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ", שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם שָׁמַיִם
מְתְאַהֵב עַל יָדִי, שֶׁיִּהְיֶה מַשָּׂאִי וּמַתָּנִי
בֶּאֱמוּנָה, וְדִבּוּרִי בְּנַחַת עִם הַבְּרִיּוֹת. וְיִהְיֶה
רוּחַ הַמְּקוֹם וְרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנִּי. וְאֶהְיֶה
אָהוּב לְמַעְלָה וְנֶחְמָד לְמַטָּה, וְאֶמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל
טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם. וּתְרַחֵם עָלַי וְתַזְמִין
לִי פַּרְנָסָתִי בְּרֶוַח, וְתִתֶּן לִי כָּל צָרְכִּי וְכָל צָרְכֵי
אַנְשֵׁי בֵּיתִי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם, בְּלִי יְגִיעָה
וְטִרְחָה וְעָמָל כְּלָל.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי קָשִׁין
מְזוֹנוֹתֵינוּ כִּקְרִיעַת יַם סוּף, אֲבָל גָּדוֹל
אַתָּה וְרַב כֹּחַ, וּבְכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבַחֲסָדֶיךָ הָרַבִּים,
גַּם קְרִיעַת יַם סוּף קַל לְפָנֶיךָ, כִּי מִי יֹאמַר לְךָ

מַה תַּעֲשֶׂה וְאֵין דָּבָר נִמְנָע מִמְּךָ, עַל כֵּן רַחֵם
עָלֵינוּ בִּזְכוּת אָבִינוּ הָרִאשׁוֹן אַבְרָהָם אִישׁ
הַחֶסֶד, וַעֲשֵׂה לְמַעַן אַהֲבָתוֹ, וְתֵן לָנוּ
פַּרְנָסוֹתֵינוּ בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה בְּלִי יְגִיעָה וָטֹרַח
וּבְלִי שׁוּם טִרְדָּא כְּלָל, וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לֹא לִידֵי
מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם, בְּאֹפֶן
שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיַּי אֲנִי וְזַרְעִי
וְזֶרַע זַרְעִי וְכָל זֶרַע עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. וְיֵקַיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "הַשְׁלֵךְ עַל
יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט
לַצַּדִּיק. עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם
אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל
חַי רָצוֹן". אָבִי אָב הָרַחֲמָן פַּרְנְסֵנִי וְכַלְכְּלֵנִי
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְבַד, לֹא כְּמַעֲשַׂי וּכְרֹעַ
מַעֲלָלַי, רַק בְּחַסְדְּךָ עֲשֵׂה עִמִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ". וְאַל
תַּעַזְבֵנִי וְאַל תִּטְּשֵׁנִי, עָזְרֵנִי כִּי עָלֶיךָ נִשְׁעָנְתִּי,
"אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה, אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי,
חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי":

תִּקּוּן הַכְּלָלִי

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כט), אֲשֶׁר לִזְכוּת לְפַרְנָסָה בְּנָקֵל, בְּלִי טֹרַח, שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז, ד): ״לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם״, אֶל זֶה צְרִיכִים ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה פַּרְנָסָה בְּלִי טֹרַח, שֶׁהוּא סוֹד מָן, כִּי פַּרְנָסָה שֶׁהִיא בְּטֹרְחָא וּבִכְבֵדוּת, הִיא מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקֵּן ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי מָאן דְּזָרִיק פְּרוּרִין דְּנַהֲמָא, עֲנִיּוּת רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרִיק פְּרוּרִין דְּמֹחָא (זֹהַר פִּינְחָס רמד.); וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא תִּקֵּן ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ מְבֻלְבָּלִים וְנִלְחָצִים, וּמִזֶּה בָּאָה הַנְּפִילָה, עַד שֶׁאֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי הַדָּמִים נִתָּזִין אֶל הַמֹּחַ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִלְחָצִים הַמֹּחִין, וְעַל־יְדֵי לְחִיצַת הַמֹּחִין רוֹעֲשִׁים הָאֵיבָרִים, שֶׁזּוֹ גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, וְעַל־יְדֵי ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, שֶׁמְּעוֹרֵר אֶת הַמֹּחִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁכִים עָלָיו מֹחִין נְקִיִּים, וּמַגְבִּיהַּ אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת, וְזֶה סוֹד מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה; כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן, וְגוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, אֲזַי הוּא מְעוֹרֵר אֶת הַדָּמִים לְהַשְּׁכִינָה, וְגוֹרֵם לָהּ דַּם נִדּוּת, שֶׁזֶּה הַקְּלְקוּל, אֲשֶׁר מִשָּׁם נוֹבֵעַ עֲנִיּוּת לָאָדָם. וְעִקַּר תִּקּוּן שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל הִלּוּךְ וְהִלּוּךְ וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁכַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּרְוִיחַ שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה, וְזֶה הוּא ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ שֶׁל הַדָּמִים. וְהַכְּלָל — שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן תְּחִלָּה תִּקּוּן הַכְּלָלִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִמֵּילָא יְתַקֵּן הַכֹּל בִּפְרָט. וְאַף שֶׁ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ הוּא גָּבֹהַּ וּמְרוֹמָם יוֹתֵר מִתִּקּוּן כָּל דָּבָר בִּפְרָט, עִם כָּל זֹאת מֵחֲמַת שֶׁתִּקּוּן כָּל דָּבָר תָּלוּי בַּמֹּחַ, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית מֵהַמֹּחַ וּלְרוֹמֵם הַמֹּחַ, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, וּמֵאַחַר שֶׁמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים, סִימָן קנו, סָעִיף א׳), אַחַר־כָּךְ יֵלֵךְ לַעֲסָקָיו, וְכָל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה, סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן, כִּי הָעֲנִי יַעֲבִירֵנוּ עַל דַּעַת קוֹנוֹ. וְלָכֵן נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לוֹמַר בְּכָל יוֹם תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה אֶת סֵדֶר ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, מֵאַחַר שֶׁזֶּה מְתַקֵּן אֶת הַמֹּחִין, וּמַה גַּם מֵבִיא לָאָדָם פַּרְנָסָה בְּנָקֵל. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לִהְיוֹת חָזָק מְאֹד לוֹמַר אַחַר הַתְּפִלָּה אֶת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּמוּר לִפְגַם הַבְּרִית

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רה); וְזֶה יַקֵּל לְךָ בְּפַרְנָסָה כָּל הַיּוֹם; כִּי בֶּאֱמֶת אֲמִירַת תְּהִלִּים אַחַר הַתְּפִלָּה הִיא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְשׁוֹמֵר אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּבַל יִפֹּל לְגַקְבָּא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. כִּי בְּעֵת הַתְּפִלָּה זָכָה הָאָדָם לְהַגִּיעַ אֶל בִּטּוּל אֱמֶת, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל, הֵינוּ אַחַר הַתְּפִלָּה, צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל מִמַּדְרֵגָתוֹ, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו הַקְּלִפּוֹת. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לוֹמַר כַּמָּה מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים, שֶׁבָּזֶה הוּא שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל מִמַּדְרֵגָתוֹ, שֶׁזָּכָה בְּעֵת הָאָרַת הַמֹּחִין בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְלָכֵן נוֹהֲגִים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה לוֹמַר אַחַר הַתְּפִלָּה דַּיְקָא כַּמָּה מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה׳, אוֹת כח), וְזֶה שׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם. וְלָכֵן קִבְּלוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל עַצְמָם לוֹמַר בְּכָל יוֹם תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית אֶת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהֵם ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, תִּקּוּן הַבְּרִית. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאָמְרוֹ בְּכָל יוֹם, וְאָז אֶל רַב טוּב הַגָּנוּז יִזְכֶּה, וְהָבֵן.

❖ ❖ ❖

נוהגין אנשי שלומינו לומר אחר התפלה את סדר "תקון הכללי"

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבֵּנוּ **נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא**, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁגִּלָּה תִּקּוּן זֶה.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּה בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל־יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז.

מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ, בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי: יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי

בַּנְּעִימִים, אַתְּ־נַחֲלַת שְׁפָרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה
אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְהוָה
לְנֶגְדִּי תָּמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי
וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא־תַעֲזֹב
נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת:
תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת
בִּימִינְךָ נֶצַח:

לב.

לְדָוִד מַשְׂכִּיל, אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
אַשְׁרֵי־אָדָם, לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה: כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עַצְמָי, בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם:
כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ, נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי
קַיִץ סֶלָה: חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי,
אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן
חַטָּאתִי סֶלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת
מְצֹא, רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: אַתָּה
סֵתֶר לִי*) מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה:
אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי:
אַל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ
לִבְלוֹם בַּל קָרֹב אֵלֶיךָ: רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע,

---

*) אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עי׳ בלקו״מ ח״א סי׳ רי״ג).

וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ
צַדִּיקִים וְהָרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

מא.

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם
רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאָשַׁר
בָּאָרֶץ, וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל
עֶרֶשׂ דְּוָי. כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: אֲנִי־אָמַרְתִּי
יְהוָה חָנֵּנִי, רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבַי יֹאמְרוּ
רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם־בָּא לִרְאוֹת, שָׁוְא
יְדַבֵּר, לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: יַחַד עָלַי
יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי, עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: דְּבַר־בְּלִיַּעַל
יָצוּק בּוֹ, וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: גַּם־אִישׁ
שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחְמִי, הִגְדִּיל עָלַי
עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי, וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם:
בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי:
וַאֲנִי, בְּתֻמִּי, תָּמַכְתָּ בִּי, וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם:
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן:

מב.

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־
מָיִם, כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: צָמְאָה נַפְשִׁי
לֵאלֹהִים לְאֵל חָי, מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים:
הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֱּאָמֹר אֵלַי כָּל
הַיּוֹם, אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי,
כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ, אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה
וְתוֹדָה, הָמוֹן חוֹגֵג: מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי
עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו:
אֱלֹהַי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ
יַרְדֵּן, וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם
קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ, כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ:
יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תְּפִלָּה
לְאֵל חַיָּי: אֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי, לָמָּה־קֹדֵר
אֵלֵךְ, בְּלַחַץ אוֹיֵב: בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי,
בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי
נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד
אוֹדֶנּוּ, יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:

נט.

לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם, בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי,
מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי
דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי
עַזִּים, לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה: בְּלִי־עָוֹן יְרוּצוּן
וְיִכּוֹנָנוּ, עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה: וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־
תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב,
וְיסֹובְבוּ עִיר: הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם, כִּי־מִי שֹׁמֵעַ: וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־
לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: עֻזּוֹ, אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה, כִּי
אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמַנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי
בְשׁוּרָרָי: אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי, הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ
וְהוֹרִידֵמוֹ, מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי: חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שִׂפְתֵימוֹ
וְיִלָּכְדוּ בְגְאוֹנָם, וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ: כַּלֵּה
בְחֵמָה, כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב,
לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה: וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב,
וְיסֹובְבוּ עִיר: הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל, אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ
וָלִינוּ: וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ, וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, כִּי־
הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי, וּמָנוֹס, בְּיוֹם צַר־לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ

אַזַּמֵּרָה, כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז.

לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי*) אֶל־אֱלֹהִים
וְאֶצְעָקָה, קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי: בְּיוֹם צָרָתִי
אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי, יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה
הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה, אָשִׂיחָה,
וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי, נִפְעַמְתִּי
וְלֹא אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים:
אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה, עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ
רוּחִי: הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד:
הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ, גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר: הֲשָׁכַח
חַנּוֹת אֵל, אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: וָאֹמַר חַלּוֹתִי
הִיא, שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ, כִּי
אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ: וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעָלֶךָ
וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ, מִי־אֵל
גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים
עֻזֶּךָ: גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה:
רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ
תְהוֹמוֹת: זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים,
אַף־חִצָּיךָ יִתְהַלָּכוּ: קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל, הֵאִירוּ

*) באמרך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל״ף למ״ד אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם.

בְּרָקִים תֵּבֵל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ: בַּיָּם דַּרְכֶּךָ
וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים, וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ: נָחִיתָ
כַצֹּאן עַמֶּךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ.

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ
לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ
וְתֵבֵל, וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ
עַד־דַּכָּא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים
בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה:
זְרַמְתָּם, שֵׁנָה יִהְיוּ, בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר
יָצִיץ וְחָלָף, לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ,
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ
לְמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵנוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה,
וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן, כִּי
גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ
עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע, וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה:
שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ
בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ
כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ
פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ

עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

קה.

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ
בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה
וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה,
מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃ זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו׃ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זָכַר
לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת
אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק
לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן
חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים
בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא
הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל תִּגְּעוּ
בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ
כָּל מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר
יוֹסֵף׃ עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד עֵת בֹּא
דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ
מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמוֹשֵׁל
בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃ לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא

יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם: וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ
מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו: חָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל
בַּעֲבָדָיו: שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ:
שָׂמוּ־בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו, וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁיךְ וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ: חָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם
לְדָם וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם: שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם: אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם: נָתַן
גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד, אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: וַיַּךְ גַּפְנָם
וּתְאֵנָתָם, וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה, וְיֶלֶק
וְאֵין מִסְפָּר: וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי
אַדְמָתָם: וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל: שָׂמַח
מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׂ עָנָן
לְמָסָךְ, וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה: שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָיו וְלֶחֶם
שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם: פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם, הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת
נָהָר: כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ, אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ:
וַיּוֹצִיא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו: וַיִּתֵּן לָהֶם
אַרְצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ
חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז.

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ, גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־

צִיּוֹן, עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר, וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר יְהוָה, עַל אַדְמַת נֵכָר: אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי, אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם, הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה, אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי, שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

קנ.

הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים, יאמר שלשה פסוקים אלו:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעֻזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ:

קדיש יתום

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ, וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא, תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא, דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. עֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן.

קַבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סד.): הַיּוֹצֵא מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת וְנִכְנָס לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פד, ח): ״יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן״, וְכָתַב הַטּוּ״ר (אֹרַח חַיִּים, סִימָן קנה): וְאַחַר שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת יֵלֵךְ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ קֹדֶם שֶׁיֵּלֵךְ לַעֲסָקָיו, וְיִקְבַּע עֵת לִלְמֹד, וְאָמַר רָבָא (שַׁבָּת לא.): בְּשָׁעָה שֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הָאָדָם לְדִין, אוֹמְרִים לוֹ: קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה? נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה? וּקְבִיעַת הָעֵת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה קָבוּעַ וְתָקוּעַ, בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יַעֲבִירֶנּוּ אַף אִם הוּא סָבוּר לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים, סִימָן קנה, סָעִיף א׳): אַחַר שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת יֵלֵךְ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וְיִקְבַּע עֵת לִלְמֹד, וְצָרִיךְ שֶׁאוֹתוֹ עֵת יִהְיֶה קָבוּעַ, שֶׁלֹּא יַעֲבִירֶנּוּ אַף אִם הוּא סָבוּר לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה. הַגָּה: וְאַף מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִלְמֹד, יֵלֵךְ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וְשִׁכַּר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ, אוֹ יִקְבַּע לוֹ מָקוֹם, וְיִלְמַד מְעַט בַּמֶּה שֶׁיּוֹדֵעַ וְיַחְשֹׁב בְּעִנְיָנָיו, וְיִכָּנֵס בְּלִבּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שָׁם, סָעִיף קָטָן א׳): וְאִם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר נָחוּץ, יִלְמַד פָּסוּק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סָעִיף קָטָן ב׳) וְיִקְבַּע — אִם יֵלֵךְ מִקֹּדֶם לַעֲסָקָיו חַיְישִׁינַן שֶׁמָּא יִמָּשֵׁךְ וְיִתְבַּטֵּל קְבִיעוּתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן (סָעִיף קָטָן ה׳) לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה — וְאִישׁ כָּזֶה הוּא מִבַּעֲלֵי אֲמָנָה, שֶׁמַּאֲמִין וּבוֹטֵחַ בְּהַשֵּׁם שֶׁלֹּא יֶחְסַר לוֹ מְזוֹנוֹתָיו עַל־יְדֵי־זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן (סָעִיף קָטָן ט) מְעַט בַּמֶּה שֶׁיּוֹדֵעַ — וּכְשֶׁלּוֹמֵד רַק

מְעַט, נָכוֹן שֶׁעִקַּר לִמּוּדוֹ יִהְיֶה בַּהֲלָכוֹת, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג לְמַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד עַל זֶה, וְאָמַר (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן כט), שֶׁכָּל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי מְחֻיָּב לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם פּוֹסְקִים חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא אָנוּס וְאֵין לוֹ פְּנַאי, יִלְמַד עַל־כָּל־פָּנִים אֵיזֶה סָעִיף שֻׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי צָרִיךְ לִלְמֹד אֵיזֶה דִּין בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּכְשֶׁאֵינוֹ אָנוּס יִלְמַד כְּסֵדֶר כָּל הָאַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וּכְשֶׁיִּגְמֹר וִיסַיֵּם אַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ, יַחֲזֹר וְיַתְחִיל לְלָמְדָם כְּסֵדֶר, וְכֵן יִנְהַג כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּרְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל הָיָה, שֶׁיַּעֲשׂוּ לְעַצְמָם שְׁנֵי שִׁעוּרִים שֻׁלְחָן עָרוּךְ, שִׁעוּר אֶחָד — לִגְרֹס הַרְבֵּה מְחַבֵּר רַמָּ״א כְּסִדְרָן, (שֶׁזֶּה נִקְרָא בִּדְבָרָיו: שֻׁלְחָן עָרוּךְ הַקְּטַנִּים, כִּי אָז בְּיָמָיו נִדְפַּס רַק מְחַבֵּר רַמָּ״א בְּחִבּוּר נִפְרָד, וְהִפְלִיג רַבֵּנוּ זַ״ל בָּזֶה מְאֹד וְאָמַר, שֶׁטּוֹב לִגְרֹס בָּזֶה הַרְבֵּה מְאֹד מֵהַתְחָלָתָם עַד סוֹפָם. וְכֵן יָדוּעַ, שֶׁהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע הִזְהִיר אֶת תַּלְמִידָיו, שֶׁיִּהְיֶה שָׁגוּר בְּפִיהֶם שֻׁלְחָן עָרוּךְ, עַל־כָּל־פָּנִים מְחַבֵּר רַמָּ״א, כִּי נִכְתְּבוּ בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ גָּדוֹל). וְשִׁעוּר שֵׁנִי — לִלְמֹד טוּר בֵּית יוֹסֵף וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ עִם הַמַּגִּינִים: טוּרֵי זָהָב, וּמָגֵן אַבְרָהָם וְכוּ׳ (שֶׁזֶּה נִקְרָא אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל שֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּדוֹלִים, הַיְנוּ לִלְמֹד בְּעֹמֶק הָעִיּוּן עִם כָּל הַפּוֹסְקִים, וּלְבָרֵר לְעַצְמוֹ אֶת הַהֲלָכָה. וְדָבָר זֶה מְבֹרָר הַטּוֹב מֵהָרָע, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ח׳) וְזוֹכֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה). וְהִקְפִּיד רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד, שֶׁלֹּא יֶחְסַר לָאָדָם לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת יְהוּדִי בְּלִי לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ. וּפַעַם אַחַת הִתְבַּטֵּא, שֶׁיְּכוֹלִים לִדְרֹשׁ וּלְחַדֵּשׁ מַה שֶּׁרַק רוֹצִים, אֲבָל לֹא לָצֵאת מִגְּדֶר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וּמֵאַחַר שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד כָּל־כָּךְ עַל לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְכֵן הִקְפִּיד מְאֹד לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, וְאָמַר, שֶׁלְּדַעְתּוֹ תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהַיֶּלֶד נַעֲשֶׂה בַּר מִצְוָה, שֶׁיַּנִּיחַ תְּפִלִּין דְּרַשִּׁ״י וְרַבֵּנוּ תָּם, וְשֶׁלֹּא יַמְתִּין עַד הַחֲתֻנָּה, וּבַהֲנָחַת שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין יַשִּׂיג שִׂמְחָה וּדְבֵקוּת וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵאַחַר שֶׁהָאַרִ״י זַ״ל גִּלָּה, שֶׁנָּכוֹן לִלְמֹד בִּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם דַּיְקָא, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת אֱלֹקִי, וְזוֹכִים לִדְבֵקוּת עֶלְיוֹנָה, לִשְׁמֹר שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת הָרוֹדְפוֹת אַחֲרָיו. וְלָכֵן נָהֲגוּ אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה, קֹדֶם שֶׁחוֹלְצִים אֶת הַתְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, לוֹמְדִים שִׁעוּר פָּשׁוּט בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מְחַבֵּר רַמָּ״א כְּסִדְרָן בְּכָל יוֹם, מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, כְּפִי מַסַּת הַפְּנַאי, וְכָךְ מְקַיְּמִים וּמַשְׁלִימִים אֶת רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, הֵן שֶׁהִקְפִּיד לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם בְּכָל יוֹם, וְהֵן שֶׁהִקְפִּיד שֶׁילְמְדוּ שֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּכָל

יוֹם. וְכָךְ אִם עוֹשִׂים לְעַצְמָם קְבִיעוּת חֲזָקָה בְּכָל יוֹם, חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, לִלְמֹד שִׁעוּר קָטָן זֶה אַחַר הַתְּפִלָּה, בָּזֶה מְקַיְּמִים ׳קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה׳. וְנָכוֹן שֶׁיִּהְיֶה הָעֵת הַזֶּה קָבוּעַ אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי אַחַר הַתְּפִלָּה יֵשׁ לָאָדָם נְסָיוֹן קָשֶׁה שֶׁלֹּא יִפֹּל מִמַּדְרֵגָתוֹ שֶׁהִשִּׂיג בְּעֵת הִתְפַּשְּׁטוּת הַנְּשָׁמִיּוּת וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת בְּעֵת הַתְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סה), אֲשֶׁר בְּעֵת הַתְּפִלָּה אָדָם זוֹכֶה לְבִטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז אֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם יְסוּרִים, וּכְשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל, אָז יָכוֹל הָרָע לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו. וְלָכֵן נָכוֹן שֶׁיִּלְמַד אָז תּוֹרָה בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ב׳); וְאוֹתוֹ עֵת קָבוּעַ שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה, יִהְיֶה אֶצְלוֹ חֹק וְלֹא יַעֲבֹר כָּל יְמֵי חַיָּיו, לִלְמֹד אֲפִלּוּ סָעִיף אוֹ שְׁנֵי סְעִיפִים כְּסִדְרָן, וְאִם יוּכַל לִלְמֹד יוֹתֵר — אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ! כִּי כָּךְ יִזְכֶּה לִגְמֹר וּלְסַיֵּם אֶת הָאַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ מְחַבֵּר רַמ״א, פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, בְּמֶשֶׁךְ יְמֵי חַיָּיו, וְיִזְכֹּר כָּל הֲלָכָה, וְאַחַר־כָּךְ בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם אוֹ הַלַּיְלָה, כְּשֶׁיִּלְמַד שִׁעוּר שְׁנֵי בַּפּוֹסְקִים, אָז יִלְמַד בְּעִיּוּן רַב כְּסִדְרָן טוּר, בֵּית יוֹסֵף, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ עִם הַמָּגִינִים, וְכֵן עִם כָּל הָאַחֲרוֹנִים, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בַּהֲלָכָה. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה שֻׁלְחָן עָרוּךְ מְחַבֵּר רַמ״א כְּסִדְרָן, וְאָז יִזְכֶּה לִירְאַת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת פּוֹסֵק, סִימָן ב׳): עַל־יְדֵי לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ בָּאִים לִירְאָה; וְכֵן (שָׁם, סִימָן ג׳): לִמּוּד הַפּוֹסְקִים מְבַטֵּל הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה; וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב): כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵרֹב קֻשְׁיוֹת, אָזַי עֲצָתוֹ שֶׁיִּלְמַד פּוֹסֵק, שֶׁזֶּה יְפַשֵּׁט אֶת הָעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ. שֶׁזֶּה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קיט, ז): ״אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ״, מָתַי זוֹכִים לְיַשְּׁרוּת לֵב? כְּשֶׁלּוֹמְדִים מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, הַיְנוּ לִמּוּד פּוֹסְקִים, הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, שֶׁזֶּה מַכְנִיס בּוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו, חִיּוּת אֱלֹקוּתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַל תָּקֵל בְּדָבָר זֶה, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי כָּךְ תּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. וְעַל זֶה כִּוְּנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בֶּאֱמֶת: הַיּוֹצֵא מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת וְנִכְנָס לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. וְאַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק עַל זֶה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וַאֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה מְמַהֵר מְאֹד, עַל־כָּל־פָּנִים אַל תּוֹרִיד אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל רַבֵּנוּ תָּם, עַד שֶׁתִּלְמַד בָּהֶם הֲלָכָה אַחַת אוֹ שְׁתֵּי הֲלָכוֹת חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, וְאָז תַּרְגִּישׁ הֶאָרָה עֲצוּמָה בְּחַיֶּיךָ.

וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת ח.): לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וַאֲפִלּוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן, וְכָל הַמַּשְׁלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר, מַאֲרִיכִים לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. וְכָתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים, סִימָן רפה, סָעִיף א׳): אַף־עַל־פִּי שֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בְּכָל שַׁבָּת בְּצִבּוּר, חַיָּב לִקְרוֹת לְעַצְמוֹ בְּכָל שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת אוֹתוֹ שָׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, אֲפִלּוּ עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן. עוֹד כָּתַב (שָׁם סָעִיף ב׳): לְמוּד הַפָּרָשָׁה בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י, חָשׁוּב כְּמוֹ תַּרְגּוּם, וְיֵרֵא שָׁמַיִם יִקְרָא תַּרְגּוּם וְגַם פֵּרוּשׁ רַשִׁ״י. וְאָמְרוּ תַּלְמִידֵי הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, שֶׁמִּכָּאן יֵשׁ רֶמֶז, שֶׁסְּגֻלָּה לְיִרְאַת שָׁמַיִם — לִלְמֹד חֻמָּשׁ עִם פֵּרוּשׁ רַשִׁ״י. עוֹד כָּתַב (שָׁם סָעִיף ג׳): מִיּוֹם רִאשׁוֹן וָאֵילַךְ חָשׁוּב עִם הַצִּבּוּר. וְיָדוּעַ אֲשֶׁר הָאֲרִ״י זַ״ל הִקְפִּיד מְאֹד, שֶׁיַּעַבְרוּ אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם בְּעֶרֶב שַׁבָּת דַּיְקָא, אֲבָל מָרָן זַ״ל פָּסַק לַהֲלָכָה, שֶׁמִּיּוֹם רִאשׁוֹן כְּבָר יְכוֹלִים לִקְרֹא אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ. וְכֵן כָּתַב הַ׳לְבוּשׁ׳, וְכָל הַשָּׁבוּעַ מִיּוֹם רִאשׁוֹן וָאֵילַךְ הֱוֵי מַשְׁלִים עִם הַצִּבּוּר, שֶׁהֲרֵי מַתְחִילִין הַצִּבּוּר הַפָּרָשָׁה בְּיוֹם שַׁבָּת בְּמִנְחָה, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סָעִיף קָטָן ח׳) וּבַסֵּפֶר ״מַטֶּה יְהוּדָה״ כָּתַב, דְּאִם הוּא קוֹרֵא מִתְּחִלַּת הַשָּׁבוּעַ וָהָלְאָה, הוּא גַּם־כֵּן בִּכְלַל מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר. וְכֵן בַּסֵּפֶר ״מַעֲשֶׂה רַב״ כָּתַב בְּהַנְהָגַת הַגְּרָ״א, שֶׁהָיָה נוֹהֵג תֵּכֶף אַחַר הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם לִקְרֹא מִקְצָת מֵהַסִּדְרָא שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וּלְסַיֵּם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! מֵאַחַר שֶׁהַמְּצִיאוּת מֹרָאָה, שֶׁאִם מַנִּיחִים אֶת הַמְּצָוָה הַיְקָרָה הַזּוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבִּזְכוּתָהּ מַאֲרִיכִים יָמִים וְשָׁנִים לְעֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, שֶׁאָז אָדָם מְאֹד טָרוּד, וּבִפְרָט בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת שֶׁל חָדְשֵׁי הַחֹרֶף, שֶׁאָז הֵם יָמִים קְצָרִים מְאֹד, אָדָם פָּשׁוּט לֹא מְסַיֵּם שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא פֵּרוּשׁ רַשִׁ״י. וְזֶה בָּרוּר לְמִי שֶׁלֹּא רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ. וְרוֹאִים בְּנֵי־אָדָם, שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם שָׁבוּעַ אַחַר שָׁבוּעַ, וְרוֹצִים לְהַחְמִיר דַּיְקָא לְהִתְנַהֵג כְּפִי הָאֲרִיזַ״ל, וְלַעֲבֹר אֶת הַסִּדְרָא שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם בְּעֶרֶב שַׁבָּת דַּיְקָא, וּמֵרֹב טְרָדוֹת אֵינָם מַסְפִּיקִים, וְדוֹחִים אֶת זֶה מִשָּׁבוּעַ לְשָׁבוּעַ, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲבֹר לָהֶם כָּל הַשָּׁנָה, וְלֹא סִיְּמוּ פַּעַם אַחַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וְזוֹ הַמְּצִיאוּת! וְכִמְעַט שֶׁאֵין אָדָם שֶׁאֵינוֹ סוֹבֵל אֵיזֶה צַעַר וְיִסּוּרִים וְהֶפְסֵד מָמוֹן אוֹ עֶגְמַת נֶפֶשׁ בְּשָׁבוּעַ שֶׁלֹּא סִיֵּם פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ: שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם. וְלָכֵן כְּדַאי בָּזֶה לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵי מָרָן זַ״ל, שֶׁפָּסַק, אֲשֶׁר מִיּוֹם רִאשׁוֹן וָאֵילַךְ חָשׁוּב עִם הַצִּבּוּר, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם אַחַר הַתְּפִלָּה יִלְמַד

חֲמָשׁ וְרַשְׁ״י עִם הַתַּרְגּוּם כְּהַנָּהֲגַת הַגְּרָ״א זַ״ל, וְעַד עֶרֶב שַׁבָּת יִזָּהֵה לְסַיֵּם שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם עִם פֵּרוּשׁ רַשְׁ״י זַ״ל, וְזֶה יַמְשִׁיךְ לְךָ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַטּוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְתִזָּהֵה לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. וְרוֹאִים בְּנֵי־אָדָם רָצִים וּמִתְרוֹצְצִים לְהַשִּׂיג סְגֻלּוֹת לַאֲרִיכוּת יָמִים, וְהִנֵּה יֵשׁ לָנוּ הַבְטָחָה מֵחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכָּל הַמַּשְׁלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּבּוּר, מַאֲרִיכִים לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, וְלָמָּה לָנוּ לֵילֵךְ אֶל בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, וּלְחַפֵּשׂ בִּזְבָלִים עֲצוֹת לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים? ! מוּטָב לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל יוֹם לִלְמֹד חֲמָשׁ וְרַשְׁ״י עִם הַתַּרְגּוּם, שֶׁאָז יִהְיֶה מֻבְטָח, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְלֹא יֶחְסַר לוֹ שׁוּם דָּבָר. וְאִם מָרָן זַ״ל פָּסַק כָּךְ, וְגַם רַבֵּנוּ הַגְּרָ״א זַ״ל הִתְנַהֵג כָּךְ, לָמָּה נִהְיֶה חֲכָמִים בְּעֵינֵינוּ, וּלְחָכְמוֹת עַד עֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁאָז בָּטוּחַ לֹא יִהְיֶה לוֹ זְמַן.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ ! אִם יֵשׁ לְךָ פְּנַאי אַחַר הַתְּפִלָּה בְּעוֹדְךָ מְלֻבָּשׁ עִם טַלִּית וּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, אַחַר לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ מְחַבֵּר רַמָּ״א, לִלְמֹד גַּם שְׁעוּר בְּחֲמָשׁ וְרַשְׁ״י עִם הַתַּרְגּוּם — אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כִּי זֶה יָבִיא לְךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאוֹתָהּ הֶאָרָה שֶׁזָּכִיתָ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, שֶׁהָאִיר עָלֶיךָ הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בִּבְהִירוּת גְּדוֹלָה, לֹא תֵלֵךְ מִמְּךָ כָּל הַיּוֹם, כִּי מִקְרָא הוּא בַּעֲשִׂיָּה, וְעַל־יְדֵי שֶׁתִּלְמַד חֲמָשׁ וְרַשְׁ״י עִם הַתַּרְגּוּם, עַל־יְדֵי־זֶה תִּזָּהֵה לִהְיוֹת שָׁמוּר כָּל הַיּוֹם מִפֻּגַם הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יט), וְתִזָּהֵה לְטָהֳרַת הַמַּחְשָׁבָה, שֶׁכָּל הַיּוֹם יָאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ עֶלְיוֹן בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, כִּי יְזַדַּכֵּךְ לְךָ עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וְתִמְצָא גַּם שָׁם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׁם דְּבָרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ וּמְקַיְּמָם בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, אֲשֶׁר לְרַב טוּב הַצָּפוּן יִזָּכֶה, אַשְׁרֵי לוֹ !

פַּת שַׁחֲרִית

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי ! אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא קז:): תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁלֹשָׁה־עָשָׂר דְּבָרִים נֶאֶמְרוּ בְּפַת שַׁחֲרִית: מַצֶּלֶת מִן הַחַמָּה וּמִן הַצִּנָּה וּמִן הַדַּיְקִין וּמִן הַמַּזִּיקִין, וּמַחְכִּימַת פֶּתִי, וְזוֹכֶה בַּדִּין לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְלַמֵּד, וּדְבָרָיו נִשְׁמָעִין, וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וְאֵין בְּשָׂרוֹ מַעֲלֶה הֶבֶל, וְנִזְקָק לְאִשְׁתּוֹ, וְאֵינוֹ מִתְאַוֶּה לְאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְהוֹרֶגֶת כִּנָּה שֶׁבִּבְנֵי מֵעַיִם, וְיֵשׁ

אוֹמְרִים: אַף מוֹצִיא אֶת הַקְּנָאָה וּמַכְנִיס אֶת הָאַהֲבָה. אָמַר לֵיהּ רַבָּה לְרָבָא בַּר מָרִי מְנָא הָא מִילְתָא דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי: שְׁתִין רָהִיטֵי רָהוּט וְלֹא מָטוּ לְגַבְרָא דְּמַצְפְּרָא כְּרָךְ, וְאָמְרוּ רַבָּנָן: הַשְׁכֵּם וֶאֱכֹל, בַּקִּיץ מִפְּנֵי הַחַמָּה, וּבַחֹרֶף מִפְּנֵי הַצִּנָּה. אָמַר לֵיהּ דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה מט, י): "לֹא יִרְעָבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא יַכֵּם שָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ"; לֹא יַכֵּם שָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ כֵּינָן דְּלָא יִרְעָבוּ וְלָא יִצְמָאוּ. וְלָכֵן הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר בַּבֹּקֶר לֶאֱכֹל פַּת שַׁחֲרִית, שֶׁזֶּה מְרַחֵק מֵהָאָדָם כָּל מִינֵי מַחֲלוֹת וַחֲלָאִים רָעִים, וּכְמַאֲמָרָם ז"ל (שָׁם): מַחֲלָה שֶׁשְּׁמוֹנִים וּשְׁלֹשָׁה חֲלָאִים תְּלוּיִין בְּמָרָה, וְכֻלָּן פַּת שַׁחֲרִית בְּמֶלַח וְקִיתוֹן שֶׁל מַיִם מְבַטַּלְתָּן. וְכֵן מוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים, סִימָן קנה, סָעִיף ב'): קֹדֶם שֶׁיֵּלֵךְ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ יָכוֹל לֶאֱכֹל פַּת שַׁחֲרִית, אִם הוּא רָגִיל בּוֹ, וְטוֹב שֶׁיַּרְגִּיל בּוֹ. וְכָתַב הַלְּבוּשׁ: וְטוֹב הוּא שֶׁיַּרְגִּיל אָדָם עַצְמוֹ בּוֹ לִשְׁמֹר בְּרִיאוּתוֹ וְכוּ', לְפִיכָךְ יַרְגִּיל אָדָם עַצְמוֹ כֵּן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בָּרִיא וְחָזָק לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לֶאֱכֹל פַּת שַׁחֲרִית דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֶּחֱלַשׁ, וּצְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹר עַל בְּרִיאוּת הַגּוּף. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע: כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה חוֹר קָטָן בַּגּוּף, נַעֲשֶׂה חוֹר גָּדוֹל בַּנְּשָׁמָה. הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם נֶחֱלָשׁ בִּבְרִיאוּת גּוּפוֹ, כְּבָר הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל, וּמְחַסֵּר הַרְבֵּה מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, לִשְׁמֹר עַל בְּרִיאוּת גּוּפוֹ, וְלֶאֱכֹל פַּת שַׁחֲרִית דַּיְקָא. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת דַּעַת, סִימָן י'): עַל־יְדֵי פַּת שַׁחֲרִית מִתְחַכֵּם; כִּי כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל, מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתּוֹ בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה וְאֵינוֹ כוֹעֵס. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת כַּעַס, סִימָן יז): סְגֻלָּה לְכַעַס — שֶׁיֹּאכַל פַּת שַׁחֲרִית. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם לֹא אוֹכֵל, אֵין מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתּוֹ, וְהוּא מִבֹּהַל וּמְבֻלְבָּל מְאֹד, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל פַּת שַׁחֲרִית, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְיִשּׁוּב הַדַּעַת, וְזוֹכֶה לִלְמֹד תּוֹרָה בְּמֹחִין נְקִיִּים וְזַכִּים. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת לִמּוּד, סִימָן מח): עַל־יְדֵי פַּת שַׁחֲרִית, תַּלְמִידוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וְזוֹכֶה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד. לָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר בְּדָבָר זֶה, וּלְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתֵּן לוֹ לֶאֱכֹל, אֲפִלּוּ שֶׁהָאֹכֶל יִהְיֶה מוּכָן עַל הַשֻּׁלְחָן לֹא יֹאכַל, עַד שֶׁיְּבַקֵּשׁ קֹדֶם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ לֶאֱכֹל. וְכַמּוּבָא (זֹהַר מִקֵּץ קצט:) עַל הַפָּסוּק (מִשְׁלֵי כח, כ): "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת", דָּא הוּא בַּר נָשׁ דִּמְהֵימָנוּתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ, כְּגוֹן: רַבִּי יֵיסָא סָבָא דְּאַף עַל גַּב דַּהֲוָה לֵיהּ מֵיכְלָא דְּהַהוּא יוֹמָא לְמֵיכַל לָא הֲוָה מַתְקִין לֵיהּ, עַד דְּשָׁאֵיל מְזוֹנֵיהּ קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא לְבָתַר דְּצָלֵי צְלוֹתֵיהּ וְשָׁאֵיל מְזוֹנֵיהּ קָמֵי מַלְכָּא כְּדֵין הֲוֵי מַתְקִין וַהֲוָה

אָמַר תָּדִיר לָא נַתְקִין עַד דְּיַנְתְּנוּן מִבֵּי מַלְכָּא. וְדָבָר זֶה גּוֹרֵם תִּקּוּן גָּדוֹל לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְאִם אֶפְשָׁר לְהַזְמִין אוֹרֵחַ עָנִי שֶׁיֹּאכַל עִמּוֹ בְּצַוָּתָא, אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה. כִּי זֶה מְאֹד חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם. וְכַמּוּבָא (זֹהַר תְּרוּמָה קנה:): בְּמַאי זָכֵי בַּר נַשׁ לְאִתְעַדָּנָא בְּהַהוּא עִדּוּנָא עִלָּאָה? בְּשֻׁלְחָן דִּילֵיהּ כְּמָה דְּאִיהוּ מְעַדֵּן עַל פִּתּוֹרֵיהּ נַפְשָׁאן דְּמִסְכְּנֵי, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה נח, י): "וְנָפֵשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ", מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ: "אָז תִּתְעַנַּג עַל הַוָי"ה" וְגוֹ', דְּאוֹף הָכִי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָוֵי לֵיהּ בְּכָל אִינּוּן עִדּוּנִין דְּמִשַּׁח רְבוֹת קֻדְשָׁא עִלָּאָה דְּנָגִיד וְאִתְמַשַּׁךְ תָּדִיר לְהַהוּא כָּבוֹד עִלָּאָה, כְּתִיב: "וְנָפֵשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ", מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ: "אָז תִּתְעַנַּג עַל הַוָי"ה". וְכֵן יְזַהֵר מְאֹד לוֹמַר אֵיזֶה דְּבַר תּוֹרָה עַל שֻׁלְחָנוֹ, כִּי כָּךְ מוּבָא (זֹהַר תְּרוּמָה קנג:): שֻׁלְחָן דְּלָא אִתְמַר עָלֵיהּ מִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא, עָלֵיהּ כְּתִיב (יְשַׁעְיָה כח, ח): "כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם". וְאָסוּר לְבָרְכָא עַל הַהוּא שֻׁלְחָן, מַאי טַעֲמָא? בְּגִין דְּאִית שֻׁלְחָן וְאִית שֻׁלְחָן. שֻׁלְחָן אִיהוּ דְּקָא מְסַדְּרָא קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא, וְאִיהוּ קַיְמָא תָּדִיר לְסַדֵּר בֵּיהּ פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא וּלְכַלְלָא בֵּיהּ אַתְוָן דְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא, וְאִינּוּן אַתְוָן דְּמִלֵּי אוֹרַיְתָא אִתְכָּלִילָן בֵּיהּ בְּהַהוּא שֻׁלְחָן, וְאִיהוּ לָקִיט לוֹן לְגַבֵּיהּ וְכָלִיל כֻּלְּהוּ בְּגַוֵּיהּ וּבְהוּ אֶשְׁתַּלִּים וְחָדֵי, וְאִית לֵיהּ חֶדְוָה, וְעַל שֻׁלְחָן דָּא כְּתִיב (יְחֶזְקֵאל מא, כב): "זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי הַוָי"ה", לִפְנֵי הַוָי"ה וְלֹא מִלִּפְנֵי הַוָי"ה, שֻׁלְחָן אַחֲרָא אִית דְּלָא אִית בֵּיהּ חֶלְקָא דְּאוֹרַיְתָא, וְלֵית לֵיהּ חֶלְקָא בְּקֻדְשָׁה דְּאוֹרַיְתָא, וְהַהוּא שֻׁלְחָן אִקְרֵי קִיא צוֹאָה, וְדָא אִיהוּ בְּלִי מָקוֹם, דְּלֵית לֵיהּ חֶלְקָא בְּסִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה כְּלוּם, בְּגִין כָּךְ שֻׁלְחָן דְּלָא אִתְמַר עָלֵיהּ מִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּקִיא צוֹאָה, אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּטַעֲנָא אַחֲרָא, לֵית בְּהַהוּא שֻׁלְחָן חוּלְקָא בְּרָזָא דִּאֱלָהָא עִלָּאָה, שֻׁלְחָן דְּמִלֵּי אוֹרַיְתָא אִתְמְרוּ עָלֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל הַהוּא שֻׁלְחָן וְשָׁוֵי לֵיהּ לְחוּלְקֵיהּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא סוּרְיָ"א רַב מְמָנָא נָטִיל כָּל אִינּוּן מִלִּין, וְשָׁוֵי דְּיוֹקְנָא דְּהַהוּא שֻׁלְחָן קַמֵּיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל אִינּוּן מִלִּין דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִתְמְרוּ עָלֵיהּ סָלְקִין עַל הַהוּא פִּתּוֹרָא וְאִתְעַטַּר קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא מַשְׁמַע, דִּכְתִיב: "זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי הַוָי"ה", דְּאִתְעַטַּר קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֻׁלְחָן דְּבַר נַשׁ קַיְמָא לְדַכְאָה לֵיהּ לְבַר נַשׁ מִכָּל חוֹבוֹי. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִלֵּין תְּרִין קַיְמִין עַל פִּתּוֹרֵיהּ מִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא וְחוּלְקָא לְמִסְכְּנִין מֵהַהוּא שֻׁלְחָן, כַּד סָלְקִין הַהוּא פִּתּוֹרָא מְקַמֵּיהּ דְּבַר נַשׁ, תְּרִין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין אִזְדַּמְנָן תַּמָּן חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא, חַד אָמַר דָּא אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא דְּפַלְגֵיָא קָא

מְסַדֵּר קָמֵיהּ מְסַדֵּר יְהֵא תָּדִיר פְּתוֹרָא דָּא בְּבִרְכָאן עִלָּאִין וּמְשָׁחָא, וְרַבִּי עִלָּאָה קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא יַשְׁרוּ עָלוֹי, וְחַד אָמַר דָּא אִיהוּ שֻׁלְחָן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא דְּפִלַנְיָא קָא מְסַדֵּר קָמֵיהּ דָּא פְּתוֹרָא דִּי עִלָּאִי וְתַתָּאֵי יְבָרְכוּן לֵיהּ מְסַדֵּר יְהֵא הַאי פְּתוֹרָא קָמֵי עַתִּיק יוֹמִין בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב), אֲשֶׁר בְּעֵת שֶׁאָדָם אוֹכֵל, נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ב, יד): ״לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלוֹם״, לְעֵת הָאֹכֶל דַּיְקָא, הַיְנוּ עַל־יְדֵי אֲכִילָה גֹּשִׁי הֲלוֹם, דָּא יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַמַּאֲכָל שֶׁאָדָם אוֹכֵל, הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, כִּי דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִתְלַבֵּשׁ בַּלְּבוּשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַרְאֶה עֵינֵינוּ. וְלָכֵן אִם מַכְנִיסִים חִטָּה שֶׁהוּא צוֹמֵחַ בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה, שֶׁהוּא דּוֹמֵם, וְחוֹרְשִׁים וְזוֹרְעִים, וְאַחַר־כָּךְ מַצְמִיחַ חִטִּים אוֹ שְׂאָר מִינֵי פֵּרוֹת, נִתְעַלִּים בַּעֲלִיָּה אַחַר עֲלִיָּה. וְכֵן בַּעֲלֵי חַיִּים שֶׁאוֹכְלִים אֶת הַחִטִּים וְהַמִּרְעֶה וְכוּ׳, הַמַּאֲכָל נִכְלָל בָּהֶם, וְגַם הֵם מִתְעַלִּים, הַיְנוּ הַבְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁמַּתְאִים לְאָכְלָם, וּכְשֶׁמְּדַבֵּר שֶׁהוּא בַּר יִשְׂרָאֵל אוֹכְלָם, וּמְכַוֵּן כַּוָּנָה פְּשׁוּטָה, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל זֶה אֱלֹקוּת וֶאֱלֹקוּת זֶה הַכֹּל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבָּרֵר כָּל הַבְּרִיאָה בְּבֵרוּר וְזִכּוּךְ, עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ מִשּׁוּם דָּבָר רַק אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב מְאֹד, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁכּוֹלֵל אֶת הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בְּעֶלְיוֹן, הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁיּוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל בְּעֵת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּאִיר לוֹ הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה, וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיִכְסֹף מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָא, בְּלִי שׁוּם יְדִיעָה, שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה, וְיִשְׁפַּע עָלָיו שֶׁפַע דִּקְדֻשָּׁה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׁם דְּבָרִים אֵלּוּ אֶל תּוֹךְ לִבּוֹ, וּמְקַיְּמָם בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת.

וּבְעִנְיַן הַלִּמּוּד בְּשָׁעַת הַסְּעֻדָּה, כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ, יֵשׁ שֶׁמַּזְכִּירִים לְפָנָיו פָּסוּק מִתַּנַ״ךְ, וְאוֹמֵר וּמְחַדֵּשׁ עַל זֶה דִּבְרֵי תּוֹרָה נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים בְּפַרְדֵּ״ס הַתּוֹרָה, וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם בְּמַדְרֵגָה זוֹ, עַל־כָּל־פָּנִים מְעַיְּנִים בְּאֵיזֶה סֵפֶר מְפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, מֵאֵיזֶה צַדִּיק אוֹ גָּאוֹן שֶׁחִבֵּר חִבּוּר עַל הַתּוֹרָה, אוֹ יֵשׁ מִי שֶׁלּוֹמֵד אֵיזֶה לִמּוּד שֶׁרוֹצֶה וּמֵאִיר לוֹ, וְהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה יוֹצֵא כְּרוּז

(יְחֶזְקֵאל מא, כב): "זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי הָוָי"ה", וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִמּוֹ, וְהַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל כָּל כַּפִּית וְעַל כָּל לְעִיסָה וְכוּ' הֵם מְיַחֲדִים יִחוּד אַחֵר, אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה זֹאת! וְאֵין לָנוּ מֻשָּׂג מַה זּוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא, שֶׁמְּיַחֲדִים יִחוּדִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד. וְדָבָר זֶה הוּא בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר, אֶלָּא מִי שֶׁנִּזְדַּכֶּה בְּזִכּוּךְ אַחַר זִכּוּךְ וְדָבוּק בְּעַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אַשְׁרֵי לוֹ!

סֵדֶר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן

א.

בְּנִי! עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה מִדְּאוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת בְּרָכוֹת, פֶּרֶק א', הֲלָכָה א'): מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְבָרֵךְ אַחַר אֲכִילַת מָזוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ח, י): "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ", וְאֵינוֹ חַיָּב מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא אִם־כֵּן שָׂבַע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ", וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים אָכַל אֲפִלּוּ כְּזַיִת — מְבָרֵךְ אַחֲרָיו, וְלָכֵן צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ מְאֹד מְאֹד בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלֵךְ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וּלְדַקְדֵּק בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה, כִּי הָאַרְבַּע בְּרָכוֹת עַל כַּוָּנוֹת עִלָּאִיּוֹת נִתַּקְנוּ. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ אֶת גֹּדֶל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְבָרֵךְ אֶת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵילּוּ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת נִשְׁפָּעוֹת עָלֶיךָ, אָז הָיִיתָ מְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיַּקְהֵל רי"ח:): כָּל מָאן דִּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת מְזוֹנָא כַּדְקָא יָאוֹת בְּחֶדְוָא בִּרְעוּתָא דִּלְבָּא, כַּד סָלִיק מֵהַאי עַלְמָא אַתַּר אִתְּתָקָנָא לֵיהּ גּוֹ רָזִין עִלָּאִין בְּהֵיכָלִין קַדִּישִׁין [כָּל מִי שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן כָּרָאוּי בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן טוֹב וּבְכָל לִבּוֹ, כְּשֶׁעוֹלֶה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה נִתָּקֵן לוֹ מָקוֹם בְּתוֹךְ הַהֵיכָלוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה]; כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת אֲכִילָה, חֵלֶק ב', סִימָן ג'): עַל־יְדֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נִתְוַדַּע שָׁם יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם; כִּי בֶּאֱמֶת הַמָּזוֹן הוּא דָּבָר גַּשְׁמִי, הַיְנוּ שֶׁאָדָם אוֹכֵל צוֹמֵחַ אוֹ חַי שֶׁנִּצְמָח וְנִתְגַּדֵּל עַל דּוֹמֶם, וּבְעֵת אֲכִילָתוֹ כְּשֶׁהוּא מְכַוֵּן אֲפִלּוּ כַּוָּנָה פְּשׁוּטָה, אֵיךְ שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גְּמוּרָה הִיא, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי עַל־יְדֵי שֶׁהַמְדַבֵּר מְבָרֵךְ וּמְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ

אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַמְלֻבָּשׁ בָּהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַדּוֹמֵם וְהַצּוֹמֵחַ וְהַחַי בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, וְגוֹרֵם יִחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה שָׂמֵחַ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמֵהַשִּׂמְחָה הַזּוֹ נִשְׁפַּעַת עָלָיו פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע. וְעַל־כֵּן הַזָּהִיר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּכַוָּנָה מִלָּה בְּמִלָּה מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר — מֻבְטָח לוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּרֶוַח כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְכִמְעַט שֶׁרֹב הַפְּעָמִים הָעֲנִיּוּת בָּאָה לָאָדָם רַק מֵחֲמַת שֶׁמְּזַלְזֵל בִּבְרִכַּת־הַמָּזוֹן, וְאֵינוֹ מְדַקְדֵּק לְבָרֵךְ בְּכַוָּנָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא מְבָרֵךְ מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם לוֹ שֶׁמְּחַסֵּר אֵיזוֹ בְּרָכָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְגוֹרֵם קִלְקוּל בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה סוֹבֵל עֲנִיּוּת, וְעַל־כֵּן הַזָּהִיר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּיְקָא, יִזְכֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִשָּׂא וְיָאִיר פָּנָיו אֵלָיו, וְיַמְשִׁיךְ לוֹ שֶׁפַע בְּפַרְנָסָתוֹ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת כ:) אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ (דְּבָרִים י, יז): ״אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד״, וַהֲלֹא אַתָּה נוֹשֵׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (בִּמִדְבַּר ו, כו): ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״, אָמַר לָהֶם: וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל? שֶׁכָּתַבְתִּי לָהֶם בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ח, י): ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ״, וְהֵם מְדַקְדְּקִים עַל עַצְמָם עַד כְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה; וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁהָאַרְבַּע בְּרָכוֹת הָאֵלֶּה שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְיֻסָּדוֹת עַל שֶׁמּוֹת וְיִחוּדִים עֶלְיוֹנִים, וְלֹא בָּאתִי לְהַאֲרִיךְ אֶלָּא לְקַצֵּר, כִּי לֹא יְכֻלָּה הַנֵּיר מִלְּבָאֵר בִּפְרָטִיּוּת אֶת הַשֵּׁמוֹת וְהַיִּחוּדִים וְהַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים עַל־יְדֵי בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וְזוֹ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (הִלְכוֹת בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה א׳) סֵדֶר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כָּךְ הִיא: רִאשׁוֹנָה — בִּרְכַּת הַזָּן, שְׁנִיָּה — בִּרְכַּת הָאָרֶץ, שְׁלִישִׁית — בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם, רְבִיעִית — הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב. בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ תִּקְּנָהּ, שְׁנִיָּה תִּקֵּן יְהוֹשֻׁעַ, שְׁלִישִׁית תִּקֵּן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ, רְבִיעִית חֲכָמֵי מִשְׁנָה תִּקְּנוּהָ, וּמְקוֹרוֹ בִּגְמָרָא (בְּרָכוֹת מח:): מֹשֶׁה תִּקֵּן לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַּת הַזָּן בְּשָׁעָה שֶׁיָּרַד לָהֶם מָן, יְהוֹשֻׁעַ תִּקֵּן לָהֶם בִּרְכַּת הָאָרֶץ, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה תִּקְּנוּ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם, דָּוִד תִּקֵּן עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ, וּשְׁלֹמֹה תִּקֵּן עַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ, הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב בְּיַבְנֶה תִּקְּנוּהָ כְּנֶגֶד הָרוּגֵי בֵּיתָר, דְּאָמַר רַב מַתְנָא: אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְּנוּ הָרוּגֵי בֵּיתָר לִקְבוּרָה תִּקְּנוּ בְּיַבְנֶה הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב, הַטּוֹב — שֶׁלֹּא הִסְרִיחוּ, וְהַמֵּיטִיב — שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה, וְלָכֵן רָאוּי לְכַוֵּן מְאֹד בְּעֵת אֲמִירַת כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה מֵאַרְבַּע בְּרָכוֹת, וּלְהִתְעוֹרֵר בָּהֶן מְאֹד מְאֹד, וְעַל־יְדֵי־זֶה נָכוֹן לִבּוֹ יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁיִּשְׁפַּע עָלָיו שֶׁפַע רוּחָנִי וְשֶׁפַע גַּשְׁמִי.

ב.

אֲהוּבִי, בְּנִי, קֹדֶם שֶׁתְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, תִּהְיֶה נִזְהָר מְאֹד לִטֹּל יָדֶיךָ בְּמַיִם, וְנִקְרָאִים מַיִם אֲחֲרוֹנִים, שֶׁמּוֹרִידִים אֶת הַזֶּהֲמָה וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו בְּעֵת אֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ כְּרֶגַע בְּעֵת אֲכִילָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ וְנִמְשָׁךְ אַחַר גַּשְׁמִיּוּת הָאֲכִילָה, אֲזַי יֵשׁ לַסִּטְרָא אַחֲרָא יְנִיקָה מֵאֲכִילָה זוֹ, וְהֵם שׁוֹרִים עַל אֶצְבְּעוֹתָיו, כִּי נִדְמֶה לוֹ אֲשֶׁר "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", וְלָכֵן הוּא חוֹבָה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים לִטֹּל יָדָיו אַחַר הָאֲכִילָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (עֵרוּבִין יז:): מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה; וְכֵן מוּבָא בַּזֹּהַר (עֵקֶב רעג:): מַיִם אַחֲרוֹנִים דְּתַקִּינוּ לוֹן בְּגִין מֶלַח סְדוֹמִית הַמְסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם, אַמַּאי אִקְרוֹן חוֹבָה? אֶלָּא בְּאוֹרַח רָזָא סַם הַמָּוֶת שַׁרְיָא עַל יָדַיִן מְזוֹהָמִין דְּעַבְדֵי בְהוּ בְּרָכָה [מַיִם אַחֲרוֹנִים שֶׁתִּקְנוּ אוֹתָם בִּגְלַל הַמֶּלַח סְדוֹמִית, שֶׁמְּסַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם (וּמְנַקִּים שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר עַל הַיָּדַיִם) לָמָּה קָרְאוּ לָזֶה 'חוֹבָה'? אֶלָּא עַל דֶּרֶךְ הַסּוֹד סַם הַמָּוֶת שׁוֹרֶה עַל יָדַיִם מְזוֹהָמוֹת שֶׁעוֹשִׂים בָּהֶן בְּרָכָה.]; כִּי אִם אֵין הָאָדָם נוֹטֵל אֶת יָדָיו בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, אֲזַי הַסִּטְרָא אַחֲרָא סַם הַמָּוֶת שׁוֹרֶה עַל יָדָיו, וְנִסְמוֹת עֵינָיו, וְחוֹשֵׁב כְּאִלּוּ הַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁאָז הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, שֶׁמְּסִיתוֹ לִכְפֹּר בַּכֹּל. וּבָזֶה שֶׁנּוֹטֵל אֶת יָדָיו אַחַר הָאֲכִילָה זוֹכֶה לְהַעֲבִיר אֶת הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי. וְזֶה אֲשֶׁר שֶׁלְחָ"ן אוֹתִיּוֹת לְנָחָ"שׁ, כִּי אִם זוֹכֶה לֶאֱכֹל בְּכַוָּנָה וּבְדִבְקוּת, לֵידַע שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת הוּא, אָז יוֹצֵא כְּרוּז לְפָנָיו (יְחֶזְקֵאל מא, כב): "וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָ"ה", וְנַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן סב), וְזוֹכֶה שֶׁשֻּׁלְחָנוֹ מְבַטֵּל אֶת מַצַּח הַנָּחָשׁ, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם שֶׁהַכֹּל טֶבַע וּמִקְרֶה וּמַזָּל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ד'), וְזוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבַד, וְאָז נַעֲשָׂה אֶצְלוֹ מֵאוֹתִיּוֹת שֶׁלְחָ"ן אוֹתִיּוֹת לַחֶשׁ"ן, שֶׁמְּכַפֵּר עַל הַדִּין, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (זְבָחִים פח:): חֹשֶׁן מְכַפֵּר עַל הַדִּינִין; כִּי עִקַּר הַדִּין הוּא רַק כְּשֶׁתּוֹלֶה בְּטֶבַע וּבְמַזָּל וּבְמִקְרֶה, כְּאִלּוּ כָּל פָּרְנָסָתוֹ תְּלוּיָה בְּיָדָיו, שֶׁזּוֹ קְלִפַּת "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", שֶׁזֶּה אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁמְּטַמֵּא כְּטֻמְאַת מֵת, בְּחִינַת (בְּרָכוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם נִקְרָאִים מֵתִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִים כָּל הַדִּינִים, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, הוּא מֵסִיר אֶת קְלִפַּת הַנָּחָשׁ מֵעַל אֶצְבְּעוֹתָיו, וְנִתְבַּטֶּלֶת הַטֻּמְאָה מֵעַל יָדָיו. וְלָכֵן אוֹמְרִים בְּעֵת נְטִילַת מַיִם אַחֲרוֹנִים, פָּסוּק זֶה (אִיּוֹב כ, כט): "זֶה חֵלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל"; וְיִזָּהֵר

קודם ברכת המזון אומרים:

(מזמור "למנצח בנגינות" בצורת המנורה תמצא בסוף)

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ
יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל
גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם:
יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר
וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ
עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

מְאֹד מְאֹד לֹא לְדַבֵּר וְלֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם הֶפְסֵק בֵּין נְטִילַת מַיִם אַחֲרוֹנִים לְבִרְכַּת־הַמָּזוֹן, כִּי אָז יִסְבֹּל סֵבֶל גָּדוֹל עַל הַכָּתֵף, וְאִם הִפְסִיק רָאוּי וְנָכוֹן לִטֹּל עוֹד פַּעַם יָדָיו, וְכֵן יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִטֹּל מַיִם אַחֲרוֹנִים מִכּוֹס שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ לַאֲכִילָה, כִּי הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה. וּבְנֵי־אָדָם אֵינָם נִזְהָרִים וְאֵינָם מַקְפִּידִים בָּזֶה וְנוֹטְלִים מִכּוֹס שְׁתִיָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַשְׁרֶה סִטְרָא אַחֲרָא וְטֻמְאָה בַּכּוֹס הַזֶּה, וּכְשֶׁשּׁוֹתֶה אַחַר־כָּךְ מִכּוֹס הַזֶּה — נִמְשָׁכוֹת עָלָיו כָּל מִינֵי מַחֲלוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל מֵהַמַּיִם אַחֲרוֹנִים עַל אֵיזֶה מַאֲכָל, שֶׁרוּחַ הַטֻּמְאָה וּמַזִּיקִים שׁוֹרִים עַל הָאֹכֶל הַזֶּה, וּמִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ נִזּוֹק. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזָּהֵר בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים בִּכְלִי הַמְיֻחָד לָהֶם, וְאָז יַעֲבִיר אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֵאֶצְבְּעוֹתָיו, וְיִשְׁרֶה אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם.

ג.

בְּנִי! הָאֲרִיזַ"ל הִזְהִיר מְאֹד שֶׁיֹּאמַר בְּסוֹף הַסְּעֻדָּה מִזְמוֹר סז: "לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת", אֲשֶׁר סְגֻלָּתוֹ רַם וְנִשָּׂא, וְהַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, אָמַר: יֵשׁ לוֹמַר עַל הַשֻּׁלְחָן מִזְמוֹר "אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ" בְּצִיּוּר מְנוֹרָה, כִּי שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן שֶׁהוּא הַגְּבוּרָה, וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם שֶׁהוּא הַחֶסֶד, וְהָאָדָם שֶׁהוּא הַתִּפְאֶרֶת יוֹשֵׁב בָּאֶמְצַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל בְּעֵת אֲמִירַת מִזְמוֹר זֶה, וְקֹדֶם שֶׁיִּטֹּל יָדָיו בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, טוֹב לוֹמַר מִזְמוֹר קכו, "בְּשׁוּב הֲוָי"ה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן", כִּי זֶה סוֹבֵב עַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּקְרָא עַל יְדֵי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים ה'ר, שָׂ'דֶה, בַּ'יִת (פְּסָחִים פח.), וְלָכֵן "שִׁ'יר הַ'מַּעֲלוֹת בְּ'שׁוּב", רָאשֵׁי תֵּבוֹת הָ'שֵׁ'ב', שֶׁאֲנַחְנוּ

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ. הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְהוָה אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע. בֹּא יָבֹא בְרִנָּה. נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע. אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי. וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

מים אחרונים חובה קודם ברכת המזון, ולא להפסיק בין נטילה לברכת המזון אף בדברי תורה. וישים מגבעתו על ראשו כשמברך ברכת המזון משום הכון לקראת אלהיך ישראל. כשנוטל כוס לברך ברהמ״ז נוהגין לומר ״כוס ישועות אשא ובשם ה׳ אקרא״ וקודם שיברך יאמר:

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁנֶּאֱמַר, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

שלושה שאכלו כאחד חיבין בזימון, וכך מזמנין:

המזמן אומר: **רַבּוֹתַי. מִיר וויִלְען בֶּענְטְשְׁן** או **(רַבּוֹתַי נְבָרֵךְ:)**

המסובים עונים: **יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:**

המזמן חוזר יהי שם וכו׳:

בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי נְבָרֵךְ (בעשרה **אֱלֹהֵינוּ**) **שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:**

מַזְכִּירִים כָּאן עַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַר שָׂדֶה וּמִשָּׂדֶה בַּיִת, שֶׁזֶּה שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד עֶלְיוֹן, וְיִמְשֹׁךְ שֶׁפַע אוֹר וְדַעַת עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל:

ואומרים המסובים ואח״כ המברך:

בָּרוּךְ (בעשרה אֱלֹהֵינוּ) **שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:** והמזמן חוזרו

מי שלא אכל עונה:

בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

ברכת המזון לנשואין

דְּוַי הָסֵר וְגַם חָרוֹן. וְאָז אִלֵּם בְּשִׁיר יָרוֹן. נְחֵנוּ בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק.
שְׁעֵה בִּרְכַּת יְשׁוּרוֹן. בְּנֵי אַהֲרֹן: בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן
וְרַבּוֹתַי. נְבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:

ועונין המסובין

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

והמזמן חוזר

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

ברכת המזון לברית מילה

נוֹדֶה לְשִׁמְךָ בְּתוֹךְ אֱמוּנַי. בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה: נודה:

בִּרְשׁוּת אֵל אָיוֹם וְנוֹרָא. מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. אֵל נֶאְזָר
בִּגְבוּרָה. אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה. נודה:

בִּרְשׁוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. טְהוֹרָה הִיא וְגַם פְּרוּשָׁה. צִוָּה לָנוּ
מוֹרָשָׁה. מִשֶּׁה עֶבֶד יְהוָה. נודה:

בִּרְשׁוּת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם. אֶקְרָא לֵאלֹהֵי הָעִבְרִיִּים. אֲהוֹדֶנּוּ בְּכָל
אִיִּים. אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה. נודה:

בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי. אֶפְתְּחָה בְּשִׁיר פִּי וּשְׂפָתַי.
וְתַאֲמַרְנָה עַצְמוֹתַי. בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה. נודה:

ברשות מרנן ורבותי נברך וכו׳:

יחיד אינו אומר: בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד. בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, וּמֵטִיב לַכֹּל וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. כָּאָמוּר. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַזָּן בְּרַחֲמָיו אֶת הַכֹּל:

נוֹדֶה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה. וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ. וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ. וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שָׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד. בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

בחנוכה ובפורים אומרים זה:

וְעַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַנֶּחָמוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

לחנוכה

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כַּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת (יְמֵים אֵלּוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה) יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

לפורים

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנַּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ. (וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה):

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כַּכָּתוּב. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

רַחֵם נָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל

מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ. אָבִינוּ. רְעֵנוּ זוּנֵנוּ פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ, וְהַרְוַח לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם. כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה. הַפְּתוּחָה. הַקְּדוֹשָׁה וְהָרְחָבָה. שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

בראש חודש ובחול המועד אומרים זה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

בראש חודש	בחוהמ״פ	בחוהמ״ס
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ	חַג הַמַּצּוֹת	חַג הַסֻּכּוֹת

זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

בשבת אומרים:

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ וּכְרִצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְּהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְהַרְאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת:

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם. אָמֵן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל. אָבִינוּ.
מַלְכֵּנוּ. אַדִּירֵנוּ. בּוֹרְאֵנוּ. גּוֹאֲלֵנוּ. יוֹצְרֵנוּ.
קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ
הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל. שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא הֵטִיב
הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ הוּא גּוֹמְלֵנוּ
הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד, לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה
וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב. וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם
אַל יְחַסְּרֵנוּ: אמן

הָרַחֲמָן הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: הָרַחֲמָן הוּא
יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: הָרַחֲמָן הוּא
יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים. וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָעַד וּלְנֵצַח
נְצָחִים. וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: הָרַחֲמָן
הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבֹּר עֻלֵּנוּ מֵעַל
צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ: הָרַחֲמָן
הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחָן
זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ
הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב וִיבַשֶּׂר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת
יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי
מוֹרִי) בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת (אִמִּי מוֹרָתִי)
בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה. אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. (ואם סמוך על שלחן עצמו יאמר: הָרַחֲמָן
הוּא יְבָרֵךְ אוֹתִי (וְאָבִי וְאִמִּי) וְאִשְׁתִּי וְזַרְעִי

וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי), אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ.
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל. כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד
בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוּת שֶׁתְּהֵא
לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה.
וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ. וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי
אֱלֹהִים וְאָדָם:

אם הוא אוכל על שלחן אחרים יברך לבעה"ב:

יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא יֵבוֹשׁ בַּעַל הַבַּיִת בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִכָּלֵם לָעוֹלָם
הַבָּא. וְיִצְלַח מְאֹד בְּכָל נְכָסָיו. וְיִהְיוּ נְכָסָיו וּנְכָסֵינוּ
מוּצְלָחִים וּקְרוֹבִים לָעִיר, וְאַל יִשְׁלוֹט שָׂטָן לֹא בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו וְלֹא
בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, וְאַל יִזְדַּקֵּק לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ שׂוּם דָּבָר הִרְהוּר
חֵטְא וַעֲבֵרָה וְעָוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

לשבת הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי
הָעוֹלָמִים.

לראש חדש: הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה
וְלִבְרָכָה:

לסוכות: הָרַחֲמָן הוּא יָקִים לָנוּ אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת:

הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לִבְיאַת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם
הַבָּא:
מַגְדִּיל (ביום שיש בו מוסף אומר מִגְדּוֹל) יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה
חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם: עֹשֶׂה

שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְראוּ אֶת יְהוָה קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְטַחוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

❖ ❖ ❖

*) לברית מילה אחר בעיני אלהים ואדם יאמר זה:

רַחֲמָן, הוּא יְבָרֵךְ אֲבִי הַיֶּלֶד וְאִמּוֹ, וְיִזְכּוּ לְגַדְּלוֹ וּלְחַנְּכוֹ וּלְחַכְּמוֹ, מִיּוֹם הִשְׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה דָּמוֹ, וִיהִי יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ. אמן

רַחֲמָן, הוּא יְבָרֵךְ בַּעַל בְּרִית הַמִּילָה, אֲשֶׁר שָׂשׂ לַעֲשׂוֹת צֶדֶק בְּגִילָה, וִישַׁלֵּם פָּעֳלוֹ וּמַשְׂכֻּרְתּוֹ כְּפוּלָה, וְיִתְנַהוּ לְמַעְלָה לְמָעְלָה. אמן

רַחֲמָן, הוּא יְבָרֵךְ רַךְ הַנִּמּוֹל לִשְׁמוֹנָה, וְיִהְיוּ יָדָיו וְלִבּוֹ לָאֵל אֱמוּנָה, וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. אמן

רַחֲמָן, הוּא יְבָרֵךְ הַמָּל בְּשַׂר הָעָרְלָה, וּפָרַע וּמָצִיץ דְּמֵי הַמִּילָה, אִישׁ חַיָּא וְרַךְ הַלֵּבָב יֵרָצֶה עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה. אִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה יַעֲשֶׂה לָהּ. אמן

רַחֲמָן, הוּא יִשְׁלַח לָנוּ מְשִׁיחוֹ הוֹלֵךְ תָּמִים, בִּזְכוּת חֻתַּן לַמּוּלוֹת דָּמִים, לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וְנִחוּמִים, לְעַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים. אמן

רַחֲמָן, הוּא יִשְׁלַח לָנוּ כֹּהֵן צֶדֶק אֲשֶׁר לָקַח לְעֵילוֹם, עַד הוּכַן כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ וְיָהֲלוֹם, וַיְלֻטַּ פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלוֹם, בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ חַיִּים וְהַשָּׁלוֹם. אמן

הרחמן הוא יזכנו לביאת המשיח וכו׳.

סדר ברכת שבע ברכות

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהַכֹּל
בָּרָא לִכְבוֹדוֹ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יוֹצֵר
הָאָדָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר
יָצַר אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. בְּצֶלֶם דְּמוּת
תַּבְנִיתוֹ. וְהִתְקִין לוֹ מִמֶּנּוּ בִּנְיַן עֲדֵי עַד. בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה יוֹצֵר הָאָדָם:

שׂוֹשׂ תָּשִׂישׂ וְתָגֵל הָעֲקָרָה. בְּקִבּוּץ בָּנֶיהָ
לְתוֹכָהּ בְּשִׂמְחָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן
בְּבָנֶיהָ:

שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים. כְּשַׂמֶּחֱךָ יְצִירְךָ
בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְשַׂמֵּחַ
חָתָן וְכַלָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר
בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. חָתָן וְכַלָּה. גִּילָה
רִנָּה. דִּיצָה וְחֶדְוָה. אַהֲבָה וְאַחֲוָה. וְשָׁלוֹם
וְרֵעוּת. מְהֵרָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִשָּׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה
וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלָיִם. קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה.

קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה. קוֹל מְצְהֲלוֹת חֲתָנִים מֵחֻפָּתָם וּנְעָרִים מִמִּשְׁתֵּה נְגִינָתָם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְשַׂמֵּחַ חָתָן עִם הַכַּלָּה:

ברכת בורא פרי הגפן יברך המזמן על כוס ברכת המזון

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

על פירות האילן חוץ מז׳ מינים ופירות האדמה וירקות ועל כל המשקין ועל דבר שאין גידולו מן הארץ מברכין אחר אכילתן זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי. בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים:

ברכה אחרונה מעין שלוש

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל

על היין

עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

על פירות משבעת המינים

עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ

על מזונות

עַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה

על מזונות ויין ביחד

עַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבוֹעַ

מְטוּבָהּ, רַחֵם (נָא) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל
מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ, וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ
וְנֹאכַל מִפְּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ
בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה:

בר״ח: וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה: כִּי אַתָּה יְהוָה
טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאָרֶץ וְעַל

על היין

פְּרִי הַגֶּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי
הַגֶּפֶן: (בא״י וְעַל פְּרִי גַפְנָהּ):

על הפירות

הַפֵּרוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאָרֶץ וְעַל הַפֵּרוֹת: (בא״י
וְעַל פֵּרוֹתֶיהָ):

על מזונות

הַמִּחְיָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל
הַכַּלְכָּלָה:

על מזונות ויין ביחד

הַמִּחְיָה וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאָרֶץ
וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן: (בא״י וְעַל
פְּרִי גַפְנָהּ):

מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת ב, ב): טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְאַף שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא רַק לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כָּל הַיּוֹם, עִם כָּל זֹאת יִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה כְּלִי לְפַרְנָסָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (עֲרוּבִין מא:): הָעֲנִיּוּת מַעֲבֶרֶת אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן תקא), שֶׁחָפֵץ מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ פַּרְנָסָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁבְּטָחוֹן גַּם־כֵּן טוֹב מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן טוֹב מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲמָד פַּרְנָסָה, כִּי בִּמְקוֹם עֲבוֹדַת בְּטָחוֹן, בִּמְקוֹם זֶה יַעֲשֶׂה עֲבוֹדָה אַחֶרֶת, כְּלוֹמַר כִּי אִם לֹא יִהְיֶה לוֹ מַעֲמָד פַּרְנָסָה, וְיִהְיֶה לוֹ בִּלְבּוּל הַדַּעַת מֵהַפַּרְנָסָה, וְיִצְטָרֵךְ בְּכָל פַּעַם לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן, בִּמְקוֹם זֶה יַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָה אַחֶרֶת וּבְהִתְחַזְּקוּת אַחֶרֶת בְּשָׁאָר עִנְיְנֵי עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְהָבֵן. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אָמַר שֶׁהָעִקָּר הוּא בְּטָחוֹן. וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: נָאֶה בְּטָחוֹן. כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ לְהַשִּׂיג מִשְׂרָה אוֹ אֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן וּפַרְנָסָה טוֹבָה, גַּם עַל זֶה צְרִיכִים בְּטָחוֹן, כִּי גַּם זֶה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ לְהַשִּׂיג מִשְׂרָה בְּפַרְנָסָה אוֹ לְהַצְלִיחַ בְּעֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן, מֵכִרָּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין לָאָדָם כְּלוּם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח, יח): ״וְזָכַרְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹקֶיךָ, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל״ וְגוֹ׳, וְתַרְגּוּמוֹ: אֲרֵי הוּא יָהֵב לְךָ עֲצָה לְמִקְנֵי נְכָסִין וְכוּ׳. כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ לֹא שַׁיָּךְ שֶׁיִּהְיֶה לָאָדָם הַצְלָחָה, כִּי דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא לח.): בְּשִׁמְךָ יְקָרָאוּךְ וּבְמִקְוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךְ, אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בַּמֶּה שֶׁמּוּטָּל לַחֲבֵרוֹ; וְלָכֵן גַּם מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ עֲבוֹדָה, וּמִי שֶׁנִּכְנָס בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, אוֹ מִי שֶׁכְּבָר יֵשׁ לוֹ מִשְׂרָה וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע, שֶׁהוּא תָּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר לֹא לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר, כִּי עִקַּר הַצְלָחַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם — כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד וּמֹרֶךְ גָּדוֹל, וְאָז הוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְנִכְנָס בַּעֲסָקִים, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִשּׁוּם דָּבָר, כִּי כָּךְ אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רמט), שֶׁעִקַּר הַגְּבוּרָה הִיא בַּלֵּב, וּמִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק, אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם דָּבָר, וְהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת וְלִכְבּשׁ מִלְחָמוֹת חֲזָקוֹת עַל־יְדֵי חֹזֶק וְאֹמֶץ לִבּוֹ, וְאֵינוֹ מִתְפַּחֵד, וְרָץ לְקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה; וְדָבָר זֶה תָּלוּי גַּם בְּפַרְנָסָה, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב אַמִּיץ וְחָזָק,

וְהוּא בַּעַל בִּטָּחוֹן גָּדוֹל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְתָמִיד מְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, אֲפִלּוּ אִם הוּא פּוֹתֵחַ עֵסֶק, אוֹ נִכְנָס בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, אוֹ רוֹצֶה לְהִתְקַבֵּל בְּמִשְׂרָה בְּפַרְנָסָה, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְמִי שֶׁהַפַּרְנָסָה בְּיָדוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳): מִי שֶׁרוֹצֶה לַחְגֹּר מָתְנָיו לִהְיוֹת מְפַרְנֵס, לִתֵּן פַּרְנָסָה לְהַתְּלוּיִים בּוֹ, הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ חַיִל, וְלֹא יִהְיֶה הֵפֶךְ, שֶׁקּוֹרִין ״רֹעַ מַזָּל״, ״שְׁלֵימַזָּל״, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קְצָת מֶמְשָׁלָה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת מֵהַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמֶּלֶךְ (דָּנִיֵּאל ד, יז־יח־יט): ״אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקֶף וְגוֹ׳, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא״. וְעַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל פַּרְנָסָה, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ קְצָת מֶמְשָׁלָה, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֵיזוֹ שַׂיָּכוּת עִם הַמַּלְכוּת. וְזֶה (רוּת ב, יד): ״לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם״, אֵין הֲלֹם אֶלָּא מַלְכוּת (זֹהַר חַיִּים קב), כִּי צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהַבַּעַל חוֹגֵר מָתְנָיו נֶגֶד אִשְׁתּוֹ וּמְחַיֵּב עַצְמוֹ לְפַרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּתֻבָּה: ״וַאֲנָא אֶפְלַח וְאוֹקִיר וְאָזוּן וְכוּ׳, אָז נוֹתְנִים לוֹ קְצָת מֶמְשָׁלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, טז): ״וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ״, כִּי עַל־יְדֵי הַמֶּמְשָׁלָה הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה, עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת דָּבָר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא קַמָּא צב.): בָּתַר עַנְיָא אֲזָלָא עַנְיוּתָא. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים מא.): אֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת, וּבְמַעֲרָבָא אָמְרִי דְּדָא בֵּיהּ — כֻּלָּא בֵּיהּ, דְּלָא דָּא בֵּיהּ — מַה בֵּיהּ?! דָּא קָנִי — מֶה חָסֵר, דָּא לָא קָנִי — מַה קָּנִי?! כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁאָדָם צָרִיךְ לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ, זֶה גֹּדֶל הַמּוֹחִין לְהַגִּיעַ אֶל דַּעַת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא (דְּבָרִים ד, לה־לט): ״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְגוֹ׳, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד״; וְדַיְקָא עַל־יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה, נִשְׁפַּעַת עָלָיו פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל. וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וּכְכָל שֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ יוֹתֵר אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה בָּאָה לוֹ הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל, וְאֵינוֹ אָץ לְהַעֲשִׁיר, אֶלָּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וּמַרְבֶּה בִּצְדָקָה, כִּי כָּךְ אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יג): עַל־יְדֵי צְדָקָה מְשַׁבְּרִים תַּאֲוַת מָמוֹן, וְזוֹכִים לְמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה.

וְלָכֵן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי! עִקַּר כָּל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת בָּא לָאָדָם רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, שֶׁהוּא שׁוֹכֵחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא צָרִיךְ לִטְרֹחַ

וּלְהִתְיַגֵּעַ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי מִי שֶׁחָזָק בֶּאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן חָזָק, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר כָּל דָּבָר שֶׁהוּא צָרִיךְ, הוּא מְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז יֵשׁ לוֹ לֵב רָחָב, לֵב אַמִּיץ, וְאֵינוֹ מְפַחֵד מִשּׁוּם דָּבָר, וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְיֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע. כִּי פַּרְנָסָה בְּנָקֵל הִיא דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁגַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא הָעֵסֶק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, הוּא רַק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יב); כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מַכִּיר שֶׁגַּם הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה, וְכָל הָעֵסֶק שֶׁהוּא עוֹסֵק, זֶה רַק לְבוּשׁ וּכְלִי לְקַבֵּל בּוֹ שֶׁפַע, אָז בֶּאֱמֶת נִפְתָּח לוֹ הַשֶּׁפַע, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּדַעַת הָאָדָם, אִם יֵשׁ לוֹ גַּדְלוּת הַמֹּחִין וְהוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא לֹא צָרִיךְ כָּל־כָּךְ לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטָּרַח. וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי אִם כְּשֶׁהוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד, וּמִסְתַּפֵּק בְּשֶׁלּוֹ, וְאֵינוֹ מְקַנֵּא בְּשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְזִיקִין, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ז׳); וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת לֹא לְשַׁנּוֹת בְּדִבּוּרוֹ כְּלָל, אֶלָּא יַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וּבֶאֱמֶת, וְאַף פַּעַם לֹא יַחֲלִיף וְלֹא יְשַׁנֶּה אֶת דִּבּוּרוֹ, אָז דַּיְקָא גּוֹרֵם שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַשְׁפִּיעַ עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֲלַקַּת שַׁתְּפִין, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ב׳); וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לה), שֶׁעַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְאֵינוֹ מְשַׁנֶּה אֶת דִּבּוּרוֹ כְּרַב סַפְרָא, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מֵאוֹר הַחַשְׁמַ״ל, הַמְבַעֵר אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַמּוֹנְעִים מִמֶּנּוּ לְהַשִּׂיג פַּרְנָסָה.

וְהַכְּלָל, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁתָּמִיד תִּהְיֶה מוּכָן לְקַבֵּל כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לְךָ, כְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מֵהַבַּעַל בִּטָּחוֹן, שֶׁבְּכָל יוֹם הָיְתָה לוֹ עֲבוֹדָה אַחֶרֶת, וְהָיָה תָּמִיד שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וְלֹא הִתְבַּיֵּשׁ מִלַּעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק שֶׁהִצִּיעוּ לוֹ, הוּא יָדַע שֶׁהוּא צָרִיךְ פַּרְנָסָה יוֹם זֶה, וְלָכֵן גַּם אִם אַתָּה תֵּלֵךְ בְּדַרְכְּךָ זוֹ, לֹא תִּצְטָרֵךְ לְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה בְּפַרְנָסָתְךָ, תָּמִיד תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, וְכָל אֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיַּגִּיעַ לְיָדְךָ — תִּקַּח וּתְקַבֵּל. כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח): מִי שֶׁבָּרָא יוֹם — בָּרָא פַּרְנָסָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כט), שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל הִלּוּךְ בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁיַּרְוִיחַ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה. וְזֶה הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע. וְהָעִקָּר — לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם דָּבָר, רַק לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנַת אוֹמֵן, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ

בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לג), שֶׁצָּרִיךְ לָדַעַת שֶׁמִּלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק עִם הַגּוֹיִים בְּעֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן, לֹא יוּכַל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר: אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עֲבִירוֹת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֶלֶת תָּמִיד עָלָיו, מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם, כִּי כְּבָר גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל הַגּוֹיִים וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֱלֹקוּת, כִּי בְּלֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט, ו): ״וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם״. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁזֶּה הַנִּסָּיוֹן הַכִּי קָשֶׁה שֶׁמְּנַסִּים אֶת הָאָדָם — בַּעֲנִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר הוֹרֶסֶת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לא, סִימָן יא): אֵין בָּעוֹלָם קָשֶׁה מִן הָעֲנִיּוּת, שֶׁהִיא קָשָׁה מִכָּל יִסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם. וְאָמְרוּ (שָׁם סִימָן יד): אֵין לְךָ מִדָּה קָשָׁה מִן הָעֲנִיּוּת, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא מִדַּקְדֵּק בַּעֲנִיּוּת, כְּאִלּוּ דְּבוּקִין בּוֹ כָּל יִסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּכְאִלּוּ בָּאוּ עָלָיו כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: אִלּוּ נִתְקַבְּצוּ כָּל יִסּוּרִין לְצַד אֶחָד וְהָעֲנִיּוּת לְצַד אֶחָד, הָעֲנִיּוּת מַכְרַעַת לְכֻלָּן, עַיֵּן שָׁם.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לָקַחַת אֶת עַצְמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְאַל תִּשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, הַדְּבֵק אֶת עַצְמְךָ בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וַאֲפִלּוּ אִם תִּצְטָרֵךְ לְהִסְתּוֹבֵב וְלִדְפֹּק עַל פִּתְחֵי נְדִיבִים, כְּדֵי לְפַרְנֵס אֶת אִשְׁתְּךָ וִילָדֶיךָ, אַל תִּתְפַּעֵל מִשּׁוּם דָּבָר, אֶלָּא תִּהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְעוֹלָם אַל תִּתְרַעֵם עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֶת כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים נִסּוּ קֹדֶם בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת גְּדוֹלָה, עַד שֶׁאֶלֶף טַעֲמֵי מִיתָה טָעֲמוּ בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיָה לָהֶם לְתֵת לִבְנֵי בֵיתָם וּלְיַלְדֵיהֶם אֲפִלּוּ פַּת לֶחֶם, עִם כָּל זֹאת הִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהִדְבִּיקוּ אֶת עַצְמָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנָסְעוּ עַל פְּנֵי הַמְּדִינָה וְגִלּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁבָּאוּ, גִּלּוּ וּפִרְסְמוּ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה סוֹף כָּל סוֹף נִפְתַּח לָהֶם כְּלֵי הַשֶּׁפַע, וְנִשְׁפַּע עֲלֵיהֶם שֶׁפַע גָּדוֹל מְאֹד. וּזְכֹר כְּלָל זֶה מְאֹד, כִּי תִּצְטָרֵךְ אוֹתוֹ לִימֵי חַיֶּיךָ, כִּי אַתָּה אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵיךְ הַגַּלְגַּל יִסְתּוֹבֵב עָלֶיךָ. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דֶּרֶךְ אֶרֶץ זוּטָא, פֶּרֶק ט׳): הֱוֵי אוֹהֵב אֶת הָעֲנִיִּים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ בָּנֶיךָ לְאוֹתָהּ מִדָּה; וּלְעוֹלָם תִּזְכֹּר, אֲשֶׁר הַפַּרְנָסָה הִיא רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא בְּיַד בָּשָׂר וָדָם, אַתָּה צָרִיךְ רַק לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְךָ כְּלִי, אֲבָל עָלֶיךָ לָדַעַת שֶׁגַּם הַכְּלִי הוּא

מְמֻנוּ יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כב, סִימָן ח׳) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים עה, ז־ח): ״כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים, כִּי אֱלֹקִים שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים״. מַהוּ ״כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב״? לֹא מִמַּה שֶּׁאָדָם יוֹצֵא וְעָמֵל בְּסְחוֹרָה וְהוֹלֵךְ מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב — נַעֲשֶׂה עָשִׁיר, אֲפִלּוּ פּוֹרֵשׁ בִּסְפִינוֹת וְהוֹלֵךְ מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב וְחוֹזֵר עַל הַמִּדְבָּרוֹת וְעַל הֶהָרִים אֵינוֹ נַעֲשֶׂה עָשִׁיר, עַיֵּן שָׁם.

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לָקַחַת אֶת עַצְמְךָ בַּיָּדַיִם, וְאַל תִּהְיֶה בַּטְלָן, הַדְבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיזֶה עֵסֶק שֶׁיַּצִּיעוּ לְךָ בְּפַרְנָסָה תִּקַּח. וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל כְּבוֹדְךָ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסָחִים קיג.): פְּשׁט נְבֵילְתָּא בְּשׁוּקָא, וְשָׁקִיל אַגְרָא וְלָא תֵּימָא כַּהֲנָא אֲנָא, וְגַבְרָא רַבָּא אֲנָא וְסַנְיָא בִּי מִלְתָּא. וְאָז תִּרְאֶה שֶׁהַכֹּל זֶה אֲחִיזַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ר׳): עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה קַיֵּם מִצְוַת ״וְאָהַבְתָּ״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא פו): שֶׁיְּהֵא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְאַהֵב עַל יָדֶיךָ וְכוּ׳; וּכְשֶׁתִּתְקַיֵּם ״וְאָהַבְתָּ״, עַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה לְךָ פַּרְנָסָה בְּלִי יְגִיעָה וָטָרַח. וְאַף פַּעַם אַל תִּכָּנֵס בְּבַעַס וּרְצִיחָה וּבְלַחַץ, כִּי זֶה מְמֵילָא לֹא יַעֲזֹר לְךָ, הָעִקָּר תִּשְׁתַּדֵּל לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בָּרַבִּים, וְתָמִיד תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאַל תִּדְאַג כְּלָל, כִּי הַכִּי גָּרוּעַ וְקָשֶׁה שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת — שֶׁתִּצְטָרֵךְ לִהְיוֹת מְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם אָז אָסוּר לְךָ לְהִשָּׁבֵר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת אֲחֵרִים, וְכָל מַה שֶּׁיִּתְּנוּ בְּיָדֶיךָ — תִּקַּח וְתִשְׂמַח. כִּי הָעִקָּר רַק לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה בְּחוּשׁ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל נִסָּיוֹן אֶחָד גָּדוֹל שֶׁמְּנַסִּים אוֹתְךָ, כִּי גַּם אֶת הֶעָשִׁיר הַכִּי גָּדוֹל נִסּוּ קֹדֶם בְּנִסְיוֹנוֹת מְאֹד קָשִׁים, כִּי גַּם מִי שֶׁנִּכְנָס בְּעֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן, בַּהַתְחָלָה נִסּוּ אוֹתוֹ בְּנִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, שֶׁהֵצָרַךְ לִלְווֹת כְּסָפִים וּלְהִסְתַּבֵּךְ בְּחוֹבוֹת גְּדוֹלִים, וְיֵשׁ שֶׁלֹּא הֶחֱזִיקוּ מַעֲמָד וְנִשְׁבְּרוּ לְגַמְרֵי, וּפָשְׁטוּ אֶת הָרֶגֶל, וְכָל זֶה בָּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְלֹא הָיוּ שְׂמֵחִים בְּחֶלְקָם. וּבְרַבְּאי צְרִיכִים לְקַיֵּם מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין פב:): לְעוֹלָם יְלַמֵּד אָדָם לִבְנוֹ אֱמָנוּת נְקִיָּה וְקַלָּה, וִיבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְמִי שֶׁהָעֹשֶׁר וְהַנְּכָסִים שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין עֲנִיּוּת מִן הָאֱמָנוּת וְאֵין עֲשִׁירוּת מִן הָאֱמָנוּת, אֶלָּא לְמִי שֶׁהָעֹשֶׁר שֶׁלּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (חַגַּי ב, ח): ״לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם הֲוָי״ה צְבָאוֹת״. אֲבָל אִם בְּכָל זֹאת לֹא הוֹלֵךְ לְךָ כְּלוּם, וְקָשֶׁה וְכָבֵד לְךָ לִמְצֹא אֵיזֶה מְקוֹר פַּרְנָסָה תְּדִירִית, אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ

בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, רַק עָלֶיךָ לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְתֵדַע שֶׁכָּל הָעוֹלָם לְפָנֶיךָ, וְיִשְׂרָאֵל נִתְבָּעִים וְנוֹתְנִים, רַק צֵא מֵעַצְמְךָ, וְאָז תִּרְאֶה שֶׁיָּבֹא לְךָ שֶׁפַע גָּדוֹל, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְכָל זֶה בְּכְלַל מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁאָדָם תָּמִיד צָרִיךְ רַק לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה עִם כָּל מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ וְיִחְיֶה בְּגַדְלוּת הַמֹּחִין, וְהָעִקָּר — שֶׁלֹּא לְהִתְפַּחֵד מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, אֵין דָּבָר כָּזֶה עָנִי, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה לד, סִימָן ח׳): יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל־הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת. וְלָכֵן תָּמִיד תֵּלֵךְ בְּגַדְלוּת הַמֹּחִין, שֶׁאַתָּה מְזַכֶּה אֶת זוּלָתְךָ, וְלֹא שֶׁבָּאתָ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ. וְאִם תֵּלֵךְ בְּגַדְלוּת הַמֹּחִין וּבְהַרְחָבַת הַדַּעַת כָּזוֹ, לְבַסּוֹף לֹא תִּצְטָרֵךְ אֶל הַבְּרִיּוֹת, וּמֶלֶךְ הַכָּבוֹד יָאִיר עָלֶיךָ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִזְכֶּה לִהְיוֹת עָשִׁיר גָּדוֹל בַּעֲשִׁירוּת מֻפְלֶגֶת, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ לְנֶצַח נְצָחִים, כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה אֵלּוּ הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְהַחוֹבוֹת וְהַטְרָדוֹת שֶׁאָדָם נִכְנָס בָּהֶן. כִּי רוֹאִים שֶׁבְּנֵי־אָדָם יוֹצְאִים מִדַּעְתָּם וְנִכְנָסִים בְּחוֹבוֹת עַל לֹא דָּבָר. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד עַל זֶה מְאֹד, וּבְפֵרוּשׁ אָמַר (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן קכב): מוּטָב שֶׁיִּהְיֶה בַּעַל חוֹב לְעַצְמוֹ אוֹ לִבְנֵי בֵּיתוֹ בְּמַלְבּוּשִׁים מִלְּהִיוֹת בַּעַל חוֹב לְהַחֲנָנֵי אוֹ לַאֲחֵרִים. וּצְרִיכִים לְחַכּוֹת עַד שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ הַכֶּסֶף, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם דְּבָרִים שֶׁהוּא מֻכְרָח, עִם כָּל זֹאת אֵין זוֹ עֵצָה לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְלִלְווֹת, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה אָדָם מִסְתַּבֵּךְ בְּצָרוֹת גְּדוֹלוֹת. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּתוֹךְ לִבּוֹ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וְהוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד מְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּתֵּן לוֹ פַּרְנָסָה בְּנָקֵל, אָז יִרְאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁיֵּעָשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָעִקָּר לֹא לִפֹּל בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת כְּרֶגַע וְלֹא לַחֲשֹׁב כְּאִלּוּ זֶה סוֹף הָעוֹלָם, אֵין דָּבָר כָּזֶה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּצְרִיכִים לְדַבֵּר אֵלָיו וְלַעֲשׂוֹת מְעַט הִשְׁתַּדְּלוּת, וְאָז תִּרְאֶה שֶׁתָּבוֹא לְךָ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, וְיִהְיֶה לְךָ טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

הַנְהָגַת הַיּוֹם

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד יְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וִידַמֶּה בְּדַעְתּוֹ, אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ

הִיא אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה בְּרוּר וְזִכּוּךְ הַמְדַמֶּה. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כה); כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אֲשֶׁר לִפְנֵי מַרְאֵה עֵינֵי הָאָדָם, זֶה דִּמְיוֹן אֶחָד גָּדוֹל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא בּוֹנֶה לְעַצְמוֹ דִּמְיוֹנוֹת, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁכָּל־כָּךְ נָפְלוּ וְנִכְנְסוּ בְּדִמְיוֹן אַחַר דִּמְיוֹן, עַד שֶׁהֵם נִרְדָּפִים מֵעַצְמָם, וְנִתְקָעִים בָּהֶם (וַיִּקְרָא כו, יז): ״וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם וְנַסְתֶּם וְאֵין רֹדֵף אֶתְכֶם״. וּכְתִיב (שָׁם, לו־לז): וְרָדַף אִתָּם קוֹל עָלֶה נִדָּף, וְנָסוּ מְנֻסַּת חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף, וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו מִפְּנֵי חֶרֶב וְרֹדֵף אָיִן, וְלֹא תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה״ וְגוֹ׳; כִּי הַדִּמְיוֹן הוּא חֳלִי רַע מְאֹד, שֶׁקָּשֶׁה לָצֵאת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קלז): ״וְהֵסִיר הַוָי״ה מִמְּךָ כָּל חֹלִי״ — זֶה הָרַעְיוֹן; כִּי הָרַעְיוֹנוֹת רָעִים, שֶׁהֵם הַדִּמְיוֹנוֹת, שֶׁאָדָם מְדַמֶּה לְעַצְמוֹ כָּל מִינֵי דִּמְיוֹנוֹת, זֶה מַה שֶּׁהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְזֶה כְּלַל כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם, עַד שֶׁבְּנֵי־אָדָם חַיִּים בְּכָל מִינֵי דִּמְיוֹנוֹת, הַזָּיוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת וְהֶרְהוּרִים רָעִים, וְרוֹדְפִים אֶת עַצְמָם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר הַזּוֹלֶת יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם, וְיֵשׁ בָּזֶה כָּל מִינֵי שִׁגְיוֹנוֹת שֶׁנִּדְבָּקוּ בָּאָדָם: זֶה מְדַמֶּה לְעַצְמוֹ כְּאִלּוּ רוֹדְפִים אוֹתוֹ בְּנֵי־אָדָם, וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אֶת הָרָע, עַד שֶׁהוּא בּוֹנֶה לְעַצְמוֹ כָּל מִינֵי בִּנְיָנִים וְדִמְיוֹנוֹת שֶׁל שָׁוְא, וּמִתְאַזֵּר בְּדִמְיוֹנוֹת אֵיךְ לְהִתְנַקֵּם בַּזּוֹלֶת, וְהוּא רַב בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ עִם הַזּוֹלֶת, אֲשֶׁר הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, כִּי הַזּוֹלֶת אֲפִלּוּ אֵינוֹ חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ. וְזֶה מְדַמֶּה לְעַצְמוֹ שֶׁנִּכְנָס בַּעֲסָקִים, וְעוֹסֵק בְּכָל מִינֵי עֲסָקִים, וְלוֶה כְּסָפִים וּמַשְׁקִיעַ אוֹתָם בִּמְנָיוֹת, וְרוֹאֶה בְּדִמְיוֹנוֹ אֵיךְ שֶׁהֵם רַק יַעֲלוּ מַעְלָה מַעְלָה, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּנָקֵל עָשִׁיר גָּדוֹל, וְחוֹזֶה כָּל מִינֵי חֲזִיוֹנוֹת, וְעַל סְמָךְ זֶה הוּא לוֶה כְּסָפִים וּמַשְׁקִיעַ בִּמְנָיוֹת, וּלְפֶתַע פִּתְאֹם קוֹרֵס כָּל הַבִּנְיָן וְהַדִּמְיוֹן שֶׁבָּנָה וְדִמְיֵן בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא רַק שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה עָשִׁיר, אֶלָּא שֶׁפּוֹשֵׁט אֶת הָרֶגֶל, וְחַיָּב לְאֵין סְפֹר אֲנָשִׁים כֶּסֶף, וְנוֹפֵל בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְזֶה מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ כָּל מִינֵי הֶרְהוּרִים רָעִים: שִׁקּוּץ, תִּעוּב, זְהוּם וְעֶרֶם, וּמְהַרְהֵר אַחַר נָשִׁים, וּמַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל נְאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבַן, עַד שֶׁבָּא לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְחוֹטֵא בַּחֵטְא הַמּוֹהָם שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁכָּל זֶה בָּא לָאָדָם רַק מֵחֲמַת הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בּוֹ, שֶׁמְּדַמֶּה כָּל מִינֵי תּוֹעֵבוֹת, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁכָּל־כָּךְ נִכְנְסוּ בִּלְכְלוּךְ וְשִׁקּוּץ וְתִעוּב מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהֶרְהוּרִים מְגֻנִּים, וְנִדְבְּקוּ בָּהֶם הַדִּמְיוֹנוֹת הָרָעִים, עַד שֶׁקָּשֶׁה לָהֶם לָצֵאת מִזֶּה. וְכֵן כָּל מִינֵי דִּמְיוֹנוֹת שֶׁרַק עוֹלִים בְּלֵב הָאָדָם, שֶׁזֶּה הוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל — לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ,

וּלְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְיִרְאֶה בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּכְכָל שֶׁיַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת אֵלּוּ, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְבִרּוּר וְזִכּוּךְ הַמִּדָּמֶה. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד עַל קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבוֹת, וְאָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיד), שֶׁצְּרִיכִים לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מֵהִרְהוּר רַע, כִּי זֶה פּוֹגֵם מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבְפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רלג): כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם, יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִזֶּה, וְהוּא יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמָשָׁל שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הַמְּלָכִים, לְפָעָמִים בְּיוֹמָא דְּפַגְרָא, הֵם מַנִּיחִים כַּמָּה חַיּוֹת שֶׁיְּנַצְּחוּ זֶה עִם זֶה, וְהֵם עוֹמְדִים וּמִסְתַּכְּלִים, וְיֵשׁ לָהֶם תַּעֲנוּג גָּדוֹל מֵהַנְּצָחוֹן. כְּמוֹ־כֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵן בָּאוֹת מִבְּחִינַת הַחַיּוֹת, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן כא); וְלָכֵן מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵן חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, וּמַחֲשָׁבוֹת טְמֵאוֹת הֵן חַיּוֹת טְמֵאוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנִּיחַ בְּכַוָּנָה מִלְּמַעְלָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, שֶׁיְּנַצְּחוּ זֶה עִם זֶה, וְאִם בַּר יִשְׂרָאֵל מִתְחַזֵּק וְרַק חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, וּמַכְנִיס בְּדִמְיוֹנוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ זֶה אֱלֹקוּת, וְאַף שֶׁבֵּין כָּךְ נִתְפַּשְׁטוּת עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּיֶתֶר שְׂאֵת וָעֹז עִם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, דְּמְיוֹנוֹת וַהֲבָלִים שֶׁל שְׁקוּץ, תִּעוּב, זְהוּם וְנִאוּף, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא בְּאַחַת — חוֹזֵר רַק אֶל הַמַּחֲשָׁבָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְנַצֵּחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, וְיֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, שֶׁתִּהְיֶינָה שְׁתֵּי מַחֲשָׁבוֹת יַחַד בְּפַעַם אַחַת, וְעַל־כֵּן בְּנָקֵל יְכוֹלִים לְגָרֵשׁ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הָרָעוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת בְּ׳שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה׳, וּבְזֶה בָּא אֶל תַּכְלִית הַבְּרִיאָה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נִבְרָא. כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבַּעֲבוּרָהּ יָרְדָה נִשְׁמָתוֹ אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, אֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא נָשׂא ג׳): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, שֶׁכָּל תְּשׁוּקָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל שֶׁאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, רַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. כִּי הָעִקָּר הוּא הַמַּחֲשָׁבָה, וְכַמּוּבָא (זֹהַר וַיְחִי רמו.): מַחֲשָׁבָה דְּבַר נַשׁ הוּא רֵישָׁא דְּכֹלָּא, וְכַמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳,

סִימָן כא): בְּמָקוֹם שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב — שָׁם כָּל הָאָדָם. וְלָכֵן אִם אָדָם מַחְדִּיר בְּתוֹךְ תּוֹכוֹ רַק מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ — מַה שֶּׁהוּא רוֹאֶה, מַה שֶּׁהוּא שׁוֹמֵעַ, מַה שֶּׁהוּא מַרְגִּישׁ — הַכֹּל זֶה אֱלֹקוּת, אָז הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ לְחָיוֹת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה מַמָּשׁ, וְהוּא חַי חַיִּים נְעִימִים, עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים. חַיִּים שְׁקֵטִים וְכוּ', וְיֵשׁ לוֹ שַׁלְוַת הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְזֶה, אֶלָּא כְּשֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת הַשְּׁבָעָה נֵרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם: שְׁתֵּי הָעֵינַיִם וּשְׁתֵּי הָאָזְנַיִם וּשְׁנֵי נִקְבֵי דְּחָטְמָא וְהַפֶּה, שֶׁבָּהֶם מִתְקַיֵּם הַמַּחֲשָׁבָה. כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת עֵינָיו וּלְהִסְתַּכֵּל רַק עַל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַטֶּה אָזְנוֹ קָשֶׁבֶת לְכָל מַה שֶּׁהוּא שׁוֹמֵעַ, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ רַק רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הַר"ן, סִימָן נב): מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְקוֹרֵא אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו. וַאֲפִלּוּ דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, קוֹרְאִים אֶת הָאָדָם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מְדַבֵּר, כִּי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא שׁוֹמֵעַ רַק אֶת הַקּוֹל הַפְּנִימִי שֶׁבְּכָל הַבְּרִיאָה. כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז רְמָזִים לָאָדָם שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נד); וְזוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁמִּכָּל דָּבָר הֵם רַק רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים וּמַרְגִּישִׁים אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מַלְבִּישִׁים אֶת הַשָּׂגוֹתֵיהֶם בִּפְסוּקֵי הַתּוֹרָה וּבְמַאֲמְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְנִצְטָרֵף לִפְנֵיהֶם צְרוּפִים חֲדָשִׁים, וּמְיַחֲדִים יְחוּדִים קְדוֹשִׁים בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה.

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הָעֵינַיִם, כִּי בִּפְרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רנד), אֲשֶׁר הָעֵינַיִם הֵם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים מְאֹד, וְהֵם תָּמִיד רוֹאִים דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, וְאִם אָדָם הָיָה זוֹכֶה לְעֵינַיִם קְדוֹשׁוֹת, הָיָה רוֹאֶה דְּבָרִים נִפְלָאִים מְאֹד, מַה שֶּׁעוֹמֵד וּמִסְתּוֹבֵב לִפְנֵי אָדָם. אַךְ רֹב בְּנֵי־אָדָם אֵינָם קוֹלְטִים כְּלָל מַה הֵם רוֹאִים, אַף שֶׁכָּל אֶחָד רוֹאֶה, אֲבָל זֶה הוֹלֵךְ בְּמְהִירוּת כָּזוֹ, שֶׁזֶּה אֵינוֹ חוֹזֵר אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁיָּבִינוּ מָה רָאוּ. לֹא־כֵן הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הֵם רוֹאִים מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת, אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה זֹאת! וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם, שֶׁאָדָם צָרִיךְ מְאֹד לִשְׁמֹר עַל הָעֵינַיִם, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין מה.): אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמֶה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת; וְגִלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רמב), שֶׁיֵּשׁ אָרִיךְ אַנְפִּין דִּקְדֻשָּׁה וְאָרִיךְ אַנְפִּין דְּקִלְפָּה; אָרִיךְ אַנְפִּין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכָּל

מָקוֹם שֶׁהוּא רַק מִסְתּוֹבֵב, רוֹאֶה עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִשְׁתַּעְשֵׁעַ בְּשַׁעֲשׁוּעַ דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וּמִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵיכָן שֶׁרַק מִסְתּוֹבֵב, רוֹאֶה רַק אֱלֹקוּת, שֶׁאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים. וּלְהֵפֶךְ — אָרִיךְ אַנְפִּין דְּקִלְפָּה, כָּל צַד שֶׁרַק מִסְתּוֹבֵב, רוֹאֶה נָשִׁים פְּרוּצוֹת הַמְגָרוֹת אֶת יִצְרוֹ הָרָע, שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים; כִּי אֵין עוֹד דָּבָר הַהוֹרֵס אֶת הָאָדָם, כְּמִי שֶׁמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל נָשִׁים. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא עד:): טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם בְּאִשָּׁה, יוֹתֵר מִגּוּפוֹ שֶׁל מַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר: "טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלַךְ נָפֶשׁ", הַיְנוּ יוֹתֵר חָמוּר לְהִסְתַּכֵּל עַל אִשָּׁה, מֵרַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, לַעֲבֹר עֲבֵרָה. כִּי הָעֵינַיִם הֵם כְּלִי קָדוֹשׁ מְאֹד, לִרְאוֹת בּוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן ע׳): וּבְאִלֵּין אַרְבַּע גְּוָנִין דְּעֵינָא נַהֲרִין אַרְבַּע אַתְוָן הַוָ״ה, עַיִן שָׁם. הַיְנוּ הָעַיִן יֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה צְבָעִים וְהַבַּת־עַיִן שֶׁזֶּה נֶגֶד ד׳ אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַוָ״ה בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים, מֵהֶם נֶעֱלָם חִיּוּב דְּהַאי עַלְמָא, וְרוֹאִים רַק רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וּבְנֵי־אָדָם אֵינָם מְבִינִים אֶת זֹאת, וְעַל־כֵּן הֵם נִרְאִים בְּעֵינֵי הֲמוֹן הָעָם כְּעִוְרִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יג, מִיּוֹם א׳), מֵהָעִוֵּר שֶׁזָּכַר לֹא כְּלוּם, כִּי הוּא הָיָה נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן לֹא הָיְתָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם. וּבְנֵי־אָדָם לֹא מְבִינִים אֶת זֶה, אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁצַּדִּיק לֹא תִּהְיֶה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל־כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם חֲשִׁיבוּת בְּעֵינֵי הֲמוֹן־עַם, וְהוּא נִרְאֶה בְּעֵינֵיהֶם כְּעִוֵּר. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִסְתַּכְּלִים רַק עַל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הָיוּ מְנַשְּׁקִים אֶת אֲבַק רַגְלֵיהֶם. וּלְהֵפֶךְ — הָרְשָׁעִים, כָּל הִסְתַּכְּלוּתָם הִיא רַק עַל שִׁקּוּץ, תִּעוּב וְזִהוּם, עַל נָשִׁים וְכוּ׳, עַד שֶׁנִּדְבָּקָה בָּהֶם כָּל־כָּךְ הַקְלִפָּה הַזּוֹ, שֶׁכָּל אִשָּׁה שֶׁעוֹבֶרֶת, הֵם מְכָרָחִים לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁכָּל־כָּךְ נָפְלוּ בְּדָבָר זֶה, וְנַעֲשָׂה אֶצְלָם כְּטֶבַע שֵׁנִי, וּמִשְׁתַּגְּעִים כְּשֶׁרוֹאִים אִשָּׁה פְּרוּצָה הַהוֹלֶכֶת בִּבְגָדֵי פְּרִיצוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְלָכֵן כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה אָדָם לָצֵאת מֵהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, הוּא מְכָרָח לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת הָעֵינַיִם, וּלְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל עַל הַחִיּוּת וְהַשֹּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, עִם הָעֵינַיִם יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ אֶל הַמַּדְרֵגוֹת הֲכִי עֶלְיוֹנוֹת, לִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינָיו מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת וְגִלּוּי אֱלֹקוּת, אוֹ לְהֵפֶךְ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, לִפֹּל בִּנְוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וּלְהִסְתַּכֵּל

עַל כָּל מִינֵי תְּמוּנוֹת תּוֹעֵבָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל נָשִׁים פְּרוּצוֹת הַהוֹלְכוֹת בְּעַזּוּת וּבְפָרִיצוּת גְּדוֹלָה. וְזֶה מַה שֶּׁמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן ע): עַיְינִין עַמִּיקִין אִית בְּהוֹן עֹמֶק טוֹב וְעֹמֶק רַע, הֵיא לָא יָדַע בַּר נַשׁ לְבֵיהּ עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, אִם הוּא עֹמֶק טוֹב, לָא יָכִיל בַּר נַשׁ לְמִנְדַּע חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ, כַּמָּה עַמִּקִין מַחֲשַׁבְתִּין דִּילֵהּ בִּישִׁין. הַאי אִיהוּ קֶבֶר פָּתוּחַ, עַיְין שָׁם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עֵינָיו, אָז קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה תְּלוּיָה בָּעֵינַיִם.

וְהָאָזְנַיִם — אָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהַטּוֹת אָזְנָיו לִשְׁמֹעַ רַק בְּקוֹל הַפְּנִימִי שֶׁל הַבְּרִיאָה, וְיִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, לִשְׁמֹעַ רַק מַה שֶּׁהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, חַכְמֵי הַתּוֹרָה אוֹמְרִים. וְיִשְׁמֹר אֶת אָזְנָיו לְבַל יַשְׁמִיעַ לָהֶן שׁוּם שְׁמִיעָה שֶׁל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (כְּתֻבּוֹת ה.): דָּרַשׁ בַּר קַפָּרָא, מַאי דִּכְתִיב (דְּבָרִים כג, יד): ״וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל אָזְנֶךָ״, אַל תִּקְרֵי אָזְנֶךָ אֶלָּא עַל אָזְנֶךָ, שֶׁאִם יִשְׁמַע אָדָם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, יִנַּיַח אֶצְבָּעוֹ בְּאָזְנָיו, וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּנֵי מָה אֶצְבְּעוֹתָיו שֶׁל אָדָם דּוֹמוֹת לִיתֵדוֹת? מַאי טַעֲמָא? אֵילִימָא מִשּׁוּם דְּמִתְחַלְקָן כָּל חַדָּא וַחֲדָא לְמִילְתֵיהּ עֲבִידָא, דְּאָמַר מַר זוֹ זֶרֶת, זוֹ קְמִיצָה, זוֹ אֻמָּה, זוֹ אֶצְבַּע, זֶה אֲגוּדָּל, אֶלָּא מַה טַּעַם מְשׁוּפּוֹת כִּיתֵדוֹת? שֶׁאִם יִשְׁמַע אָדָם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, יִנַּיַח אֶצְבְּעוֹתָיו בְּאָזְנָיו. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מִפְּנֵי מָה אֹזֶן כְּלָהּ קָשָׁה וְהָאַלְיָה רַכָּה? שֶׁאִם יִשְׁמַע אָדָם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, יָכוֹף אַלְיָה לְתוֹכָהּ, תָּנוּ רַבָּנָן, אַל יַשְׁמִיעַ אָדָם לְאָזְנָיו דְּבָרִים בְּטֵלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכְוִוֹת תְּחִלָּה לָאֵיבָרִים, עַיְין שָׁם. וְגִלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפְרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יג, מִיּוֹם ב׳), שֶׁהַחֵרֵשׁ הָיָה חַי חַיִּים טוֹבִים, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל גְּדוֹלֵי מְבַחֲרֵי הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁר דְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינָם שׁוֹמְעִים שׁוּם דָּבָר רַק אֶת הַקּוֹל הַפְּנִימִי שֶׁבַּבְּרִיאָה, וְלָכֵן הֵם חַיִּים חַיִּים טוֹבִים. אַךְ בְּעֵינֵי הָעוֹלָם הֵם נִרְאִים כְּבַעֲלֵי מוּמִין, כִּי גְּדוֹלֵי מְבַחֲרֵי הַצַּדִּיקִים, אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁמִיעָה בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלָם לִכְלוּם. וְעַל־כֵּן הֵם לֹא שׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד צוֹעֵק עַל חֶסְרוֹנוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּקוֹל הַשִּׂמְחָה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ חֶסְרוֹנוֹת, כִּי עַד עַכְשָׁו הָיָה חָסֵר לוֹ, וְעַכְשָׁו נִתְמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ, לֹא־כֵן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אַף פַּעַם לֹא חָסֵר לָהֶם כְּלוּם. וְלָכֵן הֵם דְּבוּקִים רַק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לֹא־כֵן הָרְשָׁעִים, יֵשׁ בָּהֶם שִׁגָּעוֹן, שֶׁהֵם צְרִיכִים לִשְׁמֹעַ

מַה שֶּׁקּוֹרֶה אֵצֶל כָּל אֶחָד, אֲשֶׁר זֶה סִימָן שֶׁל שׁוֹטֶה. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ עה:): מַאן דְּאוֹדְנוֹי רַבְרְבִין, טִפְּשָׁא בְּלָבָא וְשִׁגְעוֹנָא בְּרוּחָא. שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָזְנַיִם גְּדוֹלוֹת, וְתָמִיד צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁאֲחֵרִים מְדַבְּרִים, אֲשֶׁר זֶה מוֹכִיחַ שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ שִׁגָּעוֹן וְטִפְּשׁוּת. וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, בְּנֵי־אָדָם שֶׁתָּמִיד רָצִים וּמִתְרוֹצְצִים רַק לִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁקּוֹרֶה אֵצֶל הַזּוּלַת, וְאֵין עוֹד טִפְּשׁוּת גְּדוֹלָה מִזּוּ. כִּי תָּמִיד חָסֵר לָהֶם, כִּי אִם רַק שׁוֹמְעִים שֶׁלַּזּוּלַת יֵשׁ יוֹתֵר מֵהֶם, אֲזַי הַקִּנְאָה אוֹכֶלֶת אוֹתָם, וְהֵם מִצְטַעֲרִים. וְזֶה כְּלַל הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא שׁוֹמְעִים לְדִבְרֵי חֲכָמִים, אֶלָּא מַפְקִירִים אָזְנֵיהֶם לִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁבְּנֵי־אָדָם מְדַבְּרִים. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ה׳): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שְׁמָעוּ לִי, שֶׁאֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ לִי וּמַפְסִיד. וְאָמְרוּ (תַּנְחוּמָא כִּי תָבֹא): "וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע", אִם שָׁמַעְתָּ קִמְעָא סוֹפְךָ לִשְׁמֹעַ הַרְבֵּה. וְכֵן (שָׁם): אִם זָכִיתָ לִשְׁמֹעַ לַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, תִּזָּכֶה לִשְׁמֹעַ קוֹל שָׁשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה. וְכֵן (שָׁם): אִם שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל רַבְּךָ, סוֹפְךָ שֶׁאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים לְךָ.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! בְּרַח לְךָ מִבְּנֵי־אָדָם, וְתִסְתֹּם אֶת אָזְנֶיךָ שֶׁבַּל תִּשְׁמַע בָּהֶם דְּבָרִים בְּטֵלִים וְסִפּוּרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ, אֶלָּא הַדְבֵּק אֶת עַצְמְךָ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחַר טוֹב, מִשְׁלֵי ט׳): אָזְנֶיךָ שֶׁלֹּא שָׁמַעְתָּ בָּהֶם דְּבָרִים בְּטֵלִים, הֵם יַקְשִׁיבוּ לְךָ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שׁוּם קוֹל חִסָּרוֹן מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא חַי חַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, כִּי שׁוֹמֵעַ רַק טוֹב.

הַחֹטֶם — צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִכַּעַס וּרְצִיחָה, שֶׁאֵין עוֹד דָּבָר הָעוֹקֵר אֶת הָאָדָם כְּמוֹ הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה שֶׁנִּכְנָס בּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא גַּם יַחַד. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (קִדּוּשִׁין מא.): רַגְזָן לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ אֶלָּא רַגְזָנוּתָא; כִּי מִי שֶׁהוּא תָּמִיד בְּכַעַס, לֹא מַרְוִיחַ כְּלוּם, וְנִשְׁאָר כַּעַסָן, כִּי עִם כַּעַס וּרְצִיחָה לֹא מַגִּיעִים לְשׁוּם דָּבָר, רַק שֶׁעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים סו:): כָּל אָדָם שֶׁכּוֹעֵס, אִם חָכָם הוּא — חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ. וְרוֹאִים בְּנֵי־אָדָם, שֶׁכָּל דָּבָר קָטָן מַכְנִיס בָּהֶם כַּעַס וּרְצִיחָה, וּמְעַצְבֵּן אוֹתָם, וְחַיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים כְּלָל, כִּי מֵרֹב שִׂיחָם וְכַעֲסָם, הֵם נִכְנָסִים בַּעֲצָבִים, וְקוֹרְעִים וְשׁוֹבְרִים דְּבָרִים יְקָרִים. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קה:): הַמְקָרֵעַ בְּגָדָיו בַּחֲמָתוֹ וְהַמְשַׁבֵּר כֵּלָיו בַּחֲמָתוֹ וְהַמְפַזֵּר מָעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ, יְהִיֶה בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. כִּי

הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלקוּת גָּמוּר הוּא, הוּא סַבְלָן גָּדוֹל מְאֹד. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה בְּרוּרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנה), שֶׁאָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַגָּדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, וְשׁוּם רוּחַ סְעָרָה לֹא יְכוֹלָה לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! הַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר יָפֶה וְיָקָר בְּזֶה הָעוֹלָם כְּמִדָּה זוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ד.): מִבַּעְיָא לֵיהּ לְאִינִישׁ לְמֵילַךְ נַפְשֵׁיהּ בְּנִיחוּתָא. אָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִחְיוֹת עִם הַזּוּלַת בְּנַחַת וּבְסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה, וּבִפְרָט עִם אִשְׁתּוֹ וְעִם בְּנֵי בֵּיתוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא חַיֵּי שָׂרָה): הַזְּקָנָה קוֹפֶצֶת עַל אָדָם מִפְּנֵי כַּעַס בָּנִים; שֶׁהַיְלָדִים מְצִיקִים לוֹ, וְהוּא מִתְעַצְּבֵן עֲלֵיהֶם וְנַעֲשֶׂה בְּכַעַס, וְזֶה מַה שֶּׁמַּזְקִין אוֹתוֹ מֵרֹב צָרוֹתָיו.

וְלָכֵן עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא עַל־יְדֵי מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, כִּי מִי שֶׁסַּבְלָן יוֹתֵר, הוּא מַצְלִיחַ יוֹתֵר, כִּי הַסַּבְלָן הוּא הַמַּצְלִיחַ — הֵן בְּבֵיתוֹ וְהֵן בַּחוּץ. וְעִקַּר הַכַּעַס בָּא רַק מֵחֲמַת גַּאֲוָה שְׁגוּיָה שֶׁנִּכְנְסָה בָּאָדָם, כִּי לְהֶפֶךְ — מִי שֶׁהוּא עָנָו, הוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לִפְנֵי כֻּלָּם, וְעַל־יְדֵי־זֶה אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְעַצְּבֵן אוֹתוֹ, וְהוּא מַצְלִיחַ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרוּבִין נד.): אִם אָדָם מֵשִׂים עַצְמוֹ כְּמִדְבָּר זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ, תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וְאִם לָאו, אֵין תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ. כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם רַק לִהְיוֹת בָּטֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלִהְיוֹת בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא כְלוּם, וְאָז הוּא סַבְלָן גָּדוֹל מְאֹד, וְאַף אֶחָד בָּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לְעַצְּבֵן אוֹתוֹ, כִּי הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נִצְחִיִּים, וְהוּא צוֹחֵק מִכֹּלָּם. וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לִבְנֵי־אָדָם, שֶׁעַדַיִן רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִזֶּה, וְהֵם מֻגְבָּהִים בְּכָל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת. וְלֹא בְּחִנָּם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זֹהַר חָדָשׁ נֹחַ): לֹא יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ אֵל זָר, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נוֹחַ לְכַעֵס; וְרוֹאִים שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁכּוֹעֲסִים וְנִכְנָסִים בְּכַעַס וּרְצִיחָה, מְאַבְּדִים אֶת שִׁפְיוּת דַּעְתָּם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְשׁוֹרָה בָּהֶם רוּחַ הַטֻּמְאָה, כַּמּוּבָא (זֹהַר תְּצַוֶּה קפב:) עַל הַפָּסוּק (אִיּוֹב יח, ד): ״טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ״, אִיהוּ טָרִיף וְעָקַר נַפְשֵׁיהּ בְּגִין רוּגְזֵיהּ, וְאַשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ אֵל זָר, וְעַל דָּא כְּתִיב: ״חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם, אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ״, דְּהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא טָרִיף לֵהּ, וְסָאִיב לֵהּ בְּגִין אַפּוֹ. אֲשֶׁר נְשָׁמָה אַחְלַף בְּאַפּוֹ, כִּי בַּמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. עֲבוֹדָה זָרָה נִתְחַשֵּׁיב הַהוּא בַּר נַשׁ.

וּמַאן דְּאִתְחַבַּר עִמֵּיהּ וּמַאן דְּאִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵיהּ כְּמָאן דְּאִתְחַבַּר בַּעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, מַאי טַעֲמָא, בְּגִין דַּעֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ שָׁאֲרֵי בְּגַוֵּיהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּעָקַר קְרַשָּׁה עִלָּאָה מֵאַתְרֵיהּ וּשְׁאֲרֵי בְּאַתְרֵיהּ עֲבוֹדָה זָרָה אֵל זָר. מָה אֵל זָר כְּתִיב בֵּיהּ (וַיִּקְרָא יט, ד): "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים", כְּגַוְונָא דָּא אָסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַנְפּוֹי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כָּל־כָּךְ הֶחְמִירוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל מִי שֶׁכּוֹעֵס, שֶׁהוּא מַמָּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְעוֹקֵר אֶת נַפְשׁוֹ. וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל עָלָיו, וּמְאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְעִקַּר הַכַּעַס בָּא מֵהַחֹטֶם, כַּמּוּבָא (זֹהַר הַאֲזִינוּ רפט.): עִקָּרָא דְּרִגְזָא בְּחוֹטְמָא תַּלְיָא; וְהַכֹּל בָּא לָאָדָם מֵחֲמַת גֵּאוּת וְגַאֲוָה, שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהַכֹּל מַגִּיעַ לוֹ. וּבֶאֱמֶת אָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְגַבֵּי מְצִיאוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאָז נִצּוֹל מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּאוֹת עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דֶּרֶךְ אֶרֶץ רַבָּה, פֶּרֶק י׳): כָּל מִי שֶׁדַּעְתּוֹ שְׁפָלָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּילוֹ מִן הַפּוּרְעָנוּת. וְאִישׁ כָּזֶה אַף פַּעַם לֹא יָרִיב עִם אִשְׁתּוֹ וִילָדָיו, כִּי הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְעַל־כֵּן אֵינוֹ כּוֹעֵס, וְטוֹעֵם טַעַם הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין פח:): אֵיזֶהוּ בֶן עוֹלָם הַבָּא? כָּל שֶׁהוּא עַנְוְתָן וּשְׁפַל בֶּרֶךְ שֵׁיךְ וְעַיִל שֵׁיךְ וְנָפִיק.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לִקְנוֹת לְעַצְמְךָ אֶת הַמִּדָּה הַיְקָרָה שֶׁל סַבְלָנוּת, כִּי בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לֹא תוּכַל לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם, אִם תִּהְיֶה כַּעֲסָן וְתַקְפִּיד עַל כָּל אָדָם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה אַתָּה קוֹנֶה לְעַצְמְךָ שׂוֹנְאִים, אֶלָּא תִּהְיֶה סַבְלָן גָּדוֹל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה אִכְפַּת לְךָ שׁוּם דָּבָר שֶׁבְּנֵי־אָדָם מְדַבְּרִים אֵלֶיךָ, כָּל־כָּךְ תִּהְיֶה דָּבוּק בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז תִּזְכֶּה שֶׁתִּשְׁרֶה בְּךָ הַשְּׁכִינָה, כִּי הַשְּׁכִינָה אֵינָהּ שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמִי שֶׁאֵינוֹ כּוֹעֵס. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק כג): אֵיזֶה עָלוּב שֶׁבַּעֲלוּבִים? זֶה שֶׁהוּא עָלוּב כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יב, ג): "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְקוֹנֶה לְעַצְמוֹ מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְאָז יִזְכֶּה לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּנֶקֶל, וְיִחְיֶה חַיִּים נִצְחִיִּים, חַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים.

הַפֶּה — הוּא הַכְּלִי הֲכִי קָדוֹשׁ שֶׁל הָאָדָם, כִּי זֶהוּ הַשַּׁעַר לְהִכָּנֵס בּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פד), כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הַשַּׁעַר שֶׁדַּרְכּוֹ נִכְנָסִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹר עַל

הַדִּבּוּר יוֹתֵר מִכָּל הָאֵיבָרִים. וּכְמַאֲמַר הֶחָכָם מִכָּל הָאָדָם (מִשְׁלֵי יח, כא): "מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן" וְגוֹ'; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא מְצֹרָע): הַכֹּל תָּלוּי בַּלָּשׁוֹן, זָכָה לְחַיִּים, נִתְחַיֵּב לְמָוֶת, עָסַק בַּתּוֹרָה בִּלְשׁוֹנוֹ — זָכָה לְחַיִּים, שֶׁהַתּוֹרָה עֵץ חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, יח): "עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ", וְהִיא רְפוּאָתוֹ שֶׁל לָשׁוֹן־הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם טו, ד): "מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים, וְסֶלֶף בָּהּ שֶׁבֶר בְּרוּחַ". וְאִם עָסַק אָדָם בִּלְשׁוֹן־הָרַע, מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ לָמוּת, שֶׁקָּשֶׁה לָשׁוֹן־הָרַע כִּשְׁפִיכַת דָּמִים, שֶׁכָּל הַהוֹרֵג, אֵינוֹ הוֹרֵג אֶלָּא נֶפֶשׁ אַחַת, וְהַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרַע הוֹרֵג שְׁלֹשָׁה: הָאוֹמְרוֹ וְהַמְקַבְּלוֹ וְהַנֶּאֱמַר עָלָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, מִשְׁלֵי כא): "שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ", אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מְלַמֵּד שֶׁמִּיתָתוֹ שֶׁל אָדָם וּתְחִיָּתוֹ שֶׁל אָדָם אֵינָהּ נְתוּנָה אֶלָּא בַּלָּשׁוֹן, אִם זָכָה וְנָצְרָהוּ — הוּא מְחַיֶּהוּ, וְאִם לָאו — הוּא מְמִיתֶהוּ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת, פֶּרֶק ה'): לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא; הַיְנוּ הַצַּעַר וְהַשָּׂכָר תְּלוּיִים כְּפִי הַפֶּה שֶׁל אָדָם, אִם אָדָם זוֹכֶה וְשׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, וּמְדַבֵּר רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּמִתְוַדֶּה אֵלָיו, זוֹכֶה לְשָׂכָר עוֹלָם הַבָּא, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים נא): לְשׁוֹנוֹ שֶׁל אָדָם מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִי גָּרַם לְדָוִד לָבוֹא לָעוֹלָם הַבָּא? פִּיו שֶׁאָמַר חָטָאתִי, עַיֵּן שָׁם. וּלְהֵפֶךְ — מִי שֶׁמַּפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, הוּא יוֹרֵד לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וְאֵינוֹ עוֹלֶה מִשָּׁם, כַּמּוּבָא (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): מִי גָּרַם לְדוֹאֵג הָאֲדוֹמִי, שֶׁיְּאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא? עַל־יְדֵי דִּילְטוּרִין שֶׁהָיָה בּוֹ, שֶׁדִּבֵּר לְשׁוֹן־הָרַע, וְגָרַם שֶׁיַּהַרְגוּ אֶת הַכֹּהֲנִים.

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֶה לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ עוֹלָמְךָ בְּחַיֶּיךָ, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, רְאֵה לִשְׁמֹר עַל דִּבּוּר פִּיךָ, לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחֲךָ, וְתַעֲשֶׂה אֶת עַצְמְךָ כְּאִלֵּם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סִפְרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יג, מִיּוֹם ג'), מֵהַכְּבֵד פֶּה, שֶׁאָמַר: אַתֶּם סְבוּרִים שֶׁאֲנִי כְּבֵד פֶּה? אֵין אֲנִי כְּבֵד פֶּה כְּלָל, רַק שֶׁהַדִּבּוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁאֵינָם שְׁבָחִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת. וְלָכֵן הוּא לֹא מְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר בָּטֵל. וְזֶה סוֹבֵב עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַדָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם דִּבּוּר בְּהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם, הוּא מְקַשֵּׁר אוֹתָם אָז אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בְּשִׂיחוֹת חֻלִּין שֶׁלּוֹ הוּא מַלְבִּישׁ תּוֹרָה. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן צא), שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר לְהַצַּדִּיק הַדָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, קָשֶׁה לוֹ לְהַחְדִּיר אֶת זֶה

לִבְנֵי־אָדָם. וְעַל־כֵּן הוּא מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּשִׂיחוֹת חֻלִּין, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שַׂיָּכוּת עִם הֲמוֹן־עַם, שֶׁהֵם עֲדַיִן לֹא רְחוֹקִים מִשִּׂיחַת חֻלִּין, וְהַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם, וּמְסַפֵּר לָהֶם כָּל מִינֵי סִפּוּרִים, אֲבָל בְּתוֹךְ הַשִּׂיחוֹת חֻלִּין שֶׁלּוֹ מְלֻבָּשׁ בָּהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָךְ הוּא מַמְשִׁיךְ אוֹתָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲבוֹדָה זָרָה יט): שִׂיחָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכָה לִמּוּד; כִּי הַשִּׂיחוֹת חֻלִּין שֶׁלָּהֶם זֶה בִּשְׁבִיל הַלִּמּוּד, לְהַחְדִּיר בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָה וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), שֶׁהַצַּדִּיקִים כָּל־כָּךְ דְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה, אוֹ מְגַלִּים אֵיזֶה מַאֲמָר, מַלְבִּישִׁים בָּזֶה תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ד, יד): ״בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא, וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא״; כְּשֵׁשׁ גְּזֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי מַלְבִּישִׁים הַצַּדִּיקִים אֶת שְׁאֵלָתָם בְּמַאֲמָר, וְכָל זֶה מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! אִם אַתָּה רוֹצֶה לִחְיוֹת חַיִּים אֲמִתִּיִּים, עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, שְׁמֹר עַל פִּתְחֵי פִּיךָ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל בָּזֶה הָעוֹלָם, הֵן רַק מִפְּנֵי הַדִּבּוּר שֶׁמַּפְקִירוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לח) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קמח, ח): ״רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ״, מִי גּוֹרֵם רוּחַ סְעָרָה לָאָדָם? זֶה הַדִּבּוּר שֶׁמַּפְקִירוֹ. וְכִמְעַט שֶׁאֵין צָרָה שֶׁאָדָם לֹא יִסְבֹּל בָּעוֹלָם, שֶׁאֵין בָּזֶה חֵלֶק הַדִּבּוּר. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין פט.): מָה אֱמוּנוּתוֹ שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה? יָשִׁים עַצְמוֹ כְּאִלֵּם. יָכוֹל אַף לְדִבְרֵי תוֹרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: (תְּהִלִּים נח, ב) ״צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן״. כִּי בְּדִבְרֵי שֶׁל מַה בְּכָךְ כְּדַאי לַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלֵּם, וְאָז יַחְסֹךְ מֵעַצְמוֹ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת מִבְּנֵי־אָדָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן דִּבּוּרֵי תוֹרָה וְגִלּוּי אֱלֹקוּת וּלְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ בְּנֵי־אָדָם — בָּזֶה יַרְבֶּה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דֶּרֶךְ אֶרֶץ זוּטָא, פֶּרֶק ג׳): הֱוֵי דָּן דִּבָּרֶיךָ עַד שֶׁלֹּא תּוֹצִיאֵם מִפִּיךָ. וְכָל זֶה מְדֻבָּר רַק בְּדִבּוּרִים שֶׁאֵין בָּהֶם חֲשָׁשׁ שֶׁל אִסּוּר, כְּגוֹן: לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת, אֶלָּא סְתָם דִּבּוּרִים שֶׁאָדָם מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּלְבַסּוֹף גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ צָרוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ו, ז): ״כָּל עֲמַל אָדָם לְפִיהוּ״, וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (מִצְוָה מב.): הַאי קְרָא בְּשַׁעֲתָא דְּדַיְנִין לֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא כְּתִיב כָּל הַהוּא דִּינָא, וְכָל מַאי דְּסָבִיל בְּהַהוּא עָלְמָא וְנָקְמִין מִנֵּיהּ נְקָמָתָא דְּעָלְמָא ״לְפִיהוּ״, בְּגִין פִּיהוּ דְּלָא נָטִיר לֵיהּ, וְסָאִיב לֵיהּ לְנַפְשֵׁיהּ, וְלָא אִתְדַּבַּק בִּסְטָרָא דְּחַיֵּי, סִטְרָא דִּימִינָא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם מְטַמֵּא אֶת לְשׁוֹנוֹ בְּדִבּוּרֵי לְשׁוֹן־הָרַע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת, שֶׁעָוֹן זֶה הוּא חָמוּר מְאֹד, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרָכִין טו:):

כָּל הַמְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע מַגְדִּיל עֲוונוֹת כְּנֶגֶד עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וְאָמְרוּ (שָׁם): כָּל הַמְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם. כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי שֶׁמַּאֲמִין אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלקוּת גָּמוּר הוּא, יִשְׁמֹר מְאֹד מַה שֶּׁמּוֹצִיא מִפִּיו. כִּי הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד וְשׁוֹמֵעַ כָּל דִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קיג.): הֶפֵּךְ בְּנִבְלָתָא וְלָא תַּהֲפֹךְ בְּמִלֵּי; יוֹתֵר טוֹב לְהִתְעַסֵּק עִם נְבֵלָה שֶׁמּוֹצִיאָה רֵיחַ רַע מִסְּתָם לְהַפֵּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ בְּדִבּוּרִים אֲסוּרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּנִבּוּל פֶּה, שֶׁדָּבָר זֶה חָמוּר מְאֹד. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן כד): "וְהָיָה מַחֲנֶךָ קָדוֹשׁ, וְלֹא יֵרָאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר", ׳עֶרְוַת דִּבּוּר׳ — זֶה נִבּוּל הַפֶּה. וְאָמְרוּ (שַׁבָּת לג.): בַּעֲוֹן נִבּוּל פֶּה צָרוֹת רַבּוֹת וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת וּבַחוּרֵי שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מֵתִים, יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת צוֹעֲקִים וְאֵינָם נַעֲנִים. וְלָכֵן הָעִקָּר הוּא הַפֶּה שֶׁל הָאָדָם שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר עָלָיו מְאֹד, וְאֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּגַלֶּה אֶת פְּנִימִיּוּת הָאָדָם וּמַחֲשַׁבְתּוֹ כְּמוֹ הַדִּבּוּר. וְכַמּוּבָא (זֹהַר בָּלָק קצג): לֵית מִילָּא בְּעַלְמָא דְּיִשְׁתְּמוֹדָעוּן לֵיהּ לְבַר נַשׁ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאֶפְתַּח פּוּמֵיהּ; אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּגַלֶּה אֶת פְּנִימִיּוּת הָאָדָם כְּמוֹ הַדִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת נִבּוּל פֶּה, סִימָן א׳): מִי שֶׁמְּדַבֵּר נִבּוּל פֶּה, בְּיָדוּעַ שֶׁלִּבּוֹ חוֹשֵׁב מַחְשָׁבוֹת אָוֶן. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים צט.): יָפָה שְׁתִיקָה לַחֲכָמִים, קַל וָחֹמֶר לַטִּפְּשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר: (מִשְׁלֵי יז, כח) "גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב". וְזֶה עִקַּר הַצָּלַחַת הָאָדָם, שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ. וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת, פֶּרֶק ג׳): סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה. וְאָמְרוּ (שָׁם פֶּרֶק א׳): כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב מִשְׁתִיקָה. כִּי גַּם הַגּוּף נֶהֱנֶה כְּשֶׁשּׁוֹתֵק, כִּי כָּךְ אֵינוֹ מִסְתַּבֵּךְ בְּמַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ, תִּרְאֶה לְקַדֵּשׁ אֶת פִּיךָ לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחֲךָ, וַאֲפִלּוּ שֶׁאֶחָד בָּא וּמְחָרֵף וּמְבַזֶּה אוֹתְךָ, שְׁתֹק, שְׁתֹק, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ הֶאָרַת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שׁוֹחַר טוֹב, תְּהִלִּים פו): כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ קִלְלָתוֹ וְשׁוֹתֵק, וְסִפֵּק בְּיָדוֹ לְמְחוֹת, נַעֲשֶׂה שֵׁתָף לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְאָמְרוּ (שָׁם טז): כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ קִלְלָתוֹ וְשׁוֹתֵק — נִקְרָא חָסִיד. וְדָוִד שֶׁשָּׁמַע קִלְלָתוֹ וְשָׁתַק, בְּדִין הוּא שֶׁיִּקָּרֵא חָסִיד. כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא לִשְׁמֹר עַל דִּבּוּר פִּיו, וְזֶה עִקַּר הַיִּחוּס וְהַמַּעֲלָה שֶׁל אָדָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (קִדּוּשִׁין עא:): זִיל בָּתַר שְׁתִיקוּתָא, כִּי הַאי דְּבָדְקֵי בְּנֵי מַעֲרָבָא, כִּי מִינְצוּ בֵּי תְּרֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי חֲזוּ הֵי מִינַיְיהוּ דְּקָדִים וְשָׁתִיק אָמְרֵי

הַאי מְיֻחָס טְפֵי. כִּי מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וּבְזְיוֹנוֹ וְשׁוֹתֵק, זֶה סִימָן שֶׁהוּא מְיֻחָס, וּמַרְאֶה אֶת טָהֳרַ לְבָבוֹ שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְשׁוּם דַּרְגָּה בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִשְׁתֹּק. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רלד): אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת אֶל עוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹר עַל דִּבּוּרוֹ וְשׁוֹתֵק, שֶׁזֶּה סוֹד מַאֲמָרָם זַ״ל (מְנָחוֹת כט): שְׁתֹק, כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה; שֶׁלַּעֲלוֹת אֶל הַמַּחֲשָׁבָה, צָרִיךְ לִשְׁתֹּק. וְאָז כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לִשְׁתֹּק, וְלֹא מַתְחִיל לְדַבֵּר עִם אַף אֶחָד, אֲזַי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלּוֹ דְּבוּקָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד מְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ, אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא. וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְלָכֵן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְלַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם, רְאֵה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת הָעֵינַיִם, הָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה שֶׁלְּךָ, וְאָז תִּזְכֶּה שֶׁתָּאִיר בְּךָ נִשְׁמָתְךָ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְתִהְיֶה מְיֻשָּׁב בְּדַעְתְּךָ, וְשׁוּם דָּבָר לֹא יוּכַל לְנַתֵּק אוֹתְךָ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַתָּה חַי בְּעוֹלָמְךָ, עוֹלָם שֶׁלְּךָ, כִּי (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה נב, סִימָן ג׳): כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְגַן־עֵדֶן בִּפְנֵי עַצְמוֹ; וְאָמְרוּ (תַּעֲנִית ט:): כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חָזִיז בִּפְנֵי עַצְמוֹ; וְאָמְרוּ (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ג׳, סִימָן ד׳): כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ מָדוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת עֵינָיו, אָזְנָיו, חָטְמוֹ וּפִיו, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל אֶת נִשְׁמָתוֹ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ; כִּי הַמַּחֲשָׁבָה הִיא הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַנְּשָׁמָה, כִּי הַנְּשָׁמָה מְלֻבֶּשֶׁת בַּעֲשָׂרָה לְבוּשִׁים, שֶׁזֶּה עֶשֶׂר בְּחִינוֹת מַחֲשָׁבָה שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם. וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה וּמְזַכֵּךְ אֶת הַלְּבוּשִׁים, הֵינוּ אֶת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלּוֹ, אָז זוֹכֶה לְגַלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מֵבִין וּמַשְׂכִּיל הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁלְּמַעְלָה מִשִּׂכְלוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּבוּאָה וְהָרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁזּוֹכִים לָהֶם הַצַּדִּיקִים וְחַיִּים בָּעוֹלָם שֶׁלָּהֶם, וְאֵינָם מִתְבַּלְבְּלִים מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, אַשְׁרֵי עַיִן רָאַתָה אֵלּוּ; וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיִּקְרָא) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים מז, ג): ״כִּי הַוָי״ה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ״, וּבְנֵי־אָדָם לְמַטָּה, עַל־כֵּן יִהְיוּ דְּבָרֶיךָ מְעַטִּים, וּמָה עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת? לְתֵן יָדְךָ עַל פִּיךָ וְעַל הָאָזְנַיִם, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר וְלֹא לִשְׁמֹעַ,

עַיֵּן שָׁם. וּבָזֶה נִמְדֶּדֶת גְּדֻלַּת הָאָדָם, אֵיךְ שֶׁמִּתְנַהֵג עִם הָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה, אִם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְעַל נָשִׁים, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו דְּבָרִים בְּטֵלִים, וְאֵינוֹ כּוֹעֵס, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, בָּזֶה הוּא מְגַלֶּה שֶׁמֹּחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, דְּבוּקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים. וְהָעִקָּר — לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הַסֵּלָם הַמְקַשֵּׁר אֶת הָאָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כח, יב־יג): "וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו" וְגוֹ', וּמוּבָא (הַשְׁמָטוֹת הַזֹּהַר, דף שו:), שֶׁכָּל הַפָּסוּק הַזֶּה סוֹבֵב עַל קוֹל הָאָדָם, כִּי קו"ל עוֹלֶה סו"ם, וּכְשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ וְעוֹסֵק רַק בִּתְפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וּמַגִּיעַ עַד אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, "וַיִּשְׁלֵם וְהִנֵּה סֻלָּם" — דָּא צְלוֹתָא, מֻצָּב אַרְצָה דְּמָצְלִין בְּנֵי נָשָׁא לֵיהּ בְּאַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא וּמָטַת לִשְׁמַיָּא דְּאִיהוּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר (מְלָכִים־א' ח, לב): "וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם", רָזָא דְּמִלָּה (תְּהִלִּים ח, ב): "ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם", וּבְזִמְנָא דְּמוֹדָע לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּשְׁכִינְתָּא סַלְקָא בְּהַהִיא צְלוֹתָא מִיָּד (בְּרֵאשִׁית כח, יב): "וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ", בְּהַהוּא בַּר נַשׁ. כֵּלְהוּ פָּתְחִין גַּדְפַיְיהוּ לְקַבֵּל שְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא צְלוֹתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל א, יא): "וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה". וְהַאי אִיהוּ עוֹלִים שְׁכִינְתָּא עַל גַּדְפַיְיהוּ, וְיוֹרְדִים בּוֹ, מַאי בּוֹ? בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלַייהוּ לְקַבְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ, וּמִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹ בְּהַהוּא צְלוֹתָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מְצָוָה כְּלִילָא מִשֵּׁם הַוָ"ה, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְשׁוּם מַדְרֵגָה בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, אֲשֶׁר אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כה): הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מֵהַכֹּל; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְכָל מַה שֶּׁמֵּעִיק לוֹ, הוּא מְסַפֵּר רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ק'), אֲשֶׁר כָּל הַצַּדִּיקִים לֹא זָכוּ לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָתָם הַנִּפְלָאָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁהִרְגִּילוּ אֶת עַצְמָם לְדַבֵּר תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ שֶׁאָדָם "מֻצָּב אָרְצָה", אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ סו"ם שֶׁהוּא קו"ל הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ,

עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְגִלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, עַד אֲשֶׁר "וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה", שֶׁמַּשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְרוֹאֶה בְּמוֹ עֵינָיו גִּלּוּיִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מְאֹד, "וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ" וְגוֹ', וְזוֹכֶה לִרְאוֹת וְלִשְׁמֹעַ כְּרוּזִים וְקוֹלוֹת מִלְמַעְלָה. "וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' ה'" וְגוֹ', כִּי אֵין עוֹד דָּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב אֲצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ תְּפִלָּה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא וַיֵּרָא א'): אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל: הֱווּ זְהִירִים בִּתְפִלָּה, שֶׁאֵין מִדָּה אֲחֶרֶת יָפָה הֵימֶנָּה, וְהִיא גְּדוֹלָה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת, וַאֲפִלּוּ אֵין אָדָם כְּדַאי לַעֲנוֹת בִּתְפִלָּתוֹ וְלַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ, כֵּיוָן שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמַרְבֶּה בְּתַחֲנוּנִים, אֲנִי עוֹשֶׂה חֶסֶד עִמּוֹ. כָּל־כָּךְ חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ תְּפִלָּה, שֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים ק): בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל, יְהֵא לִבְּךָ שָׂמֵחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ק, ב): "עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה", כִּי אֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר תָּמִיד אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אָז הוּא אַף פַּעַם לֹא לְבַד, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא רַק בָּא, הוּא מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! אִם אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, הַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְזֶה אֲשֶׁר יְלַוֶּה אוֹתְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וּכְמַאֲמָר אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא (תָּנָא דְּבֵי אֵלְיָהוּ רַבָּה, פֶּרֶק טו): לְפִי שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה שִׂיחוֹת וּתְפִלּוֹת, הֵם אֲשֶׁר מְלַוִּים אוֹתוֹ, עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ. כִּי אֵין עוֹד טוֹב לָאָדָם כְּמוֹ שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּלַוֶּה אוֹתוֹ, וְהוּא אַף פַּעַם אֵינֶנּוּ לְבַד, כִּי תָּמִיד יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל־כֵּן הוּא מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר זוֹ הַשִּׂמְחָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁזָּכָה לְהִבָּרֵא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשַׂנִי כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן י'), אֲשֶׁר זוֹ הַשִּׂמְחָה הֲכִי גְּדוֹלָה, שֶׁאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ שֶׁנִּבְרָא בַּר יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשָׂהוּ גּוֹי, אֲשֶׁר בַּשִּׂמְחָה הַזּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַסָּמ"ךְ־מ"ם לִשְׁבֹּר אֶת הָאָדָם, כִּי זֶה לֹא נַעֲשָׂה בִּבְחִירָתוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּכָל יוֹם, שֶׁזָּכָה לְהִבָּרֵא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, אֵין עוֹד שִׂמְחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ. וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם שֶׁגָּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כד), אֲשֶׁר מִצְוָה

גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּצְרִיכִים לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְהַגִּיעַ אֶל הַשִּׂמְחָה, כִּי זוֹ הָעֲבוֹדָה הֲכִי קָשָׁה לָאָדָם, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל שִׂמְחָה אֲמִתִּית, כְּפִי פְּגָעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן שֶׁעוֹבְרִים עַל בְּנֵי־אָדָם. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְגַם חַכְמֵי הָרוֹפְאִים אָמְרוּ, שֶׁכָּל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחֳלָאִים רָעִים בָּאִים לָאָדָם רַק מֵחֲמַת הָעַצְבוּת וְהַמְרִירוּת וְהַדְּכָאוֹן שֶׁנִּכְנָס בּוֹ, וְכָל הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּתּוֹכֵחָה מַגִּיעוֹת לָאָדָם, רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח, מז): "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל", כִּי הַהֶכְרֵחַ לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם, לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, חֵלֶק ב', סִימָן א'): מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַצְלִיחַ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלִשְׂמֹחַ בִּנְקֻדַּת יַהֲדוּתוֹ, וְאָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשִּׂמְחָה מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא שְׁמִינִי ב'): אֵין הַשִּׂמְחָה מַמְתֶּנֶת לָאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ הַיּוֹם שָׂמֵחַ לְמָחָר.

וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת הַתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, זוֹ הַשִּׂמְחָה הַנִּצְחִית. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ל', סִימָן ב'): "שִׂבַּע שְׂמָחוֹת" — שִׂבְּעֵנוּ בְּחֶמֶשׁ שְׂמָחוֹת: מִקְרָא, מִשְׁנָה, תַּלְמוּד, תּוֹסֶפְתָּא וְאַגָּדוֹת. כִּי מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִלְמֹד בְּסֶדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת וּלְטַיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה; כִּי בֶּאֱמֶת אָמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת, פֶּרֶק ו'): אֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְזָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, אֶלָּא מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבָד; מַה נִּשְׁאָר מֵהָאָדָם? אֶלָּא הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד בְּכָל יוֹם. וְעָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ שֶׁחָטָאתָ וְעָשִׂיתָ מַעֲשִׂים מְגֻנִּים, וְעָבַר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעָבַר, וַעֲדַיִן עוֹבֵר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעוֹבֵר, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי כֹּחַ הַתּוֹרָה הוּא גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָר"ן, סִימָן יט): אֲפִלּוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁנָּפְלוּ בִּמְצָדָה רָעָה, וְעוֹשִׂים חֲטָאִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְקָשֶׁה לָהֶם לָצֵאת מִזֶּה, אִם יְקַבְּעוּ לְעַצְמָם קְבִיעוּת חֲזָקָה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם כָּךְ וְכָךְ, כֹּחַ הַתּוֹרָה יוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, פֶּרֶק ד', הֲלָכָה ח'): כֵּינָן שֶׁקִּבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם עֹל תּוֹרָה, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ לֹא חֲטָאתֶם מִימֵיכֶם; כִּי אֵין עוֹד חֲשִׁיבוּת אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ לְמוּד הַתּוֹרָה

הַקְּדוֹשָׁה. וְלָכֵן אַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁאַתָּה טָרוּד מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְהָבִיא טֶרֶף לְבֵיתֶךָ, וְאַתָּה עָסוּק כָּל הַיּוֹם מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב, עִם כָּל זֹאת זְכֹר מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפד), שֶׁמַּה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת לא), שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם: קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה? הַפֵּרוּשׁ הוּא, שֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ: אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהָיִיתָ טָרוּד בִּלְהָבִיא טֶרֶף לְבֵיתֶךָ וּשְׁאָר טְרָדוֹת וּבִלְבּוּלִים שֶׁעָבְרוּ עָלֶיךָ, אֲבָל הַאִם גָּזַלְתָּ זְמַן בַּעֲבוּר לִמּוּד תּוֹרָה?! כִּי ״קֶבַע״ הוּא לְשׁוֹן גֵּזֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כב, כג): ״וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ״, הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם, אִם גָּזַל מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא טָרוּד בַּעֲסָקָיו, בַּעֲבוּר עִתִּים לַתּוֹרָה. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לַחֲטֹף וְלִמְצֹא עִתִּים לַתּוֹרָה מִתּוֹךְ הַטִּרְדָּה וְהָעֵסֶק. וְרַבֵּנוּ זַ״ל גִּלָּה לָנוּ דֶּרֶךְ קַלָּה מְאֹד אֵיךְ שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּנָקֵל, אִם רַק יִהְיֶה לוֹ רָצוֹן חָזָק וְאַמִּיץ. וְאָמַר (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן עו), שֶׁאֵין צְרִיכִים בִּלְמוּד רַק הָאֲמִירָה לְבַד, לוֹמַר הַדְּבָרִים כְּסִדְרָם, וּמְמֵילָא יָבִין וְלֹא יִבָּלְבֵּל דַּעְתּוֹ בְּתִחָלַת לִמּוּדוֹ, שֶׁיִּרְצֶה לְהָבִין תֵּכֶף, וּמֵחֲמַת זֶה יִקְשֶׁה לוֹ הַרְבֵּה תֵּכֶף וְלֹא יָבִין כְּלָל, רַק יַכְנִיס מְחוֹ בַּלִּמּוּד, וְיֹאמַר כְּסִדְרָם בִּזְרִיזוּת, וּמְמֵילָא יָבִין. וְאִם לֹא יָבִין תֵּכֶף, יָבִין אַחַר־כָּךְ, וְאִם יִשָּׁאֲרוּ אֵילּוּ דְּבָרִים, שֶׁאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד עַל כַּוָּנָתָם, מַה בְּכָךְ?! כִּי מַעֲלַת רִבּוּי הַלִּמּוּד עוֹלָה עַל הַכֹּל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת סג.): לִגְמֹר וְהַדַּר לִסְבֹּר וְאַף עַל גַּב דְּלָא יָדַע מַה קָאָמַר, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיט, כ): ״גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה״ וְגוֹ׳; כִּי עַל־יְדֵי רִבּוּי הַלִּמּוּד שֶׁיִּלְמַד בִּמְהִירוּת, יִזְכֶּה לִלְמֹד הַרְבֵּה. וְדִבֵּר עַל זֶה רַבֵּנוּ זַ״ל הַרְבֵּה מְאֹד, אֵיךְ שֶׁזּוֹ עֲצָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, לִלְמֹד בְּדֶרֶךְ זוֹ. כָּךְ הוּא יָכוֹל לְסַיֵּם אֶת כָּל סִפְרֵי הַתַּנַ״ךְ, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא, וְכָל הַמִּדְרָשִׁים כֻּלָּם וְסִפְרֵי הַזֹּהַר וְהַתִּקּוּנִים, וְכָל כְּתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל, וְכָל סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים: רַמְבַּ״ם, טוּר, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְעוֹד הַמּוֹן סְפָרִים, כִּי מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִלְמֹד בְּדֶרֶךְ זוֹ, לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם לִלְמֹד פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק, לְבַסּוֹף יִזְכֶּה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים. וְאָמַר, שֶׁבְּנֵי־אָדָם פּוֹסְקִים מִלִּלְמֹד, מֵחֲמַת שֶׁנּוֹפֶלֶת עֲלֵיהֶם כְּבֵדוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁצְּרִיכִים לְהָבִין תֵּכֶף־וּמִיָּד, וְאִם לֹא מְבִינִים, אֲזַי עוֹזְבִים אֶת הַכֹּל. וּבֶאֱמֶת לֹא־כֵן הוּא, אֶלָּא אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לִלְמֹד, וַאֲפִלּוּ שֶׁשּׁוֹכֵחַ, כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא מַזְכִּירִים לָאָדָם אֶת כָּל מַה שֶּׁלָּמַד (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן כו); וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן לא): זֶה שִׁפּוּטָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכְחָהּ, לְטוֹבָתוֹ אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכֵחַ, שֶׁאִלּוּ

הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה וְלֹא שׁוֹכְחָהּ, הָיָה מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה ב׳ וְג׳ שָׁנִים, וְחוֹזֵר וּמִתְעַסֵּק בְּמִלַּאכְתּוֹ, וְלֹא הָיָה מַשְׂגִּיחַ בָּהּ לְעוֹלָם, אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכְחָהּ, אֵינוֹ מֵזִיז וְאֵינוֹ מֵזִיעַ אֶת עַצְמוֹ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה. וְכָךְ אָדָם לוֹמֵד פַּעַם אַחַת פַּעַם. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לָאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם מַעֲלַת לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּכְכָל שֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, יוֹתֵר נִכְנָס בְּתוֹךְ רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֹכֶר כְּלָל זֶה, אֲשֶׁר יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר (עֵין תְּהִלִּים קמד, ד), הִנֵּה אֲנַחְנוּ כָּאן, וְעוֹד מְעַט יוֹצְאִים מִכָּאן. וְאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן יג): הוֹאִיל וְהֶבֶל הֵם יָמָיו שֶׁל אָדָם וּכְצֵל הֵם, מַה הֲנָאָה יֵשׁ לוֹ בַּחַיִּים? אֶלָּא יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁכֻּלָּהּ חַיִּים. וּמִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּסֵדֶר־הֶרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ ז״ל, הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּתוֹךְ כָּל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזוֹ הַשִּׂמְחָה הֲכִי גְּדוֹלָה, וְאֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת הַתּוֹרָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שָׂמֵחַ מְאֹד עִם הָאָדָם הַזֶּה שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, כִּי הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. כַּמּוּבָא (זֹהַר תְּרוּמָה קנה:): בְּכָל זִמְנָא דְּאוֹרַיְתָא מִתְקַיְּמָא בְּעַלְמָא וּבְנֵי נָשָׁא מִשְׁתַּדְּלָן בַּהּ כִּבְיָכוֹל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּעוֹבְדֵי יָדוֹי וַחֲדֵי בְּעָלְמִין כֻּלְּהוּ וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְקַיְמֵי בְּקִיּוּמַיְיהוּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּנִישׁ כָּל פָּמַלְיָא דִּילֵיהּ וְאָמַר לוֹן, חֲמוֹ עַמָּא קַדִּישָׁא דְּאִית לִי בְּאַרְעָא דְּאוֹרַיְתִי מִתְעַטְּרָא בְּגִינַיְיהוֹן, חֲמוֹ עוֹבְדֵי יָדַי דְּאַתּוּן אֲמַרְתּוּן (שָׁם ח): ״מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ״, וְאִינּוּן כַּד חָמָאן חֲדָוָה דְּמָארֵיהוֹן בְּעַמֵּיהּ, מִיָּד פָּתְחֵי וְאָמְרֵי (שְׁמוּאֵל־ב ז, כג): ״וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ״; וְזוֹ הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית.

וְלָכֵן אַל תִּהְיֶה בַּטָּלָן, אֲהוּבִי, בְּנִי! אַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה עָסוּק כָּל הַיּוֹם, תַּעֲשֶׂה לְעַצְמְךָ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם שֶׁתִּצְטָרֵךְ לַעֲזֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם, וְאֵין מַה שֶּׁיִּשְׁמֹר אוֹתְךָ אֶלָּא הַתּוֹרָה שֶׁלָּמַדְתָּ. וְכַמּוּבָא (זֹהַר וַיִּשְׁלַח קסח.): זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרָעֵי בְּהוּ וְיָהֵב לוֹן אוֹרַיְתָא דְּקִשׁוֹט בְּגִין לְמִזְכֵּי בֵּהּ לְחַיֵּי עָלְמָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָשִׁיךְ עָלֵיהּ חַיִּין עִלָּאִין וְאָעִיל לֵיהּ לְחַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי. דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל, כ): ״כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ״. וּכְתִיב (שָׁם לב, מז): ״וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים״, חַיִּין בְּהַאי עָלְמָא וְחַיִּין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּל מַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְתָא לִשְׁמָהּ, לָאו מִיתְתֵּיהּ עַל יָדָא דְּיֵצֶר הָרָע בְּגִין

דְּאִתַּתְקִיף בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְלָא אַרְפֵּי מִנֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ צַדִּיקַיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא לָא מִסְתַּאֲבֵי גּוּפָא דִּלְהוֹן דְּלָא שָׁרָא עֲלַייהוּ רוּחַ מְסָאֲבָא, עַיִן שָׁם. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה טָרוּד מְאֹד, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם מְעַט וְעוֹד מְעַט, כִּי אֵין הַתּוֹרָה נִלְמֶדֶת בְּפַעַם אַחַת, וּכְמַאֲמָרָם ז״ל (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, סִימָן יד): לָמָּה נִמְשְׁלָה תּוֹרָה בְּתְאֵנָה? שֶׁהַתְּאֵנָה נִלְקֶטֶת מְעַט מְעַט, כָּךְ הַתּוֹרָה הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט וּלְמָחָר הַרְבֵּה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִתְלַמֶּדֶת לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בְּשִׁתִּים וְכוּ׳, עַיִן שָׁם. וְכֵן אָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה יט, סִימָן ב׳): הַטִּפֵּשׁ נִכְנָס לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וְרוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה לִלְמֹד, וְלָכֵן הוּא אוֹמֵר: מִי יָכוֹל לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה?! אֲבָל מִי שֶׁפִּקֵּחַ אוֹמֵר: הֲרֵינִי שׁוֹנֶה ב׳ הֲלָכוֹת הַיּוֹם וּב׳ הֲלָכוֹת לְמָחָר, עַד שֶׁאֲנִי שׁוֹנֶה אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְאִם תֵּלֵךְ בְּדַרְכְּךָ זוֹ, אֲהוּבִי, בְּנִי! אָז תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ עֲרֵבוּת, יְדִידוּת, זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה הֲכִי מְאֻשָּׁר בְּחַיֶּיךָ, וְזֶה יָבִיא לְךָ עֲשִׁירוּת נִפְלָאָה, כִּי הַתּוֹרָה מְעַשֶּׁרֶת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וּמִי שֶׁקּוֹבֵעַ עִתִּים לַתּוֹרָה, הַתּוֹרָה מִתְחַבֶּרֶת עִמּוֹ תָּמִיד, וּמַמְשִׁיכָה לוֹ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֵל מָה אַתָּה יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי שְׁקִידָה רַבָּה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אָז לֹא הָיִיתָ פּוֹסֵק מִלִּלְמֹד תּוֹרָה אֲפִלּוּ כְּרֶגַע. וְלָכֵן רְאֵה, מַה לְּפָנֶיךָ! אֵין עוֹד טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לְהַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְתִשְׁמֹר עַל מֹחַ מַחֲשַׁבְתְּךָ שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשׁוּם הִרְהוּרִים רָעִים, וּתְקַדֵּשׁ וּתְטַהֵר אֶת הָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמּוֹחִין, וְעַל יָדָם דַּיְקָא תִּזְכֶּה שֶׁיָּאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְתָמִיד תּוּכַל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוּוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ, וְתִשְׁקֹד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָז טוֹב לְךָ בָּזֶה וּבַבָּא כָּל הַיָּמִים, וְאִם תִּתְנַהֵג כָּךְ, אֲהוּבִי, בְּנִי! אָז עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתְךָ תִּחְיֶה חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם, וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם, וְתַגִּיעֵנוּ
לְמָחוֹז חֶפְצֵנוּ לְחַיִּים לְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם, (אם דעתו לחזור
מיד אומר) וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכַּף־כָּל אוֹיֵב
וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בַּדֶּרֶךְ, וּמִכָּל מִינֵי
פֻּרְעָנֻיוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לָעוֹלָם, וְתִשְׁלַח
בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, וְתִתְּנֵנוּ לְחֵן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רֹאֵינוּ,
וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ,
כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים:
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם (ר״ת רפאל אוריאל
מיכאל), מַחֲנֵה אֱלֹהִים (גבריאל) זֶה, וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא מַחֲנָיִם: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ
בְּכָל דְּרָכֶיךָ: יְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם:

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ
וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ
שָׁלוֹם:

סֵדֶר תְּפִלַּת מִנְחָה

א.

בְּנִי! עִקַּר שְׁלֵמוּת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הוּא מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה, שֶׁאָז הוּא עִקַּר זְמַן הַקְרָבַת קָרְבָּן תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, כַּמּוּבָא בָּרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת תְּמִידִין וּמוּסָפִין, פֶּרֶק א', הֲלָכָה ג'): תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ מִשֶּׁיַּאֲרִיךְ הַצֵּל וְיֵרָאֶה לַכֹּל שֶׁהֶאֱרִיךְ, וְהוּא מִשֵּׁשׁ וּמֶחֱצָה וָמַעְלָה עַד סוֹף הַיּוֹם, וְלֹא הָיוּ שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם אֶלָּא בִּשְׁמוֹנֶה שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וְקָרֵב בְּתֵשַׁע וּמֶחֱצָה, עַיֵּן שָׁם; וְכָתַב הַטּוּר (אֹרַח חַיִּים, סִימָן רלב): כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה יִתְפַּלֵּל, וּמְאֹד צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בָּהּ, דְּאָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ, אָמַר רַב הוּנָא, לְעוֹלָם יְזָהֵר אָדָם בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהֲרֵי לֹא נַעֲנָה אֵלִיָּהוּ אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים־א יח, לו): "וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ" (בְּרָכוֹת ו:), וְהַטַּעַם — מִפְּנֵי שֶׁתְּפִלַּת הַשַּׁחַר זְמַנּוֹ יָדוּעַ בַּבֹּקֶר, בְּקוּמוֹ מִמִּטָּתוֹ מִתְפַּלֵּל מִיָּד קֹדֶם שֶׁיִּהְיֶה טָרוּד בַּעֲסָקָיו, וְכֵן שֶׁל עֶרֶב בַּלַּיְלָה זְמַנָּהּ יָדוּעַ, בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ וְהוּא פָּנוּי מֵעֲסָקָיו, אֲבָל שֶׁל מִנְחָה שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע הַיּוֹם, בְּעוֹד שֶׁהוּא טָרוּד בַּעֲסָקָיו צָרִיךְ לָשׂוּם אוֹתָהּ אֶל לִבּוֹ וְלִפְנוֹת מִכָּל עֲסָקָיו, וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ. וְאִם עָשָׂה כֵּן שְׂכָרוֹ הַרְבֵּה מְאֹד, וְעַל־כֵּן מָנְעוּ חֲכָמִים לְכָל אָדָם לַעֲשׂוֹת מְלָאכוֹת הַקְבוּעוֹת סָמוּךְ לִזְמַן הַמִּנְחָה, דִּתְנַן (שַׁבָּת ט:): לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר, פָּרוּשׁ לֹא יִסְתַּפֵּר סָמוּךְ לְמִנְחָה עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁאָדָם טָרוּד כָּל הַיּוֹם בַּעֲסָקָיו, אָז הוּא בִּבְחִינַת שָׁנָה, שֶׁהַמֹּחִין שֶׁלּוֹ יְשֵׁנִים, כִּי בְּעֵת מַשָּׂא וּמַתַּן הָאָדָם עָסוּק עַד מְאֹד, וּמֵרֹב טִרְדָתוֹ הַמֹּחִין יְשֵׁנִים (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לה), עַד שֶׁמַּגִּיעַ לִפְנוֹת עֶרֶב, שֶׁאָז שׁוֹרִים דִּינִים רַבִּים בָּעוֹלָם, כִּי מֵרֹב טִרְדָתוֹ בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה כָּל הַיּוֹם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, שֶׁיִּשְׁכַּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן אָז מֵאִיר סוֹד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא פַּחַד יִצְחָק, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר אָז מֵהַשָּׁנָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה א'), וְלַעֲצֹר מִכָּל עֲסָקָיו, וְיִבְרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא דִּינָא קַשְׁיָא, עִם כָּל זֹאת הִיא בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, פֶּרֶק א', שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת מִנְחָה, דְּרוּשׁ א'), וְאָז הוּא הַזִּוּוּג בֵּין יַעֲקֹב (שֶׁהוּא הַזְּעִיר אַנְפִּין) וּבֵין לֵאָה (שֶׁהִיא הַבִּינָה), שֶׁשָּׁם שׁוֹרִין הַדִּינִים, כִּי מִבִּינָה דִּינִין מִתְעָרִין (זֹהַר אַחֲרֵי סה.), כִּי עַל לֵאָה נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית

כט, יז) "וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁבָּכְתָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְעֵשָׂו בִּזָּה אֶת הַבְּכוֹרָה, שֶׁהִיא הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וְכָפַר בַּכֹּל, וְלֹא הֶאֱמִין שֶׁבְּכָל דָּבָר וְדָבָר בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה גָּנוּז אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּצְרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן א'); וְעַל־כֵּן אָז בְּעֵת מִנְחָה דִּינָא תַּקִּיפָא שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, שֶׁשּׁוֹרִים אָז דִּינִין קָשִׁים; כִּי מֵרֹב טְרָדוֹת שֶׁאָדָם טָרוּד בַּעֲסָקָיו, הוּא יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְלַחֲשֹׁב שֶׁהַכֹּל טֶבַע, וְלַעֲקֹר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזּוֹ הִתְגַּבְּרוּת עֵשָׂו, שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה, לְהַשְׁכִּיחַ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִן הָעוֹלָם, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין אָז לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר וְלָרוּץ אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת, וּלְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, שֶׁבָּזֶה מַכְנִיעִים אֶת עֵשָׂו, שֶׁהוּא נִקְרָא עַל שֵׁם עֲשִׂיָּה; כִּי דַּיְקָא אָז כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת עָסוּק בַּעֲסָקָיו, וְנִטְבַּע בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה עַל שֵׁם עֵשָׂו, וּכְשֶׁהוּא בּוֹרֵחַ וְנִכְנָס אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת דַּיְקָא לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן בֵּין יַעֲקֹב וּבֵין לֵאָה בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, וְיוֹרֵד עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל מְאֹד. וְעַל־כֵּן נֶאֱמַר אֵצֶל יַעֲקֹב בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְגַּשׁ עִם עֵשָׂו (בְּרֵאשִׁית לב, יט־כא): "מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו, כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי, וְאַחֲרֵי־כֵן אֶרְאֶה פָּנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי"; כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי תְּפִלַּת מִנְחָה מַכְנִיעִים אֶת עֵשָׂו, שֶׁהוּא נִקְרָא עַל שֵׁם עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה; כִּי בּוֹ בָּרֵעַ שֶׁאָדָם נִמְצָא מְשֻׁקָּע בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת וְהָעֲבִיּוּת וְהַחֻמְרִיּוּת, וְנִזְכָּר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ אֶת תַּכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, וְנַעֲשָׂה יִחוּד עֶלְיוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְלֵאָה מְזַדַּוֶּגֶת עִם יַעֲקֹב דַּיְקָא. וּבִשְׁבִיל זֶה הִזְהִירוּנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּיוֹתֵר עַל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה (בְּרָכוֹת ו:): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהֲרֵי אֵלִיָּהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, כִּי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא רָצָה לְהַכְנִיעַ אֶת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָיוּ בְּיָמָיו, וְעִקַּר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם הָיְתָה, שֶׁאָמְרוּ שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּמַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם, כְּאִלּוּ הַכֹּל טֶבַע וּמִקְרֶה וּמַזָּל, וְאֵלִיָּהוּ שָׁבַר אֶת הַקְּלִפָּה הָעֲצוּמָה הַזּוֹ, עַד שֶׁצָּעֲקוּ: "הַוָי"ה הוּא הָאֱלֹהִים", שֶׁהַכֹּל עַל־יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי הַוָי"ה הוּא הָאֱלֹקִים שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּמַנְהִיג הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ב'); וְעַל־כֵּן רָאֲה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, עַכְשָׁו בֵּין הָעַרְבַּיִם, שְׁעַת מִנְחָה, שֶׁאַתָּה עָסוּק בַּעֲסָקֶיךָ בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, לְנַתֵּק אֶת עַצְמְךָ מֵהַכֹּל, וְלִבְרֹחַ אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת דַּיְקָא, וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה טָרוּד מְאֹד בַּעֲסָקֶיךָ, וְאַתָּה רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל בִּיחִידוּת, עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי עַכְשָׁו זֶה הַנִּסָּיוֹן

שֶׁלְּךָ, אִם תַּעֲזֹב אֶת הַכֹּל, וְתִבְרַח לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וְתִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּצִבּוּר דַּיְקָא, עַל־יְדֵי־זֶה תִּגְרֹם זִוּוּג עֶלְיוֹן לְמַעְלָה בֵּין יַעֲקֹב (שֶׁהוּא הַזְּעֵיר אַנְפִּין) וּבֵין לֵאָה (שֶׁהִיא הַבִּינָה), וְיִשְׁרֶה עָלֶיךָ אוֹר עֶלְיוֹן מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְתִשְׁתַּעֲשַׁע בְּשַׁעֲשׁוּעַ דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, וְיֵרֵד עָלֶיךָ חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַשַּׁ״י עוֹלָמוֹת שֶׁנּוֹחֵל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי (עֵקִצִּין פֶּרֶק ג׳): עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שַׁ״י עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ח, כא): ״לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ״; וְעִנְיַן הַשַּׁ״י עוֹלָמוֹת הוּא סוֹד (אֶסְתֵּר ה, ו): ״עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ״, הַיְנוּ כִּי כֻּלְּ״ר עוֹלֶה פַּעֲמַיִם שַׁ״י, וַחֲצִי הַכֻּלְּ״ר יְכוֹלִים עוֹד לִזְכּוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם — אִם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְהָאָדָם כָּלוּל מִיָּמִין וּשְׂמֹאל, יָמִין הוּא אוֹ״ר, שֶׁעוֹלֶה ר״ז, רָזִין דְּאוֹרַיְתָא, וּשְׂמֹאל הוּא מִנְחָ״ה שֶׁעוֹלֶה ק״ג, כִּי אָז אִם הוּא זוֹכֶה לְהִכָּנֵס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה, יְקַבֵּל חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַשַּׁ״י עוֹלָמוֹת, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית לב, יד): ״וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו״, בְּיָדוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּיַד אַחַת שֶׁהִיא יַד שְׂמֹאל, שֶׁשָּׁם מֵאִירִים ק״ג עוֹלָמוֹת (גִּימַטְרִיָּה אֱמוּנָ״ה עִם הַכּוֹלֵל), שֶׁעַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּשָׁעָה שֶׁהַדִּינִין מִתְגַּבְּרִים עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו אָחִיו, שֶׁהוּא עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד. וְאַף שֶׁעֵשָׂו, עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, מִתְגַּבֵּר אָז, וְאוֹמֵר (שָׁם לג, ט): ״יֶשׁ לִי רָב, אָחִי״ וְגוֹ׳, הַיְנוּ שֶׁעֵשָׂו מִתְפָּאֵר עַל יַעֲקֹב שֶׁאָצְלוֹ נִמְצָאִים כָּל הַשַּׁ״י עוֹלָמוֹת, כִּי כָּל הַיֵּ״שׁ הֵם לִי, וְאִם אֶרְצֶה לְקַטְרֵג אוֹכַל לְקַטְרֵג (שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת מִנְחָה, דְּרוּשׁ ב׳), עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מִגַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲפִלּוּ שֶׁיָּכוֹל לְהַרְוִיחַ עַכְשָׁו הַרְבֵּה מָמוֹן וָכֶסֶף, עוֹזֵב אֶת הַכֹּל וּבוֹרֵחַ אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה, מְבַטֵּל אֶת עֵשָׂו שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה, וּמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ גַּם בַּחוּץ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע רוּחָנִי, חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַשַּׁ״י עוֹלָמוֹת (כְּמִסְפַּר ק״ג שֶׁהוּא אֱמוּנָ״ה עִם הַכּוֹלֵל).

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהַקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר מֵהֵר תְּפִלַּת מִנְחָה, וְאַל תְּחַכֶּה לָרֶגַע הָאַחֲרוֹן, כִּי מֵרֹב הַבִּלְבּוּלִים וְהַטְּרָדוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אָז, הוּא יָכוֹל לָבוֹא לְהִתְפַּלֵּל כְּבָר אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, שֶׁאֵינוֹ זְמַן מִנְחָה, וְלָכֵן תִּשְׁבֹּר אֶת כָּל הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים שֶׁיֵּשׁ לְךָ עַכְשָׁו, וְרוּץ אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר דַּיְקָא, וְאַף שֶׁאַתָּה מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל מֵרֹב הַטְּרָדוֹת שֶׁלְּךָ, אַל תִּסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל, אֶלָּא תִּתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמְנִיעוֹת, וְתִתְפַּלֵּל מִלָּה בְּמִלָּה מִתּוֹךְ

הַסִּדּוּר דַּיְקָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּגְרֹם נַחַת רוּחַ גָּדוֹל לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְתִגְרֹם זִוּוּג וְיִחוּד עֶלְיוֹן וְנוֹרָא עַד מְאֹד.

ב.

בְּנֵי הַיָּקָר! בְּבוֹאֲךָ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, תִּשְׁתַּדֵּל הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן לִטֹּל אֶת יָדֶיךָ, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים הִקְפִּידוּ עַל זֶה מְאֹד, שֶׁקֹּדֶם הַתְּפִלָּה עַל הָאָדָם לִטֹּל אֶת יָדָיו, וְכֵן נִפְסַק בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים, סִימָן רלג, סְעִיף ב׳): אִם יֵשׁ לוֹ מַיִם צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לָהֶם שׁוּם לְכְלוּךְ; וְכָתַב הָרַמָ״א: וַאֲפִלּוּ עוֹמֵד מִלְּמוּדוֹ יִטֹּל יָדָיו לַתְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם; וְעַל נְטִלַּת יָדַיִם קֹדֶם הַתְּפִלָּה מָסְרוּ הַצַּדִּיקִים אֶת נַפְשָׁם, וְהוּא דָּבָר גָּדוֹל עַד מְאֹד, כְּעִנְיַן הַכֹּהֵן שֶׁנִּכְנָס לַעֲבֹד אֶת הָעֲבוֹדָה, שֶׁהָיָה מְקַדֵּשׁ אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, וְלָכֵן הָיוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים נוֹהֲגִים לִטְבֹּל קֹדֶם כָּל תְּפִלָּה. וְאַתָּה אֲהוּבִי, בְּנִי רְאֵה לְהִזָּהֵר עַל־כָּל־פָּנִים לִטֹּל אֶת יָדֶיךָ קֹדֶם כָּל תְּפִלָּה, וְכֵן תִּשְׁתַּדֵּל לָתֵת אָז צְדָקָה, כִּי כֵן כָּתַב רַבִּי חַיִּים וִיטַאל זַ״ל, שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ הָאֲרִיזַ״ל, אַף שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הוּא בְּשַׁחֲרִית, עִם כָּל זֹאת גַּם בְּמִנְחָה רָאוּי לִתֵּן צְדָקָה, וּמִלְבַד זֹאת הָיָה נִזְהָר מְאֹד מְאֹד לְהַשְׁלִים שְׂכַר שָׂכִיר קֹדֶם תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וּכְשֶׁלֹּא הָיָה לוֹ, הָיָה חוֹזֵר וְלוֹוֶה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְשַׁלֵּם, וְכַמָּה פְּעָמִים נֶאֱרַע שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׂיג אֶת הַמָּעוֹת לְשַׁלֵּם עַד אַחַר הַשְּׁקִיעָה, וְהִתְעַכֵּב עַד אָז, כָּל־כָּךְ הָיָה נִזְהָר לְשַׁלֵּם שְׂכַר שָׂכִיר קֹדֶם תְּפִלַּת הַמִּנְחָה (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר מִנְחָה וּמַעֲרִיב, פֶּרֶק א׳); וְלָכֵן תִּשְׁתַּדֵּל גַּם אַתָּה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לֹא לְהוֹנוֹת וּלְצַעֵר וְלֹא לְרַמּוֹת שׁוּם בְּרִיָּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה מֵאַף אֶחָד צְחוֹק, וְלִדְחוֹתוֹ בְּלֵךְ וָשׁוֹב, אֶלָּא תְּשַׁלֵּם שְׂכַר שָׂכִיר אוֹ תְּפַיְּסוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְתִּיק כָּל הַדִּינִים הַקָּשִׁים הַשׁוֹרִים עַכְשָׁו בָּעוֹלָם בִּשְׁעַת מִנְחָה, וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִרְאֶה אֵיךְ אַתָּה מִתְחַשֵּׁב בְּזוּלָתְךָ, לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַחֲזִיר לוֹ מַה שֶּׁאַתָּה חַיָּב לוֹ, וְאַתָּה נוֹתֵן אָז צְדָקָה, אָז יִפְתַּח אֵלֶיךָ שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, וְיַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ רַחֲמִים רַבִּים.

וְעִנְיַן פְּרוּטָה לִצְדָקָה אָמַר הָאֲרִיזַ״ל (שָׁם פֶּרֶק ב׳), כִּי פְּרוּטָה הִיא אוֹתִיּוֹת פר״ט ו״ה, כִּי הִנֵּה רפ״ח נִצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה, בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית א, ב): ״מְרַחֶפֶ״ת עַל פְּנֵי הַמָּיִם״, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת מ״ת

רפ״ח, שֶׁמִּשָּׁם הַדִּינִים, עַתָּה עַל־יְדֵי צְדָקָה נִתְעַלִּין וְנִתְקַבְּצִין יַחַד (רפ״ח עִם הַכּוֹלֵל עוֹלֶה פר״ט). וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְיַחֵד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יִחוּד בֵּין זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁהוּא אוֹת ו׳, לְבֵין הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא אוֹת ה׳, לֵידַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּבְכָל פְּרָ״ט וּפְרָ״ט מִפְּרָטֵי הָעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ אֱלֹקוּת גְּמוּרָה הַמְחַיָּה וּמְהַוֶּה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וּכְשֶׁמְכַוֵּן אֶל כָּל זֶה, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה יִחוּד בֵּין ו׳ לְבֵין ה׳, יִחוּד שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לְגַלּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לְגַלּוֹת שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא. וְזֶה סוֹד פְּרוּטָ״ה לְצִדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִין, שֶׁהוּא פר״ט ו״ה, כִּי מְגַלִּים אֲשֶׁר בְּכָל פְּרָ״ט מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שָׁם גָּנוּז אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְקַבְּצִין וּמַעֲלִין אֶת כָּל הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּצוּיִים בְּכָל פְּרָ״ט וּפְרָ״ט מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמְחַיִּין אוֹתָם, וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין, כִּי נִתְיַחֵד ו׳ עִם ה׳ שֶׁהוּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, רוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת, וְיוֹדְעִים אֲשֶׁר (שָׁם): ״וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם״, כִּי בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁזֶּה סוֹד הַמַּיִם, שֶׁהוּא הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ט) ״כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה״ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים״; שֶׁנִּתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַמְתָּקַת הַדִּינִין. וְעַל־כֵּן בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהִזָּהֵר בִּנְטִילַת יָדַיִם וּבְצִדָּקָה קֹדֶם תְּפִלַּת מִנְחָה דַּיְקָא.

ג.

אֲהוּבִי, בְּנִי! לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה תִּהְיֶה זָהִיר עַד מְאֹד לוֹמַר ״לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ״, אֲשֶׁר הָאֲמִירָה לְבַד עוֹשָׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעִנְיַן הַיִּחוּד הַזֶּה הוּא כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא אַחַר הַבְּרִיאָה וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא קֹדֶם הַבְּרִיאָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא), וְתַכְלִית עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם — לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וְזֶה נַעֲשָׂה בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהָאָדָם הַמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, אֲשֶׁר הַהֶעְלֵם וְהַהֶסְתֵּר כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לִטְעוֹת וּלְהַפְרִיד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן כְּשֶׁמְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, בָּזֶה הוּא מְחַבֵּר אֶת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד עִם הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל אַחְדוּת אַחַת; וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין לוֹמַר לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה וְלִפְנֵי כָּל עֲשִׂיַּת מִצְוָה: ״לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ״, שֶׁזֶּה סוֹד

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (יאהדונהי) בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ (יאהההויהה) וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ (איההיוהה) לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בְּו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהו״ה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁתִּתְקַן יְצִחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עִם כָּל הַמִּצְווֹת הַכְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵינוּ, בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵינוּ וּלְכָל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבִּי נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם:

שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת: הַוָּ״ה אֲדָנָ״י, וְכָל מִצְוָה וּתְפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּאַהֲבָה וּבִירְאָה. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים גַּם: בִּדְחִילוּ (יִרְאָה) וּרְחִימוּ (אַהֲבָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם הַוָּ״ה אֱהִ״יה, וּרְחִימוּ (אַהֲבָה) בִּדְחִילוּ (יִרְאָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם אֱהִ״יה הַוָּ״ה. וְרַבֵּנוּ ז״ל הִזְהִירָנוּ לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה עִם כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וְעִם כָּל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳ וְסִימָן נה), וְעַל־כֵּן רָאוּי לוֹמַר נֻסַּח זֶה:

ד.

בְּנִי! נוֹהֲגִין לוֹמַר פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר, כִּי מִצְוַת עֲשֵׂה עַל כֹּהֵן הָעוֹבֵד לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וְאַחַר־כָּךְ יַעֲבֹד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, יט): ״וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם״; וְכֹהֵן שֶׁעָבַד וְלֹא קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שַׁחֲרִית חַיָּב

וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת
רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא
יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר
אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ
וְהָיְתָה לָהֶם חָק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ
נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה
הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין

מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמוּתוּ", וַעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה בֵּין כֹּהֵן גָּדוֹל בֵּין כֹּהֵן הֶדְיוֹט, וּמִנַּיִן שֶׁעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה? שֶׁנֶּאֱמַר: "חֻקַּת עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ", וְאֵין הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בֵּין כָּל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה, אֶלָּא פַּעַם אַחַת מְקֻדֶּשׁ בַּבֹּקֶר, וְעוֹבֵד וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְכָל הַלַּיְלָה, וְהוּא שֶׁלֹּא יֵצֵא מִן הַמִּקְדָּשׁ וְלֹא יִישַׁן וְלֹא יַטִּיל מַיִם וְלֹא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ, וְאִם עָשָׂה אַחַת מֵאַרְבַּעְתָּן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּלְקַדֵּשׁ (רמב"ם, הִלְכוֹת בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ, פֶּרֶק ה'); וְיַעַן שֶׁאָנוּ הוֹלְכִין לוֹמַר אֶת פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, וּלְקַיֵּם (הושע יד, ג): "וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ", וְכָל הַיּוֹם הָיִינוּ טְרוּדִים בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהִסַּחְנוּ דַּעְתֵּנוּ, לָכֵן אוֹמְרִים עַכְשָׁו פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר, שֶׁזּוֹ הָעֲבוֹדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַכֹּהֵן כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ.

ה.

בְּנִי! אוֹמְרִים פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, וּמְכַוְּנִים הֵיטֵב עַל כָּל מַה שֶׁאוֹמְרִים, וְיִכְלֹל אֶת עַצְמוֹ עִם הַכֹּהֲנִים שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (ילקוט משלי יד, רמז תתקנ): תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עֲוֹונוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּלַּיְלָה, וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם מְכַפֵּר עֲוֹונוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּיּוֹם. וְאָמְרוּ (תַּנְחוּמָא צו, סִימָן יד): אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

הָעֲרָבִים: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשָׂיָה בְּהַר
סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת
הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר
וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה
וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ
אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה

לְיִשְׂרָאֵל, אַף־עַל־פִּי שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עָתִיד לֵיחָרֵב וְהַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִין, לֹא תִשְׁכְּחוּ עֲצָמְכֶם לְסַדֵּר הַקָּרְבָּנוֹת, אֶלָּא הִזָּהֲרוּ לִקְרוֹת לְהֶן לִשְׁנוֹת בָּהֶן, וְאִם תַּעַסְקוּ בָּהֶן, אֲנִי מַעֲלֶה עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ בְּקָרְבָּנוֹת אַתֶּם עוֹסְקִים, וְאָמְרוּ (מְגִלָּה לא:): אָמַר אַבְרָהָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! שֶׁמָּא, חַס וְשָׁלוֹם, יִשְׂרָאֵל חוֹטְאִים לְפָנֶיךָ, וְאַתָּה עוֹשֶׂה לָהֶם כְּדוֹר הַמַּבּוּל וּכְדוֹר הַפַּלָּגָה? אָמַר לוֹ: לָאו. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בַּמֶּה אֵדַע? אָמַר לוֹ (בְּרֵאשִׁית טו, ח): "קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת" וְגוֹ'. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּינַח בִּזְמַן שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, בִּזְמַן שֶׁאֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם מַה תְּהֵא עֲלֵיהֶם? אָמַר לוֹ: כְּבָר תִּקַּנְתִּי לָהֶם סֵדֶר קָרְבָּנוֹת, כָּל זְמַן שֶׁקּוֹרְאִין בָּהֶן, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶן כְּאִלּוּ מַקְרִיבִין לְפָנַי קָרְבָּן, וּמוֹחֵל אֲנִי עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם.

ו.

בְּנִי! אֵין עוֹד דָּבָר גָּדוֹל מֵאֲמִירַת קְטֹרֶת בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים בָּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר פָּרָשַׁת קְטֹרֶת, נִצּוֹלִין מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְהָרוּחוֹת רָעוֹת מִסְתַּלְּקִין מִמֶּנּוּ, אִם אוֹמְרָהּ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ

קַיָּם. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת
וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה:
וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר
קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה:
וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה
קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

(וַיַּקְהֵל ריח:) מַפְלִיא מְאֹד שֶׁבַח הָאָדָם, שֶׁזּוֹכֶה לוֹמַר בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִצֹּל מִכָּל הַדְּבָרִים הָרָעִים וְהַכְּשׁוּפִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִכָּל מִינֵי פְּגָעִים רָעִים, וְהָרְהוּרִים רָעִים, וּמִדִּין רַע וּמִמָּוֶת, וּמִכָּל מִינֵי מִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְלֹא יִנָּזֵק כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי אֵין הַסִּטְרָא אַחֲרָא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט עָלָיו אִם אוֹמְרָהּ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמְרָהּ לְאַט וּבְכַוָּנָה עַל־כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, שֶׁאָז מְקַשֵּׁר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כז, ט): "שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב", וְכֵן קְטֹרֶת אֵינָהּ נִקְרֶבֶת אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁשֶּׁמֶן קָרֵב, זֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל, ז): "וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה", וּכְתִיב (שָׁם ט׳): "וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה"; בְּגִין דְּאִשְׁתַּכְּחוּ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת כְּחַדָּא. וְהַקְּטֹרֶת מְקַשֶּׁרֶת אֶת הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְחַדֶּדֶת אֶת דַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (זֹהַר וַיִּקְרָא יא.); וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּאָמְרְךָ אֶת פָּרָשַׁת הַקְּטֹרֶת, וְכֵן כְּשֶׁתֹּאמַר אֶת סֵדֶר הַקְּטָרַת הַקְּטֹרֶת, תֹּאמְרָהּ לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה, וּבְכַוָּנָה פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְטוֹב לִמְנוֹת אֶת הָאַחַד־עָשָׂר סַמָּנִים בְּאֶצְבְּעוֹתָיו.

תָּנוּ רַבָּנָן פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה. מָנֶה לְכָל יוֹם. פִּרַס בְּשַׁחֲרִית וּפִרַס בֵּין הָעַרְבַּיִם. וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמַחֲזִירָן לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְשׁוֹחֲקָן יָפֶה יָפֶה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַקָּה מִן הַדַּקָּה. וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ. וְאֵלּוּ הֵן: א הַצָּרִי, ב וְהַצִּפֹּרֶן, ג הַחֶלְבְּנָה, ד וְהַלְּבוֹנָה, מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. ה מֹר, ו וּקְצִיעָה, ז שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ, ח וְכַרְכֹּם, מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. ט הַקִּשְׁטְ, שְׁנֵים עָשָׂר. י וְקִלּוּפָה, שְׁלֹשָׁה. יא וְקִנָּמוֹן, תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יַיִן קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם לֹא מָצָא יַיִן קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוָּרִין עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רוֹבַע מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה לָמָּה

הִיא בָּאָה, כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין לָמָּה הוּא בָּא כְּדֵי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶא עַזָּה. וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תָּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב, הֵיטֵב הָדֵק. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים. פִּטְמָהּ לַחֲצָאִין כְּשֵׁרָה. לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל. אִם כְּמִדָּתָהּ, כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין. וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

תָּנְיָא בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר. אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַחֲצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ. וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ. מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה: כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה:

ג״פ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג״פ
יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: ג״פ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי | מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

בְּנִי! אַחַר שֶׁגָּמַרְתָּ אֲמִירַת סֵדֶר הַקְּטֹרֶת, אֱמֹר אֶת שְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ: דְּאָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רַבִּי יֹסֵא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, לְעוֹלָם לֹא יְהֵא הַפָּסוּק הַזֶּה זָז מִתּוֹךְ פִּיךָ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ה׳, הֲלָכָה ה׳), וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת: בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה:

אָנָּא, בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, תַּתִּיר צְרוּרָה: אב״ג ית״ץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ, שַׂגְּבֵנוּ, טַהֲרֵנוּ, נוֹרָא: קר״ע שט״ן
נָא גִּבּוֹר, דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ, כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נג״ד יכ״ש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם, רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ, תָּמִיד גָּמְלֵם: בט״ר צת״ג
חֲסִין קָדוֹשׁ, בְּרוֹב טוּבְךָ, נַהֵל עֲדָתֶךָ: חק״ב טנ״ע
יָחִיד, גֵּאֶה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: יג״ל פז״ק
שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל, וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: שק״ו צי״ת

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אַתָּה צִוִּיתָנוּ, לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ, וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבֵטַל הַתָּמִיד, וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ, וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ, וְאַתָּה אָמַרְתָּ, וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ. לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקֻבָּל וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ, כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ, וּבְמִקּוֹמוֹ וּכְהִלְכָתוֹ:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ.

ז.

בְּנִי! עָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ד:): כָּל הָאוֹמֵר ׳תְּהִלָּה לְדָוִד׳ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, וְלָכֵן רָאֶה לְאוֹמְרָהּ עַכְשָׁו בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי יֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה רָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, וְהוּא כָּלוּל מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּכְשֶׁתַּגִּיעַ אֶל פָּסוּק: ״פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן״, תְּכַוֵּן מְאֹד, כִּי בְּפָסוּק זֶה נִרְמָז, אֲשֶׁר הַפַּרְנָסָה הִיא רַק בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן יֵשׁ נוֹהֲגִין בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים זֶה, פּוֹרְשִׂים כַּפֵּיהֶם כְּלַפֵּי הַשָּׁמַיִם, וְהוּא סִימָן לְקַבָּלַת הַשֶּׁפַע מִלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁתֹּאמַר פּ׳וֹתֵחַ׳ אֶ׳ת׳ יָ׳דֶיךָ׳ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שֵׁם פא״י וְסוֹפֵי תֵּבוֹת שֵׁם חת״ך, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח), כְּשֶׁאָדָם חוֹתֵ״ךְ וּמְבַטֵּל אֶת כַּעְסוֹ הַבָּא מֵהָאַ״ף יָבֹא עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל.

וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ.
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ.
וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעָזּוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ
יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ
יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה. אֶרֶךְ
אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהוָה לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל
כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו. וּכְבוֹד
הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים.
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל
הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק
יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב
יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו. לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו. וְאֵת כָּל
הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי. וִיבָרֵךְ
כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ
יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

חצי קדיש

חזן **יִתְגַּדַּל** וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן) בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קו״ח **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.**

חזן **יִתְבָּרַךְ** וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים

ח.

הַחַזָּן אוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ, וְאַחַר־כָּךְ עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, וְצָרִיכִין לְכַוֵּן מְאֹד בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּבְכָל שֵׁם וָשֵׁם, כִּי כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה הִיא נֶגֶד עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי, וְכָל שֵׁם וָשֵׁם הוּא נֶגֶד יִחוּד אַחֵר, וּבְאָמְרְךָ אֶת הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, נִשְׁמָתְךָ מִתְחַנֶּנֶת וּמְבַקֶּשֶׁת אָז מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהִיא צְרִיכָה, וְגֹדֶל הַתִּקּוּנִים וְהַיִּחוּדִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּעֵת אֲמִירַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר וּלְתָאֵר כְּלָל; כִּי אִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת אֲמִירַת הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁתִּקְּנוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, הָיוּ אוֹמְרִים אוֹתָן בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּבִדְבֵקוּת עֲצוּמָה, וְהָיוּ מְכַוְּנִים בָּהֶן עַל כָּל־פָּנִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשָּׂה אָזְנוֹ אֶל מַה שֶּׁאוֹמֵר, וּמְכַוֵּן שֶׁהוּא מְדַבֵּר אָז פָּנִים אֶל פָּנִים אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָז אֶל רֹב טוּב הַגָּנוּז יִזְכֶּה.

טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בעשי״ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים.

אם לא אמר זכרנו ונזכר לאחר שכבר אמר ברוך אתה ה׳ אינו חוזר, אבל אם נזכר קודם שאמר ה׳ אף שאמר ברוך אתה חוזר לזכרנו וכו׳:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בקיץ **מוֹרִיד הַטָּל.** בחורף **מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.**

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

בעשי״ת מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמָן, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

שכח לומר מי כמוך דינו כמו בזכרנו:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

קדושה בחזרת הש״ץ

נַקְדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצְךָ כְּנֹעַם שִׂיחַ סוֹד שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמִּשַּׁלְּשִׁים לְךָ קְדֻשָּׁה. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה

וְאָמַר: קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קו״ח
יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל (בעשי״ת: הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

אם סיים האל הקדוש בעשי״ת ותוך כדי דיבור נזכר ואמר המלך הקדוש יצא, אבל אם שהה לאחר האל הקדוש כדי דיבור לא יצא ויחזור לראש התפלה:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה.
חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדָעַת. בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ, וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ
לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה
שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָרוֹצֶה
בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי
פָשָׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה. בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ. וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה
לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי אֵל גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

בתענית צבור אומר הש״ץ ענינו:

רְפָאֵנוּ יְהוָה וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ
אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ *).
כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

*) הרוצה להתפלל בעד החולה יאמר כאן תחנה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁלַח מְהֵרָה
רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף
לְחוֹלָה (פב״פ) בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל: כי אל וכו׳

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל
מִינֵי תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן (בקיץ בְּרָכָה) (בחורף
טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ.

עֲנֵנוּ יְהוָה עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל
תֵּפֶן אֶל רִשְׁעֵנוּ. וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם
נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה.
עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְהוָה הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה.
פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָעוֹנֶה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָה:

וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵיטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

שכח לומר בחורף טל ומטר ונזכר קודם שהתחיל תקע אומרו במקום שנזכר, התחיל לומר תקע יאמרנו בשומע תפלה, שכח בשומע תפלה יאמרנו בין שומע תפלה לרצה, שכח גם שם אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברך עלינו ויתפלל כסדר ואם כבר עקר רגליו חוזר לראש התפלה, ואם הסיח דעתו מלומר עוד תחנונים ואמר יהיו לרצון הוי כעקר רגליו וחוזר לראש התפלה.

שאל מטר בימות החמה מחזירין אותו לראש הברכה (דה״ח)

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: (בעשי״ת: הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

אם טעה בעשי״ת ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט, אם נזכר תוך כדי דיבור אומר המלך המשפט ואם לאחר כדי דיבור אין מחזירין אותו:

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה. וְכָל הַמִּינִים כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכָל אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים. וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל פְּלֵיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק. וְעָלֵינוּ. יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. וּלְעוֹלָם לֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יהוה, מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וְתִשְׁכֹּן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם. וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. *) בת״ב במנחה אומרים כאן נחם בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ. וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל

נַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת אֲבֵלֵי צִיּוֹן וְאֶת אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת הָעִיר הָאֲבֵלָה וְהַחֲרֵבָה וְהַבְּזוּיָה וְהַשּׁוֹמֵמָה. הָאֲבֵלָה מִבְּלִי בָנֶיהָ וְהַחֲרֵבָה מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ. וְהַבְּזוּיָה מִכְּבוֹדָהּ. וְהַשּׁוֹמֵמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב. וְהִיא יוֹשֶׁבֶת וְרֹאשָׁהּ חָפוּי כְּאִשָּׁה עֲקָרָה שֶׁלֹּא יָלָדָה. וַיִּבְלְעוּהָ לְגְיוֹנוֹת. וַיִּירְשׁוּהָ עוֹבְדֵי זָרִים. וַיָּטִילוּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לֶחָרֶב. וַיַּהַרְגוּ בְּזָדוֹן חֲסִידֵי עֶלְיוֹן. עַל כֵּן צִיּוֹן כְּמוֹ תִבְכֶּה. וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ. לִבִּי לִבִּי עַל חַלְלֵיהֶם. מֵעַי מֵעַי עַל חַלְלֵיהֶם. כִּי אַתָּה יְהוָה בָּאֵשׁ הִצַּתָּהּ. וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ. כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְנַחֵם צִיּוֹן וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם.

הַיּוֹם וּמְצַפִּים תָּמִיד לִישׁוּעָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אָב הָרַחֲמָן חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ. רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ, חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ *):

בתענית צבור אומר כאן יחיד "ענינו" עד "בכל עת צרה וצוקה" [עמ' רלז]

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

---

*) אָנָּא יְהוָה, חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְהוָה, עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל, וּתְכַפֵּר לִי עַל חֲטָאַי וַעֲוֹנִי וּפְשָׁעַי. שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשְּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים. הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מְקָרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קוֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבִזָּיוֹן לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִשֶּׁפַע בְּרֵכָה עֶלְיוֹנָה. כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וְיִקַּיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

תפלה לעצירת הגשמים בשומע תפלה:

וַעֲנֵנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ גְּדֻלּוֹ וְהַדְרַת כְּבוֹדוֹ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְתַשְׂבִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ, וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ וּמֵעוֹשֶׁר מַתְּנַת יָדֶךָ. שְׁמוֹר וְהַצֵּל שָׁנָה זוֹ מִכָּל דָּבָר רָע, וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית, וּמִכָּל מִינֵי פֻּרְעָנֻיּוֹת, וַעֲשֵׂה לָהּ תִּקְוָה וְאַחֲרִית שָׁלוֹם, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל תְּבוּאָתֵנוּ וּפֵרוֹתֵינוּ, וּבָרְכֵנוּ

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם
שְׁעֵה. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן.
וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים זה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ
וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְפָנֶיךָ, לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

בראש חדש בחוהמ״פ בחוהמ״ס

רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ חַג הַמַּצּוֹת חַג הַסֻּכּוֹת

הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בּוֹ
לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבִדְבַר
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ.
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה וּנְדָבָה לְחַיִּים וְשׂוֹבַע וְשָׁלוֹם, כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, וְהָסֵר מִמֶּנּוּ דֶּבֶר
וְחֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רָעָה וּשְׁבִי וּבִזָּה וְיֵצֶר הָרָע וַחֲלָיִים רָעִים וְקָשִׁים וּמְאוּרָעוֹת
רָעוֹת וְקָשׁוֹת, וּגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ, וְיָגֵלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ,
וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ.
כי אתה שומע תפלת וכו׳:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ. מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

בחנוכה ופורים אומרים כאן ועל הנסים:

וְעַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַנֶּחָמוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בִּזְמַן הַזֶּה:

לחנוכה

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

בעשי״ת וּכְתֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

שכח לומר וכתוב ונזכר קודם שאמר ה׳ מברכת הטוב שמך חוזר, ואם נזכר לאחר שאמר ה׳ אינו חוזר:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה. וִיהַלְלוּ וִיבָרְכוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

רְצוֹנֶךָ: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְאַחַר כַּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת (יָמִים אֵלּוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה) יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

לפורים

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר. וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ. (וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה):

בחזרת התפלה בתענית צבור יאמר הש״ץ כאן או״א וכו׳:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
משֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ. כָּאָמוּר:
יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם
לְךָ שָׁלוֹם:

הקהל אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים
עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה. חַיִּים חֵן וָחֶסֶד
וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.
בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי
בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים
וְאַהֲבַת חֶסֶד. וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים
וְשָׁלוֹם. וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת
כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ.
בָּרֵךְ עַז וְשָׁלוֹם:

בעשי״ת בְּסֵפֶר חַיִּים. בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וּפַרְנָסָה טוֹבָה. וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת.
יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:

שכח לומר בספר חיים וכו׳ הדין כמו וכתוב:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
בַּשָּׁלוֹם:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אֱלֹהַי. נְצֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי
תִדֹּם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ.
וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה.
מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם.

יִהְיוּ רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁלֹּא תַעֲלֶה קִנְאַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְאָתִי
עַל אֲחֵרִים. וְשֶׁלֹּא אֶכְעוֹס הַיּוֹם וְשֶׁלֹּא אַכְעִיסְךָ. וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע. וְתֵן בְּלִבִּי
הַכְנָעָה וַעֲנָוָה. מַלְכֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ. יַחֵד שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ בְּנֵה עִירְךָ יַפֵּד בֵּיתֶךָ וְשַׁכְלֵל
הֵיכָלֶךָ. וְתַבֵּץ קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וּפְדֵה צֹאנָךְ וְשַׂמֵּח עֲדָתֶךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. עֲשֵׂה
לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:
יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) **בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:**

יִהְיוּ רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי
עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי
עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

מראש חודש אלול עד אחר שמיני עצרת מוסיפים מזמור זה:

לְדָוִד. יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. יְהוָה מָעוֹז חַיַּי מִמִּי
אֶפְחָד: בְּקָרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי. צָרַי
וְאֹיְבַי לִי. הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ: אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא
לִבִּי. אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ: אַחַת שָׁאַלְתִּי
מֵאֵת יְהוָה. אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ. שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי.
לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ: כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכּוֹ בְּיוֹם
רָעָה יַסְתִּירֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ. בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי: וְעַתָּה יָרוּם

רֹאשִׁי עַל אֹיְבֵי סְבִיבוֹתַי. וְאָזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה.
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה: שְׁמַע יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא. וְחָנֵּנִי
וַעֲנֵנִי: לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי. אֶת פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ: אַל
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ. עֶזְרָתִי הָיִיתָ. אַל
תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי.
וַיהוָה יַאַסְפֵנִי: הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר
לְמַעַן שׁוֹרְרָי: אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי. כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר
וִיפֵחַ חָמָס: לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים:
קַוֵּה אֶל יְהוָה. חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ. וְקַוֵּה אֶל יְהוָה:

נפילת אפים

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתֵנוּ, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבַּרְנוּ דֹפִי, הֶעֱוִינוּ,
וְהִרְשַׁעְנוּ, זַדְנוּ, חָמַסְנוּ, טָפַלְנוּ שֶׁקֶר,
יָעַצְנוּ רָע, כִּזַּבְנוּ, לַצְנוּ, מָרַדְנוּ, נִאַצְנוּ, סָרַרְנוּ,
עָוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרַרְנוּ, קִשִּׁינוּ עֹרֶף. רָשַׁעְנוּ,
שִׁחַתְנוּ, תִּעַבְנוּ, תָּעִינוּ, תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה
לָנוּ. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי
אֱמֶת עָשִׂיתָ. וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אַתָּה וּבַעַל הָרַחֲמִים נִקְרֵאתָ. וְדֶרֶךְ
תְּשׁוּבָה הוֹרֵיתָ. גְּדֹלַת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ תִּזְכּוֹר

הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזָרַע יְדִידֶיךָ. תֵּפֶן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים.
כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הָרַחֲמִים. בְּתַחֲנוּן וּבִתְפִלָּה פָּנֶיךָ
נְקַדֵּם, כְּהוֹדַעְתָּ לָעָנָו מִקֶּדֶם. מֵחֲרוֹן אַפְּךָ שׁוּב, כְּמוֹ
בְּתוֹרָתְךָ כָּתוּב, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נֶחְסֶה וְנִתְלוֹנָן. כְּיוֹם
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן. תַּעֲבֹר עַל פֶּשַׁע וְתִמְחֶה אָשָׁם.
כְּיוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. תַּאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתַקְשִׁיב
מֶנּוּ מַאֲמַר. כְּיוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה, וְשָׁם נֶאֱמַר:

יחיד אינו אומר הי״ג מדות

וַיַּעֲבֹר יְהוָה | עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא

יְהוָה | יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד
וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה
וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי
פָשָׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח, וְרַב חֶסֶד
לְכָל קֹרְאֶיךָ:

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד, צַר לִי מְאֹד, נִפְּלָה נָּא בְיַד
יְהוָה, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו, וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה:

רַחוּם וְחַנּוּן חָטָאתִי לְפָנֶיךָ. יְהוָה מָלֵא רַחֲמִים.
רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי: יְהוָה אַל בְּאַפְּךָ
תוֹכִיחֵנִי. וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: חָנֵּנִי יְהוָה. כִּי
אֻמְלַל אָנִי. רְפָאֵנִי יְהוָה. כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי:

וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד. וְאַתָּה יְהוָה עַד מָתָי:
שׁוּבָה יְהוָה. חַלְּצָה נַפְשִׁי. הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן
חַסְדֶּךָ: כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ. בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה
לָךְ: יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי. אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי.
בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי.
עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן.
כִּי שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי.
יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח: יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי.
יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

ואחר כך אומרים "שומר ישראל" וכו' תמצא להלן

לתענית צבור ולעשרת ימי תשובה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בָּרֵךְ (בעשי"ת: חַדֵּשׁ) עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כַּלֵּה כָּל צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. סְתֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵינוּ וּמְקַטְרְגֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כַּלֵּה דֶבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וְעָוֹן וּשְׁמַד
מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. סְלַח וּמְחַל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מְחֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. קְרַע. רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:

לתענית ציבור

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לִגְאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לְפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה*):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכְרֵנוּ לִזְכִיּוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לִסְלִיחָה וּמְחִילָה:

לעשרת ימי תשובה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה*):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכִיּוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

---

*) יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּתֵּן לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי וּלְכָל הַמְּסוּבִּים עַל שׁוּלְחָנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מְזוֹנוֹתַי בְּכָבוֹד בִּזְכוּת שְׁמְךָ הַגָּדוֹל (דְּיַקְרְנוּסְא) (ס״א נִיקוּד זה דְּיַקְרְנוּסְא) הַמְמוּנֶה עַל הַפַּרְנָסָה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. נְקוֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

באם אין אומרים תחנון אומרין כאן קדיש תתקבל

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. שְׁמֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד. וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד. הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. שְׁמֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ. וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת לְקָדוֹשׁ:

מִתְרַצֶּה בְּרַחֲמִים וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים. הִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי. כִּי אֵין עוֹזֵר: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה. כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: יְהִי

חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ. כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: עָזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה. עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ. כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. בְּרֹגֶז עֲקֵדָה תִּזְכּוֹר. בְּרֹגֶז תְּמִימוֹת תִּזְכּוֹר: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ. זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא, וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.
שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שָׂמָנוּ
כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ
כְּכָל הֲמוֹנָם: שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים
אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים
לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שֶׁהוּא
נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל.
וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד.
אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ
הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת
עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת
יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר

ט.

בְּנִי! אוֹמְרִים "עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ" בְּכַוָּנָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּתְפִלָּה זוֹ תִּקָּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּעֵת שֶׁכָּבַשׁ אֶת יְרִיחוֹ וְנִכְנָס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ מְלֵאָה סוֹדוֹת וְיִחוּדִים עֶלְיוֹנִים, וּמְאִירָה אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא עַל הָאוֹמְרָהּ, וּמְבַטֶּלֶת מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֵרֹב חַטָּאָיו, וְנִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אִם יְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת. וְרָאוּי שֶׁתְּכַוֵּן עָלֵינ"וּ אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹ"ן, לְהַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל מֵרוּם הַמַּעֲלוֹת אוֹר הָאֵין סוֹף לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת הַמִּתְלַבְּשׁוֹת בְּאַרְבַּע עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּמְהַבְּלִים וּמְבַטְּלִים אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֵינוּ כְּלָל, וּמְגַלִּים לַכֹּל אֲשֶׁר הַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַזָּהִיר לְאוֹמְרָהּ אַחַר כָּל תְּפִלָּה מֻבְטָח לוֹ שֶׁתְּפִלָּתוֹ לֹא תָּשׁוּב רֵיקָם.

יִקְרָאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי לְךָ תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יָקָר יִתֵּנוּ. וְיַקַּבְּלוּ כֻּלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא: עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר. דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם. כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא. וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל. אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:

קדיש יתום

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת לְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

סֵדֶר תְּפִלַּת עַרְבִית

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי, כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא רְשׁוּת (בְּרָכוֹת כז:), וּפֵרְשׁוּ הַמְקֻבָּלִים, כִּי בַּלַּיְלָה אָז הוּא חֹשֶׁךְ הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְׁטוֹת בָּעוֹלָם, וְנִסְגָּרִין שַׁעֲרֵי גַּן־עֵדֶן, וְהַדִּינִין מַתְחִילִים לְעוֹפֵף בָּאֲוִיר הָעוֹלָם, וְעַל־כֵּן אָז צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה מִכָּל הַמַּזִּיקִים, וְלָכֵן תְּפִלַּת עַרְבִית הִיא רְשׁוּת אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית וּמְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לְהֵיכַל ה׳ וְיוֹדֵעַ לְכַוֵּן כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה, אֲזַי נִמְשֶׁכֶת עָלָיו שְׁמִירָה יְתֵרָה; וְלָכֵן מַה טּוֹב וְנָעִים לְהַקְּדִים לְהִתְפַּלֵּל תֶּכֶף־וּמִיָּד בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה אֶת תְּפִלַּת עַרְבִית לִפְנֵי שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזוֹ מְלָאכָה, כִּי כָּךְ יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁהִתְפַּלֵּל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ד:): שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם בָּא מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב, וְאוֹמֵר, אֵלֵךְ לְבֵיתִי וְאֹכַל קְמְצָא וְאֶשְׁתֶּה קְמְצָא וְאִישַׁן קְמְצָא, וְאַחַר־כָּךְ אֶקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְאֶתְפַּלֵּל וְחוֹטַפְתּוֹ שֵׁנָה, וְנִמְצָא יָשֵׁן כָּל הַלַּיְלָה. וְלָכֵן יִרְא שָׁמַיִם מִתְפַּלֵּל תֶּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁרַק מַגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת עַרְבִית. וּצְרִיכִים לְכַוֵּן מְאֹד בִּתְפִלַּת עַרְבִית יוֹתֵר מִשְּׁאָר תְּפִלּוֹת, כִּי הָאָדָם עָיֵף וְיָגֵעַ מִכָּל טִרְדּוֹת הַיּוֹם, וְדֶרֶךְ הַטֶּבַע שֶׁחוֹטַפְתּוֹ שֵׁנָה, וּמַה גַּם שֶׁבְּדִיּוּק אָז נַעֲשֶׂה עָסוּק, וְצָרִיךְ לָלֶכֶת פֹּה אֶל פְּגִישָׁה, פֹּה אֶל חֲתֻנָּה אוֹ שְׁאָר טִרְדּוֹת, וּבֵין כָּךְ שׁוֹכֵחַ לְהִתְפַּלֵּל, וְלָכֵן הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וּמַקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית.

ב.

אָהוּבִי, בְּנִי! לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה תִּהְיֶה זָהִיר עַד מְאֹד לוֹמַר: "לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ", אֲשֶׁר הָאֲמִירָה לְבַד עוֹשֶׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעִנְיַן הַיִּחוּד הַזֶּה הוּא כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא אַחַר הַבְּרִיאָה וְעוֹלָם הַבָּא הוּא קֹדֶם הַבְּרִיאָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא), וְתַכְלִית עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁאָדָם הַמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, אֲשֶׁר הַהֶעְלֵם וְהַהֶסְתֵּר כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לִטְעוֹת וּלְהַפְרִיד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכֵן כְּשֶׁמְּקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת מְדַבְּרִים גַּשְׁמִיִּים, בָּזֶה הוּא מְחַבֵּר אֶת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד עִם הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל אַחְדוּת אַחַת, וְעַל־כֵּן

תפלת ערבית לחול ולמוצאי שבת

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (יאהדונהי) בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ (יאהויהה) וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ (איהיוהה) לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בְּו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהו״ה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עִם כָּל הַמִּצְווֹת הַכְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ, וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבִּי נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, ״וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ״.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְהוָה כָּל עַבְדֵי יְהוָה. הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בַּלֵּילוֹת: שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְהוָה: יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן. עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ג״פ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג״פ יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: ג״פ יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ. יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן. כִּי אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי: יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ. וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה. מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם. יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ:

נוֹהֲגִים לוֹמַר לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה וְלִפְנֵי כָּל עֲשִׂיַּת מִצְוָה: ״לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ״, שֶׁזֶּה סוֹד שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת ״הַוָ״ה״ — ״אֲדָנָ״י״, וְכָל מִצְוָה וּתְפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים גַּם בִּדְחִילוּ (יִרְאָה) וּרְחִימוּ (אַהֲבָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם ״הַוָ״ה״ — ״אֶהְיֶ״ה״, וּרְחִימוּ (אַהֲבָה) וּדְחִילוּ (יִרְאָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם ״אֶהְיֶ״ה״ — ״הַוָ״ה״, וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה עִם כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וְעִם כָּל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים: ב, נה); וְעַל־כֵּן רָאוּי לוֹמַר נָסַח זֶה:

חצי קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

חזן: **בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:**

קהל וחזן: **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:**

ג.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁנֶּחֱשָׁךְ הָעוֹלָם וְנַעֲשָׂה לַיְלָה וְדִינִים נִתְעוֹרְרִים, אֲזַי צְרִיכִים לְרַחֲמִים גְּדוֹלִים לְהִנָּצֵל מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים שֶׁמְּשׁוֹטְטִין עַכְשָׁו בָּאֲוִיר הָעוֹלָם, וְהֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין אַרְבַּע רָאשֵׁי קְלִפּוֹת: עָוֹן, מַשְׁחִית, אַף, חֵימָה, וְיֵשׁ תַּחְתֵּיהֶם אַלְפֵי אַלָּפִים וְרֹב רְבָבוֹת קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים, וְעַל־כֵּן תִּקְּנוּ לוֹמַר בְּהַתְחָלַת תְּפִלַּת עַרְבִית פָּסוּק (תְּהִלִּים עח, לח): ״וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ״: שֶׁבְּפָסוּק זֶה מַכְנִיעִים אֶת הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין, אַרְבַּע רָאשֵׁי קְלִפּוֹת: עָוֹן, מַשְׁחִית, אַף, חֵימָה, הַשּׁוֹלְטִין בַּלַּיְלָה וּמַחְטִיאִין בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לוֹמַר אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בַּלַּיְלָה, וְהוּא מֵאִיר עַל הָאָדָם הָאַרְבָּעַת מַלְאָכֵי הַשְּׁמִירָה, שֶׁהֵם: גַּבְרִיאֵל, מִיכָאֵל, רָפָאֵל, אוּרִיאֵל, הַשּׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי חֵטְא, וְלָכֵן רְאֵה לְאוֹמְרוֹ

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים. בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים, וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים. וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה. גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה. וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה. יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה לְאַט. וְיֵשׁ בְּפָסוּק זֶה שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁמַּכְנִיעִין אֶת הַקְּלִפּוֹת דְּמֶרְכָּבָה הַטְּמֵאָה: עָוֹן, מַשְׁחִית, אַף, חֵימָה, וּמוֹרִיד וּמְבָרֵר אֶת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה מַלְאֲכֵי הַשְּׁמִירָה: גַּבְרִיאֵל, מִיכָאֵל, רְפָאֵל, אוּרִיאֵל, וְנִמְתָּקִין. וַאֲחַר־כָּךְ בְּאָמְרָךְ: בָּרְכ״וּ אֶת יְהֹוָ״ה הַמְבֹרָךְ, תְּכַוֵּן בָּרְכ״וּ אוֹתִיּוֹת כ״ו (יְהֹוָ״ה פְּשׁוּטָה) ר״ב הֵם רִבּוּעַ שֶׁל ע״ב: י׳, י״ה, יה״ו, יהו״ה, (עוֹלֶה ע״ב) וְרִבּוּעַ שֶׁל מ״ה: יו״ד, יו״ד ה״א, יו״ד ה״א וא״ו, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, (עוֹלֶה ק״ל) ע״ב ק״ל עוֹלֶה ר״ב, וְזֶה סוֹד (יְשַׁעְיָה יט, א): ״הִנֵּה יְהֹוָ״ה רֹכֵ״ב עַל עָ״ב קַ״ל״, וְנִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלִפּוֹת שֶׁל מֵצַ״ר יָ״ם, וְנִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בְּאָמְרוֹ: בָּרוּ״ךְ יְהֹוָ״ה הַמְבֹרָ״ךְ לְעוֹלָ״ם וָעֶ״ד, שֶׁהוּא נֶגֶד: נֶפֶ״שׁ רוּ״חַ נְשָׁמָ״ה חַיָּ״ה יְחִידָה.

ד.

בְּנִי! עַכְשָׁו לִפְנֵי שֶׁאַתָּה אוֹמֵר אֶת שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע וּשְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת שֶׁאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע, תִּתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה וּבְתִשׁוּקָה עֲצוּמָה אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עַכְשָׁו נִשְׁמָתְךָ נִכְנֶסֶת אֶל אַרְבָּעָה הֵיכָלִין קְדוֹשִׁים, וְהַמְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת וּמִתְפַּלֵּל לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בִּבְרָכוֹת אֵלּוּ, נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, לְהָאִיר עַל נַפְשׁוֹ אוֹר אֱלֹקִי, שֶׁפַּע הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בִּרְכַּת ״הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים״ הוּא בְּהֵיכָל ״לִבְנַת הַסַּפִּיר״, בְּאָמְרְךָ ״בְּחָכְמָה״ תְּכַוֵּן אֲצִילוּת, וּבְאָמְרְךָ ״פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים״, תְּכַוֵּן בְּרִיאָה

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ. תּוֹרָה
וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ. עַל
כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ.
וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם
וָעֶד: כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם
וָלָיְלָה: וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים: בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יחיד אומר: אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ

שֶׁהֵם הָעוֹלָמוֹת הַנִּקְרָאִים שְׁעָרִים לְגַבֵּי אֲצִילוּת, וּבְאָמְרָךְ "וּבְתִבּוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים", תְּכַוֵּן יְצִירָה, וּבְאָמְרָךְ "וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים" תְּכַוֵּן עֲשִׂיָּה, וּבָזֶה תִּתְעוֹרֵר בְּךָ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לָרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וְכֵן בִּרְכַת "אַהֲבַת עוֹלָם" הִיא בְּהֵיכַל "אַהֲבָה", וְתִתְעוֹרֵר אָז בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל שֶׁבָּרָאנוּ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה, וְתִשְׁפּוֹךְ נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַהֲבָתוֹ אֵלֵינוּ לֹא תָסוּר לְעוֹלָם וָעֶד, אֶלָּא אֲנַחְנוּ נֹאהַב אוֹתוֹ וְהוּא יֹאהַב אוֹתָנוּ. וְאַחַר־כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן, וּצְרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה.

קְרִיאַת שְׁמַע

בְּנִי! בְּנִי! אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר מַה קּוֹרֶה בְּאָמְרְךָ עַכְשָׁו קְרִיאַת שְׁמַע, אַתָּה מְצַנֵּן אֶת הַגֵּיהִנּוֹם, וּמוֹחֵלִין לְךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְנִשְׁמָתְךָ נִדְבֶּקֶת אָז אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן תֹּאמַר לְאַט מִלָּה בְּמִלָּה וְאַל תַּחְטֹף, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יְחוּדִים עִלָּאִין נַעֲשִׂים עַכְשָׁו עַל־יְדֵי אֲמִירַת הַקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁלְּךָ — אַשְׁרֶיךָ!

וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם. עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי. אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם. לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ. יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף יְהוָה בָּכֶם. וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה. אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם. וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ. וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ. וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם. וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי

בִּגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם. וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת. וּרְאִיתֶם אֹתוֹ. וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת
יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי
עֵינֵיכֶם. אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם
אֶת כָּל מִצְוֹתָי. וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֱמֶת.

החזן חוזר ואומר: יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת:

וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ. כִּי הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֵין זוּלָתוֹ. וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: הַפּוֹדֵנוּ
מִיַּד מְלָכִים. מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הָעָרִיצִים.
הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ. וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי
נַפְשֵׁנוּ. הָעוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר. נִסִּים
וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים. וְלֹא
נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ.
וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ: הָעוֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים
וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה. אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם. וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין
גִּזְרֵי יַם סוּף. אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם
בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע. וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ. שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ
לִשְׁמוֹ: וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם. מֹשֶׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה. וְאָמְרוּ כֻלָּם:

וְאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע תֹּאמַר אֶת שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ "וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת" הוּא בְּהֵיכַל "הָרָצוֹן", וּתְכַוֵּן שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל שׂוֹנְאֶיךָ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְכֵן בִּרְכַּת

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה. מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ.
נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ.
בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה. זֶה אֵלִי עָנוּ. וְאָמְרוּ: יְהוָה יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר. כִּי פָדָה יְהוָה אֶת יַעֲקֹב. וּגְאָלוֹ
מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ
לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ.

"הַשְׁכִּיבֵנוּ" הִיא בְּהֵיכַל "קְדֻשִׁים", אֲשֶׁר שָׁם נַעֲשָׂה הַזִּווּג הָעֶלְיוֹן — הַ'שְׁכִּיבֵנוּ אָ'בִינוּ לְ'שָׁלוֹם (רָאשֵׁי תֵּבוֹת לֵאָ"ה) עַלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְתִתְחַנֵּן "וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ" — שֶׁתִּהְיֶה מְסֻבָּב עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּסֻכָּה, וּבְיוֹתֵר תִּבְכֶּה וְתִתְחַנֵּן בְּאָמְרָךְ "וְתַקְּנֵנוּ מַלְּכֵּנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ", אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל הִזְהִירָנוּ עַל זֶה בְּיוֹתֵר, וְאָמַר (שִׂיחוֹת הַר"ן, סִימָן רלח): הֲלֹא אֵלּוּ הַתְּחִנּוֹת צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא מְאֹד, כִּי זֹאת הִיא תְּפִלָּה יְקָרָה מְאֹד מְאֹד, כִּי מְאֹד צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּתֵּן לָנוּ עֵצָה טוֹבָה, שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם הָעִקָּר הוּא הָעֵצָה, לָדַעַת אֵיךְ לָתֵת לְעַצְמוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה עַל כָּל דָּבָר. וְעִקַּר הַצָּרוֹת שֶׁל הָאָדָם הוּא, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, וְלָכֵן תְּבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן הַרְבֵּה עַל תִּקּוּן הָעֵצָה, וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה "וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ", שֶׁיַּסְתִּירֵנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז נִהְיֶה בְּטוּחִים בְּהַכֹּל. וּכְשֶׁתִּגְמֹר אֶת שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת שֶׁלִּפְנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּשְׁתַּיִם שֶׁלְּאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע, כְּשֶׁהַחַזָּן אוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ, אָז אַתָּה נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. בְּנִי, בְּנִי! כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה יֵשׁ בָּהּ יְחוּדִים עֶלְיוֹנִים אֲחֵרִים, וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יָדְךָ, אֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה רָחוֹק מִכַּוָּנַת הַשֵּׁמוֹת, רַק בְּאָמְרְךָ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת אֶת הַבְּרָכוֹת וּתְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, אֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עַכְשָׁו בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְהָיָה כְּדַאי שֶׁתֵּרֵד לְזֶה הָעוֹלָם רַק לְהִתְפַּלֵּל פַּעַם אַחַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת בִּתְפִלַּת עַרְבִית, אֵיזֶה נֹעַם וְאֵיזֶה שַׂעֲשׁוּעַ אַתָּה גּוֹרֵם עַכְשָׁו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, "עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ" (יְשַׁעְיָה סד, ג), אַשְׁרֶיךָ!

וְחוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְחָנֵּן בַּעֲדֵנוּ: וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר, וְחֶרֶב, וְרָעָב, וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד:

בחוץ לארץ בחול אומרים ברכה זו:

בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים, יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי. וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ, נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם, לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה בַּיּוֹם. בָּרוּךְ יְהוָה בַּלָּיְלָה. בָּרוּךְ יְהוָה בְּשָׁכְבֵנוּ. בָּרוּךְ יְהוָה בְּקוּמֵנוּ. כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים. אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד, וּמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת, בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ: יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מָלָךְ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם

וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא, וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו: הש״ץ אומר ח״ק

חזן **יִתְגַּדַּל** וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פּוּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן) בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

קו״ח **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.**

חזן **יִתְבָּרַךְ** וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ **אָמֵן:**

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בעשי״ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בקיץ **מוֹרִיד הַטָּל.** בחורף **מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.**

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים

סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

בעשי״ת מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמָן, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל (בעשי״ת: הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה.

במוצאי שבת ויו״ט אומרים זה, ואם שכח אינו חוזר:

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ לְמַדֵּעַ תּוֹרָתֶךָ. וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וַתַּבְדֵּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם. חֲשׁוּבִים מִכָּל חֵטְא. וּמְנֻקִּים מִכָּל עָוֹן. וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ:

חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדָעַת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ, וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָּשָׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ. וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי אֵל גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְהוָה וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ *). כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

*) הרוצה להתפלל בעד החולה יאמר כאן תחנה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לְחוֹלֶה (פב״פ) בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל: כי אל וכו׳

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן (בקיץ בְּרָכָה) (בחורף טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵיטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ

גְּלִיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: (בעשי״ת: הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה. וְכָל הַמִּינִים כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכָל אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים. וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל פְּלֵיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק. וְעָלֵינוּ. יֶהֱמּוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. וּלְעוֹלָם לֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וְתִשְׁכֹּן בְּתוֹכָהּ

כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם. וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ. וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם וּמְצַפִּים תָּמִיד לִישׁוּעָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אָב הָרַחֲמָן חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ. רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ, חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם שְׁעֵה. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים זה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְפָנֶיךָ, לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד

וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

בראש חדש רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ בחוהמ״פ חַג הַמַּצּוֹת בחוהמ״ס חַג הַסֻּכּוֹת

חַזֵּהוּ. זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ. מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

בחנוכה ובפורים אומרים כאן על הניסים עמוד תנז

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

בעשי״ת וּכְתֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ וִיבָרְכוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶּלָה. הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה. חַיִּים חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד. וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵכְנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ עוֹ וְשָׁלוֹם:

בעשי״ת בְּסֵפֶר חַיִּים. בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וּפַרְנָסָה טוֹבָה. וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת. יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אֱלֹהַי. נְצֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדֹּם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשַׁבְתָּם.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁלֹּא תַעֲלֶה קִנְאַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְאָתִי עַל אֲחֵרִים. וְשֶׁלֹּא אֶכְעוֹס הַיּוֹם וְשֶׁלֹּא אַכְעִיסֶךָּ. וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע. וְתֵן בְּלִבִּי הַכְנָעָה וַעֲנָוָה. מִלְּכֵנוּ וֵאלֹהֵינוּ. יַחֵד שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ בְּנֵה עִירְךָ יַסֵּד בֵּיתֶךָ וְשַׁכְלֵל הֵיכָלֶךָ. וְקַבֵּץ קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וּפְדֵה צֹאנֶךָ וְשַׂמֵּח עֲדָתֶךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת **הַשָּׁלוֹם**) **בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:**

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

בתפלת ערבית בחול, אומר כאן הש״ץ קדיש שלם, ובמוצאי שבת אומר כאן הש״ץ חצי קדיש ואח״כ אומר ויהי נועם

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן **בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ.** אמן **בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן:**

קו״ח **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא**

חזן **יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא.** אמן **לְעֵלָּא** (בעשי״ת **וּלְעֵלָּא מִכָּל**) **מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן:**

(עד כאן חצי קדיש)

חזן **תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִי בִשְׁמַיָּא, וְאִמְרוּ אָמֵן:**

חזן **יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:**

חזן **עוֹשֶׂה שָׁלוֹם** (בעשי״ת **הַשָּׁלוֹם**) **בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:**

למוצאי שבת

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט

וְשִׁלְמַת רִשָּׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין. וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עֲלָאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יְהוָה צְבָאוֹת. מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וְתַשָּׁאֵנִי רוּחַ. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא. וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דְּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהוָה מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ. שָׁמְרָה זֹאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ. וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם. יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים. וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁנִּשְׁמֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה. וְהָיָה יְהוָה

מִבְטָחוֹ: בְּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי עַד. כִּי בְיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְהוָה: יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

יְהוָה אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים לַיהוָה:
וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ
וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן
קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן:

קו״ח יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

חזן יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר
וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. אמן לְעֵלָּא
(בעשי״ת וּלְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן:

חזן תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם
אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא, וְאִמְרוּ אָמֵן:

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:

חזן עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי:
עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַמּוֹט
רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר
יִשְׂרָאֵל: יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ
לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת
נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

קדיש יתום:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אמן בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. אמן בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

יִתְבָּרַךְ: וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא (בעשי״ת לְעֵלָּא מִכָּל) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי״ת הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

חזן: **בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ.**

קו״ח: **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד.**

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם

1.

בְּנִי! אוֹמְרִים "עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ" בְּכַוָּנָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּתְפִלָּה זוֹ תִּקְּנָה יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּעֵת שֶׁכָּבַשׁ אֶת יְרִיחוֹ וְנִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ מְלֵאָה סוֹדוֹת וְיִחוּדִים עֶלְיוֹנִים, וּמְאִירָה אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא עַל הָאוֹמָרָהּ, וּמְבַטֶּלֶת מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֵרֹב חֲטָאָיו, וְנִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אִם יְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת. וְרָאוּי שֶׁתְּכַוֵּן עָלֵינ״וּ אוֹתִיּוֹת עֶלְיו״ן, לְהַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל מֵרוּם הַמַּעֲלוֹת אוֹר הָאֵין סוֹף לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת הַמִּתְלַבְּשׁוֹת בְּאַרְבַּע עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּמְהַבְּלִים וּמְבַטְּלִים אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֵינוּ כְּלָל, וּמְגַלִּים לַכֹּל, אֲשֶׁר הַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְהַזָּהִיר לְאוֹמְרָהּ אַחַר כָּל תְּפִלָּה מֻבְטָח לוֹ שֶׁתְּפִלָּתוֹ לֹא תָּשׁוּב רֵיקָם.

וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וָרִיק
וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ.
וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי
מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס
זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל
לְבָבֶךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל
הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ.
וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת
שַׁדַּי, וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת
אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי
תֵּבֵל. כִּי לְךָ תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן.
לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד
שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וְיַקַּבְּלוּ כֻלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתֶךָ.
וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת
שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב
בְּתוֹרָתֶךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר: וְהָיָה
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ק״י.

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא: עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר.
דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם. כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא. וְעַד שֵׂיבָה
אֲנִי אֶסְבֹּל. אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:

סֵדֶר סְפִירַת הָעֹמֶר

א.

בְּנֵי הַיָּקָר! אֵין דֵּי דְּיוֹ וְאֵין קוֹלְמוֹסִין לְהַסְבִּיר אֶת עֹמֶק כַּוָּנַת הַתִּקּוּנִים, הַשֵּׁמוֹת, הַיִּחוּדִים וְהַצֵּרוּפִים, שֶׁנַּעֲשִׂים בְּעֵת סְפִירַת הָעֹמֶר, אַחַר הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיָּרְדָה בְּעֵת הַסֵּדֶר בְּלֵיל פֶּסַח, הָאוֹר וְהַמֹּחִין בְּאִתְעוֹרְרוּתָא דִּלְעֵילָּא, וְאַחַר־כָּךְ נוֹטְלִין כָּל הַמֹּחִין וּמַתְחִילִין לְהִכָּנֵס מֹחִין דְּקַטְנוּת וְגַדְלוּת וְכוּ׳, כְּפִי סֵדֶר הַסְּפִירָה. וַאֲנִי לֹא אָבוֹא אֶלָּא לְבָאֵר לְךָ בְּפַשְׁטוּת תַּכְלִית כַּוָּנוֹת הַסְּפִירָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְעַצְמְךָ הֶאָרָה עַל כָּל הַשָּׁנָה, כִּי הֶאָרַת סְפִירַת הָעֹמֶר נִמְשֶׁכֶת בְּדַקּוּת עַל כָּל הַשָּׁנָה, כַּיָּדוּעַ לַמְבִינִים (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הַלָּכוֹת פְּקֻדִּין, הֲלָכָה ד׳); כִּי עִקַּר כַּוָּנַת הַסְּפִירָה בִּפְשִׁיטוּת הוּא, שֶׁצְּרִיכִין לָדַעַת שֶׁיְּמֵי הָאָדָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן כָּל יוֹם וְיוֹם, וְהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל יוֹם וְיוֹם, כִּי אֵין שׁוּם יוֹם הוֹלֵךְ לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ שָׁעָה וָרֶגַע אֶחָת אֵינוֹ הוֹלֵךְ לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּסוֹד (וַיִּקְרָא כג, טו): ״שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה״, שֶׁהַשֶּׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם יְמֵי הַסְּפִירָה צְרִיכִין לִהְיוֹת תְּמִימוֹת וּשְׁלֵמוֹת בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, וְלֹא יֵלֵךְ מֵהֶם רֶגַע לְאִבּוּד, חַס וְשָׁלוֹם; כִּי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מְרַמְּזִין עַל כָּל יְמֵי חַיֵּי אָדָם שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם כְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, שֶׁהֵם שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי אֵין נִמְצָא יוֹם בָּעוֹלָם חוּץ מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, שֶׁהֵם חוֹזְרִים חָלִילָה, כָּל יְמֵי עוֹלָם. עַל־כֵּן כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם כְּלוּלִים בְּשִׁבְעַת יָמִים, שֶׁהֵם סוֹד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְכָל יוֹם כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁבְעָה יָמִים עַל־כֵּן הֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם מ״ט יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהַמִּצְוָה לִסְפֹּר כָּל יוֹם וְיוֹם, כְּדֵי לֵידַע וְלִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, שֶׁכָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, הֵם מְנוּיִים וּסְפוּרִים בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב טז, כב): ״כִּי שְׁנוֹת מִסְפָּר יֵאָתָיוּ אִם כִּימֵי שָׂכִיר יָמָיו״, וּכְתִיב (קֹהֶלֶת ו, יב): ״מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ״, וּכְתִיב (תְּהִלִּים צ, יב): ״לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע״. וְעַל־כֵּן אָסוּר לְהָאָדָם לִדְחוֹת אֶת עַצְמוֹ מִיּוֹם לְיוֹם, רַק לֵידַע הֵיטֵב שֶׁזֶּה הַיּוֹם לֹא יִהְיֶה לוֹ עוֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי יוֹם הָאַחֲר הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְהַלְוַאי שֶׁיִּפְרַע בִּזְמַנּוֹ, שֶׁיִּזְכֶּה לְמָחָר לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ, מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְפָרֵעַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹבַת הַזְּמַן שֶׁל יוֹם מָחָר בְּעַצְמוֹ. אֲבָל עַל־כָּל־פָּנִים, חָלִילָה, לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם. וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז): ״הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ״, שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה

מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְדָבְקָה בּוֹ, הָעִקָּר הוּא שֶׁיֵּדַע שֶׁהָעִקָּר הוּא הַיּוֹם, 'הַיּוֹם' הַיְנָקָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ערב), וְזֶה סוֹד מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהוּא הַתְחָלָה וַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהָעִקָּר הוּא הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בּוֹ, וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם, כִּי כָּל יְמֵי הָאָדָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים, שֶׁזֶּהוּ "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ", הַיְנוּ אִם תִּרְצוּ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְקַבֵּל, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַיּוֹם, לְיַדַּע, שֶׁהָעִקָּר הוּא הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כו, טז): "הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת", הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, וּכְתִיב (דְּבָרִים ד, מ): "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם"; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹנִין וְסוֹפְרִים שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלַל יְמֵי הָאָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, וּמַמְשִׁיכִין הָאֱמֶת וְהַקְּדֻשָּׁה עַל עַצְמוֹ, שֶׁיֵּדַע תָּמִיד בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁעִקַּר הוּא הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט, ה): "וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא", כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּעֵת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם, אָנוּ צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא, כְּדֵי לִזְכֹּר זֹאת הֱיטֵב, שֶׁיְּמֵי הָאָדָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים, כִּי מֵחֲמַת זֶהֲמַת מִצְרַיִם יְכוֹלִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵין הַיּוֹם מְסֻגָּל לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְיִרְצֶה לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם, עַל־כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁאֵינוֹ נָקִי מִזֶּהֲמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לא, כ): "מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ"; אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁסָּפַרְנוּ מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, וְזָכִינוּ לָצֵאת מִזֶּהֲמַת מִצְרַיִם וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, אָזַי אֵין צְרִיכִין עוֹד אַחַר־כָּךְ לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא בְּכָל יוֹם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, כִּי מִמֵּילָא זוֹכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם, עַל־יְדֵי שֶׁכְּבָר מָשַׁכְנוּ עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי מִצְוַת סְפִירָה וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה; כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה — לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁזֶּה הַיּוֹם מָנוּי וְסָפוּר, וּצְרִיכִין לָצֵאת בּוֹ חוֹבַת הַיּוֹם בְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא:

וְעַל־כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי הָעֹמֶר הוּא תִּקּוּן וְהַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַגְּדָרִים שֶׁל הַמֹּחִין, כְּדֵי לְקַבֵּל הַמֹּחִין בְּהַרְחָבָה וּבְמִדָּה, וְשֶׁלֹּא לִתֵּן יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹתֵר מִדַּאי מֵהַצְּמָצוּמִים וְהַמִּדּוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַהְפְּכוּ הָאֱמֶת, וְעַל־כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְשֵׂכֶל מְיֻחָד, שֶׁזֶּה עִקַּר אוֹר יוֹם, שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל,

וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת (מַעֲשֶׂה יג) בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם בָּא עִם שִׁירִים וְחִדּוֹת, שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין, שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בַּיָּמִים, כִּי אוֹר יוֹם הוּא הַשֵּׂכֶל. וְזֶהוּ "שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ" (קֹהֶלֶת ב, יג). אֲבָל בְּכָל יוֹם יֵשׁ חֹשֶׁךְ שֶׁקָּדֶם לָאוֹר, כִּי הַלַּיְלָה קֹדֶם אֶל הַיּוֹם בְּסֵדֶר הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, ה): "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד", וּבְשָׁרְשׁוֹ בְּקָדְשָׁה הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל, מַה שֶּׁהַחֹשֶׁךְ קֹדֶם לָאוֹר, כִּי הַחֹשֶׁךְ הוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת, צִמְצוּם הַמֹּחִין, שֶׁזֶּהוּ לְבָנָה, שֶׁשִּׁלִּיטָתָהּ בַּלַּיְלָה, שֶׁהִיא סוֹד מַלְכוּת, שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וְקַבָּלַת הַמֹּחִין עַל יָדָהּ דַּיְקָא, אֲבָל מֵחֲמַת פְּגַם מַעֲשֵׂי בְּנֵי־אָדָם, שֶׁהֵם פְּגַם מְעוּט הַלְּבָנָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁם, כִּי מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם, וּמִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא זֶהֲמַת מִצְרַיִם; כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִפְּגַם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא פְּגַם הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא מְעוּט הַלְּבָנָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, חֹשֶׁךְ מַמָּשׁ, שֶׁרוֹצֶה לְהַחְשִׁיךְ אוֹר הַיּוֹם לְגַמְרֵי, הַיְנוּ שֶׁרוֹצֶה לְבַלְבֵּל אֶת הַדַּעַת וּלְהַחְשִׁיךְ אֶת אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אוֹר הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה הָאֲמִתִּית הַמֵּאִיר בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר יוֹם. וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַטָּעֲיוֹת, שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לִדְחוֹת זֶה הַיּוֹם, עַד שֶׁעַל־פִּי הָרֹב נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אֵין זֶה הַיּוֹם נִמְנָה וְנִסְפָּר כְּלָל בִּימֵי חַיָּיו, כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי כְּפִי הִשְׁתַּטְּחוּת וְהִתְפַּשְּׁטוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְלִפָּה שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם, בְּוַדַּאי קָשֶׁה מְאֹד לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בִּפְרָט בִּתְפִלָּה, שֶׁשָּׁם בָּאִים כָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל צְרִיכִין לֵידַע שֶׁאַף־עַל־פִּי־כֵן זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם וְעוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן, וּבְוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ טוֹב רַק שֶׁהַחֹשֶׁךְ מְכַסֶּה עָלָיו, כִּי הַקְלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי, וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִשְׁתַּדֵּל לִשְׁבֹּר הַקְלִפָּה, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַטָּעֲיוֹת וְהַדְּחִיּוֹת, וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין, שְׁדַיְקָא בַּיּוֹם הַזֶּה יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפִי בְּחִינָתוֹ, וְאִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לְךָ, וְתִזְכֶּה לִמְצֹא הַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּיהּ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן (חֵלֶק א', סִימָן פד), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: תָּא חֲזֵי כָּל שִׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְכוּ', וְלֹא תִּשְׁכַּח יוֹם דְּלֵית בֵּיהּ טוֹב וְכוּ', וְכָל יוֹמָא אִית לֵיהּ גְּדֵר מִלְבַר דְּלָא יְעוֹל כָּל בַּר נַשׁ לְהַהוּא טוֹב, כְּגוֹן חֹשֶׁךְ דְּכַסְיָא לִנְהוֹרָא וְכוּ'; עַל־כֵּן צְרִיכִים לֵידַע שֶׁמַּה שֶׁנִּדְמֶה

לְהָאָדָם כְּאִלּוּ הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְלִלְמֹד וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, זֶה נִמְשָׁךְ רַק מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁקָּדֶם לָאוֹר, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם הַצִּמְצוּם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַגְּדֶר מִלְּבַר שֶׁיֵּשׁ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַנַּ״ל, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַטָּעֲיוֹת וְהַדְּחִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבְּכָל יוֹם, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם, כְּאִלּוּ אֵינוֹ מִימֵי חַיָּיו, כְּאִלּוּ הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אֲשֶׁר נִמְצָא זֶה בְּרֹב בְּנֵי־אָדָם, שֶׁאֵינָם מְפַקְּחִים עַל דַּרְכֵיהֶם הֵיטֵב, בִּפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזוֹ סִבָּה וּמְאוֹרָע לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז הַיּוֹם מִתְבַּלְבֵּל אֶצְלוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁרֹב יְמֵיהֶם כָּלִים בָּזֶה לְהֶבֶל וְלָרִיק, רַחֲמָנָא לִצְלָן. כְּגוֹן בְּיוֹם זֶה הוּא יָרִיד וְיוֹמָא דְּשׁוּקָא, וּבְיוֹם זֶה צָרִיךְ לַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹנוֹתָיו, וּבְזֶה הַיּוֹם יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, וּבְאִלּוּ הַיָּמִים הוּא בַּדֶּרֶךְ נָע וָנָד וּמְטַלְטָל, וּבְזֶה הַיּוֹם בָּא מִן הַדֶּרֶךְ, וְצָרִיךְ לְהָרִים הַמַּשּׂוֹי מֵעַל הָעֲגָלָה וּלְסַדֵּר הַסְּחוֹרָה וּלְחַלְקָהּ כָּרָאוּי וְכוּ׳, וּבְיוֹם זֶה מִזְדַּמֵּן לוֹ אֵיזֶה מְרִיבָה וְקֶטֶטָה עִם אֶחָד, וּבְיוֹם זֶה נִקְרָא עַל אֵיזֶה סְעֻדָּה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּטוֹלִים וּבְלְבּוּלִים שׁוֹנִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, עַד שֶׁכְּמַעַט בְּכָל יוֹם נִמְצָא בּוֹ בְּטוּל וּבִלְבּוּל גָּדוֹל, וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאָר הַיָּמִים שֶׁאֵין בּוֹ מְאוֹרָעוֹת כָּאֵלֶּה, נִדְמֶה לוֹ גַּם־כֵּן עַל־פִּי הָרֹב בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַגְּדֶר מִלְּבַר דְּאִית עַל כָּל יוֹם, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁקָּדַם לָאוֹר, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא סוֹד תִּקּוּן מְעוּט הַלְּבָנָה; עַל־כֵּן סוֹפְרִים הַיָּמִים לָעֹמֶר דַּיְקָא, כִּי הָעֹמֶר הוּא סוֹד הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּם, תִּקּוּן מְעוּט הַלְּבָנָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל יְנִיקַת הַחֹשֶׁךְ וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הַגְּדֶר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לֵידַע הָאֱמֶת, שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב, וּצְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב בְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי כָּל הַיָּמִים מְנוּיִים וּמְפוּרָשִׁים, שֶׁזֶּהוּ סוֹד מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז, יא־יב): ״יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק חֹק יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי אַשּׁוּר״ וְכוּ׳; וּלְפִי עִנְיָנֵנוּ יִתְפָּרֵשׁ הֵיטֵב, שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים אֶל הָעַכּוּ״ם, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַדְּחִיּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם, עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ יוֹם כְּלָל, וְזֶהוּ ״יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ״, כְּלוֹמַר אַתֶּם הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַמְנִיעוֹת וְהַדְּחִיּוֹת אַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁזֶּה הַיּוֹם הוּא רַק לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ, הַיְנוּ הַגְּדָרִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם הַגְּדֵר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב

לְהַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, וְזֶהוּ "יוֹם הַהוּא יִרְחַק חֹק", שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים, שֶׁהַיּוֹם הוּא רַק לִבְנוֹת גְּדֵרֶיךָ, דְּהַיְנוּ הַגְּדָרִים וְהַמְסַכִּים שֶׁעַל כָּל יוֹם שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת וְהַדְּחִיוֹת, אֲבָל הוּא רָחוֹק לַעֲסֹק בְּזֶה הַיּוֹם בְּתוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת חֹק וּמִשְׁפָּט, וְזֶהוּ "יוֹם הַהוּא יִרְחַק חֹק", שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם יִרְחַק חֹק שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּזֶה הַיּוֹם, מֵחֲמַת דְּחִיּוֹת וּמְנִיעוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, "יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא", כִּי בְּוַדַּאי זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם גָּמוּר, וּבְוַדַּאי נִשְׁתַּדֵּל וְנִתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וּלְשַׁבֵּר אֶת הַגְּדָרִים שֶׁלָּכֶם וְכָל הַמְנִיעוֹת שֶׁלָּכֶם, שֶׁאַתֶּה רוֹצִים לְהַחֲשִׁיךְ וּלְהַסְתִּיר אֶת אוֹר הַיּוֹם, כִּי "יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא"; וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י לְפִי עִנְיָנוֹ, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא", הַנָּבִיא אוֹמֵר: אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאַתֶּם מַלְעִיגִים עָלָיו לֵאמֹר בָּטֵל וְהָלַךְ לוֹ, יוֹם הוּא — שָׁמוּר וְנָצוּר, וְלֹא בָּטֵל. עָדֶיךָ יָבוֹא — הָעַכּוּ"ם לְהַחֲרִיבְךָ, לְמִנְּי אַשּׁוּר — שֶׁהוּא רֹאשׁ לְמִרְעֵינוּ וְעָרֵי מָצוֹר. רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט אַתָּה הַמְעַיֵּן, וְתִרְאֶה שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁל רַשְׁ"י זַ"ל כָּל דְּבָרֵינוּ בָּאֵר הֵיטֵב; הַיְנוּ שֶׁהַנָּבִיא אוֹמֵר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הָעַכּוּ"ם: "יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא", אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאַתֶּם מַלְעִיגִים עָלָיו לֵאמֹר בָּטֵל וְהָלַךְ לוֹ, כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם בָּטֵל וְהוֹלֵךְ לָרִיק וְלַהֶבֶל, חַס וְשָׁלוֹם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב בּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִגֹּדֶל הִשְׁתַּטְּחוּת וְהִתְפַּשְּׁטוּת הַגְּדָרִים וְהַמְחִיצוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים מְאֹד בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁנִּדְמֶה בְּכָל יוֹם, שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי "יוֹם הוּא" — שָׁמוּר וְנָצוּר וְלֹא בָּטֵל, "עָדֶיךָ יָבוֹא" — הָעַכּוּ"ם לְהַחֲרִיבְךָ, שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא יָבוֹא אֵלֶיךָ חָרְבָּן וַהֲרִיסָה, שֶׁנִּזְכֶּה לַהֲרֹס הַגְּדָרִים וְהַמְחִיצוֹת שֶׁלָּכֶם, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא, וְזֶהוּ "לְמִנְּי אַשּׁוּר" — שֶׁהוּא רֹאשׁ לְמִרְעֵינוּ, "וְעָרֵי מָצוֹר", הַיְנוּ כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אוֹחָרָנִין שֶׁכְּלוּלִים בְּהָעַכּוּ"ם, שֶׁרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם אַשּׁוּר, שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִגְלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם. כִּי הַתְחָלַת הַגָּלוּת שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים הִתְחִילָה מֵאַשּׁוּר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְמִרְעֵינוּ וְעָרֵי מָצוֹר וְכוּ'. הַיְנוּ עִם כְּלַל שְׁאָר הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם עָרֵי מָצוֹר, שֶׁהֵם בּוֹנִים עָרֵי מָצוֹר מַמָּשׁ סְבִיב כָּל אָדָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדָרִים וּמְחִיצוֹת רַבּוֹת וְחוֹמוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַּרְזֶל, וּמִשְׁתַּטְּחִים וּמִתְפַּשְּׁטִים מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם לִמְנֹעַ אֶת הָאָדָם מִלָּצֵאת חוּצָה יוֹם בְּיוֹמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ט, יד): "עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט, וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים

גְּדוֹלִים״. וְכָל אֵלּוּ הֶעָרֵי מָצוֹר, שֶׁהֵם כְּלַל הַגְּדָרִים וְהַמְנִיעוֹת וְהַדְּחִיּוֹת שֶׁל הַסְּטָרָא אַחֲרָא, כֻּלָּם נִזְכֶּה לְהַחֲרִיב, כִּי אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁהַיְקָא זֶה הַיּוֹם שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים בּוֹ — יוֹם הוּא, כִּי בְּוַדַּאי הוּא יוֹם גָּמוּר וְאֵינוֹ בָּטֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר אַתֶּם אוֹמְרִים: ״וְעָדֶיךָ יָבוֹא״ — הָעַכּוּ״ם וְהַסְּטָרָא אַחֲרָא לְהַחֲרִיבְךָ.

וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל סְפִירָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּסוֹף פֶּרֶק ו׳ מִסֵּדֶר הַכַּוָּנוֹת הֵיטֵב בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְתִרְאֶה גֹּדֶל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְהַכְּלָל שֶׁבְּכָל הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁהֵם מ״ט יְמֵי הַסְּפִירָה, אָנוּ מְקַבְּלִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחַ מְיֻחָד. כִּי עַתָּה אָנוּ מְקַבְּלִים הַמֹּחִין בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אֲבָל אֵין מְקַבְּלִים אוֹתָם כְּסֵדֶר, רַק כְּמוֹ שֶׁקִּבַּלְנוּ אוֹתָם בְּלֵיל א׳ שֶׁל פֶּסַח, שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, רַק שֶׁאָז קִבַּלְנוּ כֻּלָּם בְּחִפָּזוֹן בְּרֶגַע אֶחָד, אֲבָל עַכְשָׁו מְקַבְּלִים אוֹתָם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה, אֲבָל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כִּי מְקַבְּלִין מֹחִין דְּגַדְלוּת קֹדֶם מֹחִין דְּקַטְנוּת, עַיֵּן שָׁם הַשִּׁנּוּיִים הַנִּפְלָאִים, כְּגוֹן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן מְקַבְּלִין גַּדְלוּת א׳ דְּאַבָּא, וּבְיוֹם שֵׁנִי גַּדְלוּת א׳ דְּאִמָּא, וּבְיוֹם שְׁלִישִׁי קַטְנוּת ב׳ דְּאַבָּא וְאִמָּא, וּבְיוֹם רְבִיעִי גַּדְלוּת שֵׁנִי דְּאִמָּא, וּבְיוֹם חֲמִישִׁי קַטְנוּת א׳ דְּאַבָּא וְאִמָּא, וּבְיוֹם שִׁשִּׁי רְשִׁימוּ דְּגַדְלוּת ב׳ דְּאַבָּא, וּבְיוֹם שְׁבִיעִי עֲצְמוּת דְּגַדְלוּת ב׳ דְּאַבָּא, וּבָזֶה נִשְׁלָם שָׁבוּעַ א׳, וְהַכֹּל נִכְנָס בִּבְחִינַת מֹחַ הַחָכְמָה, שֶׁהוּא כְּלַל שָׁבוּעַ הָרִאשׁוֹן. וְאַחַר־כָּךְ בְּשָׁבוּעַ שֵׁנִי מְקַבְּלִין כָּל אֵלּוּ הַמֹּחִין וְנִמְשָׁכִין לְמֹחַ הַבִּינָה וְכוּ׳. וְכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת הֵם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין יוֹדְעִים בֶּאוּר הַכַּוָּנוֹת לְעָמְקָן, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן זֶה אָנוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת נַעֲשִׂין וְנִמְשָׁכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל אָדָם וְאָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ; כִּי כְּלַל כָּל הַמֹּחִין וְהַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, לט): ״וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה׳ הוּא הָאֱלֹקִים״ וְכוּ׳. כִּי עַל־יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְעַל־יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר מֵעֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּעַת וְשֵׂכֶל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית. וְזֶה כְּלַל כָּל כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם הֵם לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין הַיְנוּ שֶׁכַּוָּנַת כָּל הַמִּצְוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין וְדַעַת עַל כָּל אָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי כְּפִי בְּחִינָתוֹ, וְעַל־יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִמְשָׁךְ מֹחַ וְשֵׂכֶל מְיֻחָד לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר, וּכְפִי הַיִּחוּד

שֶׁגּוֹרְמִים לְמַעְלָה, כֵּן נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם שֶׁפַע הַדַּעַת, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִימֵי הַסְּפִירָה, שֶׁאָז צְרִיכִין לָצֵאת מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּתְאַחֲזָה בָּהֶם מְאֹד, עַל־כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל הַמֹּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר בַּמִּבְאָר בַּסְּגֻלּוֹת. וּכְנֶגֶד כָּל מֹחַ שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם וָיוֹם בִּפְרָטִיּוּת, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגָּדֵר מִלְּבַר דְּאִית עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, וּכְפִי הַשְּׁנוּיִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבֵּין הַמֹּחִין, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים בְּהַגְּדָרִים וְהַמְּחִיצוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, ״גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים״ (קֹהֶלֶת ז, יד). וּמִזֶּה תָּבִין מֵאֵלֶיךָ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הַדְּחִיּוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּאִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ יוֹם מִימֵי חַיָּיו, כִּי בְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ סִבָּה זֹאת וְעִכּוּב זֶה וּבִלְבּוּל וְכוּ׳ וְכוּ׳, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשְּׁנוּיִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַיָּמִים; כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁבַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים הִתְפַּלֵּל קָצָת, וְהָיָה לוֹ אֵיזֶה נַיָחָא קָצָת, אֲבָל עַכְשָׁו קָשֶׁה בְּיוֹתֵר, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ בְּסוֹד מֹחִין דְּגַדְלוּת אֲצִלּוֹ, שֶׁשָּׁם אֵין אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת כָּל־כָּךְ, אֲבָל עַכְשָׁו צָרִיךְ לְקַבֵּל מֹחִין דְּקַטְנוּת, וְלִפְעָמִים הוּא קַטְנוּת א׳ שֶׁהוּא קַטְנוּת יוֹתֵר, וְגַם יֵשׁ קַטְנוּת דְּקַטְנוּת שֶׁשָּׁם הַסִּטְרָא אַחֲרָא נֶאֱחָזֶת בְּיוֹתֵר, וְעַל־כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמְנִיעוֹת שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַאֲמִין, שֶׁבְּוַדַּאי גַּם בְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר הַגָּדֵר כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁבִּכְלַל יִשְׂרָאֵל אֵין מְקַבְּלִין הַמֹּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כִּי אִם בְּפֶסַח וְאַחַר־כָּךְ בִּימֵי הַסְּפִירָה, אֲבָל תָּמִיד מְקַבְּלִין כְּסֵדֶר, אַךְ כְּבָר מְבֹאָר שֶׁמַּה שֶׁמַּכְרִחִין אָז לְקַבֵּל שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא זֶהֲמַת מִצְרַיִם, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַהֶכְרֵחַ לְקַבֵּל הַמֹּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם אֵינוֹ נָקִי מֵעֲוֹנוֹתָיו, וְצָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֲזַי הוּא גַּם־כֵּן יְצִיאַת מִצְרַיִם, וַאֲזַי הוּא צָרִיךְ גַּם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לְקַבֵּל הַמֹּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כְּפִי יְצִיאָתוֹ מִמִּצְרַיִם, דְּהַיְנוּ מִזֶּהֲמַת עֲוֹנוֹתָיו, וּכְמוֹ־כֵן בָּאִים עָלָיו שְׁנוּיִים לְאֵין מִסְפָּר, עַד שֶׁבְּכָל פַּעַם נִדְמֶה לוֹ, שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה בָּא מִשְּׁנוּי הַמֹּחִין הַבָּאִין בְּכָל יוֹם, שֶׁכְּמוֹ־כֵן הֵם הִתְפַּשְׁטוּת הַגְּדָרִים וְהַמְּחִיצוֹת שֶׁעַל כָּל יוֹם וָיוֹם, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאִם לִפְעָמִים מִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, אַף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם, וְהוּא מָנוּי וְסָפוּר בִּימֵי חַיָּיו, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי

בְּשׁוּם אֹפֶן בְּזֶה הַיּוֹם, יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בּוֹ עֲבוֹדָה אַחֶרֶת, כְּגוֹן: לִלְמֹד יוֹתֵר, אוֹ לַעֲסֹק בְּמִצְוֹות וּגְמִילוּת חֲסָדִים, אוֹ לוֹמַר שִׂאָר תְּחִינוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְכַיּוֹצֵא; כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹות. וּבָרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמֵנוּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּכַמָּה מִינֵי לִמּוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי מִצְוֹות וְכוּ׳, וְהָעִקָּר שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא יִטְעֶה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה בָּטֵל וְהוֹלֵךְ, כִּי צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם, שֶׁאֵין לוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם לְבַד, בְּסוֹד: ״הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ״:

וְאַחַר שֶׁסּוֹפְרִין מ״ט יְמֵי הַסְּפִירָה — זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת, שֶׁאָז הוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְאָז זוֹכִין לְקַבֵּל בְּחִינַת כֶּתֶר כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז״ל, שֶׁכֶּתֶר הוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), שֶׁכֶּתֶר הוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לו, ב) ״כַּתֵּר לִי זְעֵיר״, וְאָז הוּא תַּכְלִית הַתִּקּוּן שֶׁל הַצְּמִצּוּמִים בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כִּי בְּשֶׁבַע שָׁבוּעוֹת שֶׁסּוֹפְרִין מִקֹּדֶם, אָז מְתַקְּנִים אֶת הַצִּמְצוּם שֶׁל הַמֹּחִין, שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמֹּחַ חוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּתַאֲוֹת וְהִרְהוּרִים וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל, וְכָל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁהוּא חוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת זֶהֳמַת מִצְרַיִם, שֶׁיּוֹנְקִין מִפֻּגַם הַצִּמְצוּם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הֵם מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁכָּל זֶה אָנוּ עוֹסְקִין לְתַקֵּן בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ״ל. וּכְפִי הַתִּקּוּן — כֵּן נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאָרַת הַמֹּחִין דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת, בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁים, אָז מְקַבְּלִין הַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת, וְנִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וְאָז הוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אָז נִתַּקֵּן צִמְצוּם הַמֹּחִין; הַיְנוּ, כִּי גַּם כְּשֶׁנִּשְׁמָרִים מִפֻּגַם הַצִּמְצוּם, שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר בְּמַחֲשָׁבוֹת חוּץ, וְזוֹכִין לְמֹחִין דִּקְדֻשָּׁה, עֲדַיִן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד גַּם בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שֶׁזּוֹהִי הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר מְאֹד קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה (שְׁמוֹת יט, כד): ״אֵל יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה׳״. נִמְצָא, שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הַמֹּחִין בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי צִמְצוּמִים, הַיְנוּ צִמְצוּם אֶחָד בְּעֵת שֶׁרוֹצִין לְקַבֵּל הַמֹּחִין, שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמֹּחַ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלַחוּץ, שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת חוּץ וְכוּ׳, וְזֶה מְתַקְּנִים בְּמ״ט יְמֵי הַסְּפִירָה, וְאַחַר־כָּךְ גַּם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין הַמֹּחִין צְרִיכִין לְתַקֵּן הַצִּמְצוּם הַשֵּׁנִי, שֶׁגַּם בַּקְּדֻשָּׁה לֹא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (חֲגִיגָה יג.):

"בְּמַפָּלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ" וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ הָאַזְהָרָה "אַל יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה'". וְזֶה צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּשָׁבוּעוֹת עַל־יְדֵי כֶּתֶר, כִּי כֶּתֶר לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, הַיְנוּ שֶׁאָסוּר לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׁם:

וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַתִּקּוּנִים צָרִיךְ גַּם כָּל אָדָם לְהִזָּהֵר בָּהֶם מְאֹד מְאֹד; כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם לָצֵאת חוֹבַת הַיּוֹם בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, כִּי צָרִיךְ לֵידַע שֶׁכָּל יָמָיו מְנוּיִים וּסְפוּרִים, וְיִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל יוֹם וּמִכָּל שָׁעָה, וְאֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ מִצְוַת סְפִירָה, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת זָרִיז גָּדוֹל בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדוֹ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחוֹ. אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, בְּסוֹד (שבת קד.): הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן. וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלֶּה מְקַבְּלִים בְּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה וְשָׁבוּעוֹת, כִּי בְּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה סוֹפְרִין הַיָּמִים, לֵידַע שֶׁהַיָּמִים מְנוּיִים וּסְפוּרִים, עַל־כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת זָרִיז גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְשָׁבוּעוֹת — אָז מְתַקְּנִין צִמְצוּם הַשֵּׁנִי, לִבְלִי לַהֲרֹס הַגְּבוּל לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׁם, רַק לְהַמְתִּין לִישׁוּעַת הַשֵּׁם תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְשֶׁלֹּא יִגְרֹם לוֹ הַזְּרִיזוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה הֲרִיסָה לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם; כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁבְּכָל דָּבָר וּבְכָל מִדָּה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ טוֹב וָרָע, וְהַבַּעַל דָּבָר אוֹרֵב עַל הָאָדָם תָּמִיד לְלָכְדוֹ בְּמְצוּדָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת וְרַמָּאוּת וְעַרְמוּמִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם, מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב. וּצְרִיכִין לָשׂוּם לֵב אֶל הָאֱמֶת תָּמִיד, וּלְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב בְּכָל דָּבָר מַה יֵּצֵא מִזֶּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכָּד בִּרְשָׁתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם; כִּי בְּוַדַּאי בִּתְחִלָּה מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל־דָּבָר מְאֹד עַל הָאָדָם לְמָנְעוֹ לְגַמְרֵי מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ כְּשֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר קְצָת וְרוֹצֶה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִלְמֹד וְכַיּוֹצֵא, הוּא מִתְפַּשֵּׁט כְּנֶגְדּוֹ וּמוֹנְעוֹ בְּכַמָּה מְנִיעוֹת וַחֲלִישׁוּת וּבִלְבּוּלִים בְּלִי שִׁעוּר, עַד שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים גַּם כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל וְלוֹמֵד, אֵין הָעֲבוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, בִּפְרָט שֶׁכַּמָּה זְמַנִּים וְעִתִּים מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, מֵחֲמַת טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וְכַיּוֹצֵא. וְלֹא דַּי לוֹ בָּזֶה כִּי אִם עוֹד אוֹרֵב עָלָיו כְּאִלּוּ אָפַס תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, מֵאַחַר שֶׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק כְּמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק. וּבֶאֱמֶת גַּם זֶה הוּא תַּחְבּוּלוֹת הַבַּעַל־דָּבָר, שֶׁהַבַּעַל־דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹות, שֶׁמַּכְנִיס בְּלִבּוֹ הִתְרַשְּׁלוּת וַחֲלִישׁוּת, עַל־יְדֵי הַמִּצְוֹות וְהַיִּרְאָה

שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, כְּאִלּוּ הוּא רוֹצֶה בְּתַקָּנָתוֹ, וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ עַל־יְדֵי שֶׁהוּא רָחוֹק כָּל־כָּךְ. וּבֶאֱמֶת כַּוָּנָתוֹ לְהָרַע, לְמָנְעוֹ וּלְהַחֲלִישׁוֹ גַּם מִמְּעַט עֲבוֹדָתוֹ שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בָּהּ. עַל־כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד לֶאֱחֹז בִּשְׁנֵיהֶם, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז, יח): "טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת יָדֶךָ" וְכוּ', דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת זָרִיז גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֶת "כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה" (שָׁם ט, י) בִּזְרִיזוּת גְּדוֹלָה, דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה הַרְבֵּה, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלָל, אַף־עַל־פִּי־כֵן יַמְתִּין וְיַצֵּפֶּה לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים סב, ו) "אַךְ לֵאלֹקִים דּוֹמִי נַפְשִׁי" וְכוּ', "אַךְ אֶל אֱלֹקִים דּוֹמִיָּה נַפְשִׁי" וְכוּ' (שָׁם, פָּסוּק ב), וּכְתִיב (אֵיכָה ג, כו): "טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמָם לִתְשׁוּעַת ה'"; וְזֶה שְׁמִירַת הַתּוֹרָה; כִּי צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מְאֹד מִתַּחְבּוּלוֹת הַבַּעַל־דָּבָר בְּכָל הָאֲפָנִים וְהַבְּחִינוֹת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. וּשְׁמִירָה לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לז, יא): "וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר", הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וּלְהַדְבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׁמִירָה וְהַמְתָּנָה, כִּי צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה; כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כָּרָאוּי, וְעוֹסֵק הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, צָרִיךְ גַּם־כֵּן לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה הִיא לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בֹּא מב:): 'בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵיהּ', וּלְזֶה צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה. אַךְ לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְתִּין כָּל־כָּךְ, כִּי כְּפִי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הוּא בּוֹעֵר וּמִתְלַהֵב מְאֹד לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְדָבְקָה בּוֹ, עַל־כֵּן בְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הִיא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, כִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ כָּל הַיָּמִים, אֲשֶׁר אָנוּ מַמְתִּינִים לִישׁוּעָתוֹ, לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ אָנוּ זוֹכִין לָבֹא אֶל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּית לְדָבְקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אַךְ גַּם מִי שֶׁאֵין עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וַאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בֶּאֱמֶת כָּךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ, וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּךְ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל — פַּעַם בְּתוֹרָה, פַּעַם בִּתְפִלָּה, פַּעַם בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, פַּעַם בְּשִׂיחָה

עִם חֲבֵרוֹ אוֹ רַבּוֹ, פַּעַם בַּעֲשִׂיַּת אֵיזֶה מִצְוָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים, פַּעַם בְּרָצוֹן וְכִסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁזֶּה הָעִקָּר:

וְזֶה סוֹד גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה, שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק, כִּי אֵין אַחֲרִיתָהּ גָּלוּת, שֶׁזֶּה סוֹד פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת, כִּי פֶּסַח הוּא גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה, שֶׁאָז אוֹכְלִין מַצָּה שֶׁהוּא חִפָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים טז, ג): "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת, כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ" וְכוּ'. וְזֶה זְרִיזוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהִזָּהֵר מְאֹד בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּזְרִיזוּת גָּדוֹל וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ סְפִירַת הָעֹמֶר. וְעַל־כֵּן מֵאָז מַתְחִילִין תֵּכֶף לִסְפֹּר מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כג, טו): "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת". שֶׁתְּלָתָה הַתּוֹרָה מִצְוַת סְפִירָה בְּמָחֳרַת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. כִּי בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַמֹּחִין שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהֵם זְרִיזוּת וְחִפָּזוֹן (רַק שֶׁבְּפֶסַח מְקַבְּלִין כָּל הַמֹּחִין בְּבַת אַחַת, וּבַסְּפִירָה מְקַבְּלִין אוֹתָן הַמֹּחִין בְּעַצְמָן בְּהַדְרָגָה בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה). אֲבָל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דְּבָרִים נב, יב): "כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבְמָנוֹסָה לֹא תֵלֵכוּן" וְכוּ'; וְעַל־כֵּן מְבִיאִין אָז שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כג, יז): "חָמֵץ תֵּאָפֶינָה" וְכוּ', וְחָמֵץ הוּא בְּאִחוּר הַזְּמַן — הַמְתָּנָה, הֵינוּ שֶׁצְּרִיכִין לְבַלִּי לְהָרֵס לַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׁם, רַק בְּגֹדֶל הַזְּרִיזוּת יִהְיֶה זָהִיר לֶאֱחֹז גַּם בָּזֶה לְהַמְתִּין הַרְבֵּה, שֶׁאוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, וְזֶהוּ גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק; כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתָּנָה, אָז בְּרוַדַּאי יִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה מִגָּלוּת נַפְשׁוֹ, כִּי בְּרוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ, כִּי "חַסְדֵי הַשֵּׁם כִּי לֹא תָמְנוּ" וְכוּ' (אֵיכָה ג, כב), וְעַל זֶה נֶאֱמַר (חֲבַקּוּק ב, א־ג): "עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה וְכוּ', כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְכוּ', אִם יִתְמַהְמַהּ חַכֵּה לוֹ" וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר עַל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, וְזֶהוּ גַּם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן; כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְמַהֵר מְאֹד לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִמָּלֵט, אַף־עַל־פִּי־כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְעַכֵּב גְּאֻלָּתוֹ הַרְבֵּה, צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַמְתִּין הַרְבֵּה לִישׁוּעָתוֹ, עַד "יַשְׁקִיף וְיִרְאֶה ה' מִשָּׁמָיִם" (אֵיכָה ג, נ), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עא, יד): "וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל". וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעִנְיַן הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִית שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּרוַדַּאי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לִפֹּל עַל פָּנָיו, וּלְבַכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁיְמַהֵר גְּאֻלָּתֵנוּ תֵּכֶף־וּמִיָּד, כִּי אָרַךְ עָלֵינוּ

סדר ספירת העומר

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ. לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מוּכָן וּמְזוּמָן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל סְפִירַת הָעוֹמֶר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה. שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם. וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה: וְיִהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֶר:

ט״ז ניסן

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר:

אלהים אנא חסד שבחסד

רַחֲמָן. הוּא יַחֲזִיר לָנוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמָהּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. אָמֵן סֶלָה:

הַגָּלוּת וְכָשֵׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת, אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְהַמְתִּין עוֹד וָעוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חֲבַקּוּק ב, ג): ״אִם יִתְמַהְמָה חַכֵּה לוֹ, כִּי בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר״. כֵּן הִיא בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם, אַף־עַל־פִּי שֶׁצָּרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ שֶׁיִּגָּאֲלֶנָּה מֵהֶרָה מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו, אַף־עַל־פִּי כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְמַהְמֵהַּ הַדָּבָר הַרְבֵּה, צָרִיךְ לְהוֹחִיל וּלְהַמְתִּין הַרְבֵּה זְמַנִּים אַחַר זְמַנִּים, אוּלַי יִשָּׂא הַשֵּׁם בְּעָנְיוֹ, ״כִּי לֹא לְעוֹלָם יָרִיב וְלֹא לָנֶצַח יִקְצֹף״, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהַמְנִיעָה מִצִּדֵּנוּ, מֵחֲמַת שֶׁאֵין אָנוּ הַגּוּנִים בְּמַעֲשֵׂינוּ כָּרָאוּי, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף־עַל־פִּי־כֵן כָּל זְמַן שֶׁתּוֹלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם, וְשׁוֹמֵר וּמְצַפֶּה וּמַמְתִּין לִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יָחוּס וְיַחְמֹל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִיקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת, וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה:

(מזמור "למנצח בנגינות" בצורת המנורה תמצא בסוף)

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ
וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת
בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ, בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ
לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ
תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים
כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי
אָרֶץ:

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: אב"ג ית"ץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: קר"ע שט"ן
נָא גִּבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נג"ד יכ"ש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם: בט"ר צת"ג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ: חק"ב טנ"ע
יָחִיד גֵּאֵה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: יג"ל פז"ק
שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת: שק"ו צי"ת

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. אַתָּה צִוִּיתָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ לִסְפּוֹר סְפִירַת הָעוֹמֶר כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְלִפּוֹתֵינוּ וּמִטֻּמְאוֹתֵינוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתֶךָ. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. עַד מִמָּחֳרַת

הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם. כְּדֵי שֶׁיִּטָּהֲרוּ נַפְשׁוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִזְּהֲמָתָם: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבִּזְכוּת סְפִירַת הָעוֹמֶר שֶׁסָּפַרְתִּי הַיּוֹם יְתֻקַּן מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בִּסְפִירָה (השייך לאותו הלילה). **וְאֶטָּהֵר וְאֶתְקַדַּשׁ בִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מַעְלָה. וְעַל יְדֵי זֶה יֻשְׁפַּע שֶׁפַע רַב בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְיִתְקַן אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְרוּחוֹתֵינוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ מִכָּל סִיג וּפְגַם, וְיִטַּהֲרֵנוּ וְיִקַּדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה. אָמֵן סֶלָה:**

י״ד ניסן

הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: ש

יחננו בכח — גבורה שבחסד

י״ח ניסן

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: מ

ויברכנו גדולת — תפארת שבחסד

י״ט ניסן

הַיּוֹם אַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: ח

יאר ימינך — נצח שבחסד

כ׳ ניסן

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ו

פניו תתיר — הוד שבחסד

כ״א ניסן

הַיּוֹם שִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ו

אתנו צרורה — יסוד שבחסד

כ״ב ניסן

הַיּוֹם שִׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד, לָעוֹמֶר: י

סלה אב״ג ית״ץ — מלכות שבחסד

כ״ג ניסן

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְיוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר: ר

לדעת קבל — חסד שבגבורה

כ״ד ניסן

הַיּוֹם תִּשְׁעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: נ

בארץ רנת גבורה שבגבורה

כ״ה ניסן

הַיּוֹם עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: נ

דרכך עמך תפארת שבגבורה

כ״ו ניסן

הַיּוֹם אַחַד עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְאַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: ו

בכל שגבנו נצח שבגבורה

כ״ז ניסן

הַיּוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ל

גוים טהרנו הוד שבגבורה

כ״ח ניסן

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְשִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: א

ישועתך נורא יסוד שבגבורה

כ״ט ניסן

הַיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת, לָעוֹמֶר: מ

יודוך קר״ע שט״ן מלכות שבגבורה

ל׳ ניסן

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר: י

עמים נא חסד שבתפארת

א׳ אייר

הַיּוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: ם

אלהים גבור גבורה שבתפארת

ב׳ אייר

הַיּוֹם שִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: כ

יודוך דורשי תפארת שבתפארת

ג׳ אייר

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: י

עמים יחודך נצח שבתפארת

ד׳ אייר

הַיּוֹם תִּשְׁעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ת

כולם כבכת הוד שבתפארת

ה׳ אייר

הַיּוֹם עֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ש

ישמחו שמרם יסוד שבתפארת

ו׳ אייר

הַיּוֹם אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת, לָעוֹמֶר: פ

וירננו נג״ד יכ״ש מלכות שבתפארת

ז׳ אייר

הַיּוֹם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר: ו

לאומים ברכם חסד שבנצח

ח׳ אייר

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: ט

כי טהרם גבורה שבנצח

ט׳ אייר

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ע

תשפוט רחמי תפארת שבנצח

י׳ אייר

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: מ

עמים צדקתך נצח שבנצח

י״א אייר

הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: י

מישור תמיד הוד שבנצח

י״ב אייר

הַיּוֹם שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ם

ולאומים גמלם יסוד שבנצח

י״ג אייר

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת, לָעוֹמֶר: מ

בארץ בט״ר צת״ג מלכות שבנצח

י״ד אייר פסח שני

הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר: י

תנחם חסין חסד שבהוד

ט״ו אייר

הַיּוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: ש

סלה קדוש גבורה שבהוד

ט״ז אייר

הַיּוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ו

יודוך ברוב ת״ת שבהוד

י״ז אייר

הַיּוֹם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: ר

עמים טובך נצח שבהוד

ל״ג בעומר, י״ח אייר

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ו

אלהים נהל הוד שבהוד

י״ט אייר

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ל

יודוך עדתך יסוד שבהוד

כ׳ אייר

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת, לָעוֹמֶר: א

עמים חק״ב טנ״ע מלכות שבהוד

כ״א אייר

הַיּוֹם שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר: מ

כולם יחיד חסד שביסוד

כ״ב אייר

הַיּוֹם שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: י

ארץ גאה גבורה שביסוד

כ״ג אייר

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ם

נתנה לעמך תפארת שביסוד

כ״ד אייר

הַיּוֹם תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: ב

יבולה פנה נצח שביסוד

כ״ה אייר

הַיּוֹם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: א

יברכנו זוכרי הוד שביסוד

כ״ו אייר

הַיּוֹם אֶחָד וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ר

אלהים קדשתך יסוד שביסוד

כ״ז אייר

הַיּוֹם שְׁנַיִם וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת, לָעוֹמֶר: ק

אלהינו יג״ל פז״ק מלכות שביסוד

כ״ח אייר

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד, לָעוֹמֶר: ת

יברכנו שועתנו חסד שבמלכות

כ״ט אייר

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים, לָעוֹמֶר: נ

אלהים קבל גבורה שבמלכות

א׳ סיון

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ח

ויראו ושמע תפארת שבמלכות

ב׳ סיון

הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים, לָעוֹמֶר: ם

אותו צעקתנו נצח שבמלכות

ג׳ סיון

הַיּוֹם שִׁבְעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ס

כל יודע הוד שבמלכות

ד׳ סיון

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים, לָעוֹמֶר: ל

אפסי תעלומות יסוד שבמלכות

ה׳ סיון

הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, לָעוֹמֶר: ה

ארץ שק״ו צי״ת מלכות שבמלכות

שיר בר יוחאי

להרב המקובל האלהי הרב רבי שמעון לביא זיע״א בעהמח״ס כתם פז:

[מוגה היטב הדק כמו שנדפס בספר ביאור השיר בר יוחאי]:

בַּר יוֹחָאי נִמְשַׁחְתָּ אַשְׁרֶיךָ שֶׁמֶן שָׁשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ:

מלכות **בַּר יוֹחָאי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ, נָשָׂאתָ צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ, חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ פְּאֵרֶךָ:** בר יוחאי

יסוד **בַּר יוֹחָאי מוֹשַׁב טוֹב יָשַׁבְתָּ, יוֹם נַסְתָּ יוֹם אֲשֶׁר בָּרַחְתָּ, בִּמְעָרוֹת צוּרִים שֶׁעָמַדְתָּ, שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ:** בר יוחאי

נצח הוד **בַּר יוֹחָאי עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, לְמוֹדֵי יְהוָה הֵם לוֹמְדִים, אוֹר מֻפְלָא אוֹר הַיְקוֹד הֵם יוֹקְדִים, הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךָ מוֹרֶךָ:** בר יוחאי

תפארת **בַּר יוֹחָאי וְלִשְׁדֵה תַּפּוּחִים, עָלִיתָ לְלִקֹּט בּוֹ מֻרְקָחִים, סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשֶׂה אָדָם נֶאֱמַר בַּעֲבוּרֶךָ:** בר יוחאי

גבורה **בַּר יוֹחָאי נֶאֱזַרְתָּ בִּגְבוּרָה, וּבְמִלְחֶמֶת אֶשׁ־דָּת הַשַּׁעְרָה, וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעְרָה, שָׁלַפְתָּ נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ:** בר יוחאי

חסד בַּר יוֹחָאי לְמִקְוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ, הִגַּעְתָּ וּפָנֶיךָ אַרְיֵה לַיִשׁ, גַּם גְּלַת כּוֹתֶרֶת עַל עַיִשׁ, תָּשׁוּרִי וּמִי יְשׁוּרֶךָ׃ בר יוחאי

בינה בַּר יוֹחָאי בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, כַּוָּן יָרוֹק מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים, שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִשִּׁים, קָשַׁרְתָּ קְשָׁרֵי שִׁין קָשָׁרֶיךָ׃ בר יוחאי

חכמה בַּר יוֹחָאי יוּד חָכְמָה קְדוּמָה, הִשְׁקַפְתָּ לְכְבוֹדָהּ פְּנִימָה, שִׁלְשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת רֵאשִׁית תְּרוּמָה, אַתְּ כְּרוּב מִמְשַׁח זְיו אוֹרֶךָ׃ בר יוחאי

כתר בַּר יוֹחָאי אוֹר מְפֻלָּא רוֹם מַעֲלָה, יְרֵאתָ מִלְּהַבִּיט כִּי רַב לָהּ, תַּעֲלוּמָה וְאַיִן קוֹרֵא לָהּ, נַמְתָּ עַיִן לֹא תְּשׁוּרֶךָ׃ בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי אַשְׁרֵי יוֹלַדְתֶּךָ, אַשְׁרֵי הָעָם חֵם לוֹמְדֶךָ, וְאַשְׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדֶךָ, לְבוּשֵׁי חֶשֶׁן תָּמִיךָ וְאוּרֶיךָ׃

בַּר יוֹחָאי נִמְשַׁחְתָּ אַשְׁרֶיךָ שֶׁמֶן שָׁשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי, רַבִּי שִׁמְעוֹן צַדִּיקָאי:

אִישׁ אֱלֹקִים קָדוֹשׁ הוּא, אַשְׁרֵי עַיִן רָאַתְהוּ, לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

בָּרוּךְ הוּא מִפִּי עֶלְיוֹן, קָדוֹשׁ הוּא מֵהֲרִיוֹן, מְאוֹר גָּלִיל הָעֶלְיוֹן,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

גִּבּוֹר וְאִישׁ מִלְחָמָה, בְּדַת תּוֹרָה תְּמִימָה, מָלֵא מַדָּע וְחָכְמָה,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

דָּרַשׁ כָּל תַּעֲלוּמוֹת, בְּעֹז וְתַעֲצוּמוֹת, עָלָה מַעֲלוֹת רָמוֹת, אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

הֻחְבָּא בְּתוֹךְ מְעָרָה, מִפְּנֵי הַגְּזֵרָה, שָׁם לָמַד סִתְרֵי תוֹרָה, אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

וְשָׁם נִבְרָא מַעְיָן לוֹ, וְחָרוּב לְמַאֲכָלוֹ, מַה טּוֹב חֶלְקוֹ וְחֶבְלוֹ,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, דֵּין רֵיכָא וּבַר רֵיכָא, זְכֵה רַבִּים וְזָכָה, אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

חֲדֵשׁ כַּמָּה הֲלָכוֹת, הֵם בַּמִּשְׁנָה עֲרוּכוֹת, זֶה הַמַּרְגִּיז מַמְלָכוֹת,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

טְהֵר אֶת עִיר טְבֶרְיָה, עָשָׂה אוֹתָהּ נְקִיָּה, הוֹדוּ לוֹ מִשְׁמַיָּא,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

יָדַע כָּל הַנִּסְתָּרוֹת, דְּבָרָיו עוֹשִׂים פֵּרוֹת, בְּטֵל כַּמָּה גְּזֵרוֹת,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

כָּל יָמָיו אֲשֶׁר חָיָה, אוֹת הַקֶּשֶׁת לֹא נִהְיָה, כִּי הוּא אוֹת עוֹלָם הָיָה,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

לְכָל יִשְׂרָאֵל הֵאִיר, בְּסוֹד תּוֹרָה הַבָּהִיר, כְּאוֹר הַחַמָּה מַזְהִיר,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

מָקוֹם בָּחַר בְּשִׁמְיָא, עִם הַנָּבִיא אֲחִיָּה, זֶה מִבְּנֵי עֲלִיָּה, אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

נֶחְמָד מְאֹד לְמַעֲלָה, זָכָה לִיקָר וּגְדֻלָּה, כֶּתֶר עֶלְיוֹן לוֹ נִגְלָה,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

סִינַי סִינַי לוֹ נִקְרָא, אֲרִי שֶׁבַּחֲבוּרָה, מִמֶּנּוּ תֵּצֵא תוֹרָה, אֲדוֹנֵנוּ
בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

עָשָׂה שִׁבְעִים תִּקּוּנִים, וְקָרִים מִפְּנִינִים, בָּם תִּקֵּן הָעֶלְיוֹנִים,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

פָּתַח אֶת פִּיו בְּחָכְמָה, הוֹצִיא אוֹר תַּעֲלוּמָה, תִּקֵּן זָהֲרֵי חַמָּה,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

צַדִּיק יְסוֹד הָעוֹלָם, גִּלָּה מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם, יָכוֹל לְפָטוֹר הָעוֹלָם,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

קוֹלוֹ זְמֵר עָרִיצִים, וְהַכְרִית אֶת הַקּוֹצִים, וְהַצִּיל הַלְּחוּצִים,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

רָאָה פָּנָיו מְאִירִים, בְּשִׁבְתּוֹ עִם חֲבֵרִים, עֵת גִּלָּה סוֹד נִסְתָּרִים,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

שָׁלוֹם רָב עַל מִשְׁכָּבוֹ, מַה־יָּפְיוֹ וּמַה־טּוּבוֹ, דּוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

תּוֹרָתוֹ מָגֵן לָנוּ, הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ, הוּא יַמְלִיץ טוֹב בַּעֲדֵנוּ,
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי:

וַאֲמַרְתֶּם

אָמַר, רַבִּי עֲקִיבָא, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטַּהֲרִין,
וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאוֹמֵר, מִקְוֵה
יִשְׂרָאֵל יְיָ, מַה מִּקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

סֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דָּבָר הַהוֹרֵג אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא הָאָדָם עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה כְּפִי סֵדֶר הָאַרִיזַ״ל, שֶׁתִּקֵּן לוֹמַר אֶת הַסֵּדֶר הַזֶּה דַּיְקָא, עִם אֵלּוּ הַפְּסוּקִים, וְעִם אֵלּוּ הַוִּדּוּיִים, וְיַקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין: סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג וְחֶנֶק. וְלָכֵן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַהַרְהוּרִים רָעִים, עָלָיו לְהַזְהֵר מְאֹד לוֹמַר בְּכָל לַיְלָה אֶת הַסֵּדֶר הַזֶּה, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד עַל כָּל פְּגָמֵי הַבְּרִית, וּבִפְרָט עַל פְּגַם הֶעָוֹן הֶחָמוּר שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁעָוֹן זֶה גּוֹרֵם קִלְקוּל גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבוֹרֵא קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנּוֹקְמִים בּוֹ, כִּי עִקַּר פְּגַם חֵטְא עָוֹן זֶה, הוּא פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ מִלְּהַרְהֵר בָּזֶה, הוּא בָּא לִידֵי עָוֹן הֶחָמוּר הַזֶּה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל־כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא עַל־יְדֵי אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, כְּפִי שֶׁתִּקֵּן הָאַרִיזַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, הֲלָכָה ב׳), וּצְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת אָז, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה מֻכְטָח שֶׁלֹּא יָזוּז מִשָּׁם עַד שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ כָּל מַה שֶּׁחָטָא וּפָגַם בַּיּוֹם הַזֶּה. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶל מַה יְכוֹלִים לְזְכּוֹת עַל־יְדֵי אֲמִירַת סֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁתִּקֵּן הָאַרִיזַ״ל עִם הַוִּדּוּיִים, וְאֵיךְ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָדָם קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וּמִתְוַדֶּה, הוּא מוֹחֵק אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם זֵכֶר, וּמַשָּׂרָה הַשְּׁכִינָה עַל עַצְמוֹ, אָז הָיוּ מְדַקְדְּקִים מְאֹד מְאֹד לְאָמְרָהּ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת ה.): כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל מִטָּתוֹ — מַזִּיקִין בְּדֵלִין הֵימֶנּוּ, כִּי מִי שֶׁנִּזְהָר לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וּמְדַקְדֵּק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ, כָּל הַמַּזִּיקִין שֶׁבָּרָא מֵחֲמַת פְּגָמֵי הַבְּרִית כָּל הַיּוֹם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן — בְּדֵלִין הֵימֶנּוּ, וְנִצְטַנֵּן אֵשׁ הַגֵּיהִנּוֹם, שֶׁלֹּא יָזִיק לוֹ כְּלוּם. וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה וְאוֹמֵר אֶת הַסֵּדֶר שֶׁתִּקֵּן הָאַרִיזַ״ל, וּמִתְוַדֶּה וּמוֹצִיא מִפִּיו כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה, לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (קְרַח קעח.): ״מָארֵי דְּחוּשְׁבָּנָא הָא אוּקְמוּהָ דִּבְכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, עַד לָא יִשְׁכַּב וְעַד לָא נָאִים בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד חוּשְׁבָּנָא מֵעוֹבָדוֹי דְּעָבַד כָּל הַהוּא יוֹמָא, וְיֵתוּב מִנַּיְהוּ וְיִבְעֵי עֲלַיְיהוּ רַחֲמֵי, מַאי טַעֲמָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא? בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִילָנָא דְּמוֹתָא שָׁארֵי בְּעָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא טָעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא, וּבָעֵי בְּהַהִיא שַׁעֲתָא לְמֶעְבַּד חוּשְׁבָּנָא מֵעוֹבָדוֹי וְיוֹדֵי עֲלַיְיהוּ,

בְּגִין דְּאִיהִי שַׁעֲתָא דְּמוֹתָא וְאִלֵּין אִקְרוּן מָארֵי דְּחוּשְׁבָּנָא״. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ מֶה עָשָׂה וּפָעַל בַּיּוֹם הַזֶּה, וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין: סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג וְחֶנֶק, וּבְפָרָט בְּאוֹמְרוֹ פָּסוּק: ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״, הוּא מְכַוֵּן לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת בְּדִבְקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, אֶלָּא הוּא מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹדֵעַ לָנֶכוֹן בְּדִיּוּק מַה שֶּׁעָשָׂה עַד עַכְשָׁו, וּמַכִּיר אֶת מַעֲשָׂיו הַמְכֹעָרִים, וּמִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁיִּמְחֹל לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז יִקָּרֵא בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר. וְכָל זֶה תַּעֲשֶׂה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, לִקְרוֹת אֶת סֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁתִּקֵּן הָאֲרִיזַ״ל, וְתֹאמַר גַּם אֶת הַיִּחוּדִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל חַטֹּאתֶיךָ הַמְרֻבִּים. וּבִפְרָט פְּגַם הַבְּרִית הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, אֲשֶׁר מְאֹד מְאֹד מְסֻגָּל סֵדֶר הַזֶּה לְתַקֵּן אֶת הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה, וּמַה גַּם אִם תַּעֲשֶׂה לְעַצְמְךָ קְבִיעוּת חֲזָקָה בְּכָל לַיְלָה קֹדֶם שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לִישֹׁן לַעֲרֹךְ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ עַל כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ כָּל הַיּוֹם הַזֶּה, וְתִתְוַדֶּה אָז לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִבְכֶּה וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ, אָזַי תִּהְיֶה מֻבְטָח שֶׁאַף פַּעַם לֹא תָבֹא לִידֵי גֵּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת, וְתִהְיֶה עָנָו שָׁפֵל וְסַבְלָן, וְלֹא תַּעֲנֶה לְמָחֳרְפֵי וּמְבַזֵּי נַפְשְׁךָ כְּלוּם, וְתִסְבֹּל כָּל הַבָּא עָלֶיךָ. וְעַל־יְדֵי שֶׁתָּבֹא וְתִתְחַנֵּן וְתִבְכֶּה וְתִתְוַדֶּה בְּלֵב אֱמֶת אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תַּהֲרֹג אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּזִּיקִים וְהַמַּשְׁחִיתִים שֶׁנִּבְרְאוּ עַל־יְדֵי פְּגַמֵּי הַבְּרִית שֶׁפָּגַמְתָּ, וְיִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַכֹּל; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאוֹמֵר אֶת הַסֵּדֶר הַזֶּה כָּל לַיְלָה חֹק וְלֹא יַעֲבֹר כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאַל יַטְעֶה אוֹתְךָ יִצְרְךָ כְּאִלּוּ אַתָּה עַכְשָׁו עָיֵף וְיָגֵעַ וְקָשֶׁה לְךָ מְאֹד לוֹמַר אֶת כָּל הַסֵּדֶר הַזֶּה, כִּי בְּנַפְשְׁךָ הוּא, כִּי אִם תַּעַזְבֵנִי יוֹם — יוֹמַיִם אֶעֱזָבְךָ, וּלְאַט לְאַט תִּהְיֶה נֶעֱקָר, חַס וְשָׁלוֹם, מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ; וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת זָהִיר לוֹמַר אֶת הַסֵּדֶר הַזֶּה דַּיְקָא, וְתִזְכֶּה לְהֶעָשׂוֹת בַּעַל תְּשׁוּבָה אֲמִתִּי, וְתִהְיֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אוֹר וְזִיו חִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתֵצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא חֵטְא, וְתִהְיֶה יְצִיאָתְךָ כִּבְיאָתְךָ בְּלִי שׁוּם רְבָב וָכֶתֶם כְּלָל, וּבִלְבָד שֶׁתִּהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל לוֹמַר אֶת הַסֵּדֶר הַזֶּה דַּיְקָא בְּכָל לַיְלָה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְאָז תִּהְיֶה נִקְרָא בְּשֵׁם צַדִּיק, וּכְרוּזִים יֵלְכוּ לְפָנֶיךָ: ״אַשְׁרֵי הַבֵּן שֶׁשָּׁב אֶל אָבִיו, אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא״!

סדר קריאת שמע על המטה להאריז״ל

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בְּו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, הֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ, וַחֲרֵינִי יָרֵא מִמֶּנּוּ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, וְכֹלָּא קַמֵּיהּ כְּלָא. וַחֲרֵינִי מַמְלִיכוֹ עַל כָּל אֲבָר וַאֲבָר וְגִיד וָגִיד מֵרְמַ״ח אֵיבָרִים וְשָׁסָ״ה גִּידִים שֶׁל גּוּפִי וְנַפְשִׁי, רוּחִי וְנִשְׁמָתִי מַלְכוּת גְּמוּרָה וּשְׁלֵמָה, וַחֲרֵינִי עֶבֶד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּרַחֲמָיו יְזַכֵּנִי לְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם וְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם חֲרֵינִי מוֹחֵל לְכָל מִי שֶׁהִכְעִיס וְהִקְנִיט אוֹתִי אוֹ שֶׁחָטָא כְּנֶגְדִּי, בֵּין בִּגּוּפִי בֵּין בְּמָמוֹנִי בֵּין בִּכְבוֹדִי בֵּין בְּכָל אֲשֶׁר לִי בֵּין בְּאוֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּמַחֲשָׁבָה בֵּין בְּדִבּוּר בֵּין בְּמַעֲשֶׂה. בֵּין בְּגִלְגּוּל זֶה בֵּין בְּגִלְגּוּל אַחֵר, לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל וְלֹא יֵעָנֵשׁ שׁוּם אָדָם בִּסְבָתִי. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד וְלֹא אֶחֱזוֹר בָּהֶם וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְהַכְעִיסְךָ וְלֹא אֶעֱשֶׂה הָרַע בְּעֵינֶיךָ. וּמַה שֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וַחֲלָאִים רָעִים: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ: וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר, וְחֶרֶב, וְרָעָב, וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינָי וּתְנוּמָה עַל עַפְעַפָּי. וּמֵאִיר לְאִישׁוֹן בַּת עָיִן. וְיִהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי

וֵאלֹהַי אֲבוֹתַי. שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. וְתֵן חֶלְקִי בְּתוֹרָתֶךָ. וְתַרְגִּילֵנִי לִדְבַר מִצְוָה. וְאַל תַּרְגִּילֵנִי לִדְבַר עֲבֵרָה וְאַל תְּבִיאֵנִי לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן, וְיִשְׁלוֹט בִּי יֵצֶר טוֹב וְאַל יִשְׁלוֹט בִּי יֵצֶר הָרָע. וְתַצִּילֵנִי מִשָּׂטָן וּמִפֶּגַע רָע וּמֵחֲלָאִים רָעִים. וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהִרְהוּרִים רָעִים. וּתְהִי מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדוֹ:

יחיד אומר: אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. יְהוָה אֶחָד:

בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם. עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ
וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה
אַף יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר
וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם
לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם
אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל
מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי
בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל
תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם
אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ
אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים
אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי

וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֱמֶת.

הַלְלוּיָהּ. שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ. תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים:
יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו. בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל. בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ. יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד.
יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם. וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת
בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם. תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר
מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים. וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
מִשְׁפָּט כָּתוּב. הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו. הַלְלוּיָהּ:

חֲגָה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמֹה. שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי
יִשְׂרָאֵל: כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב. מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה. אִישׁ
חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת: ג״פ

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: ג״פ

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי. אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח
יָקוּשׁ. מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה.
צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה. מֵחֵץ יָעוּף
יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ
אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ. אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט.
וְשִׁלְמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דֹפִי: הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זַדְנוּ. חָמַסְנוּ. טָפַלְנוּ שֶׁקֶר: יָעַצְנוּ רָע. כִּזַּבְנוּ. לַצְנוּ. מָרַדְנוּ. נָאַצְנוּ. סָרַרְנוּ. עָוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרַרְנוּ. קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ. שִׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תָּעִינוּ. תִּעְתָּעְנוּ:

עִנְיַן הַוִּדּוּי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם הַשָּׁנָה

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! לְהַסְבִּיר לְךָ וְלַהֲבִינְךָ עִנְיַן הַוִּדּוּי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם הַשָּׁנָה בְּכָל לַיְלָה בְּסֵדֶר אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּמְקַבְּלִים עַל עַצְמֵנוּ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין: סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג וָחֶנֶק. כְּדֵי לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַמְנוּ בָּעוֹלָמוֹת, אֲשֶׁר שָׁם מְאִירִים הַשֵּׁמוֹת: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, יוּבַן עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁהַשָּׂגָתוֹ הִיא מֵרִישָׁא דְּלָא אִתְיַדַּע שָׁלֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת דְּעַתִּיק וְכוּ׳, בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא, שָׁמְבָאָר שָׁם: כְּדֵי לִזְכּוֹת שֶׁיִּשְׁפַּע עָלָיו שֶׁפַע אֱלֹקִי, גִּלּוּי אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְחַיּוֹת חַיִּים נִצְחִיִּים, וְיִכָּלֵל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יִהְיֶה חִלּוּק אֶצְלוֹ בֵּין חַיִּים לְמֵיתָה. עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, וְיִהְיֶה הַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ ״בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתְךָ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ״. הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ, וְאֵין שׁוּם חִלּוּק בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין הַקֶּבֶר וּבֵין הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתְךָ הַתּוֹרָה, וְכֵן בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, שֶׁשָּׁם בְּשָׁכְבְּךָ

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם. וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם. וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל חָי. אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב. אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ. וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל פִּשָּׁעֵינוּ:

בַּקֶּבֶר, שָׁם גַּם־כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה, וְכֵן וַהֲקִיצוֹתָ לָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ׳. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תַּאֲוָה וְרָצוֹן כְּלָל לְשׁוּם דָּבָר רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַתּוֹרָה; נִמְצָא, שֶׁהַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ — בֵּין בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין בַּקֶּבֶר וּבֵין בָּעוֹלָם הַבָּא, בְּכֻלָּם הוּא דָּבוּק רַק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבַתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁמְּקֻשָּׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה, יֵשׁ חִלּוּק בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא רְחָב יָדַיִם, וּבֵין הַקֶּבֶר שֶׁהוּא מָקוֹם צָר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל מִי שֶׁנִּזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם שְׁמָרִים בְּמֹחוֹ, הַכֹּל שָׁוֶה אֶצְלוֹ (עֵין שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן נא).

וְלִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל זֶה שֶׁיָּאִיר בּוֹ שֶׁפַע אֱלֹקִי, וְיִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְזֶה, אֶלָּא שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת פִּיו וְחָטְמוֹ וְעֵינָיו וְאָזְנָיו, וְהֵן הֵן מְאִירִים לוֹ שֶׁפַע אֱלֹקִי, כִּי הַפֶּה וְהַחֹטֶם וְהָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם תְּלוּיִים בַּמֹּחַ, וְהֵן מְעוֹרְרִין אֶת הַמֹּחַ שֶׁיָּאִיר בּוֹ שֶׁפַע אֱלֹקִי, עַיֵּן שָׁם.

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים שַׁעַר א׳ פֶּרֶק א׳: רְאִיָּה, שְׁמִיעָה, רֵיחָא, דִּבּוּר הֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוָּיָ״ה, וְהֵם סוֹד נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, עַיֵּן שָׁם; וְנִתְפָּרֵשׁ יוֹתֵר בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים נְתִיב אוֹרוֹת אֹזֶן, חֹטֶם, פֶּה דְּאָדָם קַדְמוֹן, כִּי אוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת מִתְלַבֵּשׁ בְּיוֹתֵר בְּאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה חוּשִׁים: הָעֵינַיִם, הָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה שֶׁבָּאָדָם, וְלָכֵן הֵם נִכְנָסִים תַּחַת סוּג ד׳ אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַוָּיָ״ה, שֶׁבְּכָל אוֹת הוּא הַוָּיָ״ה שְׁלֵמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, בְּסוֹד אַרְבָּעָה מִלּוּאִים: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, וְהֵם נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, נְשָׁמָה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאִם חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וּפָגַמְתִּי בְּאוֹת יו״ד שֶׁל שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יהו״ה וּבְאוֹת א׳ שֶׁל אדנ״י וְנִתְחַיַּבְתִּי בְּדִינְךָ הַצָּדֵק סְקִילָה אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ חֲרֵי אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי סְקִילָה וַחֲרִינִי בְּאִלּוּ נִסְקַלְתִּי עַל־יְדֵי אוֹת א׳ שֶׁל הַשֵּׁם אדנ״י בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עַל דְּבַר כְּבוֹד שִׁמְךָ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תָּשׁוּב וּתְיַחֵד שְׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹתֶיךָ הַיְקָרִים יהו״ה אהי״ה אדנ״י יא״א וְשֵׁם קָדְשְׁךָ בְּמִלּוּי ד׳ יודי״ן שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא ע״ב כָּזֶה יו״ד ה״י וי״ו ה״י וְיָאִיר בִּרְצוֹנְךָ בָּעוֹלָם הָאֲצִילוּת וְאַל יְהֵא מוֹנֵעַ:

לְנָשָׁמָה, וְהַיְחִידָה הִיא הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כְּפִי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת הַכֵּלִים הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם: הַפֶּה, הַחֹטֶם, הָאָזְנַיִם וְהָעֵינַיִם, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמֹּחִין, כְּמוֹ־כֵן זוֹכֶה שֶׁמְּאִירָה בּוֹ הֶאָרַת הַיְחִידָה, שֶׁהִיא סוֹד נְקֻדַּת הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ כְּבָר רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי נִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא וְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ׳.

וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת הַפֶּה, זוֹכֶה שֶׁמְּאִירָה בּוֹ הַנֶּפֶשׁ, וּכְשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס וּקְפִידוּת מֵאִיר בּוֹ הָרוּחַ, וּכְשֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה הַתְּלוּיָה בְּאוֹדְנַיִן, מֵאִיר בּוֹ סוֹד הַנְּשָׁמָה, וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת הָעֵינַיִם לְהִסְתַּכֵּל רַק בְּהַשֵּׂכֶל וְהַחְיוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, אֲזַי מְאִירָה בּוֹ נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה כְּלִי קַבּוּל לְקַבֵּל אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת מֵעַתִּיק וְכוּ׳.

וְזוֹ כָּל עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת הַחוּשִׁים הָאֵלּוּ: רְאִיָּה, שְׁמִיעָה, רֵיחָא וְדִבּוּר, כִּי הוּא עִקַּר הָאָדָם, כִּי (ערובין מא.): בְּתַר רֵישָׁא גּוּפָא אָזֵיל; כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַדְּשָׁם, אָז כְּבָר כָּל הָאָדָם מְקֻדָּשׁ. כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא רֹאשׁוֹ, וּבְמָקוֹם שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב — שָׁם כָּל הָאָדָם מַמָּשׁ, וְיָכוֹל לִזְכּוֹת לְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ וּנְבוּאָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי רַק בְּקִדֻּשַׁת אֵלּוּ הַכֵּלִים, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמֹּחִין.

הַכְּלִי הָרִאשׁוֹן וְהָעִקָּרִי הוּא "הַדִּבּוּר". לְקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל אֶת הַדִּבּוּר, וְלֹא יוֹצִיא מִפִּיו שׁוּם דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ מֻכְרָח. וְאָמַר הָאֲרִיזַ״ל לְתַלְמִידָיו: תְּנַאי הָרִאשׁוֹן בְּהַשָּׂגַת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה לִהְיוֹת דִּבּוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, תָּלוּי בִּשְׁמִירַת

וְאִם חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וּפָגַמְתִּי בְּאוֹת ה׳ רֹאשׁוֹנָה שֶׁל שְׁמְךָ הַגָּדוֹל יהו״ה וּבְאוֹת ד׳ שֶׁל אדנ״י וְנִתְחַיַּבְתִּי בְּדִינְךָ הַצָּדֵק שְׁרֹפָה אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּהּ חֲרִי אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי שְׂרֹפָה וַחֲרִיגִי כְּאִלּוּ נִשְׂרַפְתִּי עַל־יְדֵי אוֹת ד׳ שֶׁל הַשֵּׁם אדנ״י בְּבֵית הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תָּשׁוּב וּתְיַחֵד שְׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹתֶיךָ הַיְקָרִים יהו״ה אהי״ה אדנ״י הה״ד וְשֵׁם קָדְשְׁךָ כְּמִלּוּי שְׁלֹשָׁה יודי״ן וא׳ כָּזֶה יו״ד ה״י וא״ו ה״י וְיָאִיר בִּרְצוֹנְךָ בָּעוֹלָם הַבְּרִיאָה וְאַל יְהֵא מוֹנֵעַ:

הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (אָבוֹת ג): ״סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה״; וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַדִּבּוּר, אָז גָּר בְּעוֹלָם הַחֵרוּת, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הוּא רַק מִסִּבַּת פְּגַם דִּבּוּר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שְׁמִינִי מב) עַל פָּסוּק ״כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ״ — בְּגִין פִּיהוּ דִּלָּא נָטִיר לֵיהּ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְכֵן הוּא בְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא פֶּרֶק טז, שֶׁמְּפָרֵשׁ בִּפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּל יָמָיו וְכוּ׳, וּמְסַיֵּם: וַאֲפִלּוּ אִם אָדָם עוֹשֶׂה כָּל זֹאת, אֵינוֹ מַסְפִּיק לְהֶבֶל הַיּוֹצֵא מִפִּיו אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת ו, ז): ״כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ״ — פִּיו שֶׁהוּא חוֹטֵא בָּהֶם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

וְרַבֵּנוּ זַ״ל פֵּרֵשׁ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לח): מַאי דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קמח, ח): ״רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ״ — עַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר לְהַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, וּלְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ נַעֲשָׂה רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בָּא לָחֳלִי הַנְּפִילָה בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כט), וְעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, חַס וְשָׁלוֹם. וּמַמָּשׁ אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁעוֹקֵר כָּל־כָּךְ אֶת הָאָדָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ פְּגַם הַדִּבּוּר, וְזוֹהִי הָעֲבוֹדָה הַכִּי קָשָׁה לָאָדָם — שֶׁיַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִבְלִי לְדַבֵּר עִם שׁוּם בְּרִיָּה, רַק הַמֻּכְרָח לוֹ מְאֹד מִצַּד פַּרְנָסָתוֹ, אוֹ יְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו רַק בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם וְהִתְחַזְּקוּת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (חֻלִּין פט.) מַאי דִּכְתִיב (תְּהִלִּים נח, ב): ״הַאָמְנָם אֵלֶם״ מַה אוּמָנוּתוֹ שֶׁל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה? יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלֵּם, יָכוֹל אַף לְדִבְרֵי תוֹרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר ״צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן״, עַיֵּן שָׁם; כִּי רַק דְּבָרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ עוֹקְרִים אֶת הָאָדָם מִשָּׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, אֲבָל לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּדִבּוּרֵי

וְאִם חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וּפָגַמְתִּי בְּאוֹת ו׳ שֶׁל שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל יהו״ה וּבְאוֹת נ׳ שֶׁל שְׁמֶךָ אדנ״י וְנִתְחַיַּבְתִּי לְפָנֶיךָ בְּדִינְךָ הַצֶּדֶק הֶרֶג אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ חֲרִי אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי הֶרֶג וַחֲרִיגִי כְּאִלּוּ נֶהֱרַגְתִּי עַל־יְדֵי אוֹת נ׳ שֶׁל אדנ״י בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תָּשׁוּב וּתְיַחֵד שְׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת שְׁלִישִׁיוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹתֶיךָ הַיְקָרִים יהו״ה אהי״ה אדנ״י וי״ן וְשֵׁם קָדְשְׁךָ בִּמְלוֹי אַלְפִין כְּזֶה יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וְיָאִיר בִּרְצוֹנְךָ בָּעוֹלָם הַיְצִירָה וְאַל יְהֵא מוֹנֵעַ:

חִזּוּק וְיִרְאַת שָׁמַיִם וְדִבְרֵי תוֹרָה — מִצְוָה רַבָּה, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, אָז מֵאִיר עָלָיו אוֹר נִפְלָא כָּזֶה, אֲשֶׁר מַלְאָכִים מְפַחֲדִים לַעֲמֹד עַל יָדוֹ, וּמֵאִיר עָלָיו אוֹר נַפְשׁוֹ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה בְּגִלּוּי שֵׁם ב״ן.

וְהַכְּלִי הַשֵּׁנִי הוּא ״הַחֹטֶם״. לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד מִכַּעַס וּקְפִידוּת, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי עָוֹן הַכַּעַס חָמוּר מְאֹד מְאֹד כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בִּמִדְבָּר קעט); כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיְתָה אֱמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה, שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, אֲפִלּוּ מִבַּעַל בְּחִירָה, הַכֹּל בִּרְצוֹן הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה כּוֹעֵס. וּבָזֶה שֶׁכּוֹעֵס, מַרְאֶה לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ אֱצְלוֹ פְּגַם אֱמוּנָה, וּכְשֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה — חַיָּיו אֵינָם חַיִּים (עֵין שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן נג), וְאָז טוֹעֵם מְרִירוּת הַגֵּיהִנּוֹם שֶׁל זֶה הָעוֹלָם (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיט), וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (נְדָרִים כב): כָּל הַכּוֹעֵס כָּל מִינֵי גֵּיהִנּוֹם שׁוֹלְטִין בּוֹ; מֵאַחַר שֶׁאֵין אֱמוּנָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אָז יוֹשֵׁב בְּחֹשֶׁךְ וּבְצַלְמָוֶת, וְאֵין לְךָ עוֹד דָּבָר שֶׁעוֹקֵר אֶת הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ כַּעַס, כִּי עַל־יְדֵי כַּעַס נֶאֱבֶדֶת רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ לְגַמְרֵי, וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם, הַכֹּל — כְּשֶׁאֵין לוֹ סַבְלָנוּת, וּבָאִים לִידֵי כַּעַס וּקְפִידוּת וְכָל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגַת הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כְּמוֹ־כֵן הוּא סַבְלָן וְאֵינוֹ כּוֹעֵס וּמַקְפִּיד כְּלָל, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי הַסַּבְלָנוּת תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנה).

וּבְזֹהַר חָדָשׁ (פָּרָשַׁת נֹחַ) אָמְרוּ: ״לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר״ — שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נֹחַ לִכְעֹס, כִּי עַל־יְדֵי כַּעַס שׁוֹבְרִים אֶת הַחוֹמָה (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח), כִּי כָּל אָדָם מְסֻבָּב עִם אֱלֹקוּת כְּחוֹמָה, וְזֶהוּ עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ, שֶׁנּוֹשֵׁף אוֹר

וְאִם חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וּפָגַמְתִּי בְּאוֹת ה׳ אֲחָרוֹנָה שֶׁבִּשְׁמְךָ הַגָּדוֹל יהו״ה וּבְאוֹת י׳ שֶׁל אדנ״י וְנִתְחַיַּבְתִּי בְּדִינְךָ הַצָּדֵק חֶנֶק אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ, חֲרִינִי מְקַבֵּל עָלַי חֶנֶק וַחֲרִינִי כְּאִלּוּ נֶחְנַקְתִּי עַל־יְדֵי אוֹת י׳ שֶׁל אדנ״י בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תָּשׁוּב וּתְיַחֵד שְׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹתֶיךָ הַיְקָרִים יהו״ה אהי״ה אדנ״י הה״י וְשֵׁם קָדְשְׁךָ בְּמִלּוּי הַחי״ן כָּזֶה יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה, וְיָאִיר בִּרְצוֹנְךָ בָּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְאַל יְהֵא מוֹנֵעַ:

חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל־יְדֵי כַּעַס, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן הִקְפִּיד הָאֲרִיזַ״ל עַל כַּעַס יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָל עֲבֵרָה עוֹשֶׂה רַק כֶּתֶם עַל הַנְּשָׁמָה, וְעַל־יְדֵי דְּמָעוֹת זוֹכִים לִרְחֹץ אֶת הַכְּתָמִים, אֲבָל עַל־יְדֵי כַּעַס מְאַבֵּד אֶת הַנְּשָׁמָה, וּצְרִיכִים יְחוּדִים לְהַחֲזִיר וּלְהַמְשִׁיךְ לוֹ נְשָׁמָתוֹ.

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ עַל־כָּל־פָּנִים מֵעַכְשָׁו בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וּמַאֲרִיךְ אַפּוֹ וְרוּחוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאֵינוֹ כוֹעֵס וּמַקְפִּיד כְּלָל, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְגִלּוּי רוּחוֹ, וּמְאִירָה עָלָיו הָאָרָה נוֹרָאָה בְּגִלּוּי שֵׁם מ״ה, וְהוֹלֵךְ לוֹ הַכֹּל כְּסִדְרָן (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פב); כִּי עַל־יְדֵי סַבְלָנוּת מַרְאֶה לָדַעַת שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְאִירָה עָלָיו הָאָרַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְעַל־כֵּן הוּא בְּבְחִינַת מ״ה לְגַמְרֵי, וְאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל בִּזָּיוֹן כְּבוֹדוֹ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה.

הַכְּלִי הַשְּׁלִישִׁי הוּא ״הָאָזְנַיִם״. לְקַדֵּשׁ מְאֹד אֶת הָאָזְנַיִם וְלִבְלִי לְהַכְנִיס בָּהֶם דְּבָרִים בְּטֵלִים וְנִבּוּל פֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (פְּתִיחוֹת ה׃): אַל יַשְׁמִיעַ אָדָם לְאָזְנוֹ דְּבָרִים בְּטֵלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם נִכְוִים תְּחִלָּה לָאֵיבָרִים, וְאָמְרוּ: מַאי דִּכְתִיב (דְּבָרִים כג, יד): ״וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל אָזְנֶךָ״, אַל תִּקְרֵי אָזְנֶךָ אֶלָּא אָזְנְךָ, שֶׁאִם יִשְׁמַע אָדָם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן יַנִּיחַ אֶצְבָּעוֹ בְּאָזְנוֹ; וּלְעוֹלָם אַל יֵלֵךְ הָאָדָם לִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁאֲחֵרִים מְדַבְּרִים, כִּי מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לֵידַע וְלִשְׁמֹעַ, יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ לוֹ, וְעַל דָּבָר זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז מַה שֶּׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יִתְרוֹ עה׃): מַאן דְּאוֹדְנוֹי רַבְרְבִין טְפָשָׁא בְּלִבָּא וְשִׁגְעוֹנָא בְּרוּחֵיהּ; כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הוּא שֶׁמְּבַלְבֵּל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד מֵאֲחֵרִים, וְרוֹצֶה לָדַעַת תָּמִיד

וַחֲרִי עַתָּה קִבַּלְתִּי עָלַי כָּל אַרְבַּע מִתּוֹת בֵּית דִּין לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי שֶׁחָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי וּלְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בָּהֶם: וְאֶאֱהַב אֶחָד וָיֵנֶ הָחֵי יְהוָה אֶהְיֶה אֲדֹנָי:

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: אב״ג ית״ץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: קר״ע שט״ן

נָא גִּבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נג״ד יכ״ש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם: בט״ר צת״ג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ: חק״ב טנ״ע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: יג״ל פז״ק

שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת: שק״ו צי״ת

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה אֵצֶל אֲחֵרִים, וְדָבָר זֶה עוֹקֵר אֶת הָאָדָם מִמְּנוּחַ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן הָעִקָּר לְהַטּוֹת אָזְנוֹ תָּמִיד אֶל קוֹל הַתּוֹרָה וְאֶל קוֹל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְקוֹל הַחֲבֵרִים טוֹבִים, וְיִקַּיֵּם מַאֲמָרָם ז״ל (יְבָמוֹת כ.): מִצְוָה לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים.

וְאָמְרוּ חַז״ל בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא (פָּרָשַׁת תֶּבֹא): ״וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע״, אִם שָׁמַעְתָּ קִימְעָא — סוֹפְךָ לִשְׁמֹעַ הַרְבֵּה, אִם שָׁמַעְתָּ בָּעוֹלָם הַזֶּה — תִּשְׁמַע לָעוֹלָם הַבָּא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אִם זָכִיתָ לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, תִּזְכֶּה לִשְׁמֹעַ קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה, אִם שָׁמַעְתָּ לְקוֹל רַבְּךָ — סוֹפְךָ שֶׁאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים לְךָ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְהַטּוֹת אָזְנֶיךָ בְּכָל דִּבּוּרֵי הָעוֹלָם, תִּשְׁמַע שֶׁכֻּלָּם צוֹעֲקִים אֵלֶיךָ, וּמְרַמְּזִים לְךָ רְמָזִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (עֵיֵן שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן נב), שֶׁזֶּהוּ סוֹד תָּא שְׁמַע, וְיִהְיֶה מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְיָבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמְּזִים לוֹ. וּכְשֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִשְׁמֹעַ מִכָּל דָּבָר רַק אֶת פְּנִימִיּוּת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר עָלָיו אוֹר נִשְׁמָתוֹ בְּאוֹר הַבִּינָה בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה, וּמֵאִיר עָלָיו שֵׁם ס״ג, וְנַעֲשֶׂה מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ: ג״פ בְּטוֹב אָלִין אָקִיץ בְּרַחֲמִים: ג״פ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה. קִוִּיתִי יְהוָה לִישׁוּעָתְךָ. יְהוָה לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: ג״פ אַתָּה סֵתֶר לִי | מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: סֶלָה תְּסוֹבְבֵנִי פַלֵּט רָנֵּי תִּצְּרֵנִי מִצַּר לִי סֵתֶר אַתָּה. ג״פ תּוֹרִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים. שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ. נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח: ג״פ

אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי. פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת: שָׁרֵי לֵיהּ מָארֵי לְמַאן דְּמְצַעַר לִי: תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב:

וְהַכְּלִי הָרְבִיעִי הוּא ״הָעֵינַיִם״ — לְקַדֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת הָעֵינַיִם, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר רַק בַּחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וְתַכְלִיתוֹ־וּמְיָדַּ מַה שֶּׁיִּרְאֶה — הֵן דּוֹמֵם, אוֹ צוֹמֵחַ, אוֹ חַי, אוֹ מְדַבֵּר, תַּכְלִיתוֹ־וּמְיָדַּ יִרְאֶה וְיִסְתַּכֵּל עַל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת דָּבָר זֶה, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין לָהֶם שׁוּם קִיּוּם כְּלָל, וּכְשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל דָּבָר רַק עַל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְלֻבָּשֶׁת בְּכָל דָּבָר מִפָּרָטֵי הַבְּרִיאָה, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִירָה עָלָיו נְשָׁמָה לִנְשָׁמָה הֶאָרַת עֶצֶם הָאֲצִילוּת שֶׁם ע״ב, וְאָז בְּאֵיתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא — אִיתְעַר דִּלְעֵילָא, כְּמוֹ שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה חוּשִׁים, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמֹּחִין: הַפֶּה, הַחֹטֶם, הָאָזְנַיִם וְהָעֵינַיִם, כְּמוֹ־כֵן נִפְתָּחִים לוֹ שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם, וּמֵאִירִים עָלָיו בְּקִבְיעוּת אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, וּמְטַיֵּל בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁמְּטַיֵּל בְּגַן נֶהְדָּר מִבַּיִת לַעֲלִיָּה וְכוּ׳, וְנִשְׁפָּע עָלָיו רוּחַ חַיִּים חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם, כִּי נִשְׁמַ״ת רוּ״חַ חַיִּי״ם עוֹלָה: רְאִי״ה, שְׁמִיעָ״ה, רֵיחָ״א, דִּבּוּ״ר, שֶׁהֵם הַכֵּלִים לְהַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אוֹר הָעַתִּיק וְכוּ׳, שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּלֶת הַבְּחִירָה, כִּי הִיא נְקֻדַּת הַמָּשִׁיחַ יְחִידָה מַמָּשׁ.

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים: אִית נְבוּאָה מֵרְאִיָּה, וְאִית נְבוּאָה מִשְּׁמִיעָה, וְאִית נְבוּאָה מֵרֵיחָא, וְאִית נְבוּאָה מִדִּבּוּר וְכוּ׳; הַיְנוּ כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֵיזֶה כְּלִי יוֹתֵר, כְּמוֹ־כֵן נִשְׁפָּע עָלָיו רוּחַ הַנְּבוּאָה יוֹתֵר, שֶׁהוּא בְּרוּר וְזִכּוּךְ הַמְּדַמֶּה, גִּלּוּי הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, אֲשֶׁר דָּבָר

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי
בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת
יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם
קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה
וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי
פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם, וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה:
שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה
צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר:

בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימִינִי מִיכָאֵל. וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל.
וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל. וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל. וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: ג״פ

זֶה רוֹצֶה רַבֵּנוּ זַ״ל לְהַכְנִיס בְּכָל אֶחָד מִמְּקָרָבָיו לְכָל אֶחָד הַמְּקַיֵּם דְּבָרָיו בְּתָמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל.

וְזֶה שֶׁהִתְפָּאֵר פַּעַם אַחַת מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל: צוּלִיב דֶעם הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת וָואס אִין דָא אִין מִיר אִיז מַיין קוּקְן גָאר אַנְדֶערְש, אוּן מַיין הֶערִין גָאר אַנְדֶערְש, אוּן מַיין רֶעדְן מִיט מֶענְטְשֶׁען אוֹיךְ גָאר אַנְדֶערְש [בִּשְׁבִיל הַהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בִּי, בִּשְׁבִיל זֶה הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁלִּי וְהַשְׁמִיעָה וְהַדִּבּוּר שֶׁלִּי כְּבָר בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי], וְדוֹ״ק מְאֹד; כִּי הוּא זָכָה לָזֶה בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת רַבֵּנוּ זַ״ל.

וְכֵן כָּל אֶחָד אֲשֶׁר יְבַטֵּל אֶת דַּעְתּוֹ הַפְּגוּמָה, וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בַּדֶּרֶךְ הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה הַזּוֹ — לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת כְּלֵי הַמַּחְין, שֶׁהֵם: הָעֵינַיִם, הָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה, כְּמוֹ־כֵן יִזְכֶּה גַּם־כֵּן שֶׁיָּאִירוּ עָלָיו אוֹרוֹת אֵלּוּ. וְהָעִקָּר לֹא לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ, אַף שֶׁרוֹאֶה שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים, וּבְכָל פַּעַם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר וְיוֹתֵר, יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה.

וְהִנֵּה בָּא הַלַּיְלָה וְהוֹלֵךְ לִישֹׁן, וְעָשָׂה לְעַצְמוֹ חֶשְׁבּוֹן מֶה עָשָׂה כָּל הַיּוֹם, וְאֵיךְ נָהַג עִם הָעֵינַיִם, הָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה, עַל־כֵּן כְּשֶׁיִּתְאַמֵּר שֶׁאִם חָטָאתִי וְכוּ' וּפָגַמְתִּי בָּאוֹת יו"ד שֶׁל שֵׁם הַוָ"ה, תְּכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַמְתָּ הַיּוֹם בָּעֵינַיִם, שֶׁהֵם: שֵׁם ע"ב, וּכְשֶׁיִּתְאַמֵּר שֶׁאִם חָטָאתִי וְכוּ', וּפָגַמְתִּי בָּאוֹת ה' רִאשׁוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַוָ"ה, תְּכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַמְתָּ הַיּוֹם בָּאָזְנַיִם, שֶׁהֵם: שֵׁם ס"ג, וּכְשֶׁיִּתְאַמֵּר שֶׁאִם חָטָאתִי וְכוּ' וּפָגַמְתִּי בָּאוֹת ו' שֶׁל שֵׁם הַוָ"ה, תְּכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַמְתָּ הַיּוֹם בַּחֹטֶם, שֶׁהֵם שֵׁם מ"ה. וּכְשֶׁיִּתְאַמֵּר שֶׁאִם חָטָאתִי וְכוּ' וּפָגַמְתִּי בָּאוֹת ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַוָ"ה תְּכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַמְתָּ הַיּוֹם בַּפֶּה.

וְהִנֵּה אַף שֶׁעֲדַיִן אַתָּה רָחוֹק מִכָּל אֵלּוּ הַשָּׁמוֹת, וְקָשֶׁה וְכָבֵד עָלֶיךָ לְצַמְצֵם מֹחֲךָ וּלְיַחֲדָם, עַל־כָּל־פָּנִים תִּרְאֶה לוֹמַר אֶת הַסֵּדֶר הַזֶּה מִלָּה בְּמִלָּה, וְעַל־יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה רָגִיל לְאָמְרָם בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, אָז בְּמֶשֶׁךְ הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים תִּזְכֶּה לְהֶאָרוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת כְּאֵלּוּ, וְגִלּוּיִים אֲשֶׁר לֹא שִׁעַרְתָּ מִיָּמֶיךָ. וְהִנֵּה אַף שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם מַה שֶׁעוֹבֵר בִּכְלֵי הַמַּחְין: הָעֵינַיִם, הָאָזְנַיִם, הַחֹטֶם וְהַפֶּה, עַל־כָּל־פָּנִים אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה כֵּן אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים, כִּי כָל הַמְּשָׁכָה וְהַעְתָּקָה שֶׁאַתָּה מַמְשִׁיךְ וּמְנַתֵּק אֶת עַצְמְךָ בְּסוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בְּאֵלּוּ הַחוּשִׁים, כְּמוֹ־כֵן אַתָּה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹר נִפְלָא, וְסוֹף כָּל סוֹף תִּזְכֶּה לִבְנְיַן בֵּית הַמַּחְין שֶׁלְּךָ. וְעַל־כֵּן אַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל, אִם הַיּוֹם הַזֶּה לֹא עָבַר עָלֶיךָ כְּמוֹ שֶׁהָיָה נִצְרָךְ, וְנִפְגְּמוּ עֵינֶיךָ אוֹ אָזְנֶיךָ אוֹ חָטְמְךָ אוֹ פִּיךָ, תִּתְוַדֶּה וּתְכַוֵּן לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאָז יְמִין ה' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל אוֹתְךָ, וְאִם תַּתְמִיד בְּכָל לַיְלָה בַּאֲמִירַת סֵדֶר זֶה, אָז תִּזְכֶּה שֶׁיְּזַדְּכֵּךְ מֹחֲךָ, וְיָאִיר בְּךָ רַבֵּנוּ זַ"ל אוֹרוֹ הַגָּנוּז שֶׁהוּא אוֹר עַתִּיק וְכוּ', יְחִידָה דִּיחִידָה, וְיִתְבַּטֵּל מִמְּךָ כָּל חֵיזוּ דְּהַאי עַלְמָא, וְלֹא תִּרְצֶה רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּחַיִּים נִצְחִיִּים, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן!

תִּקּוּן חֲצוֹת

א. זְמַן תִּקּוּן חֲצוֹת — מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְעַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. הַמַּשְׁכִּים לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת לְאַחַר שֶׁיָּשַׁן שְׁנַת קֶבַע, יְבָרֵךְ בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר כֻּלָּן עִם בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, וְאַחַר־כָּךְ יֹאמַר תִּקּוּן חֲצוֹת.

ב. בְּיָמִים אֵלּוּ אוֹמְרִים רַק תִּקּוּן לֵאָה: בְּכָל יוֹם שֶׁאֵין אוֹמְרִים בּוֹ תַּחֲנוּן, כְּגוֹן: בְּלֵיל שַׁבָּת, יָמִים טוֹבִים, רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכוּ', וּכְשֶׁאוֹמְרִים רַק תִּקּוּן לֵאָה, אֵין צָרִיךְ לָשֶׁבֶת עַל הַקַּרְקַע.

מַאֲמָר אֶחָד מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן"

הַמְדַבֵּר מִמַּעֲלַת אֲמִירַת חֲצוֹת, עִם בֵּאוּר נִפְלָא מֵהַסֵּפֶר "שִׁפַת תַּנַּחַל"

וּתְפִלָּה מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת" עַל מַאֲמָר זֶה

לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן קמט

"חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" (תְּהִלִּים קיט, סב); **חֲצוֹת הוּא מְסֻגָּל כְּמוֹ פְּדְיוֹן, כִּי הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כִּי צֶדֶק דִּינָא וּמִשְׁפָּט רַחֲמֵי, וְזֶהוּ "עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ", הַיְנוּ שֶׁצֶּדֶק גּוֹבֵר עַל מִשְׁפָּט. הַתִּקּוּן לְזֶה: "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם"; וְעִקַּר חֲצוֹת הוּא תָּמִיד אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה — הֵן בַּקַּיִץ וְהֵן בַּחֹרֶף, וְאָז מַתְחִיל זְמַן חֲצוֹת וְנִמְשָׁךְ עַד גְּמַר אַשְׁמוּרָה שְׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ שְׁתֵּי שָׁעוֹת. וּבַבֹּקֶר טוֹב לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת** (עַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שְׁלַח נז:).

"שִׁפַּת הַנַּחַל" פֵּרוּשׁ עַל ה"לִּקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן"

חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ (תְּהִלִּים קיט, סב); **חֲצוֹת הוּא מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן**; הַיְנוּ מִי שֶׁקָּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּבוֹכֶה וּמִתְאוֹנֵן עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, זֶה הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַפִּדְיוֹנוֹת, כִּי מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ"ל (סִימָן רטו), שֶׁיֵּשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פִּדְיוֹנוֹת כְּנֶגֶד הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים, וְיֵשׁ פִּדְיוֹן אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים, עַיֵּן שָׁם; הַיְנוּ הַיּוֹם מְחֻלָּק לְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת, וּבְכָל שָׁעָה יֵשׁ צִרּוּף אַחֵר שֶׁל שֵׁם אֲדֹנָ"י, כַּיָּדוּעַ אֲשֶׁר שֵׁם אֲדֹנָ"י נִכְתָּב בְּכ"ד צִרּוּפִים, וְהֵן הֵן הַכ"ד בָּתֵּי דִינִים, וּבְעֵת חֲצוֹת מַמָּשׁ, אָז הוּא הַזְּמַן שֶׁל הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים, וְלָכֵן מִי שֶׁקָּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן אָז לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הַתְּפִלּוֹת, הַתְּחִנּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת מְאֹד רְצוּיוֹת וּמְקֻבָּלוֹת בַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז הוּא בִּבְחִינַת (אֵיכָה ב, יט): "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָ"י", שֶׁאָז הוּא יוֹשֵׁב כְּבָיְכוֹל נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָ"י מַמָּשׁ, הַיְנוּ אָז בְּשִׁעַת חֲצוֹת מֵאִיר הַשֵּׁם בְּצִרּוּף אֲדֹנָ"י גָּלוּי כְּסִדְרָן, וְלָכֵן הוּא אָז עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם — הֵן לִתְפִלָּה וְהֵן לְתוֹרָה, וְהֵן לִתְשׁוּבָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (תָּמִיד לב:): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (אֵיכָה ב, יט): "קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת, שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָ"י"; וְכֵן הוּא זְמַן שֶׁל תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן ד׳), עַל פָּסוּק זֶה: הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁלָה לְמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (אֵיכָה ב, יט): "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ". (עַכְשָׁו יָבֹאר אֶת הַפָּסוּק "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ"); **כִּי הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כִּי צֶדֶק דִּינָא וּמִשְׁפָּט רַחֲמֵי**, צֶדֶק הוּא בְּסְפִירַת הַגְּבוּרָה וּמִשְׁפָּט הוּא בְּסְפִירַת הַתִּפְאֶרֶת (עֵין בְּתִקּוּנֵי־זֹהַר, דַּף יז. בְּתִפְלַּת אֱלֹיהוּ צֶדֶק יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי). **וְזֶהוּ הַכַּוָּנָה עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, הַיְנוּ שֶׁצֶּדֶק גּוֹבֵר עַל מִשְׁפָּט**, וְאֵת אוֹמֶרֶת שֶׁעַל מִדַּת מִשְׁפָּט שֶׁהִיא רַחֲמֵי, רוֹבֵץ צִדְקֶךָ, הַיְנוּ צֶדֶק שֶׁהוּא דִּין. **הַתִּקּוּן לְזֶה** — לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין וּלְהָפְכוֹ לְרַחֲמִים. **חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם** — שֶׁתָּקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה דַּיְקָא, שֶׁאָז הוּא הֶאָרַת שֵׁם אֲדֹנָ"י בְּיֹשֶׁר שֶׁהוּא הַבֵּית־דִּין הַכּוֹלֵל כָּל הַכ"ד בָּתֵּי דִינִים: **וְעִקַּר חֲצוֹת הוּא תָּמִיד אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה, הֵן בַּקַּיִץ וְהֵן בַּחֹרֶף, וְאָז מַתְחִיל זְמַן חֲצוֹת, וְנִמְשָׁךְ עַד גְּמַר אַשְׁמוּרָה שְׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ שְׁתֵּי שָׁעוֹת** (עֵין מָגֵן אַבְרָהָם, סִימָן א׳, סְעִיף קָטָן ד׳,

בְּשֵׁם הַזֹּהַר וַיַּקְהֵל קצה; וְעַיֵּן שָׁם בְּיַד אֶפְרַיִם, וְעַיֵּן שׁוּ"ת רַב פְּעָלִים חֵלֶק ב', אֹרַח חַיִּים, סִימָן א', שֶׁמְּבִיא בְּשֵׁם הָרַשַׁ"שׁ, שֶׁאָז הוּא זְמַן חֲצוֹת מַמָּשׁ): וּבַבֹּקֶר טוֹב לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת; כִּי כְּשֶׁמַּאִיר הַיּוֹם, אָז נִמְשָׁךְ חֲסָדִים וְרַחֲמִים מְרֻבִּים, וְנִשְׁלָם הַדַּעַת (עַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שְׁלַח נז.), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּפַלְגוּת לֵילְיָא בְּאוֹרַיְתָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר רוּחָא דְּצָפוֹן וְתִיאוּבְתָא דְּאֵילָתָא לְאִתְעָרָא בְּעָלְמָא אֲתֵי עִמֵּהּ לְקַיְמָא גֶּדֶם מַלְכָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּנָהִיר צַפְרָא וְהַהוּא בַּר נָשׁ צָלֵי צְלוֹתֵיהּ, וּמְיַחֵד שְׁמָא קַדִּישָׁא כַּדְקָא יָאוּת מָשְׁכִין עָלֵיהּ חַד חוּטָא דְּחֶסֶד מִסְתַּכֵּל בְּרְקִיעָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ נְהִירוּ דְּסַכְלְתָנוּ דְּדַעֲתָא קַדִּישָׁא, וּמִתְעַטַּר בֵּיהּ בַּר נָשׁ וְדַחֲלִין מִנֵּיהּ כֻּלָּא כְּדֵין הַאי בַּר נָשׁ אִקְרֵי בְּרָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַיֵּן שָׁם.

תְּפִלָּה עַל מַאֲמָר זֶה מִ"לִּקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת", תְּפִלָּה פח

"חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ"; מָלֵא רַחֲמִים, הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים, חוּם וַחֲמֹל עָלַי, וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁאֶזְכֶּה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ כָּל יְמֵי חַיַּי, וְאֶזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתִי בַּחֲצוֹת לַיְלָה בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל, בְּלִי שׁוּם עַצְלוּת וּכְבֵדוּת כְּלָל, וְלֹא תִּתְגַּבֵּר עָלַי הַשֵּׁנָה וְהַתַּרְדֵּמָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יוּכַל שׁוּם דָּבָר לִמְנֹעַ אוֹתִי מִזֶּה, וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים תְּעוֹרֵר הָרוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בְּכִנּוֹר שֶׁל דָּוִד בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּמְשָׁם יִמְשַׁךְ עָלַי הִתְעוֹרְרוּת לְהִתְעוֹרֵר תָּמִיד מִשְּׁנָתִי בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ, "עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה הִזְהַרְתָּנוּ בְּכַמָּה אַזְהָרוֹת
לָקוּם תָּמִיד בַּחֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אַזְהָרוֹת נוֹרָאוֹת עַל זֶה,
אַךְ אַתָּה יוֹדֵעַ כִּי רַבּוּ הַמְנִיעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים
עָלֵינוּ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַטְרִידֵנוּ מִזֶּה, עַד אֲשֶׁר
אִבַּדְנוּ רֹב הַלֵּילוֹת אֲשֶׁר בִּטַּלְנוּ מִלָּקוּם בַּחֲצוֹת,
וְעַל־כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ אֲדוֹן כֹּל, רַב לְהוֹשִׁיעַ, תֵּן
לִי עֵצָה אֵיךְ לִזְכּוֹת לָזֶה לָקוּם תָּמִיד בְּכָל לַיְלָה
בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ, שֶׁהוּא תֵּכֶף אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת
מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה, בֵּין בַּחֹרֶף בֵּין בַּקַּיִץ, וְאָזְכֶּה
לְהִתְעוֹרֵר אָז בְּזִרִיזוּת גָּדוֹל, וּלְסַדֵּר תִּקּוּן חֲצוֹת,
לְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גָּלוּת
הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְסְרוּ רָזֶיהָ לַחִיצוֹנִים, וְעַל חַטָּאַי
וַעֲוֹונוֹתַי וּפִשָּׁעַי הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים שֶׁגָּרְמוּ כָּל
זֶה, וְהֶאֱרִיכוּ אֶת הַגָּלוּת בְּיוֹתֵר, כַּאֲשֶׁר נִגְלָה
לְפָנֶיךָ יוֹצֵר הַכֹּל, כַּמָּה וְכַמָּה הֶאֱרַכְתִּי אֶת
הַגָּלוּת בַּעֲוֹונוֹתַי הָרַבִּים בִּכְלָל וּבִפְרָט:

אוֹי לִי, וַי לִי, מָה אֹמַר, מָה אֲדַבֵּר, מָה אֶצְטַדָּק,
הִנְנִי לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָה רַבָּה, וּמַה שֶּׁעָבַר עָבַר,
זַכֵּנִי מֵעַתָּה לָשׁוּב לְדַרְכְּךָ הַיָּשָׁר בֶּאֱמֶת, וְלֹא אֹבַד
שׁוּם לַיְלָה מִלֵּילוֹתַי מִקּוּמַת חֲצוֹת, וְתִהְיֶה עִמִּי

תָּמִיד, וְתַעֲזְרֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי שֶׁלֹּא יַזִּיק לִי כְּלָל קִימַת חֲצוֹת בְּשׁוּם דָּבָר, וְלֹא יֵאָרַע לִי שׁוּם חֳלִי רֹאשׁ וְשׁוּם נֶזֶק מִזֶּה. אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם! הַקִּימֵנִי וְאָחִיחַ, זַכֵּנִי מֵעַתָּה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה תָּמִיד בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ, בֵּין בְּחֹל בֵּין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, בְּשִׁבְתִּי בְּבֵיתִי וּבְלֶכְתִּי בַּדֶּרֶךְ, וּלְסַדֵּר תִּקּוּן חֲצוֹת וְלַעֲסֹק אָז בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה, וְתַעֲזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה עַל־יְדֵי סֵדֶר תִּקּוּן חֲצוֹת לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מֵעָלַי וּמֵעַל כָּל בְּנֵי בֵּיתִי וּמֵעַל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, וְאֶזְכֶּה בְּכָל בֹּקֶר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם, וְתַעֲזְרֵנִי לְהַמְשִׁיךְ עָלַי דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה עַל־יְדֵי־זֶה, דַּעַת זַךְ וְצַח, דַּעַת אֲמִתִּי, שֶׁאֶזְכֶּה עַל יָדוֹ לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלַי בְּכָל בֹּקֶר חוּט שֶׁל חֶסֶד מִבֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי". וְנֶאֱמַר: "יְהוָה בַּשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ, אֱמוּנָתְךָ עַד שְׁחָקִים", וְנֶאֱמַר: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי", אָמֵן וְאָמֵן:

מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה, וְלוֹמַר סֵדֶר תִּקּוּן חֲצוֹת, וְלִלְמֹד אָז הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּלְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד): עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְבֶרֶר הַטּוֹב מִן הָרָע, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַזְּכָרוֹן הָאֲמִתִּי לִזְכֹּר תָּמִיד תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ הַנִּצְחִי, וּלְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. [וּלְהַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא], וּלְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב וּמְגַלְגֵּל עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁהַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הוּא כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים בְּכָל עֵת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית הַטּוֹבָה הָאֲמִתִּית, וְעִקַּר קִיּוּם הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם מִסְפָּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל זֶה לְבַד. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה מַמָּשׁ, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה עַל חֻרְבַּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלּוֹ וְעַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתְּפִלּוֹת שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אָז אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵן מְאֹד מְקֻבָּלוֹת וּמְרֻצּוֹת בַּשָּׁמַיִם, וְאָז הוּא יוֹשֵׁב לִפְנֵי ה׳ מַמָּשׁ, וְזוֹכֶה לְהַדְבִּיק מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי אָז בַּלַּיְלָה כֻּלָּם יְשֵׁנִים, וְרַק הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא עֵרִים וּמִתְבּוֹדְדִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְיַחֲדִים יִחוּדִים קְדוֹשִׁים, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וְזוֹכִים לִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ — לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁאָדָם לוֹמֵד, הוּא רַק מֵחֲצוֹת לַיְלָה וָאֵילָךְ, שֶׁאָז פְּתוּחִים כָּל הָעוֹלָמוֹת לְפָנָיו, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ מְאֹד עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁלּוֹמְדִים אָז הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר (פִּינְחָס ריג.): דְּלֵית חֲדוּ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְתָא, כָּל שֶׁכֵּן בַּר נָשׁ דְּמִתְעַר בְּלֵילְיָא לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְתָא דְּהָא כָּל צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָא דְּעֵדֶן צַיְּיתִין לְקָלֵיהּ וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ. [אֵין שִׂמְחָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כָּל שֶׁכֵּן בֶּן־אָדָם שֶׁמִּתְעוֹרֵר בַּלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי כָּל הַצַּדִּיקִים

שֶׁבְּגַן־עֵדֶן מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם.]; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, מַה לְּפָנֶיךָ?! וְתִזְדָּרֵז לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, שֶׁאָז הוּא הַזְּמַן לְהִתְבּוֹדֵד עַצְמוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהָשִׂיחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, וּלְדַבֵּק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלֵידַע אֲשֶׁר כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטֵי פְּרָטִית, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאַיִן סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמֵאִיר רְמָזִים לָאָדָם אֵיךְ שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, גַּם־כֵּן יָכוֹל לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הָעֵסֶק, וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִין כָּל אֵלּוּ שֶׁקָּמִים בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וּמְקוֹנְנִין עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, חֻרְבַּן־בֵּית הַמֹּחִין וְעַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַתְמִידִים אָז בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְעֵסֶק הַיִּחוּדִים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁקָּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וּבְפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן שא), שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת בַּר יִשְׂרָאֵל בַּחֹרֶף לָקוּם וְלוֹמַר סֵדֶר תִּקּוּן חֲצוֹת. וּבַקִּיץ שֶׁהַלַּיְלָה קָצָר מְאֹד, יָקוּם עַל־כָּל־פָּנִים קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם. וּבֶאֱמֶת כְּבָר גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז), אֲשֶׁר בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁכְּבָר אָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל עֵת לָשׁוּב אֵלֵינוּ, וְלַחֲזֹר לִבְנוֹת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, רָאוּי לָנוּ שֶׁלֹּא לְעַכֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוֹ, עַל־כֵּן מְאֹד צְרִיכִין לְהִזָּהֵר לָקוּם בַּחֲצוֹת בְּכָל לַיְלָה, וְלִהְיוֹת מִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אוּלַי בַּגְּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁיֶּחֱרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; וַאֲפִלּוּ אִם לָאו, אוּלַי הוּא מְעַכֵּב עַתָּה בַּחֲטָאָיו בִּנְיַן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְנֶחְשָׁב גַּם־כֵּן כְּאִלּוּ גָּרַם לְהַחֲרִיבוֹ. וְעַל זֶה יִבְכֶּה וְיִתְאַבֵּל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא מְשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וִירֵאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיֹּפִי הָאֲמִתִּי שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּפָּתַחְנָה עֵינָיו, וְיִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל הַמִּדּוֹת, וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת, וְיִזְכֶּה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ; וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל, אֶלָּא קָם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וּמִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל פִּזּוּר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל קְצְוֵי

תֵּבֵל, וְעַל הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בָּעוֹלָם הַמַּעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵלּוּ הָרְשָׁעִים וְקַלֵּי הָעוֹלָם מִסִּטְרָא דְּעֵרֶב־רַב מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְׁטִים בָּעוֹלָם, וְהֵם חוֹלְקִים עַל גְּדוֹלֵי מֻכְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, וּמַעֲלִימִים אֶת אוֹרָם הַגָּדוֹל, וְזֶה צַעַר שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף אָז עִם הַשְּׁכִינָה וּבוֹכֶה עִמָּהּ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּנֶחָמָתָהּ, אַשְׁרֵי לוֹ!

ג.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר בַּחֲצוֹת לַיְלָה, הַשְּׁכִינָה כִּבְיָכוֹל בְּתַכְלִית הַמְּעוּט, כַּיָּדוּעַ, וְאָז הִיא בִּבְחִינַת נְקֵבָה לְבַד, וְאָז הִיא הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנָּה, וְאָז דַּיְקָא צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִי שֶׁנּוֹגֵעַת יִרְאַת הַשֵּׁם בְּלִבּוֹ לְהִתְגַּבֵּר בְּהִתְגַּבְּרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה. וְזֶה מְרַמְּז, שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר תֹּקֶף הַשִּׁנָּה עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו וְקִלְקוּלָיו, עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְעַט יָכוֹל לִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְעוֹרֵר רַחֲמָיו, וּמַמְשִׁיךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד (שֶׁזֶּה בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ בַּחֲצוֹת). וְעַל־כֵּן אָז דַּיְקָא צָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְחַזֵּק לְחַפֵּשׂ נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים צד, יח): "אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי, חַסְדְּךָ ה' יִסְעָדֵנִי", וְנֶאֱמַר (דְּבָרִים לב, לו־לט): "כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד" וְכוּ', "רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא".
וְזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט. וְעַל־כֵּן גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה בַּחֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יא, ד): "כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה" וְכוּ', וְכֵן הַגְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה תִּהְיֶה עַל־יְדֵי בְּחִינַת חֲצוֹת, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים שֶׁעוֹמְדִים בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז מִתְעוֹרֵר חֶסֶד גָּדוֹל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם תָּמִיד בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁהַשִּׁנָּה וְהַקְּטָנוּת מִתְגַּבֶּרֶת מְאֹד וְרוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי, אָז דַּיְקָא יִתְעוֹרֵר וְיִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה א', אוֹת טו); וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְהִצְטָרֵף לְאֵלּוּ הַזּוֹכִים לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל חֻרְבַּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל גָּלוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִמְשַׁךְ עָלֶיךָ חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁתּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר מִן הַשִּׁנָּה הָעֲמֻקָּה שֶׁנָּפַלְתָּ אֵלֶיהָ, וְתוּכַל לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וַאֲפִלּוּ שֶׁנָּפַלְתָּ עַכְשָׁו בְּיֵאוּשׁ וּבְמְרִירוּת וּבְעַצְבוּת גְּדוֹלָה, עַד שֶׁנִּדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמְּךָ, עִם כָּל זֹאת בָּזֶה שֶׁתָּקוּם בְּכָל לַיְלָה

בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה תִּתְעוֹרֵר בְּךָ הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה שֶׁהִיא הָאוֹר הָאֱלֹקִי הַמֵּאִיר בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל עִנְיַן שֶׁל סֵדֶר קִימַת חֲצוֹת, לְשַׁבֵּר אֶת הַשֶּׁנָה, הוּא סוֹד דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָן מִשְּׁנָתָן, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּכָל אֶחָד, וּמֵאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת תָּמִיד, כְּדֵי לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וּנְפִילָתוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי. וְהָעִקָּר לְכַוֵּן בְּעֵת שֶׁמְּמַעֲט כְּמַעַט יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, אָז דַּיְקָא יָאִיר בּוֹ בְּחַסְדּוֹ לְהַצִּילוֹ וּלְעוֹרְרוֹ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לז, כד): "כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל", שֶׁזּוֹ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת שֶׁהָיָה דָּוִד נִתְעוֹרֵר אָז תָּמִיד, עַל־יְדֵי כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת ג:): כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה, בָּא רוּחַ צְפוֹנִית, וְנוֹשֶׁבֶת בּוֹ וּמְנַגֵּן מֵאֵלָיו, מִיָּד הָיָה עוֹמֵד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר; כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר יִשְׂרָאֵל, וְהִשְׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד כְּדֵי לְטַהֵר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (שָׁם ד.): כָּךְ אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לֹא חָסִיד אֲנִי? שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יְשֵׁנִים עַד ד׳ שָׁעוֹת, וַאֲנִי חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם; רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לֹא חָסִיד אֲנִי? שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יוֹשְׁבִים אֲגֻדּוֹת אֲגֻדּוֹת בְּכִבּוּדָם, וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּדַם וּבְשָׁפִיר וּבְשִׁלְיָה, כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ; כִּי כָּל זֶה עִסְקוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ — לְקָרֵב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וּלְעוֹרֵר אֶת הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁזֶּה סוֹד מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם, עַל־יְדֵי שֶׁיִּמְצָא אֶת הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְיָדוּנוּ לְכַף זְכוּת, וְיִקָּרְבוּ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה מִתְעוֹרֵר בְּעֵת חֲצוֹת דַּיְקָא. וְעַל־כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וּמִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְפָרֵשׂ אֶת כָּל שִׂיחָתוֹ אָז אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חוּט שֶׁל חֶסֶד, וְזוֹכֶה שֶׁיִּמְחֲלוּ לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו, וּפוֹעֵל אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, כִּי אָז בְּעֵת חֲצוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת, כַּמּוּבָא (זֹהַר וַיִּקְרָא יג.): "הָעוֹמְדִים בְּבֵית הַוָ"ה בַּלֵּילוֹת" (תְּהִלִּים קלד, א), אַלֵּין אִקְרוֹן עַבְדֵי הַוָ"ה אִלֵּין אִתְחַזּוֹן לְבָרְכָא לְמַלְכָּא, וּבִרְכָתָא דִּלְהוֹן בִּרְכָתָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שָׁם ב׳): "שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ" וְגוֹ׳, אַתּוּן אִתְחַזּוֹן דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵיכוּ וּבִרְכָתָא דְּעַל יְדֵיכוּ בִּרְכָתָא הִיא. [אֵלּוּ נִקְרָאִים 'עַבְדֵי ה', לְאֵלּוּ רָאוּי לְבָרֵךְ לַמֶּלֶךְ, וּבִרְכָה שֶׁלָּהֶם — בְּרָכָה, זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב: "שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'" וְגוֹ׳; אַתֶּם רְאוּיִים שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ עַל יַדְכֶם, וּבִרְכָה שֶׁעַל יַדְכֶם — בְּרָכָה הִיא]; אַשְׁרֵי

מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, והוא ער בעת נקדת חצות, ובוכה אז על צרת נפשו ועל צרת נשמות ישראל ועל העלמת הצדיק האמת ועל חרבן בית־המקדש, אשר בזכות זה ימשך עליו חוט של חסד, ויתברך מפי אל עליון.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני, אשר האדם הזוכה לקום בחצות לילה, ולהתאונן ולהתאבל על חרבן־בית־המקדש — אין לתאר ואין לשער כלל מעלתו בשמים, כי אז הוא עת רצון גדול בכל העולמות, וכשאדם בוכה ומבכה אז על נשמתו, שהלכה בגולה, ועל צרות ישראל ועל חרבן־בית־המקדש, יכול לזכות להוציא את הבת מלך מהשבי (עיין ספורי־מעשיות, מעשה א׳, מאבדת בת מלך), שזה מרמז על שכינת עזו יתברך, נשמות ישראל. כי עכשו המלכות בגלות, כי מתגברין הערב־רב בעולם, ומעלימים ומסתירים וממסים את אמתת מציאותו יתברך, ובני־אדם נכשלים בעוונות ופשעים חמורים, רחמנא לישזבן, שעל־ידי־זה מאריכין את הגלות, כי על־ידי כל חטא ועון שאדם חוטא, הוא מוריד את המלכות שהיא בחינת השכינה בתוך החיצונים והקלפות, ועל־כן ראוי לכל בר ישראל לקום בכל לילה בחצות, ולבקש ולהתחנן אז ממנו יתברך הן על עצמו והן על כלל נשמות ישראל, והתפלה שהוא מתפלל אז רצויה בשמים. וכבר גלה לנו מאור עינינו מוהרנ״ת ז״ל (לקוטי־הלכות, השכמת הבקר, הלכה ד׳, אות ה׳), אשר כל ענין קימת חצות, שצריכין להתגבר מאד לקום בחצות לילה, להתאבל מאד על חרבן בית־המקדש, על־ידי־זה עקר עלית המלכות מן החיצונים והקלפות כידוע בכוונות. כי כשמתאבל על חרבן־בית־המקדש, כאלו עוסק בבנינו. כי כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה (תענית ל׳:); ועל־ידי־זה ממשיך על עצמו קדשת בית־המקדש, ששם עקר אור הפנים שממשיכין בשלש רגלים, שהיו צריכין לעלות אל בית־המקדש לראות את פני הוי״ה, כדי לקבל אור הפנים, ועל־כן צריכין לקום בחצות, ולהתאבל מאד על חרבן בית־המקדש. ועל־ידי־זה יזכה לפי בחינתו לראות בשמחתה, ולהמשיך על עצמו משם חיות מאור הפנים שמאיר שם להחיות בחינת המלכות, בחינת חכמה תתאה, כדי לזכות להשגות אלקות. וזה שמזכירין עלית רגלים בתקון חצות במזמור: ״כאיל תערג״, כמו שכתוב (תהלים מב, ה): ״אלה אזכרה

וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֲדַדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים״; שֶׁזֶּה מַה שֶּׁהָיוּ עוֹלִין לָרֶגֶל לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ״י שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים פָּנִים שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: ״מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וְכוּ׳, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנָיו״ וְכוּ׳. וּמַזְכִּירִין שָׁלֹשׁ פְּעָמִים פָּנִים, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, שֶׁהֵן הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁהָיוּ עוֹלִין בָּהֶם, לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא פְּנֵי הֲוָיָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, שֶׁהֵאִיר בְּיוֹתֵר בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת, כִּי כָּל אוֹת וָאוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כֻּלָּם הֵם שְׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים לְהַשִּׁיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין אָז בַּלַּיְלָה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֲגִיגָה יב:), וְעַל־יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וּבוֹנִין אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה טז, ה): ״וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא״, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ל); וְעַכְשָׁו בְּעֵת חֳרַבַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מֵאִתָּנוּ לְגַמְרֵי, וְאֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ מָה, וְנִתְקַיֵּם אֵצְלֵנוּ (תְּהִלִּים ל, ח): ״הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל״; כִּי אֵין אָנוּ זוֹכִין לַעֲלוֹת וְלֵירָאוֹת וּלְקַבֵּל אֶת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִזְעֹק מְרָה, וּלְצַעֵק מְאֹד בַּחֲצוֹת עַל חֳרַבַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גָּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְשַׁתֵּף עַצְמוֹ עִם הַשְּׁכִינָה וְעִם כָּל הַמִּצְטַעֲרִים בְּצָרָתָהּ, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל קוֹל הַזְּעָקָה וְהַצְּעָקָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת הַמַּלְכוּת. וְעִקַּר הַצְּעָקָה צְרִיכִין לִצְעֹק בְּיוֹתֵר עַל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעָסְקוּ לְהַכְנִיס בָּנוּ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְנִשְׁאַרְנוּ יְתוֹמִים וְאֵין אָב. כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר צַדִּיק אֱמֶת כָּזֶה הַיָּכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ גַּם אֶל יְרוּדִים וּפְחוּתִים כָּמוֹנוּ, וּלְהָאִיר גַּם בָּנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת מְעִילָה לְעָלוּל מִשֶּׁכֶל עֶלְיוֹן אֶל שֵׂכֶל תַּחְתּוֹן. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן לט): כְּפִי הַמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה שֶׁלָּנוּ עַתָּה, וְכֻלָּנוּ אֵין פָּנֵינוּ יָפוֹת כְּלָל, אָנוּ צְרִיכִין שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לִתֵּן לָנוּ מַנְהִיג רוֹעֶה נֶאֱמָן, שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בָּנוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת וְלִזְעֹק מְאֹד מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּיוֹתֵר, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלֵינוּ, וְיַחֲזִיר לָנוּ הָעֲטָרָה לְיָשְׁנָהּ, שֶׁיַּחֲזֹר וְיִשְׁלַח לָנוּ מְהֵרָה צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ בְּתַקָּנוֹתֵינוּ, וְיָאִירוּ בָּנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, לַהֲבִיאֵנוּ אֶל תַּכְלִית הַטּוֹב אֲשֶׁר לְכָךְ נוֹצַרְנוּ, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְזֶה, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְרַפֵּא חוֹלִים מְדֻכָּאִים בָּחֳלִי הַנֶּפֶשׁ כָּמֹנוּ

הַיּוֹם בְּעִקְבֶתָא מְשִׁיחָא, כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, כִּי צְרִיכִין לְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינָיו וּמֵעַפְעַפָּיו תְּנוּמָה, לְשׁוֹטֵט וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים, שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹתוֹ וּלְהַכְנִיס בּוֹ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, כְּמוֹ שֶׁצָּעַק עַל זֶה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (מִשְׁלֵי ו, ד־ה): "אַל תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ, הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד, וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ". וְזֶה — עַל־יְדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת, שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּסוּק הַקּוֹדֵם הַסָּמוּךְ לָזֶה. "עֲשֵׂה זֹאת אֵיפוֹא, בְּנִי, וְהִנָּצֵל. כִּי בָּאתָ בְּכַף רַעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ"; וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'הַרְבֵּה רֵעִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עָלֶיךָ לְפָנָיו'. הַיְנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם נְקְרָאִים אַחִים וְרֵעִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמָם כְּאַסְקָפָה הַנִּדְרֶסֶת וְנִרְפֶּסֶת לְבַקָּשָׁם בְּכָל תַּמְצִית כֹּחוֹ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמָצְאָם (וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַל לֵךְ הִתְרַפֵּס, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסָמוּךְ (שָׁם י־יא): "מְעַט שֵׁנוֹת, מְעַט תְּנוּמוֹת, מְעַט חִבֵּק יָדַיִם לִשְׁכָּב, וּבָא כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן". שֶׁצְּרִיכִין לְמַעֵט בְּשֵׁנָה וּבִתְנוּמָה, כְּדֵי לְבַקֵּשׁ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּקְרָא מְהַלֵּךְ וְאִישׁ מָגֵן; כִּי הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים מְהַלְּכִים, עַל שֵׁם שֶׁהוֹלְכִים מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה תָּמִיד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ג, ז): "וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה". וְגַם נִקְרָא הַצַּדִּיק אִישׁ מָגֵן, כִּי הוּא "מָגֵן לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ". וְהוּא "מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת" וְגוֹ'. עַד אֲשֶׁר תִּזְכֶּה שֶׁיָּבֹא כִּמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: דְּבָרִים שֶׁאַתָּה רָשׁ מֵהֶם וּמַחְסוֹרְךָ יִתְמַלֵּא וְכוּ'. הַיְנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁאַתָּה רָשׁ מֵהֶם, וְכָל מַה שֶּׁחָסֵר לְךָ בְּבַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, הַכֹּל יָבוֹא לְךָ מֵהֲרָה "כְּמְהַלֵּךְ וּכְאִישׁ מָגֵן". הַיְנוּ כְּפִי מַעֲלַת הַצַּדִּיק שֶׁתִּזְכֶּה לִמְצֹא, שֶׁנִּקְרָא "מְהַלֵּךְ וְאִישׁ מָגֵן", כְּמוֹ־כֵן יָבֹא לְךָ כָּל מַחְסוֹרְךָ וְרֵאשֶׁךָ, דְּהַיְנוּ הַדְּבָרִים שֶׁאַתָּה רָשׁ מֵהֶם; כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת נִתְמַלְּאִים עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק. כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בְּבַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בְּהַנְּלוִים אֵלָיו, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַלְּאִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים מא.): דַּעַת קָנְיָת — מֶה חֲסַרְתָּ; וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר הַשֵּׁנָה, וְלָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן וְלִבְכּוֹת וְלִצְעֹק מְאֹד עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְתִקּוּף מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ; וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לִבְכּוֹת וְלִצְעֹק מְאֹד מְאֹד עַל הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקִים שֶׁקָּשָׁה כִּפְלַיִם כְּחֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר כָּל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אָנוּ סוֹבְלִים עַל־יְדֵי־זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נז, א): "הַצַּדִּיק אָבָד, וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב, וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין, כִּי מִפְּנֵי

הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק״. עַל־כֵּן כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ, צָרִיךְ לִצְעֹק מְאֹד, שֶׁיִּזְכֶּה גַּם עַתָּה לִמְצֹא רַבִּי וּמַנְהִיג אֲמִתִּי, שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בּוֹ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְמַלְּאוּ כָּל הַחֲסְרוֹנוֹת, וְתִתְבַּטֵּל־נָה כָּל הַצָּרוֹת וְיִתֻּקַּן הַכֹּל. וְאִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, לְבַסּוֹף יִזְכֶּה לִמְצֹא אוֹתוֹ, וְהוּא יוֹרֶה לוֹ אֶת דֶּרֶךְ הָאֱמֶת אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִפְתַּח לוֹ שַׁעֲרֵי הַדַּעַת וְהַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל לְהַשִּׂיג אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם מַטְעֶה אוֹתָנוּ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן נא); וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יַטְעֶה אוֹתוֹ הָעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּטָעוּת הָעוֹלָם, כִּי בְּנָקֵל לְאַבֵּד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן; וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁקָּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ עִמּוֹ שֶׁבֶל יֶרֶד שַׁחַת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְאַל יִמָּשֵׁךְ אַחַר הַלְּצִים וְהָרָשָׁעִים אֲרוּרִים, אֲשֶׁר חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וִיבַקֵּשׁ וְיִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁיִּתַּקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה, וְיִזְכֶּה גַּם הוּא לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְהָאִיר גַּם בְּנֶפֶשׁ שְׁפֵלָה כָּמֹהוּ הֶאָרַת אֱלֹקוּת בְּגִלּוּי נִפְלָא. וְאִם תְּקֻיֵּם זֹאת, אֲהוּבִי, בְּנִי, בְּכָל לַיְלָה לָקוּם בְּעֵת חֲצוֹת, וּלְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְעַל הַעֲלָמַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה נָכוֹן יִהְיֶה לִבְךָ בָּטוּחַ, שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְכָל הַיְרִידוֹת תִּתְהַפַּכְנָה לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְתִזְכֶּה לְהִכָּנֵס לִפְנֵי וּלְפָנִים וְתִהְיֶה עַיִל בְּלֹא בַר; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דְּבָרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ!

ה.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל זֶה מֵאִיר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּמִקְרָיו, כִּי הַצַּדִּיק זָכָה לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, עָפָר, שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוֶּה הָאָדָם, הֵם מְזֻכָּכִים בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ, וּמֵאִיר בָּהֶם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק מִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם, הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְכֻלָּם, כִּי הַצַּדִּיק הוּא הַיְפִי וְהַפְּאֵר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לט, ו): ״וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה״, שֶׁזֶּה

בְּחִינַת (תְּהִלִּים מח, ג): "מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ"; כִּי זֶה הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, הוּא הַהֲדוּר וְהַיֹּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וּכְשֶׁזֶּה הַיֹּפִי וְהַפְּאֵר מִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַיֹּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם נִתְפָּרְסֵם וְנִתְגַּדֵּל בָּעוֹלָם, אֲזַי נִפְתָּחוֹת הָעֵינַיִם שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְלָל בְּזֶה הַחֵן שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַחֵן וְהַיֹּפִי שֶׁל הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִכְלָל בּוֹ, נִפְתָּחוֹת עֵינָיו וְיָכוֹל לִרְאוֹת בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַיֹּפִי וְהַפְּאֵר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סז); וּלְהַפּוּךְ אִם נִתְפָּרְסְמִים מְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, הַמַּעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבְּרִים הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁבּוֹעֲרוֹת בּוֹ כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲרַבַן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה א, יג): "מִמָּרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי"; כִּי כְּשֶׁמִּסְתַּלְּקִין הַמְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת הַמְגַלִּים אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, וּמִתְפָּרְסְמִים הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם הַצְּבוּעִים וְהַשַּׁקְרָנִים הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, הַמַּעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נֶחֱשָׁכִים וְנֶעֱלָמִים כָּל הָאוֹרוֹת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל סוֹבְלִים צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים רַבִּים, אֲשֶׁר זֶה סוֹד (אֵיכָה ד, יא): "וַיַּצֶּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסֹדֹתֶיהָ", שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁמֵּהֶם נִבְרָא הָאָדָם, הַיְנוּ: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, וּמִתְגַּבְּרוֹת בּוֹ כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכָל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת הַבָּאוֹת מִשָּׁם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'); וְעַל־כֵּן רָאוּי לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, מֹחִין, וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה סא, ג): "לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לָתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר", פְּאֵר זֶה סוֹד הַמֹּחִין שֶׁהֵם הַתְּפִלִּין, הַנִּמְשָׁכִים מֵהַצַּדִּיק; כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, מֵאִיר בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהֲרַנ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת תְּפִלִּין, הֲלָכָה ז', אוֹת ב'), אֲשֶׁר מוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאַר"י זַ"ל, שֶׁאוֹר הַתְּפִלִּין יוֹצֵא עַל־יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּעֲשִׂין, עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם; הַיְנוּ כִּי עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּמִתְאַבְּלִין עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה חוֹזְרִין וְנִתַּקְּנִין כָּל הַתִּקּוּנִים הָעֶלְיוֹנִים, וְחוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּחִינַת הַמְאוֹרֵי אוֹר, וּמֵאִיר אוֹר הָרֹאשׁ־בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין, בְּחִינַת פְּאֵר תְּלַת גַּוְנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׁם הַוַ"יָ"ה, שֶׁהוּא אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַמְאִירִים בָּהֶם. וְכָל זֶה הוּא סוֹד אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין,

מֹחִין; כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת שֵׁם הַוָּיָ"ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח, י): "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ, כִּי שֵׁם הַוָּיָ"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו.): אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ. וְהָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין הֵן בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגַּוָּנִין דְּעֵינָא; כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כד, יז): "פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מוֹעֵד קָטָן טו.), וְהֵם בְּחִינַת גַּוָּנִין דְּעֵינָא, בְּחִינַת (שְׁמוֹת יג, טז): "וְלִטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ", וְהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁהֵם הַמֹּחִין הַמְמַלְּאִין אֶת הַבָּתִּים. וּלְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה אָז לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּלְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְעַל הַעֲלָמַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא סוֹד תְּפִלִּין, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּחוֹת עֵינָיו לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ אוֹחֵז בְּמִדּוֹתָיו הַנִּמְשָׁכוֹת מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר. כִּי אָז בַּלַּיְלָה בְּעֵת חֲצוֹת יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לִישׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי, לִזְכּוֹת לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ נָפַל וְנִשְׁלַךְ בְּעֵמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא; כִּי בְּעֵת חֲצוֹת מְאִירִים הַמֹּחִין בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל עַצְמוֹ, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן כָּל אוֹר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין־מֹחִין שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ־בַּיִת, שֶׁאוֹרוֹ נִמְשָׁךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הַקָּמִים בַּחֲצוֹת, וְכַמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל. כִּי עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיֹּפִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט הֵם הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמַּנִּיחַ כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ אוֹר הַדַּעַת וְהִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין הָאֲמִתִּיִּים לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לִהְיוֹת נִכְלָל בְּשֵׁם הַוָּיָ"ה בָּרוּךְ הוּא, וְאָנוּ מִתְפָּאֲרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מִתְפָּאֵר בָּנוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּפִלִּין שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּתְעוֹרְרִין כְּשֶׁאָנוּ מִתְעַטְּרִין בַּעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת הַתְּפִלִּין שֶׁלָּנוּ, שֶׁאֲזַי גַּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם הִתְפָּאֲרוּתוֹ בָּנוּ, בְּחִינַת (דְּבָרִים ד, ז־ח): "כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל וְגוֹ', וּמִי גּוֹי גָּדוֹל" וְגוֹ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו.); וּלְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הוּא נֶעֱלָם מְאֹד מִכָּל הָעוֹלָם, כִּי עַכְשָׁו עַל־יְדֵי חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וּמִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְאֹד לְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְשֵׁה סִלּוּקָן שֶׁל צַדִּיקִים כִּפְלַיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית־

המקדש, כמו שכתוב (ישעיה כט, יד) "לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר". כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עין מדרש איכה, פרשה א'); על־כן עקר התקון על־ידי קימת חצות, כי מי שרוצה לחוס על עצמו כשרואה עצם מרירת גלות נפשו וכו', צריך לבכות מאד על עצם הסעלמה הזאת שנתעלם אור הצדיק האמת בעוונותינו הרבים, ונתרבה המחלקת מאד וכו', שזהו בחינת חבלי משיח, שהוא הקטגוריה שבין תלמידי חכמים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוף סוטה), שעל־ידי־זה ארכת הגלות, בעוונותינו הרבים, וזה עקר חרבן בית־המקדש, וכל זה גורם כל אחד על־ידי חטאיו ועוונותיו; כי כל מה שמרבה לפגם, חס ושלום, כמו־כן מתגברת הסעלמה, חס ושלום. ולהפך כל מה שמשים אל לבו לבכות על זה, ולשוב ולבקש מהשם יתברך שיתקן כל זה, על־ידי־זה מתגלה הסעלמה, וזוכה שיאיר לו אור הצדיק, שהוא בחינת הראש בית, בחינת פאר, ועל־ידי־זה יוצא בבקר אור התפלין, שהוא הדבקות באין סוף ברוף הוא; כי תפלין הוא סוד הדבקות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן לח); ועל־כן מי שחס על נפשו ועל נפש בניו ובנותיו, ישתדל לקום בכל לילה בחצות, ויתאונן ויקונן על חרבן בית־המקדש ועל העלמת אור הצדיק האמת, שהוא בחינת מאורי אור, שאם הוא היה מתגלה בעולם, היה מאיר לכל אחד הארת המחין, שהוא סוד התפלין, דבקות הבורא יתברך שמו. ועכשו בעת גלותנו המרה והארכה מתגברין המאורי אש, שהם המפרסמים של שקר, הצבועים והרמאים המדברים כל דבר אסור על גדולי מבחרי הצדיקים, ומגבירים תאות נאוף בעולם, שהוא בחינת "שלח אש בעצמותי", ועל־ידי שאדם קם בכל לילה בחצות ומתאונן, יזכה שיתהפף אצלו אפר לפאר, ויזכה למחין שהוא סוד התפלין, דבקות הבורא יתברך שמו; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל בזה העולם, ואז טוב לו לנצח.

סֵדֶר תִּקּוּן חֲצוֹת

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר עַכְשָׁו בַּחֲצוֹת לַיְלָה, נַעֲשִׂים שְׁנֵי דְּבָרִים: הָאֶחָד זִוּוּג לֵאָה וְיַעֲקֹב, וְהַשֵּׁנִי — לִבְכּוֹת עַל רָחֵל שֶׁיָּרְדָה לִבְרִיאָה, בְּסוֹד שְׁכִינָה בְּגָלוּת הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה בָּעֵת הַזּוֹ מַמָּשׁ. לָכֵן תֵּלֵךְ וְתֵשֵׁב אֵצֶל הַפֶּתַח סָמוּךְ לַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא סוֹד הַשְּׁכִינָה, פֶּתַח הָעֶלְיוֹן, וְתָסִיר מִנְעָלֶיךָ, וְתִשָּׁאֵר יָחֵף, וְתִתְעַטֵּף בְּרֹאשְׁךָ כְּאָבֵל, וְתַרְבֶּה בִּבְכִיָּה כְּפִי כֹּחֲךָ, וְתִצְעַק אֵפֶר מִקְלֶה, וְתָשִׂים עַל מְצַחֲךָ בִּמְקוֹם הַנָּחַת תְּפִלִּין, וְתֹאמַר: "אֵפֶר תַּחַת פְּאֵר", וְתָכוֹף רֹאשְׁךָ, וְתַחְבֹּט פָּנֶיךָ בַּקַּרְקַע מַמָּשׁ, וּתְכַוֵּן בָּזֶה עַל שְׂרֵפַת הַתּוֹרָה שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר; כִּי בְּיוֹם שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת, וְנִשְׂרְפָה הַתּוֹרָה, וְנִמְסְרוּ רָזֶיהָ וְסוֹדוֹתֶיהָ לַחִיצוֹנִים, וְזֶה נִקְרָא גָּלוּת הַתּוֹרָה (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר תִּקּוּן חֲצוֹת, פֶּרֶק ג'); וְהִנֵּה לֵאָה הִיא בְּסוֹד בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָכֵן לֵ'אָ'ה' רָאשֵׁי תֵּבוֹת (דְּבָרִים כט, כח): "הַ'נִּסְתָּרֹת לַ'הֲוָ'ה אֱלֹקֵינוּ", שֶׁהִיא סוֹד הַתְּפִלָּה, שֶׁבּוֹכָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְעַל־כֵּן הוּא זִוּוּג שָׁלֵם. לֹא־כֵן רָחֵל שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יב), בְּסוֹד "וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹּזְזֶיהָ", שֶׁהַכֹּל גּוֹזְזִין וּפוֹסְקִין מִמֶּנָּהּ הֲלָכוֹת, וְהִיא עָלְמָא תַּתָּאָה. וְלָכֵן רָ'חֵ'ל' רָאשֵׁי תֵּבוֹת (בְּרֵאשִׁית ד, ז): "לַ'פֶּתַח חַ'טָּאת רֹ'בֵץ", שֶׁהִיא רִיב בְּגָלוּתָא, דְּמִתְגַּבְּרִין אֱמִין דְּעָלְמָא רִיב לְשׁוֹנוֹת, "אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא" (תְּהִלִּים קמד, ח), כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן מ"ח); הֵינוּ כִּי בְּעֵת שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה מַצָּבוֹ, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא כְּלַל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל אֱמִין דְּעָלְמָא, אָז נַעֲשֶׂה זִוּוּג עֶלְיוֹן בֵּין יַעֲקֹב לְלֵאָה, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה בְּעֵת חֲצוֹת מַמָּשׁ, שֶׁאָז מִתְקַיֵּם (אֵיכָה ב, יט): "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי"; אֲבָל רָחֵל שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, עָלֶיהָ מִתְאַחֲזִים הַחִיצוֹנִים, שֶׁבִּמְקוֹם שֶׁאָדָם יִלְמַד תּוֹרָה לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, הוּא מְבַטֵּל אֶת זְמַנּוֹ הַיָּקָר בְּהֶבֶל וָרִיק וּבִפְטְפּוּטֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל רָחֵל, שֶׁיָּצְאָה בַּגּוֹלָה, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִזְדַּוֵּג עִם יַעֲקֹב שֶׁהוּא הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי; הֵינוּ כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּצָרָה, הוּא בּוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה עַל צָרוֹתָיו, שֶׁזֶּה סוֹד זִוּוּג בֵּין יַעֲקֹב לְלֵאָה. אֲבָל מְאָז שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת, יָצְאָה רָחֵל בַּגּוֹלָה, בְּסוֹד: לַ'פֶּתַח חַ'טָּאת רֹ'בֵץ, שֶׁבִּמְקוֹם לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וּלְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ עִם הַשְּׁכִינָה, הוּא מְפַטְפֵּט דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֲשֶׁר זֶה הַצַּעַר הֲכִי גָּדוֹל לַשְּׁכִינָה, שֶׁבִּמְקוֹם לִלְמֹד תּוֹרָה, מְבַטֵּלִים

אֶת הַזְּמַן בְּהֶבֶל וָרִיק. וְעַל־כֵּן עָכְשָׁו בַּחֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז הַשָּׁמַיִם פְּתוּחִים, רָאוּי וְנָכוֹן לְבַקֵּשׁ עַל רָחֵל, שֶׁתַּחֲזֹר וְתִזְדַּוֵּג אֶל יַעֲקֹב שֶׁהוּא זִוּוּג וְיִחוּד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה לְבֵין אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁלֹּא יְבַטֵּל אֶת זְמַנּוֹ בְּפִטְפּוּטֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְכּוֹת עָכְשָׁו עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּזִוּוּגָהּ שֶׁל רָחֵל עִם יַעֲקֹב בְּהֶאָרַת הַיּוֹם; כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר מְאֹד עַל דִּבּוּרוֹ, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ סוֹד הַשְּׁכִינָה, וְתָמִיד יִלְמַד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, שֶׁהִיא בְּסוֹד רָחֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִזְדַּוֶּגֶת וּמִתְיַחֶדֶת רָחֵל עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וּמֵעֵת הַחֳרָבָן יָרַד כְּבוֹד הַתּוֹרָה, וּמְבַטְּלִין אֶת הַזְּמַן בְּהֶבֶל וּבְרִיק וּמִתְלוֹצְצִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, "וּבָאוּ זָרִים וְחִלְּלוּהָ" (עֵין יְחֶזְקֵאל ז, כב), וְהָאָדָם יִהְיֶה מוּכָן לִלְמֹד כָּל דָּבָר, רַק לֹא אֶת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, אֲשֶׁר זוֹהִי גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, שֶׁרָחֵל נִתְפָּרְדָה מִיַּעֲקֹב, וְיָצְאָה בַּגּוֹלָה, וְנִתְקַיֵּם: "לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ" — בְּפִתְחֵי הַפֶּה שׁוֹרֶה הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי בְּמָקוֹם לְדַבֵּר דִּבְרֵי תּוֹרָה, וּלְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, וּלְהִתְעַמֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, מְפַטְפְּטִים דְּבָרִים בְּטֵלִים וּלְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת, וּמִשָּׁם סוֹבְלִים מַה שֶּׁסּוֹבְלִים; כִּי אִם הָאָדָם הָיָה מְקַדֵּשׁ אֶת פִּיו, וְהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה — בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא, רַמְבַּ"ם, טוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְכָל סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים מֵהַגְּאוֹנִים וְעַד הָאַחֲרוֹנִים, וְהָיָה מְבָרֵר לְעַצְמוֹ הֲהֲלָכָה בְּכָל דָּבָר, אָז הָיָה מַרְגִּישׁ הֵאָרַת עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְלָכֵן עָכְשָׁו בְּעֵת חֲצוֹת, הוּא הַזְּמַן לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ לְהֵיכָן נִשְׁלַךְ וְנִזְרַק, מֵחֲמַת עֲוֹונוֹתָיו הַמְרֻבִּים, וְכַמָּה יָמִים וְשָׁבוּעוֹת וְחֳדָשִׁים וְשָׁנִים עָבְרוּ לוֹ בְּהֶבֶל וָרִיק, וְלֹא לָמַד תּוֹרָה. וְרָחֵל שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה יָצְאָה בַּגּוֹלָה וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִזְדַּוֵּג עִם יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בַּר יִשְׂרָאֵל; כִּי זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּצָרָה, הוּא מִתְפַּלֵּל וּבוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד זִוּוּג בֵּין יַעֲקֹב שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְבֵין לֵאָה, שֶׁהִיא סוֹד הַתְּפִלָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, הָאָדָם מִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, אֲשֶׁר מִשָּׁם הוּא סוֹבֵל כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּף עַכְשָׁו בְּצָרָתָהּ שֶׁל רָחֵל, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתְעַלֶּה כְּבוֹד הַתּוֹרָה, וְיִרְצֶה הָאָדָם לִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, וְיָאִיר לוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לִבְוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, הַמְלַבֶּשֶׁת בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים וְחֳמָרִיִּים; כִּי כָּל הֲלָכוֹת הַתּוֹרָה מְחֻלָּקוֹת בַּהֲלָכוֹת הַשַּׁיָּכוֹת לְדוֹמֵם, אוֹ לְצוֹמֵחַ, אוֹ לְחַי, אוֹ לְמְדַבֵּר, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין הָעוֹלָם הֶפְקֵר, אֶלָּא בְּכָל פְּרָט

וּפָרַט בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה גְּנוּזָה תּוֹרָה. וּבַר יִשְׂרָאֵל יִתְנַהֵג כְּפִי הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, כִּי אֵין הָעוֹלָם הֶפְקֵר, שֶׁזֶּה סוֹד רָזֵי וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה — לִמְצֹא אֶת הַהֲלָכוֹת בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מֵחֶלְקֵי הַבְּרִיאָה. וּמֵחֲמַת שֶׁמֻּרַב עֲוֹונוֹתֵינוּ אָנוּ רְחוֹקִים מִכָּל זֶה, וּמַה גַּם שֶׁאָנוּ מְבַטְּלִים רֹב הַיּוֹם וְרֹב הַלַּיְלָה בִּפְטְפּוּטֵי הֶבֶל וּדְבָרִים בְּטֵלִים, וּמְבַטְּלִים מִן הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר זֶה הֶעָוֹן הֲכִי גָּדוֹל, כִּי וְתֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְעַל מָאֲסָם בַּתּוֹרָה לֹא וְתֵר (יְרוּשַׁלְמִי חֲגִיגָה, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ו׳); כִּי כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַלְוַאי אוֹתִי עָזְבוּ וְתוֹרָתִי שָׁמָרוּ, כִּי הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ מַחֲזִירָם לְמוּטָב (פְּתִיחְתָא דְּאֵיכָה רַבָּתִי); כִּי אִם הָאָדָם הָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה, לְבַסּוֹף הָיָה זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה זוֹ — לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, אֲשֶׁר זֶה כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה לִמְצֹא בְּתוֹךְ דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֲלָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה הַתְּלוּיוֹת בָּהֶם, שֶׁהֵן הֵן גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי הַתּוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶחָד הֵם, קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא חַד הוּא (זֹהַר אַחֲרֵי עג.), וְזֶה הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן. וְעַל־כֵּן עַכְשָׁו בְּעֵת חֲצוֹת, רָאוּי לִבְכּוֹת וּלְהִתְאוֹנֵן עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל בִּזּוּי הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ, וּלְשַׁתֵּף אֶת עַצְמוֹ עִם רָחֵל, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה שֶׁהָלְכָה בַּגּוֹלָה, וְעַל־יְדֵי שֶׁתִּבְכֶּה עַכְשָׁו עַל בִּזְיוֹן הַתּוֹרָה, וּתְקַבֵּל עַל עַצְמָךְ לִלְמֹד עַכְשָׁו תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה בְּהַתְמָדָה רַבָּה וּבִתְשׁוּקָה עֲצוּמָה לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, תּוּכַל לְהַחֲזִיר אֶת רָחֵל אֶל בַּעְלָהּ יַעֲקֹב שֶׁהוּא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ, וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וּמְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב אֵיךְ עָבְרוּ עָלָיו עַד עַכְשָׁו יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְעַל שֶׁזִּלְזֵל בָּהּ, שֶׁאָז "וְשָׁב וְרָפָא לוֹ" (יְשַׁעְיָה ו, י), וְיִמְחֹל לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

ו.

אֲהוּבִי, בְּנִי! לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה תִּהְיֶה זָהִיר עַד מְאֹד לוֹמַר "לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ", אֲשֶׁר הָאֲמִירָה לְבַד עוֹשָׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעִנְיַן הַיִּחוּד הַזֶּה הוּא כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא אַחַר הַבְּרִיאָה וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא קֹדֶם הַבְּרִיאָה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא), וְתַכְלִית עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם — לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהָאָדָם הַמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחֹמְרִי, אֲשֶׁר הֶהֱעֶלִם וְהֶסְתֵּר כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לִטְעוֹת וּלְהַפְרִיד בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה,

סדר תיקון חצות

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (יאהדונהי) **בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ** (יאהויה) **וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ** (איהיוהה) **לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בְּו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים** (יהו״ה) **בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲרֵינִי מוּכָן לוֹמַר תִּקּוּן רָחֵל וְתִקּוּן לֵאָה כְּמוֹ שֶׁפִּדְּרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְתַקֵּן אֶת שָׂרְשָׁם בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרִי וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאִי. בְּהִתְקַשְּׁרוּת לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵינוּ וּלְכָל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבִּי נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:**

וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן כְּשֶׁמְּקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות מְדַבְּרִים גַּשְׁמִיִּים, בָּזֶה הוּא מְחַבֵּר אֶת אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד עִם הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל אַחְדוּת אַחַת; וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין לוֹמַר לִפְנֵי כָּל תְּפִלָּה וְלִפְנֵי כָּל עֲשִׂיַּת מִצְוָה: ״לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ״, שֶׁזֶּה סוֹד שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת: הַוָ״ה אֲדנָ״י, וְכָל מִצְוָה וּתְפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים גַּם: בִּדְחִילוּ (יִרְאָה) וּרְחִימוּ (אַהֲבָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם הַוָ״ה אֶהְיֶ״ה, וּרְחִימוּ (אַהֲבָה) וּדְחִילוּ (יִרְאָה), שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל שֵׁם אֶהְיֶ״ה הַוָ״ה. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳ וְסִימָן נה) לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה עִם כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וְעִם כָּל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר , וְעַל־כֵּן רָאוּי לוֹמַר נֵסַח זֶה:

תִּקּוּן רָחֵל

בְּנִי ! בְּאָמְרְךָ סֵדֶר הַוִּדּוּי, תְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתְּךָ אֶל דִּבּוּרְךָ, וְתֹאמְרוּ בְּלֵב אֱמֶת וּבְלֵב נִשְׁבָּר, וּתְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְתִתְחָרֵט עַל כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ, וְתִבְכֶּה וְתוֹרִיד דְּמָעוֹת כַּמַּיִם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁיִּמְחֹל לְךָ עַל כָּל חַטָּאֶיךָ וּפְשָׁעֶיךָ וַעֲוֹנוֹתֶיךָ הַמְרֻבִּים.

תיקון רחל

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל
תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי
עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ
חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבַּרְנוּ דֹפִי, הֶעֱוִינוּ,
וְהִרְשַׁעְנוּ, זַדְנוּ, חָמַסְנוּ, טָפַלְנוּ שֶׁקֶר,
יָעַצְנוּ רָע, כִּזַּבְנוּ, לַצְנוּ, מָרַדְנוּ, נִאַצְנוּ,
סָרַרְנוּ, עָוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרַרְנוּ, קִשִּׁינוּ עֹרֶף,
רָשַׁעְנוּ, שִׁחַתְנוּ, תִּעַבְנוּ, תָּעִינוּ, תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ,
וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ,
וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם, וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן
שְׁחָקִים, הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם, וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל חָי, אַתָּה
חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב, אֵין דָּבָר
נֶעְלָם מִמֶּךָּ וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל
חַטֹּאתֵינוּ, וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְתִמְחַל לָנוּ עַל
כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת
צִיּוֹן: עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם
שְׁאָלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ
מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר:
אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי
לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל
רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם
הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה
אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי
שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

א.

בְּנִי! בְּאָמְרֵךְ מִזְמוֹר זֶה, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד לִבְכּוֹת עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתֵּךְ אֶת כָּל הַגָּלְיוֹת שֶׁעָבְרוּ עַד עַכְשָׁו עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתִכְלֹל עַצְמֵךְ עִמָּהֶם, וְתַרְגִּישׁ בְּעַצְמֵךְ כְּאִלּוּ אַתְּה מִצְטָרֵף עַכְשָׁו עִמָּהֶם וְסוֹבֵל אֶת סִבְלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּעֲלֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה; כִּי בְּעֵת שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֵד עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמֵצֵר בְּצָרָתָם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְזַכֶּה אוֹתוֹ לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָם. וְלָכֵן רָאוּי לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד בְּאָמְרוֹ מִזְמוֹר זֶה, שֶׁהוּא סוֹבֵב עַל גָּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁסָּבְלוּ וְסוֹבְלִים עַדַיִן מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְנֶחְרָבָה יְרוּשָׁלַיִם, וּבָאוּ זָרִים וְחִלְּלוּהָ, אֲשֶׁר גֹּדֶל הַצַּעַר שֶׁל הַשְׁכִּינָה עַל חִלּוּל יְרוּשָׁלַיִם — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין נז:):
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַאי דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קלז, א): "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן?" מְלַמֵּד, שֶׁהֶרְאָהוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְדָוִד חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וְחֻרְבַּן בֵּית שֵׁנִי; חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ". בֵּית שֵׁנִי, דִּכְתִיב: "זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ". וְכֵן אָמְרוּ בַּזֹּהַר (וַיַּקְהֵל קצה:):
מַשְׁרְיָא תְּנֵינָא אִתְמַנָּא בְּאַרְבַּע שַׁעְתֵּי אַחֲרָנִין וְלָא אָמְרֵי שִׁירָתָא בַּר תְּרֵי שַׁעָתֵי עַד דְּאִתְפַּלַּג לֵילְיָא וְעָאל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן וְאִלֵּין אִינּוּן אֲבֵלֵי

צִיּוֹן וְאִנּוּן דְּבָכוּ עַל חֻרְבַּן בֵּי מִקְדְּשָׁא, וּבְשִׁירוּתָא דְּאַרְבַּע שַׁעֲתֵי אֶמְצָעִין פָּתְחֵי וְאָמְרֵי (תְּהִלִּים קלז, א): "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ" וְגוֹ', וְאִלֵּין אִינּוּן דְּבָכוּ עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל עִמְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב "גַּם בָּכִינוּ", וּמְנָלָן דְּבָכוּ תַּמָּן? דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה לג, ז): "הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה", מַהוּ חוּצָה? דָּא בָּבֶל, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אוּזְפוּהָ לַשְׁכִינָה עַד בָּבֶל, וְתַמָּן בָּכוּ עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא פָּתְחֵי בְּהַאי, וּמְסַיְּמֵי: "זְכֹר יְיָ"ה לִבְנֵי אֱדוֹם" וְגוֹ', כְּדֵין אִתְעַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדַרְגּוֹי וּבָטַשׁ בִּרְקִיעִין כְּדַאֲמָרָן וְאִזְדַּעְזוּ תְּרֵיסָר אַלְפֵי עָלְמִין וְגָעֵי וּבָכֵי, דִּכְתִיב (יִרְמְיָה כה, ל): "יְיָ"ה מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ, שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ". וְאִדְכַּר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל וְאָחִית תְּרִין דִּמְעִין לְגוֹ יַמָּא רַבָּא וְכוּ' [מַחֲנֶה שֵׁנִי: מְמֻנֶּה בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת אֲחֵרוֹת, וְלֹא אוֹמְרִים שִׁירָה חוּץ מִשְּׁתֵּי שָׁעוֹת עַד שֶׁנֶּחֱצָה הַלַּיְלָה, וְנִכְנָס הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּגַן־עֵדֶן, וְאֵלּוּ הֵם אֲבֵלֵי צִיּוֹן, וְאֵלּוּ שֶׁבּוֹכִים עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וּבְתִחַלַּת אַרְבַּע שָׁעוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ" וְגוֹ', וְאֵלּוּ הֵם שֶׁבָּכוּ עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל עִם יִשְׂרָאֵל, מִמַּשְׁמַע שֶׁכָּתוּב: "גַּם בָּכִינוּ" (לְרַבּוֹת אֶת הַבְּכִיָּה הַהִיא). וּמְנַיִן לָנוּ שֶׁבָּכוּ שָׁמָּה? שֶׁכָּתוּב: "הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה" (שֶׁהַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם הָאֶרְאֶלִּים צָעֲקוּ בְּ"חוּצָה"). מַהוּ חוּצָה? זוֹ בָּבֶל. בִּגְלַל שֶׁכֻּלָּם לִוּוּ אֶת הַשְּׁכִינָה עַד בָּבֶל, וְשָׁם בָּכוּ בְּיַחַד עִם יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן פּוֹתְחִים בָּזֶה (עַל נַהֲרוֹת וְכוּ'), וּמְסַיְּמִים: "זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם" וְגוֹ', אֲזַי מִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּדַרְגּוֹתָיו, וּבוֹעֵט בִּרְקִיעִים כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, וּמִזְדַּעְזְעִים שְׁנֵים־עָשָׂר אַלְפֵי עוֹלָמוֹת, וְגוֹעֶה וּבוֹכֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ, שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ", וְנִזְכָּר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וּמוֹרִיד שְׁתֵּי דְּמָעוֹת לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל וְכוּ']. בְּנִי, בְּנִי! אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת מַעֲלָתְךָ בַּשָּׁמַיִם, אִם תִּצָּרֵף עַצְמְךָ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ לִבְכּוֹת עַתָּה, אֵילּוּ שַׁעֲשׁוּעִים אַתָּה גּוֹרֵם. וּבְאָמְרְךָ **"זְכֹר יְיָ"ה לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ"**, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל גָּלוּת אֱדוֹם, שֶׁהִיא הַגָּלוּת הַמָּרָה וְהַנִּמְהֶרֶת הַזּוֹ, שֶׁאָנוּ נִמְצָאִים בָּהּ, שֶׁעִקַּר כַּוָּנָתָם הִיא רַק לְפַגֵּם אֶת הַיְסוֹד בִּפְגַם הַבְּרִית וְכוּ' [עַיֵּן (גִּטִּין נז:) מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק זֶה: "זְכֹר יְיָ"ה לִבְנֵי אֱדוֹם", בְּאַרְבַּע מֵאוֹת יְלָדִים וִילָדוֹת שֶׁנִּשְׁבּוּ לְקָלוֹן, הִרְגִּישׁוּ בְּעַצְמָן לְמָה הֵן מִתְבַּקְּשִׁין וְכוּ']; וְכֵן קוֹרֶה עַכְשָׁו, שֶׁמְּטַמְּאִים וּמַכְשִׁילִים אֶת בְּנֵי וּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנַאוּף, וּמַפְקִירִים אוֹתָם לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְנִכְשָׁלִים בַּעֲוֹנוֹת חֲמוּרִים בְּכָל מִינֵי פְּגָמֵי הַבְּרִית: שִׁקּוּץ, תִּעוּב,

מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְעִיִּים: נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ: שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאֵין קוֹבֵר: הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ: עַד מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ קִנְאָתֶךָ: שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת

עֶרֶם וְזֹהַם וְכוּ׳, אוֹי לָנוּ, כִּי כָּךְ עָלְתָה בְיָמֵינוּ, וְתִבְכֶּה בְּמַר נַפְשֵׁךְ עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁהַפְּרִיצוּת עוֹשָׂה פְּרָצוֹת בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵין שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁמִּתְעַנְיֶנֶת בְּצָרוֹתָם שֶׁל בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּלְהוֹצִיאָם מֵהַפַּח וְהַבּוֹר שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם בִּפְגַם הַבְּרִית. וְכֵן תִּבְכֶּה וְתִתְאוֹנֵן עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלַיִךְ בָּזֶה. "בַּת בָּבֶל", שֶׁהִיא לִילִי"ת "הַשְּׁדוּדָה", שֶׁשָּׁדְדָה מִמֵּךְ טִפֵּי מֹחֵךְ, וְנִתְפַּזְּרוּ בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר מִזֶּה כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל סוֹבְלִים אֶת הַסֵּבֶל הַמָּר הַזֶּה; כִּי כְּשֶׁאָדָם נִכְשָׁל בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, הוּא גּוֹרֵם שֶׁגַּם אֲחֵרִים יַחְטְאוּ, וְתַרְבֶּה לִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן עַל צָרוֹת נַפְשֵׁךְ, מַה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיהָ וְכוּ׳, וְעַל נַפְשׁוֹת עַם יִשְׂרָאֵל מַה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וְכוּ׳, כִּי עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן לִבְכּוֹת עַל כָּל זֶה, וְעַל־יְדֵי שֶׁתַּרְבֶּה לִבְכּוֹת בְּאָמְרֵךְ מִזְמוֹר זֶה, תִּזְכֶּה לְהוֹצִיא אֶת טִפֵּי מֹחֵךְ שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְכֵן תַּכְנִיס הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל בְּנֵי וּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְשָׁלִים בַּחֲטָאִים וַעֲוֹונוֹת חֲמוּרִים בְּנַאוּף, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּתְכַוֵּן לִהְיוֹת אַתָּה הַיָּחִיד שֶׁשָּׁב בְּלֵב אֱמֶת וּבְלֵב שָׁבוּר, שֶׁאָז מוֹחֲלִים לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יוֹמָא פו:): הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה, שֶׁבִּשְׁבִיל יָחִיד שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה מוֹחֲלִין לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב.

בְּנִי! בְּאָמְרֵךְ מִזְמוֹר זֶה, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד לִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתֵּךְ הֵיטֵב אֵיךְ **"בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ, טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ"**, שֶׁנִּכְנְסוּ הָרְשָׁעִים לְתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְחִלְּלוּהוּ, וְהָיוּ מְחָרְפִין וּמְגַדְּפִין שָׁם כְּלַפֵּי מַעְלָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא פְּקוּדֵי ד): אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי,

אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ
הֵשַׁמּוּ: אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ
רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר
כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ
נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר
כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה: וְהָשֵׁב לְשָׁכֵנֵינוּ
שִׁבְעָתַיִם אֶל חֵיקָם חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי: וַאֲנַחְנוּ
עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר
תְּהִלָּתֶךָ:

כְּשֶׁנִּכְנַס אַנְדְּרְיָאנוּס לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ הָיָה מְחָרֵף וּמְגַדֵּף, אָמַר דָּוִד: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּךְ הַעֲלָה עֲלֵיהֶם, כְּאִלּוּ הָיוּ עוֹלִים לָקוֹץ אַרְזִים, וְלַעֲשׂוֹת סֻלָּמוֹת, לַעֲלוֹת לָרָקִיעַ וְהָיוּ עוֹלִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים עד, ה): "יְוֻדַּע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה בְּסָבָךְ עֵץ קַרְדֳּמוֹת", אֶלָּא שֶׁאֵין יְכוֹלִין, וּמַנִּיחִין אוֹתָךְ, וּבָאִין עָלֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים עט, א): "אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ, טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ" וְגוֹ'; וְעַד הַיּוֹם נִכְנָסִין כָּל מִינֵי טְמֵאִים מְטֻמָּאִים, זָבִים וּמְצֹרָעִים וְכוּ', גּוֹיִם עֲרֵלִים, מְשֻׁקָּצִים וּמִתְעָבִים וְכוּ', בְּמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ, מְקוֹם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, אֵיזֶה צַעַר וְאֵיזֶה כְּאֵב יֵשׁ לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ?! וּרְאֵה לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרָהּ הַקָּשֶׁה. וּבָזֶה שֶׁתּוֹרִיד דְּמָעוֹת עַל צַעַר וְחִלּוּל בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִמְחֹל לְךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְתִזְכֶּה לִהְיוֹת עַיִל בְּלֹא בַר. "נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ לְעוֹף הַשָּׁמַיִם, בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ"; וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁזֶּה אַלְפַּיִם שָׁנָה הוֹרְגִים וְרוֹצְחִים בְּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, מִיתוֹת אַכְזָרִיּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתַּן גּוּפָם הַקָּדוֹשׁ אֲפִלּוּ לִקְבוּרָה, אֶלָּא עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם וְחַיְתוֹ אָרֶץ אָכְלוּ אוֹתָם. אֵיזֶה צַעַר וְאֵילוּ יִסּוּרִין וּמְרִירוּת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים עָבְרוּ עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהֶם. וּתְצָרֵף עַצְמְךָ בְּצַעֲרָם הַקָּשֶׁה, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁרִבְבוֹת רִבְבוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֵין סְפֹר, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, נֶהֱרְגוּ וְנֶחְנְקוּ וְנִשְׂרְפוּ בְּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, וְנִשְׁאַר גּוּפָם בְּלֹא קְבוּרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ

תְּהִלִּים מִזְמוֹר כב): אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! לַחֲמוֹרִים נָתַתָּ קִבּוּרָה, וְלַחֲסִידֶיךָ לֹא נָתַתָּ קִבּוּרָה! לַחֲמוֹרִים — אֵלּוּ הַמִּצְרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כג, כ), "אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם", אֵיזֶה צַעַר וְאֵיזֶה מַכְאוֹב הוּא, רַק לְצַיֵּר בַּדַּעַת אֶת גֹּדֶל הָרְצִיחוֹת וְהַשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁגָּרְמוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמוֹת הַגָּלוּת. "הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ, לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ". אֵילּוּ בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הָיוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִגְלוּ אוֹתָם מִגְּבוּלֵיהֶם, וְאֵלּוּ הַגּוֹיִים הָאֲרוּרִים שֶׁהָיוּ שְׁכֵנֵיהֶם, רָאוּ וְהָיוּ שְׂמֵחִים, וְלָעֲגוּ בְּלַעַג וָקֶלֶס, אֵיךְ שֶׁמּוֹלִיכִין יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים לְהָרֶגֶן וּלְשָׁרְפָן. וְעַל זֶה אֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁין וּמִתְחַנְּנִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ "שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ, וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ", וְאֵיךְ שַׁיָּךְ לָדוּנָם לְכַף זְכוּת?! כָּל הַגּוֹיִים וְכָל הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁמִים בִּשְׁפִיכוּת דַּם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּשְׁפַּךְ כַּמַּיִם. הֵמָּה רָאוּ וְלֹא עָשׂוּ כְּלוּם. וַעֲלֵיהֶם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכִילְתָא וְרַשְׁ"י בְּשַׁלַּח יד, ז): טוֹב שֶׁבַּמִּצְרִים הָרוֹג. וְאַף שֶׁעֲוֹונוֹתֵינוּ הִטּוּ אֵלּוּ, וְחַטֹּאתֵינוּ גָּרְמוּ כָּל זֹאת, עִם כָּל זֹאת אָנוּ מְבַקְּשִׁין וּמִתְחַנְּנִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ "אַל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים, מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ, כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד". וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לא, סִימָן א'): מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁלָּוָה מִן דְּיוֹסְטוּס (מַלְוֶה בְּסָפִים) וּשְׁכָחוֹ, לְאַחַר זְמַן בָּא וְעָמַד לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: יוֹדֵעַ אֲנִי, שֶׁאֲנִי חַיָּב לְךָ. אָמַר לוֹ: לָמָּה הִזְכַּרְתָּ חוֹב הָרִאשׁוֹן, כְּבָר בָּטֵל הוּא מִלִּבִּי; כָּךְ אֲדוֹן הָעוֹלָם, הַבְּרִיּוֹת חוֹטְאִין לְפָנָיו, וְהוּא מְסַתֵּכֵּל שֶׁאֵין עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה, וְהוּא מַנִּיחַ לָהֶם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, וּכְשֶׁהֵם שָׁבִים, בָּאִין לְהַזְכִּיר הַחוֹב שֶׁעָשׂוּ בָּרִאשׁוֹנָה, וְהוּא אוֹמֵר לָהֶם (יְשַׁעְיָה מג, יח): "אַל תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת", מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, שֶׁאִם שָׁב אָדָם וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, אֲפִלּוּ יֵשׁ בְּיָדוֹ עֲוֹונוֹת הַרְבֵּה, הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָן זְכִיּוֹת, דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל לג, יט): "וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ, וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲלֵיהֶם הוּא יִחְיֶה", כָּל פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ, וְרַק עַל זֶה אָנוּ בּוֹטְחִים, שֶׁיִּמְחֹל לָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹונוֹתֵינוּ. "עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ, וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ"; כִּי אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים יֵשׁ בּוֹ הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה. וּכְמַאֲמָרָם ז"ל (בְּרָכוֹת נז.): אֲפִלּוּ רֵיקָנִין שֶׁבְּךָ מְלֵאִים מִצְוֹות כָּרִמּוֹן; וְכָל אֵלּוּ מִנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, נֶהֱרְגוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּכְמַאֲמָרָם ז"ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כב, סִימָן ב'): אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אִם הָיִינוּ עֲרֵלִים אוֹ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, אוֹ כּוֹפְרֵי מִצְוֹות לֹא הָיוּ שׁוֹנְאִין

זְכֹר יְהוָה מֶה הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ: נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים: יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב אִמּוֹתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת: מֵימֵינוּ בְּכֶסֶף

אוֹתָנוּ, וְאֵינָן רוֹדְפִין אַחֲרֵינוּ, אֶלָּא בִּשְׁבִיל תּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁנָּתַתָּ לָנוּ הִלְכָךְ הַנְּקָמָה שֶׁלְּךָ "לָתֵת נְקַמַת ה' בְּמִדְיָן" (בְּמִדְבַּר לא, ג), וְעַל זֶה אָנוּ מִתְחַנְּנִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ "לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם, אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם, יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ", כִּי רָאוּי לִבְכּוֹת מְאֹד עַל חִלּוּל שֵׁם שָׁמַיִם שֶׁנִּתְחַלֵּל בֵּין הַגּוֹיִם הַטְּמֵאִים וְהַמְטֻמָּאִים, שֶׁצָּעֲקוּ וְלָעֲגוּ בְּבוּז: אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם. וְלָזֹאת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְעֵינֵינוּ נְקֹם דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ, שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינֵינוּ, אֵיךְ שֶׁתִּנְקֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ כַּמַּיִם עַל־יְדֵי גּוֹיִם טְמֵאִים מְטֻמָּאִים, רוֹצְחִים שֶׁגָּרוּ בֵּינֵינוּ כְּשִׁכְנִים, וּבֵן לַיְלָה לְיוֹם נִתְהַפְּכוּ וְהָרְגוּ וְחָמְסוּ וּבָזְזוּ אֶת הַכֹּל. לָזֹאת "וְהָשֵׁב לְשָׁכְנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל חֵיקָם, חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי", וּזְכֹר אֵיךְ שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִשְׁאָרוּ מַאֲמִינִים בְּתוֹרָתְךָ וּמְקַיְּמִין אֶת כָּל מִצְוֹותֶיךָ, עַל אַף שֶׁהָרְגוּ וְרָצְחוּ וְשָׁרְפוּ וְחָנְקוּ אוֹתָנוּ, לֹא רַק שֶׁאֲנַחְנוּ נִשְׁאָרְנוּ מַאֲמִינִים בְּתוֹרָתְךָ וּמְקַיְּמִים מִצְוֹותֶיךָ, אֶלָּא אָנוּ מְמַשִּׁיכִים לְחַנֵּךְ אֶת בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ לָלֶכֶת בְּעִקְבוֹת אֲבוֹתֵינוּ וַאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ, וְלֹא נָטָה מִדִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ וּמִצְוֹותֶיךָ כִּי הוּא זֶה, "וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ, נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם, לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ". בְּנִי, בְּנִי! אִם רַק תְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, מַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר, וּתְשַׁתֵּף אֶת עַצְמְךָ בְּצָרוֹת יִשְׂרָאֵל וּבַגָּלוּת הַמָּרָה וְהַנִּמְהֶרֶת שֶׁגָּלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אוֹתָם בְּכָל מִינֵי רְצִיחוֹת וּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְתָאֵר בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי, עַד שֶׁאֲפִלּוּ לֹא נִתַּן גּוּפָם הַקָּדוֹשׁ לִקְבוּרָה, וְכֵן עַל גֹּדֶל חִלּוּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְחַלֵּל בְּחֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁבָּאוּ גּוֹיִים וּטְמֵאִים וְחִלְּלוּהוּ. וְתִשְׁפֹּךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם, אֲפִלּוּ יִהְיוּ בְּךָ עֲוונוֹת רַבִּים, לֹא תָּזוּז מִשָּׁם עַד שֶׁיִּמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד חָשׁוּב כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרוֹ כִּבְיָכוֹל, וּבְצַעֲרָן שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ קִינָה זוֹ, תִּתְמַרְמֵר מְאֹד עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְעַל הָעֲלָמַת וְהַסְתָּרַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְאָמְרְךָ "מֶה", תְּכַוֵּן הֲוָיָ"ה בְּמִלּוּי אַלְפִּי"ן כָּזֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהִיא מִדַּת הָרַחֲמִים, שֶׁאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ

שָׁתִינוּ עֲצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ: עַל צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ
וְלֹא הוּנַח לָנוּ: מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם:
אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם וַאֲנַחְנוּ עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ: עֲבָדִים
מָשְׁלוּ בָנוּ פֹּרֵק אֵין מִיָּדָם: בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי
חֶרֶב הַמִּדְבָּר: עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת
רָעָב: נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתֻלוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה: שָׂרִים
בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ: בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ
וְנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ: זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים
מִנְּגִינָתָם: שָׂבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵנוּ:
נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ: עַל זֶה הָיָה
דָוֶה לִבֵּנוּ עַל אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ: עַל הַר צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם
שׁוּעָלִים הָלְכוּ בוֹ: אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר
וָדוֹר: לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעֲזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים:
הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: כִּי אִם
מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד מְאֹד: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה
אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

הוּא, וְהוּא בְּחִינַת מָ"ה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פב). וְעַכְשָׁו נִתְהַפֵּךְ "הָיָה לָנוּ"; הַיְנוּ אֱלֹהִי"ם שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין הָעוֹלֶה לָנ"ו, וְזֶה מ"ם ה"א נַעֲשָׂה גִּימַטְרִיָּה אֱלֹהִי"ם. "הַבִּיטָה וּרְאֵה", אֲשֶׁר קִלְפַּת הָעֲרָלָה הַנִּקְרֵאת "חֶרְפָּתֵנוּ" נִכְנְסָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בִּמְקוֹם ה'מִילָ"ה', הָרוֹמֶזֶת בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת יְ"י מ"ה הָ"יָה לָ'נוּ, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה "נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים", כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנִּפְגַּמְנוּ בִּפְגַם הַבְּרִית נַחֲלָתֵנוּ וּבָתֵּינוּ נֶהֶפְכוּ לְזָרִים וּלְנָכְרִים, וְגֵרְשָׁנוּ וְסִלַּקְנוּ מֵעַצְמֵנוּ אֶת הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וּצְרִיכִין לְהִתְאוֹנֵן מְאֹד עַל טִפַּת קֶרִי שֶׁאָבַד וְגָרַם לָהֶם שִׁבּוּכִים וּמִתְאוֹנְנִים עַל מַר גּוֹרָלָם, שֶׁזֶּה "יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב, אִמּוֹתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת" (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קמא); "עַל צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ וְלֹא הוּנַח לָנוּ"; בְּשִׁבְיל תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְכֵן לְשׁוֹן־הָרַע וּרְכִילוּת וּדְבָרִים

בְּטֵלִים, שֶׁהֵם תְּלוּיִים בַּצַּוָּאר, עַל־יְדֵי־זֶה אֲנַחְנוּ נִרְדָּפִים מֵעַצְמֵנוּ וּמִתְיַגְּעִים וְלֹא מוֹצְאִים מָנוֹחַ. "**אֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם, וַאֲנַחְנוּ עֲוֹונוֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ**"; עַל־יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא בְּסוֹד אַבָּא וְאִמָּא, חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁרַק הִרְהַרְנוּ אֵיזֶה הִרְהוּר רַע, וּכְבָר חָלַף מֵאִתָּנוּ, עִם כָּל זֹאת כְּבָר "**וַאֲנַחְנוּ עֲוֹונוֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ**"; כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת מו.): כָּל הַמְהַרְהֵר בַּיּוֹם, בָּא לִידֵי טֻמְאָה בַּלַּיְלָה, אֲפִלּוּ שֶׁאָדָם הִרְהֵר הִרְהוּר רַע וְחָלַף וְעָבַר מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ, עִם כָּל זֹאת זֶה כְּבָר עָשָׂה רֹשֶׁם בָּאָדָם, וְנִכְשַׁל בַּעֲוֹונוֹת. וְזֶה "**אֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם**"; עַל־יְדֵי שֶׁהַמּחִין חָטְאוּ בְּהִרְהוּר רַע, וְאַף שֶׁכְּבָר חָלַף וְעָבַר מִמֶּנּוּ, עִם כָּל זֹאת הוֹתִיר רֹשֶׁם, שֶׁבַּעֲבוּר זֶה חָטָאנוּ, שֶׁזֶּהוּ "**וַאֲנַחְנוּ עֲוֹונוֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ**"; וּבִשְׁבִיל זֶה הִזְהִיר אוֹתָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל כָּל־כָּךְ וְאָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן קיד), שֶׁצְּרִיכִין לְהִזָּהֵר מְאֹד מֵהִרְהוּר רַע, כִּי פּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד. "**עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָּנוּ פֹּרֵק אֵין מִיָּדָם**"; הָעַבְדוּת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּעֲבָדִים מוֹשְׁלִים בָּנוּ, וְאֵין מִי שֶׁיְּגָאֵל אוֹתָנוּ מִזֶּהֲמָתָם. "בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר"; עַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר לְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת שֶׁאֲנַחְנוּ דּוֹקְרִים אֶת זוּלָתֵנוּ בְּחֶרֶב הַלָּשׁוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה קָשֶׁה לָנוּ לִמְצֹא פַּרְנָסָתֵנוּ, וּצְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת עֲצוּמוֹת. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כט), שֶׁעַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ. "**נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁינוּ, אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ**"; נָפַל ה' שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה, וְנִשְׁאָר בִּמְקוֹמוֹ מַטַּטְרוֹ"ן, שֶׁהִיא בְּסוֹד נַע"ר כְּמִסְפַּר ש"ך דִּינִים שֶׁגָּבְרוּ עַל הָרַחֲמִים, וְחָסֵר מֵהֶם הַמְּתוּק שֶׁהִיא ה' שֶׁנָּפְלָה. "**עַל זֶה הָיָה דָּוֶה לִבֵּנוּ**"; הַיְנוּ ז"ה הוּא הַיְסוֹד שֶׁנִּפְגַּם אֶצְלֵנוּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַהו"ד נִתְהַפֵּךְ לְדָוֶ"ה, וּבִשְׁבִיל זֶה "**עַל אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ**"; כִּי בְּחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁאָמְרוּ (שְׁמוֹת לב, ד): "אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל", אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא כִּי תִשָּׂא כ), שֶׁהָעֵגֶל הָיָה כָּלוּל מִשִּׁלְשָׁתָן, עַל־יְדֵי־זֶה נֶחְשְׁכוּ עֵינֵינוּ, וְאֵין אָנוּ זוֹכִין לִרְאוֹת אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְתִתְמַרְמֵר מְאֹד עַל צָרַת נַפְשֵׁךְ, וְעַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מִשָּׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת אֵלּוּ, כִּי אֵין אָדָם נָקִי מֵהֶן, כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם מַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּבָר עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וּכְשֶׁאָדָם מְהַרְהֵר הִרְהוּרִים רָעִים, אוֹ מִסְתַּכֵּל בְּהִסְתַּכְּלִיּוֹת רָעוֹת, כְּבָר עוֹבֵר עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וּכְשֶׁמְּחָרֵף וּמְבַזֶּה אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּבָר עוֹבֵר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי הַשָּׁלֹשָׁה חֲטָאִים הָאֵלּוּ נֶחְשָׁךְ מִן הָאָדָם אוֹר הַשְׁכִינָה, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת וְלַחֲזוֹת בְּנֹעַם הַוַ"ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ (תְּהִלִּים כז, ד), וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ אַיֵּה
קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ הֲמוֹן מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי
הִתְאַפָּקוּ: כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ
וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֻנוּ אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ גְּאָלֵנוּ מֵעוֹלָם
שְׁמֶךָ: לָמָּה תַתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ
מִיִּרְאָתֶךָ שׁוּב לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ: לַמִּצְעָר
יָרְשׁוּ עַם קָדְשֶׁךָ צָרֵינוּ בּוֹסְסוּ מִקְדָּשֶׁךָ: וַעֲתָּה יְהוָה
אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ
כֻּלָּנוּ: אַל תִּקְצֹף יְהוָה עַד מְאֹד וְאַל לָעַד תִּזְכֹּר עָוֹן הֵן
הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻלָּנוּ: עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר צִיּוֹן מִדְבָּר
הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם שְׁמָמָה: בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ אֲשֶׁר
הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ הָיָה לִשְׂרֵפַת אֵשׁ וְכָל מַחֲמַדֵּינוּ הָיָה
לְחָרְבָּה: הַעַל אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה וּתְעַנֵּנוּ עַד
מְאֹד:

וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לוֹמַר כָּאן אֶת הַקִּינָה שֶׁחִבֵּר הַחִיד״א זַ״ל:

אוֹי לִי עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה: אוֹי לִי עַל חָרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ: אוֹי לִי
עַל שְׂרֵפַת הַתּוֹרָה: אוֹי לִי עַל הֲרִיגַת הַצַּדִּיקִים: אוֹי לִי עַל
חִלּוּל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה: אוֹי לִי כִּי גָבַר אוֹיֵב: אוֹי לִי
עַל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁבָּטְלוּ: אוֹי לִי עַל צַעַר כָּל הָעוֹלָמוֹת:
אוֹי לִי עַל צַעַר הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת: אוֹי לִי
עַל צַעַר הַנְּבִיאִים וְהַחֲסִידִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן־עֵדֶן: אוֹי לִי עַל
צַעֲרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ: עֲוֹנוֹתֵינוּ הִטּוּ אֵלֶּה, וּפְשָׁעֵינוּ הֶאֱרִיכוּ קִצֵּנוּ,
וְחַטֹּאתֵינוּ מָנְעוּ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ: אוֹי לָהֶם לִבָּנִים שֶׁגָּלוּ מֵעַל שֻׁלְחַן
אֲבִיהֶם: זֶה כַּמָּה אֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים רַבִּים וְרָעִים, כָּל דּוֹר שֶׁלֹּא
נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו כְּאִלּוּ נֶחֱרַב בִּימָיו:

אַחַר־כָּךְ תֹּאמַר פְּסוּקִים אֵלּוּ הַמְלֻקָּטִים, הַמְדַבְּרִים מֵהַחֻרְבָּן וְהַגָּלָה, וּתְכַוֵּן הֵיטֵב אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בְּאָמְרְךָ אוֹתָם, וּתְבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אָז בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתָּה רָגִיל בָּהּ, כִּי עַכְשָׁו בְּעֵת חֲצוֹת הוּא הַזְּמַן הַמְסֻגָּל שֶׁכָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עוֹשֶׂה רֹשֶׁם לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת,

הֲמָאֹס מָאַסְתָּ אֶת יְהוּדָה אִם בְּצִיּוֹן גָּעֲלָה נַפְשֶׁךָ מַדּוּעַ הִכִּיתָנוּ וְאֵין לָנוּ מַרְפֵּא קִוֵּינוּ לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב וּלְעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָּה: יָדַעְנוּ יְהוָה רִשְׁעֵנוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי חָטָאנוּ לָךְ: אַל תְּנַאֵץ לְמַעַן שִׁמְךָ אַל תְּנַבֵּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ זְכֹר אַל תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ: כֹּה אָמַר יְהוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ: יְהוָה מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ: וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שָׂק: עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי הָיוּ בָנַי שׁוֹמֵמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב: חֵן אֶרְאֶלְּם צָעֲקוּ חֻצָה מְלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָיוּן:

ואח״כ תאמר חמש הקינות

קינה זו חיבר הרה״ק איש האלקים רבי משה אלשיך זצלה״ה

הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב כֻּלְּכֶם, קִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל בִּגְדֵיכֶם, כִּי בְּפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְנוּ כָבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים וְחֵפֶץ אֹכֶל יִטְעַם לוֹ, אוֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, וְהָאֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ לְשָׁכֵן בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי לוֹ, אֲשֶׁר לֹא עָמַל בּוֹ וְלֹא גְדָלוֹ:

אָנָּה הָלַךְ דּוֹדֵךְ תַּרְקִיעַ עַמּוֹ לְשָׁחָקִים, אָנֹכִי חָטָאתִי וְהוּא אָסוּר בָּאזִקִּים וְעַל זֹאת סְפָדוּ וְהֵילִילוּ בֹּאוּ וְלִינוּ בַשַּׁקִּים, בָּרְחוֹבוֹת וּבַשְּׁוָקִים:

שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קָלַנִי מֵרֹאשִׁי, הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה
וְהַתִּפְאֶרֶת עָבְרוּ רֹאשִׁי, וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד אֵין
הוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי, וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי:

עַל זֹאת אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה, אֲסַלְּדָה בְּחִילָה, קוֹלִי
כַּחוֹלָה, מֵעַי מֵעַי אוֹחִילָה, לְמַעַנְכֶם שֻׁלַּחְתִּי בָּבֶלָה,
וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה:

עֲוֹנוֹתֵיכֶם חִטּוּ אֵלָה וְחַטֹּאתֵיכֶם, הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם
לְיַסְּרָה אֶתְכֶם, וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם,
וַיִּשְׁלָחֵנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם:

בְּבֵית יִשְׂרָאֵל רָאִיתִי שַׁעֲרוּרִיָּה, אֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב
שַׁלְמָה אֲחֵיהָ בְּעוֹטְיָהּ, בְּקִיר נָטוּי וְכֶגֶדֶר
הַדְּחוּיָה, הַמִּדְבָּר הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם אֶרֶץ מַאְפֵּלְיָה:

יָדַעְנוּ יְהוָה רִשְׁעֵנוּ וַעֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ, חָטָאנוּ לָךְ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שׁוּב לְמַעַן עַבְדֶּיךָ וְסַלַּחְתָּ
לַעֲוֹנֵנוּ, תָּשׁוּב תְּרַחֲמֵנוּ וְתִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אָהַבְתִּי אֶתְכֶם, כָּל יְשָׁעַי וְכָל חֶפְצִי
אָשׁוּב לְרַחֲמְכֶם, שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם,
אָנֹכִי אָנֹכִי מְנַחֲמְכֶם:

אִמְרוּ לְבַת צִיּוֹן כֹּה אָמַר אֲדוֹנָיִךְ, תַּחַת חֱיוֹתֵךְ עֲזוּבָה
יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ, וְכִמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה יָשִׂישׂ
עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ, וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד יְהוָה וּצְנִיף
מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהָיִךְ:

קינה זו חברה החכם השלם מורינו ורבינו איש האלקים מוהר״ר חיים הכהן
מן ארם צובה זלה״ה, ושמו חתום בראשי הבתים

קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע בְּיִלָלָה, קוֹל נְהִי מִצִּיּוֹן הַמְּחֻלָלָה: קול

ברמה

חִשַּׁבְתִּי יָמִים הָיִיתִי גְבֶרֶת, בְּיַד יְהוָה עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת,
וְעַתָּה אֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, טָבַעְתִּי בַּבּוֹר בְּיוֹן
מְצוּלָה: קול

יְחִידָה רַעְיָה אֲזַי הָיִיתִי, וּכְבוֹד יְהוָה עֲלָיוֹן אֲנִי
נִקְרֵאתִי, וְעַתָּה לְתַחְתִּיוֹת יָרַדְתִּי, וְדוֹדִי וְרֵעִי
לָרוּם עָלָה: קול

יַחַד יוֹדְעַי בְּתוּלוֹתַי וְרֵעוֹתַי, בְּכוּ עִמִּי כִּי רַבּוֹת
אַנְחוֹתַי, אֵין נוֹטָה עוֹד אָהֳלִי וּמֵקִים יְרִיעוֹתַי, כִּי
דוֹדִי מֶנִּי נָסַע וְנִגְלָה: קול

מִמָּרוֹם הֻשְׁלַכְתִּי בְּרֹב מְגִנָּה, שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמוֹתַי
וַיִּרְדֶּנָּה, וַיָּצָאתִי בַּגּוֹלָה בָּדָד כְּאַלְמָנָה, הָגְלָה
יְהוּדָה הָגְלַת שְׁלוֹמִים כֻּלָּה: קול

הָיִיתִי כְּכַלָּה בְּתוֹךְ אַפְרִיוֹן, וַעֲנַן יוֹמָם עַל מְכוֹן הַר
צִיּוֹן, הֻשְׁלַכְתִּי לַחוּץ כְּעָנִי וְאֶבְיוֹן, בְּנָדִי לָקַח
צָר וַאֲנִי אֶמְלָלָה: קול

כִּהֲנַי וּזְקֵנַי טָבְחוּ אוֹיְבִי, מַחֲזִיקִים בִּכְרִיתִי זֶרַע
אוֹהֲבִי, בָּנַי הַיְקָרִים וּבַחוּרַי, הָלְכוּ בַשֶּׁבִי
וְעוֹלָלַי בַּגּוֹלָה: קול

חֵן כָּל אֵלֶּה אֵין הוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי, אִמְּלָאָה הָחָרְבָה וְאֶל עַמִּים אָרִים רֹאשִׁי, וְאוֹיְבִי אָמַר לֹא תִקְרְאִי עוֹד אִישִׁי, כִּי נָפַלְתִּי לִפְנֵי בְנֵי עַוְלָה: קול

נָא אָב הָרַחֲמָן תָּשׁוּב לְצִיּוֹן, עַיִן בְּעַיִן נִרְאֶה בְּבִנְיַן אַפִּרְיוֹן, וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן, וְאָז גְּאוּלִים יִפְצְחוּ צָהֳלָה: וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן, וְאָז גְּאוּלִים יִפְצְחוּ צָהֳלָה: קול

קינה זו הובאה מירושלים תוב״ב, בניגון שומרון קול תתן:

עַד מָתַי יְהוָה בְּיוֹם זֶה לְעֶמָּתֶךָ, בְּמַר תְּיַלֵּל עֲדָתֶךָ, עַל בֵּית תְּפִלָּתֶךָ אֲשֶׁר שָׂרְפוּ צָרֶיךָ, וְהָרְגוּ בְנֵי בְרִיתֶךָ, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ:

עַד מָתַי יְהוָה תִּשְׁבַּח שְׁאוֹן קָמֶיךָ, וְשׁוֹמְמוֹת הֵיכָלֶךָ וּנְפוּצוֹת לְאֻמֶּךָ, הַלְחוּצִים עָלֶיךָ, הַהֲרוּגִים עַל שְׁמֶךָ:

עַד מָתַי עָשַׁנְתָּ בְתִפְלַּת עַמֶּךָ, אֲשֶׁר יֶהֱגוּ לְפָנֶיךָ עַל חָרְבַן בֵּיתֶךָ, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ:

עַד מָתַי יְהוָה אֶשְׁכְּבָה בֵּין שְׁפַתַּיִם, וּבֵין תַּנּוּר וְכִירָיִם, יִכְהוּ לִי עֵינָיִם, לוֹחֲטִים לִי יִשְׁאֲפוּ עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם:

עַד מָתַי אֶשְׁתּוֹמֵם עַל חָרְבַן פַּעֲמַיִם, עַד מָתַי לֹא תְרַחֵם אֶת יְרוּשָׁלָיִם:

עַד מָתַי יֶחֱגוּ בְּצַר שְׁאֵרִית צֹאן מַרְעִיתֶךָ, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ:

עַד מָתַי יְהוָה רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ, אֲשֶׁר אָכַל אֶת יַעֲקֹב וּבְכָל עֵת יָבוֹזוּ, אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶת שְׁלוֹמָם וְהֵם יִמְרְטוּ וְיָגֹזוּ, בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיַי וּבִשְׁפָתֵי שָׁוְא נָלוֹזוּ, עַד מָתַי יְהוָה רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ, עַד אָן יִצְעַק בַּשְּׁבִי (פב״פ)
אֲמָתֶךָ אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ:

קינה רביעית

קינה זו ר״ת שלה שם אדנ״י

בְּהֵיכָלְךָ שָׁמִיר וָשַׁיִת, הִנֵּה זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת: בהיכלך

אֵיכָה נֶחֱרַב הָאוּלָם, וְנֶחֱרַם יְסוֹד הָעוֹלָם, וְחֻלְּלוּ כּוֹכָבִים וְהֹלָם, וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבָּיִת: בהיכלך

דִּירַת קָדֶשׁ אֲשֶׁר בָּנִיתָ, לְהַנְחִיל לְעַם זוּ קָנִיתָ, אוֹי כִּי לָאוֹיְבִים צִוִּיתָ, וָבֹאוּ, וּפִנּוּ אֶת הַבָּיִת: בהיכלך

נֶחְשְׁכוּ כָּל מְאוֹרֵיהָ, סָגְרוּ כָּל שַׁעֲרֵיהָ, עַד כִּי אָמְרוּ כָּל רוֹאֶיהָ, כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת: בהיכלך

יְהוָה שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וַחֲמָתֶךָ, וּזְכֹר דְּבַר נְבוּאָתֶךָ, לְבַשֵּׁר נָא לַעֲדָתֶךָ, גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבָּיִת: לבשר

נא וכו׳

קינה חמישית

עַל הֵיכָלִי אֶבְכֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה, וּלְתִפְאֶרֶת צִיּוֹן עִיר הַמְּהֻלָּלָה:

בְּכִי תָמִיד עַל הַחֻרְבָּן פַּעֲמַיִם, אֶרֶץ צְבִי וִירוּשָׁלַיִם,
וְעַל עַמָּהּ אֲשֶׁר הָלְכוּ בַגּוֹלָה: ולתפארת

בֵּית תִּפְאַרְתִּי שָׁם אוֹיֵב לְשַׁמָּה, הוֹשִׁיבַנִי בִּידֵי נְבָיוֹת
וְשַׁמָּה, עַל זֹאת אֶבְכֶּה תָמִיד בְּקוֹל יְלָלָה: ולתפארת

סִפְדִי תוֹרָה כִּי חֻלְלָה תִּפְאַרְתֵּךְ, נָפְלָה נִזְרֵךְ מִיּוֹם
שֻׁחֲרַב בֵּיתֵךְ, עַל זֹאת אֶשָּׂא קִינָה עַל אֲהָלִיבָה
וְאָהֳלָה: ולתפארת

חִזְקִי עַמִּי מַהֵר אֶבְנֶה דְּבִירְכֶם, נָקָם אַלְבִּישׁ וְאָשִׁיב
אֶת שְׁבוּתְכֶם, תּוֹךְ הֵיכָלִי אֶשְׁכֹּן כִּבְתִּחְלָה, כִּי
מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּתְחִלָּה, כִּדְכְתִיב כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא
תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה מִירוּשָׁלָיִם:

עוֹרָה נָא יְמִינְךָ רָמָה, וְלִזְעוּמָה קְרָא נֶחָמָה, וְיֵאָמֵר
לְעַם דַּלָּה וַעֲגוּמָה, עֲנִיָּה סְעָרָה רֻחָמָה:

עוֹרָה נָא חֲשׁוֹךְ זְרוֹעֲךָ, וְיִגְלֶה נָא קֵץ יְשׁוּעָתֶךָ, וְיֵאָמֵר
לְשֶׁה נֶאֱלָמָה, עֲנִיָּה סְעָרָה רֻחָמָה:

עוֹרָה נָא יְמִינְךָ הָאֵל, וּפְדֵה בְרַחֲמֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְיֵאָמֵר
לְעַם דַּל הַשְׁוּאֵל, וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל:

עוֹרָה נָא יְמִינְךָ עֶלְיוֹן, וּבְנֵה בְרַחֲמֶיךָ אֶת צִיּוֹן,
וְיֵאָמֵר לְעַם דַּל וְאֶבְיוֹן, כִּי נִחַם יְהוָה צִיּוֹן,
כִּדְכְתִיב כִּי נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם
מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא
בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה:

אחר כך תתעורר לקום ותאמר פסוקים אלו:

הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַיִם הִתְפַּתְּחִי
מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת צִיּוֹן: עַל
חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים כָּל הַיּוֹם
וְכָל הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּירִים אֶת יְהוָה
אַל דֳּמִי לָכֶם: וְאַל תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ עַד יְכוֹנֵן וְעַד
יָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ: נִשְׁבַּע יְהוָה
בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם אֶתֵּן אֶת דְּגָנֵךְ עוֹד
מַאֲכָל לְאֹיְבַיִךְ וְאִם יִשְׁתּוּ בְנֵי נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ
אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ: כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֵהוּ וְהִלְלוּ אֶת
יְהוָה וּמְקַבְּצָיו יִשְׁתֻּהוּ בְּחַצְרוֹת קָדְשִׁי:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה
שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ
כִּי לֹא עַל צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ
לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה
אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר
לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל
עַמֶּךָ: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי
בָא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת
עֲפָרָהּ יְחוֹנֵנוּ: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה נִדְחֵי
יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס:

עד כאן תיקון רחל.

זה תיקון לאה והסימן כאי"ה

תיקון לאה אומרים גם בימים שאין אומרים תחנון אפילו בשבת ויו"ט ור"ח רק שאין אומרים וידוי ולא למנצח יענך ולא למנצח מזמור לדוד בבוא וגו':

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד

תִּקּוּן לֵאָה

בְּנִי! מוּבָא בְּפְרִי עֵץ חַיִּים לוֹמַר אֶת סֵדֶר הַמִּזְמוֹרִים הָאֵלּוּ שֶׁל סֵדֶר תִּקּוּן לֵאָה בְּסֵדֶר זֶה דַּיְקָא, וְיֵשׁ בָּזֶה כַּוָּנָה עֲמֻקָּה, וְאַף שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים בְּסֵדֶר אַחֵר, אַתָּה, בְּנִי, אֶחֱזֹ בְּסֵדֶר זֶה הַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל. וּמִזְמוֹרִים אֵלּוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּעֵת תִּקּוּן לֵאָה, אוֹמְרִים תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּיָמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן, כִּי הֵם נִתְקָנוּ עַל רָזִים עִלָּאִין. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ, אָהוּבִי, בְּנִי, אֵילּוּ שַׁעֲשׁוּעִים אַתָּה גּוֹרֵם עַכְשָׁו בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹרִים אֵלּוּ, הָיִיתָ אוֹמְרָם בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד.

ד.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר "לַיהוָה" הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", תְּכַוֵּן שֶׁעַתָּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִכְנָס לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בִּנְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בְּגַן־עֵדֶן, וַאֲפִלּוּ אוֹתָם הַצַּדִּיקִים הַזּוֹכִים עַכְשָׁו לָקוּם בַּחֲצוֹת לִלְמֹד תּוֹרָה, הֵם מִתְחַבְּרִים עִם הַשְּׁכִינָה, וְנִפְתָּחִים לָהֶם שַׁעֲרֵי גַּן־עֵדֶן, שֶׁזֶּה "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ

יְהוָה עָזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

פִּתְחֵי עוֹלָם". וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה ה', אוֹת ב'), שֶׁהֵם הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁל הַבֵּית־מִקְדָּשׁ, הֵם בְּחִינַת הַשְּׁעָרִים וְהַפְּתָחִים שֶׁבְּדַעַת הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ נִפְתָּחִין "**וְיָבֹא [בָּהֶם] מֶלֶךְ הַכָּבוֹד**", שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ בָּעוֹלָם בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת בְּמֹחַ וּבְלֵב כָּל הָאָדָם, שֶׁכֻּלָּם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי תֵּכֶף שׁוֹאֵל מִי שֶׁשּׁוֹאֵל, שֶׁהֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת הָרָעוֹת וְהַזָּרוֹת שֶׁבְּלֵב הָאָדָם, הַנִּמְשָׁכוֹת מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשָׁכוֹת, מִבְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", שֶׁפָּתָה לְאָדָם וְחַוָּה וּלְכָל הַכְּרוּכִים אַחֲרָיו, חַס וְשָׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית נב): יַי לְחַוָּיָא קַדְמָאָה דְּקָטִיל לְאָדָם וּלְכָל דָּרִין דְּאָתִין אַבַּתְרֵיהּ [אוֹי לַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁהָרַג אֶת הָאָדָם וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאִים אַחֲרָיו;] וְהֵם שׁוֹאֲלִים: "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד"; כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר הֶעֱלִימוּ כְּבוֹדוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹתוֹ שֶׁיָּבֹא בְּדַעְתֵּנוּ וּבִלְבֵּנוּ וּבְכָל הָעוֹלָם, וְאָז מְשִׁיבִין לָהֶם מִיָּד: "**ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה**"; עִזּוּז וְגִבּוֹר דַּיְקָא, שֶׁמַּזְכִּירִין עַתָּה רַק תֹּקֶף גְּבוּרָתוֹ וְעִזּוּזוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְתֹקֶף הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין וּגְבוּרָה שֶׁל הַבַּעֲלֵי כֹּחַ, שֶׁהֵם מוֹסִיפִין כֹּחַ בִּגְבוּרָה שֶׁל מַעְלָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קח, יד): "בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל"; הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי עִזּוּז גְּבוּרַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִי"ם־דִּין, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר גְּבוּרַת הַמִּלְחָמָה, בְּחִינַת הַוָּי"ה גִּבּוֹר מִלְחָמָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל חִיּוּת שֶׁל כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבָּלָעָה, וְהַהֶכְרֵחַ לָהּ לַהֲקִיאָם, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַבֶּה וּמִתְגַּדֵּל וּמִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד לְעֵין כֹּל. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר־כָּךְ עוֹד פַּעַם "**וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד**", עַד שֶׁמְּסַיְּמִין בְּפִרוּשׁ "**ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה**"; כִּי בְּוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, וְיִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ לְעֵין כֹּל, וְהַכֹּל עַל־יְדֵי בְּחִינַת עִזּוּז וְגִבּוֹר, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין, בִּבְחִינַת דִּין וּגְבוּרָה, וְיָכוֹן כִּי בִּתְחִלָּה אָמַר "וְהִנָּשְׂאוּ", שֶׁהִיא עֲלִיַּת יְסוֹד וּמַלְכוּת, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת ו"ה, שֶׁל ו'ה'־נָּשְׂאוּ,

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל
אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה
פְּנֵי אֱלֹהִים: הָיְתָה לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה
בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֶזְכְּרָה
וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֲדַדֵּם עַד בֵּית
אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג: מַה
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי לֵאלֹהִים כִּי
עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי

אַחַר־כָּךְ אוֹמֵר "שְׁ'א'וּ'" וְהוּא רוֹמֵז אֶל תִּפְאֶרֶת ו' עִלָּאָה, שֶׁהִיא שָׁא'ר', וּבַפָּסוּק "יִשָּׂא בְּרָכָה מֵאֵת הַוָּי"ה", תְּכַוֵּן אֶל הַוָּי"ה הַיּוֹצֵא מִסּוֹפֵי תֵּבוֹת וְצְדָקָה' מֵאלֹהֵי' יִשְׁעוֹ' זֶה', שֶׁהִיא הי"ה. וְגַדֵּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂים עַכְשָׁו לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, כִּי אַתָּה מְגַלֶּה לָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, שֶׁהַוָּי"ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתָם, וְתַדְבִּיק נַפְשְׁךָ אָז בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת וּבִתְשׁוּקָה עֲצוּמָה, וְתִהְיֶה מוּכָן לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב אֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יֵרֵד עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת עֶלְיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תְּכַוֵּן אֵיךְ שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִשְׁתּוֹקְקוֹת בְּתִשׁוּקָה עֲצוּמָה לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל חוֹשֶׁקֶת לַעֲלוֹת אֶל דּוֹדָהּ הַתִּפְאֶרֶת. וְתִכְלֹל אֶת עַצְמְךָ בִּתְשׁוּקָה זוֹ בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן לְהוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת הַטּוֹבִים מִפִּיו, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָנִים: לא, סו); כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִפִּיו כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַתְּשׁוּקוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְכָתַב מוֹהַרַנַ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ו', אוֹת לה): "אֱלֹקַי

תִּשְׁתּוֹחַ עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים
מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ
כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: אוֹמְרָה
לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ
אוֹיֵב: בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם
אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי
וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִלִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ
יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:

עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר״; שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, צוֹעֵק בְּקוֹל מַר בַּעֲבוּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו, וְאוֹמֵר ״עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח״; שֶׁנַּפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח עָלַי מִגֹּדֶל הַכְּלִיוֹן עֵינַיִם שֶׁאָנוּ מְצַפִּים לַגְּאֻלָּה, וַעֲדַיִן הַקֵּץ סָתוּם מֵאִתָּנוּ. וְעִקַּר דַּאֲגוֹתֵינוּ הוּא ״עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר״; שֶׁהוּא הַר סִינַי שֶׁשָּׁם קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה; הַיְנוּ שֶׁנַּפְשֵׁנוּ עָלֵינוּ תִּשְׁתּוֹחָח, וְאָנוּ דּוֹאֲגִים וּמִתְאוֹנְנִים מָתַי נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ זוֹכְרִים אוֹתְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, שֶׁעָשִׂיתָ לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה לִכְבֹשׁ כָּל אֶרֶץ עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, שֶׁשָּׁם הַר חֶרְמוֹן, שֶׁשָּׁם הָיוּ קִלְפּוֹת חֲזָקוֹת וְקָשׁוֹת מְאֹד, שֶׁהֵם סִיחוֹן וְעוֹג, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּבָשָׁם מֹשֶׁה בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל. וְכָל זֶה הָיָה מֵהַר מִצְעָר, שֶׁהוּא הַר סִינַי, שֶׁשָּׁם קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה מֹשֶׁה לְהַכְנִיעָם. וְאַחֲרֵי שֶׁהָיָה לָנוּ כֹּחַ בַּעַל כֹּחַ כָּזֶה, שֶׁהִכְנִיעַ קִלְפּוֹת סִיחוֹן וְעוֹג, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן לֹא נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁגָּרַם הַחֵטְא שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת שְׁתֵּי פְּעָמִים, וְאָנוּ בַּגָּלוּת הָאֲרֻכָּה הַזּוֹ זֶה כַּמָּה, עַל־כֵּן ״אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח״; מָתַי נוּכַל לִזְכּוֹת לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה, כִּי הֲלֹא אַחֲרֵי כָּל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת הָאֵלֶּה שֶׁעָשִׂיתָ לָנוּ בְּאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים וְכוּ׳, אַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה עָבְרוּ עָלֵינוּ צָרוֹת וּתְלָאוֹת בְּלִי שִׁעוּר מֵאָז וְעַד הֵנָּה. כִּי (שָׁם) ״תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא״; שֶׁצָּרָה קוֹרֵאת לַחֲבֶרְתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ״י. ״כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ״, שֶׁכָּל מִינֵי צָרוֹת עָבְרוּ עָלֵינוּ, וְעַתָּה

שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי: כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ

מָתַי נִזְכֶּה לִמְצֹא הַבַּעַל כֹּחַ הַזֶּה שֶׁיּוּכַל לִגְמֹר הַתִּקּוּנִים, וּלְהַכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? ! וְעַל־כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה "יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ"ה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי" וְגוֹ'; יוֹמָם יְצַוֶּה חַסְדּוֹ, זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים צב, ג): "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ", שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'). "וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי"; בַּלַּיְלָה זֶה בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁל עַכְשָׁו, שֶׁגַּם עַתָּה "שִׁירָה עִמִּי", כִּי בַּכֹּחַ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת עָלֵינוּ הֶאָרַת קְדֻשַּׁת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ, שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ מְקַבְּלִים כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בָּהֶם עַכְשָׁו, לָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, אֲשֶׁר רַק הֵם חַיֵּינוּ וּמֵשִׁיב נַפְשֵׁנוּ לְהִתְקַיֵּם בִּמְרִירַת הַגָּלוּת הַזּוֹ. וְזֶהוּ "תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי"; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִצְעֹק לְפָנָיו עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת. וְזֶהוּ "אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי"; לָמָּה כִּבְיָכוֹל שָׁכַחְתָּ מֵאִתָּנוּ, וְגַם בָּנוּ נִכְנְסָה שִׁכְחָה שֶׁאָנוּ שׁוֹכְחִים מִמְּךָ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְעַל־כֵּן סִיֵּם "מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי" וְגוֹ'; כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לִי תִּקְוָה לְחַלּוֹת לַהַוָ"ה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בַּעֲלֵי כֹּחַ גְּדוֹלִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִגְמֹר הַתִּקּוּן שֶׁהַתְחִיל מֹשֶׁה, עַד שֶׁיַּעֲקְרוּ וִיבַטְּלוּ קְלִפַּת עוֹג לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת עֵקֶב עֵשָׂו, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת תַּאֲוַת נְאוּף עַל־יְדֵי קְלִפַּת הַשָּׁלֹשׁ מְחִיצוֹת שֶׁבַּמֹּחַ, עַד שֶׁיִּגְמְרוּ הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, וְיַכְנִיסוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד בִּתְשׁוּקָה עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן עַל נַפְשְׁךָ, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה אָמְרוּ דָּוִד עַל אֵלּוּ הַחוֹלְקִים וְרַבִּים עִמּוֹ, אַנְשֵׁי בְּלִיַּעַל שֶׁרָצוּ רַק לִרְאוֹת בְּמַפָּלְתּוֹ, וְלָכֵן בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ "שָׁפְטֵנִי" אַתָּה וְלֹא אַחֵר, וְרִיב אֶת רִיבִי וְלֹא אַחֵר; כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁאָדָם מְבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו וְיַצִּילוֹ

אוֹיֵב: שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי
אֶל הַר קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ: וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח
אֱלֹהִים אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים
אֱלֹהָי: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי
וֵאלֹהָי:

מִכָּל שׂוֹנְאָיו, וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לִשְׁפֹּט וְלָדוּן אוֹתוֹ, אֲשֶׁר זוֹ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (פִּינְחָס רלא.) וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְבַר נַשׁ לְפָרְשָׁא חוֹבוֹי כָּל חַד וְחַד כְּמָה דְּאִיהוּ, בְּגִין דְּמַאן דְּמְפָרֵשׁ חֶטְאוֹי לָא אִתְמַסָּר דִּינֵיהּ אֶלָּא בְּיָדָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וּמַאן דְּדָאִין לֵיהּ קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ לְטַב, וְעַל דָּא בָּעָא דָּוִד מַלְכָּא וְאָמַר: "שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים", אַנְתְּ וְלָא אַחֲרָא, וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר: "לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ", הוּא וְלָא אַחֲרָא, וְכָל בֵּי דִינָא בְּדִלִּין מִינֵיהּ, עַיֵּן שָׁם [וְעַל זֹאת צָרִיךְ בֶּן־אָדָם לְפָרֵשׁ חֶטְאָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי מִי שֶׁמְּפָרֵשׁ חֶטְאָיו, לֹא נִמְסָר דִּינוֹ אֶלָּא בְּיָדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְבַדּוֹ, וּמִי שֶׁדָּן אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוּא לְטוֹבָה. וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְאָמַר: "שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים", אַתָּה וְלֹא אַחֵר, וְכָל בַּעֲלֵי הַדִּינִין בְּדַלִּים מִמֶּנּוּ.]; וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי, יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ"; שֶׁיָּאִיר עָלָיו אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהָאֱמֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא יַנְחֵהוּ וְיִבְיאֵהוּ אֶל בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. לָכֵן רָאוּי לְהִשְׁתּוֹקֵק עַכְשָׁו מְאֹד אַחַר הַגְּאֻלָּה, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּגַלֶּה לָנוּ אֶת הָאוֹר וְהָאֱמֶת עַל־יְדֵי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים מג): "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ", אוֹרְךָ זֶה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה טו, סִימָן ט): "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי" — גָּדוֹל אוֹרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה מְאִירִים לָעוֹלָם. וּמֵהֵיכָן הֵן מְאִירִים? מִזִּקּוּקֵי אוֹר שֶׁל מַעְלָן הֵן חוֹטְפִין, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ג, יא): "לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק חֲנִיתֶךָ"; גָּדוֹל הָאוֹר שֶׁל מַעְלָן שֶׁלֹּא נָתַן מִמֶּנּוּ לְכָל הַבְּרִיּוֹת אֶלָּא אֶחָד מִמְּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל ב, כב) "יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא", לְפִיכָךְ עָשִׂיתִי חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁיָּאִירוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית א, יז): "וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר" וְגוֹ', וְלָכֵן עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּאִיר עָלָיו הָאוֹר

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה
יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ
מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלָתְךָ
יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא:
נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְהוָה
כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה
מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ:

הַגָּנוּז, שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁיָּבֹא וְיִגְאָלֵנוּ בִּגְאֻלַּת עוֹלָם, עַל־יְדֵי שֶׁיָּאִיר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוּכַל לִרְאוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נב, ח): "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן", וְיִתְקַיֵּם (צְפַנְיָה ג, ט): "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד". וּבַזֹּהַר אָמְרוּ (וַיֵּרָא קיח.) כַּד יְהֵא קָרִיב לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא אַפִּלוּ רַבֵּי דְעָלְמָא זְמִינִין לְאַשְׁכְּחָא טְמִירִין דְּחָכְמָתָא וּלְמִנְדַּע בֵּיהּ קְצִין וְחוּשְׁבָּנִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְגַּלְיָא לְכֻלָּא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (צְפַנְיָה ג, ט): "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים" וְגוֹ', מַהוּ "אָז"? בְּזִמְנָא דְּתִיקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא וְיוֹקִים לֵהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין: "אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד" [כְּשֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ אֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עֲתִידִים לְמְצֹא חָכְמוֹת נֶעֱלָמוֹת, וְלֵידַע עַל יָדָן קִצִּים וְחֶשְׁבּוֹנוֹת, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְגַּלֶּה לְכֻלָּם זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב: "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ" וְכוּ', מַהוּ אָז? בְּזְמַן שֶׁתָּקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵהֶעָפָר, וְיָקִים אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז אֶהְפֹּךְ וְכוּ'.]. שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּסַיֵּם, **"כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי"**, שֶׁיִּזְכּוּ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה' בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁמִּשָּׁם תֵּמְשַׁכְנָה לָאָדָם כָּל הַיְשׁוּעוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה תִּתְמַרְמֵר מְאֹד עַל צַעַר וְגָלוּת הַשְּׁכִינָה, הַצּוֹעֶקֶת ע' קָלִין כְּנֶגֶד הָע' תֵּבִין שֶׁיֵּשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה; כִּי כְּשֶׁעוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם קְטָנוּת הַמֹּחִין, עָלָיו לִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ ע' קָלִין, וְזֶה יִפְתַּח אֶת מֹחוֹ. וְאָמַר רַבֵּנוּ

אֵלֶּה בָּרֶכֶב וְאֵלֶּה בַּסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו), כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מֻשְׁרָשׁ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב מֻשְׁרָשִׁים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה (עֵץ תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן לב); וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים, שֶׁכְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב הֵם שִׁבְעִים לְשׁוֹן, שֶׁכָּל לְשׁוֹן וְלָשׁוֹן יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֶרְתָּהּ, וּמֵחֲמַת הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ הֵם מְרֻחָקִים מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב בָּאָה בַּגָּלוּת תַּחַת יַד שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, הַיְנוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעִים, אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קְלִין כַּיּוֹלֶדֶת, שֶׁקֹּדֶם הַלֵּדָה הִיא צוֹעֶקֶת שִׁבְעִין קְלִין (זֹהַר פִּינְחָס רמט:); כְּנֶגֶד שִׁבְעִין תֵּבִין, שֶׁבַּמִּזְמוֹר ״יַעַנְךָ״, שֶׁבְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לֵילֵד. וְזֶהוּ כְּלַל, שֶׁכָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לָהּ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדָה, אֲזַי מְנַסִּין וּמְצָרְפִים אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן, הַיְנוּ בְּתַאֲוֹתֵיהֶן, וּכְשֶׁהִיא בָּאָה בְּמִדּוֹתֵיהֶן בְּגָלוּת, אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קְלִין. כִּי הִתְגַּלּוּת הִיא בְּחִינַת לֵדָה, כִּי קֹדֶם הִתְגַּלּוּת שֶׁל תּוֹרָה, אֲזַי הִיא בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁהַתּוֹרָה הִיא נֶעֱלֶמֶת מִמֶּנּוּ (קֹהֶלֶת יא, ה): ״כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְלֵאָה״, (דִּבְרִים לא, יח) ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״; הַיְנוּ בַּגָּלוּת בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן, כִּי הַקְלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם הַקְלִפָּה, לָכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת מַכְרָח הַנֶּפֶשׁ לָבוֹא בְּגָלוּת, הַיְנוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם, כְּדֵי לְשַׁבְּרָם, וְלָבוֹא אַחַר־כָּךְ לְהִתְגַּלּוּת. וְלָכֵן צְרִיכִין לְצַעֵק הַרְבֵּה קוֹלוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּנַצֵּל מִתַּאֲוֹת נְאוּף שֶׁבּוֹעֶרֶת בּוֹ, וּבְאָמְרָךְ ״יַ׳עַנְךָ יְ׳הוָ״ה בְּ׳יוֹם צָ׳רָה״ תְּכֵוִּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּגִימַטְרִיָּה שֵׁם יַב״ק כָּזֶה יאהלוההי״ם, וּבְאָמְרָךְ ״יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם׳ אֱלֹהֵי׳ יַעֲקֹב׳״ תְּכֵוִּן סוֹפֵי תֵּבוֹת בְּגִימַטְרִיָּה ב״ן כָּזֶה: יו״ד, ה״ה, ו״ו, ה״ה, וּבְאָמְרָךְ ״נ׳רַנְּנָה בְּ׳יִשׁוּעָתֶךָ״, תְּכֵוִּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם ב״ן כָּזֶה: יו״ד, ה״ה, ו״ו, ה״ה. וּבְאָמְרָךְ ״יַ׳עֲנֵנוּ׳ בְּ׳יוֹם׳ קָ׳רְאֵנוּ״ תְּכֵוִּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם יַב״ק כָּזֶה: יאהלוההי״ם, וְסוֹפֵי תֵּבוֹת שֵׁם ב״ן כָּזֶה: יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה, וּכְלַל הַשֵּׁמוֹת הָאֵלּוּ הֵם שֶׁהָאָדָם שִׁחוּזַר בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי שֶׁנָּפַל בְּתַאֲוֹת נְאוּף, וְעָשָׂה מַעֲשֶׂה בְּהֵמָ״ה, עָלָיו לִהְיוֹת בָּקִ״י בַּהֲלָכָה, שֶׁהוּא סוֹד הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא

(מזמור "למנצח בנגינות" בצורת המנורה תמצא בסוף)

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ
וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת
בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים

בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ו'); כִּי מִי שֶׁחוֹגֵר מָתְנָיו לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עָלָיו לְהִתְאַזֵּר עִם בְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה, לֵידַע אֵיךְ לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, דֶּרֶ"ךְ עוֹלֶה פַּעֲמַיִם הַשֵּׁם יַבַּ"ק יְחוּד בְּרָכָה קְדֻשָּׁה, וּלְהִתְעַלּוֹת מִמַּעֲשֵׂי בְּהֵמָ"ה שֶׁעָשָׂה. וְלָכֵן בְּמִזְמוֹר זֶה מְכַוְּנִים כַּמָּה פְּעָמִים אֶת שֵׁם יַבַּ"ק וְשֵׁם בַּ"ן הָעוֹלֶה בְּמִסְפַּר בְּהֵמָ"ה, כִּי מִי שֶׁנָּפַל וְעָשָׂה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה, וְרוֹצֶה לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, עָלָיו לִהְיוֹת בָּקִ"י בְּרָצוֹא וּבָקִ"י בְּשׁוּב, שֶׁתָּמִיד יִצְעַק ע' קָלִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ — הֵן בַּעֲלִיָּה וְהֵן בִּירִידָה, וְלֹא יַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּשְׁלַךְ לְמָקוֹם שֶׁנִּשְׁלַךְ, אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, רַק לְהִתְחַזֵּק בֵּין בַּעֲלִיָּה וּבֵין בִּירִידָה, וְלִצְעֹק הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ ע' קָלִין מַמָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה סוֹף כָּל סוֹף יִפָּתְחוּ לוֹ הַמְּחִין שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא): בְּשָׁעָה שֶׁהַמְּחִין וְהַשֶּׂכֶל אֶלְקִי הוּא בְּהֶעְלֵם בְּחִינַת עִבּוּר, אָז יָפָה צְעָקָה לָאָדָם — בֵּין בִּתְפִלָּה וּבֵין בְּתוֹרָה; כִּי כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם הַמֹּחִין, שֶׁאָז הֵם בִּבְחִינַת עִבּוּר, עָלָיו לִצְעֹק כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁכּוֹרַעַת לֵילֵד, וְרָאמַת ע' קָלִין, כְּמִנְיַן תֵּבוֹת שֶׁבְּמִזְמוֹר 'יַעַנְךָ', וְאָז יִתְגַּלֶּה אֵלָיו הַמֹּחִין, שֶׁהוּא הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, וְהוּא נַעֲשָׂה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי מִזְמוֹר זֶה הוּא בְּצוּרַת הַמְּנוֹרָה, וּמְסֻגָּל מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם אוֹר וּשְׁמִירָה גְּדוֹלָה, וְהוּא מְגַלֶּה אֶת פְּנֵי הַוַּיַ"ה בָּרוּךְ הוּא, וְאֵיךְ שֶׁגַּם בְּגַשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ מֵאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אוֹמְרִים בְּכַוָּנָה מִזְמוֹר זֶה, זוֹכִים לְגַלּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל עַצְמוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מַמְשִׁיךְ בְּרָכָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה א', סִימָן ט'): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

לְיִשְׂרָאֵל: בָּעוֹלָם הַזֶּה הֱיִיתֶם מִתְבָּרְכִין עַל־יְדֵי אֲחֵרִים, לֶעָתִיד לָבֹא אֲנִי אֲבָרֵךְ אֶתְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סז, ב): "אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ" וְגוֹ'; וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דָּרַשׁ אֶת כָּל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה עַל זְמַן חֲצוֹת, שֶׁאָז הָיָה דָּוִד מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, כַּמּוּבָא (זֹהַר פָּרָשַׁת יִתְרוֹ סז:) רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר (תְּהִלִּים סז, ד): "יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם", תָּא חֲזֵי דָּוִד מַלְכָּא קָם וְשַׁבַּח וְאוֹדֵי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, כֵּיוָן דְּהַוָה מִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְתָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כַּד רוּחַ צָפוֹן אִתְעַר, וַהֲוָה בָּטַשׁ בְּאִינּוּן נִימִין דְּכִנּוֹרָא וְכִנּוֹרָא הֲוָה מְנַגֵּן וְאָמַר שִׁירָה וְכוּ', וּמַה שִׁירָה הֲוָה קָאָמַר? תָּא חֲזֵי: בְּשַׁעֲתָא דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר לְגַבֵּי כָּל אִינּוּן רְתִיכִין לְמֵיהַב לוֹן טַרְפָּא כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי לא, טו): "וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה, וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ", כְּדֵין כֻּלְּהוּ בְּחֶדְוָה פָּתְחֵי וְאָמְרֵי: **"אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה"**; כַּד רוּחַ צָפוֹן אִתְעַר וְנָחִית לְעָלְמָא, נָשִׁיב וְאָמַר **"לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ"**; כְּנוֹר בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהוּ מְנַגְּנָא בֵּיהּ בְּהַהוּא רוּחָא, פָּתַח וְאָמַר: **"יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם"**; דָּוִד כַּד הֲוָה קָם וְאִתְעַר עָלֵיהּ רוּחַ קָדְשָׁא פָּתַח וְאָמַר **"אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ"**; בְּגִין לְאַמְשָׁכָא טִיבוּ דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעֵילָא לְתַתָּא, לְבָתַר אָתָא דָּוִד בְּרוּחַ קָדְשָׁא וְסִדֵּר לוֹן כַּחֲדָא, וְאִסְתַּכַּל בְּכֻלָּא בְּהַאי קְרָא דִּכְנוֹרָא בְּגִין דִּשְׁלִימוּ דְּיִקְרָא דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא בְּשַׁעֲתָא דְּשַׁאַר עַמִּין אִתְכַּפְיָין וְאָתְיָין וְאוֹדָאן לֵיהּ לְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֵּיוָן דְּאִינּוּן אִתְכַּפְיָין וְאוֹדָן לֵיהּ כְּדֵין אִשְׁתְּלִים יְקָרָא דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא [רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם"; בּוֹא וּרְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ שִׁבַּח וְהוֹדָה אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהוּא עָסַק בַּתּוֹרָה בְּשָׁעָה הַהִיא כְּשֶׁרוּחַ צְפוֹנִית הִתְעוֹרֵר וְהָיָה בוֹעֵט בְּאוֹתָם נִימִין שֶׁל הַכִּנּוֹר, וְהַכִּנּוֹר הָיָה מְנַגֵּן וְאוֹמֵר שִׁירָה. וּמַה שִׁירָה הָיָה אוֹמֵר? בּוֹא וּרְאֵה: בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְעוֹרֵר לְגַבֵּי כָּל אֵלּוּ הַמֶּרְכָּבוֹת לָתֵת לָהֶן טֶרֶף, כְּמוֹ שֶׁהֶעֱמַדְנוּ, כַּכָּתוּב: "וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן

הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה: גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל חֶפְצֵיהֶם: הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד: זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה: טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד

טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ", אֲזַי כֻּלָּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים בְּשִׂמְחָה — "אֱלֹהִים יְחָנֵנוּ וִיבָרְכֵנוּ" וְכוּ'; כְּשֶׁרוּחַ צָפוֹן מְתְעוֹרֵר וְיוֹרֵד לָעוֹלָם, נוֹשֵׂב וְאוֹמֵר: "לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ" וְכוּ', הַכְּנוֹר שֶׁהוּא מְנַגֵּן בּוֹ בָּרוּחַ הַזּוֹ, פּוֹתֵחַ וְאוֹמֵר: יוֹדוּךָ עַמִּים וְכוּ'; דָּוִד כְּשֶׁהָיָה קָם וְהִתְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, פָּתַח וְאָמַר: "אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ" וְכוּ'; כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַטּוֹבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְאַחַר־כָּךְ בָּא דָּוִד, בֵּרַךְ בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ וְסִדֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד, הִסְתַּכֵּל בְּכָל הַמִּקְרָא הַזֶּה שֶׁל הַכְּנוֹר, כִּי שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בְּשָׁעָה שֶׁשְּׁאָר הָעַמִּים נִכְנָעִים, בָּאִים וּמוֹדִים לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כֵּיוָן שֶׁהֵם נִכְנָעִים וּמוֹדִים לוֹ, אָז נִשְׁלָם הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה], עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט.

בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תֵּדַע שֶׁעַכְשָׁו נַעֲשָׂה הַיִּחוּד שֶׁל לֵאָה עִם יַעֲקֹב, כִּי בַּאֲמִירַת מִזְמוֹר זֶה בַּחֲצוֹת לַיְלָה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁירָה, נַעֲשָׂה סוֹד הַזִּוּוּג וְהָעִבּוּר וְהַלֵּדָה, כַּמּוּבָא (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר תִּקּוּן חֲצוֹת, פֶּרֶק ג'), וּתְכַוֵּן כִּי יֵשׁ בְּמִזְמוֹר זֶה כ"ב אוֹתִיּוֹת אַלְפָּא בֵּיתָא, וְעִם אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'), שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ סוֹד הַזִּוּוּג וְהָעִבּוּר וְהַלֵּדָה; כִּי עַל־יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בָּאָה הוֹלָדָה בְּנָקֵל, שֶׁהִיא סוֹד הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין עַל־יְדֵי אוֹתִיּוֹת אָלֶף־בֵּית, שֶׁאָדָם שָׁר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְדָרִים, הֲלָכָה ה', אוֹת ח'): "**גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי** הַוָי"ה" וְגוֹ', עַל־פִּי מַה שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס'), שֶׁעַל־יְדֵי סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִים מִן הַשָּׁנָה וְכוּ', וְזוֹכִין לִפְקִידַת עֲקָרוֹת

לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם: מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל פִּקּוּדָיו: סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר: פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ: רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד:

וְכוּ׳, וְסוֹד זִוּוּג הַנְּשִׁיקִין וְכוּ׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת יִרְאָה וְכוּ׳, וּמִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת אֲרִיכוּת יָמִים וַעֲשִׁירוּת וְכוּ׳. וְזֶה "הוֹד וְהָדָר פָּעָלוֹ", בְּחִינַת הַוַּ״ה פָּעָלְךָ, שֶׁמְּרַמֵּז עַל סְפִירֵי־מַעֲשִׂיּוֹת. וְזֶהוּ "זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו, חַנּוּן וְרַחוּם הַוַּ״ה"; כִּי הוּא מֵרִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲנִינוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁעָשָׂה זֵכֶר לְנִפְלְאוֹתָיו, וְקָבַע לָנוּ חַג הַפֶּסַח הַקָּדוֹשׁ וְכָל הַיָּמִים טוֹבִים לְזִכּוֹר בָּהֶם חֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר מַעֲשֵׂי הַוַּ״ה וְנוֹרָאוֹתָיו, כִּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה גַּם עַתָּה לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתֵנוּ הָעֲמֻקָּה שֶׁנָּפַלְנוּ אֵלֶיהָ, וַאֲנַחְנוּ יְשֵׁנִים אֶת יָמֵינוּ, וְאֵין אֲנַחְנוּ זוֹכִים לִהְיוֹת דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לַעֲשִׂירוּת גְּדוֹלָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ "טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו", בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת, וְזֶהוּ "יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ", בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא זִוּוּג דְּקֻדָּשָׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת מֻפְלָגֶת, וְזֶהוּ "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ", שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל "לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם", דְּהַיְנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשַּׁיֶּכֶת רַק לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְעַכְשָׁו גָּלִינוּ מִשָּׁם, מֵרֹב חַטָּאֵינוּ וַעֲוֹנוֹתֵינוּ, וְנִזְכֶּה לַחֲזֹר שָׁם עַל־יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, אֲשֶׁר הוּא יְעוֹרֵר אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל מִן הַשֵּׁנָה הָעֲמֻקָּה, שֶׁיִּשְׁנִים בַּגָּלוּת הָאֲרֻכָּה וְהַמָּרָה הַזּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁמְּבָאֵר וְהוֹלֵךְ הַכֹּל בְּעִנְיָן זֶה: "מַעֲשֵׂה יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט"; כִּי מַעֲשֶׂה יָדָיו שֶׁהֵם סְפִירֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁמְּסַפֵּר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, כִּדֵי לְעוֹרֵר מִן הַשֵּׁנָה, הַכֹּל בֶּאֱמֶת וּבְמִשְׁפָּט; כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁהַכֹּל בְּחֶסֶד, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב אֱמֶת וּמִשְׁפָּט (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קטו); וְעַל־כֵּן אֵין אָדָם זוֹכֶה אֲלֵיהֶם, כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה. כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁמַּה שֶּׁצְּרִיכִין הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה, הוּא מִצַּד הַמִּשְׁפָּט, כִּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ בֶּאֱמֶת וּבְמִשְׁפָּט. וְזֶהוּ "סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם

נוֹעַ תְּנוּעַ אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה
וְכָבֵד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא תֹסִיף קוּם:
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה עַל צְבָא הַמָּרוֹם
בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה:

עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר"; כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה מְלֻבֶּשֶׁת וְנֶעֱלֶמֶת בָּהֶן, הַכֹּל נִסְמָךְ זֶה לָזֶה בִּסְמַךְ אֱמֶת וְחֹזֶק, בְּאֹפֶן שֶׁתִּהְיֶה בְּחִירָה לְכָל מִי שֶׁיַּחְפֹּץ לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתָּהּ, וְיוּכַל לְהִתְעוֹרֵר עַל יָדָם בֶּאֱמֶת, וְאִם לָאו — לָאו. וְהַשּׁוֹמֵעַ — יִשְׁמַע, וְהֶחָדֵל — יֶחְדַּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַל מַאֲמָרָם ז"ל (תַּעֲנִית כג.): אֲנָא עַלְמָא בַּחֲרוּבָה אִישְׁתַּבַּח וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ "פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ"; כִּי הַפְּדוּת וְהַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה תָּלוּי בָּזֶה. וְזֶהוּ "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת הַוָיָ"ה"; כִּי עַל־יְדֵי סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, זוֹכִין לְיִרְאָה. וְזֶהוּ "שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם"; שֵׂכֶל טוֹב זֶה בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת, שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת "וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה", בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ, יז): "וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ", שֶׁבִּרְכָם שֶׁתִּשְׂרֶה בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. וְזֶהוּ "שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם", עֲשִׂיָּהֶם זֶה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְשֵׂכֶל טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת, שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן בְּהִתְבּוֹנְנוּת בַּתּוֹרָה, וְאָז "תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד"; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַכֹּל יוֹדוּ וִיהַלְלוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לָעַד וְלָנֶצַח. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַכְשָׁו בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה דַּיְקָא, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם קָם מִשְׁנָתוֹ, וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וּמְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁעַל־יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שָׁזָכָה עַכְשָׁו לָקוּם בַּחֲצוֹת, יִזְכֶּה לַעֲשִׂירוּת גְּדוֹלָה, וְיַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגַת הִתְבּוֹנְנוּת הַתּוֹרָה, עַד שֶׁיִּפֹּל עָלָיו יִרְאָה וָפַחַד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְתַמְשִׁךְ עָלָיו דְּבֵקוּת לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַכְשָׁו בְּעֵת חֲצוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה נִפְתָּח פִּיו לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הָאַלְפָּא בֵּיתָא, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשָׂה סוֹד הַזִּוּוּג וְהַיִּחוּד בֵּין לֵאָה וְיַעֲקֹב, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י.

בְּנִי! מוּבָא בְּפִרְיֵי עֵץ חַיִּים (שַׁעַר תִּקּוּן חֲצוֹת, פֶּרֶק ג'): אַחַר מִזְמוֹר "הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה", צָרִיךְ לוֹמַר פְּסוּקִים אֵלּוּ, וְיֵשׁ בָּהֶם סוֹדוֹת גְּדוֹלִים, וְיוֹצְאִים מֵהֶם

עֵת תְּקוּן חֲצוֹת רָצוֹן תקעט

שְׁמוֹת נוֹרָאִים לְכַוֵּן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֵלּוּ הֵם הַשְּׁמוֹת: **כל״ך** יוֹצֵא מִשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת כְּשִׁיפ׳וֹר כַּמְל׳וּנָה וְכָ׳בַד, וְשֵׁם **ש׳ע׳פ׳ה׳** יוֹצֵא מִתֵּבַת **פְּשָׁעָ״ה**, וְשֵׁם **ייעצ״ה** יוֹצֵא מִתֵּבוֹת יְ׳פְקֹד יְ׳הו״ה עַ׳ל צְ׳בָא הַ׳מָּרוֹם. וּמוּבָא בְּשַׁעַר רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְכַוֵּן שְׁמוֹת אֵלּוּ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְזַכֵּךְ אֶת נַפְשׁוֹ, וְאֵלּוּ הֵם: **כ׳ל׳ך׳ ס׳ע׳פ׳ה׳ י׳א׳ע׳ו׳צ׳ה׳**, וְהֵם יוֹצְאִים מִשְּׁמוֹת **יהו״ה אהי״ה מנצפ״ך** בְּאֹפֶן זֶה: יהו״ה וְא׳ דְּאֶהְיֶה וְצ׳פ׳ך׳ דְּמנצפ״ך מְפֹרָשִׁים, וּשְׁנֵי הֵהִי״ן דְּאֶהְיֶה מִתְחַלְּפִים בְּב׳ עֵינִין בְּאוֹתִיּוֹת אחה״ע, וְהַיּוּ״ד בְּכַ״ף שֶׁאַחֲרֶיהָ בַּא״ב, וְהַמ״ם בְּלָמ״ד שֶׁלְּפָנֶיהָ, וְהַנּוּ״ן בְּסָמ״ךְ שֶׁאַחֲרֶיהָ בְּאוֹתִיּוֹת א״ב. עוֹד יְכַוֵּן בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ **כל״ך סעפ״ה**, שֶׁמִּסְפָּרָם מנצפ״ך עִם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וְשֵׁם **יאעוצ״ה** עִם שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹתָיו בְּגִימַטְרִיָּה מ״ה קמ״ג, שֶׁהוּא מִסְפַּר פק״ח, וִיכַוֵּן לְהָאִיר בָּהֶם בְּקס״א שֶׁהוּא מִסְפַּר עֵינֶי״ךָ, וְכַוָּנָה זוֹ מוֹעִילָה מְאֹד לָאָדָם:

יו״ד ה״א וא״ו ה״א **אל״ף ה״א יו״ד ה״א** גִּימַטְרִיָּה פק״ח

לְהָאִיר בָּהֶם בְּקס״א **אל״ף ה״י יו״ד ה״י** גִּימַטְרִיָּה עֵינֶי״ךָ (עִם הַכּוֹלֵל)

וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רנד); עֵינַיִם הֵם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים מְאֹד, וְהֵם רוֹאִים תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, וְאִם הָיָה הָאָדָם זוֹכֶה לְעֵינַיִם כְּשֵׁרוֹת, הָיָה יוֹדֵעַ דְּבָרִים גְּדוֹלִים, רַק מִמַּה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת, כִּי הֵן רוֹאוֹת תָּמִיד, אַךְ שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מָה רוֹאֶה, כְּמוֹ לְמָשָׁל: כְּשֶׁמַּעֲבִירִין דָּבָר לִפְנֵי עֵינֵי הָאָדָם בְּהַעֲבָרָה וּבִמְהִירוּת גְּדוֹלָה, וַאֲזַי אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ מָה רָאָה. וְהַגַּה אַף שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהֶעֱבִירוּ הַדָּבָר לִפְנֵי עֵינָיו, בְּוַדַּאי רָאָה אוֹתוֹ בִּרְאִיָּה גְּמוּרָה, עִם כָּל זֶה אֵין יוֹדֵעַ מָה רָאָה, כִּי אַף שֶׁעֵינָיו רָאוּ הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת, עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת הַמְּהִירוּת, לֹא הָיָה פְּנַאי כְּדֵי שֶׁיָּבִיא הָרְאוּת לַדַּעַת, שֶׁיֵּדַע מָה רָאָה, כִּי לֵידַע הַדָּבָר שֶׁרָאָה זֶה תָּלוּי בְּדַעַת, וּלְזֶה צָרִיךְ קְצָת זְמַן שֶׁיַּשְׁהֶה קְצָת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה לִפְנֵי עֵינָיו, כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיוֹשִׁיט כֹּחַ הָרְאוּת לְהַדַּעַת אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה, כְּדֵי שֶׁיֵּדַע בְּהַדַּעַת מָה רָאָה. וּמֵחֲמַת הַמְּהִירוּת לֹא רָאָה הַדָּבָר רַק בְּכֹחַ הָרְאוּת, אֲבָל לֹא הָיָה זְמַן לְהוֹשִׁיט הַדָּבָר לְהַדַּעַת, וְעַל־כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה רָאָה. וְכֵן הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים (הַיְנוּ מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת), אַךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁמַּעֲבִירִין לְפָנָיו בְּהַעֲבָרָה בְּעָלְמָא וּבִמְהִירוּת גְּדוֹלָה, עַל־כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה רָאָה, וּכְשֶׁאָדָם מְכַוֵּן בְּעֵת

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הָבוּא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע: חָנֵּנִי אֱלֹהִים

חֲצוֹת בְּשֵׁמוֹת אֵלּוּ, אָז נִפְתָּחִין לוֹ הַמֹּחִין, וְזוֹכֶה לִרְאוֹת מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת, אֲשֶׁר לֹא תֵּאֵר לְעַצְמוֹ כְּלָל. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת, כִּי לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שׁוֹנְאִים מְאֹד אֶת הַשֶּׁקֶר. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא): הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם; כִּי עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר מְסַלֵּק הַשְׁגָּחַת עֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעָלָיו. וְלָכֵן צְרִיכִין לִבְרֹחַ מִכָּל מִינֵי שַׁקְרָנִים וְרַמָּאִים וּצְבוּעִים וְלֵצִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם שׁוּם חֵלֶק בִּקְדֻשָּׁה, וְאוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמָּהֶם. וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת, וּבוֹכֶה בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּפְקַח אֶת עֵינָיו, וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּרוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעֵינֵי שִׂכְלוֹ יִטַּיְלוּ בִּשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה לְיַחֵד יְחוּדִים קְדוֹשִׁים, אָז, אֲהוּבִי, בְּנִי, אִם תִּהְיֶה עֲקֵשָׁן גָּדוֹל לַיְלָה אַחַר לַיְלָה לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּזְכֶּה לְטַהֵר אֶת הַמֹּחִין שֶׁלְּךָ, וּתְצַיֵּר בְּעֵינֵי שִׂכְלְךָ אֶת שֵׁמוֹת אֵלּוּ, לְבַסּוֹף תִּזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם חֲנָ״ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, וְתִהְיֶה עַיִל בְּלֹא בַר. וְהָעִקָּר לִבְרֹחַ מִכָּל מִינֵי שְׁקָרִים וְדִמְיוֹנוֹת שֶׁל הֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה. וְזָכוֹר תִּזְכֹּר מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן נא): אֶת זֶה תְּקַבְּלוּ מִמֶּנִּי — שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶתְכֶם הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם מַטְעֶה מְאֹד אֶת הָאָדָם, וּצְרִיכִין לִבְרֹחַ מִכָּל מִינֵי הוֹלְכֵי בָּטֵל, אֲשֶׁר זֶה מוֹשַׁב לֵצִים. וְתָמִיד לְהִתְחַבֵּר רַק עִם יְרֵאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, וְאָז גַּם אַתָּה, אֲהוּבִי, בְּנִי, תִּזְכֶּה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר וְיָרֵא אֱלֹקִים, וְתִזְכֶּה לְדָבָרִים עֶלְיוֹנִים עַד מְאֹד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם; כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יְכוֹלִים לְזָכוֹת לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, אִם רַק מְצַיֵּת אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קכג); וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שָׁם, חֵלֶק ב׳, סִימָן נה): רֵוַח הָעוֹלָם הַזֶּה אֵין לְשַׁעֵר; דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם יָכוֹל לְהַרְוִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֵין צָרִיךְ עַל זֶה הוֹצָאוֹת מְשֻׁלּוֹ שֶׁקּוֹרִין אוֹיסּ לַאג, רַק מַה שֶּׁהֵכִין לְפָנָיו הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, יָכוֹל לְהַרְוִיחַ יָדוֹ וּלְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה מְאֹד, עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ׳, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא.

אֲהוּבִי, בְּנִי! לִפְנֵי שֶׁאַתָּה אוֹמֵר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, תְּכַוֵּן בְּשֵׁם קָדוֹשׁ אֶחָד מִשֵּׁמוֹת שֶׁל ע״ב, וְהוּא אל״ד הַמְכֻוָּן בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת: אַ֫ל דַּ֫י מִי לָ֫כֶם **אד״ל**,

כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְּשָׁעָי: הֶרֶב כַּבְּסֵנִי
מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי: כִּי פְּשָׁעַי אֲנִי אֵדָע
וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד: לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע
בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה
בְשָׁפְטֶךָ: הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי:
הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי:
תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין:
תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ:
הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאָי וְכָל עֲוֹנֹתַי מְחֵה: לֵב טָהוֹר
בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי: אַל

הַנֶּאֱמַר לְמַעְלָה בְּתִקּוּן רָחֵל, הָרוֹמֵז לְדִין, וְנֶהְפַּךְ אַחַר מִזְמוֹרִים שֶׁל תִּקּוּן לֵאָה לְרַחֲמִים וְנַעֲשָׂה אל״ד, וְעִם הַכּוֹלֵל הוּא לֵאָ״ה, כִּי הוּא סוֹד לֵדַת לֵאָה. וְטוֹב לְכַוֵּן מָקוֹר זֶה הַשֵּׁם, וְהוּא טוֹב מְאֹד לְכָל דָּבָר, אל״ד בְּגִימַטְרִיָּה עִם הַכּוֹלֵל לֵאָ״ה, וְאַחַר־כָּךְ תִּתְוַדֶּה עַל חֲטָאֶיךָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְהוֹלִיד אֶת הַמֹּחִין הַיּוֹצְאִים מִבִּינָה, שֶׁהִיא לֵאָה; כִּי כְּשֶׁמִּתְיַחֲדִים אַבָּא וְאִמָּא מִשָּׁם יוֹצֵא אַחַר־כָּךְ הוֹלָדָה. וְעַל־כֵּן לֵאָ״ה דַּיְקָא עוֹלֶה אל״ד עִם הַכּוֹלֵל, כִּי מִבִּינָה שֶׁהִיא לֵאָה יוֹצְאוֹת הַשֵּׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵם זְעֵיר אַנְפִּין, וְהִיא יָלְדָה שִׁשָּׁה בָּנִים לְיַעֲקֹב. וְהַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא כֻּלּוֹ וִדּוּיִים, שֶׁהִתְוַדָּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאַף שֶׁדִּבְּרָה הַמַּלְאָךְ רָצָה לְהַפִּילוֹ, לֹא הִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְהַפִּיל. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רִבִּית ה׳, אוֹת כו), אֲשֶׁר זֶה שֶׁטָּעַן דָּוִד כְּשֶׁהִתְוַדָּה עַל חֶטְאוֹ בְּבַת שֶׁבַע — **״כִּי פְּשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד״**; וְאִם־כֵּן אוֹכַל לְהִתְרַחֵק וְלִפֹּל עַל־יְדֵי־זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר שֶׁאָפְסָה תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁרָצוּ הַרְבֵּה לִדְחוֹתוֹ עַל־יְדֵי־זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ג, ג): ״רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵאלֹקִים סֶלָה״, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י שָׁם, שֶׁהוּא מֵחֲמַת הֶעָוֹן הַזֶּה. אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא הִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַדְּחִיּוֹת הָאֵלֶּה — הֵן מֵאֲחֵרִים וְהֵן מֵעַצְמוֹ, רַק חִזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְאָמַר: ״לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי״; כִּי לֹא חָטָאתִי נֶגֶד שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף, כִּי

תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי:
הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי:
אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ:
הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן
לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ: אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד
תְּהִלָּתֶךָ: כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא
תִרְצֶה: זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר
וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה: הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת
צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם: אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי
צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָּרִים:

אִם נָגְדְּךָ לְבַד. וְעַל־כֵּן בְּיָדְךָ לִסְלֹחַ, כִּי אַתָּה מֻכְרָח כִּבְיָכוֹל לִסְלֹחַ "לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְּשָׁפְטֶךָ"; כְּדֵי שֶׁתִּצְדַּק וְתִזְכֶּה נֶגֶד הַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ וְאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ח', סִימָן ו'): מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ'. כִּי עָתִיד לְמֶחֱטָא קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ וְכוּ'. וְלֹא יָדְעוּ עֹצֶם רִבּוּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ עַד אֵין חֵקֶר, שֶׁאַתָּה מַרְבֶּה לִסְלֹחַ לְכָל הַמְבַקְּשִׁים מְחִילָה וּסְלִיחָה מֵאִתְּךָ. עַל־כֵּן אַתָּה מֻכְרָח לִסְלֹחַ, כְּדֵי שֶׁתִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ וּבְשָׁפְטֶךָ שֶׁבָּרָאתָ אֶת הָאָדָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁהֵשִׁיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכִי בְּחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'? ! וְזֶה שֶׁאָמַר אַחַר כֹּל "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי"; הַיְנוּ אַף־עַל־פִּי שֶׁלְּפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּדַעְתִּי נִדְמֶה לִי שֶׁרָחוֹק מְאֹד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִסְלַח לִי עַל עָוֹן גָּדוֹל כָּזֶה, וּמֻחְלָט זֶה כִּמְעַט כְּמַעַט נָפַלְתִּי בְּדַעְתִּי וְנִתְרַחַקְתִּי מֵאִתְּךָ עַל־יְדֵי־זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל חַסְדְּךָ גָּבַר עָלַי, שֶׁזִּכִּיתַנִי לְהָבִין מֵרָחוֹק, שֶׁאֲמִתַּת רַחֲמֵי דַּעְתְּךָ הַקְּדוֹשָׁה, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג; עַל־כֵּן אֲנִי מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלִּי — לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם, וּלְהַפִּיל תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא הַשֵּׁם מִשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת"; שֶׁבְּוַדַּאי הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת, וְכָל חֶפְצְךָ וּבַקָּשָׁתְךָ מֵהָאָדָם הַשָּׁפֵל הַזֶּה הוּא רַק הָאֱמֶת, אֲבָל אֲנִי מְבַקֵּשׁ "וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי", שֶׁתּוֹדִיעֵנִי חָכְמָה אֲמִתִּית, מַה שֶּׁסָּתוּם וְנֶעְלָם מִמֶּנִּי, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ; הַיְנוּ שֶׁחִזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וְטָעַן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי שֶׁאַתָּה

חָפֵץ רַק בָּאֱמֶת, בְּחִינַת "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת", וּלְפִי הָאֱמֶת שֶׁבְּדַעְתִּי רָחוֹק מְאֹד שֶׁיִּמְחֹל לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָפְסָה תִּקְוָה, חָלִילָה, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשַּׂגְתִּי אֲמִתַּת רַחֲמֶיךָ בִּשְׁלֵמוּת. וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ "וּבְסָתֶם חָכְמָה תּוֹדִיעֵנִי", שֶׁתּוֹדִיעֵנִי מַה שֶּׁסָּתוּם וְנֶעְלָם מִמֶּנִּי, שֶׁהוּא אֲמִתַּת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, אֲשֶׁר שָׁגְבוּ וְעָמְקוּ מְאֹד, וְנֶעְלְמוּ מִמֶּנִּי, אֲשֶׁר עַל יָדָם יֵשׁ לִי גַּם־כֵּן תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין כְּלָל. וְיֵשׁ עִנְיָן שֶׁיִּתְקַן הַכֹּל וְיִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְכָל הָעַוְונוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת, רַק שֶׁלֹּא יֶיְאַשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָר"ן, סִימָן ג'); וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁחָטָא בְּעֵת שֶׁאוֹחֵז בְּמִזְמוֹר זֶה, אֲזַי הוּא הַזְּמַן לְהִתְוַדּוֹת וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ, וְלִשְׁפּוֹךְ שִׂיחַ וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה אָמְרוּ דָּוִד בְּשִׁבְיל כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים מִזְמוֹר נא): לְשׁוֹנוֹ שֶׁל אָדָם מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִי גָּרַם לְדָוִד לָבֹא לָעוֹלָם הַבָּא? פִּיו שֶׁאָמַר חָטָאתִי. וְכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, וּבָא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב אֱמֶת וּבְלֵב נָכוֹן, וּמִתְוַדֶּה עַל עֲוונוֹתָיו, וְאוֹמֵר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בְּכַוָּנַת פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, לֹא יָזוּז מִשָּׁם עַד שֶׁיִּמְחֹל לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּלָל; כִּי מִי שֶׁחָטָא, עוֹלוֹת לוֹ תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִתְרַחֲקוּת, כְּאִלּוּ מְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵין חֲפֵצִים בּוֹ כְּלָל, וּכְאִלּוּ אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל שֶׁקֶר, הַבָּא מִקְּטָרוּג הַמַּלְאָכִים, שֶׁקִּטְרְגוּ בְּעֵת בְּרִיאַת הָאָדָם: "מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ" וְגוֹ'; עַל־כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁיִּזְכֶּה לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְהָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם, שֶׁזָּכוּ לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתָּהּ. כִּי עֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת אֵין זוֹכִים, כִּי אִם גְּדוֹלֵי מַבְחֲרֵי הַצַּדִּיקִים, וּמֵהֶם יְכוֹלִים לְקַבֵּל כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם. אֲבָל צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְזֶה, וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְהוָה אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

יב.

בְּנִי! תֹּאמַר אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי מִזְמוֹר זֶה מְדַבֵּר מִגְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר "אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ"ה" וְגוֹ', וּפֵרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא): כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַגָּלוּת אֵינָם אֶלָּא לְפִי עֵרֶךְ חֶסְרוֹן הַדַּעַת, וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַדַּעַת, אֲזַי נִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, בִּבְחִינַת (נְדָרִים מא.): אִם דַּעַת קָנִיתָ — מֶה חָסַרְתָּ. וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ה, יג): "לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת" (עַיֵּן סַנְהֶדְרִין צב:); וְעִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים יִהְיֶה לֶעָתִיד, מֵחֲמַת הַדַּעַת, שֶׁיִּרְבֶּה הַדַּעַת, שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל אֶת ה', וְעַל־יְדֵי הַדַּעַת יִכָּלְלוּ בְּאַחְדּוּתוֹ, וְאָז יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים כָּמֹהוּ; כִּי עַל־יְדֵי הַיְדִיעָה נִכְלָלִים בּוֹ, כְּמַאֲמַר הֶחָכָם: 'אִלּוּ יְדַעְתִּיו הָיִיתִיו'. וְעִקַּר הַיְדִיעָה יִהְיֶה לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יא, ט): "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה'", וּמֵחֲמַת הַדַּעַת, לֹא יֶחְסַר כָּל טוֹב, וְיִהְיֶה לְכֻלָּם טוֹב. כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (פְּסָחִים נ.): 'אָטוּ הָאִידָּנָא לָאו אֶחָד הוּא? וְתֵרְצוּ: לֶעָתִיד כֻּלָּם הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב'; וַאֲפִלּוּ הָעַכּוּ"ם יֵדְעוּ בְּיִתְרוֹן הַדַּעַת, אֲבָל לֹא כָּמֹנוּ, וְיֵדְעוּ שֶׁהַגְּדֻלָּה שֶׁהָיְתָה לָהֶם וְהַשִּׁפְלוּת שֶׁהָיְתָה לָנוּ בִּזְמַן הַגָּלוּת, כָּל זֹאת הַגְּדֻלָּה הָיְתָה לָנוּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה, כִּי אֵין לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ, אַף־עַל־פִּי־כֵן יִרְבֶּה הַדַּעַת וְיָבִינוּ הַכֹּל, שֶׁגְּדֻלָּתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם הָיְתָה לָנוּ גְּדֻלָּה וְלָהֶם הַשִּׁפְלוּת. וְלִכְאוֹרָה הֵיא יְדִיעָה גְּדוֹלָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַיְדִיעָה הַזֹּאת תִּהְיֶה לָנוּ לְלַעַג וְלִשְׂחוֹק לְפִי עֵרֶךְ יְדִיעָתֵנוּ. וְזֶהוּ "אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ, אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ"ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה, הִגְדִּיל יְיָ"ה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ", שֶׁיֵּדְעוּ

עַד אָנָה בְּכִיָּה בְּצִיּוֹן וּמִסְפֵּד בִּירוּשָׁלָיִם: תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחוֹנֵנוּ: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֵשׁ לָנוּ, שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת

וְיֹאמְרוּ: הַגְּדֻלָּה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, הַיְנוּ עִם הָעַכּוּ״ם, הִגְדִּיל הַנָּיָ״ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה, הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל, אַף־עַל־פִּי־כֵן ״אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ״; הַיְנוּ שֶׁנִּשְׂחַק וְנַלְעִיג מִידִיעָתָם וְהַשָּׂגָתָם, כִּי הַשָּׂגָתֵנוּ יִהְיֶה לְאֵין סוֹף וָקֵץ; אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ!

יג.

אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּאָמְרְךָ שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי צִיּוֹן כְּנֶגֶד רָחֵל, וִירוּשָׁלַיִם כְּנֶגֶד לֵאָה, שֶׁעַכְשָׁו נִגְמָרִים הַזִּוּוּגִים בֵּין יַעֲקֹב לְרָחֵל וּבֵין יַעֲקֹב לְלֵאָה, וְצָרִיכִים לְהַמְתִּיק אֶת שְׁתֵּיהֶן בִּגְבוּרוֹתֵיהֶן. לֵאָה עוֹמֶדֶת מִן הֶחָזֶה דְּזְעֵיר אַנְפִּין וּלְמַעְלָה, וְרָחֵל עוֹמֶדֶת מִן הֶחָזֶה דְּזְעֵיר אַנְפִּין וּלְמַטָּה, וְעַל־יְדֵי שֶׁזָּכִיתָ לוֹמַר תִּקּוּן רָחֵל וְלֵאָה, עַל־יְדֵי־זֶה הִמְשַׁכְתָּ אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת עַל נִשְׁמָתְךָ, וְהִדְבַּקְתָּ אוֹתָהּ אֶל שָׁרְשָׁהּ, וְנִמְשָׁךְ עָלֶיהָ עַכְשָׁו אוֹר וְזִיו מֵהַיְחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַכְשָׁו בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, עַל־יְדֵי סֵדֶר אֲמִירָתְךָ מִזְמוֹרִים אֵלּוּ, וְתִכָּנֵס בְּךָ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לַעֲסֹק תָּמִיד בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רָחֵל, וּתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת לֵאָה, אֲשֶׁר רַק זוֹ הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה כָּל הַיָּמִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרְמִים שֶׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת; אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה תָּמִיד.

יד.

אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּאָמְרְךָ תְּפִלָּה זֹאת, תִּתְעוֹרֵר לְרֹקֶד מֵרֹב שִׂמְחָה, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ, שֶׁהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בּוֹנֶה אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהַכֹּהֲנִים שָׁבִים לַעֲבוֹדָתָם וְהַלְוִיִּים לְדוּכָנָם וּלְשִׁירָם וּלְזִמְרָם, וּכְלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל חוֹזְרִים וּמִתְקַבְּצִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהָעֵרֶב־רַב לְגַמְרֵי, וְנִתְגַּלָּה רַק אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא.

שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ, בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ, וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ, וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְדוּכָנָם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם, וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם, וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ, וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם:

א בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּבֵית אַבְטִינַס, בְּבֵית הַנִּיצוֹץ, וּבְבֵית הַמּוּקָד, בֵּית אַבְטִינַס וּבֵית הַנִּיצוֹץ הָיוּ עֲלִיּוֹת וְהָרוֹבִים שׁוֹמְרִים שָׁם, בֵּית הַמּוּקָד כִּפָּה וּבַיִת גָּדוֹל הָיָה מוּקָף רוֹבְדִין שֶׁל אֶבֶן, וְזִקְנֵי בֵית אָב יְשֵׁנִים שָׁם, וּמַפְתְּחוֹת הָעֲזָרָה בְּיָדָם, וּפִרְחֵי כְהֻנָּה אִישׁ כִּסְתּוֹ בָּאָרֶץ, לֹא הָיוּ יְשֵׁנִים בִּבְגְדֵי קֹדֶשׁ, אֶלָּא פּוֹשְׁטִין וּמְקַפְּלִין וּמַנִּיחִים אוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם, וּמִתְכַּסִּים בִּכְסוּת עַצְמָן, אֵירַע קֶרִי לְאֶחָד מֵהֶן, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ בַּמִּסְבָּה הַהוֹלֶכֶת תַּחַת הַבִּירָה, וְהַנֵּרוֹת דּוֹלְקוֹת מִכָּאן וּמִכָּאן, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵית הַטְּבִילָה, וּמְדוּרָה הָיְתָה שָׁם, וּבֵית הַכִּסֵּא שֶׁל כָּבוֹד, וְזֶה הָיָה כְּבוֹדוֹ, מְצָאוֹ נָעוּל בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ שָׁם אָדָם, פָּתוּחַ בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין שָׁם אָדָם, יָרַד וְטָבַל עָלָה וְנִסְתַּפֵּג, וְנִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה, בָּא וְיָשַׁב לוֹ אֵצֶל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים, עַד שֶׁהָיוּ הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ: ב מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לְתָרֵם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, מַשְׁכִּים וְטוֹבֵל עַד שֶׁלֹּא יָבוֹא הַמְמֻנֶּה, וְכִי בְּאֵיזוֹ שָׁעָה הַמְמֻנֶּה בָּא, לֹא כָּל הָעִתִּים שָׁוּוֹת, פְּעָמִים שֶׁהוּא בָּא מִקְּרִיאַת הַגֶּבֶר, אוֹ סָמוּךְ לוֹ מִלְּפָנָיו אוֹ מִלְּאַחֲרָיו, הַמְמֻנֶּה בָּא וְדוֹפֵק עֲלֵיהֶם, וְהֵם פּוֹתְחִין לוֹ, אָמַר לָהֶם, מִי שֶׁטָּבַל יָבוֹא וְיָפִיס, הֵפִיסוּ, זָכָה מִי שֶׁזָּכָה: ג נָטַל אֶת הַמַּפְתֵּחַ וּפָתַח אֶת הַפִּשְׁפֵּשׁ, וְנִכְנַס מִבֵּית הַמּוּקָד לָעֲזָרָה,

וְנִכְנְסוּ הַכֹּהֲנִים אַחֲרָיו, וּשְׁתֵּי אֲבוּקוֹת שֶׁל אוֹר בְּיָדָם, וְנֶחְלְקוּ לִשְׁתֵּי כִּתּוֹת, אֵלּוּ מְהַלְּכִין בָּאַכְסַדְרָה דֶּרֶךְ הַמִּזְרָח, וְאֵלּוּ מְהַלְּכִין בָּאַכְסַדְרָה דֶּרֶךְ הַמַּעֲרָב, הָיוּ בוֹדְקִין וְהוֹלְכִין, עַד שֶׁהֵם שֶׁמַּגִּיעִין לְמָקוֹם עוּשֵׁי חֲבִתִּין, הִגִּיעוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ וְאָמְרוּ שָׁלוֹם הַכֹּל שָׁלוֹם, הֶעֱמִידוּ אֶת עוּשֵׁי חֲבִתִּין לַעֲשׂוֹת חֲבִתִּין: ד מִי שֶׁזָּכָה לִתְרֹם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, הוּא יִתְרֹם וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ חֲזֵי חֲזִיר שֶׁלֹּא תִּגַּע בַּכֶּלִי, עַד שֶׁתְּקַדֵּשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֶיךָ מִן הַכִּיּוֹר, וַחֲרִי הַמַּחְתָּה נְתוּנָה בְּמִקְצוֹעַ בֵּין הַכֶּבֶשׁ לַמִּזְבֵּחַ, בְּמַעֲרְבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ, אֵין אָדָם נִכְנָס עִמּוֹ, וְלֹא נֵר בְּיָדוֹ, אֶלָּא מְהַלֵּךְ לְאוֹר הַמַּעֲרָכָה, לֹא הָיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ וְלֹא שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלוֹ, עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל חָעֵץ, שֶׁעָשָׂה בֵּן קָטִין מוּכְנִי לַכִּיּוֹר, וְהֵן אוֹמְרִים הִגִּיעַ עֵת, קֹדֶשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, נָטַל מַחְתַּת הַכֶּסֶף, וְעָלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וּפִנָּה אֶת הַגֶּחָלִים הֵילָךְ וְהֵילָךְ, וְחָתָה מִן הַמַּאֲכָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְיָרַד, הִגִּיעַ לָרְצָפָה, חָסַךְ פָּנָיו לְצָפוֹן, הָלַךְ לְמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת, צָבַר אֶת הַגֶּחָלִים עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה, רָחוֹק מִן הַכֶּבֶשׁ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, מָקוֹם שֶׁנּוֹתְנִין שָׁם מְרֹאַת הָעוֹף וְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּנוֹרָה:

חסידים ואנשי מעשה נוהגים לומר כאן עלינו

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים

לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.
שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים.
הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס
זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ
אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ.
וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל
רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי לְךָ
תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ.
וְיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה
לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד
תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם
וָעֶד: וְנֶאֱמַר: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום

נשלם תיקון לאה ואחר התיקון ילמוד שיעור משניות קודם לכל דבר כי משנה אותיות נשמה, ואם אפשר שישלים בכל חודש ששה סדרי משנה, ח״י פרקים בכל יום מה טוב, ולא ילמוד מקרא בלילה שהוא גובר כח הדין:

עִנְיַן יוֹם כִּפּוּר קָטָן בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּמִנְחָה נוֹהֲגִים לוֹמַר ׳סֵדֶר יוֹם כִּפּוּר קָטָן׳, וּמַרְבִּים אָז בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וּמִתְוַדִּים וְעוֹשִׂים תְּשׁוּבָה עַל הֶעָוונוֹת, וּמִתְפַּלְּלִים שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ, יְכַפֵּר לָהֶם, וְקוֹרְאִים אֶת הַתְּפִלָּה הַזּוֹ ׳יוֹם כִּפּוּר קָטָן׳, כִּי כְּמוֹ שֶׁנָּתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פַּעַם בַּשָּׁנָה אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֵּר עַל עֲווֹנוֹתֵינוּ, כָּךְ בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא יוֹם סְלִיחָה וְכַפָּרָה, כִּי שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), כִּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה (שְׁבוּעוֹת ט׳), וְזֶה סוֹד הַתְּשׁוּבָה, שֶׁכְּבָיְכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל שֶׁמַּעֲט אֶת הַיָּרֵחַ, וְהַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת נִשְׁתַּלְשְׁלָה בְּכָל הַנִּבְרָאִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמִזֶּה בָּא שֶׁעוֹשִׂים בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ יוֹם תְּפִלָּה, וְנִקְרָא ׳יוֹם כִּפּוּר קָטָן׳, כִּי הֲרֵי גַּם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבָיְכוֹל עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, כִּי הוּא מִתְחָרֵט עַל שֶׁמִּעֵט אֶת הַלְּבָנָה, וּמִזֶּה בָּא שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מִתְבַּיְשִׁים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּפָּרָה, מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ אָז כַּפָּרָה (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳); כִּי עִקַּר כָּל הָעֲווֹנוֹת בָּאִים רַק מֵחֲמַת הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן כב): הַפֶּשַׁע שֶׁל הָאָדָם מַכְנִיס כְּפִירָה לָאָדָם; וְכָל הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת בָּאִים מֵחֶלְקַת הַפָּנוּי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סד), וְיֵצֶן שֶׁבְּעֵת תְּפִלַּת מִנְחָה אָז הוּא זְמַן דִּינִים, צְמָצוּם שֶׁל חֶלֶק הַפָּנוּי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת יד), וְעַל־כֵּן אָז מַרְבִּים בִּתְפִלָּה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְגַלּוֹת אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, מְלוּי הַלְּבָנָה, כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה זֶה עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, שֶׁאָז עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב, ג): ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא סוֹד הַמַּלְכוּת, אַסְפַּקְלַרְיָה דִּלָּא נַהֲרָא מִגַּרְמָא, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ סוֹד הָאֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה הוּא בְּדָבָר שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג, רַק מַה שֶּׁאָנוּ סוֹמְכִים אֶל אֲבוֹתֵינוּ וְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵהֶם, שֶׁזֶּה סוֹד הַלְּבָנָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ, כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, ה) ״וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ״; וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נח, סִימָן ב׳), עַד שֶׁלֹּא הִשְׁקִיעַ שִׁמְשׁוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הִזְרִיחַ שִׁמְשׁוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כז, יח): ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה, קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן״, עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל

תפלת יום כיפור קטן

תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ: יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי: כִּי כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נָחָרוּ: הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי: מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי: דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חָרָבוֹת: שָׁקַדְתִּי וָאֱהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גָּג: כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ: כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי: מִפְּנֵי זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִכֵנִי: יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ: וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ: וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ: כִּי בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ: פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם: תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ: כִּי הִשְׁקִיף

יְהוֹשֻׁעַ זָרְחָה שְׁמְשׁוֹ שֶׁל עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ טו, יז): "וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז", עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל (שְׁמוּאֵל־א ג, ג): "וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שוֹכֵב בְּהֵיכַל ה'", וְעַקֹּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, פְּגַם הָאֱמוּנָה, הוּא עַל־יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מְמַעֲמְקִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ה'); וְעַל־כֵּן נִקְבַּע רֹאשׁ חֹדֶשׁ לְכַפָּרָה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה: "רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתַתָּ, זְמַן כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם" וְכוּ', וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת יוֹם כִּפּוּר קָטָן בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְצוֹעֲקִים מְאֹד מֵעֹמֶק הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ, וְכֵן נוֹהֲגִים לֵילֵךְ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק שָׁם מֵעֹמֶק הַלֵּב (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, הֲלָכָה ו', אוֹת א'); כִּי עִקַּר תִּקּוּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב דַּיְקָא, וְיֵשׁ גַּם שֶׁנּוֹהֲגִים לָצוּם אָז (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הָרְאִיָּה, הֲלָכָה ד', אוֹת א'); וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁנִּזְהָר לוֹמַר בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ סֵדֶר יוֹם כִּפּוּר קָטָן, וְכֵן נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִקְּדֻמַת דְּנָא שֶׁנּוֹסְעִים אֶל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמַרְבִּים שָׁם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וְאוֹמְרִים אֶת סֵדֶר תְּפִלַּת יוֹם כִּפּוּר קָטָן; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר בָּזֶה, וְאָז אֶל רֹב טוּב הַגָּנוּז יִזְכֶּה!

מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל אֶרֶץ הִבִּיט: לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר
לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה: לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָיִם:
בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה: עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי
קִצַּר יָמָי: אֹמַר אֵלִי אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ:
לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם: הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה
תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ: וְאַתָּה הוּא
וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ: בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן:

פיוט זה חיברו רבי יהודה אריה ממודינא ושמו רמוז בתחלת כל חרוז

יוֹם זֶה יְהִי מִשְׁקַל כָּל חַטֹּאתַי, בָּטֵל בְּמַעוּטוֹ כִּדְמוּת יֶרַח, הַיּוֹם
לְבַד מִסְפַּר זְכִיּוֹתַי, יַרְבֶּה וְיָצִיץ צִיץ וְיִהְיֶה פּוֹרֵחַ, יוֹם: וַהֲאִי
זְדוֹן לִבִּי אֶצְלוֹ גָלוּי, חוּטֵי עֲוֹנוֹתַי עִם הוֹק רִשְׁעִי, דִּינִי אֲנִי אֵדָע
בָּאֵשׁ קָלוּי, כִּי רַע וּבִישׁ אָרַגְתִּי אֶל פִּשְׁעִי, הוֹלֵךְ בְּיוֹם וָיוֹם אַחַר
בִּצְעִי, מִבֵּית מִקוֹם סֵפֶר תִּינוֹק בּוֹרֵחַ, יוֹם: אָכֵן בְּחַבְלֵי שָׁוְא עָוֹן
מוֹשֵׁךְ, אָחוֹר, לְךָ אֵלִי בָּאתִי נִצָּב, רִפְאוּת לְאֶרֶס מַר נָחָשׁ נוֹשֵׁךְ,
שׁוֹאֵל וּמִתְחַנֵּן נִכְאָב נֶעֱצָב, יוֹשֵׁב בְּעִנּוּיֵי אֶבֶן מַחֲצֵב, יָד פֶּה
וְעַיִן אֵין לִי טַעַם וָרֵיחַ, יוֹם: הֵן רֹאשׁ חֳדָשִׁים אֶל עַמְּךָ נָתַתָּ, לִזְמַן
כַּפָּרָה עַל כָּל תּוֹלְדוֹתָם, מֵאֵת אֲהוּבְיךָ שׁוֹטֵן הִשְׁבַּתָּ, עַל כֵּן
אֲקַדְּמְךָ בְּתִחָנָתָם, מִיּוֹם לְפָנָיו בָּא כִּי אָז אֵיתָם, אָשׁוּב לְאִישׁ
תּוֹשָׁב לֹא עוֹד אוֹרֵחַ, יוֹם: וּבְרוֹב חֲסָדֶיךָ אַתָּה מַלְכִּי, תָּקוּם תְּרַחֵם
אֶת צִיּוֹן קָדְשֵׁנוּ, דִּירַת מְנוּחָתְךָ שִׂים כְּבוֹד, כִּי בָהּ נַעֲלָה עוֹלוֹת
רָאשֵׁי חָדְשֵׁנוּ, נָא אֵל שְׁלַח נוֹשֵׁא נֵזֶר רֹאשֵׁנוּ, כִּי שָׁם לְבָבֵנוּ
שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ, יוֹם:

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל
מִנְחֹתֶיךָ, וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן לְךָ כִּלְבָבֶךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא:
נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ, וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל, יְמַלֵּא יְהוָה כָּל
מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי
קָדְשׁוֹ, בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ
בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ

וַנִּתְעוֹדָד: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סדר קרבנות, אומרים אשרי, ח״ק, ומתפללין שמו״ע ואחר חזרת הש״ץ מתחילין כאן:

לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל יְהוָה כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ: יְחַיֵּינוּ מִיּוֹמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו: כִּי לֹא עַל צְדָקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי, כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

חו״ק חֲשֹׁב־בֵּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: ג״פ

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, תִּכּוֹן תְּפִלָּתֵנוּ קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ וְתוֹצִיא כָּאוֹר צִדְקֵנוּ וּמִשְׁפָּטֵנוּ כַּצָּהֳרָיִם: אֲמָרֵינוּ הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגֵנוּ: הְקָרְאֵנוּ עָנֵנוּ אֱלֹהֵי צִדְקֵנוּ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל

עַמְּךָ בִּרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגוֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה, וְשָׁם נֶאֱמַר:

וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ, כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

סליחה, חיברה רבי מרדכי בר שבתי ארוך ושמו רמוז בראש כל חרוז

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

חזן מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עֶרֶב רְצֵה נָא בְכִשָּׁר, תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ בְּתֹם וּבְיֹשֶׁר, בְּקָרְאִי עֲנֵנִי צוּרִי הַיּוֹם
יִפְנֶה, קהל כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה, חזן רֵיחַ נִיחוֹחַ אִמְרֵי פִי לְפָנֶיךָ צוּר עוֹלָמִים, חֶלְבִּי וְדָמִי הַנִּמְעָט בְּצוֹמִי תְּמוּר חֲלָבִים וְדָמִים, קַבֵּל חֶגְיוֹן לִבִּי אֲשֶׁר עָרַכְתִּי הַיּוֹם (נ״א זֶה כָּמָה יָמִים) בַּנְּעִימִים, קהל כְּחַטָּאת כָּאָשָׁם וְכַמִּנְחָה, חזן דְּרוֹשׁ נָא בְיוֹם זֶה דּוֹרְשֶׁיךָ וְחַדֵּרֵשׁ לָהֶם בְּנִיב שְׂפָתַיִם, שְׁעֵה לְמַעֲמָדָם וְטַהֲרֵם כַּכֶּסֶף מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם, וּרְצֵה שִׂיחָתָם כְּשֵׂה אַחַת מִן הַצֹּאן מִן הַמָּאתַיִם, קהל מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לַמִּנְחָה, חזן כָּלִיל וְעוֹלָה תְּחַנָּתִי תֵּחָשֵׁב וּמַשְׁטִינִי רִיב תָּרִיב, וְתוֹצִיא כָאוֹר צִדְקִי טֶרֶם יָבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְיָעֵרִיב, שָׁפוּךְ כַּמַּיִם לִבּוֹ בְּתִפְלָתוֹ כָּל אִישׁ, קהל וְהִקְרִיב הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה, חזן יְשָׁרוּן עַמְּךָ יָשִׁיר חַסְדְּךָ בְּטוֹב לֶקַח, הַטֵּה אֵלָיו אָזְנְךָ וּשְׁמָע וְעֵינֶיךָ פְּקַח, וּרְאֵה כִּי טוֹב מִסְתּוֹפֵף בְּשַׁעֲרֵי רַחֲמֶיךָ, קהל וַיִּפַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה, חזן בְּרוֹב רַחֲמֶיךָ

אָמְרֵי הַאֲזִינָה יְהוָה הֲגִיגִי בִינָה, אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֱלֹהֵי
קֶדֶם מְעוֹנָה, וְלַקַּחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי אֲשֶׁר הֵבֵאתִי לְךָ בְּתִחָנָּה, קהל
וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה, חזן שַׁדַּי לֹא מְצָאנוּךָ שַׂגִּיא כֹּחַ לָעֲדָה מִקֶּדֶם
קָנִיתָ, אֶחָד הַמֻּרְכָּבָה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט בְּשׁוּבוֹ נַפְשׁוֹ רָצִיתָ, אַךְ יְכֵוֵן
לִבּוֹ לְפָנֶיךָ בְּמִנְחָתוֹ בְּעֵת הַקְרִיב אוֹתָהּ, קהל וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה,
חזן בְּהִיוֹת מִזְבְּחִי וּמִקְדָּשִׁי עַל מְכוֹנוֹ וּגְבוּלוֹ, הָיוּ מְכַפְּרִים עָלֵינוּ
בְּשָׁעִירִים הָעוֹלִים לְגוֹרָלוֹ, וְעַתָּה בְּאַשְׁמָתֵנוּ לוּ חָפֵץ יְהוָה
לַהֲמִיתֵנוּ, קהל לֹא לָקַח מִיָּדֵנוּ עוֹלָה וּמִנְחָה, חזן תַּחֲנוּנִים יְדַבֵּר
עַמְּךָ יְבַקֵּשׁ סְלִיחָה בְּלֵב מָר, הִנּוֹ מִתְיַצֵּב עַל מָצוֹר וְעוֹמֵד עַל
הַמִּשְׁמָר, מְחַלֶּה פָּנֶיךָ לְעֵת מִנְחַת עֶרֶב וּמְצַפֶּה כּוֹפֶר, קהל כִּי אָמַר
אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה, חזן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּנֵה וְעָרֶיהָ מִקָּצֶה,
אֲמוּרִים רְעוּצִים פְּתַח וְלַחֲפְשִׁי הוֹצֵא, וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחָתָם
כִּימֵי עוֹלָם וְתָשׁוּב וְתִרְצֶה, קהל עוֹד פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה, חזן
וּנְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּץ יָדְךָ שֵׁנִית תּוֹסֵף, כְּרוֹעֶה עֲדָרוֹ תִּרְעֵם
בְּנוֹוֶה טוֹב תְּאַסֵּף, וְיָשֵׁב מִצָּרְךָ וְטִהַר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּזָּהָב
וְכַכֶּסֶף, קו״ח וְהָיוּ לַיהוָה מַגִּישֵׁי מִנְחָה:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת
עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה
לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל,
אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן
וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד
וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע
וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:
סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ:
כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ, תִּכּוֹן תְּפִלָּתֵנוּ קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפֵּינוּ מִנְחַת עֶרֶב: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהֶגְיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סליחה, חיברה רבי אליעזר ברבי יצחק הלוי ושמו רמוז בראש החרוזים

חזן אֱלֹהַי בְּשַׂר עַמְּךָ מִפַּחְדְּךָ סָמַר, וְתָמִיד עוֹמֵד עַל מִשְׁמָר,
וּמְצַפֶּה לְעֵת מִנְחַת עֶרֶב, קהל כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו
בַּמִּנְחָה, חזן לְהַקְשִׁיב לְמַשְׁטִינֵנוּ מָאֵן תָּמָאֵן, סְאוֹנוֹ בְרַעַשׁ אַל נָא
תְּהִי סוֹאֵן, וְאִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמוֹר חָלָא רַבּוּ, קהל מֵאַיִן עוֹד פְּנוֹת
אֶל הַמִּנְחָה, חזן יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אֲשֶׁר בְּךָ מַאֲמִין, אִם בְּשִׂמְאל
דְּחִיתוֹ קָרְבְּהוּ בִּימִין, בָּא לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ, קהל וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ
מִנְחָה, חזן עוֹרְכֵי שָׁוְא מְשַׁלְּמֵי פָרִים שִׂפְתוֹתָם, רָצָה וְהַשְׁלֵךְ
בְּמִצּוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם, יֶעֱרַב עָלֶיךָ שִׂיחָתָם וְרִנָּתָם, קהל
כַּחַטָּאת וְכָעוֹלָה וְכַמִּנְחָה, חזן זָכֹר פַּר פְּנִים וְשָׂעִיר פְּנִימִי
וְחִיצוֹן, יִהְיוּ נָא אֲמָרֵינוּ לְפָנֶיךָ לְרָצוֹן, וְתֶעֱרַב מִנְחָתֵנוּ כְּשֵׂה
אַחַת מִן הַצֹּאן, מִן הַמֻּאָתָיִם, קהל מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לַמִּנְחָה, חזן
רְאֵה כִּי אָזְלַת יָדֵינוּ וְיוֹשְׁבֵי מָרוֹם שָׁחוּ, פִּפּוּ אֲמוּנִים וּבְכֵן לָקָחוּ,
כְּבַד פֶּה וַעֲרַל שָׂפָה, קהל וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה, חזן בָּרֵר
נִיב שְׂפָתַי כְּשַׁחַר פָּרוּשׁ, עֲנֵנִי וּרְפָא מְזִבַּחֲךָ הֶהָרוּס, חֶלְקַת
לְשׁוֹנִי תֶּעֱרַב כַּשֶּׁמֶן לָרוֹס, קהל אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה, חזן בֵּית
תְּפִלָּתָם מְקוֹם צָקוּן לַחֲשָׁם, חֲשׁוֹב כִּבְמְקוֹם אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ שָׁם
הַכֹּהֲנִים אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָאָשָׁם, קהל וַאֲשֶׁר יֹאפוּ אֶת הַמִּנְחָה,
חזן יְצַוֵּה יְהוָה חַסְדּוֹ קוֹמְמִיוּת חֲשִׁיבֵנִי לְנָוִי, לְפָאֵר מְקוֹם מִקְדָּשִׁי
לְחַדֵּשׁ חֲדַר זִיוִי, וְיָשַׁב מִצָּרְעָתוֹ וְטָהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי, חו״ק וְהָיוּ לַיהוָה
מַגִּישֵׁי מִנְחָה:

אֵל מָלֵא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: טוֹב יְהוָה לְקַוָּיו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ: טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים: טוֹב וְיָשָׁר יְהוָה עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ: טוֹב יְהוָה לְמַעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בוֹ: כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

פזמון, שם מחברו בנימין רמוז בראש כל חרוז

בַּת עַמִּי לֹא תֶחֱשֶׁה וְלֹא תִשְׁקוֹט בְּזַעֲקָה, וּבְמִקּוֹם עוֹלָה וְאִשֶּׁה

תָּכִין תַּחַן חוּקָה: לַיהוָה מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה: נְשִׂיא אֱלֹהִים
הַנֶּאֱמָן, רֹאשׁ צוּרִים אֵיתָנִי, הִשְׁכִּים שַׁחַר וְזִמָּן, עָמוֹד וַעֲרוֹךְ
תַּחֲנוּנַי, בִּמְקוֹם תָּמִיד מִיּוֹמָן, לְשַׁחֵר עַל קָרְבָּנַי, וְכִי הֶאֱמִין
בַּיהוָה, וַיַּחְשֶׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, לייי: יְחִידוֹ לְמֹאָה נֶחֱנָן, וְעָקוּד בְּמִזְבַּח
אֲבָנָיו, לִפְנוֹת עֶרֶב חָנָן, וְהָאֵל נָשָׂא פָּנָיו, לְתָמִיד עֶרֶב מְכוֹנָן,
לְהִתְרַצּוֹת פְּנֵי אֲדוֹנָיו, כְּאִישׁ לָקַח מִלֹּא חָפְנָיו, קְטוֹרֶת סַמִּים
דַּקָּה, לייי: מְפַלֵּל יוֹשֵׁב אֹהֶל, הַלָּן בְּמִקּוֹם מִשְׁכָּב, לִרְבּוּי פְּדָרִים
יָחֵל, בְּהִתְקָרֵב בְּבֵית זֶבַח, וְאִם אֵין קָרְבָּן לְיַחֵל, תְּמוּרָם אֶעֱרוֹךְ
שֶׁבַח, וְנִבְחַר לַיהוָה מִזֶּבַח, עֲשֵׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה, לייי: נֶאֱלַמְתִּי
דוֹמִיָּה, מֵאֵין עֲבוֹדַת כֹּהֲנִים, וְאֵיךְ אָשִׁיר בְּשִׁבְיָה, וְאָסְפוּ לְוַיֵּי
אֻמּוֹנִים, וְעַל כָּל זֹאת אוֹרָה יָהּ, כִּי הוּא נַעֲלָה בְדִינִים, לָנוּ בְּשֶׁת
הַפָּנִים, וּלְךָ הַצְּדָקָה, לייי: חֶלְקִי קָרְבְּנוֹת פֶּדֶר, תְּפִלָּתִי תֵּרָאֶה, בְּזָכְרִי
עַל הַפֶּדֶר, עֲבוֹדַת מְשָׁרְתִים בָּאֵי הֵיכָל חֶדֶר בְּחֶדֶר, וְשָׁמְעוּ
מְבַשֵּׂר בְּמַרְאֶה, וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה: לַיהוָה
מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת
עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה
לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל,
אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לָעָנִיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן
וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד
וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע
וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:
סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ:
כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

ואח״כ יאמר עשרה רחמנא למספר עשרה מאמרות ועשרת הדברות:

חזן	קהל
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּאַבְרָהָם רְחִימָא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּיִצְחָק עֲקִידָא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּיַעֲקֹב שְׁלִימָא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן זְכוּתֵיהּ דְּיוֹסֵף צַדִּיקָא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּמֹשֶׁה נְבִיָּא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּאַהֲרֹן כַּהֲנָא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּפִינְחָס קַנָּאָה:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן קְיָמֵיהּ דְּדָוִד מְשִׁיחָא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן צְלוֹתֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:
רַחֲמָנָא תּוּב מֵרוּגְזָךְ וְלָא נֶחֱדַר רֵיקָם מִן קֳדָמָךְ:	בְּדִיל וַיַּעֲבוֹר:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָּנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אַל תַּעַשׂ עִמָּנוּ כָּלָה, תֹּאחֵז יָדְךָ בַּמִּשְׁפָּט, בְּבָא תוֹכֵחָה לְנֶגְדֶּךָ, שְׁמֵנוּ מִסְפְּרְךָ אַל תִּמָּח, גְּשׁוּתְךָ לַחֲקוֹר מוּסָר, רַחֲמֶיךָ יְקַדְּמוּ רָגְזֶךָ, דִּלּוּת מַעֲשִׂים בְּשׁוּרֶךָ, קָרֵב

צֶדֶק מֵאֵלֶיךָ, הוֹרֵינוּ בְּזַעֲקֵנוּ לָךְ, צַו יְשׁוּעָתֵינוּ בְּמַפְגִּיעַ, וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי תָם, פְּתָחָיו רְאֵה כִּי שָׁמֵמוּ, זְכוֹר נָאַמְתָּ עֲדוּת לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ, חוֹתָם תְּעוּדָה תַּתִּיר, סוֹדְךָ שִׂים בְּלִמּוּדֶךָ, טַבּוּר אֲגַן הַסַּהַר, נָא אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג, יָהּ דַּע אֵת אֲשֶׁר יְדָעוּךָ, מַגֵּר עַם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ, כִּי תָשִׁיב לְבִצָּרוֹן, לְכוּדִים אֲסִירֵי הַתִּקְוָה:

וידוי הגדול של רבינו נסים זצ״ל

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, קוֹדֶם כָּל דָּבָר אֵין לִי פֶּה לְהָשִׁיב וְלֹא מֵצַח לְהָרִים רֹאשׁ, כִּי מִפְּנֵי שֶׁעֲוֹנוֹתַי רַבּוּ מִלְּמָנוֹת וְחַטֹּאתַי עָצְמוּ מִסַּפֵּר, וּכְמַשָּׁא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי, מִתְוַדֶּה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי בִּכְפִיפַת רֹאשׁ, בִּכְפִיפַת קוֹמָה, בִּכְנִיעַת חָיִל, בַּחֲלִישׁוּת כֹּחַ, בִּשְׁבִירַת לֵב, בִּנְמִיכוּת רוּחַ, בִּקְידָה, בִּכְרִיעָה, בְּהִשְׁתַּחֲוָיָה, בְּאֵימָה, בִּבְעָתָה, בְּרֶתֶת, בִּזְוָעָה, בְּחִלְחוּל, בִּירָאָה, בְּמוֹרָא, אוֹמֵר אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי מִקְצַת מַעֲשֵׂי הָרָעִים וּמִדְרָכַי הַמְכוֹעָרִים וּמַעֲלָלַי הַמְקוֹלְקָלִים, לְאָמְרָם אִי אֶפְשַׁר, לְבָרְרָם אֵין בִּי כֹחַ, לְגַלּוֹתָם לֹא אֶעֱצוֹר חָיִל, לְדַבְּרָם לֹא אֵדָעֵם, לְהַגִּידָם אֵינִי כְדַאי, לְתָבוֹעַ עֲלֵיהֶם סְלִיחָה וּמְחִילָה וְכַפָּרָה מָה אֲנִי מָה חַיַּי, אֲנִי הֶבֶל וָרִיק אֲנִי רִמָּה וְתוֹלַעַת, אֲנִי עָפָר וָאֵפֶר, בּוּשׁ אֲנִי מֵחַטָּאַי, וּמוּכְלָם אֲנִי מִפִּשָּׁעַי, אֵין לִי פִּתְחוֹן פֶּה לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיךָ, גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא עָצְמוּ פְּשָׁעַי מִסַּפֵּר, בּוּשָׁתִי וְגַם נִכְלַמְתִּי כְּגַנָּב הִנְמְצָא בַּמַּחְתֶּרֶת:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם עָמַדְתִּי לְפָרֵשׁ אֶת חַטָּאַי וּלְבָאֳרָם, יִכְלֶה הַזְּמַן וְהֵם לֹא יִכְלוּ, עַל אֵיזֶה מֵהֶם אֶתְבַּע, וְעַל אֵיזֶה מֵהֶם אֲבַקֵּשׁ, וְעַל אֵיזֶה מֵהֶם אֶתְוַדֶּה, עַל הַכְּלָל אוֹ עַל הַפְּרָט, עַל הַנִּסְתָּרוֹת אוֹ עַל הַנִּגְלוֹת, עַל הָרִאשׁוֹנוֹת אוֹ עַל הָאַחֲרוֹנוֹת, עַל הַחֲדָשׁוֹת אוֹ עַל הַיְשָׁנוֹת, עַל הַטְמוּנוֹת אוֹ עַל הַנּוֹדָעוֹת, עַל הַנִּזְכָּרוֹת אוֹ עַל הַנִּשְׁכָּחוֹת מִמֶּנִּי, יוֹדֵעַ אֲנִי בְּעַצְמִי שֶׁאֵין בִּי לֹא תוֹרָה וְלֹא חָכְמָה לֹא דַעַת וְלֹא תְבוּנָה לֹא צְדָקָה וְלֹא יְשָׁרוֹת וְלֹא גְּמִילוּת חֲסָדִים, אֲבָל אֲנִי סָכָל וְלֹא יוֹדֵעַ, בַּעַר וְלֹא מֵבִין, גַּזְלָן

וְלֹא נֶאֱמָן, חַיָּב וְלֹא זַכַּאי, רָשָׁע וְלֹא צַדִּיק, רַע וְלֹא טוֹב, וְכָל מַעֲשִׂים רָעִים עָשִׂיתִי, וְגַם עֲבֵירוֹת רָעוֹת עָשִׂיתִי, וְאִם אַתָּה דָּן אוֹתִי כְּמַעֲשַׂי אוֹי לִי וַוי לִי אֲהָהּ עָלַי אוֹיָה עַל נַפְשִׁי, וְאִם תְּבַקֵּשׁ לְנַקּוֹתִי כְּמִטַּהֲר וְכִמְצָרֵף כֶּסֶף לֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנִּי מְאוּמָה, כִּי אֲנִי כְּקַשׁ לִפְנֵי אֵשׁ וּכְעֵצִים יְבֵשִׁים לִפְנֵי הָאוּר, כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל חֶרֶשׂ, חֶבֶל הֲבָלִים אֵין בּוֹ מַמָּשׁ:

בַּמֶּה אֲקַדֵּם, אוֹ מַה רְפוּאָה אֲבַקֵּשׁ, כְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה הָיִיתִי, כְּעֶבֶד מוֹרֵד עַל אֲדוֹנָיו, כְּתַלְמִיד חוֹלֵק עַל רַבּוֹ, אֵת אֲשֶׁר טִהַרְתָּ טִמֵּאתִי, וַאֲשֶׁר טִמֵּאתָ טִהַרְתִּי, אֶת אֲשֶׁר הִתַּרְתָּ אָסַרְתִּי, וַאֲשֶׁר אָסַרְתָּ הִתַּרְתִּי, אֶת אֲשֶׁר אָהַבְתָּ שָׂנֵאתִי, וַאֲשֶׁר שָׂנֵאתָ אָהַבְתִּי, אֵת אֲשֶׁר חִלַּלְתָּ חֵמַרְתִּי, וַאֲשֶׁר חֵמַרְתָּ חִלַּלְתִּי, אֵת אֲשֶׁר קֵרַבְתָּ רִחַקְתִּי, וַאֲשֶׁר רִחַקְתָּ קֵרַבְתִּי, אַךְ לֹא לְהַכְעִיסֶךָ נִתְכַּוַּנְתִּי, וּבְעַזּוּת מֵצַח בָּאתִי לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה מִלְּפָנֶיךָ, שַׂמְתִּי פָנַי כַּכֶּלֶב, הֵעַזְתִּי מֵצַח כַּזּוֹנָה, וְנַשְׁתִּי לְפָנֶיךָ בִּבּוּשֶׁת פָּנִים, וְכֵן כָּתוּב וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לֹא עַל עֲצָמִי בִּלְבָד אֲנִי מִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה, כִּי אִם בַּעֲדִי וּבְעַד קְהָלֶיךָ הָעוֹמְדִים לְפָנֶיךָ, וְאַתָּה עַל פִּי שֶׁאֵינִי רָאוּי וְלֹא זַכַּאי לְהִתְוַדּוֹת עַל עַצְמִי, וְכָל שֶׁכֵּן עַל אֲחֵרִים, אֲבָל כִּי דַּרְכְּךָ לְהַאֲרִיךְ אַפֶּךָ, וּמִדָּתְךָ לְהַעֲבִיר קְצֶפֶךָ, וּמִנְהָגְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ, וּבְיוֹתֵר לְשָׁבִים אֵלֶיךָ וּמוֹדִים לְפָנֶיךָ וְעוֹזְבִים וּמִתְנַחֲמִים עַל פִּשְׁעֵיהֶם וְלֹא מְכַסִּים אוֹתָם, שֶׁכֵּן כָּתוּב מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרֻחָם, וּמַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִנְהַג בֵּית דִּינְךָ הַצֶּדֶק לֹא כְּמִנְהַג בָּתֵּי דִינִין שֶׁל בְּנֵי אָדָם, שְׁמֻדַּת בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהוּא תּוֹבֵעַ אֶת חֲבֵירוֹ בְּמָמוֹן אֶל בֵּית דִּין אוֹ אֶל הַשּׁוֹפֵט, אִם יִכְפּוֹר יִנָּצֵל מִן הַמָּמוֹן, וְאִם יוֹדֶה מִתְחַיֵּב לִתֵּן, וּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק לֹא כֵן הוּא, אֶלָּא אִם יִכְפּוֹר אָדָם אוֹי לוֹ וַאוֹי לְנַפְשׁוֹ, וְאִם מוֹדֶה וְעוֹזֵב אַתָּה מְרַחֵמהוּ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לוּלֵי חֲטָאֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ לֹא הָיִינוּ בּוֹשִׁים
וְנִכְלָמִים, וְעַל מָה הָיִינוּ מִתְוַדִּים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְאָדָם
לְבַקֵּשׁ עַל חֵטְא וְהוּא לֹא חָטָא, וְלֹא יְוַדַּע עֹז רַחֲמֶיךָ אֶלָּא
בְּהַעֲבִירְךָ חַטֹּאת יֵרָאֶיךָ, וְלֹא עַל עֲצָמִי בִּלְבָד אֲנִי מִתְוַדֶּה כִּי אִם
בַּעֲדִי וּבְעַד כָּל קְהָלֶיךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּסְלַח וְתִמְחוֹל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ וּתְכַפֵּר
לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתֵנוּ, שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבַּרְנוּ דֹפִי: הֶעֱוִינוּ,
וְהִרְשַׁעְנוּ, זַדְנוּ, חָמַסְנוּ, טָפַלְנוּ שֶׁקֶר:
יָעַצְנוּ רָע, כִּזַּבְנוּ, לַצְנוּ, מָרַדְנוּ, נִאַצְנוּ, סָרַרְנוּ,
עָוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרַרְנוּ, קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ,
שִׁחַתְנוּ, תָּעַבְנוּ, תָּעִינוּ, תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק
עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

אָשַׁמְנוּ מִכָּל עָם, בּוֹשְׁנוּ מִכָּל דּוֹר, גָּלָה מִמֶּנּוּ מָשׁוֹשׁ, דָּוָה לִבֵּנוּ
בַּחֲטָאֵינוּ, הוּחְבַּל אִוְוֵינוּ, וְנִפְרַע פְּאֵרֵנוּ, זְבוּל בֵּית
מִקְדָּשֵׁנוּ חָרַב בַּעֲוֹנֵינוּ, טִירָתֵינוּ הָיְתָה לְשַׁמָּה, יוֹפִי אַדְמָתֵנוּ
לְזָרִים, כִּחֵנוּ לְנָכְרִים:

וַעֲדַיִן לֹא שַׁבְנוּ מִטָּעוּתֵנוּ, וְחֵיאַךְ נָעִיז פָּנֵינוּ וְנַקְשֶׁה עָרְפֵּנוּ, לוֹמַר
לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ,
אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

לְעֵינֵינוּ עָשְׁקוּ עֲמָלֵינוּ, מִמֶּשֶׁךְ וּמִמּוֹרֶט מִמֶּנּוּ, נָתְנוּ עָלֵם עָלֵינוּ,
סָבְלָנוּ עַל שִׁכְמֵנוּ, עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָּנוּ, פּוֹרֵק אֵין מִיָּדָם,
צָרוֹת רַבּוֹת סְבָבוּנוּ, קְרָאנוּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, רָחַקְתָּ מִמֶּנּוּ
בַּעֲוֹנֵינוּ, שַׁבְנוּ מֵאַחֲרֶיךָ, תָּעִינוּ וְאָבָדְנוּ:

וַעֲדַיִן לֹא שַׁבְנוּ מִטָּעוּתֵנוּ, וְהֵיאַךְ נָעִיז פָּנֵינוּ וְנַקְשֶׁה עָרְפֵּנוּ, לוֹמַר
לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ,
אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אַתָּה, וּבַעַל הָרַחֲמִים נִקְרֵאתָ, וְדֶרֶךְ תְּשׁוּבָה
הוֹרִיתָ, גְּדֹלַת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, תִּזְכּוֹר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזֶרַע
יְדִידֶיךָ, תֵּפֶן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים, כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הָרַחֲמִים,
בְּתַחֲנוּן וּבִתְפִלָּה פָּנֶיךָ נְקַדֵּם, כְּהוֹדַעְתָּ לָעָנִיו מִקֶּדֶם, מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ
שׁוּב כְּמוֹ בְּתוֹרָתְךָ כָּתוּב, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נֶחְסֶה וְנִתְלוֹנָן, כְּיוֹם
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן, תַּעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע וְתִמְחֶה אָשָׁם, כְּיוֹם וַיִּתְיַצֵּב
עִמּוֹ שָׁם, תַּאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתַקְשִׁיב מָנוּ מַאֲמַר, כְּיוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם
יְהוָה וְשָׁם נֶאֱמַר:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד
וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע
וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:
סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ:
כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

חָטָאנוּ צוּרֵנוּ סְלַח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

פעם א׳ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

ג״פ בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

ז׳ פעמים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:

פ״א יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מָלָךְ יְהוָה יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

סוגרין הארון

עָנֵנוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם עָנֵנוּ, עָנֵנוּ פַּחַד יִצְחָק עָנֵנוּ, עָנֵנוּ
אֲבִיר יַעֲקֹב עָנֵנוּ, עָנֵנוּ מָגֵן דָּוִד עָנֵנוּ, עָנֵנוּ
אֱלֹהֵי הַמֶּרְכָּבָה עָנֵנוּ, עָנֵנוּ הָעוֹנֶה בְּעֵת רָצוֹן עָנֵנוּ,
עָנֵנוּ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה עָנֵנוּ, עָנֵנוּ הָעוֹנֶה בְּעֵת רַחֲמִים
עָנֵנוּ, עָנֵנוּ רַחוּם וְחַנּוּן עָנֵנוּ, רַחֲמָנָא עָנֵנָן, רַחֲמָנָא
פְּרוֹק, רַחֲמָנָא אִתְמַלֵּי רַחֲמִין עָלָן, וְעַל כָּל אֱנָשֵׁי
בֵיתָנָא, וְעַל כָּל אַחָנָא בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּמֵחַשׁוֹכָא
לְנְהוֹרָא אַפֵּקִינָן בְּדִיל שְׁמָךְ רַבָּא: קדיש שלם

עלינו ק״י:

לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד: יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה
אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל
הַשָּׁמָיִם: מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה
אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה: מָה אֱנוֹשׁ כִּי
תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים
וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ: תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל
שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו: צֹנָה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי:
צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים: יְהוָה אֲדֹנֵינוּ
מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

עִנְיַן רֹאשׁ חֹדֶשׁ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִקְרָא חַג וּמוֹעֵד, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסָחִים עז.): רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיקְרֵי מוֹעֵד. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָּא רַבָּתִי): רָאשֵׁי חֳדָשִׁים שְׁקוּלִים כְּנֶגֶד הַמּוֹעֲדוֹת וְהַשַּׁבָּתוֹת, וְעַם יִשְׂרָאֵל נִדְמִין וּמוֹנִין לַלְּבָנָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סֵפֶר כט.); וְלָכֵן רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא יוֹם טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל חֹדֶשׁ, כָּךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל חֹדֶשׁ. וְעַל־כֵּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא סוֹד לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם שֶׁהוּא יוֹם תְּשׁוּבָה, וְהוּא תִּקּוּן כְּלַל הַחֲטָאִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, צִיצִית, הֲלָכָה ג׳, אוֹת כו); וְעָלֶיךָ לָדַעַת, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּתִיב (בְּרֵאשִׁית א, טז): ״וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה, וְאֶת הַכּוֹכָבִים״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין ס.): אָמְרָה יָרֵחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אָמַר לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ. אָמְרָה לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוֹאִיל וְאָמַרְתִּי לְפָנֶיךָ דָּבָר הָגוּן, אַמְעִיט אֶת עַצְמִי? אָמַר לָהּ: לְכִי וּמְשְׁלִי בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. אָמְרָה לֵיהּ: מַאי רְבוּתֵיהּ דִּשְׁרַגָּא בְּטִיהֲרָא מַאי אַהֲנֵי? אָמַר לָהּ: זִיל, לֵימְנוּ בָךְ יִשְׂרָאֵל יָמִים וְשָׁנִים. אָמְרָה לֵיהּ: יוֹמָא נָמֵי, אִי אֶפְשָׁר דְּלָא מָנוּ בֵּי תְּקוּפָתָא, דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א׳, יד): ״וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים, וּלְיָמִים וְשָׁנִים״, זִיל, לִיקְרוּ צַדִּיק בִּשְׁמֵךְ (עָמוֹס ז, יב): ״יַעֲקֹב הַקָּטָן״, ״שְׁמוּאֵל הַקָּטָן״ (שְׁמוּאֵל־א יז) ״דָּוִד הַקָּטָן״. חֲזָיֵיה דְּלָא קָא מְיַתְּבָא דַּעְתֵּיהּ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הָבִיאוּ כַּפָּרָה עָלַי, עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ. וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, מַה נִּשְׁתַּנָּה שָׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּמִדְבַּר כח, יא): ״לַיהוָ״ה״, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שָׂעִיר זֶה יְהֵא כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ. וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיוּ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה שָׁוִין בְּקוֹמָתָן, הַיְנוּ הַשֶּׁמֶשׁ הוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁאָדָם בָּא אֶל שֵׂכֶל אֱמֶת וּמְבִין, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַד שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת זֹאת בְּמַרְאֵה עֵינָיו, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), שֶׁהַצַּדִּיקִים זוֹכִים אֶל גִּלּוּי הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי הַשֵּׂכֶל מֵאִיר לָהֶם בְּכָל דַּרְכֵיהֶם כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁזֶּה (מִשְׁלֵי ד, יח): ״וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נָכוֹן הַיּוֹם״, וְהַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא הֶאֱמוּנָה, כִּי הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַלְּבָנָה שֶׁתִּהְיֶה אוֹרָהּ גָּדוֹל כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה הֶאֱמוּנָה חֲזָקָה וּמְאִירָה כָּל־כָּךְ כְּמוֹ הַחַמָּה שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל מַמָּשׁ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה

ו׳, אות ב׳); כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוּם הֶפְרֵשׁ כְּלָל בֵּין שֶׁמֵּבִין בְּשִׂכְלוֹ וּבֵין שֶׁאֵינוֹ מֵבִין בְּשִׂכְלוֹ, רַק מַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אַךְ הַלְּבָנָה קְטַנְטֶנֶת וְאָמְרָה: אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, דְּהַיְנוּ שֶׁפְּגָמָה תַּכְלִית בְּעִנְיָן זֶה, כִּי אָמְרָה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה הָאֱמוּנָה שָׁוָה אֶל הַשֵּׂכֶל. וְזֶה הַפְּגָם שֶׁל כָּל הַפּוֹגְמִים בֶּאֱמוּנָה, כִּי אֵינָם חֲפֵצִים לְצַמְצֵם אֶת שִׂכְלָם, וּמִתְאַוִּים דַּוְקָא לְהָבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלָם מִיָּד, כִּי אֵינָם רוֹצִים לְבַטֵּל אֶת שִׂכְלָם וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד, כְּאִלּוּ רוֹאִים הַדָּבָר בְּעֵינֵיהֶם מַמָּשׁ, שֶׁאָז הָאֱמוּנָה שָׁוָה אֶל הַשֵּׂכֶל, אֲבָל אִלּוּ הַפּוֹגְמִים בָּזֶה, זֶה פְּגַם קְטָרוּג הַיֶּרַח, שֶׁאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד, עַל־כֵּן אָמַר לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, כִּי הַלְּבָנָה בְּקִטְרוּגָהּ רָצְתָה שֶׁתִּהְיֶה גְּדוֹלָה מֵהַחַמָּה, כַּמּוּבָן מִדְּבָרֶיהָ, שֶׁאָמְרָה: אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד. עַל־כֵּן הִיא חָפְצָה שֶׁתִּהְיֶה גְּדוֹלָה מֵהַחַמָּה; הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת עַל־יְדֵי אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סד), שֶׁעַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה עוֹבְרִים עַל הַכֹּל, אֲפִלּוּ אֶת הֶחָלָל הַפָּנוּי, כִּי הָאֱמוּנָה כָּל־כָּךְ חֲזָקָה, עַד שֶׁעַל יָדָהּ הָאָדָם יָכוֹל לַעֲבֹר אֶת הַכֹּל, וּלְהַגִּיעַ אֶל הַמַּדְרֵגוֹת הֲכִי עֶלְיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן לב): כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז יָכוֹל לַעֲלוֹת עַד רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, עַד הַמַּדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה שֶׁאָדָם רַק יָכוֹל לִזְכּוֹת אֵלֶיהָ. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן צ״א), כִּי עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, יְכוֹלִים לָבוֹא גַּם אֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, אַךְ מֵאַחַר שֶׁקִּטְרְגָה, לָכֵן אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁתְּמַעֵט אֶת עַצְמָהּ, שֶׁזֶּה פְּגִימַת הַלְּבָנָה, אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הַצָּרוֹת וְהֶחָלָאִים רָעִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנא), שֶׁזֶּה סוֹד מְאוֹרוֹת חָסֵר יו״ו, שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיְחִי רלו. פִּינְחָס רנד.), שֶׁזֶּה סוֹד פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אַסְכָּרָא לְרַבָּיֵי, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכֵן כָּל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחָלָאִים רָעִים. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳); כִּי יֵשׁ סוֹבְלֵי חֳלָאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת, וְהֵם סוֹבְלִים הֶחָלָאִים רַק בִּשְׁבִיל נְפִילַת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כח, יט): ״וְהִפְלָא יְהוָ״ה אֶת מַכּוֹתְךָ מַכּוֹת גְּדוֹלוֹת וְנֶאֱמָנוֹת וְחֳלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים״, ׳וְנֶאֱמָנִים׳ דַּיְקָא, כִּי הֵם בָּאִים עַל־יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה. כִּי עַל־יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה בָּאוֹת מַכּוֹת נִפְלָאוֹת. נִמְצָא, שֶׁזֶּה פְּגַם מְעוּט הַלְּבָנָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכוֹת לָאָדָם כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְּרִירוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה יִשְׂרָאֵל מוֹנִים לַלְּבָנָה, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עִבְרִיִּים, כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לט, יד): "הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי" וְגוֹ', וְכֵן (שָׁם מא, יב): "וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי" וְגוֹ', וְכֵן (שְׁמוֹת ב', יא): "וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו", וְכֵן נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שָׁם ג', יח): "אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים" וְגוֹ', וְהַכֹּל עַל שֵׁם אַבְרָהָם אָבִינוּ הַנִּקְרָא עִבְרִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד, יג): "לְאַבְרָם הָעִבְרִי" וְגוֹ'. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי, פֶּרֶק לג, סִימָן ד'): מַהוּ הָעִבְרִי? שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְעֵבֶר אֶחָד, וְהוּא הָיָה לְעֵבֶר אֶחָד, וְהָיָה אוֹהֵב לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְעוֹבְדוֹ. לְכָךְ קוֹרֵא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִבְרִי. וּבְתֹקֶף אֱמוּנָתוֹ שֶׁהָיְתָה לוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עֵבֶר מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר, וְלֹא הִתְפַּעֵל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לִבּוֹ חָזָק וְאַמִּיץ וְאֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְעוֹבֵר עַל הַכֹּל. וְלָכֵן דַּיְקָא עַם יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לַלְּבָנָה, וְעוֹסְקִים תָּמִיד לְמַלֹּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הָאֱמוּנָה, וְהֵם מִתְחַזְּקִים בְּכָל פַּעַם בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַלֵּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וּבְיוֹתֵר נַעֲשֶׂה דָּבָר זֶה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְעַל־כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל־יְדֵי חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְעַבֵּר אֶת הַשָּׁנִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא); וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי דַּיְקָא עַל יָדָם זוֹכֶה לְמַלֹּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה, וְנִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָה ל, כו): "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנַת חֲכָמִים בָּאִים לֶאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תָּלוּי רַק בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהַשְׁוֹוֹת אֶת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע כָּל הַטּוֹב לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא חַג. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (תִּרוּמָה קנ:): בְּשַׁבָּתֵי וּבְיַרְחֵי וּבְזִמְנֵי וּבְחַגֵּי בַּהֲהוּא אֲתַר נוּרָא אִשְׁתַּכַּח וְלָא אֶתְדַּנוּ; הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבֶחָג, אָז אֵשׁ הַגֵּיהִנּוֹם נָח, וְאֵינוֹ נוֹקֵם בִּרְשָׁעִים. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהִזָּהֵר לַעֲשׂוֹת סְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא (שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אֹרַח חַיִּים, סִימָן תיט): מִצְוָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּמוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ו', אוֹת ה'), שֶׁחַיָּבִים בִּסְעֻדָּה אָז, כִּי עַל־יְדֵי סְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה, זוֹכִים לְהַנָּצֵל מִמִּקְרֵה לַיְלָה. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁלֹּא בָּא דָּוִד אֶל שֻׁלְחָן הַמֶּלֶךְ בִּסְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אָמַר שָׁאוּל (שְׁמוּאֵל־א כ, כו): "כִּי אָמַר מִקְרֶה הוּא בִּלְתִּי טָהוֹר הוּא, כִּי לֹא טָהוֹר" וְגוֹ', כִּי מִמִּקְרֵה הוּא הֵפֶךְ סְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ; וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד לַעֲשׂוֹת סְעֻדָּה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּבְרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן מִקְרֵה לַיְלָה, וּמְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּשִׁירוֹת וּבְתִשְׁבָּחוֹת. וְרַבֵּנוּ זַ"ל הִקְפִּיד מְאֹד, שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ יֵלְכוּ לַמִּקְוֶה קֹדֶם הַתְּפִלָּה דַּיְקָא. וְאָמַר, שֶׁסְּעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְסֻגֶּלֶת לְבָנִים

וּלְגַדֵּל אֶת בָּנָיו בְּנָקֵל. וְלָכֵן הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ לְהִזָּהֵר בִּסְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק נ׳): כְּמוֹ רָאשֵׁי חֳדָשִׁים מִתְחַדְּשִׁים וּמִתְקַדְּשִׁים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְחַדְּשִׁים וּמִתְקַדְּשִׁים לָעוֹלָם הַבָּא. וּבְיוֹתֵר נִמְסָר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לֶחָג לְנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שָׁם פֶּרֶק מד): שָׁמְעוּ הַנָּשִׁים וְלֹא קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם לִתֵּן נִזְמֵיהֶן לְבַעְלֵיהֶן [לַעֲשׂוֹת מֵהֶם הָעֶגֶל], אֶלָּא אָמְרוּ לָהֶם אַתֶּם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת שִׁקּוּץ וְתוֹעֵבָה, שֶׁאֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַצִּיל. לֹא שָׁמְעוּ לָהֶם. וְנָתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שְׂכָרָן שֶׁל נָשִׁים בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵן מְשַׁמְּרוֹת רָאשֵׁי חֳדָשִׁים יוֹתֵר מִן הָאֲנָשִׁים. וְנָתַן לָהֶם שָׂכָר לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם עֲתִידוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר לְקַבֵּל אֶת רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה, וּמוֹדֶה וּמְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעוֹשֶׂה סְעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה אֶל רַב טוּב הַצָּפוּן יִזְכֶּה.

סֵדֶר הַלֵּל

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֲמִירַת הַלֵּל הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְזֶה שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ב׳), אֲשֶׁר עִנְיַן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה זֶה שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאָדָם מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ תָּמִיד, וְאוֹמֵר הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מח, סִימָן ז׳): עַל כָּל שֶׁבַח וְשֶׁבַח שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִין לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם. מַה טַּעַם (תְּהִלִּים כב, ד): ״וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל״, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אַהֲבָה, סִימָן ח׳): עַל־יְדֵי אֲמִירַת הַלֵּל בְּקוֹל גָּדוֹל, זוֹכִים לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְפָרָט בְּקוֹל גָּדוֹל שֶׁכֻּלָּם יִשְׁמְעוּ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל שֶׁאָדָם יוֹתֵר מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יוֹתֵר נִכְנֶסֶת בּוֹ אַהֲבָה עֲצוּמָה, אַהֲבָה עַזָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת מְרִיבָה, סִימָן ג׳): עַל־יְדֵי קְרִיאַת הַלֵּל, יוֹשִׁיעַ לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵאוֹיְבֶיךָ. כִּי כְּשֶׁאָדָם מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִדְבָּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעוֹ מֵאוֹיְבָיו, שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּבָר. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לוֹמַר הַלֵּל בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ נֵס. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׁירִים, סִימָן ג׳): אֲמִירַת הַלֵּל וּצְדָקָה מְסַגְּלִים לְחֵן בְּעֵינֵי הַשָּׁר. אִם אָדָם צָרִיךְ אֵיזֶה

יְשׁוּעָה דֶּרֶךְ שָׂר, בָּזֶה שֶׁהוּא אוֹמֵר הַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא נוֹתֵן צְדָקָה, מוֹצֵא חֵן בְּעֵינֵי הַשָּׂר וְרוֹאֶה יְשׁוּעָה. וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי: בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר הַלֵּל, תִּשְׂמַח מְאֹד עַל נַעַם חֶלְקְךָ, שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט שִׁיר הַשִּׁירִים, רֶמֶז ב׳): ״הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ״ — בְּהַלֵּל; כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד חָפֵץ לִשְׁמֹעַ בְּהִלּוּל שֶׁמְּהַלְלִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (פְּסָחִים קיז.): נֶחְלְקוּ הַלֵּל זֶה מִי אֲמָרוֹ? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל אֲמָרוּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ עַל הַיָּם, הֵם אָמְרוּ (תְּהִלִּים קטו, א): ״לֹא לָנוּ יְיָ״ה לֹא לָנוּ״, מְשִׁיבָה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרָה לָהֶן (יְשַׁעְיָה מח, יא): ״לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה״. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְהוֹשֻׁעַ וְיִשְׂרָאֵל אֲמָרוּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָמְדוּ עֲלֵיהֶן מַלְכֵי כְּנַעַן, הֵם אָמְרוּ: ״לֹא לָנוּ״ וּמְשִׁיבָה וְכוּ׳. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר: דְּבוֹרָה וּבָרָק אֲמָרוּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם סִיסְרָא. הֵם אָמְרוּ: ״לֹא לָנוּ״, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְשִׁיבָה וְאוֹמֶרֶת לָהֶם: ״לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה״. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: חִזְקִיָּה וְסִיעָתוֹ אֲמָרוּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם סַנְחֵרִיב. הֵם אָמְרוּ: ״לֹא לָנוּ״, וּמְשִׁיבָה וְכוּ׳. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: חֲנַנְיָה, מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה אֲמָרוּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע, הֵם אָמְרוּ: ״לֹא לָנוּ״ וּמְשִׁיבָה וְכוּ׳. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר אֲמָרוּהוּ בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. הֵם אָמְרוּ: ״לֹא לָנוּ״ וּמְשִׁיבָה וְכוּ׳. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נְבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶן תִּקְנוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ עַל כָּל פֶּרֶק וָפֶרֶק וְעַל כָּל צָרָה וְצָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עֲלֵיהֶם לְיִשְׂרָאֵל, וְלִכְשֶׁנִּגְאָלִין אוֹמְרִים אוֹתוֹ עַל גְּאֻלָּתָן. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי: שֶׁיֵּשׁ בַּאֲמִירַת הַלֵּל סוֹדוֹת וְיִחוּדִים עִלָּאִין, שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו מֵעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ אֵילּוּ יִחוּדִים נוֹרָאִים אַתָּה גּוֹרֵם בְּעֵת אֲמִירַת הַהַלֵּל, הָיִיתָ מִתְלַהֵב מֵרֹב שִׂמְחָה.

וְהִנֵּה הַטַּעַם בַּאֲמִירַת הַלֵּל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא קֹדֶשׁ, בְּחִינַת אַבָּא, כֻּלּוֹ רַחֲמִים, וּלְכָךְ אֵינוֹ מִתְפַּשֵּׁט רַק עַד סוֹף אֲצִילוּת, כִּי לֹא יָצְאוּ דִּינִין מִמֶּנּוּ. לְכָךְ בְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לֹא הַלֵּל וְלֹא י״ג מִדּוֹת שֶׁהוּא לְמַתֵּק דִּינִין, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין דִּינִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹם טוֹב, הוּא בְּחִינַת אִמָּא, שֶׁשָּׁה קְצָווֹת דְּאִמָּא גּוּפָא הֲאָרָה שְׁלֵמָה, אָמְנָם לְפִי שֶׁאִמָּא יֵשׁ שָׁם שֹׁרֶשׁ דִּינִין, וּלְכָךְ מְקַנֶּנֶת בַּבְּרִיאָה, לְכָךְ אוֹמְרִים הַלֵּל שָׁלֵם, לְמַתֵּק דִּינֶיהָ. וּלְפִי שֶׁבְּיוֹם טוֹב הַנְהָגָה מִשֶּׁשָּׁה קְצָווֹת דְּאִמָּא, שֶׁהִיא שֵׁם ס״ג, גִּימַטְרִיָּה יוֹם טוֹב, וְלֹא עַל־יְדֵי מַלְכוּת דְּאִמָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְלָאכָה, לָכֵן אָסוּר בְּיוֹם טוֹב בִּמְלָאכָה,

אַף בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ לוֹ יֵשׁ תּוֹסֶפֶת אוֹר הָאָרָה לְנוּקְבָא, שֶׁמְּקַבֶּלֶת הָאָרָה רַק מִמַּלְכוּת דְּבִינָה, לָכֵן אוֹמְרִים גַּם־כֵּן הַלֵּל לְמַתֵּק דִּינֶיהָ. כִּי הַלֵּל גִּימַטְרִיָּה אֲדנָ״י, מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת, וּבָזֶה הִיא נִמְתֶּקֶת, כְּמוֹ בְּי״ג מִדּוֹת. וְלָכֵן הַלֵּל בְּמָקוֹם י״ג מִדּוֹת, וּתְכַוֵּן בְּפְסוּקִים ״מִן הַמֵּצַר״ לְי״ג מִדּוֹת, דְּהַיְנוּ ט׳ תְּקוּנָא דִּיקְנָא דְּזְעִיר אַנְפִּין, וְיכַוֵּן לַעֲשׂוֹת זִווּג לֵאָה בִּקְרִיאָתָהּ בְּמָקוֹם ״וַיַּעֲבֹר״, וּלְפִי שֶׁאֵין עַתָּה הָאָרָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב, שֶׁשָּׁם מְקַבֵּל מִשִּׁשָּׁה קְצָווֹת דְּאִמָּא, וְכָאן רַק מִמַּלְכוּת אִמָּא, לָכֵן אֵין הַלֵּל גָּמוּר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְהִנֵּה הִיא אַחַר שֶׁהִקְטִינָהּ, חָזְרָה לְהִתְחַדֵּשׁ, לְמַתֵּק דִּינֶיהָ שֶׁגָּבְרוּ בְּמִעוּטָהּ, וּמִתְבַּטֶּלֶת יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת, וְנִצּוֹלוּ הָעוֹלָם מֵאַסְכָּרָה וּמִכָּל חֹלִי. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הַלֵּל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ דַּיְקָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ב׳, אות ד׳), כִּי הַלֵּל הֵפֶךְ הַקְּלִפָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יְלָלָה. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רה); כִּי יְנִיקָתָהּ מִמְּאוֹרֹת חָסֵר, וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחִיל הַתִּקּוּן, עַל־כֵּן אוֹמְרִים אָז הַלֵּל, שֶׁהוּא הֵהֶפֵךְ מִמֶּנּוּ. וְאֵין אוֹמְרִים רַק חֲצִי הַלֵּל, כִּי אָז הוּא רַק הַתְחָלַת הַמִּלּוּי וְהַתִּקּוּן. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא בְּיוֹם טוֹב. וְאָז אוֹמְרִים הַלֵּל שָׁלֵם. וּמֵאַחַר שֶׁרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), וְעַל זֶה מְרַמֵּז מַה שֶּׁאוֹמְרִים חֲצִי הַלֵּל. דְּהַיְנוּ הַלֵּל בְּדִלּוּג. כִּי כֵן הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ כְּסֵדֶר מְדַרְגָּה לְדַרְגָּה רַק בְּדִלּוּג, כִּי צָרִיךְ לְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ עַל כַּמָּה מַדְרֵגוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מט) עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים סח, יג): ״מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן״, שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד וְלִקְפֹּץ וּלְדַלֵּג עַל הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁיַּשִּׂיג אֶת הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁאָבַד עַל־יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו. וְכֵן מוּבָא בַּזֹּהַר (חַיֵּי־שָׂרָה קכט:): זַכָּאִין אִינּוּן מָאריָהוֹן דִּתְשׁוּבָה, דְּהָא בְּשַׁעֲתָא חֲדָא, בְּיוֹמָא חֲדָא, בְּרִגְעָא חֲדָא, קָרִיבִין לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה דְּלָא הֲוָה הָכֵי אֲפִלּוּ לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּאִתְקָרִיבוּ גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה שְׁנִין, עַיִּן שָׁם. וְלָכֵן רְאֵה עַכְשָׁו בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ לוּמַר הַלֵּל בְּדִלּוּג דַּיְקָא, כִּי עַכְשָׁו הוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, וְאִי אֶפְשָׁר לָלֶכֶת כְּסֵדֶר, אֶלָּא צְרִיכִים לִבְרֹחַ תֵּכֶף־וּמִיָּד מֵהָרָע וְהַטֻּמְאָה וְהַזְּהָמָה שֶׁנִּלְכַּד בָּהֶם, וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה. כִּי בֶּאֱמֶת עַל זֶה מְרַמֵּז רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁבְּכָל פַּעַם אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, וְלֹא לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל. כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן נא), שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת זָקֵן, אֶלָּא תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, וְלֹא לָתֵת לְעַצְמוֹ לְהִתְיָאֵשׁ כְּרֶגַע, כִּי הַיֵּאוּשׁ הוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא הָרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בָּאָדָם, וְלוֹמַר לוֹ, שֶׁאֵין לוֹ כְּבָר

סדר הלל

אלו ימים שגומרים בהם את ההלל (בגולה): ב׳ ימים ראשונים של פסח, ב׳ ימים של שבועות, ט׳ ימים של חג הסוכות עם שמיני עצרת, ח׳ ימים דחנוכה, והסימן הוא בבט״ח:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרֹא אֶת הַהַלֵּל:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה, הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבוֹרָךְ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

שׁוּם תִּקָּוָה וְתוֹחֶלֶת, וּכְבָר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, אִם רַק יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מח), שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וַאֲפִלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו בֵּין כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים, וְהוּא חוֹזֵר וְנוֹפֵל, אָסוּר לוֹ לְהִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, שֶׁזֶּה רֹאשׁ חֹדֶשׁ, לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה מֵרֹאשׁ דַּיְקָא בְּכָל פַּעַם, וְעַל־יְדֵי־זֶה סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְיִזְכֶּה לְהִתְעַנֵּג בַּעֲרֵבוּת נְעִימוּת זִיו יְדִידוּת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיַגִּיעַ אֶל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְהַגִּיעַ בְּזֶה הָעוֹלָם.

הַלְלוּ עַבְדֵי ה׳

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, אַתָּה צָרִיךְ לְהִתְלַהֵב מְאֹד, כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא שֶׁבַח גָּדוֹל עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, שֶׁבָּא מִמָּקוֹם סָתוּם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיְחִי רלב:): תָּא חֲזֵי, הַלְלוּיָהּ, הָכָא אִית שִׁבְחָא עִלָּאָה דְּמָארֵי דְּכֻלָּא, אֲתַר דְּלָא שַׁלְטָא בֵּיהּ עַיְנָא לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא, דְּאִיהוּ טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין. וּמַאן אִיהוּ י״ה, שְׁמָא עִלָּאָה עַל כֻּלָּא. וּבְגִין כָּךְ הַלְלוּי״ה שִׁבְחָא וּשְׁמָא כַּחֲדָא כְּלִילָן כַּחֲדָא. וְהָכָא סָתִים מִלָּה דְּאָמַר הַלְלוּיָהּ וְלֹא אָמַר מַאן הַלְלוּיָהּ, לְמָאן אָמְרוּ הַלְלוּ, אֶלָּא כְּמַה דְּי״ה סָתִים הָכִי שִׁבְחָא דִּשְׁבוּחֵי סָתִים. אִינּוּן דְּמַשְׁבְּחִי לָא יַדְעָנָא מַאן אִינּוּן, וְהָכִי אֲצְטְרִיךְ לְמֵימָר כֹּלָּא סָתִים בְּרָזָא עִלָּאָה וּלְבָתַר דְּסָתִים בְּרָזָא עִלָּאָה גָּלֵי. וְאָמַר: ״הַלְלוּ עַבְדֵי הַוָ״ה הַלְלוּ אֶת שֵׁם הַוָ״ה״ בְּגִין דְּדָא אִיהוּ אֲתַר דְּלָא סָתִים כְּהַהוּא עִלָּאָה

טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין, דָּא הוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי שֵׁם, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוּאֵל ב, ו, ב): "אֲשֶׁר נִקְרָא שָׁם שֵׁם יְהוָ"ה", קַדְמָאָה סָתִים דְּלָא גַּלְיָא, סָתִים וְגַלְיָא. וּבְגִין דְּקַיְמָא בְּאִתְגַּלְיָא אָמַר אִינּוּן דְּקָא מְשַׁבְּחֵי לְהַהוּא אֲתַר מַאן אִינּוּן, וְקָאָמַר דְּאִינּוּן עַבְדֵי יְהוָ"ה, דְּאִתְחַזּוּן לְשַׁבְּחָא לַאֲתַר דָּא. "יְהִי שֵׁם יְהוָ"ה מְבֹרָךְ", מַאי שְׁנָא דְּקָאָמַר יְהִי? אֶלָּא יְהִי רָזָא דְּאַמְשָׁכוּתָא מֵהַהוּא אֲתַר עִלָּאָה דְּאִיהוּ סָתִים דְּקָאָמַרְן דְּאִיהוּ י"ה, עַד רָזָא דְּבְרִית דְּאִיהוּ יו"ד תַּתָּאָה כְּגַוְנָא דְּיו"ד עִלָּאָה שְׁרוּתָא כְּסוּפָא. וּבְגִין כָּךְ יְהִי רָזָא דְּאַמְשָׁכוּתָא מִטְּמִירָא דְּכָל טְמִירִין, עַד דַּרְגָּא תַּתָּאָה. וּבְמִלָּה דָּא אֶתְקַיֵּם כָּל עֻבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר יְהִ"י רָקִיעַ, יְהִ"י מְאוֹרוֹת, יְהִ"י אוֹר. בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין דִּלְעֵילָּא כְּתִיב: יְהִ"י, בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין דִּלְתַתָּא לָא כְּתִיב יְהִ"י, בְּגִין דְּרָזָא דָּא דְּאִיהוּ מֵרָזָא עִלָּאָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין לָא אֶתְקַיֵּם אֶלָּא בְּמִלִּין עִלָּאֵי דִּלְעֵילָּא וְלָא אִתְמַר בְּאִינּוּן מִלִּין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא, וּבְדָא מִתְבָּרֵךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּכֻלָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב: "יְהִ"י שֵׁם יְהוָ"ה מְבֹרָךְ" וְגוֹ', עַיֵּן שָׁם. וְאָמַר "הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָ"ה", כִּי אָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאַף שֶׁנִּקְרָא בֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יד, א): "בָּנִים אַתֶּם לַיהוָ"ה אֱלֹקֵיכֶם", עִם כָּל זֹאת הַשְׁלֵמוּת, שֶׁגַּם הַבֵּן יַשְׁלִיךְ אֶת חָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי, וְיַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּבְחִינַת עֶבֶד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ה'); וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עֶבֶד, בְּסוֹד "עַבְדֵי יְהוָ"ה", עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנַעַת זֵהֲמַת הָעֶבֶד דְּסִטְרָא אַחֲרָא. כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ג', אוֹת מג); עַל־כֵּן עַתָּה צְרִיכִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּעֲבוֹדוֹת דַּיְקָא, אַף־עַל־פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין זוֹ עֲבוֹדָה כְּלָל, כִּי מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה הַתַּעֲנוּג הֲכִי גָּדוֹל מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים, וְאֵין זֶה נִקְרָא עֲבוֹדוֹת כְּלָל, שֶׁזֶּה סוֹד הַשָּׂגַת הַבֵּן, שֶׁהוּא מִתְעַנֵּג וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם אָבִיו. וְלָכֵן צְרִיכִים לִרְאוֹת שֶׁלֹּא תִּקָּרֵא עֲבוֹדוֹת הַשֵּׁם, כִּי אֵין זוֹ עֲבוֹדוֹת כְּלָל, אֲבָל מֵחֲמַת אֲחִיזַת זֵהֲמַת הָעֶבֶד שֶׁנִּתְאַחֵז בְּכָל אֶחָד, וְלָכֵן צְרִיכִים עֲבוֹדוֹת דַּיְקָא, וְזֶהוּ "הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָ"ה הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָ"ה", כִּי עַל־יְדֵי עֲבֹדֵי יְהוָ"ה שֶׁעוֹבְדִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל עֲבוֹדוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאָז נִגְדָּל שֵׁם יְהוָ"ה, וְזֶה "יְהִי שֵׁם יְהוָ"ה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם", כִּי עַל־יְדֵי בִּטּוּל הָעֲבוֹדוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר שֶׁנִּתְאַחֵז בָּאָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַד עוֹלָם, כִּי נִזְכֶּה אַחַר־כָּךְ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ שֵׁם הָעֶצֶם יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים, שֶׁנִּזְכֶּה לְגַדֵּל

מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ, מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה: רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה, עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת, הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל, מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה, הַלְלוּיָהּ:

וּלְבָרֵךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְזֶהוּ "מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם הַוָיָ"ה"; כִּי אַחַר בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ, אָז הוּא חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר אַחִיזַת הָעֲבֵד, שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ שֶׁקֶר, וּכְשֶׁמַּכְנִיעִים אֶת זֶה, עַל־יְדֵי עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, אָז מֵאִיר אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ, שֶׁהוּא מִקָּצֶה עַד קָצֶה, מִקָּצֶה הָעֶלְיוֹן עַד קָצֶה הַתַּחְתּוֹן, מִיּוֹם עַד לַיְלָה, מִתַּכְלִית הָאוֹר עַד תַּכְלִית הַחֹשֶׁךְ, "מְהֻלָּל שֵׁם הַוָיָ"ה", כִּי עַל־יְדֵי עַבְדֵי הַשֵּׁם הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הַמַּשְׁלִיכִים אֶת חָכְמָתָם לְגַמְרֵי, וְעוֹבְדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּבְחִינַת עֶבֶד, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם דּוֹחִים אֶת הַשֶּׁקֶר וְהַזֻּהָמָה שֶׁל הָעֶבֶד, עַד שֶׁמַּכִּירִים שֵׁם הַוָיָ"ה, שֶׁהוּא הָאֱמֶת בְּכָל מָקוֹם, עַד שֶׁכֻּלָּם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, וְשָׂרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל שֵׁם הַוָיָ"ה בָּרוּךְ הוּא בֶּאֱמֶת תָּמִיד. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם הַמְזַמּוֹר: "אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ", כִּי פָּתַח בְּעֶבֶד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַלְלוּ עַבְדֵי הַוָיָ"ה", וְסִיֵּם בְּבֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה", כִּי כֵן הַדָּבָר, שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִים לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עֲבֵדוּת, לְהַשְׁלִיךְ אֶת חָכְמָתוֹ הַמְדֻמֶּה לְגַמְרֵי, לַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּעֶבֶד הָעוֹשֶׂה רְצוֹן רַבּוֹ, כִּי מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף נִקְרָא בְּשֵׁם עֲבֵדוּת, וּכְשֶׁעוֹבְדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּבְחִינַת עֶבֶד, עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִים עֲבוֹדַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאַחַר־כָּךְ זוֹכִים לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנִּקְרָאִים בִּבְחִינַת בֵּן, אֵם הַבָּנִים דַּיְקָא.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּאָמְרָךְ "יְהִי שֵׁם הַוָיָ"ה מְבֹרָךְ", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת ד' מִלּוּאִים: ע"ב כָּזֶה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י. ס"ג כָּזֶה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י. מ"ה כָּזֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ב"ן כָּזֶה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, שֶׁעוֹלֶה בְּיַחַד בְּמִסְפַּר רל"ב, וְהַמִּלּוּאִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם: מ"ו ל"ז י"ט כ"ו, עוֹלֶה קכ"ח, וּבְיַחַד עוֹלִים ש"ס. "מְהֻלָּל שֵׁם הַוָיָ"ה" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹועֵז:
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו:

כְּמִנְיַן קפ״ד קס״ו, שֶׁהֵם אֲחוֹרַיִם דְּמִלּוּי ע״ב ס״ג. ״רָם עַל כָּל גּוֹיִם הַוָ״ה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ״, תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת עוֹלֶה כְּמִנְיַן הַוָ״ה מצפ״ץ ע״ב. ״מִי כַּהַוָ״ה אֱלֹקֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן א״ל אדנ״י. ״מְקִימִי מֵעָפָר דָּל״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן אהי״ה ס״ג. ״מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת ס״ג ב״ן. וּתְכַוֵּן הֵיטֵב אֶל פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁהָיִיתָ עַד עַכְשָׁו בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מֵרֹב רַחֲמָנוּתוֹ קָיֵם בְּךָ ״הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת״ בֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים, וְלִבְלִי לְהִתְנַגֵּד עֲלֵיהֶם, וְכָל מַה שֶּׁנָּפַלְתָּ וְיָרַדְתָּ, הַכֹּל הָיָה כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לְהִתְעַלּוֹת בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז, וְלִרְאוֹת בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְקַשֵּׁר עוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה ״הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ״, וְתַזְכִּיר לְעַצְמְךָ הֵיטֵב, בְּאֵיזֶה מָקוֹם מְזֻהָם הָיִיתָ עַד עַכְשָׁו, וּבְאֵיזֶה זֶבֶל וְלִכְלוּךְ נָפַלְתָּ וְנִשְׁלַכְתָּ, וְעַכְשָׁו ״מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ״, שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּיִחַד עִם הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים, וְאֵינְךָ מִתְנַגֵּד עֲלֵיהֶם, שֶׁבָּזֶה אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמְךָ מְאֹד. ״מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה״, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל עוֹלָם הַבָּא וְעוֹלָם הַזֶּה גַּם יַחַד, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיֵּצֵא קנז): אָמַר רַבִּי חִיָּא, רוּחַ דְּקֻדְשָׁא קָאָמַר, מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת דָּא רָחֵל, אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה דָּא לֵאָה, מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת דָּא עָלְמָא תַּתָּאָה, אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה דָּא עַלְמָא עִלָּאָה, בְּגִין כָּךְ הַלְלוּיָהּ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה!

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, תַּזְכִּיר אֶת עַצְמְךָ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְרָאוּ מַרְאוֹת אֱלֹקִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (דִּבְרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן ח׳): רָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי וּשְׁאָר כָּל הַנְּבִיאִים. וְשֶׁבֶט יְהוּדָה מָסְרוּ אֶת נַפְשָׁם הָרִאשׁוֹנִים לְקִדּוּשׁ לְתוֹךְ הַיָּם, שֶׁזֶּה ״הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ״, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה כד, סִימָן א׳): אִלּוּלֵי שֶׁבֶט יְהוּדָה שֶׁקִּדֵּשׁ תְּחִלָּה וְקִדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ״, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא

הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן: מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס, הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ, מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב: הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם, חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם:

זָכָה כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְקַשֵּׁר אֶת הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת אֶל לִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, שֶׁזֶּה "יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו", כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לד), וְעַל־יְדֵי־זֶה שָׁרוּ שִׁירָה עַל הַיָּם, כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ וּכְפִי הַשָּׂגָתוֹ בְּהֶאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִתְנָה תְּנַאי עִם הַיָּם בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁיִּבָּקַע, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בְּשַׁלַּח מט.): בְּשַׁעֲתָא דְּקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְיַמָּא קָרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵמָּנָא רַבְרְבָא דְּעַל יַמָּא, אָמַר לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּעַבְדִית אֲנָא עַלְמָא מְנִיתִי לָךְ עַל יַמָּא, וּתְנַאי אִית לִי עַל יַמָּא דִּי יִבְזַע מֵימוֹי מִקַּמֵּי בָּנַי, הַשַּׁתָּא מַטָּא עִדָּנָא דִּיעַבְרוּ בָּנַי בְּגוֹ יַמָּא, עַיֵּן שָׁם; וְנִבְקַע הַיָּם רַק בִּזְכוּת יוֹסֵף, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, מִזְמוֹר קיד): "הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס". דָּבָר אַחֵר: רָאָה אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף יוֹרֵד לַיָּם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יָנוּס הַיָּם מִפְּנֵי הַנָּס מִן הָעֲבָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּנָס הַחוּצָה" (בְּרֵאשִׁית לט, יג), אַף הַיָּם נָס מִפָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס"; וְכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, נִפְתָּחִים הַשָּׁמַיִם בְּפָנָיו, שֶׁזֶּה סוֹד קְרִיעַת יַם סוּף, הַיְנוּ קְרִיעַת וּבְקִיעַת יַם הַדַּעַת, הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. כִּי מִי שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פּוֹתֵחַ לְפָנָיו אֶת כָּל שַׁעֲרֵי הַחָכְמָה. וְכֵינָן שֶׁמִּתְגַּלֶּה לָאָדָם רָזֵי הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, וְרוֹאֶה לְפָנָיו אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מִיָּד נִתְבַּטֵּל לְפָנָיו כָּל הַבְּרִיאָה, וְאֵינוֹ רוֹאֶה רַק עֶצֶם אֱלֹקוּת הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר. שֶׁזֶּה "**הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן**", שֶׁרוֹאֶה אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת מִתְבַּטְּלִים לְגַבֵּי גִּלּוּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁשּׁוֹאֵל עַצְמוֹ מַה זֶּה וְעַל מֶה זֶּה: "**מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר, הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן**", תֵּכֶף־וּמִיָּד מֵשִׁיב לְעַצְמוֹ: "**מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב**", מֵחֲמַת גֹּדֶל גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּתְגַּלֶּה אֲלֵיהֶם, אָז רוֹאֶה אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ זָזָה מִלְּפָנָיו. וְזֶה כֹּחַ הַצַּדִּיקִים, שֶׁמֵּרֹב דְּבֵקוּתָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ יְכוֹלִים לַהֲפֹךְ אֶבֶן דּוֹמֶם לַאֲגַם מַיִם, שֶׁזֶּה: "**הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם**"; וְלָכֵן

בר״ח ובחוה״מ פסח גם שני ימים האחרונים של פסח מדלגין זה

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד, עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ:
לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם, אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם, כֹּל
אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב, מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם
וְלֹא יְדַבֵּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ, אַף

בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד אֶל מַה יִּלּוֹד אִשָּׁה יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר "בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם ב״ן, וְסוֹפֵי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן עֶשֶׂר פְּעָמִים הוי״ה אהי״ה. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר "בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת: ל״ז י״ט כ״ו. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם מ״ה. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן אֱלֹהִי״ם. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "רָאָה הַיָּם וַיָּנֹס", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן מ״ה קס״ו. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "הַיָּם רָאָה", תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת מ״ה וְרָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן אהי״ה קפ״ד. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "יוֹסֵב" תְּכַוֵּן שֶׁעוֹלֶה ע״ב. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס", תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת ע״ב ס״ג. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי תֵּבוֹת כְּמִנְיַן עֶשֶׂר פְּעָמִים אהי״ה. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "מִלִּפְנֵי", תְּכַוֵּן שֶׁעוֹלֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים אהי״ה. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "אָדוֹן", תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה עוֹלֶה שֵׁם ב״ן עִם אוֹתִיּוֹתָיו. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "חוּלִי" תְּכַוֵּן שֶׁהוּא שֵׁם יו״ד ה״א וי״ו ה״א. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר "אָרֶץ", תְּכַוֵּן אֱלֹקִי״ם בְּמִלּוּי אלפי״ן. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר "אֱלוֹהַּ" תְּכַוֵּן שֶׁזֶּה עוֹלֶה מ״ב, שֶׁהוּא שֵׁם הַשְׁמִירָה. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר "יַעֲקֹב", תְּכַוֵּן שֶׁעוֹלֶה אהי״ה קס״א. וְהָעִקָּר צָרִיךְ שֶׁתַּכְנִיס בְּעַצְמְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי, פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וְתָשִׂים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ אֵיךְ שֶׁאַתָּה יוֹצֵא עַכְשָׁו מִמִּצְרַיִם, וְנִבְקָע לְךָ הַיָּם, שֶׁכְּבָנָה פְּשׁוּטָה זוֹ כְּבָר תַּעֲלֶה אֶל רוֹם הַמַּעֲלוֹת, וְיִמְשְׁכוּ עָלֶיךָ שְׁמוֹת אֵלּוּ תָּמִיד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

לֹא לָנוּ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, תִּשְׂמַח מְאֹד שֶׁזָּכִיתָ לְהִבָּרֵא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשַׂנִי גּוֹי, אֲשֶׁר אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן,

חֵלֶק ב׳, סִימָן י׳), אֲשֶׁר אֵין עוֹד שִׂמְחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, שֶׁאָדָם שָׂמֵחַ בִּנְקֻדַּת יַהֲדוּתוֹ. וְלָכֵן אָנוּ מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ: "**לֹא לָנוּ**", הַיְנוּ לֹא בִּשְׁבִילֵנוּ תִּגְאַל אוֹתָנוּ, אֶלָּא "**כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ, לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם**", וְהֵם מִתְלוֹצְצִים מֵאִתָּנוּ, וְהֵם מִתְגָּרִים בָּנוּ. וּבֶאֱמֶת אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְציאוּת בִּלְעָדֶיךָ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּתְךָ הוּא, כִּי דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ שֶׁהִתְלַבַּשְׁתָּ בָּהֶם, כִּבְיָכוֹל, וְאָנוּ יוֹדְעִים אֲשֶׁר "**וַאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם, כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה**", כִּי הַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וּבֶאֱמֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה סוֹבֵב עַל שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, שֶׁיִּסְבְּלוּ עַם יִשְׂרָאֵל מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַגָּלוּת, וְכֵן עַל סוֹף הַגָּלוּת, כְּשֶׁתִּהְיֶה מִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, שֶׁהִיא הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, שֶׁיָּקוּמוּ הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת נֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל, וְזֶה גּוֹ״ג וּמָגוֹ״ג — עוֹלֶה שִׁבְעִים, כִּי הָרָע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף, יִתְגַּבֵּר וְיִתְפַּשֵּׁט עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו); וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסָחִים קיח.): וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא לָנוּ הֲוָיָ״ה לֹא לָנוּ — זוֹ שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, אִיכָּא דְּאָמְרֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא לָנוּ הֲוָיָ״ה לֹא לָנוּ — זוֹ מִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג. וְלָכֵן בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תְּכַוֵּן בּוֹ מְאֹד מְאֹד, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת טֻמְאַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר "**פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ, אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ, אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן, יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם**", וַאֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר "**כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בּוֹטֵחַ בָּהֶם**". וַאֲנַחְנוּ עַם יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים רַק לִבְטֹחַ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵין לָנוּ מִי שֶׁיִּשְׁמֹר עָלֵינוּ וְיַצִּילֵנוּ מִכָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתֵיהֶם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ. וְעַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים: "**יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּהֲוָיָ״ה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא**", כִּי אֵין לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּמִי לִבְטֹחַ, אֶלָּא עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְכֵן אֶפְלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֹּהֲנִים וְיִרְאֵי הַשֵּׁם, שֶׁהֵם זָכוּ כְּבָר לָצֵאת מִתַּאֲוַת שִׁבְעִים אֻמּוֹת, עִם כָּל זֹאת גַּם הֵם אֵין לָהֶם עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לִבְטֹחַ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֶפְלּוּ הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכְּבָר דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁעָלָיו לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מַעְלָה מַעְלָה, וּכְנֶגֶד כָּל עֲלִיָּה יֵשׁ יְרִידָה לְפִי בְּחִינָתוֹ, וְעָלָיו לִבְטֹחַ רַק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּאָמְרְךָ "**אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם**" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי

לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ, לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה, עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה, עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה, עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה, הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, וְלֹא כָּל יוֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ:

תֵּבוֹת ב״ן, וְסוֹפֵי תֵּבוֹת מ״ו, וּכְשֶׁתֹּאמַר ״לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מ״ה, וְסוֹפֵי תֵּבוֹת ב״ן (עִם הַכּוֹלֵל), וּכְשֶׁתֹּאמַר ״לֹא לָנוּ הַוָ״ה לֹא לָנוּ״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת ק״ל, וְסוֹפֵי תֵּבוֹת י״ט, וּכְשֶׁתֹּאמַר ״עַל חַסְדְּךָ״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי תֵּבוֹת עוֹלֶה מ״ו ל״ז י״ט כ״ו, וּכְשֶׁתֹּאמַר ״יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּהַוָ״ה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא״, תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת ע״ב ב״ן, וְתֵן תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל גֹּדֶל הַזְּכוּת וְהַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ שֶׁנִּבְרֵאתָ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ תִּנָּצֵל מֵהָרָע הַכּוֹלֵל שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף, וְתִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין עֶלְיוֹנִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַוָ״ה זְכָרָנוּ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּאָמְרְךָ מִזְמוֹר זֶה, תְּדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתִזְכֹּר בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), אֲשֶׁר צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַל הַזִּכָּרוֹן מְאֹד, שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשְׁכְחָה, שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֵר תָּמִיד בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּרָכָה וְכֵן עַל בְּנֵי בֵיתוֹ, וּמוּבָא בַּזֹּהַר (וַיְחִי רלג): הַוָ״ה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ — אִלֵּין גּוּבְרִין, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל — אִלֵּין נָשִׁין, בְּגִין

דִּדְכוּרִין בַּעָיִין לְאִתְבָּרְכָא בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר נָשִׁין, וְנָשִׁין לָא מִתְבָּרְכָאן, אֶלָּא מִבִּרְכָתְהוֹן דִּדְכוּרִין, דְּכַד דְּכוּרִין מִתְבָּרְכָן כְּדֵין נָשִׁין מִתְבָּרְכָן, עַיֵּן שָׁם. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהַבְּרָכָה מְצוּיָה אָז הֵם פָּרִים וְרָבִים, שֶׁזֶּה "**יוֹסֵף הַוָ״ה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם, בְּרוּכִים אַתֶּם לַהַוָ״ה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ**"; כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה בָּאָה דַּיְקָא כְּשֶׁאָדָם מְחַבֵּר אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, הַיְנוּ אַף שֶׁנִּמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, עִם כָּל זֹאת זוֹכֵר תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְחַבֵּר אֶת הָעוֹלָם הַבָּא אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁפָּעוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת. וְלָכֵן הַשֵּׁם שֶׁבָּרָא בּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הוּא אהו״ה, שֶׁעוֹלֶה טו״ב. "**הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַהַוָ״ה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם**", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת לה.): רַבִּי לֵוִי רָמֵי כְּתִיב: לַהַוָ״ה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, וּכְתִיב (תְּהִלִּים קטו): "הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַהַוָ״ה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם? לָא קַשְׁיָא, כָּאן קֹדֶם בְּרָכָה, כָּאן לְאַחַר בְּרָכָה; כִּי קֹדֶם בְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זֶה לֹא שֶׁלּוֹ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה נַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְבָרֵךְ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְהַכֹּל שַׁיָּךְ אֵלָיו. כִּי לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, אֶלָּא בִּשְׁבִיל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁיְּשַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ אוֹתוֹ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁתֹּאמַר: "**הַוָ״ה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כ״ז, שֶׁהֵם כ״ב אוֹתִיּוֹת אָלֶ״ף־בֵּי״ת וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מנצפ״ך. כִּי עִקַּר הַזְּכִירָה בָּא עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכ״ז אוֹתִיּוֹת אָלֶ״ף־בֵּי״ת וּמנצפ״ך. וּבְשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "**יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן**" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת י״ד, כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הַכֹּהֵן הוּא בַּיָּד דַּיְקָא, וּכְשֶׁתֹּאמַר "עֹשֵׂה שָׁמַיִם" תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת מ״ה, וּכְשֶׁתֹּאמַר "וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּמִסְפַּר אֱלֹהִי״ם עִם הַכּוֹלֵל, וּכְשֶׁתֹּאמַר "**לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מ״ה. וּצְרִיכִים לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁמֵּת, אָז צָרִיךְ רַחֲמִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ דּוּמָ״ה, שֶׁהוּא הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה לִנְקֹם בָּרְשָׁעִים בְּגֵיהִנּוֹם. וְלָכֵן אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, וְאָז לֹא יִצְטָרֵךְ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ דּוּמָ״ה, וְיִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֶל אֵיזוֹ מַדְרֵגָה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל זְמַן שֶׁהוּא חַי, לֹא הָיִיתָ מְבַלֶּה אֶת זְמַנְּךָ, אֶלָּא עוֹסֵק תָּמִיד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּלְהַכְנִיס בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ זִכָּרוֹן בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

בר״ח ובחוה״מ פסח גם שני ימים האחרונים של פסח מדלגין זה

אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי, וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי, צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק, וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה, דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמְנוּחָיְכִי, כִּי יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה, אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה, בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי, כָּל הָאָדָם כֹּזֵב:

אָהַבְתִּי

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, עָלֶיךָ לְהִתְמַלֵּא עִם אַהֲבָה גְּדוֹלָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל תְּפִלָּתְךָ וְתַחֲנוּנֶיךָ שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִשְׁפֹּךְ נַפְשְׁךָ כַּמַּיִם בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: ״אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא״, כִּי כָּל זֶה נֶאֱמַר עַל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת מְאֹד עַל הָאָדָם וְרוֹצוֹת לְיַאֲשׁוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶת הַמָּוֶת, כְּדֶרֶךְ הַמִּתְיָאֲשִׁים. וּבֶאֱמֶת גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וַאֲפִלּוּ שֶׁאָדָם נָפַל בְּעֹמֶק עֲמָקִים, בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, עֲדַיִן גַּם שָׁמָּה לֹא יִתְיָאֵשׁ מִלְּצְעֹק וְלִזְעֹק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, עָלָיו לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדְךָ, אַיֵּה הַמָּקוֹם שֶׁאֲנִי יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתְךָ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יב), שֶׁאָז עוֹלֶה עַד תַּכְלִית הָעֲלִיָּה; כִּי כְּשֶׁאֵין אָדָם מִתְיָאֵשׁ בְּמַצָּבִים הֲכִי קָשִׁים שֶׁלּוֹ, אָז זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁזֶּה ״וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי, חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ״, כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם קוֹרֵא רַק לְשֵׁם הַוָּי״ה בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו: מַלְּטָה נַפְשִׁי מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו שֶׁנָּפַלְתִּי אֵלָיו, וְהוּא עַקְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא מְבַטֵּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּטֵל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְנַעֲשֶׂה כְּמוֹ פֶּתִי וְדַל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, אָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר ״כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי״; כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ, שֶׁבְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לֹא יִתֵּן לְעַצְמוֹ

לְהִתְיָאֵשׁ וְלִפֹּל, וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא כְּבָר בְּהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, וּבָא בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּמוּר, וְעוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ כְּפֶתִי וְדַל, אָז דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה אֵלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּגִלּוּי אֵין סוֹף, וְיִתְעַנֵּג בַּעֲרֵבוּת יְדִידוּת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּה "**אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים**"; שְׁתֵּי אֲרָצוֹת: אֶרֶץ עִלָּאָה זֶה עוֹלָם הַבָּא, אֶרֶץ תַּתָּאָה זֶה עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת יַחַד, וְנַעֲשֶׂה אַרְצוֹת הַחַיִּים, כִּי מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב מְאֹד, עַד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, כִּבְיָכוֹל, עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, בְּסוֹד (וַיִּקְרָא כו, יב): "וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹקִים, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל: אֲטַיֵּל עִמָּכֶם בְּגַן־עֵדֶן כְּאֶחָד מִכֶּם וְלֹא תִּהְיוּ מִזְדַּעְזְעִים מִמֶּנִּי; וְכָל זֶה זוֹכִים דַּיְקָא עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא עוֹזְבִים אוֹתוֹ, וְכֵן מְדַבְּרִים עִם בְּנֵי־אָדָם תָּמִיד דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁזֶּה "**הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד**"; כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן מד), שֶׁהֶאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, ב): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי", הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים הֶאֱמוּנָה בַּפֶּה, זֶה בְּעַצְמוֹ הֶאֱמוּנָה, וְגַם עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לִידֵי אֱמוּנָה. וְלָכֵן לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ לֶאֱמוּנָה צְרִיכִים הַרְבֵּה לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהַרְבֵּה לְדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם, שֶׁזֶּה "**הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר**", כִּי עִקַּר הֶאֱמוּנָה תָּלוּי כְּפִי הַדִּבּוּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְגַּלֶּה לִי אֶת הָאֱמֶת לַאֲמִתָּהּ, אֲשֶׁר "**אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב**", וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמֶת, סִימָן ט'): מִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת, אֲזַי הוּא מַכִּיר בְּאַחֵר, אִם אַחֵר דּוֹבֵר שֶׁקֶר אִם לָאו; כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁאָדָם מַאֲמִין בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִדְבָּק בֶּאֱמֶת. כִּי כָּל מַה שֶׁאָדָם יוֹתֵר נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יוֹתֵר אֱמֶת נִכְנָס בּוֹ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נא); וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר אֶת הַשֶּׁקֶר, וְאָז הוּא רוֹאֶה אֲשֶׁר כָּל הָאָדָם כּוֹזֵב, וְרַק רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אוֹתְךָ, וְתָבִין מַה לְּפָנֶיךָ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁתֹּאמַר: "**אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְהוָה אֶת**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם מ"ב, כִּי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מַעֲלֶה אֶת הַתְּפִלּוֹת לִהְיוֹת כְּלִי לְאַהֲבָה. וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**כִּי הִטָּה אָזְנוֹ**", תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת יה"ו, שֶׁהוּא ט"ל אוֹרוֹת, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מֵאַי"ן; כִּי עִקַּר הָעֲזָרָה שֶׁל אָדָם הוּא מֵאַי"ן, בְּסוֹד (תְּהִלִּים קכא, א): "מֵאַיִן

מָה אָשִׁיב לַיהוָה, כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם, נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה, הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ, אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה, וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם, נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה, בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם, הַלְלוּיָהּ:

יָבוֹא עֶזְרִי". וּכְשֶׁתֹּאמַר: "דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת דו"י, וּצְרִיכִים לַהֲפֹךְ אֶת זֶה אֶל יו"ד, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "אֶתְהַלֵּךְ' לִפְנֵי' יְהוָ'ה'", תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת יוה"ך, שֶׁהוּא שֵׁם הַשְּׁמִירָה שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם עַל הַדֶּרֶךְ, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כ"ו, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶבְכֶּ"ה, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ לָאָדָם לְבָכוֹת אֵיךְ שֶׁהַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר בָּעוֹלָם, עַד שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת, וּצְרִיכִים לִצְעֹק וְלִזְעֹק הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלָיו הָאֱמֶת, וְיֵדַע אֲשֶׁר כָּל אָדָם כּוֹזֵב, כִּי אִם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, וְאֵינוֹ רוֹצֶה רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְבַד, הוּא עֶצֶם הַשֶּׁקֶר, וְהוּא רַק יַטְעֶה אוֹתְךָ, וּצְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים שֶׁבְּנֵי־אָדָם לֹא יַטְעוּ אוֹתְךָ, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הַר"ן, סִימָן נא):

אֶת זֶה תְּקַבְּלוּ מִמֶּנִּי שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶתְכֶם הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם מַטְעֶה מְאֹד; וְאָדָם נִמְצָא תָּמִיד בְּסַכָּנָה, שֶׁלֹּא יַפִּילוּ אוֹתוֹ בְּנֵי־אָדָם לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הַר"ן, סִימָן פ'), אֲשֶׁר בְּנֵי־אָדָם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִמְנֹעַ וּלְהָסִית אֶת הָאָדָם, לְרַחֵקוֹ מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּמְצַדִּיקֵי אֱמֶת, יוֹתֵר מִיֵּצֶר הָרָע, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע אֵין לוֹ יְכֹלֶת רַק כְּפִי כֹּחוֹ, כְּפִי בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע מֵאֵיזֶה עוֹלָם שֶׁהוּא נִמְצָא, אֲבָל הָאָדָם הוּא כְּלָלִיּוּת גָּדוֹל, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן הַמְנִיעוֹת וְהַשֶּׁקֶר שֶׁל בְּנֵי־אָדָם הֵם יוֹתֵר מֵהַמְנִיעוֹת וְהַשֶּׁקֶר שֶׁל יֵצֶר הָרָע, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

מָה אָשִׁיב

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, תֵּתֵּן תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל אֲשֶׁר גָּמַל עִמְּךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וַאֲפִלּוּ שֶׁעָבְרָה עָלֶיךָ

כְּבָר מִדַּת הַדִּין, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, בְּחַיֶּיךָ, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִי״ם, שֶׁעוֹלֶה גִּימַטְרִיָּה כּוֹ״ס, עִם כָּל זֹאת תִּרְאֶה לְנַשְּׁאוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת שֵׁם אֱלֹהִי״ם שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין, וְתַמְשִׁיךְ בּוֹ אֶת שֵׁם יְהוָ״ה, שֶׁהוּא מִדַּת הָרַחֲמִים, שֶׁזֶּה **״כּוֹ״ס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא״**, וְאֵיךְ? עַל־יְדֵי **״וּבְשֵׁם יְהוָ״ה אֶקְרָא״**, שֶׁאַמְשִׁיךְ אֶת שֵׁם יְהוָ״ה בְּתוֹךְ שֵׁם אֱלֹהִי״ם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁכָּל מְאוֹרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו זֶה לְטוֹבָתוֹ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים נו, יא): ״בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָ״ה אֲהַלֵּל דָּבָר״, הֵן שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ טוֹב, שֶׁהוּא שֵׁם יְהוָ״ה, וְהֵן שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ הַהֶפֶךְ מֵהַטּוֹב, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִי״ם, תָּמִיד צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶּה הַמְשָׁכַת עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶה עִקַּר הַדַּעַת, שֶׁמְּיַחֲדִים יַחַד שֵׁמוֹת יְהוָ״ה אֱלֹהִי״ם, שֶׁזֶּה יִחוּד שָׁלֵם, הַמְשָׁכַת זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד); וְצָרִיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נז), אֲשֶׁר הָעִקָּר הוּא לְהָקִים אֶת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, וּלְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי נְדָר. וְזֶה **״נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ״**; כִּי אֵין עוֹד דָּבָר יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, שֶׁאָדָם נוֹדֵר וּמְקַיֵּם אֶת נִדְרוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא בָּא לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגוֹת רָמוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהוּא מוּכָן לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּה **״יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו״**; כִּי זוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁמּוּכָנִים לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם בְּכָל עֵת וָרֶגַע אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וּמַשְׁלִיכִים אֶת עַצְמָם לְבְחִינַת בֵּן וְלִבְחִינַת עֶבֶד, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁהִתְפָּאֵר דָּוִד וְאָמַר: **״אָנָּה יְהוָה כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ, אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ, פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי״**; כִּי הוּא זָכָה לְבַטֵּל מְנַפְּשׁוֹ וּמִנַּפְשׁ הַדְּבֵקִים בּוֹ אֶת הֲעַבְדוּת שֶׁל הַבֵּן שִׁפְחָה, עַד שֶׁזָּכָה לְהַגִּיעַ לִמְלוּכָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֱמֶת. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יא); וְלָכֵן זָכָה לִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְהָעוֹלָם, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁהוּא יוֹצִיא אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבְדוּת שֶׁל בֶּן הָעֶבֶד, וְיִזְכּוּ לְהַגִּיעַ לַעֲבְדוּת שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ז׳); וְלָכֵן בְּקֵשׁ דַּיְקָא בִּלְשׁוֹן **״אֲנִי עַבְדְּךָ״**, כִּי הוּא זָכָה לַעֲבְדוּת שֶׁל בֶּן הַמֶּלֶךְ, וְכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ לְזֶה, עַל־יְדֵי שֶׁמְּסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי, וְזוֹכֶה לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתָמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת. וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא

הַלְלוּ אֶת יְהוָה כָּל גּוֹיִם, שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים:
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וֶאֱמֶת יְהוָה לְעוֹלָם,
הַלְלוּיָהּ:

יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. "לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא"; עַל־יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁאָדָם נוֹתֵן לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'); עַד "**בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ**"; שֶׁאֲפִלּוּ בַּחֲצֵרוֹת, שֶׁהוּא כְּלַל הַחוּץ, מְהַפְּכִים לְבֵית הַשֵּׁם, וּמַכְנִיסִים שָׁם יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא יִרְאָה שְׁלֵמָה. וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁאָדָם נִבְרָא אֵלֶיהָ — לַהֲפֹךְ אֶת הַחוּץ לִפְנִים, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַשַּׁבָּח וְהַתּוֹדָה שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁצָּרִיךְ לָתֵת תָּמִיד לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי! אֲשֶׁר בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר: "נֶגְדָּה' נָא' לְכָל' עַמּוֹ'", תִּכָּוֵן סוֹפֵי תֵּבוֹת שֵׁם אֱלוֹ"ה, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "אֲ'מָתֶךָ פִּ'תַּחְתָּ לִ'מוֹסֵרָי", תִּכָּוֵן רָאשֵׁי תֵּבוֹת פֶּ"א, וּבְשָׁעָה שֶׁתֹּאמַר: "וּבְשֵׁם' יְהוָה' אֶקְרָא'", תִּכָּוֵן סוֹפֵי תֵּבוֹת מֵאָ"ה, שֶׁהוּא סוֹד מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁאָדָם קוֹרֵא וּמְבָרֵךְ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ**", תִּכָּוֵן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁעוֹלֶה י"ד טו"ב; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנּוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל יוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַלְלוּ אֶת ה'

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, תְּכַוֵּן לְהַכְנִיעַ אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם תַּחַת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁגַּם הֵם יְשַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי בֶּאֱמֶת אַפְלוּ הַגּוֹיִם וְכָל הָאֻמּוֹת רָאוּי לָהֶם לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ. וְאִם תֹּאמַר מֵהֵיכָן נָבוֹא אֶל הָאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין דְּרָכָיו, וְקָשֶׁה לָנוּ קֻשְׁיוֹת הַרְבֵּה כָּאֵלֶּה? עַל זֶה מֹשִׁיב דָּוִד: "**כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ**", כִּי כְּבָר גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ כָּל־כָּךְ, שֶׁזָּכִינוּ לִרְאוֹת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, וְהִתְגַּלּוּת הֶאָרַת הַתּוֹרָה בִּגְלוּי רַב כָּזֶה, עַל־יְדֵי כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד הֵנָּה, עַל־יְדֵי כָּל זֶה רָאוּי לָכֶם לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וּלְהָבִין כִּי צַדִּיק ה', רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל דְּרָכָיו בַּשֵּׂכֶל, וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי "וֶאֱמֶת ה'

תרכד עֵת ראֹשׁ חדֶשׁ רָצוֹן

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

לְעוֹלָם״, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מִיָּד, רַק בַּסּוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה. כִּי ״אֱמֶת ה׳ לְעוֹלָם״ דַּיְקָא, עַל־כֵּן רָאוּי גַּם לָכֶם לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, אִם תִּרְצוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. וְכָל זֶה אוֹמְרִים לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבּוּעוֹת, הֲלָכָה ב׳, אוֹת יח); כִּי בֶּאֱמֶת חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וַהֲרֵי הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַוֶּה גַּם אֶת אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵעִם יִשְׂרָאֵל. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יא): אִלּוּ הָיוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם יוֹדְעִים מָה הָיָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ יָפֶה לָהֶם, קַסְטְרִיּוֹת הָיוּ מַקִּיפִים אוֹתוֹ כְּדֵי לִשָּׁמְרוֹ. כִּי בָּזֶה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִקְרִיבוּ ע׳ פָּרִים בְּסֻכּוֹת, מֵהֶם יָנְקוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם חִיּוּתָם, וְגַם עַכְשָׁו כָּל קִיּוּמָם הוּא רַק בִּזְכוּת עַם יִשְׂרָאֵל. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּעֲנִית ג׃): כְּשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלֹא רוּחוֹת, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלֹא יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נב), שֶׁכָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וּמְצִיאוּתוֹ הוּא רַק בִּשְׁבִיל עַם יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן רָאוּי גַּם לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁתֹּאמַר: ״כִּ׳ גָּבַר׳ עָלֵינוּ״ תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת רִי״ו, מִדַּת גְּבוּרָ״ה, שֶׁגַּם עַל־יְדֵי מִדַּת גְּבוּרָ״ה נִמְשָׁךְ חֶסֶ״ד, כִּי הַהֶכְרֵחַ לֶחָסִיד לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא הַצִּמְצוּם כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁתֹּאמַר: ״וֶ׳אֱמֶת יְ׳הוָה לְ׳עוֹלָם״ תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת לוּ״י, שֶׁהוּא הַמְחַבֵּר, בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית כט): ״הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי״ וְגוֹ׳; כִּי בֶּאֱמֶת בְּתֹקֶף מִדַּת הַגְּבוּרָה צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְתְּקוּ מְמֻנּוּ כָּל הַדִּינִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הוֹדוּ לַיהוָ״ה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, עָלֶיךָ לְהִתְלַהֵב מְאֹד, כִּי אַתָּה מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר עַכְשָׁו אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָאַרְבָּעָה פְּסוּקִים אֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה,

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: יְהוָה לִי לֹא אִירָא, מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בְּעוֹזְרָי, וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה, מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה, מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים: כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי, בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי, בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים, דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים, בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם: דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל,

---

עֲשִׂיָּה. וְיָדוּעַ שֶׁסּוֹד כֹּהֵן, לֵוִי, יִשְׂרָאֵל, הֵם נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה. שֶׁהֵם נֶגֶד עֲשִׂיָּה, יְצִירָה, בְּרִיאָה, וְהַכֹּל נִכְלָל בְּעֶצֶם הָאֲצִילוּת, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה וּמְשַׁבֵּחַ וּמְהַלֵּל תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז נִדְבָּק מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כְּשֶׁתֹּאמַר: "הוֹדוּ לַיהוָה כִּי" תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת כ"א, שֶׁעוֹלֶה כְּמִנְיַן אהי"ה, כִּי עַל־יְדֵי הוֹדָאָה שֶׁאָדָם מוֹדֶה וּמְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עוֹלֶה עַד סוֹד הַכֶּתֶר. כִּי אֵין עוֹד דָּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּתוֹדָה וְהוֹדָאָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמוֹ שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'); וּכְשֶׁתֹּאמַר: "כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ", תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת יו"ם, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵאִיר חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחָדָשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לג), בְּסוֹד (תְּהִלִּים מב, ט): "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ", שֶׁבְּכָל יוֹם מִתְגַּלֶּה אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה הַחֶסֶד הֵכִי גָּדוֹל, "כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ", שֶׁחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא עִמָּנוּ לְעוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

מִן הַמֵּצַר

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר מִזְמוֹר זֶה, תִּתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד, כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ הִיא רַק כְּשֶׁצּוֹעֵק "מִן הַמֵּצַר" דַּיְקָא. וְלָכֵן עוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוּת וְהַרְפַּתְקָאוֹת, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּצְעַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מְנָחוֹת נג:): מַה זַּיִת אֵינוֹ מוֹצִיא שַׁמְנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כָּתִית, אַף יִשְׂרָאֵל אֵין חוֹזְרִין לְמוּטָב אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִין. כִּי לִפְעָמִים עוֹבְרִים עַל אָדָם יִסּוּרִים מָרִים וְקָשִׁים, כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא מִן הַמֵּצַר דַּיְקָא לִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָז הַתְּפִלָּה הִיא עִם אֱמֶת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל

וַיהוָה עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל
רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים, יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל:
יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה, יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת
כִּי אֶחְיֶה, וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ, וְלַמָּוֶת
לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ:
זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי
עֲנִיתָנִי, וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה, אודך **אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים,**
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, אבן **מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹאת, הִיא**
נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת **זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה, נָגִילָה**
וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קיב), וְאָז יָאִיר בּוֹ אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְיַרְחִיב לוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳): ״טוֹב מְאֹד״ — זֶה מִדַּת יִסּוּרִין, שֶׁעַל יָדֵיהֶ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְזֶה שֶׁאָמַר: ״מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ״; כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּמֵצַר הַמֹּחִין הַנִּקְרָאִים אַבַּ״א וְאִמַּ״א, בְּסוֹד יָ״ה, אָז עִקַּר הָעֵצָה — לִקְרֹא אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיִזְכֶּה שֶׁיַּרְחִיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַמֹּחִין. וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי מוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֵאשִׁית הַגֵּז, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ב׳), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְנַתֵּק עַצְמוֹ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעָרָה מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא נִמְצָא בְּמֵצַר גָּדוֹל, וְהַתַּאֲוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים, עַד שֶׁאֵין לוֹ דֶּרֶךְ לִנְטוֹת לְיָמִין וּשְׂמֹאל, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאָפְסָה תִּקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא בְּעֶצֶם דָּחֳקוֹ וּמֵצַר נַפְשׁוֹ פּוֹנֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצוֹעֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִן הַמֵּצַר דַּיְקָא, בְּסוֹד: ״מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ״, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא פּוֹנֶה עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק כְּחוּט הַשַּׂעָרָה, עִם כָּל זֹאת זֶה כְּבָר יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד, וְנַעֲשֶׂה מִמַּ״צַ״ר אוֹתִיּוֹת צָ״מֵ״ר, שֶׁהוּא שַׁעֲרוֹת דְּדַיְקָנָא קַדִּישָׁא, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ רַחֲמִים וַחֲסָדִים וְטוֹב נִצְחִי. כִּי אִם אָדָם בָּא בְּלֵב אֱמֶת וְצוֹעֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר מַרְגִּישׁ שֶׁאָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, עִם כָּל זֹאת אֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ, וּבוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְצוֹעֵק אֲפִילּוּ מִתּוֹךְ

יֵאוּשׁ, עִם כָּל זֹאת לְבַסּוֹף יַרְחִיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּבֶאֱמֶת אִם אָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו הוּא לֹא יִבְרַח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא יָבוֹא וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת, וְאַף שֶׁיִּהְיֶה נִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין צְרִיכִים אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ, הוּא יַמְשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק וְלִזְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָז יִזְכֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַרְחִיב לוֹ אֶת הַמֹּחִין, וְיָאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְיַרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מָלֵא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מג, ב): "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ", וְאָז כְּשֶׁאָדָם מַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, שֶׁמֵּאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא כְּבָר אֵינוֹ מְפַחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְזֶה "יְהוָה לִי לֹא אִירָא, מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם", וְעַל־יְדֵי תֹּקֶף בִּטְחוֹנוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עוֹד רוֹאֶה בְּשׂוֹנְאָיו מַה שֶּׁרָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ. וְזֶה "יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי, וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂנְאָי", בָּזֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹזֵר לִי, אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ שֶׁשּׂוֹנְאַי מִתְבַּטְּלִים מִמֶּנִּי. וְלָכֵן מַה לִּי לָרוּץ אַחַר בְּנֵי־אָדָם, יוֹתֵר טוֹב לִי לָרוּץ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ! וְזֶה "**טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם, טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים**", כִּי מִמֵּילָא הֵם לֹא יַעַזְרוּ לְךָ, וְלָכֵן מָה אַתָּה צָרִיךְ אוֹתָם לְגַמְרֵי?! וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנָחוֹת כט:): כָּל הַתּוֹלֶה בִּטְחוֹנוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, חֲרֵי לוֹ מַחֲסֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא. וּבָזֶה שֶׁאָדָם בּוֹטֵחַ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ מְפַחֵד מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁמְּסַבְּבִים אוֹתוֹ. שֶׁזֶּה "**כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם, סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם, סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם**"; וְאָמַר אַרְבַּע פְּעָמִים 'סְבָבוּנִי', שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַע' אֻמּוֹת הַמְסַבְּבִים אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּע קְלִפּוֹת, שֶׁהֵם: רוּחַ סְעָרָה, וְעָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, וּקְלִפַּת נֹגַהּ, שֶׁמִּשָּׁם סוֹבְבִים כָּל הַחֲרָפוֹת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פב); וּקְלִפַּת נֹגַהּ זוֹ הַקְּלִפָּה שֶׁל דְּבוֹרָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֹקֶץ רַע, שֶׁהוּא זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, וְיֵשׁ בָּהּ גַּם מְתִיקוּת גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ הַדְּבַשׁ שֶׁהוּא תַּכְלִית הַמְּתִיקוּת, כִּי שָׁם הוּא הַבְּרוּר כַּיָּדוּעַ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַחַי, הֲלָכָה א', אוֹת ב'); וּצְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מִקְּלִפַּת נֹגַהּ, כִּי לִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁזֶּה "**דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי**"; מִצַּד הַטֻּמְאָה וְהָעֹקֶץ רַע שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, הִיא רוֹצָה לְדָחוֹת אוֹתִי, עַד שֶׁאֶפֹּל וְאֵין סוֹמֵךְ, אֲבָל מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה וְהַמְּתִיקוּת שֶׁבָּהּ, שֶׁנִּכְלֶלֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעוֹזֶרֶת לִי לַחֲזֹר תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּמוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּשְׁלַח קעט.): "דָּחֹה דְּחִיתַנִי", דָּחֹה דָּחוּנִי מִבְּעֵי לֵיהּ, מַאי דָּחֹה דְּחִיתַנִי? אֶלָּא דָּא סִטְרָא אַחֲרָא דְּדַחְיָא לֵיהּ לְבַר נַשׁ תְּדִיר, וּבָעֵי לְדַחְיָא לֵיהּ לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵעִם קֻדְשָׁא

בָּרִיךְ הוּא, וְדָא הוּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִשְׁתַּכַּח לְגַבֵּיהּ דְּבַר נָשׁ תָּדִיר וּלְקַבְּלֵיהּ אַהֲדַר דָּוִד וְאָמַר: "דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל", בְּגִין דְּאִיהוּ הֲוָה אִשְׁתַּדַּל לְגַבֵּיהּ בְּכָל אִינּוּן עַקְתִין לְאַסְטָאָה לֵיהּ מֵעִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָלֵיהּ אָמַר דָּוִד: "דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל" בַּגֵּיהִנּוֹם, "וַיהוָה עֲזָרָנִי", דְּלָא אִתְמַסָּרְנָא בְּיָדָךְ, וְעַל דָּא אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא מִגֵּיהּ בְּגִין דְּלָא יִשְׁלֹט עָלֵיהּ, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵי נָטִיר לֵיהּ בְּכָל אָרְחוֹי, עַיִן שָׁם. וְאֵיךְ זוֹכִים לְכָל זֶה? עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק בִּזְמִירוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז רוֹאֶה יְשׁוּעָה, שֶׁזֶּה "עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה"; כִּי כְּשֶׁאָדָם מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּמְזַמֵּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז מִתְעַלֶּה מְאֹד, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב), שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁתָּמִיד מַטִּים כְּלַפֵּי יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי מוֹהַרַנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה א'); "קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים, יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חַיִל יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה, יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל"; כִּי הַצַּדִּיקִים תָּמִיד מִתְגַּבְּרִים בְּקוֹל רִנָּה וְזִמְרָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמַטִּים תָּמִיד כְּלַפֵּי יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִרְאוֹת יְשׁוּעָה. וְאֶת הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ הֵם מַכְנִיסִים בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא כְּבָר נִתְרַחֵק מֵהַקְּדֻשָּׁה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהוּא בִּבְחִינַת מֵת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים; וְזֶה "לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה, וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ, יַסֹּר יִסְרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי"; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיקִים מְאִירִים בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת הַגִּלּוּי הַזֶּה — לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים בְּמֵצַר הַכִּי גָּדוֹל, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲלֵיהֶם לְהַטּוֹת תָּמִיד כְּלַפֵּי יָמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, וְאָז יֵצְאוּ מִבְּחִינַת מִיתָה, שֶׁהוּא בִּכְלַל רְשָׁעִים, וְיִזְכּוּ לְחַיִּים, שֶׁהוּא בִּכְלַל צַדִּיקִים. וְזֶה "פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ, זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ"; כִּי רַק כָּךְ יְכוֹלִים לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהוֹלְכִים בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים וְהַצְּדָקָה, וְאָז הוּא מוֹדֶה וּמְהַלֵּל אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל שֶׁעָבַר עָלָיו כְּבָר מַה שֶׁעָבַר, וְזֶה "אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה"; שֶׁבָּאִים לְהַכָּרָה, שֶׁכָּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁסָּבַל, זֶה הָיָה רַק לְטוֹבָתוֹ, כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחַר טוֹב, תְּהִלִּים צד): צֵא וּרְאֵה אֵיזֶה הוּא דֶּרֶךְ שֶׁמְּבִיאָה אֶת הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא? אִלּוּ הַיִּסּוּרִים. וְאָמְרוּ (שָׁם): חֲבִיבִין יִסּוּרִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָל עַל מִי שֶׁהַיִּסּוּרִים בָּאִים עָלָיו. כִּי עַל־יְדֵי הַיִּסּוּרִים אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז כְּשֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק בְּתִקֻּף הַקְּטָנוּת וְהַדַּחֲקוּת וְהַצַּעַר וְהַמֵּצַר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וְאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ,

אֶלָּא קוֹרֵא וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָז זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, אַף שֶׁקֹּדֶם נִדְמֶה לוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוּם דָּבָר, אֲבָל אִם הוּא אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, אָז זוֹכֶה לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת מַעְלָה מַעְלָה. וְזֶה "**אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה**"; הַיְנוּ קֹדֶם מָאֲסוּ בּוֹ, וְאָמְרוּ שֶׁאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם תִּקְוָה, וּמִמֶּנּוּ כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוּם דָּבָר, וּלְבַסּוֹף עוֹלֶה עַד הָרֹאשׁ, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ בָּנוּ וּמִמֶּנּוּ יָסְדוּ הַצַּדִּיקִים בִּנְיָן נִפְלָא, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת דָּבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֵיךְ שֶׁאָדָם הַנִּמְצָא בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, בְּמֵצַר הֲכִי גָּדוֹל, יָכוֹל לְהַגִּיעַ אֶל הַמַּדְרֵגוֹת הֲכִי גְּבוֹהוֹת. וְזֶה "**מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ**"; כִּי דָּבָר זֶה הוּא מִנִּפְלְאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֵיךְ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, יְכוֹלִים לַעֲלוֹת אֶת הַנְּשָׁמוֹת הֲכִי פְּגוּמוֹת, וּלְהָאִיר בָּהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁגַּם הֵם יִצְעֲקוּ וְיִזְעֲקוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּתְעַלּוּ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, וְיִזְכּוּ לִמְצֹא אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז שֶׁיֵּשׁ בְּכָל יוֹם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פד), וְיִשְׁמְרוּ מְאֹד עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ לָהֶם לְאִבּוּד, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רעב) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ"; אִם אַתֶּם רוֹצִים לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, תֵּדְעוּ שֶׁאֵין לָכֶם רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, וְאַל תִּדְחוּ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, וְאָז אָדָם יִהְיֶה תָּמִיד שָׂמֵחַ; כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאָדָם בְּעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת וּבְדַכָּאוֹן, כִּי הוּא דּוֹחֶה מִיּוֹם לְיוֹם. וּבֶאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא שְׁמִינִי ב'): אֵין הַשִּׂמְחָה מַמְתֶּנֶת לָאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ הַיּוֹם — שָׂמֵחַ לְמָחָר. וְלָכֵן "**זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ**", וְאָסוּר לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ הֵן הַתְּפִלָּה וְהֵן הַשִּׂמְחָה, אֶלָּא לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל תַּכְלִיתוֹ, וְלֹא יִדְחֶה מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כְּשֶׁתֹּאמַר: "**אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה**", תְּכַוֵּן סוֹפֵי תֵּבוֹת עוֹלֶה אדנ"י, וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת עוֹלֶה מ"ה אהי"ה. וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים**" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מ"ו, וְסוֹפֵי תֵּבוֹת א"ל אדנ"י. וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת ס"ג ב"ן וְסוֹפֵי תֵּבוֹת קס"ו קמ"ד. וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת קס"א. וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹאת**" תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת יו"ד ה"י ו"ו ה"י. וּכְשֶׁתֹּאמַר: "**הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת כ"ו א"ל. וּכְשֶׁתֹּאמַר "**זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה**", תְּכַוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי תֵּבוֹת עוֹלֶה אל"ף ה"ה יו"ד ה"א. וּכְשֶׁתֹּאמַר:

אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא:
אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה, בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: ברוך
אֵל יְהוָה וַיָּאֶר לָנוּ, אִסְרוּ חַג בַּעֲבוֹתִים, עַד

"נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ", תִּכַּוֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת יו"ד ה"י וא"ו ה"ה. וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁאֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶל מָה אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, אִם הוּא רַק מַחֲזִיק מַעֲמָד, וְלֹא מִתְיָאֵשׁ בַּמַּצָּבִים הַכִּי קָשִׁים שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁמּוֹחוֹ נִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, וְזוֹכֶה שֶׁמְּאִירִים לְפָנָיו כָּל הַשְּׁמוֹת שֶׁל כָּל פַּרְצוּפֵי הָעוֹלָמוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

אָנָּא הֲוָיָ"ה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר אֶת שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ, תִּכַּוֵּן אֶל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּבְכָל שֵׁם תִּכַּוֵּן אֶת הַמִּלּוּי שֶׁל הַשֵּׁם הַשַּׁיָּךְ לָעוֹלָם הַהוּא. אֲצִילוּת ע"ב כָּזֶה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י. בְּרִיאָה ס"ג כָּזֶה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י. יְצִירָה מ"ה כָּזֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. עֲשִׂיָּה ב"ן כָּזֶה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"א. וּבָזֶה תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ הֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲשֶׁר עַל קְדֻשַּׁת הַמִּחִין, שֶׁהֵם י"ה, אַבָּא וְאִמָּא, צְרִיכִים יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְלָכֵן נָקַט הַלָּשׁוֹן "הוֹשִׁיעָה נָּא", וְעַל קְדֻשַּׁת הַמַּעֲשִׂים, שֶׁהֵם ו"ה זְעִיר וְנֻקְבָא, צְרִיכִים הַצָּלָחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְלָכֵן נָקַט הַלָּשׁוֹן "הַצְלִיחָה נָּא", וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אל אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ, אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ:
אלי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הודו

יְהַלְלוּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים
עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ, וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּלֶכֶם בְּרִנָּה
יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ
וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד, כִּי לְךָ טוֹב
לְהוֹדוֹת, וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר, כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

יש נוהגין לומר בר״ח אחר הלל פסוק זה וטוב לאריכות ימים

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל:

זַבְּדֵנוּ יִשְׁמְרֵנוּ וִיחַיֵּנוּ, כֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ
עוֹלָם אֲשֶׁר בִּידְךָ נֶפֶשׁ כָּל חָי אָמֵן: ג״פ

בראש חודש וביום טוב ובחול המועד אומר החזן קדיש שלם עם תתקבל ובחנוכה חצי קדיש.

בראש חודש אומרים שיר של יום [תמצא בעמוד שו]
ואחר שיר של יום אומרים ברכי נפשי

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה. יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד. הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ:
עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה: הַמְקָרֶה בַמַּיִם
עֲלִיּוֹתָיו. הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ: עֹשֶׂה מַלְאָכָיו

בָּרְכִי נַפְשִׁי

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר יֵשׁ נוֹהֲגִים לוֹמַר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַחַר הָאֲמִירַת שִׁיר שֶׁל יוֹם מְזֻמּוֹר זֶה, וְיסוֹד הַמִּנְהָג לוֹמַר "בָּרְכִי נַפְשִׁי" בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא עַל־פִּי הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיֵּרָא צז:): "וְכֵסֶא כָּבוֹד יַנָּחִילֵם"

רוּחוֹת. מְשַׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט: יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ. בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם
וָעֶד: תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם: מִן גַּעֲרָתְךָ
יְנוּסוּן. מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. אֶל מְקוֹם
זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם: גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן. בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ:
הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים. בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי.
יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם: עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן. מִבֵּין עֳפָאִים
יִתְּנוּ קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ:
מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה. וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם. לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן
הָאָרֶץ: וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ. לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן. וְלֶחֶם לְבַב
אֱנוֹשׁ יִסְעָד: יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע: אֲשֶׁר שָׁם
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ. חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ: הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים.
סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים: עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים. שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ:

(שְׁמוּאֵל־א׳ ב, ח) מַהוּ כִּסֵּא כָּבוֹד יַנְחִילֵם? זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ. דְּעָבִיד לֵיהּ כָּרְסֵי יָקָר בִּלְחוּדוֹי. לְקַבְּלָא אוּלְפָן נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיקַיָּא. וְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל עִמֵּיהּ בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, וְכַד חָמֵי נִשְׁמָתָא יָקָר אַסְפַּקְלַרְיָה שְׁכִינְתָּא דְּמָארֵיהּ. מְבָרֶכֶת וְסַגְדַת קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קד, א): "בָּרְכִי נַפְשִׁי" וְגוֹ'. וּבֶאֱמֶת כָּל הַמְזְמוֹר הַזֶּה מְדַבֵּר מִגְּלוּי אֱלֹקוּת, אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, הַיְנוּ עַל חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, שֶׁזּוֹ הָיְתָה עֲבוֹדַת יַעֲקֹב, שֶׁהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳); וְלָכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, וְזֶה "יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ". וּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), שֶׁזֶּה שֵׁם מָלֵא, הַיְנוּ אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל וְלִזְכֹּר בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְלֹא לְהַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּרֶגַע, שֶׁזֶּה גִּלּוּי שֵׁם הַוַּי"ה. אַךְ מֵחֲמַת גֹּדֶל הָאוֹר, מֻכְרָח לְהִתְלַבֵּשׁ בְּשֵׁם אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה הַטֶּב"ע, כִּי הַחָכְמָה בְּהֶכְרֵחַ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא הַצִּמְצוּם, כִּי רִבּוּי הָאוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת הַכֵּלִים וְהַחֹשֶׁךְ. וְזֶה "עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה"; הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא מֻכְרָח לִהְיוֹת מְלֻבָּשׁ עִם שִׂמְלָה, וְהַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם כְּלוּלִים מֵאֵשׁ וּמַיִם, חֶסֶד וּגְבוּרָה, נִרְאִים כַּיְרִיעָה,

תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וְיִהִי לָיְלָה. בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר: הַכְּפִירִים
שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף. וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם: תִּזָּרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן. וְאֶל
מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ. וְלַעֲבוֹדָתוֹ עַדִי עָרֶב: מָה רַבּוּ
מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה. כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הַיָּם
גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם. שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת:
שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן. לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּן. לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן. תִּפְתַּח יָדְךָ
יִשְׂבְּעוּן טוֹב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן. תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן. וְאֶל
עֲפָרָם יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי
כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד.
יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי. אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי:
יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי. אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ.
וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ: ק״י

קוראין בראש חודש ד׳ גברי, ואחר קריאת התורה חצי קדיש, אשרי ובא לציון, ואין אומרים למנצח, ומחזירין ספר תורה להיכל, חצי קדיש, וחולצין התפלין ומתפללים מוסף;

כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִתְלַבֵּשׁ בִּפְרָטִיּוּת הַבְּרִיאָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן א׳): בְּנֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם בּוֹנֶה פָּלָטִין, וּמְקָרֶה בַּאֲבָנִים וּבְעֵצִים וּבֶעָפָר, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא קָרָה אֶת עוֹלָמוֹ אֶלָּא בְּמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו״. כִּי מַיִם הוּא חֶסֶד וְאֵשׁ הוּא גְּבוּרָה, וְהֵם כְּלוּלִים יַחַד בְּתוֹךְ שָׁמַיִם, שֶׁהוּא הָאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן גַּם הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת נִקְרָאִים בְּשֵׁם מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא): ״כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת הַוָ״ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים״ וְגוֹ׳. ״עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט״, כִּי תַּחְתִּיּוֹת הַבְּרִיאָה הִיא בְּסוֹד מַיִם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יג, מִיּוֹם ו׳), מֵהַמִּבְצָר שֶׁל מַיִם, שֶׁהַכֹּל הָיָה מַיִם, שֶׁזֶּה סוֹד הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּלְמַעְלָה מֵהַבְּרִיאָה הוּא בְּסוֹד אֵשׁ, שֶׁשָּׁם שׂוֹרִים מַלְאֲכֵי מַעְלָה, מַלְאֲכֵי אֵשׁ. ״יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד״; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, סִימָן טז), אֶרֶץ וְשָׁמַיִם מָשָׁל לְלִגְיוֹן שֶׁהִמְלִיךְ אֶת הַמֶּלֶךְ תְּחִלָּה, אָמַר הַמֶּלֶךְ: הוֹאִיל וְלִגְיוֹן זֶה הִמְלִיכַנִי תְּחִלָּה, הֲרֵי אֲנִי נוֹתֵן לוֹ פְּרוֹקוֹפִי שֶׁלֹּא תָּזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם. כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: הוֹאִיל וְהָאָרֶץ הִיא עָשְׂתָה צְבִיוֹנִי תְּחִלָּה, הֲרֵי אֲנִי נוֹתֵן

לָהּ פְּרוֹקוֹפִי שֶׁלֹּא תָּזוּז מִמֶּנָּה לְעוֹלָם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קד, ה): "יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד". וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ג', סִימָן ט'): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹלָמוֹ נִתְאַוָּה שֶׁתְּהֶיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים; כִּי דַּיְקָא בְּתַחְתִּיּוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא בְּסוֹד מַיִם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ, שֶׁזֶּה "תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָהָרִים יַעַמְדוּ מַיִם"; כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, אֲשֶׁר בְּנֵי־אָדָם שֶׁנִּמְצָאִים בְּתַחְתִּיּוֹת הַבְּרִיאָה, וְזוֹכִים לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן דַּוְקָא מַיִם מְטַהֲרִים, כִּי מַיִם מְרַמְּזִ עַל מֵימֵי הַדַּעַת, וּכְשֶׁאָדָם נִכְלָל בְּתוֹךְ הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַנִּקְרָא מַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָר מִכָּל טֻמְאוֹתָיו, וּכְשֶׁאָדָם דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז כֻּלָּם יִרְאִים וּמְפַחֲדִים מִמֶּנּוּ. "מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן, יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם"; שֶׁיִּזְכּוּ בְּנֵי־אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה כֻּלָּם יִירְאוּ וְיִפְחֲדוּ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. "גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ"; שֶׁזֶּה סוֹד הַצִּמְצוּם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ כְּבְיָכוֹל בִּלְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה: דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וְכָל אֶחָד כְּפִי הַצִּמְצוּם בְּדַעְתּוֹ, כֵּן מְצֻמְצָם בְּהַשָּׂגָתוֹ. וְכֵן מַמְשִׁיךְ הַמְּזִמּוֹר לְדַבֵּר מִסּוֹד פְּלִאֵי הַבְּרִיאָה, אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצֻמְצָם בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. וְאִם אָדָם מִתְבּוֹנֵן יִמְצָא אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בִּפְרָטֵי הַדּוֹמֵם, וּבִפְרָטֵי הַצּוֹמֵחַ, וּבִפְרָטֵי הֶחָי, וּבִפְרָטֵי הַמְדַבֵּר. "מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ" וְגוֹ'. וְעַל־יְדֵי יְדִיעוֹת אֵלּוּ שֶׁאָדָם נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז "אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי", הָאָדָם חַי אֶת הַחַיִּים שֶׁלּוֹ, וְלֹא מְבַלְבֵּל אֶת עַצְמוֹ כְּלָל מֵאֲחֵרִים. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סו), וְכֵן זוֹכֶה לִמְצֹא אֶת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְזַמֵּר וּמְהַלֵּל תָּמִיד לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב), וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם, אֶלָּא חַי אֶת הַחַיִּים שֶׁלּוֹ, וְדָן אֶת כֻּלָּם לְכַף זְכוּת, זוֹכֶה לִרְאוֹת אֲשֶׁר "יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ".

(סדר הוצאת ספר תורה עמ' רפא)

קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ קוֹרְאִים ד׳ גַּבְּרֵי, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (מְגִלָּה כא.), כְּנֶגֶד עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא סוֹד ד׳, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ל׳); כִּי קְרִיאַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁקּוֹרְאִים אֶת הַחַיִּים הַיְנוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא חַי הַחַיִּים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), כִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוֹרְאִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז הוּא הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ח׳), עַל־כֵּן קוֹרְאִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ דַּיְקָא ד׳ גַּבְּרֵי, שֶׁאָז מַתְחֶלֶת הַמַּלְכוּת לַעֲלוֹת וּלְהַגִּיעַ אֶל שְׁלֵמוּתָהּ, שֶׁהִיא עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת. וְלָכֵן ד׳ גַּבְּרֵי שֶׁקּוֹרְאִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, הוּא סוֹד ד׳ מַחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם הַד׳ דְּגָלִים, שֶׁכָּל מַחֲנֶה כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים, וְכֵן כָּל אֶחָד מֵהַקּוֹרְאִים צָרִיךְ לִקְרֹא לְפָחוֹת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, וְזֶה שְׁעוּר הַקְּרִיאָה. נִמְצָא שֶׁד׳ גַּבְּרֵי הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַחֲנוֹת, שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה, שֶׁכֻּלָּם הֵם שְׁנֵים־עָשָׂר, בְּסוֹד שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, וּבְסוֹד שְׁנֵים־עָשָׂר בָּקָר שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר הֶחָדָשִׁים שֶׁנֶּחְלָקִים לְאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה, כִּי הֶחָדָשִׁים הֵם בְּסוֹד הַמַּלְכוּת. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה עַל־כָּל־פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

מוּסָף דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל מוּסָף — תְּכַוֵּן מְאֹד. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְכַוֵּן אֶת הַצֵּרוּף שֶׁשַּׁיָּךְ לַחֹדֶשׁ הַזֶּה בְּעֵת אָמְרוֹ אֶת שֵׁם הַוָּיָ״ה בִּתְפִלַּת מוּסָף, כִּי כָּל חֹדֶשׁ יֵשׁ בּוֹ צֵרוּף אַחֵר כַּמּוּבָא (הַקְדָּמַת תִּקּוּנֵי זֹהַר ט׃), וּכְשֶׁאָדָם מְכַוֵּן אֶת הַצֵּרוּף וְהַיִּחוּד הַשַּׁיָּךְ לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, מִתְקַבֶּלֶת תְּפִלָּתוֹ לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן, וּפוֹעֵל דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה. וּתְפִלַּת מוּסָף מִתְפַּלְּלִים רַק עַל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהַקְרִיב בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, חָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְאֵינֶנּוּ יְכוֹלִים לְהַקְרִיב שׁוּם קָרְבָּן, עַל־כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַקְרִיב הַקָּרְבָּנוֹת (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ה׳, אוֹת י׳); וְזֶה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים: **״רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתַתָּ זְמַן כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם, בְּהִיוֹתָם מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ זִבְחֵי רָצוֹן וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם, זְכָרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׁוֹנֵא, מִזְבֵּחַ חָדָשׁ בְּצִיּוֹן תָּכִין, וְעוֹלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלָיו, וּשְׂעִירֵי עִזִּים**

נַעֲשֶׂה בְּרָצוֹן וּבַעֲבוֹדַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ נִשְׁמַח כַּלָּנוּ" וְכוּ'; כִּי בֶּאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר קְבִיעוּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא סוֹד כָּמוּס וְנֶעֱלָם מְאֹד, שֶׁזֶּה סוֹד הָעִבּוּר, וְשָׁם סוֹד הַבְּחִירָה, וְסוֹד מַה שֶּׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַסּוֹדוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, רַק צְרִיכִים לְהַאֲמִין בָּזֶה, כִּי הֵם שִׂכְלִיּוּת מַקִּיפִים הַסְּתוּמִים וְנֶעֱלָמִים מְאֹד מְאֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא), שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עַם יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עַם סְגֻלָּה, כִּי כְּמוֹ סְגֻלָּה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ־כֵן זֶה לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, אֵיךְ לָקַח הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַם מִתּוֹךְ עַם. וְכָל זֶה הוּא סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים כָּל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וּבְתִחְלָה נִתְגַּלָּה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּמִמֶּנּוּ לַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְכָל אֶחָד הִשִּׂיגוֹ כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וְצִדְקוּתוֹ. וְעִקָּרוֹ הִתְגַּלָּה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְגַם הוּא נִתְקַשָּׁה בִּתְחִלָּה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא שְׁמִינִי); כִּי סוֹד זֶה נֶעֱלָם, סוֹד הַבְּחִירָה, וְסוֹד שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, כִּי יִשְׂרָאֵל מוֹנִים לַלְּבָנָה, וְעַל־כֵּן מִצְוַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהִיא בְּסוֹד הָעִבּוּר, הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל, וְנִצְטַוּוּ עַל זֶה בְּעוֹדָם בְּמִצְרַיִם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם כָּל הַתְחָלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה. וְעַל־כֵּן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחִילִים תְּחִלָּה: "רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ", וְאַחַר־כָּךְ מְסַיְּמִים בְּשֶׁבַח: "כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת"; כִּי כָּל שֶׁבַח זֶה שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הָעִבּוּר, וְעַל־כֵּן מַתְחִילִים בְּמוּסָף דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ מְקֻדֶּשֶׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ דַּיְקָא, שֶׁנָּתַן לְעַם יִשְׂרָאֵל "רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ", וּמְחַמַּת גֹּדֶל הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל אֶת כָּל הָעֲוונוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּה "זְמַן כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם"; כִּי חֲרֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גַּם־כֵּן עָשָׂה דָּבָר שֶׁהִתְחָרֵט עָלָיו, שֶׁאָמַר: הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ, וּבְכֹחַ זֶה אָנוּ יְכוֹלִים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְחֹל גַּם לָנוּ. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן א'); וְעַל־כֵּן הַתְּפִלּוֹת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הֵן עַל כַּפָּרַת עֲוונוֹתֵינוּ, שֶׁזֶּה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים "לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע, וִיהִי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה סוֹף וְקֵץ לְכָל צָרוֹתֵינוּ, תְּחִלָּה וְרֹאשׁ לִפְדְיוֹן נַפְשֵׁנוּ, כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת, וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבַעְתָּ"; כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה! אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלַּת הַמּוּסָף בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

תפלת מוסף לראש חודש

כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן, בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי, מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

בקיץ **מוֹרִיד הַטָּל**, בחורף **מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם**.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר, מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ, מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים, בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

בחזרת הש״ץ אומרים כאן קדושה:

פֶּתַח יִתְּנוּ לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מַלְאָכִים הַמּוֹנֵי מַעְלָה עִם עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל קְבוּצֵי מַטָּה, יַחַד כֻּלָּם קְדֻשָּׁה לְךָ וְיַשְׁלִישׁוּ כַּדָּבָר
הָאָמוּר עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ
יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:
בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: יִמְלֹךְ
יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה, כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ, זְמַן כַּפָּרָה לְכָל
תּוֹלְדוֹתָם, בְּהִיוֹתָם מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ זִבְחֵי
רָצוֹן וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם, זִכָּרוֹן לְכֻלָּם
יִהְיוּ, וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׁוֹנֵא, מְזַבֵּחַ חָדָשׁ בְּצִיּוֹן
תָּכִין וְעוֹלַת רֹאשׁ חוֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלָיו וּשְׂעִירֵי עִזִּים
נַעֲשֶׂה בְרָצוֹן, וּבַעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׁמַח כֻּלָּנוּ,
וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ הַנִּשְׁמָעִים בְּעִירֶךָ, הָאֲמוּרִים
לִפְנֵי מִזְבְּחֶךָ, אַהֲבַת עוֹלָם תָּבִיא לָהֶם וּבְרִית אָבוֹת
לַבָּנִים תִּזְכּוֹר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ,
וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ, וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה,
וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם, וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ, תְּמִידִים
כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם, וְאֶת מוּסַף יוֹם רֹאשׁ

הַחוֹדֶשׁ הַזֶּה, נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ, כָּאָמוּר:

וּבְרֹאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עוֹלָה לַיהוָה, פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, וְאַיִל אֶחָד, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר, וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל, וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ, וְיַיִן כִּנְסָכוֹ, וְשָׂעִיר לְכַפֵּר, וּשְׁנֵי תְּמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה, לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה, לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, לִמְחִילַת חֵטְא וּלְסְלִיחַת עָוֹן, (בשנת העיבור עד חודש ניסן וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע), וְיִהִי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה סוֹף וְקֵץ לְכָל צָרוֹתֵינוּ, תְּחִלָּה וְרֹאשׁ לְפְדְיוֹן נַפְשֵׁנוּ, כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת, וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

צירופי החודש

ידוע מכתבי מרן האריז״ל (בפע״ח שער י״ט פ״ג) אשר בכל ראש חודש צריכין לכוון במוסף בסיום הברכה האמצעית צירוף הוי״ה השולטת באותו החדש וכתב ע״ז בספר בני יששכר (מאמרי חודש ניסן מאמר א אות ב) וז״ל: ובזה פירשנו משארז״ל (פסיקתא רבתי סוף פכ״ב), מפני מה ישראל מתפללין ואינם נענים מפני שאינם יודעים להתפלל בשם, שנאמר אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו עכ״ל, ולכאורה אינו מובן, ועפ״י הנ״ל יתכן היינו שאינם יודעים לכוון צירוף השם השולט באותו החודש

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם
שְׁעֵה, וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן, וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד,
צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ, מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר
וָדוֹר, נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שֶׁאַתָּה
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי כָל
בָּשָׂר, יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרֵאשִׁית, בְּרָכוֹת
וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל

וזהו סידורו לכוון מדי חדש בחדשו

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים: (יוצא מצירוף הפסוק ונקדותיו)

ניסן	יְהוָהּ	אהיה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ
אייר	יְהוָהן	אהיה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ
סיון	יְוהה	איהה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	יְדוֹתָיו וּלְצַלַּע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית
תמוז	יֱהוִהְ	יהוא יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	זֶה אֵיפוֹא שׁוֹה לִי
אב	הַוְיה	היאה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
אלול	הֱהִוְיְ	הההיא יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי
תשרי	יַהוה	יהאה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	וְיִרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה
חשון	וְהַיְ	יהיא יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	וּדְבַשׁ הַיּוֹם הַזֶּה יְהוֹה
כסלו	וַיהה	יאהה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי
טבת	הַיְהִוְ	האהיו יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	לַיהוה אֹתִי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ
שבט	הָיְוהָ	האיה יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	הָמֵר יְמִינוֹ וְהִיא הוּא
אדר	הֲהָיְוְ	ההאיז יוצא מצירוף הפסוק ונקודותיו	עִירָה וְלִשׁוּרְקָה בְּנֵי אֲתוֹנוֹ

ואדר שני יכוון בכללות כולם יחד כל י״ב צרופי הוי״ה ואהיה.

תְּחַלָּתָךְ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים וְהַקָּדוֹשׁ, עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ
בְּיָדֶךָ, וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ וְקַיַּמְתָּנוּ, כֵּן תְּחַיֵּינוּ
הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נִסֶּיךָ וּתְקַיְּמֵנוּ, וְתֶאֱסוֹף
שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ,
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ, וְלַעֲשׂוֹת
שֶׁבְּכָל עֵת, עֶרֶב וָבֹקֶר רְצוֹנֶךָ, וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב
וְצָהֳרָיִם, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ שָׁלֵם, עַל שֶׁאַתָּה מוֹדִים
לָךְ, בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

רַחֲמֶיךָ, וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ, כִּי מֵעוֹלָם
קִוִּינוּ לָךְ:

בחנוכה אומרים כאן על הנסים עמ׳ תנז:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ
תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה, וִיהַלְלוּ וִיבָרְכוּ אֶת
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב, הָאֵל
יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה, הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ברכת כהנים

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ, הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ, כָּאָמוּר:

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ
וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

קהל אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם, יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ
וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה, חַיִּים חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים

עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ, כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד, וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם, וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ, בָּרֵךְ עָז וְשָׁלוֹם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אֱלֹהַי, נְצֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה, וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדֹּם, וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה, פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ, וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי, וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה, מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ, לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם, כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש״ץ חוזר התפילה ואח״כ אומר קדיש שלם
ואומרים קווה אל ה׳ וכו׳ ועלינו וכו׳

סדר קדוש לבנה

יקדש את הלבנה בבגדים נאים ובשמחה, כי הוא קבלת פני השכינה הק׳, ורגליהם רגל ישרה ולצד מזרח דווקא, וכשמגיע לברוך יוצרך, כשם שאני רוקד וכו׳ אזי יהפוך פניו נגד הלבנה.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:

קִדּוּשׁ לְבָנָה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר קִדּוּשׁ לְבָנָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כִּי אָז עוֹסְקִים לְמַלֵּא אֶת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא הַעֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה. וּבְעֵת שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת הַלְּבָנָה שְׂמֵחִים מְאֹד, וְלָכֵן אוֹמְרִים: **"שָׁשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם"**, כִּי בְּעֵת בִּרְכַּת הַלְּבָנָה עַם יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִים מְאֹד (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבָּת, הֲלָכָה ז׳, אות מט); וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֶת גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁנִּגְרֶמֶת עַכְשָׁו לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם בְּעֵת קִדּוּשׁ לְבָנָה, הָיִיתָ שָׂמֵחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי אֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת מִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא הַתָּרַת הַסְּפֵקוֹת; כִּי כָּל הַצָּרוֹת בָּאוֹת לָאָדָם רַק עַל־יְדֵי פְּגַם הַלְּבָנָה, שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הָעֵצָה, שֶׁאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים לָאָדָם כָּל הַבִּלְבּוּלִים, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מְמַלֵּא חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה, עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אוֹתָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת עָלָיו הִתְחַדְּשׁוּת חָדָשָׁה, וְעַל־כֵּן מַזְכִּירִים בִּבְרָכָה זֹאת: **"פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעָלָתוֹ אֱמֶת, וְלַלְּבָנָה אָמַר, שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן, שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ"**; כִּי עִקַּר הַשֶּׁבַח שֶׁל בְּרָכָה זֹאת הוּא הִתְגַּלּוּת אֱמִתַּת הָאֱמֶת, שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ הַלְּבָנָה, וְלַעֲסֹק בְּמִלּוּי הַלְּבָנָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רִבִּית,

חֲרִינִי מוּכָן וּמְזוּמָן לְקַיֵּם הַמִּצְוָה לְקַדֵּשׁ הַלְּבָנָה, לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

ישים פניו למזרח ויישר רגליו ויראה ראיה אחת בפני הלבנה קודם שיתחיל לברך ואח״כ לא יביט בה כלל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם. שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם. פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעָלָתוֹ אֱמֶת. וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ. עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ. וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים:

ג״פ: **בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ בָּרוּךְ עוֹשֵׂךְ בָּרוּךְ קוֹנֵךְ בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ:**

הֲלָכָה ה׳, אות מז); וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן תפג), שֶׁצְּרִיכִים לִרְאוֹת לְזָרֵז אֶת עַצְמוֹ לְהַקְּדִים לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה קֹדֶם שִׁבְעָה יָמִים. וְכֵן אָמַר, שֶׁאֲפִלּוּ מִתּוֹךְ עֲנָנִים דַּקִּים וּקְלוּשִׁים, גַּם־כֵּן יְכוֹלִים כְּבָר לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה. וְכֵן מוּבָא (מְאוֹר עֵינַיִם בְּרֵאשִׁית), שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּקְדִּים לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה מַה שֶּׁיּוֹתֵר מַהֵר, מֻבְטָח לוֹ שֶׁלֹּא יָמוּת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה. וּצְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּמִצְוָה זוֹ, וְאִם יוֹצֵא שֶׁיְּכוֹלִים לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כִּי אָז אָדָם הוּא שָׁמֵחַ מְאֹד.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי: אֲשֶׁר בְּאָמְרְךָ "בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ, בָּרוּךְ עֹשֵׂךְ, בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ, בָּרוּךְ קוֹנֵךְ", תִּכָּוֵן נֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: עֲשִׂיָּה, יְצִירָה, בְּרִיאָה, אֲצִילוּת; כִּי הַכֹּל אוֹר גָּדוֹל הוּא. וְלָכֵן בְּעֵת אָמְרְךָ: "בְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹצֵד בְּנֶגְדֵּךְ וְאֵינִי יָכוֹל לִנְגֹּעַ בָּךְ, כָּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לִנְגֹּעַ בִּי לְרָעָה", תִּרְקֹד מֵרֹב שִׂמְחָה, כִּי אָז נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, כִּי הוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת שֶׁהוּא תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, כִּי אִם הָיָה קָרוֹב מְאֹד, הָיָה מִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי מֵהָאוֹר, וְעַל־יְדֵי

ורוקד ג״פ ואומר ג״פ: **כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֶּךָ וְאֵינִי יָכוֹל לְנִגּוֹעַ בָּךְ כַּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לְנִגּוֹעַ בִּי לְרָעָה:**
ג״פ: **תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד, בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְמוּ כָּאָבֶן:** ג״פ: **כָּאָבֶן יִדְמוּ זְרוֹעֲךָ בִּגְדֹל וָפַחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפֹּל:**

ג״פ: **דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם:**

ואומר לחבירו ג״פ: **שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם:**

וחבירו משיבו ג״פ: **עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם:**

ג״פ: **סֶמֶן טוֹב וּמַזָּל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.**

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת: דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים:

רִבּוּי אוֹר, הָיָה מִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, וְעַל־כֵּן דַּיְקָא בָּזֶה שֶׁאוֹמְרִים: ״וְאֵינִי יָכוֹל לְנִגֹּעַ בָּךְ״, זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, וְזֶה עִקַּר הַשִּׁמְחָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ד׳); וְלָכֵן דַּיְקָא בְּעֵת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, אָז מֵאִיר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ, אֲשֶׁר הוּא יִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבָּת, הֲלָכָה ד׳, אוֹת טו); וְזוֹ הַשִּׁמְחָה הֲכִי גְּדוֹלָה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּעֵת קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה, וְלָכֵן מַזְכִּירִים ״דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם״, כִּי אָז מַתְחִילָה הֶאָרַת דָּוִד, שֶׁמְּמֻנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם. וְלָכֵן אוֹמְרִים אָז שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: ״שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם״, כִּי כָּל הָעִנְיָן שֶׁל מָשִׁיחַ זֶה שָׁלוֹם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ה׳, סִימָן יב): גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַשֵּׂר אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ נִגְאָלִים אֶלָּא בְּשָׁלוֹם. וְאָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ט׳): גָּדוֹל שָׁלוֹם, שֶׁכְּשֶׁמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בָּא, אֵינוֹ פּוֹתֵחַ אֶלָּא בְּשָׁלוֹם, וְלָכֵן עַכְשָׁו בְּעֵת שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת הַלְּבָנָה, וְעוֹסְקִים בְּמִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַגְּאֻלָּה, אֲזַי כָּל אֶחָד מַשְׁלִים עִם חֲבֵרוֹ, וְאוֹמְרִים אֶחָד לַשֵּׁנִי: ״שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם״. כִּי עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן לְהַשְׁלִים זֶה עִם

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם
יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם
שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שֹׁמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה
צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְהוָה
יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:
הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ:
הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ
בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ
הַלְלוּיָהּ:

תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אִלְמָלֵי לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל
אֶלָּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם פַּעַם אַחַת
בַּחֹדֶשׁ דַּיָּם, אָמַר אַבַּיֵי, הִלְכָךְ צָרִיךְ לְמֵימְרָא
מְעוּמָּד: מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל
דּוֹדָהּ: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי
לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט.
וִיהִי אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וּכְאוֹר שִׁבְעַת יְמֵי
בְרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קוֹדֶם מִעוּטָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, אֶת

זֶה. וְזוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עוֹד שׁוּם מַחֲלֹקֶת, וְיִקַּיֵּם (יְשַׁעְיָה ל, כו):
"וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", שֶׁיַּחֲזִיר אֶת שְׁתֵּיהֶן לִהְיוֹת שָׁוִים, שֶׁמִּשָּׁם
מֵאִיר הַשָּׁלוֹם הָאֲמִתִּי, עַל־יְדֵי מִלּוּי הַלְּבָנָה, וְעַל־כֵּן אָז הוּא זְמַן שֶׁמַּשְׁלִימִים
אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר מְאֹד לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּכָל חֹדֶשׁ, וַיַּמְשִׁיךְ
עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים: וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב, וּבִקַּשְׁתֶּם אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם, וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם. אָמֵן:

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ וִיבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

וינער שולי הציצית

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי, וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי לְךָ תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וְיִקַּבְּלוּ כֻלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ק״י.

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא: עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר. דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם. כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא. וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל. אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:

יש מזמרים:

טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בִּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל. כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נוֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם. שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לְשִׁמּוֹ. צְהָלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ. קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: יְהִי חָדָשׁ הַזֶּה. כִּנְבוּאַת אֲבִי חוֹזֶה. וְיִשָּׁמַע בְּבֵית זֶה וּבְכָתֵי כָּל יִשְׂרָאֵל קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה. חָזָק יִמָּלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ. אֲמִיץ יֵעָשֶׂה בַּקָּשָׁתֵנוּ. וְהוּא יִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. בְּרָכָה וְהַצְלָחָה:

סליחות לשני וחמישי ושני ותעניות צבור

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי בְּרוֹב אִוַּלְתֵּנוּ שָׁגִינוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אַתָּה וּבַעַל הָרַחֲמִים נִקְרֵאתָ, וְדַרְךְּ תְּשׁוּבָה הוֹרֵיתָ,
גְּדֹלַת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזֶרַע יְדִידֶיךָ, תֵּפֶן
אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הָרַחֲמִים, בְּתַחֲנוּן וּבִתְפִלָּה פָּנֶיךָ
נְקַדֵּם, בְּהוֹדָעָתְךָ לָעָנִיו מִקֶּדֶם, מֵחֲרוֹן אַפְּךָ שׁוּב כְּמוֹ בְּתוֹרָתְךָ כָּתוּב,
וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נֶחֱסֶה וְנִתְלוֹנָן כְּיוֹם וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן, תַּעֲבֹר עַל פֶּשַׁע
וְתִמְחֶה אָשָׁם, כְּיוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, תַּאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתַקְשִׁיב מֵנוּ
מַאֲמַר, כְּיוֹם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה וְשָׁם נֶאֱמַר:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר
חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ
וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי
פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

סליחות לשני קמא

הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי גָמַר חָסִיד, כִּי־פַּסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: לוּלֵי יְהוָה
שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם
בָּנוּ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:
יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם
קָרְאֵנוּ:

חזן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה
מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה: וְשָׁם נֶאֱמַר:

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ׃

שם המחבר יצחק הקטן ברבי מאיר חזק ואמץ

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תְּחִנָּה עוֹרְכִים, שֶׁהֵם מְצֵרִים וּלְהָרוֹשֵׁעַ צָרִיכִים, צָרֵיהֶם עֲלֵיהֶם עַל מַאֲרִיכִים, כָּל זֹאת הַגִּיעָתַם וְשִׁמְךָ מְבָרְכִים: חֲלִי וּמַכְאוֹב לְחָכְתֵּב לֹא נִמְסַר, עֲלוּבִים מִנַּעַר וּמֵהֶם לֹא הוּסַר, קָדוֹשׁ בְּיָדְךָ לְפַתְּחַ מוּסָר, בְּאֶמֶנוּתְךָ הַנָּקְיָה וְלֹא כְּאֶמְנוּת בָּשָׂר: חֲלוּבֵשׁ צְדָקָה וְלוֹ כַּמְעִיל עֲטוּיָה, וּמַמְכָּה עַצְמָהּ מִתַּקֵּן רְטִיָּה, קוֹמַם עֲדָתְךָ מִנְּפִילָתָהּ הַמְּטוּיָה, בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה: טְמֵאִים הָאוֹמְרִים נֶחֱלָתְךָ לְחַבֵּל, כְּבוֹדְךָ לְחָמִיר וּבְהֵבֶל לְהִתְהַבֵּל, נֵצֶר נִתְעָב לָאֱלוֹהַּ לְקַבֵּל, וְיִרְאָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה לְנִטּוּשׁ וּלְנַבֵּל: בְּאַהֲבָתְךָ וּבְחֶמְלָתְךָ מְנַשֵּׁא וּמְנַטֵּל, עֲצַת צוֹרְרֶיךָ תְּסַכֵּל וּמַחְשְׁבוֹתָם תְּכַטֵּל, רַבָּה מֵהוֹמָה בֵּינֵיהֶם הַטֵּל, וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי דּוֹחֶה וּמְטַלְטֵל: בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ וְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַמְּחֻלָּל, נוֹרָאוֹת הַפְלֵא לְכָל בַּגּוֹיִם יִתְחַלָּל, יוֹעֲצֵי רָעָה תּוֹלִיךְ שׁוֹלָל, וּבָהֶם תְּעוֹלֵל כַּאֲשֶׁר בִּי הִתְעוֹלָלְתָּ: מַקִּים מֵעָפָר דָּל וְאֶבְיוֹן מֵאַשְׁפָּה, כְּנֶסְתְּךָ אַל תִּתֵּן לְכָלָה וּלְחֶרְפָּה, אִם בְּפִקּוּדֶיךָ מִתְעַצֶּלֶת וּמַרְפָּה, עַל כָּל פְּשָׁעֶיהָ אַהֲבָתְךָ תְּהֵא מְחַפָּה: יִתְרָה חִבָּתָם לְפָנֶיךָ אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, בֵּין כַּדְּ וּבֵין כַּדְּ קְרוּאִים לְךָ בָּנִים, רַחֲמֶיךָ יְקַדְּמוּנוּ אֱלֹהֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, טֶרֶם יִשְׁטְפוּנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים: חֲפֵצִי קִרְבָתְךָ עַל כָּל הַבָּאוֹת, הָחִישָׁה לָמוֹ יְשׁוּעוֹת הַנִּבְאוֹת, קָדוֹשׁ עֲשֵׂה עִמָּהֶם לְטוֹבָה אוֹת, חָזָק וְאַמִּיץ גּוֹאֲלָם יְהוָה צְבָאוֹת׃

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא׃

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה׃ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃

נְשָׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם׃ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ חוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ׃

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ׃ לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

סליחה מיוסד ע״פ א״ב

אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל נוֹדָעְתָּ, אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה׃ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלֶיךָ קָרְבֵנוּ, רָם וְנִשָּׂא אַתָּה בְּקִרְבֵּנוּ׃ גְּמַלְתָּנוּ הַטּוֹבוֹת גַּם בְּחוֹבֵנוּ, לֹא בְצִדְקוֹתֵינוּ וּבְיֹשֶׁר לְבָבֵנוּ׃ דּוֹדֵנוּ גַּם כִּי זָנַחְנוּ, גְּאָלֵנוּ כִּי עֲבָדִים אֲנָחְנוּ׃ הֵנֵנוּ בַּעֲוֹנֵינוּ עַד דַּכָּא, וַתִּקְצַר נַפְשׁ לְךָ מִדַּכָּה׃ וְאֵיֵה חֲסָדֶיךָ הָרִאשׁוֹנִים עִמָּנוּ, מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם נֶאֱמָנוּ׃ זָעַק נְשָׂא וַתַּשׁ כִּחֵנוּ, יְהוָה אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנוּ׃ חֲלָחֻלוֹת רַבּוֹת בִּלּוּ בְשָׂרֵנוּ, נָא אַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנוּ׃ טֶרֶם הַצָּרוֹת אֵין לְהַסְפֵּר, אֵיֵה שׂוֹכֵל וְאֵיֵה סוֹפֵר׃ יָדַעְנוּ רִשְׁעֵנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ, כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃ כַּעַס וְחָרוֹן מֶנּוּ יֶחְדָּל, כִּי קָטֹן יַעֲקֹב וָדָל׃ לַחַץ יוֹסֵר וְעֹל מֶנּוּ יֵחָבֵל, כִּי כָשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל׃ מְנָת מִדָּתֵנוּ לֹא תִגְבֶּה, כִּי נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה׃ נַחֵם עַל הָרָעָה לְאַמָּתֶךָ, מַטֵּה כְלַפֵּי חֶסֶד אֱמוּנוֹתֶךָ׃ סְלָחָה אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ, עָזְרֵנוּ כִּי עָלֶיךָ נִשָּׁעָנוּ׃ עָרְפֵּנוּ כּוֹף לְךָ לְהִשְׁתַּעְבֵּד, בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה אוֹתְךָ לַעֲבוֹד וּלְכַבֵּד׃ פּוֹקְדֵיךָ קְדֹשׁוּ צוֹמוּת לְקִבּוּעַ, וַדַּעְתָּם קְצָרָה צָרְכָם לְתִבּוּעַ׃ צְקוֹן לַחֲשָׁם אֵלֶיךָ תָּבֹא, חַתֵּל לְאִישׁ אִישׁ נִגְעוֹ וּמַכְאוֹבוֹ׃ קוֹל יַעֲקֹב נוֹהֵם מִתְּהוֹמוֹתֶיךָ, תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתֶּךָ׃ רוֹדֶה רוֹדֵף בְּאַף תְּכַלֶּה, שְׁנַת שְׁלוֹמִים לְרִיב צִיּוֹן תְּגַלֶּה׃

שַׁרְתָּ וְרָדְתָּ מִנְּעַר קְנוֹתֵנוּ, וְאַל תַּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זִקְנָתֵנוּ: תָּעִינוּ לְשִׂמְאל וִימִינְךָ תְּקָרְבֵנוּ, כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ: תַּבִּיט וְתָצִיץ וְתַשְׁגִּיחַ לְרַחוּמֶיךָ, תִּתְאַוֵּר בַּחֲנִינוֹתֶיךָ תִּתְלַבֵּשׁ בִּצְדָקוֹתֶיךָ, תִּתְכַּסֶּה בְּרַחֲמֶיךָ וְתִתְעַטֵּף בַּחֲסִידוּתֶךָ, וְתָבֹא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוּבְךָ וַעֲנוּתָנוּתֶךָ:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

פזמון, חתום שם המחבר שמואל כהן יחי

מַלְאֲכֵי רַחֲמִים מְשָׁרְתֵי עֶלְיוֹן, חַלּוּ נָא פְּנֵי אֵל בְּמֵיטַב הַגָּיוֹן, אוּלַי יָחוֹס עַם עָנִי וְאֶבְיוֹן, אוּלַי יְרַחֵם:
אוּלַי יְרַחֵם שְׁאֵרִית יוֹסֵף, שְׁפָלִים וְנִבְזִים פְּשׁוּחֵי שֶׁסֶף, שְׁבוּיֵי חַנָּם מְכוּרֵי בְּלֹא כֶסֶף, שׁוֹאֲגִים בִּתְפִלָּה וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמֵי עוֹן, אולי: **אוּלַי יְרַחֵם מְעֻנֵּי כֻּבָּל, מְלֻמְּדֵי מַכּוֹת בְּעִנּוּי סֻבָּל, מְנוֹד רֹאשׁ נְתוּנִים בְּיוֹשְׁבֵי תֵּבֵל, מָשָׁל בָּעַמִּים בְּקֶצֶף וּבְזָיוֹן,** אולי: **אוּלַי יְרַחֵם וְיֵרֶא בָּעֳנִי עַמּוֹ, וְיַקְשֵׁב וְיִשְׁמַע הַצְּוָחוֹת לְעַמּוֹ, וְעוֹדִים בְּלַחַשׁ מוּסָר לָמוֹ, וְעֵינֵיהֶם תּוֹלִים לְמִצְוֹא רְצָיוֹן,** אולי: **אוּלַי יְרַחֵם אוֹמְרֵי סְלַח נָא, אוֹמְצֵי שְׁבָחוֹ בְּכָל עֵת וְעוֹנָה, אַגּוּדִים בַּצָּרָה לִשְׁפּוֹךְ**

תְּחִנָּה, אֶת פְּנֵי אֱלֹהֵיהֶם שׁוֹפְכִים לֵב דְּיָוֹן, אולי: **אוּלַי יְרַחֵם לָקְתָה בְּכִפְלַיִם, לְעוּטָה אֲרָיוֹת כְּמוֹ בְּכִפֵּי שַׁחֲלַיִם, לְקָה וּמְשׁוֹתֶלֶת בַּעֲוֹן שׁוֹלַיִם, לֹא שָׁכְחָה בְּכָל זֹאת מִכְתַּב עִוֹז חֻבְיוֹן** אולי: **אוּלַי יְרַחֵם כְּבוּשֵׁי פָנִים, הַשּׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְלֹא מְשִׁיבִים וְעוֹנִים, נִצְחוֹ מְקַוִּים וּלְיִשְׁעוֹ נִשְׁעָנִים, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו בְּכִלָּיוֹן,** אולי: **אוּלַי יְרַחֵם יְחַלֵּץ עָנִי בְּעָנְיוֹ, חֲבוּשׁוֹ יַתִּיר מֵאֶרֶץ שִׁבְיוֹ, יִגְהֶה מְזוֹרוֹ וְיַחְבּוֹשׁ חֻלְיוֹ, צַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע וְיָחִישׁ עֵת פְּדָיוֹן: אוּלַי יָחוֹס עַם עָנִי וְאֶבְיוֹן אוּלַי יְרַחֵם:**

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

(בסליחות לחמישי ולשאר תעניות, עוברים מן היום המתאים וממשיכים כאן)

זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: זָכְרֵנוּ יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: זְכוֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ: זְכוֹר יְהוָה חִבַּת יְרוּשָׁלַיִם אַהֲבַת צִיּוֹן אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח: אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: זְכוֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: זְכוֹר

לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעוֹלָם: זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אַל־תֵּפֶן אֶל־קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל־רִשְׁעוֹ וְאֶל־חַטָּאתוֹ:

סליחות לתחלואי ילדים ר״ל

אַל נָא תָּשֵׂת עָלֵינוּ חַטָּאת, אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ: חָטָאנוּ צוּרֵנוּ סְלַח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

אֵל נָא רְפָא נָא תַּחֲלוּאֵי גֶּפֶן פּוֹרִיָּה, בּוּשָׁה וַחֲפוּרָה וְאָמְלַל פְּרִיָּה, גְּאָלָּה מִשַּׁחַת וּמִמַּכָּה טְרִיָּה, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, חטאנו: דְּגָלֶיהָ עָם פְּרוּיֵי בְּזְרוֹעַ חָשׂוּף, הַצֵּל מִנֶּגַף וְאַל יִהְיוּ לְשִׁפּוּף, וְתַעֲנֶה קְרִיאָתֵנוּ לְמַעֲשֶׂה יָדֶיךָ תִּכְסוֹף, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף, חטאנו: זְכוּת צוּר חֲצֵב חַיּוֹם לָנוּ תְגַל, חָשְׁכֵנוּ מֵאֶגֶף וְנַחֵנוּ בְּיוֹשֶׁר מַעְגָּל, טַהֵר טֻמְאָתֵנוּ וְלִמְאוֹר תּוֹרָתְךָ עֵינֵינוּ גַל, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לִיהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל, חטאנו: יָהּ רְאֵה דֶשֶׁן עָקוּד וְהַצְמַח לָנוּ תְּרוּפָה, כַּלֵּה שׁוֹד וָשֶׁבֶר סַעַר וְסוּפָה, לַמְּדֵנוּ וְחַכְּמֵנוּ אִמְרָתְךָ הַצְּרוּפָה, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לִשְׁמוּאֵל בַּמִּצְפָּה, חטאנו: מוֹתְמֵם מֵרֶחֶם שָׂרָשָׁיו אַל תַּקְמֵל, נַקֵּנוּ מִפֶּתֶם וְשֶׁמֶץ וְלֹא נֵאָמֵל, סְעָדֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה וְאָרְחוֹת חַסְדֶּיךָ נִגְמֵל, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לְאֵלִיָּהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל, חטאנו: עוֹדְדֵנוּ בְּצֶדֶק מְשׁוֹי מַיִם וְכַפֵּר זָדוֹן וּמְשׁוּבָה, פְּדֵנוּ מִמְּהוּמַת מָוֶת וְאָחוֹר בַּל נָסוּגָה, צַוֵּה יְשׁוּעָתֵנוּ וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ אַל נִתְמוֹגָגָה, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לְיוֹנָה בְּמֵעֵי הַדָּגָה, חטאנו: קָדְשַׁת אִישׁ חֲסִידֶךָ זְכוֹר לִיפַת פְּעָמִים, רַחֲמֶיךָ תְּעוֹרֵר כִּי לְקִינוּ בִּכְפָלַיִם, שׁוּבֵנוּ תִקְוָה לִירָאָתֶךָ וְלֹא נֵחָשֵׁף שׁוּלַיִם, עֲנֵנוּ כְּשָׁעֲנִיתָ לְדָוִד וְלִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ בִּירוּשָׁלַיִם, חטאנו:

יש שמוסיפים את זה רק בתענית אסתר:

תַּעֲנֶה לְקוֹרְאֶיךָ וְהַסְכֵּת מִמְעוֹנִים, תִּשְׁמַע שַׁוְעַת צוֹעֲקֶיךָ, שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים, תְּרַחֵם עַל בָּנֶיךָ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, עֲנֵנוּ

כְּשֶׁעָנִיתָ לְמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, וְתָלוּ עַל הָעֵץ חֲמִשִּׁים הָאָב עִם הַבָּנִים, חטאנו:

זְכוֹר לָנוּ בְּרִית אָבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף
אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכּוֹר וְהָאָרֶץ אֶזְכּוֹר:
זְכוֹר לָנוּ בְּרִית רִאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים
אֲנִי יְהוָה: עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ
אוֹיְבֵיהֶם לֹא־מְאַסְתִּים וְלֹא־גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: הָשֵׁב שְׁבוּתֵנוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וְשָׁב יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: קַבֵּץ נִדָּחֵינוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה
הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: מְחֵה פִּשָּׁעֵינוּ כָּעָב
וְכֶעָנָן כְּמָה שֶׁכָּתוּב מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי
כִּי גְאַלְתִּיךָ: מְחֵה פִּשָּׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה
פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכּוֹר: הַלְבֵּן חַטָּאֵינוּ כַּשֶּׁלֶג וְכַצֶּמֶר כְּמָה
שֶׁכָּתוּב, לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְהוָה אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג
יַלְבִּינוּ, אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: זְרֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים
וְטָהַרְנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב, וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל
טֻמְאֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ
כְּמָה שֶׁכָּתוּב, כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא
יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: מוּל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה
אֶת שְׁמֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: הִמָּצֵא
לָנוּ בְּבַקָּשָׁתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ
כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ: תְּבִיאֵנוּ אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְשַׂמְּחֵנוּ
בְּבֵית תְּפִלָּתֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים
בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית
תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה

חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: אֲמָרֵינוּ הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הַגִּיגֵנוּ:
יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהֶגְיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרֵנוּ
וְגוֹאֲלֵנוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח
מִמֶּנּוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ:
אַל תַּעַזְבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ
אוֹת לְטוֹבָה, וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבוֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְהוָה
עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ: כִּי לְךָ יְהוָה הוֹחָלְנוּ, אַתָּה תַּעֲנֶה אֲדֹנָי
אֱלֹהֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבַּרְנוּ דֹפִי: הֶעֱוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ,
זַדְנוּ, חָמַסְנוּ, טָפַלְנוּ שֶׁקֶר: יָעַצְנוּ רָע, כִּזַּבְנוּ,
לַצְנוּ, מָרַדְנוּ, נִאַצְנוּ, סָרַרְנוּ, עָוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרַרְנוּ,
קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ, שִׁחַתְנוּ, תִּעַבְנוּ, תָּעִינוּ, תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק
עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

הִרְשַׁעְנוּ וּפָשַׁעְנוּ לָכֵן לֹא נוֹשָׁעְנוּ וְתַן בְּלִבֵּנוּ לַעֲזוֹב דֶּרֶךְ רֶשַׁע
וְחִישׁ לָנוּ יֵשַׁע: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ
וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי
יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ אָמַר לְפָנֶיךָ, שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת
נַקֵּנִי: נַקֵּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִכָּל פְּשָׁעֵינוּ וְטַהֲרֵנוּ
מִכָּל טֻמְאוֹתֵינוּ וּזְרֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ רֹעֵי טוּבְךָ צְמֵאֵי חַסְדְּךָ תְּאֵבֵי יְשׁוּעָתֶךָ, יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כִּי לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת:

אֵל רַחוּם שִׁמְךָ, אֵל חַנּוּן שְׁמֶךָ, בָּנוּ נִקְרָא שְׁמֶךָ, יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן אֲמִתֶּךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן בְּרִיתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן גָּדְלֶךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן דָּתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן הוֹדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן וְעוֹדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן זִכְרֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן חַסְדֶּךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן טוּבֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִחוּדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן כְּבוֹדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן לְמוּדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן מַלְכוּתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן נִצְחֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן סוֹדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן עֻזֶּךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן פְּאֵרֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן צִדְקָתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קָדְשָׁתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ רַבִּים, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁכִינָתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תְּהִלָּתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן אוֹהֲבֶיךָ שׁוֹכְנֵי עָפָר, עֲשֵׂה לְמַעַן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עֲשֵׂה לְמַעַן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, עֲשֵׂה לְמַעַן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, עֲשֵׂה לְמַעַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמָמוֹת הֵיכָלֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרִיסוֹת מִזְבְּחֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יוֹנְקֵי שָׁדַיִם שֶׁלֹּא חָטְאוּ, עֲשֵׂה לְמַעַן גְּמוּלֵי חָלָב שֶׁלֹּא פָּשְׁעוּ, עֲשֵׂה לְמַעַן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ, עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

עֲנֵנוּ יְהוָה עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ דּוֹרְשֵׁנוּ עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ הָאֵל הַנֶּאֱמָן עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ וָתִיק וְחָסִיד עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ זַךְ וְיָשָׁר עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ חַי וְקַיָּם עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ טוֹב וּמֵטִיב עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ יוֹדֵעַ יֵצֶר עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ כּוֹבֵשׁ כְּעָסִים עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ לוֹבֵשׁ צְדָקוֹת עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ מֶלֶךְ מֹלֵךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ נוֹרָא וְנִשְׂגָּב עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ סוֹלֵחַ וּמוֹחֵל עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ עוֹנֶה בְּעֵת צָרָה עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ פּוֹדֶה וּמַצִּיל עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ צַדִּיק וְיָשָׁר עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ קָרוֹב לְקוֹרְאָיו עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ רַחוּם וְחַנּוּן עֲנֵנוּ, עֲנֵנוּ שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים עֲנֵנוּ,

עננו תומך תמימים עננו, עננו אלהי אבותינו עננו, עננו אלהי
אברהם עננו, עננו פחד יצחק עננו, עננו אביר יעקב עננו, עננו
עזרת השבטים עננו, עננו משגב אמהות עננו, עננו קשה לכעוס
עננו, עננו רך לרצות עננו, עננו עונה בעת רצון עננו, עננו אבי
יתומים עננו, עננו דין אלמנות עננו:

מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יענינו, מי שענה
ליצחק בנו כשנעקד על גבי המזבח הוא יענינו, מי שענה
ליעקב בבית אל הוא יענינו, מי שענה ליוסף בבית האסורים
הוא יענינו, מי שענה לאבותינו על ים סוף הוא יענינו, מי שענה
למשה בחורב הוא יענינו, מי שענה לאהרן במחתה הוא יענינו,
מי שענה לפינחס בקומו מתוך העדה הוא יענינו, מי שענה
ליהושע בגלגל הוא יענינו, מי שענה לשמואל במצפה הוא
יענינו, מי שענה לדוד ושלמה בנו בירושלים הוא יענינו, מי
שענה לאליהו בהר הכרמל הוא יענינו, מי שענה לאלישע
בירחו הוא יענינו, מי שענה ליונה במעי הדגה הוא יענינו, מי
שענה לחזקיהו מלך יהודה בחליו הוא יענינו, מי שענה לחנניה
מישאל ועזריה בתוך כבשן האש הוא יענינו, מי שענה לדניאל
בגוב האריות הוא יענינו, מי שענה למרדכי ואסתר בשושן
הבירה הוא יענינו, מי שענה לעזרא בגולה הוא יענינו, מי שענה
לכל הצדיקים והחסידים והתמימים והישרים הוא יענינו:

רחמנא דעני לעניי עניא, רחמנא דעני לתבירי לבא עניגן,
רחמנא דעני למכיכי רוחא עניגן, רחמנא עניגן,
רחמנא חוס, רחמנא פרוק, רחמנא שזיב, רחמנא רחם עלן,
השתא בעגלא ובזמן קריב:

נפילת אפים, והוא רחום שומר ישראל

סליחות לחמישי

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי בְּרוֹב אִוַּלְתֵּנוּ שָׁגִינוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:

אומרים אל ארך אפים עד לכל קוראיך עמ׳ תרמט ואח״כ מתחילין כאן

הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקְשִׁיבָה לְקוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעָתֵנוּ מַלְכֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ כִּי אֵלֶיךָ נִתְפַּלָּל: שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנוּ יְהוָה הֱיֵה עוֹזֵר לָנוּ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

חזן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה: וְשָׁם נֶאֱמַר:

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

סליחה מיוסד ע״פ תשר״ק ובסוף חתום שם המחבר מאיר חזק:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

תַּעֲנִית צִבּוּר קָבְעוּ תִּבְוַּעַ צָרְכִים, שׁוּב עָדֶיךָ חַפֵּשׂ וְלַחֲקוֹר דְּרָכִים, רַךְ לִרְצוֹת בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עֲרָכִים, קָשֶׁה לִכְעוֹס תֵּת לְאַפַּיִם אֲרֻכִּים: צְדָדֶיךָ מְקֻשָּׁטִים עֲדָיִם בְּלִי תַכְשִׁיט, פְּאֵר הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת

הוֹד תִּכְשִׁיט, עֶרֶךְ שַׁוְעָתֵינוּ לְךָ לְבַד נוֹשִׁיט, סֵדֶר חַיִּים וּפַרְנָסָה
לִיצוּרִים תּוֹשִׁיט: נִסְתְּמָה הַכִּירָה וְנִתְרוֹקֵן טֹהַר הַשֶּׁלְחָן, מְזֹן וּמְזִיחַ
סָתַר מֵעֲבֹדַת פֶּלְחָן, לִשְׁפִיכַת הַנֶּפֶשׁ חֲשׁוֹב כִּבְשִׁית זֶלְחָן, כִּמְעַטֵּר
וּמַשְׁבִּיעַ גּוֹאֵל וְרוֹפֵא וְסָלְחָן: יֵאוֹת לְךָ יַעַן מִמָּנְתְּךָ נִשְׁנָסָת, טוֹב
רִוּחַךְ חֱיוֹת נִזּוֹנֶת וּמִתְפָּרְנֶסֶת, חֶלֶף שׁוֹאֶלֶת קוֹבֶלֶת וּמִתְנוֹסֶסֶת, זֵכֶר
דַּאֲגוֹתֶיהָ לְפָנֶיךָ מְשִׂיחָה וּמַכְנֶסֶת: וְאֵלֶיךָ הִיא נְשׂוּיָה וּבְךָ חָסָיָה,
הַוּוֹתֶיהָ הַעֲבֵר מִי כָמוֹךָ חַסִין יָהּ, דֶּרֶךְ אֱמָנוּתְךָ בְּחַלָּקְךָ לְלִגְיוֹנְךָ
אַפְסַנְיָא, גְּמוֹל חֶסֶד לַעֲלוּבָה הַלֵּזוּ אַכְסַנְיָא: בְּקִיאִים וּמְיֻשָּׁבִים
לְרָצוֹתְךָ בִּדְבָרִים עֲרֵבִים, אָפְסוּ פִּסּוּ בְּכֹחָם קַטֵּגוֹר מְעָרְבְּבִים,
מְאַהֲבֵי לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם זְרִיזִים וּמְעָרְבְּבִים, יֵרָאָיו נִדְבָּרִים דָּתוֹ
שְׁחָרִים וַעֲרָבִים: הִקְדַּשְׁנוּ צוֹם עוֹלְלִים וְזִקְנֵי אֶסְפּוֹת, יִשַּׁרְנוּ רִנָּה
וּתְפִלָּה וְשָׁקַדְנוּ סְפוֹת, חֲשׁוֹךְ לְמַטָּה מֵעָוֹן וּשְׁלוֹמֵנוּ תִּשְׁפּוֹת, זְקוֹף דַּל
מֵעָפָר וְאֶבְיוֹן מֵאַשְׁפּוֹת: בְּתוֹר הַמַּעֲלָה וּבְמִדּוֹת הַגּוּנוֹת תְּרוּמוֹת,
עֲרֻבָּתֵנוּ שִׂים לְטוֹב יוּשַׁב מְרוֹמוֹת, וּבְמִקְוֵה טֹהַר תָּדִיחַ קַלּוֹת
וְרָמוֹת, מְצוֹא תְּפִלָּתֵנוּ חֶסֶד לְאַדִּירְךָ רוֹמְמוֹת:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר
רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה,
וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר
חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ
לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ
מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי גָמַר חָסִיד כִּי־פַּסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: כִּי אָדָם אֵין
צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא: הוֹשַׁע יְהוָה אֶת־עַמֶּךָ

אֶת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סליחה מיוסד ע״פ א״ב

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אַנְשֵׁי אֱמֶת אָבָדוּ, בָּאִים בְּכֹחַ מַעֲשֵׂיהֶם, גִּבּוֹרִים לַעֲמוֹד בַּפֶּרֶץ, דּוֹחִים אֶת הַגְּזֵרוֹת, הָיוּ לָנוּ לְחוֹמָה, וּלְמַחֲסֶה בְּיוֹם זָעַם: זוֹעֲכִים אַף בְּלַחֲשָׁם, חֲמָה עוֹצְרִים בְּשַׁוְעָם, טֶרֶם קְרָאוּךָ עֲנִיתָם, יוֹדְעִים לַעֲתֵּר וּלְרַצֵּךָ, כְּאָב רַחֲמְתָּ לְמַעֲנָם, לֹא הֱשִׁיבוֹתָ פְּנֵיהֶם רֵיקָם: מֵרֹב עֲוֹנֵינוּ אֲבַדְנוּם, נֶאֱסְפוּ מֵנּוּ בַּחֲטָאֵינוּ, סָעוּ חֲמָה לְמְנוּחוֹת, עָזְבוּ אוֹתָנוּ לַאֲנָחוֹת, פָּסוּ גּוֹדְרֵי פֶּרֶץ, צָמְתוּ מְשִׁיבֵי חֵמָה: קָמֵי בַּפֶּרֶץ אָיִן, רְאוּיִם לִרְצוֹתְךָ בְּעֵתֶר שָׁטַחְנוּ בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת, תְּרוּפָה לֹא מָצָאנוּ, שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ בְּבֹשֶׁת פָּנִים, לְשַׁחֲרֵךְ אֵל בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

פזמון שם המחבר שפטיה, ושמו חתום, שעריך, פחודים, טובותיך, יושעו, הקשיבה, ר״ת שפטיה

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים, גַּם הַיּוֹם יִוָּשְׁעוּ מִפִּיךָ שׁוֹכֵן מְרוֹמִים, כִּי אַתָּה רַב סְלִיחוֹת וּבַעַל הָרַחֲמִים:
שְׁעָרֶיךָ הֵם דּוֹפְקִים כַּעֲנִיִּים וְדַלִּים, צָקוּן לַחֲשָׁם קְשׁוֹב יָהּ שׁוֹכֵן מְעֻלִּים, כִּי אתה: **פְּחוּדִים הֵם מִכָּל צָרוֹת מִמְּחָרְפֵיהֶם וּמִלּוֹחֲצֵיהֶם,**
נָא אַל תַּעֲזֹבֵם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם, כִּי אתה: **טוֹבוֹתֶיךָ יְקַדְּמוּ לָהֶם בְּיוֹם תּוֹכֵחָה, וּמִתּוֹךְ צָרָה הַמְצִיאֵם פְּדוּת וּרְוָחָה,** כִּי אתה: **יִוָּשְׁעוּ לְעֵין כֹּל וְאַל יִמְשְׁלוּ בָם רְשָׁעִים, כֵּלֵה שֵׂעִיר וְחוֹתְנוֹ וְיַעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים,** כִּי אתה: **הַקְשִׁיבָה אָדוֹן לְקוֹל שַׁוְעָתָם, וְלִמְכוֹן שִׁבְתְּךָ הַשָּׁמַיִם תַּעֲלֶה תְּפִלָּתָם, כִּי אַתָּה רַב סְלִיחוֹת וּבַעַל הָרַחֲמִים:**

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לָעֲנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

אומרים זכור רחמיך עד השתא בעגלא ובזמן קריב עמוד תרנ״ג.

סליחות לשני בתרא

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי בְרוֹב אִוַּלְתֵּנוּ שָׁגִינוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:

אומרים אל ארך אפים עד לכל קוראיך עמוד תרמ״ט ואח״כ מתחילין כאן:

אַל תִּקְצוֹף יְהוָה עַד מְאֹד וְאַל לָעַד תִּזְכּוֹר עָוֹן, הֵן הַבֵּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ: הַעַל אֵלֶּה תִּתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה וּתְעַנֵּנוּ עַד־מְאֹד: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתַי וְהִנָּחֵם עַל־עַבָּדֶיךָ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

חזן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה: וְשָׁם נֶאֱמַר:

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

סליחה מיוסד ע״פ א״ב ובסוף חתום שם המחבר אמתי

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אַפְּפוּנוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ, בָּאנוּ בְּעִמְקֵי מְצוּלָה, גַּלֵּי יָם עָבְרוּ עָלֵינוּ, דָּכְיוֹת תְּחוֹם כִּסָּתְנוּ: הוֹדֵנוּ נָחְפַּז לְמַשְׁחִית, וְעוֹד לֹא עָצַרְנוּ כֹחַ, זָלַעְפְנוּ עַל חַטֹּאתֵינוּ, חָלְחַלְנוּ עַל רוֹב פְּשָׁעֵינוּ: טִבַּסְנוּ עֲצָה מַה לַּעֲשׂוֹת, יוֹעֵץ בְּקִרְבֵּנוּ אָיִן, כּוֹנַנּוּ בְלֵב מַחֲשָׁבוֹת, לְמֵרָחוֹק שְׁאֵת דֵּעָה: מַפּוֹרֶת בְּיָדֵינוּ מַאֲבוֹתֵינוּ, נָאָקָה תְּשׁוּבָה וּצְדָקָה, סוֹתְרוֹת רוֹעַ גְּזֵרוֹת, עוֹד מֵעֲנוֹת עָם: פָּצְנוּ בְּהַסְכָּמָה אַחַת, צוֹם שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, קָדוֹשׁ אוּלַי יַשְׁקִיף, רַחֲמָיו לְקַדֵּם לְרוֹנֵנוּ: שַׁדֵּי עָשֵׂינוּ אֶת שֶׁלָּנוּ, תַּקִּיף עֲשֵׂה אֶת שֶׁלְּךָ, אַל תֵּשֵׁב עַמָּנוּ בַּדִּין, מִדֶּבֶר וּמֵחֶרֶב וּמֵרָעָב

מַלְּטֵנוּ: תִּיקַר נַפְשֵׁנוּ בְּעֵינֶיךָ, יָהּ סְלַח לָנוּ, מְחַל לָנוּ, כַּפֶּר לָנוּ, כְּיוֹם רִדְתְּךָ בֶּעָנָן:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ: שְׁמַע יְהוָה קוֹלֵנוּ נִקְרָא חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ: שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתֵנוּ הַאֲזִינָה תְּפִלָּתֵנוּ: שִׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנוּ יְהוָה הֱיֵה עוֹזֵר לָנוּ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

מיוסד ע״פ א״ב כפול

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֱזֹן תַּחַן וְהַסְפֵּת עֲתִירָה, אַף הָפֵר וְשַׁכֵּךְ עֶבְרָה, בָּאֵי לְחַלּוֹתְךָ בְּנֶפֶשׁ מָרָה, בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל יִמְצְאוּ עֶזְרָה: גַּעֵית נֶאֱנָחִים וֶעֱנוּתָם חֲזֵה, גְּחִינַת קוֹמָתָם נָא אַל תְּבֻזֵּה, דְּרוֹשׁ עֶלְבּוֹנָם מִצַּר וּבוּזֵה, דְּרוֹךְ פּוּרָה וְנִצְחָם יַזֵּה: הֲלֹא אַתָּה הָיִיתָ וְהֶוֶּךָ, הָיוֹ תִּהְיֶה בַּהֲדַר גְּאוֹנֶךָ, וְנַמְתָּ

יְכוֹן זֶרַע אֱמוּנֶיךָ, וְהֵנָּם כֵּלִים מִתְגָּרֵת חֲרוֹנֶךָ: זוֹעֲמוּ בְּעוֹוִים
וּמְמַאֲנִים נִפְחוּ, זוֹרוּ בָאַפָּסִים וְלֹא נָחוּ, חֻבְּלָה רוּחָם וְלֶעָפָר שָׁחוּ,
חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים וּמַעֲנִית הִמְתִּיחוּ: טָבְעוּ בַבּוֹץ וְאֵין פּוֹצֶה, טוֹרְפֵיהֶם
שָׁלוּ מִקָּצֶה אֶל קָצֶה, יוֹם יוֹם לוֹחֲמָם מְנַצֶּה, יָד פּוֹרְשִׁים מִלַּחַץ לֵיצֵא:
כָּלוּ חַיֵּיהֶם בְּיָגוֹן וַאֲנָחָה, כּוֹשֶׁל רַבָּה וְעָרְבָה שִׂמְחָה, לְיֵשַׁע חוֹכִים
וְהִנֵּה צָוָחָה, לְבִטּוּם קָמִים וְכָרוּ שׁוּחָה: מַעֲרִימִים סוֹד מִמְּךָ לְהַדִּיחָם,
מַכְבִּידִים עוֹל לְהַכְשִׁיל כֻּחָם, נוֹאֲקִים אֵלֶיךָ בְּהִתְעַטֵּף רוּחָם, נַחַת
לִמְצוֹא מִכּוֹבֶד טָרְחָם: שִׂיחַ צָקִים בְּמַעֲמַד צָפוּף, סְלִיחָה מְבַקְּשִׁים
בְּקָדְקֹד כָּפוּף, עוֹשְׁקֵיהֶם יַקְנִיאוּם וּנְתָנוּם לְשִׁסּוּף, עֹרְעִים יֶמְסְכוּ וְיִהְיוּ
לְסִפּוּף: פְּדֵה דְּבֵקֶיךָ מֵחֶרֶץ וְכִלּוּי, פַּלְּטֵם מִצּוֹרֵר וּתְנֵם לְעֵלּוּי, צַוֵּה
יְשׁוּעוֹת מְשַׁחֲרֶיךָ בְּחִלּוּי, צוּר עוֹלָמִים הוֹשִׁיעֵנוּ בְּגָלּוּי: קַנֵּא וְנוֹקֵם
קַנֵּא לִשְׁמֶךָ, קַצִּין עָלָם מִצַּוֵּאר עַמֶּךָ, רְאֵה עֲמָלֵנוּ וְשׁוּב מִזַּעֲמֶךָ, רִיבָה
רִיבֵנוּ מֵעַם חֲרֶמֶךָ: שִׂבְעָתַיִם חָשֵׁב לְחֵיק מַאֲנִינָי, שַׁכֵּר חִצֶּיךָ מִדָּם
מְעָנָי, תַּטֵּה אָזְנְךָ לְקוֹל תַּחֲנוּנָי, תִּרְצֵנִי בְקָרְאִי יְהוָה יְהוָה:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר
רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה,
וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר
חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ
לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ
מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

פזמון שם המחבר בראשי תיבות אמתי

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת, נֹצֵר
חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה, וְסָלַחְתָּ

לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטֹּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה, בְּרַאוֹתִי כָּל עִיר עַל תִּלָּהּ בְּנוּיָה, וְעִיר הָאֱלֹהִים מְשִׁפֶּלֶת עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה, וּבְכָל זֹאת אָנוּ לְיָהּ וְעֵינֵינוּ לְיָהּ, יי: מְדַת הָרַחֲמִים עָלֵינוּ הִתְגַּלְגְּלִי, וְלִפְנֵי קוֹנֵךְ תְּחַנָּתֵנוּ הַפִּילִי, וּבְעַד עַמֵּךְ רַחֲמִים שַׁאֲלִי, כִּי כָל לֵבָב דַּוֵי וְכָל רֹאשׁ לָחֳלִי, יי: תָּמַכְתִּי יְתֵדוֹתַי בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, וּבְשַׁעֲרֵי דְמָעוֹת כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת, לָכֵן שָׁפַכְתִּי שִׂיחַ פְּנֵי בוֹחֵן לִבּוֹת, בָּטוּחַ אֲנִי בָּאֵלֶּה וּבִזְכוּת שִׁלֹּשֶׁת אָבוֹת, יי: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שׁוֹמֵעַ קוֹל בְּכִיּוֹת, שֶׁתָּשִׂים דִּמְעוֹתֵינוּ בְּנַאדֶךָ לִהְיוֹת, וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת אַכְזָרִיּוֹת, כִּי לְךָ לְבַד עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת, יי:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

אומרים זכור רחמיך עד השתא בעגלא ובזמן קריב בעמוד תרנ״ג.

סליחות לעשרה בטבת

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי בְּרוֹב אִוַּלְתֵּינוּ שָׁגִינוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:

אומרים אל ארך אפים עד לכל קוראיך עמוד תרמ״ט ואח״כ מתחילין כאן:

כִּי עִם יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל

צָרוֹתָיו: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו: פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

חזן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה: וְשָׁם נֶאֱמַר:

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמַע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

סליחה מיוסד ע״פ א״ב ובסוף שם המחבר יוסף:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֶזְכְּרָה מָצוֹק אֲשֶׁר קָרָאנִי, בְּשָׁלֹשׁ מַכּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הִכָּנִי, גִּדְעָנִי הֵנִיאָנִי הִכְאָנִי, אַךְ עַתָּה הֶלְאָנִי: דְּעָכַנִי בִּשְׁמוֹנָה בּוֹ שְׂמָאלִית וִימָנִית, חֲלֹא שִׁלְשָׁתָן קָבְעָתִי תַּעֲנִית, וּמֶלְךְ יָוָן אִנְּסַנִי לְכְתּוֹב דַּת יְוָנִית, עַל גַּבֵּי חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ מַעֲנִית: זוֹעֲמָתִי בְּתִשְׁעָה בּוֹ בִּכְלִמָּה וָחֵפֶר, חָשַׁךְ מֵעָלַי מְעִיל הוֹד וְצֶפֶר, טָרוֹף טוֹרַף בּוֹ הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שֶׁפֶר, הוּא עֶזְרָא הַסּוֹפֵר: יוֹם עֲשִׂירִי צָוָה בֶּן בּוּזִי הַחוֹזֶה, כְּתָב לְךָ בְּסֵפֶר הַמַּחֲזֶה, לְזָכְרוֹן לְעַם נָמֵס וְנִבְזֶה, אֶת עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה: מִנְיַן סֵדֶר חֲדָשִׁים בַּעֲשָׂרָה בּוֹ חֵעִיר, נְהִי וִילֵל בְּמוֹ פִּי אַפְעִיר, סֵדֶר פְּרָעָנִיוֹת בְּתוֹךְ לִבְבִי יַבְעִיר, בְּבֹא אֲלַי הַפָּלִיט לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר: עַל אֵלֶּה עַל פָּנַי אָבָק זָרִיתִי, פַּצְתִּי עַל אַרְבָּעְתָּן לוֹ חֵיץ בְּלִבִּי יָרִיתִי, צָרוֹת עַל אֵלֶּה קָבַר לִי פָּרִיתִי, צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי פִיהוּ מָרִיתִי: קָרָאתִי שִׁמְךָ מִתְנַחֵם עַל רָעָתִי, רְאֵה עָנְיִי וּשְׁמַע קוֹל

תרסח עת סליחות לעשרה בטבת רצון

פְּגִיעָתִי, שְׁמַע תְּחִנָּתִי חִישׁ נָא יְשׁוּעָתִי, אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי: יֵרַח טֵבֵת מְאֹד לָקִיתִי בוֹ, וְנִשְׁתַּנּוּ עָלַי סִדְרֵי נְתִיבוֹ, סָרַרְתִּי פָּשַׁעְתִּי יְגֵלָה לִי טוּבוֹ, הָאוֹמֵר לַיָּם עַד פֹּה תָּבֹא:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְעִיִּים: אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלֵינוּ וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סליחה ע״פ א״ב ושם המחבר חתום אברהם בר מנחם חזק.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֶבֶן הָרִאשָׁה, לְעִיִּים וְלַחֲרִישָׁה, וְנוֹחֲלֵי מוֹרָשָׁה, מְנוֹד רֹאשׁ בַּלְאָמִים: בְּקִרְבִּי לֵב נִכְאָב, נִדְוֶה וְנִדְאָב, נִשְׁאַרְנוּ כְּאֵין אָב, וְחָיִינוּ כִּיתוֹמִים: רַכָּה וַעֲנֻגָּה, בַּשּׁוֹשַׁנִּים סוּגָה, עַתָּה הִיא נוּגָה,

מְסוּרָה בְּיַד קָמִים: הָיְתָה כְּאַלְמָנָה, קִרְיָה נֶאֱמָנָה, וְזֶרַע מִי מָנָה, נִמְכְּרוּ בִלֹא דָמִים: מְעֻנָּגָה וְרַכָּה, צְלֻחָה לְמִלּוּכָה, וּמַעֲנִיתָהּ אָרְכָה, זֶה כַּמָּה שָׁנִים וְיָמִים: בֵּית יַעֲקֹב לְבִזָּה, לְלַעַג וּלְעָזָה, הָעִיר הָעֲלִיזָה, לְמַטֵּעֵי כְרָמִים: רְוִיָּה תַרְעֵלָה, בְּיַד בְּנֵי עַוְלָה, הָרְצוּיָה כְּעוֹלָה, וְכִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: מְאֻסָּה לְזִנּוֹחַ, תּוֹרַת אֲבִי זָנוֹחַ, וְלֹא מְצָאָה מָנוֹחַ, לֵילוֹת וְיָמִים: נוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן, מִמְּךָ יְהִי צְבִיוֹן, לְהָשִׁיב לְרִיב צִיּוֹן, שְׁנַת שִׁלּוּמִים: חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם, מְעוֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם, וְלַבֵּן כַּצֶּמֶר אָדֹם, וְכַשֶּׁלֶג כִּתָּמִים: חַזְּקֵנוּ בְּיִרְאָתֶךָ, וּבְקִיּוּם תּוֹרָתֶךָ, וּפָקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ, אֵל מָלֵא רַחֲמִים:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

פזמון שם המחבר בראשי החרוזות אברהם יצחק אפרים חזק.

אֲבוֹתַי כִּי בָטְחוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵי צוּרִי, גָּדְלוּ וְהִצְלִיחוּ וְגַם עָשׂוּ פֶּרִי, וּמֵעֵת הֻדְּחוּ וְהָלְכוּ עִמּוֹ קֶרִי, הָיוּ הֲלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי: בָּעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל, וְצָר עַל עִיר הַקֹּדֶשׁ, וְנִקְרַב רַב הַחוֹבֵל, נָתַתִּי הֲדֵשׁ וְעָנִיתִי בַכֶּבֶל, וְהָיָה מִדֵּי חָדֶשׁ לְאֹבֶל בְּנוּרִי, אבותי: רִאשׁוֹנָה בְּכוּרָה לְרֵאשִׁית הַחֹרֶם, שֵׁם אַחֲרִים הַזְּכִירָה וְהֶעָוֹן גּוֹרֵם, פְּנֵי אֵל לֹא הִכִּירָה וְשֻׁטְפָה בְּזֶרֶם, צָרָה כְּמַבְכִּירָה כָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא, אבותי: אֱלֹהִים הֵבִיא יוֹם רָעָה

וּמָצוֹר, צְוֵה צָרַי סְבִיבַי עוֹלָלַי לִבְצוֹר, יוֹם חֵרֶף לִבָּבִי, וְאֵין כֹּחַ
לַעֲצוֹר, וְדִבֵּר אֶל נָבִיא, מְשׁוֹל אֶל בֵּית הַמֶּרִי, אבותי: מִיּשְׁבֵי שַׁעַר
הֶעֱבִיר אַדֶּרֶת, חֲמָתוֹ כָּאֵשׁ הִבְעִיר וְהֵרִים עֲטֶרֶת, וּמִלְּבָנוֹן יַעַר
הַשְׁלִיךְ תִּפְאֶרֶת, וְרוּחַ סוּפָה וָסַעַר תִּסְמֹר שַׁעֲרַת בְּשָׂרִי, אבותי:
יָפְיָפִית נִמְשַׁלְתְּ, וְעָתָה קְדוֹרָנִית, בְּעָוֹן כִּי כָשַׁלְתְּ, וְלִבֵּךְ
אֲחוֹרַנִית, זְנִבוּךְ וְנֶחֱשַׁלְתְּ, רִאשׁוֹנָה וְשֵׁנִית, וְהָחְתֵּל לֹא חֻתַּלְתְּ,
מְעַט צָרַי, אבותי: צַדִּיק הַצּוּר תָּם, נְשׁוֹא עָוֹן נִלְאָה, מִכְרוֹב
לְמִפְתָּן לְפִנַּת גַּג דְּאָה, מֵעָוֹן הַנְּכִתָּם, וְצַעֲקָתָם בָּאָה, רַבָּה רָעָתָם
כְּעֵץ עָשָׂה פֶּרִי, אבותי: חָזֵק כָּל קָמַי תּוֹכֵן הָעֲלִילוֹת, כִּי מָלְאוּ יָמַי
בְּרוֹעַ מִפְעָלוֹת, וּמִבְּשֶׁת עֲלוּמַי שָׁכַחְתִּי גְּמוּלוֹת, נוֹתֵן לַחְמִי
וּמֵימַי פִּשְׁתִּי וְצַמְרִי, אבותי: קָמַי פִּיהֶם פָּעֲרוּ וְנַחֲלָתִי בִּלֵּעוּ, מְאֹד
עָלַי גָּבְרוּ וְדָמִי שָׁתוּ וְלָעוּ, נָכְרִים עָלַי צָרוּ וְאֶת אַחַי הֵרֵעוּ,
הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ בְּנֵי שֵׂעִיר הַחוֹרִי, אבותי: אָמְרוּ לְכוּ נְכַלֵּם
וְנַשְׁבִּיתָה זִכְרָם, אֶל קַנָּא וְנוֹקֵם וְגָמֵל יְשַׁאוּ אֶת שִׁבְרָם,
כְּמַעֲשֵׂיהֶם שַׁלֵּם וְיֵבֹשׁוּ מִשִּׁבְרָם, כְּאִישׁ חֲלוֹם חוֹלֵם שִׁלְשָׁה סַלֵּי
חוֹרִי, אבותי: פִּצְעִי לֹא רֻפָּכָה וְחַבּוּרוֹתַי רֻצָּה, וְעֵינִי הֻכְהָתָה צוֹפָה
לְדוֹדִי צַח, הַעוֹד לֹא שָׁכְכָה חֲמָתוֹ לָנֶצַח, עַל מֶה עָשָׂה כָּכָה וּמֶה
חָרִי, אבותי: רַחוּם זֶה אֵלִי אַל לָעַד תִּזְנַח, אָרְכוּ יָמַי אֶבְלִי וְעוֹד
לִבִּי נֶאֱנַח, שׁוּבָה אֵל לְאָהֳלִי מִקּוֹמְךָ אַל תַּנַּח, שַׁלֵּם יְמֵי אֶבְלִי כִּי
תָבֹא עַל שִׂכְרִי, אבותי: יְהוָה מָנַת חֶלְקִי חוּשָׁה לִי לְעֶזְרָה, וּפִתַּחְתָּ
שַׁקִּי שִׂמְחָה לִי לְאַזְרָה, וְתַגִּיהַ אֶת חָשְׁכִי בְּאוֹרְךָ לְהָאִירָה, אֶת
נֶשֶׁף חֶשְׁכִּי כִּי אַתָּה נֵרִי, אבותי: מְיַגֵּון וַאֲנָחָה פְּדֵה אֵל אֶת נַפְשִׁי,
עֲשֵׂה לְעַמְּךָ הֲנָחָה, מַלְכִּי וְקָדוֹשִׁי, תַּהֲפוֹךְ לָרְוָחָה, אֶת צוֹם
הַחֲמִישִׁי, לְשָׁשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי, אבותי:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר
רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה,
וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא׃

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה׃ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃

אומרים זכור רחמיך עד השתא בעגלא ובזמן קריב עמוד תרס״ב.

סליחות לתענית אסתר

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי בְּרוֹב אִוַּלְתֵּנוּ שָׁגִינוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ׃

אומרים אל ארך אפים עד לכל קוראיך עמוד תרמ״ט ואח״כ מתחילין כאן:

קוֹל קוֹינוּ אֵל יְהוָה וַיֵּט אֵלֵינוּ וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתֵנוּ׃ אַף אַרְחַ מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה קִוִּינוּךָ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ׃

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ׃ לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ׃ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

חזן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה׃ וְשָׁם נֶאֱמַר׃

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃

הַשֵּׁב אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ׃

סליחה מיוסד ע״פ א״ב ובסוף חתום שם המחבר מנחם ברבי מכיר יחיה אמן ואמן׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אָדָם בְּקוּם עָלֵינוּ חִיל אֲחָזָתְנוּ לִרְעוֹד, בְּהִסְתַּפְּחוּ לְמַלְכוּת חָנֵף
כִּמְעַט כָּשַׁלְנוּ לִמְעוֹד, גָּמְרוּ לְמָכְרֵנוּ כְּתֶל וְחָרִיץ בְּלִי
מִסְעוֹד, אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד: דַּלּוּ
עֵינַי לַמָּרוֹם קְרָאתִיךָ אוֹיְבֵי לָקוֹב, הַכְּרֵת שֵׁם וּשְׁאָר וּמְחֵה שֵׁם
לְרִקּוֹב, וְצַר צוֹרְרַי בִּנְכָלֵיהֶם אֲשֶׁר נִבְלוּ לַעֲקוֹב, וַיֹּאמְרוּ לֹא
יִרְאֶה יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: זְרוּעִים עָנָה וַיִּגֶּה וְלֹא מִלֵּב
לְכַלּוֹתָם, חָבוּ לְפָנִים וְרָדָם בַּהֲסָרַת טַבַּעַת לְהַחֲלוֹתָם, טוֹב דְּבָרוֹ
הֻקִּים לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַעֲלוֹתָם, בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
גְּעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם: יְדַע רֶמֶז הַקּוֹרוֹת לְעַם מְעָפָר וּמְחֻדָּם, כְּתָב
הַסְתֵּר אַסְתִּיר וּמָר דְּרוֹר מְפֻרְדָּם, לִשְׁבוּת הָמָן מִמָּחֳרַת הָמָן הָעֵץ
קָנְדָּם, תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הֲדַס:
מַקְשִׁיב דְּבַר שֶׁקֶר כָּתַב שִׂטְנָה וָעֶצֶב, נִתְעַטֵּף בִּבְגְדֵי שְׂרָד
כְּטֶעֶה בְּמִנְיַן קֶצֶב, סָדַר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוֹנִים כְּלֵי בֵּית הַמַּחֲצֵב,
וַיְבָא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב: עִם הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשָׁן בְּאָכְלָם
מִזֶּבַח עָכְרָם, פֶּעֶר פִּיו לְהַשְׁטִינָם וּלְהַסְגִּירָם בְּיַד נוֹתֵן מִכְרָם,
צוּר הִסְכִּים לְכָתוֹב אִגֶּרֶת לְאַבֵּד שִׁבְרָם, אָמַרְתִּי אַפְאֵיהֶם
אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם: קְדוֹשִׁים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֶת מַר יִבְכְּיוּן
בִּצְעָקָה, רַחוּם הַבֵּט לַבְּרִית וְאַל תָּפֵר לְהַרְחִיקָה, שָׁמְעָה מוֹרָשָׁה
וַתִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי אַלְמְנוּת וּמוֹעָקָה, וַתָּשֶׂם יָדָהּ עַל רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ הָלוֹךְ
וְיָעָקָה: תִּשְׁבִּי שָׁם אָזוֹר שַׁק בְּמָתְנָיו תַּחְבֹּשֶׁת, מְהֵר וְהוֹדִיעַ יְשֵׁנִי
מַכְפֵּל אָבוֹת שְׁלֹשֶׁת, נָחֵץ לְרוֹעָה מַה לְּךָ נִרְדָּם לְהִתְעַשֵּׁת, קוּם
קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יִתְעַשֵּׁת: חוֹתָם טִיט אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לְבִלְשָׁן
סֵפֶר, מְנִינָהּ לָמְדוּ לְאַחַר גְּזֵרָה כַּעַם לְהָפֵר, בֶּן קִישׁ הִקִּישׁ
דַּלְתוֹת בֵּית הַסֵּפֶר, וַיִּכַּס שַׁק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר: רִבִּץ תִּינוֹקוֹת
לְפָנָיו יָמִים שְׁלֹשָׁה צָמִים וּמְכֻפָּנִים, בְּקוֹל יַעֲקֹב לַחֲלוֹשׁ יְדֵי עֵז
פָּנִים, יָדָיו אֱמוּנָה לָאֵל הַצִּילֵנִי מֵעֲלִבּוֹנִים, פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם
עַל בָּנִים: מִזֶּה אֵלָּה וּמִזֶּה אֵלֶּה בְּנֵי אֵיתָנַי וְרַבָּנַי, כֻּלָּם צָעֲקוּ
וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל יְהוָה, יָהּ לְקוֹל רִנּוֹן כְּבוֹא שָׁאַל לְפָנָי, וּמֶה קוֹל

הַצְּאֹן הַזֶּה בְּאָזְנֶיךָ: רוֹעֶה הֶשִׁיבוֹ הֵם קְטַנֵּי קֹדֶשׁ זֶרַע, יָהּ הַצֵּל לְקוֹחִים לַמָּוֶת מֵאוֹיֵב הָרַע, חָנוּן נִכְמְרוּ רַחֲמָיו וַיְבַקֵּשׁ לְבִכּוֹת הַמְּאֹרָע, וַיְהִי כִּקְרוֹא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֵּפֶר וַיִּקָּרַע: יְהוּדִי הוֹקִיעַ יְלָדָיו לְמַטָּה וַאֲבִיהֶם מִלְמַעְלָה, אִישׁ אִישׁ בְּשָׁלֹשׁ אֲמוֹת וְהָרְבִיעִית אֲוִיר מְגִלָּה, מִשְׁנֶה נָקָם חָזָה וְשָׂמַח וְשָׂח תְּחִלָּה, אוֹתִי הֵשִׁיב עַל כַּנִּי וְאוֹתוֹ תָּלָה: וַתִּכְתֹּוב אֶסְתֵּר תּוֹקֶף לִקְרוֹת כִּבְהַלֵּל מְחוֹדִים, מִלְמַעְלָה קִיְמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ לְמַטָּה דּוֹדִים, נֶם יְנוֹסֵם לְפַרְסֵם כְּאָז פְּלֹאוֹ מַסְחִידִים, בָּעֵת הַזֹּאת רָוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֶל הוֹרִיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: בְּקָרְאֵנוּ עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לָנוּ חָנֵּנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ: וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סליחה מיוסד ע״פ א״ב ובסוף חתום שם המחבר שמעון בר יצחק׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פְלָאוֹת, בָּעַמִּים הוֹדַעְתָּ עוֹז נוֹרָאוֹת, נָאַלְתָּ
בִּזְרוֹעַ עַמְּךָ מִתְּלָאוֹת, דְּכִיתָ צָרֵיהֶם בְּמוֹתֵי תַּחֲלוּאוֹת׃
הָאוֹיֵב בְּקוּמוֹ לְעוֹרֵר מְדָנִים, וְדִמָּה לְהַכְרִית פְּרִחֵי עֲדָנִים, זָמַם
לִשְׁקוֹל לְגִנְזֵי אֲדוֹנִים, חֲלִיפֵי מְאַת כִּכְרֵי אֲדָנִים: טָלָאֶיךָ הִזְהַרְתָּ
שְׁקֻלֵיהֶם לְהַקְדִּים, יָדַעְתָּ הָעֲתִידוֹת וְדָרַשְׁתָּ נִשְׁקָדִים, כִּבּוּי
לְהַמְצִיא לְלַהַב יוֹקְדִים, לְקוֹחִים לַמָּוֶת לְתֶחִי נִפְקָדִים: מַפֵּכָה צָרָה
בְּעָבְדָם לְפָנִים, נִמְסְרוּ לְהָתֵז קְנוֹקְנוֹת וּגְפָנִים, סְבָבוּם מוֹקְשִׁים
בְּכָל דְּפָנִים, עֵינֵיהֶם לְךָ תּוֹלִים וּבְסִתְרְךָ נִצְפָּנִים: פּוּר נָהַפְתָּ
בְּאוֹיְבִים לְשִׁלּוּט, צְלִיבָה הוּכַן אֲגָגִי לְקִלּוּט, קַלַּע וּבַלַּע פְּנֵי הַלּוּט
הַלּוּט, רִיבִי עָם בְּאַשְׁמַנִּים לַעֲלוּט: שָׁלוֹם וֶאֱמֶת נִכְתַּב לְכָל צַד,
תּוֹקֵף יֵשַׁע סָלַע וּמְצַד, שׁוֹדֵד הֶשְׁדֵּד וּבְרִשְׁתּוֹ נוֹצַד, מְלָשְׁנֵי נִסְחַף
נִצְמַת וְנִרְצַד: עָשׂוּ שְׁמָחוֹת וְלַהֲוֹרוֹת קְבָעוּם, וּמִקְרָאוֹת שִׁלְּשׁוּם
וְלֹא רִבְּעוּם, נִסְכְּמוּ מִמַּעַל וּלְמַטָּה טִבְּעוּם, בַּסֵּפֶר נֶחֱקַק עַל מַה
קְבָעוּם: רָמָה יָדְךָ לְסָלוֹחַ לַפּוֹשְׁעִים, יְהוּדִי וַהֲדַסָּה הֶקֵמְתָּ
מוֹשִׁיעִים, צִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לָעַד לְשַׁעֲשׁוּעִים, חֶקֶר כְּבוֹדָם לְהַזְכִּיר
לְנוֹשָׁעִים: קַנֵּא לְשִׁמְךָ נוֹרָא וְנִקְדָּשׁ, חֲזֵה כַּרְמְךָ נֶחֱרַם וְנִדָּשׁ,
זְרוּיֵינוּ קַבֵּץ וְשִׁיר לְךָ יְחֻדָּשׁ, קַיְמֵם וְהַחֲיֵם בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ:
וְכַעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת בְּאוֹתָן הַיָּמִים, אַתָּה הַפְלֵא תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים,
מְצוֹא לְפָנֶיךָ כֹּפֶר וְתַנְחוּמִים, אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר
רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה,
וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא׃

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

פִּזְמוֹן מיוסד ע״פ תשר״ק ובסוף חתום שם המחבר משלם:

בְּמֹתֵי מִסְפָּר חִלִּינוּ פָנֶיךָ, לְשַׁוְעַת נִכְאִים אַל תַּעְלֵם אָזְנֶךָ, הַקְשֵׁב תְּחִנָּתָם מִשְׁמֵי מְעוֹנֶךָ, כִּבְימֵי מוֹר וַחֲדַם הוֹשַׁעְתָּ בָּנֶיךָ:
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אַתָּה יוֹשֵׁב, שַׁוְעָתָם מַאֲזִין וְרִנָּתָם קוֹשֵׁב,
רְפָאוֹת לְמַחַץ מַקְדִּים וּמְחַשֵּׁב, קְנוֹיֶךָ לְחַיְטִיב וְנָוֵיהֶם לְיַשֵּׁב,
במתי: **צַר וְאוֹיֵב הִלְטִישׁ עֵינָיו, פִּיהוּ פָּעַר לִשְׁאוֹף עָנְיָו, עֹשֶׁת בְּשָׁלוֹ לְהַשְׁמִיד קְהַל הֲמוֹנָיו, סֶגֶל לְאַבֵּד חָרֶת בִּנְשׁוּתָנָיו,** במתי:
נוֹקֵם לְצָרִים וְנוֹטֵר לְאוֹיְבִים, מָדַדְתָּ מִדָּתָם כְּזָדוֹ לַאֲהוּבִים, לוֹחֵם וְנִיצָּיו הוֹתְלוּ מְצֻלָּבִים, כְּבַחֲרוֹזֶת דָּגִים חוֹרְזוּ תְּחוּבִים, במתי: **יוֹם אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ צוֹרְרִים, טִבְחָה לָשִׁית בְּעַם נְצוּרִים, חֻלְפָּה הַדָּת וְנָפְלוּ פְּגָרִים, זֻלְעֲפוּ זוֹעֲמוּ מוּכָסִים מְגָרִים,** במתי: **וּבְכֵן יִתְעַלֶּה שִׁמְךָ וְיִתְנַשֵּׂא, הוֹדְךָ שְׁמֵי שָׁמַיִם כִּסָּה, דַּכִּים בְּרוֹמְמָךְ נְתוּנִים לִמְשִׁסָּה, גֵּיא וַאֲפֵלָיָה תְּהִלָּתְךָ מְכַסָּה,** במתי: **בִּינָה הֲגִינֵנוּ עַתָּה וּרְאֵה בַצָּר, בְּאַפְּךָ קוּמָה עַל צוֹרֵר הַצָּר, אָדוֹן קָרָאנוּךָ מִן הַמֵּצַר, אָנָּא הוֹצִיאֵנוּ לַמֶּרְחָב וְחַלְּצֵנוּ מִצָּר,** במתי: **מְאֹד תַּרְבֶּה לָנוּ מְחִילָה, שְׁמַע תְּפִלָּה וְהַעֲבֵר תְּפִלָּה, לוֹחֲצֵינוּ יַשְׁלִימוּ אִתָּנוּ וַעֲוֹנוֹתֵינוּ תַּשְׁלִיךְ בִּמְצוּלָה, מִמֶּנּוּ רַחֲמֶיךָ לֹא תִכְלָא** במתי:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

אומרים זכור רחמיך עד השתא בעגלא ובזמן קריב עמוד תרס״ב.

סליחות לשבעה עשר בתמוז

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי בְרוֹב אִוַּלְתֵּנוּ שָׁגִינוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:

אומרים אל ארך אפים עד לכל קוראיך עמוד תרמ״ט ואח״כ מתחילין כאן:

אַל תִּתְּנוּ דָמִי לוֹ עַד יְכוֹנֵן וְעַד יָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלַמְנוּ בַּעֲוֹנֵינוּ:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

חזן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה: וְשָׁם נֶאֱמַר:

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

סליחה מיוסד ע״פ א״ב:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אָתָּה הוּא יוֹצֵר רוּחוֹת, בָּרוֹב עֲוֹנֵינוּ כָּבְדוּ אֲנָחוֹת, גְּזֵרוֹת
עָצְמוּ וְרַבּוּ צָרִיחוֹת, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז נִשְׁתַּבְּרוּ
הַלּוּחוֹת: וָּלִינוּ מִבֵּית הַבְּחִירָה, הֵינֵנוּ נֶחְתָּם וְנִגְזָרָה גְּזֵרָה, וְחָשַׁךְ
בַּעֲדֵנוּ אוֹרָה, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז נִשְׂרְפָה הַתּוֹרָה: הָרְסוּ
אוֹיְבֵינוּ הַהֵיכָל, וּבָרְחָה שְׁכִינָה מִזְּוִית הֵיכָל, וְנִמְסְרוּ בִּידֵי זֵדִים
לְהִתְאַבֵּל, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז הֶעֱמַד צֶלֶם בְּהֵיכָל: זֵרוּנוּ
מֵעִיר אֶל עִיר, וְנִלְבַּד מֵנּוּ רַב וְצָעִיר, חָרְבָה עִירֵנוּ וְאֵשׁ בָּהּ
הִבְעִיר, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז הָבְקְעָה הָעִיר: טָפַשׁ בְּמִקְדָּשֵׁנוּ
צַר הַמַּשְׁמִיד, וְנָטַל מֵחָתָן וְכַלָּה אֲצָעָדָה וְצָמִיד, יַעַן כַּעַסְנוּךָ
נִתַּנּוּ לְהַשְׁמִיד, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז בִּטֵּל הַתָּמִיד: כָּלָה מֵנּוּ
כָּל הוֹד וְשֶׂבַח, חָרְבוּ שָׁלַךְ אוֹיֵב עָלֵינוּ לָאֶבַח, לִהְיוֹת עוֹלְלִים
וְיוֹנְקִים מוּכָנִים לַטֶּבַח, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז בָּטְלוּ עוֹלָה
וָזֶבַח: מָרַדְנוּ לְשׁוֹכֵן מְעוֹנוֹת, לָכֵן נִתְפַּזַּרְנוּ בְּכָל פִּנּוֹת, נֶהְפַּךְ
מְחוֹלֵנוּ לִקִינוֹת, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז בָּטְלוּ קָרְבָּנוֹת: סָרַרְנוּ
לְפָנֶיךָ מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת, לָכֵן לָמְדָה לְשׁוֹנֵנוּ לוֹמַר קִינוֹת, עָזַבְנוּ
בְלִי לְהָמָנוֹת, כִּי בִשְׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז גָּרְמוּ לָנוּ עֲוֹנוֹת: פָּזַרְנוּ
בְלִי מְצוֹא רְוָחָה, לָכֵן רַבְתָּה בָּנוּ אֲנָחָה, צוּר רְאֵה נַפְשֵׁנוּ כִּי
שָׁחָה, וְשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז חֲפָךְ לָנוּ לְשָׁשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה: קְשִׁינוּ
עֹרֶף וְרַבְתָּה בָּנוּ אָסוֹן, לָכֵן נִתַּנּוּ לְמִשְׁפָּה וְרִפְשׁוֹן, רְאֵה יְהוָה
וְחַלְּצֵנוּ מֵאָסוֹן, וְשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז חֲפָךְ לָנוּ לְשִׂמְחָה וּלְשָׁשׂוֹן:
שְׁעֵנוּ שֹׁכֵן רוֹמָה, וְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ מִקְצְווֹת אַדְמָה, תֹּאמַר
לְצִיּוֹן קוֹמָה, וְשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז חֲפָךְ לָנוּ לְיוֹם וְשׁוּעָה וְנֶחָמָה:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר
רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה,
וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא׃

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה׃ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃

אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל׃ כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ אֵל נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ׃ לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

סליחה מיוסד ע״פ א״ב ושם המחבר מנחם ברבי מכיר׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֲמָרֵר בְּבֶכִי מִפְּנֵי יָד שְׁלוּחָה בְּעִי, בְּנַאֲצִי בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בִּבְגָדִי וְקָבְעִי, גָּז וּבָרַח וְנָסַע עָשָׂר וְעָלָה לַשִּׁבִיעִי, דִּמַּנִי הִצִּיקַנִי הִסִּיקַנִי בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי׃ הֵבִיא מוֹעֵד בְּמִלֵּאתוֹ לְשִׁבּוֹר בַּחוּרֵי גִּמּוּז, וְרִבָּה בוֹ בַּעֲמַיִם בְּמִסְמוּם וּמְזִמּוּז, זְבוּלוֹ כְּשָׂר שַׁאֲנַנּוֹת מְבַכּוֹת אֶת הַתַּמּוּז, חִיבַּנִי אִיבַנִי אַזַּי בְּיֶרַח תַּמּוּז׃ טָמְנוּ פַּחִים חָמְשָׁה בְּמִקְרָא תְּלָאוֹת מִשְׁלָחוֹת, יָכְלוּ לִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בּוֹ בַּאֲלִיחוֹת, כִּי נוֹקַשְׁתִּי כְּכֹלָּה עֲלוּבָה בְּחֻפַּת שַׁלְוָה וְהַצְלָחוֹת, לְרוֹעִי לֹא הִמְתַּנְתִּי שֵׁשׁ וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַלֻּחוֹת׃ מִיָּדוֹ עָדִיתִי חָלִי וְכֶתֶם אֶצְעָדָה וְצָמִיד, נִגְרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ כְּשִׁחַתִּי דַּרְכִּי לְהַשְׁמִיד, סֵדֶר עֲבוֹדָתוֹ וְקַיִץ מִזְבְּחוֹ קַצְתִּי לְהַעֲמִיד, עַל כֵּן מִלְּשִׁבַּת הַטְּלָאִים בְּטַל הַתָּמִיד׃ פּוּר הִתְפּוֹרְרָה וְנִתְפַּזְּרָה סוֹעֲרָה עֲנִיָּה, צִיָּה נִמְשָׁלָה מִבְּלִי חוֹבֵל וְנִטְרְפָה כָּאֳנִיָּה, קָחֻתָּה בְּחַטָּאתָהּ

בְּרֹאשָׁהּ וּבְכֻלָּם תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה, רִיבוּהָ צָרֶיהָ כְּהַיּוֹם וְהָבְקְעָה
הָעִיר בַּשְּׁנִיָּה: שְׁלֻחָה כִּצְבִי מְדָח מֵאֵין דּוֹרֵשׁ לְהַסְתִּירָהּ, שָׁנְנוּ
לְשׁוֹנָם וְנָתְנוּהָ כְּשֶׁה צַמְרָהּ וְחֶלְבָּהּ לְהַתִּירָהּ, תִּצְעַק עַל כְּלִי
חֶמְדָּה שֶׁבּוֹ נִכְתָּרָה, תַּחֲמוּד עֵינֶיהָ נָצַל כְּשָׁרַף אַפּוֹסְטָמוֹס
הַתּוֹרָה: חֵרֶף עֲשׁוּקִים וּרְצוּצִים בַּעֲבוּר הַרְעִימָם סָכָל, יְרוּדִים
בּוּהָיָה לָאֱכוֹל וּבְהַסְתֵּר פָּנִים מִלְּהִסְתַּכֵּל, יָד הַשָּׁלִים מִכְּנַף
שְׁקוּצִים נֶאֱכָל, עֵת צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס וְהָעַמַּד צֶלֶם בְּהֵיכָל: דְּווּיִם
סְגוּפִים בָּנִים הֶחָיוּ מִקֶּדֶם רִאשׁוֹנִים, סְמוּכוֹת צָרוֹתֵיהֶם זוֹ לְזוֹ
כַּמָּה שָׁנִים, לוֹקִים כַּאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה הַדְּבוֹרִים וְהָעַקְרָבִים שׁוֹנִים,
חוֹנִים אָבַד שִׂבְרָם וּבָטֵל סִכּוּיָם בְּאִישׁוֹנִים: אֵל קַנָּא בְּהִתְאַפֵּק
בְּמַקְנִיאֵיהּ דְּשֵׁנִים רְטוּבִים, מְחַכִּים תָּקִים עוֹמְדִים לְעוֹלָמִים,
כְּנִטִּיעִים מְחֻטָּבִים בַּאֲהָבִים, הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם בְּצוֹמוֹת חֲטוּבִים,
נֶצַח חֱיוֹתָם לְשִׂמְחָה וּלְשָׁשׂוֹן וּלְמוֹעֲדִים טוֹבִים:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר
רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפּוֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ, לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרֵיתָ לָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה,
וּזְכוֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לַעֲנָיו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָה, יְהוָה, אֵל, רַחוּם, וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד, וֶאֱמֶת: נֹצֵר
חֶסֶד לָאֲלָפִים, נֹשֵׂא עָוֹן, וָפֶשַׁע, וְחַטָּאָה, וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ
לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ
מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

פזמון שם המחבר שלמה (ומיוסד במשקל יתד ושני תנועות ויתד ושני תנועות):

שְׁעֵה נֶאֱסַר, אֲשֶׁר נִמְסַר, בְּיַד בָּבֶל וְגַם שָׁעִיר, לְךָ יֵחֱמָה זֶה כַּמָּה
וְיִתְחַנֵּן כְּבֶן צָעִיר, יוֹם גְּבַר הָאוֹיֵב וַתִּבְקַע הָעִיר: לְזֹאת
אִבַּח, וְאֶסְפּוֹק בַּח, בְּיוֹם חֲמֵשׁ פִּזְרוֹנִי, וְעַל רֶגֶל הָעֶגֶל הַלּוּחוֹת

יְצָאוּנִי, וְגַם הִשְׁמִיד הַתָּמִיד וּבַפּוּגֵר הֵבִיאָנִי, וְהוּשַׁם אֵלִיל בְּהֵיכַל קְלִיל וּמֵעֲצָתוֹ כִּלָּאָנִי, וְהַמִּנְחָה הוּנָחָה וְדָתְךָ צָר בָּאֵשׁ הִבְעִיר, יוֹם: מְאֹד אֶתְחַל וָאֶתְחַלְחַל בְּיוֹם שַׁדַּי דְּחָפַנִי, וְהַשְׁפִּיפוֹן מִצָּפוֹן כְּשִׁבּוֹלֶת שְׁטָפַנִי, מְאוֹר חָשַׁךְ וְגַם שַׁשַּׁךְ כְּמוֹ בַּדּוּר צְנָפַנִי, וְהַצַּיָּד שָׁלַח יָד וְהַצָּפִיר וְהַשָּׂעִיר, יוֹם: הוֹד לִבִּי וּמִשְׁגַּבִּי הֲלָעַד אַפְּךָ יֶעְשַׁן, הֲלֹא תִרְאֶה עַם נִלְאֶה אֲשֶׁר הָשְׁחַר כְּמוֹ כִבְשָׁן, גְּדוֹר פִּרְצֵי בֶּכֶן פַּרְצִי, וּמֵחֲדֶק לְקוֹט שׁוֹשָׁן, בְּנֵה בֵּית זְבוּל לְהָשִׁיב גְּבוּל, הַכַּרְמֶל וְהַבָּשָׁן, וְעַיִן פְּקַח וְנָקָם קַח מֵאֵצֶר וּמִדִּישָׁן, שְׁפוֹט אֵלֵם וְאָז יְשַׁלֵּם הַמַּכְעֶה וְהַמַּכְעִיר, יוֹם גָּבַר הָאוֹיֵב וַתִּבָּקַע הָעִיר:

אומרים זכור רחמיך עד השתא בעגלא ובזמן קריב עמוד תרנ״ג.

סדר פרשיות השבוע לשני וחמישי ומנחה של שבת

בראשית

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ: ב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ
וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם: ג וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר: ד וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא
לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: לוי ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם: ז וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל
בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי־כֵן:
ח וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: ישראל
ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה
הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן: י וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא
יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: יא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב
מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן:
יב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר
זַרְעוֹ־בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: יג וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
שְׁלִישִׁי:

נח

ט אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת־הָאֱלֹהִים
הִתְהַלֶּךְ־נֹחַ: י וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת:
יא וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס: יב וַיַּרְא אֱלֹהִים
אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ:
יג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל־בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס
מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת־הָאָרֶץ: יד עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר קִנִּים
תַּעֲשֶׂה אֶת־הַתֵּבָה וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּית וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר: טו וְזֶה אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ: טז צֹהַר | תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תְּכַלֶּנָּה
מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם שְׁנִים וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂהָ:
לוי יז וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת־הַמַּבּוּל מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר

אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ יִגְוָע: יח וַהֲקִמֹתִי
אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ אֶל־הַתֵּבָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ
אִתָּךְ: יט וּמִכָּל־הֶחָי מִכָּל־בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל תָּבִיא אֶל־הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת
אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ: ישראל כ מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ
מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת: כא וְאַתָּה
קַח־לְךָ מִכָּל־מַאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ וְלָהֶם לְאָכְלָה:
כב וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה:

לך לך

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָם לֶךְ־לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ: ב וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ
וֶהְיֵה בְּרָכָה: ג וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת
הָאֲדָמָה: לוי ד וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְהוָה וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם
בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן: ה וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת־שָׂרַי
אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן: ו וַיַּעֲבֹר
אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ: ז וַיֵּרָא
יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ
לַיהוָה הַנִּרְאֶה אֵלָיו: ח וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל וַיֵּט אָהֳלָה
בֵּית־אֵל מִיָּם וְהָעַי מִקֶּדֶם וַיִּבֶן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:
ט וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה: ישראל י וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם
מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם כִּי־כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ: יא וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא
מִצְרַיְמָה וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרַי אִשְׁתּוֹ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת־מַרְאֶה
אָתְּ: יב וְהָיָה כִּי־יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי
וְאֹתָךְ יְחַיּוּ: יג אִמְרִי־נָא אֲחֹתִי אָתְּ לְמַעַן יִיטַב־לִי בַּעֲבוּרֵךְ וְחָיְתָה נַפְשִׁי
בִּגְלָלֵךְ:

וירא

א וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם:
ב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ
לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: ג וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אִם־נָא מָצָאתִי
חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל־נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ: ד יֻקַּח־נָא מְעַט־מַיִם וְרַחֲצוּ

רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ: ח וְאֶקְחָה פַת־לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם אַחַר
תַּעֲבֹרוּ כִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:
לוי ט וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח
סֹלֶת לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת: י וְאֶל־הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רַךְ וָטוֹב
וַיִּתֵּן אֶל־הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: יח וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן־הַבָּקָר
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ: ישראל
ט וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל: י וַיֹּאמֶר שׁוֹב
אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה־בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח
הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו: יא וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל לִהְיוֹת
לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים: יב וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה־לִּי
עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן: יג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר
הַאַף אָמְנָם אֵלֵד וַאֲנִי זָקַנְתִּי: יד הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה דָּבָר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ
כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵּן:

חיי שרה

א וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה:
ב וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם
לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ: ג וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי־חֵת
לֵאמֹר: ד גֵּר־וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת־קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה
מֵתִי מִלְּפָנָי: ה וַיַּעֲנוּ בְנֵי־חֵת אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: ו שְׁמָעֵנוּ | אֲדֹנִי
נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת־מֵתֶךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ
אֶת־קִבְרוֹ לֹא־יִכְלֶה מִמְּךָ מִקְּבֹר מֵתֶךָ: ז וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ
לְעַם־הָאָרֶץ לִבְנֵי־חֵת: לוי ח וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם־יֵשׁ אֶת־נַפְשְׁכֶם
לִקְבֹּר אֶת־מֵתִי מִלְּפָנַי שִׁמְעוּנִי וּפִגְעוּ־לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן־צֹחַר: ט וְיִתֶּן־לִי
אֶת־מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר־לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי
בְּתוֹכְכֶם לַאֲחֻזַּת־קָבֶר: י וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי־חֵת וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי
אֶת־אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר: יא לֹא אֲדֹנִי
שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי
נְתַתִּיהָ לָּךְ קְבֹר מֵתֶךָ: יב וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ: ישראל
יג וַיְדַבֵּר אֶל־עֶפְרוֹן בְּאָזְנֵי עַם־הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם־אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי
נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת־מֵתִי שָׁמָּה: יד וַיַּעַן עֶפְרוֹן
אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: טו אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאַת שֶׁקֶל־כֶּסֶף

בֵּינִי וּבֵינֵךְ מַה־חֵיא וְאֶת־מֵתֵךְ קְבֹר: טז וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל־עֶפְרוֹן
וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת־הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת אַרְבַּע
מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר:

תולדות

יט וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק: כ וַיְהִי
יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־רִבְקָה בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן
אֲרָם אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי לוֹ לְאִשָּׁה: כא וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיהוָה לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ
כִּי עֲקָרָה הִיא וַיֵּעָתֶר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: כב וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים
בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה: לוי
כג וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ וּלְאֹם
מִלְאֹם יֵאָמֵץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר: כד וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ לָלֶדֶת וְהִנֵּה תוֹמִם
בִּבְטְנָהּ: כה וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ
עֵשָׂו: כו וְאַחֲרֵי־כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בְּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב
וְיִצְחָק בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אֹתָם: ישראל כז וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו
אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים: כח וַיֶּאֱהַב יִצְחָק
אֶת־עֵשָׂו כִּי־צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת־יַעֲקֹב: כט וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד
וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף: ל וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא
מִן־הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ אֱדוֹם: לא וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב מִכְרָה כַיּוֹם אֶת־בְּכֹרָתְךָ לִי: לב וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ
לָמוּת וְלָמָּה־זֶּה לִי בְּכֹרָה: לג וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הִשָּׁבְעָה לִי כַּיּוֹם וַיִּשָּׁבַע לוֹ
וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב: לד וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים
וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה: א וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ
מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בִּימֵי אַבְרָהָם וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל־אֲבִימֶלֶךְ
מֶלֶךְ־פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה: ב וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אַל־תֵּרֵד מִצְרַיְמָה שְׁכֹן
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: ג גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרְכֶךָּ כִּי־לְךָ
וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־כָּל־הָאֲרָצֹת הָאֵל וַהֲקִמֹתִי אֶת־הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְאַבְרָהָם אָבִיךָ: ד וְהִרְבֵּיתִי אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וְנָתַתִּי לְזַרְעֲךָ
אֵת כָּל־הָאֲרָצֹת הָאֵל וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: ה עֵקֶב
אֲשֶׁר־שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי:

ויצא

י וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה: יא וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי־בָא
הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא:
יב וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי
אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: לוי יג וְהִנֵּה יְהוָה נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ
אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ: יד וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה
וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל־מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ: טו וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ
וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֶזָבְךָ
עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ: טז וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ
וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי: יז וַיִּירָא וַיֹּאמַר
מַה־נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם:
ישראל יח וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן אֲשֶׁר־שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו
וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ: יט וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם
הַהוּא בֵּית־אֵל וְאוּלָם לוּז שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה: כ וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר
אִם־יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי
לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ: כא וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה
לִי לֵאלֹהִים: כב וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל
אֲשֶׁר תִּתֶּן־לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ:

וישלח

ג וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם:
ד וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב
עִם־לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד־עָתָּה: ה וַיְהִי־לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה
וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לְמְצֹא־חֵן בְּעֵינֶיךָ: לוי ו וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים
אֶל־יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־אָחִיךָ אֶל־עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: ז וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעָם
אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: ח וַיֹּאמֶר
אִם־יָבוֹא עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה:
ישראל ט וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֹמֵר
אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ: י קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים
וּמִכָּל־הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה

וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: יא הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא
אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן־יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל־בָּנִים: יב וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב
עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר מֵרֹב:

וישב

א וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: ב אֵלֶּה | תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב
יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת־בְּנֵי
בִלְהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבָּתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם:
ג וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ
כְּתֹנֶת פַּסִּים: לוי ד וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי־אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ
אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם: ה וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֶּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ
עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ: ו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי:
ז וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי
וְגַם־נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי: ישראל
ח וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ
עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו וְעַל־דְּבָרָיו: ט וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר
אֹתוֹ לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד
עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי: י וַיְסַפֵּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו וַיִּגְעַר־בּוֹ
אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ
וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה: יא וַיְקַנְאוּ־בוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר:

מקץ

א וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיְאֹר: ב וְהִנֵּה
מִן־הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאֹת בָּשָׂר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ:
ג וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן מִן־הַיְאֹר רָעוֹת מַרְאֶה וְדַקּוֹת
בָּשָׂר וַתַּעֲמֹדְנָה אֵצֶל הַפָּרוֹת עַל־שְׂפַת הַיְאֹר: ד וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת
הַמַּרְאֶה וְדַקֹּת הַבָּשָׂר אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת יְפֹת הַמַּרְאֶה וְהַבְּרִיאֹת וַיִּיקַץ
פַּרְעֹה: לוי ה וַיִּישָׁן וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית וְהִנֵּה | שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד
בְּרִיאוֹת וְטֹבוֹת: ו וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים דַּקּוֹת וּשְׁדוּפֹת קָדִים צֹמְחוֹת
אַחֲרֵיהֶן: ז וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַבְּרִיאוֹת
וְהַמְלֵאוֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם: ישראל ח וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ
וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חֲכָמֶיהָ וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה

לָהֶם אֶת־חֲלֹמוֹ וְאֵין־פּוֹתֵר אוֹתָם לְפַרְעֹה: ט וַיְדַבֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים
אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר אֶת־חֲטָאַי אֲנִי מַזְכִּיר הַיּוֹם: י פַּרְעֹה קָצַף עַל־עֲבָדָיו
וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֹתִי וְאֵת שַׂר הָאֹפִים: יא וַנַּחַלְמָה
חֲלוֹם בְּלַיְלָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ: יב וְשָׁם אִתָּנוּ
נַעַר עִבְרִי עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים וַנְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּפְתָּר־לָנוּ אֶת־חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ
כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר: יג וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר־לָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הֵשִׁיב עַל־כַּנִּי וְאֹתוֹ
תָּלָה: יד וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן־הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף
שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל־פַּרְעֹה:

ויגש

יח וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר־נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי
וְאַל־יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה: יט אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו לֵאמֹר
הֲיֵשׁ־לָכֶם אָב אוֹ־אָח: כ וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי יֶשׁ־לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים
קָטָן וְאָחִיו מֵת וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֲהֵבוֹ: לוי כא וַתֹּאמֶר
אֶל־עֲבָדֶיךָ הוֹרִדֻהוּ אֵלַי וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו: כב וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי לֹא־יוּכַל
הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת־אָבִיו וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת: כג וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ
אִם־לֹא יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אִתְּכֶם לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי: כד וַיְהִי כִּי
עָלִינוּ אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וַנַּגֶּד־לוֹ אֵת דִּבְרֵי אֲדֹנִי: ישראל כה וַיֹּאמֶר אָבִינוּ
שֻׁבוּ שִׁבְרוּ־לָנוּ מְעַט־אֹכֶל: כו וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת אִם־יֵשׁ אָחִינוּ
הַקָּטֹן אִתָּנוּ וְיָרַדְנוּ כִּי־לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטֹן אֵינֶנּוּ
אִתָּנוּ: כז וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֵלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה־לִּי
אִשְׁתִּי: כח וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר אַךְ טָרֹף טֹרַף וְלֹא רְאִיתִיו עַד־הֵנָּה:
כט וּלְקַחְתֶּם גַּם־אֶת־זֶה מֵעִם פָּנַי וְקָרָהוּ אָסוֹן וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־שֵׂיבָתִי
בְּרָעָה שְׁאֹלָה: ל וְעַתָּה כְּבֹאִי אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ וְנַפְשׁוֹ
קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ:

ויחי

כח וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו
שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה: כט וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא |
לְבִנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת
יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם: ל וְשָׁכַבְתִּי
עִם־אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה

כִּדְבָרֶךָ׃ לא וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ
הַמִּטָּה׃ לוי א וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה
וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרָיִם׃ ב וַיַּגֶּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר
הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל־הַמִּטָּה׃ ג וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב אֶל־יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי נִרְאָה־אֵלַי בְּלוּז בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי׃ ישראל
ד וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנֵּנִי מַפְרְךָ וְהִרְבִּיתִךָ וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים וְנָתַתִּי
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם׃ ה וְעַתָּה שְׁנֵי־בָנֶיךָ
הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי־הֵם אֶפְרַיִם
וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ־לִי׃ ו וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר־הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם
לְךָ יִהְיוּ עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְנַחֲלָתָם׃ ז וַאֲנִי ׀ בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי
רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ בְּעוֹד כִּבְרַת־אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה וָאֶקְבְּרָהּ שָׁם
בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִיא בֵּית לָחֶם׃ ח וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
מִי־אֵלֶּה׃ ט וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו בָּנַי הֵם אֲשֶׁר־נָתַן־לִי אֱלֹהִים בָּזֶה
וַיֹּאמֶר קָחֶם־נָא אֵלַי וַאֲבָרְכֵם׃

שמות

א וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ
בָּאוּ׃ ב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וְיהוּדָה׃ ג יִשָּׂשכָר זְבוּלֻן וּבִנְיָמִן׃ ד דָּן וְנַפְתָּלִי
גָּד וְאָשֵׁר׃ ה וַיְהִי כָּל־נֶפֶשׁ יֹצְאֵי יֶרֶךְ־יַעֲקֹב שִׁבְעִים נָפֶשׁ וְיוֹסֵף הָיָה
בְּמִצְרָיִם׃ ו וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל־אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא׃ ז וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ
וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם׃ לוי ח וַיָּקָם
מֶלֶךְ־חָדָשׁ עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־יוֹסֵף׃ ט וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ הִנֵּה
עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃ י הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה
כִּי־תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה
מִן־הָאָרֶץ׃ יא וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי
מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה אֶת־פִּתֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס׃ יב וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה
וְכֵן יִפְרֹץ וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ישראל יג וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ׃ יד וַיְמָרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים
וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ׃ טו וַיֹּאמֶר
מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמְיַלֶּדֹת הָעִבְרִיֹּת אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
פּוּעָה׃ טז וַיֹּאמֶר בְּיַלֶּדְכֶן אֶת־הָעִבְרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל־הָאָבְנָיִם אִם־בֵּן
הוּא וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ וְאִם־בַּת הִיא וָחָיָה׃ יז וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים

וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים:

וארא

ב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה: ג וָאֵרָא אֶל־אַבְרָהָם
אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי יְהוָה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם: ד וְגַם
הֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֵת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם
אֲשֶׁר־גָּרוּ בָהּ: ה וְגַם | אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת־נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם
מַעֲבִדִים אֹתָם וָאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי: לוי ו לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם
וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים: ז וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי
לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם
מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם: ח וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי
אֶת־יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה
אֲנִי יְהוָה: ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקֹּצֶר
רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה: ישראל י וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: יא בֹּא דַבֵּר
אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְישַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ: יב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה
לִפְנֵי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמַעֵנִי פַּרְעֹה
וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם: יג וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם:

בא

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה כִּי־אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ
וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ: ב וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי
בִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי
בָם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: ג וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים עַד־מָתַי מָאַנְתָּ לֵעָנֹת מִפָּנָי שַׁלַּח עַמִּי
וְיַעַבְדֻנִי: לוי ד כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה
בִּגְבֻלֶךָ: ה וְכִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל |
אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִן־הַבָּרָד וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ הַצֹּמֵחַ
לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה: ו וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ וּבָתֵּי כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר
לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתָם עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה

וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה: ישראל ז וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו עַד־מָתַי יִהְיֶה
זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם
תֵּדַע כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם: ח וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי הַהֹלְכִים: ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ כִּי
חַג־יְהוָה לָנוּ: י וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם
וְאֶת־טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם: יא לֹא כֵן לְכוּ־נָא הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ
אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה:

בשלח

יז וַיְהִי בְשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי
קָרוֹב הוּא כִּי | אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ
מִצְרָיְמָה: יח וַיַּסֵּב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וַחֲמֻשִׁים עָלוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: יט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי
הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם
וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם: כ וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם בִּקְצֵה
הַמִּדְבָּר: כא וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה
בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה: כב לֹא־יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן
יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם: לוי א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין
הַיָּם לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן נֹכַח תַּחֲנוּ עַל־הַיָּם: ג וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר: ד וְחִזַּקְתִּי אֶת־לֵב־פַּרְעֹה וְרָדַף
אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: ישראל ה וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה
וַעֲבָדָיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל
מֵעָבְדֵנוּ: ו וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ: ז וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת
רֶכֶב בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ: ח וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב
פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד
רָמָה:

יתרו

א וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה

וְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: ב וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתֵן
מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ: ג וְאֶת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם
הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה: ד וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר
כִּי־אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה: לוי ה וַיָּבֹא יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה
וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם הַר הָאֱלֹהִים:
ו וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חִתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ:
ז וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חִתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ
לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה: ח וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתַם
בַּדֶּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה: ישראל ט וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה
לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם: י וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר
הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת
יַד־מִצְרָיִם: יא עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר
זָדוּ עֲלֵיהֶם: יב וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן
וְכֹל | זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חוֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:

משפטים

א וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם: ב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ
שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִעִת יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם: ג אִם־בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא
אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: ד אִם־אֲדֹנָיו יִתֶּן־לוֹ אִשָּׁה
וְיָלְדָה־לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וְיַלְדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ:
ה וְאִם־אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת־אֲדֹנִי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בָּנָי לֹא
אֵצֵא חָפְשִׁי: ו וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל־הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוֹ אֶל־הַדֶּלֶת אוֹ
אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת־אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם: לוי ז וְכִי־יִמְכֹּר
אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים: ח אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ
אֲשֶׁר־לוֹ יָעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ לְעַם נָכְרִי לֹא־יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בְּבִגְדוֹ־בָהּ:
ט וְאִם־לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ: י אִם־אַחֶרֶת יִקַּח־לוֹ
שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע: יא וְאִם־שְׁלֹשׁ־אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה
חִנָּם אֵין כָּסֶף: ישראל יב מַכֵּה אִישׁ וָמֵת מוֹת יוּמָת: יג וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה
וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה: יד וְכִי־יָזִד אִישׁ
עַל־רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת: טו וּמַכֵּה אָבִיו
וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: טז וְגֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת: יז וּמְקַלֵּל

אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: יח וְכִי־יְרִיבֻן אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
בְּאֶבֶן אוֹ בְאֶגְרֹף וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב: יט אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ
עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא:

תרומה

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ־לִי תְּרוּמָה
מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי: ג וְזֹאת הַתְּרוּמָה
אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת: ד וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: ה וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים: לוי
ו שֶׁמֶן לַמָּאֹר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: ז אַבְנֵי־שֹׁהַם
וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן: ח וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם: ט כְּכֹל
אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אֹתְךָ אֶת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן וְאֶת תַּבְנִית כָּל־כֵּלָיו וְכֵן
תַּעֲשׂוּ: ישראל י וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי
רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: יא וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּית וּמִחוּץ
תְּצַפֶּנּוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זֵר זָהָב סָבִיב: יב וְיָצַקְתָּ לּוֹ אַרְבַּע טַבְעֹת זָהָב
וְנָתַתָּה עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאַחַת וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת
עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית: יג וְעָשִׂיתָ בַדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב: יד וְהֵבֵאתָ
אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן בָּהֶם: טו בְּטַבְּעֹת
הָאָרֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ: טז וְנָתַתָּ אֶל־הָאָרֹן אֵת הָעֵדֻת אֲשֶׁר
אֶתֵּן אֵלֶיךָ:

תצוה

כ וְאַתָּה תְּצַוֶּה | אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר
לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: כא בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ
אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: א וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ־לִי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי
אַהֲרֹן: ב וְעָשִׂיתָ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: ג וְאַתָּה
תְּדַבֵּר אֶל־כָּל־חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה וְעָשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי
אַהֲרֹן לְקַדְּשׁוֹ לְכַהֲנוֹ־לִי: ד וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד וּמְעִיל
וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט וְעָשׂוּ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ וּלְבָנָיו
לְכַהֲנוֹ־לִי: ה וְהֵם יִקְחוּ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן

וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: לוי ו וְעָשׂוּ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת
וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב: ז שְׁתֵּי כְתֵפֹת חִבֻּרֹת
יִהְיֶה־לּוֹ אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר: ח וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשֵׂהוּ
מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר: ט וְלָקַחְתָּ
אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹׁהַם וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ישראל י שִׁשָּׁה
מִשְּׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשִּׁשָּׁה הַנּוֹתָרִים עַל־הָאֶבֶן
הַשֵּׁנִית כְּתוֹלְדֹתָם: יא מַעֲשֵׂה חָרָשׁ אֶבֶן פִּתּוּחֵי חֹתָם תְּפַתַּח אֶת־שְׁתֵּי
הָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם:
יב וְשַׂמְתָּ אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו לְזִכָּרֹן:

כי תשא

יא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: יב כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם
נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם: יג זֶה ׀ יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיהוָה: לוי
יד כֹּל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה:
טו הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת
יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: טז וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן
לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: ישראל יז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
יח וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: יט וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: כ בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה: כא וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא
יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם:

ויקהל

א וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָם: ב שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה
יוּמָת: ג לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: לוי ד וַיֹּאמֶר

משה אל־כל־עדת בני־ישראל לאמר זה הדבר אשר־צוה יהוה לאמר:
ה קחו מאתכם תרומה ליהוה כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהוה
זהב וכסף ונחשת: ו ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים: ז וערת
אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים: ח ושמן למאור ובשמים
לשמן המשחה ולקטרת הסמים: ט ואבני־שהם ואבני מלאים לאפוד
ולחשן: י וכל־חכם־לב בכם יבאו ויעשו את כל־אשר צוה יהוה: ישראל
יא את־המשכן את־אהלו ואת־מכסהו את־קרסיו ואת־קרשיו
את־בריחו את־עמדיו ואת־אדניו: יב את־הארן ואת־בדיו ואת־הכפרת
ואת פרכת המסך: יג את־השלחן ואת־בדיו ואת־כל־כליו ואת לחם
הפנים: יד ואת־מנרת המאור ואת־כליה ואת־נרתיה ואת שמן המאור:
טו ואת־מזבח הקטרת ואת־בדיו ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים
ואת־מסך הפתח לפתח המשכן: טז את | מזבח העלה ואת־מכבר
הנחשת אשר־לו את־בדיו ואת־כל־כליו את־הכיר ואת־כנו: יז את
קלעי החצר את־עמדיו ואת־אדניה ואת מסך שער החצר: יח את־יתדת
המשכן ואת־יתדת החצר ואת־מיתריהם: יט את־בגדי השרד לשרת
בקדש את־בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת־בגדי בניו לכהן: כ ויצאו
כל־עדת בני־ישראל מלפני משה:

פקודי

כא אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על־פי משה עבדת
הלוים ביד איתמר בן־אהרן הכהן: כב ובצלאל בן־אורי בן־חור למטה
יהודה עשה את כל־אשר־צוה יהוה את־משה: כג ואתו אהליאב
בן־אחיסמך למטה־דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת
השני ובשש: לוי כד כל־הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש
ויהי | זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל
בשקל הקדש: כה וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות
וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש: כו בקע לגלגלת מחצית השקל
בשקל הקדש לכל העבר על־הפקדים מבן עשרים שנה ומעלה
לשש־מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים: כז ויהי מאת
ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים
למאת הככר ככר לאדן: ישראל כח ואת־האלף ושבע המאות וחמשה
ושבעים עשה ווים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אתם: כט ונחשת

חַתְּנוֹפָה שִׁבְעָים כֹּפֶר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שֶׁקֶל: ל וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת
כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ: לא וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר הֶחָצֵר וְאֵת
כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת הֶחָצֵר סָבִיב: א וּמִן־הַתְּכֵלֶת
וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בִּגְדֵי־שָׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי
הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

ויקרא

א וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה
מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם: ג אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר
זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:
ד וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: לוי ה וְשָׁחַט אֶת־בֶּן
הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ו וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח
אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: ז וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים
עַל־הָאֵשׁ: ח וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ
וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: ט וְקִרְבּוֹ
וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה
רֵיחַ־נִיחוֹחַ לַיהוָה: ישראל י וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׂבִים אוֹ
מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: יא וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ
צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
יב וְנִתַּח אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: יג וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ
בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה:

צו

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב צַו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת
תּוֹרַת הָעֹלָה הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר
וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ג וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ
עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ

וְשָׁמֹו אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ: לוי ד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא
אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר: ה וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
תּוּקַד־בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ
הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ו אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא
תִכְבֶּה: ישראל ז וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה
אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ח וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ וְאֵת
כָּל־הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה רֵיחַ נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה:
ט וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מַצּוֹת תֵּאָכֵל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בַּחֲצַר
אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ: י לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נְתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשַּׁי קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים הִיא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: יא כָּל־זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חָק־עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי יְהוָה כֹּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ:

שמיני

א וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: ב וַיֹּאמֶר
אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי
יְהוָה: ג וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל
וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה: ד וְשׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי יְהוָה
וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם: ה וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר
צִוָּה מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
ו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד
יְהוָה: לוי ז וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ
וְאֶת־עֹלָתֶךָ וְכַפֵּר בַּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בַּעֲדָם
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: ח וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֵגֶל הַחַטָּאת
אֲשֶׁר־לוֹ: ט וַיַּקְרִבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: י וְאֶת־הַחֵלֶב
וְאֶת־הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת מִן־הַכָּבֵד מִן־הַחַטָּאת הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ישראל יא וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף
בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: יב וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו
אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: יג וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו
לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: יד וְרָחַץ אֶת־הַקֶּרֶב
וְאֶת־הַכְּרָעַיִם וַיַּקְטֵר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחָה: טו וַיַּקְרֵב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח

אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיְחַטֵּאהוּ כָּרִאשׁוֹן: טז וַיִּקְרַב
אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט:

תזריע

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה
כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: ג וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ: ד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי
טָהֳרָהּ בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ:
לוי ה וְאִם־נְקֵבָה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים
תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי טָהֳרָהּ: ו וּבִמְלֹאת | יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד
אֶל־הַכֹּהֵן: ז וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ וְטָהֲרָה מִמְקֹר דָּמֶיהָ זֹאת
תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה: ח וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה
שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלֶיהָ
הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה: ישראל א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: ב אָדָם
כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ
לְנֶגַע צָרָעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים: ג וְרָאָה
הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ | לָבָן וּמַרְאֵה הַנֶּגַע
עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הִוא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ:
ד וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמֹק אֵין־מַרְאֶה מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָה
לֹא־הָפַךְ לָבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: ה וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ
הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:

מצרע

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם
טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: ג וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן
וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצָּרַעַת מִן־הַצָּרוּעַ: ד וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר
שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב: ה וְצִוָּה הַכֹּהֵן
וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׂ עַל־מַיִם חַיִּים: לוי ו אֶת־הַצִּפֹּר
הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאֵזֹב וְטָבַל
אוֹתָם וְאֶת | הַצִּפֹּר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: ז וְהִזָּה

עַל הַמִּטַּהֵר מִן־הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: ח וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ וְרָחַץ
בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחַר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:
ט וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקָנוֹ וְאֵת
גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ
בַּמַּיִם וְטָהֵר: ישראל י וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכַבְשָׂה
אַחַת בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן
וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן: יא וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטַּהֵר אֶת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם
לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: יב וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב
אֹתוֹ לְאָשָׁם וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:

אחרי מות

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה
וַיָּמֻתוּ: ב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת
אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי
בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: ג בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן־בָּקָר
לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה: ד כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי־בַד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ
וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם
אֶת־בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם: ה וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים
לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה: ו וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ: לוי ז וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם וְהֶעֱמִיד אֹתָם
לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ח וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת
גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל: ט וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַשָּׂעִיר
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשֵׂהוּ חַטָּאת: י וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו
הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל
הַמִּדְבָּרָה: יא וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד
בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ: ישראל יב וְלָקַח מְלֹא־הַמַּחְתָּה
גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה
וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: יג וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה |
עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת: יד וְלָקַח מִדַּם
הַפָּר וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה
שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ: טו וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר

לָעָם וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת: טז וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ
מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד
הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם: יז וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה | בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל:

קדושים

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ג אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו
תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ד אַל־תִּפְנוּ
אֶל־הָאֱלִילִים וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לוי ה וְכִי
תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ: ו בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֵאָכֵל
וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף: ז וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה: ח וְאֹכְלָיו עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ
יְהוָה חִלֵּל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ: ט וּבְקֻצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם
לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לְקֻצֹּר וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט: י וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל
וּפֶרֶט כַּרְמְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ישראל
יא לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תְכַחֲשׁוּ וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ: יב וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ
בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְחִלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: יג לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ
וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר: יד לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי
עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:

אמור

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
לָנֶפֶשׁ לֹא־יִטַּמָּא בְּעַמָּיו: ב כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו
וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו: ג וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה
לְאִישׁ לָהּ יִטַּמָּא: ד לֹא יִטַּמָּא בַּעַל בְּעַמָּיו לְהֵחַלּוֹ: ה לֹא־יְקָרְחוּ קָרְחָה
בְּרֹאשָׁם וּפְאַת זְקָנָם לֹא יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת: ו קְדֹשִׁים
יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם
הֵם מַקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ: מתחיל לקרוא מפסוק קודם לוי ז אִשָּׁה זָנָה וַחֲלָלָה
לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי־קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:
ח וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי

יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם: ט וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת־אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: י וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר־יוּצַק עַל־רֹאשׁוֹ | שֶׁמֶן
הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדוֹ לִלְבֹּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו
לֹא יִפְרֹם: יא וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא:
יב וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת
אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה: ישראל יג וְהוּא אִשָּׁה בִבְתוּלֶיהָ יִקָּח: יד אַלְמָנָה
וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זוֹנָה אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה:
טו וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ:

בהר

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת
לַיהוָה: ג שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ
אֶת־תְּבוּאָתָהּ: לוי ד וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת
לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר: ה אֶת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר
וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ: ו וְהָיְתָה שַׁבַּת
הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ וְלִשְׂכִּירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים
עִמָּךְ: ז וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל:
ישראל ח וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ
לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה: ט וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר
תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר
בְּכָל־אַרְצְכֶם: י וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ
לְכָל־יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ
אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ: יא יוֹבֵל הִוא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא
תִזְרָעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזִרֶיהָ: יב כִּי יוֹבֵל
הִוא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: יג בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל
הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ:

בחקותי

ג אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם: ד וְנָתַתִּי
גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ: ה וְהִשִּׂיג
לָכֶם דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע

וְיָשַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם: לוי ו וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין
מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:
ז וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לָחֶרֶב: ח וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה
מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לָחֶרֶב: ט וּפָנִיתִי
אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:
ישראל י וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ: יא וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי
בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: יב וְהִתְהַלַּכְתִּי בְתוֹכֲכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם: יג אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים וָאֶשְׁבֹּר מֹטֹת עֻלְּכֶם וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם
קוֹמְמִיּוּת:

במדבר

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: ב שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם:
ג מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם
לְצִבְאֹתָם אַתָּה וְאַהֲרֹן: ד וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא: לוי ה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם
לִרְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר: ו לְשִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:
ז לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: ח לְיִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר: ט לִזְבוּלֻן
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן: י לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד לִמְנַשֶּׁה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר: יא לִבְנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: יב לְדָן אֲחִיעֶזֶר
בֶּן־עַמִּישַׁדָּי: יג לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן: יד לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:
טו לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן: טז אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבֹתָם
רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם: ישראל יז וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת: יח וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
וַיִּתְיַלְּדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וָמַעְלָה לְגֻלְגְּלֹתָם: יט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינָי:

נשא

כא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: כב נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם־הֵם
לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם: כג מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים

שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל־הַבָּא לִצְבָא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
כד זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִי לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא׃ לוי כה וְנָשְׂאוּ אֶת־יְרִיעֹת
הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד מִכְסֵהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר־עָלָיו מִלְמָעְלָה
וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ כו וְאֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת־מָסַךְ | פֶּתַח | שַׁעַר
הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מֵיתְרֵיהֶם וְאֵת־כָּל־כְּלֵי
עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה לָהֶם וְעָבָדוּ׃ כז עַל־פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה
כָּל־עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי לְכָל־מַשָּׂאָם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקַדְתֶּם עֲלֵהֶם
בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל־מַשָּׂאָם׃ כח זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי בְּאֹהֶל
מוֹעֵד וּמִשְׁמַרְתָּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ ישראל כט בְּנֵי מְרָרִי
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית־אֲבֹתָם תִּפְקֹד אֹתָם׃ ל מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד
בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃
לא וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו׃ לב וַעֲמוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וַאֲדָנֵיהֶם וְיִתְדֹתָם
וּמֵיתְרֵיהֶם לְכָל־כְּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ אֶת־כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת
מַשָּׂאָם׃ לג זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד
בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ לד וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה
אֶת־בְּנֵי הַקְּהָתִי לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃ לה מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ לו וַיִּהְיוּ
פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם אַלְפַּיִם שְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ לז אֵלֶּה פְקוּדֵי
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי
יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃

בהעלותך

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ב דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ
אֶת־הַנֵּרֹת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת׃ ג וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ד וְזֶה
מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא כַּמַּרְאֶה
אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה׃ לוי ה וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ו קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטִהַרְתָּ אֹתָם׃
ז וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר
עַל־כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וְהִטַּהֵרוּ׃ ח וְלָקְחוּ פַּר בֶּן־בָּקָר וּמִנְחָתוֹ
סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן וּפַר־שֵׁנִי בֶן־בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת׃ ט וְהִקְרַבְתָּ

אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ישראל
י וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם
עַל־הַלְוִיִּם׃ יא וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה׃ יב וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל
רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה לְכַפֵּר
עַל־הַלְוִיִּם׃ יג וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם
תְּנוּפָה לַיהוָה׃ יד וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃

שלח

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ב שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן
אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ
כֹּל נָשִׂיא בָהֶם׃ ג וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּארָן עַל־פִּי יְהוָה כֻּלָּם
אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃ לוי ד וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רְאוּבֵן
שַׁמּוּעַ בֶּן־זַכּוּר׃ ה לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן שָׁפָט בֶּן־חוֹרִי׃ ו לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב
בֶּן־יְפֻנֶּה׃ ז לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר יִגְאָל בֶּן־יוֹסֵף׃ ח לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃
ט לְמַטֵּה בִנְיָמִן פַּלְטִי בֶּן־רָפוּא׃ י לְמַטֵּה זְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי׃ יא לְמַטֵּה
יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶּן־סוּסִי׃ יב לְמַטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי׃ יג לְמַטֵּה
אָשֵׁר סְתוּר בֶּן־מִיכָאֵל׃ יד לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחְבִּי בֶּן־וָפְסִי׃ טו לְמַטֵּה גָד
גְּאוּאֵל בֶּן־מָכִי׃ טז אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר
אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן יְהוֹשֻׁעַ׃ ישראל יז וַיִּשְׁלַח אֹתָם
מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם
אֶת־הָהָר׃ יח וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מַה־הִוא וְאֶת־הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק
הוּא הָרָפֶה הַמְעַט הוּא אִם־רָב׃ יט וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ
הַטּוֹבָה הִיא אִם־רָעָה וּמָה הֶעָרִים אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב בָּהֵנָּה הַבְּמַחֲנִים
אִם בְּמִבְצָרִים׃ כ וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִיא אִם־רָזָה הֲיֵשׁ־בָּהּ עֵץ אִם־אַיִן
וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יְמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִים׃

קרח

א וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן
בֶּן־פֶּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן׃ ב וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וַאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים
וּמָאתַיִם נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרִאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שֵׁם׃ ג וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה
וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם

יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְהוָה׃ לוי ד וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃
ה וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֶר וְיֹדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ
וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ וְהִקְרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו׃ ו זֹאת
עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מַחְתּוֹת קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃ ז וּתְנוּ בָהֶן | אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן
קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה מָחָר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה הוּא הַקָּדוֹשׁ
רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי׃ ישראל ח וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קֹרַח שִׁמְעוּ־נָא בְנֵי לֵוִי׃
ט הַמְעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב
אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשָׁרְתָם׃
י וַיַּקְרֵב אֹתְךָ וְאֶת־כָּל־אַחֶיךָ בְּנֵי־לֵוִי אִתָּךְ וּבְקַשְׁתֶּם גַּם־כְּהֻנָּה׃ יא לָכֵן
אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הַנֹּעָדִים עַל־יְהוָה וְאַהֲרֹן מַה־הוּא כִּי תלינו עָלָיו׃
יב וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה׃
יג הַמְעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר
כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר׃

חקת

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ ב זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוָה לֵאמֹר דַּבֵּר | אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה
אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל׃ ג וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל־אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו׃ ד וְלָקַח אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע
פְּעָמִים׃ ה וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ
עַל־פִּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף׃ ו וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ
אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה׃ לוי ז וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר
יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד־הָעָרֶב׃ ח וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו
בַּמַּיִם וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ ט וְאָסַף | אִישׁ טָהוֹר אֵת
אֵפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הִוא׃ ישראל י וְכִבֶּס הָאֹסֵף אֶת־אֵפֶר הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם
לְחֻקַּת עוֹלָם׃ יא הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים׃ יב הוּא
יִתְחַטָּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהָר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהָר׃ יג כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא

מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ: יד זֹאת
הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא
שִׁבְעַת יָמִים: טו וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא:
טז וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בֶּחָלָל־חָרֶב אוֹ בְמֵת אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם
אוֹ בְקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: יז וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת חַטָּאת
וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כֶּלִי:

בלק

כב וַיַּרְא בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי: ג וַיָּגָר מוֹאָב
מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב־הוּא וַיָּקָץ מוֹאָב מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ד וַיֹּאמֶר
מוֹאָב אֶל־זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל אֶת־כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר
אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִוא: לוי ה וַיִּשְׁלַח
מַלְאָכִים אֶל־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר פְּתוֹרָה אֲשֶׁר עַל־הַנָּהָר אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹ
לִקְרֹא־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְהוּא
יֹשֵׁב מִמֻּלִי: ו וְעַתָּה לְכָה־נָּא אָרָה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה כִּי־עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי
אוּלַי אוּכַל נַכֶּה־בּוֹ וַאֲגָרְשֶׁנּוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־תְּבָרֵךְ
מְבֹרָךְ וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר: ז וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם
וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק: ישראל ח וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ
פֹה הַלַּיְלָה וַהֲשֵׁבֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלָי וַיֵּשְׁבוּ
שָׂרֵי־מוֹאָב עִם־בִּלְעָם: ט וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה עִמָּךְ: י וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח
אֵלָי: יא הִנֵּה הָעָם הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם וַיְכַס אֶת־עֵין הָאָרֶץ עַתָּה לְכָה קָבָה־לִּי
אֹתוֹ אוּלַי אוּכַל לְהִלָּחֶם בּוֹ וְגֵרַשְׁתִּיו: יב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לֹא
תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר אֶת־הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא:

פינחס

כה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: יא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
הֵשִׁיב אֶת־חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם
וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: יב לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ
אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם: לוי יג וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם
תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יד וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל
הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת־הַמִּדְיָנִית זִמְרִי בֶּן־סָלּוּא נְשִׂיא בֵּית־אָב לַשִּׁמְעֹנִי:

טו וְשָׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה הַמִּדְיָנִית כָּזְבִּי בַת־צוּר רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית־אָב
בְּמִדְיָן הוּא: ישראל טז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: יז צָרוֹר אֶת־הַמִּדְיָנִים
וְהִכִּיתֶם אוֹתָם: יח כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר־נָכְלוּ לָכֶם
עַל־דְּבַר־פְּעוֹר וְעַל־דִּבַּר בָּזְבִּי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן אֲחֹתָם הַמֻּכָּה
בְּיוֹם־הַמַּגֵּפָה עַל־דִּבַר־פְּעוֹר: א וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה פ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: ב שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ | כָּל־עֲדַת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כֹּל־יֹצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל: ג וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן
יְרֵחוֹ לֵאמֹר: ד מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

מטות

ב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה: ג אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר
עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל־הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: ד וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹּר נֶדֶר
לַיהוָה וְאָסְרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעֻרֶיהָ: ה וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נִדְרָהּ
וְאִסָּרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָּל־נִדְרֶיהָ
וְכָל־אִסָּר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם: ו וְאִם־הֲנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם
שָׁמְעוֹ כָּל־נִדְרֶיהָ וְאִסָּרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם וַיהוָה
יִסְלַח־לָהּ כִּי־הֲנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ: ז וְאִם־הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ
אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ: ח וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ
וְהֶחֱרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקֻמוּ: ט וְאִם
בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא
שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ: לוי י וְנֶדֶר אַלְמָנָה
וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ: יא וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה
אוֹ־אָסְרָה אִסָּר עַל־נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: יב וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהֶחֱרִשׁ לָהּ לֹא הֵנִיא
אֹתָהּ וְקָמוּ כָּל־נִדְרֶיהָ וְכָל־אִסָּר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם: יג וְאִם־הָפֵר
יָפֵר אֹתָם | אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ
לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֲפָרָם וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ: ישראל יד כָּל־נֵדֶר וְכָל־שְׁבֻעַת
אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ: טו וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ
לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־יוֹם וְהֵקִים אֶת־כָּל־נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר
עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי־הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ: טז וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם

אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ וְנִשָּׁא אֶת־עֲוֹנָהּ: יז אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֲרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ:

מסעי

א אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן: ב וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה
מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם: ג וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָד רָמָה לְעֵינֵי
כָּל־מִצְרָיִם: לוי ד וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר
וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים: ה וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס וַיַּחֲנוּ
בְּסֻכֹּת: ו וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר: ישראל ז וַיִּסְעוּ
מֵאֵתָם וַיָּשָׁב עַל־פִּי הַחִירֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בַּעַל צְפֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל:
ח וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים בְּמִדְבַּר אֵתָם וַיַּחֲנוּ בְמָרָה: ט וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם: י וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם
וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף:

דברים

א אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר
בָּעֲרָבָה מוֹל סוּף בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב: ב אַחַד
עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ: ג וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה
בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֲלֵהֶם: לוי ד אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ אֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב בְּעַשְׁתָּרֹת בְּאֶדְרֶעִי:
ה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת
לֵאמֹר: ו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב־לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר
הַזֶּה: ז פְּנוּ | וּסְעוּ לָכֶם וּבֹאוּ הַר הָאֱמֹרִי וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו בָּעֲרָבָה בָּהָר
וּבַשְּׁפֵלָה וּבַנֶּגֶב וּבְחוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְּבָנוֹן עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל
נְהַר־פְּרָת: ישראל ח רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם אֶת־הָאָרֶץ בֹּאוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם
אַחֲרֵיהֶם: ט וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר לֹא־אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם:
י יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: יא יְהוָה

אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם:

ואתחנן

כג וָאֶתְחַנַּן אֶל־יְהוָה בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר: כד אֲדֹנָי יֱהוִה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ: כה אֶעְבְּרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן: לוי כו וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה: כז עֲלֵה | רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: כח וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה: כט וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר: א וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם: ב לֹא תֹסִפוּ עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם: ג עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי בַּעַל־פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְבֶּךָּ: ד וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: ישראל ה רְאֵה | לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: ו וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם־חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה: ז כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו: ח וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם:

עקב

יב וְהָיָה | עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: יג וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ

וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אַלָּפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ
לָתֶת לָךְ: יד בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה
וּבִבְהֶמְתֶּךָ: טו וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ כָּל־חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר
יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ: טז וְאָכַלְתָּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ: יז כִּי תֹאמַר בִּלְבָבְךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
מִמֶּנִּי אֵיכָה אוּכַל לְהוֹרִישָׁם: יח לֹא תִירָא מֵהֶם זָכֹר תִּזְכֹּר אֵת
אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־מִצְרָיִם: יט הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת
אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזְּרֹעַ הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר
הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־אַתָּה
יָרֵא מִפְּנֵיהֶם: כ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֲבֹד
הַנִּשְׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ: כא לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא: לוי כב וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפָּנֶיךָ
מְעָט מְעָט לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה: כג וּנְתָנָם
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָמָם מְהוּמָה גְּדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם: כד וְנָתַן מַלְכֵיהֶם
בְּיָדֶךָ וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד
הִשְׁמְדֶךָ אֹתָם: כה פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב
עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא:
כו וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ | תְּשַׁקְּצֶנּוּ
וְתַעֵב | תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־חֵרֶם הוּא: א כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם: ב וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ לְנַסֹּתְךָ לָדַעַת
אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו אִם־לֹא: ג וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ
אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא
עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם:
ישראל ד שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה:
ה וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יִיַּסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ:
ו וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ: ז כִּי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת
יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר: ח אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית
שֶׁמֶן וּדְבָשׁ: ט אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא־תֶחְסַר כֹּל

בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת: י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ
וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

ראה

כו רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: כז אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר
תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם:
כח וְהַקְּלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר
לֹא־יְדַעְתֶּם: כט וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה
בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הַר גְּרִזִים וְאֶת־הַקְּלָלָה
עַל־הַר עֵיבָל: ל הֲלֹא־הֵמָּה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ
הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה מוּל הַגִּלְגָּל אֵצֶל אֵלוֹנֵי מֹרֶה: לא כִּי אַתֶּם עֹבְרִים
אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם
וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ: לוי לב וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַחֻקִּים
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם: א אֵלֶּה הַחֻקִּים
וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ
לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה: ב אַבֵּד תְּאַבְּדוּן
אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יְרַשִּׁים אֹתָם
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן:
ג וְנִתַּצְתֶּם אֶת־מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת־מַצֵּבֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן
בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא:
ד לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ה כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ
שָּׁמָּה: ישראל ו וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם
וְאֶת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם:
ז וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם אַתֶּם
וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ח לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו: ט כִּי לֹא־בָאתֶם עַד־עָתָּה
אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: י וַעֲבַרְתֶּם
אֶת־הַיַּרְדֵּן וישבתם וְיָשַׁבְתֶּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ
לָכֶם מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם־בֶּטַח:

שופטים

יח שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן־לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
לִשְׁבָטֶיךָ וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט־צֶדֶק: יט לֹא־תַטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תַכִּיר
פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם:
כ צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נֹתֵן לָךְ: לוי כא לֹא־תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל־עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה־לָּךְ: כב וְלֹא־תָקִים לְךָ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: א לֹא־תִזְבַּח
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם כָּל דָּבָר רָע כִּי תוֹעֲבַת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: ב כִּי־יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נֹתֵן לָךְ אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לַעֲבֹר
בְּרִיתוֹ: ג וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ | אוֹ לַיָּרֵחַ
אוֹ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי: ד וְהֻגַּד־לְךָ וְשָׁמָעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ
הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל:
ה וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִיא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר
הָרָע הַזֶּה אֶל־שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ:
ו עַל־פִּי | שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת עַל־פִּי עֵד
אֶחָד: ז יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה־בּוֹ בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בָּאַחֲרֹנָה
וּבָעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ: ח כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר לַמִּשְׁפָּט בֵּין־דָּם | לְדָם
בֵּין־דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: ט וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
וְאֶל־הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר
הַמִּשְׁפָּט: י וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר
יִבְחַר יְהוָה וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יורוּךָ: ישראל יא עַל־פִּי הַתּוֹרָה
אֲשֶׁר יורוּךָ וְעַל־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר־יאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן־הַדָּבָר
אֲשֶׁר־יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל: יב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ
אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשָׁרֵת שָׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ
הַהוּא וּבַעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל: יג וְכָל־הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן
עוֹד:

כי תצא

י כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ:
יא וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה:

יב וַחֲבַשְׁתָּה אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְחָה אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפָּרְנֶיהָ:
יג וְהֵסִירָה אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ מֵעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ וּבָכְתָה אֶת־אָבִיהָ
וְאֶת־אִמָּהּ יָרֵחַ יָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה:
יד וְהָיָה אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף
לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ: לוי טו כִּי־תִהְיֶיןָ לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים
הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה
הַבֵּן הַבְּכֹר לַשְּׂנוּאָה: טז וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה
לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר: יז כִּי
אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ
כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה: ישראל יח כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן
סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע
אֲלֵיהֶם: יט וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר
מְקֹמוֹ: כ וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ
זוֹלֵל וְסֹבֵא: כא וּרְגָמֻהוּ כָּל־אַנְשֵׁי עִירוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע
מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ:

יש נוהגים להמשיך לקרוא לעולה שלישי, עד "למען ייטב לך והארכת ימים"

כב וְכִי־יִהְיֶה בְּאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט־מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ:
כג לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־קִלְלַת
אֱלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה:
א לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב
תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ: ב וְאִם־לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ
אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתָ לוֹ: ג וְכֵן תַּעֲשֶׂה
לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד
מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: ד לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ
שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ: ה לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר
עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה
אֵלֶּה: ו כִּי יִקָּרֵא קַן־צִפּוֹר | לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ | אוֹ עַל־הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים
אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל־הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־הַבֵּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם
עַל־הַבָּנִים: ז שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטַב
לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים:

כי תבוא

א וְהָיָה כִּי־תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וְיָרַשְׁתָּהּ
וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ: ב וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית | כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: ג וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ: לוי ד וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ
לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ה וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי
אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל
עָצוּם וָרָב: ו וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה:
ז וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ
וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ: ח וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ
נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים: ט וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ: י וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי
אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יְהוָה וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: יא וְשָׂמַחְתָּ בְכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר
נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ: ישראל
יב כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת
הַמַּעְשֵׂר וְנָתַתָּה לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ:
יג וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי
וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכֹל־מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא־עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ
וְלֹא שָׁכָחְתִּי: יד לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא
וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר
צִוִּיתָנִי: טו הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ
אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ
אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

נצבים

ט אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם
זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל: י טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגִרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב
מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ: יא לְעָבְרְךָ בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

וּבְאֻלָתוֹ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם: לוי יב לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ
הַיּוֹם לוֹ לְעָם וְהוּא יִהְיֶה־לְּךָ לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב: יג וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּרֵת
אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת־הָאָלָה הַזֹּאת: יד כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ
עֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם: ישראל
טו כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ
בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם: טז וַתִּרְאוּ אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ
וְאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם: יז פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה
אוֹ־שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת לַעֲבֹד
אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: יח וְהָיָה
בְּשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה־לִּי
כִּי בִשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת־הַצְּמֵאָה: יט לֹא־יאבֶה
יְהוָה סְלֹחַ לוֹ כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־יְהוָה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא וְרָבְצָה בּוֹ
כָּל־הָאָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּמָחָה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם:
כ וְהִבְדִּילוֹ יְהוָה לְרָעָה מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אָלוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה: כא וְאָמַר הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ
מֵאַחֲרֵיכֶם וְהַנָּכְרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת־מַכּוֹת הָאָרֶץ
הַהִיא וְאֶת־תַּחֲלֻאֶיהָ אֲשֶׁר־חָלָה יְהוָה בָּהּ: כב גָּפְרִית וָמֶלַח שְׂרֵפָה
כָּל־אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע וְלֹא תַצְמִחַ וְלֹא־יַעֲלֶה בָהּ כָּל־עֵשֶׂב כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם
וַעֲמֹרָה אַדְמָה וּצְבוֹיִם אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה בְּאַפּוֹ וּבְחֲמָתוֹ: כג וְאָמְרוּ
כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת מֶה חֳרִי הָאַף הַגָּדוֹל
הַזֶּה: כד וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת
עִמָּם בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: כה וַיֵּלְכוּ וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם: כו וַיִּחַר־אַף יְהוָה
בָּאָרֶץ הַהִיא לְהָבִיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה:
כז וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל אַדְמָתָם בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיַּשְׁלִכֵם אֶל־אֶרֶץ
אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה: כח הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ
עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

וילך

א וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: ב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה

אָמַר אֲלֵי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: ג יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא | עֹבֵר לְפָנֶיךָ
הוּא־יַשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וְיָרַשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: לוי ד וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחוֹן וּלְעוֹג
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם: ה וּנְתָנָם יְהוָה לִפְנֵיכֶם
וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם: ו חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ
וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא
יַעַזְבֶךָּ: ישראל ז וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק
וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם
לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם: ח וַיהוָה הוּא | הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה
עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא וְלֹא תֵחָת: ט וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית
יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: י וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ | שֶׁבַע שָׁנִים
בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת: יא בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד
כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם: יב הַקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְגֵרְךָ
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: יג וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ
יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים
עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

האזינו

א הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי: ב יַעֲרֹף כַּמָּטָר
לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב: ג כִּי
שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: ד הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו
מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: ה שִׁחַת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם
דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל: ו הַלַיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם הֲלוֹא־הוּא
אָבִיךָ קָנָךְ הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָּ: לוי ז זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר
שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ: ח בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ
בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ט כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ: י יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן יְסֹבְבֶנְהוּ
יְבוֹנְנֵהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ: יא כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף
יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל־אֶבְרָתוֹ: יב יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ

אֵל נֶבֶר: ישראל יג יַרְכִּבֵהוּ עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי וַיֵּנִקֵהוּ
דְּבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר: יד חֶמְאַת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן עִם־חֵלֶב
כָּרִים וְאֵילִים בְּנֵי־בָשָׁן וַעַתּוּדִים עִם־חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה וְדַם־עֵנָב
תִּשְׁתֶּה־חָמֶר: טו וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַ
עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל צ֥וּר יְשֻׁעָתֽוֹ: טז יַקְנִאֻהוּ בְּזָרִים בְּתוֹעֵבֹת יַכְעִיסֻֽהוּ: יז יִזְבְּחוּ
לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ לֹא שְׂעָרוּם
אֲבֹתֵיכֶֽם: יח צ֥וּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחֹלְלֶֽךָ:

ברכה

א וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
מוֹתֽוֹ: ב וַיֹּאמַר יְהוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן
וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמֽוֹ: ג אַף חֹבֵב עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו
בְיָדֶךָ וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶֽיךָ: ד תּוֹרָה צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה
קְהִלַּת יַעֲקֹֽב: ה וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵֽל: ו יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־יָמֹת וְיִהִי מְתָיו מִסְפָּֽר: ז וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר
שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רָב לּוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶֽה:
לוי ח וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ
עַל־מֵי מְרִיבָֽה: ט הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר
וְאֶת־בָּנָיו לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹֽרוּ: י יורו מִשְׁפָּטֶיךָ
לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶֽךָ: יא בָּרֵךְ
יְהוָה חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו מִן־יְקוּמֽוּן:
יב לְבִנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין
כְּתֵפָיו שָׁכֵֽן: ישראל יג וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם
מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת: יד וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ
יְרָחִֽים: טו וּמֵרֹאשׁ הָרְרֵי־קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גִּבְעוֹת עוֹלָם: טז וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ
וּמְלֹאָהּ וְרִצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה תָּבוֹאתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָֽיו:
יז בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו אַפְסֵי־אָרֶץ
וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם אַלְפֵי מְנַשֶּֽׁה:

קריאה לחנוכה

קריאה ליום ראשון של חנוכה

ביום הראשון של חנוכה קוראים שלשה אנשים בפרשת נשא עד "נחשון בן עמינדב". כהן קורא עד "לפני המשכן", לוי עד "לחנוכת המזבח", וישראל עד "נחשון בן עמינדב".

כב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: כג דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה
תְבָרֲכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם: כד יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: כה יָאֵר
יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: כו יִשָּׂא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:
כז וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם: א וַיְהִי בְיוֹם כַּלּוֹת
מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: ב וַיַּקְרִיבוּ נְשִׂיאֵי
יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטּוֹת הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקֻדִים:
ג וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב וּשְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר עֲגָלָה
עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאֶחָד וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: לוי ד וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ה קַח מֵאִתָּם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד
וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֻדָּתוֹ: ו וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֲגָלֹת
וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם: ז אֵת | שְׁתֵּי הָעֲגָלֹת וְאֵת אַרְבַּעַת
הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֻדָּתָם: ח וְאֵת | אַרְבַּע הָעֲגָלֹת וְאֵת
שְׁמֹנַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֻדָּתָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן:
ט וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ: י וַיַּקְרִיבוּ
הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִם
אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: יא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם
נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ: ישראל יב וַיְהִי
הַמַּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב לְמַטֵּה יְהוּדָה:
יג וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה:
יד כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: טו פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: טז שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: יז וּלְזֶבַח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב:

קריאה ליום שני של חנוכה

ביום השני קוראים שלשה אנשים, כהן קורא עד "מלאה קטרת", לוי עד "נתנאל בן צוער", וישראל חוזר וקורא מ"ביום השני" עד סוף הקרבן. וכן על זו הדרך יעשה בשאר ימי החנוכה.

יח בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעַר נְשִׂיא יִשָּׂשכָר: יט הִקְרִב
אֶת־קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה:
כ כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: כא פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד בֶּשׂ־אֶחָד
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: כב שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: כג וּלְזֶבַח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר:

קריאה ליום שלישי של חנוכה

כד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן: כה קָרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: כו כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: כז פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד בֶּשׂ־אֶחָד
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: כח שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: כט וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן:

קריאה ליום רביעי של חנוכה

ל בַּיּוֹם הָרְבִיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר: לא קָרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: לב כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לג פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד בֶּשׂ־אֶחָד
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: לד שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: לה וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר:

קריאה ליום חמישי של חנוכה

לו בַּיּוֹם֙ הַחֲמִישִׁ֔י נָשִׂיא֙ לִבְנֵ֣י שִׁמְעוֹן֔ שְׁלֻמִיאֵ֖ל בֶּן־צוּרִישַׁדָּֽי׃ לז קָרְבָּנ֑וֹ
קַעֲרַת־כֶּ֣סֶף אַחַ֗ת שְׁלֹשִׁ֤ים וּמֵאָה֙ מִשְׁקָלָ֔הּ מִזְרָ֥ק אֶחָ֖ד כֶּ֣סֶף שִׁבְעִ֑ים שֶׁ֚קֶל
בְּשֶׁ֣קֶל הַקֹּ֔דֶשׁ שְׁנֵיהֶ֖ם | מְלֵאִ֥ים סֹ֛לֶת בְּלוּלָ֖ה בַּשָּׁ֑מֶן לְמִנְחָֽה׃ לח כַּ֚ף אַחַ֣ת
עֲשָׂרָ֔ה זָהָ֖ב מְלֵאָ֥ה קְטֹֽרֶת׃ לט פַּ֣ר אֶחָ֗ד בֶּן־בָּקָר֙ אַ֣יִל אֶחָ֔ד כֶּ֖בֶשׂ־אֶחָ֑ד
בֶּן־שְׁנָתָ֖וֹ לְעֹלָֽה׃ מ שְׂעִיר־עִזִּ֥ים אֶחָ֖ד לְחַטָּֽאת׃ מא וּלְזֶ֣בַח הַשְּׁלָמִ֗ים בָּקָ֡ר
שְׁנַ֣יִם אֵילִ֣ם חֲמִשָּׁ֣ה עַתֻּדִ֣ים חֲמִשָּׁ֣ה כְבָשִׂ֣ים בְּנֵי־שָׁנָ֣ה חֲמִשָּׁ֔ה זֶ֖ה קָרְבַּ֑ן
שְׁלֻמִיאֵ֖ל בֶּן־צוּרִישַׁדָּֽי׃

קריאה ליום שישי של חנוכה

מב בַּיּוֹם֙ הַשִּׁשִּׁ֔י נָשִׂיא֙ לִבְנֵ֣י גָ֔ד אֶלְיָסָ֖ף בֶּן־דְּעוּאֵֽל׃ מג קָרְבָּנ֑וֹ קַעֲרַת־כֶּ֣סֶף
אַחַ֗ת שְׁלֹשִׁ֤ים וּמֵאָה֙ מִשְׁקָלָ֔הּ מִזְרָ֥ק אֶחָ֖ד כֶּ֣סֶף שִׁבְעִ֑ים שֶׁ֚קֶל בְּשֶׁ֣קֶל הַקֹּ֔דֶשׁ
שְׁנֵיהֶ֖ם | מְלֵאִ֥ים סֹ֛לֶת בְּלוּלָ֖ה בַּשָּׁ֑מֶן לְמִנְחָֽה׃ מד כַּ֚ף אַחַ֣ת עֲשָׂרָ֔ה זָהָ֖ב
מְלֵאָ֥ה קְטֹֽרֶת׃ מה פַּ֣ר אֶחָ֗ד בֶּן־בָּקָר֙ אַ֣יִל אֶחָ֔ד כֶּ֖בֶשׂ־אֶחָ֑ד בֶּן־שְׁנָתָ֖וֹ לְעֹלָֽה׃
מו שְׂעִיר־עִזִּ֥ים אֶחָ֖ד לְחַטָּֽאת׃ מז וּלְזֶ֣בַח הַשְּׁלָמִ֗ים בָּקָ֡ר שְׁנַ֣יִם אֵילִ֣ם חֲמִשָּׁ֣ה
עַתֻּדִ֣ים חֲמִשָּׁ֣ה כְבָשִׂ֣ים בְּנֵי־שָׁנָ֣ה חֲמִשָּׁ֔ה זֶ֖ה קָרְבַּ֑ן אֶלְיָסָ֖ף בֶּן־דְּעוּאֵֽל׃

קריאה ליום שביעי של חנוכה

מח בַּיּוֹם֙ הַשְּׁבִיעִ֔י נָשִׂיא֙ לִבְנֵ֣י אֶפְרָ֔יִם אֱלִישָׁמָ֖ע בֶּן־עַמִּיהֽוּד׃ מט קָרְבָּנ֑וֹ
קַעֲרַת־כֶּ֣סֶף אַחַ֗ת שְׁלֹשִׁ֤ים וּמֵאָה֙ מִשְׁקָלָ֔הּ מִזְרָ֥ק אֶחָ֖ד כֶּ֣סֶף שִׁבְעִ֑ים שֶׁ֚קֶל
בְּשֶׁ֣קֶל הַקֹּ֔דֶשׁ שְׁנֵיהֶ֖ם | מְלֵאִ֥ים סֹ֛לֶת בְּלוּלָ֖ה בַּשָּׁ֑מֶן לְמִנְחָֽה׃ נ כַּ֚ף אַחַ֣ת
עֲשָׂרָ֔ה זָהָ֖ב מְלֵאָ֥ה קְטֹֽרֶת׃ נא פַּ֣ר אֶחָ֗ד בֶּן־בָּקָר֙ אַ֣יִל אֶחָ֔ד כֶּ֖בֶשׂ־אֶחָ֑ד
בֶּן־שְׁנָתָ֖וֹ לְעֹלָֽה׃ נב שְׂעִיר־עִזִּ֥ים אֶחָ֖ד לְחַטָּֽאת׃ נג וּלְזֶ֣בַח הַשְּׁלָמִ֗ים בָּקָ֡ר
שְׁנַ֣יִם אֵילִ֣ם חֲמִשָּׁ֣ה עַתֻּדִ֣ים חֲמִשָּׁ֣ה כְבָשִׂ֣ים בְּנֵי־שָׁנָ֣ה חֲמִשָּׁ֔ה זֶ֖ה קָרְבַּ֑ן
אֱלִישָׁמָ֖ע בֶּן־עַמִּיהֽוּד׃

קריאה ליום שמיני של חנוכה

נד בַּיּוֹם֙ הַשְּׁמִינִ֔י נָשִׂיא֙ לִבְנֵ֣י מְנַשֶּׁ֔ה גַּמְלִיאֵ֖ל בֶּן פְּדָהְצ֑וּר׃ נה קָרְבָּנ֑וֹ
קַעֲרַת־כֶּ֣סֶף אַחַ֗ת שְׁלֹשִׁ֤ים וּמֵאָה֙ מִשְׁקָלָ֔הּ מִזְרָ֥ק אֶחָ֖ד כֶּ֣סֶף שִׁבְעִ֑ים שֶׁ֚קֶל
בְּשֶׁ֣קֶל הַקֹּ֔דֶשׁ שְׁנֵיהֶ֖ם | מְלֵאִ֥ים סֹ֛לֶת בְּלוּלָ֖ה בַּשָּׁ֑מֶן לְמִנְחָֽה׃ נו כַּ֚ף אַחַ֣ת

עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: נז פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: נח שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: נט וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר: ס בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן
בֶּן־גִּדְעֹנִי: סא קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה
בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה: סב כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: סג פַּר אֶחָד
בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: סד שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד
לְחַטָּאת: סה וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: סו בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי
נָשִׂיא לִבְנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי: סז קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם |
מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה: סח כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה
קְטֹרֶת: סט פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה:
ע שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: עא וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי:
עב בְּיוֹם עַשְׂתֵּי עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן: עג קָרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה: עד כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: עה פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: עו שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: עז וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן: עח בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע
בֶּן־עֵינָן: עט קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד
כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן
לְמִנְחָה: פ כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: פא פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: פב שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: פג וְלִזְבַח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן: פד זֹאת | חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח
אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל קַעֲרֹת כֶּסֶף שְׁתֵּים עֲשָׂרָה מִזְרְקֵי־כֶסֶף שְׁנֵים
עָשָׂר כַּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה: פה שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הַקְּעָרָה הָאַחַת כֶּסֶף
וְשִׁבְעִים הַמִּזְרָק הָאֶחָד כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים אַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל

הַקֹּדֶשׁ: פ כַּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה מְלֵאֹת קְטֹרֶת עֲשָׂרָה עֲשָׂרֶה הַכַּף
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּל־זְהַב הַכַּפּוֹת עֶשְׂרִים וּמֵאָה: פ כָּל־הַבָּקָר לָעֹלָה שְׁנֵים
עָשָׂר פָּרִים אֵילֵם שְׁנֵים־עָשָׂר כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנֵים עָשָׂר וּמִנְחָתָם
וּשְׂעִירֵי עִזִּים שְׁנֵים עָשָׂר לְחַטָּאת: פח וְכֹל בְּקַר | זֶבַח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה פָּרִים אֵילִם שִׁשִּׁים עַתֻּדִים שִׁשִּׁים כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁשִּׁים
זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הִמָּשַׁח אֹתוֹ: פט וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן
הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו: א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
ב דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרֹת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה
יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת: ג וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה
נֵרֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ד וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב
עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִיא כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה:

קריאה לראש חדש

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ:
ג וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם
שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: לוי וחוזר מ״ואמרת אליהם״ ד אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: ה וַעֲשִׂירִית
הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: ישראלו עֹלַת
תָּמִיד הָעֲשָׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: ז וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: ח וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה
בֵּין הָעַרְבַּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
ט וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: י עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד
וְנִסְכָּהּ: רביעי יא וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר
שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: יב וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַּשָּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד: יג וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ
הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: יד וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר
וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ

לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: טו וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ:

קריאה לפורים

ח וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם: ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק מָחָר אָנֹכִי נִצָּב עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: י וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה: לוי יא וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק: יב וְיְדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ־אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: יג וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חָרֶב: ישראל יד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחֹה אֶמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם: טו וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה | נִסִּי: טז וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר: טז וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר:

כופל הפסוק האחרון כדי שלא יפחות מעשרה פסוקים ונוהגים שהקהל חוזר בקול על הפסוק האחרון, והחזן חוזר אחריהם

קריאה לתענית צבור

וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה: לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם: וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: לוי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר

אַל־יִרְעוּ אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא: ישראל וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ
שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:
וַיַּעֲבֹר יְהוָה | עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא יְהוָה | יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא
יְנַקֶּה פֹּקֵד | עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים:
וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: וַיֹּאמֶר אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ
וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה
נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם
אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר
בִּנְבִיאִים טוֹבִים, וְרָצָה בִּדְבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים
בֶּאֱמֶת, בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה
עַבְדּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

קריאת ההפטרה

דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ
וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ
כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ: כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם
דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה: כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם
וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם: כִּי כַאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־
הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ
וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל: כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא
מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ
אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו: כִּי־בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים
וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף: תַּחַת
הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם
לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה

כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת: אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־
זֹּאת וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת
כָּל־רָע: וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל
יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ:
כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ
בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי
יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת:
וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה
לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי:
וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם
וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־
הָעַמִּים: נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו
לְנִקְבָּצָיו:

אחרי קריאת ההפטרה אומר המפטיר ברכות אלו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צוּר כָּל הָעוֹלָמִים, צַדִּיק
בְּכָל הַדּוֹרוֹת, הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם
שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק.

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ, וְדָבָר אֶחָד
מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם, כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן
אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ, וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה
בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד
מְשִׁיחֶךָ, בִּמְהֵרָה יָבוֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ, עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר
וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ, כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ
שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מָגֵן דָּוִד:

אגרת הרמב״ן

האגרת הזאת שלח הרמב״ן ז״ל מעירו לקטולניא לבנו על הענוה וצוה בו שיקראנה פעם אחת בשבוע וילמדו גם אחרים עמו ויהיה רגיל בו בעל פה כדי לחנכם בילדותם ביראת שמים, ובישר לו שביום שיקרא אגרת זה שיענוהו מן השמים כל מה שישאל, וכל מי שירגיל לאומרו בודאי יהא ניצול מכל צרה ומובטח לו שהוא בן עולם הבא, (מספר מעולפת ספירים)

שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ, וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, תְּתַנַּהֵג תָּמִיד לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנַחַת לְכָל אָדָם וּבְכָל עֵת, וּבָזֶה תִּנָּצֵל מִן הַכַּעַס, שֶׁהִיא מִדָּה רָעָה לְהַחֲטִיא בְּנֵי אָדָם, וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַכּוֹעֵס כָּל מִינֵי גֵּיהִנֹּם שׁוֹלְטִין בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר חְסַר כַּעַס מִלִּבֶּךָ, וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ, וְאֵין רָעָה אֶלָּה גֵּיהִנֹּם, שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה, וְכַאֲשֶׁר תִּנָּצֵל מִן הַכַּעַס תַּעֲלֶה עַל לִבְּךָ מִדַּת הֲעֲנָוָה שֶׁהִיא מִדָּה טוֹבָה מִכָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה, וּבַעֲבוּר הֲעֲנָוָה תַּעֲלֶה עַל לִבְּךָ מִדַּת הַיִּרְאָה, כִּי תִתֵּן אֶל לִבְּךָ תָּמִיד, מֵאַיִן בָּאתָ, וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ, וְשֶׁאַתָּה רִמָּה וְתוֹלָעָה בְּחַיֶּיךָ, וְאַף כִּי בְּמוֹתְךָ, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, לִפְנֵי מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ, אַף כִּי לִבּוֹת בְּנֵי אָדָם, וְנֶאֱמַר הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם יְהוָה וְכַאֲשֶׁר תַּחְשׁוֹב אֶת כָּל אֵלֶּה, תִּירָא מִבּוֹרְאֶךָ וְתִשְׁמוֹר מִן הַחֵטְא, וּבְמִדּוֹת הָאֵלֶּה תִּהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקֶךָ, וְכַאֲשֶׁר תִּתְנַהֵג בְּמִדַּת הֲעֲנָוָה לְהִתְבּוֹשֵׁשׁ מִכָּל אָדָם וּלְהִתְפַּחֵד מִמֶּנּוּ (מהשי״ת) וּמִן הַחֵטְא, אָז תִּשְׁרֶה עָלֶיךָ רוּחַ הַשְּׁכִינָה, וְזִיו כְּבוֹדָהּ, וְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא: וְעַתָּה בְּנִי דַּע וּרְאֵה, כִּי הַמִּתְגָּאֶה בְּלִבּוֹ עַל הַבְּרִיּוֹת, מוֹרֵד הוּא בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי מִתְפָּאֵר הוּא בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וגו׳, וּכְמָה יִתְגָּאֶה לֵב הָאָדָם, אִם בְּעוֹשֶׁר, יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר, וְאִם בְּכָבוֹד, הֲלֹא לֵאלֹקִים הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר וְהָעוֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ, וְאֵיךְ מִתְפָּאֵר בְּכָבוֹד קוֹנוֹ, וְאִם מִתְפָּאֵר בְּחָכְמָה, מֵסִיר שְׂפָה לְנֶאֱמָנִים, וְטַעַם זְקֵנִים יַקַּח,

נִמְצָא הַכֹּל שָׁוֶה לִפְנֵי הַמָּקוֹם, כִּי בְאַפּוֹ מַשְׁפִּיל גֵּאִים, וּבִרְצוֹנוֹ
מַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים, לָכֵן הַשְׁפֵּל עַצְמְךָ וְינַשְּׂאֲךָ הַמָּקוֹם: עַל כֵּן אֶפָּרֵשׁ
לְךָ אֵיךְ תִּתְנַהֵג בְּמִדַּת הָעֲנָוָה לָלֶכֶת בָּהּ תָּמִיד, כָּל דְּבָרֶיךָ יִהְיוּ
בְּנַחַת, וְרֹאשְׁךָ כָּפוּף, וְעֵינֶיךָ יַבִּיטוּ לְמַטָּה לָאָרֶץ וְלִבְּךָ לְמַעְלָה,
וְאַל תַּבִּיט בִּפְנֵי אָדָם בְּדַבֶּרְךָ עִמּוֹ, וְכָל אָדָם יִהְיֶה גָּדוֹל מִמְּךָ
בְּעֵינֶיךָ, וְאִם חָכָם אוֹ עָשִׁיר הוּא, עָלֶיךָ לְכַבְּדוֹ, וְאִם רָשׁ הוּא,
וְאַתָּה עָשִׁיר אוֹ חָכָם מִמֶּנּוּ, חֲשׁוֹב בְּלִבְּךָ כִּי אַתָּה חַיָּב מִמֶּנּוּ
וְהוּא זַכַּאי מִמְּךָ, שֶׁאִם הוּא חוֹטֵא הוּא שׁוֹגֵג וְאַתָּה מֵזִיד: בְּכָל
דְּבָרֶיךָ וּמַעֲשֶׂיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ וּבְכָל עֵת, חֲשׁוֹב בְּלִבְּךָ כְּאִילּוּ
אַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּשְׁכִינָתוֹ עָלֶיךָ, כִּי כְּבוֹדוֹ
מָלֵא הָעוֹלָם, וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה כְּעֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ,
וְתִתְבַּיֵּשׁ מִכָּל אָדָם, וְאִם יִקָּרֵאֲךָ אִישׁ אַל תַּעֲנֵהוּ בְּקוֹל רָם, רַק
בְּנַחַת כְּעוֹמֵד לִפְנֵי רַבּוֹ: וֶהֱוֵי זָהִיר לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה תָּמִיד אֲשֶׁר
תּוּכַל לְקַיְּמָהּ, וְכַאֲשֶׁר תָּקוּם מִן הַסֵּפֶר, תְּחַפֵּשׂ בַּאֲשֶׁר לָמַדְתָּ אִם
יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמוֹ, וְתִתְפַּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיךָ בַּבֹּקֶר
וּבָעֶרֶב, וּבָזֶה יִהְיוּ כָּל יָמֶיךָ בִּתְשׁוּבָה: וְהָסֵר כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם
מִלִּבְּךָ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְהָכֵן לִבְּךָ לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וְטַהֵר
רַעְיוֹנֶיךָ, וַחֲשׁוֹב הַדִּבּוּר קוֹדֶם שֶׁתּוֹצִיאֶנּוּ מִפִּיךָ, וְכֵן תַּעֲשֶׂה כָּל
יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וְלֹא תֶּחֱטָא, וּבָזֶה יִהְיוּ דְּבָרֶיךָ
וּמַעֲשֶׂיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ יְשָׁרִים, וּתְפִלָּתְךָ תִּהְיֶה זַכָּה וּבָרָה וּנְקִיָּה
וּמְכֻוֶּנֶת וּמְקֻבֶּלֶת לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶיךָ: תִּקְרָא הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ וְלֹא
תִּפְחוֹת, לְקַיְּמָהּ וְלָלֶכֶת בָּהּ תָּמִיד אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְמַעַן
תַּצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכֶיךָ וְתִזְכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים, וּבְכָל
יוֹם שֶׁתִּקְרָאֶנָּה יַעֲנוּךָ מִן הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לִבְּךָ לְשְׁאוֹל
עַד עוֹלָם אָמֵן סֶלָה:

צעטיל קטן

מהרב הקדוש איש האלוקי, הרבי, רבי אלימלך מליזענסק זי״ע

א. בְּכָל עֵת וָרֶגַע שֶׁהוּא פָּנוּי מִן הַתּוֹרָה, וּבִפְרָט שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בָּטֵל לְבַדּוֹ בַּחֶדֶר, אוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן, יִחְיֶה מְהַרְהֵר בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה זוֹ שֶׁל ״וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, וְיַדְמֶה בְּנַפְשׁוֹ וְיַצִּיר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵשׁ גְּדוֹל וְנוֹרָא בּוֹעֵר לְפָנָיו עַד לֵב הַשָּׁמַיִם, וְהוּא בִּשְׁבִיל קִדֻּשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹבֵר אֶת טִבְעוֹ, וּמַפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהָאֵשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקְּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ שׁוֹכֵב וְיוֹשֵׁב בָּטֵל, רַק מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא:

ב. בְּפִסּוּק רִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, יְהַרְהֵר כַּנַּ״ל, וְעוֹד יְכַוֵּן אִם יַעֲנוּ אוֹתוֹ כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּכָל עֲנוּיִים קָשִׁים, וְיַפְשִׁיטוּ עוֹרוֹ מִבְּשָׂרוֹ לְהַכְחִישׁ, חַס וְשָׁלוֹם, בִּיחוּדוֹ, יִסְבֹּל כָּל הַיִּסּוּרִים וְלֹא יוֹדֶה לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, וְיַצִּיר בְּדַעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, כְּאִלּוּ עוֹשִׂין לוֹ כַּנַּ״ל, וּבָזֶה יֵצֵא יְדֵי חִיּוּב קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה כַּדִּין:

ג. גַּם בְּשָׁעַת אֲכִילָה וְזִוּוּג יְכַוֵּן כַּנַּ״ל, וּכְשֶׁיִּתְחִיל לְהַרְגִּישׁ תַּעֲנוּג גַּשְׁמִי, יְצַיֵּר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כַּנַּ״ל, וְתֵכֶף וּמִיָּד יֹאמַר בְּפִיו וּבִלְבָבוֹ שֶׁיּוֹתֵר הָיָה לוֹ תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה בַּעֲשִׂית מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי, בְּאֹפֶן הַנַּ״ל, מֵהֶרְגֶּשֶׁת תַּעֲנוּג גַּשְׁמִי הַזֶּה, שֶׁהוּא מֵהַצְרָעַת מַשְׁכָּא דְּחִוְיָא. וְכָךְ יֹאמַר, וּרְאָיָה לַדָּבָר שֶׁיּוֹתֵר הָיָה לוֹ תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה בַּעֲשִׂית מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּאֹפֶן הַנַּ״ל, שֶׁאֲפִלּוּ הָיוּ חוֹטְפִין אוֹתוֹ רוֹצְחִים בְּאֶמְצַע אֲכִילָה וְזִוּוּג לַעֲשׂוֹת לוֹ הָעֲנוּיִים קָשִׁים, הָיָה מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִתַּעֲנוּג גַּשְׁמִי הַזֶּה. אַךְ יִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה דּוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ, וְשֶׁיִּהְיֶה אָז בְּשָׁעַת מַעֲשֶׂה תָּקוּעַ עַל לוּחַ לִבּוֹ בְּתוֹכְיוּת וּבִפְנִימִיּוּת הַלֵּב בֶּאֱמֶת גָּמוּר, וְלֹא יְשַׁטֶּה אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת כְּגוֹנֵב דַּעַת עֶלְיוֹנָה, חַס וְשָׁלוֹם:

ד. בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם חֵן בְּתוֹרָה חֵן בִּתְפִלָּה חֵן בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, יְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: הֲרֵינִי עוֹשֶׂה זֹאת לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר זֹאת בְּתוֹכְיוּת וּפְנִימִיּוּת הַלֵּב, וּבְהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן יַרְגִּישׁ הָאָרָה גְּדוֹלָה בַּאֲמִירָה זוֹ:

ה. בְּשֶׁיִּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בּוֹ מִדָּה רָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁהוּא רָגִיל בָּהֶם, כְּגוֹן: עַקְשָׁנוּת וּבִשֶּׁת שֶׁל גַּאֲוָה וְעַצְלוּת וּבַטָּלָה הַמְבִיאָה

לִידֵי שִׁעֲמוּם וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, יֹאמַר תֵּכֶף וּמִיָּד בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וּבְכָל כֹּחוֹ: הַכְנָעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמוֹרִי הַפְּרִיזִי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי, וַיְנַצֵּל. וַיַּרְגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְצַמְצֵם רְאִיָּתוֹ, שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת אֲפִלּוּ בְּהֵיוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ, וּבִפְרָט בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבַחֶדֶר שֶׁלּוֹמֵד בְּדֶרֶךְ הֲלוֹכוֹ בַּחוּץ, וּבְהִזְדַּמֵּן לְפָנָיו אִשָּׁה, אֲפִלּוּ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הַקְּטַנִּים וְכֵיוֹצֵא, יְצַיֵּר לְפָנָיו עֵינָיו חֵשֶׁם אֲדָנ״י:

ו. כְּשֶׁיָּבֹא לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲשָׁבָה רָעָה מִנַּאוּף, יֹאמַר כַּמָּה פְּעָמִים: ״וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע״, וְיִתְרַחֵר אָז בִּדְרָשׁוֹת חַז״ל שֶׁדָּרְשׁוּ עָלָיו, שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם בַּיּוֹם וְיָבֹא לִידֵי קֶרִי בַּלַּיְלָה, וְלֹא יָנִיחַ, חַס וְשָׁלוֹם, לִשְׁחוֹת הַמַּחֲשָׁבָה רָעָה בְּמֹחוֹ, שֶׁלֹּא לְטַמְּאוֹת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן, חַס וְשָׁלוֹם:

ז. כְּשֶׁיָּבֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי בְּחִזְדַּמְּנוּת כְּנֶגְדּוֹ הִסְתַּכְּלוּת רָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְגוֹן: בְּהֵמָה וְחַיָּה אוֹ עוֹף שֶׁנִּזְקָקִין זֶה לָזֶה, אוֹ טֶפַח מְגֻלֶּה בְּאִשָּׁה בְּמָקוֹם עֶרְוָה, אוֹ בְּצוּרַת אִשְׁתּוֹ נִדָּה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן, יֹאמַר תֵּכֶף וּמִיָּד הַפָּסוּק: ״וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם״, וְלֹא יְטַמֵּא אֶת שִׂכְלוֹ, חַס וְשָׁלוֹם:

ח. יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַתְחִיל לְדַבֵּר לְשׁוּם אָדָם זוּלַת לְצָרְךְ גָּדוֹל הֶחְכְּרֵחַ לוֹ, וְאַף הֶחְכְּרֵחַ יְדַבֵּר בִּדְבָרִים קְצָרִים מְאֹד, מִנַּפֵּה בְי״ג נַפָּה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּדְבוּרוֹ שׁוּם שֶׁקֶר, חַס וְשָׁלוֹם, וְשׁוּם חֲנֻפָּה וְשׁוּם לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת וְשׁוּם הֶלְבֵּנַת פָּנִים, וְלֹא שׁוּם הֶרְאוֹת מַעֲשָׂיו לִבְנֵי אָדָם, וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּכָלָל שֶׁאָמְרוּ חַז״ל: לַמֵּד לְשׁוֹנְךָ לוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ, כְּשֶׁמְּדַבְּרִין אֲלָיו בְּנֵי אָדָם, אֲשֶׁר אֵין נִזְהָרִים מִלְּדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים, יַשְׁמִיט אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם בְּכָל כֹּחוֹ וּבְכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת, וּכְשֶׁלֹּא אֶפְשָׁר לוֹ לְהִשָּׁמֵט מֵהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן, עַל כָּל פָּנִים יְקַצֵּר מְאֹד מְאֹד בָּזֶה שֶׁמְּכְרָח לְהָשִׁיב לָהֶם:

ט. יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ יֹאמַר: מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, וְיֹאמַר אֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז בְּלֵב שָׁמֵחַ: ״בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן, אֲשֶׁר נָתַן מִצְוֹת צִיצִית אֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְסֻבָּב בָּהֶן וּמִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה וְהַקְלָפָה הַקָּשָׁה מֵעַל שְׁתֵּי יָדַיִם שֶׁלִּי״. וְיִרְאֶה שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ מָלֵא שִׂמְחָה בְּאָמְרוֹ כַּנַּ״ל, וְיַקְבֵּל עָלָיו הַגֶּדֶר שֶׁל מְעוּט הַדִּבּוּר כַּנִּזְכָּר לָעֵיל סִימָן ח׳:

י. יְזָהֵר מְאֹד בְּהַתְמָדַת הַלִּמּוּד שְׁעוּרִין כְּסִדְרָן תֵּכֶף וּמִיָּד אַחַר קוּמוֹ מִשְּׁנָתוֹ, וְאַחַר אוֹמְרוֹ תִּקּוּן חֲצוֹת וְהַצָּעְטִיל קָטָן, לֹא יָזוּז מֵהַסֵּפֶר שֶׁלּוֹמֵד בּוֹ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת בְּכָל פַּעַם שֶׁיּוֹשֵׁב אֶת עַצְמוֹ לִלְמֹד, וְאַחַר

שֶׁיֹּאמַר תְּפִלַּת הַשָּׁכַב הַמִּתְחֶלֶת: "אָנָּא הַשֵּׁם" וְכוּ' וּתְפִלַּת הַתַּלְמוּד־תּוֹרָה בְּשַׁעֲרֵי צִיּוֹן' הַמִּתְחֶלֶת: "הִנְנִי רוֹצֶה לִלְמֹד", וְרָאֹה בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם הֶפְסֵק אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת זוּלַת מַחֲשֶׁבֶת הַלִּמּוּד וּמַחֲשֶׁבֶת הַצֶּעטְיל קָטָן, שֶׁהוּא לִפְנֵי עֵינָיו, כִּי הַמָּאוֹר שֶׁבּוֹ יַחֲזִירֵנוּ לְמוּטָב:

יא. יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ וּבְקוֹל הַמְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה לְהַדְבִּיק הַמַּחֲשָׁבָה לַדִּבּוּר וּפָנָיו אֶל הַכֹּתֶל בְּתוֹךְ סִדּוּר הַתְּפִלָּה בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וְלֹא יְסַתֵּכֵּל לְצַדָּדִין מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד סוֹפָהּ. וּבַחֲזָרַת הַשַּׁ"ץ הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה יְעַיֵּן בַּסִּדּוּר לַעֲנוֹת אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה, וּבִשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה לְהַטּוֹת אָזְנוֹ עַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר מֵהַקּוֹרֵא, בִּקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה, וְלַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּאִלֵּם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲפִלּוּ קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאַחֲרֶיהָ, עַד הֲלִיכָתוֹ לְבֵיתוֹ:

יב. יְצַיֵּר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד וּבִפְרָט בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַצֶּעטְיל קָטָן חָזֶה, כְּאִלּוּ אִישׁ אֶחָד עוֹמֵד סָמוּךְ לוֹ וּמְעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל לְקַיֵּם כָּל הַנְּהָגוֹת אֵלּוּ, וְאַל יַפִּיל שׁוּם דָּבָר אַרְצָה, אֲפִלּוּ נְקֵדָּה קְטַנָּה. וּכְשֶׁיְּרַגִּיל עַצְמוֹ כָּךְ, אָז בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יָבֹא עָלָיו הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מִצַּד נִשְׁמָתוֹ, רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ־הּ:

יג. לְסַפֵּר בְּכָל פַּעַם לִפְנֵי הַמּוֹרֶה לוֹ דֶּרֶךְ הַשֵּׁם, וַאֲפִלּוּ לִפְנֵי חָבֵר נֶאֱמָן כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, אֲשֶׁר הֵם נֶגֶד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר הֵיצֶר הָרָע מַעֲלֶה אוֹתָן עַל מֹחוֹ וְלִבּוֹ, חֵן בִּשְׁעַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, חֵן בְּשָׁכְבּוֹ עַל מִטָּתוֹ, וְחֵן בְּאֶמְצַע הַיּוֹם, וְלֹא יַעֲלִים שׁוּם דָּבָר מֵחָמַת הַבּוּשָׁה. וְנִמְצָא, עַל יְדֵי סִפּוּר הַדְּבָרִים שֶׁמּוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, מְשַׁבֵּר אֶת כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּל כָּךְ בְּפַעַם אַחֶרֶת, חוּץ מִבְּעָצָה הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר יוּכַל לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַשֵּׁם, וְהוּא סְגֻלָּה נִפְלָאָה:

יד. יַזְהִיר מְאֹד מְאֹד לַחֲזֹר לִפְעָמִים בְּכָל מֵעֵת לְעֵת זֶה הַצֶּעטְיל קָטָן, וִיפָרֵשׁ כָּל תֵּבָה וְתֵבָה בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, וְזֶה יִהְיֶה לוֹ חֹק וְלֹא יַעֲבֹר מִלִּלְמֹד קֹדֶם חֲזוּג פֶּרֶק ט"ז בְּ'רֵאשִׁית־חָכְמָה' וְהַנְּהָגוֹת הָאָר"י זַ"ל, וְאִם יִשָּׁאֵר לוֹ פְּנַאי יִלְמֹד גַּם פֶּרֶק י"ז מִ'רֵאשִׁית־חָכְמָה' הַנַּ"ל, וְזֶה יִהְיֶה לוֹ חֹק וְלֹא יַעֲבֹר:

טו. קֹדֶם נְטִילַת יָדַיִם לַאֲכִילָה יֹאמַר תְּפִלַּת הַשָּׁכַב שֶׁל רַבֵּנוּ יוֹנָה זַ"ל, וְאַחַר אֲכִילַת הַמּוֹצִיא יֹאמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אֵין אֲנִי אוֹכֵל לַחֲנָאת גּוּפִי, חַס וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁיִּהְיֶה גּוּפִי בָּרִיא וְחָזָק לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאַל יַעֲכֵב שׁוּם חֵטְא וָעָוֹן וְהִרְהוּר רָע וְתַעֲנוּג

גַּשְׁמִי אֶת הַיִּחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל יְדֵי נִצּוֹצוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁל הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִיָּה חַוָּ״ה, וְיִכָּוֵן בְּשֶׁהוּא אוֹכֵל דְּבַר מָה, אוֹ שׁוֹתֶה דְּבַר מָה, שֶׁהַטַּעַם שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ בְּפִיו בִּשְׁעַת לְעִיסָה וּבִשְׁעַת גְּמִיעָה הִיא פְּנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְנִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה הַשּׁוֹרָה בַּמַּאֲכָל אוֹ בַּמַּשְׁקֶה הַהוּא, וְעַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַטְּחִינָה בַּשִּׁנַּיִם וְהָאִצְטוֹמְכָא נִבְרָר הַפְּנִימִיּוּת מֵהַמַּאֲכָל, שֶׁלֹּא יֵעָשֶׂה מוֹתָר לְהַשְׁפִּיעַ לַחִיצוֹנִים, וְאָז נַפְשׁוֹ נֶהֱנֵית מֵהַפְּנִימִיּוּת וְהַפְּסֹלֶת נַעֲשֶׂה מוֹתָרוֹת, וְנִדְחֶה אֶל הַחִיצוֹנִים, וְיִקָּבֵל אָז בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, שְׁתֻכָּף וּמִיָּד כְּשֶׁיַּרְגִּישׁ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְנַקְּבִיו לֹא יַשְׁהֶה אֶת הַפְּסֹלֶת בְּקִרְבּוֹ לְטַמֵּא, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת מֹחוֹ, וּלְשַׁקֵּץ אֶת נַפְשׁוֹ לְהַשְׁחוֹת אֶת הַצּוֹאָה וְהַשָּׁתָן בְּקִרְבּוֹ, אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, וְגַם יְצַיֵּר לְפָנָיו בִּשְׁעַת אֲכִילָה, הָאוֹתִיּוֹת מַאֲכ״ל בִּכְתָב אַשּׁוּרִית, וְיַחֲרֹר שָׁעוֹלָה צ״א כִּמְנַיַן חֲוָ״ה בְּשִׁלּוּב אֲדָנ״י:

טז. הָאָדָם לֹא נִבְרָא בָּעוֹלָם רַק לְשַׁבֵּר אֶת הַטֶּבַע, לָכֵן יְזָרֵז אֶת עַצְמוֹ לְתַקֵּן מְדוֹתָיו בִּשְׁנַת י״ח דַּוְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָבָאר. כְּגוֹן מִי שֶׁנּוֹלַד בְּטֶבַע שֶׁל עַקְשָׁנוּת, יְשַׁבֵּר אֶת טִבְעוֹ מִ׳ יוֹם רְצוּפִים לַעֲשׂוֹת דַּוְקָא לְהַפֵּךְ מִמַּה שֶּׁיַּעֲלֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְכֵן מִי שֶׁטִּבְעוֹ עָצֵל, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מִ׳ יוֹם רְצוּפִים לַעֲשׂוֹת כָּל דָּבָר בְּזְרִיזוּת, חֵן בְּהוֹלֵךְ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתוֹ, חֵן לָקוּם בַּבֹּקֶר מִמִּשְׁכָּבוֹ, חֵן בְּזְרִיזוּת לְבִישַׁת בְּגָדִים וּנְטִילַת יָדַיִם, וּלְנַקּוֹת אֶת גּוּפוֹ וְלֵילֵךְ בְּזְרִיזוּת לְבֵית הַכִּסֵּא תֵּכֶף אַחַר קוּמוֹ מֵהַסַּפֶּר, וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. וְכֵן מִי שֶׁטִּבְעוֹ בַּיִשָּׁן מֵהַחֵלֶק שֶׁל בּוּשָׁה רָעָה, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מִ׳ יוֹם לְהִתְפַּלֵּל דַּוְקָא בְּקוֹל רָם וְכֹחַ תְּנוּעַת אֵיבָרָיו וּלְכָל כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה, וּלְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּקוֹל רָם, עַד שֶׁיַּעַזְרֵהוּ מִן הַשָּׁמַיִם לְהָסִיר הַבּוּשָׁה הָרָעָה מִמֶּנּוּ. וְכֵן מִי שֶׁאִמְרֵי פִּיו אֵינָם עוֹלִים יָפֶה וּמְסֻדָּר מֵחֲמַת הֶרְגֵּל טִבְעוֹ וּכְלֵי הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מִ׳ יוֹם לְהַטּוֹת אָזְנוֹ לְהַדִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים מֵאֲלָיו, חֵן בְּמִלֵּי דְעָלְמָא, וְחֵן בְּמִלֵּי דִשְׁמַיָּא, חֵן בִּשְׁעַת הַלִּמּוּד, כִּי הֶרְגֵּל שֶׁל כָּל דָּבָר נַעֲשָׂה שִׁלְטוֹן. וְכֵן מִי שֶׁטִּבְעוֹ אֵינוֹ מַתְמִיד בְּלִמּוּדוֹ, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ גַּם בֶּן מִ׳ יוֹם, וְיִלְמַד יוֹתֵר מֵהֶרְגֵּל שֶׁלּוֹ, וְיִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם לְדַם הַלִּמּוּד בְּצֵעְטִיל קָטָן שֶׁלּוֹ, וּמִשָּׁם וָאֵילָךְ מִן הַשָּׁמַיִם יַעֲזְרוּהוּ לִהְיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בִּשְׁבִירַת מִדּוֹת הָרָעוֹת עַד תַּמָּם:

יז. בְּכָל עֵת שֶׁהוּא פָּנוּי מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַתְּפִלָּה יִלְמֹד אֶת עַצְמוֹ בְּעַל פֶּה דְּבָרִים הַצְּרִיכִים לוֹ, כְּגוֹן: תִּקּוּן רָחֵל וְתִקּוּן לֵאָה וּתְפִלַּת הַשָּׁב וּבִרְכַּת לְבָנָה וּבְרִיךְ שְׁמֵהּ וְעַל הַפֶּל וּמוֹדִים דְּרַבָּנָן, וְיַחֲרֹר בְּמִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי וְכוּ׳ בַּכְּתוּב לָעֵיל: כָּל זֶה מָצָאתִי בִּכְתָב יָד:

הנהגות האדם

מהרב הקדוש איש האלוקי, הרבי, רבי אלימלך מליזענסק זי״ע

א. הָרִאשׁוֹן צָרִיךְ הָאָדָם לִלְמֹד גְּמָרָא וּפֵרוּשׁ רַשׁ״י וְתוֹסָפוֹת וּמְפָרְשִׁים, כָּל אֶחָד לְפִי הַשָּׂגָתוֹ וְהַפּוֹסְקִים אַחֲרֵיהֶם, וּמִתְּחִלָּה יִלְמֹד שֻׁלְחָן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים. וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּבֹא עַל הָאֱמֶת, כִּי חַטֹּאת נְעוּרִים שֶׁל הָאָדָם הָרִאשׁוֹן מְסַמִּין עֵינָיו, שֶׁלֹּא יִרְאֶה אַף שֶׁיָּכוֹל לְהַלְפֵּל וּלְהַגִּיד לַאֲחֵרִים דִּינוֹ, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹכֵחַ וְלֹא מַקְנִימֵם בֶּאֱמֶת. לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחָרֵט מְאֹד עַל עֲוֹנוֹתָיו, וּלְהִתְבּוֹדֵד עַצְמוֹ כְּדֶם אוֹר הַיּוֹם, שֶׁאָז עֵת רָצוֹן לִבְכּוֹת עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה פְּעָמִים הַרְבֵּה עַד אֵין חֵקֶר, וְיִבְכֶּה בִּדְמָעוֹת. וְגַם בַּיּוֹם לִפְעָמִים יִתְבּוֹדֵד, וְאָז יִרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעָמְדוּ עֲוֹנוֹתָיו נֶגֶד עֵינָיו, וְיִזְכֹּר אֶת חַטֹּאתָיו וַעֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו כֻּלָּם וּגְבָעוֹת, אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא זָכַר אוֹתָם אִם עָשָׂה כָּכָה, כָּכָה יַעֲשֶׂה לֹא פַּעַם וְלֹא שְׁתַּיִם וְלֹא מֵאָה פְּעָמִים, עַד אֲשֶׁר יְרַחֲמוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם, וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּדַרִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ, וְיוֹרֵהוּ דַּרְכּוֹ שֶׁלֹּא יְבַלֶּה חַיֵּי חַיָּיו, וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו וּבְרֹב חֲסָדָיו יָאִיר עֵינָיו בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְיָבִין וְיַשְׂכִּיל תֹּכֶן הַדָּבָר לַעֲשׂוֹתוֹ וּלְקַיְּמוֹ:

ב. אֵלֶּה הַדְּבָרִים צָרִיךְ לְזָהֵר מֵהַנָּפֶה וּמִשְׁקָרִים וְלַיְצָנוּת וּלְשׁוֹן הָרָע וְקַנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּת וְכַעַס וְגַאֲוָה, וּמִלְּהִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים, וּלְהַרְבּוֹת שִׂיחָה עִם אִשָּׁה, אֲפִלּוּ עִם אִשְׁתּוֹ אָמְרוּ וְכוּ׳, וּבִפְרָט בְּעֵת נִדָּתָהּ צָרִיךְ הִרְחָקָה:

ג. וְיִזְכֹּר תָּמִיד יוֹם הַמִּיתָה, וּכְשֶׁיִּלְמֹד גְּמָרָא אוֹ שְׁאָר סְפָרִים, לֹא יְפַסֵּק, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חַז״ל שֶׁדָּרְשׁוּ עַל ״חַקּוֹטְפִים״ וְכוּ׳, וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ:

ד. וְיַעֲסֹק בְּאֵימָה וּבִירָאָה בְּאֵיזוֹ סִפְרֵי מוּסָר בְּכָל יוֹם בִּ׳רֵאשִׁית־חָכְמָה׳ וּשְׁלַ״ה וְ׳חוֹבַת הַלְּבָבוֹת׳:

ה. וְלִפְעָמִים יִלְמֹד בְּאֵימָה בְּמַעֲט אֵיזֶה כְּתָבִים מֵהָאַר״י זצללה״ה וְכָל זֶה בְּאֵימָה וּבִירָאָה וּפַחַד ה׳, בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְהָיוּ נִשְׁמָרִים מִנְּעוּרֵיהֶם מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן, וְהָיוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם רְאוּיִים וּמְסֻגָּלִים לִלְמֹד חָכְמָה זֹאת, אֲבָל עַתָּה, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ גּוּף עָכוּר וְחֹמֶר עָב, צָרִיךְ הָאָדָם לְזַכֵּךְ וּלְכַבֵּם עַצְמוֹ מִכָּל חֵטְא, וּלְזַכֵּךְ נִשְׁמָתוֹ, וְיָבִין הָאָדָם אִם זִכֵּךְ נִשְׁמָתוֹ כַּאֲשֶׁר אֵין יֵצֶר הָרָע מְסִיתוֹ לִשְׁטוּת וַהֲבָלִים, כַּאֲשֶׁר בִּתְחִלָּה, וְאָז יוּכַל לִלְמֹד בְּכָל פַּעַם הַכְּתָבִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

וְזַכֵּהוּ אִם יִזְכֶּה מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּקֹדֶשׁ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, שֶׁיִּפָּתַח לוֹ שַׁעֲרֵי הַחָכְמָה בְּכִתְבֵי הָאַר״י זללה״ה, אֲשֶׁר לֹא כֵן כָּל זְמַן שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּתַאֲוֹת גּוּפָנִיּוֹת, בְּהֶבְלֵי זְמַן, שֶׁהַלִּמּוּד קָשֶׁה לוֹ מְאֹד, חַס וְשָׁלוֹם:

ו. צְרִיךְ הָאָדָם לְזַכֵּךְ גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ בְּלִמּוּד כַּנַּ״ל, בְּלִמּוּד הַגְּמָרָא וְתוֹסְפוֹת, גַּם דִּבְרֵי אַגָּדָה שֶׁבַּגְּמָרָא חֲמָה מְסֻגָּלִים מְאֹד לְזַכֵּךְ נִשְׁמָתוֹ:

ז. וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵעֲבֵרוֹת מֵהַרְחוּרִים רָעִים בְּכָל אֹפֶן וְאֹפֶן:

ח. וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלְּשַׁנֵּא שׁוּם אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אִם הָרְשָׁעִים שֶׁנּוֹדָעִים לוֹ בְּבֵרוּר, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָדוּנָם לְכַף זְכוּת, וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לָדוּנָם לְזְכוּת, מְחֻיָּב לֶאֱהֹב בְּנַפְשׁוֹ בְּכָל מְאֹדוֹ בְּגוּפוֹ וּבְנַפְשׁוֹ, לְקַיֵּם ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״:

ט. וְיִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לִפְנֵי הַתְּפִלָּה, אֲפִלּוּ דָּבָר אֶחָד, כִּי זֶה מְבַטֵּל כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה:

י. וְיִזָּהֵר לְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְקֹדֶם סְעֻדָּה גַּם בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְנַקְּבָיו, שֶׁלֹּא לְהַשְׁחוֹת, וְיַעֲבֹר עַל ״בַּל תַּשְׁקִיצוּ״:

יא. וְיִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה בְּגָדָיו הַכְּתֹנֶת וּמִכְנָסַיִם מְנֻקִּים מִלְּכְלוּךְ וְצוֹאָה וְשִׁכְבַת זֶרַע, חַס וְשָׁלוֹם:

יב. לֹא יַטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יַקְפִּיד שׁוּם הַקְפָּדָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאִם יִהְיֶה לוֹ שׁוּם הַקְפָּדָה עַל שׁוּם אָדָם אוֹ עַל דָּבָר אֶחָד, יִזְכֹּר מִיָּד חַטֹּאת נְעוּרָיו, וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ: אֵין זֶה כִּי אִם עֲוֹנוֹתַי הֶבִיאוּנִי לִידֵי הַקְפָּדָה זוֹ. וְכֵן בְּכָל דָּבָר יִזְכֹּר מִיָּד חַטֹּאתָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יִכָּנַע וְיִשְׁבֹּר כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע:

יג. וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעְזְרֵהוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְשֶׁלֹּא יָמוּת בְּלֹא תְּשׁוּבָה, וְיִכְלֹל אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ שְׁאָר בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁיַּעְזְרוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיִתְפַּלֵּל עַל מְחִילַת עֲוֹנוֹתָיו בִּכְלַל מְחִילַת עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

יד. וְיִהְיוּ דְּבָרָיו בְּנַחַת עִם בְּנֵי אָדָם, וְאִם מְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ, יֵלֵךְ בִּזְרִיזוּת וְיִטְעַר אֶת עַצְמוֹ, וְיֹאמַר: מַה זֶּה מְשַׁבְּחִין אוֹתִי וְאֵין בִּי, אֶלָּא הֱיוּ מַכְעִיסִין בְּשִׁפְלוּתִי וּשְׁטוּתִי וּמַעֲלָלַי וּמַעֲשַׂי הָרָעִים, וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָּנַי לִפְנֵי

הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְרוֹאֶה מַעֲשֵׂי בְּכָל עֵת וָרֶגַע, אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְרַחֵם עָלַי בְּכָל דְּבָרַי:

טו. יָדֵמּוּ בְעֵינָיו כְּאִלּוּ אָדָם עוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ תָּמִיד, וְלֹא יָרֵף מִמֶּנּוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בְּמַעֲשָׂיו תָּמִיד, וְאִלּוּ הָיָה רוֹאֶה בּוֹ דָּבָר מִכָּעֵר, הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ וְנִמְאָס בְּעֵינָיו, וְהָיָה מַטְמִין אֶת עַצְמוֹ בְּאֶמְתָּחַת עֶכְבָּר מִגְּדֹל הַבּוּשָׁה. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֶה בְּמַעֲשָׂיו בְּכָל עֵת וָרֶגַע, בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַטְמִין עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִם יִסָּתֵר", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאֹרַח חַיִּים:

טז. אִם יְגַנֶּה אוֹתוֹ שׁוּם אָדָם, יִשְׂמַח מְאֹד שֶׁחִקְרָה ה' לְפָנָיו אִישׁ כָּזֶה שֶׁמִּתְגַּנֶּה בְּמַעֲשָׂיו הַמְכֹעָרִים, וְכָל אָדָם יִהְיֶה בְּעֵינָיו טוֹב מִמֶּנּוּ:

יז. יַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִכָּל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ צֹרֶךְ לְתַכְלִית בְּרִיאַת גּוּפוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חֵן בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, חֵן בְּכָל תַּאֲוֹת וַהֲנָאוֹת:

יח. וְעִקַּר שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִמַּשְׁקֶה הַמְשַׁכֵּר, כִּי זֶה חֹלִי רָע, וּמֵבִיא אֶת הָאָדָם לִשְׁפָלוּת גָּדוֹל, כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא: לֹא תִרְוֵי וְלֹא תֶחֱטָא:

יט. וְיִשְׁמֹר מִלְּהַזְכִּיר שֵׁם לְבַטָּלָה:

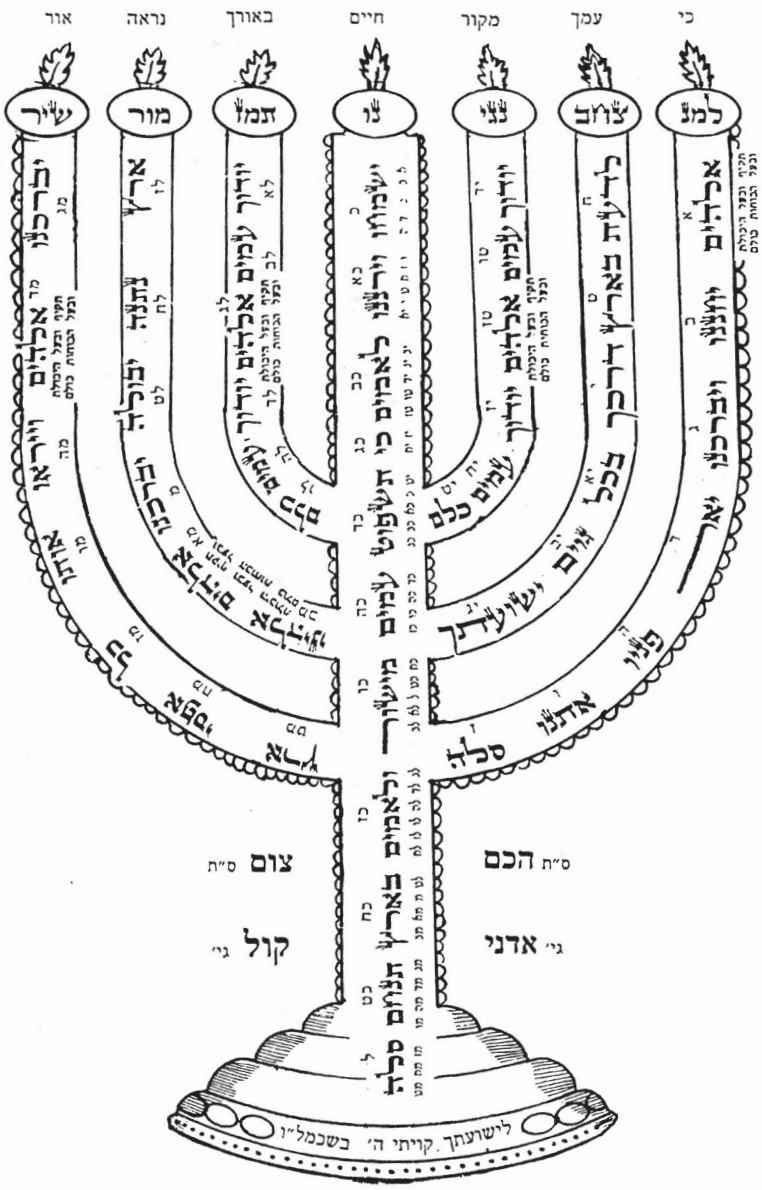
כ. וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר וּמִלַּחְשֹׁב שׁוּם דָּבָר קְדֻשָּׁה בְּמָקוֹם מְטֻנָּף, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר דַּוְקָא לְהַזְכִּיר דָּבָר קְדֻשָּׁה בְּמָקוֹם מְטֻנָּף:

כא. וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַקָּדוֹשׁ, אַף דִּבְרֵי מוּסָר, שֶׁלֹּא יְמֻשַּׁךְ מִתּוֹךְ כֵּן לְדָבָר בָּטֵל:

הספר הקדוש הזה
נדפס לעילוי נשמת
מרת שלומצ'ה ע"ה
בת הרה"ג ר' ישראל אריה זצ"ל
נפטרה ח' באייר תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה

שויתי יהוה לנגדי תמיד

למנצח בצורת המנורה

הספר הקדוש הזה נדפס

לרפואתו השלימה וחיזוק בריאותו המלאה

של כ״ק מורנו ורבנו מאיר דרכים ומורה נתיבות

לבן של ישראל עמוד צלותהון דעמא קדישא

עטרת תפארת ישראל

הגה״צ

רבי אליעזר שלמה בן מלכה

שליט״א

יאריך השי״ת ימיו בטוב ובנעימים בבריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא״צ בב״א

המברכים ומאחלים

המתעסקים בסידור והדפסת ספריו הקדושים

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

ר' יחיאל בן שלומצ'ה נ"י

מרים בת אסתר גיטל תחי'

הקב"ה יעזור להם שירוו רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח
ויתרחב להם ברו"ג ויצאו מכל החובות ויהיה להם
פרנסה בשפע בניקל ובהרחבה ויזכו להדפיס את כל
ספרי **הגה"צ מוהרא"ש שליט"א** בתכלית ההידור

הספר הקדוש הזה נדפס
להצלחת

יצחק בן מרים נ"י,
מינדל בת ריסא תחי',
ברכה בת מינדל תחי',

הקב"ה יעזור שיהיה להם
שפע ברו"ג וירוו נחת רוב
דקדושה

מכל יוצ"ח מתוך בריאות

הספר הקדוש הזה
נדפס לע"נ

ר' יהודה צבי
מרדכי אלחנן בן
חסיא ריינא ז"ל

נפטר ביסורים
קשים, ודבק בצדיק
כל ימי חייו